

ACADEMIA ROMÂNĂ
SECȚIA DE ȘTIINȚE ISTORICE ȘI ARHEOLOGIE

DOCUMENTA ROMANIAE HISTORICA

COMITETUL DE REDACȚIE

Pr. Acad. ȘTEFAN PASCU, Acad. ȘTEFAN ȘTEFĂNESCU,
Pr. Acad. ALEXANDRU ELIAN, Pr. Dr. DAMASCHIN MIOC,
Prof. Univ. Dr. IOAN CAPROȘU, Pr. Prof. Univ. Dr. CONSTANTIN
CIHODARU, AUREL RĂDUȚIU, LEON ȘIMANSCHI

EDITURA ACADEMIEI ROMÂNE

ACADEMIA ROMÂNĂ
INSTITUTUL DE ISTORIE DIN CLUJ-NAPOCA

C. TRANSILVANIA VOLUMUL XIV

(1371-1375)

Volum întocmit de:

AUREL RĂDUȚIU
VIORICA PERVAIN
SUSANA ANDEA
LIDIA GROSS

1

EDITURA ACADEMIEI ROMANE

2002

Adresa: EDITURA ACADEMIEI ROMÂNE
RO-76117, București, România, Calea 13 Septembrie nr. 13,
sector 5, Tel.: 40214119008, Tel./Fax 40214103983
e-mail: edacad@ear.ro

CARTEA A APĂRUT CU SPRIJINUL
MINISTERULUI CULTURII ȘI CULTELOR

Redactor: NICULINA FLOREA
Tehnoredactor: DANIELA FLORESCU
Coperta: GIGI GAVRILĂ

Bun de tipar: Format: 16/70 x 100.   Coli de tipar: 54,75

C.Z. pentru biblioteci mari: 9(498) (001-12)
9(498.7) «1371 : 1375» (001-12)

C.Z. pentru biblioteci mici: **9(498).**

973-27-0864-6

ISBN

973-27-0428-4

Imprimat în România

Tipografia: Semne '94

PREFAȚA

O cunoscută sentință a gramaticului latin Terentianus Maurus spunea: „Au și cărțile soarta lor”. Interpretabilă în mai multe feluri - într-unui ea poate fi aplicată, pe bună dreptate, acestui al XW-lea volum de documente medievale, din seria transilvană a marii colecții de documente privitoare la istoria României, inițiată acum aproape 50 de ani.

Pentru că avatarurile elaborării volumului de față aproape că se confundă cu ale colecției înseși. Într-o primă etapă, prin 1953-1954, s-a făcut o identificare, la nivelul informației de atunci, a documentelor editate și inedite din anii 1371-1375, care aveau să alcătuiască un tom, nu se știa al câtelea și când, deoarece materialul din secolul al XIV-lea se anunța, pe măsura progresului activității echipei de editori, cu mult peste evaluările inițiale.

În pregătirea momentului în care documentele din anii respectivi aveau să se constituie, odată și odată, într-un corpus finalizat pentru tipar, au început transcrierea de documente și revizia acestora, traducerile lor, urmate și ele de o revizie piesă cu piesă, precum și de una generală, apoi identificarea localităților și persoanelor ce apăreau în texte și, nu în ultimul rând, critica internă și externă a documentelor, spre a le verifica autenticitatea.

La aceste pretențioase operații, pretențioase cu atât mai mult cu cât ele se situau la început de drum și comportau necesitatea unei enciclopedice acumulări de experiență, în direcții și în detalii de o varietate și o dificultate pe care un neinițiat nici măcar nu le bănuiește, a lucrat atunci un grup de eminenți specialiști în medievistică, pionieri ai monumentalei opere de editare ce continuă și în prezent. Unii se formaseră în anii interbelici în vestite instituții de profil din Roma și Paris, și porneau acum să formeze, la rândul lor, cel puțin două generații de colaboratori mai tineri. Până în clipa de față, și încă multă vreme de-acum înainte, editorii documentelor transilvane au fost și vor mai fi îndatorați, direct sau indirect, acestor remarcabili savanți și unora apropiați lor, ale căror nume nu pot lipsi dintr-un cuvânt lămuritor, ce se vrea și o aducere aminte a continuității însemnatei și ingratei munci pornite de ei: Francisc Pall, Mihail Dan, Teodor Naum, Ștefan Bezdechi, Măria Holban, Sigismund Jakă, Vladimir Hanga, Coriolan Suciu, Iosif Pataki, Alexandru Neamțu, Samuil Goldenberg, Camil Mureșanu, Ioan Dani ș.a.

Vicisitudini, independente de prestația științifică a celor de mai sus, au prelungit mereu intervalul dintre încheierea volumelor în vederea tipăririi și momentul publicării lor. Din acest motiv, după lungi întreruperi, munca a trebuit reluată de alte echipe de cercetători care, continuându-o pe a marilor predecesori, au trebuit însă, în virtutea schimbărilor de situații, să o completeze și să o actualizeze, pe baza investigațiilor efectuate între timp.

În anii 1981-1983 această completare a fost asumată de o nouă generație: Aurel Răduțiu, Viorica Pervain, Konrad Giindisch, Mar ionela Wolf, pe lângă care mai stăruie fidelul colaborator Ioan Dani. Iar din 1992 până astăzi s-a dus la bun sfârșit anevoioasa finalizare a volumului pentru tipar, operațiune în cadrul căreia unora din cei de mai înainte li s-au adăugat: Susana Andea, Lidia Gross, Vasile Rus și Beatrice Tătaru.

Volumul pe care-l prezentăm, după ce am evidențiat contribuțiile de demult și de acum, este, așadar, rezultatul - cu întreruperi - a 36 de ani de muncă. Cititorul obișnuit, la fel cu specialistul în materie, ar putea înregistra această neobișnuită - în felul ei - performanță cu sentimente împărțite între regretul pentru atâta încetineală și respectul pentru atare mîgală, înrobîtă împrejurărilor nefaste. De n-ar fi fost acest motiv, gândul ni s-ar fi îndreptat spre truda de odinioară a benedictinilor și bollandiștilor.

Amânarea până în clipa de față a apariției nu poate fi înscrisă, după cum am arătat, în pasivul bilanțului editorilor. În schimb, lupta lor cu obscuritățile textelor, cizelarea nuanțelor acestora, spre a le face inteligibile în limbajul actual și corespunzătoare celor ce emitenții lor voiseră să exprime, reprezintă fără îndoială, fie că s-a sedimentat sau nu într-o reușită ireproșabilă, un merit de necontestat al grupului de lucru, confirmând pe acela dovedit în pregătirea și a altor volume ale seriei.

Dacă ni s-ar oferi lecturii un grupaj de documente de ordin social-economic, acoperind cinci ani din existența unui stat modern, ele ne-ar copleși cu date privind activitatea industrială, comercială, bancară, comunicații, transporturi, servicii etc. în mod firesc, ar reflecta caracterul specific și dominant al vieții social-economice actuale.

Cele 442 de documente transilvane, dintre ianuarie 1371 - decembrie 1375, cuprinse în volumul de față, se referă într-o proporție covârșitoare la proprietatea și posesia pămîntului, la litigiile decurgînd din ele, la procedurile — ce ne par astăzi foarte rudimentare - de soluționare a acestora. Comparativ, sunt relativ rar prezente alte categorii de proprietăți imobiliare.

Faptul semnalat ilustrează măsura în care societatea medievală era întemiată pe proprietatea funciară, pe punerea ei în valoare, pe veniturile aduse de ea.

Se naște impresia că în secolul al XIV-lea, pămîntul, raportat la întregul socio-economic, reprezenta proporțional mai mult decât înseamnă capitalul productiv și circulant caracteristic epocii moderne, pentru societatea ei. De la suveran, de la demnitarii de frunte și de la clericii înalți până la țăranul cel mai umil și la războinicul de rînd, toți par a trăi sub obsesia cotidiană a valorii pe care o constituie pămîntul, a avantajelor și pierderilor pe care le poate aduce. Hotărnicii de moșii, puneri în posesie, testamente și danii, moșteniri, împărțeli, zălogiri (mai puține vânzări), delictе de tot soiul aferente acestor cauze, formează parcă viața toată, de zi cu zi, a oamenilor vremii. Nenumărate pări, contestații, anchete, chemări de martori, procese, depuneri de jurămintе, amenzi, sentințe, par a condimenta în permanență aceeași viață, dacă ar fi să credem că documetnele

sunt o oglindă fidelă a realității și că în afara cadrului ei n-ar mai rămâne multitudinea de alte acțiuni, trăiri, gânduri ale complexe ființe omenești.

Noianul de referiri la proprietatea și posesiunea de pământuri, la disputele provocate de ele la tot pasul conferă acestor sute de documente o tonalitate monotonă, în percepția cititorului obișnuit. Însă pentru specialistul împătimit, ele constituie delectare cu piese fundamentale pentru reconstituirea structurii societății de demult, în statica și în dinamica ei, în ipostaza ei atât materială, cât și mentală. Constituie provocarea la încă o etapă de muncă ingrată, dar esențială istoriografiei, pe urmele celei a editorului de documente și întemeiată pe aceasta.

Excepțiile de la tema dominantă a acestor surse par mai atractive. Sunt acte de numire a unor demnitari, cu rol istoric bine cunoscut, cum ar fi un Benedict Himfi, comite de Timiș, fost combatant prin nordul Italiei și trimis în misiuni diplomatice în aceleași părți. Sau vestita întâmpinare a cnezilor din cele 4 scaune districtuale ale cetății Deva, cerând o judecată „după legea românilor” (juxta legem Olachorum), ceea ce spune mult despre statutul vechi de autonomie judiciară a populației românești din Hunedoara. Se ivesc apoi figura lui Bale voievodul și a fratelui său, Drag, fii ai lui Sas și nepoți ai lui Dragoș-vodă. Alungați din Moldova de revolta lui Bogdan întemeietorul, ei sunt puși în posesia unor bunuri din Maramureș, printre care și a moșiei Cuhea, locul de baștină al voievodului răzvrătit contra regelui Ungariei.

Rețin atenția privilegiile regale acordate sibienilor, pentru comerț cu Polonia, și exercitarea unor prerogative de danie în ținutul Făgărașului de către domnul Țării Românești, Vladislav-Vlaicu, după ce el avusese o confruntare armată cu regele Ungariei, cu puțini ani înainte, eveniment menționat de câteva ori în documentele din volum.

Este pusă în evidență încurajarea exploatării resurselor subsolului, înlesnindu-i-se procurarea de forță de muncă. La 6 decembrie 1375 regele Ungariei acordă iobagilor dreptul de a se așeza în Ocna Sibiului, Ocna Dejului, Sic, Turda și Cojocna, unde erau principalele ocne de sare. Cunoscând practicile vremii, s-ar putea ca termenul „drept” să ascundă de fapt o obligație silnică.

Începe a se contura preocuparea pentru stăvilirea și respingerea expansiunii turcilor otomani. Aceștia își stabiliseră primele capete de pod în Peninsula Balcanică doar cu vreo 15—20 de ani înainte, pentru ca, după așezarea capitalei lor la Adrianopol (1366) și după victoria de la Cirmen (26 septembrie 1371), să ocupe sudul Bulgariei și al Serbiei, în timp ce primele lor incursiuni izolate pătrundeau până la Dunăre.

În repetate rânduri papa Grigore al XI-lea face apel la regele Ungariei, Ludovic I, devenit după 1370 și rege al Poloniei, să pornească o campanie împotriva turcilor, spre a-i alunga din Europa. Ea s-ar fi înscris în seria acelor „cruciade târzii” de până la mijlocul secolului al XV-lea, la care vor participa constant și Țările Române.

Pe români, papa vrea să-i convertească la catolicism. În 1375 se află la Sibiu, de fapt cu alte griji, un episcop, Nicolae de Milcovia: o eparhie din părțile

Vrancei, - care a fost destul de rar ocupată efectiv (dacă peste tot a fost vreodată...) de titularii ei nominali.

De surprinzătoare actualitate este documentul din 15 mai 1373, prin care același papă recomandă arhiepiscopului de Strigoni și episcopului Transilvaniei să afurisească pe cei ce vând arme turcilor și „românilor schismatici”. După cum se vede, negoțul ilicit cu arme, favorizând, din inconștientă sau cu perfidie avidă de câștig, pe „adversarii ideologici”, nu este o noutate...

Printre excepțiile de la uniformitatea cauzelor de proprietate funciară se înscriu problemele bisericești: numiri în funcții, solicitarea protejării unor clerici și așezăminte, dijme, consacrări de lăcașuri de cult etc.

Prezența lor în acest volum este deosebit de amplă, datorită actului intitulat „Statutele capitlului episcopiei de Oradea”. Dimensiunea de zeci de pagini și mai cu seamă caracterul specific al cuprinsului i-au determinat în mod justificat pe editori să-l publice ca entitate separată de restul documentelor.

La fel după cum actele de proprietate funciară sunt ilustrative pentru structura social-economică dintr-un anume interval al istoriei societății medievale, „Statutele de la Oradea” sunt o elocventă „pars pro toto” pentru dezvoltarea funcționării instituției bisericești catolice.

Într-o primă parte ele cuprind, cu unele erori și imprecizii, date despre întemeierea episcopiei, despre istoria și titularii ei, cu principalele lor fapte, până la data redactării actului. În ciuda informațiilor fragmentare și nu într-un lotul sigure, partea respectivă rămâne o sursă valoroasă pentru istoria importantului așezământ ecleziastic - cel mai vechi de asemenea rang în Transilvania medievală*.

În majoritatea articolelor sale, documentul se referă la venituri, la dijme, vămi, ocne, mori, vii; este menționată o mină de argint lângă Beiuș. Sunt reglementate în amănunte îndatoririle și drepturile canonicilor, posibilele lor abateri - un veritabil cod judiciar intern, cu procedurile de urmat, cu specificarea taxelor de judecată, a sancțiunilor.

Pentru orice categorie de persoane iubitoare de istorie va fi interesant să i se confirme, după niște delimitări ale autorității episcopale în interiorul orașului, vechimea prezenței unei colonii italiene în Oradea, evidențiată până astăzi de păstratele denumiri de cartiere Veneția/Velența, Olazy/Olosig — adică italieni - acesta menționat deja la 1273 ca „Villa Latinorum Waradiensium”. Mai erau și cartierele Bolonia și Padua, dispărute între timp din toponimia locală.

Cu un număr tot mai redus de colaboratori, întâmpinând dificultăți în a-și completa rândurile cu elemente tinere, nu prea ispitite de perspectivele cercetării, dar încă și mai mult în a-și desfășura activitatea normală, cu frecvența și durata cerute de exigențele științifice, în scopul investigării pe îndelete a depozitelor arhivale din țară și din străinătate, colectivul de medievisti de la Institutul de Istorie din Cluj-Napoca a reușit să depășească multiple obstacole și să așeze, dincolo de ele, această nouă piatră miliară - atestat al eforturilor și al competenței sale profesionale. Acestea sunt adesea nerăspălitite cu apreciere pe măsura înaltei

¹ Într-un amestec de informații reale și semilegendare este vehiculată și ipoteza întăietății episcopiei Cenadului, care nu este nici a se exclude, nici a se confirma.

calificări pe care o posedă asemenea specialiști. Opinia publică își îndreaptă prețuirea spre manifestări mai de efect, științifice mai mult în aparență.

Membrii institutului nostru nu descurajează însă. Ei vor continua să adauge corpusului de față mereu alte volume de mărturii, apte să ilumineze trecutul istoric al colțului nostru de lume.

Munca lor este prevăzută a se încheia peste decenii. Precum au făcut-o profesorii lor, azi aproape toți dispăruți, la fel și ei, cei de azi, își vor face datoria până la capăt. Ajunși acolo, vor transmite la rândul lor altora pasionanta știință și taină a descifrării izvoarelor.

„Et quasi cursores vitae lampada tradunt” este o deviză ce-i călăuzește, și care poate fi aleasă de întreaga tagmă a istoricilor de pretutindeni.

23 iulie 1999

Camil Mureșanu

NOTA EDITORILOR

Ediția de față este rezultatul activității Colectivului de istorie medie din cadrul Institutului de Istorie din Cluj-Napoca, care și-a asumat următoarele părți: Aurel Răduțiu - anul 1371, nr. 1-90; Viorica Pervain - anul 1372, nr. 91-192; Susana Andea - anul 1373, nr. 193-290; Lidia Gross și Aurel Răduțiu - anul 1374, nr. 291-367; Viorica Pervain, Susana Andea - an 1375, nr. 368-442. Documentul nr. 367 (Statutele _capitlului din Oradea) a fost pregătit de Lidia Gross.

Cercetările efectuate la Arhivele Naționale Maghiare din Budapesta după anul 1992 au permis completarea numărului de documente de la 271, câte erau cunoscute în 1981-1983, la 442, câte cuprinde volumul de față, din care 45% sunt inedite. De asemenea, materialul edit, preluat din diferite corpusuri de documente sau publicații, a fost confruntat cu documentul original, cu fotocopia sau xerocopia lui în proporție de 98%, fapt care a repus practic pe masa de lucru documentele prelucrate în perioada 1953-1954 și 1981-1983. A fost astfel îmbunătățită lectura textului latin, traducerea acestuia, redactarea unor acte, uneori modificate după caz chiar identificările de localități, a fost întregit și emendat aparatul critic al documentelor.

În urma acestei migăloase activități, ajunsă într-o formă avansată de finalizare, s-a constatat nevoia eliminării unui document (nr. 318), dar și includerea altuia la același an 1374, la nr. 312a. Pentru a nu întârzia apariția volumului nu am mai operat îndreptările cerute de aceste constatări.

Având în vedere faptul că documentul nr. 367 (Statutele), atât prin conținut, cât și prin limbaj, întindere, formă de păstrare (copie sec. XVI), face notă aparte de restul volumului, am convenit ca el să fie așezat la sfârșitul volumului și nu la locul unde cronologic s-ar fi cuvenit să-l găsim. Din aceleași motive are un indice onomastic, toponimic și de materii distinct, întocmit de Lidia Gross.

Pentru întregul volum fiecare autor s-a îngrijit să fișeze materialul pentru indice, cumulara și redactarea finală a indicelui onomastic și toponimic fiind asumată de Susana Andea, literele A-L, și Viorica Pervain, literele M-Z, iar a celui de materii de Aurel Răduțiu. În general, la acest volum s-a optat pentru o formă a indicelui mai accesibilă cercetătorului.

În sfârșit, se cuvine să menționăm și faptul că latiniștii Vasile Rus și, într-o perioadă, Beatrice Tătaru au fost consultați la traducerea unor pasaje mai dificile din unele documente inedite. La îmbunătățirea calitativă a volumului au mai contribuit și adnotările făcute de Vasile Rus, ce a asigurat și procesarea pe calculator a volumului. Traducerea în limba franceză a rezumatelor a fost asigurată de Rozalia Groza.

PRESCURTĂRI - BIBLIOGRAFIE

- Arh. capitl. Alba Iulia
Arh. conv. Cluj-Mănăştur
- Arh. conv. Lelez
Arh. ep. rom.cat. Pecs
Arh. Naţ. Magh., Dl.
- Arh. Naţ. Rom., D.J.
- Arh. Naţ. Slov.
Arh. or. Kosice
Arh. paroh. evangh. Mediaş
Arh. paroh. rom.-cat. Cluj-Napoca
Arh. Vat., Reg. Aven.
Arh. Vat., Reg. Vat.
Bibi. Acad. Rom.
Bibl. Batthyaneum
Bibl. Fil. Cluj-Napoca a Acad.
Bibl. Univ. Budapesta
Inst. de Ist. Cluj-Napoca
Archiv.
- Arch. f. Kunde oesterr. Gesch.*
- Bánffy, I*
- Bărâny*
- Bartal*
- Batthyány, *Leges ecclesiasticae*
- Beke, *Erd.kápt.*
- Beke, *Km.konv.*
- Benko, *Milkovia*
- Blaise, *Dictionaire*
- Bunyitay, *Biharmegye*
- Bunyitay, *Statuta*
- Cod. Andeg.*
- = Arhiva capitolului din Alba Iulia (păstrate la Bibl. Batthyaneum).
= Arhiva conventului din Cluj-Mănăştur (păstrată la Bibl. Batthyaneum).
= Arhiva conventului din Lelez (păstrată la Arh. Naţ. Slov.).
= Arhiva episcopiei romano-catolice din Pecs (Ungaria).
= Arhiva Naţională Maghiară, *Diplomataria*, Budapesta (Ungaria).
= Arhivele Naţionale Române - Direcţia Judeţeană (Braşov, Cluj, Oradea, Sibiu).
= Arhiva Naţională Slovacă, Bratislava.
= Arhiva oraşului Kosice (Slovakia).
= Arhiva parohiei evanghelice CA. Mediaş.
= Arhiva parohiei romano-catolice din Cluj-Napoca.
= Arhiva Vaticanului, *Registrum Avenionense*.
= Arhiva Vaticanului, *Registrum Vaticanum*.
= Biblioteca Academiei Române din Bucureşti.
= Biblioteca Batthyaneum din Alba Iulia.
= Biblioteca Filialei din Cluj-Napoca a Academiei Române.
= Biblioteca Universităţii din Budapesta.
= Institutul de Istorie din Cluj-Napoca, fototeca.
= „Archiv des Vereins für siebenburgische Landeskunde”, seria nouă, Sibiu, vol.I, X, XIII, XXIV, 1843-1872, 1875, 1892.
= „Archiv für Runde oesterreichischer Geschichtsquellen”, vol.V, Viena, 1850.
= *Okleveltár a Tomaj-nemzetsigbeli losonczi Bánffy család tortenetehez*, vol.I, ed. de Varju E., Budapesta, 1908.
= Bărâny A, *Temes vármegye emléke. Oklevelek*, Becicherecul Mare, 1848.
= Bartal Antonius, *Glossarium mediae et infimae latinitatis regni Hungariae*, Budapesta, 1901.
= Batthyány I., *Leges ecclesiasticae regni Hungariae et provinciarum adiacentium*, voi.III, Cluj, 1827.
= Beke A., *Az erdilyi káptalan levettára Gyulafehérvárt*, Budapesta, 1889.
= Beke A., *A kolozsmonostori konvent leveltára*, Budapesta, 1898.
= Benk6 J., *Milkovia sive antiqui episcopatus Milkoviensis explanatio*, t. II, Viena, 1781.
= Blaise A., *Dictionaire latin-francois des auteurs du Moyen Age*, I-II, 1975.
= Bunyitay Vince, *Biharmegye oláhjai es a valás unio*, Budapesta, 1882.
= Bunyitay Vince, *A Váradí káptalan legre'gibb statutumai*, Oradea, 1886.
= *Codex diplomaticus Hungaricus Andegavensis (Anjoukori okmánytár)*, voi. VII, ed. Tasnádi Nagy Gy., Budapsta, 1920.

- Crestomație* = Ștefan Pascu, Vladimir Hanga, *Crestomație privind istoria statului și dreptului*, vol. II, București, 1958.
- Crisia, DIR-B* = „Crisia”, Oradea, XVII/1987.
- DIR-C* = *Documente privind istoria României. B. Țara Românească, veac. XIII, XIV și XV*, vol. I (1247-1500), București, 1953.
- Doc. mitrop. Banat* = *Documente privind istoria României. C. Transilvania, veac. XI, XII și XIII*, vol. I (1075-1250), vol. II (1251-1300), veac. XIV, vol. I-IV (1301-1350), București, 1951-1955.
- DRH-B* = I. D. Suciu, Radu Constantinescu, *Documente privitoare la istoria mitropoliei Banatului*, vol. I, Timișoara, 1980.
- DRH-C* = *Documenta Romaniae Historica. B. Țara Românească*, vol. I (1247-1500), ed. Panaitescu P.P. și Mioc D., București, 1966.
- DRH-D* = *Documenta Romaniae Historica. C. Transilvania*, vol. X (1351-1355), ed. S. Belu, I. Dani, A. Răduțiu, V. Pervain, K. Gundisch; vol. XI (1356-1360), ed. I. Dani, A. Răduțiu, V. Pervain, K. Gundisch, S. Belu; vol. XII (1361-1365), ed. A. Răduțiu, V. Pervain, S. Belu, I. Dani, M. Wolf; vol. XIII (1366-1370), ed. I. Dani, K. Gundisch, V. Pervain, A. Răduțiu, A. Rusu, S. Andea, București, 1977, 1981, 1985, 1994.
- Documenta Valachorum* = *Documenta Romaniae Historica. D. Relații între Țările Române*, vol. I (1222-1456), ed. Pascu Șt, Cihodoriu C, Gundisch K.G., Damaschin Mioc, Pervain V., București, 1977.
- Du Cange* = Lukinich E., *Documenta historiam Valachorum in Hungaria illustrantia usque ad annum 1400 p. Christum*, Budapesta, 1941.
- Eder, Observationes* = Du Cange, *Glossarium mediae et infimae latinitatis*, vol. I-VII, Paris, 1840-1850.
- Engel, Archont* = Eder J.C., *Observationes criticae et pragmaticae ad historiam Transilvaniae sub regibus Árpadianae et mixtae propaginis*, Sibiu, 1803.
- Eubel, Bullarium* = Engel P., *Magyarország világi archontológiája, 1301-1457*, I-II, Budapesta, 1996.
- Eubel, Hierarchia* = Eubel C., *Bullarium Franciscanum*, VI, Roma, 1906.
- Fejer* = Eubel, *Hierarchia catholica medii aevi ab anno 1198 usque ad annum 1431 perducta*, 1913.
- Fridvaldszky* = Fejer, G., *Codex diplomaticus Hungariae ecclesiasticus ac civilis*, vol. IX/4, 5, 6, X/2, Buda, 1834, 1838.
- Gâbor, A megyei intézmeny* = Fridvaldszky, J., *Reges Ungariae Mariani ex antiquissimis diplomatis aliisque manuscriptis conscripti*, Viena, 1775.
- Gams, Series* = Gâbor Gy., *A megyei intézmeny alakulása es mukodése Nagy Lajos alatt*, Budapesta, 1908.
- Hazai okl.* = Gams, *Series episcoporum ecclesiae catholicae*, Leipzig, 1931.
- Holban, Din cronica* = *Hazai okleveltár*, ed. Nagy I., Deák F., Nagy Gy., Budapesta, 1879.
- Hunyadm* = Holban M., *Din cronica relațiilor româno-ungare în secolele XIII-XIV*, București, 1981.
- Hurmuzaki-Densușianu* = *A Hunyadmegyei tdrtneti es regeszeti tdrsulat evkonyve*, vol. VI, Budapesta, 1900.
- Hurmuzaki-Densușianu* = Hurmuzaki E., *Documente privitoare la istoria românilor*, vol. I/2, ed. Densușianu A., București, 1890.

- Jakab, *Kol. okl.* = Jakab E., *Oklevele'ltér Kolozsvár története első kötetéhez*, Buda. 1870.
- Jako-Valentini = Jakó Zs., Valentini A., *A toroczkoszentgyörgyi Thoroczka család levéltára*, Cluj, 1944.
- Kállay = *A nagykallo Kállay család levéltára*, voi. II. Budapest, 1943.
- Karácsonyi, *Hamis* = Karácsonyi I., *A hamis hibáskeltő és kellezettel oklevelek jegyzék 1400-ig*, Budapest, 1902.
- Károfyi = Góres K., *A nagykárolyi gróf Károlyi család oklevéltára*, voi. I, Budapest, 1882.
- Katona = Katona St., *Historia critica regum Hungariae*, voi. 111/10, Buda, 1790.
- Keme'ny, *Dipl. Trans. Appendix* = Kemeny I., *Diplomatarium Transilvanicum; Diplomatarii Transilvaniae appendix*, 3, ms. la Bibi. Fii. Cluj-Napoca a Acad. Române.
- Kemeny, *Notitia* = Kemeny I., *Notitia historico-diplomatica archivi et literalium capituli Albensis Transilvaniae*, partea I—II, Sibiu, 1836.
- Kereszturi = Kereszturi I., *Compendiaria descriptio foundationis ac vicissitudinum episcopatus et capituli M. Varadiensis*, I, Oradea, 1806.
- Lev. Kozl. = „Lev&tar K&zleme'nyek”, Budapest, voi. XXIV, 1946.
- Magyar Tort. Tár. = „Magyar T&rt&jelmi Tár”, Pesta, voi. IV, 1857.
- Mályusz = Mályusz E., *Zsigmondkori oklevéltár*, voi. II/1, Budapest, 1956.
- Mihályi = Mihályi I., *Diplome maramureşene din sec. XIV şi XV*, Sighetu Marmăşiei, 1900.
- Mon. Vat. Hung. = *Monumenta Vaticana historiam regni Hungariae illustrantia*, seria I, voi. 1 (*Rationes collectorum pontificiorum in Hungaria*), Budapest, 1887.
- Ortvay = Ortvay T., Pesty Fr., *Oklevelek Temesvármegye és Temesvár város történetéhez*, voi. I, Bratislava, 1896.
- Pall, *Cronologia* = Pali Fr., *Cronologia documentelor privind Transilvania (sec. XI-XV)*, în *Documente privind istoria României. Introducere*, voi. I, Bucureşti, 1956, p. 451-663.
- Panaiteacu = Panaiteacu P.P., *Documentele Ţării Româneşti*, Bucureşti, 1938.
- Pesty, *Krasso* = Pesty Fr., *Krasso vármegye története*, voi. III (*Oklevéltár*), Budapest, 1883.
- Pesty, *Szdreny* = Pesty Fr., *A szdrenyi hátság és Szâreny vármegye története*, voi. III, Budapest, 1878.
- Pray, *Specimen* = Pray G., *Specimen hierarchiae Hungaricae*, voi. II, Košice, 1779.
- Puşcariu, *Fragmente* = Puşcariu I., *Fragmente istorice despre boierii din Ţara Făgăraşului*, IV, Sibiu, 1907.
- Raynaldi, *Annales* = Raynaldi O., *Annales ecclesiastici ab anno 1198*, Roma, 1652, Lucae, 1747-1756.
- Sebesty^n, *Magy. kir.* = Sebestyén B., *Magyar királyok tartozkodási helyei*, Budapest, f.a.
- Smiciklas = Smiciklas T., *Codex diplomaticus regni Croatiae, Dalmatiae et Slavoniae*, voi. XIV, Zagreb, 1916.
- Szabo, *Erd. Mm. okl.* = Szabo K., *Erdelyi Múzeum eredeti okleveleinek kivonatai*, Budapest, 1889.
- Századok = „Századok”, Budapest, 1877, 1900, 1983/5.
- Szekely okl. = Szabó K., *Szekely oklevéltár*, voi. I, Cluj, 1872.
- Szeredai, *Notitia* = Szeredai A., *Notitia veteris et novi capituli ecclesiae*

- Albensis TransUvaniae ex antiquis et recentioribus litterarum monumentis eruta*, Alba Iulia, 1791.
- Tăutu, *Acta Gregorii Papae XI*
- Teleki*
- Theiner, *Mon. Hist. Hung.*
- Theiner, *Mon. Slav. Merid.*
- Tort. Lapok*
- Tort. Tar*
- Transilvania*
- Turul*
- Ub*
- Wadding*
- Wencel, *Kritikai fejtegetesek*
- Zichy*
- Zimmermann. *Texte*
- = *Fontes*, series III, vol. XII: *Acta Gregorii Papae XI*, ed. Tăutu Al., Roma, 1966.
- = *A romaiszent birodalmi grofszeh Teleki család leveltára*, vol. I, ed. Barabas S., Budapesta, 1895.
- = Theiner A., *Vetera Monumenta Historica Hungariam sacram illustrantia*, vol. II, Roma, 1860.
- = Theiner A., *Vetera Monumenta Slavorum Meridionalium historiam illustrantia*, vol. I, Roma, 1863.
- = „Torteneti Lapok”, ed. Papp M., Cluj, an I–II (1874-1876).
- = „Tortdnelmi Tár”, Budapesta, an XI, XV, XVIII-XIX, XXI; serie nouă, an VIII, IX (1889, 1892, 1895, 1896, 1898, 1907, 1908).
- = „Transilvania. Foaia Asociațiunii transilvane pentru literatura română și cultura poporului român”, Braşov, vol. IV-V, 1871-1872.
- = „Turul”, Budapesta, vol. III, 1885.
- = *Urkundenbuch zur Geschichte aer Deutschen in Siebenbürgen*, vol. I–II, ed. Zimmermann Fr., Werner C, Muller G.. Sibiu, 1892, 1897.
- = Wadding L., *Annales minorum seu trium ordinum a S. Francisco institutorum*, vol. VIII, Roma, 1734.
- = Wencel G., *Kritikai fejtegetesek Maramaros tortenetehez*, Pesta, 1857.
- = *Codex diplomaticus comitum Zichy*, ed. Nagy Imre, Nagy Iván, Vdghely D., vol. III-IV, Pesta, 1874, 1878.
- = Zimmermann Fr., *Texte zur den von dem Archivamt der Stadt Hermannstadt und der Sächsischen Nation herausgegeben en „Photographien von Urkunden aus sie enbtlrigisch-sächsischen Archiven”*, Sibiu, 1880.

REZUMATELE DOCUMENTELOR

1.1371 *ianuarie 12*, <Alba Iulia>. Capitlul din Alba Iul ia raportează lui Ioan, vicevoievodul Transilvaniei, despre împărțirea moșiilor Bârcea, Săulești și Petreni.

2.1371 *ianuarie 13*, <Sântimbru>. Ioan, vicevoievodul Transilvaniei, cere conventului din Cluj-Mănăstur să trimită un om de mărturie ca să participe la punerea lui Mihail de Pyspiky în stăpânirea părților sale de moșie din moșiile Sânpetru și Zenthmartun.

3.1371 *ianuarie 13*, <Cluj-Mănăstur>. Conventul din Cluj-Mănăstur adevărește înțelegerea dintre Gheorghe, fiul lui Dominic, fiul lui Ioan, și rudele sale în legătură cu drepturile sale de moștenire în moșia Nădășelu.

4.1371 *ianuarie 13*, <Arad>. Capitlul din Arad raportează lui Ludovic I, regele Ungariei, despre samavolniciile lui Nicolae, fratele bun al lui Karapch românul din Recaș, făcute pe moșia Izvin.

5.1371 *ianuarie 20*, <Vișegrad>. Ladislau, ducele de Oppeln și palatinul Ungariei, amână procesul dintre Mihail, fiul lui Dominic de Domohida, și Leukus Lengen.

6.1371 *ianuarie 20*, <Vișegrad>. Ladislau, ducele de Oppeln și palatinul Ungariei, poruncește să se facă o hotărnicire; se menționează o scrisoare de hotărnicire a capitlului din Oradea, din 8 iulie 1337.

7.1371 *ianuarie 20*, <Vișegrad>. Ladislau, ducele de Oppeln și palatinul Ungariei, amână înfățișarea unor acte într-o pricină de împărțire de moșii. Se menționează o scrisoare a capitlului din Oradea.

8.1371 *ianuarie 21*. Ludovic I, regele Ungariei, acordă capitlului din Zara dreptul de a avea pecete proprie. Se menționează demnitari din Transilvania.

9.1371 *ianuarie 22*, <Buda>. Ludovic I, regele Ungariei, îi întărește pe nobilul Ioan, fiul lui Andrei de Geoagiu, și pe frații săi în drepturile lor de stăpânire asupra moșiilor pe care le folosesc.

10. 1371 *ianuarie 24*, <Vișegrad>. Nicolae de Zeech, judele curții regale, poruncește conventului din Pecsvaradin să-i cheme la judecată în ziua de 1 mai pe Ladislau, fiul lui Teutus, Andrei, abatele mănăstirii din Cikâdor, pe Emeric, voievodul Transilvaniei, și pe Ștefan, cornițele secuilor, în legătură cu drepturile lor asupra moșiei Lota.

11. <1371 februarie 2—15>, <Cluj-Mănăstur>. Conventul din Cluj-Mănăstur raportează lui Ioan, vicevoievodul Transilvaniei, că a participat la punerea lui Mihail zis Pyspiky în stăpânirea unor părți din moșiile Sânpetru și Zenthmartun.

12.1371 *martie 20*, <Avignon>. Papa Grigore al XI-lea acordă lui Toma al lui Matei un canonicat în biserica Transilvaniei.

13.1371 *martie 20*, <Avignon>. Papa Grigore al XI-lea anunță că l-a numit pe Toma al lui Matei într-un canonicat al bisericii Transilvaniei.

14.1371 *martie 20*, <Alba-Iulia>. Capitlul de Alba Iulia adevărește că Ioan, fiul lui Nicolae, a dăruit lui Nicolae zis Judele un loc de moară în moșia Sănnicoară, pe râul Someș.

15.1371 *martie 25*, <Oradea>. Capitlul din Oradea adevărește o scrisoare a sa din 28 august 1329, la cererea lui Luca, fiul lui Ivan de Ugra.

16.1371 *martie 26*, <Sântimbru>. Ioan, vicevoievodul Transilvaniei, cere conventului din Cluj-Mănăstur să trimită un om de mărturie la cercetarea samavolniciilor comise pe moșia Iwlak.

17.1371 *martie 26*, <Sântimbru>. Ioan, vicevoievodul Transilvaniei, cere conventului din Cluj-Mănăstur să trimită un om de mărturie la hotărnicirea moșiei Bârlea.

18.1371 *aprilie 3*, <Agria>. Capitlul din Agria adevărește înțelegerea dintre nobilii de Cehăluț și Ioan zis Zewke, fiul lui Pavel, fiul lui Emech, în legătură cu împărțirea moșiei Tunyog.

19.1371 *aprilie 6*, <Buda>. Ludovic I, regele Ungariei, poruncește capitlului din Oradea să facă o cercetare în legătură cu un diferend pentru trei cai. Ca om de încredere al regelui e menționat, printre alții, Andrei, fiul lui Ladislau de Petrești.

20. 1571 aprilie 8, Buda. Elisabeta, regina Ungariei, poruncește să se reazeze semnele de hotar ale pădurilor și pământurilor ce țin de târgul Caran.

21. 1371 aprilie 8, <Cluj-Mănăștur>. Conventul din Cluj-Mănăștur raportează lui Ioan, vicevoievodul Transilvaniei, despre samavolniciile petrecute pe moșia Ivľak.

22. 1371 aprilie 8, <Cluj-Mănăștur>. Conventul din Cluj-Mănăștur adevărește că Mihail, fiul lui Iacob de Triteni, a răscumpărat de la Nicolae de Grind moșiile Triteni și Tordalaka.

23. 1371 aprilie 9, Sântimbru. Ioan, vicevoievodul Transilvaniei, cere conventului din Cluj-Mănăștur să cerceteze pricina dintre Ioan, fiul lui Nicolae de Someșeni, și nobilii de Gheorgheni în legătură cu hotarele moșiei Someșeni.

24. 1371 aprilie 13, <Cluj-Mănăștur>. Conventul din Cluj-Mănăștur raportează lui Ioan, vicevoievodul Transilvaniei, că a făcut cercetarea legată de stabilirea semnelor de hotar care despart moșiile Gheorgheni și Someșeni.

25. 1371 aprilie 17, <Cluj-Mănăștur>. Conventul din Cluj-Mănăștur raportează lui Ioan, vicevoievodul Transilvaniei, că a făcut cercetarea semnelor de hotar dintre moșiile Bârlea și Lujerdiu.

26. <Înainte de 1371 aprilie 24>, <Sibiu>. Obștea scaunului Sibiului adevărește că a mediat neînțelegerile dintre locuitorii cetății Feldioara și cei din Rotbav, în privința unui pământ.

27. 1371 aprilie 24, <Bac>. Capitlul din Bac adevărește împotrivirea făcută de Ladislau, fiul lui Iacob de Săcășeni, la orice intenție de înstrăinare a moșiei Chegea

28. 1371 aprilie 25, Sântimbru. Ioan, vicevoievodul Transilvaniei, cere conventului din Cluj-Mănăștur să participe la cercetarea cu privire la drepturile de stăpânire asupra moșiei Gheorgheni.

29. 1371 aprilie 29, Avignon. Papa Grigore al XI-lea poruncește, printre alții, lui Dumitru, episcopul Transilvaniei, să asigure protecție unui preot.

30. 1371 după 3 mai, <Oradea>. Capitlul din Oradea raportează lui Ludovic I, regele Ungariei, că a făcut cercetarea unui diferend pentru trei cai. Se menționează ca oameni de mărturie: un preot, slujitor al altarului sfântului mucenic Dumitru din biserica de Oradea, și Andrei, fiul lui Ladislau de Petrești, ca trimis al regelui.

31. 1371 mai 7, Deva. Juzii nobililor din comitatul Hunedoara adevăresc că cnezii din cele patru scaune districtuale ale cetății Deva au cerut ca Petru de Cristur să fie judecat după legea românilor și nu după alte legi ale țării.

32. 1371 mai 8, Vișegrad. Ladislau, ducele de Oppeln și palatinul Ungariei, amână dezbaterea pricinii dintre fiii lui Gad de Zer, pe de o parte, ca parași, și fiii lui Pousa de Zer, împreună cu Ioan, fiul lui Ladislau, pe de altă parte, ca părăți.

33. 1371 mai 8, Sântimbru. Ioan, vicevoievodul Transilvaniei, amână pe data de 18 noiembrie procesul dintre Ladislau, fiul lui Ioan, și Ioan, fiul lui Ivanca, cu privire la drepturile de stăpânire asupra moșiei Iuș.

34. 1371 mai 20, Vișegrad. Ludovic I, regele Ungariei, poruncește magistrului Gheorghe Bubek, marele vistier, precum și vameșilor săi, să nu mai ceară vreo vamă de la orașenii din Cluj la Izvorul Crișului și la Baci.

35. 1371 mai 20, Vișegrad. Ladislau, ducele de Oppeln și palatinul Ungariei, adevărește că a stabilit un nou soroc de plată pentru Leukus și Turul, fiii lui Grigore de Suplac, care trebuiau să plătească 200 de florini ca răscumpărare pentru moșia Tarcea.

36. 1371 mai 30, <Cenad>. Capitlul din Cenad adevărește că fiii lui Pavel, fiul lui Heem, s-au împotrivit ca Iwanka, fiul lui Petru, să înstrăineze moșiile lor din comitatul Caras.

37. 1371 mai 30, <Cenad>. Capitlul din Cenad adevărește împăcarea între nobilii de Remetea și nobilii de Duboz, în legătură cu pagubele pe care și le-au produs reciproc.

38. 1371 iunie 1, <Alba Iulia>. Capitlul din Alba Iulia adevărește înțelegerea cu privire la împărțea pădurilor de pe moșia Gănești.

39. 1371 iunie 3, Vișegrad. Ladislau, ducele de Oppeln și palatinul Ungariei, cere conventului din Lelez să cheme în judecată pe Nicolae, fiul lui Ștefan de Oșvarău și pe alții împotriva lui Ștefan și Ladislau, fiii lui Ladislau de Peleş, și a altora.

40. 1371 iunie 8, Vișegrad. Cornițele Nicolae de Zeech, judele curții regale, amână judecarea pricinii între Karapch românul și frații săi, pe de o parte, și fiii lui Pousa de Frumușeni, pe de alta.

41. <1371 iunie 9-1372 mai 31>. Ludovic I, regele Ungariei, întărește în formă de privilegiu hotărnicirea moșiei regale Altalkerek dinspre moșia Voiteg, aflată în comitatul Timiș.

42.1371 iunie 9, *Vișegrad*. Ladislau, ducele de Oppeln și palatinul Ungariei, poruncește capitolului din Cenad să participe la punerea lui Ștefan zis Magyar de Gherman în stăpânirea moșiilor Feleg haz și Modos.

43. 1371 iunie 9, *Vișegrad*. Cornițele Nicolae de Zeech, judele curții regale, hotărăște în scaunul său de judecată drepturile de stăpânire ale lui Bale voievodul și ale fratelui său Drag asupra moșiei Senye.

44.1371 iunie 19, *<Cluj-Mănăstur>*. Conventul din Cluj-Mănăstur adevărește că a cercetat adevărul cu privire la faptul că moșia Gheorgheni ține de dreptul de moștenire al nobililor de Jucu.

45.1371 iunie 20, *Vișegrad*. Cornițele Nicolae de Zeech, judele curții regale, întărește pe Karapch românul și frații săi în stăpânirea moșiei Ikus.

46. 1371 iunie 20, *Vișegrad*. Cornițele Nicolae de Zeech, judele curții regale, întărește validitatea actelor mai vechi cu privire la drepturile de stăpânire pe care le are Karapch românul asupra moșiei Ikus.

47.1371 iulie 2, *<Oradea>*. Capitlul din Oradea adevărește plata unei sume de bani. Se menționează un Mihail, fiul lui Dumitru, iobag al lui Nicolae de Domohida.

48.1371 iulie 5, *Alba Mia*. Ioan, arhidiacon de Târnava și vicar general al episcopiei de Transilvania, adevărește că nobilii de Geoagiu de Sus au răscumpărat cu patruzeci de florini drepturile de stăpânire, ca pătrime cuvenită fiicei, ale Caterinei, fiica lui Ioan de Brașov, în moșiile Beta, Odverem și Meșcreac.

49.1371 iulie 6, *Alba Iulia*. Ioan, arhidiaconul de Târnava și vicar general al episcopiei de Transilvania, adevărește că jumătate din moșia Batiz ține de dreptul de stăpânire al lui Ladislau, fiul lui Nicolae, Mihail, fiul lui Andrei, și Batyz, fiul lui Ștefan, nobili de Batiz.

50.1371 iulie 8, *Săntimbru*. Ioan, vicevoievodul Transilvaniei, adevărește întâmpinarea lui Ioan de Beclean împotriva oaspeților din Vița, în privința folosirii moșiei Beudiu.

51.1371 iulie 8, *Săntimbru*. Ioan, vicevoievodul Transilvaniei, poruncește conventului din Cluj-Mănăstur să cerceteze samavolnicile oaspeților din Vița, care au arat cu de la ei putere o foarte mare bucată de pământ ce tine de moșia Beudiu al lui Ioan, fiul lui Ioan de Beclean.

52. 1371 iulie 8, *<Agria>*. Capitlul din Agria adevărește că a trimis un om de mărturie pentru a-i chema la judecată pe nobilii de Vârda în procesul lor cu Dumitru, episcopul de Oradea.

53.1371 iulie 8, *Alba Iulia*. Ioan, arhidiaconul de Târnava și vicar general al episcopiei de Transilvania, adevărește că nobilii de Tiołtiur au recunoscut doamnei Agata, sora lor, drepturile sale cuvenite ca pătrime cuvenită fiicei în moșiile Tiołtiur, Daruas și Gyreukuth.

54. 1371 iulie 22, *<Oradea>*. Capitlul din Oradea raportează lui Ladislau, palatinul Ungariei, că nobilii de Kârász au făcut întâmpinare și s-au opus ca Briccius zis Kantor de Jânosi să fie pus în stăpânirea moșiei Szepse.

55.1371 iulie 23, *<Cluj-Mănăstur>*. Conventul din Cluj-Mănăstur raportează lui Ioan, vicevoievodul Transilvaniei, despre ocuparea de către oaspeții din Vița a unei bucăți de pământ ce ține de moșia Beudiu a lui Ioan și Grigore, fiii lui Ioan de Beclean.

56. 1371 august 8, *Vișegrad*. Ladislau, ducele de Oppeln și palatinul Ungariei, amână judecarea pricinii dintre nobilii de Vârda și Dumitru, episcopul de Oradea.

57. 1371 august 17, *Vișegrad*. Ludovic I, regele Ungariei, poruncește lui Emeric, voievodul Transilvaniei, și slujitorilor săi să nu-i tulbure pe fiii lui Ioan de Beclean în stăpânirea moșiei Beudiu.

58. 1371 septembrie 3, *Villeneuve-les-Avignon*. Papa Grigore al XI-lea îl numește pe Nicolae cie Buda în demnitatea de episcop al Milcovului.

59. 1371 septembrie 4, *Vișegrad*. Ludovic I, regele Ungariei, poruncește amânarea judecării proceselor lui Ladislau de Nădășel, ce urmează să plece cu oastea regelui în campania din Moravia.

60. 1371 septembrie 5, *Vișegrad*. Ludovic I, regele Ungariei, poruncește capitolului din Alba-Regală să cerceteze drepturile părților asupra unui pământ din moșia Gyant aflat în litigiu între ordinul cruciferilor și Emeric, voievodul Transilvaniei.

61. 1371 septembrie 6, *<Agria>*. Capitlul din Agria transcrie, la cererea lui Mihail, fiul lui Kampoldy, actul său din 2 martie 1365.

62. 1371 septembrie 10, *<Oradea>*. Capitlul din Oradea adevărește că a restituit doamnei Agatha via sa din hotarul satului Săldăbagiu de Munte.

63.1371 septembrie 16, *Villeneuve-les-Avignon*. Papa Grigore al XI-lea scrie lui Ludovic I, regele Ungariei, rugându-l să-i acorde episcopului de Milcov protecția sa.

64. 1371 septembrie 16, *Villeneuve-les-Avignon*. Papa Grigore al XI-lea scrie arhiepiscopului de Strigoniu să restituie episcopiei de Milcov drepturile ce i-au fost uzurpate de predecesorii săi.

65.1371 septembrie 18, <Alba-Regală>. Capitlul din Alba-Regală raportează lui Ludovic I, regele Ungariei, că părțile aflate în conflict în legătură cu moșia Gyant au fost chemate în fața regelui.

66.1371 septembrie 21, *Forro*. Ladislau, ducele de Oppeln și palatinul Ungariei, poruncește capitlului din Oradea să cerceteze samavolniciile făcute pe moșia Pereche.

67.1371 septembrie 25, <Cluj-Mănăstur>. Conventul din Cluj-Mănăstur adevărește înțelegerea dintre Ladislau și Mihail, fiii lui Marcu de Saya, și Valentin cel Mic din Oradea, în privința drepturilor fiecărei părți din moșiile lor de moștenire.

68.1371 septembrie 28, *Avignon*. Papa Grigore al XI-lea scrie unor prelați și demnitari din Ungaria și Transilvania să contribuie la încheierea păcii între Ludovic I, regele Ungariei, și Carol al IV-lea, împăratul romano-german.

69.1371 octombrie 4, <Alba Iulia>. Capitlul din Alba Iulia transcrie în formă de transumpt actul său din 19 aprilie 1312, pentru Mihail, fiul lui Iacob de Triteni.

70.1371 octombrie 7, <Oradea>. Capitlul din Oradea raportează lui Ladislau, ducele de Oppeln și palatinul Ungariei, rezultatul cercetării făcute în cauza dintre Ștefan, fiul lui Pousa de Zeer, și Margareta, văduva lui Petru Niger de Kasa.

71. 1371 octombrie 11, <Oradea>. Capitlul din Oradea raportează lui Ladislau, ducele de Oppeln și palatinul Ungariei, că trimișii lor, respectiv Grigore, preotul paroh al altarului fericitului Emeric, din corul bisericii de Oradea, și Petru de Resighea, au făcut cercetarea samavolniciilor comise pe moșia Pereche.

72.1371 octombrie 18, *Avignon*. Papa Grigore al XI-lea îngăduie lui Dumitru, episcopul Transilvaniei, să dispună de cinci beneficii bisericești în dieceza sa.

73. 1371 octombrie 18, *Avignon*. Papa Grigore al XI-lea îngăduie lui Dumitru, episcopul Transilvaniei, să numească trei oameni potriviți în tot atâtea canonicate drept canonici.

74.1371 octombrie 18, *Avignon*. Papa Grigore al XI-lea îngăduie lui Dumitru, episcopul Transilvaniei, să păstreze pe seama sa două slujbe legate de păstoria credincioșilor.

75. 1371 octombrie 23. Cele șapte scaune săsești hotărăsc a doua oară să acorde celor din Feldioara un pământ aflat în litigiu cu locuitorii din Rotbav.

76. 1371 octombrie 24, *Buda*. Ludovic I, regele Ungariei, poruncește capitlului din Buda să-l cheme în fața sa pe Paul, abatele mănăstirii din Cenad, pentru a face dovada drepturilor sale de stăpânire asupra moșiei Nemegh.

77. 1371 noiembrie 1, *Vișegrad*. Ludovic I, regele Ungariei, poruncește capitlului din Cenad să cerceteze pricina dintre Petru, fiul lui Pavel, fiul lui Heem, și Dominic, fiul lui Desideriu de Beregsău, cu privire la furtul a patru boi.

78. 1371 noiembrie 1, <Oradea>. Capitlul de Oradea adevărește înțelegerea dintre Ladislau, fiul lui Marcu, și frații săi, pe de o parte, și Valentin cel Mic și Grigore, fiii lui Andrei, cu privire la drepturile lor în moșiile Pilu și Sallaka din comitatul Zărand.

79.1371 noiembrie 1, <Buda>. Capitlul din Buda raportează lui Ludovic I, regele Ungariei, că l-a chemat în fața regelui pe Paul, abatele mănăstirii din Cenad, în legătură cu drepturile sale de stăpânire asupra moșiei Nemegh.

80. 1371 noiembrie 9, *Cluj*. Ioan, vicevoievodul Transilvaniei, atribuie lui Ioan, fiul lui Nicolae de Someșeni, a patra parte din moșia Sâncraiu.

81. 1371 noiembrie 9, <Cluj-Mănăstur>. Conventul din Cluj-Mănăstur adevărește că nobilii de Trascău s-au împotrivit la hotărnicirea moșiei Aiud a capitlului din Alba Iulia.

82.1371 noiembrie 11, *Vișegrad*. Ludovic I, regele Ungariei, îl numește pe Benedict, fiul lui Pavel, fiul lui Heem, în demnitățile de comite de Timiș și castelan de Timișoara.

83.1371 noiembrie 14. <Oradea>. Capitlul din Oradea adevărește hotărnicirea și împărțirea unui pământ aflat în litigiu între fiii lui Grigore de Rosal, pe de o parte, și Sebastian și Ioan, fiii lui Ioan de Cehăluț, pe de altă parte.

84. *1371 noiembrie 18, Diosgyor*. Ludovic I, regele Ungariei, acordă negustorilor din Sibiu, pentru comerțul lor în Polonia, libertăți identice cu cele de care se bucură negustorii din orașele poloneze.

85. *1371 noiembrie 18, Luna de Jos*. Cornițele și juzii nobililor din comitatul Dăbâca amână judecarea pricinii dintre Mihail, fiul lui Iacob, și Pavel zis Woss, nobili de Sintejude.

86. *1371 noiembrie 21, Vișegrad*. Nicolae de Zeech, judele curții regale, adevărește că Ștefan și Nicolae, fiii lui Pousa de Zeer, nu s-au prezentat la sorocul stabilit pentru a sta la judecată împotriva lui Mihail, fiul lui Cybak de Palota.

87. *1371 noiembrie 25, Sântimbru*. Ioan, vicevoievodul Transilvaniei, amână judecarea pricinii dintre Otto, abatele conventului din Cluj-Mănăstur, și nobilii de Tyburch și de Chidea.

88. *1371 noiembrie 25, <Alba Iulia>*. Capitlul din Alba Iulia adevărește opreliștea făcută de Ladislau de Sumurducu, în legătură cu dăruirea moșilor Dateș și Lechința.

89. *1371 decembrie 3, <Oradea>*. Capitlul din Oradea adevărește că magistrul Gheorghe, fiul lui Ioan, fiul lui Briciiu de Bator, i-a restituit doamnei Scolastica, fiica lui Ioan, fiul lui Gheorghe de Sanislău, drepturile ce i se cuveneau din moșiile părintești, ca pătrime cuvenită fiicei.

90. *1371 decembrie 6, <Cluj-Mănăstur>*. Conventul din Cluj-Mănăstur adevărește că Ladislau, fiul lui Toma cel Roșu de Sântioana, a dăruit toate moșiile sale lui Leukus, fiul lui Ladislau zis Wos de Chesău, ruda sa.

91. *1372, <Arad>*. Capitlul din Arad adevărește că magistrul Ladislau, fiul lui Gali diacul de Rovinița Mare, a lăsat prin testament nobilele Ecaterina și Ana, ficele sale, moșia Rudarosoma, din comitatul Caras.

92. *<1372>*. Caietul de socoteli al veniturilor și cheltuielilor lui Benedict, fostul ban al Bulgariei, întocmit de magistrul Nicolae al lui Paul.

93. *1372 ianuarie 3, Sântimbru*. Ioan, vicevoievodul Transilvaniei, cere conventului din Cluj-Mănăstur să trimită un om de mărturie la punerea nobilei Ecaterina, fiica lui Petru diacul de Șardu, în stăpânirea unei părți din moșia Șardu.

94. *1372 ianuarie 20, Sântimbru*. Ioan, vicevoievodul Transilvaniei, cere capitlului din Alba Iulia să trimită un om de mărturie la redobândirea moșilor Teaca, Pinticu și Viile Tecii, din comitatul Dăbâca, ale lui Nicolae de Palasth, și la trecerea lor în stăpânirea acestuia.

95. *1372 ianuarie 20, <Cluj-Mănăstur>*. Conventul din Cluj-Mănăstur raportează lui Ioan, vicevoievodul Transilvaniei, că nobila Ecaterina, fiica lui Petru diacul de Șardu, a fost pusă în stăpânirea părții cuvenite ei din moșia Șardu.

96. *1372 ianuarie 21, Vișegrad*. Ludovic I, regele Ungariei, poruncește iobagilor săi din districtul Themeskuz să-și respecte îndatorirea de a măcina numai la morile regești.

97. *1372 ianuarie 30, Vișegrad*. Ladislau, palatinul Ungariei, cere capitlului din Oradea să-și trimită omul său de mărturie la darea unor părți din toate moșiile lui Leukus și Turul, fiii lui Grigore de Suplacu de Barcău în stăpânirea magistrului Ladislau, fiul lui Ioan, fiul lui Briciiu de Bator.

98. *1372 februarie 1*. Cele șapte scaune săsești adjudecă satului Călnic o pădure și un mărăciniș, pentru care s-a purtat proces cu satul Răhău.

99. *1372 februarie 9, Vișegrad*. Ladislau, palatinul Ungariei, amână pricina dintre Dumitru, episcopul de Oradea, pe de o parte, și Nicolae și Dominic, fiii lui Ioan de Vârda, pe de altă parte.

100. *1372 februarie 11, Vișegrad*. Ladislau, palatinul Ungariei, întărește drepturile de stăpânire asupra unor moșii. Este menționat Dominic, episcopul de Cenad.

101. *1372 martie 9, Luna de Jos*. Nicolae, cornițele de Dăbâca, și Toma, judele nobililor, fac cunoscut că Ștefan zis Wos a înaintat, la judecata nobililor țării, învinuirea adusă de Mihail, fiul lui Iacob de Sintejude, împotriva unui iobag al său.

102. *1372 martie 10, <Oradea>*. Capitlul din Oradea adevărește opreliștea făcută de Leukus de Semjen la darea în stăpânire a unor părți din moșia Eghazasgelsa.

103. *1372 martie 11, <Alba Iulia>*. Capitlul din Alba Iulia adevărește că Petru de Berindu, slujitorul lui Nicolae, fiul lui Toma, fiul lui Simion banul, de Chendu Mic, l-a oprit pe magistrul Ștefan, fratele aceluiași Nicolae, de la înstrăinarea unor moșii.

104. *1372 martie 12*. Cele șapte scaune săsești întăresc actul decanului Nicolae și al capitlului din Sibiu, din anul 1359, privitor la o bucată de pământ a oaspeților din Sacadate.

105. 1372 martie 12. Cele șapte scaune săsești întăresc un act al lor, din anul 1359, privitor la o bucată de pământ a satului Sacadate.

106. 1372 martie 12. Cele șapte scaune săsești întăresc actul lor din 7 septembrie 1366, Sibiu, privitor la datoria comitelui Ioan de Gușterița față de cornițele Laurențiu de Roșia.

107. 1372 martie 17, Sântimbru. Ioan, vicevoievodul Transilvaniei, adevărește împăcarea dintre cornițele Nicolae de Mănărade, pe de o parte, și Ioan și Toma, fiii lui Gheorghe de Păuca, pe de altă parte, cu privire la moșia Păuca.

108. 1372 martie 25, <Oradea>. Capitlul din Oradea transcrie pentru Otto, abatele mănăstirii din Cluj-Mănăstur, scrisoarea răposatului Ștefan, voievodul Transilvaniei, din 24 martie 1347, Turda, cuprinzând scrisoarea lui Ludovic I, regele Ungariei, din 16 februarie 1347.

109. 1372 martie 29, Avignon. Papa Grigore al XI-lea întărește numirea lui Ladislau zis Cato, prepozit de Domos, în slujba de prepozit al bisericii Transilvaniei.

110. 1372 martie 30, Sântimbru. Ioan, vicevoievodul Transilvaniei, cere conventului din Cluj-Mănăstur să trimită un om de mărturie la punerea lui Petru, fiul lui Andrei de Bădești, în stăpânirea unor părți din moșia Aladar, din comitatul Dăbâca.

111. <1372 după martie 30>, <Cluj-Mănăstur>. Conventul din Cluj-Mănăstur raportează lui Ioan, vicevoievodul Transilvaniei, la scrisoarea acestuia, din 30 martie 1372, pe care o transcrie.

112. 1372 martie 31. Cele șapte scaune săsești întăresc actul lor din 23 octombrie 1371, privitor la o bucată de pământ adjudecată locuitorilor din Feldioara.

113. <1372 cea. aprilie 4>, Turda. Emeric, voievodul Transilvaniei, judecă pricina dintre fiii lui Sandur de Silivașu de Câmpie, pe de o parte, și Ecaterina, fiica lui Gyula de Silivașu de Câmpie, pe de alta, cu privire la pătrimea cuvenită ei ca fiică din moșiile Silivașu de Câmpie, Urmeniș, Șopteriu, Chiochiș și Apatiu.

114. 1372 aprilie 6, Iwanch. Ubul, vicecomitele și cei patru juzi ai nobililor din comitatul Arad adevăresc că fiii lui Simion, iobagi din Chesinț și din Iregd, l-au socotit descărcat pe Cepan, slujitorul magistrului Ubul, în ceea ce privește moartea rudelor lor.

115. 1372 aprilie 6, Luna de Jos. Mihail, fiul lui Iacob de Sântejude, și Toma, fiul lui Rafael de Cornești, juzii nobililor din comitatul Dăbâca, adevăresc că Barta, iobagul lui Leukus de Chesău, a fost chemat la adunarea voievodatului, într-o pricină privind furtul a trei boi.

116. 1372 aprilie 9, Turda. Emeric, voievodul Transilvaniei, hotărăște ca văduva lui Dominic, fiul lui Dionisie de Băla, să fie pusă din nou în stăpânirea unor părți din moșia Băla, rămasă după răposatul ei soț, până când îi va fi dată îndestularea cuvenită de către Ladislau, fiul lui Ioan, și Andrei, fiul lui Laurențiu de Băla, și cere conventului din Cluj-Mănăstur să-și trimită omul de mărturie la această punere în stăpânire.

117. 1372 aprilie 11, Turda. Emeric, voievodul Transilvaniei, hotărăște ca Ioan, fiul lui Dezideriu de Țaga, să plătească lui Andrei zis Batur de Suceagu, patru florini, ca datorie rămasă după tatăl său.

118. 1372 aprilie 11, Turda. Emeric, voievodul Transilvaniei, hotărăște ca Martin, fiul lui Miske de Băgau, învinuit de silnicie de Grigore, fiul lui Nicolae de Ciugud, să depună jurământ înaintea lui Ioan, vicevoievodul Transilvaniei.

119. 1372 aprilie 11, Sibiu. Cele șapte scaune săsești întăresc actul scaunului Sibiu, din 17 februarie 1339, privitor la pricina dintre satele Tâlmaci și Șelimbăr.

120. 1372 aprilie 12, Turda. Emeric, voievodul Transilvaniei, amână pricina dintre Ladisiau zis Bulgar de Tușinu și Ladislau, fiul lui Toma de Sântioana, cu privire la furtul unor iepe.

121. 1372 aprilie 13, Turda. Emeric, voievodul Transilvaniei, adevărește întâmpinarea făcută de Ladislau, fiul lui Dezideriu de Batoș, împotriva uzurpării unei părți din moșia Cuzdrioara de către orășenii din Dej.

122. 1372 aprilie 13, Turda. Emeric, voievodul Transilvaniei, adevărește întâmpinarea făcută de Otto, abatele de Cluj-Mănăstur, împotriva cotozirii moșiilor Aghireșu și Leghia de către Ioan de Dumbrava.

123. 1372 aprilie 13, Turda. Emeric, voievodul Transilvaniei, osândește pe Ioan de Dumbrava la despăgubiri față de Otto, abatele și unii iobagi ai mănăstirii din Cluj-Mănăstur.

124. 1372 aprilie 13, Turda. Emeric, voievodul Transilvaniei, hotărăște un nou soroc de judecată în procesul dintre Otto, abatele mănăstirii din Cluj-Mănăștur, pe de o parte, și nobilele Margareta și Ecaterina, precum și Ioan, fiul lui Grigore de Chidea, pe de altă parte, privitor la moșia Tyburchteleke.

125. 1372 aprilie 15, Avignon. Papa Grigore al XI-lea îl roagă pe Ludovic I, regele Ungariei, să dea trimisului său tot ajutorul, pentru strângerea dijmei de un an pe veniturile bisericești.

126. 1372 aprilie 15, Turda. Emeric, voievodul Transilvaniei, cere capitolului din Alba Iulia să trimită un om de mărturie la hotărnicirea moșiilor Bazna și Velț.

127. 1372 aprilie 15, Turda. Emeric, voievodul Transilvaniei, cere conventului din Cluj-Mănăștur să trimită oameni de mărturie la hotărnicirea și despărțirea moșiilor Pyspuky, a lui Dumitru, episcopul Transilvaniei, și Hida, a nobililor de Dăbăca.

128. 1372 aprilie 15, Turda. Emeric, voievodul Transilvaniei, care conventului din Cluj-Mănăștur să trimită un om de mărturie la împărțirea unor moșii între Petru cel Roșu de Sântejude și rudele sale.

129. 1372 aprilie 19, Turda. Emeric, voievodul Transilvaniei, transcrie și întărește, în chip de privilegiu, scrisoarea privilegială a lui Petru, vicevoievodul Transilvaniei, din 11 iulie 1367, dată în pricina dintre capitolul de Alba Iulia, pe de o parte, și abatele de Igrîș și oamenii din Mănărade, pe de alta, cu privire la ridicarea hotarelor moșiei Cergău Mare.

130. 1372 aprilie 19, Turda. Emeric, voievodul Transilvaniei, cere conventului din Cluj-Mănăștur ca, în pricina dintre capitolul din Alba Iulia, ca pârâș, și nobilii de Rimetea și cei de Geoagiu de Sus, ca pârâți, pentru unele părți din hotarele moșiilor Gârbova de Jos și Aiud, ale capitolului, să-și trimită oamenii de mărturie la hotărnicirea acestor moșii, la prețuirea unei părți de moșie, aflată în pricină cu nobilii de Rimetea, și la trecerea lor în stăpânire.

131. 1371 aprilie 29, Sibiu. Emeric, voievodul Transilvaniei, amână și supune judecății regelui procesul dintre Mihail, fiul lui Pavel de Hărănglab, și fiii lui Petru de Curciu, privitor la o jumătate din moșia Deaj.

132. 1372 mai 1, Alba Iulia. Dumitru, episcopul Transilvaniei, respinge, ca neîntemeiată, pâra lui Ioan de Mălâncrav, împotriva nobililor de Cîlnic, privitoare la o pătrime cuvenită fiicei.

133. 1372 mai 2, <Alba Iulia>. Capitolul din Alba Iulia adevărește hotărnicirea moșiilor regești Bazna și Velț.

134. 1372 mai 8. Vladislav I, domnul Țării Românești, dăruiește locuitorilor satului Șinca muntele Nomaia.

135. 1372 mai 8, Vișegrad. Ladislav, palatinul Ungariei, amână din nou judecarea pricinii dintre Dumitru, episcopul de Oradea, pe de o parte, și Nicolae și Dominic de Vârda, pe de alta.

136. 1372 mai 10, Buda. Ioan, legat papal, oprește clerul din Ungaria de la stânjenirea și împiedicarea activității ordinului dominican în aceeași provincie.

137. 1372 mai 12, Vișegrad. Emeric, voievodul Transilvaniei, cere capitolului din Agria să-și trimită oamenii de mărturie la hotărnicirea și prețuirea moșiei Orbău și a unei bucați de pământ rămasă în pricină între Andrei, fiul lui Nicolae de Mogh, ca pârâș, și Ladislav, fiul lui Ladislav de Sărăuad, ca pârât.

138. 1372 mai 14, Pont-de-Sorgues. Papa Grigore al XI-lea îndeamnă pe Ludovic I, regele Ungariei, să pornească împotriva turcilor.

139. 1372 mai 16, Vișegrad. Ludovic I, regele Ungariei, poruncește capitolului din Titel să-și trimită omul de mărturie la redobândirea moșiei Woya, din comitatul Caras, și la trecerea ei în stăpânirea lui Gheorghe și Benedict, fiii lui Ioan de Woya.

140. 1372 mai 16, <Cluj-Mănăștur>. Conventul din Cluj-Mănăștur raportează lui Emeric, voievodul Transilvaniei, ia scrisoarea acestuia din 9 aprilie 1372, pe care o transcrie, că văduva lui Dominic, fiul lui Dionisie de Băla, a fost pusă în stăpânirea unor părți din moșia Băla.

141. <1372> mai 22, Domos. Ludovic I, regele Ungariei, poruncește lui Benedict, fiul lui Pavel, cornițele de Timiș, să amâne începerea construcției la cetatea cea nouă a Orșovei și să fie prezent la întâlnirea de la TrenCin, cu împăratul.

142. 1372 mai 23, Vișegrad. Ladislav, palatinul Ungariei, hotărăște ca în pricina dintre Ladislav, fiul lui Ladislav de Peleș, și Ștefan de Chamafalua, pe de o parte, și Ștefan, fiul lui Bekch de Sydou, pe de alta, privitoare la zălogirea unei părți din moșia Peleș, răscumpărarea să se facă înaintea sa, potrivit cuprinsului scrisorii de zălogire.

143.1372 mai 24, <Cluj-Mănăstur>. Conventul din Cluj-Mănăstur raportează lui Emeric, voievodul Transilvaniei, cu privire la împărțirea moșiilor Sântejude, Bont, Puini, Țaga, Sântioana, Silivaș, Sucutard, Măhal, Chesău și Riua, între magistrul Petru cel Roșu și rudele sale.

144. 1372 mai 26, <Cluj-Mănăstur>. Conventul din Cluj-Mănăstur adevărește că Ștefan și Ladislau, fiii lui Ladislau de Anduriashaza, au jurat că nu au adus pagube morii lui Iacob diacul de Mera.

145.1372 mai 30, <Săntimbru>. Ioan, vicevoievodul Transilvaniei, amână judecarea pricinii dintre o iobagă româncă, pe de o parte, și Gheorghe și Martin, fiii lui Myske de Băgau, pe de alta.

146.1372 mai 30, <Vișegrad>. Nicolae de Zeech, judele curții regale, adevărește că Iacob zis Chenkus, fiul lui Petru de Valea lui Mihai, a plătit lui Petru și Nicolae, fiii lui Mihail de Banhaza, jumătate din suma de răscumpărare a omorului lui Gheorghe, fratele lor.

147.1372 iunie 1, <Alba Mia>. Capitlul din Alba Iulia transcrie pentru Ioan, fiul lui Ștefan de Araci, și pentru Beke, fiul lui Ioan de Hăghig, privilegiul lui Ludovic I, regele Ungariei, din 17 iulie 1366, privitor la stăpânirea moșilor Sombor și Gerebench.

148. <1372> iunie 5, <Cluj-Mănăstur>. Conventul din Cluj-Mănăstur raportează lui EmeriCj voievodul Transilvaniei, despre împotrivirea nobililor de Rimetea la hotărnicirea moșiilor Gârbova de Jos și Aiud, ale capitlului din Alba Iulia.

149.1372 iunie 5, <Cluj-Mănăstur>. Conventul din Cluj-Mănăstur raportează lui Emeric, voievodul Transilvaniei, cu privire la hotărnicirea moșiei Gârbova de Jos a capitlului din Alba Iulia, dinspre moșiile nobililor de Geoagiu de Sus și despre împotrivirea acelorași nobili.

150.1372 iunie 10, <Pont-de-Sorgues>. Papa Grigore al XI-lea încredințează, între alții, episcopului Transilvaniei apărarea drepturilor abației benedictine din Fuldwar.

151.1372 iunie 16, <Avignon>. Papa Grigore al XI-lea dăruiește lui Iosif al lui Petru, slujitorul altarului sfântului Andrei din biserica Transilvaniei, prepozitura din D5mds, rămasă vacantă prin numirea lui Ladislau zis Cato prepozit al aceleiași biserici a Transilvaniei.

152.1372 iunie 28, <Levice>. Ludovic I, regele Ungariei, poruncește lui Emeric, voievodul Transilvaniei, s-o pună pe Elena, soția lui Ladislau de Nădășelu, în stăpânirea moșiilor tatălui ei.

153.1372 iulie 2, <Văc>. Capitlul din Văc adevărește că Ștefan, fiul lui Bekh de Sydou, a plătit lui Ladislau și lui Ștefan, fiii lui Ladislau de Sydou, optsprezece florini, cu privire la răscumpărarea unei jumătăți din moșia Peleş.

154.1372 iulie 3, <Bars>. Ludovic I, regele Ungariei, restituie fiilor lui Neacșu, anume Ioan, Ladislau și Petru, moșiile și cnezatele ce le fuseseră confiscate pe nedrept și dăruite, apoi, magistrului Benedict, fiul lui Pavel, fiul lui Heem.

155.1372 iulie 3, <Bars>. Ludovic I, regele Ungariei, restituie moșia Belenus, din districtul Cuești, comitatul Caras, lui Ioan, fiul lui Hench, și lui Petru, ca s-o stăpânească potrivit cuprinsului daniei dintâi.

156. <1372, după iulie 3>. Lista oamenilor trimiși de cnezi și de nobili la săparea șanțului cetății Orșova.

157. <1372> iulie 4, <Cluj-Mănăstur>. Conventul din Cluj-Mănăstur raportează lui Ludovic I, regele Ungariei, cu privire la hotărnicirea moșiei Simeria Veche, a capitlului din Alba Iulia, și la împotrivirea nobililor de Ikold și de Biscaria.

158.1372 iulie 10, <Cenad>. Capitlul din Cenad adevărește că Ioan, fiul lui Hench de Belenus, a dăruit lui Petru, fiul lui Egidiu, fiul lui Hench, jumătate din moșia Belenus, din comitatul Caras.

159.1372 iulie 11, <Oradea>. Capitlul din Oradea adevărește că Nicolae, fiul lui Petru de Komlod, i-a oprit pe Nicolae, fiul lui Chak de Dara, și pe Matei, fiul lui Petru de Dara, de la folosirea silnică a părții sale din moșia Komlod.

160.1372 iulie 15, <Curtea de Argeș>. Vladislav I, voievodul Țării Românești, dăruiește magistrului Ladislau de Dăbâca, cavalier, târgul Șercaia și satele Veneția de Jos, Cuciulata, Hoghiz și Dopca, pentru slujbele credincioase făcute în luptele purtate împotriva turcilor, în Bulgaria.

161.1372 iulie 15, <Csenger>. Juzii nobililor din comitatul Satu Mare adevăresc că Benedict, fiul lui Nicolae, oaspete din Vaja, a plătit văduvei lui Gheorghe, fiul lui Iacob, suma de bani la care fusese osândit, ca părtaș la moartea soțului ei.

162.1372 iulie 17, <Titel>. Capitlul din Titel raportează lui Ludovic I, regele Ungariei, la scrisoarea acestuia, din 16 mai 1372, Vișegrad, pe care o transcrie, că Andrei, slujbașul magistrului

Benedict, fiul lui Pavel, fiul lui Heetn, a făcut opreliște la trecerea moșiei Woya în stăpânirea lui Gheorghe și Benedict, fiii lui Ioan de Woya.

163. 1372 iulie 24, Sântimbru. Ioan, vicevoievodul Transilvaniei, cere conventului din Cluj-Mănăstur să trimită un om al său de mărturie la trecerea unei jumătăți a moșiei Păuca în stăpânirea lui Nicolae, fiul lui Cristian de Ohaba.

164. 1372 august 6, Alba Mia. Ioan, arhidiaconul de Târnava și vicar general al bisericii Transilvaniei, adevărește că nobilii de Geoagiu de Sus s-au descărcat față de nobilii de Mihăiești și de Văleni, cu privire la pătrimea cuvenită fiicei și la alte drepturi de stăpânire din moșiile răposatului magistru Nicolae zis Buryu.

165. 1372 august 8, Vișegrad. Ladislau, palatinul Ungariei, amână pricina dintre Toma, fiul lui Ladislau de Berench, pe de o parte, și Stanislau de Kenes și fiii lui Iacob de Kysanarch, pe de alta. Actul este întărit cu pecetea lui Emeric, voievodul Transilvaniei.

166. 1372 august 10, <Sibiu>. Sfatul orașului Sibiu adevărește așezămintele frăției *Corporis Christi*.

167. 1372 august 12, <Cluj-Mănăstur>. Conventul din Cluj-Mănăstur transcrie scrisoarea lui Ioan, vicevoievodul Transilvaniei, din 24 iulie 1372, și raportează acestuia că jumătate din moșia Păuca a fost dată în stăpânire lui Nicotae, fiul lui Cristian, <de Mănărade>.

168. 1372 <august 13 sau septembrie 3>, Sântimbru. Ioan, vicevoievodul Transilvaniei, cere capitlului din Alba Iulia să trimită un om de mărturie la punerea comitelui Bartolomeu de Avrig în stăpânirea unei jumătăți a moșiei Cornățel, din comitatul Alba.

169. 1372 august 17, <Alba Iulia>. Capitlul din Alba Iulia transcrie, la cererea nobilei Ana, văduva lui Ioan, fiul lui Blasiu de Izvoarele, actul său din 21 iulie 1370, privitor la moșia Gănești.

170. 1372 august 18, Vișegrad. Nicolae de Zeech, judele curții regale, adevărește împăcarea dintre magistrul Benedict de Pachul, protonotarul lui Emeric, voievodul Transilvaniei, și nobilii de Bojt, cu privire la niște moșii.

171. 1372 august 27, <Cluj>. Cornițele Ioan, judele și sfatul orașului Cluj adevăresc că Petru zis Bakani și soția sa au lăsat prin testament parohului Emeric și bisericii sfântului Mihail din Cluj un loc aflat în oraș, urmând să primească, în schimb, hrană și îmbrăcăminte.

172. 1372 august 28, <Cluj-Mănăstur>. Conventul din Cluj-Mănăstur adevărește lăsamântul testamentar făcut de Petru zis Bakani și de soția sa, parohului Emeric și bisericii sfântului Mihail din Cluj.

173. 1372 august 30, Villeneuve-les-Avignon. Papa Grigore al XI-lea însărcinează pe arhiepiscopul de Calocca cu hărăzirea unui beneficiu în biserica Transilvaniei, pe seama lui Ladislau, fiul lui Petru, arhidiacon de Ugocea.

174. 1372 <august 30 sau septembrie 6>, Zlatnă. Ludovic I, regele Ungariei, cere capitlului din Alba Iulia să trimită un om de mărturie la redobândirea unei treimi din moșia Păuca, din comitatul Alba, și la darea ei în stăpânire lui Ioan și Toma, fiii lui Gheorghe de Păuca.

175. 1372 septembrie 3, Zlatnă. Ludovic I, regele Ungariei, îngăduie orașenilor din Sibiu libertatea de a merge cu mărfurile lor la Viena, pe drumul Albei Regale sau pe orice alt drum.

176. 1372 septembrie 7, <Agria>. Capitlul din Agria raportează lui Emeric, voievodul Transilvaniei, cu privire la hotărnicirea și prețuirea moșiei Orbău și a două bucăți de moșie rămase în pricină între Andrei, fiul lui Nicolae de Mogh, ca părâș, și Ladislau, fiul lui Ladislau de Sărăuad, ca părât.

177. 1372 septembrie 8, <Cluj-Mănăstur>. Conventul din Cluj-Mănăstur adevărește că Ladislau, fiul lui Ioan zis Aprod de Fântânele, l-a socotit descărcat pe Ioan, fiul lui Iwanka de Fântânele, de bunurile și banii cu care îi era dator.

178. 1372 <înainte de septembrie 14>, Vișegrad. Ladislau, palatinul Ungariei, cere capitlului din Oradea să trimită un om de mărturie la redobândirea moșiei Zepse, din comitatul Satu Mare.

179. 1372 septembrie 19, Villeneuve-les-Avignon. Papa Grigore al XI-lea poruncește episcopului de Pecs să se îngrijească de un canonicat în biserica Transilvaniei pentru clericul Valentin, fiul lui Iacob.

180. 1372 septembrie 22, Vișegrad. Iacob de Zips, judele curții regale, amână judecarea pricinii dintre Gheorghe și Benedict, fiii lui Ioan de Woya, pe de o parte, și Benedict, fiul lui Pavel, fiul lui Heem, și frații săi, pe de alta, cu privire la moșia Woya.

181.1372 septembrie 29, <Oradea>. Capitlul din Oradea raportează lui Ladislau, palatinul Ungariei, despre împotrivirea făcută la redobândirea moșiei Zepse.

182.1372 octombrie 7, <Cenad>. Capitlul din Cenad adevărește opreliștea făcută de Ștefan, fiul lui Pousa de Zeer, la folosirea silnică a unor heleștee ale sale.

183. 1372 octombrie 12, Timișoara. Ioan, vicecomitele și juzii nobililor din comitatul Timiș adevăresc că rudele iobagului Pavel din Cerneteaz, prins și reținut pentru fapte de tâlhărie de magistrul Abraham, slujbașul din Saswar, au spart locuința acestuia și l-au scos din prinsoare pe tâlhar.

184.1372 octombrie 13, Vișegrad. Emeric, palatinul Ungariei, amână din nou judecarea pricinii dintre Dumitru, episcopul de Oradea, pe de o parte, și Nicolae și Dominic de Vârda, pe de alta.

185.1372 octombrie 29, Avignon. Papa Grigore al XI-lea cere episcopului Transilvaniei și celui de Cenad, precum și voievodului Transilvaniei să-l sprijine pe Agapit, trimisul papal în Ungaria.

186.1<37>2 noiembrie 7, Alberth. Ludovic I, regele Ungariei, poruncește lui Ștefan, voievodul Transilvaniei, să cerceteze dacă Clara, fiica lui Ioan și soția lui Ioan zis Pancyl, are drept de stăpânire asupra pământurilor rămase după tatăl ei.

187.1372 noiembrie 13, Avignon. Papa Grigore al XI-lea îndeamnă pe Ludovic I, regele Ungariei, să se pregătească de război împotriva turcilor.

188.1372 noiembrie 25, Sântimbru. Ladislau, vicevoievodul Transilvaniei, cere capitlului din Alba Iulia să-și trimită un om al său de mărturie la redobândirea unei părți din moșia Vânători și la darea ei în stăpânire lui Ladislau și Nicolae de Vânători.

189. 1372 decembrie 1. Cele șapte scaune săsești întăresc înțelegerea dintre obștea orașului Sibiu și obștea satului Cislădie, cu privire la hotarele lor.

190.1372 decembrie 18, Avignon. Papa Grigore al XI-lea scrie lui Toma, arhiepiscopul de Strigoni, că a respins cererea lui Ludovic I, regele Ungariei, privitoare la dijma pe un an pusă pe veniturile bisericești, și poruncește să fie plătită fără șovăire.

191. 1372 decembrie 18, Avignon. Papa Grigore al XI-lea face cunoscut lui Ludovic I, regele Ungariei, că nu poate scuti clerul din regatul său de dijma pe un an pusă pe veniturile bisericești.

192.1372 decembrie 29, <Cenad>. Capitlul din Cenad adevărește o opreliște.

193. <1373-1375>. Emeric, palatinul Ungariei, adevărește că Toma, fiul lui Laurențiu de Tileagd, a plătit lui Mihail, fiul lui Ladislau de Puthnuk, treizeci de mărci drept gloabă.

194. <1373>. Emeric <Lackfi>, palatinul Ungariei, amână pricina dintre Toma, fiul lui Laurențiu de Tileagd, și Mihail, fiul lui Ladislau de Puthnuk, privitoare la moșiile Chieșd și Uileacul de Criș.

195. <1373-1375>. Socotelile lui Petru al lui Ștefan, strângătorul dijmelor papale în regatul Ungariei și în cel al Poloniei, cu privire la dijmele și veniturile beneficiilor bisericești vacante în regatul Ungariei.

196. 1373 ianuarie 1, Turda. Ladislau, vicevoievodul Transilvaniei, cere conventului din Cluj-Mănăstur să-și trimită omul de mărturie la punerea magistrului Ștefan în stăpânirea moșiei Băbuțiu, din comitatul Cluj.

197. 1373 ianuarie 1, <Cluj-Mănăstur>. Conventul din Cluj-Mănăstur raportează lui Ladislau, vicevoievodul Transilvaniei, despre punerea lui Blasiu și Sandrin, fiii lui Sandur de Silivașu de Câmpie, în stăpânirea părților de moșie avute în Silivașu de Cîmpie, Urmeniș, Șopteriu, Chiochiș și Apatiu.

198.1373 ianuarie 5, Zaar. Ludovic I, regele Ungariei, poruncește, între alții, lui Andrei zis Torma, castelanul de Mehadia, să nu judece pe niște români până la sosirea sa la Timișoara.

199. 1373 ianuarie 9, Buda. Ludovic I, regele Ungariei, poruncește solilor săi trimiși la Padova, adică lui Benedict, fiul lui Heem, comite de Timiș, lui Gheorghe Zudor și lui Ștefan, fiul lui Dionisie, să-l slujească pe domnul de Padova pe cheltuiala regelui.

200.1373 ianuarie 10, <Cluj-Mănăstur>. Conventul din Cluj-Mănăstur raportează lui Ladislau, vicevoievodul Transilvaniei, despre împotrivirea lui Ioan zis Bothus la punerea magistrului Ștefan în stăpânirea moșiei Băbuțiu.

201. <1373> ianuarie 16, Vișegrad. Ludovic I, regele Ungariei, scrie solilor săi trimiși în Italia, adică lui Benedict, cornițele de Timiș, lui Ștefan, marele comis, și lui Gheorghe Zudor, în legătură cu o posibilă pace dintre padovani și venețieni, precum și despre un eventual împrumut de bani.

202. <1373> *ianuarie 22, Gerencher*. Ludovic I, regele Ungariei, poruncește trimișilor săi aflați ia Padova ca unul din ei, eventual Benedict, fiul lui Heem, cornițele de Timiș, să vină la el cu vești.

203. *1373 ianuarie 30, <Oradea>*. Capitlul din Oradea adeverește că Toma de Kulche a prezentat palatinului un act al capitlului din Oradea privitor la împotrivirea fiilor lui Nicolae de Domănești la punerea lui Ștefan, fiul lui Ioan de Kulche, în stăpânirea unor moșii.

204. *1373 februarie 1, Vișegrad*. Ștefan, voievodul Transilvaniei, transcrie mai multe acte pentru Nicolae, fiul lui Cristian de Ohaba, cu privire la moșia Păuca.

205. *1373 februarie 6*. Ludovic I, regele Ungariei, întărește pentru Nicolae, fiul lui Cristian de Ohaba, actul lui Ștefan, voievodul Transilvaniei, din 1 februarie 1373, privind moșia Păuca.

206. *1373 februarie 17, Sântimbru*. Ladislau, vicevoievodul Transilvaniei, cere conventului din Cluj-Mănăștur să-și trimită omul de mărturie la punerea lui Ștefan de Chendu în stăpânirea moșiei Giacăș.

207. <1373> *februarie 24, <Cluj-Mănăștur>*. Conventul din Cluj-Mănăștur raportează lui Ladislau, vicevoievodul Transilvaniei despre introducerea lui Ștefan, fiul lui Toma, în stăpânirea moșiei Giacăș.

208. *1373 martie 13, Gyor*. Ioan, marele ușier al regelui poruncește vameșilor săi să ia de la negustorii sibieni care merg la Viena aceleași vămi pe care le percep de la negustorii din Buda.

209. *1373 martie 15, Vișegrad*. Ludovic I, regele Ungariei, întărește privilegiul său, din 3 septembrie 1372, cu privire la negoțul sibienilor.

210. *1373 martie 16, Vișegrad*. Ludovic I, regele Ungariei, poruncește soției comitelui de Timiș și altora să oprească aducerea sării din Țara Românească și să arendeze magistrului Sarachen vama de la Orșova.

211. *1373 martie 16, Sântimbru*. Ladislau, vicevoievodul Transilvaniei, adeverește înțelegerea dintre Ștefan de Chendu, pe de o parte, și Petru de Sântioana și Ladislau de Ernea, pe de alta, cu privire la arbitrajul pricinii lor din cauza moșiei Giacăș.

212. *1373 martie 17, Vișegrad*. Emeric <Lackfi>, palatinul Ungariei, și Ștefan <Lackfi>, voievodul Transilvaniei, scriu lui Benedict banul, în legătură cu trupele ce se vor trimite în loc și despre porunca regelui de a reveni prin Istria cu oamenii săi.

213. *1373 martie 18, Vișegrad*. Ludovic I, regele Ungariei, acordă sașilor din Sibiu dreptul de a turna ceară și de a o vinde în tot regatul, putând să facă negoț cu ea și la Viena.

214. *1373 martie 19, Avignon*. Papa Grigore al XI-lea însărcinează pe episcopul Transilvaniei și pe alții să cerceteze plângerile prepozitului și ale capitlului din Oradea împotriva episcopului de acolo.

215. *1373 martie 19, Vișegrad*. Ludovic I, regele Ungariei, poruncește lui Ladislau, cornițele secuilor, să nu împiedice pe brașoveni de a folosi pădurea ce ține de teritoriul orașului.

216. *1373 martie 21, Vișegrad*. Ludovic I, regele Ungariei, dăruiește o moșie lui Ubul, fiul lui Mihail de Semjdn, omul de încredere al Emeric <Lackfi>, palatinul Ungariei, și al lui Ștefan <Lackfi>, voievodul Transilvaniei.

217. *1373 martie 21, Vișegrad*. Ludovic I, regele Ungariei, poruncește capitlului din Oradea să-l pună pe Ubul de Semjdn în stăpânirea unei moșii.

218. <1373> *martie 22, Vișegrad*. Emeric, palatinul Ungariei, mulțumește magistrului Benedict banul că și-a îndeplinit făgăduielile și îl roagă să continue tot așa și în viitor.

219. *1373 martie 23, Avignon*. Papa Grigore al XI-lea ia măsuri în vederea cruciadei împotriva turcilor. Este menționat prepozitul bisericii Transilvaniei.

220. *1373 martie 23, Avignon*. Papa Grigore al XI-lea poruncește unor prelați din Ungaria să ia lui Ludovic I, regele Ungariei, jurământul că în timp de un an va porni cruciada împotriva turcilor.

221. *1373 martie 23, Avignon*. Papa Grigore al XI-lea dă mai multor prelați din Ungaria dispoziții în legătură cu banii ce urmează să se strângă pentru cruciada împotriva turcilor și a tătarilor.

222. *1373 martie 23, Avignon*. Papa Grigore al XI-lea acordă indulgență acelor care vor participa la cruciada împotriva turcilor. Bula papală este trimisă prin Vratislav Cato, prepozit al bisericii Transilvaniei.

223. <1373> *martie 23, Buda*. Ludovic I, regele Ungariei, poruncește soției fostului ban Benedict să trimită bucate la cetatea Orșova.

224. *1373 martie 26, Avignon*. Papa Grigore al XI-lea scrie unor canonici ai bisericii de Oradea, cu privire la numirea lui Vratislav Cato într-un canonicat al bisericii Transilvaniei.

225. 1373 martie 26, *Avignon*. Papa Grigore al XI-lea dăruiește lui Vratislav Cato, solul regelui Ungariei, un canonicat și o prebendă în biserica Transilvaniei.

226. <1373> aprilie 1, *Buda*. Ludovic I, regele Ungariei, cere magistrului Petru, fiul lui Pavel, castelan de Orșova, ca și pe viitor să-i transmită noutățile.

227. 1373 aprilie 1, *Buda*. Ludovic I, regele Ungariei, amână procesele lui Nicolae de Dăbâca cu privire la moșia Inokhaza, din cauza convocării armatei.

228. 1373 aprilie 5, *Avignon*. Papa Grigore al XI-lea acordă indulgențe lui Ștefan <Lackfi>, voievodul Transilvaniei, și Anei, soția acestuia.

229. 1373 aprilie 5, *Avignon*. Papa Grigore al XI-lea acordă indulgențe pentru Nicolae, cornițele de Ung.

230. 1373 aprilie 5, *Avignon*. Papa Grigore al XI-lea acordă indulgențe mai multor persoane din dieceza de Cenad.

231. 1373 aprilie 5, *Avignon*. Papa Grigore al XI-lea acordă indulgențe celor ce vor vizita biserica din Marghita.

232. 1373 aprilie 5, *Avignon*. Papa Grigore al XI-lea acordă indulgențe acelor care vor vizita biserica Sf. Nicolae din Hăghig.

233. 1373 mai 1, <Alba Iulia>. Capitlul bisericii Transilvaniei adeverește învoiala prin care călugărițele mănăstirii Sfântului Spirit din Alba Iulia i-au vândut lui Ioan de Fântânele moșia Petea.

234. 1373 mai 2, <Alba Iulia>. Capitlul din Alba Iulia adeverește împăciuirea făcută în pricina dintre Ștefan, fratele lui Balad, pe de o parte, și Petru de Sântioana și Ladislau de Ernea, pe de alta, cu privire la moșia Giacăș.

235. 1373 mai 4, *Oradea*. Capitlul din Oradea adeverește împărțirea unor moșii între membrii familiei Beke.

236. 1373 mai 6, <Oradea>. Capitlul din Oradea adeverește că Matei, fiul lui Petru de Dara, a zălogit partea sa din moșia Cheke nobililor de Vetiș, pe timp de zece ani.

237. <J373> mai 8, *Debrețin*. Ludovic I, regele Ungariei, poruncește lui Nicolae și Petru, fiii lui Heem, precum și soției lui Benedict, fiul lui Heem, cornițele de Timiș, să cerceteze împrejurările rănirii solului lui Strașimir al Vidinului.

238. 1373 mai 8, *Vișegrad*. Emeric <Lackfi>, palatinul Ungariei, amână din nou judecarea pricinii dintre Dominic, episcopul de Oradea și Dominic de Warda.

239. 1373 mai 10, *Avignon*. Papa Grigore al XI-lea înștiințează pe Ludovic I, regele Ungariei, că trimișii regelui îi vor comunica anumite chestiuni.

240. 1373 mai 15, *Avignon*. Papa Grigore al XI-lea scrie arhiepiscopului de Strigoniul și episcopului Transilvaniei să-i afurisească pe cei care vând arme turcilor și românilor schismatici.

241. 1373 mai 15, *Sântimbru*. Ladislau, vicevoievodul Transilvaniei, adeverește înțelegerea dintre Petru de Sântioana și Ladislau de Ernea, privitoare la moșia Giacăș.

242. 1373 mai 16, *Avignon*. Papa Grigore al XI-lea numește pe prepozitul Pavel de Sibiu, ca episcop de Knin, în locul lui Nicolae, numit episcop de Cenad.

243. 1373 mai 17, *Avignon*. Papa Grigore al XI-lea acordă indulgențe celor ce vor vizita biserica mănăstirii Sf. Ana din Oradea și vor contribui la cheltuielile de reparare.

244. 1373 mai 22, *Vișegrad*. Emeric <Lackfi>, palatinul Ungariei, cere capitlului din Oradea să-și trimită omul de mărturie la cercetarea unei pricini de furt.

245. 1373 mai 22, *Vișegrad*. Emeric <Lackfi>, palatinul Ungariei, poruncește comitelui și juzilor din comitatul Satu Mare să cerceteze o plângere cu privire la un furt de cai.

246. <1373> mai 28, *Șemlacu Mare*. Nicolae, prepozitul bisericii din Arad, și magistrul Ștefan adevereșc că iobagii de pe moșia Opațița au plătit darea regală.

247. 1373 iunie 10, *Pont-de-Sorgues*. Papa Grigore al XI-lea scrie voievodului Transilvaniei, comandantul trupelor maghiare din Italia, despre tratativele pe care vrea să le poarte cu el.

248. 1373 iunie 10, *Vișegrad*. Ludovic I, regele Ungariei, adeverește achitarea lui Ștefan de Kulche, în urma procesului său cu fiii lui Nicolae de Domănești.

249. 1373 iunie 12, *Oradea*. Dominic, episcopul de Oradea, rânduește anumite îndatoriri ale canonicilor din capitlu și pedepsele pentru cei ce nu și le îndeplinesc.

250. 1373 iunie 16, *Agria*. Capitlul din Agria adeverește o punere în stăpânire. în lista martorilor, printre alții, Benedict de Pâncota și Mihail de Tarcea.

251. 1373 iunie 18, *Vișegrad*. Ludovic I, regele Ungariei, poruncește orașului i îmișoara sa înlătore zăgazurile de mori de pe râul Timiș, ridicate de magistrul Dominic de Beregsăul Mare.

252. 1373 iunie 24, <Cluj-Mănăștur>. Conventul din Cluj-Mănăștur adeverește învoiala dintre Blasiu și Ioan, fiii lui Bako de Pata, cu Margareta, sora lor, cu privire la a treia parte din părțile de moșie avute în Pata.

253. 1373 iunie 29, *Oradea*. Capitlul din Oradea adeverește că Gheorghe și Ladislau, fiii lui Ioan, fiul lui Briccius de Băthor, și-au împărțit între ei moșiile din comitatele Bihor și Satu Mare, între care și Sanislău.

254. 1373 iulie 1, *Avignon*. Papa Grigore al XI-lea îngăduie ordinului minoriților să ridice biserici și să se așeze la hotarul Ungariei, în părțile Țării Românești, ale Bosniei și în Banat.

255. 1373 iulie 6, *Oradea*. Capitlul din Oradea adeverește o împărțire de moșii între nobilii de Káll6.

256. 1373 iulie 8, *Sântimbru*. Ladislau, vicevoievodul Transilvaniei, amână pricina dintre Gheorghe de Vechea și Ioan, fiul lui Grigore de Chidea, precum și soțiile lui Ioan cel Roșu și Petru, fiul lui Ladislau de Tyburch.

257. 1373 iulie 8, *Sântimbru*. Ladislau, vicevoievodul Transilvaniei, cere conventului din Cluj-Mănăștur să-și trimită omul de mărturie la punerea în stăpânire a Ecaterinei, fiica lui Gyula, fiul lui Zombur de Silivaș, în părțile de moșie datorate ei ca pătrime cuvenită fiicei.

258. 1373 iulie 10, *Avignon*. Papa Grigore al XI-lea însărcinează pe prepozitul de Sibiu să dea o prebendă lui Ioan al lui Nicolae, capelanul Elisabetei, regina mamă.

259. 1373 iulie 11, *Avignon*. Papa Grigore al XI-lea cere lui Ștefan <Lackfi>, voievodul Transilvaniei, să împiedice oastea maghiară de a sprijini pe dușmanii bisericii romane.

260. 1373 iulie 12, *Vișegrad*. Emeric <Lackfi>, palatinul Ungariei, dezleagă pe Ștefan de Kulche de urmările procesului său cu fiii lui Nicolae de Domânești.

261. 1373 <iulie 13>, <Oradea>. Capitlul din Oradea adeverește că fiii lui Zoward de Ordiv și fiii lui Ioan de Satu Mic au oprit pe Ioan de Satu Mic de la înstrăinarea moșiei Chiraleu.

262. 1373 august 4, <Oradea>. Capitlul din Oradea adeverește că Ioan de Ianca a zălogit partea sa din moșia Ianca.

263. <1373 sau 1372, august 6 sau 5>, *Vișegrad*. Ludovic I, regele Ungariei, îi poruncește magistrului Benedict, fiul lui Pavel, fiul lui Heem, cornițele de Timiș, să vină degrabă la el.

264. 1373 august 8, *Villeneuve-les-Avignon*. Papa Grigore al XI-lea îngăduie lui Pavel, episcopul ales de Knin, să fie sfințit episcop al acestei dieceze.

265. 1373 august 11, *Zilvasvarad*. Ludovic I, regele Ungariei, poruncește conventului din Lelez să pună pe fiii răposatului voievod Sas în stăpânirea moșiilor Bogdan Vodă, Bușteni, Bocicoiul Mare, Fejereghaz și Taras, din comitatul Maramureș.

266. <1373> august 11, *Agria*. Magistrul Nicolae, notarul special al lui Emeric <Lackfi>, palatinul Ungariei, cere magistrului Ștefan informații despre bunurile sale aflate la Lipova.

267. 1373 august 27, <Oradea>. Capitlul din Oradea judecă pricina dintre Elisabeta, fiica lui Nicolae zis Dereske și Pavel, fiul lui Bartolomeu, pentru un pământ din Oradea.

268. 1373 septembrie 1, *Diosgyor*. Ludovic I, regele Ungariei, poruncește capitlului din Alba Iulia să ia parte la punerea lui Nicolae, episcopul de Cenad, și a nepotului său în stăpânirea unor moșii din Țara Bârsei.

269. 1373 septembrie 1, <Cluj-Mănăștur>. Conventul din Cluj-Mănăștur adeverește înțelegerea dintre Blasiu și Sandur de Silivașu de Câmpie, pe de o parte, și Margareta, soția lui Andrei de Chesău, pe de alta, cu privire la pătrimea cuvenită ei ca fiică din moșiile Silivașu de Câmpie, Urmeniş, Șopteriu, Chiochiș și Apateu.

270. 1373 septembrie 4, *Villeneuve-les-Avignon*. Papa Grigore al XI-lea scrie episcopului de Cenad, cu privire la numirea preotului Martin din Șura Mare în prepozitura de Sibiu.

271. <1373> septembrie 4, <Lelez>. Conventul din Lelez adeverește punerea fiilor lui Sas, fostul voievod, în stăpânirea moșiei Bocicoiu Mare.

272. 1373 septembrie 4, <Lelez>. Conventul din Lelez adeverește punerea lui Bale, Drag și Ioan, fiii răposatului voievod Sas, în stăpânirea moșiei Bogdan Vodă.

273. <1373> septembrie 4, <Lelez>. Conventul din Lelez adeverește punerea lui Bale și a fraților săi în stăpânirea moșiei Bușteni.

274. 1373 septembrie 25, *Vișegrad*. Ludovic I, regele Ungariei, dă fiilor lui Ștefan de Rimetea și verilor acestora dreptul de a judeca și a pedepsi hoții, tâlharii și incendiatorii de pe moșiile lor.

275. 1373 septembrie 26, *Villeneuve-les-Avignon*. Papa Grigore al XI-lea însărcinează pe episcopul de Cenad să dăruiască slujba de preot la Șura Mare lui Ioan de Chirpăr, capelanul lui Ludovic I, regele Ungariei.

276. 1373 septembrie 26, *Villeneuve-les-Avignon*. Papa Grigore al XI-lea dăruiește lui Mihail de Moardăș, preot din Metis și capelanul lui Ludovic I, regele Ungariei, slujba de paroh la Veseud.

277. 1373 septembrie 28, *Cluj*. Grigore, cornițele și juzii nobililor din comitatul Cluj, adevăresc împăcarea dintre Ioan și Andrei de Someșeni cu Micola și Ladislau de Dezmir.

278. 1373 <*sfârșit de septembrie - început de noiembrie*>, *Sântimbru*. Ladislau, vicevoievodul Transilvaniei, cere conventului din Cluj-Mănăstur să-și trimită omul de mărturie pentru hotărnicirea moșiilor Gîrbova de Jos, Aiud și Rimetea, stăpânite de capitlul bisericii Transilvaniei și de nobilii din Rimetea.

279. 1373 octombrie 8, *Källo*. Comitatul Szabolcs adevărește o plângere împotriva lui Leukus de Nagysemje'n, care împreună cu Nicolae xle Resighea și cu alt slujitor al său a bătut niște iobagi.

280. 1373 octombrie 11, *Avignon*. Papa Grigore al XI-lea însărcinează pe Petru al lui Ștefan, canonic al bisericii de Agria, să încaseze dijele restante, între care și cele ale cavalerilor Teutoni din Țara Bârsei.

281. 1373 octombrie 25, *Vișegrad*. Ludovic I, regele Ungariei, oprește pe Dumitru, episcopul Transilvaniei, să perceapă de la clujeni, pe nedrept, darea pe viile din Florești.

282. 1373 octombrie 30, *Câmpulung la Tisa*. Nicolae, custodele de Zagreb, hotărniciește, împreună cu alții, un pământ din Maramureș, pentru care se certau nobilii de Săpânța și locuitorii din Câmpulung la Tisa.

283. 1373 octombrie 31, *Sibiu*. Cele șapte scaune săsești înnoiesc privilegiul din 9 august 1365, cu privire la o moară din Șeica Mică.

284. 1373 noiembrie 1, *Vișegrad*. Emeric <Lackfi>, palatinul Ungariei, cere capitlului din Lelez să trimită un om de mărturie la o punere în stăpânire. Este menționată expediția împotriva lui Vladislav, voievodul Țării Românești.

285. 1373 noiembrie 2. Ludovic I, regele Ungariei, întărește lui Nicolae de Rimetea și fraților săi privilegiul său din 25 septembrie 1373, privind dreptul la judecata capitală.

286. 1373 noiembrie 6, *Vișegrad*. Ludovic I, regele Ungariei, poruncește conventului din Lelez să trimită omul de mărturie spre a cerceta faptele de silnicie făcute de fiii lui Ioan de Cehăluț, pe moșia Panit.

287. 1373 noiembrie 14, <*Cluj-Mănăstur*>. Conventul din Cluj-Mănăstur adevărește, pentru orașenii din Cluj, actul lui Ludovic I, regele Ungariei, din 25 octombrie 1373, cu privire la scutirea de darea pe vii.

288. 1373 noiembrie 18, <*Oradea*>. Capitlul din Oradea raportează lui Ludovic I, regele Ungariei, că a cercetat samavolniciile săvârșite împotriva unor iobagi ai mănăstirii din Cluj-Mănăstur.

289. 1373 decembrie 6, <*Alba Iulia*>. Capitlul din Alba Iulia adevărește că Anton, fiul lui Ștefan de Biăjel, a lăsat moștenire Elenei, fiica sa, moșiile Blăjel și Păucea.

290. 1373 decembrie 24, *Vișegrad*. Ludovic I, regele Ungariei, întărește un act mai vechi, referitor la capitlul din Arad.

291. 1374 ianuarie 4, *Buda*. Ludovic I, regele Ungariei, poruncește judei și locuitorilor din mai multe sate - aflate în Ungaria - rămase fără stăpân, să-și îndeplinească obligațiile lor de acum înainte, față de Nicolae, fiul lui Benedict, cornițele de Timiș.

292. 1374 ianuarie 13, *Buda*. Ludovic I, regele Ungariei, îngăduie orașenilor din Brașov să topească și să vândă ceară în aceleași condiții ca și cei din Sibiu.

293. 1374 ianuarie 13, *Buda*. Ludovic I, regele Ungariei, numește ca juzi ai scaunului Noerich pe Hedric, fiul lui Henric, și pe Solomon de Pelışor.

294. 1374 ianuarie 14, *Avignon*. Papa Grigore al XI-lea îi poruncește lui Dumitru, episcopul Transilvaniei, să întărească numirea lui Grigore al lui Gheorghe, cleric din dieceza Transilvaniei, în canonicatul, prebenda și arhidiaconatul de Koleser, din dieceza Oradiei.

zys. 13/4 ianuarie 14, *Avignon*. râpa Ungore al XI-lea îi poruncește lui Dumitru, episcopul Transilvaniei, să întărească numirea lui Gheorghe al lui Blasiu, canonic al bisericii din Cenad, în arhidiaconatul de peste Mureș, din dieceza de Cenad.

296.1374 ianuarie 14, *Avignon*. Papa Grigore al XI-lea îi hărăzește lui Mihail, fiul lui Pavel din Dumitrița, un canonicat în biserica Transilvaniei.

297.1374 ianuarie 14, *Avignon*. Papa Grigore al XI-lea scrie abatelui mănăstirii din Cluj-Mănăstur despre numirea lui Mihail, fiul lui Pavel de Dumitrița, în slujba de canonic în biserica Transilvaniei.

298.1374 ianuarie 15, *Avignon*. Papa Grigore al XI-lea poruncește lui Dumitru, episcopul Transilvaniei, să-i recunoască lui Gheorghe, fiul lui Blasiu, arhidiaconatul de peste Mureș.

299.1374 ianuarie 17, <Oradea>. Capitlul din Oradea adevărește plățirea sume: de 100 de florini văduvei lui Ladislau, fiul lui Ivan de Káll6, ca zestre și daruri de nuntă.

300.1374 ianuarie 17, <Lelez>. Conventul din Lelez raportează lui Ludovic I, regele Ungariei, că și-a trimis omul de mărturie pentru cercetarea faptelor de silnicie petrecute în comitatul Satu Mare.

301.1374 ianuarie 21, *Gilău*. Dumitru, episcopul Transilvaniei, îngăduie lui Petru și Ștefan, fiii lui Ladislau de Nădășelu, și lui Ioan cel Roșu de Tyburch, precum și soțiilor acestora, să poată fi dezlegafi de păcatele a căror iertare ține de prerogativele sale de episcop.

302.1374 ianuarie 23, *Vișegrad*. Emeric <Lackfi>, palatinul Ungariei, adevărește că magistrul Toma, fiul lui Laurențiu de Tileagd, i-a plătit lui Mihail, fiul lui Ladislau de Puthnuk, cincisprezece mărci de gloabă.

303.1374 februarie 1, *Vișegrad*. Cornițele Iacob de Zips, judele curții regale, judecă pricina dintre Gheorghe, fiul lui Grigore de Rosal, și nobilii de Kysgeech, pentru jumătate din moșia Kysgeech.

304.1374 februarie 16, *Vișegrad*. Ludovic I, regele Ungariei, adevărește plângerea lui Andrei, fiul lui Dionisie, comite de Satu Mare, în legătură cu înființarea unor vaduri noi, pe Tisa și Someș, de către Ioan visterul și Dominic, fratele acestuia.

305.1374 februarie 20, *Buda*. Ludovic I, regele Ungariei, poruncește slujbașilor și vameșilor să nu mai supună la vama luată în satul Baciul pe negustorii din Cluj.

306. <1374 martie după 9>, <Oradea>. Capitlul din Oradea raportează lui Ludovic I, regele Ungariei, despre pricina dintre Clara, fiica lui Chaak de Dara, și Ioan, fiul lui Ioan de Tyussed. Mențione într-un act emis de cornițele Iacob de Zips, judele curții regale, din anul 1375.

307.1374 martie 22, *Buda*. Ludovic I, regele Ungariei, poruncește obștii sașilor și locuitorilor din scaunul Nocrich să se supună autorității de juri scăunali, față de Hendric de Alțana și cornițele Solomon, pe care i-a numit în această slujbă.

308.1374 martie 24, *Vișegrad*. Cornițele Iacob de Zips, judele curții regale, adevărește că Sebastian, fiul lui Ioan de Cehăluș, este descărcat de obligațiile pe care le avea față de Nicolae, fiul lui Ladislau de Sărăuad, prin plata celor cincizeci de mărci și a treimii din gloaba judecătorească.

309.1374 martie 28, <Cenad>. Capitlul din Cenad transcrie sub formă de privilegiu o scrisoare deschisă dată în favoarea lui Dionisie, fiul lui Nicolae de Mayusfalva.

310.1374 aprilie 3, *Vișegrad*. Cornițele Iacob de Zips, judele curții regale, poruncește capitlului din Oradea să cerceteze pricina dintre nobilii de Botean și fiii lui Marhard de Olcsva.

311.1374 aprilie 12, <Oradea>. Capitlul bisericii din Oradea adevărește înțelegerea dintre nobilii de Scepes, din comitatul Bihor, și Dumitru, fiul lui Andrei de Sarkad, în legătură cu moșia Eghazaskyraly, din comitatul Zarand.

312.1374 aprilie 15, *Vișegrad*. Emeric <Lackfi>, palatinul Ungariei, judecă pricina dintre Ștefan, fiul lui Pavel de Soklous, și Ladislau, fiul lui Teteus. Este menționată lăsarea la vatră a oastei regale din 7 decembrie 1369.

312/a. 1374 aprilie 20, <Oradea>. Capitlul din Oradea adevărește că Matei de Dara a zălogit o parte din moșia sa Cheke nobililor de Vetș.

313. Cea. 13<74 mai 1>, <Alba Iulia>. Dumitru, episcopul Transilvaniei, judecă procesul dintre cornițele Solomon, pe de o parte, și Ioan, fiul lui Gegus de Mălăncrav, pe de alta, în legătură cu pătrimea cuvenită fiicei a străbunicii lor.

314.1374 mai 2, *Oradea*. Ludovic I, regele Ungariei, poruncește capitlului din Alba Iulia, să o pună pe nobila Elena, fiica lui Anton, fiul lui Ștefan de Blăjel, în stăpânirea părților de moșie, ce i se cuvin, din moșiile Blăjel și Păucea.

315.1374 mai 6, Alba Mia. Magistrul Ioan, arhidiacon de Târnava, adeverește că Grigore, fiul lui Ștefan de Iară, a despăgubit-o pe doamna Clara, fiica lui Iacob de Bălcaciu, pentru pătrimea fiicei, ce i se cuvenea din moșia Iară, cu plata a treizeci și opt de florini și cu jumătate din moșia Săndulești.

316.1374 mai 7, <Cluj-Mănăstur>. Conventul din Cluj-Mănăstur adeverește amânarea pricinii dintre Ioan, fiul lui Gegus de Mălăncrav, și nobilii de Călnic.

317.1374 mai 7, <Cluj-Mănăstur>. Conventul din Cluj-Mănăstur adeverește că magistrul Ioan, fiul lui Gegus de Mălăncrav, prin Laurențiu de Bidiu și Grigore de Mușeni, slujitorii și împuterniciii săi, împiedică darea unei scrisori de descărcare în favoarea lui Solomon de Călnic.

318. [Document eliminat].

319.1374 mai 8, <Oradea>. Capitlul din Oradea raportează lui Ludovic I, regele Ungariei, că a făcut cercetarea unei pricini cu privire la un pământ aflat în litigiu între Ioan, fiul lui Petru de Botean, și fiii lui Marhard de Olcsva.

320.1374 mai 18, <Alba Iulia>. Capitlul din Alba Iulia raportează lui Ștefan <Lackfi>, voievodul Transilvaniei, despre punerea nobilei Elena, fiica lui Anton, fiul lui Ștefan de Blăjel, în stăpânirea părților de moșie cuvenite ei, din moșiile Blăjel și Păucea.

321. 1374 mai 20, Vișegrad. Cornițele Iacob de Zips, judele **curții** regale, atribuie, prin sentință judecătorească, moșia Debrente, lui Benedict, fiul lui Pavel, fiul lui Heym.

322.1374 mai 21, <Oradea>. Capitlul din Oradea adeverește opreliștea făcută de Sebastian și Ioan, fiii lui Ioan de Cehăluț, în legătură cu înstrăinarea moșiei lor Ewr, din comitatul Satu Mare.

323.1374 mai 24, Lipova. Ludovic I, regele Ungariei, întărește drepturile văduvei lui Ioan de Bethlen asupra jumătăților din moșiile Beclean, Criș și Stejărenii.

324.1374 mai 25, Lipova. Ludovic I, regele Ungariei, întărește opreliștea făcută de Andrei de Chepi, cu privire la înstrăinarea moșiei Foktalan, din comitatul Caras.

325.1374 mai 25, Buda Veche. Emeric <Lackfi>, palatinul Ungariei, cere capitlului din Oradea să-și trimită omul de mărturie, la cercetarea unui furt săvârșit în localitatea Kisvârda, din comitatul Szabolcs.

326.1374 mai 16, <Alba Iulia>. Capitlul bisericii din Alba Iulia adeverește că Ladislau, fiul lui Emeric de Dumbrăveni, a dat Elenei, mama sa, o moșie numită Ernea, din comitatul Târnava.

327.1374 iunie 16, <Alba Iulia>. Capitlul bisericii din Alba Iulia adeverește că Petru, fiul lui Gheorghe de Sântioana, a lăsat vărului său Ladislau, fiul lui Emeric de Dumbrăveni, jumătate din moșia Dumbrăveni, în schimbul unei jumătăți din moșia Idiciu.

328.1374 iurie 29, Oradea. Ludovic I, regele Ungariei, poruncește capitlului din Oradea să-l pună pe Petru, fiul lui Alexandru de Detrich, în stăpânirea moșiei Detrich.

329.1374 iulie 3, Vișegrad. Emeric <Lackfi>, palatinul Ungariei, adeverește înțelegerea dintre fiii lui Konya și Ioan, fiul lui Dumitru de Lyburch, în legătură cu moșia Lyburch. Este menționată pecetea lui Ștefan <Lackfi>, voievodul Transilvaniei.

330.1374 iulie 4, <Alba Iulia>. Capitlul din Alba Iulia adeverește că Marc, fiul lui Petru de Sânmartin, din comitatul Târnava, a dat Elenei și Doroteei, fiicele sale, partea sa din moșia Coroi și a patra parte din partea sa de moșie aflată în Coroisânmartin.

331. <1374> iulie 6, Zvolen. Ludovic I, regele Ungariei, scrie lui Benedict, cornițele de Timiș, despre niște boieri fugari din Țara Românească.

332.1374 iulie 13, <Oradea>. Capitlul din Oradea raportează lui Emeric <Lackfi>, palatinul Ungariei, că a trimis ca om de mărturie, pentru cercetarea furtului din localitatea Kisvârda, din comitatul Szabolcs, pe Mihail, slujitorul altarului sfintei Dorotea.

333.1374 iulie 13, <Oradea>. Capitlul bisericii din Oradea raportează lui Ludovic I, regele Ungariei, despre o ascultare de martori, în care apar ca oameni de mărturie ai capitlului, Pavel și Mihail, preoți din corul bisericii.

334.1374 iulie 22, Lipce. Ludovic I, regele Ungariei, poruncește conventului din Lelez să participe la hotărnicirea moșiei Nyres, din comitatul Maramureș.

335.1374 august 4, <Alba Iulia>. Magistrul Ioan, arhidiaconul de Târnava, adeverește amânarea pricinii dintre nobilii de Băgaciu, pe de o parte, și fiii lui Nicolae zis Wos de Sintejude și fiii lui Petru cel Roșu de Țaga, pe de altă parte.

336.1374 august 17, Haram. Nicolae, fiul lui Pavel, castelanul de Haram și vicecomitele comitatului Caras, precum și juzii nobililor din același comitat, adevăresc întâmpinarea făcută de Andrei de Giulvăz, împotriva rudelor sale.

337.1374 august 19, Vișegrad. Cornițele Iacob de Zips, judele curții regale, judecă pricina dintre Ioan, fiul lui Dominic de Checher, și Dominic, fiul lui Ioan de Kiszârda. Este menționată scrisoarea de răspuns a capitolului din Oradea.

338.1374 august 19, <Oradea>. Capitolul bisericii din Oradea raportează lui Ludovic I, regele Ungariei, despre punerea lui Petru, fiul lui Alexandru, în stăpânirea moșiei Detrich și împotrivirea făcută cu acel prilej de rudele sale.

339.1374 august 20, <Oradea>. Capitolul din Oradea adevărește vânzarea unor moșii din comitatele Bereg și Szabolcs, din Ungaria.

340.1374 august 20, <Oradea>. Capitolul din Oradea adevărește înțelegerea dintre nobilii de Konak și nobilii de Kállâ, în legătură cu vânzarea unor moșii din Ungaria.

341.1374 august 29, Suplacul de Tinca. Dominic, episcop de Oradea, hotărăște împărțirea satelor și slujbelor între voievodul Nicolae, fiul lui Vâlcân de Kerestienfalva și Mihail, fiul lui Petru, tot de Kerestienfalva.

342.1374 august 31, Haram. Nicolae, fiul lui Pavel, castelanul de Haram și vicecomitele comitatului Caras, adevărește că a trimis pe Iacob, fiul lui Iacob de Bugrud, judele nobililor, pentru cercetarea pricinii dintre Andrei de Giulvăz și rudele sale.

343.1374 septembrie <6-II>, Pont-de-Sorgue. Papa Grigore al XI-lea îl numește pe Grigore, fiul lui Nicolae, într-un canonicat din biserica Transilvaniei, rămas vacant, prin moartea lui Ștefan, fiul lui Ioan de Lipova.

344.1374 septembrie <6-U>, Pont-de-Sorgues. Papa Grigore al XI-lea scrie abatelui mănăstirii din Cluj-Mănăstur despre numirea lui Grigore, fiul lui Nicolae, în slujba de canonic în biserica Transilvaniei.

345. <1374 septembrie după 15>, <Oradea>. Capitolul din Oradea raportează lui Ludovic I, regele Ungariei, despre pricina dintre Clara, fiica lui Chaak de Dara, și Ioan, fiul lui Ioan de Tyussed. Mențione într-un act emis de cornițele Iacob de Zips, judele curții regale, din anul 1375.

346.1374 septembrie 18, Avignon. Papa Grigore al XI-lea îl îndeamnă stăruitor pe Ludovic I, regele Ungariei, să intre în alianța plănuită împotriva turcilor, deveniți tot mai primcjdioși pentru creștinătate.

347.1374 septembrie 18, Avignon. Papa Grigore al XI-lea hărăzește, cu anumite condiții, lui Ioan de Lusseneto, un canonicat, o prebendă, precum și un cantorat în biserica Transilvaniei.

348.1374 septembrie 18, Avignon. Papa Grigore al XI-lea poruncește arhiepiscopului de Caloceia să introducă pe Ioan de Lusseneto în folosințele canonicatului și cantoratului din dieceza Transilvaniei.

349.1374 septembrie 23, Sibiu. Cornițele Andrei de Sebeș și jurații celor șapte scaune din părțile Transilvaniei, îl roagă pe Ludovic I, regele Ungariei, să poruncească judecarea pricinii ivite între locuitorii din Merghindeal și cei din Cincu.

350. <1374 septembrie 23 - noiembrie 25. Cincu>. Juzii regești din scaunul Cincu adevăresc cumpărarea unui teritoriu din satul Dealu Frumos, de către locuitorii satului Iacobeni și stabilirea noilor hotare.

351.1374 octombrie 4, Buda. Ludovic I, regele Ungariei, îi anunță pe toți dregătorii și oamenii săi, inclusiv pe românii din comitatul Temeskuz, că l-a trimis la ei pe Benedict, fiul lui Pavel, comitete de Timiș, cu anumite însărcinări, poruncindu-le să-i dea ascultare.

352.1374 octombrie 4, <Oradea>. Capitolul bisericii din Oradea transcrie actul său din 20 august 1374 (nr. 399), prin care adevărește vânzarea unor moșii din comitatele Bereg și Sabolcs.

353.1374 octombrie 9, Alba Mia. Magistrul Ioan, arhidiaconul de Târnava, adevărește amânarea, din nou, a pricinii între nobilii de Băgaci, pe de o parte, și fiii lui Nicolae zis Vos de Sântejude și fiii lui Petru cel Roșu de Țaga, pe de altă parte.

354.1374 octombrie 13, Avignon. Papa Grigore al XI-lea scrie arhiepiscopilor de Strigoni și Caloceia, în legătură cu măsurile ce trebuie întreprinse pentru convertirea la catolicism a românilor de la hotarele regatului Ungariei.

355.1374 octombrie 13, Avignon. Papa Grigore al XI-lea scrie lui Ludovic I, regele Ungariei, să sprijine măsurile întreprinse de convertire a românilor de la hotarele regatului dinspre tătari la religia catolică.

356.1374 octombrie 13, *Avignon*. Papa Grigore al XI-lea scrie arhiepiscopilor de Strigoniu și de Caloceia, cărora le cere deslușiri cu privire la Anton de Spoleto, călugărul minorit care ar putea fi numit episcop pentru românii convertiți la catolicism.

357.1374 octombrie 17, *Vișegrad*. Cornițele Iacob de Zips, judele curții regale, amână pricina dintre Gheorghe și Benedict fiii lui Ioan de Woya, și Benedict, fiul lui Pavel, fiul lui Heem, fost ban al Bulgariei, în legătură cu stăpânirea unor moșii din comitatul Caras.

358.1374 noiembrie 5. Cornițele Iacob de Zips, judele curții regale, hotărăște în pricina dintre Ladislau, fiul lui Nicolae, fiul lui Keled de Diosig, și Ladislau, abatele mănăstirii Sfântul Munte de Panonia, în legătură cu mai multe moșii, printre care și Diosig.

359.1374 noiembrie 7, *Vișegrad*. Emeric <Lackfi>, palatinul Ungariei și judele cumanilor, cere capitlului din Arad să-și trimită omul de mărturie la punerea în stăpânire a unor moșii din comitatul Csongrad.

360.1374 noiembrie 11, <*Alba Iulia*>. Capitlul din Alba Iulia adeverește înțelegerea între Ladislau și Ioan, fiii lui Zumrach de Bârcea, și Lien și Elis, nepoatele lor de frate, din Vințu de Jos, cu privire la pătrimea cuvenită fiicelor din părțile lor de moșie din moșiile Drazman și Olarchis.

361.1374 noiembrie 25. *Sibiu*. Comiții de Sebeș, Sibiu și Cincu încredințează, în chip de moștenire, locuitorilor din Marpod, o moară cu toate folosințele ce țin de ea.

362.1374 decembrie 10, *Buda*. Emeric <Lackfi>, palatinul Ungariei, adeverește că magistrul Ștefan, fiul lui Iacob, fiul lui Doja de Debrețin, a achitat suma de 300 de florini. Sunt menționate: ulița Olazy, din Oradea, și localitățile Biharea și Sălard.

363.1374 decembrie 14, *Sântimbru*. Ladislau, vicevoievodul Transilvaniei, cere conventului din Cluj-Mănăstur să trimită un om de mărturie la punerea lui Iacob, fiul lui Nicolae, și a lui Ștefan, fiul lui Avram de Fărăgău, în stăpânirea moșiei Fărăgău și a unor pământuri de folosință.

364.1374 decembrie 14. *Sântimbru*. Ladislau, vicevoievodul Transilvaniei, cere capitlului din Alba Iulia să-și trimită omul de mărturie pentru stabilirea sorocului chemării în judecată a fiilor lui Ioan cel Roșu de Tyburch, împotriva lui Otto, abatele de Cluj-Mănăstur.

365.13<74> decembrie 14, *Sântimbru*. Ladislau, vicevoievodul Transilvaniei, cere conventului din Cluj-Mănăstur să-și trimită oamenii de mărturie la o nouă hotărnicire a moșiilor Gârbova de Jos și Aiud, cerută de capitlul din Alba Iulia, împotriva nobililor de Trascău.

366. <1374 decembrie după 14>, <*Oradea*>. Capitlul din Oradea adeverește nevinovăția lui Ioan, fiul lui Ioan de Tyussed. Mențione într-un act emis de cornițele Iacob de Zips, judele curții regale, din 1375.

367. <1374-1375>, <*Oradea*>. Statutele capitlului de la Oradea.

368.1375 ianuarie 6, <*Cluj-Mănăstur*>. Conventul din Cluj-Mănăstur raportează lui Ladislau, vicevoievodul Transilvaniei, că, potrivit scrisorii acestuia, din 14 decembrie 1374, Sântimbru, pe care o transcrie, moșiile Fărăgău, Echetalke și Sănmihaiu de Câmpie au fost trecute în stăpânirea lui Iacob, fiul lui Nicolae, și a lui Ștefan, fiul lui Avram, <nobilii de Fărăgău>.

369.1375 ianuarie 10, <*Arad*>. Capitlul din Arad raportează lui Emeric, palatinul Ungariei, la scrisoarea acestuia din 7 noiembrie 1374, pe care o transcrie, că magistrul Ștefan, fiul lui Pousa de Zeer, fiii lui, și Ladislau. ruda lui, au fost puși în stăpânirea câte unei jumătăți din moșiile Petermonostra și Palmonostra.

370.1375 ianuarie 13, *Buda*. Ludovic I, regele Ungariei, poruncește conventului bisericii Sf. Ștefan din Szekesfehdvâr să trimită un om de mărturie la o punere în stăpânire. Este menționat Benedict, cornițele de Timiș.

371.1375 ianuarie 16, *Alba Iulia*. Ioan, arhidiaconul de Târnava și vicar general al episcopului Transilvaniei, amână judecarea pricinii dintre Ioan și David, fiii lui Petru, pe de o parte, și Ștefan și Pavel, fiii lui Nicolae zis Wos de Sintejude, și alții, pe de altă parte.

372.1375 ianuarie 21, *Vișegrad*. Emeric <Lackfi>, palatinul Ungariei, cere capitlului din Arad să-și trimită omul de mărturie la darea înapoi a banilor împărțiți de Ștefan, fiul lui Pousa de Zeer, nobililor Mihail, fiul lui Petru de Feyreggaz, Toma, fiul lui Mattyaz de Matyoz, Petru, fiul lui Gegus de Gegusfalva, Ioan, fiul lui Nicolae de Teyed, și Ștefan de Butin, întrucât nu au luat parte la oastea ridicată de rege împotriva bulgarilor.

373.1375 ianuarie 22, *Vișegrad*. Ludovic I, regele Ungariei, poruncește magistrului Nicolae, fiul lui Grigore, cornițele de Heves. de Ujvâr și de Bihor, să-i restituie lui Dominic de Warda moșiile și bunurile confiscate.

374. *1375 ianuarie 23, <Szekesfehervdr>.* Conventul bisericii St. Șteian din azeicesienervar raportează lui Ludovic I, regele Ungariei, despre împotrivirea ridicată în numele magistrului Petru, fiul lui Heem, la o punere în stăpânire.

375. *1375 ianuarie 31, Vișegrad.* Ludovic I, regele Ungariei, poruncește conventului din Somogy să-și trimită omul de mărturie la punerea unor nobile în stăpânirea câtorva moșii, printre care și moșia Wepe, din comitatul Timiș.

376. *1375 februarie 2, <Cluj-Mănăstur>.* Conventul din Cluj-Mănăstur transcrie pentru văduva magistrului Ladislau zis Vitez de Dăbăca scrisoarea sa privilegiată, din 22 februarie 1360.

377. *1375 februarie 2, <Cluj-Mănăstur>.* Conventul din Cluj-Mănăstur adevărește că Nicolae, fiul lui Grigore de Nima, a dat Dorotheei, fiica sa, a patra parte ce i se cuvenea ca fiică din părțile sale de moșie avute pe moșiile Nima și Beke, din comitatul Solnocul Interior.

378. *1375 februarie 2, <Cluj-Mănăstur>.* Conventul din Cluj-Mănăstur adevărește că Ioan, fiul lui Iwanka de Fântânele, i-a oprit pe vecinii săi de la cotropirea și culegerea roadelor moșiei Petea.

379. *<Circa 1375 februarie 6>, Sibiu.* Cele șapte scaune sășești adevăresc că Nicolae, fiul lui Nicolae de Ilimbav, comite, și alți cinci comiți au vândut mănăstirii Cîrța douăzeci de curți aflătoare în Poienița.

380. *1375 februarie 14, <Alba Iulia>.* Capitlul din Alba Iulia raportează lui Ladislau, vicevoievodul Transilvaniei, la scrisoarea acestuia, din 14 decembrie 1374, pe care o transcrie, că Petru și Gheorghe, fiii lui Ioan cel Roșu de Tyburch, au fost chemați la judecată, în pricina lor cu Otto, abatele de Cluj-Mănăstur.

381. *1375 februarie 17, Buda.* Ludovic I, regele Ungariei, cere capitlului din Oradea să-i trimită omul de mărturie la hotărnicirea moșiiilor Vârșolt și Zalnoc, și la trecerea acestora în stăpânirea lui Nicolae, fiul lui Toma de Vârșolt, om lipsit de vedere.

382. *1375 februarie 22.* Ludovic I, regele Ungariei, întărește în chip de privilegiu scrisoarea sa din 30 martie 1374. Sunt menționați demnitari din Transilvania.

383. *1375 februarie 22, <Somogy>.* Conventul din Somogy raportează lui Ludovic I, regele Ungariei, la scrisoarea acestuia, din 31 ianuarie 1375, pe care o transcrie, că nobilele au fost puse în stăpânirea a două moșii.

384. *1375 februarie 25, Vișegrad.* Ludovic I, regele Ungariei, poruncește capitlului din Oradea să-și trimită omul de mărturie la cercetarea ce urma să se facă cu privire la o spiță a neamului Guthkeled.

385. *1375 februarie 25, <Arad>.* Capitlul din Arad raportează lui Emeric, palatinul Ungariei, la scrisoarea acestuia, din 21 ianuarie 1375, pe care o transcrie, că Toma, fiul lui Mathyaz de Matyoz, a fost chemat înaintea palatinului, ca potrivnic al lui Ștefan, fiul lui Pousa de Zeer.

386. *1375 martie 7, Vișegrad.* Ludovic I, regele Ungariei, poruncește magistrului Ladislau, fiul lui Ugrin, vicevoievodul Transilvaniei, să hotărnicească moșiile Blăjel și Păucea și să treacă în stăpânire Elenei, fiica răposatului Anton, fiul lui Ștefan de Blăjel, pătrimea cuvenită ei ca fiică.

387. *1375 martie 9, Avignon.* Papa Grigore al XI-lea poruncește episcopului de Oradea să-i întărească lui Rudolf al lui Ioan dania unui canonicat și a unei prebende în biserica de Cenad.

388. *1375 martie 11, Turda.* Ladislau, vicevoievodul Transilvaniei, adevărește întâmpinarea făcută de Otto, abatele mănăstirii din Cluj-Mănăstur, împotriva jafului săvârșit pe moșia Aghireșu, de către iobagii magistrului Ioan, fiul lui Toma.

389. *1375 martie 12, Turda.* Ladislau, vicevoievodul Transilvaniei, hotărăște ca magistrul Nicolae, fiul lui Nicolae de Luncani, și Mihail, fiul lui Iacob de Trittenii de Jos, să se supună unei judecăți de împăciuire, înaintea conventului din Cluj-Mănăstur, în pricina lor privitoare la moșia Câmpia Turzii.

390. *1375 martie 14, <Alba Iulia>.* Capitlul din Alba Iulia adevărește că magistrul Mihail, fiul lui Ponya de Tirimia, împreună cu fiii săi, a dăruit bisericii din Sântaia de Mureș, moșia sa Bochk.

391. *1375 aprilie 14, Brno.* Mai mulți prelați și nobili din Ungaria și Polonia, printre care și urii din Transilvania, jură să respecte pactul de căsătorie dintre Sigismund, maragraful de Brandenburg, și Măria, fiica lui Ludovic I, regele Ungariei.

392. *1375 aprilie 29, <Alba Iulia>.* Capitlul din Alba Iulia raportează lui Ludovic I, regele Ungariei, la scrisoarea acestuia, din 7 martie 1375, Vișegrad, pe care o transcrie, că s-a dat în stăpânire Elenei, fiica lui Anton de Blăjel, pătrimea cuvenită ei ca fiică.

393.1375 mai 1, Oradea. Ludovic I, regele Ungariei, anulează o hotărâre judecătorească privitoare la spitalul Sfântul Spirit, din Kosice.

394.1375 mai 1, Oradea. Ludovic I, regele Ungariei, dăruiește o moșie din comitatul Borșod.

395. 1375 mai 3, <Cluj-Mănăștur>. Conventul din Cluj-Mănăștur raportează lui Ladislau, vicevoievodul Transilvaniei, la scrisoarea acestuia, din 12 martie 1375, Turda, pe care o transcrie, că, potrivit împăciuirii ce a avut loc înaintea sa, Nicolae, fiul lui Nicolae de Luncani, este dator să lase lui Mihail, fiul lui Iacob de Trittenii de Jos, moșia Câmpia Turzii.

396.1375 <după mai 3, Cluj-Mănăștur>. Conventul din Cluj-Mănăștur adevărește opreliștea făcută de nobilii de Fata, la ridicarea noilor semne de hotar ale moșiilor Cepan, Mintiu și Șintereag.

397.1375 mai 6. Ludovic I, regele Ungariei, dă un privilegiu.

398.1375 mai 8, Vișegrad. Cornițele Iacob de Zips, judele curții regale, amână judecarea unei pricini până la octavele sărbătorii arhanghelului Mihail, datorită pornirii ostirii regești.

399.1375 mai 8, Sântimbru. Ladislau, vicevoievodul Transilvaniei, adevărește întâmpinarea făcută de Ladislau de Țaga împotriva românilor din Târgușor, cu privire la un furt de oi de pe moșia Sucutard.

400.1375 mai 8. Vișegrad. Cornițele Iacob de Zips, judele **curții** regale, amână pricina dintre Toma, arhiepiscopul de Strigoniu și nobilii de Puthnuk până la o dată când se va judeca și pricina acestor nobili cu cei de Tileagd.

401.1375 mai 13, Timișoara. Ludovic I, regele Ungariei, întărește pentru Petru de Gurbediu actul din 8 noiembrie 1357, privitor la învoiala cu Ladislau de Szakâl.

402. 1375 mai 16, Oradea. Cornițele Iacob de Zips, judele curții regale, hotărăște într-un proces. Este menționat privilegiul capitlului din Oradea.

403.1375 mai 19, Timișoara. Ludovic I, regele Ungariei, transcrie actul său din 31 martie 1353, pe seama fiilor lui Ioan de Zenthgeorgh și a fraților săi, cu privire la moșia Zenthgeorgh.

404. 1375 mai 24, Șemlacu Mare. Ludovic I, regele Ungariei, poruncește capitlului din Oradea să trimită omul său de măturie la o punere în stăpânire.

405.1375 mai 25, Vișegrad. Dumitru, episcopul bisericii Transilvaniei și secretar cancelar al lui Ludovic I, regele Ungariei, precum și cornițele Iacob de Zips, judele curții regești, amână o pricină.

406. 1375 mai 27, Szeben. Nicolae, episcopul Milcoviei și vicar general al episcopului de Agria, adevărește sfințirea unei capele la Szeben.

407.1375 mai 28, Vișegrad. Cornițele Iacob de Zips, judele curții regești, îl descarcă pe Ioan, fiul lui Ioan de Tyussed. în urma jurământului făcut de acesta înaintea capitlului din Oradea, de învinuirea adusă lui de nobila Clara, fiica lui Chak de Dara, în privința uciderii lui Nicolae, fratele ei, în satul Vysul.

408. 1375 iunie 4, <Alba Iulia>. Capitlul din Alba Iulia transcrie, la cererea lui Mihail, fiul lui Adrian de Galtiu, actul lui Ludovic I, regele Ungariei, din 6 ianuarie 1360.

409. 1375 iunie 7, Hațeg. Ludovic I, regele Ungariei, poruncește slujbașilor săi din Caransebeș să se îngrijească de îndreptarea unor hotare de pământuri și păduri, pentru care se iviseră neînțelegeri între locuitorii din Caransebeș și nobilii de Mîtnic.

410.1375 iunie 9, <Oradea>. Capitlul din Oradea raportează lui Ludovic, regele Ungariei, că a trimis omul său de încredere la darea în stăpânire a moșiei Miklostelke.

411. 1375 iunie 29, Sibiu. Ludovic I, regele Ungariei, poruncește lui Ștefan <Lackfi>, voievodul Transilvaniei, și locțiitorilor săi să restituie fiilor și fiicelor lui Somrakus jumătate din moșiile Archiș și Drasman.

412.1375 iunie 29, Sibiu. Ludovic I, regele Ungariei poruncește capitlului din Alba Iulia să predea lui Ștefan <Lackfi>, voievodul Transilvaniei, sau locțiitorilor săi, o scrisoare, cu privire la fiii și fiicele lui Somrakus.

413. 1375 iulie 1, Movile. Ludovic I, regele Ungariei, poruncește conventului din Lelez să trimită un om de măturie la punerea lui Ioan zis Stoian în stăpânirea cnezatului satului Crich.

414. 1375 iulie 2, <Oradea>. Capitlul din Oradea transcrie, la cererea lui Petru, fiul lui Ioan zis Zudorde Bulch, actul comitelui Iacob de Zips, judele curții regale, din 5 noiembrie 1374.

415. 1375 iunie 9, <Oradea>. Capitlul din Oradea adevărește hotărnicirea moșiilor Vârșoț și Zalnoc.

416 <1375> iulie 14, <Alba Iulia>. Capitlul bisericii din Alba Iulia raportează lui Ludovic I, regele Ungariei, despre restituirea jumătății moșiilor Archiș și Drasman, fiilor și fiicelor lui Somrakus.

- 417.** 1375 iulie 19, <Cluj-Mănăstur>. Conventul din Cluj-Mănăstur adeverește că Iov, fiul lui Grigore de Sănmartin, a zălogit lui Mihail zis Pyspyki, partea sa din moșia Mica.
- 418.** 1375 iulie 20, <Oradea>. Capitlul din Oradea adeverește o împotrivire.
- 419.** 1375 iulie 21, <Șemlacu Mare>. Nicolae, vicecomitele de Caras, și juzii nobililor din comitatul Caras adeveresc rezultatul cercetării cu privire la samavolniciile săvârșite asupra cneazului din Berche de către Ștefan zis Sagy, din Ilonch.
- 420.** <1375> iulie 25 Jimbor. Ludovic I, regele Ungariei, poruncește episcopilor Dumitru al Transilvaniei, Ioan de Vaț, precum și magistrului Nicolae de Zeech să păstreze locul unde se află, cât și bunul nume al regelui și să trimită sigiliul regal împreună cu o parte a trupelor.
- 421.** <1375> iulie 25, <Cenad>. Capitlul din Cenad raportează lui Ludovic I, regele Ungariei, despre chemarea diacului Dominic la judecată în fața regelui, pentru moșia Cholch.
- 422.** 1375 iulie 26, <Oradea>. Capitlul din Oradea raportează lui Ludovic I, regele Ungariei, despre cercetarea plângerii abatelui de Cluj-Mănăstur privind samavolniciile lui Andrei și Blasiu de Măcicașu asupra moșilor Beunye și Chinteni.
- 423.** 1375 august 12, Cluj. Ludovic I, regele Ungariei, poruncește lui Ștefan <Lackfi>, voievodul Transilvaniei, și castelanilor săi din Unguraș și Ciceu să nu tulbure orașul Dej în stăpânirea hotarelor.
- 424.** 1375 august 14, Cluj. Ludovic I, regele Ungariei, poruncește dregătorilor săi să respecte privilegiul episcopului Transilvaniei cu privire la judecarea iobagilor și a slujitorilor fără avere.
- 425.** 1375 august 27, <Alba Iulia>. Ioan, arhidiaconul de Târnava și vicarul lui Dumitru, episcopul Transilvaniei, aduce moșia Mesentea nobililor de Geoagiu de Sus, în procesul acestora cu Iacob, nobil de Băgau.
- 426.** 1375 august 28, Timișoara. Ludovic I, regele Ungariei, amână toate pricinile lui Nicolae cel Roșu de Kiskouach.
- 427.** 1375 septembrie 1, Timișoara. Ludovic I, regele Ungariei, donează lui Dominic și fraților săi părțile din moșia Predysinth.
- 428.** <1375>septembrie 15, Cenad. Nicolae, episcopul de Cenad, cere soției lui Benedict, fostul ban al Bulgariei, cornițele de Timiș, să protejeze dreptul bisericesc și nu pe cel lumesc.
- 429.** 1375 septembrie 27, <Cluj-Mănăstur>. Conventul mănăstirii din Cluj-Mănăstur adeverește învoiala dintre Ioan, fiul lui Nicolae de Voievodeni, și Mihail, fiul lui Andrei tot de Voievodeni, privind anularea unei scrisori de îndatorire.
- 430.** 1375 septembrie 27, Cluj-Mănăstur. Conventul din Cluj-Mănăstur adeverește un schimb de moșii făcut între Mihail, fiul lui Andrei de Voievodeni, și Ioan, fiul lui Nicolae tot de Voievodeni.
- 431.** 1375 octombrie 14, <Oradea>. Capitlul bisericii din Oradea adeverește că Anich, fiica lui Ioan, a împuternicit pe Iacob, fiul lui Martin de Portiță, soțul ei, și pe alții să o reprezinte la toate procesele ce se vor judeca pe parcursul unui an.
- 432.** 1375 octombrie 15, Vișegrad. Cornițele Iacob de Zips, judele curții regale, hotărăște un nou termen de înfățișare pentru Iacob, fiul lui Petru de Valea lui Mihai, împotriva lui Nicolae, fiul lui Mihail de Banhaza, cu privire la moșia Valea lui Mihai.
- 433.** 1375 octombrie 18, <Cenad>. Capitlul din Cenad adeverește că Egidiu, fiul lui Ioan de Beseneutelek, în numele său și al mai multor frați și rude, zălogește jumătate din moșia Beseneutelek magistrului Gheorghe, fiul lui Andrei, fostul voievod al Transilvaniei, pentru suma de 60 de florini.
- 434.** 1375 octombrie 27, <Bața>. Ștefan <Lackfi>, voievodul Transilvaniei, poruncește castelanilor de Unguraș și lui Ladislau de Zarkad să ia sub ocrotirea lor moșiile rămase după răposatul Ladislau, fiul lui Ioan, până se va face judecata.
- 435.** 1375 noiembrie 12, Moor. Ioan, cornițele de Gyor, încuviințează negustorilor din Transilvania dreptul de a plăti aceeași vamă ca și negustorii din Buda, pe drumul ce trece prin satele Kocs și Banhida, către Buda.
- 436.** 1375 <noiembrie 17>, Săntimbru. Ladislau, vicevoievodul Transilvaniei, cere capitlului din Alba Iulia să trimită un om de mărturie pentru a fi chemați la judecată fiii lui Nicolae de Măcicașu împotriva lui Otto, abatele de Cluj-Mănăstur.
- 437.** 1375 noiembrie 28, <Alba Iulia>. Capitlul din Alba Iulia adeverește că magistrul Bakoch de Thwreek a dăruit lui Gheorghe cel Roșu niște curți în Blăjel.

438.1375 *decembrie 4, Avignon*. Papa Grigore al XI-lea numește pe magistrul Petru al lui Pavel, canonic al bisericii Transilvaniei, în calitate de capelan papal.

439.1375 *decembrie 4, Avignon*. Papa Grigore al XI-lea însărcinează pe episcopul Transilvaniei și pe cel de Vaț să încerce să elibereze pe Grigore al lui Ioan, canonic de Cenad.

440.1375 *decembrie 6, Vișegrad*. Ludovic I, regele Ungariei, dă drept iobagilor și altor oameni să se strămute în Ocna Sibiului, Ocna Dejului, Sic, Turda și Cojocna.

441. <1375> *decembrie 17, Persed*. Magistrul Laurențiu, fiul lui Heem de Perde, scrie sofiei lui Benedict de Debrente, fostul ban, să mai rămână în mănăstire, deoarece moșia ei a fost pustiită de trupele ce au trecut pe acolo, iar iobagii nu se supun.

442. <1375 după *decembrie 17 - 1377*>. Benedict, fiul lui Pavel, fiul lui Heem, împreună cu Nicolae, fratele său, și cu Ștefan, fiul lui Petru, de asemenea fratele său, își împart moșiile Remetea și Ersig.

RESUMES DES DOCUMENTS

1. *12 janvier 1371, <Alba Iulia>*. Le chapitre d'Alba Iulia rend compte à Jean, vice-voivode de Transylvanie, du partage des terres de Bărcea, Săulești et Petreni.

2. *13 janvier 1371, Sântimbru*. Jean, vice-voivode de Transylvanie, demande au convent de Cluj-Mănăstur, de faire envoyer un témoin à la mise de Michel de Pyspiky en possession de ses lopins des terres de Sânpetru et de Zenthmartun.

3. *13 janvier 1371, <Cluj-Mănăstur>*. Le convent de Cluj-Mănăstur, avère la composition conclue entre Georges, fils de Dominique, fils de Jean, et ses parents au sujet de ses droits d'héritage sur la terre de Nădășelu.

4. *13 janvier 1371, <Arad>*. Le chapitre d'Arad, rend compte à Louis I-er, roi de Hongrie, des abus commis par Nicolas, bon frère de Karapch le roumain de Recaş, sur la terre de Izvin.

5. *20 janvier 1371, Vișegrad*. Ladislás, palatin de Hongrie, ajourne la décision de la cause issue entre Michel, fils de Dominique de Domohida et Leukus Lengen.

6. *20 janvier 1371, Vișegrad*. Ladislás, palatin de Hongrie ordonne un bornage de terres; on y fait mention d'une lettre de bornage du chapitre d'Oradea, datée le 8 juillet 1337.

7. *20 janvier 1371, Vișegrad*. Ladislás, palatin de Hongrie, ajourne la présentation de quelques actes dans une cause ayant pour objet un partage des terres. On y fait mention d'une lettre du chapitre d'Oradea

8. *21 janvier 1371*. Louis I-er, roi de Hongrie, octroie au chapitre de Zara le droit de posséder son propre sceau. On y fait mention des dignitaires de Transylvanie.

9. *22 janvier 1371, Buda*. Louis I-er, roi de Hongrie, confirme les droits de possession sur les terres dont ils font usage au noble Jean, fils d'Andre de Geoagiu, et à ses frères.

10. *24 janvier 1371, Vișegrad*. Nicolas de Zeech, juge de la cour royale, ordonne au convent de Pećsvaradin de faire citer en justice. le 1er mai, Ladislás, fils de Teutus, Andre, abbé du monastère de Cikâdor et Emer^{seigneur} voivode de Transylvanie et Etienne, comtes des Sicules, au sujet de leurs droits sur la terre de Lota.

11. *<2-15 février 1371>*. <Cluj-Mănăstur>. Le convent de Cluj-Mănăstur, rend compte à Jean, vice-voivode de Transylvanie. d'avoir pris part à la mise de Michel dit de Pyspiky en possession de quelques lopins des terres de Sânpetru et de Zenthmartun.

12. *20 mars 1371, Avignon*. Le Pape Grégoire XI nomme Thomas, fils de Mathieu, dans un canonicate de l'église de Transylvanie.

13. *20 mars 1371, Avignon*. Le Pape Grégoire XI fait savoir qu'il a nommé Thomas, fils de Mathieu, dans un canonicate de l'église de Transylvanie.

14. *20 mars 1371, <Alba-Iulia>*. Le chapitre d'Alba-Iulia avère que Jean, fils de Nicolas, a fait don à Nicolas dit le Juge d'un lopin pour un moulin sur la terre de Sânnicoară, sur la rivière de Someș.

15. *25 mars 1371, <Oradea>*. Le chapitre d'Oradea confirme une de ses lettres, datée le 28 août 1329, à la demande de Luca, fils d'Ivan de Ugra.

16. *26 mars 1371, <Sântimbru>*. Jean, vice-voivode de Transylvanie, demande au convent de Cluj-Mănăstur de faire envoyer un témoin à l'enquête portée sur les forfaits commis sur la terre d'Iwlak.

17. *26 mars 1371, Sântimbru*. Jean, vice-voivode de Transylvanie, demande au convent de Cluj-Mănăstur de faire envoyer un témoin au bornage de la terre de Bârlea.

18. *3 avril 1371, <Agria>*. Le chapitre d'Agria avère la composition conclue entre les nobles de Cehăluț et Jean, dit Zewke, fils de Paul, fils d'Emech, au sujet du partage de la terre de Tunyog.

19. *6 avril 1371, Buda*. Louis I-er, roi de Hongrie, ordonne au chapitre d'Oradea de porter une enquête sur une dispute ayant pour objet trois chevaux. Comme envoyée du roi y est mentionnée, Andre, fils de Ladislás de Petrești.

20. *8 avril 1371, Buda*. Elisabeth, reine de Hongrie, ordonne de rétablir les bornes des forêts et des terres appartenant à la ville de Caran.

21. 8 avril 1371, <Cluj-Mănăştur>. Le convent de Cluj-Mănăştur rend compte à Jean, vice-voïvode de Transylvanie, des forfaits commis sur la terre de Iwlak.

22. 8 avril 1371, <Cluj-Mănăştur>. Le convent de Cluj-Mănăştur avere le rachat par Michel, fils de Jacob de Triteni, des terres de Triteni et de Tordalaka, de Nicolas de Grind.

23. 9 avril 1371, *Sântimbru*. Jean, vice-voïvode de Transylvanie, demande au convent de Cluj-Mănăştur de porter une enquete sur la dispute issue entre Jean, fils de Nicolas de Someşeni, et les nobles de Gheorgheni sur les frontieres de la terre de Someşeni.

24. 13 avril 1371, <Cluj-Mănăştur>. Le convent de Cluj-Mănăştur rend compte à Jean, vice-voïvode de Transylvanie, qu'il a mené l'enquête sur l'établissement des bornes qui separent les terres de Gheorgheni et Someşeni.

25. 17 avril 1371, <Cluj-Mănăştur>. Le convent de Cluj-Mănăştur rend compte à Jean, vice-voïvode de Transylvanie, qu'il a mené une enquete au sujet des bornes qui separent les terres de Bârlea et de Lujerdiu.

26. <avant le 24 avril 1371>, <Sibiu>. L'assemblée du siege de Sibiu avere qu'elle aime die les disputes issues entre les habitants de la cite de Feldioara et ceux de Rotbav au sujet d'une terre.

27. 24 avril 1371, <Baâ>. Le chapitre de Bai avère l'opposition faite par Ladislas, „fils de Jacob de Săcăşeni, à toute intention d'alienation de la terre de Chegea.

28. 25 avril 1371, *Sântimbru*. Jean, vice-voïvode de Transylvanie, demande au convent de Cluj-Mănăştur de participer à l'enquête portée sur les droits de possession de la terre de Gheorgheni.

29. 29 avril 1371, *Avignon*. Le Pape Gregoire XI ordonne, entre autres, à De'metrius, évêque de Transylvanie, d'assurer protection à un prêtre.

30. apres le 3 mai 1371, <Oradea>. Le chapitre d'Oradea rend compte à Louis I-er, roi de Hongrie, qu'il a mené l'enquete sur une dispute ayant pour objet trois chevaux. On y fait mention des témoins: un prêtre de l'église Saint De'metrius d'Oradea et Andră, fils de Ladislas de Petreşti, envoie' du roi.

31. 7 mai 1371, *Deva*. Les juges des nobles du comitat de Hunedoara, averent que les knezes des quatre sieges du district de la cită de Deva ont demandé que Pierre de Cristur, soit juge' d'apres la loi des Roumains et non pas d'apres d'autres lois du pays.

32. 8 mai 1371, *Vişegrad*. Ladislas, duc d'Opeln et palatin de Hongrie, ajourne le jugement de la cause issue entre les fils de Gad de Zer, d'une part, en qualité de rtelamants, et les fils de Pousa de Zer, avec Jean, fils de Ladislas, de l'autre, en qualité d'accusés.

33. 8 mai 1371, *Sântimbru*. Jean, vice-voïvode de Transylvanie ajourne pour la date de 18 novembre la decision de la cause issue entre Ladislas, fils de Jean, et Jean, fils d'Ivanca, ayant pour objet les droits de possession sur la terre de Iuş.

34. 20 mai 1371, *Vişegrad*. Louis I-er, roi de Hongrie, ordonne au magister Georges Bubek, grand tresorier, de meme qu'à ses douaniers. de ne plus percevoir des droits de douane sur les habitants de Cluj, aux endroits nomme; Izvorul Crişului et Baci.

35. 20 mai 1371, *Vişegrad*. Ladislas, palatin de Hongrie, avere qu'il a établi un nouveau delai pour Leukus et Turul, fils de Gregoire de Suplac, qui devaient payer 200 fi. pour le rachat de la terre de Tarcea.

36. 30 mai 1371, <Cenad>. Le chapitre de Cenad, avere l'opposition faite par les fils de Paul, fils de Heem, à l'alienation par Iwanka, fils de Pierre, de leurs terres du comitat de Caras.

37. 30 mai 1371, <Cenad>. Le chapitre de Cenad avere la composition conclue entre les nobles de Remetea et les nobles de Duboz concernant les dommages qu'ils se sont produits mutuellement.

38. 1-er juin 1371, <Alba-Iulia>. Le chapitre d'Alba-Iulia avere la composition conclue sur le partage des forêts de la terre de Găneşti.

39. 3 juin 1371, *Vişegrad*. Ladislas, palatin de Hongrie, demande au convent de Lelez de citer en justice Nicolas, fils d'Etienne d'Oşvarău et d'autres, contre Etienne et Ladislas, fils de Ladislas de Peleş et d'autres.

40. 8 juin 1371, *Vişegrad*. Le comes Nicolas de Zeech, juge de la cour royale, ajourne la decision de la cause issue entre Karapch le roumain et ses freres, d'une part, et les fils de Pousa de Frumuşeni, de l'autre.

41. <9 juin 1371-31 mai 1372>. Louis I-er, roi de Hongrie, confirme sous forme de privilege le bomage de la terre royale d'Altalkerek voisine à la terre de Voiteg, situées dans le comitat de Timiş.

42. 9 juin 1371, *Vişegrad*. Ladislas, palatin de Hongrie, ordonne au chapitre de Cenad de participer à la mise d'Etienne, dit Magyar de Gherman, en possession des terres de Feleg haz et Modos.

43. 9 juin 1371, *Vișegrad*. Nicolas de Zeech, juge de la cour royale, décide dans son siège de jugement des droits de possession de Bale le voivode et de son frère Drag sur la terre de Senye.

44. 19 juin 1371, <Cluj-Mănăștur>. Le convent de Cluj-Mănăștur avertit qu'il a mené une enquête au sujet des droits d'héritage des nobles de Jucu sur la terre de Gheorgheni.

45. 20 juin 1371, *Vișegrad*. Le comte Nicolas de Zeech, juge de la cour royale, confirme les droits de possession de Karapch le roumain et de ses frères sur la terre de Ikus.

46. 20 juin 1371, *Vișegrad*. Nicolas de Zeech, juge de la cour royale, confirme la validité des actes anciens au sujet des droits de possession de Karapch le roumain sur la terre d'Ikus.

47. 2 juillet 1371, <Oradea>. Le chapitre d'Oradea avertit le fait qu'une certaine somme d'argent a été payée. On y fait mention de Michel, fils de Dömérius, serf de Nicolas de Domohida.

48. 5 juillet 1371, *Alba Mia*. Jean, archidiacre de Târnava et vicaire général de l'évêque de Transylvanie avertit que les nobles de Geoagiu de Sus ont racheté avec quarante fl. les droits de possession, en tant que quart du â Catherine, comme fille de Jean de Brașov, sur les terres de Beta, Odverem et Meșcreac.

49. 6 juillet 1371, *Alba Mia*. Jean, archidiacre de Târnava avertit le droit de possession de Ladislas, fils de Nicolas, de Michel, fils d'André, et de Batyz, fils d'Étienne, nobles de Batiz, sur la moitié de la terre de Batiz.

50. 8 juillet 1371, *Sântimbru*. Jean, vice-voivode de Transylvanie, avertit la plainte déposée par Jean de Beclean contre les hôtes de Vița concernant l'usage de la terre de Beudiu.

51. 8 juillet 1371, *Sântimbru*. Jean, vice-voivode de Transylvanie, ordonne au convent de Cluj-Mănăștur de porter une enquête concernant les forfaits commis par les hôtes de Vița qui ont labouré abusivement un grand lopin de la terre de Beudiu, de Jean, fils de Jean de Beclean.

52. 8 juillet 1371, <Agria>. Le chapitre d'Agria confirme avoir envoyé un témoin à la citation en justice des nobles de Vârda dans leur cause avec Demetrius, évêque d'Oradea.

53. 8 juillet 1371, *Alba Mia*. Jean, archidiacre de Târnava avertit que les nobles de Tioltiur ont reconnu à la noble Agata, leur sœur, les droits de possession comme le quart qui lui est dû en tant que fille sur les terres de Tioltiur, Darnas et Gyreukuth.

54. 22 juillet 1371, <Oradea>. Le chapitre d'Oradea rend compte à Ladislas, palatin de Hongrie, que les nobles de Kârâsz ont déposé une plainte et se sont opposés à la mise de Briccius, dit Kantur de Jânosi, en possession de la terre de Szepse.

55. 23 juillet 1371, <Cluj-Mănăștur>. Le convent de Cluj-Mănăștur rend compte à Jean, vice-voivode de Transylvanie, de l'occupation, par les hôtes de Vița, d'un lopin de la terre de Beudiu, possession de Jean et de Grégoire, fils de Jean de Beclean.

56. 8 août 1371, *Vișegrad*. Ladislas, palatin de Hongrie, ajourne le jugement de la cause issue entre les nobles de Vârda et Dömérius, évêque d'Oradea.

57. 17 août 1371, *Vișegrad*. Louis I-er, roi de Hongrie, ordonne à Emery, voivode de Transylvanie et à ses sujets de ne pas troubler la possession des fils de Jean de Beclean sur la terre de Beudiu.

58. 3 septembre 1371, *Villeneuve-les-Avignon*. Le Pape Grégoire XI nomme Nicolas de Buda en tant qu'évêque de Milcov.

59. 4 septembre 1371, *Vișegrad*. Louis I-er, roi de Hongrie, ordonne le délai des causes de Ladislas de Nădășel, qui doit accompagner l'armée du roi dans la campagne de Moravie.

60. 5 septembre 1371, *Vișegrad*. Louis I-er, roi de Hongrie, ordonne au chapitre d'Alba-Reginalis de porter une enquête sur les droits de possession des parties concernant un lopin de la terre de Gyant, objet de dispute entre l'ordre des crucifères et Emery, voivode de Transylvanie.

61. 6 septembre 1371, <Agria>. Le chapitre d'Agria transcrit, à la demande de Michel, fils de Kompoldy, son acte daté le 2 mars 1365.

62. 10 septembre 1371, <Oradea>. Le chapitre d'Oradea avertit qu'il a restitué à la noble Agatha son vignoble voisin au village de Săldăbagiu de Munte.

63. 16 septembre 1371, *Villeneuve-les-Avignon*. Le Pape Grégoire XI écrit à Louis I-er, roi de Hongrie, le priant d'accorder à l'évêque de Milcov sa protection.

64. 16 septembre 1371, *Villeneuve-les-Avignon*. Le Pape Grégoire XI écrit à l'archevêque de Strigoniou qu'il restitue à l'évêque de Milcov les droits qui lui ont été usurpés par ses prédécesseurs.

65. 18 septembre 1371, <Alba-Reginalis>. Le chapitre d'Alba Reginalis rend compte à Louis I-er, roi de Hongrie, que les parties trouvées en litige concernant la terre de Gyant ont été appelées devant le roi.

66.2/ *septembre 1371, Forro*. Ladislás, duc d'Oppeln et palatin de Hongrie, orationne au chapitre d'Oradea de porter une enquête sur les abus commis sur la terre de Pereche.

67. *25 septembre 1371, <Cluj-Mănăstur>*. Le convent de Cluj-Mănăstur avertit la composition conclue entre Ladislás et Michel, fils de Marc de Sava et de Valentin le Petit d'Oradea, au sujet des droits de chaque partie sur leurs terres héréditaires.

68. *28 septembre 1371, Avignon*. Le Pape Grégoire XI écrit à quelques prêtres et dignitaires de Hongrie et de Transylvanie de contribuer à la conclusion de la paix entre Louis I-er, roi de Hongrie, et l'empereur roumain-allemand, Charles IV.

69. *4 octobre 1371, <Alba Iulia>*. Le chapitre d'Alba Iulia transcrit son acte du 19 avril 1312 pour Michel, fils de Jacob de Triteni.

70. *7 octobre 1371, <Oradea>*. Le chapitre d'Oradea rend compte à Ladislás, palatin de Hongrie, du résultat de l'enquête menée sur la cause issue entre Etienne, fils de Pousa de Zeer et Marguerite veuve de Pierre Niger de Kasa.

71. *11 octobre 1371, <Oradea>*. Le chapitre d'Oradea rend compte à Ladislás, duc d'Oppeln et palatin de Hongrie, que leurs envoyés, respectivement Grégoire, curé de l'église paroissiale de Saint Emery, du choeur de l'église d'Oradea, et Pierre de Resighe, ont demandé une enquête sur les abus commis sur la terre de Pereche.

72. *18 octobre 1371, Avignon*. Le Pape Grégoire XI accorde à Dávid, évêque de Transylvanie, cinq privilèges ecclésiastiques dans son diocèse.

73. *18 octobre 1371, Avignon*. Le Pape Grégoire XI accorde à Dávid, évêque de Transylvanie, la permission de nommer trois personnes convenables comme chanoines dans trois canonicats.

74. *18 octobre 1371, Avignon*. Le Pape Grégoire XI accorde à Dávid, évêque de Transylvanie, la permission de garder sur son compte deux emplois liés à sa fonction de prêtre.

75. *23 octobre 1371*. Les sept sièges saxons décident pour la deuxième fois d'accorder aux habitants de Feldioara une terre trouvée en litige avec les habitants de Rotbav.

76. *24 octobre 1371, Buda*. Louis I-er, roi de Hongrie, ordonne au chapitre de Buda de faire appeler devant lui Paul, l'abbé du monastère de Cenad, pour qu'il fasse preuve de ses droits de possession sur la terre de Nemeș.

77. *1-er novembre 1371, Vișegrad*. Louis I-er, roi de Hongrie, ordonne au chapitre de Cenad de porter des recherches sur la cause issue entre Pierre, fils de Paul, fils de Heem, et Dominique, fils de Dávid de Beregsău, concernant le vol de quatre boeufs.

78. *1-er novembre 1371, <Oradea>*. Le chapitre d'Oradea avertit la composition conclue entre Ladislás, fils de Marc et ses frères, d'une part, et Valentin le Petit et Grégoire, fils d'André, de l'autre, au sujet de leurs droits sur les terres de Piliu et Sallaka, situées dans le comitat de Zarand.

79. *1-er novembre 1371, <Buda>*. Le chapitre de Buda, rend compte à Louis I-er, roi de Hongrie, qu'il a fait citer devant le roi, Paul, l'abbé du monastère de Cenad, au sujet de ses droits de possession sur la terre de Nemeș.

80. *9 novembre 1371, Cluj*. Jean, vice-voïvode de Transylvanie, attribue à Jean, fils de Nicolas de Someșeni, un quart de la terre de Săncraiu.

81. *9 novembre 1371, <Cluj-Mănăstur>*. Le convent de Cluj-Mănăstur avertit que les nobles de Trascău se sont opposés au bornage de la terre d'Aiud appartenant au chapitre d'Alba Iulia.

82. *// novembre 1371, Vișegrad*. Louis I-er, roi de Hongrie, nomme Bodo, fils de Paul, fils de Heem, à la dignité de comes de Timiș et châtelain de Timișoara.

83. *14 novembre 1371, <Oradea>*. Le chapitre d'Oradea avertit le bornage et le partage d'une terre trouvée en litige entre les fils de Grégoire de Rosal d'une part, et Sébastien et Jean, fils de Jean de Cehăluț, de l'autre.

84. *18 novembre 1371, Diosgyor*. Louis I-er, roi de Hongrie, accorde aux marchands de Sibiu, pour leur commerce en Pologne, des libertés identiques à celles dont jouissent les marchands des villes polonaises.

85. *18 novembre 1371, Luna de Jos*. Le comes et les juges des nobles du comitat de Dăbâca ajournent le jugement de la cause issue entre Michel, fils de Jacob, et Paul, dit Woss, nobles de Sânțejud.

86. *21 novembre 1371, Vișegrad*. Nicolas de Zeech, juge de la cour royale, avertit qu'Etienne et Nicolas, fils de Pousa de Zeer, ne se sont pas présentés en justice à la date établie, contre Michel, fils de Cybak de Palota.

87. *25 novembre 1371, Sântimbru*. Jean, vice-voïvode de Transylvanie, ajourne le jugement de la cause issue entre Otto, abbé du convent de Cluj-Mănăstur, et les nobles de Tyburch et de Chidea.

88. 25 novembre 1371, <Alba Iulia>. Le chapitre d'Alba Iulia avare Pinterdiction mise par Ladislas de Sumurducu concernant la donation des terres de Dateş et de Lechinţa.

89. 3 decembre 1371, <Oradeă>. Le chapitre d'Oradea avere que le magister Georges, fils de Jean, fils de Briccius de Bator, a accorde à la noble Scolastica, fille de Jean, fils de Georges de Sanislău, les droits de possession sur le quart des terres patrimoniales, en tant que fille.

90. 6 decembre 1371, <Cluj-Mănăştur>. Le convent de Cluj-Mănăştur avere que Ladislas, fils de Thomas le Rouge de Sântioana, a fait don de toutes ses terres à Leukus, fils de Ladislas, dit Wos, de Chesău, son parent.

91. 1372, <Arad>. Le chapitre d'Arad avere que le magister Ladislas, fils de Gali diacre de Roviniţa Mare, a leguē par testament à ses filles, Ies nobles Catherine et Anne, la terre de Rudarosoma, sise dans le comitat de Caras.

92. <1372>. Le cahier de comptes des revenus et des depenses appartenant à Benoît Himfi, ancien ban de Bulgarie, rddigd par le magister Nicolas, fils de Paul.

93. 3 janvier 1372, Sântimbru. Jean, vice-voivode de Transylvanie demande au convent de Cluj-Mănăştur de faire envoyer un tdmoin à la mise de la noble Catherine, fille de Pierre le diacre de Şardu, en possession d'un lopin de la terre de Şardu.

94. 20 janvier 1372, Sântimbru. Jean, vice-voivode de Transylvanie demande au chapitre d'Alba Iulia de faire envoyer un temoin au recouvrement et à la mise de Nicolas de Palasth en possession des terres de Teaca, Pinticu et Viile Tecii, sises dans le comitat de Dăbâca.

95. 20 janvier 1372, <Cluj-Mănăştur>. Le convent de Cluj-Mănăştur rend compte à Jean, vice-voivode de Transylvanie, que la noble Catherine, fille de Pierre, le diacre de Şardu, a 616 mise en possession du lopin qui lui est du de la terre de Şardu.

96. 21 janvier 1372, Vişegrad. Louis I-er, roi de Hongrie, ordonne à ses serfs du district de Themeskuz de respecter leur obligation de moudre exclusivement aux moulins royaux.

97. 30 janvier 1372, Vişegrad. Ladislas, palatin de Hongrie, demande au chapitre d'Oradea de faire envoyer son temoin à la mise du magister Ladislas, fils de Jean, fils de Bricciu de Bator, en possession de quelques lopins de toutes les terres de Leukus et de Turul, fils de Gregoire de Supiacu de Barcău.

98. 1-er fevrier 1372. Les sept sieges saxons adjudgent au village de Călnic une foret et une ronceraie, objets de litige avec le village de Răhău.

99. 9 fevrier 1372, Vişegrad. Ladislas, palatin de Hongrie, ajourne la cause issue entre Ddm&rius, eVeqe d'Oradea, d'une part, et Nicolas et Dominique, fils de Jean de Vârda, de l'autre.

100. 11 fevrier 1372, Vişegrad. Ladislas, palatin de Hongrie, confirme les droits de possession sur quelques terres. On y fait mention de Dominique, 6vâque de Cenad.

101. 9 marş 1372, Luna de Jos. Nicolas, comes de Dăbâca, et Thomas, juge des nobles, font savoir qu'Etienne, dit Wos, a porte' plainte devant le jugement des nobles du pays contre l'accusation faite par Michel, fils de Jacob de Sântejude, à l'un de ses serfs.

102. 10 marş 1372, <Oradea>. Le chapitre d'Oradea avere l'interdiction faite par Leukus de Semjen concernant la mise en possession de quelques lopins de la terre d'Eghazasgelsa.

103. /; marş 1372, <Alba Iulia>. Le chapitre d'Alba Iulia avere que Pierre de Berindu, sujet de Nicolas, fils de Thomas, fils de Simon le ban, de Chendu Mic, a interdit au magister Etienne, frere de Nicoias, l'alienation de quelques terres.

104. 12 marş 1372. Les sept sieges saxons confirment l'acte du doyen Nicolas et du chapitre de Sibiu, de 1359, concernant un lopin de terre appartenant aux hâtes de Sacadate.

105. 12 marş 1372. Les sept sieges saxons confirment leur acte de 1359, concernant un lopin de terre appartenant au village de Sacadate.

106. 12 marş 1372. Les sept sieges saxons confirment l'acte qu'ils ont einis le 7 septembre 1366, à Sibiu, concernant la dette du comes Jean de Guşteriţa envers le comes Laurence de Roşia.

107. 17 marş 1372, Sântimbru. Jean, vice-voivode de Transylvanie, avere la composition conclue entre le comes Nicolas de Mănărade, d'une part, et Jean et Thomas, fils de Georges de Păuca, de l'autre, au sujet de la terre de Păuca.

108. 25 marş 1372, <Oradea>. Le chapitre d'Oradea transcrit pour Otto, Pabbe' du monastere de Cluj-Mănăştur, la lettre du ddfunt Etienne, voivode de Transylvanie, datee le 24 marş 1347, Turda, comprenant la lettre de Louis I-er, roi de Hongrie, datee le 16 fevrier 1347.

109. 29 marş 1372, Avignon. Le Pape Gre'goire XI confirme la nomination de Ladislas, dit Cato, prepos6 de D6m6s, en tant que prtposd de l'6glise de Transylvanie.

110.30 marș 1372, Sântimbru. Jean, vice-voïvode de Transylvanie, demande au convent de Cluj-Mănăstur de faire evoyer un temoin à la mise de Pierre, fils d'Andr de Bădești, en possession de quelques lopins de la terre d'Aladar, sise dans le comitat de Dăbâca.

111. <après 30 marș 1372. Cluj-Mănăstur>. Le convent de Cluj-Mănăstur rend compte à Jean, vice-voïvode de Transylvanie, de sa lettre datée le 30 marș 1372, qu'il transcrit.

112.5/ marș 1372. Les sept sieges saxons confirment leur acte emis le 23 octobre 1371, concernant un lopin de terre adjudgé aux habitants de Feldioara.

113. <environ le 4 avril 1372, Turda>. Emery, voïvode de Transylvanie, juge la cause issue entre les fils de Sandur de Silivașu de Câmpie, d'une part, et Catherine, fille de Gyula de Silivașu de Câmpie, d'autre, au sujet du quart qui lui est dû en tant que fille, des terres de Silivașu de Câmpie, Urmeniș, Șopteriu, Chiochiș et Apatiu.

114. 6 avril 1372, Iwanch. Ubul, vice-comes, et les quatre juges des nobles du comitat d'Arad, averent que les fils de Simon, serfs de Chesinț de d'Iregd, ont consideri Cepan, le serviteur de magister Ubul, comme exempté en ce qui concerne le decès de leurs parents.

115. 6 avril 1372, Luna de Jos. Michei, fils de Jacob de Sântejude, et Thomas, fils de Raphael de Cornești, juges des nobles du comitat de Dăbâca, averent que Barta, serf de Leukus de Chesău, a été cité devant l'assemblée du voïvodat dans une cause concernant le voi de trois boeufs.

116.9 avril 1372, Turda. Emery, voïvode de Transylvanie decide que la veuve de Dominique, fils de Denis de Băla, soit remise en possession de quelques lopins de la terre de Băla, hérités après la mort de son mari jusqu'à ce qu'elle soit mise en pleins droits par Ladislav, fils de Jean, et par Andrei fils de Laurence de Băla, et demande au convent de Cluj-Mănăstur de faire envoyer son temoin à cette mise en possession.

117.11 avril 1372, Turda. Emery, voïvode de Transylvanie decide que Jean, fils de Dfeird de Țaga, paye à Andrei, dit Batur de Suceagu, 4 fl. comme dette restée après la mort de son pere.

118.11 avril 1372, Turda. Emery, voïvode de Transylvanie decide que Martin, fils de Miske de Băgau, accusé par Gregoire, fils de Nicolas de Ciugud, d'avoir commis des forfaits, fasse serment devant le voïvode Jean.

119. // avril 1372, Sibiu. Les sept sieges saxons confirment l'acte du siege de Sibiu, data le 17 février 1339, concernant la cause issue entre les villages de Tălmaci et de Șelimbăr.

120.12 avril 1372, Turda. Emery, voïvode de Transylvanie ajourne la cause issue entre Ladislav, dit Bulgar de Tușinu, et Ladislav, fils de Thomas de Sântioana, au sujet du voi de quelques juments.

121.13 avril 1372, Turda. Emery, voïvode de Transylvanie, avere la plainte portée par Ladislav, fils de Desău de Batoș, contre Pusurpation d'un lopin de la terre de Cuzdrioara, commise par les habitants de Dej.

122.13 avril 1372, Turda. Emery, voïvode de Transylvanie avere la plainte portée par Otto, abbé de Cluj-Mănăstur, contre l'invasion des terres d'Aghireșu et de Leghia, par Jean de Dumbrava.

123.13 avril 1372, Turda. Emery, voïvode de Transylvanie, condamne Jean de Dumbrava à de dommager Otto, l'abbé, et quelques serfs du monastere de Cluj-Mănăstur.

124.13 avril 1372, Turda. Emery, voïvode de Transylvanie, decide un nouveau terme de jugement dans le proces entre Otto, l'abbé du monastere de Cluj-Mănăstur, d'une part, et les nobles Marguerite et Catherine, de meme que Jean, fils de Gregoire de Chidea, de l'autre, concernant la terre de Tyburchteleke.

125.15 avril 1372, Avignon. Le Pape Gregoire XI prie Louis I-er, roi de Hongrie, d'accorder à son envoyé toute son aide dans la perception de la dîme pour une année des revenus ecclesiiaux.

126.15 avril 1372, Turda. Emery, voïvode de Transylvanie, demande au chapitre d'Alba Iulia de faire envoyer son témoin au bomage des terres de Bazna et de Velt.

127.15 avril 1372, Turda. Emery, voïvode de Transylvanie, demande au convent de Cluj-Mănăstur de faire envoyer ses témoins au bornage et à la séparation des terres de Pyspuky, possession de Dămărius, évêque de Transylvanie, et de Hida, possession des nobles de Dăbâca.

128.15 avril 1372, Turda. Emery, voïvode de Transylvanie, demande au convent de Cluj-Mănăstur de faire envoyer son temoin au partage de quelques terres entre Pierre le Rouge de Sântejude et ses parents.

129.19 avril 1372, Turda. Emery, voïvode de Transylvanie, transcrit et confirme, sous forme de privilege, la lettre de Pierre, voïvode de Transylvanie, datée le 11 juillet 1367, remise dans la cause issue entre le chapitre d'Alba Iulia, d'une part, et l'abbé d'Igriș, et les habitants de Mănărade, de l'autre, au sujet de l'erection des bornes de la terre de Cergău Mare.

130.19 avril 1372, *Turda*. Emery, voivode de Transylvanie, demande au convent de Cluj-Mănăştur, dans la cause issue entre le chapitre d'Alba Iulia, comme reclamant, et les nobles de Rimetea et ceux de Geoagiu de Sus, comme reelames, au sujet de quelques lopins des frontieres des terres de. Gârbova de Jos et Aiud, possessions du chapitre, de faire envoyer ses tmoins au bornage de ces terres, à l'evaluation d'un lopin de cette terre, trouvd en litige avec les nobles de Rimetea, et à leur prise en possession.

131.29 avril 1372, *Sibiu*. Emery, voivode de Transylvanie, ajourne et soumet au jugement du roi le proces entre Michel, fils de Paul de Hărănglab, et les fils de Pierre de Curciu, ayant pour objet la moitié de la terre de Deaj.

132.1-er mai 1372, *Alba Iulia*. Demetrius, éveque de Transylvanie, refuse, comme non-motive'e, la plainte de Jean de Mălâncrav dâposde contre les nobles de Călnic, ayant pour objet le quart da à la fille.

133.2 mai 1372, *<Alba Iulia>*. Le chapitre d'Alba Iulia avere le bornage des terres royales de Bazna et Velț.

134. 8 mai 1372. Vladislav I-er, voivode de Valachie, fait don aux habitants du village de Șinca de la tnotagne de Nomaia.

135.8 mai 1372, *Vișegrad*. Ladislav, palatin de Hongrie, ajourne de nouveau la decision de la cause issue entre Deme'trius, evêque d'Oradea, d'une part, et Nicolas et Dominique de Vârda, de l'autre.

136.10 mai 1372, *Buda*. Jean, \ogu6 papal, interdit au clergd de Hongrie de troubler et d'arre'ter l'activite de l'ordre dominicain dans la meme province.

137. 12 mai 1372, *Vișegrad*. Emery, voivode de Transylvanie, demande au chapitre d'Agria de faire envoyer ses temoins au bornage et à l'eValuation de la terre de Orbău et d'un lopin de terre trouvd en litige entre Andr6, fils de Nicolas de Mogh, comme reclamant, et Ladislav, fils de Ladislav de Sărauad, comme re'clame'.

138.14 mai 1372, *Pont-de-Sorgues*. Le Pape Gre'goire XI conseille Louis I-er, roi de Hongrie, de commencer la guerre contre les Turcs.

139.16 mai 1372, *Vișegrad*. Louis I-er, roi de Hongrie, ordonne au chapitre de Titel de faire envoyer son temoin à la recupeYation de la terre de Woya, sise dans le comitat de Caras, et à son passage dans la possession de Georges et de Benoît, fiis de Jean de Woya.

140. 16 mai 1372, *<Cluj-Mănăştur>*. Le convent de Cluj-Mănăştur rend compte à Emery, voivode de Transylvanie, de sa lettre du 9 avril 1372, qu'il transcrit, que la veuve de Dominique, fils de Denis de Băla, a et& mise en possession de quelques lopins de la terre de Băla.

141. 22 mai 1372, *Domos*. Louis I-er, roi de Hongrie, ordonne à Benoît, fils de Paul, comes de Timiș, d'ajourner la commencement de la construction pour la citd nouvelle d'Orșova et qu'il soit prăsent à la rencontre de TrenCin, avec l'empereur.

142. 23 mai 1372, *Vișegrad*. Ladislav, palatin de Hongrie, decide dans la cause issue entre Ladislav, fils de Ladislav de Peleş et Etienne de Chamafalua, d'une part, et Etienne, fils de Bekch de Sydou, de l'autre, concernant le nantissement d'un lopin de la terre de Peleş, que la răcupeiation soit faire devant soi, conform&nent au contenus de la lettre de nantissement.

143. 24 mai 1372, *<Cluj-Mănăştur>*. Le convent de Cluj-Mănăştur rend compte à Emery, voivode de Transylvanie, du partage des terres de Sântejude, Bont, Puini, Țaga, Sântioana, Silivaș, Sucutard, Măhal, Chesău et Riua, entre le magister Pierre le Rouge et ses parents.

144. 26 mai 1372, *<Cluj-Mănăştur>*. Le convent de Cluj-Mănăştur avere qu'Etienne et Ladislav, fils de Ladislav d'Anduriashaza, ont fait serment de ne pas avoir edommag^ le moulin de Jacob, diacre de Mera.

145.30 mai 1372, *Sântimbru*. Jean, vice-voivode de Transylvanie, ajourne la decision de la cause issue entre une serve roumaine. d'une part, et Georges et Martin, fils de Myske de Băgau, de l'autre.

146. 30 mai 1372, *Vișegrad*. Nicolas de Zeech, juge de la cour royale, avere que Jacob, dit Chenkus, fils de Pierre de Valea lui Mihai, a pay6 à Pierre et à Nicolas, fils de Michel de Banhaza, la moitte de la somme due en tant que d&fommagement pour le meurtre de Georges, leur frere.

147.1-er juin 1372, *Alba Iulia*. Le chapitre d'Alba Iulia transcrit pour Jean, fils d'Etienne d'Araci, et pour Beke, fils de Jean de Hăghig, le privilege accorde' par Louis I-er, roi de Hongrie, le 17 juillet 1366, concernant la possession des terres de Sombor et de Gerebench.

148. 5 juin <1372>, *<Cluj-Mănăştur>*. Le convent de Cluj-Mănăştur rend compte à Emery, voivode de Transylvanie, au sujet de l'opposition faite par les nobles de Rimetea au bornage des ".erres de Gârbova de Jos et d'Aiud, possessions du chapitre d'Alba Iulia.

149. 5 juin 1372, <Cluj-Mănăştur>. Le convent de Cluj-Mănăştur rend compte à Emery, voivode de Transylvanie, au sujet du bomage de la terre de Gârbova de Jos, possession du chapitre d'Alba Iulia, à la proximité des terres des nobles de Geoagiu de Sus, et au sujet de l'opposition faite par ces nobles.

150. 10 juin 1372, *Pont-de-Sorgues*. Le Pape Grégoire XI accorde, parmi autres, à l'évêque de Transylvanie, la permission de tendre les droits de l'abbaye benédictine de Fuldwar.

151. 16 juin 1372, *Avignon*. Le Pape Grégoire XI accorde à Pierre, curé¹ à l'autel de Saint Andre dans l'église de Transylvanie, la fonction de preposd de Dâmos, devenue vacante par la suite de la nomination de Ladislav, dit Cato, en tant que preposd de la même église de Transylvanie.

152. 28 juin 1372, *Levice*. Louis I-er, roi de Hongrie, ordonne à Emery, voivode de Transylvanie, de mettre Héliene, femme de Ladislav de Nădășelu, en possession des terres héritées de son père.

153. 2 juillet 1372, <Văc>. Le chapitre de Văc avertit qu'Etienne, fils de Bekch de Sydou, a payé à Ladislav et à Etienne, fils de Ladislav de Sydou, 18 fl. pour le rachat d'une moitié de la terre de Peleş.

154. 3 juillet 1372, *Bars*. Louis I-er, roi de Hongrie, restitue aux fils de Neacșu, respectivement à Jean, à Ladislav et à Pierre les terres et les cens qu'on leur a enlevés indument et concède's par la suite au magister Benoît, fils de Paul, fils de Heem.

155. 3 juillet 1372, *Bars*. Louis I-er, roi de Hongrie, restitue la terre de Belenus, sise dans le district de Cuesti, du comitat de Caras, à Jean, fils de Hench, et à Pierre, pour qu'ils la possèdent, conformément au contenu du premier acte de donation.

156. <après le 3 juillet 1372>. La liste avec les gens envoyés par les cnezes et par les nobles pour piocher la fosse² de la cité d'Orșova.

157. 4 juillet 1372, <Cluj-Mănăştur>. Le convent de Cluj-Mănăştur rend compte à Louis I-er, roi de Hongrie, du bornage de la terre de Simeria Veche, possession du chapitre d'Alba Iulia, et de l'opposition faite à ce bornage par les nobles d'Iclod et de Biscaria.

158. 10 juillet 1372, <Cenad>. Le chapitre de Cenad avertit que Jean, fils de Hench de Belenus, a fait don à Pierre, fils de Egidiu, fils de Hench, de la moitié de la terre de Belenus, sise dans le comitat de Caras.

159. 11 juillet 1372, <Oradea>. Le chapitre d'Oradea, avertit que Nicolas, fils de Pierre de Komlod, a interdit à Nicolas, fils de Chak de Dara, et à Mathieu, fils de Pierre de Dara, de faire usage abusivement de son lopin de la terre de Komlod.

160. 15 juillet 1372, *Curtea de Argeș*. Vladislav I-er, voivode de Valachie, fait don au magister Ladislav de Dăbâca, chevalier, de la foire de Șercaia et des villages de Veneția de Jos, Cuculata, Hoghiz et Dopca, pour avoir servi fidèlement pendant les guerres contre les Turcs, en Bulgarie.

161. 15 juillet 1372, *Csenger*. Les juges des nobles du comitat de Satu Mare avertissent que Benoît, fils de Nicolas, hôte de Vaya, a payé à la veuve de Georges, fils de Jacob, la somme d'argent à laquelle il a été condamné, en tant que participant au meurtre du mari de ladite femme.

162. 17 juillet 1372, *Titel*. Le chapitre de Titel rend compte à Louis I-er, roi de Hongrie, à la suite de la lettre de celui-ci, datée le 16 mai 1372, Vișegrad, qu'il transcrit, que André, employé du magister Benoît, fils de Paul, fils de Heem, a interdit le passage de la terre de Woya en possession de Georges et de Benoît, fils de Jean de Woya.

163. 24 juillet 1372, *Sântimbru*. Jean, vice-voivode de Transylvanie demande au convent de Cluj-Mănăştur de faire envoyer son témoin au passage d'une moitié de la terre de Păuca en possession de Nicolas, fils de Christian d'Ohaba.

164. 6 août 1372, *Alba Iulia*. Jean, archidiacre de Târnava, avertit que les nobles de Geoagiu de Sus se sont déchargés envers les nobles de Mihăiești et de Văleni à l'égard du quart du â la fille et d'autres droits de possession sur les terres du magister Nicolas, dit Buryu, *dicidi*.

165. 8 août 1372, *Vișegrad*. Ladislav, palatin de Hongrie, ajourne la décision de la cause issue entre Thomas, fils de Ladislav de Berench, d'une part, et Stanislas de Kenes et les fils de Jacob de Kysanarch, de l'autre. L'acte est confirmé¹ par le sceau d'Emery, voivode de Transylvanie.

166. 10 août 1372, *Sibiu*. Le Conseil de la ville de Sibiu avertit les établissements de la fraternité² „Corporis Christi”.

167. 12 août 1372, <Cluj-Mănăştur>. Le convent de Cluj-Mănăştur transcrit la lettre de Jean, vice-voivode de Transylvanie, datée le 24 juillet 1372, et rend compte au voivode que la moitié de la terre de Păuca a été donnée en possession à Nicolas, fils de Christian <de Mănărade>.

too.--.;j *aout ou i septembre*> 13/2, *Săntimbru*. Jean, vice-voïvoae ae I ransylvame, demande au chapitre d'Alba Iulia de faire envoyer son tdmoin â la mise du comes Barthelem) d'Avrig en possession d'une moitie' de la terre de Comătel, sise dans le comitat d'Alb?"_

169. *17 aout 1372, <Alba Iulia>*. Le chapitre d'Alba Iulia transcrit, â la demande de la noble Anne, veuve de Jean, fils de Blasiu de Izvoarele, son acte dms le 21 juillet 1370, concernant la terre de Gănești.

170. *18 aout 1372, Vișegrad*. Nicolas de Zeech, juge de la Cour royale, avere la composition conclue entre le magister Benoît de Pachul, protonotaire d'Emery, voivode de Transylvanie, et les nobles de Bojt, au sujet de quelques terres.

171. *27 aout 1372, <Cluj>*. Le comes Jean, et le conseil de la viile de Cluj averent que Pierre, dit Balcani, et sa femme ont l'ëgue' par testament au cure Emery et â l'dglise paroissiale Saint Michel de Cluj un lopin de terre trouve' en viile, en dchange des aliments et des vStements.

172. *25 aout 1372, <Cluj-Mănăștur>*. Le convent de Cluj-Mănăștur avere le legs ttestamentaire fait par Pierre, dit Bakani, et par sa femme, au curt Emery et â l'ăglise de Saint Michel de Cluj.

173. *30 aout 1372, Villeneuve-les-Avignon*. Le Pape Gre'goire XI charge Pdve'que de Caloceia de destiner un be'ne'fice dans l'dglise de Transylvanie â Ladislâs, fils de Pierre, archidiacre d'Ugocea.

174. *<30 aout ou 6 septembre> 1372, Zlatnâ*. Louis 1-er, roi de Hongrie, demande au chapitre d'Alba Iulia de foire envoyer son teYnoin â la recupe'ration d'un tiers de la terre de Păuca, sise dans le comitat d'Alba, et au passage dudit tiers dans la possession de Jean et de Thomas, fils de Georges de Păuca.

175. *3 septembre 1372, Zlatnâ*. Louis 1-er, roi de Hongrie, accorde aux habitants de la viile de Sibiu la liberte' d'aller vendre leurs marchandises â Vienne, sur ia route d'Alba Reginalis ou sur toute autre route.

176. *7 septembre 1372, <Agria>*. Le chapitre d'Agria rend compte â Emery, voivode de Transylvanie, du bornage et de l'e'valuation de la terre d'Orbău et de deux lopins de terre disputds par Andr6, fils de Nicolas de Mogh, en tant que rdclamant, et Ladislâs, fils de Ladislâs de Sărăuad, en tant que reclami.

177. *8 septembre 1372, <Cluj-Mănăștur>*. Le convent de Cluj-Mănăștur avere que Ladislâs, fils de Jean, dit Aprod de Fântănele, a conside're' Jean, fils d'Iwanka de Fântănele comme de'charge des biens et de la somme d'argent qu'il lui devait.

178. *<avant le 14 septembre> 1372, Vișegrad*. Ladislâs, palatin de Hongrie, demande au chapitre d'Oradea de faire envoyer son temoin â la re'cupe'ratron de la terre de Zepse, sise dans le comitat de Satu Mare.

179. *19 septembre 1372, Villeneuve-les-Avignon*. Le Pape Gre'goire XI ordonne â l'e'vâque de P6cs d'accorder un canonicat dans l'dglise de Transylvanie au clerc Valentin, fils de Jacob.

180. *22 septembre 1372, Vișegrad*. Jacob de Zips, juge de la cour royale, ajourne la ddcision de la cause issue entre Georges et Benoît, fils de Jean de Woya, d'une part, et Benoît, fils de Paul, fils de Heem, et ses freres, de l'autre, au sujet de la terre de Woya.

181. *29 septembre 1372, <Oradea>*. Le chapitre d'Oradea rend compte â Ladislâs, palatin de Hongrie, de l'opposition faite â la re'cupe'ration de la terre de Zepse.

182. *7 octobre 1372, <Cenad>*. Le chapitre de Cenad avere l'interdiction faite par Etienne, fils de Pousa de Zeer, â l'ăgard de Putilisation abusive de quelques uns de ses ftangs.

183. *12 octobre 1372, Timișoara*. Jean, vice-comes, et les juges des nobles du comitat de Timiș, averent que les parents du serf Paul de Cerneteaz, surpris et an-St'e" pour avoir vole\ par le magister Abraham, employe' de Saswar, sont entrăs par dfraction dans la maison dudit magister et ont e'libe'rd le voleur.

184. *13 octobre 1372, Vișegrad*. Emery, palatin de Hongrie, ajourne de nouveau la ddcision de la cause issue entre De'metrius, dveque d'Oradea d'une part, et Nicolas et Dominique de Vârda, de l'autre.

185. *29 octobre 1372, Avignon*. Le Pape Gre'goire XI demande â l'e'veque de Transylvanie et â celui de Cenad, de meme qu'au voivode de Transylvanie qu'ils viennent â l'appui d'Agapit, ddlegue' papal en Hongrie.

186. *7 novembre 1<37>2, Alberth*. Louis 1-er, roi de Hongrie, ordonne â Etienne, voVvode de Transylvanie de porter une enquete concernant le droit de possession de Claire, fille de Jean et femme de Jean, dit Pancyl, sur les terres h^ritees de son pere.

187. *13 novembre 1372, Avignon.* Le Pape Gregoire XI conseille Louis 1-er, roi de Hongrie, de se pre'parer pour la guerre contre les Turcs.

188. *25 novembre 1372, Sântimbru.* Ladislás, voivode de Transylvanie, demande au chapitre d'Alba Iulia de faire envoyer son témoin à la r'cupération d'un lopin de la terre de Vânători et au passage dudit lopin dans la possession de Ladislás et de Nicolas de Vânători.

189. *1-er decembre 1372.* Les sept sieges saxons notifient l'accord conclu entre l'assemble'e de la ville de Sibiu et l'assemble'e du village de Cîsnădie à l'égard de leurs bornes de terre.

190. *18 decembre 1372, Avignon.* Le Pape Gregoire XI écrit à Thomas, archevêque de Strigoni, qu'il a refiisé la demande faite par Louis 1-er, roi de Hongrie, à l'égard de la dîme pour une année perdue des revenus ecclésiiaux et ordonne que ladite dîme soit payée sans de'lai.

191. *18 decembre 1372, Avignon.* Le Pape Gregoire XI fait savoir à Louis 1-er, roi de Hongrie, qu'il ne peut pas exempter le clergé de son royaume de la dîme pour une année perdue des revenus ecclésiiaux.

192. *29 decembre 1372, <Cenad>.* Le chapitre de Cenad avertit une interdiction.

193. *<1373-1375>.* Emery, palatin de Hongrie, avertit que Thomas, fils de Laurence de Tileagd, a payé à Michel, fils de Ladislás de Puthnuk la somme de 30 marks pour les dépenses.

194. *<1373>.* Emery, <Lackfy>, palatin de Hongrie, ajourne la décision de la cause issue entre Thomas, fils de Laurence de Tileagd et Michel, fils de Ladislás de Puthnuk, ayant pour objet les terres de Cuișed et d'Uileacul de Criș.

195. *<1373-1375>.* Les comptes faits par Pierre d'Etienne, percepteur des dîmes papales dans le royaume de Hongrie et dans celui de Pologne à l'égard aux dîmes et aux revenus des bénéfices ecclésiiaux vacantes dans le royaume de Hongrie.

196. *1-er janvier 1373, Turda.* Ladislás, vice-voivode de Transylvanie demande au convent de Cluj-Mănăștur de faire envoyer son témoin à la mise du magister Etienne en possession de la terre de Băbuțiu, sise dans le comitat de Cluj.

197. *1-er janvier 1373, Cluj-Mănăștur.* Le convent de Cluj-Mănăștur rend compte à Ladislás, vice-voivode de Transylvanie de la mise de Blasius et Sandrin, fils de Sandur de Silivașu de Câmpie, en possession des lopins de terre qui leur appartenaient à Silivașu de Câmpie, Urmeniș, Șoptieru, Chiochiș et Apatiu.

198. *5 janvier 1373, Zaar.* Louis 1-er, roi de Hongrie, ordonne parmi d'autres, à Andre, dit Torma, châtelain de Mehadia, de ne pas juger quelques Roumains jusqu'à son arrivée à Timișoara.

199. *9 janvier 1373, Buda.* Louis 1-er, roi de Hongrie, ordonne à ses envoyés à Padoue, à Benoît, fils de Heem, comes de Timiș, à Georges Zudor et à Etienne, fils de Denis, de servir le noble de Padoue aux dépens du roi.

200. *10 janvier 1373, Cluj-Mănăștur.* Le convent de Cluj-Mănăștur rend compte à Ladislás, voivode de Transylvanie de l'opposition faite par Jean, dit Bothus, à la mise du magister Etienne en possession de la terre de Băbuțiu.

201. *16 janvier <1373>, Vișegrad.* Louis 1-er, roi de Hongrie, écrit à ses envoyés en Italie, à Benoît, comes de Timiș, à Etienne, grand comes et à Georges Zudor à l'égard d'une possible paix conclue entre les habitants de Padoue et ceux de Venise, de même que d'un éventuel emprunt d'argent.

202. *22 janvier <1373>, Gerencher.* Louis 1-er, roi de Hongrie, ordonne à ses envoyés à Padoue que l'un d'entre eux, éventuellement Benoît, fils de Heem, comes de Timiș, se présente devant lui avec des nouvelles.

203. *30 janvier 1373, <Oradea>.* Le chapitre d'Oradea avertit que Thomas de Kulche a présenté au palatin un acte *imis* par le chapitre d'Oradea, concernant l'opposition faite par les fils de Nicolas de Domănești à la mise d'Etienne, fils de Jean de Kulche, en possession de quelques terres.

204. *1-er fevrier 1373, Vișegrad.* Etienne, voivode de Transylvanie transcrit plusieurs actes pour Nicolas, fils de Christian d'Ohaba, concernant la terre de Păuca.

205. *6 fevrier 1373.* Louis 1-er, roi de Hongrie, confirme pour Nicolas, fils de Christian d'Ohaba, Pacte remis par Etienne, voivode de Transylvanie, au 1-er fevrier 1373, concernant la terre de Păuca.

206. *17 fevrier 1373, Sântimbru.* Ladislás, vice-voivode de Transylvanie, demande au convent de Cluj-Mănăștur de faire envoyer son témoin à la mise d'Etienne de Chendu en possession de la terre de Giacăș.

207. *24 fevrier <1373>, <Cluj-Mănăștur>.* Le convent de Cluj-Mănăștur rend compte à Ladislás, vice-voivode de Transylvanie, de la mise d'Etienne, fils de Thomas en possession de la terre de Giacăș.

- 208. 13 marș 1373, Győr.** Jean, grand huissier du roi, ordonne à se douaniers de percevoir sur les marchands de Sibiu qui vont à Vienne les mêmes droits de douane perçus sur les marchands de Buda.
- 209. 15 marș 1373, Vișegrad.** Louis 1-er, roi de Hongrie, confirme son privilège du 3 septembre 1372 à Pe'gard du commerce pratique' par les habitants de Sibiu.
- 210. 16 marș 1373, Vișegrad.** Louis 1-er, roi de Hongrie, ordonne à la femme du comte de Timiș et aux autres d'arrêter le transport du sel de la Valachie et de donner à bail au magister Sarachen la douane d'Orșova.
- 211. 16 marș 1373, Sântimbru.** Ladislas, vice-voivode de Transylvanie, avertit la composition conclue entre Etienne de Chendu, d'une part, et Pierre de Sântioana et Ladislas d'Emea, de l'autre, au sujet de l'arbitrage de leur cause issue à l'égard de la terre de Giacăș.
- 212. 17 marș 1373, Vișegrad.** Emery, <Lackfy>, palatin de Hongrie, et Etienne <Lackfy>, voivode de Transylvanie, écrivent au ban Benoît au sujet des armes qui seront envoyées et de l'ordre du roi de revenir par Istrie avec ses gens.
- 213. 18 marș 1373, Vișegrad.** Louis 1-er, roi de Hongrie, octroie aux Saxons de Sibiu le droit de tourner de la cire et de la vendre dans tout le royaume, pouvant en faire commerce à Vienne aussi.
- 214. 19 marș 1373, Avignon.** Le Pape Grégoire XI charge l'évêque de Transylvanie et d'autres de porter une enquête sur les plaintes du prêtre et du chapitre d'Oradea contre l'évêque de l'endroit.
- 215. 19 marș 1373, Vișegrad.** Louis 1-er, roi de Hongrie, ordonne à Ladislas, comte des Sicules, de ne pas empêcher les habitants de Brașov de faire usage de la forêt tenant de cette ville.
- 216. 21 marș 1373, Vișegrad.** Louis 1-er, roi de Hongrie, fait don d'une terre à Ubul, fils de Michel de Semje'n, homme de confiance du palatin Emery <Lackfy>, et d'Etienne <Lackfy>, voivode de Transylvanie.
- 217. 21 marș 1373, Vișegrad.** Louis 1-er, roi de Hongrie, ordonne au chapitre d'Oradea de mettre Ubul de Semje'n en possession d'une terre.
- 218. 22 marș 1373, Vișegrad.** Emery <Lackfy>, palatin de Hongrie, remercie le magister Benoît, le ban, d'avoir tenu ses promesses et il le prie de continuer encore de cette manière à l'avenir.
- 219. 23 marș 1373, Avignon.** Le Pape Grégoire XI prend des mesures en vue de la croisade contre les Turcs. On y fait mention du prêtre de l'église de Transylvanie.
- 220. 23 marș 1373, Avignon.** Le Pape Grégoire XI ordonne à quelques prélats de Hongrie d'obtenir de la part de Louis 1-er, roi de Hongrie, le serment qu'il commencera dans une année la croisade contre les Turcs.
- 221. 23 marș 1373, Avignon.** Le Pape Grégoire XI donne à plusieurs prélats de Hongrie des dispositions concernant les sommes qui doivent être perçues pour la croisade contre les Turcs et les Tatars.
- 222. 23 marș 1373, Avignon.** Le Pape Grégoire XI accorde l'indulgence à tous ceux qui participeront à la croisade contre les Turcs. La bulle papale est envoyée par Vratislav Cato, prêtre de l'église de Transylvanie.
- 223. 23 marș <1373>, Buda.** Louis 1-er, roi de Hongrie, ordonne à la femme de l'ancien ban Benoît d'envoyer des produits agricoles à la cité d'Orșova.
- 224. 26 marș 1373, Avignon.** Le Pape Grégoire XI écrit à quelques chanoines de l'église d'Oradea à l'égard de la nomination de Vratislav Cato dans un canonicat de l'église de Transylvanie.
- 225. 26 marș 1373, Avignon.** Le Pape Grégoire XI fait don à Vratislav Cato, l'envoyé du roi de Hongrie d'un canonicat et d'une prébende dans l'église de Transylvanie.
- 226. 1-er avril <1373>, Buda.** Louis 1-er, roi de Hongrie, demande au magister Pierre, fils de Paul, châtelain d'Orșova, de lui envoyer des nouvelles aussi à l'avenir.
- 227. 1-er avril 1373, Buda.** Louis 1-er, roi de Hongrie, ajourne les procès de Nicolas de Dăbâca au sujet de la terre d'Inokhaza à cause de la convocation de Parmee.
- 228. 5 avril 1373, Avignon.** Le Pape Grégoire XI accorde des indulgences à Etienne <Lackfy>, voivode de Transylvanie, et à sa femme Anne.
- 229. 5 avril 1373, Avignon.** Le Pape Grégoire XI accorde des indulgences pour Nicolas, comte de Hongrie.
- 230. 5 avril 1373, Avignon.** Le Pape Grégoire XI accorde des indulgences à plusieurs personnes du diocèse de Cenad.
- 231. 5 avril 1373, Avignon.** Le Pape Grégoire XI accorde des indulgences à tous ceux qui visiteront l'église de Marghita.

232. 5 avril 1373, *Âvignon*. Le Pape Grégoire XI accorde des indulgences à tous ceux qui visiteront Peglise Saint Nicolas de Hăghig.

233. 1-er mai 1373, <Alba Iulia>. Le chapitre de Pdglise de Transylvanie avere la composition par laquelle les religieuses du monastere du Saint Esprit d'Alba Iulia ont vendu à Jean de Fântânele la terre de Petea.

234. 2 mai 1373, <Alba Iulia>. Le chapitre d'Alba Iulia avere la composition conclue dans la cause issue entre Etienne, frere de Balad, d'une part, et Pierre de Sântioana et Ladislav d'Ernea, de l'autre, au sujet de la terre de Giacăș.

235. 4 mai 1373, *Oradea*. Le chapitre d'Oradea avere le partage de quelques terres foit entre les membres de la familie de Beke.

236. 6 mai 1373, <Oradea>. Le chapitre d'Oradea avere que Mathieu, fils de Pierre de Dara, a donnd en nantissement son lopin de la terre de Cheke aux nobles de Vetiș pour une peiode de dix annees.

237. 8 mai <1373>, *Debrețin*. Louis 1-er, roi de Hongrie, ordonne à Nicolas et à Pierre, fils de Heem, de mame qu'à la femme de Benoît, fils de Heem, comes de Timiș, de porter une enqfite sur les circonstances dans lesquelles a 6t6 blessd Penvoyd de Strașimir de Vidin.

238. 8 mai 1373, *Vișegrad*. Emery, <Lackfy>, palatin de Hongrie, ajourne encore une fois la ddcision de la cause issue entre Dominique, dveque d'Oradea, et Dominique de Warda.

239. 10 mai 1373, *Âvignon*. Le Pape Gregoire XI fait savoir à Louis 1-er, roi de Hongrie, que les envoye's du roi lui communiqueront certaines questions.

240. 15 mai 1373, *Âvignon*. Le Pape Gedgoire XI 6crit à Parchevâque de Strigoniū et à l'eVeque de Transylvanie d'anathe'miser ceux qui vendent des armes aux Turcs et aux Roumains schismatiques.

241. 75 mai 1373, *Sântimbru*. Ladislav, vice-voivode de Transylvanie, avere Paccord etabli entre Pierre de Sântioana et Ladislav d'Ernea au sujet de la terre de Giacăș.

242. 16 mai 1373, *Âvignon*. Le Pape Grégoire XI nomme le preposd Paul de Sibiu en tant qu'e've'que de Kjiin, à la place de Nicolas, nomme' comme e'Veque à Cenad.

243. 17 mai 1373, *Âvignon*. Le Pape Grégoire XI accorde des indulgences à tous ceux qui visiteront Pe'glise du monastere de Sainte Anne d'Oradea et qui contribueront aux depenses de rdparation de celle-ci.

244. 22 mai 1373, *Vișegrad*. Emery, <Lackfy>, palatin de Hongrie, demande au chapitre d'Oradea de faire envoyer son tāmoin à l'enquête d'une cause de voi.

245. 22 mai 1373, *Vișegrad*. Emery, <Lackfy>, palatin de Hongrie, ordonne au comes et aux juges du comitat de Satu Mare de porter enquete sur une plainte faite à Pdgard d'un voi de chevaux.

246. 28 mai 13<73>, *Șemlacu Mare*. Nicolas, prdpose' de l'eglise d'Arad et le magister Etienne avèrent que les serfs de la terre d'Opațița ont payd l'impôt royal.

247. *Wjuin 1373*. *Pont-de-Sorgues*. Le Pape Grdgoire XI dcriit au voivode de Transylvanie, commandant des arme'es hongroises d'Italie, sur les tratatifs qu'il veut porter avec lui.

248. 10 juin 1373, *Vișegrad*. Louis 1-er, roi de Hongrie, avere Pacquittement d'Etienne de Kulche à la suite du proces de celui-ci avec les fils de Nicolas de Domănești.

249. 12 juin 1373, *Oradea*. Dominique, evgque d'Oradea, itablit certains devoirs pour les chanoines du chapitre et les punitions pour ceux qui ne les accomplissent pas.

250. 16 juin 1373, *Agria*. Le chapitre d'Agria avere une mise en possession. Sur la liste des tdmoins, on fait mention, entre autres, de Benoît de Pâncota et de Michel de Tarcea.

251. 18 juin 1373, *Vișegrad*. Louis 1-er, roi de Hongrie, ordonne à la viille de Timișoara de faire enlever les barrages, pour les moulins trouves sur la riviere de Timiș, e'Jeveds par le magister Dominique de Beregsăul Mare.

252. 24 juin 1373, <Cluj-Mănăștur>. Le convent de Cluj-Mănăștur avere la composition conclue entre Blaise et Jean, fils de Bako de Pata et leur sœur Marguerite, à Pegard du tiers des lopins de terres detenus à Pata.

253. 29 juin 1373, *Oradea*. Le chapitre d'Oradea avere que Georges et Ladistas, fils de Jean, fils de Bricius de Băthor, se sont partages les terres sises dans les comitate de Bihor et Satu Mare, parmi lesquelles Sanislău.

254. 1-er juillet 1373, *Âvignon*. Le Pape Grdgoire XI permet à Pordre des minoritds d'dlever des dglises et de s'&ablr à la frontiere de la Hongrie, dans les parties de la Valachie, de la Bosnie et dans le Banat.

255. 6 juillet 1373, *Oradea*. Le chapitre d'Oradea avere un partage de terres entre les nobles de Kăllă.

256. *8 juillet 1373, Sântimbru*. Ladislás, vice-voivode de Transylvanie, ajourne la décision de la cause issue entre Georges de Vechea et Jean, fils de Grégoire de Chidea, d'une part, et les femmes de Jean le Rouge et de Pierre, fils de Ladislás de Tyburch.

257. *8 juillet 1373, Sântimbru*. Ladislás, vice-voivode de Transylvanie, demande au convent de Cluj-Mănăstur de faire envoyer son témoin à la mise de Catherina, fille de Gyula, fils de Zombur de Silivaş des terres qui lui sont dues en tant que fille.

258. *10 juillet 1373, Avignon*. Le Pape Grégoire XI charge le prêtre de Sibiu d'accorder une prébende à Jean, fils de Nicolas, chapelain de la reine mere, Elisabeth.

259. *11 juillet 1373, Avignon*. Le Pape Grégoire XI demande à Etienne <Lackfy>, voivode de Transylvanie, d'empêcher l'armée hongroise de soutenir les ennemis de l'église romane.

260. *12 juillet 1373, Vişegrad*. Emery, <Lackfy>, palatin de Hongrie, décharge Etienne de Kulche des conséquences du procès issu entre lui et les fils de Nicolas de Domăneşti.

261. <13 juillet> 1373, <Oradea>. Le chapitre d'Oradea avère que les fils de Zoward d'Ordou et les fils de Jean de Satu Mic ont interdit à Jean de Satu Mic l'aliénation de la terre de Chiraleu.

262. 4 août 1373, <Oradea>. Le chapitre d'Oradea avère que Jean de Ianca a donné en nantissement son lopin de la terre de Ianca.

263. <5 ou 6 août, 1373 ou 1372>, *Vişegrad*. Louis 1-er, roi de Hongrie, ordonne au magister Benoît, fils de Paul, fils de Heem, comes de Timiş, de se présenter tout de suite devant lui.

264. 8 août 1373, *Villeneuve-les-Avignon*. Le Pape Grégoire XI permet à Paul, évêque nommé de Knin, d'être consacré comme évêque dudit diocèse.

265. // août 1373, *Silvasvarad*. Louis 1-er, roi de Hongrie, ordonne au convent de Lelez de mettre les fils du voivode d'écclésiastique Sas, en possession des terres de Bogdan Vodă, Buşteni, Bocicioiu Mare, Fejereghaz, Taras, sises dans le comitat de Maramureş.

266. 11 août <1373>, *Agria*. Le magister Nicolas, notaire spécial d'Emery, palatin de Hongrie, demande au magister Etienne des renseignements sur ses affaires trouvées à Lipova.

267. 27 août 1373, <Oradea>. Le chapitre d'Oradea juge la cause issue entre Elisabeth, fille de Nicolas, dit Dereske, et Paul, fils de Barthelemy, au sujet d'une terre d'Oradea.

268. 1-er septembre 1373, *Diosgyor*. Louis 1-er, roi de Hongrie, ordonne au chapitre d'Alba Iulia de participer à la mise de Nicolas, évêque de Cenad, et du neveu de celui-ci en possession de quelques terres du Pays de Bârsa.

269. 1-er septembre 1373, <Cluj-Mănăstur>. Le convent de Cluj-Mănăstur avère la composition conclue entre Blaise et Sandur de Silivaş, d'une part, et Marguerite, femme d'André de Chesău, de l'autre, au sujet du quart du â elle en tant que fille, des terres de Silivaşu de Câmpie, Urmeniş, Şopteriu, Chiochiş et Apatiu.

270. 4 septembre 1373, *Villeneuve-les-Avignon*. Le Pape Grégoire XI écrit à l'évêque de Cenad à l'égard de la nomination du curé Martin de Şura Mare en tant que prêtre de Sibiu.

271. 4 septembre <1373>, <Lelez>. Le convent de Lelez avère la mise des fils de Sas, ancien voivode, en possession de la terre de Bocicioiu Mare.

272. 4 septembre 1373, <Lelez>. Le convent de Lelez avère la mise de Bale, Drag et Jean, fils du voivode décédé Sas, en possession de la terre de Bogdan Vodă.

273. 4 septembre <1373>, <Lelez>. Le convent de Lelez avère la mise de Bale et de ses frères en possession de la terre de Buşteni.

274. 25 septembre 1373, *Vişegrad*. Louis 1-er, roi de Hongrie, accorde aux fils d'Etienne de Rimetea et aux cousins de ceux-ci le droit de juger et de punir les voleurs, les brigands et les incendiateurs trouvés sur leurs terres.

275. 26 septembre 1373, *Villeneuve-les-Avignon*. Le Pape Grégoire XI charge l'évêque de Cenad d'accorder la fonction de curé de Şura Mare à Jean de Chirpăr, chapelain du roi Louis 1-er.

116. 26 septembre 1373, *Villeneuve-les-Avignon*. Le Pape Grégoire XI accorde à Miche! de Moardăş, curé de Metis et chapelain du roi Louis 1-er, la fonction de curé dans la paroisse de Veseud.

277. 28 septembre 1373, *Cluj*. Grégoire, comes, et les juges des nobles du comitat de Cluj avèrent la composition conclue entre Jean et Andre de Someşeni, d'une part, et Micola et Ladislás de Dezmir, de l'autre.

278. <fin de septembre - début de novembre>, 1373, *Sântimbru*. Ladislás, vice-voivode de Transylvanie, demande au convent de Cluj-Mănăstur de faire envoyer son témoin, au bornage des terres de Gârbova de Jos, Aiud et Rimetea, possessions du chapitre de l'église de Transylvanie et des nobles de Rimetea.

279. 8 octobre 1373, Källo. Le comitat de Szabolcs avere la plainte portee contre Leukus de Nagysenjen parce que celui-ci, avec Nicolas de Resigheia et un autre de ses serviteurs a battu quelques serfs.

280.11 octobre 1373, Avignon. Le Pape Grägoire XI charge Pierre, fils d'Etienne, chanoine de l'eglise d'Agria, de percevoir les dîmes restantes, entre autres, des chevaliers teutons du Pays de Bârsa.

281.25 octobre 1373, Vişegrad. Louis 1-er, roi de Hongrie, arrâte De'metrius, eVâque de Transylvanie, de percevoir indument aux habitants de Cluj l'impât sur les vignobles de Floreşti.

282. 30 octobre 1373, Câmpulung la Tisa. Nicolas, intendant de Zagreb, e^tablit les bomes, avec d'autres, d'une terre de Maramureş, disputei par les nobles de Săpânța et les habitants de Câmpulung la Tisa.

283.5/ octobre 1373, Sibiu. Les sept sieges saxons renouvellent le privilege date le 19 aout 1365, concernant un moulin de Şeica Mică.

284.1-er novembre 1373, Vişegrad. Emery, <Lackfy>, palatin de Hongrie, demande au chapitre de Lelez de faire envoyer son tãmoin â une mise en possession. On y fait mention de l'exp&ltition contre Vladislav, voivode de Valachie.

285.2 novembre 1373. Louis 1-er, roi de Hongrie, confirme â Nicolas de Rimetea et aux freres de celui-ci son privilege du 25 septembre 1373 concernant le droit de jugement capital.

286. 6 novembre 1373, Vişegrad. Louis 1-er, roi de Hongrie, ordonne au convent de Lelez de faire envoyer son tẽmoin pour porter une enquâte sur les forfaits commis par les fils de Jean de Cehăluţ sur la terre de Panit.

287. 14 novembre 1373, <Cluj-Mănăştur>. Le convent de Cluj-Mănăştur avere, pour les habitants de la ville de Cluj, Pacte e'mis par Louis 1-er, roi de Hongrie, en date du 25 octobre 1373, concernant leur exemption de l'impât sur les vignobles.

288.18 novembre 1373, Oradea. Le chapitre d'Oradea rend compte â Louis 1-er, roi de Hongrie, qu'il a mene une enqu&e sur les abus commis contre quelques serfs du monastere de Cluj-Mănăştur.

289. 6 decembre 1373. <Alba Iulia>. Le chapitre d'Alba Iulia avere qu'Antoine, fils d'Etienne de Blăjel, a laisse" en heYitage â sa fille He"iene les terres de Blăjel et de Păucea.

290. 24 decembre 1373, Vişegrad. Louis 1-er, roi de Hongrie, confirme un acte plus ancien concernant le chapitre d'Arad.

291. 4janvier 1374, Buda. Louis 1-er, roi de Hongrie, ordonne au juge et aux habitants de plusieurs villages - trouve's en Hongrie - et restẽ sans souverain, d'accomplir dore'navant leurs obligations envers Nicolas, fils de Benoît, comes de Timiş.

292.13 janvier 1374, Buda. Louis 1-er, roi de Hongrie, permet aux habitants de Braşov de fondre et de vendre du cire dans les memes conditions que les habitants de Sibiu.

293. 13 janvier 1374, Buda. Louis 1-er, roi de Hongrie, nomme comme juges du siege de Nocrich H&ltic, fils d'Henri et Solomon de Pelişor.

294.14janvier 1374, Avignon. Le Pape Gregoire XI ordonne â l'e'veque de Transylvanie de confirmer la nomination de Gregoire, fils de Georges, clerc du diocese de Transylvanie, dans le canoniat, la pre"bende et l'archidiaconat de Ktlleser, du diocese d'Oradea.

295. 14 janvier 1374, Avignon. Le Pape Grdgoire XI ordonne â De'metrius, dvâque de Transylvanie, de confirmer la nomination de Georges, fils de Blaise, chanoine de l'iglise de Cenad, dans l'archidiaconat d'au-deiâ de la riviere de Mureş, dans le diocese de Cenad.

296.14 janvier 1374, Avignon. Le Pape Gregoire XI offre â Michei, fils de Paul de Dumitriţa, un canoniat dans l'eglise de Transylvanie.

297.14 janvier 1374, Avignon. Le Pape Gregoire XI ecrit â l'abbe" du monastere de Cluj-Mănăştur au sujet de la nomination de Michei, fils de Paul de Dumitriţa, dans la fonction de chanoine dans l'eglise de Transylvanie.

298.15janvier 1374, Avignon. Le Pape Grigoire XI ordonne â l'dvSque de Transylvanie de reconnaître â Georges, fils de Blaise, l'archidiaconat d'au-de-lâ de la riviere de Mureş.

299.17 janvier 1374, <Oradea>. Le chapitre d'Oradea avere le paiemet de la somme de 100 fi. â la veuve de Ladislav, fils d'Ivan de Kăli6, en tant que dot et cadeaux de noces.

300.17 janvier 1374, <Lelez>. Le convent de Lelez rend compte au roi qu'il a fait envoyer son tdmoin â l'enquete mende au sujet des forfaits commis das le comitat de Satu Mare.

301. 21 janvier 1374, Gilău. De'metrius, dygque de Transylvanie, accorde la permission â Pierre et â Etienne, fils de Ladislav de Nădăşelu et â Jean le Rouge de Tyburch, de mame qu'â leurs

femmes de pouvoir être remis de pdche's par leur confesseur, ci-inclus des pechds dont la remission tient des prdrogatives d'ivSque dudit confesseur.

302. *23janvier 1374, Vişegrad*. Emery, <Lackfy>, palatin de Hongrie, avere que le tnaigister Thomas, fils de Laurence de Tileagd, a payd à Michel, fiis de Ladislav de Puthnuk, la somme de 15 marks pour les ddpens.

303. *1-erfevrier 1374, Vişegrad*. Le comes Jakob de Zips, juge de la cour royale, ddecide la cause issue entre Georges, fils de Grdgoire de Rosal, et les nobles de Kysgeeck, ayant pour objet la moitie de la terre de Kysgeeck.

304. *16 fevrier 1374, Vişegrad*. Louis 1-er, roi de Hongrie, avere la plainte ddpode par Andre", fils de Denis, comes de Satu Mare, au sujet de la crtation de nouveaux guds sur les rivieres de Tisa et de Someş, par Jean le tresorier et Dominique, son frere.

305. *20 fevrier 1374, Buda*. Louis 1-er, roi de Hongrie, ordonne aux employe's et aux douaniers d'exempter les commercants de la ville de Cluj des droits de douane dans le village de Baciou.

306. *<apres le 9 mars 1374, Oradea>*. Le chapitre d'Oradea rend compte à Louis 1-er, roi de Hongrie, de la cause issue entre Claire, fille de Chaak de Dara, et Jean, fils de Jean de Tyussed. Mention faite dans un acte dms par Jacob de Zips, en 1375.

307. *22 mars 1374, Buda*. Louis 1-er, roi de Hongrie, ordonne à l'assemble' des Saxons et aux habitants du siege de Nocrich de se soumettre à l'autorité des juges du siege Hendric d'Alţina et le comes Solomon, qu'il a nommes dans cette fonction.

308. *24 mars 1374, Vişegrad*. Le comes Jakob de Zips, juge de la cour royale, avere que Săbastien, fils de Jean de Cehăluţ, est d&charge' des obligations qu'il avait envers Nicolas, fils de Ladislav de Sărauad, par le paiement de la somme de 50 marks et du tiers des ddpens.

309. *28 mars 1374, <Cenad>*. Le chapitre de Cenad transcrit sous forme de privilege une lettre ouverte dmise en faveur de Denis, fils de Nicolas de Mayusfalua.

310. *3 avril 1374, Vişegrad* Jakob de Zips, juge de la cour royale, ordonne au chapitre d'Oradea de porter une enquete sur la cause issue entre les nobles de Botean et les fils de Marhard d'Olcsva.

311. *12 avril 1374, <Oradea>*. Le chapitre de l'dglise d'Oradea avere la composition conclue entre les nobles de Scepes, du comitat de Bihor, et De'metrius, fils d'Andră de Sarkad, au sujet de la terre d'Eghazaskyraly, sise dans le comitat de Zarand.

312. *15 avril 1374, Vişegrad* Emery, <Lackfy>, palatin de Hongrie, juge la cause issue entre Etienne, fis de Paul de Soklous, et Ladislav, fils de Teutus. On y fait mention du renvoi de l'armee royale dans les foyers, le 7 decembre 1369.

312/a. *20 avril 1374, <Oradea>*. Le chapitre d'Oradea avbre que Mathieu de Dara a donnd en nantissement un lopin de sa terre de Cheke aux nobles de Vetiş.

313. *Environ <le 1-er mai> 13<74>. <Alba Iulia>*. Dăme'trius, dvSque de Transylvanie, juge le proces entre le comes Solomon, d'une part, et Jean, fils de Gegus de Mălăncrav, de l'autre, concernant le quart du â la fille, comme heYitage de son arriere-grand-mere.

314. *2 mai 1374, Oradea*. Louis 1-er, roi de Hongrie, ordonne au chapitre d'Alba Iulia de mettre la noble H&ene, fille d'Antoine, fils d'Etienne de Blăjel, en possession des lopins qui lui reviennent des terres de Blăjel et de Păuca.

315. *6 mai 1374, Alba Iulia*. Le magister Jean, archidiacre de Târnava, avere que Gr"goire, fils d'Etienne de Iară a d&lommage' la noble Claire, fille de Jakob de Bălcaciu, pour le quart du â la fille, de la terre de Iară, avec la somme de 38 fi. et avec la moitie de la terre de Sănduleşti.

316. *7 mai 1374, <Cluj-Mănăştur>*. Le convent de Cluj-Mănăştur avere Pajournement de la cause issue entre Jean, fils de Gegus de Mălăncrav, et les nobles de Călnic.

317. *7 mai 1374, <Cluj-Mănăştur>*. Le convent de Cluj-Mănăştur avere que le magister Jean, fils de Gegus de Mălăncrav par ses serviteurs et ses dele'gu's, Laurence de Bidiu et Gre'goire de Nuşeni, empeche l'emission d'une lettre de dechargement en faveur de Solomon de Călnic.

318. [Document dlimine].

319. *8 mai 1374, <Oradea>*. Le chapitre d'Oradea rend compte à Louis 1-er, roi de Hongrie, d'avoir fait des recherches sur une cause concernant une terre trouvde en litige entre Jean, fils de Pierre de Botean, et les fils de Marhard d'Olcsva.

320. *18 mai 1374, <Alba Iulia>*. Le chapitre d'Alba Iulia rend compte à Etienne <Lackfy>, voTvode de Transylvanie, de la mise de la noble Heiene, fille d'Antoine, fils d'Etienne de Blăjel, en possession des lopins qui lui revenaient des terres de Blăjel et de Păuca.

321. 20 mai 1374, *Vişegrad*. Jakob de Zips, juge de la cour royale, accorde, par décision juridique, la terre de Debrente à Benoît, fils de Paul, fils d'Heym.

322. 21 mai 1374, <Oradea>. Le chapitre d'Oradea avere l'interdiction faite par Sebastien et pâr Jean, fils de Jean de Cehăluţ, au sujet de l'alienation de leur terre d'Ewr, sise dans le comitat de Satu Mare.

323. 24 mai 1374, *Lipova*. Louis 1-er, roi de Hongrie, confirme les droits de la veuve de Jean de Bethlen sur les moitiés des terres de Beclean, de Criş et de Stejărenii.

324. 25 mai 1374, *Lipova*. Louis 1-er, roi de Hongrie, confirme l'interdiction faite par Andrd de Chepi à l'égard de Palténation de la terre de Foktalan, sise dans le comitat de Caras.

325. 25 mai 1374, *Buda Vecse*. Emery <Lackfy>, palatin de Hongrie, demande au chapitre d'Oradea de faire envoyer son témoin à l'enquête menée sur un voi commis dans la localité de Kisvârda, du comitat de Szabolcs.

326. l'été 1374, <Alba Iulia>. Le chapitre de l'église d'Alba Iulia avere que Ladislás, fils d'Emery de Dumbrăveni, a donné à sa mère Hdlene une terre nommée Ernea, sise dans le comitat de Târnava.

327. l'été 1374, <Alba Iulia>. Le chapitre de l'église d'Alba Iulia avere que Pierre, fils de Georges de Sântioana, a donné à son cousin Ladislás, fils d'Emery de Dumbrăveni, la moitié de la terre de Dumbrăveni en échange d'une moitié de la terre d'Idiciu.

328. 29 juin 1374, *Oradea*. Louis 1-er, roi de Hongrie, ordonne au chapitre d'Oradea de mettre Pierre, fils d'Alexandre de Detrich, en possession de la terre de Detrich.

329. 3 juillet 1374, *Vişegrad*. Emery <Lackfy>, palatin de Hongrie, avere la composition conclue entre les fils de Konya et Jean, fils de Demetrius de Lyburche, au sujet de la terre de Lyburche. On y fait mention du sceau d'Etienne <Lackfy>, vice-voivode de Transylvanie.

330. 4 juillet 1374, <Alba Iulia>. Le chapitre d'Alba Iulia avere que Marc, fils de Pierre de Sântmartin, du comitat de Târnava, a fait don à ses filles Heiene et Dorothee de son lopin de la terre de Coroi et du quart de son lopin de la terre de Coroisântmartin.

331. 6 juillet <1374>, *Zvolen*. Louis 1-er, roi de Hongrie, écrit à Benoît, comes de Timiş, à l'égard de quelques boyards transfuges de Valachie.

332. 13 juillet 1374, <Oradea>. Le chapitre d'Oradea, rend compte à Emery <Lackfy>, palatin de Hongrie, qu'il a fait envoyer comme témoin à l'enquête sur le voi commis dans la localité de Kisvârda, du comitat de Szabolcs, Michel, curd à l'autel de la Sainte Dorothee.

333. 13 juillet 1374, <Oradea>. Le chapitre de l'église d'Oradea, rend compte à Louis 1-er, roi de Hongrie, de l'interrogatoire de quelques témoins ou apparaissent, en tant que témoins du chapitre, Paul et Michel, curés dans le choeur de l'église.

334. 22 juillet 1374, *Lipce*. Louis 1-er, roi de Hongrie, ordonne au convent de Lelez de prendre part au bomage de la terre de Nyres, sise dans le comitat de Maramureş.

335. 4 août 1374, <Alba Iulia>. Le magister Jean, archidiacre de Târnava, avere l'ajournement de la cause issue entre les nobles de Băgaciu d'une part, et les fils de Nicolas, dit Wos, de Sântejude et les fils de Pierre le Rouge de Ţaga, de l'autre.

336. 17 août 1374, *Haram*. Nicolas, fils de Paul, châtelain de Haram et vice-comes du comitat de Caras, de même que les juges des nobles dudit comitat, averent la plainte portée par Andrd de Giulváz contre ses parents.

337. 19 août 1374, *Vişegrad*. Le comes Jakob de Zips, juge de la cour royale, décide la cause issue entre Jean, fils de Dominique de Checher et Dominique, fils de Jean de Kisvârda. On y fait mention de la lettre de réponse émise par le chapitre d'Oradea.

338. 19 août 1374, <Oradea>. Le chapitre d'Oradea, rend compte à Louis 1-er, roi de Hongrie, de la mise de Pierre, fils d'Alexandre, en possession de la terre de Detrich et de l'opposition y faite par ses parents.

339. 20 août 1374, <Oradea>. Le chapitre d'Oradea, avere la vente de quelques terres sises dans les comitats de Bereg et de Szabolcs, de Hongrie.

340. 20 août 1374, <Oradea>. Le chapitre d'Oradea, avere la composition conclue entre les nobles de Konak et les nobles de Kálló à l'égard de la vente de quelques terres de Hongrie.

341. 29 août 1374, *Suplacul de Tinca*. Dominique, évêque d'Oradea, décide le partage des villages et des emplois entre le voivode Nicolas, fils de Vâlcă de Kerestienfalva et Michel, fils de Pierre de Kerestienfalva.

342. *31 aout 1374, Haram*. Nicolas, fils de Paul, châtelain d'Haram et vice-comes du comitat de Caras, avère d'avoir fait envoyer Jakob, fils de Jakob de Bugrud, juge des nobles, à l'enquête sur une cause issue entre André de Giulvăz et ses parents.
343. *<6-11> septembre 1374, Pont-de-Sorgues*. Le Pape Grégoire XI nomme Grégoire, fils de Nicolas, dans un canonica! de l'église de Transylvanie, devenu vacant à la suite du décès d'Étienne, fils de Jean de Lipova.
344. *<6-11> septembre 1374, Pont-de-Sorgues*. Le Pape Grégoire XI écrit à l'abbé du monastère de Cluj-Mănăştur sur la nomination de Grégoire, fils de Nicolas, dans la fonction de chanoine dans l'église de Transylvanie.
345. *<après le 15 septembre 1374, Oradea>*. Le chapitre d'Oradea, rend compte à Louis 1-er, roi de Hongrie, de la cause issue entre Claire, fille de Chaak de Dara, et Jean, fils de Jean de Tyussed. Mention faite dans un acte émis par Jakob de Zips, en 1375.
346. *18 septembre 1374, Avignon*. Grégoire XI conseille avec insistance Louis 1-er, roi de Hongrie, d'entrer dans l'alliance projetée contre les Turcs, devenus de plus en plus dangereux pour la chrétienté.
347. *18 septembre 1374, Avignon*. Le Pape Grégoire XI accorde à certaines conditions, à Jean de Lusseneto un canonica!, une prébende, de même qu'un emploi de chantre dans l'église de Transylvanie.
348. *18 septembre 1374, Avignon*. Le Pape Grégoire XI ordonne à l'archevêque de Caloccea d'introduire Jean de Lusseneto dans l'emploi du canonica! et dans celui de chantre du diocèse de Transylvanie.
349. *23 septembre 1374, Sibiu*. Le comes André de Sebeş et les juges des sept sièges de Transylvanie prient Louis 1-er, roi de Hongrie, qu'il ordonne le jugement de la cause issue entre les habitants de Merghindeal et ceux de Cincu.
350. *<23 septembre - 25 novembre 1374, Cincu>*. Les juges royaux du siège de Cincu avèrent l'achat d'un territoire du village de Dealu Frumos par les habitants du village de Iacobeni et l'établissement de nouvelles bornes.
351. *4 octobre 1374, Buda*. Louis 1-er, roi de Hongrie, fait savoir à tous ses employés et à ses sujets, ci-inclus aux Roumains du comitat de Temeskuz, qu'il a envoyé chez eux Benoît, fils de Paul, comes de Timiș, ayant certaines attributions et il leur ordonne de lui obéir.
352. *4 octobre 1374, <Oradea>*. Le chapitre d'Oradea transcrit son acte émis le 20 août 1374 (nr. 339) par lequel il avère la vente de quelques terres sises dans les comitats de Bereg et de Szabolcs.
353. *9 octobre 1374, Alba Mia*. Le magister Jean, archidiacre de Târnava avère le nouvel ajournement de la décision sur la cause issue entre les nobles de Băgaci d'une part, et les fils de Nicolas, dit Wos de Sântejude et les fils de Pierre le Rouge de Țaga, de l'autre part.
354. *13 octobre 1374, Avignon*. Le Pape Grégoire XI écrit aux archevêques de Strigoni et de Caloccea à l'égard des mesures qui doivent être prises pour la conversion au catholicisme des Roumains trouvés aux frontières du royaume de Hongrie.
355. *13 octobre 1374, Avignon*. Le Pape Grégoire XI écrit à Louis 1-er, roi de Hongrie, de soutenir les mesures prises pour la conversion à la religion catholique des Roumains trouvés aux frontières du royaume, du côté des Tatares.
356. *13 octobre 1374, Avignon*. Le Pape Grégoire XI écrit aux archevêques de Strigoni et de Caloccea pour leur demander des renseignements sur Antoine de Spoleto, moine minorite, qui pourrait être nommé évêque des Roumains convertis au catholicisme.
357. *17 octobre 1374, Vișegrad*. Jakob de Zips, juge de la cour royale, ajourne la décision de la cause issue entre Georges et Benoît, fils de Jean de Woya, et Benoît, fils de Paul, fils de Heem, ancien ban de Bulgarie, au sujet de la possession de quelques terres sises dans le comitat de Caras.
358. *5 novembre 1374*. Le comes Jakob de Zips, juge de la cour royale, décide dans la cause issue entre Ladislás, fils de Nicolas, fils de Keled de Diosig, et Ladislás, abbé du monastère Saint Mont de Panonie, à l'égard de plusieurs terres, parmi lesquelles celle de Diosig.
359. *7 novembre 1374, Vișegrad*. Emery <Lackfy>, palatin de Hongrie et juge des Coumans, demande au chapitre d'Arad de faire envoyer son témoin à la mise en possession de quelques terres sises dans le comitat de Csongrad.
360. *11 novembre 1374, Alba Iulia*. Le chapitre d'Alba Iulia avère l'accord établi entre Ladislás et Jean, fils de Zumrach de Bârcea et Lien et Elis, leurs neveux de frère, de Vințu de Jos, à l'égard du quart des filles de leurs loquins des terres de Drazman et d'Olarhis.

361. *25 novembre 1374, Sibiu*. Les comes de Sebeș, de Sibiu et de Cincu confient, sous forme d'heYitage, aux habitants de Marpod, un moulin avec tous les usages qui lui appartiennent.

362. *10 decembre 1374, Buda*. Emery <Lackfy>, palatin de Hongrie, avere que le magister Etienne, fils de Jakob, fils de Doja de Debrețin, a paye" la somme de 300 fl. On y fait mention de la rue Olazy d'Oradea et des localite's de Biharia et de Sălard.

363. *14 decembre 1374, Sântimbru*. Ladislás, vice-voivode de Transylvanie, demande au convent de Cluj-Mănăstur de faire envoyer un tdmoin à la mise de Jakob, fils de Nicolas, et d'Etienne, fils d'Abraham de Fărăgău, en possession de la terre de Fărăgău et de quelques terres destine's à leur usage.

364. *14 decembre 1374, Sântimbru*. Ladislás, vice-voivode de Transylvanie, demande au chapitre d'Alba Iulia de faire envoyer son teinoin à l'establissement du terme pour la citation en justice des fils de Jean le Rouge de Tyburch contre Otto, abbé du monastere de Cluj-Mănăstur.

365. *14 decembre 13<74>, Sântimbru*. Ladislás, vice-voivode de Transylvanie, demande au convent de Cluj-Mănăstur de faire envoyer ses tdmoins à un nouveau bornage des terres de Gârbova de Jos et Aiud, requis par le chapitre d'Alba Iulia, contre les nobles de Trascău.

366. <*apres le 14 decembre 1374, Oradea*>. Le chapitre d'Oradea avere l'innocence de Jean, fis de Jean de Tyussed. Mention dans un acte e"mis par Jakob de Zips, juge de la cour royale, de 1375.

367. <*1374-1375*>, <*Oradea*>. Les status du chapitre d'Oradea.

368. *6 janvier 1375, <Cluj-Mănăstur>*. Le convent de Cluj-Mănăstur rend compte à Ladislás, vice-voivode de Transylvanie, que, conforme'inent à la lettre de celui-ci, datee le 14 dddecembre 1374 Sântimbru, qu'ii transcrit, ies terres de Fărăgău, d'Echetelke et de Sânmihaiu de Câmpie ont 616 passees dans la possession de Jakob, fils de Nicolas, et d'Etienne, fils d'Abraham, <nobles de Fărăgău>.

369. *10 janvier 1375, <Arad>*. Le chapitre d'Arad rend compte à Emery, palatin de Hongrie, à la lettre de celui-ci, date"e le 7 novembre 1374, qu'il transcrit, que le magister Etienne, fils de Pousa de Zer, ses fils et Ladislás, son parent, ont 616 mis en possession d'une moitié des terres de Petermonostora et de Palmonostora.

370. *13 janvier 1375, 5w&*. Louis 1-er, roi de Hongrie, ordonne au convent de Peglise St. Etienne de SzekesfeheYvâr de faire envoyer un te'moin à une mise en possession. On y fait mention de Benoît, comes de Timiș.

371. *16janvier 1375, Alba Iulia*. Jean, archidiacre de Târnava et vicaire ge'neral de l'dveque de Transylvanie, ajourne le jugement de la cause issue entre Jean et David, fils de Pierre, d'une part, et Etienne et Paul, fils de Nicolas, dit Wos, de Sântejude, de l'autre.

372. *21 janvier 1375, Vișegrad*. Emery, palatin de Hongrie, demande au chapitre d'Arad de faire envoyer son temoin à la restitution de la somme d'argent partage'e par Etienne, fils de Pousa de Zeer, aux nobles Michel, fils de Pierre de Feyreggaz, Thomas, fils de Mathyaz de Matyoz, Pierre, fils de Gegus de Gegusfalva, Jean, fils de Nicolas de Teyed, et Etienne de Butin, parce qu'ils n'ont pas pris part à l'arme'e convoquee par le roi contre les Bulgares.

373. *22 janvier 1375, Vișegrad*. Louis 1-er, roi de Hongrie, ordonne au magister Nicolas, fils de Grăgoire, comes de Keves, d'Ujvâr et de Bihor, de restituer à Dominique de Warda les terres et les biens confisque's.

374. *23 janvier 1375, <Szekesfehervâr>*. Le convent de Păglise St. Etienne de Szekesfehervâr rend compte à Louis 1-er, roi de Hongrie, de Popposition faite au nom du magister Pierre, fils de Paul, fils de Heem, à une mise en possession.

375. *31janvier 1375, Vișegrad* Louis 1-er, roi de Hongrie, ordonne au convent de Somogy de faire envoyer son te'moin à la mise de quelques femmes nobles en possession de quelques terres, entre lesquelles la terre de Wepe, sise dans le comitat de Timiș.

376. *2fevrier 1375, <Cluj-Mănăstur>*. Le convent de Cluj-Mănăstur transcrit pour la veuve du magister Ladislás, dit Vitez, de Dăbâca, sa lettre privile'giale, datele le 22 fdvrier 1360.

377. *2 fevrier 1375, <Cluj-Mănăstur>*. Le convent de Cluj-Mănăstur avere que Nicolas, fils de Grdgoire de Nima, a donnd à sa fille Dorothe'e le quart du en tant que fille de ses lopins des terres de Nima et de Beke, sises dans le comitat de Solnocul Interior.

378. 2 fevrier 1375, <Cluj-Mănăştur>. Le convent de Cluj-Mănăştur avere que Jean, fils d'Iwanka de Fântânele, a emp^{ch}d ses voisins d'invalider et de r^{te}olter les produits agricoles de la terre de Petea.

379. <environ le 6 fevrier 1375>, Sibiu. Les sept sieges saxons averent que Nicolas, fils de Nicolas de Ilimbav, comes, et autres cinq comes ont vendu au monastere de Cârja 20 cours sises à Poienița.

380. 14 fevrier 1375, <Alba Iulia>. Le chapitre d'Alba Iulia rend compte à Ladislas, vice-voïvode de Transylvanie, à la lettre de celui-ci, datte le 14 ddecembre 1374, qu'il transcrit, que Pierre et Georges, fils de Jean le Rouge de Tyburch, ont 6r6 c\\6s en justice dans leur cause contre Otto, abb6 de Cluj-Mănăştur.

381. 17 fevrier 1375, Buda. Louis 1-er, roi de Hongrie, demande au chapitre d'Oradea de faire envoyer son tāmoin au bornage des terres de Vârșolț et de Zalnoc, et au passage de ces terres dans la possession de Nicolas, fils de Thomas de Vârșolț, aveugle.

382. 22 fevrier 1375. Louis 1-er, roi de Hongrie, confirme sous forme de privilege sa lettre datte le 30 marș 1374. On y fait mention des dignitaires de Transylvanie.

383. 22 fevrier 1375, <Somogy>. Le convent de Somogy rend compte à Louis 1-er, roi de Hongrie, à la lettre de celui-ci, datte le 31 janvier 1375, qu'il transcrit, que les femmes nobles ont 6t6 mises en possession de deux terres.

384. 25 fevrier 1375, Vișegrad. Louis 1-er, roi de Hongrie, demande au chapitre d'Oradea de faire envoyer son temoin à la recherche qu'on devait faire à l'e'gard d'une ligne'e de la famille Guthkeled.

385. 25 fevrier 1375, <Arad>. Le chapitre d'Arad rend compte à Emery, palatin de Hongrie, à la lettre de celui-ci, datee le 21 janvier 1375, qu'il transcrit, que Thomas, fils de Mathyaz de Matyoz, a 6t& appellé devant la justice du palatin, en proces contre Etienne, fils de Pousa de Zeer.

386. 7 marș 1375, Vișegrad. Louis 1-er, roi de Hongrie, ordonne au magister Ladislas, fils d'Ugrin, vice-voTvode de Transylvanie, d'&ablir les bornes des terres de Blăjel et de Păucea et de passer dans la possession d'Helene, fille du dăcedă Antoine, fils d'Etienne de Blăjel, le quart du en tant que fille.

387. 9 marș 1375, Avignon. Le Pape Grdgoire ordonne à FeVâque d'Oradea de confirmer à Rodolphe, fils de Jean, le don d'un canonicat et d'une prebende dans Pdglise de Cenad.

388. // marș 1375, Turda. Ladislas, vice-voïvode de Transylvanie avere la plainte portde par Otto, aboâ du monastere de Cluj-Mănăştur, à l'e'gard du voi commis sur la terre d'Aghireșu, par les serfs du magister Jean, fils de Thomas.

389. 12 marș 1375, Turda. Ladislas, vice-voïvode de Transylvanie decide que le magister Nicolas, fils de Nicolas de Luncani, et Michel, fils de Jakob de Trittenii de Jos se soumettent à une ddcision de reconciliation, devant le convent de Cluj-Mănăştur, dans leur cause concernant la terre de Câmpia Turzii.

390. 14 marș 1375, <Alba Iulia>. Le chapitre d'Alba Iulia, avere que le magister Michel, fils de Ponya de Tirimia, avec ses fils, a fait don à Peglise de Sântana de Mureș de sa terre de Bachk.

391. 14 avril 1375, Brno. Plusieurs prdats et nobles de Hongrie et de Pologne, entre lesquels quelques uns de Transylvanie, font serment de respecter le pacte de mariage dtabli entre Sigismund, marcgrappe de Brandenburg, et Mărie, fille du roi de Hongrie.

392. 29 avril 1375, <Alba Iulia>. Le chapitre d'Alba Iulia rend compte à Louis 1-er, roi de Hongrie, à la lettre de celui-ci, datte le 7 marș 1375, Vișegrad, qu'il transcrit, qu'on a donnâ en possession à Hdlene, fille d'Antoine de Blăjel, le quart du en tant que fille.

393. 1-er mai 1375, Oradea. Louis 1-er, roi de Hongrie, abroge une de'cision juridique concernant l'hdpital de Saint Esprit de Kosice.

394. 1-er mai 1375, Oradea. Louis 1-er, roi de Hongrie, fait don d'une terre sise dans le comitat de Borșod.

395. 3 mai 1375, <Cluj-Mănăştur>. Le convent de Cluj-Mănăştur rend compte à Ladislas, vice-voïvode de Transylvanie, à la lettre de celui-ci, datte le 12 marș 1375, Turda, qu'il transcrit, que, conforme'ment à la reconciliation passe'e devant soi, Nicolas, fils de Nicolas de Luncani, est obligi de laisser à Michel, fils de Jakob de Trittenii de Jos, sa terre de Câmpia Turzii.

396. <après le 3 mai> 1375, <Cluj-Mănăştur>. Le convent de Cluj-Mănăştur avere l'interdiction faite par les nobles de Fata à l'Élection de nouvelles bornes qui se parent les terres de Cepan, Mintiu et Şintereag.

397.6 mai 1375. Louis 1-er, roi de Hongrie, accorde un privilege.

398. 8 mai 1375, Vişegrad. Jakob de Zips, juge de la cour royale, ajourne la décision d'une cause jusqu'aux octaves de la fête de Saint Michel, à cause de la convocation de l'armée royale.

399.8 mai 1375, Sântimbru. Ladislas, vice-voïvode de Transylvanie, avere la contestation portée par Ladislas de Țaga contre les Roumains de Târguşor, au sujet d'un vol des moutons, commis sur la terre de Sucutard.

400.8 mai 1375, Vişegrad. Jakob de Zips, juge de la cour royale, ajourne la décision d'une cause issue entre Thomas, archevêque de Strigoni et les nobles de Puthnuk jusqu'à un terme quand on jugera aussi la cause issue entre lesdits nobles et les nobles de Tileagd.

401.13 mai 1375, Timișoara. Louis 1-er, roi de Hongrie, confirme pour Pierre de Gurbediu son acte émis le 8 novembre 1357, concernant la composition conclue avec Ladislas de Szakâl.

402.16 mai 1375, Oradea. Jakob de Zips, juge de la cour royale décide dans un procès. On y fait mention du privilege du chapitre d'Oradea.

403.19 mai 1375, Timișoara. Louis 1-er, roi de Hongrie, transcrit son acte émis le 31 mars 1353 sur le compte des fils de Jean de Zenthgeorgh et de ses frères à l'égard de la terre de Zenthgeorgh.

404.24 mai 1375, Şemlacu Mare. Louis 1-er, roi de Hongrie, ordonne au chapitre d'Oradea de faire envoyer son témoin à une mise en possession.

405.25 mai 1375, Vişegrad. De'metrius, évêque de l'église de Transylvanie et secrétaire chancelier de Louis 1-er, roi de Hongrie, de même que Jakob de Zips, juge de la cour royale, ajournent la décision d'une cause.

406. 27 mai 1375, Szeben. Nicolas, évêque de Milcovia et vicaire *ginind* de l'évêque d'Agria, avere la consécration d'une chapelle à Szeben.

407.28 mai 1375, Vişegrad. Jakob de Zips, juge de la cour royale, décharge Jean, fils de Jean de Tyussed, à la suite du serment fait par celui-ci devant le chapitre d'Oradea, de l'accusation que lui fait Claire, fille de Chak de Dara, à l'égard du meurtre de son frère Nicolas, commis dans le village de Vysul.

408.4 juin 1375, <Alba Iulia>. Le chapitre d'Alba Iulia transcrit, à la demande de Michel, fils d'Adrien de Galtiu, l'acte émis par Louis 1-er, roi de Hongrie, en date du 6 janvier 1360.

409. ? juin 1375, Haţeg. Louis 1-er, roi de Hongrie, ordonne à ses employés de Caransebeş de s'occuper du rattachement de quelques bornes de terres et de forêts à l'égard desquelles il y a eu des malentendus entre les habitants de Caransebeş et les nobles de Măntic.

410. 9 juin 1375, <Oradea>. Le chapitre d'Oradea rend compte à Louis 1-er, roi de Hongrie, qu'il a fait envoyer son témoin au passage en possession de la terre de Miklostelke.

411. 29 juin 1375, Sibiu. Louis 1-er, roi de Hongrie, ordonne à Etienne <Lackfy>, voïvode de Transylvanie, et à ses suppléants de restituer aux fils et aux filles de Somrakus la moitié des terres d'Archiş et de Drasman.

412.29 juin 1375, Sibiu. Louis 1-er, roi de Hongrie, ordonne au chapitre d'Alba Iulia de remettre à Etienne <Lackfy>, voïvode de Transylvanie ou à ses suppléants une lettre concernant les fils et les filles de Somrakus.

413.1-er juillet 1375, Movile. Louis 1-er, roi de Hongrie, ordonne au convent de Lelez de faire envoyer un témoin à la mise de Jean, dit Stoian, en possession du cnezat du village de Crich.

414.2 juillet 1375, Oradea. Le chapitre d'Oradea, à la demande de Pierre, fils de Jean, dit Zudor, de Bulch, transcrit l'acte émis par Jakob de Zips, juge de la cour royale, daté le 5 novembre 1374.

415. 9 juillet 1375, <Oradea>. Le chapitre d'Oradea avere le bornage des terres de Vârşolt et de Zalnoc.

416. Ujuillet <1375>, <Alba Iulia>. Le chapitre de l'église d'Alba Iulia rend compte à Louis 1-er, roi de Hongrie, de la restitution de la moitié des terres d'Archiş et de Drasman aux fils et aux filles de Somrakus.

417.19 juillet 1375, <Cluj-Mănăştur>. Le convent de Cluj-Mănăştur avere que Job, fils de Gregoire de Sănmărtin, a donné en nantissement à Michel, dit Pyspyki, son lopin de la terre de Mica.

418. *20juillet 1375.* Le chapitre d'Oradea avere une opposition.

419. *21juillet 1375, Șemlacu Mare.* Nicolas, vice-comes de Caras, et les juges des nobles du comitat de Caras, averent le resultat de l'enquête à l'égard des abus commis contre le cneze de Berche par Etienne, dit Sagy, d'Honch.

420. *25 juillet <1375>, Jimbor.* Le roi de Hongrie ordonne aux eveques D&netrius de Transylvanie, Jean de Vaț, de meme qu'au magister Nicolas de Zeech de garder bien la place ou ils se irouvent et le bon nom du roi et de faire envoyer le sceau royal avec une p&rtie des arm&es.

421. *25 juillet 1375, Cenad.* Le chapitre de Cenad rend compte à Louis 1-er, roi de Hongrie, de la citation du copiste Dominique, devant la justice du roi à cause de la terre de Cholch.

422. *25 juillet 1375, <Oradea>.* Le chapitre d'Oradea rend compte à Louis 1-er, roi de Hongrie, de la recherche de la plainte de'pose'e par l'abb& de Cluj-M&n&ștur à l'dgard des forfaits commis par Andrd et par Blaise de M&căcașu sur les terres de Beunye et de Chinteni.

423. *12 aout 1375, Cluj.* Louis 1-er, roi de Hongrie, ordonne à Etienne <Lackfy>, voivode de Transylvanie et à ses ch&telains d'Unguraș, et de Ciceu de ne pas troubler la possession de la ville de Dej sur ses frontieres.

424. *14 aout 1375, Cluj.* Louis 1-er, roi de Hongrie, ordonne à ses employe's de respecter le privilege octroyi à Pe'vSque de Transylvanie à l'dgard du jugement des serfs et des employds sans fortune.

425. *27 aout 1375, <Alba lulia>.* Jean, archidiacre de T&rnava, vicaire de De'metrius, evSque de Transylvanie, adjuge la terre de Mesentea aux nobles de Geoagiu de Sus, dans leur proces contre Jakob le Petit, noble de B&gau.

426. *28 aout 1375, Timișoara.* Louis 1-er, roi de Hongrie, ajourne tbutes les causes de Nicolas le rouge, de Kiskouach.

427. *1-er septembre 1375, Timișoara.* Louis 1-er, roi de Hongrie, fait don à Dominique et aux freres de celui-ci des lopins de la terre de Predysinth.

428. *15 septembre <1375>, Cenad* Nicolas, evSque de Cenad, demande à la femme de Benoît, ancien ban de Bulgarie, comes de Timiș, de prote'ger le droit ecclesial et non pas le droit laique.

429. *27 septembre 1375, <Cluj-M&n&ștur>.* Le convent du monastere de Cluj-M&n&ștur avere la composition conclue entre Jean, fils de Nicolas de Voievodeni, et Michel, fils d'Andre de Voievodeni à l'dgard de l'abrogation d'une lettre d'obligation.

430. *27 septembre 1375, Cluj-M&n&ștur.* Le convent du monastere de Cluj-M&n&ștur avere un echange de terres fait entre Michel, fils d'Andr& de Voievodeni, et Jean, fils de Nicolas de Voievodeni.

431. *14 octobre 1375, <Oradea>.* Le chapitre de l'&glise d'Oradea avere qu'Anich, fille de Jean, a charge Jakob, fils de Martin de Portița, son mari, et d'autres de la repr&enter dans tous les proces qui seront jugds au cours d'une annee.

432. *15 octobre 1375, Vișegrad.* Jakob de Zips, juge de la cour royale, decide un nouveau terme d'appel pour Jakob, fils de Pierre de Valea lui Mihai, contre Nicolas, fils de Michel de Banhaza à l'dgard de la terre de Valea lui Mihai.

433. *18 octobre 1375, Cenad.* Le chapitre de Cenad avere qu'Egide, fils de Jean de Besenutelek, en son propre nom et au nom de plusieurs freres et parents, donne en nantissement la moiti& de la terre de Besenutelek au magister Georges, fils de l'ancien voivode de Transylvanie, Andrt, pour la somme de 60 fi.

434. *27 octobre 1375, <Bafa>.* Etienne <Lackfy>, voivode de Transylvanie, ordonne aux ch&telains d'Unguraș et à Ladislas de Zarkad de prendre sous leur prot&ction les terres rest&es à la suite du decis de Ladislas, fils de Jean, jusqu'au jugement de la cause.

435. *12 novembre 1375, Moor.* Jean, comes de Gyor, notifie aux marchands de Transylvanie le meme droit de douane comme celui des marchands de Buda, sur la route qui parcourt les villages de Kocs et de Banhida vers Buda.

436. *<17 novembre> 1375, S&ntimbru.* Ladislas, vice-voivode de Transylvanie, demande au chapitre d'Alba lulia de faire envoyer un tdmoin pour citer en justice les fils de Nicolas de M&căcașu contre Otto, abbe de Cluj-M&n&ștur.

437. *28 novembre 1375, <Alba lulia>.* Le chapitre d'Alba lulia avere que le magister Bakach de Thwreek a fait don à Georges le Rouge de quelques cours de Bl&jel.

438. *4 decembre 1375, Avignon.* Le Pape Grdgoire XI nomme le magister Pierre, fils de Paul, chanoine de l'eglise de Transylvanie, en qualite' de chapelain papal.

439. *4 decembre 1375, Avignon.* Le Pape Grdgoire XI charge l'eVeque de Transylvanie et celui de Vaț d'essayer de mettre en liberte" Grigoire, fils de Jean, chanoine de Cenad.

440. *6 decembre 1375, Vișegrad.* Louis 1-er, roi de Hongrie, octroie aux serfs et â d'autres gens le droit de s'dtablir â Ocna Sibiului, â Ocna Dejului, â Sic, â Turda et â Cojocna.

441. *17 decembre <1375>, Persed.* Le magister Laurent, fils de Heem de Perde, e"crit â la femme de Benoît de Debrente, ancien ban, de rester encore au convent, parce que sa terre a *616* de'vaste'e par les armées qui y sont passées et parce que les serfs ne sont pas soumis.

442. *<Après le 17 decembre 1375-1377>.* Benoît, fils de Paul, fils de Heem, avec Nicolas, son frere, et Etienne, fils de Pierre, de meme son frere, partagent les terres de Remetea et d'Ersig.

DOCUMENTE

1

1371 ianuarie 12, <Alba Iulia>

Nobili viro et honesto Johanni, wicewayvode Transsilvano, amico eorum honorando, capitulum ecclesie Transsilvane, debitam amicitiam cum honore. Noveritis litteras vestre nobilitatis nobis directas nos recepisse in hec verba: <Urmează actul lui Ioan, vicevoievodul Transilvaniei, din 25 noiembrie 1370, Sântimbru, DRH-C, XIII, nr. 574>. Nos igitur, iustis et iuri consonis petitionibus vestris ac iustitie annuentes, cum predicto Johanne de Wakay¹ homine vestro, nostrum hominem videlicet dominum Nicolaum presbiterum, canonicum ecclesie nostre, ad premissa peragendum pro testimonio, duximus transmittendum. Qui demum ad nos reversi, concorditer nobis retulerent quod ipsi in predicto die dominico proximo post dictum festum Nativitatis domini nune proxime preteritum, ad facies predictarum possessionum Barcha, Salfalwa et Pethlend vocatarum, vicinis et commetaneis earundem universis legitime inibi convocatis ac eidem presentibus, pariter accessissent ibique idem homo vester curiis et domibus predictorum Ladislai et Johannis, filiorum Somrakws, ac Jwanka, filii Rubyn, in facie eiusdem possessionis Barcha ac etiam curiis ipsorum magistrorum Saul et Johannis in dicta possessione Salfalwa vocata habitis, cum omnibus eisdem utilitatibus, quibus hactenus easdem habuissent iuxta premissam vestram adiudicationem iudiciariam pacifice eisdem possidere relictis pro eisdem curiis ipsorum nobilium, domibus et aliis edificiis decoratis alia loca curiarum qualitate et quantitate consimilia et equivalentia unicuique ipsorum nobilium iuxta suam propriam nobilium iuxta suam propriam electionem in eisdem possessiones in locis vacuis assignassent². Tandemque easdem possessiones Barcha, Salfalwa, Pethlend vocatas in duas partes rectas et equales dividentes, mediam partem earundem primo iuxta electionem predictorum Ladislai et Johannis, filiorum Somrakws, ac Jwanka, filii Rubyn, eisdem et demum aliam mediam partem ipsarum dictis magistris Saul et Johanni, filiis Petri, statuissent possidendam. Alias ipsarum utilitates videlicet terras arabiles, silvas, prata seu feneta, nemora et quaslibet alias utilitates ad easdem possessiones pertinentes communi usui iidem nobiles relinquendo³. Demumque predicti Ladislaus et Johannes, filii Somrakus, ac Jwanka filius Rubyn, pro locis molendinorum in facie diete possessionis Barcha existentibus, in quibus ipsi molendina haberent pro se ipsis constructa, alias in superficie eiusdem possessionis similia et equivalentia, loca molendinorum predictis magistris Saul et Johanni, filiis Petri,

dare nequivissent et assignare; ideo easdem prefatus homo vester, sub dicti hominis nostri testimonio, ad dominium rectarum medietatum molendinorum eorundem Jwanka, filii Rwbyn, ac Ladislai et Johannis, filiorum Somrakus, introducentes easdem medietates ipsorum molendinorum perpetuo possidendas eisdem magistris Saul et Johanni, filiis Petri, regni consuetudine requirente, iuxta continentiam predictarum litterarumstrarum, statuissent.

Ubi idem Ladislaus et Johannes, filii Somrakus, ac Jwanka, filius Rwbyn, licet tune introductioni et statutioni ipsarum medietatum molendinorum ipsorum per dictum hominem vestrum suomodo fieri permiserint, tamen ipsi interim donec de facto medietatum eorundem molendinorum utrum ipsi magistri Saul et Johannes de estimatione eorundem medietatum eisdem teneantur nec ne, in ipsis octavis festi Epiphaniarum domini per vestram nobilitatem et regni nobiles discutientes inter eosdem a perceptione proventum lucri de eisdem medietatibus molendinorum provenientium, eosdem magistros Saul et Johannem, filios Petri, mediantibus eisdem vestro et nostro hominibus prohibuissent asserendo, quod usque prefixum terminum nec ipsi de perceptione fructuum ipsarum medietatum molendinorum se intromitterent, nec eisdem magistris Saul et Johanni consentirent, prout hec omnia iidem homines, vester et noster, personaliter astantes consona voce recitarunt coram nobis.

Datum die dominica proxima ante predictas octavas festi Epiphaniarum domini, anno eiusdem millessimo CCC° LXX° primo.

Nobilului și cinstului bărbat Ioan, vicevoievodul Transilvaniei, prietenului lor vrednic de cinstire, capitlul bisericii Transilvaniei, cuvenita prietenie și cinste.

Aflați că am primit scrisoarea Nobleței voastre, trimisă nouă, având acest cuprins: <Urmează actul lui Ioan, vicevoievodul Transilvaniei, din 25 noiembrie 1370, DRH-C, XIII, nr. 574>.

Noi, așadar, încuviințând cererile voastre îndreptățite și potrivite cu legea și cu dreptatea, am trimis spre mărturie dimpreună cu sus-zisul Ioan de Băcăinți, omul vostru, pe omul nostru, anume pe domnul Nicolae, preotul canonic al bisericii noastre, pentru împlinirea celor de mai sus. Aceștia, întorcându-se apoi la noi, ne-au spus într-un glas că în sus-zisa duminică de după zisa sărbătoare a Nașterii Domnului, acum de curând trecută⁴ au mers împreună la sus-zisele moșii numite Bârcea, Săulești și Petreni și, chemând legiuit acolo pe toți vecinii și megieșii acelor moșii și fiind aceștia de față, acel om al nostru - lăsând curțile și casele sus-zisilor Ladislau și Ioan, fiii lui Somrakus precum și ale lui Iwanka, fiul lui Rubyn, ce le aveau în acea moșie Bârcea, cât și chiar curțile acelor magistri Saul și Ioan din zisa moșie numită Săulești, împreună cu toate acele folosințe cu care le-au ținut până acum ca să le stăpânească în pace, potrivit hotărârii voastre judecătorești de mai sus, în schimbul numitelor curți ale acelor nobili, înzestrate cu case și cu alte clădiri - a dat fiecăruia din acei nobili, după a sa alegere, pe acele moșii, în locurile neclădite, alte locuri de curți asemenea și deopotrivă în ce privește felul și întinderea. Și, în cele din urmă, împărțind acele moșii numite Bârcea, Săulești <și> Petreni în două părți drepte și deopotrivă au trecut în stăpânire, mai întâi, jumătate din acele moșii

lui Ladislau și Ioan, fiii lui Somrakus, și lui Iwanka, fiul lui Rubyn, după alegerea lor și apoi cealaltă jumătate din acele moșii zișilor magistri Saul și Ioan, fiii lui Petru, ca să o stăpânească. Celelalte folosințe ale acelor moșii, anume pământurile de arătură, pădurile, râturile și fânațele, dumbrăvile și orice alte folosințe ce țin de acele moșii, lăsându-le acei nobili în folosința lor dimpreună. Și, în sfârșit, sus-zișii Ladislau și Ioan, fiii lui Somrakus, și Iwanka, fiul lui Rubyn, în schimbul locurilor de mori aflătoare pe zisa moșie Bârcea în care ei aveau mori pe care și le ridicaseră pentru ei, nu au vrut să dea și să lase sus-zisului magistru Saul și lui Ioan, fiii lui Petru, alte locuri de moară asemănătoare și deopotrivă în altă parte pe întinsul acelei moșii. De aceea sus-pomenitul om al vostru, cu mărturia zisului om al nostru, făcând punerea în stăpânire în dreptele jumătăți din morile numiților Iwanka, fiul lui Rubyn, și ale lui Ladislau și Ioan, fiii lui Somrakus, au dat acele jumătăți din numitele mori acelor magistri Saul și Ioan, fiii lui Petru, așa cum cere obiceiul țării, potrivit cuprinsului sus-zisei scrisori a voastre, ca să le stăpânească.

Deci acei Ladislau și Ioan, fiii lui Somrakus, și Iwanka, fiul lui Rubyn -, deși au îngăduit mai înainte să se facă cu voia lor acea așezare și punere în stăpânire în acele jumătăți de mori ale lor de către zisul om al vostru - totuși, deocamdată, până ce noblețea voastră și nobilii țării vor face judecată între ei la octavele sărbătorii Bobotezei cu privire la jumătățile acelor mori, dacă acei magistri Saul și Ioan sunt datori sau nu față de ei cu prețul acelor jumătăți, ei au oprit prin mijlocirea acelor oameni, al vostru și al nostru, pe acei magistri Saul și Ioan, fiii lui Petru, de la culegerea foloaselor și venitului ce vin din acele jumătăți de mori, declarând că, până la sorocul hotărât, nici aceștia nu se vor amesteca în culegerea roadelor acelor magistri Saul și Ioan, așa cum toate acestea le-au spus într-un glas acei oameni, al vostru și al nostru, înfățișându-se înșiși înaintea noastră.

Dat în duminica dinaintea sus-ziselor octave ale sărbătorii Botezului Domnului, în anul aceluiași o mie trei sute șaptezeci și unu.

Arh. Naț. Rom., D. J. Cluj, Col. doc. medievale, Fond fam. J6sika Fide Comis. nr. 17 (fasc. XIV, nr. 13). Fotocopie la Inst. de Ist. Cluj-Napoca/1370.

Transumpt în actul lui Petru de Sancto Georgio și de Bozyn, judele curții regale, din 15 ianuarie 1505.

¹ Corect probabil: *Bakay*.

² Corect: *assignasset*.

³ Corect: *relinquentes*.

⁴ 29 decembrie 1370.

⁵ 13 ianuarie 1371.

Religiosis viris et honestis, conventui ecclesie beate Mărie virginis de Clusmonustra, amicis suis, Johannes, viceuaiuoda Transsiluanus, amicitiam paratam cum honore.

Dicit nobis Mychael, dictus de Pyspiky, quod quedam porciones sue possessionarie in villis Zenthpeter et Zenthmartun vocatis, in comitatu de Doboka

existentibus habite, una cum nobilibus dominabus, prima et secunda coniugibus suis sibi date et tradite sibi statucione et statuifaccione plurimum indigeret. Super quo vestram amicitiam presentibus petimus diligenter quatenus vestrum mittatis hominem pro testimonio fidedignum, quo presente, Johannes dictus Thouth, vel alter Johannes, filius Pauli de Chama fayhal, aut Dominicus, filius Aba de Eztyen, sive Johannes, filius Augustini de Myko, aliis absentibus, homo noster, ad facies predictarum possessionum Zenthpeter et Zenthmartun accedendo, vicinis et commetaneis earundem legitime inibi convocatis et presentibus, dictas porciones possessionarias secundum continencias sui instrumenti statuatur eidem Mychaeli, dicto de Pyspiky, eo iure que ad ipsum dinoscuntur pertinere, si non fuerit contradictum. Contradictores vero si qui fuerint, citeť eosdem adversus ipsum Mychaelem, ad nostram presenciam ad terminum competentem rationem contradiccionis ipsorum reddituros. Et post hec ipsius possessionarie statucionis seriem nominibusque citatorum, si qui fuerint, et termino assignato, nobis in vestris litteris amabiliter rescribatis.

Datum in Sancto Emerico, octavo die festi Epiphaniarum domini, anno eiusdem M^{mo} CCC^{mo} LXX^{mo} primo.

Cuvioșilor și cinstiților bărbați din conventul bisericii fericitei fecioare Măria din Cluj-Mănăstur, prietenilor săi, Ioan, vicevoievodul Transilvaniei, cu toată prietenia și cinstea.

Ne spune Mihail zis de Pyspiky, că are mare nevoie ca unele părți ale sale de moșie ce le are în satele numite Sânpetruși Zenthmartun, aflătoare în comitatul Dobâca, <ce i-au fost> date și trecute lui prin nobilele doamne, soția sa dintâi și cea de-a doua, să-i fie statornicite și trecute în stăpânire. Drept aceea, prin cele de față, cerem stăruitor prieteniei voastre să trimiteți spre mărturie pe omul vostru vrednic de crezare, în fața căruia omul nostru, Ioan zis Thouth, sau un alt Ioan, fiul lui Pavel de Ciumăfaia, ori Dominic, fiul lui Aba de Stoiana, sau în lipsa acestora Ioan, fiul lui Augustin de Myko, ducându-se la sus-zisele moșii Sânpetruși Zenthmartun, după ce vor chema acolo în chip legiuit pe vecinii și megieșii lor și fiind aceștia de față, să-l pună pe acel Mihail, zis de Pyspiky, în stăpânirea ziselor părți de moșie, potrivit cuprinsului actului său, cu acel drept cu care se știe că țin de el, dacă nu va fi nici o împotrivire. Iar dacă vor fi vreunii împotrivitori, să-i cheme înaintea noastră la sorocul potrivit, ca să stea față cu acel Mihail, spre a da seama de împotrivirea lor. Și după acestea să aveți bunătatea a ne da seama în scrisoarea voastră despre desfășurarea acelei puneri în stăpânire, împreună cu numele celor chemați, dacă vor fi vreunii, și cu sorocul hotărât.

Dat Ia Sântimbru, în a opta zi a sărbătorii Botezului Domnului, în anul aceleiași o mie trei sute șaptezeci și unu.

Arh. Naț. Magh., Dl. 27.432. Fotocopie Ia Inst. de Ist. Cluj-Napoca/1371.

Transumpt în actul conventului din Cluj-Mănăstur din 2-15 februarie 1371, nr. 11.

Bibi. Fii. Ciuj-Napoca a Acad. Rom. Ms. Lat. Kemăny, *Dipl. Trans.*, III, *Appendix*, nr. 95 (cu data greșită: 14 ianuarie 1371). Copie.

¹ Astfel în transumpt.

Conventul din Cluj-Mănăştur adevăreşte că Gheorghe, fiul lui Dominic, fiul lui Ioan de Nădăşelu (*Nadas*), din comitatul Cluj, învăţăcelul (*famulus*) lui Dominic, abatele de Oradea, i-a împuternicit pe Laurenţiu, fiul lui Ioan, pe Dominic şi Dionisie, fiii acestuia, ca şi pe Ladislau şi Ioan, fiii lui Nicolae, fiul lui Ioan, nobili de Nădăşelu, rudele sale, să-i administreze bunurile sale, respectiv părţile sale din moşia Nădăşelu, pe care le stăpâneşte în temeiul dreptului de moştenire, părţi de moşie expuse pagubelor din pricina abuzurilor celor cu care se învecinează.

Arh. Naţ. Magh., Dl. 60 983. Xerocopie la Inst. de Ist. Cluj-Napoca/1371.

Orig. perg., cu mari pete de umezeală.

REGEŞTE: *Magyar Konyv-Szemle*, 1883, p. 33.

Excellentissimo domino eorum, <domino Lodov>icol, dei gracia illustri regis Hungarie, capitulum ecclesie Orodienensis, oraciones in domino devotas.

Litteris vestre sublimitatis pro nobili puella Ursula vocata, filia Blasii, filii Pousa de Zeer, ad faciendas citaciones, inquisiciones et prohibiciones per anni circulum generaliter datis, nobis directis, honore quo decuit receptis, unacum Nicolao, filio Fabiani de Bok, homine vestro, litteris in eisdem expressis, magistrum Johannem, concanonicum noştri pro testimonio fidedignum, ad infrascripta inquirenda duximus dirigendum, quidem ad nos reversis nobis concorditer retulerunt requisitis quod ipsi a nobilibus et ignobilibus ac aliis cuius status et condicionis hominibus a quibus decens scire videlicet diligenter et conscienciose inquisicione prehabita, talem de subscriptis scivissent veritatem quod Nicolaus germanus Karapch, Olachus de Rekas, sabbato proximo ante festum Exaltacionis sancte crucis proxime preteritum, ad possessione diete nobilis domine Ewsin vocata venisset et Humulos iobagionum suorum de eadem extirpări et deportări, in eademque unam domum comburi et quatuor boves fecisset auferri propria sua potencia mediante.

Datum in octavis festi Epiphaniarum domini, anno eiusdem, M° CCC⁰ LXX⁰ primo.

<Pe verso:> Domino regi, pro nobili puella Ursula vocata, filia Blasii, filii Pouse de Zeer, contra Nicolaum, germanum Karapch, Olachum, inquisitoria.

Preaînălţatului lor stăpân, domnului Ludovic, din mila lui Dumnezeu regele Ungariei, capitulul bisericii din Arad, cucernice rugăciuni întru Domnul.

Cu scrisoarea înălţimii voastre dată pentru nobila fată numită Ursula, fiica lui Blasiu, fiul lui Pousa de Zeer, de a face chemare, cercetare şi oprelişte, scrisă nouă ca poruncă generală pe timp de un an şi primită cu cinstea cuvenită, am hotărât să-l trimitem pentru a cerceta cele mai jos arătate, împreună cu Nicolae, fiul lui Fabian de Boc, omul vostru arătat anume în scrisoarea voastră, pe magistrul Ioan, concanonicul nostru, ca om de mărturie vrednic de crezare; aceştia, întorcându-se la noi şi întrebaţi de noi, ne-au spus într-un glas că ei, printr-o cercetare de mai

înainte, au aflat în legătură cu cele arătate, de la nobili și nenobili și de la alți oameni de orice stare sau condiție, de la care se cuvine a ști adevărul că Nicolae, frate bun al lui Karapch, românul din Receaș, a venit în sâmbăta de dinaintea sărbătorii înălțarea Sfintei Cruci, de curând trecută², la moșia numită Izvin a zisei nobile doamne și de acolo au smuls și cărat hameiul iobagilor săi și tot acolo au aprins o casă și au luat cu puterea șase boi.

Dat la octavele sărbătorii Botezului Domnului, în anul aceluiași, o mie trei sute șaptezeci și unu.

<Pe verso:> Domnului regele, scrisoare de cercetare pentru nobila fată Ursula, fiica lui Blasiu, fiul lui Pousa de Zeer, împotriva lui Nicolae, frate bun al lui Karapch, românul.

Arh. Na(. Magh., Dl. 91.775. Xerocopie la Inst. de Ist. Cluj-Napoca/1371.

Orig., cu urme de pecete ogivală de închidere, aplicată în document, pe verso.

¹ Rupt cea 3 cm, întregit pe baza contextului.

² 7 septembrie 1370.

5

1371 ianuarie 20, Vișegrad

Ladislau, palatinul Ungariei, amână pe ziua de 1 mai procesul dintre Mihail, fiul lui Dominic, din satul Domohida (*de villa Damanyhyda*) în numele căruia s-a înfățișat Nicolae, cu scrisoarea de împuternicire a comitelui capelei, Ubul și Mihail, fiii lui Ladislau și Leucus Lengen, în numele căruia s-a prezentat Mihail de Zala, cu scrisoarea de împuternicire a palatinului.

Arh. Naț. Magh., Dl. 52 180.

Orig., hârtie, cu pecete de închidere, aplicată pe verso.

REGESTE: *Kd/lay*, II, p. 159, nr. 1673.

6 1371 ianuarie 20 (*octavo die termini prenatali = in octavis festi Epiphaniarvm*), Vișegrad

Ladislau, ducele de Oppeln și palatin al Ungariei, poruncește capitlului din Agria să trimită un om de mărturie la hotărnicirea moșiei Olcsva (*Wolchwă*). Se menționează și se reproduce în rezumat o scrisoare de hotărnicire a acelei moșii a capitlului din Oradea, din 8 iulie 1337.

Arh. Naț. Magh., Dl. 98 614.

Orig., hârtie, cu fragmente de pecete de închidere, aplicate pe verso.

EDIȚII: *Károlyi*, I, p. 321-326.

7

1371 ianuarie 20, Vișegrad

Ladislau, ducele de Oppeln și palatin al Ungariei, amână înfățișarea unor acte într-o pricină de împărțire de moșii. Se menționează o scrisoare a capitlului din Oradea.

Ludovic I, regele Ungariei, acordă capitlului din Zara dreptul de a avea pecete proprie. Se menționează între alții: Dumitru, episcopul de Oradea, Dumitru, episcopul Transilvaniei, Dominic, episcopul de Cenad¹ și Emeric, voievodul Transilvaniei.

EDIȚII: *Farlali*, V, p. 98-99; *Katona*, III, 10, p. 471[^]*73; *Fejer*, IX/4, p. 327-329; *Smicklas*, XIV, p. 301-303.

¹ La Smidiklas greșit: Varadiensî

1371 ianuarie 22, Buda

Quarum prima, scilicet illustrissimi principis domini Lodovici, dei gratia regis Hungarie etc, pie recordationis in anno domini M^{mo} trecentesimo septuagesimo primo, in die beati Vincentii martiris, Bude patenter emanata, sua serie edocebat quod prefatus dominus Lodovicus rex ad humilliam et instantem petitionem fidelis sui magistri Johannis, filii Andree, nobilis comitatus Albensis Transsilvane, in eiusdem, item Emerici, Thome et Andree carnalium, necnon Ladislai, filii condam Andree vicewayuode et Stephani, filii Lucasii, patruelium fratrum suorum de eadem Gyogh, personis, maiestăți sue porrectam, consideratis etiam fidelibus servitiis per eosdem culmine suo iuxta suum posse exhibitis, dictis Johanni, Emerico, Thome et Andree ac Ladislaus¹ et Stephanus¹ annuisset et promisset gratiose, ut deincepe ipsorum proprias et aliorum, quorumvis hominum generationis eorum filiis², sorores et neptes quascumque in possessionibus, terris et iuribus possessionariis omnibus ubicunque sitis et habitis tam nobilium iamdictorum, quam hominum generationis eorum, specialiter autem in possessionibus condam Stephani, filii Samsonis, que in prefatos nobiles dicuntur modo simili iure successorio esse devolute, per gratiam succedendi in ipsorum iuris successorii contra consuetudinem regni sui requirente³ preiudicium et iacturam heredes et successores ac participes ad instar filiorum non restitueret⁴ nec preficeret, committens, ut prenominati nobiles de Gyogh eorumque filii et heredes de possessionibus, terris suis et hominum suorum generationum in ipsos iure successorio devolutis, iamdictis eorum filiabus, sororibus et neptibus pro earum iuribus quartalibus non cum possessione, sed cum pecunia, regni sui consuetudine requirente, congruam inpendere satisfactionem; gratias autem et litteras suas, si quas de cetero supradictis filiabus, sororibus et neptibus item⁵ ipse dominus Lodovicus rex ex oblivione facere, dare et annuere contingeretur, extunc revocatas, cassas, frivolas reliquisset, ne preiudicium generare valeant iuribus nobilium supradictorum.

Cea dintâi dintre aceste scrisori, adică aceea a ilustrului principe, domnul Ludovic, din mila lui Dumnezeu regele Ungariei etc, de fericită pomenire, dată ca scrisoare deschisă în anul Domnului o mie trei sute șaptezeci și unu, în ziua fericitului mucenic Vincențiu, la Buda, arăta prin cuprinsul său, că sus-zisul domn Ludovic, regele -la smerita și stăruitoare rugămintă a credinciosului său magistrul Ioan, fiul lui Andrei, nobil din comitatul Alba Transilvaniei, făcută maiestății sale în numele său, precum și al lui Emeric, Toma, Andrei, frații săi buni, ca și al lui Ladislau, fiul răposatului Andrei vicevoievodul⁶ și al lui Ștefan, fiul lui Luca, verii săi tot de Geoagiu, ținând seama și de slujbele credincioase făcute de ei, după puterile lor, înălțimii sale, a încuviințat și a făgăduit milostiv zișilor Ioan, Emeric, Toma și Andrei și lui Ladislau și Ștefan, ca de aici înainte să nu pună și să nu așeze printr-o milostivire osebită, împotriva cerinței obiceiului regatului său și spre paguba și vătămarea dreptului lor de moștenire, pe fiicele, surorile și orice nepoate ale lor și ale oricăror alți oameni din neamul lor, ca moștenitoare, urmașe și părtașe la moștenire la fel cu fiii, la moșiile, pământurile și toate drepturile de moșie așezate și aflătoare oriunde, atât ale sus-zișilor nobili, cât și ale oamenilor din neamul lor, și, în deosebi, în moșiile răposatului Ștefan, fiul lui Samson, care, precum se zice, au trecut la fel cu drept de moștenire asupra pomeniților nobili, poruncind el ca, pentru moșiile, pământurile lor și ale oamenilor din neamul lor care au trecut asupra lor prin drept de moștenire, sus-numiții nobili de Geoagiu și fiii și moștenitorii lor să dea cuvenita despăgubire sus-ziselor lor fiice, surori și nepoate, pentru drepturile lor la pătrimea de fiică, așa cum cere obiceiul regatului său, nu în moșii, ci în bani. Iar milostivirile și scrisorile sale, pe care s-ar întâmpla cumva ca acest domn Ludovic, regele, să le facă, să le dea și să le încuviințeze de aici înainte sus-ziselor fiice, surori și nepoate, din uitare, le-a declarat chiar de atunci desființate, stricate și netrebnice, ca să nu poată aduce vreo pagubă drepturilor sus-zișilor nobili.

Arh. Naț. Rom., D.J. Cluj, Doc. medievale, Fond fam. Suky, nr. 37.

Rezumat în actul lui Ladislau de Nădab, vicevoievodul Transilvaniei, din 27 octombrie 1413.

¹ Corect: Ladislao; Stephano.

² Corect: filias.

Corect: requirerem.

⁴ Contextul ar cere mai degrabă: institueret.

⁵ Corect: idem.

⁶ Indicație socotită ca eronată; cf. Pali, p. 500, nota 3.

10 1371 ianuarie 24 (*duodecimo die termina prenotato = octavas festi Epiphaniarum domini*), Vișegrad

Nicolae de Zeech, judele curții regale, amână judecarea pricinii dintre Ladislau, fiul lui Teutus, Andrei, abatele mănăstirii din Cikâdor, pe de o parte, și Emeric, voievodul Transilvaniei și Ștefan, cornițele secuilor, fratele său, pe de altă parte, pentru ziua de 1 mai (*ad octavas festi beati Georgii martiris*), în legătură cu

drepturile de stăpânire asupra moșiei Lota, poruncind conventuii dm Pecsvaradin să-i cheme la judecată pentru acest soroc.

Arh. Naț. Magh., Dl. 87.455. Fotocopie la Inst. de Ist. Cluj-Napoca/1349.
Orig.

11

<1371 februarie 2-15>\ <Cluj-Mănăstur>

Nobili viro et honesto, Johanni, viceuaiuode Transsiluano, amico eorum honorando, conventus monasterii beate Mărie virginis de Clusmonstra, amicitie debitum cum honore. Litteras vestre nobilitatis noveritis nos recepisse in hec verba: <Urmează actul lui Ioan, vicevoievodul Transilvaniei, din 13 ianuarie 1371, nr. 2>. Nos enim iuri consonis petitionibus vestris et iusticie annuentes cum predicto Johanne, filio Augustini, homine vestro, nostrum hominem, videlicet fratrem Johannem sacerdotem, socium nostrum, pro testimonio fidedignum, ad premissa exequenda duximus transmittendum, qui demum ad nos reversi nobis concorditer retulerunt quod ipsi, in festo Puritlcacionis virginis gloriose nune proxime preterito et aliis diebus ad hoc aptis et congrue sufficientibus, ad facies predictarum possessionum Z<enthpeter>² et Zenthmartun vocatarum, vicinis et commetaneis earundem legittime³ inibi convocatis et presentibus, accendendo, <supra dictas>² porciones possessionarias in eisdem possessionibus Zenthpeter et Zenthmarton³ habitas, iuxta continencias instrumentorum ipsius Mychaelis dicti de Pyspiky, eidem statuissent eo iure quo ad ipsum Mychaelem³ et suos filios pertinere dinoscutur, salvo iure alieno, perpetuo possidendas nemine contradictore aparente⁴, ibidem legitimis diebus expectantibus.

Datum<...>1.

Nobilului și cinstitului bărbat Toma, vicevoievodul Transilvaniei, prietenului lor vrednic de cinstire, conventuii mănăstirii fericitei fecioare Măria din Cluj-Mănăstur, cu prietenia și cinstea cuvenită.

Aflați că am primit scrisoarea Nobleței voastre, având acest cuprins/ < Urmează actul lui Ioan, vicevoievodul Transilvaniei, din 13 ianuarie 1371, nr. 2>.

Noi, așadar, încuviințând cererile voastre potrivite cu legea și dreptatea, am hotărât să trimitem împreună cu sus-zisul Ioan, fiul lui Augustin, omul vostru, pe omul nostru ca om de mărturie vrednic de crezare, anume pe fratele Ioan, preotul, soțul nostru, spre a aduce la îndeplinire cele de mai sus. Aceștia, întorcându-se apoi la noi, ne-au spus într-un glas că la sărbătoarea întâmpinării Domnului, acum de curând trecută⁵, și în alte zile potrivite și îndestulătoare pentru aceasta, ducându-se ei la sus-zisele moșii numite Sânpetru și Zenthmartun, după ce au chemat în chip legiuit pe vecinii și megieșii lor și fiind aceștia de față, l-au pus pe acel Mihail zis de Pyspiky, în stăpânirea ziselor părți de moșie aflătoare în acele moșii Sânpetru și Zenthmartun, potrivit cuprinsului actelor sale, ca să le stăpânească pe veci, cu acel drept cu care se știe că țin de acel Mihail și de fiii săi, fără a vătămă dreptul altuia, neivindu-se nici un împotrivitor cât au așteptat ei acolo în zilele legiuite.

Dat <...>.

¹ Elementele datării n-au fost copiate de scribul actului; datarea s-a făcut pe baza transumptului, vezi doc. nr. 2.

² Pată de umezeală de cea 2,5 cm, întregit pe baza contextului.

³ Astfel în copie.

⁴ Corect: *apparente*.

⁵ 2 februarie.

12

1371 martie 20, Avignon

Dilecto filio Thome Mathei, canonico Transilvanensi, salutem etc. etc.

Volentes itaque tibi in presbyteratus ordine constituto¹, qui, ut asseris, in sacra pagina scholaris existis quique pro ecclesia Transilvanensi per quatuor annos in curia Romana utiliter laborasti, premissorum intuitu gratiam facere specialem canonicatum ecclesie Transilvanensis cum plenitudine iuris canonici apostolica tibi auctoritate conferimus et de illo etiam providemus. Prebendam vero ac dignitatem, personatum vel officium, etiamsi dignitas, personatus vel officium huiusmodi curam habeat animarum, dummodo dignitas ipsa maior post episcopalem in dicta ecclesie non existas, si que vel si qui aut si quod in dicta ecclesia vacant ad presens vel cum vacaverint, quas seu que tu per te vel procuratorem tuum ad hoc legitime constitutum infra unius mensis spatium, postquam tibi vel eidem procuratori de illarum vel illorum vacatione constiterit, duxeris acceptandas vel acceptandos seu acceptanda, conferendas, conferendos seu conferenda tibi post acceptationem huiusmodi cum omnibus iuribus et pertinentiis suis donationi apostolice reservamus districtius inhibentes etc. etc. usque seu quod parrochiam ecclesiam sancti Martini Transilvanensis diocesis nosceris obținere. Volumus autem, quod, quamprimum vigore presentium canonicatus et prebende vel dignitatis, personatus vel officii huiusmodi fueris possessionem pacificam assecutus, pfațam parrochiam ecclesiam, quam, ut prefetur, obtines quamque extunc vacare decernimus, omnino, prout etiam ad id te sponte obtulisti, dimittere tenearis etc. etc.

Datum Avignione XIII. Kalendas Aprilis anno primo.

Iubitului fiu Toma al lui Matei, canonic al <bisericii> Transilvaniei, mântuire etc.

Așadar, voind noi să-ți facem osebită milostivire ție, care te afli rânduie în treapta preoției și ești, precum declari, învățat în teologie și ai muncit cu folos pentru biserica Transilvaniei vreme de patru ani la curia română, ținând noi seama de cele de mai sus, îți hărăzim din puterea apostolică un canonicat în biserica Transilvaniei, cu deplinătatea dreptului canonic și te numim la el.

Iar prebenda și demnitatea, prerogativa sau slujba, chiar dacă această demnitate, prerogativă sau slujbă ar fi legată de păstoria sufletelor, dar numai să nu fie acea demnitate mai mare în zisa biserică urmând îndată după cea episcopală - dacă este vreuna sau vreunul sau <sunt> vreunele acum vacante în zisa biserică sau

dacă vor fi vacante pe care ai găsi cu cale să le primești tu însuși prin împuternicitul tău statornicit în chip legiuit pentru aceasta, în timp de o lună după ce vei fi știut tu sau acel împuternicit depre vacanța acelora noi le păstrăm pe seama dreptului apostolic de danie, pentru ca să ți se hărăzească ție, după această primire, dimpreună cu toate drepturile și cele ce țin de ele, oprindu-te cu tărie etc, etc., până la: sau ca să <mai> poți ține biserica parohială a sfântului Martin, din dieceza Transilvaniei.

Voim însă ca de îndată ce prin tăria celor de față vei fi fost pus în pașnica stăpânire a canonicatului și a acelei prebende sau demnități, prerogativă sau slujbă, să fii dator, așa cum te-ai arătat și gata la aceasta din îndemnul tău să te lași cu totul de sus-zisa biserică parohială, pe care o ții, precum s-a spus, și care hotărâm ca să fie vacantă încă de atunci etc. etc.

Dat la Avignon, în a treisprezecea zi înainte de calendele lui aprilie, în anul întâi.

Arh. Vat., Reg. Aven., an I, pars. III, tom. III, f. 386-387. Fotocopie la Inst. de Ist. Cluj-Napoca/1371.

Orig., hârtie.

EDIȚII: *Archiv*, XXIV, p. 586-587.

¹ Astfel în orig.

13   1371   martie   20   {XIII   kalendas   Aprilis),   Avignon

Papa Grigore al XI-lea vestește numirea lui Toma al lui Matei într-un canonicat al bisericii Transilvaniei¹:

In eodem modo venerabilibus...² Waradiensis et ...³ Vaciensi episcopis ac dilecto filio ..., decano ecclesie sancti Agricoli Avinionensium salutem etc.

în același fel venerabililor frați, episcopilor <Dumitru> de Oradea și <Ioan> de Vaț și iubitului fiu ..., decanul bisericii Sfântului Agricola din Avignon.

Arh. Vat., Reg. Aven., an. I, pars. I, tom. III, f. 387^v. Fotocopie la Inst. de Ist. Cluj-Napoca/1371.

Orig., hârtie.

EDIȚII: *Archiv*, XXIV, p. 587.

¹ Vezi doc. nr. 12.

² Dumitru.

³ Ioan.

14

1371 martie 20, <Alba Iulia>

Capitulum ecclesie Transsilvane omnibus Christi fidelibus tam presentibus quam futuris presens scriptum inspecturis, salutem in omnium salvatore.

Ad universorum notitiam harum serie volumus pervenire quod Johannes, filius Nicolai de Zamusfalua, pro se personaliter et pro Andrea, fratre suo uterino, cum procuratoriis literis causalibus religioso conventus monasterii beate virginis Mărie de

Clusmonostra ab una, ac Nicolaus dictus Judex, civis de Cluswar, personal iter coram nobis constituti parte ex altera, idem Johannes, filius Nicolai, in sua et eiusdem Andree fratris sui in persona, omne honus¹ et gravamen eiusdem, si in infrascriptis stare nolle, in se assumptendo, proposuit et confessus extitit ministerio vive vocis quod ipsi, habita matura deliberatione inter se, consideratis probitatibus eiusdem Nicolai iudicis pre eorum voluntate, in facie cuiusdam possessionis eorum Zenthmiklos vocate unum locum molendini super fluvium Zomus vocatum existentem, communiter eos tangentem, et unum liberum locum curie integre mansionis sessionalem in eadem possessione ipsorum habitum ad modum integre curie seu integre mansionis aliorum iobagionum eorum in ipsa possessione residentium pro allogio in ipsa curia preparand² cum omnibus utilitatibus, videlicet terris arabilibus, silvis, pratis, nemoribus, aquis et quibuslibet pertinentiis ad ipsam curiam integram seu mansionem cedentibus dedissent perpetuo et assignassent, immo idem Johannes, filius Nicolai, suo et dicti fratris sui nominibus, dedit et assignavit iure perpetuo irrevocabiliter possidendum et habendum coram nobis. Ita videlicet quod predictus Nicolaus dictus Judex, molendinum et curiam cum allogio in locis ipsorum cum suis expensis et laboribus construere deberet et edificare et ad eorundem operationem seu edificationem ligna sufficientia de silva ipsorum Johannis et Andree, filiorum Nicolai, unde possit liberam deferendi omni impignoratione et arrestatione postposita haberet facultatem. Perfectisque ipsis molendino, curia et allogio ac integraliter edificatis, tandem recta medietas fructuum et proventuum eiusdem molendini ipsi Nicolao iudici et alia medietas eisdem Johanni et Andree, filiis Nicolai, perhempnaliter cedere deberent et provenire. Fracturam etiam ipsius molendini necessario renovandam seu impedimentum quod eidem contingeret evenire, communiter ipsi et equaliter vel cum eorum expensa communi reficere tenerentur et facere reformare. Necnon molendinatorem quem idem Nicolaus iudex vellet eligere, in ipso molendino conservandi haberet potestatem. De predicta autem curia integra et allogio nil plus nisi duos florenos pro collecta idem Nicolaus iudex singulis annis predictis nobilibus persolvere deberet, nec ultra debitum ipsorum duorum florenorum quidquam ab eodem vel de bonis eiusdem contra ipsius voluntatem pro se recipere possent et exigere. Assumptis idem Johannes, filius Nicolai, ac se et eundem Andream, fratrem suum, firmiter obligans prefatum Nicolaum iudicem et suos heredes in predicta medietate molendini ac curia et allogio pacifice debere conservare, tali vinculo obligationis interserto quod quodcumque iidem nobiles communiter aut pro se de redditibus seu proventibus predictae medietatis molendini quo ad portionem ipsius Nicolai iudicis cedentibus aliquid pro se vendicarent vel etiam de utilitatibus in ipsa curia et allogio eiusdem videlicet de animalibus in eodem nutriendis et conservandis, iniuriose contra eiusdem voluntatem reciperent et auferrent totiens quotiens hoc facerent, semper in decern marcis denariorum eidem Nicolao iudici persolvendis absque iudicis portione convincerentur ipso facto. Hoc declarato quod propter excessum eorundem Johannis et Andree, filiorum Nicolai, si eosdem quoquomodo contra quospiam contingeret in iure vel extra aggravari, predicta medietas molendini ipsum Nicolaum iudicem contingens cum suis proventibus ac predicta curia libera et allogium eiusdem et

universa bona in eisdem existentia non possint occupari per factum eorundem, scilicet pacifice et illese semper stare pro eodem. Cum autem ipse Nicolaus iudex vel sui heredes premissam medietatem molendini sui aut curiam et allogium per ipsum Nicolaum iudicem factum et edificatum vendere voluerint, liberam vendendi cui velint habebunt facultatem, contradictione eorundem nobilium per omnia non obstarite, prout ad hoc idem Johannes, filius Nicolai se et dictum Andream fratrem suum firmiter obligavit coram nobis. In cuius rei testimonium perpetuamque firmitatem presentes litteras nostras privi legales ad instantiam eorundem pendentis sigillii nostri munimine roboratas duximus concedendas.

Datum feria quinta proxima ante dominicani Judica, anno domini M^{mo} CCC^{mo} LXX^{mo} primo. Discretis viris dominis Johanne preposito, Andrea cantore, Petro custode et magistro Thoma archidiacono de Hunyad, decano ecclesie nostre existentibus.

Capitulul bisericii Transilvaniei, tuturor credincioșilor întru Hristos, atât celor de față, cât și celor viitori, care vor vedea această scrisoare, mântuire întru mântuitorul tuturor.

Prin cuprinsul scrisorii de față, voim să ajungă la cunoștința tuturor că înfațișându-se înșiși înaintea noastră Ioan, fiul lui Nicolae de Someșeni, în numele său și în acela al fratelui său bun, Andrei, cu scrisoarea de împuternicire pentru judecată din partea cuviosului convent al mănăstirii fericitei fecioare Măria din Cluj-Mănăstur, pe de o parte, iar, pe de altă parte, Nicolae zis Judele, orășean din Cluj, acest Ioan, fiul lui Nicolae, în numele său și în acela al fratelui său Andrei, luând asupra sa orice sarcină sau răspundere a acestuia, dacă acest Andrei n-ar stăruie în cele mai jos scrise, a arătat și a mărturisit prin viu grai că, după o chibzuire cumpănită între ei, ținând el seamă de destoinicia lui Nicoale zis Judele, din voința lor deopotrivă, i-au dat și încredințat pe veci un loc de moară pe o moșie a lor, numită Sănnicoară, aflător pe râul Someș, și care ține de ei împreună, și un loc liber pentru o curte sau gospodărie întreagă, aflător pe aceeași moșie a lor, pentru ridicarea unei case în acea curte, în felul curților sau gospodăriilor întregi ale celorlalți iobagi ai lor așezați pe acea moșie, împreună cu toate folosințele lui, și anume, cu pământurile arătoare, pădurile, fânețele, livezile, crângurile, apele și orice alte lucruri ce țin de el și care atârnă de acea curte sau gospodărie întreagă; ba zisul Ioan, fiul lui Nicolae, în numele său și al numitului său frate i l-a dat și i l-a încredințat în fața noastră ca să-l aibă și să-l stăpânească cu drept de veci și nestrămutat, dar cu înțelegerea ca zisul Nicolae zis Judele, să fie dator a ridica și a clădi acea moară și curte cu casă de pe locurile lor, cu a sa muncă și cheltuială, iar pentru ridicarea și clădirea lor să aibă slobodă voie de a căra din pădurea numiților Ioan și Andrei, fiii lui Nicolae, lemne destule de unde ar putea, fără nici o zălogire sau popreală. Și după ce vor fi gata clădite pe de-a-ntregul moara, curtea și locuința, o dreaptă jumătate din roadele și veniturile acelei mori trebuie să i se dea și să-i vină totdeauna acelui Nicolae Judele, iar cealaltă jumătate pomeniților Ioan și Andrei, fiii lui Nicolae; și orice stricăciune ce ar trebui dreasă sau pagubă ce s-ar ivi întâmplător la acea moară să fie ei ținuți laolaltă și deopotrivă să le dreagă sau să pună pe alții să le facă la loc pe cheltuiala lor deopotrivă; totodată, acel Nicolae Judele, să aibă dreptul de a ține la moară pe morarul pe care va vrea el să și-l aleagă; iar pentru pomenita curte întreagă și locuință zisul Nicolae Judele, să fie dator în fiecare an a plăti ca dare, sus-zișilor nobili, numai

doi florini; și peste această datorie de doi florini ai lor să nu poată ei lua și pretinde pentru dânsii nimic de la dânsul sau din bunurile lui, împotriva voinței sale. S-a legat zisul Ioan, fiul lui Nicolae, pe sine și l-a legat și pe acel frate al său Andrei să fie datori a păstra în pace pe pomenitul Nicolae și pe moștenitorii lui în sus-zisa jumătate a morii și a curții și în sus-zisa casă, punându-se următoarea legătură a acestei îndatoriri: ca oricând ar pretinde ceva numiții nobili, fie împreună, fie fiecare pentru sine, din veniturile sau câștigurile pomenitei jumătăți a morii, ce cad în partea lui Nicolae zis Judele sau ar lua ori ar duce pe nedrept și împotriva voinței lui ceva din folosințele de pe acea curte și casă a lui: și anume din animalele ce vor fi hrănite și ținute acolo, ori de câte ori vor face acest lucru, tot de atâtea ori să fie osândiți, prin chiar acel drept, să plătească numitului Nicolae Judele, câte zece mărci, fără partea cuvenită judecătorului, lămurindu-se și acest lucru, că, dacă pentru vreo vină a zișilor Ioan și Andrei, fiii lui Nicolae, s-ar întâmpla ca aceștia să fie osândiți față de cineva, fie prin judecată, fie în afara judecății, atunci pomenita jumătate ce ține de Nicolae Judele, ca și veniturile ei, ca și sus-zisa curte slobodă și casa de pe ea, precum și toate bunurile aflătoare în ele să nu poată fi luate din pricina vinei lor, ci să-i rămână lui în pace și neștirbite. Dacă însă zisul Nicolae Judele sau moștenitorii lui vor voi să vândă pomenita jumătate din moara aceea sau curtea ori casa făcută și clădită de către Nicolae Judele, ei vor avea slobodă voie a le vinde oricui vor voi, fără să țină seama întru nimic de împotrivirea acelor nobili, așa cum s-a legat temeinic la aceasta în fața noastră, Ioan, fiul lui Nicolae, atât pentru sine, cât și pentru fratele său Andrei. Spre mărturia și veșnica trăinicie a acestui lucru, la stăruința lor, am hotărât să dăm această scrisoare privilegială a noastră, întărită cu puterea peceții noastre atârinate.

Dat în joia dinaintea duminicii *Judica*, în anul Domnului o mie trei sute șaptezeci și unu, pe când chibzuiții bărbați, domnul Ioan era prepozit, Andrei cantor, Petru custode, iar magistrul Toma, arhidiaconul de Hunedoara, decan al bisericii noastre.

Arh. Naț. Magh., DI. 29.175.

Copie contemporană.

EDIȚII: *Ub.*, II, p. 362-364; Makkai László, *Kiadatlan oklevelek Kolozsvár közepkori tortenetehez*, Cluj, 1947, p. 8-10.

¹ Astfel în copie.

15

1371 martie 25, <Oradea>

Nos, capitulum ecclesie Waradiensis, significamus tenore presentium quibus expedit universis, quod Lucas, filius Iwan de Ugra, ad nostram personaliter accedens presentiam, exhibuit et presentavit nobis quasdam litteras nostras patentes tenoris infrascripti, petens nos humiliter et devote, ut tenorem earundem presentibus de verbo ad verbum transcribi et noștri sigilli appositione consignari faceremus ad cautelam. Quarum tenor per omnia talis est: <*Urmează actul capitulului din Oradea din 28 august 1329 Cod. Andeg., II, p. 428-429*>. Nos itaque petitionibus ipsius Luce, filii Iwan, utpote iustis et condignis, favorabiliter inclinati, tenorem predictarum litterarum nostrarum presentibus transcribi fecimus et appositione sigilli noștri autentici communiri.

Datum in festo Annunciationis beate Mărie virginis, anno domini millesimo CCC^{TM}LXX^{m10} primo.

Noi, capitlul bisericii din Oradea, prin cuprinsul celor de față, facem cunoscut tuturor căroră se cuvine că Luca, fiul lui Iwan de Ugra, venind însuși înaintea noastră, ne-a arătat și înfățișat o scrisoare a noastră deschisă, cu cuprinsul scris mai jos, cerându-ne cu smerenie și supunere să punem spre chezăsie, să fie trecut cuprinsul ei cuvânt de cuvânt în scrisoarea de față și să fie întărit prin punerea peceteii noastre. Cuprinsul acestei scrisori este în întregime acesta: <Urmează actul capitlului din Oradea, din 28 august 1329, DIR, veac. XIV, C, voi II, nr. 561>. Noi, așadar, ascultând cu bunăvoință cererile acelui Luca, fiul lui Iwan, ca fiind drepte și legiuite, am pus să fie trecut cuprinsul sus-zisei noastre scrisori în scrisoarea de față și să fie întărit prin punerea peceteii noastre adevărate.

Dat la sărbătoarea Bunevestiri, în anul domnului o mie trei sute șaptezeci și unu.

Arh. Naț. Rom., D. J. Oradea, Fd. Muz. Reg. Fotocopie la Inst. de Ist. Cluj-Napoca/1329.
Orig., hârtie.

16

1371 martie 26, Sânmimbru

Honorabilibus et religiosis viris, conventui ecclesie gloriose Mărie de Clusmonustra, <amicis suis, Johannes, viceuivoda Transsiluane, debite amicitie et honoris>¹ incrementum.

Noveritis discretum virum, magistrum Nicolaum de Ozd et <... archidiaconos ecclesie Transsiluane... Johannes ecclesie>² Albensis Transsiluane prepositi officiales dominorum de capitulo eiusdem ecclesie de Iwlak in octavis medie quadragesime <...>³ nobiscum in sede wayvodali in iudicio pro tribunali sedentibus <...>⁴ Thomas frater eiusdem magistri Nicolai archidiconi consurgens vice eiusdem <...>⁴ magistri Frank, filii condam domini Konye bani, Budak vocata <...>⁵ in metis ipsius possessionis dicti capituli Iwlak vocate intromittere <...>⁵ redimere non permisissent, ipsumque tanquam publicum malefactorem iuxta <...>⁶ suspendio pătibuli <...>⁷ quidam Olachy proximi eiusdem condemnati, videlicet Ladislaus, filius <...>⁸ unacum universitate Olachorum de eadem Budak egredientes sequenti die condemnationis eiusdem furiș <ad possessionem Iwlak vocatam>⁹ potentialiter venientes <duas curias>¹⁰ jobagionum de eadem unam, in qua idem Nicolaus de Buda officialis <descensum fecisset... ensu>" concremassent et duo equi boni sexaginta florenos valentes, unus balteus octuaginta florenos, pancerium <cum galea>¹² valentia ipsius Nicolai de Buda in eodem suo descensu habita ac universa bona eorundem dominorum jobagionum plusquam viginti florenos facientia igne omnino extitissent exusta et consummata <et quod in>¹³ nocte predictae diei novem equos equatiales, ex quibus octo eiusdem Nicolai de Buda et unus videlicet nonus predicti Thome extitissent, iidem Olachy in campo per vulnera sagitarum occidissent in grande prejudicium diete ecclesie Transsiluane et derogamen et ad hec plura inferre conarentur impedimenta.

Super quo vestram requirimus amicitiam presentibus diligenter quatenus mittatis hominem pro testimonio fidedignum, quo presente, Johannes, filius Bamabe de Toldalad, vel Jacobus de Faragou aut Blasius vel Paulus de Zakul, aliis absentibus, homo noster, ab omnibus, quibus decet et licet diligenter investigando sciat et inquirat omnimodam de premissis veritatem, scitaque premissorum veritate totius facti ipsius, prout fuerit expediens, nobis in vestris litteris amicabiliter rescribatis.

Datum in Sancto Emerico, octavo die predictarum octavarum, anno domini

Cuvioșilor bărbați vrednici de cinstire din conventul bisericii slăvitei Măria din Cluj-Mănăstur, prietenilor săi, Ioan, vicevoievodul Transilvaniei, spor al prieteniei și cinstei cuvenite.

Aflați că, venind în fața noastră și a nobililor care ședeau cu noi în scaunul voievodal de judecată, chibzuitul bărbat, magistrul Nicolae de Ozd și... arhidiaconi ai bisericii Transilvaniei... al lui Ioan, prepozitul bisericii de Alba Transilvaniei, slujbașii din Iwlak ai domnilor din capitlu acelei biserici, la octavele mijlocului păresimilor¹⁴... Toma, fratele numitului magistru Nicolae arhidiaconul, ridicându-se în numele acelui..., s-a plâns că un iobag de pe moșia magistrului Frank, fiul răposatului ban Konya, numită Budacu..., a cutezat să intre în hotarele moșiei numite Iwlak a pomenitului capitlu din Alba Iulia... și, deoarece ei nu au îngăduit să-l răscumpere, ci potrivit... I-au pedepsit cu atârănarea în spânzurătoare, ca răufăcător cunoscut..., niște români, rude cu osânditul, și anume Ladislau, fiul lui... împreună cu obștea românilor, de pe aceeași moșie Budacu, pornind în ziua următoare după osândirea acelui tâlhar și venind cu silnicie la moșia numită Iwlak, au ars două curți ale iobagilor de acolo, din care una în care trăsesese în gazdă acel Nicolae de Buda, slujbașul domnilor din capitlu și au fost mistuiți cu totul și arși în acest foc doi cai buni în preț de șaizeci de florini, o cingătoare în preț de optzeci de florini, o platoșă, zalele și coiful în preț de... ale numitului Nicolae de Buda, aflătoare în locul său de găzduire, cât și toate bunurile iobagilor acelor domni din capitlu, care făceau mai mult de douăzeci de florini și că în noaptea acestei zile numiții români au ucis pe câmp, rănind cu săgeți, nouă cai de herghelie dintre care opt fuseseră ai celui Nicolae de Buda, iar unul, adică al nouălea, al numitului Toma, spre marea pagubă și pierdere a zisei biserici a Transilvaniei, și pe lângă acestea acei români se străduiesc să mai cășuneze și alte greutăți.

Drept aceea, rugăm cu stăruință prin cele de față prietenia voastră ca să trimiteți spre mărturie pe omul vostru vrednic de crezare în fața căruia omul nostru Ioan, fiul lui Barnaba de Toldal, sau Iacob de Fărăgău, ori, în lipsa acestora, Blasiu sau Pavel de Socol, cercetând cu luare aminte pe toți cei ce se cade și e îngăduit, să cerceteze și să afle tot adevărul cu privire la cele de mai sus și, odată aflat adevărul întregii pricini cu privire la cele de mai sus, să aveți bunătatea să ni-l arătați în scrisoarea voastră, după cum va fi cu cale.

Dat la Sântimbru, în a opta zi a pomenitelor octave, în anul Domnului, o mie trei sute șaptezeci și unu.

¹ Pată de umezeală de cea 12 cm; întregit pe baza contextului; cf. actul nr. 21.

² Pată de umezeală de cea 12 cm; întregit parțial pe baza contextului

³ Pată de umezeală de cea 10 cm.

⁴ Pată de umezeală de cea 13 cm.

⁵ Pată de umezeală de cea 14 cm.

⁶ Pată de umezeală de cea 7 cm.

⁷ Pată de umezeală de cea S cm.

* Pată de umezeală de cea 7,5 cm.

⁹ Pată de umezeală de cea 7 cm.; întregit pe baza contextului.

¹⁰ Pată de umezeală de cea 2 cm.; întregit pe baza contextului.

" Pată de umezeală de cea 6,5 cm.; întregit parțial pe baza contextului.

¹² Pată de umezeală de cea 6 cm, întregit pe baza contextului.

¹³ Text ilizibil, întregit după sens.

¹⁴ 19 martie 1371.

17

1371 martie 26, Sântimbru

Religiosis viris et honestis, conventui ecclesie beate Mărie virginis de Clusmonustra, amicis suis, Johannes, viceuoyoda Transsilvanus, amicitiam paratam.

Dicit nobis Barrabas, filius Johannis de Olnuk, quod ipse pridem mediantibus nostro homine et vestro testimonio eandem possessionem suam Olnuk a parte possessionis Lusad vocate, nobilium de Doboka, reambulando per suas veras metas et antiquas et per erecciones novarum metarum distinxisset, nullius contradiectionis velamine sibi obviante; demum quidam ex suis vicinis et commetaneis intra metas et limites earundem metarum fraudulenter et nequiciose tres metas furtim erexissent absque suo scitu, de quibus sciscitari vellet quas etiam annihilare vellet jure requirente. Quare vestram requirimus amicitiam presentibus diligenter quatenus vestrum mittatis hominem pro testimonio fidedignum, quo presente, Thomas, filius Raphaelis de Kend, vel Mychael de Ffermenes, at Johannes, filius Dyonisii de Zyluas, seu Johannes, filius Martini de Machkas, aliis absentibus, homo noster, ad facies predictarum trium metarum accedendo, vicinis et commetaneis earundem undique legitime inibi convocatis et presentibus easdem destruat et annihilat, si qui fuerint, citat eosdem in nostram presenciam ad terminum competentem rationem contradiectionis ipsorum reddituros; et post hec seriem omnium premissorum, prout fuerit opportunum, nobis in vestris litteris amicabilem rescribatis.

Datum in Sancto Emerico, in quindenis diei Medii XL-me, anno domini M^{mm}10 CCC¹⁰ LXX¹⁰ primo.

Cuvioșilor și cinstiților bărbați din convetul bisericii fericitei fecioare Măria din Cluj-Mănăștur, prietenilor săi, Ioan, vicevoievodul Transilvaniei, cu toată prietenia.

Ne spune nouă Barrabas, fiul lui Ioan de Bârlea, că mai de demult a despărțit, cil ajutorul omului nostru și al omului vostru de mărturie, acea moșie

a sa Bârlea, hotărnicind-o dinspre partea moșiei numite Lujerdiu a nobililor de Dăbâca, după hotarele ei adevărate și vechi, și prin ridicări de noi semne de hotar, fără a i se ivi în cale nici o împotrivire. Apoi unii dintre vecinii și megieșii săi au ridicat pe furiș, prin înșelătorie și viclenie, fără știrea sa, trei semne de hotar înăuntrul semnelor de hotar și a marginilor acelor hotare, cu privire la care voiește să se facă cercetare și chiar voiește ca acestea să fie nimicite precum cere dreptatea. Drept aceea, rugăm cu stăruință Prietenia voastră prin cele de față ca să trimiteți pe omul vostru de măturie vrednic de crezare, în fața căruia omul nostru Toma, fiul lui Rafael de Chendru, sau Mihail de Firminiș ori Ioan, fiul lui Dionisie de Silivaș, sau, în lipsa acestora, Ioan, fiul lui Martin de Măcicașu, ducându-se la sus-zisele trei semne de hotar, și chemând acolo pe vecinii și megieșii lor din toate părțile și, fiind aceștia de față, să le nimicească și să le desființeze, dacă nu s-ar ivi vreo împotrivire din partea cuiva; iar dacă vor fi împotriviți, să-i cheme înaintea noastră la un soroc potrivit, spre a da socoteală de împotrivirea lor. Și, după aceasta, să aveți bunătatea a ne da seama în scrisoarea voastră despre desfășurarea tuturor celor de mai sus, după cum va fi potrivit.

Dat la Sântimbru, în a cincisprezecea zi după Mijlocul Păresimilor, în anul domnului o mie trei sute șaptezeci și unu.

Arh. Naț. Magh., DI. 28 748. Fotocopie la Inst. de Ist. Cluj-Napoca/1371.

Transumpt în actul conventului din Cluj-Mănăstur din 17 aprilie 1371, nr. 25.

EDIȚII: Teleki, I, p. 167.

18

1371 aprilie 3 (*in die Cene domini*), <Agria>

Capitulul bisericii din Agria adevărește, prin actul său alcătuit în formă de privilegiu, scrisoare tăiată pe mijlocul literelor alfabetului, înțelegerea dintre nobilii de Cehăluț (*Chahol*), Sebastian, Ioan și Petru, fiii lui Ioan zis Nog, și Ștefan, fiul lui Sebastian, și Ladislau, fiul lui Petru, pe de o parte, și cornițele Ioan zis Zewke, fiul lui Pavel, fiul lui Emech de Tunyog (*Thvynogh*)¹ a fraților și surorilor sale, precum și a fiilor și fiicelor acestora, pe de altă parte, cu privire la împărțirea "n două părți egale, câte una pentru fiecare din părți, a moșiei Tunyog.

Arh. Naț. Magh., DI. 13 272. Xerocopie la Inst. de Ist. Cluj-Napoca/1335.

Rezumat în scrisoarea lui Laurențiu de Hedrehava, palatinul Ungariei, din 19 martie 1439.

¹ Azi Tunyogmatolcs, în Ungaria.

19

1371 aprilie 6 (*infesto Passce Domini*), **Buda**

Ludovic I, regele Ungariei, poruncește capitolului din Oradea să cerceteze condițiile în care Briccius și Laurand de Ders i-au dat lui Mihail zis Cantor de Janusi trei cai. Ca om de încredere al regelui, e menționat, printre alții, și Andrei, fiul lui Ladislau de Petrești (*Petri*).

20

1371 aprilie 8 (*tercio diefesti Pasce domini*), Buda

Elisabeta, regina Ungariei, poruncește lui Nicolae, fiul lui Ștefan, slujbașul (*officialis*) domnului Ladislau, ducele de Oppeln și palatin al Ungariei, rânduit în Caran (*Karari*), să reazeze semnele de hotar ale târgului (*oppidf*) Caran, adică ale pădurilor și pământurilor ce țin de acesta, aflate dincoace de râul numit *Mstn\c(Muthnuk)* până la Ceretul Mare (*Cerosa Magna*) și până la râul numit *Keuespatak*, care, din vechime (*ab antiqud*) și de atunci neînterupt au fost folosite, din milostivirea regească, de oamenii și iobagii regelui (*gentibus et iobagionibus regalibus*).

Arh. Naț. Rom., D.J. Cluj, Doc. medievale, Arh. fam. Macskâsi de Tincova, nr. 12.

Rezumat în actul lui Sigismund de Losonch, castelan de Orșova, Mehadia, Sebeș și Jdioara, din 31 mai 1419.

EDIȚII: *Krasso*, III, p. 289-290.

21

1371 aprilie 8, <Cluj-Mănăstur>

Nobili viro et honesto Johanni vicewoyvode <Transsilvano, amico eorum honorando¹, conventus monasterii beate Mărie virginis de Clusmonustra amicitiam paratam sincero cum honore. Noveritis <nos litteras vestre nobilitatis recepissemus in hec verba:>² <Urmează actul lui Ioan, vicevoievodul Transilvaniei din 26 martie 137J, nr. J6>.

Nos enim amicabilibus petitionibus <vestris et iusticie legitimis annuentes ut> tenemur una⁴ cum predicto Paulo de Zakul homine vestro in litteris vestris nominato nostrum⁴ hominem, videlicet fratrem Anthonium sacerdotem, <socium nostrum ad> premissa vestra petita peragenta⁵, pro testimonio duximus transmittendum. Qui demum exinde reversi nobis concorditer retulerunt <quod ipsi... a nobilibus et ignobilibus... et>³ ab aliis cuiusvis status et condicionis hominibus, a quibus decens fore videbatur, diligenti inquisitione prehabita talem <comperissent>³ omnimodam veritatem quod, quia predicti Nicolaus de Buda et Thomas in eodem possessione Iwlak quendam Olachum de possessione <Budak>⁶ in metis ipsius possessionis predicti capituli Iwlak vocate in <furto>⁷ deprehensum tanquam malefactorem de predicta possessione <Iwlak>⁶ universis Olachys de eadem Budak ad petitionem eorum pro pecunia redimere non permississent, ipsumque tanquam publicum <malefactorem>³ in iure condemnatum suspensio patibuli tradidissent, obhoc quidam Olachy proximi eiusdem condemnati, videlicet Gylanus kenezius unacum universitate Olachorum, de eadem Budak egredientes sequenti die condemnationis eiusdem <furis ad possessionem>³ Iwlak vocatam potentialiter venientes, duas curias iobagionum de eadem, unam, in qua idem Nicolaus de Buda officialis <...>⁸ ascensu concremassent, duo equi boni octuaginta florenos valentes, unus balteus sexaginta florenos, pancerium cum galea <...>⁸ Nicolai de Buda, in eodem suo descensu habita,

ac universa bona eorundem dominorum iobagionum plusquam viginti florenos facientia <igne omnino extitissent exusta et con>sumpmata³ et quod in nocte predictae diei novem equos equaciales, ex quibus octo eiusdem Nicolai de Buda et unus, videlicet nonus, <predicti Thome extitissent iidem>⁹ Olachy in campo per vulnera sagittarum¹⁰ occidissent, prout <hec omnia iidem homines vester et>" noster consequenter personaliter astando <coram nobis recitarunt>³.

Datum feria tertia proxima post festum Pasce domini, anno supradicto.

Nobilului și cinstului bărbat Ioan, vicevoievodul Transilvaniei, prietenului său vrednic de cinstire, conventul mănăstirii fericitei fecioare din Cluj-Mănăstur, cu toată prietenia și cinstea adevărată.

Aflați că am primit scrisoarea Nobleței voastre, având acest cuprins: <Urmează actul lui Ioan, vicevoievodul Transilvaniei, din 26 martie 1371, nr. 16>. Noi, așadar, dând ascultare după cum suntem datori cererilor voastre prietenești și dreptății, am hotărât să trimitem spre mărturie împreună cu sus-zisul Pavel de Socolu, omul vostru, arătat în scrisoarea voastră, pe omul nostru, anume pe fratele Anton, preotul, soțul nostru, pentru a aduce la îndeplinire cererile voastre de mai sus. Aceștia, întorcându-se apoi la noi, ne-au spus într-un glas că, după ce mai înainte au cercetat stăruitor pe nobili și nenobili și pe alți oameni de orice stare sau seamă, ce se vedea că se cade a fi cercetați, au aflat tot adevărul, și anume că, deoarece sus-zișii Nicolae de Buda Veche și Toma - atunci când a fost prins ca răufăcător în acea moșie Iwlak un român de pe moșia Budacu înăuntrul hotarelor numitei moșii numite Iwlak a sus-zisului capitlu n-au îngăduit obștei românilor de pe moșia Budac - la cererea acestora - să-I răscumpere cu bani din sus-zisa moșie Iwlak, ci l-au dat să fie spânzurat ca răufăcător cunoscut, osândit de lege. De aceea niște români, rude cu acel osândit, și anume Gylan cnezul, împreună cu obștea românilor de pe acea moșie Budac, în ziua următoare osândirii acestui răufăcător, venind cu silnicie la moșia numită Iwlak, au dat foc și au ars două curți ale iobagilor de acolo, una în care trăsesse în gazdă acest Nicolae de Buda Veche, slujbașul... și au mai fost arși și mistuiți de foc doi cai buni în preț de optzeci de florini, o cingătoare în preț de șaiszeci de florini, platoșa și coiful acestui Nicolae de Buda aflătoare în casa unde găzduia, cât și toate bunurile iobagilor acelor domni, socotite ca făcând mai mult de douăzeci de florini, și că acei români în noaptea pomenitei zile au ucis în câmp, săgetându-i, nouă cai de herghelie, dintre care opt fuseseră ai lui Nicolae de Buda Veche, iar unul, adică al nouălea, al sus-zisului Toma, așa cum ne-au spus toate acestea deopotrivă acel om al vostru și acel om al nostru stând înșiși în fața noastră.

Dat în marțea după Paști, în sus-zisul an al Domnului.

Arh. Naț. Magh., Dl. 28.089.

Orig., hârtie, foarte deteriorată, cu numeroase pete de umezeală, cu urme de pecete aplicată pe verso.
EDIȚII: *Documenta Valachorum*, p. 230-233.

¹ Pată de umezeală de 10 cm.; întregit pe baza contextului.

² Pată de umezeală de 12 cm.; întregit pe baza contextului.

³ Pată de umezeală de 5 cm.; întregit pe baza contextului.

⁴ Omis din textul edit

⁵ Astfel în orig.; corect: *peragenda*.

⁶ Pată de umezeală de 5 cm.; întregit pe baza actului din 26 martie 1371, nr. 16.

⁷ Pată de umezeală de 2 cm.; întregit pe baza contextului.

⁸ Pată de umezeală de 5 cm..

⁹ Pată de umezeală de 6 cm.; întregit pe baza actului din 26 martie 1371, nr. 16.

¹⁰ Astfel în textul edit; corect: *sagittarum*.

¹¹ Pată de umezeală de 6,5 cm.; întregit pe baza contextului.

Nos, conventus monasterii beate Mărie virginis de Clusmonustra, tenore presencium significamus quibus expedit universis memorie commendantes quod magistre Nicolao, filio Nicolai de Gerend, ab una, parte ex altera vero Mychaele, filio Jacobi de Tethreh, coram nobis personal iter constitutis, per eundem magistrum Nicolaum de Gerend nobis propositum et confessum extitit pariter et relatum oraculo vive vocis quod, licet prefatus Mychael, filius Jacobi, a possessionibus suis Tethreh et Tordalaka pro suis notoriis excessibus tempore congregacionis condam domini Nicolai, woyuode Transsiluani, alienatus extitisset et de manibus iudiciariis eiusdem per eundem magistrum Nicolaum de Gerend, iuxta regni consuetudinem, eodem in quadringentis florenis promptis redempte fuissent, tamen ipse magister Nicolaus, turn fraternaliter complaciendo turn eciam expedicione regni nobilium partis Transsiluane pro eodem Mychaele interveniente, eidem Mychaeli, filio Jacobi, de ipsis quadringentis florenis centum et quinquaginta florenos simulcum possessione predicta Thetreh¹ vocata indulgendo relaxasset, talimodo quod pretactus Mychael, filius Jacobi, pro ipsis ducentis et quinquaginta florenis aliam suam possessionem Tordalaka prenominatam, cum terra Gerestelke nuncupata, ab eodem magistro Nicolao redimere potuisset et voluisset, liberam reddimendi haberet facultatem; rehabita sua pecunia reddere et resignare teneretur eidem et ipsum de ipsis quadringentis florenis committere expeditum.

In posterum, idem Mychael, filius Jacobi, eidem magistro Nicolao de Gerend predictos ducentos et quinquaginta florenos aureos in promptis plene habentes et receptes² absque diminucione aliquali³ persolvit coram nobis et ipse magister Nicolaus contentus predictas possessiones ipsius Mychaelis, filii Jacobi, eidem plene et pure resignando in predictis quadringentis florenis eundem Mychaelem, filium Jacobi, commisit et reliquit coram nobis expeditum vigore presencium mediante. Adiecit eciam idem magister Nicolaus de Gerend quod universas litteras suas et litteralia munimenta, specialiter litteras et privilegia prelibati condam domini Nicolai, vaiuode Transsiluani, quas in facto redempcionis et detencionis dictorum possessionum ipsius Mychaelis, filii Jacobi, Tethreh et Tordalaka vocatarum, haberet sub qualicunque forma verborum confectas et emanatas serialiter viribus karituras earumque exhibitoribus nocituras fore relinquendo.

Datum feria tertia proxima post festum Passce domini, anno eiusdem M^{mo} CCC^{mo} LXX^{mo} primo.

<Pe verso, de o altă mână:> Littera resignacionis pariter et redempcionis Tordalaka et Geres. Si valde necesse est, tune exhibeatur.

Noi, conventul mănăstirii fericitei fecioare Măria din Cluj-Mănăstur, prin cuprinsul scrisorii de față, dăm de știre și facem cunoscut tuturor căroră se cuvine că, înfățișându-se înșiși înaintea noastră magistrul Nicolae, fiul lui Nicolae de Grind, pe de o parte, iar pe de alta Mihail, fiul lui Iacob de Triteni, magistrul Nicolae de Grind ne-a arătat și ne-a mărturisit și deopotrivă ne-a spus prin viu grai că, deși sus-zisul Mihail, fiul lui Iacob, din pricina nelegiuirilor sale învederate, a fost îndepărtat din <stăpânirea> moșiilor sale Triteni și Tordalaka, acestea ajungând în mâinile răposatului domn Nicolae, voievodul Transilvaniei, ca judecător, cu prilejul adunării generale a nobililor, de la care magistrul Nicolae de Grind, potrivit obiceiului țării, le-a răscumpărat cu patru sute de florini, plătiți în bani gata, totuși magistrul Nicolae, pe de o parte, dintr-o frățescă îndatorire, cât și dintr-o dezlegare a nobililor țării din părțile Transilvaniei în folosul aceluși Mihail, pe de altă parte, l-a iertat cu îngăduință, în privința acelor patru sute de florini, de plata a o sută cincizeci de florini, odată cu sus-zisa moșie numită Triteni, în așa fel că, dacă sus-arătatul Mihail, fiul lui Iacob, ar fi putut și ar fi vrut să răscumpere — pentru acea sumă de două sute cincizeci de florini - de la acel magistrul Nicolae cealaltă moșie a sa mai sus-numită Tordalaka, cu pământul numit Gerstelke, să aibă puțința liberă să o răscumpere; și dacă își va redobândi de la acela suma sa de bani, să fie socotit ca plătit, lăsat să plece și descărcat de acei patru sute de florini.

Mai pe urmă, acel Mihail, fiul lui Iacob, a plătit de față cu noi magistrului Nicolae de Grind zișii două sute cincizeci de florini de aur, luați și primiți pe deplin în bani gata, fără nici o scădere, iar magistrul Nicolae, mulțumit cu aceasta, prin mijlocirea și în temeiul scrisorii de față, îl socotește descărcat și îl îngăduie în fața noastră pe Mihail, fiul lui Iacob, lăsându-i lui pe deplin și de-a dreptul numitele moșii pentru zișii patru sute de florini. Magistrul Nicolae de Grind a adăugat, de asemenea, că toate scrisorile sale și dovezile scrise îndeosebi scrisorile și privilegiile pomenitului domn, răposatul Nicolae, voievodul Transilvaniei, întocmite și date pe rând sub oricare ar fi vorbele întrebuițate, să fie socotite ca lipsite de putere și păgubitoare pentru cei care le-ar înfățișa.

Dat în prima zi de marți după sărbătoarea Paștilor Domnului, în anul aceluiași o mie trei sute șaptezeci și unu.

<Pe verso de o altă mână:> Scrisoare de renunțare și de răscumpărare a <moșiilor> Tordalaka și Ghiriș. Dacă este mare nevoie, atunci să fie dată.

Arh. Naț. Magh., Dl. 30 127. Fotocopie la Inst. de Ist. Cluj-Napoca/1372.

Orig. perg., cu urme de pecete rotundă de închidere, aplicată pe verso.

¹ Astfel în orig.

² Corect: *receptos*.

³ Urmează literele *pos*, subpunctate.

23   1371   aprilie   9,   Sân   timbru

Religiosis viris et honestis, conventui ecclesie beate Mărie virginis de Clusmonostra, amicis suiș honoradis, Johannes, vicewoyuoda Transsilvanus, amicitiam paratam.

Dicit nobis Johannes, filius Nicolai de Zamusfolua, in sua et aliorum fratrum suorum personis, quod nobiles de Gyurgfolua pridem intra limites iamdictae possessionis eorum Zamusfolua, absque eorum scitu et voluntate, non accepto homine nostro et testimonio vestro vel alicuius capituli, fraudulenter et nequitiose metas falsas erexissent et ius eorum occupare niterentur. Super quo, vestram petimus amicitiam presentibus diligenter quatenus vestrum mittatis hominem pro testimonio fidedignum, quo presente, Andreas dictus Batur de Zuchak, vel Nicolaus, filius Laurentii de Popfolua, altero absente, homo noster, ab omnibus, quibus decet et licet, sciat et inquirat de premissis omnimodam veritatem, videat etiam metas prenotatas; et post hec, prout exinde vobis veritas constiterit premissorum, nobis in vestris litteris amicabiliter rescribatis.

Datum in Sancto Emerico, feria quarta proxima post festum Resurrectionis domini, anno eiusdem M^{'''} CCC^{'''10} LXX^{'''10} primo.

Cuvioșilor și cinstiților bărbați din conventul bisericii fericitei fecioare Măria din Cluj-Mănăstur, prietenilor săi vrednici de cinstire, Ioan, vicevoievodul Transilvaniei, cu toată prietenia.

Ne spune Ioan, fiul lui Nicolae de Someșeni, în numele său și al fraților săi, că nobilii de Gheorgheni au ridicat odinioară, prin înșelăciune și viclenie, semne de hotar înșelătoare în marginile sus-zisei lor moșii Someșeni, fără știrea și vrerea lor, fără să fi fost acolo omul nostru și omul vostru de mărturie sau al vreunui capitolu și că se străduiesc să le cotopească dreptul lor. Drept aceea, prin cele de față, cerem cu stăruință Prieteniei voastre să trimiteți spre mărturie pe omul vostru vrednic de crezare, în fața căruia omul nostru, Andrei zis Batur de Suceagu, sau, în lipsa acestuia Nicolae, fiul lui Laurențiu de Popești, să cerceteze și să afle de la toți, de la care se cuvine și se poate, tot adevărul cu privire la cele de mai sus și să vadă și semnele de hotar mai sus-arătate. Și după acestea să aveți bunătatea a ne arăta în scrisoarea voastră cum veți fi aflat voi adevărul cu privire la cele de mai sus.

Dat la Sântimbru, în miercură de după sărbătoarea învierii Domnului, în anul aceluiași, o mie trei sute șaptezeci și unu.

Arh. Naț. Rom., D. J. Cluj, Doc. medievale, Fond fam. Kornis, nr. 9, Fotocopie la Inst. de Ist. Cluj-Napoca/1371.

Transumpt în actul conventului din Cluj-Mănăstur din 13 aprilie 1371, nr. 24.

24

1371 aprilie 13, <Cluj-Mănăstur>

Nobili viro et honesto, Johanni, viceuoyode Transsilvano, amico eorum honorando, conventus monasterii beate Mărie virginis de Clusmonustra, amicitiam paratam sincero cum honore.

Litteras vestre nobilitatis noveritis nos recepisse in hec verba: <Urmează actul lui Ioan, vicevoievodul Transilvaniei, din 9 aprilie 1371, Sântimbru, nr. 23>. Nos enim amicabilibus petitionibus vestris et iustitie annuentes, ut tenemur, unacum predicto Andrea dicto Batur, homine vestro, in litteris vestris inserto, nostrum hominem, videlicet fratrem Nicolaum, sacerdotem socium nostrum conventualem, ad premissa vestra petita pro testimonio duximus transmittendum.

demurn aa nos reversi nobis concorditer retuierunt quod ipsi ab omnibus, a quibus decuisset et licitum fuisset, diligenti inquisitione prehabita, de premissis tãiem indagassent veritatem, quod predicti nobiles de Gyurgfolua pridem intra limites possessionis Zamusfolua, absque scitu et voluntate nobilium de eadem, non accepto homine vestro et testimonio nostro vel alicuius capituli, fraudulenter et nequitiose metas falsas erexissent et ius eorum occupare niterentur; vidissent etiam metas prenotatas fide oculata.

Datum octavo die predicti festi Resurrectionis domini, anno prenotato.

Nobilului și cinstului bărbat Ioan, vicevoievodul Transilvaniei, prietenul său vrednic de cinstire, conventul mănăstirii fericitei fecioare Măria din Cluj-Mănăștur, cu toată prietenia și cinstirea cuvenită.

Aflați că am primit scrisoarea Nobleței voastre, având acest cuprins: <Urmează actul lui Ioan, vicevoievodul Transilvaniei, din 9 aprilie 1371, nr. 23>. Iar noi, dând ascultare cererilor voastre prietenești și dreptății, după cum suntem datori, am hotărât să trimitem spre mărturie împreună cu sus-numitul Andrei zis Batur, omul vostru arătat în scrisoarea voastră, pe omul nostru, anume pe fratele Nicolae preotul, soțul nostru de convent, pentru a aduce la îndeplinire cererile voastre de mai sus. Aceștia, întorcându-se apoi la noi, ne-au spus într-un glas că, făcând mai întâi cercetare stăruitoare cu privire la cele de mai sus, la toți la care s-a convenit și s-a putut, au aflat acest adevăr că: sus-zișii nobili de Gheorgheni au ridicat odinioară, prin înșelăciune și viclenie, semne de hotar înșelătoare în marginile moșiei Someșeni, fără știrea și vrerea nobililor din acel loc, fără să fi fost acolo omul vostru și omul nostru de mărturie sau al altui capitolu și că ei caută să le cotopească dreptul lor; și ei au văzut chiar cu ochii lor semnele de hotar mai sus-arătate.

Dat în a opta zi a sus-zisei sărbători a învierii Domnului, în anul mai sus-arătat.

Arh. Naț. Rom., D. J. Cluj, Doc. medievale, Fond fam. Kornis, nr. 9, Fotocopie la Inst. de Ist. Cluj-Napoca/1371.

Orig., hârtie, cu urme de pecete aplicată pe verso.

25

1371 aprilie 17, <Cluj-Mănăștur>

Nobili viro et honesto, Johanni, viceuoyode Transsilvano, amico eorum honorando, conventus monasterii beate Mărie virginis de Clusmonostra, amiciciam paratam sincero cum honore.

Nobilitatis vestre litteras noveritis nos recepissemus in hec verba: <Urmează actul lui Ioan, vicevoievodul Transilvaniei, din 26 martie 1371, Sântimbru, nr. 17>.

Nos enim amicabilibus petitionibus vestris et iusticie annuentes, ut tenemur, cum predicto Thoma, filio Raphaelis, homine vestro in litteris vestris inserto, nostrum hominem, videlicet fratrem Nicolaum sacerdotem, socium nostrum conventualem, ad premissa vestra petita pro testimonio duximus transmittendum, qui demum ad nos reversi nobis concorditer retuierunt quod ipsi feria quarta proxima post festum Pasce domini, ad facies predictarum trium metarum fraudulenter et nequitiose erectarum accedendo, vicinis et commetaneis earundem undique legitime inibi convocatis et presentibus, easdem destruxissent et

anichilassent¹, nemine contradictore aparente², sed per quempiam eedem tres mete erecte fiiissent, super huc³ sciscitari minime valluissent⁴.

Datum feria quinta proxima ante festum beati Georgii martiris, anno prenotato.

Nobilului și cinstului bărbat Ioan, vicevoievodul Transilvaniei, prietenul său vrednic de cinstire, conventul mănăstirii fericitei fecioare Măria din Cluj-Mănăstur, cu toată prietenia și cu cinstire adevărată.

Aflați că am primit scrisoarea Nobleței voastre, având acest cuprins: <Urmează actul lui Ioan, vicevoievodul Transilvaniei, din 26 martie 1371, Sântimbru, nr. 17>.

Iar noi, dând ascultare, după cum suntem datori, cererilor voastre prietenești și dreptății, am hotărât să trimitem spre mărturie, împreună cu sus-zisul Toma, fiul lui Rafael, omul vostru arătat în scrisoarea voastră, pe omul nostru, anume pe fratele Nicolae preotul, soțul nostru de convent, spre a aduce la îndeplinire cererile voastre de mai sus. Aceștia, întorcându-se apoi la noi, ne-au spus într-un glas că, în miercură de după sărbătoarea Paștilor Domnului⁵, s-au dus la cele trei semne de hotar sus-zise, ridicate prin înșelătorie și viclenie, și, chemând legiuit acolo pe vecinii și megieșii lor din toate părțile și fiind aceștia de față, le-au nimicit și le-au desființat, neînfrățindu-se nici un împotrivor. Dar nu au putut nicidecum să afle de cine au fost ridicate acele trei semne de hotar.

Dat în joia dinaintea sărbătorii fericitului mucenic Gheorghe, în anul sus-însemnat.

Arh. Naț. Magh., DI. 28 748. Fotocopie la Inst. de Ist. Cluj-Napoca/1371.

Orig. hârtie, cu urme de pecete rotundă de închidere, aplicată pe verso.

EDIȚII: *Teleki*, I, p. 167-168.

¹ Corect: annichilassent.

² Corect: aparente.

³ Corect: hoc.

⁴ Corect: valuissent.

⁵ 9 aprilie.

Nos, universis provinciales, seniores et cives sedis Cybiniensis tenore presentium publice recognoscimus quibus expedit universis, discretos et sagaces homines seniores de Bbrassov, fideles et sinceros nostros amicos communitatem plebis de Ruffa ripa, parte una, et communitatem plebis de castro Mărie, parte altera, pro recipienda unione et iudicio super contentiosa dissensione partis utriusque que inter eos pro quodam territorio mutueolvebatur, interveniente aliena causa inter honestos cives de Corona et predictos homines de castro Mărie, ita, quod finalis sententia de suis factis eo tempore non est ordinată per nos nec deducta, sed omnibus tribus partibus adversis sub pena centum marcarum fini argenti indutias sub bona et pacifica tranquillitate ad festum sancti Georgii statuimus bone concordie et reformationis causa, conditione tali, quod ipsum territorium de quo lis vertitur et geritur utriusque partis usibus et pecoribus deserviat, silva vero inviolata integraliter

remanente. Si quis vero specialiter imprudenter et insipide de aliqua predictarum partium nexum et vinculum huius pacti contumaciter violaverit, propria sua communitas eundem ad capitalem sententiam parti adverse tenetur presentare, quo non presentato, sua propria communitas pene byrsagii predictarum C. marcarum fini <argenti>² septem nostris sedibus se omni sine relaxatione sciat subiacere, de quorum etiam contumaci violentia, que domino concedente non fiat, ubilibet ad quos expedit testimonium perhibebimus literale. Ceterum petimus et consulimus, ut vestra terroloquia non alias quam in civitate in loco convenienti et solito expleantur. Insuper vestra provida sciat discretio quod pro reformatione omnium partium ad terminum prefixum in vestri medium aliquod discretos homines ex parte omnium septem sedium destinabimus, qua non facta singulis adversis partibus nostri iuris et consuetudinis antike plenum exhibebimus complementum. His omnibus statutis et ordinatis, magister Ladizlaus vester³ iudex laborando fideliter insudavit.

Datis presentibus sub munimine nostri sigillii in testimonium firmum et incorruptibile premissorum.

Noi, toți locuitorii ținutului, bătrânii și orașenii din scaunul Sibiului, adevărim pe față, prin cuprinsul scrisorii de față, tuturor căroră se cuvine, că s-au înfățișat chibzuiții și iscusii bărbați, bătrânii din Brașov, credincioșii și adevărații noștri prieteni dimpreună cu obștea oamenilor din Rotbav, pe de o parte, și obștea oamenilor din cetatea Feldioara, pe de altă parte, pentru a primi hotărârea de împăcare și de judecată, cu privire la neînțelegerea și pricina dintre cele două părți care se purta între ei, pentru un pământ, dar, ivindu-se o altă pricină între cinstiții orașeni din Brașov și sus-zișii oameni din cetatea Feldioara în așa fel că la vremea aceea nu s-a dat și nu s-a adus de noi hotărârea din urmă în pricinile lor, noi am rânduit celor trei părți potrivnice, sub pedeapsa de o sută de mărci de argint bun, un răgaz de bună și tihnită pace până la sărbătoarea sfântului Gheorghe⁴, în vederea unei bune învoieli și împăcări, cu această împotrivire că acest pământ pentru care se dezbate și se poartă judecată să slujească pentru folosințele și vitele amândurora părților, dar pădurea să rămână în întregime neatinsă. Iar dacă vreuna din pomenitele părți, dinadins, cu necugetarea și lipsa de judecată, va călca cu îndărătnicie legătura sau legământul acestei învoieli, obștea sa e datoare să-l înfățișeze părții potrivnice spre a fi osîndit la moarte, iar dacă nu-l va înfățișa, să știe obștea sa că e supusă față de cele șapte scaune ale noastre, fără nici o ușurare, la pedeapsa gloabei celor o sută de mărci de argint bun, iar despre nesupunerea și silnicia celor vinovați, care să dea Dumnezeu să nu aibă loc, vom da oriunde, tuturor căroră se cade, mărturie în scris. Apoi vă cerem și vă sfătuim ca dezbaterile voastre privitoare la pământ să se facă nu în altă parte decât în oraș, la locul potrivit și obișnuit. Afară de aceasta, să știe prevăzătoarea voastră chibzuință că pentru împăcarea tuturor părților, vom trimite în mijlocul vostru din partea tuturor celor șapte scaune, la sorocul hotărât, câțiva oameni chibzuiți, iar dacă această împăcare nu se va înfăptui, vom face dreptate deplină fiecărei părți după legea noastră și după vechiul obicei. Pentru rânduiala și punerea la cale a tuturor acestora, s-a ostenit magistrul Ladislau, judele nostru, muncind cu credință.

Scrsarea de față a fost dată sub puterea pecetii noastre, spre trainica și sa mărturie a celor de mai sus.

A., Xaș. Rom., D. J. Brașov, Arh. bis. negre, IV, E. doc. nr. 120. Fotocopie la Inst. de Ist. Cluj-Napoca/1371.

Orig., perg., cu urme de pecete rotundă, din ceară albă, aplicată pe verso.

EDIȚII: *Ub.*, II, p. 364-365.

¹ Cf. actul din 23 octombrie 1371, nr. 75 scris de aceeași mână, și cel din 31 martie 1372.

² în orig. lipsește.

³ Astfel în orig., contextul cere: *noster*.

24 aprilie.

27

1371 aprilie 24, <Baș>

Nos, capitulum ecclesie Bachiensis, memorie commendamus quod Ladislaus, filius Iacobi de Zakachy, comitatus de Zolnuk, famulus domini nostro archiepiscopi, in sua, Georgii, Stephani et Nicolai, fratrum suorum, personis, coram nobis constitutus, dominum nostrum regem a donatione, Johannem, etiam filium Martini de Kege, et filios eiusdem Johannis a venditione, impignoratione et qualibet alienatione diete possessionis Kege Johanni et Stephano, filiis Pethew de Zanthow, factis vel faciendis, ipsos autem filios Pethew ab impetratione, emptione, pignori receptione et qualibet se intromissione, ac alios quoslibet prohibuit contradicendo coram nobis.

Datum in festo beati Georgii martiris, anno domini millesimo CCC¹⁰ LXX^{XXXX} primo.

Noi, capitulul bisericii de Bac, dăm de știre că, înfațișându-se înaintea noastră, Ladislau, fiul lui Iacob de Săcășeni, din comitatul Solnoc, slujitorul domnului nostru arhiepiscopul, în numele său și al lui Gheorghe, Ștefan și Nicolae, frații săi, a ridicat împotrivire, oprind înaintea noastră pe domnul nostru regele de la dăruirea, iar pe Ioan, fiul lui Martin de Chegea și pe fiii acelui Ioan de la vânzarea, zălogirea și înstrăinarea de orice fel a zisei moșii Chegea, făcute sau ce vor fi făcute lui Ioan și lui Ștefan, fiii lui Pethew de Santău, iar pe acești fii ai lui Pethew și pe oricare alții de la dobândirea, cumpărarea, primirea în zălog și de la orice amestec în acea moșie.

Dat la sărbătoarea fericitului mucenic Gheorghe, în anul Domnului o mie trei sute șaptezeci și unu.

Arh. Naț. Rom., DJ. Oradea, Fd. Muz. Țării Crișurilor, Fotocopie la Inst. de Ist. Cluj-Napoca/1371.

Orig., hârtie.

28

1371 aprilie 25, Sântimbru

Religiosis viris et honestis, conventui ecclesie beate Mărie virginis de Clusmonustra, amicitia in paratam debito cum honore.

Dicitur nobis¹ in personis Johannis, filii Dominici, et Elie, nobilium de Swk, ac aliorum fratrum et filiorum eorundem, quod quondam protavus eorum

possessionem hereditariam Felekfark, nune vero Gyurgfolua nuncupatam, quondam Georgium dictum Olan, avum² nobilium videlicet Michaelis dicti Henke, et Johannis, filii Michaelis, ac aliorum fratrum eorundem nune detentorum eiusdem possessionis Gyurgfolua, nomine sui iobagionis concedere fecisset et ab eo tempore ipse Georgius dictus Olah, et iidem successores sui, nomine iuris ipsorum, contra eorum voluntatem possedissent. Cum tamen ipsa possessio Felekfark, alio nomine Gyurgfolwa³, ipsis iure hereditario pertineret et hoc vicinis et commetaneis eiusdem constaret evidenter, super quo vestram petimus amicitiam presentibus diligenter quatenus vestrum mittatis hominem pro testimonio fidedignum, quo presente, Andreas dictus Bathur de Zuchak, vel Nicolaus, filius Joseph de Machkas, aut Michael dictus Darabus, similiter de Machkas, aliis absentibus, homo noster, ab omnibus, quibus decet et licet, specialiter autem a vicinis et commetaneis eiusdem sciat et inquirat palam et occulte de premissis omnimodam veritatem; et post hec, prout exinde vobis veritas constiterit premissorum, nobis in vestris literis amicabiliter rescribatis.

Datum in Sancto Emerico, in festo beati Mărci evangeliste, anno domini M^{mm}¹⁰ CCC^{imo} LXX^{-mo}, primo.

Cuvioșilor și cinstiților bărbați din conventul bisericii fericitei fecioare Măria din Cluj-Mănăștur, cu toată prietenia și cinstea cuvenită.

Ni se spune, în numele lui Ioan, fiul lui Dominic și Ilie, nobilii de Jucu, și al celorlalți frați și fii ai lor, că odinioară străbunicul lor a pus să se dea moșia de moștenire numită Felekfark, care se numește acum Gheorgheni, ca iobag al său, răposatului Gheorghe zis Românul, bunicul nobililor Mihail zis Henke, și Ioan, fiul lui Mihail, și al celorlalți frați ai acestora, care acum țin în stăpânire acea moșie Gheorgheni, și din acea vreme acel Gheorghe zis Românul, și urmașii săi o stăpânesc ca un drept al lor împotriva voinței acestora.

Deoarece însă acea moșie Felekfark sau, cu alt nume, Gheorgheni, ar țină de ei prin drept de moștenire și acest lucru l-ar ști neîndoios și vecinii și megieșii ei, cerem cu stăruință prin cele de față Prieteniei voastre să trimiteți de mărturie pe omul vostru vrednic de crezare în fața căruia omul nostru Andrei zis Bathur de Suceagu, sau Nicolae, fiul lui Iosif de Măcicașu, ori, în lipsa acestora, Mihail zis Darabus, de asemenea, de Măcicașu, să cerceteze și să afle, pe față și pe ascuns, tot adevărul, despre cele arătate mai sus, de la toți de la care se cuvine și este îngăduit și îndeosebi de la vecinii și megieșii acelei moșii. Și după acestea să aveți bunătatea a ne arăta în scrisoarea voastră adevărul, așa cum îl veți fi aflat, cu privire la cele de mai sus.

Dat în Sântimbru, la sărbătoarea fericitului evanghelist Marcu, în anul Domnului o mie trei sute șaptezeci și unu.

Arh. Naț. Magh., Dl. 73 738. Fotocopie la Inst. de Ist. Cluj-Napoca/1372.

Transumpt în actul conventului din Cluj-Mănăștur, din 19 iunie 1371, nr. 44.

EDIȚII: *Teleki*, I, p. 169-170.

¹ Emitentul a fost omis în transumpe e vorba de Ioan, vicevoievodul Transilvaniei, cf. doc. nr. 44.

² Corect: *Ceorgio dicto Olah avo*.

³ Astfel în text.

Papa Grigore al XI-lea poruncește lui Ștefan, arhiepiscopul de Caloce, lui Dumitru, episcopul bisericii Transilvaniei și abatelui mănăstirii Sfântului Gheorghe din Dumbo să asigure protecția lor unui preot din dieceza de Caloce împotriva atât a călugărilor cât și a preoților de mir.

Arh. Vat., Reg. Avin., an. I, pars 3, tom. VIII, f. 341.

Orig., hârtie.

EDIȚII: *Arckiv*, XXIV, p. 587-588.

30

1371 după mai 3 (...^x*postfestum Invencionis Sancte Crucis*), <Oradea>

Capitulul din Oradea raportează lui Ludovic I, regele Ungariei, că a făcut cercetarea poruncită de rege prin scrisoarea sa din 6 aprilie 1371 (vezi nr. 19), în legătură cu condițiile în care Briccius și Laurand de Ders i-au dat lui Mihail zis Cantor de Janusi trei cai. Sunt menționați: un preot² slujitor al altarului sfântului mucenic Dumitru, ca om de mărturie al capitlului, și Andrei, fiul lui Ladislau de Petrești (*Petri*), ca om de încredere al regelui.

Arh. Naț. Magh., Dl. 39 478. Xerocopie și fotocopie la Inst. de Ist. Cluj-Napoca/1371.

Orig., cu rupturi și pete de umezeală, cu pecete ogivală de închidere aplicată în document pe verso.

¹ Rupt cea 10 cm

² Pată de umezeală cea 5 cm

31

1371 mai 7, Deva

Nos, iudices nobilium <comitatus de Huny>ad', damus pro memoria quod Georgius, filius Myske, et...², officiales de Vechel et de Pestus, nostram personaliter <venientes in pre>sentiam', nobis dixerunt protestando quod ipsi Petrum de Ky...³, latronem et furem cum official<ibus>... captivari fecissent et tramite iuris regni contra eundem Petrum...² acceptassent; super quo nos p<etierunt quod>' videlicet nos propria nostra persona ad sedem iudiciariam officialium dicti magistri Stephani, castellani de Deva, accedere dignaremur...² iudicium fide oculata videremus. Nos vero petitionibus predictorum officialium de Vechel et de Pestus ad sedem iudiciariam predicti magistri Stephani, castellani de Deva, accessimus, ubi prefati officiales de⁴ Pestus una cum nobilibus et aliis quampluribus hominibus contra eundem Petrum furem comprobare voluissent et prefati officiales dicti magistri Stephani finalem legem facere de regni consuetudine parați fuissent; et prout tamen universi kenezii et Olachi de quatuor sedibus districtibus⁵ castru Deva ipsum iudicium et legem regni inhibuerunt...² dicendo, ut iidem officiales iuxta legem Olachorum eundem Petrum comprobare possent, sed non cum aliis iuribus regni, ideo ullum iudicium seu iustitiam ipsis facere interdixerunt.

Datum in Deva, feria quarta proxima post octavas festi beati Georgii martyris, anno domini M^{mlro} CCC^{mlro} LXX^{mlro} primo.

<Pe verso:> Pro magistris Georgio et...², officialibus de Pestus et de Vechel, <contra>' universos kenesios interius expressos, memorialis.

Noi, juzii nobililor din comitatul Hunedoara, dăm de știre că, înfățișându-se înșiși înaintea noastră, Gheorghe, fiul lui Myska, și... slujbașii din Vețel și Peștiș ne-au spus în chip de întâmpinare că ei, împreună cu slujbașii magistrului Ștefan, castelanul Devei, au prins și au pus să fie prins Petru de Cristur ca tâlhar și hoț, potrivit rânduielii legii țării... împotriva aceluia Petru. Drept aceea ne-au rugat să binevoim să mergem înșine h scaunul de judecată al slujbașilor pomenitului magistrului Ștefan, castelanul Devei..., ca să fim de față la judecata sub mărturia făcută în temeiul celor văzute cu ochii. Noi, așadar, la rugămintele sus-zișilor slujbași din Vețel și Peștiș, ne-am dus la scaunul de judecată al sus-zisului magistrului Ștefan, castelanul Devei, unde sus-pomeniții slujbași de Vețel și de Peștiș, împreună cu nobilii și alți mulți oameni, voiau să-l dovedească pe acel Petru de hoț și unde sus-zișii slujbași ai pomenitului magistrului Ștefan erau gata să dea hotărârea din urmă, potrivit obiceiului țării. Și întrucât totuși toți cnezii și românii din cele patru scaune districtuale ale cetății Deva au pus opreliște la acea judecată și lege a țării... <tăgăduind> ca acei slujbași să-l poată dovedi pe acel Petru după legea românilor, și nu cu alte legi ale țării, și ca atare i-au oprit să le facă vreo judecată sau dreptate.

Dat la Deva, în miercurea de după octavele sărbătorii fericitului mucenic Gheorghe, în anul domnului o mie trei sute șaptezeci și unu.

<Pe verso:> Scrisoare memorială pentru magistria Gheorghe și..., slujbași din Peștiș și Vețel, împotriva tuturor cnezilor arătați în scrisoare.

Arh. Naț. Magh., Dl. 73 737. Fotocopie la Inst. de Ist. Cluj-Napoca/1371.

Orig., hârtie, în stare deteriorată, cu urme de pecete de închidere, aplicată pe verso.

EDIȚII: *Teleki*, I, p. 168-169; „Revista Istorică”, 1923, p. 190.

REGESTE: *Documenta Valachorum*, p. 233-234.

¹ întregit de editor pe baza contextului.

² Lacună în textul latin publicat.

³ Lacună în textul latin publicat, probabil *Kyrițtur* (cf. *Csânki*, V, p. 100-101), azi Cristur, s. jud. Hunedoara.

⁴ Cuvintele *Vechel et de* au fost omise de scrib, cf. nota editorului.

⁵ Astfel în orig.

32 1371 mai 8 (*octavo die termini prenotati = in octavis festi beati Georgii martiris*), Vișegrad

Ladislau, ducele de Oppeln și palatin al Ungariei, amână dezbaterea pricinii dintre Nicolae și Alexandru, fiii lui Gad de Zer, pe de o parte, ca pârâși, și Nicolae și Ștefan, fiii lui Pousa, și Ioan, fiul lui Ladislau, ca pârâți, la octavele sărbătorii apostolului Iacob¹.

Sunt menționate două scrisori, una de împuternicire (*/ . procuratorie*) a ului bisericii din Arad, cealaltă de răspuns (*/ . rescriptionales*) a capitlului Dcserkii din Cenad.

Arh. Naț. Magh., DI. 91 778. Fotocopie și xerocopie la Inst. de Ist. Cluj-Napoca/1371.
Orig., hârtie.

¹ 1 august.

Nos, Johannes, viceuoyuoda Transsiluanus, damus pro memoria quod, cum iuxta continenciam priorum literarum nostrarum prorogatoriarum in octavis festi beati Georgii martiris nune proxime preteritis, Ladislaus, filius Johannis dicti Aprod de Ews, contra Johannem, filium Iwanka de eadem ad obiecta eiusdem in aliis prioribus literis nostris causalibus¹ cum suo gravamine videlicet deponendo iudicio trium marcarum, respondere debuisset coram nobis, tandem ipso termino ocurrente, predictis partibus coram nobis personaliter comparentibus, idem Ladislaus, filius Johannis², respondit eo modo quod predictus Johannes dictus Aprod, pater suus, in regno Hungarie morte pretentus fuisset, universaque litteralia instrumenta, tam super possessione Ews, quam eciam aliis possessionariis iuribus confecta secum deferendo ignoraret ubi reposita essent³ vigore quorum ipse possessiones seu possessionarie porciones apud manus suas haberentur; ideoque terminum eadem requirendi et reinveniendi per nos legitime⁴ assignari postulabat.

Unde nos unacum regni nobilibus nobiscum in iudicio consedentibus commisimus iudicantes eo modo quod idem Ladislaus, filius Johannis, universa sua litteralia instrumenta super ipsa possessione Ews et ad eandem pertinentes⁵, apud ipsum habitas⁶ contra eundem Johannem, filium Iwanka, si qua reinvenire poterit et habere, in octavis festi beati Martini confessoris nune proxime affuturis coram nobis exhibere teneatur, quibus visis, iudicium et iusticiam facere valeamus inter partes prenotatas.

Datum in Sancto Emerico, octavo die termini prenotati, anno domini M° CCC^{mo} LXX^{mo} primo.

<Pe verso:> Pro Johanne, filio Iwanka de Ews, contra Ladislaum, filium Johannis dicti Aprod, de eadem, super exhibendis instrumentis, ad octavas festi beati Martini confessoris, prorogatorie.

<De aceeași mână:> Quia exhibere non potuit ideo cum iudicio trium marcarum in octavis Medii Quadragesime exhibeat.

Noi, Ioan, vicevoievodul Transilvaniei, dăm de știre că, deoarece Ladislau, fiul lui Ioan zis Aprod de Iuș, ar fi trebuit să răspundă, de față cu noi, la octavele sărbătorii fericitului mucenic Gheorghe acum de curând trecute⁷, potrivit cuprinsului unei scrisori a noastre de amânare de mai înainte împotriva lui Ioan, fiul lui Ivanca, tot de Iuș, la învinuirile acestuia arătate în altă scrisoare a noastră de judecată de mai înainte, o dată cu plata unei gloabe de trei mărci, în cele din urmă, sosind acel soroc și înfățișându-se sus-zisele părți în fața noastră, acel Ladislau, fiul

lui Ioan, a răspuns astfel: că sus-numitul Ioan zis Aprod, tatăl său, a murit în părțile Ungariei și că el nu știe unde au fost puse toate scrisorile, atât cele întocmite cu privire la moșia luș, cât și cele privitoare la alte drepturi de stăpânire, <scrisori> pe care acela le ducea cu el și în temeiul cărora ei țineau în stăpânire moșii sau părți de moșie; drept care ne-a cerut să-i hotărâm în chip legiuit un termen pentru a le căuta și regăsi.

De aceea noi, șezând la judecată împreună cu nobilii țării, am hotărât să judecăm în așa fel că, dacă acel Ladislau, fiul lui Ioan, va putea regăsi și avea toate scrisorile sale cu privire la moșia luș și la cele ce țin de aceasta și le va ține la el împotriva lui Ioan, fiul lui Ivanca, să fie dator să ni le înfățișeze la octavele sărbătorii fericitului Martin mărturisorul⁸, ca, văzându-le, să putem face judecată și dreptate între părțile sus-arătate.

Dat la Sântimbru, în a opta zi de la sorocul sus-arătat, în anul domnului o mie trei sute șaptezeci și unu.

<Pe verso:> Scrisoare de amânare pentru Ioan, fiul lui Ivanca de luș, împotriva lui Ladislau, fiul lui Ioan zis Aprod, tot de luș, cu privire la actele ce trebuie înfățișate la octavele sărbătorii fericitului Martin mărturisorul⁸.

<De aceeași mână:> Deoarece n-a putut să se înfățișeze, de aceea, cu gloaba de trei mărci să se înfățișeze la octavele Miezii Păresii⁹.

Arh. Naț. Magh., Dl. 41 841. Xerocopie la Inst. de Ist Cluj-Napoca/1372.

Orig., cu urme de pecete rotundă de închidere, aplicată în document pe verso.

¹ Scris deasupra rândului.

² Urmează un cuvânt tăiat de aceeași mână.

³ Scris deasupra unui cuvânt tăiat de aceeași mână.

⁴ Astfel în orig.

⁵ Corect: *pertinentiis*.

⁶ Corect: *habitis*.

⁷ 1 mai.

⁸ 18 noiembrie.

⁹ 10 martie 1372.

Lodouicus, dei gratia rex Hungarie, Polonie et Dalmacie, fideli suo magistro Georgio Bubek, magistro tavarnicorum regalium et comiți Lyptouiensi vel tributariis suis de Keresfew et de Baach, salutem et gratiam.

Insinuant nobis fideles cives noștri de Kolusuar quod vos super ipsos et res eorum tributum in locis dictorum tributorum exigeretis indefesse, cum tamen vigore efficacissimorum instrumentorum a solutione dictorum tributorum exempti haberentur aliasque ad solutionem dictorum tributorum astricti non fuissent. Et quia dictos cives nostros in suis libertatibus circa premissa volumus conservare, fidelitătii igitur vestre damus in mandatis quatenus a modo nullum tributum nullamque exactionem tributariam ad ipsis civibus de Closuar¹ et rebus eorundem contra formam premissae libertatis et instrumentorum eorundem exigi faciatis vel exigatis sed sinatis ipsos uti libertatibus et prerogativis quibus alias in hac parte usi

exstiterunt. Et aliud facere non audeatis.

Datum in Vissegrad, feria tertia proxima ante festum Penthecostes, anno domini *M° CCC* LXX^m* primo.

<*Sub pecete:*> Relatio Emerici vaivode.

<*Pe verso, de o mână aproape contemporană:*> Quod tributum in Bacz non exigatur.

Ludovic, din mila lui Dumnezeu regele Ungariei, Poloniei și Dalmației, credinciosului său magistru, Gheorghe Bubek, marele vistier al regelui și comite de Lyptau, precum și vameșilor săi din Crișeu și din Baci, sănătate și milostivire.

Ni se plâng credincioșii noștri orășeni din Cluj că voi cereți neconținut vamă de la ei și pentru lucrurile lor la locurile pomenitelor vămi, deși, în temeiul unor acte foarte trainice, sunt scutiți de plata ziselor vămi și ei nici n-au fost altă dată datori a plăti aceste vămi. Și, fiindcă vrem să păstrăm pe zișii noștri orășeni în libertățile lor, cu privire la cele de mai sus, poruncim credinței voastre ca de aci înainte să nu cereți sau să puneți să se ia de la acei orășeni din Cluj și pentru bunurile lor vreo vamă sau vreo cerere de vamă, împotriva cuprinsului pomenitei lor libertăți și a actelor lor, ci să-i lăsați a se folosi de libertățile și de înlesnirile de care s-au folosit și altă dată în această privință. Și altfel să nu cutezați a face.

Dat la Vișegrad, în marțea dinaintea sărbătorii Rusaliilor, în anul Domnului, o mie trei sute șaptezeci și unu.

<*Sub pecete:*> Darea de seamă a voievodului Emeric.

<*Pe verso, de o mână aproape contemporană*¹> Ca să nu se ceară vama în Baci.

Arh. Naț. Rom., D.J. Ciuj, Doc. medievale, Fond Primăria orașului Cluj, fasc. T. nr. 2.

Orig. hârtie, cu fragmente de pecete rotundă, din ceară de culoare roșie, aplicată în document sub text.

EDIȚII: Jakab, *Kol. okl.*, I, p. 70; *Ub.*, II, p. 365.

¹ Astfel în orig.

Nos, Ladislaus, dux Opulie et Velunensis, regnique Hungarie palatinus et iud<ex>' Comanorum, damus pro memoria quod in congregacione nostra <generali>² universitāti nobilium Bihoriensium et de Krazna comi<at>uum' feria secunda videlicet in octavis festi Nativitatis <beati Johannis>³ Baptiste in anno proximo transacto preterita, prope civitatem Varadiensem celebrata, magister Ladislaus, filius Johannis, filii Bricci de Batur, de medio aliorum exurgendo proposuerat eomodo quod ipse Leukus, Gregorio et Stephano, filiis <Greg>orii⁴, filii Laurencii de Zeplak, ducentos <florenos aureos>⁵ pro redempcione cuiusdem possessionis eorum Tarcha vocata acomodasset⁶ quos sibi ad plurimas suas petitiones reddere recusassent et eciam ipse pro eo quia iidem nobiles in eorum assumptis non perstitissent et sibi eorum assumpta <non adim>plevissent³ quamplures fatigas et expensas fecisse <respondisset>⁷; et ibidem in huius declaracionem quasdam duas literas capituli ecclesie Varadiensis, unam feria tertia

proxime post festum Exaltacionis sancte crucis, anno domini Millesimo CCC^{mo} quinquagesimo octavo et aliam feria secunda proxima post festum <Cor>poris⁴ Christi, sub anno domini M^{mo} CCC^{mo} LXX^{mo} primo <emanatas>² nobis presentaverat; in quarum prima inter alia sic habebatur quod <Urmează rezumatul actului capitlului de la Oradea, din 18 septembrie 1358, DRH-C, XI, p. 328-330. In tenore vero alterius litere dicti capituli Varadiensis inter cetera conspiciebantur quod <Urmează rezumatul actului capitlului de la Oradea, din 31 mai 1361, DRH, C, XII, p. 55-3-/>.Quarum exhibicionibus factis, annotato Stephano, filio Gregorii, ad ipsam congregacionem nostram non veniente nec mittente seque aliis nostris literis iudicialibus mediantibus agravări⁸ permittente, quia memorati Leukus et Turul prescriptos ducentos florenos in auro expensam quantam ipse magister Ladislaus prima recione expendisset sub iam <dicta>' condicione eidem magistre <Ladisla>⁹ in termino per nos sibi dando se promptos et paratos persolvere velle indicebant, pro eo, nos commiseramus ut iidem filii Gregoriū, medietatem dictorum ducentorum florenorum videlicet centum florenos in octavis festi beati Martini confessoris, et alios centum florenos in auro in octavis diei Cynerum tune proxime post șese consequenter affuturis, in curia regia, noștri in presencia persolvere. Et tandem idem magister Ladislaus, vigesimo sexto die dictarum octavarum diei Cynerum pro expensis suis quantum ipse racione premissarum expendisset, si vellet <sola>' sua in persona in curia regia coram comite capelle regie sacramentum prestare et postmodum ipsius iuramenti seriem in litteris dicto comitis capelle regie secundo die deposicionis dicti iuramenti sine crastinacione eedem partes nobis reportare et demum ipsam pecuniam quam idem magister Ladislaus mediante ipso suo iuramento reciperet predicti filii Gregorii in eodem termino eidem magistro Ladislao coram nobis persolvere tenerentur. Et, cum ab eisdem octavis Diei Cynerum solucio ipsorum centum florenorum mediantibus litteris nostris prorogatoriis ad presentes octavas festi beati Georgii martiris, iuxta continenciam litterarumstrarum, extitisset dilatata, tandem, ipsis octavis advenientibus, predictus magister Ladislaus, filius Johannis, ad nostrum iudicarium accedens conspectum, ipsos centum florenos in presentibus octavis persolvendos persolvi postulavit, per Leukus et Turul, filios Gregorii prenotatos, asserens insuper, quod iidem Leukus et Turul prescriptos alios centum florenos in prefixis octavis festi beati Martini confessoris sibi non persolvissent, et hec exhibicione litterarumstrarum memorialium declaravit. Quibus perceptis Gregorius, filius Laurencii, pro eisdem Leukus et Turul cum procuratori is litteris capituli ecclesie Waradiensis exurgendo, retulit eo modo, quod iidem Leukus et Turul ipsos centum florenos in presentibus octavis persolvere non valerent, sed tam eosdem centum florenos nunc persolvendos, quam eciam annotatos alios centum florenos in predictis octavis festi beati Martini confessoris non persolutos, eidem magistro Ladislao, filio Johanni, in termino ulteriori per nos eis dando cum eorum dupplo dare, persolvere prompti essent et parați. Unde hiis perceptis, ipsis partibus valentibus commisimus eomodo, ut iamdicti Leukus et Turul prefatos ducentos florenos aureos cum dupplo in octavis festi beati Mychaelis archangeli proxime venturi predicto magistro Ladislao, filio Johanni, coram nobis dare et persolvere teneantur.

Datum in Vissegrad, vigesimo die termini prenotati, anno domini M^{mo} CCC^{mo} LXX^{mo} primo.

<Pe verso, de aceeași mână\> Pro magistro Ladislao, filio Johannis, filii Bricci de Batur, contra Leukus et Turul, filios Gregorii de Seplak, super solucione ducentorum florenorum in duplo eorundem, ad octavas festi beati Mychaelis archangeli, prorogatoria.

Noi, Ladislau, ducele de Oppeln și Belluno și palatin al regatului Ungariei și jude al cumanilor, dăm de știre că în trecuta noastră adunare obștească, ținută lângă cetatea Orășii, în luna, adică la octavele sărbătorii Nașterii fericitului Ioan botezătorul, în anul care a trecut¹⁰, cu obștea nobililor din comitatele Bihor și Crasna, ridicându-se din mijlocul celorlalți, magistrul Ladislau, fiul lui Ioan, fiul lui Bricciu de Bator, a spus așa că el a dat lui Leucus, Grigore și Ștefan, fiii lui Grigore, fiul lui Laurențiu de Suplac, două sute de florini de aur ca răscumpărare a unei moșii a lor numită Tarcea, pe care ei, la cererile sale repetate s-au împotrivit să i le întoarcă, drept pentru care chiar el, deoarece acei nobili n-au stăruit în îndatoririle lor și nu i-au îndeplinit datoriile lor, a mai spus că a trebuit să facă mai multe osteneli și cheltuieli pentru aceasta; și tot acolo în arătarea sa ne-a înfățișat două scrisori ale capitlului bisericii de Oradea, date, una în prima zi de marți după sărbătoarea înălțării Sfintei Cruci, în anul Domnului o mie trei sute cincizeci și opt, și cealaltă, în prima zi de luni după sărbătoarea *Corporis Christi*, din anul Domnului o mie trei sute șaizeci și unu; din care scrisori aflăm, între altele, din prima scrisoare că <Urmează rezumatul actului capitlului de la Oradea, din 18 septembrie 1358, DRH-C, XI, p. 328-330. Iar din cuprinsul celeilalte scrisori a zisului capitlu de la Oradea se înțelege, între altele, că <Urmează rezumatul actului capitlului de la Oradea, din 31 mai 1361, DRH-C, XII, p. 33-34>. Făcându-se arătarile acestea și sus-însemnatul Ștefan, fiul lui Grigore, nevenind la acea adunare a noastră și netrimțând <pe altcineva> și lăsându-se să fie globit prin mijlocirea unei alte scrisori de globire a noastre, deoarece amintiții Leucus și Turul fuseseră gata și pregătiți să plătească sus-arătații două sute de florini în aur, sub deja arătata condiție, acelui magistru Ladislau la sorocul care i se stabilise de către noi, atât cât dăduse ca plată într-o primă socoteală acel magistru Ladislau, drept aceea noi am hotărât ca acei fii ai lui Grigore să plătească de față cu noi la curtea regească jumătatea zișilor două sute de florini, adică o sută de florini, la octavele sărbătorii fericitului Martin mărturisitorul" și ceilalți o sută de florini în aur, la octavele celei dintâi ale începutului de Păresimi care vor veni în curând¹². Și apoi acel magistru Ladislau să depună jurământ el însuși, dacă va voi, la a douăzeci și șasea zi de la zisele octave ale începutului Păresimilor¹³, la curtea regească, înaintea comitelui capelei regale pentru cheltuielile sale, adică cât cheltuise el cu privire la cele de mai sus; și după aceea acele părți să fie datoare să ne dea seama în scris, fără întârziere, în a doua zi după punerea zisului jurământ, în scrisoarea zisului comite al capelei regale, și apoi acea <sumă> de bani pe care acel magistru Ladislau a primit-o sub jurământul său, sus-zișii fii ai lui Grigore să fie datori să-i plătească de față cu noi acelui magistru Ladislau la acel soroc <de plată>. Și, deoarece plata acelor o sută de florini a fost amânată de la acele octave ale

începutului Păresimilor, prin mijlocirea unei scrisori a noastre de amânare, Sa octavele de față ale sărbătorii fericitului mucenic Gheorghe¹⁴ totuși sosind acele octave, sus-zisul magistru Ladislau, fiul lui Ioan, venind înaintea judecății noastre, a cerut ca acei o sută florini de plată să fie plătiți la octavele de acum de către sus-notații Leucus și Turul, fiii lui Grigore, mai mult, spunând că acei Leucus și Turul nu i-au plătit ceilalți mai sus-ziși o sută de florini la octavele amintite mai sus ale sărbătorii fericitului Martin mărturisitorul și acestea le-a arătat cu scrisoarea noastră memorială. Auzind acestea, Grigore, fiul lui Laurențiu, ridicându-se cu scrisori de împuternicire ale capitolului bisericii din Oradea, în numele acelor Leucus și Turul, a spus așa că acești Leucus și Turul nu pot să plătească la octavele de acum acei o sută de florini, dar atât acești ceilalți o sută de florini de plătit acum, cât și sus-însemnații ceilalți o sută de florini neplătiți vor fi gata și pregătiți să-i plătească în sus-zisele octave ale sărbătorii fericitului Martin mărturisitorul celui magistru Ladislau fiul lui Ioan, la următorul soroc, obligându-se prin noi să-i plătească împreună cu îndoitul lor. De aceea, auzind acestea și cu voia părților, noi am hotărât astfel ca deja-zișii Leucus și Turul să fie datori să plătească sus-zisului magistru Ladislau, fiul lui Ioan, două sute de florini de aur împreună cu îndoitul lor la octavele care vor veni ale sărbătorii fericitului arhanghel Mihail¹⁵.

Dat la Vișegrad, în a douăzecea zi a sus-însemnatului soroc, în anul Domnului o mie trei sute șaptezeci și unu.

<Pe verso, de aceeași mână:> Scrisoare de amânare pentru magistrul Ladislau, fiul lui Ioan, fiul lui Bricciu de Bator, împotriva lui Leucus și Turul, fiii lui Grigore de Suplac, cu privire la plata a două sute de florini și îndoitul lor, la octavele sărbătorii fericitului arhanghel Mihail.

Arh. Naț. Magh., Dl. 28 075. Fotocopie la Inst. de Ist. Cluj-Napoca/1358.

Orig.. hârtie, rupt la îndoituri și cu pete de umezeală.

¹ Rupt cea 0,5 cm: întregit după sens.

² Pată de umezeală de cea 1 cm; întregit pe baza contextului.

³ Pată de umezeală de cea 2 cm; întregit pe baza contextului.

⁴ Rupt cea 0,5 cm; întregit pe baza contextului.

⁵ Pată de umezeală de cea 2,5 cm; întregit pe baza contextului.

⁶ Corect: *accomodassel*.

⁷ Pată de umezeală de cea 2 cm; întregit după sens.

⁸ Corect: *aggravari*.

⁹ Omis; întregit pe baza contextului.

¹⁰ 1 iulie 1370.

¹¹ 18 noiembrie 1370.

¹² 26 februarie 1371.

¹³ 23 martie 1371.

¹⁴ 1 mai 1371.

¹⁵ 6 octombrie 1371.

Nos, capitulum ecclesie Chanadiensis, damus pro memoria quod ad nostram personaliter accedens presenciam, magister Nicolaus, filius Pauli, filii Heem, sua

ac Petri, fratris sui, in persona, Ivaczka', filium Petri, filii Kelemenés, ne possessiones seu possessionarias suas porciones quacunque et quocunque nomine vocentur, in comitatu de Krasso adiacentes, cuique hominum, et specialiter Petro, iudici de Mezeusomolyo, vendere, dare, donare, permutare, pignori obligare, perpetuare, aut alio quocunque modo a se alienare, et quoslibet alios, et nominatim Petrum iudicem, ne easdem seu quamlibet earum particulam, pro se occupare an usurpare, seu quovis exquisito colore, de eisdem intromittere, in ipsorum preiudicium, possint atque valeant, prohibuit contradicendo, et interdixit. In cuius prohibicionis testimonium presentes, a nobis petitas eisdem concessimus communi iusticia id requirente.

Datum sexto die festi Pethecostes, anno domini M^{mo} CCC^{mo} LXX^{mo} primo.

<Pe verso:> Pro magistris Petro et Nicolao, filiis Pauli, filii Heem, contra Iwanka, filium Petri, filii Kelemenés, prohibitorie.

Noi, capitlul bisericii de Cenad, dăm de știre că, venind înaintea noastră însuși magistrul Nicolae, fiul lui Pavel, fiul lui Heem, în numele său și al fratelui său Petru, a făcut întâmpinare, oprind pe Ivaczka, fiul lui Petru, fiul lui Kelemenés. și pe oricare alții ca să nu poată și să nu fie volnici să vândă, să dea, să dăruiască, să schimbe, să zălogească și să înveșnicească sau să înstrăineze în vreun alt chip nici unui om și îndeosebi lui Petru, judele de Șemlacu, moșiile sau părțile lor de moșie, oricum sau cu orice nume s-ar numi, aflătoare în comitatul Caras; iar pe Petru judele l-a oprit anume de a se face stăpân sau de a se cotropi acele moșii sau vreo parte din ele sau de a se amesteca sub orice cuvânt, în acele moșii, spre paguba lor. Spre mărturia acestei opreliști, le-am dat, așa cum cere, dreptul comun scrisoarea de față ce ne-au cerut-o nouă.

Dat în a șasea zi după sărbătoarea Rusaliilor, în anul Domnului o mie trei sute șaptezeci și unu.

<Pe verso:> Scrisoare de opreliște pentru magistrii Petru și Nicolae, fiii lui Pavel, fiul lui Heem, împotriva lui Iwanka, fiul lui Petru, fiul lui Kelemenés.

Arh. Naț. Magh., Dl. 52 186. Xerocopie la Inst. de Ist. Cluj-Napoca/1371.

Orig., hârtie, cu urme de pecete de închidere.

EDIȚII: Pesty, *Krasso*, III, p. 103.

REGEȘTE: *Kállay*, II, p. 160, nr. 1678.

¹ Astfel în text., mai jos *Iwanka*.

M

1371 mai 30, <Cenad>

Nos, capitulum ecclesie Chanadiensis, memorie commendantes, tenore presencium significamus quibus expedit uniuersis, quod in nostri constitutis presencia, magistris Nicolao bano, filio Pauli, filii Heem de Remethe, pro se personaliter, ac pro Petro bano, fratre suo carnali, absente, sine literis procuratoriis, cuius tamen honus et grauamen in se assumpsit, ut infrascriptam concordiam acceptarent cum effectum, nec contra venirent quoquomodo, ab una, item Demetrio

et Ladislao, filiis quondam comitis Daan de Dobaz, similiter pro se personaliter, ac pro Mychaele, fratre ipsorum, absente, ad ipsorum honus et grauamen, parte ab altera, per eosdem confessum extitit voce unanimi et relatum, quod ipsi per reformationem et admonicionem proborum et nobilium virorum pacem parcium anhelancium, uniuersos actus iniuriosos, utputa, homicidia, seu hominum interempciones, domorum concremaciones, dampna quoque et nocumenta, et alias quaslibet iniurias, molestias, actusque potenciarios hincinde, sibi invicem qualitercunque et quocunque modo usque festum Nativitatis domini proxime nune preteritum irrogatos et illatos, sibi mutuo relaxassent et dimisissent, ac relaxarunt et dimiserunt pure et perhempnaliter coram nobis, litteras quasunque causales et inquisicionales protestatorias et alias quaslibet modo quocunque et sub quacunque forma et expressione verborum, contra șese, super premissis universis actibus usque predictum festum Nativitatis domini perpetratis, emanatas, et confectas, cassas, irritas, frivolas, et inanes, viribusque perpetuo carituras, ac eorum exhibitoribus nocituras, relinquendo.

Datum sexto die festi Penthecostes, anno domini M^{no} CCC^{mo} LXX^{mo} primo.

Noi. capitlul bisericii de Cenad, prin cuprinsul celor de față, dăm de știre și facem cunoscut tuturor cărora se cuvine că, venind înaintea noastră, pe de o parte, magistrii Nicolae banul, fiul lui Pavel, fiul lui Heem de Remetea, în numele lui însuși, precum și în al lui Petru banul, fratele său după tată, care nu era de față, fără scrisoare de împuternicire, dar luând totuși asupra sa sarcina și răspunderea pentru el, precum că vor primi cu adevărat înțelegerea de mai jos și că nu i se vor împotrivi în nici un chip, iar, pe de altă parte, Dumitru și Ladislau, fiii răposatului comite Daan de Duboz, de asemenea, ei înșiși în numele lor și în numele lui Mihail, fratele lor ce nu era de față, pe sarcina și răspunderea lor, au mărturisit și au spus într-un glas că ei, prin împăciuirea și din îndemnul unor bărbați cinstiți și nobili care doresc cu tărie împăcarea între părți, și-au iertat unii altora și au șters dintre ei și înaintea noastră își iartă și șterg cu totul și pe veci toate faptele vătămătoare, ca: omoruri sau ucideri de oameni, arderi de case, pagube și vătămări și orice alte nedreptăți, turburări și fapte de silnicie, oricum și în orice fel ar fi fost făptuite și pricinuite de unii altora și dintr-o parte și din alta, până la sărbătoarea Nașterii Domnului acum trecută.

Și orice scrisori de judecată, de cercetare și de întâmpinare și orice alte scrisori de orice fel date și întocmite de unii împotriva celorlalți, sub orice formă și cu orice cuvinte, în legătură cu toate faptele de mai sus, săvârșite până la sus-zisa sărbătoare a Nașterii Domnului', le-au socotit desființate, nimicite, zadarnice și fără putere și lipsite pe veci de tărie, ba și vătămătoare celor care le vor înfățișa la judecăți.

Dat în a șasea zi după sărbătoarea Rusaliilor, în anul Domnului o mie trei sute șaptezeci și unu.

Arh. Naț. Magh., DI. 52 187. Fotocopie la Inst. de Ist. Cluj-Napoca/1371.

Orig.. hârtie, cu urme de pecete de închidere aplicată pe verso.

EDIȚII: *Ortvay*, I, p. 120-121.

REGEȘTE: *Kállay*, II, p. 160, nr. 1677; *Documenta Valachorum*. p. 234, nr. 190.

'25 decembrie 1370.

Nos, capitulum ecclesie Transsiluane, significamus tenore presencium quibus expedit universis quod Mychael, filius Pauli de Haranglab, ab una, et nobilis domina Anna vocata, filia quondam Dominici, filii Beztur ab eadem, parte ex altera, personaliter coram nobis constituti, vive vocis oraculo sunt confessi quod ipsi pari voluntate, propter bonum pacis et concordie unionem, in silvis et nemoribus possessionis eorum Galfolwa vocate, talem inter se fecissent divisionem perpetuo duraturam quod medietas silve Poyas vocate, quam quedam via transiens in medio divideret ad duas partes, iuxta ipsam viam, a parte viile Bagach vocate existens cessisset eidem Mychaeli, filio Pauli, alia medietate eiusdem, versus possessionem Deesfolwa, iuxta quoddam potok, predictae domine Anna vocate remanente. Item medietas cuiusdam nemoris Felseuhuthzas vocati, in cuius medio quedam lacus arundinosa, in qua tempore siccitatis aqua deficeret, haberetur, dividens ipsum nemus similiter ad duas partes; a parte inferiori ipsius lacus, iuxta Kykullew, eidem Mychaeli, filio Pauli, devenisset, alia medietate eiusdem, videlicet superiorem cedente pro domina prenotata. Item pars media nemoris Olsouhuthzas vocati, quod etiam quedam magna via in medio transiens, divideret, versus eandem possessionem Galfolwa ipsi domine Anna vocate, et alia pars media eiusdem a parte possessionis Deesfolwa, a plaga orientali cessisset Mychaeli, filio Pauli predicto.

Silvani autem Kuzepchere vocatam hoc modo divisissent, quod pars superior eiusdem, a plaga orientali, similiter ipsi Mychaeli, filio Pauli, devenisset, alia parte ipsius, scilicet inferiori, predicta¹ domina¹ remanente. Item pars inferior cuiusdam particule silve, supra ipsam possessionem Galfolwa adiacentis, a parte eiusdem possessionis, cessisset pro eodem Mychaele, filio Pauli, et alia superior pars eiusdem, a parte vinearum in porcionem prelibate domine devenisset; huiusmodi obligacionis vinculo interposito quod quecunque parcium premissam divisionem violaret vel retractaret parti ipsam observati in decern marcis denariorum pro tempore currencium, ante litis ingressum persolvendis sine iudicis porcione convinceretur ipso facto, ad quod se partes predictae coram nobis obligarunt spontanea eorum voluntate.

Datum in octavis festi Penthecostes, anno domini M^{mo} CCC^{mo}¹⁰ LXX^{mo} primo.

Noi, capitulul bisericii Transilvaniei, facem cunoscut, prin cuprinsul celor de față, tuturor căroră se cuvine, că, venind înșiși înaintea noastră Mihail, fiul lui Pavel de Haranglab, pe de o parte, iar, pe de altă parte, nobila doamnă numită Ana, fiica răposatului Dominic, fiul lui Beztur din același Haranglab, ne-au mărturisit prin viu grai că ei, într-un cuget, pentru binele păcii și pentru un legământ de înțelegere, au făcut între ei o împărțeală, care să dăinuiască pe veci, cu privire la pădurile și dumbrăvile moșiei lor numite Gănești, <astfel> că jumătatea pădurii numită Poyas, aflătoare înspre satul numit Băgaci, pe care o împarte în două părți un drum ce trece prin mijloc, a căzut, până la acel drum, celui Mihail, fiul lui Pavel, iar cealaltă jumătate a acelei păduri, aflătoare înspre moșia Deaj, până la un pârau, i-a rămas sus-zisei doamne numite Ana. De asemenea, jumătatea unei dumbrăvi numite Felseuhuthzas în mijlocul căreia se află un lac plin de stufăriș în

care apa seacă în timpul secetei, a fost împărțit la fel în două părți, <jumătatea> dinspre partea de jos a acestui lac, până la râul Târnava-i-a revenit lui Mihail, fiul lui Pavel, cealaltă jumătate a acelei <dumbrăvi>, adică cea de sus, i-a căzut sus-arătatei doamne. La fel, jumătatea dumbrăvii numite Olsouhuthzas, dumbravă pe care o străbate un drum mare chiar pe la mijloc împărțind-o, dinspre acea moșie Gănești, a căzut acestei doamne numite Ana, și cealaltă jumătate dinspre moșia Deaj, spre partea de răsărit, a căzut lui Mihail, sus-zisul fiu al lui Pavel.

În același chip au împărțit și pădurea numită Kuzepchere, astfel că partea de mai sus a aceleia, dinspre răsărit, a ajuns la fel lui Mihail, fiul lui Pavel, cealaltă parte, adică cea mai de jos, rămânând sus-zisei doamne. De asemenea, partea mai de jos a unei bucăți de pădure, în vecinătatea de mai sus a moșiei Gănești, înspre partea acelei moșii, a căzut aceluiasi Mihail, fiul lui Pavel, și cealaltă parte mai de sus, dinspre vii, a ajuns în partea pomenitei doamne; cu privire la care părțile numite mai sus s-au legat înaintea noastră de bună voie, punând legământul unei astfel de îndatoriri că, dacă vreuna dintre părți ar încălca sau nu s-ar ține de împărțirea de mai sus, la care se supun deopotrivă, să fie osândită, prin însuși acest fapt, să plătească înainte de începerea judecății zece mărci socotiți în dinari umblători la acea vreme, fără a socoti gloaba judecătorului.

Dat la octavele sărbătorii Rusaliilor, în anul Domnului o mie trei sute șaptezeci și unu.

Arh. Naț. Magh., Dl. 29 710. Fotocopie la Inst de Ist. Cluj-Napoca/1371.
Orig., hârtie.

¹ Corect: predice domine.

39 1371 iunie 3 (*feria terda proxima post festum Sancte Trinitatis*), Vișegrad

Ladislau, ducele de Oppeln, cere conventului din Lelez să-i cheme în judecată pe Toma, fiul lui Ioan de Gachal. Nicolae, fiul lui Ștefan de Oșvarău (*Vasuar*), Dominic și Ștefan, fiii lui Galus de Chamafalua, împotriva lui Ștefan și Ladislau, fiii lui Ladislau de Peles (*Peleske*), Laurențiu, fiul lui Petru de Bator, și pe Andrei, fiul lui Martin, și Andrei, fiul său, adică al lui Andrei, slujitorii sus-zișilor Ștefan și Ladislau.

Între oamenii vrednici de crezare ai ducelui de Oppeln se menționează și Andrei, fiul lui Pavel de Papfalua.

Arh. Naț. Magh., Dl. 64 929. Fotocopie la Inst. de Ist. Cluj-Napoca/1371.
Orig., hârtie, cu urme de pecete rotundă de închidere, aplicată în document, pe verso.
Și copie simplă modernă (sec. XVIII), în aceeași arhivă, cu aceeași cotă de păstrare.

Nos, comes Nicolaus de Zeech, iudex curie domini Lodouici, dei gracia regis Hungarie, damus pro memoria quod causam quam Karapch, Ladislaus, Nicolaus,

Layk et Nicolaus¹, Olachi, pro quibus Johannes Magnus cura procuratoriis litteris capituli ecclesie Orodiensis astitit contra Stephanum et Nicolaum, filios Pousa de Zeudy, et nobilem dominam Ursula vocatam², filiam Blasii, filii¹ dicti Pousa de Euzyn¹, pro quibus Andreas, filius Gregorii, cum procuratoriis litteris dicti capituli⁴ Orodiensis comparuit, iuxta continenciam litterarum predicti capituli ecclesie Orodiensis citatoriarum, in octavis festi Penthecostes movere habebant coram nobis, quia⁵ dictus procurator dictorum actorum citationem eorundem adversus dictos in causam attractos in facto potencie declarabat dictusque procurator ipsorum in causam attractorum in tam ardua causa absque fratrum et proximorum suorum consilii⁶ ad presens respondere non posse refferebat pro eo, ad octavas festi beati Michaelis archangeli nune venturas, duximus prorogandam.

Datum in Wissegrad, octavo die termini prenotati, anno domini M^{mo} CCC^{mo} LXX^{TM} primo.

<Pe verso:> Pro filiis Pousa de Zeudy, contra Karapch⁷ et³ alii³ Olachis³ intrascriptos", ad octavas festi beati Michaelis archangeli, prorogatorie.

Noi, cornițele Nicolae de Zeech, judele curții domnului Ludovic, din mila lui Dumnezeu regele Ungariei, dăm de știre că am hotărât să amânăm la octavele sărbătorii fericitului arhanghel Mihail, care vor veni în curând⁸, pricina pe care au pornit-o înaintea noastră la octavele sărbătorii Rusaliilor⁹, potrivit cuprinsului unei scrisori de chemare în judecată a capitlului bisericii din Arad, românii: Karapch, Vladislav. Nicolae, Vlaicu și Nicolae, pentru care s-a înfățișat, cu scrisoare de împuternicire a capitlului bisericii din Arad, Ioan cel Mare, împotriva lui Ștefan și Nicolae, fiii lui Pousa de Frumușeni, și a doamnei numită Ursula, fiica lui Blasiu, fiul zisului Pousa de Izvin, pentru care s-a înfățișat, cu scrisoarea de împuternicire a zisului capitlu din Arad, Andrei, fiul lui Grigore, deoarece zisul împuternicit al numiților pârâși a arătat că chemarea lor în judecată împotriva zișilor pârâți s-a făcut în pricină de silnicie, iar zisul împuternicit al celor pârâți n-a putut răspunde deocamdată la o așa de grea pricină fără sfatul fraților și rudeniilor în legătură cu acest fapt.

Dat la Vișegrad, la octavele sorocului sus-arătat, în anul Domnului o mie trei sute șaptezeci și unu.

<Pe verso:> Scrisoare de amânare pentru octavele sărbătorii fericitului arhanghel Mihail⁹. pentru fiii lui Pousa de Frumușeni, împotriva lui Karapch și a altor români cuprinși în scrisoare.

Arh. Naț. Magh., Dl. 91 782. Fotocopie și xerocopie la Inst. de Ist. Cluj-Napoca.
Orig., cu urme de pecete rotundă de închidere, aplicată în document pe verso.

¹ Astfel în orig.

² Urmează *relic*, probabil începutul cuvântului *relicta*, tăiat de aceeași mână.

³ Scris deasupra rândului.

⁴ Urmează semnul de prescurtare pentru un cuvânt care începe cu literele *con<m>*.

⁵ Urmează un cuvânt indescifrabil, tăiat de aceeași mână.

⁶ Urmează un cuvânt indescifrabil, scris deasupra rândului.

⁷ Urmează *et filios suos*, tăiat de aceeași mână.

⁸ 6 octombrie.

⁹ 1 iunie.

Nos, Lodouicus, dei gracia rex Hungarie, Polonie, Dalmacie etc, memorie commendantes tenore presencium significamus quibus expedit universis quod cum nos venerabilem in Christo patrem, dominum Dominicum, episcopum ecclesie Chanadiensis ac discretum virum dominum Johannem, prepositum ecclesie Budensis, vicecomitem capelle nostre, nec non magistros Stephanum, filium Pouse de Zer, et Johannem, filium Peteu de Zantou, milites fideles et homines nostros, ac magistrum Johannem, archydiaconum Temesyensem, hominem et testimonium honorabilis capituli ecclesie Chanadiensis predicte in comitatu de Krassou et de Temes ad hoc specialiter destinassemus ut ipsi universas possessiones et villas nostras regales a possessionibus nobilium per erecciones et renovaciones metales distingere et separare deberent; qui demum deinde ad nos reversi, nobis unanimiter et concorditer retulerunt quod ipsi sabbato proximo post festum Corporis Christi nune proxime preteritum, ad faciem cuiusdam viile seu possessionis nostre Altalkerek vocate in dicto comitatu Temesyensi existentis, pariter accessissent et easdem, presentibus vicinis et commetaneis eiusdem universis et aliis probis et nobilibus viris dicti comitatus Temesyensis inibi legitime convocatis, a possessione nobilium Veyteh vocata, per erecciones et renouaciones novarum metarum, nemine contradictore apparente et eciam partibus videlicet nobilibus de dicta Veyteh et universis iobagionibus nostris de iamdicta Altalkerek benigne volentibus et acceptantibus, distinxissent et separassent hiis metis: item prima meta incipitur² a plaga orientali circa duas metas antiquas quarum una separaret predicte viile seu possessioni nostre Altalkerek et alia pretacte possessioni Veyteh nobilium, ubi duas novas metas terreas de novo erexissent; et inde directe iret ad plagam occidentalem similiter ad duas metas terreas antiquas ubi duas metas terreas erigi fecissent; ab hinc vero tendere ad eandem plagam occidentalem ad unam metam terream antiquam ubi duas metas terreas elevassent et inde per modicum spacium ad iamdictam plagam occidentalem eundo ad unam metam terream antiquam similiter duas novas metas erexissent; et deinde tenderet ad plagam septemtrionalem ad duas antiquas metas terreas ubi similiter duas novas metas terreas construxissent; et demum ad eandem plagam septemtrionalem pergendo, duas novas metas terreas cumulassent; ab hinc autem ad premissam plagam septemtrionalem eundo, similiter duas novas metas terreas erigi fecissent; et de hinc ad pretactam plagam septemtrionalem procedendo, ad duas metas antiquas terreas, ubi similiter duas metas terreas erexissent, quarum una³ separaret predicte possessioni Veyteh nobilium et alia predicte viile nostre Altalkerek et ubi terminarentur <... In>⁴ cuius rei memoriam perpetuamque firmitatem presentes litteras nostras privilegiales propter absenciam sigilli nostri mai<oris...>⁴ venerandum in Christo patrem domini Vilhelmum, episcopum Quinqueecclesiensem, comitem capelle nostre habito <... duxi>mus⁴ concedendas, presentes autem dum nobis reportate fuerint sub maiori s<igilli nostri... Datum in... feria>⁵ secunda proxima post predictum festum Corporis Christi, anno eiusdem <...>⁶.

Noi, Ludovic, din mila lui Dumnezeu regele Ungariei, Poloniei, Dalmației etc, prin cuprinsul celor de față, dăm de știre și facem cunoscut tuturor căroră se cuvine că, după ce noi am trimis anume pentru aceasta, în comitatul Caras și în comitatul Timiș,

pe venerabilul întru Christos părinte, domnul Dominic, episcopul bisericii de Cenad, și pe chibzuitul bărbat, domnul Ioan, prepozitul bisericii de Buda, vicecomitele capelei noastre, de asemenea, pe magistrii, Ștefan, fiul lui Pousa de Zer, și Ioan, fiul lui Peteu de Santău, cavaleri credincioși și oameni de-ai noștri, și pe magistrul Ioan, arhidiaconul de Timiș, omul de măturie al cinstului capitol al sus-zisei biserici de Cenad, pentru a deosebi și despărți toate moșiile și satele noastre regești de moșiile nobililor, prin ridicarea și înnoirea semnelor de hotar; aceștia, întorcându-se apoi la noi, ne-au spus deopotrivă și într-un glas că dânșii s-au dus împreună în prima sâmbătă de după sărbătoarea *Corporis Christi*⁷ la un sat sau o moșie a noastră numită Altalkerek, aflătoare în zisul comitat Timiș, și, de față cu toți vecinii și megieșii aceluia sat și cu alți cinstiți și nobili bărbați din zisul comitat Timiș, chemați acolo în chip legiuit, au deosebit-o și despărțit-o de moșia nobililor numită Voiteg, prin ridicarea și înnoirea unor noi semne de hotar, fără să se fi ivit nici un împotrivitor, ba încă și părțile, adică nobilii de zisa moșie Voiteg și toți iobagii noștri din amintita Altalkerek, învoindu-se și primind cu bunăvoință aceasta, cu aceste semne de hotar: astfel, cel dintâi semn începe dinspre partea de răsărit, lângă două semne de hotar vechi, din care unul desparte sus-zisul sat sau moșie a noastră numită Altalkerek, iar celălalt pomenita moșie Voiteg, a nobililor, unde au ridicat două noi movile de hotar; și de aici se merge drept spre partea de apus, de asemenea, la două movile de hotar vechi, unde au făcut să se ridice două movile de hotar; de aici hotarul se îndreaptă tot spre acea parte de apus la o movilă veche, unde au ridicat două movile de hotar și, de unde, mergând puțin tot spre partea de apus la o movilă de hotar veche, au ridicat iarăși două noi movile de hotar; de aici se îndreaptă spre partea de miazănoapte la două movile de hotar vechi, unde, de asemenea, au ridicat două movile de hotar noi; și de aici tot ținând-o spre miazănoapte, au mai înălțat două noi movile de hotar; și de aici, pornind tot spre pomenita parte de miazănoapte, au făcut să se mai ridice două noi movile de hotar; și de aici, înaintând tot spre pomenita parte de miazănoapte, au ajuns la două movile de hotar vechi, unde, de-așemenea, au ridicat două movile de hotar dintre care una desparte sus-zisa moșie Voiteg a nobililor și cealaltă sus-zisul nostru sat Altalkerek și acolo <semnele de hotar> se isprăvesc.

Spre amintirea acestui lucru și spre veșnica lui trăinicie, am hotărât să dăm scrisoarea noastră privilegială de față, pe care, din lipsa pecetii noastre celei mari, <am întărit-o cu puterea pecetii ce se află la> venerabilul întru Hristos părinte, domnul Wilhelm, episcopul de Pecs, cornițele capelei noastre..., iar când această scrisoare ne va fi adusă înapoi <vom pune să fie întărită> cu pecetea noastră cea mare.

Dat la..., în luna de după pomenita sărbătoare *Corporis Christi*, în anul aceluiași...

Arh. Na). Magh.. Dl. 30 676. Fotocopii la Inst. de Ist. Cluj-Napoca/1371.

Orig., perg., cu partea de jos din stânga documentului lipsă.

Transumpt în copie autentică în actul capitolului din Alba Iulia, din anul 1786 (cu aceeași cotă de arhivă).

EDIȚII: *Ortvav*, i, p. 128-130 (cu data: 1361-1373); *DRH-C*, XII, p. 31-33 (cu data: 1361-1372/mai31).

Datarea s-a făcut coroborând menționarea în titulatura lui Ludovic I, de rege al Poloniei (începând din 7 noiembrie 1370), cu data sărbătorii *Corporis Christi* (5 iunie - în cazul anului 1371 sau 27 mai - în cazul anului 1372) și cu anii de păstorire a lui Dominic, episcopul de Cenad (1360-1372).

² Astfel în orig.

³ Scris deasupra rândului.

⁴ Rupt cea 5 cm; întregit parțial după sens.

⁵ Rupt cea 10 cm; întregit parțial pe baza contextului.

⁶ Rupt cea 12 cm.

⁷ 7 iunie 1371 sau 29 mai 1372.

Amicis suis reverendis, capitulo ecclesie Chanadiensis, Ladislaus, dux Opulye et Welunensis regnique Hungariae palatinus et iudex Comanorum, amicitiam paratam cum honore.

Dicit nobis Stephanus dictus Magyar de Ermen quod quedam possessiones videlicet Feleg haz in Krassou, et Modos in Keue comitatibus existentes, apud manus alienas habitas legitima recaptivatione et sibi statutione plurimum indigerent, si contradictio alicuius non obviaret in hac parte. Super quo, vestram amicitiam presentibus petimus reverenter quatenus vestrum mittatis hominem pro testimonio fidedignum, quo presente, Dominicus, filius Stephani de Kerez tus, vel Michael, filius Stephani de Jeneu, aut Janika de Dyakoich seu Nicolaus, filius Augustini, aliis absentibus, homo noster, ad facies dictarum possessionum, vicinis et commetaneis eorundem legitime inibi convocatis et presentibus, accedendo, recaptivet ipsam¹ nomine juris dicti Stephani, recaptivatamque¹ statuatur ipsi eo jure quo sibi dignoscitur pertinere perpetuo possidendam¹, si non fuerit contradictum; contradictores vero, si qui fuerint, citeț ipsos contra predictum Stephanum in nostram presentiam ad terminum competentem rationem contradictionis seriem cum nominibus contradictorum et citatorum, si qui fuerint, ac die ipsius citationis cum termino assignato nobis amicabiliter rescribatis.

Datum in Wissegrad, feria secunda proxima post festum Corporis Christi, anno eiusdem Millesimo CCC^{mo} LXX^{mo} primo.

Prietenilor săi vrednici de cinstire din capitlul bisericii de Cenad, Ladislau, ducele de Oppeln și Belluno și palatin al regatului Ungariei, precum și jude al cumanilor, cu toată prietenia și cinstea.

Ne spune nouă Ștefan zis Magyar de Gherman că niște moșii, anume Feleg haz, aflătoare în comitatul Caras, și Modos, aflătoare în comitatul Keue, ajunse în mâini străine, ar avea nevoie să fie luate din nou și date în stăpânirea sa, dacă în această privință nu s-ar ridica împotrivirea cuiva. Drept aceea, rugăm cu plecăciune Prietenia voastră să trimiteți omul vostru vrednic de crezare ca om de mărturie, înaintea căruia, omul nostru, Dominic, fiul lui Ștefan de Kerez tus, sau Mihail, fiul lui Ștefan de Jeneu, ori Janika de Dyakoich, sau, în lipsa acestora, Nicolae, fiul lui Augustin, ducându-se la fața locului pe pomenitele moșii, după ce vor fi chemați acolo în chip legiuit vecinii și megieșii lor, și fiind ei de față, să le ia înapoi, drept bun al zisului Ștefan, și odată luate înapoi să îl pună în stăpânirea lor cu același drept cu care se știe că țin de el, ca să le stăpânească pe veci, dacă nu s-ar împotrivi nimeni; iar dacă vor fi împotrivitori, să-i cheme înaintea noastră ca să

stea față cu sus-pomenitul Ștefan, la un soroc potrivit, spre a da seamă de împotrivirea lor. Și după acestea să aveți bunătatea a ne arăta în scris întocmai desfășurarea acelei luări din nou în stăpânire și numele împotrivorilor și ale celor chemați, dacă vor fi vreunii, precum și ziua acelei chemări și sorocul hotărât.

Dat la Vișegrad, în luna de după sărbătoarea *Corporis Christi*, în anul celuiiași o mie trei sute șaptezeci și unu.

Arh. Naț. Magh., Dl. 41 848. Fotocopie la Inst. de Ist. Cluj-Napoca/1371.

Orig.

EDIȚII: Pesty, *Krasso*, III. p. 103-104.

¹ Corect: *ipsas... recaptivitasque... possidendas*.

43

1371 iunie 9, Vișegrad

<N>os, comes Nicolaus de Zeech, iudex curie serenissimi et magnifici principis domini Lodovici, dei gratia incliti regis Hungarie, memorie commendantes tenore presentium significamus quibus expedit universis quod Ladislaus, filius Elleus de Gachal, pro se personaliter, et pro Bartholomeo, filio Nicolai de eadem, cum procuratoriis litteris capituli ecclesie Waradiensis, iuxta continentiam priorum litterarum nostrarum prorogatoriarum in octavis festi beati Georgii martiris in nostram accedendo presentiam contra Sebastianum et Johannem, filios Johannis magni de Chahol, ac Balk woyuodam et Drag, fratrem eiusdem, quasdam litteras conventus ecclesie de Lelez formam possessionarie recaptivationis contradictorieque inhibitionis et¹ citationis¹, tenoremque litterarum regalium ipsi conventui directarum de verbo ad verbum in se habentes, asserens actionem suam et dicti Bartholomei litteris explicări in eisdem, nobis presentavit declarantes, inter cetera, quod, cum ipsi Ladislaus et Bartholomeus, acceptis Jacobo, filio Petri de Chamafolua, regio, et fratre Johanne presbitero dicti conventus, hominibus, ad regium litteratorium mandatum transmissis feria quarta proxima ante octavas festi beatorum Petri et Pauli apostolorum, in anno domini M^m¹⁰ CCC^{mo} XL^{mo} octavo preterita, ad faciem eiusdem possessionarie portionis Eghazasseny vocate, vicinis et commetaneis eiusdem universis legitime convocatis, accedendo, se per predictos regium et dicti conventus homines in dominium eiusdem introduci ipsamque eis statuifacere voluissent Thomas de Kezew in personis Sebastiani et Johannis, filiorum Johannis magni de Chahol, item Benedictus, famulus Balk woyuode, et Dragus, fratris eiusdem, in personi eorundem, in facie eiusdem possessionis comparendo, ipsos a statutione eiusdem prohibuissent contradicendo, propter quod ipsi regius et dicti conventus homines eosdem Sebastianum et Johannem, filios Johannis, ac Balk woyuodam et Dragus, fratrem eiusdem, in regiam presentiam, contra dictos Ladislaum, filium Elleus, et Bartholomeum de Gachal, ad octavas festi Assumptionis virginis gloriose tune proxime venturas citavissent; de hinc idem Ladislaus, filius Elleus, quasdam duas litteras patentes, unam scilicet capituli Waradiensis et aliam domini noștri regis, nobis demortstravit, quarum prima, videlicet ipsius capituli Waradiensis littera patens in anno domini M^{mo} CCC^{TM} vigesimo secundo, feria sexta proxima ante

octavas festi beati Jacobi apostoli emanata inter cetera declarabat quod discretus vir, magister Ladislaus, socius et canonicus dicti capituli Waradiensis, ac Stephanus et Johannes, filii condam Lorandi woyuode, coram ipso capitulo personaliter constituti, quandam possessionem ipsorum Senye vocatam, in comitatu Zathmariensi existentem, que nobili domine, matri ipsorum, a Nicolao, Stephano et Vyd, filiis Pauli bani, ratione quarte sue, mediantibus litteris patentibus eiusdem capituli Waradiensis, devenisset Elleo, filio Nicolai, filii Tyba, ac Michaeli, filio Tyba, et Stephano, filio eiusdem, ac Petro, item Ladislao, Johanni et Thome, fratribus eiusdem Petri, cum omnibus suis utilitatibus et pertinentiis, eo iure et titulo, quo eis pertinuisset, pro viginti sex marcis fini argenti modo et ordine in eisdem expresso perpetuo vendidissent; altera vero videlicet ipsius domini nostri regis littera in anno domini M^{TM} CCC^{mo} XL^{mo} tertio, in festo beate Margarethe virginis patenter, sub secreto suo sigillo emanata, ipsum dominum nostrum regem quartam partem ipsius possessionis EghazasSenye vocate, in comitatu Zathmariensi habite, a Michaeli, filio Tyba, ob sue infidelitatis notam, quam contra suam maiestatem et sacrum suum dyadema ausu temerario commisisset manibus suis regiis, lege consuetudinaria regni sui ab antiquo approbata exposcente, perpetuo devolutam cum omnibus suis utilitatibus et pertinentiis ac sub suis veris et antiquis signis metalibus, quibus usque tune possessa fuisset, prefato Ladislao, filio Elleus, pro fidelibus suis servitiis perpetuo contulisse declarabat manifeste. Quarum litterarum exhibitionibus factis et perlectis continentiis earundem, prefatus Ladislaus, in sua et dicti Bartholomei personis, rationem premisse contradictorie inhibitionis assignari postulavit per filios Johannis ac Balk woyuodam et Dragos", fratrem eiusdem, prenotatos.

Quibus perceptis, primo prefatus Sebastianus, filius Johannis, pro se personaliter et pro dicto Johanne, fratre suo, cum procuratoriis litteris predicti conventus de Lelez in nostram accedens presentiam, ipsamque possessionem Eghazas Senye vocatam titulo regalis collationis sibi pertinere asserens, quasdam litteras eiusdem domini nostri regis sub anno domini M^{mo} CCC^{mo} LX^{mo} sexto, die dominico proximo ante festum sancte Margarethe virginis, sub secreto eius sigillo emanatas, nostro iudiciario examini curavit exhibere, in quibus inter cetera ipse dominus noster rex dictam terram seu possessionem Eghazassenye vocatam, in comitatu Zathmariensi existentem et habitatoribus destitutam, condam Johannis, filii Lorandi, sui infidelis, sue iurisdictioni et collationi pertinentem, ipsi Sebastiano de Chahol pro suis fidelibus servitiis perpetuo contulisse reperiebatur evidenter. Demum autem, ipsis litteris exhibitis, Ladislaus, filius Johannis, pro prefatis Balk et Drag coram nobis adherendo eandemque possessionem ipsis Balk woyuode et Drag, fratri eiusdem, similiter titulo regalis collationis pertinere asserens, quasdam duas litteras dicti domini nostri regis patentes, ambas secreto suo sigillo consignatas, nobis demonstravit, in quarum prima videlicet in anno domini M^{mo} CCC^{mo} XL^{mo} quarto, feria sexta proxima post festum beatorum Petri et Pauli apostolorum confecta reperiebatur, quod licet ipse dominus noster rex dudum quandam terram Senye vocatam Ladislao, filio Elleus de Gachal, eius supplicationi tune sue maiestati porrecte inclinatu, servitiorum suorum intuitu perpetualiter contulisset tamen ipse, quia fida relatione edocente veraciter rescivisset eandem terram Senye vocatam ad castrum suum regium Bech nuncupatum pertinere et

idem castrum eadem terra multum indigere imo ipsius terre alienationem sibi nimium preiudicare, ideo, matura prehabita deliberatione, nolens utilitāti et commode iamdicti castri sui Bech per ipsius terre Senye alienationem preiudicium generāri ac diminutionem operāri, donationem eiusdem terre Senye prefato Ladislao, filio Elleus, factam et litteras suas super ipsa donatione confectas duxisset revocandas; immo revocasset, cassasset et annullasset viribusque reliquisset carituras, prelibatam terram eidem castro suo Bech cum omnibus suis utilitatibus reaplicando et usui eiusdem more pristino committendo.

In alia vero littera eiusdem domini nostri regis, in anno domini M^{mo} CCC^{mo} XL^{mo} octavo, tertio die festi beati Jacobi apostoli confecta reperiebatur, quod ipse dominus noster rex, intuitis fidelitatibus et servitiis fidelibus strenuorum virorum, comitum Balk, woyuode Olachorum et Drag, fratris eius³, de Beych, que iidem sue maiestati inpendissent, quandam terram vacuum et desertam Senye vocatam, sue collationi spectantem, in comitatu Zathmariensi existentem, pertinentem olim ad dictam possessionem eorundem Balk woyuode et Drag, Beych vocatam, per suam regiam maiestatem ipsis collatam. quam Ladislaus, filius Elleus de Gachal, pretensa falsitatis astutia, in preiudicium iuris dictorum Balk woyuode et Drag a sua serenitate sibi dāri et conferri procurasset, cum omnibus suis utilitatibus et pertinentiis quocumque nomine vocitarentur, sub antiquarum metarum suarum veris cursibus et limitibus, revocata et cassata ipsa donatione sua dicto Ladislao, filio Elleus, tamquam iniusta et illicita procuracione eiusdem facta, litterasque suas sub qualicunque forma verborum usque tunc super donatione huiusmodi confectas annullando et in nichilum convertendo, prefatis Balk woyuode et Drag, item Dragamer et Stephano, fratribus eorum carnalibus, ipsorumque heredibus et posteritatibus universis, nove donationis sue et omni eo iuris titulo, quo ad suam spectaret collationem, dedisset, donasset et contulisset perpetuo et irrevocabiliter possidendam et habendam, salvis iuribus alienis. Inponens ipsi Ladislao, filio Elleus, suisque posteris, super facto diete terre Senye silentium perpetuum, commitendo nobis inter alios vicesque nostros gerentibus, regio sub edicto, ut ipsos Balk woyuodam et Drag ipsorumque fratres heredes ac posteritates in facto prenominate terre Senye adversus memoratum Ladislaum, filium Elleus, suorumque heredes non auderemus iudicare et nostro iudicio aut iudicatu astare compellere presumeremus.

Quarum litterarum exhibitionibus factis et perlectis continetiis earundem, cum nos discussionem premissae causae propter premissas litteras contrarias ad aliquos dies ad requisitionem domini nostri regis distulissemus, tandem prefatus Ladislaus, filius Johannis, in personis prefatorum Balk et Drag prelibatis Ladislao, filio Elleus et Sebastiano de Chahul presentialiter coram nobis adherentibus, in nostram redeundo presentiam, quasdam litteras ipsius domini nostri regis, secreto suo sigillo consignatas, nobis presentavit; in quibus ipse dominus noster rex demandabat quatenus, si sententia, quam in facto diete possessionis EghazasSenye vocate olim Ladislai, filii Lorandi woyuode et Johannis ac Stephani, fratrum suorum, protulissemus, esset pro parte fidelium familiarium suorum, Balkonis woyuode et Drag, fratris sui, lata, tunc super eadem sententia litteras in processu ipsius sententiae et de optentione diete possessionis iuridica pro eisdem Balkone et Drag emanāri faceremus opportunas. Si vero prefaeta sententia existeret prolata in

preiudicium iuris ipsorum Balkonis et Drag, extunc factum diete possessionis sine omni variatione ad suam maiestatem differemus, quia memorata possessio ob infidelitatem dictorum Ladislai, filii Lorandi, et fratrum suorum manibus condam domini Karuli, regis carissimi patris, sui devoluta fuisset quam tandem ipse dictis Balkoni woyuode et Drag pro eorum fidelibus serviitiis contulisset.

Quibus quidem litteris presentatis, dictus Sebastianus de Chahul, modo prehabito coram nobis adherens, per nos iuridice requisitus, nichil forme et tenori dictarum utrarumque litterarum regalium eisdem Balk et Drag concessarum, contradictorie obviabat, immo potius iuri suo et dicti fratris sui, si quod in dicta possessione EghazasSenye vigore premissarum litterarum regalium per ipsum exhibitarum habuissent, vel habere sperarent renuntiando, eandem possessionem iuxta premissam regiam collationem dictis Balk woyuode et Drag factam eisdem remisit et resignavit coram nobis. Quibus perceptis, licet prefati filii Lorandi woyuode predictas tres partes possessionis ipsorum Senye vocate annotato Elleus, patri videlicet dicti actoris, predictisque aliis fratribus et proximis eiusdem coram ipso capitulo Waradiensi perpetuo vendiderint, dictus etiam dominus noster rex quartam partem eiusdem possessionis, portionem videlicet condam Michaelis, filii Tyba, infidelis sui, ipsi Ladislao, filio Elleus, modo prehabito contulerit, collatio etiam diete possessionis modo pretacto ipsi Sebastiano facta donationi eiusdem dictis Balk et Drag factam precesserit, tamen quia prefati filii Lorandi woyuode infideles ipsius condam domini Karuli regis extitisse, possessionariaque iura eorundem in manus eiusdem domini Karuli regis propter premissae infidelitatis facinus devenisse et ob hoc iidem ob infidelitatis eorum notam dictam eorum possessionem nemini vendere aut perpetuare valuisse agnoscebantur, idem etiam dominus noster rex premissam collationem de ipsa possessione Senye ipsi Ladislao, filio Elleus, factam, revocando cassasse et annullasse, ac eandem possessionem, ut premittitur, annotatis Balk et Drag Olachiis perpetuo contulisse ex premissis suis litteris pro parte ipsorum Balk et Drag emanatis reperiebatur, dictus etiam magister Sebastianus iuri suo, si quod in dicta possessione sua habuisset, renuntiando, eandem possessionem ipsis Balk et Drag pacifice remittebat pro eo unacum baronibus et regni nobilibus nobiscum in iudicio adherentibus premissis omnibus premetitis; eandem possessionem Senye vocatam cum omnibus suis utilitatibus et pertinentiis universis eisdem Balk woyuode et Drag, fratri eiusdem, ipsorumque heredibus et successoribus universis eo iure, quo eis dinoscitur pertinere, perpetuo adiudicantes reliquimus et commisimus perhempnaliter possidere, tenere pariter et habere, salvis iuribus alienis. In cuius rei memoriam firmitatemque perpetuam presentes eisdem Balk et Drag concessimus litteras nostras privilegiales pendentis autentici sigilli nostri munimine roboratas.

Datum in Wyssegrad, quadragesimo die octavarum festi beati Georgii martiris predictarum, anno domini M^{mo} CCC^{mo} septuagesimo primo.

<Pe verso; la mijloc în stânga de o altă mână> Instrumenta de possessione Syne.

<în dreapta, de o a doua mână:> Adiudicatione super Eghazassenye, pro Balk et Drag.

Noi, cornițele Nicolae de Zeech, judele curții Prealuminatului și Măritului principe, domnul Ludovic, din mila lui Dumnezeu strălucitul rege al Ungariei, prin cuprinsul celor de față, dăm de știre și facem cunoscut tuturor cărora se cuvine că,

potrivit cuprinsului scrisorii voastre de amânare de mai înainte, venind înaintea noastră la octavele sărbătorii fericitului mucenic Gheorghe⁴, Ladislau, fiul lui Elleus de Gachal, el însuși pentru sine și în numele lui Bartholomeu, fiul lui Nicolae, tot de <Gachal>, cu scrisoarea de împuternicire a capitlului bisericii de Oradea, ca potrivnic al lui Sebastian și Ioan, fiii lui Ioan cel Mare de Cehăluț, și al lui Bale voievodul și Drag, fratele acestuia, ne-a înfățișat o scrisoare a conventului bisericii de Lelez, cuprinzând în sine actul de redobândire de moșie, de împotrivire și opreliște și de chemare <în judecată>, precum și cuprinsul cuvânt cu cuvânt al scrisorii regești trimise acelui convent, declarând că pâra sa și a zisului Bartholomeu se dezvăluie în acea scrisoare, ce arată, între altele, că atunci când acest Ladislau și Bartolomeu, luând cu sine pe Iacob, fiul lui Petru de Chamafolua, omul regelui, și pe fratele Ioan, preot din zisul convent, trimiși la porunca scrisă a regelui, și ducându-se în miercurea dinaintea octavelor sărbătorii fericitelor apostoli Petru și Pavel⁵, din anul Domnului o mie trei sute patruzeci și opt <acum > trecut, la partea sa de moșie numită EghazasSenye , după ce au fost chemați legiuit toți vecinii și megieșii ei, când au voit să fie puși în stăpânirea ei de către sus-zișii oameni, al regelui și al zisului convent, și să li se treacă lor acea <bucată de moșie>, venind la acea moșie Toma de Kezew, în numele lui Sebastian și Ioan, fiii lui Ioan cel Mare de Cehăluț, de asemenea, Benedict, slujitorul lui Bale voievodul și al lui Drag, fratele lui, în numele acestora s-au împotrivit, oprindu-i de la darea în stăpânire a acelei <pârâ de moșie>, drept care acei oameni, al regelui și al zisului convent, i-au chemat înaintea regelui pe acei Sebastian și Ioan, fiii lui Ioan, precum și pe Bale voievodul și pe Drag, fratele lui, la octavele pe atunci în curând viitoare ale sărbătorii Adormirii slăvitei fecioare⁶, <pentru a sta> față cu zișii Ladislau, fiul lui Elleus și Bartolomeu de Gachal.

Apoi același Ladislau, fiul lui Elleus, ne-a înfățișat două scrisori deschise, anume una a capitlului din Oradea și alta a domnului nostru regele, dintre care cea dintâi, anume scrisoarea deschisă a acelui capitlu din Oradea, dată în anul Domnului o mie trei sute douăzeci și doi, în vinerea dinaintea octavelor sărbătorii fericitului apostol Iacob⁷, arăta, între altele, că venind înșiși înaintea acelui capitlu chibzuitul bărbat magistrul Ladislau, soț și canonic al zisului capitlu din Oradea, și Ștefan și Ioan, fiii răposatului Lorand voievodul, au vândut pe veci lui Elleus, fiul lui Nicolae, fiul lui Tyba, precum și lui Mihail, fiul lui Tyba, și lui Ștefan, fiul aceluiași, cât și lui Petru, precum și lui Ladislau, Ioan și Toma, frații aceluiași Petru, pe douăzeci și șase mărci de argint bun în felul și chipul arătat în acea scrisoare, o moșie a lor numită Senye, aflătoare în comitatul Satu Mare, împreună cu toate folosințele ei și cu toate cele ce țin de ea, cu acel drept și temei, care ținea de ei, <moșie> care, în temeiul unei scrisori deschise a acelui capitlu din Oradea, îi venise nobilei doamne, mama lor, de la Nicolae, Ștefan și Vyd, fiii lui Pavel banul, drept pătrimea ei de fiică. Iar cealaltă, adică scrisoarea domnului nostru, regele, dată ca scrisoare deschisă, în anul Domnului o mie trei sute patruzeci și trei, la sărbătoarea fericitei fecioare Margareta⁸, cu pecetea sa de taină, arăta limpede că acest domn al nostru regele a dăruit pe veci sus-zisului Ladislau, fiul lui Elleus, pentru slujbele sale credincioase, a patra parte a acelei moșii numite Eghazaszenye, aflătoare în comitatul Satu Mare, împreună cu toate folosințele ei și cele ce țin de ea în adevăratele și vechile ei semne de hotar, între care fusese stăpânită până

atunci, și care, cum cere legea obișnuielnică încuviințată din vechime a regatului său, trecuse pe veci în mâinile sale regești, de la Mihail, fiul lui Tyba, din pricina necredinței, pe care cu o cutezătoare îndrăzneală o săvârșise împotriva Maiestății sale și a sfintei sale coroane.

După ce s-au înfățișat aceste scrisori și s-au citit cuprinsurile lor, sus-zisul Ladislau a cerut, în numele său și al zisului Bartolomeu, să i se arate temeiul sus-zisei împotriviri și opreliști de către pomeniții fii ai lui Ioan și de către Bale voievodul și Drag, fratele său.

După auzirea acestor lucruri, venind în fața noastră mai întâi sus-zisul Sebastian, fiul lui Ioan, el însuși în numele său și în numele zisului Ioan, fratele său, cu scrisoarea de împuternicire a sus-zisului convent din Lelez, și declarând că acea moșie numită Eghazassenye este a lui, în temeiul unei danii regești, s-a îngrijit să înfățișeze cercetării noastre judecătorești o scrisoare a celui domn al nostru, regele, dată sub pecetea sa de taină, în anul Domnului o mie trei sute patruzeci și șase, în duminica dinaintea sărbătorii sfintei fecioare Margareta⁹. Din această <scrisoare> se vedea lămurit că însuși domnul nostru regele hărăzise pe veci celui Sebastian de Cehăluț, pentru slujbele sale credincioase, zisul pământ sau moșie numită Eghazassenye, aflătoare în comitatul Satu Mare și lipsită de locuitori, <fostă odinioară> a răposatului Ioan, fiullui Lorand, necredincios al său, și care <acum> ținea de jurisdicția sa și de dreptul său de danie. Iar în urmă, după înfățișarea acestei scrisori, venind înaintea noastră Ladislau, fiul lui Ioan în numele sus-zisilor Bale și Drag și declarând că acea moșie ține de acești Bale voievodul și Drag, fratele lui, tot în temeiul unei danii regești, ne-a arătat două scrisori deschise ale zisului domn al nostru, regele, amândouă pecetluite cu pecetea sa de taină. În aceste scrisori, anume în cea dintâi, întocmită în anul Domnului o mie trei sute patruzeci și patru, în vinerea de după sărbătoarea fericitorilor apostoli Petru și Pavel¹⁰, se arată că, deși acel domn al nostru, regele, înduplecat de rugămintea lui îndreptată atunci Maiesății sale și, având în vedere slujbele lui, dăruise mai de mult pe veci lui Ladislau, fiul lui EHeus de Gachal, un pământ numit Senye, totuși deoarece acesta, așa cum am aflat dintr-o dare de seamă vrednică de crezare, s-a încredințat într-adevăr că acel pământ numit Senye este al cetății sale regești numită Bech, și că acea cetate are mare nevoie de acel pământ, ba chiar că înstrăinarea acestui pământ i-ar aduce foarte mare pagubă, de aceea, după o îndelungată chibzuire, nevoind să i se ivească vreo pagubă și să i se aducă vreo micșorare folosului și buneii stări a pomenitei sale cetăți Bech prin înstrăinarea celui pământ Senye, <regele> a hotărât să retragă dăruirea celui pământ Senye, pe care i-o făcuse sus-zisului Ladislau, fiul lui Elleus, precum și scrisoarea sa întocmită cu privire la această danie și chiar le-a retras, desființat, nimicit și lăsat lipsite de putere pe viitor, alipind din nou pomenitul pământ la acea cetate a sa Bech, împreună cu toate folosințele sale și dându-i-o în folosință după obiceiul străvechi.

Iar în cealaltă scrisoare a celui domn al nostru, regele, întocmită în anul Domnului o mie trei sute patruzeci și opt, în a treia zi după sărbătoarea fericitului apostol Iacob", se arată că acel domn al nostru, regele, luând seama la faptele de credință și credincioasele slujbe ale vrednicilor bărbăți Bale, voievodul românilor, și

Drag de Beych, fratele său, pe care le aduseseră ei Maiestății sale, a dat, a lărgit și a hărăzit sus-zisului Bale voievodul și lui Drag, precum și lui Dragomir și Ștefan, frații lor buni, și tuturor moștenitorilor și urmașilor lor, ca să stăpânească și să aibă pe veci și nestrămutat, fără vătămarea drepturilor altora, ca o danie nouă din partea sa și cu întreg acel temei de drept, cu care ținea de dreptul său de danie, un pământ pustiu și deșert numit Senye, ce ținea de dania sa, aflător în comitatul Satu Mare, care ținuse odinioară de zisa moșie numită Beych a acelor Bale voievodul și Drag, dăruită lor de Maiestatea sa - <pământ> pe care Ladislau, fiul lui Elleus de Gachal, sub cuvinte viclene și mânioase, pusese să-i fie dat și hărăzit lui de Luminăția sa - spre paguba dreptului zișilor Bale voievodul și Drag, împreună cu toate folosințele sale și cele ce țin de el, oricum s-ar chema <ele>, în adevăratul mers și mărginire a hotarelor sale străvechi, retrăgând și dania sa făcută zisului Ladislau, fiul lui Elleus, ca fiind făcută la cererea nedreaptă și neîngăduită a acestuia, nimicind-o și stricând scrisorile sale întocmite până atunci în orice cuvinte, cu privire la această danie. Iar pe acel Ladislau, fiul lui Elleus, și pe urmașii lui i-a silit la tăcere veșnică cu privire la zisul pământ Senye , poruncindu-ne cu poruncă regească, între alții, nouă și locuitorilor noștri, ca să nu cutezăm a judeca sau să îndrăznim a sili pe acel Bale voievodul și pe Drag și pe frații, moștenitorii și urmașii lor, să stea la judecata noastră sau la scaunul nostru de judecată față cu pomenitul Ladislau, fiul lui Elleus, și a moștenitorilor lor cu privire la sus-zisul pământ Senye.

După înfățișarea acestor scrisori și citirea cuprinsurilor lor și după ce noi, la cererea domnului nostru, regele, am amânat cu câteva zile judecarea sus-zisei pricini, din cauza pomenitelor scrisori ce se împotriveau una alteia, în cele din urmă, venind înaintea noastră sus-zisul Ladislau, fiul lui Ioan, în numele sus-zișilor Bale și Drag de față cu sus-zisul Ladislau, fiul lui Elleus, și Sebastian de Cehăluț, care stăteau înșiși în fața noastră, ne-a arătat o scrisoare a celui domn al nostru, regele, însemnată cu pecetea sa de taină, în care scrisoare acel domn al nostru, regele, porunea că, dacă hotărârea pe care am fi adus-o cu privire la zisa moșie numită Eghazassenye, <fostă> odinioară a lui Ladislau, fiul lui Lorand voievodul, și a lui Ioan și a lui Ștefan, frații săi, ar fi adusă în folosul credincioșilor săi oameni de încredere Bale voievodul și Drag, fratele lui, atunci să punem să se dea, cu privire la acea hotărâre, cuvenita scrisoare pentru acei Bale și Drag, întru aducerea la îndeplinire a acelei sentințe și dobândirea prin judecată a zisei moșii. Iar dacă sus-zisa hotărâre ar fi adusă în paguba dreptului acelor Bale și Drag, atunci să trimitem fără nici o schimbare Maiestății sale pricina zisei moșii, deoarece pomenita moșie trecuse din pricina necredinței zișilor Ladislau, fiul lui Lorand, și a fraților săi, în mâinile răposatului domn Carol, regele, Preascumpul său părinte, care apoi o hărăzise zișilor Bale voievodul și Drag, pentru credincioasele lor slujbe.

După înfățișarea acestei scrisori, zisul Sebastian de Cehăluț, ce stătea, cum s-a arătat mai sus, în fața noastră, fiind întrebat de noi, potrivit legii, nu a ridicat nici o împotrivire față de întocmirea și cuprinsul ziselor două scrisori regești date acelor Bale și Drag, ba chiar mai degrabă iepădându-se de dreptul său și al zisului său frate, dacă cumva ar fi avut <vreun drept> în zisa moșie Eghazassenye, în temeiul pomenitelor scrisori regești înfățișate de acela, sau dacă ar nădăjdui să aibă <vreun drept>, a părăsit și a lăsat în fața noastră acea moșie potrivit pomenitei danii regești făcută zișilor Bale voievodul și lui Drag.

După ascultarea acestora, deși sus-zișn tu ai iui Lorand voievodul vânduseră pe veci, în fața capitlului din Oradea, sus-zisului EHeus, adică tatălui zisului pâraș, și celorlalți sus-ziși frați și rude ale lor, trei părți din moșia lor numită Senye și cu toate că zisul domn al nostru, regele, dăruise în chipul arătat mai sus acelui Ladislau, fiul lui Elleus, a patra parte a acelei moșii, adică partea răposatului Mihail, fiul lui Tyba, necredincios al său, și cu toate că dăruirea zisei moșii, făcută în chipul mai sus arătat acelui Sebastian a premers dăruirea ei făcută zișilor Bale și Drag, totuși deoarece se știe că sus-zișii fii ai lui Lorand voievodul fuseseră necredincioși față de răposatul domn Carol, regele, și drepturile lor de moșie, ca urmare a pomenitelor vini de necredință, ajunseseră în mâinile acelui domn Carol, regele, și de aceea din pricina necredinței lor ei nu erau volnici a vinde sau veșnici nimănui zisa lor moșie, și se vedea din pomenita sa scrisoare dată pentru acei Bale și Drag, că acest domn al nostru, regele, retrăgând sus-zisa danie făcută acelui Ladislau, fiul lui Elleus, cu privire la acea moșie Senye , a desființat-o și a stricat-o și a dăruit pe veci, cum s-a spus mai sus, acea moșie pomeniților români Bale și Drag.

Și, <întrucât> zisul magistru Sebastian părăsind orice drept, dacă cumva a avut vreunul în zisa moșie, a lăsat în pace acea moșie acelor Bale și Drag, de aceea <și noi>, împreună cu baronii și nobilii care stăteau cu noi la judecată, cumpănind toate cele de mai sus, am trecut pe veci și am dat acea moșie numită Senye , cu toate folosințele sale și cele ce țin de ea, ca s-o stăpânească, s-o țină și s-o aibă de-a pururi acelor Bale voievodul și fratelui său Drag și tuturor moștenitorilor și urmașilor lor.

Spre pomenirea și veșnica trăinicie a acestui lucru am dat acelor Bale și Drag scrisoarea noastră privilegială de față, întărită cu puterea pecetii noastre autentice, atârnată.

Dat la Vișegrad. în a patruzecia zi după octavele sus-zise ale sărbătorii fericitului mucenic Gheorghe, în anul Domnului o mie trei sute șaptezeci și unu.

<Pe verso, la mijloc în stânga, de o altă mână:> Acte despre moșia Senye .

<In dreapta, de o altă mână:> Hotărâre judecătorească pentru Bale și Drag, cu privire la EghazasSenye

Arh. Naț. Rom., D. J. Cluj, Doc. medievale, **Fond** fam. Gyulai-Kun. Fotocopie la Inst. de Ist. Cluj-Napoca/1322.

Orig., perg., cu pecete rotundă din ceară de culoare galbenă, atârnată cu șnur de mătase verde.

REGESTE: Szabo, *Erd. Muz. okl.*, p. 32, nr. **142**; *Documenta Valachorum*, p. 234, nr. 191 (cu data greșită: 2 iunie 1371).

¹ Scris deasupra rândului de aceeași mână.

² Astfel în orig.

³ Scris deasupra rândului de o altă mână.

⁴ 1 mai 1371.

⁵ 2 iulie 1348.

⁶ 22 august 1348.

⁷ 30 iulie 1322.

⁸ 13 iulie 1343.

⁹ 9 iulie 1346.

¹⁰ 2 iulie 1344.

¹¹ 27 iulie 1348

Nobili viro et honesto, Johanni, vicevoyvode Transsilvano, amico eorum r.onorando, conventus monasterii beate Mărie virginis de Clusmonustra, amicitiam paratam sincero cum honore.

Literas vestre nobilitatis noveritis nos recepisse in hec verba: <Urmează actul lui Ioan, vicevoievodul Transilvaniei, din 25 aprilie 1371, Sântimbru, nr. 28>.

Nos enim amicabilibus petitionibus vestre nobilitatis iustis et legitimis annuentes, cam predicto Andrea dicto Bathur, homine vestro, nostrum hominem, \ idelicet fratrem Johannem, socium nostrum conventualem, ad premissa peragenda duximus pro testimonio transmittendum, qui demum ad nos reversi nobis consona voce retulerunt quod ipsi feria quarta proxima ante festum Corporis Christi nune preteritum advicinos et eommetaneos nobiles eiusdem pos<sessionis Gyurg>folua et ad quoslibet alios tam nobiles quam ignobiles in provincia ipsius possessionis pariter accessissent <...> palam et occulte diligenter investigantes, ipsam possessionem Felekfark, alio nomine Gyurgfolua vocatam, s<emper et ab>³ antiquo ad predecessores eorundem nobilium de Swk iure hereditario peitinentem exstitisse rescivissent iuxta continentiam literarumstrarum predictarum, sed qualiter postmodum ipsa possessio Felekfark, alio nomine Gyurfolua⁴, fuerit ad ipsos nobiles, qui nune ipsam possiderent, devoluta, nullam de eo indagare potuissent rei veritatem, prout hec omnia iidem homines vester et noster personaliter astando consequenter nobis recitarunt.

Datum feria quinta proxima ante festum beati Johannis baptiste, anno domini \r^{mo} CCC^{TM} LXX-¹¹⁰ primo, ut supra.

Nobilului și cinstului bărbat Ioan, vicevoievodul Transilvaniei, prietenului lor vrednic de cinstire, conventul mănăstirii fericitei fecioare Măria din Cluj-Mănăştur, cu toată prietenia și cinstea adevărată.

Aflați că am primit scrisoarea Nobleței voastre având acest cuprins: <Urmează actul lui Ioan, vicevoievodul Transilvaniei, din 25 aprilie 1371, Sântimbru, nr. 28>.

Iar noi, dând ascultare dreptelor și legiuitorilor cereri prietenești ale Nobleței voastre, am hotărât să trimitem spre mărturie, împreună cu sus-zisul Andrei zis Bathur, omul vostru, pe omul nostru, adică pe fratele Ioan, soțul nostru din convent, spre a îndeplini cele de mai sus. Aceștia, întorcându-se apoi la noi, ne-au spus într-un glas că în miercurea dinaintea sărbătorii *Corporis Christi* acum trecută, s-au dus la vecinii și megieșii nobili ai acelei moșii Gheorgheni și, de asemenea, la toți ceilalți atât nobili, cât și nenobili din ținutul acelei moșii... și, cercetând cu stăruință pe față și în taină, au aflat că acea moșie numită Felekfark sau cu alt nume Gheorgheni a ținut întotdeauna și din vechime, prin drept de moștenire de înaintașii acelor nobili de Jucu - precum se cuprinde în sus-zisa voastră scrisoare - dar în ce chip acea moșie Felekfark sau cu alt nume Gheorgheni a ajuns la acei nobili, care o stăpânesc acum, n-au putut afla deloc cum stau într-adevăr lucrurile cu privire la aceasta, așa cum ne-au spus deopotrivă toate acestea acel om al vostru și om al nostru, stând înșși înaintea noastră.

Dat în joia dinaintea sărbătorii fericitului îoan botezătorul, în anul Domnului o mie trei sute șaptezeci și unu, ca mai sus.

Arh. Naț. Magh.. Dl. 73 738. Fotocopie la Inst. de Ist. Cluj-Napoca'1371.

Orig.. hârtie, cu urme de pecete din ceară, aplicată pe verso.

EDIȚII: *Teleki*, I, p. 169-171.

REGEȘTE: *Documenta Valachorum*, p. 235, nr. 192.

¹ Rupt cea 2 cm, întregit pe baza contextului.

² Rupt cea 2 cm.

³ Rupt cea 1,5 cm, întregit după sens.

⁴ Astfel în orig.

⁵ 4 iunie.

45

1371 iunie 20, Vișegrad

<N>os', comes Nicolaus de Zeech, iudex curie serenissimi principis domini Lodouici, dei gracia incliti regis Hungarie, memorie commendantes tenore presencium significamus quibus expedit universis quod nobis in octavis festi Penthecostes unacum baronibus et nobilibus regni in sede nostra judiciaria sedentibus causalesque processus quorumlibet coram nobis litigancium iusto iudicii examine discutientibus, Karapch Olachus, pro se personaliter, et pro Ladislao et Nicolao, fratribus suis, cum procuratoriis literis regalibus in nostro iudiciario conspectu comparendo, exhibuit nobis quasdam duas literas, unam magnifici viri, comitis Stephani Bubeek, pridem similiter iudicis curie regie, predecessoris noștri bone memorie capitulo Orodiensi directam et aliam ipsius capituli exinde regie excellencie rescriptam, tenorum sequencium petens nos humili precum cum instancia ut easdem de verbo ad verbum literis nostris privilegialibus, pro maiori cautela inseri faceremus, et, iusticia suadente, acceptantes auctoritate nostra judiciaria mediante pro ipsis et eorum posteris ratificaremus, quarum unius scilicet, ipsius comitis Stephani littere tenor talis est: <*Urmează actul comitelui Ștefan Bubeek, judele curții regale, din 12 mai 1368, DRH-C, voi. XIII, nr. 318*>. Alterius, vero videlicet ipsius capituli litere continencia is est: <*Urmează actul capitulului din Arad, din 8 iulie 1368, DRH-C, voi. XIII, nr. 336*>.

Nos itaque ex seriebus prescriptarum literarum annotatorum comitis Stephani et capituli Orodiensis prefațam possessionem Ful Ikus Olachys dictam vero possessionem Ol Ikus memoratis Marko et dominabus, vicinis et commetaneis earundem universis legitime inibi convocatis et partibus presentibus, per metas pretactas ab invicem distingendo secundum formam iudiciariam legitime statutas et metas earundem quibus scilicet eedem ab invicem distinguntur, nullo penitus contradictore existente perambulatas et erectas fore reperientes et agnoscentes, iuridicis petitionibus prefati Karapch nominibus quibus supra nobis porrectis favorabiliter înclinați pretactas literas ipsorum comitis Stephani et capituli Orodiensis presentibus insertas, eatenus, quatenus eedem rite et legitime existunt emanate, ac quemadmodum verități suffragantur viresque habere dinoscuntur quo ad omnes earum clausulas et continencias pro prefato Karapch et suis fratribus

eorumque posteris acceptamus, approbamus et perpetuo vaiere roboramus presentis privilegii nostri patrocinio; et auctoritate nostra iudiciaria mediante dictam possessionem Ful Ikus eidem Karapch et suiș fratribus, heredibus et successoribus eorundem cum omnibus suiș pertinenciis universis dicta possessione Ol Ikus ipsis Marco et dominabus eorumque posteris salva remanente sub premissarum metarum distincționibus, perpetuo possidere, tenere pariter et habere salvis iuribus alienis relinquentes atque commitentes.

In cuius rei memoriam, firmitatemque perpetuam presentes eidem Karapch et suiș fratribus concessimus literas nostras privilegiales pendentis sigillii nostri autentici munimine roboratas.

Datum in Vyssegrad, vigesimo die octavarum festi Pentheconstes predictarum, anno domini M^{mo} CCC^{mo} LXX^{mo} primo.

Noi, cornițele Nicolae de Zeech, judele curții Prealuminatului principe, domnul Ludovic, din mila lui Dumnezeu strălucitul rege al Ungariei, prin cuprinsul celor de față, dăm de știre și facem cunoscut tuturor căroră se cuvine că, la octavele sărbătorii Rusaliilor², pe când stăteam în scaunul de judecată împreună cu baronii și nobilii țării și dezbăteam după dreapta cercetare a judecății pricinile tuturor celor care se judecau înaintea noastră, înfățișându-se înaintea judecății noastre însuși Karapch Românul, în numele său și al fraților săi, Ladislau și Nicolae, cu scrisoare regească de împuternicire, ne-a arătat două scrisori, una a măritului bărbat cornițele Ștefan Bubek, mai înainte, de asemenea jude al curții regești, înaintașul nostru de bună aducere aminte, trimisă capitlului din Arad, și alta de răspuns a aceluiași capitlu, trimisă înălțimii regești, având cuprinsul următor, cerându-ne smerit cu rugăminți stăruitoare să facem ca, pentru o mai mare chezășie, ele să fie trecute cuvânt cu cuvânt în scrisoarea noastră privilegială și noi, primindu-le, după cum sfătuiește dreptatea, să le consfințim pentru ei și urmașii lor, prin mijlocirea puterii noastre judecătorești. Cuprinsul uneia dintre acestea, anume al scrisorii comitelui Ștefan Bubek, este acesta: <Urmează actul comitelui Ștefan Bubek, judele curții regale, din 12 mai 1368, DRH-C, voi. XIII, nr. 318>. Iar cuprinsul celeilalte, adică al scrisorii acelui capitlu, este acesta: <Urmează actul capitlului din Arad, din 8 iulie 1368, DRH-C, voi XIII, nr. 336>.

Și astfel, noi, aflând și cunoscând din cuprinsul pomenitelor scrisori ale sus-numiților, cornițele Ștefan și capitlu din Arad, că sus-zisa moșie Ful Ikus a fost în chip legiuit dată în stăpânirea sus-zișilor români, iar pomenita moșie Ol Ikus, pomenitului Marcu și amintitelor doamne, potrivit hotărârii judecății, după ce au fost chemați acolo în chip legiuit toți vecinii și megieșii lor și fiind de față părțile, despărțindu-le una de alta prin sus-arătatele semne de hotar, și că semnele lor de hotar, adică prin care se deosebesc una de alta, au fost hotărnicite și ridicate, nefiind nici un împotrivor, înduplecați binevoitor de rugămințile îndreptățite ale sus-zisului Karapch, făcute nouă, în numele celor de mai sus, primim, încuviințăm și întărim în toate punctele și în întreg cuprinsul lor, pentru sus-zisul Karapch și frații săi și urmașii lor, ca să dăinuiască în veci, prin ocrotirea privilegiului nostru de față, sus-pomenitele scrisori, cea a comitelui Ștefan și cea a capitlului din Arad, cuprinse în cea de față, într-atât, întrucât se știe că au fost date după rânduială și în

chip legiuit și întrucât se întemeiază pe adevăr și au tărie; și, prin puterea noastră judecătorească, lăsăm și dăm pomenita moșie Ful Ikus acelui Karapch și fraților săi și moștenitorilor și urmașilor lor, cu toate folosințele ei și cu toate cele ce țin de ea. ca s-o stăpânească, s-o țină și s-o aibă pe veci, în pomenitele despărțiri de hotare, dar fără a vătăma drepturile altora, zisa moșie Ol Ikus rămânând neatinsă acelui Marcu și acelor doamne și urmașilor lor.

Spre pomenirea și veșnica trăinicie a acestui lucru, am dat acelui Karapch și fraților săi scrisoarea noastră privilegială, întărită cu puterea peceteii noastre atârinate <și> autentice.

Dat k Vișegrad, în a douăzecea zi după octavele sus-zise ale sărbătorii Rusaliilor, în anul Domnului o mie trei sute șaptezeci și unu.

Arh. "Naț. Magh., Dl. 25 769. Fotocopie la Inst de Ist. Cluj-Napoca/1368.

Orig., **perg.**, cu pecete atârnată cu șnur de mătase violetă.

EDIȚII: Pesty, *Krasso*, III, p. 115-122; *Hurmușaki-Densușianu*, 1/2, p. 187-192.

REGEȘTE: *Documenta Valachorum*, p. 236-237.

¹ Loc lăsat liber pentru inițială.

² 1 iunie.

<N>os¹, comes Nicolaus de Zeech, iudex curie serenissimi et magnifici principis domini Lodovici, dei gracia incliti regis Hungarie, memorie commendantes² tenore presencium quibus expedit universis, quod nobis, in octavis festi Penthecostes unacum baronibus et nobilibus regni iudiciario pro tribunali sedentibus, litesque et iurgia quorumlibet causancium nostro in conspectu litigancium iusto iuris libramine pensantibus et dirimentibus³, inter alios causantes Karapch Olachus pro se personaliter ac pro Negul, Layk, Nicolao et Ladizlao, fratribus suisq; uterinis cum procuratoriis literis regalibus, nostrum iudiciatum adiens conspectum, presente Nicolao claudio, filio Dominici de Ictor, qui pro Ladislao et Jacobo, filiis Bekus de Endred, cum procuratoriis literis regalibus et capituli ecclesie Orodiensis coram nobis astabat, exhibuit nobis quasdam tres literas, duas viri magnifici comitis Stephani Bubeek, pridem similiter iudicis curie regie, predecessoris nostri bone memorie, anno domini M^{mc} CCC^{mo} LX^{mo}*⁴ tercio, duodecimo die quindenarum residence exercitus regalis contra Boznenses moți et ad octavas festi beati regis Stephani tune preterit proclamate confectas, capituloque Chanadiensi directas, et terciam ipsius capitul Chanadiensis regie excellencie exinde rescriptam, petens nos humili precum cum instancia, ut tenore earundem literarum prout congruet⁴ literis nostri privilegialibus inseri et easdem in forma legis consueta acceptare et roborar atque ratificare dignemur. <Urmează rezumatul actului lui Ștefan Bubeek, jude! curții regale, din 21 septembrie, 1363, DRH-C, XII, nr. 190>. Tenor vero dict littere ipsius capituli Chanadiensis talis est: <Urmează actul capitulului di Cetiad, din 24 iulie 1364, DRH-C, voi XII, nr. 298>.

Quarum quidem litterarum revisis et prelectis continenciis, tam prefatus Karapch sua et dictorum Negul, Layk, Nicolai et Ladislai, fratrum suorum in personis, ipso Stanizlao, ut dixit, defuncto, quod⁵ predictus procurator ipsorum filiorum Bekus, confessi extiterunt viva voce quod ipsi scilicet Olachy et filii Bekus in facto dictarum metarum possessionum eorum concordassent, eisdem possessiones his metis in registro nobis apportatis ab invicem distingendo, quo primo incipiendo a quodam rivulo Bakouchpataka vocato, descendens esset una meta terrea, abhinc versus orientem eundo in vertice cuiusdam berch, prope fluvium Endreud, duas metas terreas erexissent, quarum una a parte meridie ipsis Olachys, a parte septemtrionis filiis Bekus separarent, abhinc, in eadem parte orientali ipsum fluvium Endreud transeundo in vertice cuiusdam alterius berch, similiter duas metas modo quo supra ab invicem separandas erexissent, deinde ab eandem plagam eundo in planicie unam metam cursualem erexissent, abhinc per bonum spacium ad plagam eandem transeundo et quandam vallem Barapataka saliendo in latere cuiusdam berch quintam metam cursualem erexissent, deinde versus eandem plagam eundo et quoddam eer Babnapataka nominatum saliendo duas metas quo supra ab invicem distingendas erexissent, abhinc, in eadem plaga directe eundo et quandam parvam vallem Nenycheuelge vocatam saliendo in vertice cuiusdam berch, unam metam cursualem erexissent, de hinc, in eadem parte eundo cādit in vallem Gardiapataka ubi duas metas, ut premittitur, ab invicem separandas erexissent; abhinc per eandem vallem versus austrum descendendo et quandam puteum infra transeundo prope eundem puteum a parte occidentis unam metam erexissent; abhinc ibidem ipsum Gardiapataka saliendo aliam metam terream erexissent; de hinc iterum ad dictam plagam orientalem divertendo ab occidente et per modicum spacium procedendo similiter unam metam erexissent; abhinc in eadem plaga orientali procedendo pervenit ad rivulum Veche, iuxta quem duas metas modo quo supra ad invicem separandas erexissent ubi cādit in ipsum rivulum Veche et ibi ipsum rivulum Veche saliendo versus eandem partem orientalem perveniret ad metam que separaret ipsis Olachys a parte meridiei et a parte australi Marco et dominabus de Ol Ikus et ibi ipse mete terminarentur.

Quibus omnibus sic perceptis, prefati Karapch et procurator dictorum filiorum Bekus premissam earundem partium compositionem et metarum sequestracionem pro ipsis et eorum posteris per nos mediante nostro privilegio roborari facere postularunt.

Et quia prefața possessio Ikus appellata cum suis pertinenciis sub metis et cursibus metalibus premissis, vicinis et commetaneis suis convocatis et ipsis ac partibus presentibus, ipsis Olachys per prelibatos regios et ipsius capituli Chanadiensis homines iuxta predicatam iudicariam⁷ commissionem, contradicctone quorumlibet non obstante, stātuta et metis eisdem ab aliorum iuribus possessionariis segregata fore in eandemque metali limitacione solum annotatus iacobus, filius Bekus, quodammodo contentus non fuisse ex tenoribus prescriptarum litterarum reperiebatur, nunque iidem Karapch, et filii Bekus, facto in eodem modo premissis, pacificați fore fatebantur, pro eo iustis et iuri admittendis petitionibus ipsius Karapch înclinați pretactas literas presentibus

insertas simul cum ipsa compositionaria unione eatenus quemadmodum eedem veritāti suffragantur et vires habere dinoscuntur, acceptamus, approbamus et presencium patrocínio pro ipsis Karapch, Negul, Layk, Nicolao et Ladislao, suiș fratribus, eorumque posteris în perpetuum vaiere roboramus, ipsam possessionem Ikus cum suiș pertinenciis et utilitatibus prout scilicet ipsas prenotate mete a prenominatorum nobilium et aliorum iuribus possessionariis separant sub earundem metarum distincționibus, prefato Karapch et suiș fratribus eorumque successoribus eo jure quo ipsis dinoscitur pertinere, perpetualiter possidere, tenere pariter et habere relinquendo auctoritate nostra judiciaria mediante, salvo tamen jure alieno, ipsa possessione Endred sub earundem metarum distincționibus, dictis filiis Bekus remanente.

În cuius rei memoriam firmitatemque perpetuam presentes eisdem Olachys concessimus literas nostras privilegiales pendentes sigillii noștri autentici munimine roboratas.

Datum în Wysegrad, vicesimo die octavarum festi Penthecostes predictarum, anno domini Millesimo trecentesimo septuagesimo primo.

<Pe verso:> Super Ykus cum pertinentiis roboracio, adiudicatoria.

Noi, cornițele Nicolae de Zeech, judele curții Prealuminatului și Măritului principe, domnul Ludovic, din mila lui Dumnezeu strălucitul rege al Ungariei, dăm de știre prin cuprinsul scrisorii de față, tuturor căroră se cuvine, că, la octavele sărbătorii Rusaliilor⁸, pe când țineam judecată împreună cu baronii și nobilii țării, cântărind și măsurând cu dreapta cumpănă a dreptății pricinile și certurile tuturor împricinaților ce se judecau în fața noastră, înfățișându-se înaintea judecății noastre, între alți împricinați, Karapch Românul, el însuși, în numele său și al fraților săi buni, Neagul, Vlaicu, Nicolae și Ladislau, cu scrisoare regească de împuternicire, de față fiind Nicolae Șchiopul, fiul lui Dominic de Ictar, care stătea înaintea noastră în numele lui Ladislau și Iacob, fiii lui Bakus de Endred, cu scrisoare regească de împuternicire și cu <scrisoarea de împuternicire> a capitlului bisericii de Arad, <acel Karapch> ne-a înfățișat trei scrisori, două ale măritului bărbat cornițele Ștefan Bubek, mai înainte, de asemenea, jude al curții regești, înaintașul nostru de bună amintire, întocmite în anul Domnului o mie trei sute șazeci și trei, în a douăsprezecea zi după a cincisprezecea zi de la lăsarea la vatră a oastei regești, pornită împotriva bosniecilor și vestită la octavele sărbătorii atunci trecute a fericitului rege Ștefan, <scrisori> trimise capitlului din Cenad, și a treia, a aceluiași capitlu din Cenad, trimisă ca răspuns înălțimii regești, cerându-ne smerit, cu rugăminți stăruitoare, să binevoim a trece cuprinsurile acelor scrisori, așa cum se cuvine, în scrisoarea noastră privilegiaiă și să le primim, să le întărim și să le consfințim în întocmirea legiuită obișnuită. <Urmează rezumatul actului lui Ștefan Bubek, judele curții regale, din 21 septembrie 1363, DRH-C, voi XII, nr. 190>. Iar cuprinsul zisei scrisori a aceluși capitlu din Cenad este acesta: <Urmează actul capitlului din Cenad, din 24 iulie 1364, DRH-C, voi. XII, nr. 298>.

Așadar, văzând aceste scrisori și citind cuprinsul lor, atât sus-zisul Karapch, în numele său și al fraților săi pomeniți, Neagul, Vlaicu, Nicolae și Ladislau, acel Stanislau fiind răposat, precum a spus el, cât și sus-pomenitul împuternicit al

fiilor lui Bekus, au mărturisit prin viu grai anume că, acei români și fiii lui Bekus s-au împăcat cu privire la zisele hotare ale moșiilor lor, deosebind una de alta acele moșii prin aceste semne de hotar înfățișate nouă într-o scrisoare, <și anume>: mai întâi, începând de la un pârâu numit Valea Bakouch și coborând <pe ei>, acolo se află o movilă de hotar, mergând de acolo spre răsărit, au ridicat pe vârful unei creste, aproape de râul Endreud, două movile de hotar, dintre care una desparte <moșia> acelor români dinspre miazăzi, iar cealaltă <moșia> fiilor lui Bekus înspre miazănoapte, de aici, trecând râul Endreud, tot spre răsărit, au ridicat pe vârful unei alte creste, de asemenea, două semne de hotar care să despartă ca mai sus una de alta <cele două moșii>; de acolo, mergând tot în acea parte, au ridicat pe un câmp un semn de hotar de legătură; de acolo, trecând înainte tot în acea parte o bună bucată de loc și sărind valea <numită> Valea Bara, au ridicat pe coasta unei creste al cincilea semn de hotar de legătură; apoi, mergând tot într-acolo și trecând un pârâu numit Valea Babna, au ridicat două semne de hotar care să despartă una de alta <moșiile> ca mai sus; de acolo, mergând drept în aceeași parte și trecând peste o mică vale numită Valea Nenych, au ridicat pe vârful unei creste un semn de hotar de legătură: mergând de acolo în aceeași parte, <hotarul> cade în valea <numită> Valea Gardia, unde au ridicat două semne de hotar, care să despartă una de alta <moșiile>, precum s-a arătat mai sus; de acolo, coborând pe aceeași vale spre miazăzi și trecând mai jos de o fântână, au ridicat aproape de acea fântână, înspre partea de apus, un semn de hotar; de aici, trecând în acel loc peste acea Vale Gardia, au ridicat o altă movilă de hotar; de acolo, abătându-se din nou de la apus spre zisa parte de răsărit și înaintând pe o întindere potrivnică, au ridicat, de asemenea, un semn de hotar; de acolo, înaintând tot spre răsărit, <hotarul> ajunge la râul Veche, lângă care au ridicat două semne de hotar care să despartă ca mai sus <cele două moșii> una de alta, <și> acolo <hotarul> cade în acel râu Veche și trecând în acel loc peste râul Veche, tot spre răsărit <hotarul> ajunge la semnul de hotar ce desparte dinspre miazăzi <moșia> acelor români și dinspre miazăzi <moșia> lui Marcu și a doamnelor de Ol Ikus; și aici se sfârșesc acele semne de hotar.

După ascultarea tuturor acestora, sus-zișii Karapch și împuternicitul pomeniților fii ai lui Bekus ne-au cerut să punem ca pomenita învoială a părților și despărțirea hotarelor să fie întărită de noi pentru ei și pentru urmașii lor prin mijlocirea privilegiului nostru.

Și, deoarece din cuprinsul sus-însemnatelor scrisori se vede că sus-pomenita moșie numită Ikus, împreună cu cele ce țin de ea, a fost dată în stăpânirea acelor români de către sus-pomeniții oameni, al regelui și al capitlului din Cenad, potrivit sus-zisei hotărâri judecătorești, în sus-arătatele hotare și mers al hotarelor, după ce au fost chemați vecinii și megieșii ei și fiind de față ei și părțile <în pricină>, fără a se ține seama de împotrivirea nimănui <acea moșie> a fost despărțită prin acele semne de hotar de drepturile de stăpânire ale altora, și că la acea despărțire de hotare doar sus-zisul Iacob, fiul lui Bekus a fost întrucâtva nemulțumit, iar acum acel Karapch și acei fii ai lui Bekus au mărturisit că s-au împăcat în chipul sus-arătat, în acea pricină, drept aceea înduplecați de rugămintărilor drepte și îndreptățite

ale celui Karapch primim sus-arătatele scrisori cuprinse în cea de față, împreună cu acel legământ de împăcare, într-atât, întrucât se întemeiază pe adevăr și se cunoaște a fi în putere, și le încuviințăm și le întărim prin ocrotirea scrisorii de față pentru Karapch, Neagul, Vlaicu, Nicolae și Ladislau, frații săi, și pentru urmașii lor ca să aibă putere în veci, lăsând noi, din puterea noastră judecătorească, sus-pomenitului Karapch și fraților săi și urmașilor lor acea moșie Ikus, cu folosințele sale și cele ce țin de ea, așa cum le despart mai sus-amintitele semne de hotar de drepturile de stăpânire ale sus-numiților nobili și ale altora, în aceleași deosebiri de hotare, cu același drept cu care se știe că ține de ei, ca s-o stăpânească, s-o țină și s-o aibă pe veci, dreptul altora rămânând însă neatins, <iar> acea moșie Endred rămânând pomeniților fii ai lui Bekus, în marginea acelorași semne de hotar.

Spre amintirea și veșnica trăinicie a acestui lucru am dat acelor români scrisoarea noastră privilegiată de față, întărită cu puterea pecetii noastre autentice, atârnată.

Dat la Vișegrad, în a douăsprezecea zi după octavele sus-pomenite ale sărbătorii Rusaliilor, în anul Domnului o mie trei sute șaptezeci și unu.

<Pe verso:> <Scrisoare> de întărire <și> de adjudecare cu privire la <moșia> Ikus, împreună cu apartenențele acesteia.

Arh. Naț. Magh., Dl. 5 782.

Orig., perg., cu pecete atârnată cu șnur de mătase violacee, având legenda: *S<igillum> comitis Nicolai de Zeech, iudicis Curie Regie*.

Rezumat în actul lui Matia, regele Ungariei, din 10 noiembrie 1489 (*ibid.* Dl. 9 117).

EDIȚII: Pesty, *Krasso*. III, p. 104-115.

REGESTE: *Documenta Valachorum*, p. 235-236.

¹ Loc lăsat liber de scrib, pentru litera *N*.

² Corect: *commendamus*.

³ Corect: *Smetientibus*.

⁴ Corect: *congruit*.

⁵ Corect: *quam*.

⁶ Corect: *easdem*.

⁷ Corect: *iudiciariam*.

⁸ 1 iunie.

47 1371 iulie 2 {secundo die termini prenotati = octavis festi Nativitatis beati Johannis Baptiste, proxime preteriti}, <Oradea>

Capitulul din Oradea adevărește că Vilhelm, episcop de Pecs și comite al capelei regelui, precum și Ioan, fiul lui Dumitru, Leukus, fiul lui Ioan, Ubul și Mihail, nobili de Kállo, au plătit lui Petru de Kyde, care s-a înfățișat în numele lui Mihail, fiul lui Dumitru, iobagul magistrului Nicoale de Domohida (*Damahyda*), suma de 44 florini de aur, florinul fiind socotit la 33 de groși.

Arh. Naț. Magh., Dl. 52 190/1,2.

Orig.. hârtie, cu urme de pecete ogivală de închidere, aplicată în document, pe verso.

REGESTE: *Kdlay*, II, p. 161, nr. 1681 a și b.

Nos, magister Johannes, archydiaconus de Kykullew, venerabilis in Christo patris domini Demetrii, dei et apostolice sedis gracia episcopi Transsiluani, vicarius in spiritualibus generalis, significamus tenore presencium quibus expedit universis quod, cum nobiles viri, magistri Ladislaus, filius quondam Andree, vicewoyode, Johannes. Emericus, Thomas et Andreas, filii Andree, nec non Stephanus, filius Luce de Gyog, pro quarta filiali nobilis domine consortis Elye de Swk, Katherina vocate. filie videlicet quondam Johannis de Brassou, iure naturali debita, ac dote et rebus paraffernalibus domine Elyzabeth, avie ipsius domine Katherine, de possessionibus hereditariis quondam Stephani, filii Sampsonis avi, nec non iuribus possessionariis eiusdem domine, consortis Elye si que de possessionibus Beche, Woduerum¹ et Megkerek vocatis, quas legitimus¹ procurator eiusdem domine Katherine empticias ipsius Stephani, filii Sampsonis, fore asserebat, debuissent pervenire, iuxta continenciam priorum litterarum nostrarum composicionalium, in octavis festi Nativitatis beati Johannis Baptiste pro omnimoda eorum expedicione quadraginta florenos ipsi domine Katherine, consorti Elye de Swk solvere debuissent coram nobis.

Adveniente tandem ipso termino, pro predictis nobilibus de Gyog, Ladislaus de Solymus, cum procuratoriis litteris dominorum de capitulo comparendo, ipsam pecuniam predicto Elye de Swk, tnarito ipsius domine Katherine, cum procuratoriis litteris nostris pro ipsa consorte sua astanti et solucionem ipsam recipienti, persolvit omnino coram nobis, ut debebat; super quaquidem pecunia premissorum quadraginta florenorum persolutorum, idem Elyas, in persona ipsius domine, consortis sue sufficienter contentus, prefatos nobiles de Gyog, super premissa quarta filiali ipsius consortis sue doteque ac rebus paraffernalibus avie eiusdem et quibuslibet iuribus ipsius possessionariis si que ipsa consors sua ex predictis possessionibus se habere sperasset vel speraret in futurum, premissa auctoritate procuratoria reddidit et reliquit per omnia expeditos et absolutos coram nobis, testimonio presencium mediante.

Datum Albe, quinto die octavarum festi Nativitatis beati Johannis Baptiste predictarum, anno domini M^{mo} CCC^o LXX^{mo} primo.

Noi, magistrul Ioan, arhidiacon de Târnava, vicar general în cele duhovnicești al venerabilului întru Hristos părinte, domnul Dumitru, din mila lui Dumnezeu și a scaunului apostolic, episcopul Transilvaniei, facem cunoscut prin cuprinsul celor de față tuturor căroră se cuvine că, deoarece nobilii bărbați, magistrii Ladislau, fiul răposatului Andrei, vicevoievodul², Ioan, Emeric, Toma și Andrei, fiii lui Andrei, precum și Ștefan, fiul lui Luca de Geoagiu, ar fi trebuit să plătească înaintea noastră, la octavele sărbătorii Nașterii fericitului Ioan Botezătorul³ - potrivit cuprinsului unei scrisori a noastre de învoială, de mainainte - patruzeci de florini doamnei Caterina, soția lui Ilie de Jucu, pentru descărcarea lor de orice fel în ce privește a patra parte cuvenită fiicei, a nobilei doamne, soția lui Ilie de Jucu, numită Caterina, adică fiica răposatului Ioan de Brașov, ce i se cuvine prin dreptul nașterii și pentru zestrea și darurile de nuntă ale doamnei Elisabeta, bunica acelei doamne Caterina, din moșiile de moștenire ale lui Ștefan, fiul lui Samson, bunicul

ei, precum și din drepturile de stăpânire ale aceleiași doamne, soția lui Ilie, dacă cumva ar trebui să-i revină din moșiile numite Beta, Odverem și Meșcreac, care, după cum spunea împuternicitul legiuit al doamnei Caterina, ar fi moșii de cumpărătură ale lui Ștefan, fiul lui Samson, în cele din urmă, sosind acel soroc, <și> înfățișându-se Ladislau de Șoimuș, cu scrisoarea de împuternicire a domnilor din capîtlul, a plătit în întregime acei bani, după cum se cuvenea, zisului Ilie de Jucu, soțul acelei doamne Caterina, care s-a înfățișat, în numele ei înaintea noastră, primind acea plată; cu privire la acei bani arătați mai sus, de patruzeci de florini care s-au plătit pentru a patra parte cuvenită fiicei a soției sale, și pentru zestrea și darurile de nuntă ale bunicii sale și pentru oricare drepturi de stăpânire pe care a nădăjduit și nădăjduiește pe viitor a le avea în moșiile arătate mai sus, acel Ilie, în numele doamnei, soția sa, pe deplin mulțumit, în temeiul împuternicirii de mai sus, i-a socotit și îi lasă cu totul descărcați și dezlegați înaintea noastră pe sus-numiții nobili de Geoagiu, prin mijlocirea mărturiei de față.

Dat la Alba, în a cincea zi de la octavele sărbătorii Nașterii fericitului Ioan Botezătorul, în anul Domnului o mie trei sute șaptezeci și unu.

Arh. Naț. Magh., DI. 73 084. Xerocopie la Inst. de Ist. Cluj-Napoca/1371.
Orig., hârtie.

Astfel în orig.

^z **Indicație** socotită ca eronată, cf. Pali. *Cronologia*, p. 500, nota 3.

['] 1 iulie.

Nos, magister Johannes, archidiaconus de Kykullew, venerabilis in Christo patris domini Demetrii, dei et apostolice sedis gratia episcopi Transsilvani, vicarius in spiritualibus generalis, memorie commendantes tenore presentium significamus quibus expedit universis quod cum iuxta continentiam priorum literarum nostrarum prorogatoriarum iudiciariam nostram commissionem exprimentium, Blasius et Johannes, filii Pauli de Bakay, Dominicus, Ladislaus, Laurentius, filii Michaelis de Rakusd, necnon Dionisius et Nicolaus, filii Beke de Harow, actores contra Nicolaum et Michaellem, filios Andree ac Batyz, filium Stephani de Batyzfolwa tanquam in causam attractos ad probandum quod eadem possessio Batyzfolwa vel alio nomine Sohtusteluk vocata, ut ipsi actores in eorum propositionibus declarabant, fuisset tradita cum domina avia eorum Margaretha vocata per quondam Elleus patrem ipsius domine et recta medietas eiusdem possessionis ex iure successionis ipsius avie eorum eisdem actoribus deberet provenire in octavis festi beati Michaelis archangeli testes suos producere debuissent coram nobis. Tandem ipso termino adveniente actores predicti testes eorum prodixerunt coram nobis ut debebant. Quorum dictis et assertionibus secundum formam ecclesie in talibus observatam, receptis et seriatim registratis, cum ipsa causa pro puplicatione¹ assertionum predictorum testium facienda de termino ad terminum propter partium reformationem dilatata in ultimoque ad octavas festi Nativitatis beati Johannis Baptiste per nos successive extitisset prorogata; tandem eodem etiam termino occurrente, actoribus predictis

personaliter ab una, ac dicto Nicolao, filio Andree, interim ab hac luce decedente Ladislao, filio eiusdem, in quem extiterat ipsa causa redundata, et Michaele, filio Andree predicto, pro se et pro eodem Batyz, filio Stephani, fratre suo, similiter personaliter parte ex altera, coram nobis comparentibus et finem de ipsa causa per nos instanter ipsis fieri postulantibus, ad petitionem ipsarum partim registro nostro, in quo nomina et assertiones predictarum testium seriatim erant conscripte et sub nostro sigillo conservate, in sede iudiciaria domini nostri episcopi apperto², revisisque assertionibus ipsorum testium et perlectis ac diligenter examinatis, partibusque ipsis expositis et publicatis³, licet iidem testis sub uno verborum contextu quodammodo, ut videbatur, subornati pro parte ipsorum actorum deposuissent aliquantulum et attestati fuissent. Tamen quia nullam poterant assignare scientiam veritatis nisi solummodo ex auditu, itaque ex dictis ipsorum certa veritas resultare et iuste ac rationabiliter sententia sequi potuisset, ideo nobis et dominis de capitulo nobiscum pro tribunali consedentibus visum extitit predictos actores in probatione premissae intentionis eorum defecisse. Unde nos, unacum eisdem dominis de capitulo, predictos Ladislau, filium Nicolai, Michaelem, filium Andree, et Batyz, filium Stephani, in causam attractos, ab impetitione eorundem actorum premissa absolventes super facto dicto medietatis possessionis Batyzfolwa, quam ipsi actores nomine iuris diete avie eorum ipsis debere provenire iniure repetebant ab eisdem, eosdem in causam attractis reddidimus expeditos, presentium testimonio mediante.

Datum Albe, sexto die octavarum festi Nativitatis beati Johannis Baptiste predictarum, anno domini M^{mo} CCC^{mo} LXX^{mo} primo.

Noi, magistrul Ioan, arhidiacon de Târnava, vicar general întru cele duhovnicești al venerabilului întru Hristos părinte, domnul Dumitru, din mila lui Dumnezeu și a scaunului apostolic episcopul Transilvaniei, prin cuprinsul celor de față, dăm de știre și facem cunoscut tuturor căroră se cuvine că, potrivit cuprinsului unei scrisori a noastre de amânare de mai înainte, care înfățișa hotărârea noastră judecătorească, trebuia ca Blasiu și Ioan, fiii lui Pavel de Băcăinți, Dominic, Ladislau, Laurențiu, fiii lui Mihail de Răcăștia, precum și Dionisie și Nicolae, fiii lui Beke de Hărău, ca pârâși. să-și aducă martorii lor înaintea noastră, la octavele sărbătorii fericitului arhanghel Mihail⁴, împotriva lui Nicolae și Mihail, fiii lui Andrei și Batiz, fiul lui Ștefan de Batiz, ca pârâți, pentru a dovedi că acea moșie Batiz sau cu alt nume numită Sohtusteluk, așa cum arătau numiții pârâși în plângerea lor, a fost dată ca zestre doamnei numită Margareta, bunica lor, de către răposatul Elleus, tatăl acelei doamne, și că dreapta jumătate din acea moșie, trebuie să le revină numiților pârâși în temeiul moștenirii de la acea bunică a lor. în cele din urmă, sosind acel soroc, sus-zișii pârâși și-au înfățișat martorii lor, înaintea noastră, precum erau datori. După primirea, potrivit rânduielii bisericești ce se ține în asemenea pricină, a spuselor și mărturisirilor acestora și înscrierea lor pe de rost, după ce acea pricină a fost amânată din soroc în soroc în ce privește darea în vileag a mărturiilor sus-zișilor martori, în vederea împăcării părților, și în cele din urmă a fost amânată apoi de noi la octavele sărbătorii Nașterii fericitului Ioan Botezătorul⁵, în sfârșit venind și acest soroc, s-au înfățișat înaintea noastră sus-zișii pârâși ei înșiși, de pe o parte, iar zisul Nicolae, fiul lui Andrei, răposând între timp, s-a înfățișat pentru el fiul său, Ladislau, asupra căruia trecuse acea pricină, și sus-zisul Mihail, fiul lui Andrei, el însuși pentru

el și pentru numitul Batyz, fiul lui Ștefan, fratele său, pe de altă parte, și ne-au cerut cu stăruință să punem capăt acelei pricini.

Iar noi la cererea acelor părți, deschizând la scaunul de judecată al domnului nostru episcop condica noastră, în care erau înscrise pe de rost numele și mărturiile sus-zișilor martori și erau păstrate sub pecetea noastră, și cercetând din nou mărturiile acelor martori și citindu-le și păstrându-le cu grijă și, înfățișându-le și dându-le spre cunoaștere înseși numitelor părți, deși acei martori au dat întrucâtva mărturie și au mărturisit cam în aceleași cuvinte, pentru partea acelor pârâși, îndemnați fiind cumva, precum se părea, de aceștia, totuși, deoarece nu am putut arăta că ei cunosc adevărul altfel decât doar din auzite, și astfel din spusele lor <nu> a putut să reiasă adevărul neîndoielnic și <nici> să urmeze în chip legiuit și întemeiat o hotărâre <judecătorească>, de aceea noi și domnii din capitlu, ce stăteau cu noi la judecată, am găsit că sus-zișii pârâși au dat greș în dovedirea pârsei lor de mai sus.

Drept aceea, noi împreună cu acei domni din capitlu, dezlegând pe sus-zișii pârâți Ladislau, fiul lui Nicolae, Mihail, fiul lui Andrei, și Batyz, fiul lui Ștefan, de pâra de mai sus a acelor pârâși, cu privire la zisa jumătate din moșia Batiz, pe care acei pârâși o cereau pe nedrept de la ei la judecată, ca bun al zisei lor bunici ce trebuie să le vină lor, i-am declarat descărcați pe acei pârâți prin mărturia scrisorii de față.

Dat la Alba, în a șasea zi după sus-zisele octave ale sărbătorii Nașterii fericitului Ioan botezătorul, în anul Domnului o mie trei sute șaptezeci și unu.

Arh. Naț. Rom., D. J. Cluj, Doc. medievale, Col. Kemeny Iosif, nr. 62.

Orig., perg., cu urme de pecete aplicată pe verso.

¹ Corect: publicatione.

² Corect: aperto.

³ Corect: publicatis.

⁴ 6 octombrie.

⁵ 1 iulie.

Nos, Johannes, vicevaivoda Transsiluanus, memorie commendamus per presentes quod cum nos in octavis beati Johannis baptiste nune proxime preteritis una cum nobilibus regni partis Transsiluane iudiciario pro tribunali sedissemus et omnibus querelantibus iudicium et iustitiam impendissemus, inter alios causidicos, Johannes, filius Johannis de Bethlem, ad nostram accedendo presentiam, in sua, ac Gregori, fratris sui uterini, personis, nobis et predicti regni nobilibus per modum protestationis significare curavit quod pridem universi populi seu hospites regales de Vyche ad castrum Baluanus pertinentes potentialiter consurgentes maximam particulam terre ipsorum ad possessionem ipsorum Bwd vocatam pertinentem, contra eorum legitimam prohibitionem perarassent et hoc vicinis et commetaneis ipsorum constaret evidenter. Super quo literas nostras protestatorias per nos dări postulavit quas nos eidem concessimus iustitia communi suadente.

Datum in Sancto Emerico, octavo die predictarum octavarum, anno domini
 $m\text{-}mo_{ccc} - m\text{o}_L xX^{m0}$ primo.

Noi, Ioan, vicevoievodul Transilvaniei, prin scrisoarea de față, dăm de știre că la octavele de curând trecute ale fericitului Ioan botezătorul¹, pe când ședeam împreună cu nobilii țării din părțile Transilvaniei în scaunul nostru de judecată și împărțeam dreptatea și făceam judecată pentru toți împričinații, înfățișându-se înaintea noastră, printre alți împričinați, Ioan, fiul lui Ioan de Beclean, în numele său și al lui Grigore fratele său bun, s-a îngrijit să ne facă cunoscut în chip de întâmpinare, atât nouă, cât și nobililor pomenitei țări, că, nu de mult, toți oamenii sau oaspeții regești din Vița, ce țin de cetatea Unguraș, ridicându-se cu puterea, au arat cea mai mare parte din pământul lor ce ține de moșia lor numită Beudiu și acest lucru este vădit de vecinii și megieșii lor. Drept aceea, a cerut să-i dăm din partea noastră o scrisoare de întâmpinare, pe care i-am dat-o, așa cum cere dreptul obștesc.

Dat la Sântimbru, în a opta zi a pomenitelor octave, în anul Domnului o mie trei sute șaptezeci și unu.

Arh. Muzeului Național din Budapesta.

Orig., hârtie, cu fragmente de pecete din ceară de culoare albă, aplicată pe verso.

EDIȚII: *Ub.*, II, p. 365-366.

1 iulie 1371.

51

1371 iulie 8, Sântimbru

Religiosis viris et honestis, conventui ecclesie beate Mărie virginis de Clusmonustra, amicis suis, Johannes, viceuoyuoda Transsiluanus, amicitiam paratam debito cum honore.

Dicit nobis Johannes, filius Johannis de Bethlen, in sua, ac Gregori, fratris sui personis quod populi seu hospites de Vythee ad castram regale Baluanus pertinentes maximam periculum terre eorum ad possessionem ipsorum Buud vocatam pertinentem, potencialiter perarassent, quibus legitima prohibicione mediante contradicere vellent; quare vestram requirimus amicitiam presentibus diligenter quatenus vestrum mittatis hominem pro testimonio fidedignum, quo presente Stephanus, filius Beche de Wylagusberk, vel Ladislaus dictus Wos de Sancto Egidio aut Demetrius de Lona, aliis absentibus, homo noster ab omnibus, quibus decet et licet specialiter a vicinis et commetaneis eorum sciat et inquirat de premissis omnimodam veritatem, scitaque premissorum veritate universos hospites seu populos de Wythe¹ ab ulteriori usu iamdicte particule terre prohibeat et inhibeat verbo nostro regni consuetudine. Et post hec seriem omnium premissorum pro ut fuerit opportunum nobis in vestris litteris amicabiliter rescribatis.

Datum in Sancto Emerico, in quindenis festi beati Johannis Baptiste, anno domini M^{TM} CCC^{mo} LXX^{mo} primo.

Cuvioșilor și cinstiților bărbați din conventui bisericii fericitei Fecioare Măria din Cluj-Mănăstur, prietenilor săi, Ioan, vicevoievodul Transilvaniei, cu toată prietenia și cinstea cuvenită.

Ne spune Ioan, fiul lui Ioan de Beclean, în numele său și al fratelui său Grigore, că oamenii și oaspeții din Vița care țin de cetatea regală Unguraș au intrat cu plugul într-o foarte mare bucată de pământ al lor care ține de moșia lor numită

Beudiu, cu privire la care vor să facă împotrivire prin mijlocirea unei legiuite opreliști; drept care rugăm cu stăruință prietenia voastră să trimiteți ca mărturie pe omul vostru vrednic de crezare, care, de față cu omul nostru, fie cu Ștefan, fiul lui Beche de Vireag, fie cu Ladislau zis Vos de Sântejude, fie cu Dumitru de Luna, ceilalți nefiind de față, să cerceteze și să afle de la toți de la care se cuvine și se poate, îndeosebi de la vecinii și megieșii lor, tot adevărul cu privire la cele de mai sus, să-i oprească și să-i împiedice pe toți oaspeții și oamenii din Vița de la folosul pe mai departe a sus-zisei bucăți de pământ, după cum spune datina regatului nostru. Și după aceasta, să aveți bunătatea să răspundeți în scris prin scrisoarea voastră, după cum va fi nimerit, despre toate cele de mai sus.

Dat la Sântimbru, în a cincisprezecea zi a sărbătorii fericitului Ioan Botezătorul, în anul Domnului o mie trei sute șaptezeci și unu.

Arh. Naț. Magh., Dl. 62.729. Focotocpie la Inst. de Ist. Cluj-Napoca/1371.

Transumpt în actul conventului din Cluj-Mănăstur din 23 iulie 1371, nr. 55.

EDIȚII: *Ub.*, II, p. 757.

¹ Astfel în transumpt.

52 1371 iulie 8 *{in quindenis festi supradicti =festum nativitatis beati Johannis Baptiste), <Agria>*

Capitulul din Agria raportează lui Ladislau, duce de Oppeln și Belluno, palatinul Ungariei, că a trimis un om de mărturie pentru a fi de față la chemarea în judecată a lui Nicolae și Dominic, fiii lui Ioan, fiul lui Ladislau de Vârda (*Waradd*), în pricina lor cu Dumitru, episcopul de Oradea, pe data de 1 august 1371 (*ad octcn >as festi beati Jacobi apostoli*).

Arh. Naț. Magh.. Arh. fam. Zichy, I b 383.

Orig.. hârtie, cu pecete de închidere.

EDIȚII: *Zichy*. III. p. 425-426.

53

1371 iulie 8, Alba Iulia

Nos, magister Johannes, archydiaconus de Kykullew, venerabilis în <Christo>¹ patris domini Demetrii, Dei et apostolice sedis gracia episcopi Transsilvani, vicarius in spiritualibus generalis, significamus tenore presencium quibus expedit universis quod Ladislao, filio Mike de Tootheur pro se personaliter et pro Mychaele, filio eiusdem, Myke fratre suo uterino, nencon Nicolao, filio Petri dicti Zyelus, Mychaele, filio Nicolai et Stephano, filio eiusdem, nobilibus de eadem, cum procuratoriis litteris nobilis viri Johannis, viceuoyuode Transsiluani, ab una, ac pro nobili domina, relictă Sebeuk, filia videlicet quondam Nicolai, filii Deme, Agatha vocata, Mychaele, filio eiusdem Sebeuk de Iztheyn, similiter cum procuratoriis litteris eiusdem Johannis, viceuoyuode Transsiluani, parte ex altera, coram nobis in iudiciis comparentibus retulerunt se eedem partes super iuribus quarte puellaris eiusdem domine, Agatha vocate, de possessionibus dicti Nicolai, filii Deme, patris sui, nune apud manus eorundem nobilium de Tootheur habitis, debito iure nature eidem domine

provenientibus in iure per ipsam repetitis, ad talem pacis et concordie devenisse unionem in <... nostra iudiciari>a² concordandi licencia et optenta³ devenerunt coram nobis quod iidem nobiles de Tooth<eur..>⁴ exp<...>⁵ satisfaccionis diete quarte puellaris ipsius domine Agathe, sororis eorum, terciam partem quarte partis ipsius possessionis Tootheur ac possessionum ipsorum Daruas et Gyreukuth vocatarum cum omnibus utilitatibus et pertinenciis ad ipsam terciam partem quarte partis earundem trium possessionum spectantibus, eidem domine Agathe sorori eorum ac heredibus eiusdem dedissent et assignassent ac prefatus Ladislaus, filius Myke, sua et predictorum fratrum suorum in personis premissa auctoritate procuratoria dedit et assignavit perpetuo possidendam et habendam. Et super ipsa assignacione quarte puellaris quod porcionem ipsius domine Agathe, procurator eiusdem predictus sufficienter contentus extitit in persona ipsius domine, matris sue, coram nobis de iudicio autem pacis ambe partes uniformiter nos tenebuntur complacere, ut ad id iidem procuratores parcium se et easdem partes spontanea coram nobis obligarunt voluntate.

Datum Albe, in quindenis festi Nativitatis beati Johannis Baptiste, anno domini M^o CCC^o LXX° primo.

Noi, magistrul Ioan, arhidiaconul de Târnava, vicar general întru cele duhovnicești, al venerabilului întru Hristos părinte, domnul Dumitru, din mila lui Dumnezeu și a scaunului apostolic, episcopul Transilvaniei, prin cuprinsul celor de față, dăm de știre și facem cunoscut tuturor căroră se cuvine că, venind înaintea noastră la judecată, pe de o parte, Ladislau, fiul lui Myke de Tiołtiur, pentru el însuși și în numele lui Mihail, fiul aceluiași Myke, fratele său și al lui Nicolae, fiul lui Petru zis Zyelus, al lui Mihail, fiul lui Nicolae, și al lui Ștefan, fiul aceluiași, nobili din același Tiołtiur, cu scrisori de împuternicire ale nobilului bărbat Ioan, vicevoievodul Transilvaniei, iar pe de altă parte, pentru nobila doamnă numită Agata, văduva lui Sebeuk, adică fiica răposatului Nicolae, fiul lui Deme, Mihail, fiul aceluiași Sebeuk de Stoiana, de asemenea cu scrisoare de împuterneire a aceluiași Ioan, vicevoievodul Transilvaniei, aceste părți ne-au spus că, cu privire la drepturile celei de a patra părți care se cuvine fiicei, a aceleiași doamne numită Agata, din moșiile zisului Nicolae, fiul lui Deme, tatăl ei, <drepturi> rezultate întocmai din dreptul de naștere al acelei doamne, cerute de ea, după dreptate, și care acum se află în mâinile acelor nobili de Tiołtiur, s-a ajuns la o astfel de legătură a păcii și a înțelegerii și au ajuns înaintea noastră înțelegându-se la o învoire și o socoteală ca acești nobili de Tiołtiur <...> să dea și să lase acelei doamne Agata, sora lor și moștenitorilor ei, ca plată a îndestulării zisei pătrimi ce se cuvine fiicei, a celei de a patra părți a acelei moșii a treia parte a celei de a patra părți a acelei moșii, Tiołtiur și a moșiilor lor numite Daruas și Gyreukuth, împreună cu toate folosințele și cele ce țin de acea a treia parte a pătrimii, ce țin de acea a treia parte a acelor trei moșii, și pomenitul Ladislau, fiul lui Myke, în numele său și al sus-zisilor frați ai săi, în temeiul sus-zisei autorități de împuternicire a dat-o și i-a statornicit-o ca să o stăpânească și să o aibă pe veci.

Și cu privire la această trecere în stăpânire a pătrimii ce se cuvine fiicei, de care parte a acestei doamne Agata, împuternicitul ei sus-zis s-a dovedit destul de mulțumit, în numele acestei doamne mama sa, iar înaintea judecății și a păcii noastre amândouă părțile ni s-au îndatorat deopotrivă la o înțelegere după cum acei împuterniciți ai părților și celelalte părți s-au legat de bună voie înaintea noastră la acest <lucru>.

Dat la Alba, în a cincisprezecea zi a sărbătorii Nașterii fericitului Ioan botezătorul, în anul Domnului o mie trei sute șaptezeci și unu.

Arh. Naț. Magh., Dl. 274 433. Fotocopie la Inst. de Ist. Cluj-Napoca/1371.

Orig., hârtie, cu rupturi și pete de umezeală, cu urme de pecete de închidere aplicată în mijlocul documentului, pe verso.

¹ Rupt cea 0,5 cm, întregit după sens.

² Pată de umezeală de cea 4 cm, întregit pe baza contextului.

³ Corect: *obtenta*.

⁴ Pată de umezeală de cea 1,5 cm, întregit pe baza contextului.

⁵ Pată de umezeală.

54

1371 iulie 22, <Oradea>

Capitulul din Oradea raportează lui Ladislau, palatinul Ungariei, că atunci când Ioan, fiul lui Ioan de Ramocsa, omul regelui și Ioan, preotul altarului Sf. Elisabeta, au voit - potrivit cererii din 7 iulie 1371 a palatinului - să pună din nou pe Briccius Kântor de Jânosi în stăpânirea moșiei Szepse, din comitatul Satu Mare, Dominic, judele satului Karász, a făcut întâmpinare, în numele lui Pavel, fiul lui Nicolae și al lui Vincențiu, fiul celui alt Nicolae, nobili de Karász. Aceștia au fost citați la octavele Sf. Iacob¹ în fața palatinului.

Arh. Naț. Magh., Dl. 52 192. Fotocopie la Inst. de Ist. Cluj-Napoca/1371.

Orig., hârtie, cu pete de umezeală, cu fragmente de pecete de închidere, aplicată pe verso.

Rezumat în actul lui Ladislau, palatinul Ungariei, din 21 februarie 1372, Vișegrad (*Kállay*, II, p. 162, nr. 1688), pe care nu-l mai publicăm, deoarece nu aduce nici o informație în plus față de acest raport.

REGEȘTE: *Kállay*, II. p. 161, nr. 1683.

august.

55

1371 iulie 23, <Cluj-Mănăștur>

Nobili viro et honesto, Johanni, viceuaiuode Transsiluano, amico eorum honorando, conventus monasterii beate Mărie virginis de Clusmonustra, amiciciam paratam sincero cum honore. Littera vestre nobilitatis noveritis nos recepisse in hec verba: <Urmează actul lui Ioan, vicevoievodul Transilvaniei, din 8 iulie 1371, *Sântimbru*, nr. 51>. Nos enim amicabilibus petitionibus vestris annuentes ut tenemur cum predicto Demetrio de Lona, homine vestro, nostrum hominem videlicet fratrem Johannem, sacerdotem socium nostrum conventualem ad premissa exsequenda pro testimonio duximus transmittendum, qui demum ad nos reversi, nobis concorditer retulerunt quod ipsi ab omnibus a quibus decuisset et licitum fuisset, specialiter a vicinis et commetaneis eorum diligenți inquisitione prehabita talem de premissis indagassent omnimodam veritatem quod predicti populi seu hospites de Wythe ad castrum Baluanus pertinentes maximam particulam terre eorundem Gregori et Johannis, filiorum Johannis de Bethlen, ad possessionem ipsorum Buud vocatam pertinentem, potencialiter perarassent, quosquidem hospites seu populos de Wythe

universos, in facie eiusdem particule terre, feria secunda proxima ante iesmm oate Mărie Magdalene proxime preteritum, presentibus vicinis et commetaneis eorundem ab ulteriori usu iamdictae particule terre a parte diete possessionis Buud, usque fluvium Babuspatata vocatum, facie ad faciem prohibuissent et inhibuissent regni consuetudine requirente.

Datum feria quarta proxima ante festum beati Jacobi apostoli, anno prenotato.

Nobilului și cinstului bărbat Ioan, vicevoievodul Transilvaniei, prietenului lor vrednic de cinstire, conventul mănăstirii fericitei Fecioare Măria din Cluj-Mănăstur, din toată inima cu prietenie și cinste. Aflați că am primit scrisoarea Nobilității voastre având acest cuprins: <Urmează actul lui Ioan, vicevoievodul Transilvaniei, din 8 iulie 1371, Sântimbru, nr. 51>. Noi, așadar, încuviințând după cum suntem datori prieteneștile voastre cereri, am hotărât să-l trimitem cu zisul Dumitru de Luna, omul vostru, pe omul nostru, adică pe Ioan, preotul și fratele nostru din convent, ca mărturie pentru aducerea la îndeplinire a celor de mai sus, care, întorcându-se după aceea la noi, ne-au spus într-un glas că ei au urmărit cu atenție printr-o stăruitoare cercetare de mai înainte de la toți de la care fusese îngăduit și se cuvenise, îndeosebi de la vecinii și megieșii acelora întregul adevăr cu privire la cele de mai sus aflând că sus-zișii oameni sau oaspeți din Vița care țin de cetatea Unguraș, au intrat cu plugul arând cu forța o foarte mare bucată de pământ al lui Grigore și Ioan, fiii lui Ioan de Beclean, care ține de moșia lor numită Beudiu; apoi, în prima zi de luni, înainte de sărbătoarea fericitei Măria Magdalena, acum de curând trecută, i-au oprit și i-au împiedicat pe toți oaspeții și oamenii din Vița, la fața locului acelei bucăți de pământ, fiind acolo vecinii și megieșii lor și față în față cu aceștia, după cum cere obiceiul regatului, de la folosul pe mai departe al sus-zisei bucăți de pământ dinspre zisa moșie Beudiu, până la pâraul numit Babuspatata.

Dat în prima zi de miercuri de dinainte de sărbătoarea fericitului apostol Iacob, în anul sus-arătat.

Arh. Naț. Magh., Di. 62 729. Fotocopie la Inst. de Ist. Cluj-Napoca/1371.

Orig., hârtie, cu urme de pecete rotundă de închidere, aplicată în document pe verso.

EDIȚII: *Ub.*, II, p. 757 (cu data greșită- de tipar: 3 iulie).

¹ 21 iulie.

56

1371 august 8 (*octave die terminiprenotati = in octavisfesti beati Jacobi apostoli*)¹, **Vișegrad**

Ladislau, duce de Oppeln și Belluno, palatinul Ungariei, amână, din porunca scrisă a regelui, judecarea pricinii dintre Nicolae și Dominic, fiii lui Ioan de Varda, ca pârași, și Dumitru, episcopul de Oradea ca pâraș {actor}, pentru a cincisprezecea zi de la lăsarea la vatră a oastei regale.

Arh. Naț. Magh., DI. 77 481.

Orig.. hârtie, cu fragmente de pecete rotundă de închidere.

EDIȚII: *Zichy*, III. p. 431-432¹.

¹ Un document cu aceeași dată și cu un conținut aproape identic, în același fond de arhivă (1 b. 385) editat în *Zichy*, III, p. 432.

Lodouicus, dei gratia rex Hungarie et Polonie, fidei suo magnifico viro Emerico, vaivode Transsiluano, necnon magistris Nicolao et Johanni, filiis Peteu, castellanis suis de Baluanus nune constitutis seu¹ existentibus, salutem et gratiam.

Fidelități vestre firmissimo regio sub edicto precipiendo mandamus quatenus Gregorium et Johannem, filios Johannis, filii Jacobi de Bethlem, in dominio pacifico illarum terrarum ad possessionem eorum Beud vocatam pertinentium omnino eo modo, prout venerabilis pater dominus Ladislaus, episcopus Wesprimiensis, aule nostre cancellarius fidelis noster, quem anno plus quam preterito in partibus Transsiluanis pro rectificatione et separatione terrarum castrorum nostrorum, oppidorum et civitatum nostrarum a iuribus possessionariis nobilium nostrorum facienda de eius ad plenum confisi fidelitate inibi dimiseramus nostra suffultum auctoritate, vidit eosdem filios Johannis in earundem dominio exstitisse fide oculata, a modo in antea stare et persistere sinatis, secus nostre gratie sub obtentu facere non ausuri.

Datum in Wysegrad, in octavis festi beati Laurencii martyris, anno domini M^{mo} CCC^{mo} LCC^{mo} primo.

Presentes autem reddi volumus presentati. Datum ut supra.

<Subpecete:> Ralatio Demetrii, episcopi Transsiluani.

Ludovic, din mila lui Dumnezeu regele Ungariei și al Poloniei, credinciosului său, măritului bărbat Emeric, voievodul Transilvaniei, precum și magistrilor Nicolae și Ioan, fiii lui Peteu, castelanii săi din Unguraș, orânduți sau aflați acum în slujbă, sănătate și milostivire.

Vă punem în vedere și poruncim credinței voastre cu cea mai strașnică poruncă regească să lăsați de aci înainte pe Grigore și Ioan, fiii lui Ioan, fiul lui Iacob de Beclean, să stea și să rămână în pașnica stăpânire a pământurilor lor ce țin de moșia lor, numită Beudiu, așa precum i-a văzut cu ochii săi venerabilul părinte, domnul Ladislau, episcopul de Vesprim, cancelarul curții noastre, credinciosul nostru pe care, bizuindu-ne pe deplin în credința lui, l-am fost trimis acolo în părțile Transilvaniei acum mai bine de un an în urmă, sprijinit de toată puterea noastră, pentru a îndrepta și a despărți pământurile cetăților, târgurilor și orașelor noastre de drepturile de stăpânire ale nobililor noștri <când i-a văzut el> pe acei fii ai lui Ioan stând în stăpânirea acelor moșii. Și să nu cutezați a face altfel, dacă vreți să nu pierdeți milostivirea noastră.

Dat la Vișegrad, la octavele sărbătorii fericitului mucenic Laurențiu, în anul Domnului o mie trei sute șaptezeci și unu.

Voim ca cele de față să se dea înapoi înfățișătorului. Dat ca mai sus.

<Subpecete:> Darea de seamă a lui Dumitru, episcopul Transilvaniei.

Arh. Naț. Magh., DI. 62 730. Fotocopie la Inst. de Ist. Cluj-Napoca/1371.

Orig., hârtie, cu pecete din ceară albă aplicată pe verso.

EDIȚII: Ub.. II. p. 366; Găbor, *A megyei intezmeny*, p. 227-228.

REGEȘTE: Fejer, IX/4, p. 387.

¹ Scris peste un cuvânt tăiat.

Gregorius episcopus etc. dilecto filio, Nicolao de Buda, electo Milcoviensi, salutem et apostolicam benedictionem. Apostolatus officium etc. Dudum siquidem bone memorie Alberto episcopo Milcoviensi regimini Milcoviensi ecclesie presidente, nos cupientes eidem ecclesie, cum ipsam vacare contingeret, utilem et fructuosam per apostolice sedis providenciam preesse personam provisionem ipsius ecclesie ordinacioni et disposicioni nostre hac vice duximus specialiter reservandam, decernentes extunc irritum et inane, si secus hiis per quosunque quavis auctoritate scienter vel ignoranter contingeret attemptari. Postmodum vero dicta ecclesia per obitum ipsius Alberti episcopi, qui extra Romanam Curiam diem clausit extremum, vacante, nos vacacione huiusmodi fidedignis relationibus intellecta ad provisionem ipsius ecclesie celerem et felicem, de qua nullus preter nos hac vice se intromittere potuit, neque potest, reservacione et decreto obsistentibus supradictis, ne ecclesia ipsa longe vacacionis subiaceret incommodis, paternis et sollicitis studiis intendentes, post deliberacionem, quam de preficiendo eidem ecclesie personam huiusmodi cum fratribus nostris habuimus diligentem, demum ad te ordinis fratrum heremitarum sancti Augustini professorem, in sacerdocio constitutum, religionis zelo conspicuum, litterarum sciencia predictum, vite ac morum honestate decorum, in spiritualibus providum et in temporalibus circumspexit, et aliis multiplicium virtutum meritis, prout ex fidedignis testimoniis percepimus, insignitum direximus oculos nostre mentis: quibus omnibus debita meditacione pensatis, de persona tua, nobis ac eisdem fratribus nostris ob dictorum tuorum exigenciam meritorum accepta, eidem Milcoviensi ecclesie de ipsorum fratrum nostrorum consilio auctoritate apostolica providemus, teque illi preficimus in episcopum et pastorem, curam et administracionem ipsius Milcoviensis ecclesie tibi in spiritualibus et temporalibus plenarie committendo in illo qui dat gracias et largitur premia confidentes, quod dextera domini tibi assistente propicia prefaça Milcoviensis ecclesia sub tuo feliei regimine prospere et salubriter dirigetur, et grata suscipiet in eisdem spiritualibus et temporalibus incrementa. Iugum igitur domini tuis impositum humeris prompta devocione suscipiens, curam et administracionem predictas sic exercere studeas sollicite, fideliter et prudenter, quod ipsa Milcoviensis ecclesia gubernatori provido et fructuoso administratori gaudeat se commissam, tuque proinde eterne retribucionis premium et benevolencie nostre ac sedis apostolice benedictionem et gratiam uberius consequi merearis.

Datum apud Villamnovam Avinionensis diocesis, III. Nonas Septembris, pontificatus nostri anno primo.

In eodem modo capitulo ecclesie Milcoviensis clero etc. et populo civitatis et diocesis Milcoviensis, etc. universis vassallis eiusdem ecclesie, etc. Ludovico regi Ungarie etc. et archiepiscopo Colocensi.

Grigore, episcopul etc. iubitului fiu Nicolae de Buda, episcop ales de Milcov, mântuire și apostolică binecuvântare.

Slujba noastră de păstor al scaunului apostolic etc. într-adevăr încă mai de mult, de pe când era în fruntea cârmuirii bisericii de Milcov episcopul Albert de Milcov de bună pomenire, noi dorind ca, prin grija scaunului apostolic, atunci când s-ar întâmpla ca numita biserică să rămână fără păstor, să fie numit în fruntea ei un om folositor și rodnic, am găsit cu cale să păstrăm de rândul acesta pe seama rânduielii și hotărârii noastre, anume numirea în acea biserică, declarând de pe atunci zadarnică și fără putere orice măsură potrivnică ce s-ar lua de către cineva, fie cu știință sau fără știință, în temeiul oricărei împuterniciri, cu privire la cele de mai sus. După aceea însă rămânând sus-numita biserică fără păstor prin moartea episcopului Albert, care și-a sfârșit zilele în afara de curtea romană, noi, aflând printr-o dare de seamă vrednică de crezare despre această văduvire, îngrijindu-ne cu părintească și grijulie râvnă pentru o numire grabnică și prielnică la scaunul numitei biserici, numire în care de rândul acesta nimeni în afară de noi nu s-a putut și nu se poate amesteca, deoarece se împotrivește sus-amintita hotărâre de păstrare pe seama noastră a acestei numiri - pentru ca numita biserică să nu pătimească din pricina neajunsurilor unei îndelungate văduviri -, după o stăruitoare chibzuire pe care am avut-o cu frații noștri privitor la numirea în fruntea acelei biserici a unei atare fețe, în cele din urmă am îndreptat ochii minții noastre asupra ta, care ai rostit legământul în ordinul fraților eremiți al sfântului Augustin, care ești rânduit preot, care ești vestit prin râvna evlaviei tale, bine înzestrat cu știință de carte, cinstit prin cuviința vieții și a purtării tale, prevăzător în cele duhovnicești și chibzuit în cele lumești și însemnat cu vrednicia multor feluri de virtuți, după cum am aflat din mărturii vrednice de crezare.

Cumpănind toate acestea cu chibzuință cuvenită după sfatul acelor frați ai noștri și din puterea apostolică, numim Frăția ta, bine văzută de noi și de frații noștri, pentru cuvântul vredniciilor tale, la acea biserică de Milcov, punându-te în fruntea ei ca episcop și păstor al ei, încredințându-ți pe deplin grija și gospodărirea acelei biserici de Milcov în cele duhovnicești și lumești, încrezându-ne în acela care dă mila și hărăzește răsplata, cum că fiind tu ajutat de dreapta Domnului, sus-pomenita biserică de Milcov sub fericita ta ocârmuire va fi îndrumată bine și mântuitor și se va alege cu spor rodnic în cele duhovnicești și lumești. Primind, așadar, cu statornică cucernicie jugul pus de către Domnul pe umerii tăi, să te străduiești a împlini cu atâta râvnă, credință și prevedere, purtarea de grijă și gospodărirea mai sus-zise, încât acea biserică de Milcov să se poată bucura că a fost încredințată unui păstor prevăzător și rodnic, iar tu să te învrednicești a dobândi mai din belșug darul răplății veșnice și binecuvântarea și milostivirea bunăvoinței noastre și a scaunului apostolic.

Dat la Villeneuve din dieceza de Avignon, în a treia zi înainte de nonele lui septembrie, în anul întâi al păstoriei noastre.

În același fel: capitolului bisericii de Milcov etc. clerului etc. și poporului din orașul și dieceza de Milcov etc, tuturor vasalilor acelei biserici etc, lui Ludovic, regele Ungariei etc. și arhiepiscopului de Caloceia etc.

Arh. Vat., Reg. Aven., 173, f. 185, ep. 81.

Orig., hârtie.

EDIȚII: Theiner, *Mon. Slav. Merid.*, I, p. 270; Hurmuzaki-Densușianu, I/2, p. 174-175; Tăutu, *Acta Gregariipapae XI*, p. 29-31.

Lodovicus, dei gratia rex Hungarie et Polonie, fidelibus suis magnificis viris r^atino et iudici <curie vel eorum>' vicesgerentibus, item comitibus parochialibus ;: iudicibus nobilium quorumlibet comitatum et generaliter cunctis regni nostri -dicibus <et iustitiariis, quibus> presentes ostenduntur, salutem et gratiam.

Cum Ladislaus de Nadas et alter Ladislaus, filius Ladislai de eadem, in presentem nostrum exercitum, que<m nos versus Moraviam>' sumus habituri, se isserant profecturos, ideo fidelit^ti vestre firmiter precipiendo mandamus quatenus ^niversas et quaslibet causas eorundem <tam per ipsos contra>' alios quoslibet, quam per alios quospiam contra ipsos in quibuslibet terminis motas in vestri presentia vel movendas st^tu in eodem absque <omni gravamine ad>' quindenas residentie dicti nostri exercitus debeatis prorogare; secus igitur nostre gratie sub obtentu facere non ausuri.

Datum <in Vissegrad>² feria quinta proxima ante festum Nativitatis beate virginis, anno domini M^{mo} CCC^{m0} LXX^{m110} primo.

Ludovic, din mila lui Dumnezeu regele Ungariei și al Poloniei, credincioșilor, m^rișilor b^rbați palatinului și judeului curții sau locțiitorilor lor, de asemenea comișilor comitatelor și juzilor nobililor din toate comitatele și ^ndeobște tuturor juzilor și judec^torilor, c^rora li se vor ar^ta cele de faț^, m^ntuire și milostivire.

Deoarece Ladislau de N^d^șelu și un alt Ladislau, fiul lui Ladislau tot de N^d^șelu, au declarat c^ urmeaz^ s^ plece cu oastea noastr^ ce o vom duce spre Moravia, drept aceea v^ punem ^n vedere și poruncim cu t^rie credinței voastre, s^ fiți datori s^ am^nați ^n aceeași stare f^r^ nici o gloab^ la a cincisprezecea zi de la l^sarea la vatr^ a pomenitei noastre oștiri³ toate și fiecare din pricinile lor, pornite sau care vor fi pornite at^t de ei ^mpotriva altora, c^t și de oricare alții ^mpotriva lor, la orice soroace, ^nainte voastr^ . Și altfel s^ nu ^ndr^zniți a face, pentru a nu pierde milostivirea noastr^.

Dat la Vișegrad, ^n joia dinaintea s^rb^torii Nașterii Fericitei Fecioare, ^n anul Domnului o mie trei sute șaptezeci și unu.

Arh. Naț. Magh., Dl. 73 739.

Orig., h^rtie, cu urmele pecetii mari regale, aplicate pe verso.

EDIȚII: *Teleki*, I, p. 171.

¹ ^ntregit de editor.

² ^ntregit pe baza indicației lui *Sebestyen*, la anul 1371.

³ C^ndva, la o dat^ ^nainte de 8 mai 1372; cf. Pali, Anexa IV.

60 1371 septembrie 5 (*feria sexta proxima ante festum Nativitatis beate virginis*), Vișegrad

Ludovic 1, regele Ungariei, poruncește capitluii din Alba-Regal^ s^ trimit^ omul s^u de m^rturie care, ^mpreun^ cu omul regelui, s^ hot^rasc^ ^n privința drepturilor de st^p^nire asupra unei p^rți din moșia Gyanth, aflat^ ^n litigiu ^ntre

ordinul cruciferilor sfântului rege Ștefan din Alba-Regală pe de o parte și Emeric, voievodul Transilvaniei, Ștefan, banul Dalmației și Croației și ceilalți frați ai lor, pe de altă parte.

Arh. Naț. Magh., Dl. 106 160 și Dl. 106 161.

Transumpt în actul capitlului din Alba-Regală din 18 septembrie 1371.

EDIȚII: *Fejer*, IX/4, p. 333-334.

61

1371 septembrie 6, <Agria>

Nos, capitulum ecclesie Agriensis, memorie commendamus quod Michael, filius Kompoldy, filii Michaelis dicti Bud de Solyumus, pre se et pro nobili domina relictă condam magistri Stephani, filii Laurencii de Dob, avia sua, ad nostram personaliter accedendo presenciam exhibuit nobis litteras nostras abscisas, domino nostro regi rescripcionales capiteque sigillii magnifici condam viri domini Nicolai Konth, regni Hungarie palatini pie memorie, reclusas, tenore et continencie¹ infra scriptis, petens nos cum instancia ut nos, ob maiorem rei evidenciam et cautelam uberiolem, totam formam earundem litteris nostris patentibus inseri nostroque sigillo faceremus communiri. Quarum tenor talis est: <*Urmează actul capitlului din Agria, din 2 martie 1365, DRH-C, voi. XII, nr. 390.*

Nos igitur iustis et congruis petitionibus eiusdem Michaelis ac iusticie annuentes, ut tenemur, prefatas litteras nobis quo supra exhibitas de verbo ad verbum transcribi² transcriptumque³ earundem seu transsumptum presentibus litteris nostris inseri nostroque sigillo fecimus pro cautela prenotata.

Datum sabbato proximo ante festum Nativitatis beate virginis, anno domini Millesimo CCC^{mo} LXX^{mo} primo.

Noi, capitlul bisericii din Agria, dăm de știre că, venind însuși în fața noastră Mihail, fiul lui Kompoldy, fiul lui Mihail, zis Bud de Solyumus, în numele său și în numele nobilei doamne, văduva răposatului magistru Ștefan, fiul lui Laurențiu de Dob, bunica sa, ne-a arătat o scrisoare a noastră de răspuns către domnul nostru regele, tăiată și închisă cu capătul pecetii măritului răposat domn Nicolae Konth, palatinul de pioasă amintire al regatului Ungariei, cu cuprinsul de mai jos, cerându-ne cu stăruință ca noi pentru o mai bună învedereare a lucrului și o chezășie mai mare să punem să fie trecut într-o scrisoare a noastră deschisă întreg cuprinsul acestei scrisori și să fie întărită cu pecetea noastră, iar cuprinsul ei este acesta: <*Urmează actul capitlului din Agria, din 2 martie 1365, DRH-C, voi. XII, nr. 390.*

Noi, așadar, potrivit îndreptățitelor cereri ale acestui Mihail și a dreptei judecăți, am pus, după cum suntem datori, ca suspomenita scrisoare, care ne-a fost înfățișată mai sus, să fie transcrisă cuvânt cu cuvânt, iar transcrierea acestei scrisori sau transumprul ei, să punem să fie trecut în scrisoarea noastră de față deschisă și spre chezășie, să o întărim cu pecetea noastră.

Dat în prima sâmbătă înainte de sărbătorirea Nașterii fericitei fecioare, în anul Domnului o mie trei sute șaptezeci și unu.

¹ Corect: continencia.

² Corect: transscribi.

³ Corect: transcriptumque.

Nos, capitulum ecclesie Waradiensis, significamus tenore presentium, quibus expedit universis, quod domina Agatha, consors Nicolai, filii Martini, ad nostrum¹ veniendo presentiam, nobis querulosa nimium expositione monstravit quod quandam vineam in territorio viile Zaldubag, in vicinitate vinee Michaelis dicti Fehur existentem, quam ipsa, ad scitum sanctimonialium feminarum, abbatisse scilicet et aliarum sororum ordinis sancte Clare Waradini in claustro sancte Anne degentium, per pecuniam per easdem abbatissam et sorores pro duris servitiis suis, eisdem impensis sibi prestitam a Jacobo Sclauo comparuit, idem Nicolaus, maritus suus, ipsa inrequisita et penitus inconsulta, Martino, iobagioni nostro de vico Vybech, vendidisset. Supplicavit ergo nobis eadem domina Agatha, ut sibi super hiis providere dignaremur de remedio opportuno. Nos igitur, huiusmodi supplicationem, sicut iustum est, ad exauditionis gratiam admittentes, vocato eodem Martino, cum ex fida relatione Margarethe abbatisse, Katherine, Agnetis, alterius Kamerine et Agathe ac omnium aliarum sororum dicti ordinis premissa ita fuisse et esse sicut superius exprimitur, certo certius comperissemus, eundem Martinum ad ipsa vinea ammovimus et tenore presentium ammovemus, ipsamque vineam eidem domine Agathe restituimus, ipsi Martino in faciem committentes, ut ab ulteriori inquietatione, molestatione et perturbatione ipsi domine inferenda desistat, ipsamque sinat uti et frui eadem vinea pacifice et quiete, secundum formam emptionis et contractus supradicti.

Datum tertio die festi Nativitatis beate Mărie virginis, anno domini M. CCC. septuagesimo primo.

Noi, capitlul bisericii de Oradea, prin cuprinsul celor de față, facem cunoscut tuturor căroră se cuvine că, venind înaintea noastră, doamna Agatha, soția lui Nicolae, fiul lui Martin, ne-a arătat printr-o amarnică plângere că zisul Nicolae, bărbatul său, fără s-o întrebe și să-i ceară nicidecum părerea, a vândut lui Martin, iobagul nostru din satul Peciu Nou, o vie aflătoare în hotarul satului Săldăbagiu de Munte, din vecinătatea viei lui Mihail zis Fehur pe care ea - cu știrea călugărițelor, adică a abatesei, și a altor surori din ordinul sfintei Clara din Oradea, ce locuiau în mănăstirea sfintei Ana a cumpărat-o de la Iacob Slavul cu banii dați de pomenita stareță și surori pentru grelele ei munci făcute acelora.

Ne-a rugat, așadar, numita doamnă Agatha să binevoim a lua cuvenitele măsuri cu privire la cele de mai sus. Noi, așadar, îngăduind la milostivirea ascultării acestei rugăminți a ei, precum este și drept, și chemând pe acel Martin, după ce din darea de seamă vrednică de crezare a numitei abatese Margareta, și a surorilor Caterina, Agneta și celalată Caterina și a Agathe și a tuturor celorlalte

surori din ordinul amintit, am aflat neîndoios că cele de mai sus au fost și sunt așa cum se arată mai sus, l-am îndepărtat pe zisul Martin de pe acea vie și prin cuprinsul acestei scrisori îl îndepărtăm și întoarcem acea vie zisei doame Agatha, poruncindu-i de la obraz zisului Martin, ca de aci înainte să înceteze de a mai neliști, a supăra și a tulbura pe acea doamnă și să o lase să se folosească și să se bucure de acea vie în pace și liniște potrivit cumpărării și învoielii de mai sus.

Dat în a treia zi după sărbătoarea Nașterii fericitei fecioare Măria, în anul Domnului o mie trei sute șaptezeci și unu.

Arh. Naț. Magh., Dl. 5 960. Fotocopie la Inst. de Ist. Cluj-Napoca/1371.
Orig., hârtie (?)

¹ Corect: *nostrom*.

63

1371 septembrie 16, Villeneuve-les-Avignon

Gregorius episcopus et cetera, carissimo in Christo **filio** Ludovico, regi Ungarie illustri salutem *et cetera*.

Dum fidei puritatem, virtutis constantiam, strenuorum magnificentiam operum et ingentia merita, quibus inter alios principes catholicos quosdam insigni titulo specialiter clarere dignosceris, dum etiam eximie devotionis sinceritatem, quam ad nos et sedem apostolicam ac praelatos et alias personas ecclesiasticas te habere cognoscimus, diligenți meditatione pensamus, grandi profecto gaudio in domino exultamus in tuis laudibus delectabiliter iocundantes, ac speramus indubie, quod preces nostras tibi directas prosecutione laudabili adimplebis.

Cum itaque super Milkoviensi ecclesie tune vacanți de persona venerabilis fratris nostri Nicolai episcopi Milkoviensis, qui de partibus illis oriundus exstit et honorem tuum et tuorum semper dilexit et diligit, auctoritate apostolica duximus providendum ac eidem episcopo, qui ad dictam ecclesiam cum gratia nostre benedictionis accedere proposuit in brevi, in reecuperandis bonis et iuribus diete sue ecclesie, que per nonnullos prelatos et alios indebite detinentur, favor regius sit plurimum opportunus, excellentiam tuam nobis caram rogamus et hortamur attente, quatenus prefatum episcopum pro nostra et apostolice sedis reverentia in recuperandis huiusmodi iuribus atque bonis et alias habeas favorabiliter commendatum ita, quod dictus episcopus magnificentie tue fultus presidio iura et bona predicta recuperare et eandem ecclesiam suam feliciter gubernare valeat nosque magnificentiam ipsam dignis in domino laudibus attolamus.

Datum apud villam Novam Avinionensis diocesis, XVI. Kalendas Octobris, anno primo.

Grigore episcopul *etc.* Preascumpului întru Hristos fiu Ludovic, ilustrul rege al Ungariei, mântuire *etc.*

Când cumpănim în gând cu luare aminte curăția credinței, statornicia virtuții, măreția harnicelor isprăvi și uriașele vrednicii, prin care, se știe că strălucești cu deosebire mai presus de ceilalți principi catolici, și când mai socotim strălucirea alesei tale cucernicii, pe care știm că o ai față de noi, față de scaunul apostolic, de prelați și de alte fețe bisericești, veselindu-ne plini de desfătare întru laudele tale.

săltăm de mare bucurie întru Domnul și nădăduim neîndoielnic că vei împlini în chip vrednic de a lăuda rugămintile pe care le îndreptăm spre tine.

Așadar, întrucât acum de curând în temeiul puterii apostolice am hotărât să numim la biserica atunci vacantă a Milcoviei pe venerabilul nostru frate Nicolae, episcopul de Milcov, care e băștinaș din părțile acele și care a ținut totdeauna și ține la slava ta și alor tăi și cum acest episcop care, cu milostivirea binecuvântării noastre, are de gând să pornească în scurt timp la pomenita sa biserică, are mare nevoie de sprijinul regesc, pentru a-și redobândi bunurile și drepturile amintitei sale biserici, care se află acum pe nedrept în mâinile unor prelați și încă ale altora, rugăm înălțimea ta regească - atât de scumpă nouă - și o sfătuim cu stăruință ca, din cinstire față de noi și de scaunul apostolic, să ai în ocrotire cu sprijinul tău pe pomenitul episcop spre a-și redobândi iar drepturile și bunurile sale, precum și în alte împrejurări, în așa fel, încât zisul episcop, sprijinit pe ocrotirea mărinimiei tale, să-și poată căpăta îndărăt pomenitele drepturi și bunuri și să poată păstori cu bine biserica sa, iar noi să slăvim mărinimia ta, prin laude vrednice întru Domnul.

Dat la Villeneuve, în dieceza Avignonului, în a șaisprezecea zi înaintea de calendele lui octombrie, în anul întâi.

Arh., Vat., Reg. Vat., 263, fol. 110.

Orig., hârtie.

EDIȚII: Theiner, *Mon. Hist. Hung.*, II, p. 110; Hurmuzaki-Densușianu, I/2, p. 175; *Ub.*, II, p. 368; Tăutu, *Acta Gregorii papae*, XI, p. 32.

Gregorius episcopus et cetera venerabili fratri Nicolao¹ archiepiscopo Strigoniensi, salutem *et cetera*.

Quanto personam tuam suadentibus tue devotionis laudabilibus meritis interiori prosequimur in Domino caritate, tanto studiosius ab his te cupimus abstinere, quo saluți tue vel fame possent quomodolibet derogare. Sane nuper pro parte venerabilis fratris nostri Nicolai, episcopi Milcoviensis, nobis fuit expositum, quod sua Milcoviensis ecclesia, que in confinibus regni Hungarie et prope infideles consistit, tam propter guerras quam alias pluribus annis pastore caruit, quodque nonnulli eius prelați multis annis ab eadem ecclesia absentes fuerunt, propter que quamplura iura atque bona ad episcopum Milcoviensem pro tempore existentem et suam ecclesiam Milcoviensem iusto titulo pertinentia per nonnullos predecessores tuos archiepiscopos Strigonienses occupata fuerunt, que abhunc sicut accepimus detines de presenti. Cum autem sinceritatem tuam non deceat bona deținere aliena, fraternitatem tuam nobis caram rogamus et hortamur attente, tibi nihilominus pro apostolica scripta mandantes quatenus pro nostra et apostolice sedis reverentia ac tui honoris et salutis intuitu omnia et singula bona atque iura ad prefatum episcopum Milcoviensem et suam ecclesiam qualitercumque pertinentia eidem episcopo libere absque more dispendio restituas et in pace dimittas in premissis taliter te habendo, quod non oporteat aliud super hoc remedium adhiberi nosque devotionis tue promptitudinem non immerito commendare possimus.

Datum apud villam Novam Avinionensis diocesis, XVI. Kalendas Octobris, anno primo.

In eodem modo episcopo Transilvano².

Grigore episcopul etc, venerabilului frate <Toma> arhiepiscopul de Strigoni, mântuire etc.

Cu cât te îmbrățișăm întru Domnul, cu o dragoste mai adâncă pentru pilduitoarea vrednicie a Cucerniciei tale, cu atât mai fierbinte dorim ca tu să te ferești de cele ce pot aduce pagubă mântuirii și bunului tău nume. Într-adevăr, nu de mult, ni s-a spus din partea venerabilului nostru frate Nicolae, episcopul de Milcov, că biserica sa de Milcov, ce se află la hotarele regatului Ungariei și în preajma necredincioșilor, a fost de mulți ani lipsită de un păstor, atât din pricina războaielor, cât și din alte pricini, și că unii prelați ai acelei biserici au fost lipsă mulți ani de la această biserică, lucru pentru care foarte multe drepturi și bunuri, care țineau cu drept temei de episcopul de Milcov, aflător în slujbă, și de biserica sa de Milcov, au fost cotropite de unii înaintași ai tăi, arhiepiscopii de Strigoni, drepturi pe care, după câte am auzit, le mai ții tu încă și până acum. Deoarece, însă, nu sade bine Sfinției tale a ține în stăpânire bunuri străine, rugăm și îndemnăm cu stăruință pe Frația ta, care ne ești drag, poruncindu-ți totodată prin apostolică scrisoare ca, din cinstire față de noi și de scaunul apostolic și ținând seama de cinstea și mântuirea ta, să dai îndărăt slobod și fără vreo zăbavă, și să lași în pace acelui episcop toate și fiecare bun sau drept ce ține în orice fel de pomenitul episcop de Milcov și de biserica sa, purtându-te astfel, cu privire la cele de mai sus, încât să nu mai fie nevoie să luăm altă măsură pentru acest lucru și noi să putem pe drept cuvânt lăuda graba Cucerniciei tale.

Dat la Villeneuve, în dieceza Avignonului, în a șaisprezecea zi înainte de calendele lui octombrie, anul întâi.

In același fel: episcopului Transilvaniei.

Arh. Vat., Reg. Vat, 263, fol. 111.

Orig., hârtie.

EDIȚII: Theiner, *Mon. Hist. Hung.* II, p. 110: *Hurmuzaki-Densuşiami*, 1/2. p. 176; *Ub.*, II, p. 367; Tăutu, *Acta Gregoriipapae*. XI, p. 33.

¹ Greșit: *Nicolao*; arhiepiscopul de Strigoni era *Thomas*.

² Era *Demetrius*.

Capitulul bisericii din Alba-Regală raportează lui Ludovic I, regele Ungariei, că, dând curs poruncii sale din 5 septembrie 1371 (nr. 60), a încercat fără succes să stabilească la fața locului drepturile de stăpânire asupra unei părți de moșie din moșia Gyanth, aflată în litigiu între ordinul cruciferilor din Alba-Regală, pe de o parte, și Emeric, voievodul Transilvaniei, Ștefan, banul Dalmației și Croației, și frații lor, pe de altă parte, motiv pentru care au hotărât ca acestea să fie chemate pe

data de 6 octombrie (*ad octavas festi beati Michaelis archangeli*), înaintea scaunului de judecată al regelui.

Arh. Naț. Magh., Dl. 106 160 și Dl. 106 161.

Orig.

EDIȚII: *Fejer*, IX/4, p. 361-364.

66

1371 septembrie 21 (*infesto beati Matei apostoli*), Forro

Ladislau, duce de Oppeln și palatin al Ungariei, poruncește capitlului din Oradea să trimită un om al său care, împreună cu Blasiu sau cu Petru de Resighea (*Rezege*), să cerceteze samavolniciile făcute de Benedict și Blasiu de Gacy pe moșia văduvei lui Benedict de Pereche, numită Pereche.

Arh. Naț. Magh., Dl. 41 853.

Transumpt în actul capitlului din Oradea din 11 octombrie 1371, nr. 71.

67

1371 septembrie 25, <Cluj-Mănăștur>

<Oonventus' ecclesie beate Mărie virginis de Clusmonastra, omnibus Christi fidelibus, tam presentibus quam futuris presentem paginam inspecturis, salutem in domino sempiternam.

Ad universorum noticiam, tam presencium, quam fiturorum harum testimonio volumus pervenire quod Ladislao et Mychaele, filiis Marc¹ de Zaava pro se personaliter et³ pro³ Marco sacerdote et Johanne, fratribus ipsorum uterinis, ab una, parte vero ex altera Wallentino² paruu², filio Andree, cive Varadiensi, coram nobis personaliter constitutis per eosdem Ladislaum et Mychaelem, filios Marcy², suis et dictorum Marcy² sacerdotis et Johannis, fratrum eorum, nominibus, nobis propositum extitit pariter et relatum ministerio wive² vocis quod, licet <alique>⁴ ex causis, que ratione divisionis in facto possessionum <extiterunt>⁴ inter ipsos contingi woluissent², tandem, ut, omnis litis dispositionis materia de medio ipsorum radicitus sulsa⁵ <et> sopita, et⁶ eterno pacis seu favoris ac famularis⁷ dileccione amore tamquam proximi in linea generacionis <consueverunt>⁴ se invicem² connecti queant et in perpetuum possint gratulări pacis succedente gracia, talem divisionem inter se fecissent et celebrassent quod, quia dictus Vallentinus, filius Andrea, cum eisdem Marco sacerdote, Ladislao, Johanne et Mychaele, filiis Mărci, ab una stipite seu progenie generacionis descendissent et ipsis pre ceteris in linea ipsius generacionis attinuerint, ut ipsi inter se a modo et in posterum in pacis tranquillitate cum omnibus suis bonis inperialibus⁹ et specialiter in possessionibus eorum permanere et sine lite seu controversia perdurare possint, pro possessionariis porcionibus eiusdem Wallentini, filii Andree, que ipsum Wallentinum in possessionibus ipsorum in partibus Transsiluanis existentibus tangere dignoscerentur, pro eisdem iidem filii Marcy² quasdam duas possessionarias porciones eorum in possessionibus Peel et Saadiaka vocatis habitas in comitatibus Byhar et Sarand³ existentes, videlicet medietatem ipsius Peel et quartam partem

ipsius possessionis Saadlaka ipsos iure hereditario contingentes cum omnibus utilitatibus suis et quibuslibet pertinenciis ad easdem spectantibus ac eo iure eaque plenitudine, qua per predecessores eorundem Marcy² sacerdotis, Ladislai, Johannis et Mychaelis, filiorum Marcy² habite et possesse extitissent, dedissent, contulissent, dederunt et contulerunt coram nobis eidem Vallentin⁴ paruu⁴, filio Andree et ipsius heredibus heredumque suorum iure perpetuo et irrevocabiliter possidendas, tenendas pariter et habendas, nullum ius nullumque dominium in eisdem reservantes. In quorum omnium premissorum testimonium presentes litteras nostras privilegiales pendenti sigillii nostri munimine roboratas eidem duximus concedendas.

Datum feria quinta proxima ante festum beati Mychaelis archangeli, anno domini M^{mo} CCC^{mo} LXX^{mo} primo.

Conventul bisericii fericitei fecioare Măria din Cluj-Mănăştur tuturor credincioşilor întru Hristos, atât celor de faţă, cât şi celor viitori, care vor vedea scrisoarea de faţă, mântuire veşnică întru Domnul.

Prin mărturia scrisorii de faţă voim să ajungă la cunoştinţa tuturor, atât a celor de faţă, cât şi a celor care vor veni că, venind înaintea noastră, pe de o parte, Ladislau şi Mihail, fiii lui Marcu de Sava, pentru ei înşişi şi în numele fraţilor lor după mamă, Marcu preotul şi Ioan, iar pe de altă parte, Valentin cel Mic, fiul lui Andrei, orăşean din Oradea, acei Ladislau şi Mihail, fiii lui Marcu, în numele lor şi al fraţilor lor, zişii Marcu preotul şi Ioan ne-au spus şi ne-au arătat prin viu grai că, deşi au vrut ca <unele>¹⁰ din certurile care <au existat>¹⁰ între ei din pricina unei împărţiri în privinţa unor moşii, pentru ca, după ce tot prilejul pricinii de judecată a fost smuls din rădăcini din mijlocul lor şi potolit, să poată să fie legaţi între ei prin dragostea veşnică a păcii sau a sprijinului sau a iubirii prieteneşti, precum <obişnuiesc>¹⁰ cei apropiaţi prin spiţa de neam, şi ca să fie în stare să-şi arate recunoştinţa prin harul ce va urma al păcii, ei au făcut şi au dat de ştire că fac între ei această împărţire: astfel că, deoarece zisul Valentin, fiul lui Andrei, cu acei Marcu preotul, Ladislau şi Mihail, fiii lui Marcu, coboară din aceeaşi tulpină sau obârşie de neam şi împreună cu ceilalţi ţin de spiţa aceluiaşi neam, pentru ca între ei, începând de acum, cât şi pe viitor să poată dăinui în liniştea păcii, cu toate bunurile lor care nu pot fi împărţite şi mai cu seamă să poată rămâne moşiile lor fără vreo pricină sau pâră, acei fii ai lui Marcu au hărăzit, au dat şi au întărit pentru părţile de moşie ale aceluia Valentin, fiul lui Andrei, despre care se ştie de către ei că acel Valentin le ţine în moşiile lor din părţile Transilvaniei, două părţi anume de moşie ale lor din moşiile numite Pilu şi Saadlaka, avute în comitatele Bihor şi Zărand, adică o jumătate a acelei moşii Pilu şi o pătrime a acelei moşii Saadlaka, ce ţin de dreptul său de moştenire, împreună cu toate folosinţele lor şi cu toate celelalte ce ţin de acestea, cu acel drept şi cu acea plinătate cu care le-au avut şi le-au stăpânit înaintaşii acelor Marcu preotul, Ioan, Ladislau şi Mihail, fiii lui Marcu, şi le dau şi le întăresc, în faţa noastră lui Valentin cel Mic, fiul lui Andrei şi, prin el, moştenitorilor şi urmaşilor lor ca să le stăpânească, să le ţină şi să le aibă pe veci şi nestrămutat, nepăstrând în aceste părţi de moşie vreun drept sau vreo stăpânire. Spre mărturia tuturor celor de mai sus, am hotărât să-i dăm scrisoarea noastră privilegială de faţă, întărită cu puterea pecetii noastre atârâte.

Dat în joia dinaintea sărbătorii fericitului arhanghel Mihail, în anul Domnului o mie trei sute șaptezeci și unu.

Arh. Naț. Magh., Dl. 29 176. Fotocopie la Inst. de Ist. Cluj-Napoca/1371.
Orig., perg., pecetea atârnată lipsește.

¹ Loc gol lăsat de scrib pentru desemnarea inițialei.

² Astfel în orig.

³ Scris deasupra rândului de aceeași mână.

⁴ Textul nu este complet. Completare făcută în corelație cu actul din 1 noiembrie 1371, dat de capitlul din Oradea, nr. 78.

⁵ Corect: *vulsa*.

⁶ Conjuncția *et* trebuie plasată între *sulsa* și *sopita*.

⁷ Corect: *familiaris*.

⁸ Corect: *dileccionis*.

⁹ Corect: *impertialibus*. Sensul este: *indivisionalibus*.

¹⁰ Traducere aproximativă, datorată textului incomplet.

68 1371 septembrie 28, (IV. Kal. Octobris. Anno Primo), Avignon

Papa Grigore al XI-lea scrie unor prelați și demnitari din Ungaria, precum și lui Dumitru, episcopul Transilvaniei (*Demetrio, episcopo Transilvano*), îndemnându-l să-l sprijine pe Ioan, patriarhul Alexandriei, în misiunea sa pe lângă Ludovic I, regele Ungariei, în legătură cu încheierea păcii între acesta și împăratul romano-gennan Carol al IV-lea.

Arh. Vat., Reg. Vat. 263, f. 115.

Orig., hârtie.

EDIȚII: Theiner, *Mon Hist, Hung.*, II, p. 111.

69

1371 octombrie 4, <Alba Iulia>

Capitulum ecclesie Transsiluane, omnibus Christi fidelibus, tam presentibus, quam futuris presencium noticiam habituris, salutem in salutis largitore.

Universorum noticie harum serie declaramus quod Mychael, filius Jacobi de Thettrich, personaliter coram nobis constitutus, exhibuit nobis quasdam litteras nostras privilegiales tenoris infrascripti, petens nos cum instancia ut quia eedem littere nostre ad prosecutionem iurium suorum possessionariorum sibi ad modum forent necessarie et propter viarum discrimina eas secum in spem continue ferre non audebat, ob hoc nos totam earundem, de verbo ad verbum transcribi et transumpmi, transsumtumque ipsarum similiter in privilegiali eidem dare dignaremur. Quarum tenor talis est: <Urmează actul capitlului din Alba-Iulia, din 19 aprilie 1312>.

Nos igitur, iustis et iuri consonis peticionibus eiusdem Mychaelis, filii Jacobi, ac iusticie annuentes, predictas litteras nostras privilegiales, omni prorsus suspicione carentes, de verbo ad verbum transsumpmendo presentibus litteris nostris privilegialibus inseri fecimus et sigillo nostro autentico communiri pro eodem ad cautelam.

Datum sabbato proximo ante octavas festi beati Mychaelis archangeli, anno domini, M^{mo} CCC^{mo} LXX^{mo}¹⁰ primo. Discretis viris domino Johanne preposito,

Andrea cantore, Petro custode et Petro archydiacono de Clus, decano ecclesie nostre existentibus.

<Pe verso, de o mână de la începutul sec. al XV-lea:> Metalis super Tordalaka.

Capitulul bisericii Transilvaniei, tuturor credincioșilor întru Hristos, atât celor de față, cât și celor viitori, care vor lua cunoștință de scrisoarea de față, mântuire întru dăruitorul mântuirii.

Arătăm cunoștinței tuturor prin cuprinsul acestei <scrisori> că, venind însuși înaintea noastră, Mihail, fiul lui Iacob de Triteni, ne-a arătat o scrisoare privilegială a noastră, al cărei cuprins este scris mai jos, cerându-ne cu stăruință că, întrucât acea scrisoare a noastră îi este foarte trebuitoare pentru urmărirea drepturilor sale de stăpânire și, din pricina primejdiilor drumurilor, nu îndrăznește, de teamă, să o poarte neîncetat cu el, de aceea, noi am socotit ca întreg cuprinsul acelei scrisori să punem să fie transcris și trecut în chip de transumpt, din cuvânt în cuvânt, și, la fel, să-i dăm transumptul acesteia în chip de scrisoare privilegială. Iar cuprinsul ei este acesta: <Urmează actul capitlului din Alba Iulia, din 19 aprilie 1312>.

Noi, așadar, încuviințând cererile drepte și potrivite cu legea și cu dreptatea ale aceluși Mihail, fiul lui Iacob, am pus să se treacă cuvânt cu cuvânt în scrisoarea noastră privilegială de față sus-zisa noastră scrisoare privilegială, lipsită de orice bănuială, și spre cheazășie am întărit-o pentru el cu pecetea noastră autentică.

Dat în sâmbăta dinaintea octavelor sărbătorii fericitului arhanghel Mihail, în anul Domnului o mie trei sute șaptezeci și unu. Pe când chibzuții bărbați ai bisericii noastre erau: domnul Ioan prepozit, Andrei cantor, Petru custode și Petru, arhidiacon de Cojocna, decan.

<Pe verso, de o mână de la începutul sec. al XV-lea:> Cu privire la semnele de hotar ale moșiei Tordalaka.

Arh. Naț. Magh., Dl. 30.102. Fotocopie la Inst. de Ist. Cluj-Napoca/1312.

Orig., perg., pecetea atârnată a fost ruptă și s-a pierdut

70 1371 octombrie 7 {secundo die octavarum predicii festi beati Michaelis archangelî), <Oradea>

Capitulul bisericii de Oradea raportează lui Ladislau, ducele de Oppeln, palatinul Ungariei și judele cumanilor, că a făcut cercetarea obișnuită ce i s-a cerut în pricina dintre Ștefan, fiul lui Pousa de Zeer, ca pârâș, pe de o parte, și nobila doamnă Margareta, văduva răposatului Petru Niger de Kasa, pe de altă parte, aflând că Grigore și Ladislau, fiii lui Ștefan de Kasa au murit înainte de moartea lui Petru Niger, soțul decedat al zisei doamne Margareta; sunt menționați ca trimiși la cercetarea amintită: Ladislau de Beregsău (*Berekzou*), omul palatinului, și Luca, preot al corului bisericii de Oradea și rectorul altarului fericitului apostol Pavel, ca om de mărturie al capitlului, pentru magistrul Ștefan și Ioan de Zederkyn, omul palatinului, și Petru, preot din corul bisericii de Oradea și rector al altarului sfântului mucenic Dumitru, pentru acea doamnă, ca om de mărturie al capitlului.

Arh. Naț. Magh., Dl. 91 787. Xerocopie la Inst. de Ist. Cluj-Napoca/1371.

Orig.. hârtie.

Capitulul din Oradea raportează lui Ladislau, duce de Oppeln și palatin al Ungariei, ca urmare a poruncii sale din 21 septembrie 1371 (vezi nr. 66), rezultatele cercetării cu privire la samavolniciile făcute pe moșia Pereche a doamnei văduva lui Benedict de către Benedict și Blasiu de Gacy. Cercetarea a fost făcută împreună de Grigore, preotul paroh al altarului fericitului Emeric din corul bisericii de Oradea, și de Petru de Resighea (*Rezege*), ca împuternicit al palatinului.

Arh. Naț. Magh., Dl. 41 853. Xerocopie și fotocopie la Inst. de Ist. din Cluj-Napoca.
Orig., cu urme de pecete ogivală de închidere, aplicată în document pe verso.

Venerabili fratri Demetrio, episcopo Transilvanensi, salutem etc. etc.

Nos igitur volentes etiam consideratione carissimi in Christo filii noștri Ludovici, regis Ungarie illustris, pro te consiliario suo nobis super hoc humiliter supplicantis tuam honorare personam etc. etc. usque fraternității tue reservandi hac vice dumtaxat auctoritate apostolica donationi tue quinque beneficia ecclesiastica turn cum cura vel sine cura, quorum singulorum fructus, redditus et proventus, si cum cura, vigintiquinque, si vero sine cura fuerint, decern et octo marcharum argenti secundum taxationem decime valorem annum non excedant ad collationem, provisionem, presentationem seu quamvis aliam dispositionem episcopi Transilvanensi pro tempore existentis pertinentia, dummodo aliquod beneficiorum ipsorum canonicatus et prebendă ecclesie cathedralis non fuerit, si qua tempore resarvationis¹ huiusmodi vacabunt vel ad extunc vacaverint etc. etc.

Datum Avinione XV. Kalendas Novembris, anno primo.

Venerabilului frate Dumitru, episcopul Transilvaniei, mântuire etc.

Noi, așadar, din cinstire pentru Preaiubitul întru Hristos fiu al nostru Ludovic, ilustrul rege al Ungariei, care s-a rugat cu smerenie de noi pentru tine, sfetnicul său în această privință, voind să cinstim fața ta etc: frăției tale, păstrând pe seama dăruirii tale doar de rândul acesta, în temeiul autorității apostolice cinci beneficii bisericesti - fie legate de păstoria sufletelor, fie fără de această păstorie - ale căror roade, venituri și foloase ale fiecăruia în parte, să nu întreacă, dacă sunt legate de păstoria sufletelor douăzeci și cinci de mărci pe an, iar dacă sunt fără această păstorie, optsprezece mărci de argint pe an, potrivit așezării dijei, și care să țină de dreptul episcopului Transilvaniei aflător în slujbă de a dăruia, a numi, propune sau a lua orice alte măsuri cu privire la aceste beneficii, dar numai să nu fie vreunul din acele beneficii un canonicat ori prebendă a bisericii catedrale, dacă în vremea acestei păstrări pe seama ta vor fi vreunele vacante sau vor fi ajuns vacante de atunci încoace etc. etc.

Dat în Avignon, în a cincisprezecea zi înainte de calendele lui noiembrie, în anul întâi.

Arh. Vat., Reg. Aven., an. I, pars. I, tom. I, 173, f. 603-604. Fotocopie la Inst. de Ist. Cluj-Napoca/1371.

Orig., hârtie.

EDIȚII: *Archiv*, XXIV, p. 588.

¹ Astfel în text; corect: *reservationis*.

73

1371 octombrie 18, Avignon

Eidem¹ salutem etc. etc. ut in superiori² usque fraternității tue providendi hac vice autoritate apostolica tribus personis idoneis, quas ad hoc duxeris eligendas, earum videlicet singulis de canonicatu tue ecclesie Transilvanensis cum plenitudine iuris canonici ac faciendi personas ipsas vel procuratores suos earum nomine auctoritate predicta in ipsa ecclesia in canonicos recipi et in fratres etc. etc. usque reservandi quoque donationi tue pro singulis personis eisdem singulas prebendas, si que in eadem ecclesia tune vacabunt, vel cum eas vacare contigerit etc. etc.

Datum Avinione XV. Kalendas Novembris anno primo.

Aceluiași, mântuire etc. etc. ca în scrisoarea de mai sus până la: îi dăm dreptul Frăției tale de a numi la rândul acesta, în temeiul puterii apostolice, trei oameni potriviți pe care vei hotărî să-i alegi pentru aceasta, adică pe fiecare din ei într-un canonicat în biserica ta a Transilvaniei, cu deplinătatea dreptului canonic, și de a face ca acei oameni sau împuterniciții lor, în numele lor, să fie primiți, în temeiul sus-zisei puteri, drept canonici și frați ai pomenitei biserici etc. etc. până la: mai păstrând noi pe seama ta, pentru fiecare din aceste fețe, câte o prebendă, dacă vor fi atunci vreunele vacante în acea biserică sau când se va întâmpla să fie vacante etc. etc.

Dat la Avignon, în a cincisprezecea zi înainte de calendele lui noiembrie, în anul întâi.

Arh. Vat., Reg. Aven., an. I, pars. I, tom. I, 173, f. 604. Fotocopie la Inst. de Ist. Cluj-Napoca/1371.

Orig., hârtie.

EDIȚII: *Archiv*, XXIV, p. 589.

¹ Dumitru, episcopul Transilvaniei.

² Vezi actul nr. 72.

74

1371 octombrie 18, Avignon

Eidem¹ salutem etc. etc. ut in superiori² usque fraternității tue reservandi hac vice dumtaxat duas dignitates aut duos personatus seu duo officia cum cura vel sine cura, si que vel si qui aut si qua in ecclesia tua Transilvanensi tempore reservationis huiusmodi vacabunt vel extunc vacaverint etc. etc.

Datum Avinione XV. Kalendes Novembris, anno primo.

Aceluiași, mântuire etc. etc. ca în scrisoarea de mai sus până la: Frăției taie păstrând noi pe seama ta doar la rândul acesta, două demnități sau două prerogative

sau două slujbe, legate de păstoria sufletelor sau fără această păstoria, dacă în timpul acestei păstoriri pe seama ta vor fi vreunele vacante sau vor fi ajuns vacante de atunci încoace etc. etc.

Dat la Avignon, în a cincisprezecea zi înainte de calendele lui noiembrie, în anul dintâi.

Arh. Vat. Reg. Aven., an. I, pars. I, tom. I, 173, f. 605. Fotocopie la Inst. de Ist. Cluj-Napoca/1371.

Orig., hârtie.

EDIȚII: *Archiv*, XXIV, p. 589.

¹ Dumitru, episcopul Transilvaniei.

² Vezi actul nr. 73.

TS

<1371> octombrie 23¹

Cum actus humani qui fiunt et gerentur in tempore motu et fragilitate temporis decident et ab hominum deleantur memoria nisi literarum suffragiis cum testium ydoneorum et honorabilium inscriptione firmiter roborentur, hinc est quod nos universi seniores provinciales omnium septem sedium partis Transsiluane insinuatione presentium ad universorum tam presentium quam futurorum notitiam lucidius et manifeste cupimus pervenire discretos homines de Meurnburch parte una, parte vero ex altera honestos homines de Ruffa ripa utraque de parte suis vigorosis literis nostram adisse presentiam pro recipienda finali sententia super dissensione et litigio pro quadam territorio, quod longo tempore inter partes utrasque voluebatur.

Nos receptis et auditis querelis et probationibus tam literarum quam sermonum ipsam plebem de Meurenburch tam ex commissione regali quam probatione literali civium et communitatis de Brassov ipsam² plebem² de² Meurenburch² magis validiorem et iustam invenimus quam plebem de Ruffa ripa; ratione huius et ex causa predicta ipsam plebem de Meurenberch' iam de secundo iustificavimus et iustificamus, ipsis territorium predictum iuxta metarum erectionem sine rebellionem omnium in filiorum filios et successorum successiones iuste ad omnes usus et utilitates perpetuas adiudicavimus plebi de Ruffa ripa sub pena gravissimi graviminis perpetuum silentium imponentes.

Datis presentibus sub appensione nostri provincialis sigilli in verum et firmum premissorum testimonium, actis et factis in post crastino Undecim millium virginum suo⁴ vel earum⁵ robore perpetue valituro.

Deoarece faptele oamenilor, ce se făptuiesc și se săvârșesc în timp, pier prin curgerea și nestatornicia timpului și se șterg din amintirea oamenilor, dacă nu sunt temeinic întărite prin sprijinul actelor scrise și însemnarea unor martori destoinici și vrednici de cinste, de aceea noi, toți bătrânii și provincialii tuturor celor șapte scaune din părțile Transilvaniei, prin înștiințarea scrisorii de față, dorim să ajungă cât mai limpede și mai deslușit la cunoștința tuturor, atât a celor de față, cât și a celor viitori, că s-au înfățișat, pe de o parte, chibzuiții oameni din Feldioara, iar pe de altă parte cinstiții oameni din Rotbav înaintea noastră, cu scrisori care au tărie de amândouă

părțile, spre a primi hotărârea din urmă cu privire la neînțelegerea și pricina lor pentru o bucată de pământ, ce se dezbătea de multă vreme între cele două părți.

Noi, după ce am ascultat și auzit plângerile și dovezile lor atât scrise, cât și făcute prin viu grai, am găsit, atât din porunca regelui, cât și din dovada scrisă a orașenilor și obștii din Brașov, că pâra oamenilor din Feldioara e mai întemeiată și mai dreaptă decât aceea a oamenilor din Rotbav; pe acest temei și din această pricină, am dat și dăm și pentru a doua oară dreptate oamenilor din Feldioara și le-am lăsat prin judecată pe bună dreptate bucata de pământ mai sus arătată, potrivit ridicării semnelor de hotar, fără a se împotrivi nimeni, ca s-o stăpânească întru fiii fiilor și moștenitorilor pentru trebuințele și folosințele lor, pe veci, silind obștea din Rotbav, la o veșnică tăcere sub pedeapsa celei mai grele globiri.

Scrisoarea de față, dată cu atârănarea peceții noastre provinciale, spre adevărata și trainică mărturie a celor de mai sus, a fost făcută și întocmită în a treia zi după sărbătoarea celor Unsprezece mii de fecioare, ca să aibă tărie în veac în puterea sa și a acesteia.

Arh. Naț. Rom., D.J. Brașov, arh. Bisericii Negre, IV, E. Doc, 121; Fotocopie la Inst. de Ist. Cluj-Napoca/1371.

Orig. perg., pecetea atârnată s-a pierdut.

Transumpt în actul celor șapte scaune, din 14 iunie 1413, Sibiu, unde se dă și anul emiterii acestui document: 1371.

EDIȚII: Fejer, K/4, p. 386-387; Zimmermann, *Texte*, p. 12; Ub., II, p. 368-369.

REGEȘTE: Kemeny, *Dipl. Trans. Appendix III*, nr. 102 (cu data greșită: 20 octombrie).

¹ Cf. actul din 1371 înainte de 24 aprilie, doc. nr. 26 și 1372 martie 31, doc. nr. 112.

² Cuvinte de prisos.

³ Astfel în orig.

⁴ Se subînțelege: *testimonio*.

⁵ Se subînțelege: *litterarum*.

76 1371 octombrie 24 (*feria sexta proxima post festum beati Luce evangeliste*), **Buda**

Ludovic I, regele Ungariei, poruncește capitlului din Buda să-i cheme în fața sa pe Paul, abatele mănăstirii din Cenad (*religiosum viriim fratrem Paulum, abbatem monasterii Chanadiensis*), împotriva lui Egidiu, fiul lui Toma, și Mihail, fiul lui Laurențiu, de Vany, pentru a face dovada drepturilor lor de stăpânire asupra moșiei Nemegh.

Arh. Naț. Magh., Dl. 98 073. Xerocopie și fotocopie la Inst. de Ist. din Cluj-Napoca/1371.

Transumpt în actul capitlului din Buda, din 1 noiembrie 1371, <Buda>, nr. 79.

77

1371 noiembrie 1, Vișegrad

Ludovicus, dei gracia rex Hungarie et Polonie ac Dalmacie etc. fidelibus suis capitulo Chanadiensi salutem et gratiam.

Dicit nobis magister Petrus, filius Pauli, filii Heem, quod magister Dominicus, filius Deseu de Beregzou, anno in presenti circa Carnis privium, quatuor boues suos in propria possessione ipsius magistri Dominici abstulisset, propria potencia mediante. Quare fidelitāti vestre mandamus quatenus vestrum mittatis hominem pro testimonio fidedignum, quo presente Nicolaus vel Andreas, filii Andree de Kereztus, aut Stephanus, filius Stephani de Germen, sive Nicolaus, filius Buda, aliis absentibus, homo noster, ab omnibus quibus decet et licet sciat, inquirat omnimodam de premissis veritatem et posthec prout exinde vobis veritas constiterit, nobis fideliter rescribatis.

Datum in Wissegrad, in festo Omnium sanctorum, anno domini M^{mrao} CCC^{mo} LXX^{mo} primo.

<Pe verso:> Fidelibus suis, capitulo Chanadiensi, pro magistro petro, filio Pauli, filii Heem.

Ludovic, din mila lui Dumnezeu regele Ungariei și Poloniei și Dalmației etc, credincioșilor săi din capitlul din Cenad, mântuire și milostivire.

Ne spune magistrul Petru, fiul lui Pavel, fiul lui Heem, că magistrul Domihic, fiul lui Desideriu de Beregsău, în anul acesta pe la Lăsata secului¹, i-a luat cu de la sine putere patru boi pe chiar moșia acelui magistru Dominic. Drept aceea, poruncim Credinței voastre să trimiteti spre mărturie pe omul vostru vrednic de crezare, în fața căruia omul nostru Nicolae sau Andrei, fiii lui Andrei de Cruceni, ori Ștefan, fiul lui Ștefan de Germen, sau în lipsa acestora Nicolae, fiul lui Buda, să afle <și> să cerceteze de la toți de la care se poate și se cuvine tot adevărul, cu privire la cele de mai sus și după aceea să ne arătați întocmai în scris adevărul, așa cum îl veți fi aflat.

Dat la Vișegrad, la sărbătoarea Tuturor Sfinților, în anul Domnului o mie trei sute șaptezeci și unu.

<Pe verso:> Credincioșilor săi din capitlul din Cenad, pentru magistrul Pavel, fiul lui Pavel, fiul lui Heem.

Arh. Naț. Magh., Dl. 52 193.

Orig. hârtie, cu pecete de închidere din ceară de culoare roșie, aplicată pe verso.

EDIȚII: *Ortvay*, I, p. 119-120.

18 februarie 1371.

Capitulum ecclesie Waradiensis, universis Christi fidelibus presentibus et futuris presens scriptum inspecturis, salutem in domino sempitemam.

Ad universorum noticiam tenore presencium deducimus quod Ladizlao, filio Mărci de Zaua, pro se personaliter et pro Marco sacerdote, Johanne ac Michaelae, fratribus suis, ex una parte, item Valentinus parvus et Gregorius, filii Andree, cives civitatis nostre Waradiensis, simili modo personaliter, ex altera, coram nobis constituti, dixerunt et oraculo vive vocis sunt confessi quod ipsi totum fornicem odii et discordie de medio ipsorum radicitus extirpantes, matura prius inter se deliberacione

prehabita, ex certa sciencia, rite et rationabiliter ordinacionem infrascriptam concorditer fecissent et fecerunt coram nobis perpetuo valituram; videlicet quod divisus inter se porcionibus eorum possessionariis infrascriptis, iamnominatus Ladizlaus, filius Mărci, suo et nomine eorundem Mărci sacerdotis, Johannis et Michelis, fratrum suorum, porciones possessionarias suas et eorundem fratrum suorum in possessionibus Peel et Sallaka vocatis in comitatu de Zarand existentibus habitas, totaliter cum omnibus utilitatibus et pertinenciis suis sub eisdem metis et terminis sub quibus per progenitores eorundem filiorum Mărci et ipsos per consequens possesse fuerunt ab antiquo, memoratis Valentino paruo et Gregorio, filiis Andree et per eos eorum heredibus heredumque suorum successoribus, pro porcionibus possessionariis eorundem Valentini et Gregorii infrascriptis dedit, tradidit et contulit ac eciam vigore presencium assignavit perpetuo et irrevocabiliter possidendas, tenendas, pariter et habendas et¹ totum ius totamque proprietatem quod vel quam iamdicti filii Mărci actenus² in dictis possessionibus Peel et Sallaka quomodolibet habebant, idem Ladizlaus nomine quo supra in dictas Valentinum et Gregorium heredesque eorum universos in perpetuum transtulit nil sibi et dictis fratribus suis reservans penitus in eisdem, promittens idem Ladizlaus, filius Mărci et obligans se suosque successores supradictos Valentinum paruum et Gregorium, filios Andree, heredesque eorum universos ab omnibus et specialiter a Marco sacerdote, Johanne et Michaeli, fratribus suis supradictis pretextu predictarum porcionum possessionariarum in dictis possessionibus Peel et Sallaka habitarum, modo in premissis eisdem filiis Andree traditarum semper et ubique expedire propriis suis laboribus et expensis ipsosque conservare indempniter in pacifico dominio eorundem.

E converso autem, iidem Valentinus parvus et Gregorius, filii Andree, porcionibus suis possessionariis quas habebant in omnibus possessionibus apud² manus eorundem filiorum Mărci existentibus, sitis in partibus Transilvanis, pure et simpliciter renunciarunt ipsasque pro predictis porcionibus possessionariis, in eisdem possessionibus Peel et Sallaka habitis sepefatis filiis Mărci et heredibus eorum universis in perpetuum assignarunt, extrahentes se penitus ab eisdem. In cuius rei memoriam firmitatemque perpetuam presentes litteras privilegiales concessimus pendentis et autentici sigilli nostri munimine roboratas.

Datum in festo Omnium Sanctorum, anno domini M. CCC. septuagesimo primo. Viris discretis: Philippo preposito, Emerico lectore, Stephano cantore, Iacobo custode canonicisque ecclesie nostre predictae salubriter existentibus.

Capitulul bisericii din Oradea, tuturor credincioșilor întru Hristos, care vor vedea scrisoarea de față, atât celor de față, cât și celor care vor urma, mântuire veșnică întru Domnul.

Prin cuprinsul celor de față vrem să aducem la cunoștința tuturor că, înfațișându-se înaintea noastră, pe de o parte, Ladislau, fiul lui Marcu de Sava, pentru el însuși și pentru preotul Marcu, pentru Ioan și Mihail, frații săi, de asemenea, pe de altă parte, Valentin cel Mic și Grigore, fiii lui Andrei, orașeni ai orașului nostru Oradea, venind la fel ei înșiși, ne-au spus și ne-au mărturisit prin viu grai că, stărpind ei din rădăcină tot focul urii și al discordiei din mijlocul lor, după o cuminte chibzuire avută mai întâi între ei și după o bună știință, au făcut într-un cuget, după

datină și cu judecată rânduiala mai jos-scrisă și o fac și înaintea noastră, ca să aibă putere pe veci: astfel că, fiind împărțite între ei părțile lor de moșie scrise mai jos, sus-numitul Ladislau, fiul lui Marcu, în numele său și al acelor frați ai săi, Marcu preotul, Ioan și Mihail, a dat, a trecut și a lăsat în întregime părțile sale de moșie și ale acelorași frați ai săi, avute în moșiile numite Pilu și Sallaka, aflătoare în comitatul Zărand, împreună cu toate folosințele și cu cele ce țin de ele sub aceleași semne de hotar și margini sub care au fost stăpânite din vechime de înaintașii acestor fii ai lui Marcu și prin urmare <și> de ei, pomeniților Valentin cel Mic și Grigore, fiii lui Andrei, și prin ei moștenitorilor lor și urmașilor moștenitorilor lor pentru părțile mai jos scrise ale acestor Valentin și Grigore, și au statornicit încă în temeiul scrisorii de față spre a le stăpâni, ține și avea pe veci și în chip nestrămutat și cu tot dreptul și cu întreaga stăpânire, pe care le-au avut deja-zii fii ai lui Marcu, până acum, în zisele moșii Pilu și Sallaka, acel Ladislau el însuși, după cum s-a arătat mai sus i-a trecut pe veci, pe Valentin și pe Grigore și pe toți moștenitorii lor, în zisele <moșii>, nepăstrându-și cu desăvârșire nimic în acele moșii lui și fraților săi, însuși Ladislau, fiul lui Marcu, promițând și obligându-se sub cuvânt ca el și urmașii săi mai sus-zii, întotdeauna și pretutindeni să-i apere cu ostenele și cheltuielile lor și să-i păzească neștirbit în stăpânirea acelor părți de moșie pe Valentin și pe Grigore, fiii lui Andrei, și pe toți moștenitorii lor, de toți și mai ales de Marcu preotul, Ioan și Mihail, frații lui mai sus-zii, în sus-zisele părți de moșii avute în numitele moșii Pilu și Sallaka, trecute acelorași fii ai lui Andrei în chipul de mai sus.

La rândul lor apoi, acei Valentin cel Mic și Grigore, fiii lui Andrei, au renunțat de-a dreptul și fără înconjur la părțile lor de moșie pe care le aveau în toate moșiile așezate în părțile Transilvaniei <și> aflate în mâinile acelor fii ai lui Marcu și pe acestea le-au statornicit pe veci pomeniților fii ai lui Marcu și tuturor moștenitorilor lor pentru sus-zisele părți de moșie avute în acele moșii Pilu și Sallaka, ei îndepărtându-se cu desăvârșire din ele. în amintirea și spre veșnica trăinicie a acestui lucru, am încuviințat scrisoarea noastră privilegială de față, întărită cu puterea pecetii noastre atârinate și autentice.

Dat la sărbătoarea Tuturor Sfinților, în anul Domnului o mie trei sute șaptezeci și unu, pe când ființau întru mântuire chibzuiții bărbați și canonici ai bisericii noastre sus-zise: Filip prepozit, Emeric lector, Ștefan cantor, Iacob custode.

<Pe verso, de o mână de la sfârșitul sec. al XV-lea:> S-a îngăduit.

Arh. Naț. Magh., DI. 30 128. Fotocopie la Inst. de Ist. Cluj-Napoca/1371.

Orig., perg., pecetea atârnată împreună cu partea de jos a pergamentului au fost rupte și s-au pierdut.

¹ Intercalat ulterior de aceeași mână.

² Astfel în orig.

Î9 1371 noiembrie 1 (*tercio die termini prenotati = quintafer ia proxima post fes turn beati Demetrii martir is nune preteritum*), <Buda>

Capitulul din Buda raportează lui Ludovic I, regele Ungariei, ca urmare a poruncii sale din 24 octombrie 1371 (vezi nr. 76), că a chemat în fața regelui,

pentru ziua de 25 noiembrie (*ad quindenis festi beati Martin confessoris*), pe Paul, abatele mănăstirii din Cenad, împotriva lui Egidiu, fiul lui Toma, și a lui Nicolae, fiul lui Laurențiu, de Vany, pentru a face dovada drepturilor lor de stăpânire asupra moșiei Nemegeh.

Arh. Naț. Magh., Dl. 98.073. Xerox și fotocopy la Inst. de Ist. din Cluj-Napoca/1371.

Orig., cu pete de umezeală și rapturi și urme de pecete ogivală de închidere, aplicată în document pe verso.

80

1371 noiembrie 9, Cluj

Nos, Johannes, vicevayuoda Transylvanus, memorie commendamus per presentes quod, cum nos possessionariam porcionem Johannis, filii Gereu de Vasarhely, in possessione Szentkirály¹ existentem, videlicet quartam partem eiusdem pro iudiciis seu birsagiis centum marcarum, quibus ipse contra dominum Ottonem, abbatem de Clusmonstra, mediantibus litteris magnifici viri, domini Emerici, wayuode Transyluani, et comitis de Zonuk, domini nostri, ac nostris, necnon iudicum ac nobilium comitatus de Kolos obligatoriis, legitime conuictus extitisset, per eosdem iudices nobilium de Colusl per formam iuris ad manus nostras iudiciarias occupari fecissemus: tandem circumspectis serviciis Johannis, filii Nicolai de Zamosfalua, quibus nobis a primeuo etatis sue studuit complacere eandem possessionariam porcionem modo quo supra apud manus nostras habitam, eidem Johanni, filio Nicolai, tradidimus et assignauimus eo modo, quod, quandocunque prefatus Johannes, filius Gereu, eandem porcionem suam possessionariam, vel aliqui alii ex fratribus et generacionibus eiusdem, quorum redempcioni competere dinoscitur, rehabere voluerint, non aliter² nisi ipsis centum marcis regalis quibus nobis, ut premittitur, in birsagio tenetur, eidem Johanni, filio Nicolai, persolutis redimere valeant, atque possint. In quorum premissorum testimonium presentes litteras nostras patentes eidem duximus concedendas.

Datum in Cluswar, die dominico proximo, ante festum beati Martini confessoris, anno domini M^{mo} CCC^{mo} LXX^{mo} primo.

Noi, Ioan, vicevoievodul Transilvaniei, prin cele de față dăm de știre că, întrucât am pus pe juzii nobililor din comitatul Cluj să ia în stăpânire pe seama noastră ca judecător, în chip legiuit, partea de moșie a lui Ioan, fiul lui Gereu de Oșorheiu, aflătoare în moșia Sâncraiu, anume a patra parte a ei, pentru gloabe de o sută de mărci cu care acesta a fost pedepsit în chip legiuit, prin mijlocirea scrisorii măritului bărbat domnul Emeric, voievodul Transilvaniei și comite de Solnoc, domnul nostru, precum și prin scrisoarea noastră de îndatorire și cea a juzilor și nobililor din comitatul Cluj față de domnul Otto, abatele de Cluj-Mănăstur, în cele din urmă, luând în seamă slujbele lui Ioan, fiul lui Nicolae de Someșeni, prin care acesta s-a străduit să ne mulțumească din frageda lui tinerețe, am dat și am hărăzit acea parte de moșie, ajunsă în mâinile noastre în chipul de mai sus, acelui Ioan, fiul lui Nicolae, în așa fel ca, oricând, sus-pomenitul Ioan, fiul lui Gereu - ori alții

dintre traṭn sau neamurile lui, cṑrora se ṡtie cṑ li se cuvine dreptui ae rṑscumpṑrare - ar voi ṡṑ capete ṡndṑrṑt acea bucatṑ a sa de moṡie, ṡṑ nu fie ei ṡn stare ṡi ṡṑ n-o poatṑ rṑscumpṑra altfel decṑt plṑtind lui Ioan, fiul lui Nicolae, cele o sutṑ de mṑrci regeṡti, pe care ni le datoreazṑ nouṑ, ca gloabṑ judecṑtoreascṑ, precum s-a arṑtat mai sus. Spre mṑrturia celor de mai sus, am hotṑrṑt ṡṑ-i dṑm scrisoarea noastrṑ deschisṑ de faṡṑ.

Dat la Cluj, ṡn duminica dinaintea sṑrbṑtorii fericitului Martin mṑrturisorul, ṡn anul Domnului o mie trei sute ṡaptezeci ṡi unu.

Bibi. Univ. Budapesta.

Copie.

EDIṲII: *Fejer*, IX/4, p. 376-377. (apud Cornides, care l-a copiat dupṑ orig., *Ms.*, tom. I, p. 248).

REGEṲTE: *ṡincai*, I, p. 517 (fṑrṑ lunṑ ṡi zi).

Astfel ṡn copie.

² ṡn text: *alirte*, probabil greṡealṑ de tipar.

81 1371 noiembrie 9, {dominico die proximo post octavas festi Omnium sanctorum}, <Cluj-Mṑnṑṡtur>

Conventul din Cluj-Mṑnṑṡtur raporteazṑ lui Ioan, vicevoievodul Transilvaniei, cṑ la hotṑrṑnicirea moṡiei Aiud (*Enyd*) a capitlului din Alba Iulia din 25 octombrie (*sabbato proximo antefestum Omnium Sanctorum*), nobilii de Trascṑu (*Toruzkou*) au fṑcut ṡmpotrivre.

Bibi. Batthyaneum, arh. capitl. Alba Iulia.

Rezumat ṡn scrisoarea lui Emeric, voievodul Transilvaniei, din 19 aprilie 1372, Turda, vezi nr. 130.

S2

1371 uoiembrie 11, Viṡegrad

Ludouicus, dei gratia, rex Hungarie, Polonie, Dalmatie etc.

Vobis, magistro Ladislao, filio Andree, vice castellano de Temeswar, item universis officialibus et tributariis domini Ladislai, ducis Opulie et palatini, in dicto comitatu et eius partibus inferioribus constitutis, nec non nobilibus et alterius status hominibus, ac etiam villicis et iobbagionibus nostris uniuersis, presentibus declaramus quod nos ipsum comitatum cum castellanatu dicti castri ab eodem domino Ladislao, duce Opulie, proximo, palatino nostro, salua dilectione nostra auferentes, ipsos magistro Benedicto, filio Pauli, filii Heem duximus pro honore conferendos. Quo circa vestre fidelitṑṡi firmis damus in mandatis quatenus mox visis presentibus, vos vice castellanus, item officiales tributarii, dicti domini Ladislai ducis exeatis de honoribus prenotatis, et ipsos honores eidem Benedicto

vel hominibus suis resignetis pleno iure; vos vero villici, populi et iobbagiones nostri eidem Benedicto bano obediat, et collectas vestras sibi administratis et extradetis temporibus opportunis. Aliud non facturi gracia nostre sub obtentu.

Datum Wissegrad, in festo beati Martini episcopi et confessoris, anno domini Millesimo trecentesimo septuagesimo primo.

Ludovic, din mila lui Dumnezeu, regele Ungariei, Poloniei, Dalmației etc.

Vouă, magistrului Ladislau, fiul lui Andrei, vicecastelanul de Timișoara, de asemenea, tuturor slujbașilor și vameșilor domnului Ladislau, duce de Oppeln și palatin, aflători în slujbă în acel comitat și în părțile lui de jos, precum și nobililor și oamenilor de altă stare, precum și juzilor și tuturor iobagilor noștri, vă dăm de știre prin cele de față că noi, luând acel comitat, cu slujba de castelan al zisei cetăți de la acel domn Ladislau, ducele de Oppeln, ruda și palatinul nostru, fără vreo știrbire a prețuirii noastre, am hotărât să le dăm ca dregătorie magistrului Benedict, fiul lui Pavel, fiul lui Heem. Drept aceea dăm poruncă strașnică credinței voastre ca îndată ce veți vedea cele de față voi, vicecastelanul și, de asemenea slujbașii vameși ai zisului domn Ladislau ducele, să luați sus-pomenitele slujbe cu drept deplin acelui Benedict sau oamenilor săi. Iar voi, juzii, oamenii și iobagii noștri să ascultați de acel Benedict banul și să-i înmânați și dați la vreme potrivită dările noastre. Altfel să nu faceți, pentru a nu pierde milostivirea noastră.

Dat la Vișegrad, la sărbătoarea fericitului Martin episcopul și mărturisitorul, în anul Domnului o mie trei sute șaptezeci și unu.

Arh. Naț. Magh., Dl. 6 660.

Copie ms..

EDIȚII: *Katona*, III/IO, p. 477 (un text aproape identic), *Fejer*, IX/4, p. 340; *Hurmuzaki-Densujianu*, I, 2, p. 179-180.

83 371 noiembrie 14 (*feria sexta proxima post predictas octavas festi Omnium Sanctorutri*), <**Oradea**>

Capitulul bisericii din Oradea adeverește hotărnicirea și împărțirea unui pământ de lângă râul Tisa (*Tyzie*), în suprafață de trei pluguri, aflat între moșiile Gyure (*Gyure*) și Nagyvarsány (*Wyuossari*) pe care și-l disputau Luca, Coloman și Grigore, fiii lui Grigore, fiul lui Grigore de Rozsály (*Rosa T*), pe de o parte, și Sebastian și Ioan, fiii lui Ioan de Cehăluț (*Chahul*), pe de altă parte. Au fost nominalizați pentru aceasta: Iacob, fiul lui Petru de Csamâfalva (*Chamafolua*), Ioan, preot din corul bisericii de Oradea, slujitor al altarului Sfintei Elisabeta, Egidiu, fiul lui Dumitru de Bogdan (*Bogdani*) și Dionisie, preot din corul bisericii și slujitor al altarului Sfânta Măria Magdalena, din aceeași biserică. În lista canonicilor din capitolu: Filip, prepozit, Emeric, lector, Ștefan, cantor și Iacob, custode.

Arh. Naț. Magh. Dl. 41 858. Xerocopie la Inst. de Ist. Cluj-Napoca/1371.

Orig., perg.

Nos, Lodouicus, dei gratia rex Hungarie, Polonie, Dalmacie et cetera, memorie commendantes tenore presentium significamus universis quod comes Michael dictus Schoder et Johannes dictus Koh, cives de civitate nostra Cibiniensi Transilvana, in suis ac universorum civium et hospitem de eadem Cybinio serenitatis nostre presentiam adeuntes conspectum, nobis prece humillima supplicarunt ut eisdem, de nostre benignitatis clementia, annueremus ut ipsi eorum quilibet de prefața civitate Cybinien¹ cum rebus et mercibus suis ad partes et provincias regni noștri Polonie sub ea iurisdicțiune et libertatis prerogativa, qua mercatores noștri de Cracouia cum suis mercimoniis in dicto regno proficiscerentur, transire possent et valerent.

Nos itaque, supplicationibus prefatorum comitis Michaelis et Johannis ac universorum civium et hospitem nostrorum de Cybinio¹ înclinați, eisdem duximus annuendum ut ipsi a modo et deinceps et eorum quilibet de ipsa civitate cum rebus, mercibus suis quibuslibet, ad partes et provincias regni noștri Polonie sub ea libertatis prerogativa et solutione theolonii¹ qua ceteri mercatores noștri de Cracouia necnon de Cassa et de Leucha, quibus similem gratiam fecimus, in ipso regno Polonie transire sunt consueti, proficiscantur. Quocirca vobis, fidelibus nostris universis, palatinis, vaiwodis, castellanis, nobilibus, civitatensibus, villicis, tributa seu theolonia¹ in dicto regno habentibus et tenetibus, nostrisque ac vestris theoloniatoribus¹ quibus presentes ostenduntur mandamus firmiter per presentes quatenus a modo prefatos mercatores nostros de Cybinio¹ et eorum quemlibet, dum cum rebus, et mercibus suis sub presentium confidentia in prefato regno Polonie processerint, in possessionibus, honoribus et tenutis vestris seu vestri in medio nullo modo impedire presumatis, sed, receptis de rebus et mercimoniis eorum theolonii¹ et solutionibus a mercatoribus de Cracouia exigere consuetis, permittatis ipsos et eorum quemlibet per loca theolonii¹ vestri ac vestri per medium, quoties opportunum fuerit, transire libere et sine quolibet impedimento, aliud intuitu nostre gratie facere non ausuri.

Datum in Diosgewr, feria tertia proxima ante festum beate Elisabet, anno domini M^{mo} CCC^{mo} LXX^{mo} primo. Presentes autem, dum nobis reportate fuerint, sub maiori sigillo nostro emanari faciemus. Datum ut supra.

<Sub pecete:> Relatio Petri Zudar et Georgii, fratris sui.

<Pe verso, de o mână contemporană;> Litera super libertate transeundi in regnum Polonie.

Noi, Ludovic, din mila lui Dumnezeu regele Ungariei, Poloniei, Dalmației etc, prin cuprinsul celor de față, dăm de știre și facem cunoscut tuturor că, venind înaintea Luminății noastre, cornițele Mihail zis Schoder, și Ioan zis Koh, orașeni din orașul nostru Sibiu, din Transilvania, în numele lor și al tuturor orașenilor și oaspeților din Sibiu, cu foarte smerită rugămintă ne-au rugat ca, din îndurarea bunății noastre, să le încuviințăm ca ei și oricare dintre dânșii să aibă voie și să poată trece cu lucrurile și mărfurile lor din pomenitul oraș al Sibiului înspre părțile și ținuturile țării noastre Polonia, după aceeași jurisdicție și privilegiu de libertate

după care pornesc cu mărfurile lor și negustorii noștri din Cracovia în pomenita țară a Poloniei.

Noi, așadar, încuviințând rugămintea pomeniților comiți Mihail și Ioan, cât și a tuturor orașenilor și oaspeților noștri din Sibiu, am hotărât să le dăm voie ca, de aici înainte, ei și oricare dintre ei să meargă din acel oraș, cu lucrurile și cu mărfurile lor de orice fel, spre părțile și ținuturile țării noastre Polonia, cu același drept de libertate și plătind aceeași vamă cu care obișnuiau să treacă în pomenita țară a Poloniei și ceilalți negustori ai noștri din Cracovia, Cașovia, precum și din Levoca, cărora le-am făcut o milostivire asemănătoare. Drept aceea, prin cele de față, vă poruncim cu tărie vouă, credincioșilor noștri, tuturor palatinilor, voievozilor, castelanilor, nobililor, orașenilor, juzilor, care au sau țin vămi sau locuri de vamă în zisa noastră țară, precum și vameșilor noștri și ai voștri, cărora li se arată cele de față, ca, de aici încolo, să nu cutezați a împiedica în nici un fel pe pomeniții noștri negustori din Sibiu -când vor merge, bizuindu-se pe această scrisoare a noastră, cu lucrurile și mărfurile lor, în sus-zisul regat al Poloniei - sau pe vreunul din ei, pe moșiile, pe locurile stăpânite de voi ca dregători sau în ținuturile voastre ori în mijlocul vostru, ci după ce veți primi de la ei, pentru lucrurile și mărfurile lor, vămile și plățile ce se cer de obicei negustorilor din Cracovia, să-i lăsați pe ei sau pe oricare dintre ei să treacă slobози și fără nici o piedică prin locurile voastre de vamă și printre voi, de ori de câte ori va trebui. Și altfel să nu cutezați a face, dacă voiți să nu pierdeți milostivirea noastră.

Dat la Diosgyor, în marțea dinaintea sărbătorii fericitei Elisabeta, în anul Domnului o mie trei sute șaptezeci și unu.

Scrisoarea aceasta, când ne va fi adusă înapoi, vom pune să se dea cu pecetea noastră cea mare. Dat ca mai sus.

<Sub pecete:> Darea de seamă a lui Petru Zudar și a lui Gheorghe, fratele său.

<Pe verso, de o mână contemporană:> Scrisoare pentru trecerea slobodă în țara Poloniei.

Arh. Naț. Rom., D. I. Sibiu.

Orig., perg., cu urme de pecete din ceară roșie aplicată în document pe verso.

EDIȚII: *Fejer*, IX/4, p. 335; *Hurmuzaki-Densușianu*, I/2, p. 178; *Ub.*, II, p. 369-370.

REGESTE: *Fejer*. IX/4, p. 341; *Transilvania*, 1872, p. 65.

¹ Astfel în orig.

Nos, magister Nicolaus, filius Petheu, comes de Doboka, Michael, filius Jacobi et Thomas, filius Raphaelis, iudices nobilium de eodem, damus pro memoria quod causam inter magistrum Michaellem, filium Jacobi, actorem, et Paulum, Vos dictum, moțam et exortam ad reformationem pacis in quindenis datarum presentium, si poterint concordare bene quidem, alioquin perhemptorie responsuri coram nobis comparebunt.

Datum in Lona, feria tertia proxima ante festum beate Elisabet, anno domini M^o CCC^{mo} LXX^{mo} primo.

<Pe verso:> Pro Paulo dicto Vos, nobile de Sancto Egidio, contra Michaellem, filium Jacobi de eadem, ad quindenas, prorogatoria.

Noi, magistrul Nicolae, fiul lui Petheu, comite de Dobâca, Mihail, fiul lui Iacob și Toma, fiul lui Rafael, juzii nobililor din același comitat dăm de știre că pricina iscată și pornită între magistrul Mihail, fiul lui Iacob, ca pârâș, și Pavel zis Vos <a fost amânată> pentru a cincisprezecea zi de la darea scrisorii de față¹, ca să se statornicească pacea. Dacă se vor putea înțelege va fi bine, altminteri se vor înfățișa înaintea noastră spre a răspunde fără amânare <în judecată>.

Dat în Luna, în marțea dinaintea sărbătorii fericitei Elisabeta, în anul Domnului o mie trei sute șaptezeci și unu.

<Pe verso:> Scrisoare de amânare pe a cincisprezecea zi, pentru Pavel zis Vos, nobil de Sântejude, împotriva lui Mihail, fiul lui Iacob, tot de acolo.

Arh. Naț. Rom., D.J. Cluj, Doc. medievale, Fond. fam. Wass, nr. 89.

Orig., hârtie, cu urme de pecete de închidere.

EDIȚII: *Hazai okl*, p. 295.

2 decembrie.

86

1371 noiembrie 21, Vișegrad

Nos, comes Nicolaus de Zeech, iudex curie domini Lodovici, dei gratia regis Hungarie, damus pro memoria quod Lucasius, filius Bakos, pro magistro Michaelle, filio Cybak de Paița¹ cum procuratoriis litteris capituli Orodiensis² contra Stephanum et Nicolaum, filios Pouse de Zeer, comitatus Orodiensis, ab octavis festi Omnium sanctorum tredecim diebus continuis legitime stetit in termino coram nobis. Qui iuxta continentiam litterarum predicti¹ capituli Orodiensis citatoriarum legitime citați non venerunt, neque miserunt; unde commissimus ipsos in iudiciis fore convictos, si se rationabiliter non poterunt excusare.

Datum in Visegrad, quarto decimo die termini prenotati, anno domini M^o CCC^{mo} LXX^{mo} primo.

<Pe verso:> Pro magistro Michaelle, filio Cybak de Paița, contra filios Pouse de Zeer, iudiciaria.

Noi, cornițele Nicolae de Zeech, judele curții domnului Ludovic, din mila lui Dumnezeu regele Ungariei, dăm de știre că Luca, fiul lui Bakos, a stat în chip legiuit la soroc, înaintea noastră, pentru magistrul Mihail, fiul lui Cybak de Palota, cu scrisoarea de împuternicire a capitlului din Arad treisprezece zile în șir, începând de la octavele sărbătorii Tuturor sfinților³, ca potrivnic al lui Ștefan și Nicolae, fiii lui Pousa de Zeer, din comitatul Arad, care, deși legiuit chemați potrivit cuprinsului scrisorii de chemare în judecată a sus-zisului capitlu din Arad, nu au venit și nici nu au trimis pe alții. Drept aceea am hotărât să-i osândim la gloabă, dacă nu se vor putea dezvinovați în chip întemeiat.

Dat la Vișegrad, în a patrusprezecea zi după sorocul mai sus arătat, în anul Domnului o mie trei sute șaptezeci și unu.

<Pe verso:> Scrisoarea de globire pentru magistrul Mihail, fiul lui Cybak de Palota, ca potrivnic al fiilor lui Pousa de Zeer.

Arh. Naț. Rom., D. J. Cluj, Doc. medievale, Fond fam. Bánffy, nr. 109.

Orig., hârtie, cu urme de pecete din ceară aplicată pe verso.

Arh. Naț. Magh., Dl. 28.090. Fotocopie la Inst. de Ist. Cluj-Napoca/1371.

Copie simplă de la sfârșitul sec. al XVIII-lea.

¹ Scris deasupra rândului.

² Scris deasupra cuvântului *Posonensis*, tăiat de aceeași mână.

³ 8 noiembrie 1371.

87

1371 noiembrie 25, Sântimbru

Nos, Johannes, vicevoyvoda Transsilvanus, damus pro memoria quod causam religiosus vir, dominus Otto, abbas monasterii beate Mărie virginis de Clusmonustra, pro quo Ladislaus de Zomurduk cum sufficientibus literis procuratoriis eiusdem convetus astitit, contra nobiles dominas consortes Johannis Rufi et Petri, filii Ladislai de Tyburch, ac Johannem, filium Gregorii de Kyde, iuxta continentiam priorum literarum nostrarum prorogatoriarum in octavis festi beati Martini confessoris nune proxime preteritis movere habebat coram nobis, ad mandatum regium literarium in eodem stătu absque omni gravamine ad octavas festi Epiphaniarum domini nune proxime affuturas duximus prorogandam.

Datum in Sancto Emerico, octavo die termini prenotati anno domini M^{mo} CCC^{tm} LXX^{mo} primo.

<Pe verso:> Pro nobilibus dominabus consortibus Johannis Rufi et Petri, filii Ladislai de Tyburch, ac Johanne, filio Gregorii de Kyde, contra religiosum virum dominum Ottonem, abbatem de Clusmonustra, ad octavas festi Epiphaniarum Domini prorogatoria.

Noi, Ioan, vicevoievodul Transilvaniei, dăm de știre că, la porunca scrisă a regelui, am hotărât să amânăm în aceeași stare și țară vreo gloabă, la octavele în curând viitoare ale sărbătorii Bobotezii¹, pricina pe care, potrivit cuprinsului scrisorii noastre de amânare de mai înainte, trebuia s-o pornească înaintea noastră la octavele de curând trecute ale sărbătorii fericitului Martin mărturisitorul², cuviosul bărbat domnul Otto, abatele mănăstirii fericitei fecioare Măria din Cluj-Mănăștur, în numele căruia s-a înfățișat Ladislau de Sumurducu cu scrisoarea de împuternicire îndestulătoare a acelui convent, împotriva nobilelor doamne, soțiile lui Ioan cel Roșu, și Petru, fiul lui Ladislau de Tyburch, precum și împotriva lui Ioan, fiul lui Grigore de Chidea.

Dat la Sântimbru, în a opta zi a sorocului sus-însemnat, în anul Domnului o mie trei sute șaptezeci și unu.

<Pe verso:> Scrisoarea de amânare pentru nobilele doamne, soțiile lui Ioan cel Roșu și Petru, fiul lui Ladislau de Tyburch, precum și pentru Ioan, fiul lui

et possessionarie portiones suas ubilibet habitas qualicumque nomine vocitatas, quocumque titulo ipsum tangentes in partibus Transsilvanis existentes cum omnibus utilitatibus et pertinentiis earum ad easdem spectantibus dedisset, donasset et contulisset, dedit, donavit et contulit coram nobis eidem Leukus, filio Ladislai, et suis successoribus, iure perpetuo et irrevocabiliter tenendas et habendas ac pariter possidendas.

Datum in festo beati Nicolai confessoris, anno domini M^{mmio} CCC¹¹⁰ LXX^{tm0} primo.

Noi, conventul mănăstirii fericitei fecioare Măria din Cluj-Mănăştur, prin cuprinsul celor de faţă, facem cunoscut tuturor căroră se cuvine că, înfăţişându-se înşişi, înaintea noastră Ladislau, fiul lui Toma cel Roşu de Sântioana, pe de o parte, iar pe de alta Leukus, fiul lui Ladislau zis Wos de Chesău, acel Ladislau, fiul lui Toma, ne-a declarat şi mărturisit prin viu grai că, deoarece el şi acel Leukus coborau din acelaşi neam, şi frumuseţea vredniciei şi legătura de rudenie au stăruit neclintit şi nestrămutat cu mare dragoste între înaintaştii şi părinţii lor, iar acum la rândul lor, stăruia între ei prin legătura unei iubiri nu mai mici, ci dimpotrivă mai mari, de aceea a dat, a dăruit şi a hărăzit toate moşiile sale şi părţile sale de moşie oriunde le-ar stăpâni, oricum s-ar chema, cu orice temei ar ţine de el, aflătoare în părţile Transilvaniei, împreună cu toate folosinţele lor şi cu cele ce ţin de ele şi le dă, le dăruieşte şi le hărăzeşte înaintea noastră celui Leukus, fiul lui Ladislau şi moştenitorilor săi ca să le ţină, să le aibă şi să le stăpânească pe veci şi nestrămutat.

Dat la sărbătoarea fericitului Nicolae mărturisorul, în anul Domnului o mie trei sute şaptezeci şi unu.

Arh. Naţ. Rom., D. J. Cluj, Doc. medievale. Fond fam. Wass, nr. 90.

Orig., hârtie, cu fragmente de pecete rotundă aplicată în document, pe verso.

¹ Corect: *descendissel*.

¹ Astfel în orig., probabil în loc de *et*.

³ Astfel în orig.

⁴ Corect: *ingentiori*.

³ Corect: *conclusio*.

Nos, capitulum ecclesie Orodyensis, memorie commendamus quod magister Ladislaus, filius Galii litterati de Vmur, coram nobis constitutus, oraculo vive vocis est confessus quandam possessionem suam, Rudarosoma vocatam, in comitatu de Karassow habitam, ac alias possessiones suas ad eandem pertinentes, ipsum, tam titulo perpetuacionis, quam in pignorationis¹, contingentem², cum utilitatibus et pertinentiis earum universis, quovis vocabulo vocitatis, nobilibus puellis Katherina et Anna vocatis, filialibus¹ karissimis, propter karissime filialitatis affectum, testamentaliter dedisse, donasse et contulisse, in filios filiorum suorum et heredum per heredes perempnaiter¹ et irrevocabiliter possidendas, tenendas pariter et habendas, omne ius et dominium, quod in eisdem habuisset, in easdem transferendo, intronizando¹ eas in merum et plenum dominium earundem, vigore presencium mediante.

In cuius donacionis testimonium, presentes concessimus imeras, appositione sigilli nostri a tergo communitas. Presentes autem, quandocunque infra annum ad nos reportate fuerint, in nostrum faciemus redigy¹ privilegium. Anno domini Millesimo CCC^{mo} LXXmo secundo.

Noi, capitlul bisericii de Arad, dăm de știre că, înfățișându-se înaintea noastră, magistrul Ladislau, fiul lui Gali diacul de Omor, a mărturisit prin viu grai că, din dragoste față de fiice, a dat, a dăruit și a hărăzit prin testament nobilelor copile numite Ecaterina și Ana, preascumpele <sale> fiice, o moșie a sa numită Rudarosoma³ aflată în comitatul Caras, precum și celelalte moșii ale sale care țin de ea, care îl privesc pe el, atât ca moșii de veci, cât și ca zălog, cu toate foloasele și cele ce țin de ele, cu orice nume s-ar numi <ele>, ca să le stăpânească pe veci și nestrămutat, fii de fiii lor și moștenitori de moștenitori, să le țină și să le aibă, trecând asupra lor tot dreptul și stăpânirea pe care le-a avut în acele <moșii>, punându-le pe ele în întreaga și deplina stăpânire a acelorași, prin mijlocirea scrisorii de față.

Spre mărturia cărei danii, am dat scrisoarea noastră de față, întărită prin punerea peceții noastre de pe dosul <ei>. Iar scrisoarea de față, oricând ne-ar fi adusă înapoi, în timp de un an, vom pune să fie întocmită ca privilegiu al nostru. <Dat> în anul Domnului, o mie trei sute șaptezeci și doi.

Arh. Naț. Magh., Dl. 91 798. Xerocopie la Inst. de Ist. Cluj-Napoca/1372.

Orig., hârtie, cu fragmentele unei peceți ogivale, aplicate pe verso.

¹ Astfel în orig.

² Corect: *contingentes*.

³ Identificare probabilă: a.d. Ig Jamu Mare. în anul 1343, localitatea este atestată, cu numele de Zamer, printre moșiile magistrului Ladislau, fiul lui Gali de Omor (DIR-C, veac XIV, voi. IV, p. 123). în anul 1370 (DRH-C, XIII, p. 770) este menționat satul Soma. din împrejurimile cetății regești Erdsomplyo, din comitatul Caras; în același context este amintit și donatarul din scrisoarea de față. La 1377, Jamul Mare este atestat cu numele de Sama (Suciu, *Dicționar istoric*, I, sub. voce).

f.l.r. Notate quod ego, magister Nicolaus Pauli, de denariis quos Benedictus dictus Sclauus michi¹ solvit, ex mandato domini nostri, videlicet Benedicti, condam bani², Johanni, filii³ Petri, dedi X florenos.

Item de eisdem denariis⁴, predicto Johanni, filii³ Petri, ex mandato eiusdem domini bani⁵, destinavit domum XX florenos.

Item domina de denariis predictis recepit I florenum.

Item de tributo Themesiensi, aucepi⁶ ex vestro mandato, dedi CXXII denarios.

f.l.v. Sumpma¹ expensarum ad coquinam et ad alia⁶ quevis necessaria, pro calciis, pro feno, pro pabulo⁷, pro laboratoribus sagene seu rethee¹ et cetera⁸, quantas⁸ domine dedi⁹ a feria quarta proxima post festum sancti Georgii martiris usque feriam sextam proximam post festum Corporis Christi, sunt LXII floreni, cum decim' denariis computando.

Notate quod post festum Corporis Christi, die sabbato proximo, domine dedi II florenos de tributo Themesiensi.

Item in monlendines¹⁰ molluerunt¹¹ VIII¹² cubulos frugum, videlicet cum cubulo Themesiensi.

Item, ex mandato domini bani, pro calciis L denarios.

Item domine dedi XVII denarios.

Item, ex mandato domine, XXXX denarios Egidio.

Item domine de tributo dedi IIFs florenos.

Item de tributo Themesiensi X florenos.

Item de tributo Themesiensi, domine dedi III florenos.

Item <de>¹³ tributo eciam dedi X florenos.

Item pro XX-ti denariis remutavi tunicam Chepaan a sartore.

Item banbusium Laurencii quocii' remutavi pro XXVI denariis.

Item unum negocium¹⁴, videlicet kengel nomine, domino nostro comparavi pro XX¹⁵ denariis.

Item de tributo Themesiensi remutavi¹⁶ pannum domine mee pro XXXVI denariis.

f.2.r. Item, post recessum vestre dominacionis, de tributo Themesiensi solvimus laboratoribus rete¹⁷ CLX denarios.

Item XXXII denarios.

Item XXXII de tributo Themesiensi.

Item XVI denarios.

Item de tributo Temesiensi¹, in festo beati Basillidis¹, pro pauperibus et ad coquinam, necnon pro comparacionibus III florenos.

Item, in sequenti dominici¹⁸, de eodem LX denarios ad quoquinam¹.

Item eisdem laboratoribus sagene dedi XXIII denarios.

Item, feria tertia, XXIII denarios.

Item eisdem laboratoribus dedi XXIII denarios.

Item eciam dedi XVI denarios.

Item eciam dedi XXXII denarios.

Item similiter XXXII denarios.

Sumpma¹ expensarum postquam domina transivit ad nupties¹⁹ de omnibus, est sciendum videlicet de solucionibus, *WII* floreni.

f.2.v. Notate omnia ista venerunt post transitum²⁰ vestre²¹ dominacionis²¹.

In tributo habuimus III florenos.

Item <a>¹³ serario⁸ habuimus I florenum.

Item de <tributo>¹³ molendinorum habuimus X florenos.

Item de²¹ tributo Themesiensi I florenum.

Item de tributo X florenos habuimus.

Item de molendinis in Remete habitis, II²² florenos.

Item de²¹ eisdem molendinis habuimus II florenos.

Item eciam de molendinis in Remethe¹ habitis, vestre dominacioni dedi I florenum.

Item de²¹ tributo Themesiensi habuimus IUI florenos²¹.

Item de tributo III florenos.

Item, in festo sancti regis Ladislai, XXXX florenos.

Î.3.T.

Item notate omnia ista fierunt post transitum domine mee.

Item pro XXI denariis comparavi erbas¹, videlicet zekfw.

Item pro XV denariis, ad coquinam comparavi carnes bovinas²¹.

Item pro XV denariis eciam carnes bovinas ad coquinam.

Item pro VII denariis.

Item pro X denariis²¹ ollas comparavi.

Item domino meo, currigiam²⁴ pro sella XXVIII denariis.

Item frenum, kengel nomine, cum rinka et cum alio negocio, pro XX denariis.

Item de tributo Themesiensi postquam dominus domum venit, ad coquinam dedi L denarios.

Item, sexta feria, domino bano ad coquinam expendi CXV denarios.

f.4.r.

Item nota de collectis de duobus²⁵ civitatibus exigitis, videlicet de Themesuar et de Somplo, quantos michi¹ dederunt super CCCC quanti fuerunt, remanserunt in illis²⁶ LXXXVI floreni.

Item eciam super prescriptis²⁷ expensis remanserunt XXV floreni.

Quosquidem denarios prescriptos dedi vestre²⁸ dominacioni, vos eosdem denarios fecistis¹ dividere clientibus vestris, quando ad regem transivistis.

t.5.r.

Item de Peryemus et de Kenez, cum suis tenutis, dederunt michi¹ III boves.

Item magister Lucasius de Lugas dedit XII boves.

Item, Nicolaus dictus Almus de Hodus et de Ezkalla dedit VIII boves.

Item idem Nicolaus, filius Almus, de Ezkalla, cum suis tenutis, solvit michi¹ XXXXII florenos, cum centum denariis <computandos>².

f.5.v.

Nota²⁹ feria tertia, videlicet in festo sancti Viti, septem carpentariis dedi cuilibet ipsorum III H florenos.

Item magistro eorundem dedi IUI florenos.

Item domino bano comparavi decern wlnas¹ panorum'Coloniensium.

Item iuveni Volachy³⁰ pro I floreno comparavi calcium; eciam sub tunica domini bani sindonem.

Item pro LX denariis comparavi duo negocia, kondreg et mentenk nomine.

Item est sciendum quod premissas soluciones feci eciam de collectis Moxond.

Sumpma¹ denariorum pro carpentariis expensis³¹, XXVIII.^ floreni de collectis Moxond.

f.6.r.

Nota quod de denariis quos Benedictus dictus Sclauus michi¹ solvit , de illis domina recepit I florenum.

Item pro X florenis et sexaginta duobus²¹ denariis comparavit bissum, sericum et sertam.

Item VI florenos de illis dedi carpentariis.

Item I florenum et LXXV denarios pro comparacione³² vini dedi.
Item domino meo, videlicet magistro Nicolao, comparavi secundum
dimidium wlnas¹ pani¹ Bochemicali³³, LXVI denariis, eciam de illis.
Item de illis, LV dedi pro barhano.
Item pro serico, sartori Petro, XVI denarios.
Item pro XX denariis remutavi vagium aucepis³⁴.

Item Michaeli, filii³⁵ Bekee, de collectis in Moxond exigitis³⁶ dedi VI
floreos, racione huius quod ad regem transivit.

Item de eisdem collectis, I florenum dedi Paulo, Gyalak dicto.

Item pro L denariis, banbusium Dominici eciam de eisdem collectis,
videlicet in Moxond.

Item pro I floreno et V denariis, eciam de collectis de Moxond
exigitis, domino comparavi unum frenum cum suis pertinenciis, que ad
sellam convenerunt.

Item de eisdem, Michaeli filatori ligaturarum, XII florenos, per
centum denarios <computandos>³⁷.

Luați seama că eu, magistrul Nicolae al lui Pavel, am dat, din porunca
domnului nostru, anume a lui Benedict, fostul ban, zece florini lui Ioan, fiul
lui Petru, din dinarii pe care Benedict zis Robul mi i-a plătit.

De asemenea din acești dinari, la porunca aceluiași domn, banul, s-a
trimis acasă sus-zisului Ioan, fiul lui Petru, douăzeci de florini.

De asemenea, doamna a primit din sus-zișii dinari un florin.

De asemenea, din vama de la Timiș am dat păsărarului, din porunca
voastră, o sută douăzeci și doi de dinari.

Suma cheltuielilor pentru bucătărie și pentru alte nevoi de tot felul,
pentru încălzări, pentru fân, pentru hrană, pentru lucrătorii la plase sau lese și
alte, cât am dat doamnei, din miercurea de după sărbătoarea sfântului
mucenic Gheorghe³⁸ până în vinerea de după sărbătoarea Corpus Christi³⁹,
sunt șaizeci și doi florini, socotindu-i a zece dinari <fiecare>.

Luați seama că după sărbătoarea Corpus Christi, în ziua de sâmbătă⁴⁰,
am dat doamnei doi florini din vama de la Timiș.

De asemenea, în mori s-au măcinat opt câble de grâne, adică cu cabla
de Timiș.

De asemenea, din porunca domnului ban, pentru încălzări cincizeci dinari.

De asemenea am dat doamnei șaptesprezece dinari.

De asemenea, din porunca doamnei, <am dat> patruzeci de dinari
lui Egidiu.

De asemenea am dat doamnei, din vamă, trei florini și jumătate.

De asemenea din vama de la Timiș, zece florini.

De asemenea din vama de la Timiș am dat doamnei trei florini.

De asemenea din vamă am dat încă zece florini.

De asemenea, pentru douăzeci de dinari am scos tunica lui Cepan
de la croitor.

De asemenea am scos pieptarul lui Laurențiu bucătarul pentru ±>_âzeci și șase dinari.

De asemenea am cumpărat un lucru, anume zis kengel⁴¹, domnului rxșiru, pentru douăzeci dinari.

De asemenea din vama de la Timiș am scos postavul doamnei mele, pentru treizeci și șase dinari.

De asemenea, după întoarcerea Domniei voastre, din vama de la Timiș am plătit lucrătorilor de lese o sută șazeci dinari.

De asemenea, treizeci și doi dinari.

De asemenea, treizeci și doi <dinari> din vama de la Timiș.

De asemenea, șaisprezece dinari.

De asemenea din vama de la Timiș, de sărbătoarea fericitului Basillidis⁴², pentru săraci și pentru bucătărie, precum și pentru cumpărături, trei florini.

De asemenea, în duminica următoare⁴³, tot de acolo, șazeci dinari pentru bucătărie.

De asemenea am dat lucrătorilor de lese douăzeci și patru dinari.

De asemenea, marțea, <am dat> douăzeci și patru dinari.

De asemenea am dat acelorași lucrători douăzeci și patru dinari.

De asemenea am dat încă șaisprezece dinari.

De asemenea am dat încă treizeci și doi dinari.

De asemenea, la fel, treizeci și doi dinari.

Suma cheltuielilor după ce doamna a trecut la nuntă, să se știe că este, anume din toate plățile, de șase florini și jumătate.

Luați seama că toate acestea au venit după trecerea Domniei voastre.

Ca vamă am luat trei florini.

De asemenea de la joagăr am luat un florin.

De asemenea de la mori am luat zece florini.

De asemenea din vama de la Timiș, un florin.

De asemenea din vamă am luat zece florini.

De asemenea de la morile aflătoare la Remetea, doi florini.

De asemenea de la aceleași mori am luat doi florini.

De asemenea tot de la morile aflătoare în Remetea am dat Domniei voastre un florin.

De asemenea din vama de la Timiș am luat patru florini.

De asemenea din vamă, trei florini.

De asemenea, la sărbătoarea sfântului rege Ladislau⁴⁴, patruzeci de florini.

De asemenea luați seama că toate acestea au fost după trecerea doamnei mele.

De asemenea pentru douăzeci și unu dinari am cumpărat mirodenii, anume cuișoare.

De asemenea pentru cincisprezece dinari am cumpărat carne de vită pentru bucătărie.

De asemenea pentru cincisprezece dinari, tot carne de vită pentru bucătărie.

De asemenea, pentru șapte dinari.

De asemenea am cumpărat oale pentru zece dinari.

De asemenea domnului meu o curea pentru șa, douăzeci și opt dinari.

De asemenea un frâu, cu numele kengel, cu o rânca⁴⁵ și cu alte lucruri, pentru douăzeci dinari.

De asemenea, din vama de la Timiș, după ce domnul a venit acasă, am dat pentru bucătărie cincizeci dinari.

De asemenea, vinerea, <pentru> domnul ban am cheltuit pentru bucătărie o sută cincisprezece dinari.

De asemenea, ia seama că din dările strânse din cele două orașe, adică din Timișoara și din Șemlac, cât mi-au dat pentru cele patru sute <florini>, cât au fost, au rămas optzeci și șase florini.

De asemenea, încă peste sus-scrisele cheltuieli, au rămas douăzeci și cinci florini. Pe acești sus-scriși dinari i-am dat Domniei voastre, și voi ați pus să se împartă acești dinari oamenilor <aflați> în slujba voastră, când ați plecat la rege.

De asemenea din Periam și din Kenez, cu ținuturile lor, mi-au dat trei boi.

De asemenea magistrul Luca din Lugoj a dat doisprezece boi.

De asemenea Nicolae zis Almuș a dat nouă boi din Hodoș și din Izgar.

De asemenea același Nicolae, fiul lui Almuș, mi-a plătit patruzeci și doi florini din Izgar și ținuturile lui, socotindu-i cu o sută de dinari <fiecare>.

Ia seama că marțea, anume la sărbătoarea sfântului Virus⁴⁶, am dat la șapte dulgheri câte trei florini și jumătate fiecăruia dintre ei.

De asemenea, starostelui lor i-am dat patru florini.

De asemenea, domnului ban i-am cumpărat zece coți de postav de Colonia.

De asemenea am cumpărat unui tânăr român, încălțări pentru un florin; la fel, pânză fină, sub tunica domnului ban.

De asemenea, pentru șazeci de dinari am cumpărat două lucruri, anume kondreg⁴⁷ și pofil⁴⁸.

De asemenea, să se știe că tot din dările de la Moxond am făcut pomenitele plăți.

Suma dinarilor cheltuiți pentru dulgheri <este> de douăzeci și opt de florini și jumătate, din dările de la Moxond.

Ia seama că din dinarii pe care Benedict zis Robul mi i-a plătit, din acei <bani>, doamna a primit un florin.

De asemenea, pentru zece florini și șazeci și doi de dinari a cumpărat batist, mătase și o cunună.

De asemenea, din aceiași <bani> am dat șase florini dulgherilor.

De asemenea, un florin și șaptezeci și cinci dinari am dat pentru cumpărarea vinului.

De asemenea, domnului meu, adică magistrului Nicolae, i-am cumpărat un cot și jumătate de postav de Boemia, tot din acei <bani>, <pentru> șaizeci și șase dinari.

De asemenea, din acei <bani> am dat cincizeci și cinci pentru barhet.

De asemenea, pentru mătase am dat croitorului Petru șaisprezece dinari.

De asemenea, pentru douăzeci dinari am scos zălogul păsărarului.

De asemenea, lui Mihail, fiul lui Beke, din dările strânse la Moxond i-am dat șase florini, în temeiul că a plecat la rege.

De asemenea, din aceleași dări am dat un florin lui Pavel zis Gyalak.

De asemenea, un pieptar lui Dominic, pentru cincizeci de dinari, tot din aceleași dări, adică din Moxond.

De asemenea, pentru un florin și cinci dinari, tot din dările strânse din Moxond, i-am cumpărat domnului un frâu cu cele ce țin de el, care s-au potrivit la șa.

De asemenea din aceleași <dări>, lui Mihail funarul, doisprezece florini, socotindu-i cu o sută de dinari.

Arh. Naț. Magh., D1. 37 186. Fotocopie la Inst. de Ist. Cluj-Napoca/1372.

Orig., hârtie, sub formă de caiet.

Datarea s-a făcut pe baza contextului, din care rezultă că, la data întocmirii acestui caiet, Benedict Himfi era comite de Timiș, funcție pe care a deținut-o între anii 1371 și 1375 (vezi doc. nr. 82 și 370; cf. M. Holban, *Contribuții la studiul raporturilor dintre Țara Românească și Ungaria angevină*, în voi. *Din cronică*, p. 204—208). În acest interval, unele sărbători (vezi notele nr. 43 și 46) cad în zilele săptămânii menționate de context numai în anul 1372, în consecință, am optat pentru acest an.

EDIȚII: I. Dani - C. Feneșan, *O listă de socoteli din Banatul secolului al XIV-lea*, în „Banatica”, voi. III, p. 149-152 (cu data: 1372-1378, și cu unele deosebiri de lectură); Engel P., *Honor, văr, ispănsăg*, în „Századok”, 1982, nr. 5, p. 917-920 (cu data: 1372 și cu unele deosebiri de lectură).

¹ Astfel în orig.

² Urmează: *Johanni magistro*, tăiate de aceeași mână.

³ Corect: *filio*.

⁴ Urmează: *de*; fiind de prisos, l-am omis.

⁵ Urmează: *miști*, tăiat de aceeași mână.

⁶ Urmează: *ne*, tăiat de aceeași mână.

⁷ Urmează: *pro laboratoribus*, tăiate de aceeași mână.

⁸ Lectură probabilă.

⁹ *Quantas domine dedi*, scrise deasupra rândului de aceeași mână.

¹⁰ Corect: *molendinis*.

¹¹ Inițial a fost scris: *moleverunt*, apoi primul *e* a fost transformat în */*.

¹² Scris deasupra lui *tres*, tăiat de aceeași mână.

¹³ Lipsește în orig.; intercalat după sens.

¹⁴ Urmează: *domino*, tăiat de aceeași mână.

¹⁵ Inițial a fost scris XY/, ultima cifră fiind apoi tăiată de aceeași mână.

Urmează: *domine mee de rasore*, tăiat de aceeași mână.

¹⁷ Urmează: *CXX*, tăiat de aceeași mână.

¹⁸ Corect: *dominica*.

¹⁹ Corect: *nuptias*; urmează VI, tăiat de aceeași mână.

²⁰ Urmează: *Froca magister Dionisius*, tăiate de aceeași mână.

- ²¹ Scris deasupra rândului, de aceeași mână.
- ²² Urmează o cifră, tăiată de aceeași mână.
- ²³ Urmează rândul: *Item de tributo II 1/2/lorenos*, tăiat de aceeași mână.
- ²⁴ Corect: *corrigiam*.
- ²⁵ Corect: *duabus*.
- ²⁶ Urmează: *X*, tăiat de aceeași mână.
- ²⁷ Urmează: *collec*, tăiat de aceeași mână.
- ²⁸ Urmează: *da*, tăiat de aceeași mână.
- ²⁹ Lipsește în orig.; intercalat după sens.
- ³⁰ Rândul ce începe cu acest cuvânt este precedat de un altul: *Notaferia tertia post festum*, tăiat în întregime de aceeași mână.
- ³¹ Corect: *Volacho*.
- ³² Corect: *expensorum*.
- ³³ Urmează: *dedi*, tăiat de aceeași mână.
- ³⁴ Corect: *Bochemicalis*.
- ³⁵ Corect: *vadium aucupis*.
- ³⁶ Corect: *fllo*.
- ³⁷ Urmează: *ad*, tăiat de aceeași mână.
- ³⁸ 28 aprilie <1372>.
- ³⁹ 28 mai <1372>. Este vorba, deci, de cheltuielile pentru o lună.
- ⁴⁰ 29 mai <1372>.
- ⁴¹ Frâu, zăbală (?), scăriță de șa (?).
- ⁴² 12 iunie.
- ⁴³ 13 iunie <1372>; element de datare.
- ⁴⁴ 27 iunie.
- ⁴⁵ Gârbaci.
- ⁴⁶ între anii 1371 și 1375, sărbătoarea Sf. Vitus (= 15 iunie) a căzut în ziua de marți în anul 1372; element de datare.
- ⁴⁷ Traducere probabilă: *cândrea*.
- ⁴⁸ Cureaua ce se trece pe sub coada calului.

Religiosis viris et honestis, conventui ecclesie beate Mărie virginis de Clusmonustra, amicis suis honorandis, Johannes, viceuoyoda Transsiluanus, amicitiam paratam debito cum honore.

Dicatur nobis in persona nobilis domine, Katherina¹ vocate, consortis Johannis, filie videlicet condam Petri litterati de Sard, quod ipsa in dominium possessionarie porcionis sue, in possessionariis iuribus ipsius Petri litterati, patris sui, ipsam de iure tangentis, in eadem Sard habite, in comitatu de Kulus existentis, per formam iuris vellet introire, si contradiccio cuiuspian non obviaret eidem in hac parte. Super quo, vestram petimus amicitiam presentibus diligenter quatenus vestrum mittatis hominem pro testimonio fidedignum, quo presente, Ladislaus de Goztragh vel Laurencius de Nadas aut Mychael, filius Ladislai de Anduriashaza, seu Mychael, filius Egidii de Zomurduk, aliis absentibus, homo noster, ad faciem iamdicte possessionis Sard accedendo, vicinis et commetaneis eiusdem undique legitime convocatis et presentibus, eandem nobilem dominam, Katherina' vocatam, in dominium iamdicte possessionarie porcionis in eadem possessione

Sard, possessionariis videlicet iuribus ipsius patris sui ipsam tangere debentis, statuat et introducat, eo iure, quo sibi dinoscitur¹ pertinere, perpetuo possidendam, si non fuerit contradictum; contradictores vero, si qui fuerint, citeț eisdem in nostram presenciam ad terminum competentem, racionem contradiccionis ipsorum reddituros. Et post hec, seriem omnium premissorum, prout fuerit oportunum² nobis în vestris litteris amicabiliter rescribatis.

Datum in Sancto Emerico, tercio die festi Circumcisionis domini, anno eiusdem M^{mo} CCC^{mo} LXX^{mo} secundo.

Cuvioșilor și cinstiților bărbați, conventului bisericii fericitei fecioare Măria din Cluj-Mănăstur, prietenilor săi vrednici de cinste, Ioan, vicevoievodul Transilvaniei, cu toată prietenia și cinstea cuvenită.

Ni se spune în numele nobilei doamne numite Ecaterina, soția lui Ioan, adică fiica răposatului Petru diacul de Șard, că ea vrea să intre, după rânduiala legii, în stăpânirea părții sale de moșie, care o privește pe ea de drept din drepturile de moșie ale lui Petru diacul, tatăl ei, avută în aceeași <moșie> Șard, aflătoare în comitatul Cluj, dacă opreliștea cuiva nu se va pune stavilă. În această parte. Drept aceea, cerem prin <scrisoarea> de față, cu stăruință, Prieteniei voastre să trimiteți pe omul vostru de mărturie, vrednic de crezare, înaintea căruia, omul nostru, Ladislau de Găstrade sau Laurențiu de Nădășelu sau Mihail, fiul lui Ladislau de Anduriashaza, sau, în lipsa acestora, Mihail, fiul lui Egidiu de Sumurducu, ducându-se la fața locului pe sus-zisa moșie Șard, chemând acolo în chip legiuit pe vecinii și megieșii ei de pretutindeni, și fiind ei de față, să dea și să pună pe acea nobilă doamnă numită Ecaterina în stăpânirea sus-zisei părți de moșie care i se cuvine din moșia Șard, adică din drepturile de stăpânire ale tatălui ei, spre a o stăpâni pe veci, cu acel drept cu care se știe că ține de ea, dacă nu se va face împotrivire; iar pe împotrivitori, dacă vor fi, să-i cheme înaintea noastră, la un soroc potrivit, ca să dea seamă de temeiul împotrivirii lor. Și după acestea, să aveți bunătatea să ne faceți cunoscut în scris, prin scrisoarea voastră, desfășurarea tuturor celor de mai sus, după cum va fi potrivit.

Dat la Sântimbru, în a treia zi a sărbătorii Tăierii împrejur a Domnului, în anul aceluiași o mie trei sute șaptezeci și doi.

Arh. Naț. Magh., Dl. 26 983. Fotocopie la Inst. de Ist. Cluj-Napoca/1372.

Transumpt în actul conventului din Cluj-Mănăstur, din 20 ianuarie 1372, nr. 95.

¹ Astfel în transumpt.

² Corect: *opportunum*.

Discretis viris et honestis, honorabili capitulo ecclesie Transsiluane, amicis suis honorandis, Johannes, viceuoyuoda Transsiluanus, amicitiam paratam cum honore.

Dicitur nobis in persona Nicolai, filii Radou de Palasth, quod quedam possessiones sue, Teke, Penthek et Ida vocate, necnon pertinentes ad easdetn, in comitatu de Doboka existentes, apud manus alienas occupative¹ habite, recaptivacione et sibi statucione plurimum indigerent. Super quo, vestram petimus amicitiam presentibus diligenter quatenus vestrum mittatis hominem pro testimonio fidedignum, quo presente, Thomas, filius Johannis de Losad, vel Gallus de Kereleu aut Kylianus de Delleu, aliis absentibus, homo noster, ad facies memoratorum possessionum, Teke, Pentuk¹ et Ida vocatarum, ac ad easdem pertinencium accedendo, vicinis et commetaneis earundem universis legittime¹ inibi convocatis, et presentibus, recapiat easdem, recaptivatasque et ab aliorum possessionariis iuribus separatas et distinctas statuatur easdem Nicolao, filio Radou, perpetuo possidendas, eo iure, quo ad ipsum dinoscuntur¹ pertinere, si per quempiam non fuerit contradictum; contradictores vero, si qui fuerint, citeț eisdem in nostram presenciam contra predictum Nicolaum, filium Radou, ad terminum competentem, racionem contradiccionis eorum reddituros. Et post hec, seriem omnium premissorum, prout fuerit oportunum², nobis in vestris litteris amicabiliter rescribatis.

Datum in Sancto Emerico, in festo beatorum Fabiani et Sebastiani martirum, in anno domini M° CCC^{TM1} LXX^{TM10} secundo.

<Pe verso, de aceeași mână:> Discretis viris et honestis, honorabili capitulo ecclesie Transsiluane, amicis suis honorandis, pro Nicolao, filio Radou de Palasth, statutoria et recaptivatoria.

Chibzuților și cinstiților bărbați, cinstului capitlu al bisericii Transilvaniei, prietenilor săi vrednici de cinste, Ioan, vicevoievodul Transilvaniei, cu toată prietenia și cinstea.

Ni se spune în numele lui Nicolae, fiul lui Radou de Palasth, că niște moșii ale sale numite Teaca, Pintic și Ida, precum și cele ce țin de ele, aflate în comitatul Dăbâca, ajunse prin cotropire pe mâini străine, au foarte mare nevoie să fie dobândite din nou și să-i fie date lui în stăpânire. Drept aceea, cerem cu stăruință prin <scrisoarea> de față Prieteniei voastre să trimiteți omul vostru de mărturie vrednic de crezare, înaintea căruia, omul nostru. Toma, fiul lui Ioan de Lojard, sau Gali de Chirileu sau, în lipsa acestora, Chilian de Dileu, ducându-se la fața locului pe pomenitele moșii numite Teaca, Pintic și Ida și la cele ce țin de acele <moșii, și> chemând acolo, în chip legiuit, pe toți vecinii și megieșii acelora, și fiind ei de față, să le dobândească din nou și, redobândite și despărțite și deosebite de drepturile de stăpânire ale altora, să le dea în stăpânire lui Nicolae, fiul lui Radou, spre a le stăpâni pe veci cu acel drept, cu care se știe că țin de el, dacă nu va fi împotrivire din partea cuiva; iar pe împotrivitori, dacă vor fi, să-i cheme înaintea noastră să stea față cu sus-zisul Nicolae, fiul lui Radou, la un soroc potrivit, spre a da seama de temeiul împotrivirii lor. Și după acestea, să aveți bunăvoința să ne faceți cunoscut în scris, prin scrisoarea voastră, desfășurarea tuturor celor de mai sus, după cum va fi potrivit.

Dat la Sântimbru, la sărbătoarea fericților martiri Fabian și Sebastian, în anul Domnului o mie trei sute șaptezeci și doi.

<Pe verso, de aceeași mână:> Chibzuților și cinstiților bărbați, cinstului capitlu al bisericii Transilvaniei, prietenilor săi vrednici de cinste, <scrisoare> de redobândire și dare în stăpânire, pentru Nicolae, fiul lui Radou de Palasth.

¹ Astfel în orig.

¹ Corect: *opportunum*.

Nobili viro et honesto Johanni, viceuoyuode Transsiluano, amico eorum, conventus monasterii beate Mărie virginis de Clusmonustra, amicismam paratam sincero cum honore.

Litteras vestre nobilitatis noveritis nos recepisce in hec verba: <Urmează actul lui Ioan, vicevoievodul Transilvaniei, din 3 ianuarie 1372, Sântimbru, nr. 93>. Nos enim, amicabilebus petitionibus vestris et iusticie annuentes, ut tenemur, unacum predicto Mychaele, filio Egidii, homine vestro, nostrum hominem, videlicet fratrem Johannem, sacerdotem, pro testimonio fidedignum ad premissa exequenda duximus transmittendum. Qui, demum ad nos reversi, nobis concorditer retulerunt quod ipsi, feria sexta proxima post festum Epyphaniarum domini, nune proxime preteritum, unacum Ladislao, filio Egidii, legitimo¹ procuratore iamdicte nobilis domine Katherine, consorti² predicti Johannis, ad faciem diete possessionis, Sard vocate, in comitatu de Clus existentis, pariter accessissent, vicinis et commetaneis eiusdem universis legitime¹ inibi convocatis, et presentibus, ex bona voluntate et permissione Ladislai, filii ipsius Petri litterati, in dominium recte tercie partis possessionarie porcionis sue, in possessionariis iuribus ipsius Petri litterati, patris sui, ipsam dominam de iure tangentis, in eadem Sard habite, salvo iure Benedicti, fratris ipsorum, introduxissent, et eandem terciam partem, cum omnibus suis utilitatibus, scilicet terris arabilibus, fenetis seu pratis, silvis et nemoribus ac aliis utilitatibus quibusbilibet, ad dictam terciam partem spectantibus, statuisset³ nobili domine Katherine prenotate perpetuo possidendam, absque metali distinecione aliquali, nemine contradictore aparente⁴ ibidem legitimis¹ diebus expectantibus.

Datum in festo beatorum Fabiani et Sebastiani martirum, anno prenotato.

Nobilului și cinstitului bărbat Ioan, vicevoievodul Transilvaniei, prietenului lor, conventul mănăstirii fericitei fecioare Măria din Cluj-Mănăștur, cu toată prietenia și curată cinste.

Aflați că noi am primit scrisoarea Nobleței voastre având acest cuprins: <Urmează actul lui Ioan, vicevoievodul Transilvaniei, din 3 ianuarie 1372, Sântimbru, nr. 93>. Noi, așadar, încuviințând cererile voastre prietenești și dreptatea, după cum suntem datori, am hotărât ca, împreună cu sus-zisul Mihail, fiul lui Egidiu, omul vostru, să trimitem pe omul nostru de mărturie, vrednic de crezare, adică pe fratele Ioan, preotul, spre a împlini cele de mai sus. Aceștia, întorcându-se apoi la noi, ne-au spus într-un glas că ei s-au dus, împreună cu Ladislau, fiul lui Egidiu, împuternicitul legiuit al sus-zisei nobile doamne Ecaterina, soția sus-zisului Ioan, în vinerea de după sărbătoarea de curând trecută a Botezului Domnului⁵, la fața locului pe zisa moșie numită Șard, aflată în comitatul

Cluj, <și>, după ce au fost chemați acolo în chip legiuit toți vecinii și megieșii aceleia, și fiind aceștia de față, au pus-o <pe acea nobilă>, cu bună voia și îngăduința lui Ladislau, fiul lui Petru diacul, în stăpânirea dreptei treimi a părții sale de moșie, ce ține de drept de această doamnă din drepturile de stăpânire ale lui Petru diacul, tatăl ei, avută în aceeași <moșie> Șard, fără a vătămă dreptul lui Benedict, fratele lor, și au dat în stăpânire sus-însemnatei nobile doamne Ecaterina acea a treia parte, cu toate folosințele sale, adică pământuri de arătură, fânețe și râuri, păduri și dumbrăvi, și oricare alte folosințe ce țin de zisa a treia parte, spre a o stăpâni pe veci, și fără despărțire de hotare, neivindu-se nici un împotrivor acolo, în zilele legiuite de așteptare.

Dat la sărbătoarea fericitelor martiri Fabian și Sebastian, în anul însemnat mai sus.

Arh. Naț. Magh., D1.26 983. Fotocopie la Inst. de Ist. Cluj-Napoca/1372.

Orig., perg., cu urme de pecete rotundă de închidere, aplicată pe verso, la mijlocul documentului.

¹ Astfel în orig.

² Corect: *consortis*.

³ Corect: *statuissent*.

⁴ Corect: *apparente*.

⁵ 9 ianuarie <1372>.

96

1372 ianuarie 21, Vișegrad

Nos, Lodouicus, dei gratia, rex Hungarie, universis fidelibus iobagionibus nostris in districtu Themeskuze existentibus, quibus presentes ostendentur, firmiter precipimus per presentes quatenus, iuxta antiquam vestram consuetudinem, non ad ceterorum hominum molendina, sed solum ad nostra cum vestris frugibus molendinari debentibus transsire¹ debeatis. Si qui vero ex vobis contra presens nostrum mandatum ad aliorum molendina transeuntes¹ reprehensi fuerint, hii penam debitam non inmerito subportabunt¹ in eorum rebus et personis. Secus, igitur, non ausuri in premissis.

Datum in Wysegrad, in festo beate Agnetis virginis et martiris, anno domino M^{mo} CCC^{tm} LXX^{im0} secundo.

<Sub pecete:> Relatio Benedicti.

Noi, Ludovic, din mila lui Dumnezeu, regele Ungariei, tuturor credincioșilor noștri iobagi aflători în districtul Themeskuz, cărora li se va arăta scrisoarea de față, vă poruncim cu tărie prin această scrisoare că, potrivit vechiului vostru obicei, sunteți datori a merge cu grânele voastre ce trebuie să fie măcinate, nu la morile celorlalți oameni, ci numai la ale noastre. Iar dacă unii dintre voi vor fi prinși că, împotriva poruncii noastre, merg la morile altora, aceștia, nu pe nedrept, vor suferi pedeapsa cuvenită, asupra lucrurilor și ființei lor. Așadar, să nu cutezați a face altfel cu privire la cele de mai sus.

Dat la Vișegrad, la sărbătoarea fericitei fecioare și mucenice Agneta, în anul Domnului o mie trei sute șaptezeci și doi.

<Sub pecete:> Darea de seamă a lui Benedict.

¹ Astfel în orig.

1372 ianuarie 30, Vișegrad

Amicis suis reverendis, capitulo ecclesie Varadyensis, Ladislaus, dux Opulie et Ve<lu>ensis' regnique Hungarie palatinus et iudex Comanorum, amicitiam paratam debito cum honore.

Noveritis quod in congregacione nostra generali universitatī nobilium Byhoriensis et de Karazna comitatu, feria secunda videlicet in octavis festi Nativitatis &eati Johannis baptiste, in anno² domini³ M° CCC⁰¹⁰ septuagesimo³ preterita, prope civitatem Varadyensem celebrata, <ma>gister' Ladislaus, filius Johannis, filii Briccii de Batur, de medio aliorum exurgendo, proposuerat eo modo quod ipse, Leukus, Gregorio et Stephano, filiis Gregorii, filii Laurencii de Zeplak, ducentos florenos aureos pro redempcione cuiusdam possessionis eorum, Tarcha vocata, acomodasset⁵, quos sibi, ad plurimas suas petitiones, reddere recusassent, et eciam ipse pro eo, quia lidem nobiles in eorum assumptis⁶ non perstitissent et sibi eorum assumpta⁶ non miplevisent, quamplures fatigas et expensas fecisset et exposuisset, et ibidem, in nuius declaracionem, quasdam duos litteras vestras, unam, feria tertia proxima post restum Exaltacionis sancte crucis, anno domini M^{rm0} CCC^{mmo} quinquagesimo octavo, et aliam, feria secunda proxima post festum Corporis Christi, sub anno domini M^{mmo} CCC^{ml0} LX-mo primo emanatas, nobis presentarat⁶.

In quarum prima inter alias sic habebatur quod, constituti coram vobis, Johannes, filius Serefyl de Iph, et Nicolaus, filius eiusdem, necnon Nicolaus, filius Rubert de eadem Iph, pro se personaliter et pro Andrea, filio suo, assumpmendo⁶ umne honus⁶ et gravamen super se quod posset ex parte eiusdem Andree succesu tsmporum pervenire, item Leukus, Turul presbiter, Gregorius et Stephanus, fitii Gregorii, filii Laurencii de Zeplak, presencialiter, ab una parte, vero ex altera vir "obilis, magister Ladislaus, filius Johannis, filii Briccii de Batur, dixisset et retulisset' coram vobis viva voce quod, cum iidem Johannes, filius Serefyl, Nicolaus, filius R-iberti, et filii eorum, ac filii Gregorii quasdam possessiones eorum, Zanuk videlicet st Chalanus vocatas, in comitatu de Zonuk existentes, oym⁶, sub anno domini M^{ml0} CCC^{mmo} quinquagesimo quinto, a feria tertia proxima ante festum preciosissimi Corporis Christi incipiens, per spacium temporis sex annorum tune proxime et per ^cnsecventer⁶ occurrencium⁸, magistris Jakch, filio Thome de Kysal⁶, et Nicolao, filio Anyas de Dedach, pro quingentis florenis, iuxta continenciam aliarum litterarum •strarum pignori obligassent, caventes iidem ne, ipsa pecunia non soluta, eedem ressessiones perieitarentur, et ad extraneos transirent possessiones, casus fortuitos nrevidendo, easdem possessiones, Zanuk et Chalanus vocatas, in duabus partibus d filios Gregorii, in tertia vero parte prenomatos Johannem, filium Serefyl, , filium Ruberti, et filios eorundem contingentes, cum omnibus utilitatibus ..s et pertinentiis earundem universis, sub eisdem veris metis sub quibus possesse

exitissent ab antiquo et iuxta continenciam privilegii condam domini Stephani, inclite recordacionis regni Hungarie regis, super eisdem possessionibus confecti, cuius tenorem <per>⁹ vos inclusum sub sigillo, iidem nobiles eidem Ladislao necessario fuissent daturi, a die complectionis predictorum sex annorum, quo eedem possessiones a iurisdiccione seu dominio eorundem magistrorum Jakch et Nicolai rehaberentur, usque terciam decimam revolucionem annualem, hoc est per spacium temporis duodecim annorum integrorum a tune immediate subsequencium, pro quingentis florenis, mediantibus quibus idem magister Ladislaus, predictas possessiones Zanak et Chalanus d<ominio>' suo, titulo impignoracionis, <subde>ndis", completis eisdem sex annis, a predictis magistris Jakch et Nicolao redimere assumpsisset⁶, neenon pro ducentis florenis aureis, quos idem magister Ladislaus, extunc, coram vobis, eisdem filiis Gregorii, precise, in redempeionem cuiusdam possessionis eorum, Tarcha vocata, integraliter persolvisset, sepefato magistro Ladislao, filio Johannis, sub condicionibus infrascriptis, sponte conducenti impignorassent coram vobis, per eosdem duodecim annos et non pauciores possidendas et habendas fructusque et utilitates ac quaslibet obvenciones percipiendas earundem et in usus proprios convertendas, introducendo eundem magistrum Ladislaum extunc, vigore dictarum litterarum vestrarum, in pacificum dominium predictarum. Insuper, sumptus⁶ vel expensas racione medietatis possessionis Zeplak, per eundem magistrum Ladislaum quovis modo faciendas, iidem filii Gregorii, distinctim per se, in ea quantitate, quam idem magister Ladislaus, deposito solo se coram vobis iuramento, eidem magistro Ladislao, absque porcione iudicis, <ante>¹² litis ingressum cum prompta⁶ pecunia, prestito dicto sacramento per vos assignando, coram vobis solvere tenerentur.

In tenore vero alterius littere vestre, inter cetera, conspiciiebatur¹³ quod, quamvis magistro Ladislaus, filius Johannis, predictam sumpmam⁶ pecunie coram vobis, in prescripto termino, solvere promptus fuerat et paratus, tamen, quia prefati Leukus, Turul et Stephanus, filii Gregorii de Zeplak, contenta m predictis aliis litteris vestris expressa adimplere noluisse et nec, in ipso termîno, ad premissa perficienda comparere voluissent, ob hoc idem magister Ladislaus predictam sumpmam⁶ pecunie coram vobis dare obmississet.

Quarum exhibicionibus factis, annotato Stephano, filio Gregorii, ad ipsam congregacionem nostram non veniente nec mittente seque, aliis nostris litteris iudicialibus mediantibus, agravari¹⁴ permittente, quia memorati Leukus et Turul, prescriptos ducentos <florenos>¹⁵ in auro expensam convertam, ipse magister Ladislaus, prima racione, expendisset sub iamdicta condicione, eidem magistro Ladislao, in termino per nos sibi dando, se promptos⁶ et paratos persolvere velle indicabant; pro eo, nos commiseramus ut iidem <fi>lii¹⁵ Gregorii, medietatem dictorum ducentorum florenorum, videlicet centum florenos, in octavis festi beati Martini confessoris, et alios centum florenos, in auro, in octavis diei Cynerum, tune proxime post şese consecventer affuturis, in curia regia³, noştri in presencia, persolvere <tenerentur>¹⁶ <...>simo¹⁷ sexto se die dictarum octavarum diei Cynerum pro expensis s<uis>¹⁸ quantum ipse racione premissorum expendisset, si veliet sola sua in persona, in curia regia, coram comite capelle regie, sacramentum prestare, et post modum ipsius iuramenti seriem in litteris dicti comitis capelle regie, secundo die deposicionis dicti iuramenti, eedem²⁰ partes²⁰

ic-i" reportare²¹, quam idem magister Ladislaus, mediante ipso suo iuramento, reciperet, predicti filii Gregorii, in eodem termino, eidem magistro Ladislao coram lobis persolvere tenerentur.

Et cum ab eisdem octavis diei Cynerum solucio ipsorum centum florenorum, mediantibus litteris nostris prorogatoriis, ad tune³ presentes octavas festi beati Georgii martiris, iuxta continenciam litterarumstrarum, extitisset dilatata, tandem ipsis octavis advenientibus, predictus magister Ladislaus, filius Johannis, ad nostrum iudicarium accedens conspectum, ipsos centum florenos, tune³, in ipsis octavis sibi³ persolvendos, persolvi postulavit per Leukus et Turul, filios Gregorii prenotatos, asserens insuper quod iidem Leukus et³ Turul³, prescriptos alios centum florenos²² in prefixis octavis festi beati Martini confessoris sibi non persolvissent²³, exhibicione litterarumstrarum memorialium declararat. Quibus perceptis, Gregorius⁶, filius Laurencii, pro eisdem Leukus et Turul, cum procuratoriis litteris vestris exurgendo, retulerat eo modo, quod iidem Leukus et Turul, ipsos centum florenos in²⁴ ipsis³ octavis persolvere non valerent, sed, tam eosdem centum florenos tune persolvendos, quam eciam annotatos alios centum florenos, in predictis octavis beati Martini confessoris non persolutos, eidem magistro Ladislao, filio Johannis, in termino ulteriori, per nos eis dando, cum eorum duplo, dare et persolvere presto essent et parați. Unde, hiis perceptis, ipsis partibus volentibus, commiseramus eo modo, ut iamdicti Leukus et Turul, prefatos ducentos florenos aureos, cum duplo, in octavis festi beati Mychaelis archangeli tune proxime venturis, predieto magistro Ladislao, filio Johannis, coram nobis dare et persolvere tenerentur.

Et cum ab eisdem octavis solucio ipsius pecunie, de regio litteratorio mandato, ad presentes octavas festi Epiphanie domini, iuxta continenciam priorum litterarumstrarum prorogatarum, extitisset dilatata, tandem iidem Leukus et Turul, ad easdem octavas, ad solucionem ipsorum ducentorum florenorum aureorum et dupplum²⁵ eorundem venire vel mittere non curaverunt, se in dupplo²⁶ eorundem, mediantibus aliis litteris nostris exinde confectis, agravari¹⁴ permittendo, per Johannem, filium Johannis, qui pro eodem magistro²⁷ Ladislao, filio Johannis, cum procuratoriis litteris conventus de Lelez coram nobis astabat, sedecim diebus continuis legitime expectati coram nobis, postulans predictus procurator ipsius magistri Ladislai eidem medelam equitatis elargiri ex parte eorundem Leukus et Turul in premissis.

Et quia nobis et baronibus regnique nobilibus, nobiscum in iudicio sedentibus, porcionem³ possessionariam ipsorum Leukus et Turul, tam pro ipso magistro Ladislao, parte scilicet adversa, quam eciam pro nobis, utpote iudice, modo declarando⁹, statui et occupari debere videbantur, igitur, vestram amicitiam presentibus requirimus diligenter quatenus mittatis hominem pro testimonio fidedignum, quo presente, Ladislaus, filius Stephani, filii Tyodory, homo noster specialiter³ de curia³ regia³ ad³ hoc³ transmissus³, ad facies universarum possessionum et possessionariarum porcionum predictorum Leukus et Turul, ubilibet habitatum, vicinis et commetaneis earundem legitime convocatis, et presentibus, accedat, ac de eisdem pro ipsis ducentis florenis, pecunia videlicet principali, et tertia parte dupli eorundem ducentorum florenorum aureorum, primo eidem magistro Ladislao, filio Johannis, demumque pro duabus partibus dupli

ipsorum ducentorum florenorum nobis, velud⁶ manibus iudiciariis, si tanti vel minoris valens fuerint, contradiccione³ quorumlibet³ non³ obstante³, statuat et applicet, tamdiu tenendas et conservandas, quousque premissa pecunia, tam a³⁰ nobis quam a parte adversa, per hos, quorum redempcionem magis dinoscuntur³¹ convenire, redimerentur; residuum vero earundem possessionum, si quid³² fuerit, relinquat eidem³³ Leukus et Turul³⁴ antedictis³. Et post hec, totius facti seriem, prout fuerit expediens, nobis, ad octavas festi beati Georgii martiris nune venturas, amicabiliter rescribatis.

Datum in Vysegrad, decimo octavo die termini prenotati, anno domini M^{mo} CCC^{mo} LXX^{mo} secundo.

<Pe verso, de aceeași mână:> Amicis suis reverendis, capitulo ecclesie Waradiensis⁶, pro magistro Ladislao³, filio Johannis, filii Briccii de Bator⁶, contra Leukus et Turul, filiis Gregorii de Zeplak, super quadam possessionaria occupacione et statucione, per hominem nostrum, presente vestro testimonio, fienda, et in octavis festi beati Georgii martiris ad <iu>dicem³⁵.

Prietenilor săi vrednici de cinste, capitolului bisericii de Oradea, Ladislau, duce de Oppeln și Belluno, și palatin al regatului Ungariei și jude al cumanilor, cu toată prietenia și cinstea cuvenită.

Aflați că în adunarea noastră obștească, ținută lângă orașul Oradea, luna, adică la octavele sărbătorii Nașterii fericitului Ioan Botezătorul, în anul Domnului o mie trei sute șaptezeci, care a trecut³⁶, cu obștea nobililor din comitatele Bihor și Crasna, magistrul Ladislau, fiul lui Ioan, fiul lui Bricciu de Batur, ridicându-se din mijlocul celorlalți, <ne-a> spus așa, că el a împrumutat lui Leukus, fii Grigore și lui Ștefan, fiii lui Grigore, fiul lui Laurențiu de Suplac, două sute de florini de aur pentru răscumpărarea unei moșii a lor numită Tarcea, pe care, ei, la mai multe cereri ale sale, s-au împotrivit să-i mai dea înapoi, și chiar <că> el; întrucât acei nobili nu au stăruit în cele luate asupra lor și nu au împlinit cele luate asupra lor, din această pricină a făcut și a plătit foarte multe osteneli și cheltuieli, și tot acolo, spre <întărirea> spusei sale, ne-a înfățișat două scrisori ale voastre, una dată în marțea de după sărbătoarea înălțării sfintei cruci, în anul Domnului o mie trei sute cincizeci și opt³⁷, și cealaltă, luna de după sărbătoarea *Corpus Christi*, în anul Domnului o mie trei sute șazeci și unu³⁸.

În cea dintâi dintre ele, printre altele, se afla așa că, înfățișându-se înaintea voastră, Ioan, fiul lui Serafil de Ip, și Nicolae, fiul lui, precum și Nicolae, fiul lui Robert <tot> de Ip, pentru el însuși și pentru Andrei, fiul său - luând asupra lui toată sarcina și răspunderea care ar putea să-i revină în scurgerea vremii din partea aceluiași Andrei -, de asemenea, Leukus, Turul preotul, Grigore și Ștefan, fiii lui Grigore, fiul lui Laurențiu de Suplac, ei înșiși, pe de o parte, iar pe de alta, nobilul bărbat, magistrul Ladislau, fiul lui Ioan, fiul lui Bricciu de Batur, s-a zis și s-a spus, prin viu grai, înaintea voastră, că, întrucât acei Ioan, fiul lui Serafil, Nicolae, fiul lui Robert, și fiii lor, precum și fiii lui Grigore zălogiseră odinioară, în anul Domnului o mie trei sute cincizeci și cinci, potrivit cuprinsului unei alte scrisori a voastre, pentru cinci sute de florini, magistrilor Jakch, fiul lui Toma de Coșeiu, și Nicolae, fiul lui Anyas de Dedach, niște moșii ale lor, numite adică Zalnoc și Calanus, aflătoare în comitatul Solnoc, începând din marțea dinaintea sărbătorii

peamăritului *Corpus Christi*³⁹, de-a lungul a șase ani, <socotiți> îndată de atunci și =a urmare, viitori, luând ei seama ca nu cumva, acea sumă de bani rămânând «plătită, moșiile să fie puse în primejdie și să treacă la străini, chibzuind la întâmplări nenorocite, de nevoie, nobilii s-au gândit să dea lui Ladislau acele moșii, Zalnoc și Calanus numite - ce îi privesc pe fiii lui Grigore cu două părți, iar cu a treia parte, pe sus-însemnații Ioan, fiul lui Serafil, Nicolae, fiul lui Robert, și fiii lor-, împreună cu toate folosințele lor și toate cele ce țin de ele, sub adevăratele lor notare, sub care au fost stăpânite din vechime și potrivit cuprinsului privilegiului răposatului domn Ștefan, regele de vestită aducere aminte al regatului Ungariei, întocmit cu privire la acele moșii - al cărui conținut <a fost> cuprins de voi, sub pecete -, din ziua împlinirii sus-zișilor șase ani, când acele moșii ar fi fost luate înapoi de sub atârănarea sau stăpânirea magistrilor Jakch și Nicolae, până în al treisprezecelea an, adică pentru un răstimp de doisprezece ani împliniți, urmând nemijlocit de atunci, pentru cinci sute de florini, prin mijlocirea cărora magistrul Ladislau se legase să ia înapoi, la împlinirea celor șase ani, sus-zisele moșii Zalnoc și Calanus de la sus-zișii magistri Jakch și Nicolae, spre a le supune stăpânirii sale ca zălog, precum și pentru două sute de florini de aur, pe care același magistrul Ladislau îi plătise în întregime, atunci, înaintea voastră, fiilor lui Grigore, anume pentru răscumpărarea unei moșii a lor, Tarcea numită; <și> mânați de bunăvoie le-au zălogit înaintea voastră, în îngrădirile scrise mai jos, ades-pomenitului magistrul Ladislau, pe timp de doisprezece ani și nu mai puțini, ca să le stăpânească, să le aibă și să culeagă roadele și foloasele și oricare venituri întâmplătoare ale lor și să le întoarcă în folosul său, punându-l atunci pe magistrul Ladislau, în temeiul zisei voastre scrisori, în pașnica stăpânire a mai sus-ziselor <moșii>. Pe deasupra, fiii lui Grigore, fiecare pentru el, erau ținuți să plătească înaintea voastră, cu bani gata - în afară de partea ce se cuvine judecătorului - înaintea începerii judecății, magistrului Ladislau, cheltuielile ce vor fi făcute în orice fel de către același magistrul Ladislau, cu privire la jumătatea moșiei Săplac, în acea câtime pe care <o va arăta> același magistrul Ladislau, punând singur jurământ înaintea voastră, după ce se va fi făcut zisul jurământ statornicit de voi.

Din cuprinsul celeilalte scrisori a voastre se înțelegea, între altele, că, deși magistrul Ladislau, fiul lui Ioan, era gata și pregătit să plătească sus-zisa sumă de bani înaintea voastră la sorocul mai sus-scris, totuși, deoarece pomeniții Leukus, Turul și Ștefan, fiii lui Grigore de Săplac, nu au vrut să împlinească cele cuprinse limpede în cealaltă sus-zisă scrisoare a voastră și nici nu au vrut să se înfățișeze la acel soroc spre a împlini cele de mai sus, din această <cauză>, magistrul Ladislau nu a ținut seama să dea înaintea voastră sus-zisa sumă de bani.

După arătarea acestor <scrisori> - sus-însemnatul Ștefan, fiul lui Grigore, nevenind la acea adunare a noastră și neîngrijindu-se să trimită pe cineva, ci lăsându-se să fie împovărat, prin mijlocirea altei scrisori a noastre de globire -, deoarece pomeniții Leukus și Turul arătau că ei vor și sunt gata și pregătiți să plătească magistrului Ladislau, la sorocul ce le va fi dat de noi lor, sus-scrișii două sute de florini - plata fiind schimbată în aur - <pe care> magistrul Ladislau îi cheltuiuse sub sus-zisa îngrădire, în temeiul primei <scrisori>, de aceea, noi am hotărât ca fiii lui Grigore să fie datori să plătească la curtea regească, înaintea noastră, jumătatea zișilor două sute de florini, adică o sută de florini la octavele

sărbătorii fericitului Martin mărturisorul⁴⁰, și ceilalți o sută de florini, în aur, la octavele atunci viitoare ale zilei *Cinerum* ...⁴¹ șasea zi a ziselor octave ale zilei *Cinerum*, pentru cheltuielile lui, <adică> pentru câtimea pe care el o cheltuisese cu privire la cele de mai sus, să jure - dacă ar voi -, singur în numele său, la curtea regească, înaintea comitelui capelei regești; și, apoi, desfășurarea acestui jurământ, <cuprinsă> în scrisoarea zisului comite al capelei regești, părțile s-o aducă la noi, a doua zi după punerea zisului jurământ, iar câtimea pe care același magistrul Ladislau ar avea-o de primit în temeiul jurământului său, sus-zișii fii ai lui Grigore să fie datori să o plătească, la același soroc, înaintea noastră, magistrului Ladislau.

Și întrucât, în temeiul scrisorii noastre de amânare, plata acelor o sută de florini a fost amânată, potrivit cuprinsului scrisorii noastre, de la acele octave ale zilei *Cinerum* la octavele atunci viitoare ale sărbătorii fericitului mucenic Gheorghe⁴², sosind, în sfârșit, acele octave, sus-zisul magistrul Ladislau, fiul lui Ioan, venind înaintea cercetării noastre judecătorești, a cerut ca acei o sută de florini, ce trebuiau plătiți lui atunci, la acele octave, să-i fie plătiți de sus-însemnații Leukus și Turul, fiii lui Grigore, spunând pe deasupra și dovedindu-ne, cu înfățișarea scrisorii noastre memoriale, că aceiași Leukus și Turul nu-i plătiseră ceilalți sus-scriși o sută de florini la sus-zisele octave ale sărbătorii fericitului Martin mărturisorul . Auzind acestea, Grigore, <fiul lui Grigore>, fiul lui Laurențiu, ridicându-se în numele acelorași Leukus și Turul cu scrisoarea voastră de împuternicire, a spus așa că Leukus și Turul nu pot să plătească la acele octave⁴² cei o sută de florini, dar sunt gata și pregătiți să dea și să plătească magistrului Ladislau, fiul lui Ioan, la un soroc următor, dat lor de noi, atât acei o sută de florini ce trebuiau plătiți atunci, cât și ceilalți sus-însemnați o sută de florini, neplătiți la sus-zisele octave ale sărbătorii fericitului Martin mărturisorul⁴⁰, împreună cu îndoitul lor. De aceea, auzind acestea și întrucât părțile s-au învoit, am hotărât astfel, ca sus-zișii Leukus și Turul să fie datori să dea și să plătească, înaintea noastră, sus-zisului magistrul Ladislau, fiul lui Ioan, pomeniții două sute de florini de aur, cu îndoitul lor, la octavele atunci imediat viitoare ale sărbătorii fericitului arhanghel Mihail⁴³.

Și cum, din porunca scrisă a regelui, plata acelei sume de bani a fost amânată, potrivit cuprinsului scrisorii noastre de amânare de mai înainte, de la acele octave⁴³ la octavele de acum ale sărbătorii Botezului Domnului⁴⁴ <și>, în cele din urmă, acei Leukus și Turul nu s-au îngrijit ca la aceleași octave⁴⁴ să vină sau să trimită pe cineva pentru plata acestor două sute de florini de aur și îndoitul lor - lăsându-se să fie globiți la îndoitul lor, prin mijlocirea unei alte scrisori a noastre dată cu privire la aceasta-, fiind așteptați în chip legiuit înaintea noastră șaisprezece zile în șir de către Ioan, fiul lui Ioan, care a stat înaintea noastră, în numele aceluiași magistrul Ladislau, fiul lui Ioan, cu scrisoarea de împuternicire a conventului din Lelez, sus-zisul împuternicit al acestui magistrul Ladislau a cerut ca magistrului Ladislau să i se dăruiască leacul dreptății dinspre partea acelorași Leukus și Turul.

Și deoarece ni s-a părut nouă și baronilor și nobililor regatului, care stăteau împreună cu noi în scaunul de judecată, că partea de moșie a lui Leukus și Turul trebuie să fie trecută în stăpânire și luată, atât pentru magistrul Ladislau, ca parte adversă, cât și pentru noi, ca judecător, în chipul ce se va arăta, de aceea, prin <scrisoarea> de față, cerem cu stăruință Prieteniei voastre să trimiteți un om de mărturie vrednic de crezare, înaintea căruia, Ladislau, fiul lui Ștefan, fiul lui

Teodor, omul nostru trimis anume de la curtea regească pentru aceasta, să meargă la fața locului pe toate moșiile și părțile de moșie ale mai sus-zișilor Leukus și Turul, avute oriunde, și fiind chemați în chip legiuit vecinii și megieșii lor, și fiind ei de față, din acele <moșii> să dea în stăpânire și să alipească mai întâi magistrului Ladislau, fiul lui Ioan, pentru cei două sute de florini, ca bani de capete, și pentru a treia parte a îndoitolui acelor două sute de florini, și apoi nouă, ca mână judecătorească, pentru două părți ale îndoitolui acelor două sute de florini, dacă vor fi în stare de atât, sau mai puțin, fără a se ține seama de vreo împotrivire, ca să le țină și să le păstreze atâta timp, până când vor fi răscumpărate cu banii de mai sus, atât de la noi, cât și de la partea adversă, de către acei cărora se știe că răscumpărarea li se cuvine mai mult; iar <partea> rămasă a acelor moșii, dacă va fi, s-o lase sus-zișilor Leukus și Turul.

Și după acestea, să aveți bunătatea să ne faceți cunoscut în scris cuprinsul întregii pricini, după cum veți găsi de cuviință, la octavele care vor veni în curând ale sărbătorii fericitului mucenic Gheorghe⁴⁵.

Dat la Vișegrad, în a optsprezecea zi a mai sus-însemnatului soroc, în anul Domnului o mie trei sute șaptezeci și doi.

<Pe verso, de aceeași mână:> Prietenilor săi vrednici de cinstire, capitlului bisericii de Oradea, pentru magistrul Ladislau, fiul lui Ioan, fiul lui Bricciu de Batur, împotriva lui Leukus și Turul, fiii lui Grigore de Săplac, cu privire la o luare și dare în stăpânire de moșii, ce trebuie să fie făcute de către omul nostru, de față fiind omul vostru de mărturie, iar la octavele sărbătorii fericitului mucenic Gheorghe, la jude.

Arh. Naț. Magh., Dl. 29 433, Fotocopie la Inst. de Ist., Cluj-Napoca/1355.

Orig., hârtie, cu multe pete de umezeală, cuvinte tăiate și altele scrise deasupra rândului.

¹ Rupt 0,5 cm; întregit după sens.

² Urmează: *nune proxime preterito*, tăiate de aceeași mână.

³ Scris deasupra rândului, de aceeași mână.

⁴ Corect: *exurgendo*.

⁵ Corect: *accomodasset*.

⁶ Astfel în orig.

⁷ Scris deasupra cuvântului *recusasset*, tăiat de aceeași mână.

⁸ Corect: *occurencium*.

⁹ Lipsește în orig.; întregit după sens.

¹⁰ Urmează un cuvânt ilizibil, tăiat și pătat, de cea 1 cm; întregit după *Cod. Andeg.*, VII, p. 370.

¹¹ Pată de umezeală 1 cm; întregit pe baza contextului. Corect: *subdendas*.

¹² Pată de umezeală cea 0,5 cm; întregit după sens.

¹³ Corect: *conspiciebatur*.

¹⁴ Corect: *aggravari*.

¹⁵ Pată de umezeală cea 0,5 cm; întregit pe baza contextului.

¹⁶ Pată de umezeală cea 2 cm; întregit pe baza contextului.

¹⁷ Îndoitură și pată de umezeală cea 7 cm.

¹⁸ Pată de umezeală cea 1 cm; întregit după sens.

¹⁹ Scris deasupra cuvintelor *et vallem*, tăiate de aceeași mână.

²⁰ Deasupra sunt scrise câteva cuvinte ilizibile, tăiate de aceeași mână.

²¹ Urmează: *et dictum legitimum iuramentum*, tăiate de aceeași mână.

²² Urmează: *quod idem*, tăiate de aceeași mână.

²³ Urmează două cuvinte, scrise deasupra rândului, ilizibile, tăiate de aceeași mână.

²⁴ Urmează: *presentibus*, tăiat de aceeași mână.

- ²⁵ Corect: *duplum*.
²⁶ Corect: *duplo*.
²⁷ Urmează: *Johanne*, tăiat de aceeași mână.
²⁸ Urmează, probabil: *suprascripto*, tăiat de aceeași mână.
²⁹ Urmează: *porciones predictorum Leukus et Turul*, tăiate de aceeași mână.
³⁰ Scris deasupra lui *pro*, tăiat de aceeași mână.
³¹ Corect: *dignoscuntur*.
³² Scris deasupra lui *quod*, tăiat de aceeași mână.
³³ Corect: *eisdem*.
³⁴ Urmează: *contradiccione quorumlibet non obstante*, tăiate de aceeași mână.
³⁵ Pată de umezeală cea 1 cm; întregit după sens.
³⁶ 1 iulie 1370 (cf. actul din 6 iulie 1370 <Oradea>, în DRH-C, XIII, p. 795-798).
³⁷ 18 septembrie 1358 (DRH-C, XI, p. 328-330).
³⁸ 31 mai 1361 (DRH-C, XII, p. 33-34).
³⁹ 2 iunie 1355.
⁴⁰ 18 noiembrie <1370>.
⁴¹ 26 februarie <1371>. Documentul are aici o pată mare de umezeală; pentru înțelegerea textului, vezi scrisoarea palatinului Ladislau, din 20 mai 1371, nr. 35.
⁴² 1 mai <1371>.
⁴³ 6 octombrie <1371>.
⁴⁴ 13 ianuarie 1372; element de datare.
⁴⁵ 1 mai 1372.

Cum actus humani, qui fiunt in tempore, motu et fragilitate temporis decidant et ab hominum memoria vacillent ac decidant, nisi literarum basis et sustentationibus cum inscriptione probabilium et honorandorum testium, maioris tranquillitatis cause et firmioris pacis gratia, cautissime roborentur.

Hinc est quod nos, comes Laurentius, cum¹ villico de Ruffomonte, Albertus et Conradus de Magno horreo, villicus de villa Epponis, Petrus Schever, <cum>² quatuor aliis discretis civibus de castro Sches, comes Nicolaus de Kozd, comes Georgius de Schais, comes Michael de Luschkirg, Servatius et Michael Nunnenkpleil de Cibinio, comes Mathias de Appoldia inferiori totaque communitas seniorum provincialium omnium septem sedium partis Transsylvaniae, ad universorum honorabilium notitiam, quorum idoneitati expedit, insinuatione praesentium evidenter et manifestissime cupimus pervenire quod, cum feria quarta proxima post dominicam Invocavit, anno domini M.CCC.LXX. primo, in Cibinio, in manifesta ac pleno constituti essemus colloquio, pro quibusdam arduis factis domini regis nostri expediendis, discreti et honorabiles seniores plebis Rychau, parte ab una, parte vero ab altera seniores seu ambasiatores plebis de Kelnyk nostram adierunt praesentiam, pro recipienda decisione et sententia super contentione litigiosa, quae inter eos pro quadam silva et rubeto satis serioseolvebatur. Nos vero, receptis et auditis utriusque partis patentibus literis et sermonibus, hanc contentionem statim et sine bona deliberatione sententia renuimus et pro maiori certitudine et scrutinio huius facti utrique parti adversae terminum reveniendi ad quindenae assignare decrevimus; in cuius medio, cum

deliberatione conscientiosa et in termino quindenarum, iterum repetitis eorum literis et querelis, partem seniorum de Kelnyk dexteriolem et validiorem recognoscimus fore repertam et inventam. Cuius ratione et causa ex omni parte probata et iusta, ipsam silvam et rubetum, prout sub metis et signis aliarum continetur literarum, primo a dextris ipsius villae Kelnyk ad cacumen montis, sub quo scaturit fons dictus Haszelbrun, et ulterius descendendo ad aquas Schebes et ulterius ad territorium comitis Stephani, item ulterius transscendendo¹ ad fontem dictum Heiligbron, ipsi plebi de Kelnyk pleno iure adiudicavimus, eidem plebi ac senioribus in praedicta silva et rubeto ad omnes utilitates et usus, sine rebellione plebis de Rychau, et omnem plenam ac liberam donantes facultatem. In cuius testificationem verum³ et probatum⁴, noștri sigillii robur praesentibus est annexum.

Datis praesentibus in vigilia Purificationis sanctae Mariae virginis, sacro anno domini M CCCLXXH In renovationem veteris privilegii" novo sigillo et cetera.

Deoarece faptele omenești, ce se săvârșesc în timp, se pierd din pricina curgerii și nestatorniciei timpului și se clatină și pier din amintirea oamenilor, dacă, pentru o mai mare liniște și o mai trainică pace, ele nu sunt întărite, cu cea mai mare prevedere, cu temeiul și sprijinul actelor scrise și cu însemnarea unor martori vrednici de cinste și de crezare, de aceea noi, comitele Laurențiu, cu⁵ judele de Roșia, Albert și Conrad de Șura Mare, judele din Turnișor, Petru Schever, dimpreună cu alți patru orașeni chibzuiți din Sighișoara, comitele Nicolae de Kozd, comitele Gheorghe de Șaeș, comitele Mihail de Nocrich, Servatius și Mihail Nunnenklepil din Sibiu, comitele Mathia de Apoldu de Jos și întreaga obște a bătrânilor din ținutul tuturor celor șapte scaune din părțile Transilvaniei, prin înștiințarea scrisorii de față, dorim să ajungă limpede și cât mai învederat, la cunoștința tuturor <oamenilor> vrednici de cinste, cărora li se cuvine, că în miercurea de după duminica *Invocavit*, în anul Domnului o mie trei sute șaptezeci și unu⁶, pe când eram întruniți la Sibiu, în plin sfat obștesc, pentru hotărârea unor treburi anevoioase ale domnului nostru, regelui, s-au înfățișat înaintea noastră chibzuiții și cinstiții bătrâni ai obștii din Răhău, pe de o parte, iar pe de altă parte bătrânii sau trimișii obștii din Călnic, spre a primi hotărârea din urmă cu privire la cearta și pricina ce se purta între dânșii, cu destulă zăbavă, pentru o pădure și un mărăciniș. Iar noi, după ce am primit și am ascultat scrisoarea deschisă și spusele amânduror părților, n-am voit să dăm o hotărâre cu privire la această ceartă de îndată și fără o bună chibzuială, și pentru o mai mare încredințare și cercetare a acestei pricini, am hotărât să dăm amânduror părților potrivnice un soroc spre a veni iar înaintea noastră după cincisprezece zile⁷. În acest răstimp, luând <noi> din nou <în cercetare>, cu chibzuială conștiincioasă, înăuntrul sorocului celor cincisprezece zile, scrisorile și pările lor, adevărim că am găsit și am aflat mai dreaptă și mai întemeiată cererea bătrânilor din Călnic. De aceea, întrucât pricina este bună și dreaptă în toate privințele, am dat prin judecată cu deplin drept acea pădure și mărăciniș acestei obști din Călnic, dând obștii și bătrânilor <din Călnic> tot dreptul, slobod și întreg, la toate folosințele și la folosirea acelei păduri și a mărăcinișului, fără împotrivirea obștii din Răhău, așa după cum sunt arătate semnele de hotar înaltă scrisoare, <și anume> mai întâi, din dreapta satului Călnic până la vârful unui deal de sub care țâșnește izvorul numit Izvorul Alunișului, și mai departe, coborând la apa Sebeș și apoi la hotarul comitelui Ștefan, și apoi trecând mai departe, la izvorul

numit Izvorul sfânt. Spre mărturia bună și adevărată <a acestui lucru>, s-a adăugat acestei <scrisori> tăria pecetii noastre.

Această <scrisoare> s-a dat în ajunul *întâmpinării Domnului*, în anul sfânt al Domnului o mie trei sute șaptezeci și doi, întru înnoirea vechiului privilegiu cu noua pecete etc.

La sfârșitul secolului trecut, actul se păstra în registrul bisericii evanghelice din Călnic.

Copie de la sfârșitul secolului al XVII-lea - începutul secolului al XVIII-lea, cu unele îndreptări din 1756, semnalate în note la *Ub*.

EDIȚII: *Ub.*, II, p. 371-372.

¹ Astfel în copie.

² Lipsește în copie; întregit astfel de *Ub*.

³ Astfel în copie; corect: *veram*.

⁴ Astfel în copie; corect: *probatam*.

⁵ Traducere probabil

⁶ 26 februarie 1371.

⁷ 12 martie 1371.

99 1372 februarie 9 (*feria secunda proxima post festum Purificationis beate virginis*), **Vișegrad**

Ladislau, palatinul Ungariei, amână din nou, pentru octavele sărbătorii sfântului Gheorghe¹, judecarea pricinii dintre Dumitru, episcopul de Oradea (*Waradiensis*) - pentru care s-a înfățișat magistrul Ioan, canonic și decan al bisericii de Oradea, cu scrisoarea de împuternicire a capitolului aceleiași biserici -, ca pârâș, și Nicolae și Dominic, fiii lui Ioan, fiul lui Ladislau de Warda, ca pârâși;- pricina ar fi trebuit să fie dezbătută la cvindenele lăsării la vatră a oștirii regești².

Arh. Naț. Magh., Dl. 77 501.

Orig., cu pecete de închidere aplicată pe verso.

EDIȚII: *Zichy*, III, p. 447-448.

¹ 1 mai 1372.

² După 8 august 1371 și înainte de 8 mai 1372 (*Pali, Cronologia*, p. 511, anexa IV). Documentul oferă unele elemente pentru restrângerea perioadei de aproximare.

100 1372 februarie 11 (*tricesimo die octavarum festi Epiphaniarum domini*), **Vișegrad**

Ladislau, palatinul Ungariei, întărește, pe de o parte, lui Ștefan, episcopul de Zagreb, și, pe de **alta**, lui Ladislau, fiul lui Teteus, drepturile de stăpânire asupra unor moșii, pentru care purtaseră pricină. Printre cei ce au rânduit și aii hotărât în această pricină, este menționat și Dominic zis Bubeek, episcopul de Cenad (*Chanadyensis*).

Arh. episcopiei de Zagreb.

Orig., perg..

EDIȚII: *Smiciklas*, XIV, p. 397-399.

Nos, magister Nicolaus, filius Petheu, comes de Doboka, et Thomas, filius Raphaelis, iudex nobilium de eodem, memorie commendamus per presentes quod, cum nos, ad petitionem magistri Michaelis, filii Jacobi de Sancto Egidio, iudicis nobilium, socii noștri, predictum magistrum Thomam, filium Raphaelis, unum ex nobis, iudicem nobilium, socium nostrum, duximus transmittendum, idem magister Thomas ad nos reversus nobis tali modo affirmavit, quod idem magister Michael, filius Jacobi, Elyam dictum Kumlus, iobagionem magistri Stephani dicti Wos, ad presenciam eiusdem magistri Stephani, domini sui, legitime in causam attraxisset, proponens contra ipsum Elyam tali modo, quod unum equum suum, sex florenos valentem, cum hospitalitate eiusdem Elye, ab eodem subtraxissent, et omnia premissa et singula premissorum iuridice contra eundem Elyam comprobare promptus erat et paratus; quibus auditis, predictus magister Stephanus dictam causam iobagionis sui ad requisicionem regni nobiles¹ prorogasset et eidem magistro Michaeli, filio Jacobi, actori, de regni consuetudine, nullum iudicium et iusticiam impendisset.

Datum in Lona, feria tertia proxima ante festum beati Gregorii pape, anno domini NT^{TM} CCC^{"10} LXX^{"m10} secundo.

Noi, magistrul Nicolae, fiul lui Petheu, comite de Dăbâca, și Toma, fiul lui Rafael, judele nobililor din același <comitat>, dăm de știre prin cele de față că, întrucât noi, la cererea magistrului Mihail, fiul lui Iacob de Sântejude, jude al nobililor, soțul nostru, am hotărât să trimitem pe unul dintre noi, <adică> pe sus-zisul magistrul Toma, fiul lui Rafael, jude al nobililor, soțul nostru, acest magistrul Toma, înapoiindu-se apoi la noi, ne-a spus așa: că magistrul Mihail, fiul lui Iacob, a chemat în chip legiuit în judecată pe Ilie zis Kumlus², iobagul magistrului Ștefan zis Wos³, înaintea acelui magistrul Ștefan, stăpânul său, plângându-se împotriva acelui Ilie în chipul acesta că i s-a furat, cu găzduirea acelui Ilie⁴, un cal al său, în preț de șase florini, și că el era gata și pregătit să dovedească la judecată toate cele de mai sus și fiecare în parte, împotriva acelui Ilie; auzind acestea, sus-zisul magistrul Ștefan a amânat acea pricină a iobagului său, pentru a fi întrebați nobilii țării⁵, și nu a făcut judecată și nu a dat dreptate, după obiceiul țării, acelui magistrul Mihail, fiul lui Iacob, pârâșul.

Dat la Luna, în marțea dinaintea sărbătorii fericitului papă Grigore, în anul Domnului o mie trei sute șaptezeci și doi.

Arh. Naț. Rom., D. J. Cluj, Doc. medievale, Fond. fam. Wass, nr. 91.

Orig., hârtie, cu fragmentele a două peceti de închidere pe verso.

EDIȚII: *Hazai okl.*, p. 296.

Corect: *nobilium*.

² Cultivatorul de hamei.

³ Fierarul.

⁴ Ca gazdă de hoți.

⁵ Este vorba de adunarea generală a Transilvaniei.

Capitulul bisericii de Oradea (*ecclesie Waradiensis*) adevărește în chip de întâmpinare că Leukus de Semjen (*Semeyen*) a făcut opreliște, în numele fiilor săi, la darea părților ce îi privesc pe ei din moșia Eghazasgelsa în stăpânirea altor nobili.

Arh. Naț. Magh., Dl. 52 199. Xerocopie la Inst. de Ist. Cluj-Napoca/1372.

Orig., hârtie, cu fragmentele unei peceti ovale aplicate pe verso.

REGEȘTE: *Kdlly*, II, p. 163, nr. 1689.

Nos, capitulum ecclesie Transsiluane, damus pro memoria quod Petrus de Burund, famulus Nicolai, filii Thome, filii Simonis bani, de Kendhyda, in persona eiusdem domini sui coram nobis comparendo, per modum protestacionis nobis curavit significare quod magister Stephanus, frater eiusdem domini sui, ut idem percepisset, quasdam possessiones communiter eosdem dominos suos contingentes, per modum cuiusdam divisionis, sine scitu Nicolai, domini sui, aliis fratribus condivisionalibus ipsius domini sui tradidisset et alienasset, in prejudicium ipsius Nicolai, filii Thome, non modicum et iacturam. Unde, ipsa protestacione facta, predictum magistrum Stephanum, filium eiusdem Thome, filii Simonis bani, fratrem dicti domini sui, a tradicionem et alienacionem quarumlibet possessionum suarum communium cuicunque fratrum et proximorum eiusdem domini sui facta vel facienda, eosdemque a recepcione, occupacione et sibi perpetuacione ac quovismodo de eisdem se intromissione prohibuit contradicendo, palam et manifeste, coram nobis. In cuius prohibicionis et protestacionis testimonium, presentes eidem concessimus, communi iusticia suadente.

Datum feria quinta proxima ante dominicam Judica, anno domini M^{mo} CCC^o LXX^{mo} secundo.

<Pe verso:> Pro Nicolao, filio Thome, filii Simonis bani, de Kendhyd¹, contra magistrum <Stephanum>², fratrem suum, et quoslibet <alios fratres eiusdem>³ condivisionales, <protestatoria et prohibitoria>³.

Noi, capitlul bisericii Transilvaniei, dăm de știre că, înfățișându-se înaintea noastră, Petru de Berindu, slujitorul lui Nicolae, fiul lui Toma, fiul lui Simion banul, de Chendu Mic, în numele stăpânului său, s-a îngrijit să ne facă cunoscut, în chip de întâmpinare, că magistrul Ștefan, fratele stăpânului său, precum aflase el, a dat și a înstrăinat altor frați părtași ai stăpânului său, printr-o împărțeață, fără știrea stăpânului său Nicolae, niște moșii ce țin în devălmășie de acei stăpâni ai săi, spre marea pagubă și pierdere a celui Nicolae, fiul lui Toma. Drept aceea, făcând această întâmpinare a ridicat împotrivire, oprind pe față și lămurit înaintea noastră pe sus-zisul magistrul

Ștefan, fiul aceluși Toma, fiul lui Simion banul, fratele zisului său stăpân, de la darea și înstrăinarea oricăror moșii devălmașe ale lor, făcute sau având a se face oricăruia dintre frații și rudele aceluși stăpân al său, și pe aceștia, de la primirea, cotropirea și luarea pe veci în stăpânire, precum și de la orice fel de amestec în acele <moșii>. Spre mărturia acestei opreliști și întâmpinări, i-am dat <scrisoarea> de față, potrivit dreptului obștesc.

Dat în joia dinaintea duminicii *Judica*, în anul Domnului o mie trei sute șaptezeci și doi.

<Pe verso:> Scrisoarea de întâmpinare și opreliște pentru Nicolae, fiul lui Toma, fiul lui Simion banul, de Chendu Mic, împotriva magistrului Ștefan, fratele său, și a oricăror altor frați părtași ai săi.

Arh. Naț. Rom., D.J. Cluj, Doc. medievale. Col. J. Kerneny. nr. 63.

Orig., hârtie, cu pete și cu urme de pecete aplicată pe verso.

Copie din sec. al XIX-lea la Kerneny, *Dipl. Trans. Appendix*. 3. nr. 107 (cu data greșită: 12 martie 1372).

REGESTE: *Tort. Târ*, 1889, p. 552, nr. 145.

Astfel în orig.

² Pată de umezeală cea 2 cm; întregit pe baza contextului.

³ Pată de umezeală cea 5 cm; întregit pe baza contextului.

<Intărire dată de cele șapte scaune săsești, adăugate la un act al capitlului din Sibiu, din anul 1359, DRH-C, XI, p. 345-346:>

Nos, igitur, seniores omnium septem sedium sub nomine comes Andreas de Mulbach, comes Petrus de castro Sches, comes Nycolaus de Kozdat, comes Michael de Luschkirg, comes Laurencius de Ruffo monte, comes Hennynch de Schenk, comes Stephanus de Warasyo, comes Janusch de Cybinio, Albertus de Magno horreo ac universi seniores totius provincie, ad instanciam communis iusticie et precacionis universorum hospitem de Zectat, presentes literas novo sigillo omnium septem sedium duximus roborandas, secundum dicta et formam verborum universorum dominorum capituli Cybiniensis. Novum privilegium, datum anno domini M° C°C°C° LXXII⁰, in die sancti Gregorii pape.

Noi, așadar, bătrânii celor șapte scaune, și anume: cornițele Andrei de Sebeș, cornițele Petru de Sighișoara, cornițele Nicolae de Kozdat¹, cornițele Mihail de Nocrich, cornițele Laurențiu de Roșia, cornițele Hennynch de Cincu, cornițele Ștefan de Orăștie, cornițele Janusch de Sibiu, Albert de Șura Mare și toți bătrânii din întreaga provincie, am pus, la îndemnul dreptului obștesc și la rugămintea tuturor oaspeților din Sacadate, să se întărească această scrisoare cu pecetea cea nouă a tuturor celor șapte scaune, potrivit cu spusele și glăsuirea cuvintelor tuturor domnilor din capitlul din

Sibiu. Privilegiu] nou dat în anul Domnului o mie trei sute șaptezeci și doi, *h* sărbătoarea sfântului papă Grigore.

Arh. Naț. Rom., D. J. Sibiu, U.I. 25. Fotocopie la Inst. de Ist. Cluj-Napoca/1359.

Orig. perg., cu pecete rotundă de închidere din ceară albă, atârnată de un șnur de mătase verde.

EDIȚII: *Fejer*, IX/4, p. 480; *Ub.*, II, p. 372-373.

REGESTE: *Fejer*, IX/4, p. 481.

¹ Corect: *Kozd*, vechea denumire a scaunului și decanatului săsesc Rupea.

<întărire dată de cele șapte scaune săsești, adăugată la un act al lor, din anul 1359, DRH-C, XI, p. 347-348:>

Accedentes ad presenciam quidam viri honorabiles de Czechat, universorum provincialium flagitantes obnix quatenus, sub contemplacione communis iusticie ipsorumque precaminum, seriem antiqui codicis de verbo ab verbum reali forma scribendo asserere dignemur. Nos itaque, exauditis ipsorum precibus, contemplatis privilegialibus literis et auditis sepe perlectis, aures nostras erigendo aperuimus, mânu imbuta de verbo ad verbum sub novo sigillo concessimus publice scripture pacto prefulcire, sicut declaratum formula presenti existit. Testes huius sunt comes Andreas de Schebes, comes Janusch de Cybinio, comes Hennyngus de Schenk, comes Laurencius de Ruffo monte, Albertus de Magno horreo reliquique provinciales. Novum privilegium, datum anno domini M° C°C°C° LXXII⁰, in die sancti Gregorii pape, sub ligamine novi sigilli omnium septem sedium Transsiluanarum.

Înfățișându-se înaintea <noastră> niște bărbați cinstiți din Sacadate, au cerut cu stăruință, <în numele> tuturor locuitorilor provinciei, ca, ținând <noi> seamă de dreptul obștesc și de rugămințile lor, să binevoim a adevăra cuprinsul unui vechi privilegiu. transcriindu-l în chip de act legiuit, cuvânt cu cuvânt. Noi, așadar, după ce am ascultat rugămintea lor, văzând scrisoarea privilegială și auzind-o citită de mai multe ori, ne-am deschis urechile cu toată băgarea de seamă <și> am îngăduit mărinimos ca să fie întărită, cuvânt cu cuvânt, cu noua <noastră> pecete, în chip de scrisoare legiuită, după cum se arată în întocmirea de față. Martorii acestui <lucru> sunt: cornițele Andrei de Sebeș, cornițele Janusch de Sibiu, cornițele Hennyng de Cincu, cornițele Laurențiu de Roșia, Albert de Șura Mare și ceilalți locuitori ai provinciei. Privilegiu nou dat în anul Domnului o mie trei sute șaptezeci și doi, la sărbătoarea sfântului papă Grigore, sub legământul noii peceti a tuturor celor șapte scaune din Transilvania.

Arh. Naț. Rom., D.J. Sibiu, U.I.27. Fotocopie la Inst. de Ist. Cluj-Napoca/1359.

Orig. perg., cu pecete din ceară albă, atârnată de șnur de mătase verde.

EDIȚII: Zimmermann, *Texte*, pi. 4; *Ub.*, II, p. 373, nr. 977.

REGESTE: Keme'ny, *Notitia*, I, p. 163.

<Intărire dată de cele șapte scaune săsești, adăugată la actul lor din 7 septembrie 1366, Sibiu, DRH-C, XIII, p. 241 :>

Novum <privi> legium¹, datum anno domini M° C° C° C° LXXII⁰, in die sancti Gregorii pape, sub annexu novi sigillii universarum septem sedium Transsiluanarum in renovacionem datarum presencium, in testimonium de premissis omnibus hec scripta intelligentibus sew² audientibus ut habeant.

Privilegiu nou, dat în anul Domnului o mie trei sute șaptezeci și doi, în ziua sfântului papă Grigore, cu adăugarea noii peceti a tuturor celor șapte scaune <săsești> din Transilvania, ca înnoire a celor date în <scrisoarea> de față, ca toți cei care vor avea cunoștință sau vor auzi această scrisoare de mai sus, să aibă spre mărturie.

Arh. Naț. Rom., D.J. Sibiu, U. 1.81. Fotocopie la Inst. de Ist. Cluj-Napoca/1366.

Orig., perg., pecetea aplicată pe verso a căzut.

Rupt cea 0,5 cm; întregit după sens.

² Astfel în orig.

Nos, Johannes, vicewoywoda¹ Transsiluanus, memorie commendamus per presentes quod, in octavis diei Medii XL-me nune proxime preteritis, comite Nicolao de Monara, actore, ab una, parte vero ab altera Johanne et Thoma, filiis Georgii, filii Basow de Pokafalua, in causam attractis, iuxta continenciam priorum litterarum nostrarum prorogatoriarum modum et formam iudicarie nostre deliberacionis exprimencium, easdem octavas denotancium, ad nostram personaliter accedentes presenciam, per easdem partes pari et consona voce ac per modum pacificum nobis propositum exstitit pariter et relatum, oraculo vive vocis, quod, licet regia maiestas eundem comitem Nicolaum, filium Cristiani vulgariter Greeb dicti de villa Wyfalw vocata, ex humillima et instanti supplicatione eiusdem auresque audibiles suas benignitate regia prebendo, propter sua servicia fidelia², Georgio, filio Pouka de Poukafalua³, sine prole masculino, avo suo, videlicet patre domine Margarethe, matris sue, in eiusdem Georgii iuribus possessionariis ac hereditatibus in eadem possessione Pokafalua vocate⁴, in comitatu Albensi Transsiluano habita, existentibus, eundem Georgium quoquomodo tangentibus, verum heredum⁵ et legitimum³ succesorem creasset, instituisset et prefecisset de regie sue potestatis plenitudine et gracia speciali, volendo et comittendo³ ipsa regalis maiestas ut dicta iura possessionaria et hereditaria memorati Georgii, filii Pouka, in eu<nde>m⁶ Nicolaum, nepotem suum, tanquam¹ filium suum naturalem, ac ipsius Nicolai heredes et posteros iure succesorio

devolverentur, perhempnaliter³ possidenda, lege regni seu consuetudinaria, que diete institutioni sue graciose viderentur repugnare, non obstante, insuper pre<fatum N>icolaum⁷ in possessionaria porcione diete domine Margarethe, matris sue, quam ipsa similiter in dicta possessione Poukafalua³ pro iure sue quarte filialis secundum regni consuetudinem in specie habere debuisset, pro eo, quod ipsi Cristiano utputa homini ignobili et <imposse>ssionato⁷ nupta fuisset, matrimonium comisisset³, perpetuo esse successorem, eandem possessionariam porcione sibi et suis posteris confirmasset dominus noster rex prenotatus, rãcione quarum possessionariarum porcionum lis et contencio non modica inter partes predictas moța f<uis>set⁶, exorta ac diutius ventilata, eandem tamen, ut omnis litis et dissensionis materia ac invidie fomes e medio ipsorum radicitus extirparetur³, ac ipsi et eorum posteritates invicem sempiterno pacis favore et mutua se vicissitudine fraternaliter amplexari valerent, per compositionem et ordinacionem quamplurimorum proborum et nobilium virorum, pacem parcium sincere zelancium, adepta tamen prius nostra iudiciaria concordandi licencia, taliter inter se concordassent et devenissent, imo³ concordarunt et devenerunt coram nobis tali modo, quod si³ ipsi Johannes et Thomas, filii Georgii, filii Basow, pro omnimoda expedicione eorum, relictis et sedatis omnibus aquisicionibus³ ipsius comitis Nicolai, **fili**i Cristiani, in dicta possessione Poukafalua, prius recitata quartam partem eiusdem possessionis, per eundem comitem Nicolaum dudum a Martino, filio Alardi, et sororibus eiusdem, filiabus scilicet eiusdem Alardi, que olim per eundem Georgium, filium Basow, racione quarte filialis domine matris sue, sororis eiusdem Basow, filie videlicet Poka, extrãdata extitisset³, precio comparatam, pacifice, cum omnibus suis utilitatibus et pertinenciis universis, perpetuo reliquissent possidendam; ceterum residuas alias tres partes eiusdem possessionis in tres partes coequales inter se dividere tenerentur et, sorte inter ipsos immissa, terciam partem earundem, cum omnibus utilitatibus et pertinenciis quibuslibet, videlicet terris arabilibus, fimatis et campestribus, aquis, piscinis et locis piscinarum, fenetis et aliis quibuslibet utilitatibus, ad dictam quartam partem, modo premissis prius extradatam, superaddentes eidem comiti Nicolao, filio Cristiani et, per eum, suis heredibus heredumve suorum successoribus et posteritatibus universis, perpetuo et irrevocabiliter possidendam, tenendam pacifice pariter et habendam, dedissent et tradidissent, ac dederunt et tradiderunt coram nobis. Assumentes et obligantes se et eorum successores prefatum comitem Nicolaum, filium Cristiani, et suos heredes ab omnibus, temporis in processu, impetere volentibus semper et ubique propriis eorum laboribus et expensis expedire et in pacifico dominio conservare, universas eciam litteras inquisicionales, obligacionales et alias quascumque, usque diem datarum presencium, contra șese, sub qualicumque forma verborum emanatas, cassas et inanes relinquentes, viribus carituras earumque exhibicionibus⁸ nocituras. In quorum omnium premissorum testimonium, presentes litteras nostras patentes eidem⁹ duximus concedendas.

Datum in Sancto Emerico, octavo die predictarum octavarum diei Medii XL-me, inno domini Millesimo tricentesimo³ septuagesimo secundo.

Noi Ioan, vicevoievodul Transilvaniei, prin scrisoarea de față, facem cunoscut :ă, la octavele de curând trecute ale zilei Mijlocului Păresimilor¹⁰, înfățișându-se înșiși înaintea noastră, cornițele Nicolae de Mănărade, pârașul, pe de o parte, iar pe de altă parte pârașii Ioan și Toma, fiii lui Gheorghe, fiul lui Basow de Păuca, potrivit cuprinsului unei scrisori a noastre de amânare, de mai înainte, care arăta acele octave <ca soroc>, precum și rânduiala și forma hotărârii noastre judecătorești, ni s-a mărturisit deopotrivă și într-un glas și ni s-a adus la cunoștință prin viu grai de către numitele părți, prin bună înțelegere, că, deși Maiestatea regală, din plinătatea puterii sale regești și printr-o osebită milostivire, îl făcuse, îl rânduisese și îl.pusese pe acel comite Nicolae, fiul lui Cristian zis în limba obișnuită Greeb, din satul numit Ohaba, pentru credincioasele sale slujbe - în urma Preasmeritei și stăruitoarei lui rugăminți, la care bunătatea regească și-a plecat urechea spre ascultare - ca adevărat moștenitor și legiuit urmaș al lui Gheorghe, fiul lui Pouka de Păuca, <mort> fără urmași de parte bărbătească, bunicul lui, adică tatăl mamei sale, al doamnei Margareta, <punându-l> în toate drepturile de stăpânire și de moștenire ale acelui Gheorghe de pe moșia sa numită Păuca, aflătoare în comitatul Alba din Transilvania, în orice chip ar ține de pomenitul Gheorghe, voind și poruncind Maiestatea sa regală ca zisele drepturi de stăpânire și de moștenire ale pomenitului Gheorghe, fiul lui Pouka, să treacă pe veci asupra lui Nicolae, nepotul său, ca asupra fiului său firesc, cât și asupra moștenitorilor și urmașilor acestui Nicoale, prin drept de moștenire, ca să le stăpânească, fără a se ține seama de legea sau de obiceiul țării, ce pare a se împotrivi milostivei sale rânduirii, și <deși>, pe deasupra, sus-numitul domn al nostru, regele, îl rânduisese pe acel Nicolae în partea de moșie a zisei doamne Margareta, mama lui, ca bun matrimonial, spre a fi urmaș pe veci — <parte de moșie> pe care ea, după obiceiul țării, în temeiul pătrimii ei de fiică, trebuia să o aibă în natură din zisa moșie Păuca, pentru faptul că fusese măritată cu acel Cristian, adică cu un om nenobil și fără moșie -, și întărise, lui și urmașilor săi, acea parte de moșie, <totuși> din pricina acestor părți de moșie se iscase și se purtase multă vreme între părțile sus-zise o pricină sau ceartă foarte mare; în cele din urmă, pentru ca orice prilej de pricină și neînțelegere și orice pricină de pizmă să fie smulse din rădăcină din mijlocul lor și pentru ca ei și urmașii lor să se poată îmbrățișa frățește unii pe alții întru dragostea unei păci veșnice și cu iubire unul față de altul, în urma împăcării și rânduiei <puse la cale> de mai mulți bărbați nobili și cinstiți, râvnind din tot sufletul la pacea dintre părți, s-au înțeles - după ce mai întâi au căpătat învoirea noastră judecătorească de a se înțelege - și au ajuns la următoarea învoială, și se înțeleg și se învoiesc și înaintea noastră, așa că, mai întâi, acești Ioan și Toma, fiii lui Gheorghe, fiul lui Basow, pentru o deplină descărcare a lor, cu stingerea și părăsirea tuturor plângerilor comitelui Nicolae, fiul lui Cristian, cu privire la sus-pomenita moșie Păuca, i-au lăsat acestuia o pătrime din acea moșie - cumpărată mai de

mult cu bani de către acel comite Nicolae de la Martin, fiul lui Alard, și de la surorile acestuia, adică fiicele lui Alard, care <pătrime> fusese odinioară dată de către pomenitul Gheorghe, fiul lui Basow, ca fiind pătrimea de fiică a doamnei mame a lor¹, sora numitului Basow, adică fiica lui Pouka - spre a o stăpâni în pace, cu toate folosințele ei și cu tot ce ține de ea; apoi, fiind ținute datori a împărți între ei celelalte trei părți rămase ale acestei moșii în trei părți deopotrivă și făcând tragere la sorți între ei, au dat și au încredințat una din cele trei părți, <trase la sorți>, împreună cu orice folosințe ale ei și cu toate cele ce țin de ea, adică cu orice pământuri de arătură, gunoite ori de câmp, ape, heleștee și locuri de pescuit, fânațe și orice alte folosințe, adăugând-o la pomenita pătrime, dată mai înainte în felul arătat, celui comite Nicolae, fiul lui Cristian, și, prin el, tuturor moștenitorilor lui și urmașilor acestor moștenitori, ca s-o stăpânească, s-o țină și s-o aibă pe veci, în pace și nestrămutat, și i-au dat-o și i-au încredințat-o și în fața noastră. Legându-se și îndatorându-se, ei și urmașii lor, să păstreze totdeauna și oriunde în pașnică stăpânire pe pomenitul comite Nicolae, fiul lui Cristian, și pe moștenitorii lui, și să-i apere, în curgerea timpului, cu osteneala și pe cheltuiala lor, împotriva aceluia care ar voi să-i tulbure, socotind și toate scrisorile lor de cercetare și de legământ¹², și oricare altele, date până la această dată, unii împotriva altora, orice cuprins ar avea ele, ca desființate, zadarnice, lipsite de putere și vătămătoare pentru cei ce le-ar înfățișa. Spre mărturia tuturor celor de mai sus, am hotărât să le dăm această scrisoare deschisă a noastră.

Dat la Sântimbru, în a opta zi a pomenitelor octave ale Mijlocului Păresimilor, în anul Domnului o mie trei sute șaptezeci și doi.

Arh. Naț. Rom., D. J. Cluj, Doc. medievale, Col. J. Kemeny, nr. 64.

Transumpt în actul lui Ștefan, voievodul Transilvaniei, din 1 februarie 1373 (nr.204), transcris, la rândul său, de regele Ludovic, la 6 februarie 1373 (nr. 205), transcris și acesta în actul notarului Urbanus, din 20 septembrie 1446, Sibiu. De observat că numele mai multor demnitari menționați în privilegiul din 6 februarie 1373 nu corespund situației de fapt, ceea ce trezește suspiciuni (cf. nr. 163, 167,174).

Copie modernă la Keme'ny, *Dipl. Trans. Appendix*, 3, nr. 105 (cu mici deosebiri și cu data greșită: 12 martie 1372).

EDIȚII: *Transilvania*, 1872, p. 66; *Ub.*, II, p. 374-375.

REGEȘTE: *Tort. Târ*, 1889, p. 552-553, nr. 146 (cu data greșită: 24 martie 1372).

¹ Până aici, scris cu litere ușor alungite.

² Urmează: *eundem comitem Nicolaum*; fiind de prisos, le-am omis.

³ Astfel în transumpt.

⁴ Corect: *vocata*.

⁵ Corect: *keredem*.

⁶ Rupt 0,5 cm; întregit după sens.

⁷ Rupt cea 1,5 cm; întregit după sens și context.

⁸ Corect: *exhibitoribus*.

⁹ Corect: *eisdem*.

¹⁰ 10 martie 1372.

¹¹ A lui Martin și a surorilor sale.

¹² Adică de supunere la compromis sau arbitraj.

Nos, capitulum ecclesie Waradyensis, significamus tenore presencium quibus expedit universis <quod>¹ religiosus vir, frater Henricus, abbas monasterii sancti Johannis dyochesis Waradyensis, vice et nomine religioŝi viri, domini Ottonis, abbatis monasterii beate Mărie virginis de Clusmonustra, nostram accedens presenciam, exhibuit nobis quasdam <littera>²s³ patentes magnifici viri, quondam Stephani, woyuode Transsiluani et com<iti>³s³ de Zonuk, tenoris infrascripti, petens nobis <c>um¹ instancia ut easdem, propter maiorem cautelam, de <verb>o² ad verbum transscribi⁴ et <sub>² transscri<pti>³ forma eidem <da>re¹ dignaremur; quarum tenor talis est: <Urmează actul lui Ștefan, voievodul Transilvaniei, din 24 martie 1347, Turda, cuprinzând actul lui Ludovic I, regele Ungariei, din 16februarie 1347, Buda, Jakab, Kol. okl., I, p. 46-~47>. Nos enim, iustis et legitimis⁴ petitionibus eiusdem domini abbatis annuentes, predictas litteras de verbo ad verbum transscribi⁴ fecimus et sigillo nostro consignari.

Datum in die Cene domini, anno eiusdem M^{mo} CCC^{mo} LXX^{mo} secundo.

Noi, capitlul bisericii de Oradea, prin cuprinsul celor de față, facem cunoscut tuturor căroră se cuvine că, venind înaintea noastră, cuviosul bărbat, fratele Henric, abatele mănăstirii sfântului Ioan din dieceza de Oradea, în locul și în numele cuviosului bărbat, domnul Otto, abatele mănăstirii fericitei fecioare Măria din Cluj-Mănăstur, ne-a înfățișat o scrisoare deschisă a măritului bărbat, răposatul Ștefan, voievodul Transilvaniei și comite de Solnoc, cu cuprinsul de mai jos, cerându-ne cu stăruință ca, pentru o mai mare cheazășie, să binevoim a <pune> să fie transcrisă cuvânt cu cuvânt și să i-o dăm lui în chip de transcriere; iar cuprinsul <acelei scrisori> este acesta: <Urmează actul lui Ștefan, voievodul Transilvaniei, din 24 martie 1347, Turda, DIR-C, veac XIV, voi. IV, p. 342-343, cuprinzând actul lui Ludovic I, regele Ungariei, din 16februarie 1347, Buda, ibidem, p. 332-333>. Iar noi, încuviințând dreptele și legiuitele cereri ale aceluia domn abate, am pus să se transcrie sus-zisa scrisoare cuvânt cu cuvânt și să se întărească cu pecetea noastră.

Dat în ziua Cinei Domnului, în anul aceluiași o mie trei sute șaptezeci și doi.

Arh. Naț. Magh., DI.26.753. Fotocopie la Inst. de Ist. Cluj-Napoca/1347.

Orig., hârtie, cu urmele unei pecefi aplicate în document pe verso.

EDIȚII: Jakab, Kol. okl., I, p. 46-47.

¹ Îndoit cea 0,5 cm; întregit după sens.

² Pată de umezeală cea 1 cm; întregit după sens.

³ Pată de umezeală 0,5 cm; întregit după sens.

⁴ Astfel în orig.

1372 martie 29, Avignon

Dilecto filio Ladislao dicto Cato, canonico et preposito ecclesie Transiluanensis, decretorum doctori, salutem etc. Literarum scientia, vite ac morum decor et alia

probitatis et virtutum merita, super quibus apud nos fidedigno commendans¹ testimonio, nos inducant ut te favore apostolico prosequamur. Exhibita siquidem nobis pro parte tua petitio continebat quod, dudum canonicatu et prebenda ac prepositura ecclesie Transilvanensis, per obitum quondam Johannis Ruffi ipsius ecclesie canonici et prepositi, qui extra Romanam curiam diem clausit extremum, vacantibus, venerabilis frater noster Demetrius, episcopus Transilvanensis, cum ad episcopum Transilvanensem, qui est pro tempore, ipsorum canonicatus et prebende ac prepositure collatio et provisio etiam de antiqua et approbata ac hactenus pacifice observata consuetudine pertineant, canonicatum et prebendam ac preposituram predictos sic vacantes, nulli debitos, tibi auctoritate ordinaria contulit et providit etiam de eisdem canonicis, nisi apostolice reservationes obstarent.

Cum autem, sicut eadem petitio subiungebat, tu dubites canonicatum et prebendam ac preposituram predictos, quequidem prepositura maior post episcopalem in eadem ecclesia dignitas reputatur et que sine cura existit, fore tempore collationis et provisionis huiusmodi dispositioni apostolice specialiter reservatos, teque posse propterea super eis imposterum molestari, nos, volentes te, pro quo etiam dictus episcopus asserens te dilectum suum nobis super hoc humiliter supplicavit, premissorum intuitu favore prosequi gratioso, ipsius episcopi ac tuis in hac parte supplicationibus inclinati, volumus et apostolica tibi, preposituram Demesiensem, Vesprimiensem diocesis, ac Strigoniensem et Agriensem ecclesiarum canonicatus et prebendas obtinenti, auctoritate concedimus quod collatio et provisio predictae et quecumque inde secuta perinde a dato presentium, dummodo dictus Johannes familiaris noster non fuerit, valeant et plenam obtineant roboris firmitatem, ac si de dictis canonicatu et prebenda ac prepositura ecclesie Transilvanensis nulla per sedem apostolicam specialis reservatio facta foret. Volumus autem quod, quamprimum predictam preposituram Transilvanensem fueris pacifice assecutus, preposituram prefațam Demesiensium ecclesiarum², quam, ut prefertur, obtines et quam extunc vacare decernimus, omnino dimittere tenearis. Nulli ergo etc. usque nostre voluntati et concessionis infringere etc.

Datum Avinione, IV. Kalendas Aprilis, anno secundo.

Iubitului fiu Ladislau zis Cato, canonic și prepozit al bisericii Transilvaniei, doctor în dreptul canonic, mântuire etc.

Știința ta de carte, cuviința vieții și purtării tale, cât și alte vrednicii ale cinstei și virtuții tale, pentru care ești lăudat în fața noastră printr-o mărturie vrednică de crezare, ne înduplecă să te îmbrățișăm cu sprijinul nostru apostolic. Într-adevăr, cererea ce ne-a fost înfățișată din partea ta arată că, <întrucât> canonicatul, prebenda și prepozitura bisericii Transilvaniei erau de mult vacante prin moartea lui Ioan cel Roșu, canonic și prepozit al acelei biserici, care și-a dat sfârșitul în afara curții romane, venerabilul nostru frate Dumitru, episcopul Transilvaniei, ți-a hărăzit ție și te-a și numit pe tine, potrivit canoanelor, în temeiul puterii episcopale, în canonicatul, prebenda și prepozitura rămase astfel vacante <și> nedatorate nimănui - deoarece dăruirea și

numirea în acele canonicat, prebendă și prepozitură, chiar după vechiul și încuviințatul obicei <al regatului>, păzit în pace până acum, țin de episcopul Transilvaniei aflător în slujbă -, dacă nu s-ar împotrivi cumva vreunele <măsurile de> păstrare pe seama scaunului apostolic.

Deoarece însă, după cum adăuga pomenita cerere, tu ești în îndoială dacă suszise le canonicat, prebendă și prepozitură - care prepozitură e socotită cea mai de seamă demnitate în acea biserică după cea episcopală, și care nu e legată de păstoria <sufletelor> - ar fi fost păstrate pe seama scaunului apostolic la timpul acestei dăruiri și numiri, și din această pricină ai putea pe viitor să fii tulburat în privința lor, voind noi, în temeiul celor de mai sus, să ne milostivim a te ajuta pe tine - pentru care și numitul episcop ne-a rugat cu smerenie în această privință, spunând că ești ocrotitul său -, încuviințând noi rugămintea episcopului și pe a ta întru acestea, în temeiul puterii apostolice, îți îngăduim ție, care ții prepozitură din Demes, din dieceza de Vesprim, cât și canonicatele și prebende bisericilor de Strigoni și de Agria, ca dăruirea și numirea, suszise, și toate cele ce au urmat din ele să aibă deopotrivă putere și tărie deplină de la data celor de față, dacă zisul Ioan nu va fi fost în slujba noastră și dacă nu s-ar fi făcut nici o osebită păstrare pe seama scaunului apostolic, cu privire la pomenitele canonicat, prebendă și prepozitură ale bisericii Transilvaniei. Voim însă ca, îndată ce vei fi intrat în stăpânirea suszisei prepozituri a bisericii Transilvaniei, să te îndatorezi a lăsa neapărat zisa prepozitură a bisericii din Demes, pe care, după cum se spune mai sus, o ai, și pe care o declarăm vacantă de atunci. Nimănu, așadar etc. până la³: să calce voința și scutirea dată de noi etc.

Dat la Avignon, în a patra zi înainte de calendele lui aprilie, anul al doilea.

Arh. Vat., Reg. Aven., 185, fol. 370v.-371r. Fotocopie la Inst. de Ist. Cluj-Napoca/1372.

Orig., hârtie.

EDIȚII: *Archiv*, XXIV, p. 590-591.

¹ Astfel în orig.

² Astfel în orig.; corect: *Demesiensis ecclesie*.

³ Indicație de cancelarie pentru prescurtarea unor formule stereotipe.

Religiosis viris et honestis, conventui ecclesie beate Mărie virginis de Clusmonustra, amicis suis, Johannes, vicewoyuoda Transsiluanus, amicitiam paratam.

Dicit nobis Petrus, filius Andree de Baduk, quod ipse in dominium quarundam possessionariarum porcionum in possessione Aladar vocata habitat, per nobiles de Doboka pro suis serviciis meritoriis traditarum, in comitatu de Doboka existentis¹, iuxta continenciam instrumentorum suorum, per formam iuris vellet introire, si contradicchio cuiuspiam non obviaret in hac parte. Super quo, vestram petimus

amiciciam presentibus diligenter quatenus vestrum mittatis hominem pro testimonio fidedignum, quo presente, Nycolaus de Baduk vel Johannes dictus Toth de Chamafaya aut Job, filius Gregorii de Sancto Martino, seu Johannes, filius Pauli de eadem Chamafaya, aliis absentibus, homo noster, ad faciem iamdicte possessionis, Aladar vocate, accedendo, vicinis et commetaneis eiusdem legitime² undique inibi convocatis et presentibus, in possessionariis porcionibus in eadem habitis, iuxta continenciam instrumentorum eiusdem, statuatur et introducat eundem, si contradicchio cuiuspiam non obviaret in hac parte; contradictores vero, si qui fuerint, citeț eosdem in nostram presenciam ad terminum competentem, rationem contradiccionis eorum reddituros. Et post hec, seriem omnium premissorum, prout fuerit oportunum³, nobis in vestris litteris amicabiliter rescribatis.

Datum in Sancto Emerico, tercio die festi Pasche domini, anno eiusdem M^{mo} CCC^{mo} LXX^{mo} secundo.

Cuvioșilor și cinstiților bărbai, conventului bisericii fericitei fecioare Măria din Cluj-Mănăștur, prietenilor săi, Ioan, vicevoievodul Transilvaniei, cu toată prietenia.

Ne spune Petru, fiul lui Andrei de Badoc, că el vrea să intre pe calea legii, potrivit cuprinsului actelor sale, în stăpânirea unor părți de moșie avute în moșia numită Aladar, ce se găsește în comitatul Dăbâca, ce i-au fost trecute lui pentru slujbele sale vrednice, de către nobilii de Dăbâca, dacă nu se va ridica împotrivirea cuiva în această privință. Drept aceea, prin cele de față, cerem stăruitor Prieteniei voastre să trimiteți pe omul vostru de mărturie vrednic de crezare, în fața căruia, omul nostru, Nicolae de Badoc sau Ioan zis Toth de Ciumăfaia ori Jov, fiul lui Grigore de Zenthmartun, sau, în lipsa acestora, Ioan, fiul lui Pavel tot de Ciumăfaia, ducându-se la sus-zisa moșie numită Aladar, după ce vor fi chemați legiuit acolo vecinii și megieșii ei de peste tot și vor fi de față, să-i dea în stăpânire și să-l pună în stăpânirea părților de moșie avute în acea <moșie Aladar>, potrivit cuprinsului actelor lui, dacă nu se va ridica împotrivirea cuiva în această parte; iar pe împotrivitori, dacă vor fi unii, să-i cheme înaintea noastră la un soroc potrivit, spre a da seamă de temeiul împotrivirii lor. Și după acestea, să aveți bunătatea a ne da seama în scrisoarea voastră despre desfășurarea tuturor celor de mai sus, așa cum va fi cu cale.

Dat la Sântimbru, în a treia zi a sărbătorii Paștelui Domnului, în anul aceleuiași o mie trei sute șaptezeci și doi.

Arh. Naț. Magh., Dl. 27 143. Fotocopie la Inst. de Ist. Cluj-Napoca/1372.

Transumpt în actul conventului din Cluj-Mănăștur, dat după 30 martie 1372, nr. 111.

Copie simplă din sec. al XIX-lea, la Keme'ny, *Dipl. Trans. Appendix*, 3, nr. 114 (cu data aproximativă: circa 29 martie 1372).

¹ Corect: *existente*.

² Astfel în transumpt.

³ Corect: *opportunum*.

Nobili viro et honesto Johanni, vicewoyuode Transsiluano, amico eorum honorando, conventus monasterii beate Mărie virginis de Clusmonustra, amicitiam paratam debito cum honore.

Litteras vestre nobilitatis noveritis nos recepisse in hec verba: <Urmează actul lui Ioan, vicevoievodul Transilvaniei, din 30 martie 1372, Sântimbru, nr. 110>.

Nobilului și cinstului bărbat Ioan, vicevoievodul Transilvaniei, prietenului lor vrednic de cinste, conventul mănăstirii fericitei fecioare Măria din Cluj-Mănăştur, cu toată prietenia și cinstea cuvenită.

Aflați că noi am primit scrisoarea nobleței voastre cu acest cuprins: <Urmează actul lui Ioan, vicevoievodul Transilvaniei, din 30 martie 1372, nr. 110>.

Arh. Naț. Magh., Dl.27.143. Fotocopie la Inst. de Ist. Cluj-Napoca/1372.

Orig., perg., incomplet, cu scris îngrijit.

Copie simplă din sec. al XIX-lea, la Keme'ny, *Dipl. Trans. Appendix*, 3, nr. 114 (cu data: circa 29 martie 1372).

Datat astfel pe baza actului din 30 martie 1372, pe care îl transcrie.

ttt

1372 martie 31

<Intărire dată de cele șapte scaune săsești, adăugată la actul lor din 23 octombrie 1371\ nr. 75:>

Sed causa renovacionis presentis pagine veniens ad conspectum universitatis seniorum provincialium honorabilis vir et discretus, videlicet Rudolfus, villicus de Merenburch, supplicans nostre universității, prece studiosa multum humiliter, quatenus formam veteris privilegii scribere et inserere faceremus de verbo ad verbum, causa iusticie et amplioris certitudinis pacis future. Nos igitur, pretacti provinciales, inspectis et exauditis iustis et rectis petitionibus ipsius Rudolfi, villici, sub robore novi sigillii presentes fecimus roborare, sicut tenor precedens cānit. Novum privilegium, datum anno domini millesimo CCC^o LXXII, in die quarte ferie festi Pasche, sub robore novi sigillii omnium septem sedium, in testimonium de premissis hoc.

Dar pentru înnoirea scrisorii de față a venit înaintea obștii bătrânilor provinciei, cinstul și chibzuitul bărbat, anume Rudolf, judele din Feldioara, rugându-se preasmerit de obștea noastră, cu stăruitoare rugămintă, să punem, de dragul dreptății și a unei mai mari siguranțe a păcii viitoare, să se scrie cuprinsul vechiului <lor> privilegiu și să se treacă, cuvânt cu cuvânt, <în scrisoarea de față>. Noi, așadar, pomeniții <bătrâni> ai provinciei, cercetând și ascultând dreapta și îndreptățită cerere a acestui Rudolf, judele, am pus să se întărească scrisoarea de față cu noua pecete, după cum glăsuiește cuprinsul de mai înainte. Privilegiu nou, dat în anul Domnului o mie trei sute șaptezeci și doi, în miercură de după Paști, sub țaria noii peceți a tuturor celor șapte scaune, întru mărturia celor de mai sus.

¹ Data de an a documentului de înnoit rezultă din transumptul din 1413: anul 1371.

Nos, Emericus, voyuoda Transsiluanus et comes de Zonuk, memorie commendamus quod in congregacione nostra generali universității nobilium et alterius cuiusvis status et condicionis hominum diete partis Transsilua<ne, in octavis festi Pasce domini>¹ Torde celebrata, magister Stephanus, filius Johannis de Sancto Georgio, in<ter ali>os² causidicos, adducto secum Blasio, filio Sandur de Zyluas, in tenera etate constituto novem annorum, prout omnino metiri poterat³, ad nostram accedendo presenciam, in persona eiusdem Blasii, filii Sandur, ac Sandur, <fratris eiusdem Blasii, similiter tenere>⁴ etatis, contra nobilem dominam Katherina vocatam, consortem Thome, filii Nicolai, filiam videlicet Gyule, filii Sumbur de Zyluas, quasdam litteras patentes excellentissimi principis, domini noștri Lodouici, dei gracia, illustris regis Hungarie, maiori suo sigillo consignatas, per omnia hune tenorem continentes, nobis presentavit: <Urmează actul lui Ludovic I, regele Ungariei, din 7 mai 1370, DRH-C, XIII, p. 760-761>. Quarum litterarum exhibicionibus factis et perlectis continenciis earundem, idem magister Stephanus, ex nostra commissione, tutor et conservator ipsorum puerorum, in personis eorundem allegabat eo modo, quod eadem nobilis domina Katherina, consors ipsius Thome, et, per consequens, ipse Thomas, dominus et maritus suus, vltra³ quâm iuri ipsius domine, ratione sue quarte filialis, conveniret de possessionariis porcionibus condam predicti Gyule, filii Sumbur, avi videlicet eorundem Blasii et Sandur, in possessionibus Zyluas, Ewrmenes, Septeer, Keykus et Apathy vocatis, habitis et existentibus, occupassent et occupando uterentur; nam predictus Gyula sex filias habuisset, quarum quinque viris nobilibus matrimoniali federe fuissent copulate, et solum ipsa domina Katherina predicto Thome, homini inpossessionato³, fuisset tradita atque copulata, et ex eo eadem non magis nisi sextam partem quarte⁵ partis⁵ possessionum et porcionum possessionariarum prefati Gyule, pretextu sue quarte filialis, posset optinere³.

Quibus auditis, idem Thomas, filius Nicolai, pro eadem nobili domina, consorte sua, cum procuratoriis litteris conventus monasterii beate Mărie virginis de Clusmonostra, exurgendo, respondit eo modo, quod ipsa nobilis domina, consors sua, et, per consequens, ipse in iuribus eiusdem domine de possessionariis porcionibus supradicti Gyule, pro sua quarta filiali censis et statutis, vigore instrumentali forent et existerent, que in instanti coram nobis posset exhibere, et ibidem, in suorum verborum certius documentum, quasdam litteras patentes predicti conventus, feria quinta proxima ante festum Conversionis beati Pauli

apostoli, anno domini M^{mo} CCC^{mo} LXX-mo confectas, super statucione quarte filialis prescripte domine nobis rescriptionales, tenorem litterarum nostrarum eidem conventui directarum, de verbo ad verbum, in se continentes, nobis presentavit. Quarum tenores nos informabant eo modo, quod in congregacione nostra generali universitați nobilium et alterius cuiusvis status et condicionis hominum diete partis Transsiluane, die dominico proximo post festum Omnium Sanctorum, anno domini M^{mo} CCC^{mo} LXXmo nono preterita⁵, Torde⁵ celebrata, Thomas, filius Nicolai, in persona nobilis domine Katherine, consortis sue, filie videlicet Gyule, filii Sumbur de Zyluas, de medio aliorum causidicorum coram nobis consurgendo, quasdam litteras patentes excellentissimi principis, domini nostri Lodouici, dei gracia, incliti regis Hungarie, super gracia eidem nobili domine et, per consequens, dicto Thome, per ipsum dominum nostrum regem graciose facta, confectas, per omnia hunc tenorem continentes nobis presentasset: <Urmează actul lui Ludovic I, regele Ungariei, din 31 mai 1369, Vișegrad, ibidem, p. 603>. Quarum litterarum exhibicionibus factis et perlectis continenciis earundem, prefatus Thomas, filius Nicolai, predictam <nobilem>⁶ dominam, consortem suam, in dominium provisionis et iuris racione pretacte quarte filialis, de prefatis possessionibus quondam Gyule, patris sui, sibi provenire debentibus, per viam iusticie introduci et statui postulasset. Unde, quia ad ipsam introduccionem et statuci<onem ...>us⁷ transmitti <...>⁸ in quibus conventus litteratorie requisissemus <...>⁸ quatenus ipsorum hominem pro testimonio fidedignum, quo presente <...>⁹.

Noi, Emeric, voievodul Transilvaniei și comite de Solnoc, dăm de știre că, în adunarea noastră obștească, ținută la Turda, la octavele sărbătorii Paștelui Domnului¹⁰, cu obștea nobililor și a oamenilor de orice altă stare și treaptă din zisele părți ale Transilvaniei, magistrul Ștefan, fiul lui Ioan de Sângeorgiu, venind înaintea noastră, printre alți împiricinați - aducându-l cu sine pe Blasiu, fiul lui Sandur de Silivaș, aflat la vârsta fragedă de nouă ani, după cum s-a putut judeca -, în numele aceluiași Blasiu, fiul lui Sandur, și a lui Sandur, fratele aceluiași Blasiu, de asemenea de vârstă fragedă, împotriva nobilei doamne numite Ecaterina, soția lui Toma, fiul lui Nicolae, adică fiica lui Gyula, fiul lui Sumbur de Silivaș, ne-a înfățișat o scrisoare deschisă a Preaînălțatului principe, domnul nostru Ludovic, din mila lui Dumnezeu, ilustrul rege al Ungariei, însemnată cu pecetea sa mare, având întru totul acest cuprins: <Urmează actul lui Ludovic I, regele Ungariei, din 7 mai 1370, DRH-C, XIII, p. 761>. După înfățișarea acestei scrisori și citirea cuprinsului ei, magistrul Ștefan, din porunca noastră, tutorele și apărătorul acelor copii, a spus, în numele lor, astfel, că nobila doamnă Ecaterina, soția lui Toma, și, ca urmare, același Toma, stăpânul și soțul său, au pus stăpânire și folosesc stăpânind mai mult decât s-ar cuveni dreptului acelei doamne, în temeiul pătrimii cuvenite ei ca fiică, din părțile de moșie ale răposatului Gyula, sus-zis, fiul lui Sumbur, adică bunicul acelor Blasiu și Sandur, avute și aflate în moșiile numite Silivaș, Urmeniș, Șopteriu, Chiochiș și Apatiu; căci sus-zisul Gyula a avut șase fiice, din care cinci au fost unite prin căsătorie cu bărbați nobili, și numai doamna Ecaterina a fost dată

și unită cu acel Toma, om fără moșie, și de aceea ea să nu poată să dobândească, în temeiul pătrimii cuvenite fiicei, mai mult decât a șasea parte din pătrimea moșiilor și părților de moșie ale pomenitului Gyula.

Auzind acestea, Toma, fiul lui Nicoale, ridicându-se în numele aceleiași nobile doamne, soția sa, cu scrisoarea de împuternicire a conventului mănăstirii fericitei fecioare din Cluj-Mănăstur, a răspuns astfel, că nobila doamnă, soția sa, și, ca urmare, el însuși au fost și sunt în drepturile lăsate și date în stăpânire aceleiași doamne din părțile de moșie ale sus-zisului Gyula, pentru pătrimea cuvenită fiicei, în temei scris, pe care poate să-l arate înaintea noastră pe loc, și ne-a <și> înfățișat, tot acolo, spre <întărirea> spuselor sale, un act neîndoios, o scrisoare deschisă, trimisă ca răspuns nouă de sus-zisul convent, întocmită în joia dinaintea sărbătorii întoarcerii fericitului apostol Pavel, în anul Domnului o mie trei sute șaptezeci", cu privire la darea în stăpânire a pătrimii cuvenite ca fiică sus-scisei doamne, cuprinzând în ea, din cuvânt în cuvânt, cuprinsul scrisorii noastre trimise aceluiași convent. Cuprinsul acestora ne înștiința astfel că, în adunarea noastră obștească, ținută la Turda, în duminica de după sărbătoarea Tuturor sfinților din anul Domnului o mie trei sute șazeci și nouă¹², cu obștea nobililor și a oamenilor de orice altă stare și treaptă din zisele părți ale Transilvaniei, Toma, fiul lui Nicolae, ridicându-se înaintea noastră din mijlocul celorlalți împetricinați, în numele nobilei doamne Ecaterina, soția sa, adică fiica lui Gyula, fiul lui Sumbur de Silivaș, ne-a înfățișat o scrisoare deschisă a Preînălțatului principe, domnul nostru Ludovic, din mila lui Dumnezeu, vestitul rege al Ungariei, întocmită cu privire la milostivirea făcută cu bunăvoință de domnul nostru, regele, aceleiași nobile doamne și, prin urmare, zisului Toma, având întru totul acest cuprins: <Urmează actul lui Ludovic I, regele Ungariei, din 31 mai 1369, Vișegrad, ibidem, p. 603-604>. După înfățișarea acestei scrisori și citirea cuprinsului ei, pomenitul Toma, fiul lui Nicolae, ceruse ca sus-zisa nobilă doamnă, soția sa, să fie pusă și să i se dea, pe cale legiuită, în stăpânire înzestrarea și dreptul ce i se cuvin, în temeiul pomenitei pătrimii a fiicei, din sus-zisele moșii ale răposatului Gyula, tatăl său. La care, deoarece la acea punere și dare în stăpânire ... să fie trimis ... cerusem în scris conventului ... <să trimită> pe omul lor de mărturie vrednic de crezare, înaintea căruia....

Arh. Naț. Magh., DI.27 430. Fotocopie la Inst. de Ist. Cluj-Napoca/1369.

Orig., hârtie, deteriorat, cu partea finală lipsă.

Datarea aproximativă s-a făcut în funcție de adunarea generală a Transilvaniei, care, după 7 mai 1370 - data documentului transcris, nu s-a mai p'nut în perioada voievodatului lui Emerik Lackfi (1369-septembrie 1372, cf. Pali, *Cronologia*, p. 502) decât începând cu 4 aprilie 1372.

EDIȚII: DRH-C, XIII, p. 761-764 (cu datarea: după 7 mai 1370).

¹ Rupt cea 6 cm; întregit după actul din 11 aprilie 1372, Turda, nr. 117.

² Șters cea 1 cm; întregit după sens.

³ Astfel în orig.

⁴ Rupt cea 6 cm; întregit după sens și context.

⁵ Scris deasupra rândului, de aceeași mână.

⁶ Rupt cea 2 cm; întregit după sens.

⁷ Rupt cea 11 cm; întregit parțial, după sens.

⁸ Rupt cea 5 cm.

⁹ Ultima parte a documentului lipsește.

¹⁰ 4 aprilie 1372.

¹¹ 24 ianuarie 1370.

¹² 4 noiembrie 1369.

Nos, magister Vbul, vicecomes comitatus Orodienensis, et quatuor iudices nobilium de eodem, memorie commendamus quod Nicolaus, iobagio de Kezy, et Thomas, iobagio Ladislai, filii Pocholch de Irud, filii Simonis, ab una parte, vero ab altera, Chepam¹, famulus magistri Vbul, coram nobis personaliter constituti, predicti <filii>² Simonis ipsum Chepam super morte Johannis et Petri, filiorum Thome, qui, casualiter, per iamdictum Chepan¹ et Micaelem¹, famulum suum, fuerant interempti, ordinacione virorum proborum, miserunt expeditum ac, modis omnibus, absolutum; solvendo tamen homagio eorum ex integro. Obligantes et partes predictae, et obligaverunt coram nobis, quod, si que parcium, ac cognati vel proximi quarumlibet parcium, pro dicta causa rexiam³ ac molestiam parti altere veilet inferre, extunc in omagio¹ ipsius convincatur, eo facto. In cuius composicionis testimonium, ad instanciam ipsius Cepan¹, presentes duximus concedendas.

Datum in Iwanch, feria tertia post diem Concussionis ovorum, anno domini M^{m0} CCC^{m0} LXX^{m10} secundo.

Noi, magistrul Ubul, vicecomitele comitatului Arad, și cei patru juzi ai nobililor din același comitat, dăm de știre că, înfațișându-se înșiși înaintea noastră, Nicolae, iobag din Chesinț, și Toma, iobagul lui Ladislau, fiul lui Pocholch de Iregd⁴, fiii lui Simion, pe de o parte, iar pe de alta, Cepan, slujitorul magistrului Ubul, sus-zișii fii ai lui Simion, prin rânduiala unor bărbați cinstiți, l-au lăsat pe Cepan să plece descărcat și întru totul iertat cu privire la moartea lui Ioan și a lui Petru, fiii lui Toma, care au fost uciși din întâmplare de sus-zisul Cepan și de Mihail, sluga sa; plătindu-se totuși, pe de-a întregul, răscumpărarea prețului omorului lor. Și legându-se sus-zisele părți, și s-au legat și înaintea noastră, ca, dacă vreuna din părți, precum și neamurile și rudele oricăreia dintre părți, ar voi să pricinuiască celeilalte părți ceartă și supărare pentru zisa pricină, atunci să fie osândită, prin acest fapt, la aceeași răscumpărare a prețului omorului. Spre mărturia cărei învoieli, la stăruința lui Cepan, am hotărât să dăm scrisoarea de față.

Dat la Iwanch, în marțea de după ziua *Concussio ovorum*, în anul Domnului o mie trei sute șaptezeci și doi.

Arh. Naț. Magh., Dl. 52 200. Xerocopie la Inst. de Ist. Cluj-Napoca/1372.

Orig., hârtie, cu fragmentele a trei peceți de închidere.

¹ Astfel în orig.

² Pată de umezeală cea 1 cm; întregit după sens.

³ Corect: *rixam*.

⁴ Identificare probabilă.

Nos, Mychael, filius Jacobi de Sancto Edigio, et Thomas, filius Raphaelis de Kend, iudices nobilium comitatus de Doboca, memorie commendamus per presentes quod, cum nos, ad petitionem Johannis, filii Gregorii de Kyde, unum ex nobis, videlicet predictum Mychaelem, filium Jacobi, ad infrascriptum negocium declarandum pro testimonio duximus transmittendum, qui demum exinde reversus nobis retulit viva voce quod ipse, unacum predicto Johanne, filio Gregorii, ad possessionem Zenthyuan, nobilium de eadem, personaliter¹ accessisset, ubi, coram Stephano dicto Wos, villico et universis hospitibus de eadem Zenthyuan, Bartham, iobagionem Leukus de Kezew, hospitem de eadem Zenthyuan, feria sexta proxima post festum Passce domini nune proxime preteritum, cum ipso, ad congregacionem magnifici viri domini Emerici, woyuode Transsilvani et comitis de Zonuk, proxime celebrandam, prohibuisset², ratione subtraccionis trium bovum eiusdem Johannis, filii Gregorii, prenotati; adiecit eciam, coram ipso et predictis Stephano et universis populis de Zenthyuan predicta, predictus villicus³ prelibatum Bartham iobagionem ipsius Leukus esse¹ asseruisset.

Datum in Lona, feria tertia proxima post octavas predicti festi Passce domini, anno eiusdem M^{mo} CCC^{mo} LXX^{mo} secundo.

Noi, Mihail, fiul lui Iacob de Sântejude, și Toma, fiul lui Rafael de Chendru, juzii nobililor din comitatul Dăbâca, dăm de știre prin scrisoarea de față că, întrucât noi, la cererea lui Ioan, fiul lui Grigore de Chidea, am trimis spre mărturie pe unul dintre noi, adică pe sus-zisul Mihail, fiul lui Iacob, pentru cercetarea trebii scrise mai jos, acesta, întorcându-se apoi de acolo, ne-a spus prin viu grai că a mers el însuși, dimpreună cu sus-zisul Ioan, fiul lui Grigore, pe moșia Sântioana a nobililor de <Sântioana>, unde, înaintea lui Ștefan zis Wos, a judei și a tuturor oaspeților din același sat Sântioana, a chemat, în vinerea de după sărbătoarea Paștelui Domnului acum de curând trecută⁴, pe Barta, oaspete din același sat Sântioana, iobagul lui Leukus de Chesău, împreună cu acesta, la adunarea măritului bărbat, a domnului Emeric, voievodul Transilvaniei și comite de Solnoc, ce se va ține în curând, în pricina furtului a trei boi ai aceluia Ioan, fiul lui Grigore, mai sus însemnat; și a adăugat că, înaintea lui, și a lui Ștefan și a tuturor oamenilor din sus-zisul <sat> Sântioana, mai sus-ziși, sus-zisul jude a susținut că pomenitul Barta este iobagul aceluia Leukus.

Dat la Luna, în marțea de după octavele sărbătorii sus-zise a Paștelui Domnului, în anul aceleiași o mie trei sute șaptezeci și doi.

¹ Scris deasupra rândului de aceeași mână.

² Corect: *perhibuisset* (cu sens de: *citavisset*).

³ Urmează: *ipsius Leukus*, omis, fiind de prisos.

⁴ 2aprilie<1372>.

Amicis suis reverendis, conventui ecclesie de Clusmonustra, Emericus, woyuoda Transsiluanus et comes de Zonuk, amicitiam paratam debito cum honore.

Noveritis quod in congregacione nostra generali universitatī nobilium et alterius cuiusvis status et condicionis hominum diete partis Transsiluane, in octavis festi Pasce domini, in Torda celebrata, nobilis domina, relictā Dominici, filii Dionisii de Bala, contra Ladislaum, filium Johannis, et Andreā, filium Laurencii de eadem, de medio aliorum causidicorum exurgendo, quasdam duas litteras, un<am videlicet nostram adiudicatoriam et>¹ aliam magistri² Johannis, viceuoyode² nostri, nobis presentavit.

Quarum una, scilicet nostra adiudicatoria, die Dominico proximo post festum Omnium Sanctorum, similiter in congregacione nostra generali universitatī nobilium et alterius cuiusvis status et condicionis hominum iamdicte partis Transsiluane, in Torda per nos celebrata, in anno domini M^{mo} CCC^{mo} LX^{mo} nono, emanata, declarabat inter cetera quod dicta domina, relictā Dominici, **filii** Dionisii de Bala, de medio aliorum causidicorum consurgendo, contra Ladislaum, filium Johannis, et Andreā, filium Laurencii de eadem Bala, proposuisset eo modo quod possessiones et iura sua possessionaria in terra Syculorum existencia, a patre suo sibi derelicta, neenon vestimenta sua, idem Dominicus, dominus et maritus suus, vendicioni exposuisset, videlicet predicta iura sua possessionaria triginta sex marcis argenti, vestimenta vero pro novem marcis argenti, cum quibus, videlicet aliqua quantitate pecunie, vitam duxissent temporalem, cum maiori vero quantitate ipsius pecunie possessiones suas in pignoraticias² a manibus alienis redemisset; nune² vero Ladislaus et Andreas ipsam absque omni satisfaccione de premissis exclusissent de possessione prenotata. Quo percepto, prefati Ladislaus et Andreas, personaliter exsurgentes, respondissent ex adverso quod ipsi eandem dominam de dicta possessione non excludissent³, nec tune excludere voluissent, sed ipsa de eadem exivisset, quo sue placuisset voluntati. Unde nos, auditis parcium propositiōibus, unacum iudicibus nobilium iuratisque assessoribus septem comitatuum predictae partis Transsiluane ceterisque nobilibus ipsi congregacioni nostre adherentibus, admissemus iudicantes eo modo quod iidem Ladislaus, filius Johannis, et Andreas, filius Laurencii, super eo quod in totali accione et adquisicione eiusdem nobilis domine, relicte Dominici, innocentes existerent et innunes, duodecimo se, videlicet quilibet eorum sexto se, nobilibus sibi similibus,

in quindenis festi Epiphanyarum domini, tune proxime venturis, in Sancto Emerico, coram Johanne, viceuoyuode nostro, sacramentum prestare tenerentur; commissemus eciam quod, durn ipsa domina vellet, in porcione possessionaria supradicti condam Dominici, domini et mariti sui, tamdiu, donec de suis iuribus et rebus satisfaccio inpensa² fieret, intrare et mânere valeret, testimonio earundem litterarum mediante.

Altera vero littera, scilicet ipsius magistri Johannis, viceuoyuode noștri Transsiluani, in anno domini M^{mo} CCC^{mo} septuagesimo confecta, inter cetera denotabat quod iidem Ladislaus, filius Johannis, et Andreas, filius Laurencii, non deposuissent pretacta iuramenta ipsorum, ut debuissent, in termino premissso, contra dominam prenotatam. Unde ipse magister Johannes, viceuoyuoda noster, in totali accione et adquisicione eiusdem nobilis domine decrevisset eosdem fore convictos.

Quarum litterarum exhibicionibus factis et perlectis continenciis earundem, predicta nobilis domina, relicta Dominici, ex parte eorundem Ladislai, filii Johannis, et Andree, filii Laurencii, per nos iudicium equitatis sibi inpartiri² postulavit. Unde, quo iidem Ladislaus <filius Johannis>⁴ et Andreas, filius Laurencii, iuxta formam nostre iudicarie commissionis, contra predictam nobilem dominam super premissis iuramenta eorum, ex serie earundem litterarum Johannis, viceuoyuode noștri, non deposuisse, sed se in accione memorate domine convicti permisisse, agnoscebantur, ideo eosdem⁵, racione exclusionis memorate domine de possessionariis iuribus eiusdem Dominici, condam domini et mariti sui, per eosdem Ladislaum et Andream modo premissso facte, ipsos Ladislaum et Andream contra ipsam dominam in facto potencie, videlicet in quinquaginta marcis convictos fore, ipsamque dominam in dominium possessionariarum porcionum condam predicti Dominici, condam mariti sui, tamdiu, quousque de suis iuribus et rebus, racione premissorum sibi provenire debentibus, per hos, quos decet, congrua satisfaccio inpenderetur², restatui debere decernentes, vestram amiciciam presentibus petimus diligenter quatenus vestrum mittatis hominem pro testimonio fidedignum, quo presente, Symon vel Barrabas, filii Pauli de Madaras, aut Emericus de eadem, seu Mychael, filius Ponya de Theremi, aliis absentibus, homo noster, ad faciem predictae possessionis Bala, vicinis et commetaneis eiusdem legittime² inibi convocatis, et presentibus, accedendo, statuatur eandem eidem domine, contradiectione eorundem Ladislai, filii Johannis, et Andree, filii Laurencii, ac aliorum quorumlibet non obstante, tamdiu, per hos, quos decet, congrua satisfaccio de omnibus premissis sibi inpendatur², tenendam, possidendam et habendam, salvo iure alieno. Et post hec, ipsius possessionarie statucionis seriem, cum totali suo processu, nobis amicabiliter rescribatis.

Datum sexto die congregacionis nostre predictae, in loco memorato, anno domini M^{mo} CCC^{mo} LXXmo secundo.

Prietenilor săi vrednici de cinste, conventului bisericii din Cluj-Mănăștur, Emeric, voievodul Transilvaniei și comite de Solnoc, cu toată prietenia și cinstea cuvenită.

să fie socotiți vinovați pentru întreaga pă ră și dare în judecată din partea aceleiași nobile doamne.

După înfățișarea acestor scrisori și citirea cuprinsului lor, sus-zisa nobilă doamnă, văduva lui Dominic, ne-a cerut să-i fie dată de către noi judecata dreptății din partea acelor Ladislau, fiul lui Ioan, și Andrei, fiul lui Laurențiu. La care, pentru că din cuprinsul aceleiași scrisori a lui Ioan, vicevoievodul nostru, s-a aflat că acei Ladislau, fiul lui Ioan, și Andrei, fiul lui Laurențiu, nu au pus, potrivit rânduiei poruncii noastre judecătorești, jurămintele lor împotriva sus-zisei nobile doamne, cu privire la cele de mai sus, ci au îngăduit să fie socotiți vinovați pentru păra <adusă> de amintita doamnă, de aceea, hotărând noi că, în temeiul alungării amintitei doamne din drepturile de stăpânire ale lui Dominic, fostul ei stăpân și soț, <fapt> săvârșită de către acei Ladislau și Andrei în chipul de mai sus, Ladislau și Andrei trebuie să fie osândiți pentru vina de silnicie față de doamnă, adică la cincizeci de mărci, iar doamna trebuie să fie pusă din nou în stăpânirea părților de moșie ale răposatului Dominic, sus-zis, fostul ei soț, atâta timp, până când îi va fi dată îndestularea cuvenită pentru drepturile și lucrurile sale, ce trebuie să îi revină în temeiul celor de mai sus, de către acei <în seama> cărora se cade, prin cuprinsul scrisorii de față cerem stăruitor prieteniei voastre să trimiteți pe omul vostru de mărturie vrednic de crezare, înaintea căruia, Simion sau Barabas, fiii lui Pavel de Mădăraș, ori Emeric, tot de acolo, sau, în lipsa celorlalți, Mihail, fiul lui Ponya de Tirimia, omul nostru, sosind la fața locului, pe sus-zisa moșie Băla, fiind chemați în chip legiuit, tot acolo, vecinii și megieșii aceleiași <moșii>, și fiind ei de față, să o dea în stăpânire acelei doamne, fără a ține seama de împotrivirea acelor Ladislau, fiul lui Ioan, și a lui Andrei, fiul lui Laurențiu, și a oricăror altora, ca să o țină, să o stăpânească și să o aibă, fără a vătămă dreptul altuia, atâta timp, <până când> i se va da îndestularea cuvenită pentru toate cele de mai sus, de către cei <în seama> cărora se cade. Și după acestea, să aveți bunătatea a ne face cunoscut în scris cuprinsul acestei dări în stăpânire de moșie, cu întreaga sa desfășurare.

Dat în a șasea zi a sus-zisei noastre adunări, în locul amintit, în anul Domnului o mie trei sute șaptezeci și doi.

Arh. Naț. Magh., Dl. 28 355. Fotocopie la Inst. de Ist. Cluj-Napoca/1369.

Transumpt în actul conventului din Cluj-Mănăstur, din 16 mai 1372, nr. 140.

¹ Pată de umezeală cea 7 cm; întregit după sens și context.

² Astfel în transumpt.

³ Corect: *exclusissent*.

⁴ Lipsește în transumpt; întregit pe baza contextului.

⁵ Lectură greșită a scribului; corect: *nos*.

⁶ 4 aprilie 1372.

⁷ 4 noiembrie 1369. Este de obiectat că această dată este chiar ziua de început a adunării de la Turda (cf. *DRH-C*, XIII, p. 650, 651 etc), iar scrisorile păstrate privitoare la pricinile dezbătute aici au fost emise începând cu data de 8 noiembrie 1369.

⁸ 20 ianuarie <1370>.

Nos, Emericus, woyuoda Transsylvanus et comes de Zonuk, damus pro memoria quod in congregacione nostra generali universitāti nobilium ac alteris cuiusvis status et condicionis hominum diete partis Transsylvane, in octavis festi Pasce domini Torde celebrata, Andreas dictus Batur de Zuchaak de medio aliorum consurgendo proposuit eo modo quod ipse, condam magistro Desew dicto Vos de Chege, quatuor florenos mutuo accomodasset, cum quibus sibi debitor remansisset, quos nune, mortuo dicto magistro Deseu¹, a Johanne, filio eiusdem, rehabere vellet iure admittente. Quo percepto, prenominate Johannes, filius Deseu, personaliter exurgendo, eundem Deseu, patrem suum, cum ipsis quatuor florenis eidem Andree, modo quo supra, debitorem extitisse allegavit ac ad solucionem eorundem per nos ulteriorem terminum sibi assignari postulavit. Unde nos, perceptis premissis, commisimus iudicantes quod idem Johannes, filius Deseu, predictos quatuor florenos eidem Andree in octavis festi beati Jacobi apostoli proxime venturis coram Johanne, viceuoyuoda nostro, persolvere teneatur.

Datum octavo die congregacionis nostre predictae in loco memorato, anno domini M^{mo} CCC^{mo} LXX^{mo} secundo.

<Pe verso:> Pro Andrea dicto Batur de Zuchaak contra Johannem, filium Deseu de Chege, super solucione quatuor florenorum in octavis festi beati Jacobi apostoli coram Johanne, viceuoyuoda nostro, fienda.

Noi, Emeric, voievodul Transilvaniei și comite de Solnoc, dăm de știre că, în adunarea noastră obștească, ținută la Turda, la octavele sărbătorii Paștelui Domnului², cu obștea nobililor și a oamenilor de orice stare sau treaptă din zisele părți ale Transilvaniei, ridicându-se din mijlocul celorlalți, Andrei zis Batur de Suceagu a spus așa: că el a împrumutat răposatului magistru Deseu zis Vos de Țaga patru florini, cu care acesta i-a rămas dator <și> pe care acum, murind zisul magistru Deseu, el voiește, după dreptate, să-i primească de la Ioan, fiul aceluia. Ascultând acestea, sus-numitul Ioan, fiul lui Deseu, ridicându-se el însuși, a răspuns că acel Deseu, tatăl său, a rămas dator acelui Andrei cu cei patru florini, în chipul <arătat> mai sus, și a cerut să-i hotărâm un soroc viitor pentru plata acelor <florini>. Noi, după ascultarea celor de mai sus, făcând judecată, am hotărât ca acel Ioan, fiul lui Deseu, să fie ținut dator să plătească acelui Andrei, înaintea vicevoievodului nostru Ioan, pomeniții patru florini, la octavele viitoare ale sărbătorii fericitului apostol Iacob³.

Dat în a opta zi a sus-zisei noastre adunări, în locul pomenit, în anul Domnului o mie trei sute șaptezeci și doi.

<Pe verso:> Pentru Andrei zis Batur de Suceagu în pricina cu Ioan, fiul lui Deseu de Țaga, cu privire la plata a patru florini, ce va trebui făcută la octavele sărbătorii fericitului apostol Iacob, înaintea vicevoievodului nostru Ioan.

Arh. Naț. Rom., D.J. Cluj, Doc. medievale, Fond fam. Wass, nr. 94.

Orig., hârtie, cu urmele unei peceti mari, rotunde, de închidere.

Copie din sec. al XIX-lea, la Kemeny, *Dipl. Trans. Appendix*. 3, nr. 110.

¹ Astfel în org.

² 4 aprilie <1372>.

³ 1 august <1372>.

Nos, Emericus, vaivoda Transsilvanus et comes de Zonuk, damus pro memoria quod, in congregatione nostra generali universitatis¹ nobilium et alterius cuiusvis status et conditionis hominum partium Transsilvanarum, in octavis festi Pasce domini, Torde celebrata, Gregorius, filius Nicolai de Sugud, de medio aliorum consurgendo, proposuit eo modo quod, cum ipse de civitate Enyed domum venire voluisset, Martinus, filius Miske de Bagyon², cum fratre et famulis suis, ipsum insidiando interficere voluisset et equum suum sub se existentem, sedecim florenos valentem, lethalibus vulneribus vulnerasset, per quod vulnus, equus predictus perforatus extitisset. Quo percepto, prefatus Martinus, filius Miske, personaliter exurgendo, respondit ex adverso quod ipse in totali actione et adquisitione³ ipsius Gregorii, filii Nicolai, innocens esset penitus et immunis. Verum, quia prefatus Gregorius prefațam suam actionem nullo evidenți documento declarabat aut in futurum comprobare assummebat, ideo nos iudicantes commisimus eo modo quod predictus Martinus, tertio se nobilibus sibi similibus, in quindenis festi Pentecostes nune proxime venturis, in Sancto Emerico, coram Johanne, vicevaivoda nostro, super eo, quod in omnibus premissis contra eundem Gregorium innocens existat et immunis, iuramentali depozitione³ mediante se expurgare teneatur.

Datum in Torda, predicto³ octavo die congregationis nostre, anno domini. Milesimo tercentesimo⁴ septuagesimo secundo.

<Pe verso:> Prorogatorie pro Martino, filio Miske de Bagon², contra Gregorium, filium Nicolai de Sugud, tertio se nobilibus, super iuramentali depositione, in quindenis festi Pentecostes, in Sancto Emerico, fienda iudiciali.

Noi, Emeric, voievodul Transilvaniei și comite de Solnoc, dăm de știre că, în adunarea noastră obștească ținută la Turda, la octavele sărbătorii Paștelui Domnului⁵, cu obștea nobililor și a oamenilor de orice stare și treaptă din părțile Transilvaniei, ridicându-se din mijlocul celorlalți, Grigore, fiul lui Nicolae de Ciugud, a spus așa că, pe când voia el să vină din orașul Aiud acasă, Martin, fiul lui Miske de Băgau, pândindu-l împreună cu fratele și cu slugile sale, a voit să-l ucidă și a rănit cu răni cumplite calul pe care călărea și care prețuia șaisprezece florini, prin care rănire, sus-zisul cal a fost străpuns dintr-o parte într-alta. După ascultarea acestora, ridicându-se pomenitul Martin, fiul lui Miske, el însuși a răspuns dimpotrivă că el este cu totul nevinovat și curat de întreaga pâră și plângere a aceluia Grigore, fiul lui Nicolae. Și deoarece sus-zisul Grigore nu-și dovedea sus-zisa sa pâră prin nici un act neîndoielnic și nici nu se lega să dovedească în viitor, am poruncit ca sus-zisul Martin, împreună cu <alți> doi nobili deopotrivă lui, să fie dator a se dezvinovați prin rostire de jurământ înaintea lui Ioan, vicevoievodul nostru, la Sântimbru, în a

cincisprezecea zi acum în curând viitoare a sărbătorii Rusaliilor', cu privire la taptul că este cu totul curat și nevinovat față de acel Grigore de toate cele de mai sus.

Dat la Turda, în sus-zisa a opta zi a adunării noastre, în anul Domnului o mie trei sute șaptezeci și doi.

<Pe verso:> Scrisoare de amânare pentru Martin, fiul lui Miske de Băgau, împotriva **lui** Grigore, fiul **lui** Nicolae de Ciugud, cu privire la rostirea jurământului judecătoresc ce va trebui să-1 facă el, împreună cu <alți> doi nobili, la Sântimbru, în a cincisprezecea zi de la Rusalii.

Bibi. Fii. Cluj-Napoca a Acad.

Copie din secolul al XIX-lea, la Kemeny, *Dipl. Trans. Appendix*, 3, nr. 111.

REGEȘTE: *Tort. Tăr.*, 1896, p. 724, nr. 50 (cu data greșită: 12 aprilie 1372).

² Corect: *Bagyou* sau *Bagou*; vezi doc. nr. 145 și 147. Formele *Bagon* și *Bagyon* corespund localității Bădeni; confuzia confirmă alte suspiciuni referitoare la acest document.

³ Astfel în copie.

⁴ Corect: *irecentesimo*.

⁵ 4 aprilie.

⁶ 30 mai.

119

1372 aprilie 11, Sibiu

Nos, seniores omnium septem sedium parcium Transsiluanarum, evidentissime profiteamur omnibus Christi fidelibus presentibus et futuris presentium notitiam habituris, quoniam rerum gestarum series, ne labantur simulcum tempore, literarum testimonio solent perennari, id namque inconcussum permanet quod ydoniorum¹ fuerit sigillo communitum, ne falsitas veritatis et iniquitas² prejudicet equitati.

Proinde, ad universorum notitiam harum serie volumus pervenire quod comes Nycolaus de Schellinberg et Nycolaus Streling, Petrus Wydman, Johannes, frater plebani, cives de eadem, in personis ante nostram accedentes presentiam, exhibuerunt nobis literas privilegiales, antiquo sigillo roboratas, super quadam compositione seu modo concordie inter dictos cives de Schellinberg, ab una, item universos hospites de Helta³ in facto metarum dictarum⁴, parte ex altera. Quas literas, ad intuitum predictorum virorum gratanter, fecimus novo sigillo confirmare, in amplitudinem maioris tranquillitatis et future pacis. Quarum tenor talis est: <Urmează actul scaunului Sibiu, din 17februarie 1339, Ub., I, p. 497-499>. Renovatio facta sub figura orbicularis sigilli novi omnium septem sedium partium Transsiluanarum, anno domini millesimo C⁰C^cC^cLXXn⁰, in Cybinio, die dominico quo canitur: Misericordia domini plena est terra, verbo dei celi firmati sunt. Testes huius rei sunt honorabiles viri, videlicet Martinus, dominus decanus Cybiniensis, comes Andreas de Schebes, comes Janusch de Cybinio, Michael Nunnencleppel, tune temporis preconcul civitatis, Jacobus dives, comes Laurencius de Ruffo monte, Seruacius, civis Cybiniensis, Albertus de Magno horreo, comes Seruacius, cereri provinciales⁵.

Noi, bătrânii din cele șapte scaune din părțile Transilvaniei, vestim cât mai limpede tuturor credincioșilor întru Hristos, atât celor de față, cât și celor viitori, care vor avea cunoștință de scrisoarea aceasta, că, întrucât șirul faptelor este de obicei veșnicit prin mărturia scrisului, pentru ca să nu piară o dată cu vremea, căci numai ceea ce s-a întărit cu pecetea celor în drept rămâne nezdruccinat, ca minciuna să nu vatăme adevărul, și nici nedreptatea, dreptatea; drept aceea, prin cuprinsul celor de față voim să ajungă la cunoștința tuturor că, venind înșiși înaintea noastră, cornițele Nicolae de Șelimbăr și Nicolae Streling, Petru Wydmann, Ioan, fratele parohului, târgoveți din același <loc>, ne-au înfățișat o scrisoare privilegială, întărită cu pecetea <noastră> cea veche, privitoare la o învoială sau înțelegere între zișii târgoveți din Șelimbăr, pe de o parte, și toți oaspeții din Cislădie, pe de altă parte, cu privire la pomenitele hotare. Iar noi, din cinstire față de sus-zișii bărbați, am pus bucuroși să se întărească cu noua pecete acea scrisoare, pentru o mai mare liniște și pace în viitor. Iar cuprinsul său este așa: <Urmează actul scaunului Sibiu, din 17 februarie 1339, DIR-C, veac XIV, voi. III, p. 501-503>. Înnoire făcută sub noua pecete rotundă a tuturor celor șapte scaune din părțile Transilvaniei, în anul Domnului o mie trei sute șaptezeci și doi, la Sibiu, în duminica în care se cântă: „Plin este pământul de mila Domnului, întăritu-s-au cerurile prin cuvântul lui Dumnezeu”. Martori la acestea sunt cinstiții bărbați, și anume: Martin, domnul decan de Sibiu, cornițele Andrei de Sebeș, cornițele Janusch de Sibiu, Mihail Nunnencleppel, pe vremea aceea, cel dintâi dintre sfetnicii orașului, Iacob bogătașul, cornițele Laurențiu de Roșia. Servatius, orașean din Sibiu, Albert de Șura Mare, cornițele Servatius și alți locuitori ai provinciei.

În 1897, documentul se păstra în Arhiva bisericii evanghelice CA. din Șelimbăr. Fotocopie la Arh. Naț. Rom., D. J. Sibiu.

Orig., perg., cu pecete din ceară albă, atârnată de șnur de mătase verde-albă.

EDIȚII: *Ub.*. II, p. 376.

¹ Astfel orig.; *cove.a.: ydoneorum*.

² Astfel în orig.; corect: *iniquitas*.

³ Corectat din *Hella*.

⁴ Astfel în text.

⁵ Actul este scris de același scrib ca și cel din 12 martie 1372 (nr. 104). Afirmția din acest act de adevărit că documentul din 17 februarie 1339 privește pricina dintre Șelimbăr și Cislădie (cf. *Ub.*, II, p. 376) este greșită, fiind, de fapt, vorba despre pricina dintre Tălmaci și Șelimbăr.

Nos, Emericus, woywoda Transiluanus et comes de Zonuk, damus pro memoria quod in congregacione nostra generali universității nobilium et alterius cuiusvis status et condicionis hominum partis Transiluanie, in octavis festi Pasce domini, Torde celebrata, Johannes sartor, famulus magistri Ladislai dicti Bulgar de Twsun, pro eodem cum procuratoriis literis capituli Transilvani de medio ceterorum in nostram personaliter exurgendo presenciam, in persona eiusdem domini sui proposuit eo modo quod Johannes, filius Thome, nobilis de

Zentywan, racione furtive ablacionis et deduccionis trium equarum equacialium eiusdem magistri Ladislai dicti Bulgar, unacum eodem in una cabella valenti cum poledro compositionem habuisset et tandem, in termino in iure eidem assignato, .psam cabellam et poledrum eidem domino suo dare recusasset, nuncque, eodem Johanne, filio Thome, ab hac luce decedente, super Ladislaum, fratrem eiusdem Johannis, ipsam equam et poledrum exequeretur et repetere vellet, iure et iusticia mediante, ab eodem. Quo percepto, quia idem Ladislaus, unacum domino suo, circa partes maritimas in serviciis regalibus fore asserebatur, ideo nos ipsam causam ad octavas festi Nativitatis virginis gloriose proxime venturas ad perhemptoriam¹ responsionem faciendam, sine aliquo gravamine iudiciali, duximus prorogandam.

Datum nono die congregacionis nostre predictae in loco prenotato, anno domini M° CCC° LXX° secundo.

<Pe verso:> Pro magistro Ladislao dicto Bolgar de Twson" contra Ladislaum, fratrem Johannis, filii Thome de Zentywan, ad octavas festi Nativitatis virginis gloriose, prorogatoria.

Noi, Emeric, voievodul Transilvaniei și comite de Solnoc, dăm de știre că, în adunarea noastră obștească, ținută la Turda, la octavele sărbătorii Paștelui Domnului², cu obștea nobililor și a oamenilor de orice stare și treaptă, Ioan croitorul, slujitorul magistrului Ladislau zis Bulgar de Tușinu, ridicându-se însuși înaintea noastră din mijlocul celorlalți, pentru același, cu scrisoare de împuternicire din partea capitolului Transilvaniei, s-a plâns în numele stăpânului său că, deși Ioan, fiul lui Toma, nobil de Sântioana, s-a împăcat cu același <stăpân al său>, cu privire la furtul și luarea a trei iepe de herghelie ale acelui magistrul Ladislau zis Bulgar, <urmând să-i dea> o iapă zdravănă cu mânz, îns cele din urmă, la sorocul dat lui în chip de legiuit, nu a voit să dea stăpânului său acea iapă și mânzul, iar acum, murind acel Ioan, fiul lui Toma, <el> îl urmărește pe Ladislau, fratele acelui Ioan, pentru iapă și mânz, și voiește să le ceară de la el, pe calea legii și a dreptății. Auzind aceasta, întrucât se spunea că acel Ladislau era împreună cu stăpânul său, în părțile de lângă mare³, în slujba regelui, noi am hotărât să amânăm acea pricină la octavele viitoare ale sărbătorii Nașterii slăvitei fecioare⁴, pentru a da fără nici o amânare răspunsul, fără de nici o gloabă.

Dat în a noua zi a adunării noastre sus-zise, în locul mai sus-însemnat, în anul Domnului o mie trei sute șaptezeci și doi.

<Pe verso\> Scrisoarea de amânare pentru magistrul Ladislau zis Bulgar de Tușinu, împotriva lui Ladislau, fratele lui Ioan, fiul lui Toma de Sântioana, la octavele sărbătorii Nașterii slăvitei fecioare.

Arh. Naț. Rom., D. J. Cluj, Doc. medievale, Fond fam. Wass, nr. 93.

Orig., hârtie, cu urme de pecete de închidere.

EDIȚII: Hazai okl., p. 298.

Astfel în orig.

²4aprilie<1372>.

³ Dalmația.

⁴ 15 septembrie <1372>.

Nos, Emericus, woyuoda Transsiluanensis et comes de Zonuk, memorie commendamus quod, in congregatione nostra generali universității nobilium et alterius cuiusvis status ac conditionis hominum partis Transsiluane, in octavis festi Pasche domini, Thorde celebrata, magister Ladislaus, filius Desew de Bathus, de medio universorum consurgendo, sua et magistrorum Dionisii, filii Stephani quondam bani, et Ladislai, filii Stephani, filii Thome, ac aliorum fratrum et generationum suorum in personis, per modum protestationis nobis significare curavit quod cives et populi de Dees, pridem, in quadam erectione metarum, per eosdem indebite factam, magnam quantitatem terre usualis possessionis ipsorum, Kuzarwar vocate, ad ipsam civitatem Dees applicando, uterenter, in eorum iuris preiudicium et derogamen. Unde, ipsa protestatione facta, eosdem cives de Dees ac alios vicinos et commetaneos eiusdem possessionis ipsorum Kuzarwar ab indebitis metarum erectione, terre occupatione ac usu et perceptione fructuum et utilitatum eiusdem possessionis ipsorum, Kuzarwar vocate, prohibuit palam et manifeste.

Datum decimo die congregationis nostre predictae, in loco memorato, anno domini M^{mo} CCC^{mo} LXX^{mo} secundo.

Noi. Emeric, voievodul Transilvaniei și comite de Solnoc, dăm de știre că, în adunarea noastră obștească, ținută la Turda, la octavele sărbătorii Paștelui Domnului¹, cu obștea nobililor și a oamenilor de orice altă stare și treaptă din părțile Transilvaniei, ridicându-se din mijlocul tuturor, magistrul Ladislau, fiul lui Desew de Batoș, în numele său și al magistrilor Dionisie, fiul fostului ban Ștefan, și al lui Ladislau, fiul lui Ștefan, fiul lui Toma, precum și al altor frați și rude ale sale, s-a îngrijit să ne facă cunoscut în chip de întâmpinare că orașenii și oamenii din Dej, în urma unei ridicări de hotare făcută de ei nu de multă vreme, în chip necuvenit, se folosesc de o mare întindere de pământ de folosință al moșiei lor, Cuzdrioara numită, alipind-o la acel oraș Dej, în paguba și dauna dreptului lor. Drept aceea, făcând el această întâmpinare, a oprit pe față și deslușit pe acei orașeni din Dej și pe ceilalți vecini și megieși ai moșiei lor, Cuzdrioara, de la necuvenita ridicare de hotare, de la cotropirea pământului, precum și de la folosirea și luarea roadelor și foloaselor acelei moșii a lor, Cuzdrioara numită.

Dat în a zecea zi a sus-zisei adunări, în locul pomenit, în anul Domnului o mie trei sute șaptezeci și doi.

Arh. Naț. Rom., D. J. Cluj, Doc. medievale, Fond fam. Bánffy, nr. 110.
Orig., hârtie, cu fragmentele pecetii mari a voievodului aplicată pe verso.
EDIȚII: *Bánffy*, I, p. 302-303.

¹ 4 aprilie <1372>.

Nos, Emericus, voyuoda Transsiluanus et comes de Zonuk, memorie commendamus quod, in congregacione nostra generali universitați nobilium ac alterius cuiusvis status et condicionis hominum diete partis Transsiluane, in octavis festi Passce domini, Torde celebrata, honorabilis vir dominus Ottho, abbas de Clusmonostra, de medio aliorum consurgendo, per modum protestacionis nobis significare curavit quod Johannes, filius Gereu de Vasarhel, et fratres eiusdem, possessiones suas et ecclesie sue predictae, Egheres et Jegunye vocatas, uterentur et uti facerent, fructus et utilitates eiusdem¹ percipiendi et percipi faciendo, et quod anno in presenti terras arabiles earundem duarum possessionum per p<...>² iobagionum suorum aratra perarari fecissent, propria eorum auctoritate et potencia mediante, in grande preiudicium predictae ecclesie sue et derogamen. Unde ipse³, protestacione facta, eundem Johannem, filium Gereu, et omnes fratres eiusdem ab usu predictarum possessionum suarum et fructuum ac utilitatum earundem percepcione et percipifaccione, signanter autem terrarum arabilium earundem peraracione ac perarifaccione⁴, testimonio presencium, prohibuit coram nobis, palam et manifeste.

Datum decimo die congregacionis nostre predictae, in loco memorato, anno domini M^{mo} CCC^{mo} LXX^{mo} secundo.

Noi, Emeric, voievodul Transilvaniei și comite de Solnoc, dăm de știre că, în adunarea noastră obștească, ținută la Turda, la octavele sărbătorii Paștelui Domnului³, cu obștea nobililor și a oamenilor de orice altă stare și treaptă din zisa parte a Transilvaniei, ridicându-se din mijlocul celorlalți, vrednicul de cinstire bărbat, domnul Ottho, abatele de Cluj-Mănăstur, a avut grijă să ne facă cunoscut în chip de întâmpinare că Ioan, fiul lui Gereu de Oșorheiu, și frații lui se folosesc și pun să fie folosite moșiile sale și ale bisericii sale mai sus-zise, numite Aghireșu și Leghea, luând roadele și foloasele lor și punând să se ia <aceste roade>, și că în anul acesta, numai cu puterea lor și cu de-a sila, au pus să se are pământurile de arătură ale celor două moșii ... cu plugurile iobagilor lor, spre marea pagubă și pierdere a sus-zisei sale biserici. De aceea el, făcând <această> întâmpinare, a oprit înaintea noastră, pe față și deschis, cu mărturia scrisorii de față, pe pomenitul Ioan, fiul lui Gereu, și pe toți frații lui a se folosi de moșiile sale mai sus-zise, a lua și a pune să se ia roadele și foloasele lor, și mai ales a ara și a pune să se are pământurile lor de arătură.

Dat în a zecea zi a adunării noastre mai sus-zise, în locul amintit, în anul Domnului o mie trei sute șaptezeci și doi.

Bibi. Batthyaneum, Arh. conv. Cluj-Mănăstur. Fotocopie la Inst. de Ist. Cluj-Napoca/1372.

Orig., hârtie, cu fragmente de pecete din ceară albă. aplicată pe verso.

Copie autentică din 1839, *ibidem*.

REGEȘTE: *Tort. Tăi.*, 1896, p. 724, nr. 51 (cu data greșită: 14 aprilie 1372).

¹ Corect: *earundem*.

² Ros cea 2 cm.

³ Scris deasupra rândului.

⁴ Astfel în orig.

⁵ 4 aprilie <1372>.

Nos, Emericus, woyuoda Transsiluanus et comes de Zonuk, memorie commendamus quod, in congregacione nostra universitāti nobilium et alterius cuiusvis status et condicionis hominum diete partis Transsiluane, in octavis festi Pasce domini, Torde celebrata, venerabilis vir dominus frater Ottho, abbas monasterii beate Marie virginis de Clusmonostra, de medio aliorum consurgendo, quasdam tres literas patentes, unam videlicet iudicum nobilium comitatus de Clus, feria quarta proxima post festum Jacobi apostoli, anno domini M^{mo} CCC^{mo} LX^{mo} octavo, et aliam Johannis, vicewoyuode nostrī, octavo die congregacionis nostre generalis universitāti nobilium et alterius cuiusvis status et condicionis hominum diete partis Transsiluane, die dominico proximo post festum Omnium sanctorum, Torde celebrate, in anno domini M^{mo} CCC^{mo} LX^{mo} nono, terciam vero honorabilis capituli ecclesie Transsiluane, sabbato proximo post octavas festi Epiphanie domini, anno eiusdem M^{mo} CCC^{mo} LXX^{mo} confectas et emanatas, asserens accionem et proposicionem suam literis contineri in eisdem, nostrī iudiciario examini presentavit.

In quarum unius, videlicet predictorum iudicum nobilium litere, tenore conspeximus haberi manifeste, per hunc modum, quod Johanne, filio Gyerew de Vasarhel, ab una, parte vero ex altera Ladislao, filio Peteu, hospite de Clusmonostra, iobagione eiusdem domini Otthonis abbatis, coram eisdem iudicibus nobilibus¹ personaliter constitutis, per eundem Johannem, filium Gerew² de Vasarhel, propositum extitisset pariter et relatum, ministerio vive vocis, quod in causa quam idem Ladislaus, filius Peteu, racione subtraccionis quinque equorum suorum, ac vulneracionibus suis, per Georgium Olachum, iobagionem eiusdem Johannis, hospitem de Zamarteluk inferiori, illatis, contra eundem Georgiun Olachum, iuris ordine, iuxta continenciam literarum obligatarum nobilis viri Petri, viceuoyuode² Transsiluani, coram eisdem iudicibus nobilium testes producere debuisset, ac quidam alii iobagiones eiusdem domini abbatis infra nominati contra ipsum Johannem, filium Gerew, producere² super potenciaris perpetracionibus et dampnorum² illacionibus et spoliacionibus suis movere voluissent³, in posterum, per ordinacionem et amicabilem composicionem proborum virorum nobilium comprovincialium, taliter convenissent et concordassent coram ipsis, quod idem Johannes, filius Gerew, in expedicionem iamdicti Georgii, iobagionis sui, duos equos competentes, duos florenos ipsi Ladislao, ac Petro dicto Dobra de dicta Monostur, quinquaginta grossos, Ladislao Olacho de Jegenye, unam lodicem, duas caligas Olachales et unum birrum, neenon relicte Michaelis dicti Gaydus de Bagarteleke, novem capras cum edes, hospitibus et iobagionibus prelibati domini abbatis, in duobus terminis infrascriptis, videlicet unum equum, unum florenum, unam lodicem et duas caligas Olachales, viginti quinque grossos ac quinque capras cum edis, in octavis festi Nativitatis beate virginis, et alios, unum equum, unum florenum, unum birrum, viginti quinque grossos neenon quatuor capras cum edis, in octavis festi beati Michaelis tune post șese consequenter oceurentibus coram eisdem iudicibus nobilium solvere teneretur.

In ipsius vero Johannis, viceuoyuode noſtri, litere continencia adinveniebatur :aſii modo, quod, Johanne, filio Gerew, ab una, parte ex altera domino Otthone, abbate de Clusmonſtra, coram eodem Johanne, viceuoyuoda noſtro, personaliter conſtitutis, per eundem Johannem, filium Gerew, ſibi propositum extiſſet pariter et relatum, miniſterio vive vocis, quod ipſe in omnibus factis, nocumentis et exceſſibus ^pſi domino abbati et ſuiſ iobagionibus illatis, ratione quorum idem dominus abbas et ſui iobagiones in dicta congregacione noſtra contra ipſum agere voluiſſent, preſente teſtimonio honorabilis capituli eccleſie Tranſſiluvane, quod, per ipſum capitulum, literarum ſuarum ſerie, ad id amicabiliter transmitti poſtulaſſet, iuxta ccontinenciam literarum obligatoriarum iudicum nobilium comitatus de Clus, octavo za feſti Epiphanie domini tune venturi, in poſſeſſione domini abbatis predicti, Monoſtur vocata, iobagionibus eiudem domini abbatis et decern florenos ipſi icmino abbati pro ſuiſ expenſis, lite inter ipſos pendente, per eundem conſumptis", plene et pure, abſque decima parte iudicis, omnimodam ſatisfaccionem impendere et ſolvere aſſumpſiſſet coram dicto Johanne, viceuoyuoda noſtro, penam duppli" ;ncuſurus, ſi terminum obmitteret inſolvendo, tali vinculo mediante, quod, ſi premiſſa facere recuſaret, extunc, exceptis premiſſis omnibus in dictis literis iudicum nobilium contentis, ipſi domino abbati quinquaginta marcis, ſine iudicis porcione, convinceretur eo facto <...>⁴ ipſe Johannes, viceuoyuoda noſter, in omnibus premiſſis ipſi domino abbati et ſuiſ iobagionibus de poſſeſſionibus et poſſeſſionariis porcionibus eiudem ſatisfacere teneretur Johannes, viceuoyuoda noſter prenotatus³. Ad quod ſe prefatus Johannes, filius Gerew, coram eodem Johanne, viceuoyuoda noſtro, ſe ſponte obligaſſet in premiſſis.

In ipſius ſiquidem capituli litere ſerie adinveniebatur inter cetera per hunc modum, quod, cum predictum capitulum, iuſtis et legitimis literatoriis poſtulacionibus annotati Johannis, viceuoyuode noſtri, annuentes, hominem eorum, videlicet magiſtrum Michaellem, ſocium et concanonicum ipſorum, ad videndum premiſſa pro teſtimonio duxiſſent transmittendum. Qui demum, exinde ab idem capitulum reverſus, eis retuliſſet, per eoſdem requeſitus, quod ipſe in predicto octavo die dicti feſti Epiphanie domini ab locum habitacionis ipſius domini abbatis in Monoſtur, ubi eciam idem Johannes, filius Gereu², personaliter interfuſſet, acceſſiſſet, ac ipſo et pluribus aliis viris nobilibus, per partes tune inibi adductis, preſentibus, licet verborum prolaciones hinc et inde inter ipſas partes proceſſerint, tamen ad ultimum idem Johannes, filius Gereu, contenta dictarum literarum dicti Johannis, viceuoyuode noſtri, iuxta ſua aſſumpta et obligamina minime eidem domino abbati adimplere curaviſſet, nec eidem predictos decern florenos, per ipſum dominum abbatem, lite intermedio vertente, ad executionem ipſius cauſe expenſos, perſolviſſet, nulla ſatisfaccionis exhibicione premiſſorum abinde recedendo , prout hec omnia idem magiſter Michael, homo ipſius capituli, ad premiſſa per eos deputatus, retuliſſet et narraſſet coram ipſis.

Quarumquidem literarum exhibicionibus factis et perlectis continenciis earundem, prelibatus dominus Ottho abbas ſuper premiſſis ſibi per nos iuſticiam poſtulabat elargiri, iure admittente. Quo percepto, Andreas dictus Kupla de Erdeufalua pro eodem Johanne, filio Gereu, cum ſufficientibus literis noſtris procuratoriis exurgendo, premiſſam compoſicionem mediantibus ipſis literis

memoratorum iudicum nobilium comitatus de Clus et Johannis, viceuoyuode noștri, inter prelibatos Johannem, filium Gereu, et dominum abbatem ac iobagiones eiusdem per omnia modo quo supra factam fuisse affirmavit. Verum, quia idem Andreas in persona ipsius Johannis, filii Gereu, vigore premissarum literarum nostrarum procuratoriary per nos legitime² requisitus, in facto gravaminis et obligaminis, que ratione obmissionis premissorum solucionum, prout in literis memorați capituli exprimeretur, incurrisse videbatur, nullam poterat rationeni dare excusabilem, nec in futurum dare assumptebat², ideo nos, perceptis omnibus premissis, eundem Johannem, filium Gerew, super omnibus tam solucionibus per ipsum, ut premittitur, assumptis, quam eciam gravaminibus et honeribus", que ex serie premissarum literarum dictorum Johannis, viceuoyuode noștri, et capituli incurrisse conspeximus, commisimus fore convictum contra memoratum dominum abbatem et iobagiones eiusdem memoratos, vigore presencium mediante.

Datum decimo die congregacionis nostre predictae, in loco memorato, anno domini M^{mo} CCC^{mo} LXX^{mo} secundo.

Noi, Emeric, voievodul Transilvaniei și comite de Solnoc, dăm de știre că, în adunarea noastră obștească, ținută la Turda, la octavele sărbătorii Paștelui Domnului⁶, cu obștea nobililor și a oamenilor de orice altă stare și treaptă din zisa parte a Transilvaniei, ridicându-se din mijlocul celorlalți, venerabilul bărbat, domnul frate Otto, abatele mănăstirii fericitei fecioare Măria din Cluj-Mănăstur, a înfățișat cercetării noastre judecătorești trei scrisori deschise, și anume: una, a juzilor nobililor din comitatul Cluj, întocmită și dată în miercuria de după sărbătoarea apostolului Iacob, în anul Domnului o mie trei sute șaizeci și opt⁷, alta, a lui Ioan, vicevoievodul nostru, întocmită și dată în a opta zi a adunării noastre obștești, ținute la Turda, în duminica de după sărbătoarea Tuturor sfinților, în anul Domnului o mie trei sute șaizeci și nouă⁸, cu obștea nobililor și a oamenilor de orice altă stare și treaptă din zisa parte a Transilvaniei, și a treia, a vrednicului de cinste capitu al bisericii Transilvaniei, întocmită și dată în sâmbăta de după octavele sărbătorii Botezului Domnului, în anul aceluiași o mie trei sute șaptezeci⁹, spunându-ne că pâra și plângerea lui e cuprinsă în pomenitele scrisori.

În cuprinsul unei dintre aceste <scrisori>, și anume al scrisorii pomeniților juzi ai nobililor, am văzut că e scris în chip lămurit așa că, înfățișându-se înșiși înaintea pomeniților juzi ai nobililor, pe de o parte, Ioan, fiul lui Gereu de Oșorheiu, iar pe de altă parte Ladislau, fiul lui Peteu, oaspe din Cluj-Mănăstur, iobag al pomenitului domn Otto, abatele, pomenitul Ioan, fiul lui Gereu de Oșorheiu, a spus și a adus la cunoștință prin viu grai că, în pricina în care Ladislau, fiul lui Peteu, trebuia să aducă martori înaintea juzilor nobililor împotriva lui Gheorghe românul, după rânduiala legii, potrivit cuprinsului scrisorii de îndatorire a nobilului bărbat Petru, vicevoievodul Transilvaniei, în legătură cu furtul a cinci cai de-ai lui și cu rănila pe care i le făcuse Gheorghe românul, iobagul pomenitului Ioan, oaspe din Zamarteluk de Jos, și <în care pricină> au voit să pornească și alți iobagi ai pomenitului domn abate, mai jos numiți, împotriva lui Ioan, fiul lui Gereu, cu privire la silniciile, la jafurile și la pagubele făcute <lor>, în cele din urmă, prin rânduiala și împăciuirea prietenească a unor bărbați cinstiți, nobili din același ținut, ei s-au înțeles și s-au învoit înaintea lor așa: ca pomenitul Ioan, fiul lui

spre a-l descărca pe zisul Gheorghe, iobagul sau, sa ne uaior a pian :-Aspeților și iobagilor sus-pomenitului domn abate, înaintea amintiților juzi ai nobililor, doi cai.buni <și> doi florini lui Ladislau, iar lui Petru zis Dobra din zisul Mănăștur, cincizeci de groși, lui Ladislau românul din Leghea, o invelitoare, două <perechi> de opinci și un suman, precum și văduvei lui Mihail zis Gaydus din Băgara, nouă capre cu iezi, la două soroace mai jos arătate, adică un cal, un florin, o invelitoare, două <perechi> de opinci, douăzeci și cinci de groși și cinci capre cu iezi. la octavele sărbătorii Nașterii fericitei fecioare¹⁰, iar restul, <adică> un cal, un fiorin, un suman, douăzeci și cinci de groși, precum și patru capre cu iezi, la octavele sărbătorii fericitului Mihail care urmau atunci¹¹.

în cuprinsul scrisorii lui Ioan, vicevoievodul nostru, am găsit scris așa că, înfățișându-se înșiși înaintea pomenitului Ioan, vicevoievodul nostru, pe de o parte Ioan, fiul lui Gereu, iar pe de alta domnul Otto, abatele de Cluj-Mănăștur, pomenitul Ioan, fiul lui Gereu, i-a spus și i-a adus la cunoștință prin viu grai că el, cu privire la toate faptele, vătămrile și samavolnicile făcute domnului abate și iobagilor lui, pentru care domnul abate și iobagii lui au voit să pornească pâră împotriva lui în zisa noastră adunare, își lua asupra sa, înaintea zisului Ioan, vicevoievodul nostru, îndatorirea să plătească și să dea, potrivit cuprinsului scrisorii de îndatorire a juzilor nobililor din comitatul Cluj, toată despăgubirea, de față cu omul de mărturie al vrednicului de cinstire capitlu al bisericii Transilvaniei - pe care, prin scrisoarea sa, cerea prietenește să fie trimis de același capitlu la aceasta - pe moșia sus-zisului domn abate, numită Mănăștur, în a opta zi după sărbătoarea pe atunci viitoare a Botezului Domnului¹², iobagilor domnului abate, <precum> și zece florini domnului abate, drept cheltuială făcută de dânsul, pe când procesul era încă nejudecat între dâșii, deplin și fără nici o altă formă, în afară de a zecea parte a judecătorului, urmând a suferi pedeapsa îndoitului <acestei sume>, dacă va pierde sorocul de plată; cu acest legământ ca, dacă nu va voi să facă cele de mai sus, atunci, afară de toate cele de mai sus, cuprinse în zisa scrisoare a juzilor nobililor, să fie osândit, prin chiar faptul acesta, la <o gloabă de> cincizeci de mărci față de domnul abate, fără partea judecătorului ..., iar numitul Ioan, vicevoievodul nostru, cu privire la toate cele de mai sus să fie dator a despăgubi pe domnul abate și pe iobagii lui din moșiile și părțile de moșie ale lui <Ioan, fiul lui Gereu>¹³. La care lucru, pomenitul Ioan, fiul lui Gereu, s-a legat de bună voie, cu privire la cele de mai sus, înaintea aceluiași Ioan, vicevoievodul nostru.

În cuprinsul scrisorii capitlului am găsit scris, între altele, așa că pomenitul capitlu, încuviințând dreptele și legiuitele cereri scrise ale mai sus-însemnatului Ioan, vicevoievodul nostru, a hotărât să trimită ca om de mărturie pe omul său, anume pe magistrul Mihail, soțul și fratele său canonic, ca să vadă cele de mai sus. Care, după aceea, întorcându-se de acolo la capitlu și fiind întrebat de acesta, i-a adus la cunoștință că el, în pomenita a opta zi după zisa sărbătoare a Botezului Domnului¹², s-a dus la locuința domnului abate din Mănăștur, unde a fost însuși de față și pomenitul Ioan, fiul lui Gereu, și că, fiind de față și el și alți mulți bărbați nobili, aduși acolo atunci de către părți, deși, dintr-o parte și din alta, între cele două părți s-a făcut un schimb de vorbe, totuși, până la urmă, pomenitul Ioan, fiul lui Gereu, n-a avut grijă să aducă la îndeplinire pentru domnul abate cele cuprinse în

zisa scrisoare a zisului Ioan, vicevoievodul nostru, potrivit îndatoririlor luate asupra sa, nici nu i-a plătit cei zece florini, cheltuiți de domnul abate în timpul judecății pentru a-și duce pricina până la capăt, neieșind de aici nici o despăgubire pentru cele de mai sus, după cum toate acestea le-a spus înaintea lor¹⁴ și le-a povestit pomenitului magistru Mihail, omul capitlului, trimis de ei la cele de mai sus.

După ce s-a făcut înfățișarea acestor scrisori și s-a citit cuprinsul lor, pomenitul domn Otto, abatele, a cerut să i se facă dreptate de către noi cu privire la cele de mai sus, după cum cerea și legea. Auzind aceasta, Andrei zis Kupla, de Ardeova, ridicându-se, cu îndestulătoarea noastră scrisoare de împuternicire, în numele pomenitului Ioan, fiul lui Gereu, a întărit că împăciuirea de mai sus s-a făcut întru totul în chipul arătat mai sus, între pomeniții Ioan, fiul lui Gereu, și domnul abate și iobagii lui, prin mijlocirea scrisorii amintiților juzi ai nobililor din comitatul Cluj și a scrisorii lui Ioan, vicevoievodul nostru. Dar fiindcă pomenitul Andrei, <care se înfățișase> în numele lui Ioan, fiul lui Gereu, întrebat de noi în chip legiuit, în temeiul pomenitei noastre scrisori de împuternicire, n-a putut da socoteală întemeiată cu privire la îndatorirea <de a da> gloaba pe care era învederat că trebuie s-o suferă, pentru că nu ținuse seamă să facă plățile de mai sus - după cum se spune în scrisoarea amintitului capitlu -, și <fiindcă> el nici pe viitor nu lua asupra lui <această îndatorire>, de aceea noi, văzând toate cele de mai sus, am hotărât ca pomenitul Ioan, fiul lui Gereu, să fie osândit, în temeiul scrisorii acesteia, față de amintitul domn abate și de iobagii lui, la toate plățile la care el însuși se îndatorase, după cum se spune mai sus, precum și la gloabele și amenzile pe care am văzut din cuprinsul scrisorilor de mai sus, a zisului Ioan, vicevoievodul nostru, și a capitlului, că și le atrăsese asupra lui.

Dat în a zecea zi a adunării noastre mai sus-zise, în locul amintit, în anul Domnului o mie trei sute șaptezeci și doi.

Bibi. Batthyaneum, Arh. conv. Cluj-Mănăstur. Fotocopie la Inst. de Ist. Cluj-Napoca/1368.

Orig., hârtie, cu fragmente de pecete rotundă din ceară, aplicată pe verso și fixată în act cu o bandă de hârtie.

Copie autentică a conventului din Cluj-Mănăstur din anul 1781 (cu ușoare modernizări ale numelor proprii și ortografiei), *ibidem*.

REGEȘTE: *Tort. Tar.*, 1896, p. 724, nr. 52 (cu data greșită: 14 aprilie 1372); *Documenta Valachorum*, p. 244 (cu aceeași dată greșită).

¹ Corect: *nobilium*.

² Astfel în orig.

³ Frază greșită din punct de vedere sintactic. Ea s-ar putea emenda astfel: ... quod in causa <in qua> idem Ladislaus ... testes producere debuisset ac <quam causam> quidam alii iobagiones ... contra ipsum Johannem ... super potenciariis perpetracionibus ... movere voluissent etc, cu eliminarea celui de-al doilea producere, care e de prisos.

⁴ Rupt cea 1 cm.

⁵ Aici, scribul a rezumat greșit cuprinsul scrisorii voievodului Ioan, din anul 1369.

⁶ 4aprilie<1372>.

⁷ 26 iulie 1368 (DRH-C, XIII, p. 533-534).

⁸ 11 noiembrie 1369 (*Ibidem*, p. 663-664).

⁹ 19 ianuarie 1370 (*Ibidem*, p. 688-689).

¹⁰ 15 septembrie <1368>.

¹¹ 6 octombrie <1368>.

13 ianuarie <1370>.

¹³ ~~Vezi nota 5;~~ de fapt, este vorba de moșiile lui Ioan, fiul lui Gereu, nu de cele ale lui Ioan, vicevoievodul.

¹⁴ A membrilor capitulului.

Nos, Emericus, voyuoda Transsiluanus et comes de Zonuk, damus pro memoria quod, cum religiosus vir, dominus frater Ottho, abbas monasterii ecclesie beate Mărie virginis de Kulusmonustra, nobiles dominas Margaretham, relictam condam Deme¹, nune consortem Johannis rufi, ac Katherinam, filiam eiusdem Deme, consortem Petri, filii Ladislai de Nadas, neenon Johannem, filium Gregorii de Kyde, ob contradictoriam inhibicionem statucionis possessionis Tyburchteleke vocate, iuxta continenciam litterarum honorabilis capituli ecclesie Albensis Transsiluane, in presenciam nobilis viri Johannis, viceuoyuode noștri, ad octavas festi beati Mychaelis archangeli, anno domini M^{mo} CCC^{mo2} LXX^{mo10} preteritas³, contra se in causam attraxisset, ipsa causa, diversis prorogacionum cautelis intervenientibus, <ad>⁴ octavas festi Epiphaniarum domini proxime preteritas, iuxta series quamplurimarum litterarum prorogatoriarum iamdicti Johannis, viceuoyuode noștri, attraxisset, abhinc secundum⁵ continenciam litterarum prorogatoriarum eiusdem Johannis, viceuoyuode noștri, ad octavas festi beati Georgii martiris proxime venturas, sub forma fiende pacis, prorogata extitisset.

Tandem, cum nos, regio edicto interveniente, universități nobilium et alterius cuiusvis status et condicionis hominum diete partis Transsiluane congregacionem generalem pro compescendis malefactoribus <ac unicuique>⁶ iusticia impendenda, ad octavas festi Passce domini, Torde⁷ celebrandam, proclamări, universis eciam causantibus ut quicumque in presencia Johannis, viceuoyuode noștri, ad octavas beati Georgii martiris causas prorogatas haberent, in eadem congregacione nostra coram nobis comparendo, iusticia mediante exsequerentur, publice proclamări fecissemus; demum, termino ipsius congregacionis nostre adveniente, universis nobilibus septem comitatuum diete partis Transsiluane ac alterius cuiusvis status et⁸ condicionis⁸ hominibus eiusdem partis ad dictam congregacionem nostram convenientibus et confluentibus, iudicibus nobilium ac iuratis assessoribus per eosdem nobiles de dictis comitatibus nobis, more solito, assignatis, dum nos unacum eisdem iudiciario pro tribunali sedissemus ac uniuscuiusque causantis lites et iurgia recto tramite iuris partiri cepissemus, inter alios causidicos idem dominus Ottho abbas⁹, de medio aliorum consurgendo, quasdam litteras dicti capituli ecclesie Transsiluane, Johanni, viceuoyuode nostro, in facto infra declarando rescripcionales, feria quarta proxima post octavas festi Nativitatis beate Mărie virginis, anno domini M^{mo} CCC^{mo10} septuagesimo confectas et emanatas, asserens accionem et proposicionem suam in eisdem contineri, nostro iudiciario examini presentavit.

In quarum litterarum tenore conspeximus hune seriatim isto modo quod predictus dominus Otho¹⁰, abbas monasterii beate Mărie virginis de Kulusmonustra¹, eidem Johanni, viceuoyuode nostro, dixisset tali modo, quod

quedam terra seu possessio, intra metas et limites cuiusdam possessionis ecclesie predictae, Kayantow vocatae, in comitatu de Klus existentis, Tyburchtelek¹⁰ nuncupata, adpud manus alienas occupative habita, recaptivacione et sibi statucione plurimum indigeret. Super quo, predictus Johannes, viceuoyuoda noster, ipsi capitulo ecclesie Transsiluane litteratorie scribendo, eorum amicitiam diligenter petivisset quatenus eorum mitterent hominem pro testimonio fidedignum, quo presente, homo suus infradeclarandus accedendo, vicinis et commetaneis eiusdem universis legitime inibi convocatis et presentibus, recaperet eandem, recaptivatamque et ab aliorum possessionariis iuribus separatam et distinctam, statueret iamdicto domino abbati et, per consequens, ecclesie sue antedictae, perpetuo possidendam, eo iure, quo ad ipsos dinosceretur¹⁰ pertinere, si per quempiam non fieret contradictum; contradictores vero, si qui fierent, citaret eosdem in suam presenciam ad terminum competentem, rationem contradiccionis eorum reddituros. Et post hec, seri¹² omnium premissorum, prout fieret oportunum¹³, eidem Johanni, viceuoyuode nostro, in litteris eorum amicabiliter rescriberet capitulum ecclesie Albensis prenotatum. Ipsum igitur capitulum, amicabilibus petitionibus domini Johannis, viceuoyuode nostri, iustis et legitimis annuentes, cum Nicolao, filio^M Laurencii, homine eiusdem, ipsorum hominem, videlicet magistrum Michaellem, filium Nicolai Alberti, socium et concanonicum eorum, ad premissa exsequenda pro¹⁵ testimonio¹⁵ duxissent¹⁵ transmittendum¹⁵. Qui demum, ad ipsum capitulum reversi, conformiter¹⁰ eidem retulissent quod ipsi, feria tertia proxima post festum Nativitatis virginis gloriose, tunc preteritum, ad faciem prenotate possessionis Tyburchtelek¹⁰, vicinorum et commetaneorum eiusdem legitimis convocacionibus factis et presentibus, pariter accedendo, cum eandem pridem homo prelibati Johannis viceuoyuode, presente dicto testimonio ipsius capituli, recaptivare et ab aliorum vicinorum nobilium iuribus possessionariis metaliter separare et distinguere ac eidem domino abbati et suo monasterio beate Marie virginis predicto, iuxta continenciam predictarum litterarum sepefacti Johannis, viceuoyuode nostri, statuere voluissent, Johannes rufus et Petrus, filius Ladislai, in personis nobilium dominarum Margarethe, videlicet relicte condame Deme, nunc consortis eiusdem Johannis rufi, ac Katherine, filie eiusdem Deme, coniugis ipsius Petri, filii Ladislai, et pro Johanne, filio Gregorii, Mathius dictus Bezter, personaliter inibi astando, premissae recaptivacioni et possessionarie statucioni contradiccionis valamine¹⁴ obviassent; quos ibidem idem homo iamdicti Johannis, viceuoyuode nostri, sub dicti hominis prenominati capituli testimonio, in presenciam eiusdem citasset, ratione contradiccionis eorum reddituros, octavas festi beati Michaelis archangeli tunc venturas eisdem¹⁷ pro termino coram eodem Johanne, viceuoyuoda nostro, comparendi assignando.

Quarumquidem litterarum exhibicionibus factis et perlectis continenciis earundem, idem dominus Ottho abbas ex parte predictarum nobilium dominarum et Johannis, filii Gregorii, super premissis sibi iusticiam postuiabat elargiri iure admittente. Quo percepto, Stephanus et Petrus, filii Ladislai de Andreashaza, pro predictis nobilibus dominabus cum procuratoriis litteris dicti Johannis, viceuoyuode nostri, annotatus vero Johannes, filius Gregorii, personaliter exurgendo, ad premissa se non posse respondere allegantes, ulteriorem terminum ad

respondendum, cum eorum gravamine, per nos eis assignari postularunt¹. Nos enim perceptis premissis commisimus iudicantes quod iidem nobiles domine et Johannes, filius Gregorii, in octavis festi Nativitatis beati Johannis baptiste proxime venturis, cum iudicio trium marcarum ante litis ingressum deponendo, contra annotatum dominum Otthonem abbatem, coram Johanne, viceuoyoda nostro, ad premissa respondere teneantur.

Datum decimo die congregacionis nostre predictae, in loco¹⁹ memorato, anno domini Millesimo CCC^{mo} LXX^{mo} secundo.

Noi, Emeric, voievodul Transilvaniei și comite de Solnoc, dăm de știre că, întrucât cuviosul bărbat, domnul frate Ottho, abatele mănăstirii bisericii fericitei fecioare Măria din Cluj Mănăștur, a tras în judecată ca pârâș pe nobilele doamne Margareta, văduva lui Deme, acum soția lui Ioan cel Roșu, și Ecaterina, fiica aceluiași Deme, soția lui Petru, fiul lui Ladislau de Nădășelu, și, de asemenea, pe Ioan, fiul lui Grigore de Chidea, în fața nobilului bărbat Ioan, vicevoievodul nostru, la octavele trecute ale sărbătorii fericitului arhanghel Mihail, în anul Domnului o mie trei sute șaptezeci²⁰, pentru opreliște și împotrivire la darea în stăpânire a moșiei numite Tyburchteleke, potrivit cuprinsului scrisorii cinstitului capitlu al bisericii de Alba Transilvaniei, <și> această pricină, ivindu-se felurite chezășii de amânare, potrivit cuprinsului mai multor scrisori de amânare ale sus-zisului Ioan, vicevoievodul nostru, s-a amânat la octavele de curând trecute ale sărbătorii Botezului Domnului²¹, de atunci a fost amânată, potrivit cuprinsului scrisorii de amânare a aceluiași Ioan, vicevoievodul nostru, la octavele viitoare ale sărbătorii fericitului mucenic Gheorghe²², spre a se face o învoială de pace.

Cum noi, apoi, ivindu-se porunca regească, am pus să se vestească adunare obștească ce trebuia ținută la Turda, la octavele sărbătorii Paștelui Domnului²³, cu obștea nobililor și a oamenilor de orice altă stare și treaptă din zisa parte a Transilvaniei, pentru înfrânarea răufăcătorilor și împlinirea dreptății pentru fiecare, ba chiar am pus să se vestească pe față tuturor împricinaților că oricine ar avea pricini amânate pentru octavele fericitului mucenic Gheorghe, să se înfățișeze înaintea noastră, la acea adunare a noastră, ca să le urmărească pe cale judecătorească; în sfârșit, sosind sorocul acelei adunări a noastre, adunându-se și întâlnindu-se la zisa noastră adunare toți nobilii celor șapte comitate din zisa parte a Transilvaniei și oamenii de orice altă stare și treaptă din aceeași parte, <și> fiindu-ne statorniciți, de către aceiași nobili din zisele comitate, după obicei, juzii nobililor și jurații asesori, pe când noi stăteam în scaunul de judecată, împreună cu aceștia, și am început să împărțim, pe calea dreaptă a legii, pricinile și cererile fiecărui împricinat, domnul Ottho, abatele, între alți împricinați, ridicându-se din mijlocul celorlalți, a înfățișat spre cercetare judecătorească a noastre o scrisoare de răspuns, în pricina arătată mai jos, a zisului capitlu al bisericii de Alba Transilvaniei către Ioan, vicevoievodul nostru, întocmită și dată în miercurea de după octavele sărbătorii Nașterii fericitei fecioare Măria, în anul Domnului o mie trei sute șaptezeci²⁴, spunând că în ea sunt cuprinse pâra și plângerea sa.

Din cuprinsul acestei scrisori am aflat, pe rând, astfel că sus-zisul domn Ottho, abatele mănăstirii fericitei fecioare Măria din Cluj Mănăștur, i-a spus lui Ioan,

vicevoievodul nostru, în acest fel că pământul sau moșia numită Tyburchteleke. <avută> între hotarele și marginile unei moșii a zisei biserici, numită Chintău, aflătoare în comitatul Cluj, ținută, prin cotropire, de mâini străine, are mare nevoie de redobândire și de trecere în stăpânirea lui. Cu privire la care, sus-zisul Ioan. vicevoievodul nostru, scriind capitlului bisericii Transilvaniei, a cerut cu stăruință prieteniei acestora să trimită pe omul lor vrednic de crezare ca om de mărturie, în fața căruia, sosind omul său care se va arăta mai jos, <și> fiind chemați acolo în chip legiuit toți vecinii și megieșii acestuia, și fiind ei de față, s-o ia din nou în stăpânire și, <o dată> luată din nou în stăpânire și despărțită și deosebită de drepturile de stăpânire ale celorlalți, s-o dea în stăpânire sus-zisului domn abate și, prin urmare, bisericii sale mai înainte zise, spre a o stăpâni pe veci, cu acel drept cu care se știe că ține de ei, dacă nu se va face împotrivire din partea cuiva; iar dacă vor fi împotriviți, să-i cheme în fața sa, la sorocul convenit, ca să dea seama de temeiul împotrivirii lor. Și după acestea, sus-însemnatul capitlu al bisericii de Alba să aibă bunăvoința să facă cunoscut prin scrisoarea lor, acelui Ioan, vicevoievodul nostru, după cum va fi de cuviință, desfășurarea tuturor celor de mai sus. Așadar, capitlul, încuviințând dreptele și legiuitele cereri prietenești ale domnului Ioan, vicevoievodul nostru, a hotărât să trimită ca om de mărturie, spre aducerea la împlinire a celor de mai sus, împreună cu Nicolae, fiul lui Laurențiu, omul acestuia, pe omul lor, adică pe magistrul Mihail, fiul lui Nicolae al lui Albert, soțul și fratele lor canonic. Care, apoi întorși la acest capitlu, au spus întocmai acestuia că ei, sosind deopotrivă, în marșea de după sărbătoarea Nașterii slăvitei fecioare²⁵, atunci trecută, la fața locului pe sus-însemnăiș moșie Tyburchteleke, fiind făcute legiuitele chemări ale vecinilor și megieșilor acesteia, și fiind ei de față, pe când, mai întâi, omul pomenitului Ioan, vicevoievodul, de față cu zisul <om> de mărturie al capitlului, a vrut să o ia din nou în stăpânire și să o despartă și deosebească <prin semne> de hotar de drepturile de stăpânire ale celorlalți nobili vecini, și să o dea în stăpânire acelui domn abate și zisei sale mănăstiri a fericitei fecioare Măria, potrivit cuprinsului sus-zisei scrisori a des pomenitului Ioan, vicevoievodul nostru, Ioan cel Roșu și Petru, fiul lui Ladislau, în numele nobilelor doamne Margareta, adică văduva răposatului Deme, acum soția lui Ioan cel Roșu, și Ecaterina, fiica aceluiași Deme, soția lui Petru, fiul lui Ladislau, iar pentru Ioan, fiul lui Grigore, Matei zis Bezter, stând înșiși tot în acel loc, s-au ridicat sub cuvânt de împotrivire la sus-zisa redobândire și dare în stăpânire de moșie; pe aceștia, tot acolo, același om al sus-zisului Ioan, vicevoievodul nostru, sub mărturia zisului om al sus-numitului capitlu, i-a chemat înaintea aceluiași <vicevoievod>, spre a da seama de temeiul împotrivirii lor, statornicindu-le lor ca soroc de a se înfățișa înaintea lui Ioan, vicevoievodul nostru, octavele atunci viitoare ale sărbătorii fericitului arhanghel Mihail²⁶.

După arătarea scrisorii și citirea cuprinsului ei, domnul abate a cerut să i se îplinească dreptatea, în privința celor de mai sus, din partea ziselor nobile doamne și a lui Ioan, fiul lui Grigore, după cum va îngădui dreptul. Auzind acestea, Ștefan și Petru, fiii lui Ladislau de Andreashaza, din partea ziselor nobile doamne, cu scrisoarea de imputernicire a zisului Ioan, vicevoievodul nostru, iar sus-însemnatul Ioan, fiul lui Grigore, ridicându-se însuși, au spus că la cele de mai sus

nu pot să răspundă <și> au cerut să le fie statornicit de noi un alt soroc spre a răspunde, cu gloaba lor. Iar noi, ascultând cele de mai sus, am hotărât prin judecată ca nobilele doamne și Ioan, fiul lui Grigore, să fie datori să răspundă la cele de mai sus, împotriva sus-însemnatului domn Otto, abatele, înaintea lui Ioan, vicevoievodul nostru, la octavele viitoare ale sărbătorii Nașterii fericitului Ioan Botezătorul²¹, depunând o gloabă de trei mărci înainte de începerea judecății.

Dat în a zecea zi a adunării noastre sus-zise, în locul amintit, în anul Domnului o mie trei sute șaptezeci și doi.

Arh. Naț. Magh., Dl. 26 982. Fotocopie la Inst. de Ist. Cluj-Napoca/1370.

Transumpt în actul lui Ioan, vicevoievodul Transilvaniei, din 16 februarie 1377, Sântimbru.

¹ Urmează silaba *con*, tăiată de aceeași mână.

² Urmează cuvântul *septimo*, tăiat de aceeași mână.

³ Corect: *preterito*.

⁴ Lipsește în transumpt; intercalat după sens.

⁵ Lectură probabilă.

⁶ Cuvânt ilizibil; intercalat după sens.

⁷ Urmează litera *T*, tăiată de aceeași mână.

⁸ Cuvânt tăiat de aceeași mână, din greșeală.

⁹ Urmează: *de mei*, tăiate de aceeași mână.

¹⁰ Astfel în transumpt.

¹¹ Corect: *apud*.

¹² Rupt cea 0,25 cm; întregit după sens.

¹³ Corect: *opportunitum*.

¹⁴ Rupt cea 2 cm; întregit pe baza contextului.

¹⁵ Deasupra acestor cuvinte sunt scrise și tăiate de aceeași mână patru cuvinte ilizibile.

¹⁶ Corect: *velamine*.

¹⁷ Urmează: *pro tes*, tăiate de aceeași mână.

¹⁸ Urmează: *Un<de>*, tăiat de aceeași mână.

¹⁹ Urmează: *pre*.

²⁰ 6 octombrie 1370.

²¹ 13 ianuarie <1372>.

²² 1 mai <1372>.

²³ 4 aprilie <1372>.

²⁴ 18 septembrie 1370.

²⁵ 10 septembrie 1370.

²⁶ 6 octombrie 1370.

²⁷ 1 iulie 1372.

Papa Grigore al XI-lea roagă pe Ludovic I, regele Ungariei, să dea tot ajutorul său lui Ilie de Vodronio, trimisul scaunului papal, spre a strânge noua dijmă de un an, pusă de papă pe veniturile bisericesti din Ungaria și Polonia, precum și din alte părți, în vederea războiului cu Bernabo Visconti, cavaler de Milano, care prigonește biserica.

Arh. Vat., Reg. orig., an. II, secr., fol. 25.

Orig.

EDIȚII: Theiner, *Mon. Hist. Hung.*, II, p. 114.

Discretis viris et honestis, honorabili capitulo ecclesie Transilvane, amicis suis honorandis, Emericus, voyuoda Transilvanus et comes de Zonuk, amicitiam paratam debito cum honore.

Dicitur nobis, in personis universorum hospitem regalium de Bozna et de Weulch, quod ipsi novarum metarum ereccionibus pretaxatarum possessionum regalium necnon ab aliarum possessionum distincionibus plurimum indigerent. Super quo, vestram petimus amicitiam presentibus diligenter quatenus vestrum mittatis hominem pro testimonio fidedignum, quo presente, Stephanus de Sylee vel Anthonius de Balastelke seu Petrus, filius Gregorii de eadem, aliis absentibus. homo noster, ad facies memoratarum possessionum regalium, Bazna¹ et Weulch vocatarum, accedendo, vicinis et commetaneis earundem legitime inibi convocatis et presentibus, reambulet easdem per suas veras metas et antiquas et, ubi necesse fuerit, novas metas iuxta veteres erigendo, reambulatasque et ab aliorum possessionibus metalibus distincionibus separatas et distinctas relinquat eisdem populis regalibus, eo iure, quo ipsis dignoscitur pertinere, nomine iurium regalium, perpetuo possidendas, si per quempiam non fuerit contradictum; contradictores vero, si qui fuerint, citeț eosdem contra ipsos populos regales in nostram presenciam ad terminum competentem, racionem contradiccionis ipsorum reddituros. Et post hec, seriem omnium premissorum, prout fuerit opportunum, nobis in vestris literis rescribatis.

Datum in Torda, feria quinta proxima post dominicam Misericordias domini, anno domini MCCC septuagesimo secundo.

Chibzuiților și cinstiților bărbați, cinstului capitolul al bisericii Transilvaniei, prietenilor săi vrednici de cinstire, Emeric, voievodul Transilvaniei și comite de Solnoc, cu toată prietenia și cinstea cuvenită.

Ni se spune în numele tuturor oaspeților regești din Bazna și Velț că ei duc mare nevoie de ridicarea unor noi semne de hotar ale pomenitelor moșii regești, precum și de despărțirea <acestora> de alte moșii. Drept aceea, prin scrisoarea de față cerem cu stăruință Prieteniei voastre să trimiteți pe omul vostru de mărturie vrednic de crezare, de față cu care, omul nostru Ștefan de Silea sau Anton de Blăjel, ori, în lipsa acestora, Petru, fiul lui Grigore, tot de <Blăjel>, ducându-se la pomenitele moșii regești, numite Bazna și Velț, după ce vor fi fost chemați legiuit acolo vecinii și megieșii lor, și vor fi ei de față, să le hotărânicească după vechile și adevăratele lor semne, ridicând, acolo unde va fi nevoie, alte semne noi lângă cele vechi, și, odată hotărânite, despărțite și deosebite prin semne de moșiile altora, să le lase acelor oameni regești, cu dreptul cu care se știe că țin de ei, spre a le stăpâni pe veci, ca drepturi regești, dacă nu se va ivi nici un împotrivor; iar de vor fi astfel de împotrivor, să-i cheme <spre a sta> față cu acei oameni regești, înaintea noastră, la sorocul potrivit, pentru a da socoteală de împotrivirea lor. Și după acestea, să ne arătați în scrisoarea voastră, după cum va fi cu cale, desfășurarea tuturor celor de mai sus.

Dat la Turda, în joia de după duminica *Misericordias domini*, în anul aceluiași o mie trei sute șaptezeci și doi.

Arh. Paroh, evang. Mediaș, nr. 7. Fotocopie la Inst de Ist Cluj-Napoca/1372.
Transumpt în actul capitulului din Alba Iulia, din 2 mai 1372, nr. 133.
EDIȚII: *Fejer*, K/4, p. 475 (fragmentar); *Archiv*, 1,1, caiet 113; *Ub.*, II, p. 377.
REGEȘTE: *Transilvania*, 1872, p. 67.

! Astfel in transumpt

127

1372 aprilie 15, Turda

Religiosis viris conventui ecclesie beate virginis de Clusmonostura, amicis suis reverendis, Emericus, woyuoda Transsiluanus et comes de Zonuk, amicitiam paratam cum honore.

Noveritis quod, cum nos, <regio edicto>' interveniente, universități nobilium et alterius cuiusvis status et condicionis hominum diete partis Transsiluane congregacionem generalem pro compescendis malefactoribus ac unicuique iusticia impendenda, ad octavas festi Pasce domini, Thorde celebrandam proclamări, universis eciam causantibus <...>² ut quicumque in presencia Johannis, viceuoyuode noștri, ad octavas festi beati Georgii martiris causas prorogatas haberent, in eadem congregacione nostra, coram nobis comparendo, iusticia mediante exsequerentur, publice promulgări fecissemus, tandem termino ipsius congregacionis nostre adveniente, universis nobilibus septem comitatuum diete partis Transsiluane ac alterius cuiusvis status hominibus eiusdem partis ad dictam congregacionem nostram convenientibus et confluentibus, iudicibus nobilium ac iuratis assessoribus per eosdem nobiles de predictis comitatibus nobis, more solito, assignatis, dum nos unacum eisdem iudiciario <pro tribunali sedisse>mus³ ac uniuscuiusque causantis lites et iurgia recto tramite <iuris partiri cepissemus>³, inter alios causidicos, discretus vir, dominus Andreas, cantor ecclesie Transsiluane, pro venerabili in Christo patre domino Demetrio, dei et apostolice sedis gracia, episcopo diete ecclesie Transsiluane, domino et prelato suo, cum <procuratoriis litteris>³, iuxta continenciam litterarum predicti Johannis, viceuoyuode noștri, prorogatoriis, prorogacionem presentis cause ad predictas octavas festi beati Georgii martiris factam fore denotancium, ad nostram accedendo presenciam, quasdam litteras vestras domino nostro regi rescripcionales, octavo die festi Corporis Christi, anno eiusdem M^{TM} CCCⁿ¹⁰ LXXⁿ¹⁰⁰ confectas, formam possessionarie reambulacionis et contradictorie inhibicionis ac citacionis in se declarantes, asserendo accionem et proposicionem eiusdem domini sui contra magistrum Ladislaum dictum Vitez, filium Johannis de Doboka, Michaellem, filium Ladislai, et Leukus et Nicolaum, filios Nicolai de eadem, proponendam litteris contineri in eisdem, adversus eosdem nobiles de Doboka nobis presentavit.

In quibus, inter cetera, conspeximus contineri manifeste quod vos, receptis litteris regalibus generalibus eiusdem domini noștri regis ad citaciones, inquisiciones, prohibiciones, possessionum propriarum apud manus suas habituarum reambulaciones metarumque earundem erecciones secundum regni consuetudinem faciendas, per anni circulum eidem domino episcopo datis, regiis preceptis obediendo, unacum Johanne, filio Deseu, homine regio in eisdem litteris regalibus

inserto, unum ex vobis, videlicet fratrem Nicolaum, presbiterum, ad infrascriptam possessionariam reambulacionem et metarum eiusdem ereccionem fideliter peragendam, cum eodem domino episcopo, pro testimonio transmisissetis. Tandem iidem <regie serenitatis et vester>⁴ homines exinde ad vos reversi, vobis concorditer retulissent quod ipsi, sabbato proximo post festum Corporis Christi tune preterito, ad faciem possessionis episcopalis, Pyspeky vocate, universorum vicinorum et commetaneorum eiusdem legitimis convocacionibus factis et presentibus, pariter cum ipso domino episcopo accedendo, per suas veras metas et antiquas a primis suis veris metis incipiendo usque ad finales hoc modo eandem reambulassent; quod prima meta incipit versus possessionem Hydalmas vocatam, in quodam loco, ubi Lazanpotaka descenderet in flumen Almasvyze vocatum, abinde in eodem Lazanpotaka versus <mer>idiem⁵ ascendendo ad bonum spacium, circa ipsum potak unam metam terream reperissent, qui scilicet potak <divi>deret⁵ ipsam possessionem episcopalem, Pyspeky vocatam, et possessionem Hydalmas antedictam; et ibi Ladislaus, filius Johannis, et Michael, filius Ladislai de Doboka, suis ac Nicolai <...>⁶ Leukus, filiorum Nicolai, et aliorum fratrum et proximorum eorum in personis personaliter astando, ab ereccione metarum eundem dominum episcopum prohibuissent; quosquidem nobiles de Doboka ibidem, die et loco predictis, contra eundem dominum episcopum Transsiluanum, rationem contradiecionis eorum reddituros, ad octavas festi beati Jacobi apostoli tune proxime venturas, in regiam presenciam citavissent. Cuius contradiecionis rationem ipse dominus Andreas cantor, in persona pretacti domini episcopi, domini sui, scire volebat ex nobilibus de Doboka prenotatis, iure exposcente⁷.

Quo audito, Michael dictus de Pyspuky⁷ pro eisdem magistro Ladislao et Michaele, filio Ladislai, Leukus et Nicolao, filiis Nicolai, cum procuratoriis litteris vestris exurgendo, respondit eo modo, quod ipsi nobiles de Doboka pro eo fecissent prohibicionem prenominatam, quia ipse dominus, per premissam suam reambulacionem, magnam particulam terre de dicta possessione eorum, Hydalmas vocata, ad eandem possessionem⁸ suam, Pyspuky⁷ vocatam, occupare et ad eandem applicare voluisset.

Quibus auditis et perceptis, cum nos ipsarum parcium procuratores super eo, si ipse partes aliqua instrumenta metas possessionum ipsorum predictarum ab invicem separancia habeant et coram nobis exhibere possint vel ne, <prouit>⁵ nostro de iure incumbit officio, legitime requisitos habuissemus, tandem procuratores parcium predictarum nulla instrumenta <super>⁵ premissis, metas in se habencia, habere et exhibere posse affirmarunt. Unde, quia absque iterata reambulacione metarum predictas possessiones ab invicem separancium ad presens iudicium et iusticiam congruo modo facere non poteramus⁷, ideo vestram amicitiam presentibus petimus diligenter quatenus vestros detis homines pro utrisque partibus pro testimoniis fidedignos, quibus presentibus, Petrus de Kereskuz⁷ vel alter Petrus de Tathe aut Ladislaus dictus Chech de Reud, seu Johannes, filius Deseu de eadem, pro parte dicti domini episcopi, actore, item Johannes dictus Butus de Solumkw vel Nicolaus de Badugh, aut Michael de Lona seu Barrabas de Olnuk, sive Thomas, filius Nicolai de Kecheth, an Thomas, filius Rophayn⁷ de Kend, pro parte predicti magistri Ladislai et aliorum nobilium de Doboka predictorum, in causam

attractorum⁹, aliis absentibus, homines noștri, in octavis festi Nativitatis virginis gloriose proxime venturis et aliis diebus ad hoc aptis et congrue sufficientibus, ad facies predictarum metarum litigiosarum accedendo, vicinis et commetaneis earundem legitime convocatis et partibus vel earum legitimis procuratori bus presentibus, primo metas predictae possessionis, Pyspuky vocate, iuxta ostensionem et demonstracionem ipsius domini episcopi vel sui legitimi procuratoris, a primis veris metis, ab eadem videi icet possessione Hydalmas separantibus, incipiendo usque ad finales metas reambulent; demumque metas predictae possessionis Hydalmas prefatorum nobilium de Doboka, ex parte predictae possessionis Pyspuky ipsius domini episcopi separantes, simili modo a primis metis incipiendo usque ad finales reambulent. Et, si partes in huius modi metarum ostensionibus et demonstracionibus concordēs fuerint, tunc unicuique parti sua iura, novis metis in locis necessariis erectis et ab invicem separando, commitant et relinquunt pacifice possidenda; si vero in aliqua particula terre discordarent, tunc ipsam particulam terre inter ipsas partes contenciose remanentem, signis pro metis positīs, regali mensura, si mensurare poterunt, mensurando vel, si mensurare nequirent, visu considerando, deum ferendo pre oculis absque scrupulo cuiuslibet falsitatis, unacum aliis probis viris, visa sui qualitate, quantitate, fructuositate et valore estiment, regni consuetudine requirente, videant eciam ibidem et diligenter conspiciant cuius partis ostense mete veriores, apparentiores et rectiores existunt. Et post hec, ipsius possessionarie reambulacionis, statucionis, metarum ereccionis et estimacionis seriem, cum totali suo processu, ad octavas festi beati Michaelis archangeli proxime affuturas nobis amicabiliter rescribatis; partibus tamen liberam concessimus concordandi facultatem, dum modo nos iuxta quidditatem cause earum de iudicio ipsius habite pacis nos velint complacare.

Datum duodecimo die congregacionis nostre predictae in loco memorato, anno domini M^{mo} CCC^{mo} LXX-mo secundo.

<Pe verso:> Religiosis viris, conventui ecclesie beate virginis de Clusmonstra⁷, amicis suis reverendis, pro venerabili in Christo patre, domino Demetrio, dei et apostolice sedis gracia, episcopo Transsilvano, contra magistrum Ladislaum, militem, filium Johannis de Doboka, ac alios nobiles de eadem, intra nominatos, super possessionaria reambulacione, statucione, metarumque ereccione et estimacione modo interius declarato, per nostros homines, presentibus vestris testimoniis, in octavis festi Nativitatis virginis gloriose fiendis, quarum series ad octavas festi beati Michaelis archangeli per vos nobis sunt rescribende¹⁰.

Cuvioșilor bărbați, conventului bisericii fericitei fecioare din Cluj-Mănăștur, prietenilor săi vrednici de cinstire, Emeric, voievodul Transilvaniei și comite de Solnoc, cu toată prietenia și cinstea.

Aflați că, întrucât noi, potrivit poruncii regești, am pus să se vestească obștește că la octavele sărbătorii Paștelui Domnului" se va ține la Turda adunarea obștească cu obștea nobililor și a oamenilor de orice altă stare și treaptă din zisele părți ale Transilvaniei, pentru înfrânarea răufăcătorilor și împlinirea dreptății fiecăruia, vestind chiar tuturor împricinaților ... ca toți cei care au pricini amânate pentru octavele sărbătorii fericitului mucenic Gheorghe¹², înaintea lui Ioan, vicevoievodul nostru, înfațișându-se înaintea noastră, la acea adunare a noastră, să

și le urmărească pe calea judecării, sosind în sfârșit sorocul acelei adunări a noastre, și adunându-se și strângându-se la zisa noastră adunare toți nobilii din cele șapte comitate din zisele părți ale Transilvaniei și oamenii de orice altă stare din acele părți, și după ce ne-au fost dați nouă după obiceiul îndătinat, de către acei nobili din cele șapte comitate, juzii nobililor și asesorii jurați, pe când ședeam în scaunul de judecată împreună cu ei și începusem să cercetăm pe dreapta cale a legii pricinile și neînțelegerile fiecărui împricinat, venind înaintea noastră, între alți împricinați, chibzuitul bărbat domnul Andrei, cantorul bisericii Transilvaniei, în numele venerabilului întru Christos părinte, domnul Dumitru, din mila lui Dumnezeu și a scaunului apostolic, episcopul zisei biserici a Transilvaniei, stăpânul și prelatul său, cu scrisoare de împuternicire, potrivit cuprinsului scrisorii de amânare a sus-zisului Ioan, vicevoievodul nostru, ce arăta că amânarea pricinii de față a fost făcută pe sus-zisele octave ale sărbătorii fericitului mucenic Gheorghe. ne-a înfățișat împotriva nobililor de Dăbâca o scrisoare a voastră de răspuns către domnul nostru regele, întocmită în a opta zi după sărbătoarea *Corpus Christi*¹², din anul aceluiasi, o mie trei sute șaptezeci, arătând cuprinsul unei hotărnicii de moșie, a unei opreliști și împotriviri, precum și a chemării la judecată, spunând că în acea scrisoare se arată pâra și plângerea aceluiasi stăpân al său adusă împotriva magistrului Ladislau zis Vitez, fiul lui Ioan de Dăbâca, a lui Mihail, fiul lui Ladislau, și a lui Leukus și Nicolae, fiii lui Nicolae tot de <Dăbâca>.

În acea <scrisoare> am văzut că se cuprinde lămurit, între altele, că voi, la primirea scrisorii regești generale a domnului nostru regele, dată acelui domn episcop pe timp de un an, pentru chemări în judecată, cercetări, opreliști, hotărniciri ale moșilor lor aflătoare în stăpânirea lor și ridicări de semne de hotar ale acelora, care <toate> trebuiau să se facă după obiceiul țării, ascultând de poruncile regești, ați trimis spre mărturie, împreună cu Ioan, fiul lui Deseu, omul regelui, trecut pe nume în acea scrisoare regească, pe unul dintre voi, anume pe fratele Nicolae preotul, împreună cu acel domn episcop, ca să împlinească întocmai mai jos scrisa hotărnicire de moșie și ridicare a semnelor ei de hotar. Mai apoi, întorcându-se la voi, acei oameni, al luminăției regești și al vostru, v-au spus într-un glas că, în sâmbăta de după sărbătoarea *Corpus Christi* atunci trecută¹⁴, ducându-se ei împreună cu acel domn episcop la moșia episcopală numită Pyspuky și făcând chemările legiuite ale tuturor vecinilor și megieșilor, și fiind <aceștia> de față, au hotărnicit-o după adevăratele și vechile ei semne de hotar, începând de la cele dintâi semne de hotar adevărate ale ei și până la cele din urmă, în chipul următor; primul hotar începe către moșia numită Hida, într-un loc unde Pârăul lui Lazan se varsă în râul numit Apa Almașului; de aici, urcând prin Pârăul lui Lazan înspre miazăzi o bună bucată de loc, lângă acel pârău au aflat o movilă de hotar, iar acel pârău desparte moșia episcopală numită Pyspuky de sus-zisa moșie Hida; și acolo, acel Ladislau, fiul lui Ioan, și Mihail, fiul lui Ladislau de Dăbâca, stând înșiși de față în numele lor și al lui Nicolae ... și Leukus, fiii lui Nicolae, și al celorlalți frați și rude ale lor, au oprit pe acel domn episcop de la ridicarea semnelor de hotar; pe acești nobili de Dăbâca i-au chemat ei în aceeași zi și în același loc, arătate mai sus, înaintea regelui, la octavele atunci în curând viitoare ale sărbătorii fericitului apostol Iacob¹⁵, ca să stea de față cu acel domn episcop al Transilvaniei, spre a da

seamă de temeiul împotrivirii lor. Temei de împotrivire pe care <acum>, domnul Andrei cantorul, în numele sus-zisului domn episcop, stăpânul său, voia să-l afle de la pomeniții nobili de Dăbâca, așa cum cere legea.

Auzind aceasta, Mihail zis de Pyspuky, ridicându-se în numele celui magistru Ladislau și al lui Mihail, fiul lui Ladislau, și al lui Leukus și Nicolae, fiii lui Nicolae, cu scrisoarea voastră de îputernicire, a răspuns așa, că de aceea făcuseră acei nobili de Dăbâca pomenita opreliște, deoarece acel domn, prin sus-zisa lui hotărnicire, voise să cuprindă o mare bucată din zisa lor moșie numită Hida, pe seama moșiei sale numite Pyspuky și să o alipească la aceasta.

După ascultarea și aflarea acestora, când am întreat noi legiuit pe îputerniciții acelor părți - așa cum se cade de drept slujbei noastre - dacă acele părți au ceva acte care să despartă unele de altele hotarele sus-ziselor lor moșii, și dacă ar putea să le arate în fața noastră, sau nu, în cele din urmă, îputerniciții sus-ziselor părți au mărturisit că nu au și nu pot arăta nici un act cu privire la cele de mai sus, care să cuprindă în sine sus-zisele hotare. De aceea, întrucât fără o nouă hotărnicire a semnelor ce despart una de alta sus-zisele moșii, noi nu putem face acum judecată și dreptate cum se cuvine, rugăm cu stăruință prietenia voastră, prin cele de față, ca să dați spre mărturie, pentru amândouă părțile, oameni ai voștri vrednici de crezare, în fața cărora, oamenii noștri, Petru de Cristur, sau celălalt Petru de Totoiu, ori Ladislau zis Chech de Reditu, sau Ioan, fiul Deseu tot de Reditu, din partea zisului domn episcop, pârâșul, și, de asemenea, Ioan zis Butus de Șinteu, sau Nicolae de Badoc, ori Mihail de Luna sau Barabas de Bârlea, ori Toma, fiul lui Nicolae de Chiced, sau, în lipsa acestora, Toma, fiul lui Rafael de Chendru, din partea sus-zisului magistru Ladislau și a celorlalți nobili de Dăbâca sus-pomeniți, pârâții, ducându-se la octavele acum viitoare ale sărbătorii Nașterii slăvitei fecioare¹⁶ și în celelalte zile potrivite și îndestulătoare pentru aceasta, la sus-zisele hotare în pricină, și chemând în chip legiuit pe vecinii și megieșii lor, și fiind de față părțile sau îputerniciții lor leguiți, să hotărnicească mai întâi hotarele sus-zisei moșii numite Pyspuky după arătarea și înfățișarea celui domn episcop ori a îputernicitului său legiuit, începând de la cele dintâi semne de hotar adevărate care o despart de cea moșie Hida și până la semnele de hotar din urmă; iar apoi să hotărnicească, în același chip, hotarele sus-zisei moșii Hida a sus-numiților nobili de Dăbâca, ce o despart dinspre sus-zisa moșie Pyspuky, a celui domn episcop, începând de la cele dintâi semne de hotar și până la cele din urmă. Și dacă părțile se vor înțelege asupra acestei arătări și înfățișări a semnelor de hotar, atunci, ridicând noi semne de hotar în locurile trebuincioase și despărțindu-le una de alta, să dea și să lase fiecărei părți drepturile sale, spre a le stăpâni în pace; iar dacă <părțile> nu s-ar înțelege cu privire la vreo bucată de pământ, atunci punând semne drept hotar acelei bucăți de pământ rămase în pricină între acele părți, să o măsoare, dacă o vor putea măsura, cu măsura regească, iar dacă n-o vor putea măsura, să o socotească din ochi, împreună cu alți bărbați cinstiți, având pe Dumnezeu înaintea ochilor, fără umbra vreunei înșelăciuni, și să o prețuiască, după cum cere obiceiul țării, ținând seama de felul, mărimea, rodnicia și valoarea sa, și să mai vadă și să ia seamă cu luare aminte ale cărei părți sunt mai adevărate, mai vădite și mai drepte semnele arătate.

Și după acestea, să aveți bunătatea să ne dați seama în scris, la octavele acum viitoare ale sărbătorii fericitului arhanghel Mihail¹⁷, despre desfășurarea acelei hotărniciri de moșie, dări în stăpânire, ridicări de semne de hotar și prețuiri, cu întregul lor mers. Părților le lăsăm totuși voie slobodă a se împăca, numai să facă bine să ne mulțumească cu plata pentru împăcarea săvârșită¹⁸, potrivit felului pricinii lor.

Dat în a douăsprezecea zi a sus-zisei noastre adunări, în locul pomenit, în anul Domnului o mie trei sute șaptezeci și doi.

<Pe verso:> Cuvioșilor bărbați, conventului bisericii fericitei fecioare din Cluj-Mănăstur, prietenilor săi vrednici de cinstire, pentru venerabilul întru Hristos părinte, domnul Dumitru, din mila lui Dumnezeu și a scaunului apostolic, episcopul Transilvaniei, împotriva magistrului Ladislau, cavalerul, fiul lui Ioan de Dăbâca, și a celorlalți nobili tot de <Dăbâca>, numiți înăuntrul <acestei scrisori>, cu privire la hotărnicirea, darea în stăpânire, ridicarea semnelor de hotar și prețuirea ce trebuie făcute de oamenii noștri de față cu oamenii voștri de mărturie, la octavele sărbătorii Nașterii slăvitei fecioare¹⁶, în chipul arătat în <scrisoare>, și despre a căror desfășurare va trebui să ne dați seama în scris la octavele sărbătorii fericitului arhanghel Mihail¹⁷.

Bibi. Batthyaneum, Arh. capitl. Alba-Iulia, lădița I, nr. 194. Fotocopie la Inst. de Ist. Cluj-Napoca/1370.

Orig., hârtie, cu urmele pecetii rotunde de închidere aplicată în document pe verso, cu scrisul foarte șters și cu mari pete de umezeală.

REGEȘTE: Szeredai, *Series*, p. 111-112; Fejer, IX/4, p. 474-475; Beke, *Erd. kâpt.*, p. 51. nr. 194.

¹ Pată de umezeală cea 1,5 cm; întregit după sens (cf. și nr. 124).

" Cuvânt ilizibil.

* Pată de umezeală cea 5 cm; întregit după sens (cf. și nr. 124).

⁴ Pată de umezeală și greu lizibil cea 4 cm; întregit după sens.

⁵ Pată de umezeală cea 1 cm; întregit după sens.

⁶ Cuvânt indescifrabil cea 2 cm.

⁷ Astfel în orig.

⁸ Scris deasupra rândului, de aceeași mână.

⁹ De la *aliorum nobilium* .... scris deasupra rândului, aproape indescifrabil.

¹⁰ însemnarea de pe verso este reprodusă de Szeredai, *Series*, p. 112.

¹¹ 4 aprilie 1372.

¹² 1 mai <1372>.

¹³ 20 iunie 1370.

¹⁴ 15 iunie 1370.

¹⁵ 1 august 1370.

¹⁶ 15 septembrie 1372.

¹⁷ 6 octombrie 1372.

¹⁸ Plata de împăcare, adică taxa cuvenită judecătorului în fața căruia se face împăcarea.

Religiosis viris et honestis, conventui monasterii beate virginis de Closmonostra, amicis suis reverendis, Emericus, woyuoda Transsiluanus et comes de Zonuk, amicism paratam debito cum honore.

Noveritis quod in congregacione nostra generali universitāti nobilium et alterius cuiusvis status et condicionis hominum diete partis Transsiluane, in octavis festi Passce domini, in Torda celebrata, magister Petrus Rufus de Sanctoegidio, de medio aliorum causancium consurgendo, proposuit eo modo, quod ipse unacum Stephano et Paulo, filiis Nicolai, Leukus, filio Ladislai, Ladislao, filio Thome, Johanne et Ladislao, filiis Desew dicti Vos, fratribus suis, in possessionibus eorum universis, ipsum cum dictis fratribus suis hereditarii et alterius iuris titulo ubique in partibus Transsiluanis tangentibus, videlicet in dicto Sanctoegidio, Kezew, Zenthguthart, Muhal, Chege, Pulun, Zenthyan, Zyluas, Gyos, Nyres et Ryua vocatis, in predictis partibus Transsiluanis existentibus, fore indivisus, et ex eo divisionem sibi de eisdem congruentem, iusticia mediante, habere vellet a fratribus suis prenomatis. Quibus auditis et perceptis, prefati Stephanus, filius Nicolai, Leukus, filius Ladislai, Johannes et Ladislaus, filii Desew dicti Vos, eisdem Ladislao, filio Thome, et Paulo, filio Nicolai, non venientibus nec mittentibus, ad nostram exsurgentes presenciam, responderunt isto modo, quod ipsi, prenotatam divisionem in possessionibus supradictis cum dicto magistro Petro Rufo, prout de iure convenit, facere prompti essent et parați.

Unde, quia ad predictam possessionariam divisionem, modo interius declarando faciendam, homo noster sub vestri hominis testimonio necessario transmitti debere videbatur, ideo, vestram amicitiam presentibus requirimus reverenter quatenus vestrum mittatis hominem pro testimonio fidedignum, quo presente, Ladislaus, filius Ladislai de Zarkad, vel Johannes de Tur aut Ladislaus dictus Cheh de Reud seu Bako de Myhalkfalua, sive Nicolaus, filius Stephani de Thuruzkou, sive Michael, filius Jacobi de Sanctoegidio, aliis absentibus, homo noster, in quindenis festi beati Georgii martiris proxime venturis, ad facies predictarum possessionum accedendo, vicinis et commetaneis earundem legitime convocatis et partibus vel earum legitimis procuratoribus presentibus, easdem in quinque partes dividant quoequales¹; facta autem ipsa divisione, quintam partem earundem, rectam et equalem, ab aliis quatuor partibus prefatarum possessionum, prenotatis filiis fratrum iamdicti magistri Petri Rufi remanentibus, separando et distinguendo, contradiectione predictorum nobilium et aliorum quorumlibet non obstante, statuant et relinquant² eidem magistro Petro et suis heredibus eo iure, quo ad ipsos dinoscitur³ pertinere, perpetuo possidendam, tenendam pariter et habendam, salvo iure alieno. Et post hec, ipsius possessionarie divisionis et statucionis seriem cum totali processu suo, ad octavas festi Penthecostes similiter nune proxime affuturas, in vestris litteris nobis amicabiliter rescribatis.

Datum duodecimo die diete congregacionis, in loco memorato, anno domini M^{mo} CCC^{mo} septuagesimo secundo.

Cuvioșilor și cinstiților bărbați, conventului mănăstirii fericitei fecioare din Cluj-Mănăstur, prietenilor săi vrednici de cinstire, Emeric, voievodul Transilvaniei și comite de Solnoc, cu toată prietenia și cinstea cuvenită.

Aflați că, în adunarea noastră obștească, ținută la octavele sărbătorii Paștelui Domnului, la Turda, cu obștea nobililor și a oamenilor de orice altă stare și treaptă

din zisele părți ale Transilvaniei, ridicându-se din mijlocul celorlalți împricinați, magistrul Petru cel Roșu de Sântejude, a spus așa, că el se află în devălmășie dimpreună cu Ștefan și Pavel, fiii lui Nicolae, cu Leukus, fiul lui Ladislau, cu Ladislau, fiul lui Toma, <și> cu Ioan și Ladislau, fiii lui Desew zis Wos, nepoții săi, în toate moșiile lor, ce țin de el <și> de zișii săi nepoți în temeiul moștenirii și al altor drepturi, pretutindeni în părțile Transilvaniei, numite adică Sântejude, sus-zisă, Chesău, Sucutard, Măhal, Țaga, Puini, Sântioana, Silivaș, Deușu, Bont și Ryua, aflătoare în sus-zisele părți ale Transilvaniei, și de aceea ar voi să capete de la nepoții săi mai sus numiți împărțeala ce i se cuvine din acele moșii, prin mijlocirea dreptății. După ascultarea și aflarea acestora, pomeniții Ștefan, fiul lui Nicolae, Leukus, fiul lui Ladislau, Ioan și Ladislau, fiii lui Desew zis Wos, ridicându-se înaintea noastră - Ladislau, fiul lui Toma, și Pavel, fiul lui Nicolae, neînfrățându-se, nici trimițând pe alții -, au răspuns așa, că ei sunt gata și pregătiți să facă pomenita împărțeală în moșiile sus-zise, cu zisul magistru Petru cel Roșu, precum se cuvine după lege.

Deci, deoarece am socotit că pentru săvârșirea sus-zisei împărțeli de moșie, ce trebuie făcută în chipul ce se va arăta mai jos, e nevoie să fie trimis omul nostru, sub mărturia omului vostru, de aceea cerem cu toată cinstea Prieteniei voastre, prin scrisoarea de față, să trimiteți spre mărturie omul vostru vrednic de crezare, în fața căruia, omul nostru Ladislau, fiul lui Ladislau de Zarkad, sau Ioan de Tur ori Ladislau zis Cheh de Rediu, sau Bako de Mihalt, ori Nicolae, fiul lui Ștefan de Trascău, sau, în lipsa acestora, Mihail, fiul lui Iacob de Sântejude, mergând, în a cincisprezecea zi de la sărbătoarea fericitului mucenic Gheorghe ce va veni în curând⁵, la sus-zisele moșii, chemând în chip legiuit pe vecinii și megieșii lor, și fiind de față părțile sau legiuiții lor împuterniciți, să le împartă în cinci părți deopotrivă, iar după facerea acestei împărțeli, despărțind și deosebind a cincea parte dreaptă și deopotrivă din aceste părți de celelalte patru părți ale pomenitelor moșii, ce rămân sus-însemnaților fii ai fraților sus-zisului magistru Petru cel Roșu, s-o treacă în stăpânire și s-o lase acelui magistru Petru și moștenitorilor lui, fără a ține seama de împotrivirea sus-zișilor nobili și a oricăror altora, ca s-o stăpânească, s-o țină și s-o aibă pe veci, cu același drept cu care se știe că ține de ei, rămânând neatins dreptul altuia. Și după acestea, să aveți bunăvoința să ne dați seama prin scrisoarea voastră, la octavele sărbătorii Rusaliilor ce vor veni de asemenea acum în curând⁶, despre desfășurarea împărțelii și dării în stăpânire de moșie, împreună cu tot mersul său.

Dat în a douăsprezecea zi a zisei adunări, în locul pomenit, în anul Domnului o mie trei sute șaptezeci și doi.

Arh. Naț. Rom., D. J. Cluj, Doc. medievale, Fond. fam Wass, nr. 111.

Transumpt în actul conventului din Cluj-Mănăștur. din 24 mai 1372, nr. 143.

¹ Corect: *coequales*.

² Corect: *statuat el relinquat*.

³ Astfel în transumpt.

⁴ 4 aprilie.

⁵ 8 mai.

⁶ 23 mai.

Nos, Emericus, voyuoda Transsiluanus et comes de Zonuk, memoorie commendantes tenore presentium significamus quibus expedit universis quod, cum nos, de regio edicto, universitătî nobilium et alterius cuiusvis status et conditionis hominum, pro compasscendis¹ malefactoribus et unicuique iustitia impendenda, ad octavas festi Passce domini, congregationem generalem, Torde celebrandam, proclamări fecissemus, denique termino ipsius congregationis nostre occurrente, universis nobilibus septem comitatuum diete partis Transsiluane ac alterius cuiusvis status et conditionis hominibus eiusdam partis ad dictam congregationem nostram convenientibus et confluentibus, iudicibusque nobilium ac iuratis assessoribus per eosdem nobiles de predictis septem comitatibus, more solito, nobis assignatis, cum nos, unacum eisdem, iudiciario pro tribunali sedissemus et uniuscuiusque causantis lites et iurgia iusto deliberationis examine pandere cepissemus, inter alios causidicos, honorabiles et discreți viri, domini Ladislaus, filius quondam Lorandi voyuode, de Doboka et Petrus de Kulus, archydiaconi¹, suiș et ceterorum dominorum de capitulo ecclesie Albensis Transsiluane personis, ad nostram accedentes presentiam, quasdam litteras privilegiales quondam nobilis viri, Petri, viceuoyuode Transsiluani, bone memorie, formam sue diffinitive² sententie in facto erectionis metarum possessionis eiusdem capituli, Chergeud vocate, a parte viile Monera vocate, possessionis videlicet abbatis de Egrus, inter ipsum capitulum, ab una, et inter eosdem, videlicet abbatem de Egrus et populos de Monera predicta, late continentes, tenoris subsequentis nobis presentarunt, petentes nos, diligenți cum instantia, ut easdem, nostra auctoritate iudiciaria acceptando, approbando et ratificando, propter maioris iuris cautelam, litteris nostris privilegialibus inseri sigilloque nostro autentico³ roborari et consignari faceremus. Quarum tenor talis est: <Urmează scrisoarea lui Petru, vicevoievodul Transilvaniei, din 11 iulie 1367, ce transcrie scrisoarea conventului din Cluj-Mănăstur, din 4 iulie 1367, cu scrisoarea aceluiași vicevoievod, din 8 mai 1367, în DRH-C, XIII, nr. 251, 248 și 230>.

Nos itaque, iuridicis⁴ petitionibus ipsorum dominorum Ladislai et Petri, archydiaconorum, in suiș et eorundem dominorum de capitulo personis nobis porrectis, favore debito inclinati, predictas litteras privilegiales ipsius Petri, viceuoyuode, in facto distinctionis et erectionis metarum prefate possessionis, Chergeud nuncupate, rite et legitime emanatas fore cognosseentes¹, presentibus litteris nostris privilegialibus de verbo ad verbum <...>⁵ suo tenore presentium patrocinio perpetuo vaiere confirmamus.

Datum sedecimo die congregationis nostre prenotate, in loco memorato, anno domini M^{mo} CCC^{mo} LXXmo secundo.

Noi, Emeric, voievodul Transilvaniei și comite de Solnoc, prin cuprinsul scrisorii de față, dăm de știre și facem cunoscut tuturor cărora se cuvine că, întrucât noi, din porunca regelui, am pus să se vestească ținerea unei adunări obștești cu obștea nobililor și a oamenilor de orice altă stare și seamă, la Turda, la octavele sărbătorii Paștelui Domnului⁶, pentru înfrânarea răufăcătorilor și împărțirea dreptății fiecăruia, sosind, în sfârșit, acel soroc al pomenitei noastre adunări, și strângându-se

și întrunindu-se la acea adunare a noastră toți nobilii din cele șapte comitate din zisele părți ale Transilvaniei, precum și oamenii de orice stare și seamă din acele părți, și după ce ne-au fost dați nouă, după obiceiul îndătinat, de către acei nobili din cele șapte comitate, juzzii nobililor și asesorii jurați, atunci pe când ședeam noi cu dânsii în scaunul nostru de judecată și începusem a cumpăni, cu dreaptă și chibzuită cercetare, pricinile și certurile fiecărui împricinat, venind înaintea noastră, printre alți împricinați, cinsitiții și chibzuiții bărbați, domnii Ladislau, fiul răposatului voievod Lorand, <arhidiaconul> de Dăbâca, și Petru, arhidiaconul de Cojocna, în numele lor și al celorlalți domni din capitlul bisericii de Alba Transilvaniei, ne-au înfățișat o scrisoare privilegială a răposatului nobil bărbat Petru, vicevoievodul Transilvaniei de bună pomenire, cuprinzând rânduiala hotărârii lui de încheiere, dată în pricina ridicării semnelor de hotar ale moșiei numite Cergău, a capitlului, dinspre partea satului numit Mănărade, adică moșia abatelui de Igrîș, <pricină purtată> între capitlu, pe de o parte, și pomeniții, adică abatele de Igrîș și oamenii din Mănărade, <pe de altă parte>, cu cuprinsul de mai jos, cerându-ne cu sârguitoare stăruință ca, în temeiul puterii noastre judecătorești, primind, încuviințând și întărind <noi> acea scrisoare, să punem să fie trecută, pentru mai mare chezășie, în scrisoarea noastră privilegială și să fie întărită și însemnată cu pecetea noastră autentică. Cuprinsul scrisorii este acesta: <Urmează scrisoarea lui Petru, vicevoievodul Transilvaniei, din 11 iulie 1367, ce transcrie scrisoarea conventului din Cluj-Mănăstur, din 4 iulie 1367, care, la rândul său, cuprinde scrisoarea aceluiași vicevoievod, din 8 mai 1367, în DRH—C, XIII, nr. 251, 248 și 230>.

Noi, așadar, încuviințând cu bunăvoința cuvenită legiuitele cereri ale domnilor arhidiaconi Ladislau și Petru, înaintate nouă în numele lor și al pomeniților domni din capitlu, văzând că sus-zisa scrisoare privilegială a vicevoievodului Petru, privitoare la despărțirea și ridicarea semnelor de hotar ale moșiei numite Cergău, a fost întocmită după rânduiala și lege, <și punând să fie trecută ...>, cuvânt cu cuvânt, în această scrisoare privilegială a noastră, o întărim, prin ocrotirea <scrisorii> de față, ca să aibă putere pe veci, în <tot> cuprinsul ei.

Dat în a șaisprezecea zi a pomenitei noastre adunări, în locul amintit, în anul Domnului o mie trei sute șaptezeci și doi.

Arh. Naț. Magh., Dl. 5 980. Xerocopie la Inst. de Ist. Cluj-Napoca/1295.

Orig., perg., cu o tăietură mare pe locul peceteii atârnate.

EDIȚII: Ub., II, p. 377-378.

Astfel în orig.

² Corect: *definitive*.

³ Corect: *authentic*.

⁴ De obicei: *iustus*.

⁵ Tăiat cea 11,5 cm; întregit parțial în traducere.

⁶ 4 aprilie <1372>.

Religiosis viris et honestis, conventui ecclesie de Clusmonostura, amicis suis,
Emericus, voyuoda Transsilvanus et comes de Zonuk, amicitiam paratam cum honore.

Noveritis quod in congregacione nostra generali universitatī nobilium <et aliorum cui>vis' status et condicionis hominum diete partis Transsiluane, die dominico proximo post festum Omnium sanctorum, anno domini M^{mo} CCC^{mo} LX^{mo} nono preterito, Torde celebrata, vir discretus dominus Nicolaus, archydiaconus² de Zonuk et decanus ecclesie Transsiluane, pro honorabili capitulo ecclesie Transsiluane predictae, cum procuratoriis litteris eorundem, de medio aliorum consurgendo, <proposuer>at³ eo modo quod per nobiles de Toruzkou et de Gyogh, iobagiones ipsius capituli de Enyd et Orbou, commorantes intra metas et terminos possessionum predictarum, sepe sepius perturbarentur et molestarentur in rebus et bonorum ablacionibus eorundem, cum tamen, per efficacia instrumenta, certis metis olym² cum eisdem nobilibus erectis eedem possessiones <se>parate⁴ et distincte haberentur, et ibidem quadam instrumenta vigorosa, inter alias possessiones ipsius capituli, metas dictarum possessionum Enyd et Orbou exprimencia nobis curarat⁵ exhibere. Quibus omnibus auditis et perceptis, magistri Nicolaus, filius Stephani, filii Elley de Toruzkou, et Johannes, filius Andree de Gyogh, personaliter exsurgendo, responderant eo <modo>³ quod, si ipsi domini de capitulo legitime² illic venirent, tune in talibus locis metas supradictarum possessionum eorum, iuxta seriem instrumentorum suorum, reambulare possent², in qua reambulacione contradiecionis velamine ipsis obviarent, in talibus vero locis reambulare possent, in qua nullam facerent prohibicionem. Unde, quia ad reambulacionem et separacionem metarum predictarum possessionum, homo noster sub vestri hominis⁶ testimonio⁷ transmitti debuerat necessario, igitur, vestram amiciciam litteratorie requisieramus diligenter quatenus vestrum mitteretis hominem pro testimonio fidedignum, quo presente, Stephanus, filius Johannis de Chongua, homo noster, in octavis diei Medii XL-me, tune proxime venturis, et aliis diebus ad hoc aptis et congrue sufficientibus, ad facies predictarum possessionum, Enyd et Orbou vocatarum, vicinis et commetaneis ipsarum specialiterque ipsis magistris Nicolao et Johanne illic legitime² convocatis, et presentibus, accedendo, easdem, iuxta seriem instrumentorum eiusdem capituli ibidem, per legitimum² procuratorem ipsorum, exhibendo, per <ver>as⁸ suas metas, a primis veris metis incipiendo, si sunt, vel, si deessent, secundum directos cursus metarum, usque ad finales metas reambularent, reambulasque, novis metis in locis necessariis erectis ad aliorum iuribus separando, committeret eisdem dominis de capitulo perpetuo possidendas, si per ipsos magistros <Nicola>um⁹ et Johannem, aut <per>¹⁰ alios non fieret contradictum; contradictores vero, si qui, exceptis ipsis magistris Nicolao et Johanne, fierent, citarent eosdem contra ipsum capitulum, ad octavas festi beati Georgii martiris, proxime tune venturas, in nostram presenciam, racionem contradiecionis eorum reddituros. Si vero ipsi magistri Nicolaus et Johan<nes in> aliquo contradicerent, tune ipsos citare non incumberet, quia, cum in lite essent, absque citacione aliquali in eodem termino coram nobis comparendo, racionem contradiecionis eorum reddere, oporteret. Et post hec, totius facti seriem ad dictas octavas festi beati Georgii martiris nobis amicabiliter rescriberetis.

Vos, igitur, iustis peti<cionibus nostr>is" annuendo, unacum prefato Stephano, filio Johannis de Chongua, homine nostro, vestrum hominem, videlicet fratrem Nicolaum presbiterum, socium vestrum conventualem, ad premissa nostra petita

peragenda, pro testimonio fidedignum transmisissetis; qui, tandem exinde ad vos reversi, concorditer vobis retulissent, per vos requisiti, quod ipsi, <in>^s predictis octavis diei Medii XL-me, proxime tune preteritis, et aliis diebus subsequentibus, in quibus ipsam reambulacionem peragere valuissent, ad faciem earundem possessionum dicti honorabilis capituli Transsiluani, Enyd et Orbou vocatarum, vicinorumque et commetaneorum ipsarum universorum et specialiter predictis magistris Nicolao et Johanne legitimis² convocacionibus factis ac eisdem presentibus, accedendo, iuxta seriem preallegatorum instrumentorum ipsius capituli, per legitimos² procuratores eorum ibidem exhibitorum, a primis veris metis incipiendo secundum directos cursus antiquarum metarum usque ad finales earundem metas, easdem reambulassent, et⁶ reambulatas⁶, ab aliorum vicinorum possessionariis iuribus per novarum metarum in locis necessariis per ipsos erectarum distineciones, ubi nullius contradiecio eis obviasset, hoc ordine distinxissent: quod prima meta, que separaret predictam possessionem, Orbou vocatam, iamdicti capituli a possessione Beld vocata nobilium de eadem a plaga o<rienta>li⁸, iuxta Morisium, in loco Fuk vocato, ubi unam novam metam terream erexissent, de qua tenderet ad duas metas terreas, penes quas iterum duas metas novas⁶ erexissent. înde flecteretur contra aliquilonem¹ transiensque quendam alveolum seu venam, veniret ad viam ad du<as m>etas³ terreas, abinde procedens iuxta locum Zapultou² vocatum ad duas metas terreas, penes quas similiter duas metas novas, una eidem possessioni ipsius capituli et alia nobilibus de Beld separantes. Hinc, in eodem cursu, transiret magnam viam, per quam itur in Albam, ad S<eg>⁹, ad locum ubi arbor quedam quondam extitisset, iterum ad unam metam antiquam, locum ipsius arboris circumseptam², ubi eciam alie mete, licet non ita perfecte, sed satis apparentes fuissent. Dehinc, per idem Seg, flecteretur contra septentrionem versus villam Orbou ad unam metam <ter>ream⁹, a terra Beld a meridie remanente. înde veniret ad aliam metam terream, hinc in fine eiusdem Seg ad duas metas terreas; inde descenderet sub ipsum⁶ Segh² ad vallem, et in rădice ipsius Segh² flecteretur contra occidentem et veniret ad metam terream iuxta viam p<ositam>⁸, per quam viam asseenderet² iterum in Segh² veniretque ad tres metas terreas, quarum una esset ecclesie, alia dictorum nobilium de Beld, tertia vero nobilium de Gyogh, penes quas iterum novas metas erexissent. înde asseenderet² ad duas metas antiquas, iuxta quas novas erexissent. Unde descenderet in vallem Zarrazorbou contra aliquilonem¹², in vicinitate nobilium de Gyogh. înde asseenderet² per ipsum potok, veniret ad duas arbores, byk et gyerthyan nominatas, ad metam terream, qua arborem gyerthyan circumcingeret. înde per ipsum <po>tok⁹ asseenderet² ad⁶ caput eius, ubi duas invenissent metas magnas, penes quas similiter duas metas novas erexissent, a quibus transseundo² iterum ad duas metas antiquas, iuxta quas, modo consimili, duas de novo erigentes; exinde descendendo, veniret ad duas metas terreas, in latere positas, et caderet in potak², de quo transsiret² ad unam metam terream inter duos rivos descendentes sub luco² Gyomal vocato. Ubi, procuratores predicti annotati capituli in ipso loco novas metas erigere voluissent, ibidem nobiles de Gyogh, videlicet magister Ladislaus, filius Andree, cum Ladislao, Mychale et Demetrio, filiis suis, neenon prefatus Johannes, filius Andree, et Stephanus, filius Luce, ac Ladislaus, Bartholomeus et Mychael, filii Michaelis, filii Gregorii, personaliter astando¹³, ab huius modi novarum metarum

ereccione contradicendo eosdem <prohi>buisentⁱⁱ. înde asscendens', caderet in rivulum, in quo asscenderet² usque ad caput eius. înde, per quandam viam asscendendo², ad duas metas apparentes pervenissent, easdemque procuratores prefati eiusdem capituli, in personis dominorum de eodem capitulo, ecclesie fore retulissent, et cum <iux>ta⁸ easdem novas erigere voluissent, iidem nobiles de Gyogh ibi eciam eosdem a novarum metarum ereccione prohibuissent. înde per eandem viam asscendendo², penes ipsam viam unam antiquam metam invenissent, iuxta quam aliam metam erexissent; <ult>ra³ rivulum transeundo, supra eundem a parte montis ad unam antiquam metam, penes quam alia¹⁴ novam erexissent. înde procedentes per eandem viam, in vertice montis unam metam antiquam invenissent et penes eandem aliam metam novam erexissent; <inde>' transiens, per quandam rivulum asscenderet² ad arborem ilicis in monte existentis, ubi iuxta quandam antiquam metam aliam novam erexissent. Abhinc contra aquilonem asscenderet² et descenderet, transsiens² <di>versos⁸ rivos, asscenderetque² in montem supra rivum Orbou adiacen<tem, in cuius latere a parte rivi essent>¹⁵ due mete terree magne, penes quas terciam metam novam erexissent. Et ab inde descenderet in rivum Orbou, in quo rivo procedentes supra <unum ca>cumen' <monti>s⁹ Pelys <vocati>', de quo ulterius transeundo, venisset ad metas <alterius possessionis me>morati¹⁶ capituli, Enyd vocate, ad commetaneitatem nobilium de Toruzkou, ubi eadem possessio Enyd incepisset metas tenere cum ipsa possessione Toruzkou <...>¹⁷, et cum ipsi, iuxta contentam pre<exhi>bitorum¹⁸ instrumentorum sepefati capituli, eandem possessionem Enyd per ve<ros cu>rsus⁸ antiquarum metarum eiusdem reambulando, novas iuxta veteres in locis necessariis erigere voluissent, predictus magister Nicolaus, filius Stephani, Elleus et Ladislaus, fratres eiusdem, filii eiusdem Stephani, filii⁵ Ellei², necnon Andreas et Nicolaus, filii Akus, nobiles de e<adem>⁸ Toruzkou, ubique in commetaneitate ipsorum, ab ipsarum novarum metarum ereccionibus procuratores ipsius capituli prohibuissent, contradicendo. Procedentesque ab inde pervenissent rursus ad commetaneitatem predictorum nobilium de Gyogh, ubi eodem possessiones ipsius capituli, Orbou et Enyd, teneret¹⁹ metas <cum> possessione eorundem nobilium de Gyogh, Tynoud vocata, et cum metas earundem a parte eiusdem possessionis Tynoud, similiter iuxta continenciam predictorum instrumentorum prescripto²⁰ capitul<i>²¹, per veros cursus reambulare et novas metas iuxta veteres erigere voluissent, ubique iidem nobiles <de G>yogh⁹, a primis metis incipiendo usque ad finales, a novarum metarum ereccionibus modo simili eosdem prohibuissent. Quos scilicet nobiles, tam de Toruzkou quam eciam de Gyogh, eodem die et in facie earundem possessionum, exceptis predictis magistris Nicolao et Johanne in lite cum eisdom dominis de capitulo existentibus, contra idem capitulum ad nostram citassent presenciam, rationem contradiccionis eorum reddituros, octavas festi beati Georgii martiris predictas, tune venturas, coram nobis comparendi eisdom assignando²², iuxta continenciam litterarumstrarum predictorum.

Tandem, cum nos, regio edicto interveniente, universităţi nobilium et alterius cuiusvis status et condicionis hominum diete partis Transsiluane congregacionem generalem pro compesceendis² malefactoribus et unicuique iusticia inpendenda, ad octavas festi Passce domini, Torde cetebrandam, proclamări, cunctis eciam causantibus hoc ut quicunque causas coram Johanne, viceouyoda nostro,

ventillatas² et ad octavas festi beati Georgii martiris prorogatas haberent, in eadem congregacione nostra, coram nobis comparendo, easdem, iusticia mediante, exequerentur², publice promulgāri fecissemus, denique, termino ipsius congregacionis nostre occurrente, universis nobilibus septem comitatum diete partis Transsiluane et alterius cuiusvis status et condicionis hominibus eiusdem partis ad dictam congregacionem nostram convenientibus et confluentibus, iudicibusque nobilium ac iuratis assessoribus per eosdem nobiles de predictis septem comitatibus, more solito, nobis assignatis, cum nos, unacum eisdem, iudiciario pro tribunali sedissemus et uniuscuiusque causantis lites et iurgia iusto deliberacionis examine pandere cepissemus, pretacti magistri Nicolaus de Zonuk, alter Nicolaus, de Ozd, et Petrus de Clus, archydiaconi², pro se ipsis personaliter et pro ceteris dominis de capitulo cum procuratoriis litteris eorundem, ad nostram accedentes presenciam, quasdam quinque litteras, unam vestram²³, citatoriam pariterque reambulatoriam, Johanni, viceuoyuode nostro, rescipcionalem, dominico die proximo post octavas festi Omnium sanctorum, anno domini M^{mo} CCC^{mo} LXX^{mo} primo emanatam, tenorem litterarum eiusdem Johannis, viceuoyuode nostri de verbo ad verbum in se continentem, tres eiusdem Johannis, viceuoyuode nostri, duas prorogatorias et unam iudicalem, et similiter unam iudicum nobilium comitatus Tordensis, similiter citatoriam, in diversis annis et terminis confectas, contra prefatos magistros Nicolaum, Elleus et Ladislaum, filios Stephani, Andream et Nicolaum, filios Akus de Toruzkou, nobis curarunt exhibere.

Quarum tenores nos informabant isto modo, quod cum predicti domini de capitulo, accepto Stephano Crispo de Cheztwe, homine predicti Joh^{<an>}nis", viceuoyuode nostri, et fratre Johanne, sacerdote, testimonio vestro, sabbato proximo ante festum Omnium sanctorum ad faciem possessionis ipsorum, Enyd vocate, et pertinencium ad eandem, vicinorum et commetaneorum earundem legitimis² convocacionibus factis, et presentibus, pariter accedendo, cum easdem a parte pre^{<dicte>}⁸ possessionis Toruzkou, iuxta continenciam instrumentorum ipsorum inibi exhibitorum, in dorsis cuiusdam montis, supra unum puteum inter duos lapides magnos, Nyzko et⁶ Zadko⁶ nominatos, in sumpmitate² valii existentem, penes tres metas antiquas reambulare incipiendo, unam novam⁶ m^{<etam>}⁸ erigere voluissent, magistri Nicolaus, Elleus et Ladislaus, filii Stephani, neenon Andreas et Nicolaus, filii Akus, nobiles de eadem Toruzkou, ibidem personaliter astantes, dictos²⁴ homines⁶, ipsius Johannis, viceuoyuode nostri, et vestrum testimonium, non a reambulacione, sed a novarum met^{<arum>} ereecione prohibuissent; ubi iidem²⁴ homines, scilicet pretacti Johannis, viceuoyuode nostri, et vester, eodem die et loco, predictos filios Stephani et filios Akus, nobiles de Toruzkou, contra annotatum honorabile capitulum ecclesie Transsiluane, rationem prohibicionis eorum re^{<dd>}ituros⁸, in presenciam sepefati Johannis, viceuoyuode nostri, ad octavas festi beati Martini confessoris, proxime tune venturas, citavissent. Cumque ipsa causa ab eisdem octavis festi beati Martini confessoris ad octavas festi Epiphaniarum domini et abhinc ad octavas diei Medii XL-me, iuxta ^{<continent>}ias litterarum sepedicti Johannis, viceuoyuode nostri, inter ipsum capitulum, agens, et inter prefatos nobiles de Toruzkou, in causam attractos, extitisset prorogata, tandem ipsis octavis diei Medii XL-me advenientibus, prefato

magistro Nicolao, filio Stephani, non veniente, nec <m>ittente sed se in iūncian gravamine opprimi permittente, cum eisdem Elleo et Ladislao, filiis Stephani, necnon Andrea et Nicolao, filiis Akus, causa pretacta ad octavas festi beati Georgii martiris, iuxta continenciam litterarum prelibati Johannis, viceuoyuode noŝtri, extitisset dilatata. Series vero litterarum predictorum iudicum nobilium comitatus Tordensis, inter cetera, declarabat quod iidem iudices nobilium, mediantibus litteris predicti Johannis, viceuoyuode noŝtri, eundem magistrum Nicolaum, filium Stephani, in porcione sua possessionaria, contra predictum capitulum ecclesie Transsiluane ad predictas octavas festi beati Georgii martiris citavissent.

Quarum litterarum exhibicionibus factis, prelibati domini, scilicet Nicolaus et alter Nicolaus ac Petrus, archydiaconi², in suis et ceterorum dominorum personis, premissis contradiccionis rationem scire volebant a nobilibus de Toruzkou prenotatis et, ibidem, ad ipsorum iuris comprobacionem, quasdam litteras privilegiales condam incliti principis, domini Andree, terci²⁵, dei gracia, regis Hungarie, anno domini M^{mo} CC^{mo} nonagesimo nono confectas, litteras honorabilis capituli ecclesie Waradiensis, eidem domino Andree regi rescripcionales, metas omnium possessionum dominorum de capitulo predictae ecclesie Transsiluane in se continentes, transcribentes et confirmantes, nostro iudiciario examine presenta<bant, in quibus privilegialibus>²⁶ litteris comperimus haberi hoc modo, inter cetera, quod, cum <in parte venerabilis>²⁷ capituli ecclesie Albensis <Transsiluane>²⁸ eidem domino Andree regi supplicatum extitisset quod, quia ecclesia beati Michaelis Transsiluana, per insultus Saxonum Transsiluanorum et ferocem sedicionem eorundem, miserabiliter extitisset concremata, privilegiis et munimentis omnibus, mediantibus quibus possessiones suas eadem possedisset ecclesia⁶ et tenuisset, inter ceteras res eiusdem ecclesie, inibi concrematis, spoliata existeret omnino et denudata, idem capitulum ad remedium recurrens oportunum²⁹, sibi super hoc fecisset³⁰ regia auctoritate provideri. Et ut salubrius ipsi ecclesie consolari posset in hac parte, ipse dominus Andreas, rex, unacum baronibus et aliis consiliariis suis, talem adinvenisset modum et hunc ordinem disposuisset circa hoc observandum, ut, sub idoneo testimonio venerabilis capituli Waradiensis, universe possessiones eiusdem ecclesie et singule, per homines suos ad hoc deputatos, perlustrarentur de metis ad metas et certis nominibus ipsarum possessionum expressis signis circumdarentur consuetis, fidelibus suis Nicolao de Gumbas et Petro de Forro, nobilibus partis Transsiluane, dedisset in mandatis ut ad exequendum premissa, sub testimonio capituli prelibati, sua accederent auctoritate, et quicquid² in premissis per eosdem actum fieret, in litteris dicti capituli Waradiensis sibi reportaretur, ut privilegia, que per combustionem premissam mortificatā fuissent, per huius modi renovacionem, que in ipsius carte sue, de mandato suo regio et ex certa sciencia sua, visis litteris capituli Waradiensis, fierent⁶ inserta reviviscerent².

In quibusquidem litteris pretacti capituli Waradiensis, eidem domino Andree regi super reambulacione et ereccione metarum omnium possessionum prenotati capituli ecclesie Transsiluane rescripcionalibus ac per ipsum dominum Andream regem, vigore premissi privilegii, confirmatis, mete predictarum

possessionum, Orbou⁶ et⁶ Enyd vocatarum⁶, ipsius capituli inter alias hoc ordine scripte habebantur. Mete autem terram capituli Orbou vocatam a <terra>⁸ Beld nobilium separantes hoc ordine distinguuntur: incipit ab oriente in Morisio, in loco Fouk² vocato, et exit ad duas metas terreas, inde flectitur contra aquilonem et, transiens quandam venam, venit ad viam, ad duas metas terreas. înde procedens iuxta locum Scopudtou² <vocatum>³² ad duas metas terreas, hinc eodem cursu transsit² magnam viam, per quam itur Albam, ad Seg, ad arborem twl, meta terrea circumseptam, ubi sunt⁶ alie tres mete terree; dehinc per idem Seg flectitur contra septentrionem, contra villam Orbou ad unam metam terream, terra Beld <a meridie>³³ remanente; hinc venit ad aliam metam terream, hinc in fine eiusdem Seg, ad duas metas terreas. înde descenditur sub ipsum Seg ad vallem, et in rădice ipsius Seg flectitur contra occidentem et venit ad metam terream iuxta viam positam, <quam>³² viam ascendit² iterum in Seg et venit ad tres metas terreas, quarum una est ecclesie, alia dictorum nobilium, tertia vero³⁴ filiorum comitis Andree de Gyogh. înde descendit in vallem que vocatur Zarrazorbou contra aquilonem, in vicinitate<te dic>torum³² filiorum comitis Andree. înde ascendendo² per ipsum patak², venit ad duas arbores, byk et gyarthyan², ad metam terream que arborem gyarthyan circumcindit². înde per idem patak² ascendit² ad caput eiusdem, ubi <salit>³³ de eodem contra aliquilonem² ad³⁵ arborem ilicis, meta terrea circumdatam, et ad aliam metam terream magnam et antiquam; inde ad arborem tul², meta terrea circumcinctam, et ad aliam metam ibidem positam. înde descendendo, venit ad duas metas terreas in latere positas; inde cădit in patak, de quo transsit² ad unam metam terream inter duos riuos² descendentes, sub luco Gyomal vocato positam. Inde ascendendo², cădit in rivulum in quo <ascen>dit³² usque ad caput eius, iuxta quem ab oriente est meta terrea inter arbores nucis⁶ et ilicis posita. Inde per viam ascenditur² ad duas metas terreas ab utraque parte vie positas; inde per eandem viam, transsiens² unum rivulum ascendit² ad arborem i<li>cis²¹, a parte occidentis meta terrea circumdatam, et ad aliam metam sub monte Gyomal vocato positam. Inde transsiens² quendam rivulum, ascendit² ad arborem ilicis, meta terrea circumdatam; inde adhuc contra aquilonem ascendit² et descendit, transiundo <diver>sos³² rivos, ascendit² montem qui est supra rivum Orbou, in cuius latere a parte rivi sunt due mete terree. Unde descendens, cădit in rivum Orbou, per quem <rivum>⁹ ascendit² usque ad montem Pylis², ubi in capite Orbou sunt due mete³⁶ sub mon<te Py>lis⁹, de quibus ascendit² ad cacumen <montis, in fine predicti>³⁷ montis Pylis. Unde per Berch protenditur contra septentrionem et venit ad locum ubi caput fluvii <K>isenyd³⁸ vocati de rădice ipsius montis fluit in possessionem ecclesie Egeud² vocatam, <ubi eciam dicta>³⁹ possessio Egud² tenet metas cum terra filiorum comitis Andree predictorum, Gyogh nuncupata, dicto Berch memoratas possessiones dividente. Unde vădit per idem Berch in longum, supra locum Nogenydfeu vocatum, in vicinitate a<lpis Gyulahawasa>³⁹ vocate et descendit per Berch in vallem et venit ad fluvium Toruzkou, qui fluit in fluvium Enyd, ad duas metas terreas. Inde³⁶ transsiens², ascendit⁴⁰ inter⁶ septentrionem et aquilonem et venit ad tres <metas terre>as³⁷ antiquas in dorso

—omis. inter Scadkw² et Mezkw² existentes, supra puteum positas. înde declinat contra septentrionem et cădit in rivulum Rakws, quem saliens ascendit² in altum 3erch, in vicinitate <possessionis Lapad vocate, et ascendendo>⁴¹ per longum spacium in densis silvis⁴² descendit per antiquas metas usque terras arabiles, ubi sunt due mete terree. înde contra orientem ad alias duas metas terreas antiquas. Hinc transiens <finem unius Berch in planitie>⁴¹, cădit in vallem quandam, in qua est arbor ulmi, per <quam descendit>⁴³ directe in fluvium Lapad, sub villa Lapad, <per quem fluvium>⁴³ descendit contra meridiem directe et in vicinitate terre Myruzlou, <que similiter est capituli, cădit in>⁴⁴ Morisio iterato. Et per Morisium descendendo, venit ad locum ubi terra Egud² incipit cum terra Tynoud, filiorum comitis Andree, commetan<eitatē tener>^e⁴⁵, per has metas distinguuntur, incipit enim a fluvio Morisii² in duabus metis ter<reis supra arborem>⁴⁶ pomi positis; in quarum metarum ex adverso, videlicet ab oriente, in insula Morisii stant due arbores magne, nyar vocate; a quibus duabus metis proceditur contra occidentem et, transiens² per sata unam venam aquosam, venit ad ter<ream metam, iuxta>^a⁴⁶ ipsam venam ab occidente positam. înde eodem cursu venit ad viam lapideam² per quam tendit ad meridiem ad duas metas antiquas, valde sub eadem via in fine nemorum positas; hinc eodem cursu venit ad arborem <iuxta fi>nem⁸ viile Orbou positam, meta terrea circumdatam. înde vertitur contra orientem per unum sulcum et venit iuxta pratum lutosum et ad unam metam; hinc ad aliam metam, inde flectitur iterum contra meridiem et venit ad un<am metam>⁸; hinc ad aliam sub⁴⁷ villa⁶ Orbou positam. Unde tendit iterato contra orientem et venit ad duas metas, inde ad alias duas metas iuxta Morisium positas, ubi cădit in Morisium et, per Morisium descendens, revertitur ad <locum>" Fuk² superius nominatum.

Premissis igitur litteris exhibitis, supradicti domini allegabant eo modo, quod predictae possessiones eorum, Orbou et Enyd vocate, cum earum pertinenciis, <pre>scriptis³⁸ metis forent circumdate et includerentur. Quibus omnibus auditis et perceptis, sepefati <magistri>⁹ Elleus, Nicolaus et Ladislaus, filii Stephani, ac Andreas et Nicolaus, filii Akus, personaliter exurgendo, responderunt eo modo, quod ipsi prohibitionem prenotatam pro eo <fec>issent³⁸, quia iidem domini de capitulo ecclesie Transsiluane, per premissarum metarum ipsorum reambulacionem et m<etarum ere>Ociones⁸, magnam particulam terre eorum de predicta possessione ipsorum Toruzkou vocata occupare et ad ipsas possessiones eorum Orbou⁶ et Enyd vocatas applicare voluissent.

Perceptis, igitur, omnibus premissis, quia absque iterata reambulacione metarum predictas possessio<nes, Orb>ou⁴⁸ et⁶ Enyd ac Toruzkou vocatas, ab invicem separancium et distingencium, modo inferius declarando facienda, congruum iudicium super premissas inter ipsas partes bono modo facere non poteramus, ad ipsamque reambulacionem faciendam homines nostri et vestri neces<sario>⁴⁹ sunt transmittendi, ideo vestram amiciciam presentibus petimus diligenter quatenus vestros mittatis homines pro utrisque partibus pro testimoniis fidedignos, quibus <pres>entibus⁴⁹, magister Benedictus, prothonotarius noster, specialiter ad hoc pro utrisque partibus deputatus, vel, si ipsum abesset, magister Stephanus, filius Johannis de Cheztue, aut Petrus vel Nicolaus, filii Michaelis de

Forro, sive Stephanus aut Ladislaus, necnon Petrus, filii Ladislai de Anderyashaza, pro parte dictorum domonorum de capitulo ecclesie Transsiluane⁵⁰, actorum⁶, Johannes, filius Ladislai de Zarkad, vel Johannes de Tur aut Ladislaus dictus Cheeh de Reud seu Ladislaus, filius Mychaelis de Iară, sive Bako de Mychalchfalua⁵¹, pro parte nobilium de Toruzkou, in causam attractorum, aliis ab<se>ntibus⁴⁹, homines nostri, in octavis festi Penthecostes proxime venturis et aliis diebus ad hoc aptis et congrue sufficientibus, ad facies predictarum posse<ssio>num⁴⁹, Orbou⁶ et⁶ Enyd vocatarum, vicinis et commetaneis earundem legitime² convocatis et partibus vel earum legitimis² <procuratoribus>⁹ presentibus, accedendo, <pro>⁸ primo et principaliter, iuxta ostensionem et demonstracionem eorundem dominorum vel legitimi² procuratoris ipsorum, per pre<miss>as⁴⁹ metas et signa metalia ac cursus metales in eodem privilegio domini Andree, regis, contentas et expressa ac expressos ac, propter maioris iusticie evidenciam, presentibus litteris nostri consignatas et consignata ac insertos, a pritis veris metis incipiendo, ad partem seu plagam quam continencia ipsius privilegii denotat semper tendendo, usque ad finales metas reambulent et, si ipse mete bono modo et apparenter invente fuerint, tunc predictas possessiones Orbou⁶ et⁶ Enyd, cum suis pertinentiis, novis metis in locis necessariis erectis, predictis dominis de capitulo, eo iure, quo ipsis dinosceantur pertinere, comittant et relinquunt perpetuo possidendas. Si vero ipse mete bono modo et apparenter non invenirentur ipsique nobiles de Toruzkou contradicerent et in ostensione et demonstracione eorundem dominorum non con<tentaren>tur², tunc, secundum demonstracionem eorundem, metas supradicte possessionis eorum, Toruzkou nuncupate, ex parte earundem possessionum Orbou⁶ et⁶ Enyd separantes, simili modo a <pri>mis⁴⁹ veris metis incipiendo usque ad finales metas reambulent et, si partes in huius modi reambulacione concordantes fuerint, tunc cuique parti sua iura possessionaria comittant et relinquunt, metis et metarum distinecionibus separando, perpetuo possidenda. Si vero in aliqua particula discordarent, tunc ipsam particulam terre inter partes litigiose remanentem, signis metalibus undique consignando, regali mensura, si mensurari poterunt, mensurando vel, si mensurari nequirent, visu considerando, deum ferendo pre oculis, unacum aliis probis viris, visa <sua>⁴⁹ qualitate, quantitate, fructuositate et valore, estimant, regni consuetudine requirente, videant etiam et diligenter considerent id cuius p<artis>⁹ ostense mete veriores, certiores et apparentiores existunt. Et post hec, ipsius <possess>ionarie⁵² reambulacionis, metarum ereccionis, statucionis, revisionis et estimacionis seriem, cum totali suo processu, prout fuerit expedi<ens>⁴⁹, ad octavas festi Nativitatis virginis gloriose, similiter nunc proxime affuturas, <nobis ami>cabiliter⁵² rescribatis.

Datum sedecimo die congregacionis nostre predictae, loco memorato, anno domini M^{mo} CCC^{mo} LXX^{mo} <secundo>⁵³.

<Pe verso, de aceeași mână:> Religiosis viris, conventui de Clusmonostră². amicis suis, pro honorabili capitulo ecclesie Albensis Transsiluane contra nobiles de Toruzkou, super possessionaria reambulacione, metarum ereccionem, statucionem, revisionem et estimacionem, per nostros et vestros homines⁵⁴, in octavis festi Penthecostes et aliis diebus subsequentibus ad hoc aptis, modo interius declarato

facienda, quorum series ad octavas festi Naativitatis virginis gloriose per vos nobis sunt rescribende.

Cuvioșilor și cinstiților bărbați, conventului bisericii din Cluj-Mănăștur, prietenilor săi, Emeric, voievodul Transilvaniei și comite de Solnoc, cu toată prietenia și cinstea.

Aflați că, în adunarea noastră obștească ținută la Turda, în duminica de după sărbătoarea Tuturor sfinților, în anul Domnului o mie trei sute șazeci și nouă, care a trecut⁵⁵, cu obștea nobililor și a altor oameni de orice stare sau treaptă din zisa parte a Transilvaniei, ridicându-se din mijlocul celorlalți, chibzuitului bărbat, domnul Nicolae, arhidiacon de Solnoc și decan al bisericii Transilvaniei, în numele vrednicului de cinste capitolu al sus-zisei biserici a Transilvaniei, cu scrisoarea de împuternicire a aceluiași <capitolu>, ne spusese așa că iobagii capitolului din Aiud și Gârbova, care locuiesc între hotarele și marginile sus-ziselor moșii, sunt foarte adesea tulburați și supărați în lucrurile și bunurile lor de către nobili de Trăscău și de Geoagiu, deși totuși odinioară, prin acte temeinice, aceleași moșii au fost despărțite și deosebite prin hotare sigure, ridicate cu aceiași nobili, și tot acolo; el se îngrijise să ne înfățișeze niște acte temeinice care arătau, între alte moșii ale capitolului, <și> semnele de hotar ale ziselor moșii Aiud și Gârbova. Auzind și înțelegând toate acestea, magistrii Nicolae, fiul lui Ștefan, fiul lui Elleus de Trăscău, și Ioan, fiul lui Andrei de Geoagiu, ridicându-se ei înșiși, au răspuns așa că, dacă domnii din capitolu ar veni acolo în chip legiuit, atunci, potrivit cuprinsului actelor lor, <nu>¹⁰ ar putea să hotărânească hotarele sus-ziselor lor moșii în astfel de locuri, la a căror hotărânicire ei s-ar opune acestora sub cuvânt de împotrivire, însă ar putea să hotărânească în acele locuri, în care nu le-ar face nici o opreliște. De aceea, deoarece era de trebuință ca la această hotărânicire și despărțire a hotarelor sus-ziselor moșii să fie trimis omul nostru, sub mărturia omului vostru, <noi>, așadar, cerusem stăruitor, în scris, prieteniei voastre să trimiteți omul vostru vrednic de crezare ca om de mărturie, înaintea căruia, omul nostru, Ștefan, fiul lui Ioan de Ciunga, ducându-se la octavele zilei Miezu-păresii, atunci viitoare⁵⁶, și în alte zile bune și potrivit de îndestulătoare pentru aceasta, la fața locului pe sus-zisele moșii numite Aiud și Gârbova, după ce au fost chemați acolo, în chip legiuit, vecinii și megieșii acestora și cu osebite magistrii Nicolae și Ioan, și fiind e ide față. să le hotărânească, potrivit cuprinsului actelor capitolului, arătate acolo de împuternicitul său legiuit, după adevăratele lor hotare, începând de la primele lor semne de hotar adevărate, dacă ar fi, sau, dacă ar lipsi, după dreptul mers al hotarelor, și până la cele din urmă semne de hotar, și <astfel> hotărânite, după ce vor fi fost ridicate noile semne de hotar în locurile de trebuință, despărțindu-le de drepturile altora, să le dea aceluiași domni din capitolu, spre a le stăpâni pe veci, dacă nu se va face împotrivire de către magistrii Nicolae și Ioan, sau de către alții, iar dacă vor fi împotriviți, în afară de magistrii Nicolae și Ioan, să-i cheme înaintea noastră, împotriva capitolului, la octavele atunci viitoare ale sărbătorii fericitului mucenic Gheorghe⁵⁷, ca să dea seama de temeiul împotrivirii lor. Iar dacă magistrii Nicolae și Ioan se vor împotrivi în vreun fel, atunci nu se cuvine să-i cheme, întrucât, cum ei sunt în pricină, trebuie să se înfățișeze înaintea noastră fără

nici o chemare, la același soroc, spre a da seama de temeiul împotrivirii lor. Și după acestea, să aveți bunătatea să ne faceți cunoscut în scris, la zisele octave ale sărbătorii fericitului mucenic Gheorghe⁵⁷, cuprinsul întregii pricini.

Voi, așadar, încuviințând dreptele noastre cereri, ați trimis, împreună cu omul nostru, sus-zisul Ștefan, fiul lui Ioan de Ciunga, pe omul vostru, adică pe fratele Nicolae, preotul, soțul vostru din convent, ca om de mărturie vrednic de *crezare*, spre a îndeplini cererea noastră de mai sus; aceștia, întorcându-se apoi de acolo la voi, <și> fiind întrebați de voi, v-au spus într-un glas că ei, sosind la sus-zisele octave ale zilei Miezu-păresii⁵⁶, atunci de curând trecute, și în celelalte zile următoare, în care puteau să facă hotărnicire, la fața locului pe moșiile vrednicului de cinste capitlu al Transilvaniei, Aiud și Gârbova numite, și fiind făcute legiuitele chemări ale tuturor vecinilor și megieșilor acestora, și cu osebite a sus-zișilor magistri Nicolae și Ioan, și fiind ei de față, au hotărnicit aceleași <moșii>, după mersul drept al vechilor hotare, începând de la primele semne de hotar adevărate și până la cele din urmă semne de hotar ale lor, potrivit cuprinsului pomenitelor acte ale capitlului, arătate acolo de împuterniciții săi legiuiți, <și> hotărnicite, le-au despărțit de drepturile de stăpânire ale celorlalți vecini prin noi semne despărțitoare de hotar, ridicate de ei în locurile de trebuință, unde nu li s-a ridicat nici o împotrivire, în această ordine: primul semn de hotar, care desparte sus-zisa moșie numită Gârbova a sus-zisului capitlu de moșia numită Beldiu a nobililor de același <Beldiu>, dinspre partea de răsărit, <se află> lângă Mureș, în locul numit Fuk, unde au ridicat o movilă nouă de hotar, de la care se îndreaptă spre două movile de hotar, lângă care au ridicat din nou două noi semne de hotar. De aici, <hotarul> cotește spre miazănoapte și, trecând o albie sau vână de apă, ajunge la drum, la două movile de hotar, de unde, înaintând pe lângă locul numit Zapultou, la două movile de hotar, lângă care au ridicat, de asemenea, două semne noi, unul despărțitor pentru acea moșie a capitlului, iar celălalt, pentru <moșia> nobililor de Beldiu. Apoi, prin același mers, trece drumul mare, pe care se merge la Alba, la Seg, <ajungând> într-un loc unde a fost cândva un copac, și iar <au aflat> un vechi semn de hotar, care înconjură locul aceluia copac, și unde erau încă <și> alte semne de hotar, deși nu chiar întregi, dar destul de vădite. De aici, prin același Seg se îndreaptă spre miazănoapte, către satul Gârbova, la o movilă de hotar, moșia Beldiu rămânând la *miazăzi*. Apoi ajunge la o altă movilă de hotar <și> de aici, la capătul aceluiași Seg, la alte două movile de hotar; de aici, coboară în josul acestui Seg, la o vale, și de la temelia acestui Seg cotește spre apus și ajunge la o movilă de hotar așezată lângă drum, pe care drum urcă din nou spre Seg și ajunge la trei movile de hotar, dintre care una este a bisericii, cealaltă, a zișilor nobili de Beldiu, iar a treia, a nobililor de Geoagiu; lângă care au ridicat iar noi semne de hotar. De aici urcă la două semne de hotar vechi, lângă care au ridicat <alte> noi. Din acest loc, <hotarul> coboară în valea Gârbova Seacă, înspre miazănoapte, în vecinătatea nobililor de Geoagiu. De aici, <hotarul> urcă prin aceeași vale <și> ajunge lângă doi arbori, numiți fag și carpen, la o movila de hotar care înconjoară de jur împrejur carpenul. De aici urcă pe această vale până la obârșia ei, unde ei au găsit două semne de hotar mari, lângă care au ridicat din nou două noi semne de hotar;

de la care trecând, de asemenea, la două semne vechi de hotar, lângă care, în același chip, au fost din nou ridicate două <semne noi de hotar>. De aici coborând, <hotarul> ajunge la două movile de hotar, puse în coastă, și cade într-o vale, din care trece la o movilă de hotar, <aflată> între două râuri ce coboară sub pădurea numită Giomal. Aici, împuterniciții sus-însemnatului capitlu au vrut să ridice, <chiar> în acest loc, noi semne de hotar, <însă> tot acolo, nobilii de Geoagiu, anume magistrul Ladislau, fiul lui Andrei, împreună cu fiii săi, Ladislau, Mihail și Dumitru, precum și pomenitul Ioan, fiul lui Andrei, și Ștefan, fiul lui Luca, ca și Ladislau, Bartolomeu și Mihail, fiii lui Mihail, fiul lui Grigore, stând ei înșiși de față, i-au oprit pe ei, împotrivindu-se la ridicarea în acest chip a noilor semne de hotar. Apoi urcând, <hotarul> ajunge la un pârau, prin care urcă până la obârșia lui. De aici urcând pe un drum, <ei> au ajuns la două semne de hotar vădite și pomeniții împuterniciți ai capitlului au spus, în numele domnilor din capitlu, că sunt ale bisericii, și când au vrut să ridice <semne de hotar> noi lângă acestea, nobilii de Geoagiu i-au oprit iar pe ei, acolo, de la ridicarea noilor semne de hotar. Apoi, urcând pe același drum, au găsit lângă acest drum un semn de hotar vechi, lângă care au ridicat un alt semn de hotar; <și> trecând peste un pârau, mai sus de el, înspre un deal, <au ajuns> la un vechi semn de hotar, lângă care au ridicat altul nou. De aici mergând pe același drum, au ajuns pe culmea dealului la un vechi semn de hotar și lângă el au ridicat altul nou; trecând de aici, <hotarul> urcă printr-un pârau la stejarul aflat pe deal, unde, lângă un semn de hotar vechi, au ridicat altul nou. De aici, <hotarul> urcă și coboară înspre miazănoapte, trecând felurite râuri, și urcă pe dealul aflat deasupra râului Gârbova, pe coasta căruia, dinspre râu, erau două movile mari de hotar, lângă care au ridicat un al treilea semn de hotar, nou. Și de aici coboară în râul Gârbova, prin care râu el înaintează deasupra unei culmi a dealului numit Pelys, de care trecând apoi, <hotarul> a ajuns la hotarele unei alte moșii a amintitului capitlu, numită Aiud, în megieșia nobililor de Trăscău, unde aceeași moșie Aiud începe să țină hotar cu moșia Trăscău ..., și când ei au vrut să ridice, în locurile de trebuință, noile <semne de hotar> lângă cele vechi, hotărnicind acea moșie Aiud potrivit cuprinsului actelor mai sus arătate ale des pomenitului capitlu, după adevăratul mers al vechilor ei semne de hotar, sus-zisul magistrul Nicolae, fiul lui Ștefan, Elleus și Ladislau, frații aceluiași <magistrul Nicolae>, fiii aceluiași Ștefan, fiul lui Elleus, precum și Andrei și Nicolae, fiii lui Akus, nobili tot de Trăscău, i-au oprit pe împuterniciții capitlului de la ridicarea noilor semne de hotar pretutindenți în vecinătatea lor, împotrivindu-li-se. Și mergând de acolo mai departe, au ajuns din nou în megieșia sus-zișilor nobili de Geoagiu, unde moșiile capitlului, Gârbova și Aiud, țin hotare cu moșia numită Tynod a nobililor de Geoagiu, și când au vrut să hotărnicască hotarele aceluiași <moșii Gârbova și Aiud> dinspre partea moșiei Tynod, de asemenea potrivit cuprinsului sus-ziselor acte ale sus-însemnatului capitlu, după adevăratul mers, și să le ridice noile semne de hotar lângă cele vechi, nobilii de Geoagiu i-au oprit pretutindenți, de asemenea, de la ridicarea noilor semne de hotar, începând de la primele semne de hotar și până la cele din urmă. Pe acești nobili, adică atât <pe cei> de Trăscău, cât și pe cei de Geoagiu, lăsând la o parte pe sus-zișii magistri

Nicolae și Ioan, aflați în pricină cu domnii din capitlu, i-au chemat, în aceeași zi și la fața locului, pe aceleași moșii, împotriva capitlului, înaintea noastră, spre a da seama de temeiul împotrivirii lor, statornicindu-le să se înfățișeze înaintea noastră la sus-zisele octave, atunci viitoare, ale sărbătorii fericitului mucenic Gheorghe⁵⁷, potrivit cuprinsului sus-zisei noastre scrisori.

În sfârșit, întrucât noi, ivindu-se edictul regesc, am pus să fie vestită adunarea obștească cu obștea nobililor și a oamenilor de orice stare și treaptă din zisele părți ale Transilvaniei, pentru stârpirea răufăcătorilor și împlinirea dreptății fiecăruia, la Turda, la octavele sărbătorii Paștelui Domnului⁵⁸, și tuturor împricinaților care au pricinii dezbătute înaintea lui Ioan, vicevoievodul nostru, și amânate pentru octavele sărbătorii fericitului mucenic Gheorghe⁵⁷, să le fie vestit în chip obștesc să se înfățișeze la adunarea noastră, înaintea noastră, ca să le urmărească prin judecată, sosind apoi sorocul acestei adunări a noastre, după ce s-au adunat și au venit la zisa adunare a noastră toți nobilii celor șapte comitate din zisa parte a Transilvaniei și oameni de orice altă stare și treaptă din aceeași parte, și după ce ne-au fost statorniciți -urmând obiceiul țării - de către aceiași nobili din sus-zisele șapte comitate, juzii nobililor și asesorii jurați, pe când stăteam noi, împreună cu ei, în scaunul de judecată și am început a deschide la o dreaptă cercetare a judecății, pricinile și certurile fiecărui împricinat, pomeniții magistri, arhidiaconii Nicolae de Solnoc, celălalt Nicolae, de Ozd și Petru de Cojocna, venind înaintea noastră, pentru ei înșiși și pentru ceilalți domni din capitlu, cu scrisoarea de împuternicire a aceluiasi capitlu, s-au îngrijit să ne arate cinci scrisori: una a voastră, de chemare în judecată și de hotărnicire, trimisă ca răspuns lui Ioan, vicevoievodul nostru, dată în duminica de după octavele sărbătorii Tuturor sfinților, în anul Domnului o mie trei sute șaptezeci și unu⁵⁹, cuprinzând în ea, din cuvânt în cuvânt, cuprinsul scrisorii aceluiasi Ioan, vicevoievodul nostru; trei ale aceluiasi Ioan, vicevoievodul nostru, două de amânare și una de globire; și tot una, de asemenea de chemare în judecată, a juzilor nobililor comitatului Turda; <scrisori> întocmite în diferiți ani și la diferite soroace, împotriva magistrilor Nicolae, Elleus și Ladislau, fiii lui Ștefan, <și> a lui Andrei și Nicolae, fiii lui Akus de Trăscău.

Cuprinsurile acestora ne arătau așa că, întrucât sus-zișii domni din capitlu, primind pe Ștefan cel Creț de Cisteiu, omul sus-zisului Ioan, vicevoievodul nostru, și pe fratele Ioan, preotul, omul vostru de mărturie, <și> sosind în sâmbăta dinaintea sărbătorii Tuturor sfinților⁶⁰, la fața locului, pe moșia lor numită Aiud și pe cele ce țin de ea, fiind făcute legiuitele chemări ale vecinilor și megieșilor lor, și fiind și ei de față, când au început să le hotărnicească dinspre partea sus-zisei moșii Trăscău, potrivit cuprinsului actelor lor arătate acolo, lângă trei semne de hotar vechi, pe spinarea unui deal, mai sus de un izvor aflat în partea cea mai de sus a văii, între două pietre mari, numite Nyzko și Zadku, <și> au vrut să ridice un nou semn de hotar, magistrii Nicolae, Elleus și Ladislau, fiii lui Ștefan, precum și Andrei și Nicolae, fiii lui Akus, nobili de Trăscău, stând ei înșiși acolo, i-au oprit pe zișii oameni, cel al lui Ioan, vicevoievodul nostru, și cel al vostru de mărturie, nu de la hotărnicire, ci de la ridicarea noilor semne de hotar. La care, aceeași oameni, adică al pomenitului Ioan, vicevoievodul nostru, și al vostru, i-au chemat,

în aceeași zi și în același loc, pe sus-zișii fii ai lui Ștefan și pe fiii lui Akus, nobili de Trăscău, în fața des-pomenitului Ioan, vicevoievodul nostru, împotriva sus-însemnatului vrednic de cinste capitlu al bisericii Transilvaniei, la octavele atunci viitoare ale sărbătorii fericitului Martin mărturisorul⁶¹, ca să dea seama de temeiul opreliștii lor. Și întrucât această pricină, purtată între capitlu, pârașul, și pomeniții nobili de Trăscău, pârașii, a fost amânată de la octavele sărbătorii fericitului Martin mărturisorul⁶¹ la octavele sărbătorii Botezului Domnului⁶², și de atunci, potrivit cuprinsului scrisorilor ades-pomenitului Ioan, vicevoievodul nostru, la octavele zilei Miezu-păresii⁶³, sosind apoi acele octave ale zilei Miezu-păresii, întrucât pomenitul magistru Nicolae, fiul lui Ștefan, nu a venit și nici nu a trimis <un împuternicit>, ci s-a lăsat să fie supus gloabei judecătorești, împreună cu Elleus și Ladislau, fiii lui Ștefan, precum și cu Andrei și Nicolae, fiii lui Akus, pomenita pricină a fost amânată, potrivit cuprinsului scrisorii pomenitului Ioan, vicevoievodul nostru, la octavele sărbătorii fericitului mucenic Gheorghe⁶⁴. Iar cuprinsul sus-zisei scrisori a juzilor nobililor comitatului Turda făcea cunoscut, între altele, că aceiași juzi ai nobililor au chemat, prin mijlocirea scrisorii sus-zisului Ioan, vicevoievodul nostru, pentru sus-zisele octave ale sărbătorii fericitului mucenic Gheorghe⁶⁴, pe acel magistru Nicolae, fiul lui Ștefan, pe partea sa de moșie, împotriva sus-zisului capitlu al bisericii Transilvaniei.

După arătarea acestor scrisori, pomeniții domni, adică arhidiaconii Nicolae, și celălalt Nicoale și Petru, în numele lor și al celorlalți domni <din capitlu>, au vrut să afle de la sus-însemnații nobili de Trăscău temeiul împotrivirii de mai sus și, tot acolo, au înfățișat cercetării noastre judecătorești, ca dovadă a dreptului lor, o scrisoare privilegială a vestitului răposat principe, domnul Andrei al III-lea, din mila lui Dumnezeu, regele Ungariei, întocmită în anul Domnului o mie două sute nouăzeci și nouă⁶⁵, care transcria și întărea scrisoarea vrednicului de cinste capitlu al bisericii de Oradea, <trimisă> ca răspuns aceluiași domn Andrei, regele, cuprinzând în ea hotarele tuturor moșiilor domnilor din capitlul sus-zisei biserici a Transilvaniei. În care <privilegiu> se afla pe scurt, între altele, așa că, întrucât din partea venerabilului capitlu al bisericii de Alba Transilvaniei i se spusese aceluiași domn Andrei, regele, în chip de rugămintă, că, deoarece biserica Transilvaniei a fericitului Mihail fusese arsă în chip jalnic, prin năvălirea sașilor transilvăneni și prin sălbatica lor răzvrătire, <și> toate privilegiile și dovezile, prin mijlocirea cărora biserica a stăpânit și ținut moșiile sale, arzând acolo, între alte lucruri ale aceleiași biserici, ea fiind cu totul lipsită și jefuită, capitlul, recurgând la un leac potrivit, ceruse să i se poarte de grijă de către autoritatea regească cu privire la aceasta. Și pentru a aduce <cât> mai prielnic mângâiere bisericii în această privință, domnul Andrei, regele, împreună cu baronii și cu ceilalți sfetnici ai săi, cercetând cu privire la aceasta, a găsit această cale și a hotărât această rânduială ca toate moșiile aceleiași biserici și fiecare în parte să fie cercetate pe rând, din hotar în hotar, de către oamenii săi trimiși pentru aceasta, de față cu omul de mărturie potrivit al venerabilului capitlu din Oradea, și să fie înconjugate de semnele obișnuite ale acestor moșii, arătate cu nume sigure, <și> a poruncit credincioșilor săi Nicolae de Gîmbaș și Petru de Fărău, nobili din părțile Transilvaniei, să meargă,

în temeiul autorității sale <regești>, ca să împlinească cele de mai sus, sub mărturia pomenitului capitlu, și despre orice se va face de către ei cu privire la cele de mai sus, să i se dea seama în scrisoarea zisului capitlu din Oradea, astfel încât privilegiile care au fost nimicite prin arderea de mai sus, prin această înnoire să aducă din nou la viață cele ce, din porunca sa regească și cu buna sa știință, și văzând scrisoarea capitlului din Oradea, vor fi trecute în această carte.

Într-adevăr, în scrisoarea de răspuns a capitlului de Oradea, <trimisă> domnului Andrei, regele, cu privire la hotărnicirea și ridicarea semnelor de hotar ale tuturor moșiilor mai sus-însemnatului capitlu al bisericii Transilvaniei, întărită de către același domn Andrei, regele, prin puterea sus-zisului privilegiu, erau scrise, între altele, hotarele sus-ziselor moșii ale capitlului, Gârbova și Aiud numite, în această ordine. Hotarele care despart moșia capitlului numită Gârbova de moșia Beldiu, a nobililor, au fost deosebite în această ordine: <hotarul> începe dinspre răsărit, de la Mureș, în locul numit Fouk, și iese la două movile de hotar, de unde cotește înspre miazănoapte și trecând o vână de apă, ajunge lângă drum, la două movile de hotar. Apoi, înaintând pe lângă locul numit Zapultou, ajunge la două movile de hotar, de acolo, în același mers, trece drumul mare, pe care se merge la Alba, la Seg <și ajunge> la un stejar înconjurat de o movilă de hotar, unde se află trei movile de hotar; de aici se îndreaptă, prin același Seg, înspre miazănoapte, spre satul Gârbova, <ajungând> la o movilă de hotar, moșia Beldiu rămânând spre miazăzi; apoi ajunge la o altă movilă de hotar <și> de aici, la capătul aceluiași Seg, la două movile de hotar. Apoi coboară sub același Seg, în vale, și de la temelia acestui Seg cotește spre apus și ajunge la o movilă de hotar pusă lângă drum, pe care drum, <hotarul> urcă din nou la Seg și ajunge la trei movile de hotar, dintre care una este a bisericii, alta a zișilor nobili, iar a treia a fiilor comitelui Andrei de Geoagiu. De aici, <hotarul> coboară în valea ce se numește Gârbova Seacă, înspre miazănoapte, în vecinătatea zișilor fii ai comitelui Andrei. De aici, urcând prin acest pârau, ajunge la doi copaci <numiți> fag și carpen, la o movilă de hotar care înconjoară carpenul. De aici urcă prin același pârau până la obârșia lui, în care loc iese din același <pârâu> înspre miazănoapte, la un stejar înconjurat de o movilă de hotar și la o altă movilă de hotar, mare și veche; de aici, <hotarul urcă> la un stejar înconjurat de o movilă de hotar și la un alt semn de hotar pus tot acolo. De aici coborând, ajunge la două movile de hotar, puse în coastă; apoi cade în pârau, din care iese la o movilă de hotar pusă între două râuri ce coboară sub pădurea numită Giomal. De aici urcând, <hotarul> cade într-un pârau prin care urcă până la obârșia lui, lângă care, spre răsărit, este o movilă de hotar pusă între un nuc și un stejar. De aici urcă pe drum la două movile de hotar puse de amândouă părțile drumului; de aici urcând pe același drum, trece un pârau spre un stejar înconjurat dinspre apus de o movilă de hotar, și la o altă movilă de hotar, așezată sub dealul numit Giomal. De aici trecând un pârau, <hotarul> urcă la un stejar înconjurat de o movilă de hotar; apoi, de aici urcă și coboară înspre miazănoapte, trecând felurite râuri, urcă dealul aflat deasupra râului Gârbova, pe a cărui coastă dinspre partea râului se află două movile de hotar. De unde coborând, cade în râul Gârbova, prin care râu urcă până la dealul Pylis, unde, la obârșia <râului> Gârbova, sub dealul Pylis, se află două semne de

hotar, de la care <hotarul> urcă spre creasta dealului, în vârful sus-zisului deal Pylis. Din care loc se întinde pe <această> creastă spre miazănoapte și ajunge la un loc, unde obârșia râului numit Aiudul Mic, de la poalele acestui deal, curge pe moșia numită Aiud, a bisericii, în care loc, chiar, zisa moșie Aiud ține hotare cu moșia sus-zișilor fii ai comitelui Andrei, Geoagiu numită, zisa creastă despărțind pomenitele două moșii. De aici, <hotarul> merge de-a lungul crestei, deasupra locului numit obârșia Aiudului Mare, în vecinătatea muntelui numit Muntele lui Giula, și coboară pe creastă într-o vale și ajunge la râul Trăscău, care curge în râul Aiud, la două movile de hotar. Trecând de aici, <hotarul> urcă între miazănoapte și nord-vest, și ajunge la trei movile de hotar vechi, aflătoare pe coasta dealului, între Zadkw și Mezkw, așezate deasupra izvorului. De aici, <hotarul> se îndreaptă spre miazănoapte și cade în pârlul Rachiș, pe care trecându-l, urcă spre o altă creastă, în vecinătatea moșiei numită Lopadea, și urcând pe o mare întindere prin niște păduri dese, coboară după vechile movile de hotar până la pământurile de arătură, unde se află două movile de hotar. De aici <mergând> spre răsărit, hotarul ajunge la alte două vechi movile de hotar. De aici trecând capătul unei creste, ajunge la șes, într-o vale, unde se află un ulm, prin care <vale> coboară drept în râul Lopadea, mai jos de satul Lopadea, prin care râu coboară drept spre miazăzi, și în vecinătatea moșiei Mirăslău, care este, de asemenea, a capitlului, cade din nou în Mureș. Și coborând pe Mureș, ajunge la locul unde moșia Aiud începe să țină megieșie cu moșia Tynod, a fiilor comitelui Andrei, deosebindu-se prin aceste semne de hotar, adică începe de la râul Mureș, de la două movile de hotar, puse mai sus de un pom; de partea cealaltă a acestor semne de hotar, adică dinspre răsărit, în insula Mureșului, stau doi plop mari; de la aceste două semne de hotar înaintează spre apus și trecând, prin semănături, o vână de apă, ajunge la o movilă de hotar pusă lângă această vână, spre apus. De aici urmând același curs, <hotarul> ajunge la un drum pietros, prin care se îndreaptă spre miazăzi, la două semne vechi de hotar, puse mult în josul aceluiași drum, la capătul dumbrăvii; de aici, prin același mers, <hotarul> ajunge la un copac așezat aproape de capătul satului Gârbova, înconjurat de o movilă de hotar. De aici se întoarce spre răsărit, printr-un șanț, și ajunge pe lângă un râț lutos, la un semn de hotar; de aici, la un alt semn de hotar, de unde se întoarce din nou spre miazăzi și ajunge la un semn de hotar; de aici, la un altul, pus în josul satului Gârbova. De aici se îndreaptă din nou spre răsărit și ajunge la două semne de hotar, de aici, la alte două semne de hotar, puse lângă Mureș, în care loc cade în Mureș și coborând pe Mureș, se întoarce la locul Fuk numit mai sus.

Așadar, după ce au fost arătate scrisorile de mai sus, mai sus-zișii domni au susținut că sus-zisele lor moșii numite Gârbova și Aiud, împreună cu cele ce țin de ele, au fost înconjurate și mărginite cu mai sus-scrisele semne de hotar. Auzind și înțelegând toate acestea, ades-zișii magistri Elleus, Nicolae și Ladislau, fiii lui Ștefan, precum și Andrei și Nicolae, fiii lui Akus, ridicându-se ei înșiși, au răspuns așa că ei de aceea au făcut sus-însemnata opreliște, deoarece domnii din capitlul bisericii Transilvaniei au vrut, prin hotărnicirea și ridicarea sus-ziselor semne de hotar, să cotopească o mare bucată de pământ a lor din sus-zisa lor moșie numită Trăscău și să o alipească la moșiile lor numite Gârbova și Aiud.

Luând aminte, aşadar, la toate cele de mai sus, deoarece fără o nouă hotărnicire a semnelor de hotar care despart şi deosebesc una de alta sus-zisele moşii numite Gârbova, Aiud şi Trăscău, ce trebuie făcută în felul arătat mai jos, nu puteam să facem cum se cuvine judecată între aceleaşi părţi, cu privire la cele de mai sus, şi <pentru că> la acea hotărnicire ce este de făcut trebuie să fie trimişi oamenii voştri şi ai noştri, de aceea cerem cu stăruinţă, prin scrisoarea de faţă, prieteniei voastre să trimiteţi oamenii voştri pentru cele două părţi, ca oameni de mărturie vrednici de crezare, înaintea cărora, oamenii noştri, magistrul Benedict, protonotarul nostru, trimis în chip osebit la aceasta pentru amândouă părţile, sau, dacă el ar lipsi, magistrul Ştefan, fiul lui Ioan de Cisteiu, sau Petru ori Nicolae, fiii lui Mihail de Fărău, sau Ştefan ori Ladislau sau Petru, fiii lui Ladislau de Andreashaza, pentru partea zişilor domni din capitlul bisericii Transilvaniei, pâraşii, <iar> Ioan, fiul lui Ladislau de Zarkad, sau Ioan de Tur, sau Ladislau zis Cheh de Reditu, sau Ladislau, fiul lui Mihail de Iară, fie, în lipsa celorlalţi, Bako de Mihalt, pentru partea zişilor nobili de Trăscău, pâraşii, ducându-se la octavele viitoare ale sărbătorii Rusaliilor⁶⁶ şi în celelalte zile următoare şi potrivit de îndestulătoare pentru aceasta, la faţa locului, pe sus-zisele moşii numite Gârbova şi Aiud, după ce vor fi chemaţi în chip legiuit vecinii şi megieşii lor, şi fiind de faţă părţile sau împuterniciţii lor legiuiti, să le hotărnicească mai întâi şi întâi potrivit arătării şi înfăţişării aceloraşi domni <din capitlu>, ori a împuterniciţilor lor legiuiti, după sus-zisele hotare şi semne de hotar şi după mersul hotarelor - cuprinse şi arătate în privilegiul domnului Andrei, regele, şi pentru o mai mare vădire a dreptăţii, însemnate şi cuprinse în scrisoarea noastră de faţă - începând de la primele semne de hotar adevărate, tinzând tot spre partea pe care o arată cuprinsul aceluiaşi privilegiu, şi până la cele din urmă semne de hotar, şi, dacă aceste hotare vor fi aflate bine şi în chip vădit, atunci să dea şi să lase sus-zisele moşii Gârbova şi Aiud, împreună cu cele ce ţin de ele, sus-zişilor domni din capitlu, pentru a le stăpâni pe veci, cu acel drept cu care se ştie că ţin de ei, după ce au fost ridicate noile semne de hotar în locurile de trebuinţă. Iar dacă aceste hotare nu ar fi aflate bine şi în chip vădit, iar nobilii de Trăscău s-ar împotrivi şi nu ar fi mulţumiţi cu arătarea şi înfăţişarea aceloraşi domni, atunci, despărţind hotarele sus-zisei lor moşii numite Trăscău dinspre partea moşiilor Gârbova şi Aiud, potrivit arătării aceloraşi <nobili>, să le hotărnicească, de asemenea, începând de la primele semne de hotar adevărate până la cele din urmă semne de hotar şi, dacă părţile se vor împăca cu acest fel de hotărnicire, atunci să dea şi să lase fiecărei părţi drepturile sale de stăpânire, pentru a le stăpâni pe veci, despărţindu-le prin hotare şi semne despărţitoare de hotar. Iar dacă nu se vor înţelege în <privinţa> unei bucăţi de pământ, atunci să preţuiască acea bucată de pământ rămasă în pricină între părţi, însemnând-o pretutindeni cu semne de hotare, măsurând-o, dacă vor putea, cu măsura regească, sau, dacă nu o vor putea măsura, să o preţuiască din privire, avându-l pe Dumnezeu înaintea ochilor, după ce a fost văzut felul, mărimea, rodnicia şi preţul ei, împreună cu alţi bărbaţi cinstiţi, după cum cere obiceiul ţării, ba chiar să vadă şi să ia aminte cu băgare de seamă acest <lucru, adică> care parte a arătat hotare mai adevărate, mai sigure şi mai vădite. Şi după acestea, să aveţi

bunătatea să ne faceți cunoscut în scris, la octavele, de asemenea, acum viitoare ale sărbătorii Nașterii slăvitei fecioare⁶⁷, după cum va fi cu cuviință, cuprinsul acestor hotărniciri de moșie, ridicări a semnelor de hotar, dări în stăpânire, cercetări din nou și prețuiri, cu întreaga sa desfășurare.

Dat în a șaisprezecea zi a adunării noastre sus-zise, în locul amintit, în anul Domnului o mie trei sute șaptezeci și doi.

<Pe verso, de aceeași mână:> Cuvioșilor bărbați, conventului din Cluj-Mănăstur, prietenilor săi, pentru vrednicul de cinste capitol al bisericii de Alba Transilvaniei, împotriva nobililor de Trăscău, cu privire la o hotărnicire de moșie, ridicare a semnelor de hotar, dare în stăpânire, cercetare din nou și prețuire, ce trebuie făcute în chipul arătat înăuntrul <actului>, de oamenii noștri și ai voștri, la octavele sărbătorii Rusaliilor⁶⁶ și în celelalte zile care vor urma, potrivite pentru aceasta, a căror desfășurare să ne fie făcută cunoscută în scris de voi, la octavele sărbătorii Nașterii slăvitei fecioare⁶⁷.

Bibi. Batthyaneum, Arh. capitl. Alba-Iulia. Fotocopie la Inst. de Ist. Cluj-Napoca/1299.

Orig., hârtie, în stare deteriorată, cu pete de umezeală și rupturi, pecetea rotundă de închidere, din ceară galbenă, a căzut.

Rezumat în scrisorile conventului din Cluj-Mănăstur, din 5 iunie 1372 (nr. 148) și din 6 mai 1383 (în rezumat, la rândul său, în scrisoarea voievodului Emeric Bebek, din 4 martie 1392, Buda, la Arh. Naț. Magh., Dl. 31 060).

Pentru datare, vezi nota 53. Este de observat că în dispoziția scrisorii, *Orbou* (numele moșiei Gârbova) este scris deasupra rândului. De asemenea, după cum rezultă din scrisoarea de răspuns a conventului din Cluj-Mănăstur, din 5 iunie 1372 (nr. 149), în pricina purtată de capitolul din Alba Iulia, ca părăș, pentru moșiile Gârbova și Aiud, Emeric, voievodul Transilvaniei, a trimis conventului și o scrisoare, probabil cu aceeași dată de 19 aprilie 1372, privitoare la litigiul cu nobilii de Geoagiu.

¹ Rupt cea 2 cm; întregit după sens.

² Astfel în orig.

³ Rupt cea 1,5 cm; întregit după sens.

⁴ Rupt cea 1 cm; întregit după sens.

⁵ Corect: *curaverat*.

⁶ Scris deasupra rândului, de aceeași mână.

⁷ Corectat de aceeași mână din *testimonium*.

⁸ Rupt cea 1 cm; întregit după sens.

⁹ Rupt cea 1 cm; întregit după context.

¹⁰ Lipsește în orig.; intercalat după sens.

¹¹ Rupt cea 1 cm; întregit după sens și context.

¹² Corect: *aquilonem*.

¹³ Corect: *adstando*.

¹⁴ Corect: *aliam*.

¹⁵ Rupt și pată de umezeală cea 6 cm; întregit după scrisoarea de răspuns a conventului din Cluj-Mănăstur, din 1370 <martie 27 - 1 mai>, în DRH-C, XIII, p. 711-715 (Dl. 30 702). Potrivit unuia dintre transumpturile referitoare la cele două moșii ale capitolului, cuprinse în copia din anul 1784 (Dl. 37 067), data exactă a scrisorii conventului din Cluj-Mănăstur este 30 aprilie 1370.

¹⁶ Rupt și pată de umezeală cea 5 cm; întregit după Dl. 30 702 și Dl. 37 067.

¹⁷ Rupt și pată de umezeală cea 1,5 cm.

¹⁸ Pată de umezeală 0,5 cm; lectură probabilă.

¹⁹ Corect: *tenerent*.

²⁰ Corect: *prescripti*.

²¹ Rupt 0,2 cm; întregit după sens.

- ²² Corectat astfel din *assignassent*, de aceeași mână.
- ²³ Corectat astfel din *nostram*, de aceeași mână.
- ²⁴ Urmează: *Johannem*, tăiat de aceeași mână.
- ²⁵ Corect: *tercii*. Scrisoarea privilegiată a lui Andrei al III-lea, din anul 1299, în *Ub.*, I, p. 529-530, (parțial, după Dl. 31 060); *Teleki*, I, p. 15-18 (după Dl. 30 622).
- ²⁶ Rupt și pată de umezeală cea 5 cm; întregit după sens și context.
- ²⁷ Îndoit cea 4 cm; întregit după *Ub.*, I, p. 529.
- ²⁸ Rupt cea 2,5 cm; întregit după context.
- ²⁹ Corect: *opportunum*.
- ³⁰ Astfel în orig.; la *Ub.*, I, p. 529, corect: *petiissent*.
- ³¹ Urmează: *essent*, tăiat de aceeași mână.
- ³² Pată de umezeală cea 1 cm; întregit după sens.
- ³³ Pată de umezeală cea 1 cm; întregit pe baza contextului și după *Teleki*, I, p. 16.
- ³⁴ Urmează: *dictorum*, tăiat de aceeași mână.
- ³⁵ Urmează: *cap.*, tăiat de aceeași mână.
- ³⁶ Urmează un cuvânt indescifrabil, tăiat de aceeași mână.
- ³⁷ Pată de umezeală cea 3 cm; întregit după sens și *Teleki*, I, p. 17.
- ³⁸ Rupt cea 0,5 cm; întregit după sens și context.
- ³⁹ Rupt și șters cea 5 cm; întregit după *Teleki*, I, p. 17.
- ⁴⁰ Urmează: *ad*, tăiat de aceeași mână.
- ⁴¹ Rupt și șters cea 8 cm; întregit după *Teleki*, I, p. 17.
- ⁴² Scris deasupra unui cuvânt indescifrabil, tăiat de aceeași mână.
- ⁴³ Rup și îndoit cea 3,5 cm; întregit după sens.
- ⁴⁴ Rupt și șters cea 5 cm; întregit după *Teleki*, I, p. 17.
- ⁴⁵ Rupt cea 2 cm; întregit după sens și context.
- ⁴⁶ Pată de umezeală și rupt cea 3 cm; întregit după *Teleki*, I, p. 17.
- ⁴⁷ Urmează: *Mo*, tăiat de aceeași mână.
- ⁴⁸ Rupt cea 1 cm; întregit după sens și context; *Orbou* fiind scris deasupra rândului (ultima silabă este vizibilă), ca și în alte locuri din document.
- ⁴⁹ Rupt cea 0,5 cm; întregit după sens.
- ⁵⁰ Urmează: *actorum* și *agente*, tăiate de aceeași mână.
- ⁵¹ Urmează: *aliis*, tăiat de aceeași mână.
- ⁵² Îndoit și șters cea 1,5 cm; întregit după sens și context.
- ⁵³ Rupt cea 1 cm; întregirea s-a făcut pe baza contextului, având, mai ales, în vedere rezumatul scrisorii lui Ioan, vicevoievodul Transilvaniei, din 9 noiembrie 1371 (nr. 81), și relatarea adunării generale a Transilvaniei, din anul 1372, ultima din perioada voievodatului lui Emeric Lackfi. Această dată este confirmată de scrisoarea de răspuns a conventului din Cluj-Mănăstur, din 5 iunie 1372 (nr. 148) și de rezumatul scrisorii voievodale din 1372 într-o altă scrisoare voievodală, din 4 martie 1392, Buda (Dl. 31 060), în care se menționează anume anul 1372.
- ⁵⁴ Urmează: *feria tercia proxima*, tăiate de aceeași mână.
- ⁵⁵ 4 noiembrie 1369; DRH-C, XIII, p. 660-662.
- ⁵⁶ 27 martie <1370>.
- ⁵⁷ 1 mai <1370>.
- ⁵⁸ 4 aprilie <1372>.
- ⁵⁹ 9 noiembrie 1371 (nr. 81).
- ⁶⁰ 25 octombrie <1371>.
- ⁶¹ 18 noiembrie <1371>.
- ⁶² 13 ianuarie <1372>.
- ⁶³ 10 martie <1372>.
- ⁶⁴ 1 mai <1372>.
- ⁶⁵ Vezi DIR-C, veac XIII, voi. II, p.455-456 (după textul latin din *Ub.*).
- ⁶⁶ 23 mai <1372>.
- ⁶⁷ 15 septembrie <1372>.

Nos, Emericus, woyuoda Transsiluanus et comes de Zonuk, damus pro memorie quod, in congregacione nostra generali universitāti nobilium et alterius cuiusvis status et condicionis hominum diete partis Transsiluane, in octavis festi Passce domini, Torde celebrata, Mychael, filius Pauli de Haranglab, de medio aliorum causidicorum ad nostram accedendo presenciam, contra Andream, Petrum et alterum Petrum, filios Petri de Keurus, quasdam litteras honorabilis capituli ecclesie Albensis Transsiluane, regie excellencie, super quadam evocatione in eisdem litteris contenta, rescripcionales, anno domini M° CCC⁰ LXX⁰ confectas, formam et tenorem litterarum regalium de verbo ad verbum in se continentes, asse<rens>' accionem et proposicionem suam seriose explicāri in eisdem, nostro iudiciario examini presentavit.

In quarum tenoribus, inter cetera, conspeximus haberi hoc modo, quod, in persona eiusdem Mychaelis, filii Pauli de Haranglab, regie dictum extitisset maiestāti quod predicti Andreas et Petrus ac alter Petrus de Keurus super facto cuiusdam possessionis Desfolua concordassent cum eodem, nune autem iidem, optentis² quibusdam litteris regalibus ab eodem, in preiudicium iuris eiusdem Mychaelis, porcionem ipsi Mychaeli in huiusmodi concordie <forma>³ cessam pro se occupassent. Unde⁴, cum regalis benignitas de iuribus parcium premissarum volens certitudinaliter experiri pro faciendo iudicio in premissis, fidelitāti ipsius capituli ecclesie Transsiluane precipiendo mandasset quatenus ipsorum mitterent hominem pro testimonio fidedignum, coram quo³, Benedictus de Zeukefolua vel Petrus de Kereleu, altero absente, homo suus regius, evocaret annotatos Andream, Petrum et alterum Petrum contra ipsum Mychaelem in suam regiam presenciam, simulcum litteralibus eorum instrumentis, si que haberent super facto diete possessionis confecta, ad terminum competentem, insinuando eisdem ut, si venirent et premissa instrumenta eorum, pro habenda in premissis iusticia, exhiberent, benequidem, alioquin, huiusmodi litteras mortuas relinqueret et dictum Mychaelem in porcionem suam possessionariam premissam statim committeret, contradiectione prenominatorum Andree, Petri et alterius Petri non obstante. Et post hec, seriem premissorum dicto domino nostro regi fideliter rescriberet capitulum prenotatum. Ipsum itaque capitulum, preceptis eiusdem regie maiestatis obedire cupiens, ut tenetur, cum prefato Benedicto de Zeukefolua, homine suo regio, ipsorum hominem, videlicet discretum virum Dominicum, sacerdotem de choro ecclesie eorum, ad premissa mandata eiusdem peragenda pro testimonio transmisissent fidedignum. Qui, demum, ad ipsos reversi, concorditer eisdem retulissent quod ipsi, Sabbato proximo post festum Decollacionis beati Johannis baptiste, tune preteritum, pariter accedentes, eosdem Andream, Petrum et alterum Petrum, filios quondam⁶ Petri de Keurus, in facie predictae possessionis eorum, Desfolua vocate, vicinis et commetaneis eiusdem notificando, contra prefatum Mychaelem, filium Pauli, cum eorum litteralibus instrumentis super ipsa possessione Desfolua confectis, idem homo regie maiestatis, presente eodem testimonio ipsius capituli, ad octavas festi Nativitatis

virginis gloriose, tune venturas, ad presenciam eiusdem domini nostri regis evocasset, insinuando eisdem isto modo, quod, si ipsi, in eodem termino, coram eadem regia celsitudine comparere et preallegata eorum instrumenta Htteralia ibidem exhibere, iuxta preexhibitarum litterarum eiusdem domini regis continenciam, recusarent, extunc, eedem littere ipsorum, super eadem possessione Desfolua confecta⁷, casse et inanes ac viribus cariture per ipsam regiam maiestatem relinquerentur, et predictus Mychael, filius Pauli, in porcionem suam possessionariam premissam admitteretur, contradiecione eorundem non obstante.

Quarum litterarum exhibicionibus factis et perlectis continenciis earundem, prefatus Mychael, filius Pauli de Haranglab, allegabat eo modo quod de medietate eiusdem possessionis, Deesfolua⁶ vocate, sibi per eosdem Andream, Petrum et alterum Petrum, filios Petri de Keurus, in forma concordie resignata, adhuc, per ipsos indebite exclusus existeret et haberetur, et eandem ipsi filii Petri in suum preiudicium occupando possiderent. Et ibidem hoc, quod prememorati Andreas, Petrus et alter Petrus, filii Petri de Keurus, sibi resignaverint et suo iuri pertineat, volens declarare, quasdam tres litteras, unam serenissimi principis, domini Lodouici, dei gracia, incliti regis Hungarie, domini nostri, patentem, secreto suo sigillo consignatam, in Zekuluasarhel, in festo Nativitatis beati Johannis baptiste, anno domini M° CCC° LXmo sexto, secundam, privilegalem, quondam vin magnifici, domini Dionisii, woyuode Transsiluani, fratris nostri pie memorie, octavo die congregacionis sue anno domini M° CCC° sexagesimo, Torde, universitatis nobilium et alterius cuiusvis status et condicionis hominum partis Transsiluane celebrate, et terciam, honorabilis capituli ecclesie Albensis Transsiluane, statutoriam, super facto medietatis possessionis Desfolua supradicte, iuxta formam iudicarie commissionis eiusdem domini Dionisii, woyuode, predicto Mychaeli factam, rescripcionalem, secundo die octavarum festi beati Martini confessoris, sub eodem anno, confectas et emanatas, nobis curavit exhibere. Per quarumquidem litterarum, regalium et woyuode ac capituli predictarum, tenores, inter cetera, per ipsum dominum nostrum regem, quandam possessionem Hagmas, alio nomine Desfolua vocatam, eidem Mychaeli, filio Pauli, vigore privilegiorum olym⁶ dominorum Stephani et Karoli, illustrium regum Hungarie piarum recordacionum, pertinentem, iamdicto Mychaeli, filio Pauli, confirmatam, demumque, per eosdem Andream, Petrum et alterum Petrum, filios Petri, in forma iudicaria, in presencia pretacti domini Dionisii, woyuode, in congregacione eiusdem generali, medietatem eiusdem possessionis, Desfolua vocate, post multos litigionarios processus, per modum pacificum, racione iuris ipsius Mychaelis, resignatam, postmodum autem eandem medietatem diete poss<essionis>', sub signis metalibus in eisdem litteris capituli predicti contentis, per hominem dicti domini Dionisii, woyuode, mediante testimonio predicti capituli ecclesie Transsiluane, presentibus vicinis et commetaneis eiusdem, nullo <contra>dictore' apparente, sepedicto Mychaefi, filio Pauli, statutam fuisse comperimus manifeste.

Quibus auditis et perceptis, Gregorius, filius Pouch, pro eisdem Petro et altero Petro, filiis Petri, cum procuratoriis litteris nostris et iamdicti capituli

ecclesie Transsiluane, eodem Andrea non veniente, nec mittente, coram nobis scsurgendo, respondit eo modo, quod predicta possessio, Desfolua vocata, eisdem Sliis Petri per efficacissimorum instrumentorum titulos pertineret, que coram nobis exhibere prompti essent et parați, et, ibidem, ipse Gregorius, in personis eorundem Petri et alterius Petri, filiorum Petri, quasdam litteras patentes pretacti domini aostri regis, secreto suo sigillo confectas, per omnia hunc tenorem continentes, nobis presentavit: <Urmează actul lui Ludovic I, regele Ungariei, din 2 august 1370, Seuniche, DRH-C, XIII, p. 816>. Quarum litterarum exhibicionibus factis et perlectis continenciis earundem, cum nos ipsum Gregorium, legitimum procuratorem prefatorum Petri et alterius Petri, in eo, si ipsi in facto predictae possessionis, Desfolua vocata, plura instrumenta habeant vel ne, legitime requisitum habuissemus, tandem, prefatus Gregorius, procurator eorundem Petri et alterius Petri, in facto eiusdem possessionis⁸ adhuc plura instrumenta habere et in eadem congregacione nostra, coram nobis producere et exhibere velle affirmarat.

Cum, igitur, nos eisdem Petro et altero Petro, filiis Petri, petente ipso Gregorio, procuratore eorum, ad producendum et exhibendum ceterorum instrumentorum eorundem in eadem congregacione nostra, dies ad hoc aptos et sufficientes assignassemus, tandem, iidem filii Petri ad exhibicionem instrumentorum ipsorum venire vel mittere non curarunt, per ipsum Mychaelem, filium Pauli, sedecim diebus, videlicet usque expiracionem congregacionis nostra prenotate, coram nobis legitime⁶ expectati. Cumque nos, hiis habitis, eidem Mychaeli ex parte eorundem filiorum Petri, in factis premissis, iudicium et iusticiam congruentem fecissemus, demum, ante emanacionem litterarum nostrarum super ipso iudicio nostro conficiendarum, idem Petrus, filius Petri, pro se et pro eodem altero Petro, fratre suo, in congregacione nostra generali universitați Saxonum septem sedium partis Transsiluane, feria secunda proxima post festum beati Georgii martiris, in Cybinio, de regio mandato celebrata, ad nostram presenciam accedendo, premissam causam inter ipsos et eundem Mychaelem, filium Pauli, in facto medietatis antedictae possessionis Desfolua vertentem, in curiam regiam, ad nostram et plurium baronum regni deliberacionem, per nos differri et transmitti postulavit. Unde, nos, petitionem ipsius Petri iustam fore considerantes, ne in faciendo iudicio cuipiam festini seu precipites fore videamur, finalem discussionem predictae cause in curiam regiam, ad nostram ac prelatorum et baronum regni deliberacionem, ad octavas festi Nativitatis beati Johannis baptiste proxime affuturas, duximus prorogandam, eo modo ut, requisito domino nostro rege de serie cause predictae, finem debitum in eandem faciamus, iure regni observate

Datum in Cybinio predicta, quarto die termini prenotati, anno domini M^o CCC^o LXX° secundo.

<Pe verso, de aceeași mână> Pro Mychaele, filio Pauli de Haranglab, contra Petrum et alterum Petrum, filios Petri de Keurus, ad octavas festi Nativitatis beati Johannis baptiste, nostram et prelatorum ac baronum regni presenciam, prorogatoria.

Noi, Emeric, voievodul Transilvaniei și comite de Solnoc, dăm de știre că în adunarea noastră obștească, ținută la Turda, la octavele sărbătorii Paștelui

Domnului⁹, cu obștea nobililor și a oamenilor de orice stare sau seamă din zisele părți ale Transilvaniei, venind înaintea noastră, din mijlocul celorlalți împricinați, Mihail, fiul lui Pavel de Hărănglab, a înfățișat cercetării noastre judecătorești, împotriva lui Andrei, Petru și a celui alt Petru, fiii lui Petru de Curciu, o scrisoare de răspuns a cinstutului capitu al bisericii de Alba Transilvaniei către înălțimea sa, regele, cu privire la o chemare <în judecată> cuprinsă în acea scrisoare, întocmită în anul Domnului o mie trei sute șaptezeci, cuprinzând în sine întreg șirul și glăsuirea, cuvânt cu cuvânt, a scrisorii regești, susținând că pâra și plângerea sa se arată pe larg în acea scrisoare.

În cuprinsul căreia am văzut că se spune, între altele, că s-a adus la cunoștința maiestății sale regești, în numele acelui Mihail, fiul lui Pavel de Hărănglab, că sus-numiții Andrei și Petru și celălalt Petru, de Curciu, se învoiseră cu dânsul cu privire la o moșie Deaș, dar că acum, ei, după ce au căpătat o scrisoare regească din partea lui, au cotropit, în paguba dreptului acelui Mihail, partea <de moșie> lăsată lui Mihail prin acest act de învoială. De aceea, întrucât bunătatea regească voia să se încredințeze neîndoios de drepturile sus-ziselor părți <împriocate>, pentru a face judecată cu privire la cele de mai sus, a poruncit și a pus în vedere credinciosului capitu al bisericii Transilvaniei să trimită ca om de mărturie pe omul lor vrednic de crezare, în fața căruia, omul său regesc, Benedict de Seuca sau, în lipsa acestuia, Petru de Chirileu, să-i cheme pe sus-însemnații Andrei, Petru și pe celălalt Petru, <ca să stea> față cu Mihail, înaintea regelui, la sorocul potrivit, dimpreună cu actele lor scrise - dacă le au -, întocmite cu privire la zisa moșie, făcându-le cunoscut că, dacă vor veni și vor înfățișa pomenitele lor acte, pentru a li se face dreptate cu privire la cele de mai sus, bine; iar de nu, va socoti acele scrisori ca desființate și-l va pune de îndată pe zisul Mihail în stăpânirea sus-zisei sale părți de moșie, fără să se țină seama de împotrivirea sus-numiților Andrei, Petru și a celui alt Petru. Iar după acestea, capitu mai sus-însemnat să arate în scris, întocmai, zisului nostru domn, regele, desfășurarea celor de mai sus. Și astfel, capitu, dorind să dea ascultare poruncilor maiestății sale regești, precum este dator, a trimis, dimpreună cu sus-zisul Benedict de Seuca, omul regesc, pe omul lor vrednic de crezare, anume pe chibzuitul bărbat Dominic, preot în corul bisericii lor, ca om de mărturie la împlinirea sus-ziselor lui porunci. Aceștia, apoi, întorcându-se la dânsii, le-au spus într-un glas că, în sâmbăta de după sărbătoarea, atunci trecută, a Tăierii capului fericitului Ioan botezătorul¹⁰, ducându-se ei împreună la sus-zisa moșie a acelora, numită Deaș, după vestirea vecinilor și megieșilor acelei <moșii>, omul maiestății regești, de față cu omul de mărturie al celui capitu, a chemat înaintea aceluiași domn al nostru, regele, pe Andrei, Petru și pe celălalt Petru, fiii răposatului Petru de Curciu, împreună cu actele lor scrise, întocmite cu privire la moșia Deaș, spre a sta față cu sus-pomenitul Mihail, fiul lui Pavel, la octavele, pe atunci viitoare, ale sărbătorii Nașterii slăvitei fecioare", făcându-le cunoscut că, dacă ei nu vor să se înfățișeze, potrivit cuprinsului sus-arătatei scrisori a domnului <nostru> regele, la sorocul <hotărât>, înaintea înălțimii regești și nu vor voi să scoată la iveală acolo pomenitele lor acte, atunci acele scrisori ale lor, întocmite cu privire la moșia Deaș, vor rămâne desființate de maiestatea regească, zadarnice și

iipsite de putere, iar sus-zisul Mihail, fiul lui Pavel, va fi lăsat să intre în <stăpânirea> sus-zisei sale părți de moșie, fără a se ține seama de împotrivirea lor.

După înfățișarea acestei scrisori și citirea cuprinsului ei, sus-pomenitul Mihail, fiul lui Pavel de Hărănglab, a spus că el este și se află acum înlăturat pe nedrept de către aceiași, de pe jumătatea moșiei numite Deaș, lăsată lui prin înțelegere de către pomeniții Andrei, Petru și de celălalt Petru, fiii lui Petru de Curciu, și că acei fii ai lui Petru, cotropind-o, o stăpânesc în paguba lui. Și voind el să dovedească pe loc acest lucru, <anume> că sus-pomeniții Andrei, Petru și celălalt Petru, fiii lui Petru de Curciu, i-au lăsat lui acea <moșie> și că ea ține de dreptul ei, s-a îngrijit să ne arate trei scrisori: una, deschisă, a prealuminatului principe și domn Ludovic, din mila lui Dumnezeu, vestitul rege al Ungariei, stăpânul nostru, însemnată cu pecetea sa de taină, dată în Țirgu Mureș, la sărbătoarea Nașterii fericitului Ioan botezătorul, în anul Domnului o mie trei sute șazeci și șase¹², a doua, o scrisoare privilegială a răposatului mărit bărbat, domnul Dionisie, voievodul Transilvaniei, fratele nostru de slăvită pomenire, dată în a opta zi a adunării sale ținute la Turda, în anul Domnului o mie trei sute șazeci¹³, cu obștea nobililor și a oamenilor de orice altă stare și seamă din părțile Transilvaniei, și a treia, o scrisoare de răspuns a cinstitului capitlu al bisericii din Alba Transilvaniei, dată și întocmită - potrivit cuprinsului hotărârii judecătorești a aceluiași domn Dionisie voievodul - ca scrisoare de dare în stăpânire pomenitului Mihail a sus-zisei jumătăți a moșiei Deaș, a doua zi după octavele sărbătorii fericitului Martin mărturisitorul, din același an¹⁴. Din cuprinsul căror scrisori - a regelui, a voievodului și a capitlului, mai sus-zise -, am aflat limpede, între altele, că, în temeiul unor privilegii ale răposăților domni Ștefan și Carol, ilustrii regi ai Ungariei de cucernică pomenire, i-a fost întărită, de către domnul nostru regele, sus-zisului Mihail, fiul lui Pavel, o moșie numită Hagmaș <sau>, cu alt nume, Deaș, care ținea de acel Mihail, fiul lui Pavel, că apoi, ca împăcare, după multe dezbateri judecătorești, în temeiul dreptului celui Mihail, prin rânduială judecătorească, i-a fost lăsată de acei Andrei, Petru și celălalt Petru, fiii lui Petru, înaintea pomenitului domn voievod Dionisie, în adunarea obștească a acestuia, o jumătate din moșia numită Deaș și că, după aceea, acea jumătate a zisei moșii a fost dată în stăpânire despomenitului Mihail, fiul lui Pavel, de către omul zisului domn Dionisie voievodul, fiind de față omul de mărturie al sus-zisului capitlu al bisericii Transilvaniei, înăuntrul semnelor de hotar arătate în cuprinsul scrisorii sus-zisului capitlu, fiind de față vecinii și megieșii, fără să se ivească nici un împotrivor.

După auzirea și aflarea acestora, ridicându-se înaintea noastră, Grigore, fiul lui Pouch, în numele zisului Petru și al celui alt Petru, fiii lui Petru, cu scrisoarea noastră de împuternicire și cu cea a sus-zisului capitlu al bisericii Transilvaniei, acel Andrei neînăfățișându-se și netrimțând pe nimeni înaintea noastră, a răspuns că sus-zisa moșie numită Deaș ține de fiii lui Petru în temeiul unor acte cât se poate de temeinice, pe care sunt gata și pregătiți să le arate înaintea noastră, și, pe loc, Grigore, în numele lui Petru și al celui alt Petru, fiii lui Petru, ne-a înăfățișat o scrisoare deschisă a amintitului domn și rege al nostru, purtând pecetea sa de taină,

având în întregime acest cuprins: <Urmează scrisoarea lui Ludovic I, regele Ungariei, din 2 august 1370, Seuniche, DRH-C, XIII, p. 816-817>. După arătarea acestei scrisori și citirea cuprinsului ei, la legiuita noastră întrebare pusă lui Grigore, împuternicitul legiuit al pomenitului Petru și al celui alt Petru, dacă ei mai au și alte acte privitoare la sus-zisa moșie numită Deaș, sau nu, pomenitul Grigore, împuternicitul lui Petru și al celui alt Petru, a întărit, apoi, că ei mai au încă și alte acte privitoare la acea moșie <Deaș> și că vor să le înainteze și să le înfățișeze înaintea noastră, în aceeași adunare a noastră.

Așadar, întrucât, la cererea lui Grigore, împuternicitul lor, noi le-am hotărât lui Petru și celui alt Petru, fiii lui Petru, anume zile potrivite și îndestulătoare pentru acest lucru, ca să înainteze și să înfățișeze și celelalte acte ale lor în aceeași adunare a noastră, în cele din urmă, acei fii ai lui Petru nu s-au îngrijit să vină, nici să trimită <pe cineva în locul lor>, pentru înfățișarea actelor lor, fiind așteptați legiuit în fața noastră, timp de șaisprezece zile, adică până la sfârșitul adunării noastre sus-însemnate, de către Mihail, fiul lui Pavel. Și cum, după săvârșirea acestora, noi i-am făcut zisului Mihail cuvenita judecată și dreptate din partea acelor fii ai lui Petru, cu privire la cele de mai sus, apoi, <tocmai> pe când ne pregăteam să întocmim și să dăm scrisoarea privitoare la judecata noastră, acel Petru, fiul lui Petru, înfățișându-se înaintea noastră, în numele său și al celui alt Petru, fratele său, în adunarea noastră obștească ținută din porunca regească la Sibiu, în luna de după sărbătoarea fericitului mucenic Gheorghe¹⁵, cu obștea sașilor din cele șapte scaune ale Transilvaniei, ne-a cerut să amânăm pomenita pricină, în dezbateri între ei și Mihail, fiul lui Pavel, cu privire la jumătatea sus-zisei moșii Deaș, și să o trimitem la curtea regească, spre a fi chibzuită de noi și de mai mulți baroni ai țării. Drept care, noi, socotind ca îndreptățită cererea lui Petru, pentru ca să nu părem cuiva că suntem grăbiți sau pripiți când facem dreptate, am hotărât să amânăm dezbateri hotărâtoare a zisei pricini la curtea regească, spre chibzuirea noastră și a prelaților și baronilor țării, la octavele curând viitoare ale sărbătorii Nașterii fericitului Ioan botezătorul¹⁶, în așa fel ca, după ce-l vom întreba pe domnul <nostru> regele, despre cuprinsul sus-zisei pricini, să-i putem pune capăt cuvenit acesteia, păzind legea țării.

Dat în sus-zisul Sibiu, în a patra zi a sorocului sus-însemnat, în anul Domnului o mie trei sute șaptezeci și doi.

<Pe verso, de aceeași mână:> Pentru Mihail, fiul lui Pavel de Hărănglab, împotriva lui Petru și a celui alt Petru, fiii lui Petru de Curciu, scrisoarea de amânare pe octavele sărbătorii Nașterii fericitului Ioan botezătorul¹⁶, <spre a se judeca> în fața noastră, a prelaților și a baronilor țării.

Arh. Naț. Magh., Dl. 5 995. Xerocopie la Inst de Ist. Cluj-Napoca/1360.

Orig., hârtie, cu pecete rotundă din ceara de culoare albă, aplicată în document, pe verso.

Copie din secolul al XIX-lea, la Kemeny, *Dipl. Trans., Appendix*, 3, nr. 97 (cu data greșită: după 6 aprilie 1371).

EDIȚII: *Fejer*, IX/4, p. 375-376 (fragmentar, cu data greșită: 30 aprilie 1371); *Ub.*, II, p. 379-382.

¹ Rupt cea 0,5 cm; întregit după sens.

² Corect: *obtentis*.

³ Lipsește în orig.; întregit astfel după sens.

⁴ în textul publicat de *Ub.*: *una*, greșit ca sens.

⁵ *Coram* scris deasupra rândului, de aceeași mână; după *quo* urmează *presente*, tăiat de aceeași mână.

⁶ Astfel în orig.

⁷ Corect: *confecte*.

⁸ Urmează un cuvânt tăiat de aceeași mână.

⁹ 4 aprilie <1372>.

¹⁰ 31 august <1370>.

¹¹ 15 septembrie <1370>.

¹² 24 iunie 1366.

¹³ 13 octombrie 1360 (DRH-C, XI, p. 544-545).

¹⁴ 19 noiembrie 1360.

¹⁵ 26 aprilie <1372>.

¹⁶ 1 iulie <1372>.

Nos, Demetrius, dei et apostolice sedis gracia, episcopus Transsiluanus, significamus tenore presencium, quibus expedit universis, quod, cum magister Johannes, filius Gegus de Almakerek, contra magistros Salomonem, filium Nicolai, Ladislaum et Mychaelem, filios quondam comitis Mychaelis de Kelnek, super facto quarte filialis infra declarande, secundum modum et formam nostre iudicarie commissionis, hoc scilicet quod atava sua, soror uterina Cheel et Thyl, atavorum predictorum magistrorum Salomonis, Ladislai et Mychaelis, fuerit et ideo, de omnibus possessionibus et possessionariis porcionibus ipsorum Chyl¹ et Thyl, nune apud manus eorundem nobilium de Kelnek existentibus, habitis, quarta filialis ipsius domine, atave sue, iure nature et regni consuetudine requirente, sibi cedi deberet et provenire, in octavis festi beati Georgii martyris, testibus quibus evidentius potuisset² coram nobis comprobare debuisset, ipso termino probacionis predicto adveniente, predicto magistro Salomone personal iter et pro Ladislao et Mychaele, fratribus eiusdem predictis, Petro, Zekel dicto, familiari eorundem, ab una, parte vero ex altera Johanne litterato, cive de Alba, iobagione nostro, cum sufficientibus litteris procuratoriis honorandi capituli ecclesie nostre, coram nobis constitutis, prefatus Johannes litteratus, auctoritate procuratoria, vice et nomine eiusdem magistri Johannis, filii Gegus, retulit quod ipse magister Johannes premissam suam accionem, iuxta nostram iudicariam commissionem, comprobare non posset neque valeret, quia in accione sua errando improvise suam proposuisset intencionem seu accionem, nam ipsa domina, atava sua, cuius quartam filialem premissam a dictis nobilibus de Kelnek repeteret, non soror, sed filia ipsius Chyl exstitisset. Verum, quia prenominate magister Johannes, filius Gegus, actor, proposuisse reperiebatur ineptam accionem, ideirco intencionem ipsius in hac parte pronunciamus non tenere, absolventes eosdem magistros Salomonem, Ladislaum et Mychaelem ab eadem instancia iudicii, ac eundem magistrum Johannem, actorem, iuxta regni

consuetudinem, in iudicio sex marcarum, ante litis ingressum deponendarum, condemnantes, ita tamen, quod, si idem magister Johannes congruentem et aptam intentare voluerit accionem, memorăți nobiles de Kelnek sibi nihilominus respondere teneantur.

Datum Albe, in octavis prenotatis, anno domini M^{mo} CCC^{mo} LXX^{mo} secundo.

Noi, Dumitru, din mila lui Dumnezeu și a scaunului apostolic, episcopul Transilvaniei, prin cuprinsul scrisorii de față facem cunoscut tuturor căroră se cuvine că, întrucât magistrul Ioan, fiul lui Gegus de Mălăncrav, trebuia, potrivit cuprinsului și rânduielii hotărârii noastre judecătorești, să dovedească înaintea noastră, cu martorii cu care putea arăta cât mai limpede, la octavele sărbătorii fericitului mucenic Gheorghe³, <stând> împotriva magistrilor Solomon, fiul lui Nicolae, a lui Ladislau și Mihail, fiii răposatului comite Mihail de Călnic, în pricina pătrimii de fiică, ce se va arăta mai jos, anume că străbunica sa a fost sora bună a lui Cheel și Thyl, străbunicii sus-zișilor magistri Solomon, Ladislau și Mihail, și că de aceea, pătrimea de fiică a acelei doamne, străbunica sa, din toate moșiile și părțile de moșie ale lui Cheel și Thyl, aflătoare acum în mâinile acelorași nobili de Călnic, trebuie să-i cadă și să i se vină lui, după dreptul firii și obiceiul țării, <mai apoi>, la sosirea sus-zisului soroc pentru dovedirea <acestui Iucru>, înfățișându-se înaintea noastră sus-zisul magistru Solomon, <pentru sine> însuși, iar pentru Ladislau și Mihail, sus-zișii săi frați, Petru zis Zekel, omul lor de aproape, pe de o parte, iar pe de altă parte Ioan diacul, locuitor din Alba, supus al nostru, cu îndestulătoare scrisori de împuternicire din partea capitlului bisericii noastre, pomenitul Ioan diacul, în temeiul împuternicirii sale, a spus, în numele și în locul magistrului Ioan, fiul lui Gegus, că magistrul Ioan nu poate și nu este în stare să dovedească pâra sa de mai sus, potrivit hotărârii noastre judecătorești, întrucât și-a înaintat pâra sau plângerea lui greșit și fără socoteală, căci acea doamnă, străbunica sa, a cărei pătrime de fiică o cere de la pomeniții nobili de Călnic, n-a fost sora, ci fiica acelui Cheel. Dar, fiindcă s-a aflat că sus-numitul magistru Ioan, fiul lui Gegus, pârașul, a înaintat o pâra neîntemeiată, de aceea declarăm că pâra lui, în această privință, nu e îndreptățită, scutind pe numiții magistri Solomon, Ladislau și Mihail <de a se mai înfățișa> la judecată, iar pe acel magistru Ioan, pârașul, osândindu-l, după obiceiul țării, la o gloabă de șase mărci, ce trebuie plătite înainte de începerea judecății, cu legământul că, dacă zisul magistru Ioan vrea să pornească o pâra potrivită și întemeiată, atunci pomeniții nobili de Călnic să fie nu mai puțin datori să se înfățișeze față cu el ca împričinați.

Dat la Alba, la pomenitele octave, în anul Domnului o mie trei sute șaptezeci și doi.

Arh. Naț. Magh., Dl. 62 731. Fotocopie la Inst. de Ist. Cluj-Napoca/1372.

Orig., hârtie, cu pecete rotundă din ceară roșie, aplicată în document pe verso.

EDIȚII: *Ub.*, II, p. 382-383.

¹ Astfel în orig.

² *Tui*, scris deasupra rândului.

³ 1 mai 1372.

Capitulum ecclesie Transilvane, omnibus Christi fidelibus, tam presentibus quam futuris, presens scriptum inspecturis, salutem in omnium salvatore.

Ad universorum noticiam harum serie volumus pervenire quod nos, literas magnifici viri, domini Emerici, woyuode Transilvani et comitis de Zonuk, per ipsum nobis directas, recepimus in hec verba: <*Urmează actul lui Emeric, voievodul Transilvaniei, din 15 aprilie 1372, Turda, nr. 126*>. Nos, igitur, iustis et iuri consonis petitionibus eiusdem domini woyuode ac iusticie annuentes, cum predicto Petro, filio Gregorii, homine suo, nostrum hominem, videlicet dominum Demetrium, ecclesie nostre predictae de choro presbiterum, ad exequendum premissae duximus pro testimonio transmittendum. Qui, demum ad nos reversi, nobis concorditer retulerunt quod ipsi, die dominica proxima post festum beati Georgii martyris nunc preterita ad facies predictarum villarum regalium, Bazna et Weulch vocatarum, vicinorum et commetaneorum earum. i. universorum legivimis convocacionibus factis et presentibus, pariter accedendo, reambulassent easdem per suas veras metas et antiquas, novas iuxta veteres in locis necessariis, ordine infrascripto, erigendo, reambulatasque et ab aliorum possessionibus vicinariis, metalibus distinecionibus, separatas, reliquissent predictis populis regalibus ipsarum duarum villarum, Bozna¹ et Weulch vocatarum, eo iure, quo ipsis pertinuisent et debuissent pertinere, sub nomine regio perpetuo per eosdem possidendas, tenendas et habendas, nulla penitus contradiectione ipsis in hac parte apparente.

Mete autem, quibus eodem die viile regales, Bozna¹ et Weulch vocatae, ab aliis vicinariis possessionibus et villis regalibus extiterunt separate et distincte, ut iidem homines ipsius domini woyuode et noster nobis expresserunt, hoc ordine protenduntur: quod prima meta inciperet supra montem Kopus vocatum, silvolum, iuxta quasdam metas viile prepositalis Ekemezew vocatae, penes quas unam novam metam, arborem ilicis in medio persistentem, a plaga meridionali erexissent, abinde in descensu ipsius montis Kopus, penes viam de eodem monte descendentem, a parte viile regalis Boyun vocatae, iuxta quandam metam antiquam iterum duas metas novas ex utraque parte ipsius vie elevassent, exinde super ipsam viam descenderet ad pratum Egeresrethe vocatum veniretque iuxta meatum rivuli Egerespotaka¹ vocati, ubi ipsa via relinqueret dictam silvam in monte Kopus existentem, et abhinc tendendo perveniret ad quandam metam antiquam supra eandem viam a parte dextra existentem, penes quam aliam metam novam erexissent, et inde saliendo ipsum Egerespotok transiret ad quasdam duas metas antiquas, iuxta quas similiter unam metam novam elevassent, ibique vicinaretur cursus metarum earundem duarum villarum predictae viile Boyun vocatae, dehincque in quadam valle tenderet ad pratum Egeresrethe vocatum, cuius recta medietas ad usum eiusdem viile Boyun et alia medietas eiusdem ipsi viile Bozna¹ pertinuisent et deberent pertinere; et abinde egrediendo, ipsum potok infra decurrens in suo meatu usque quandam pontem, penes piscinam eiusdem viile Boyun persistentem, teneret metas ipsarum duarum villarum regalium, Boyun et Bazna vocatarum, easdem ab invicem separantes, ibique saliendo ipsum Egerespotok superius dictum pontem veniret ad aliud potok de eadem villa Bozna egrediens, exinde pergendo iterum ad aliud potok, Serleng vocatum, caderet,

de quo ascenderet sursum ad quendam monticulum rotundum, ubi predictae vilae regales, Boyun, Bozna et Weulch vocatae, ab invicem separarentur, et ibi metes ipsarum villarum regalium terminarentur, prout hec omnia prefatus homo ipsius domini Emerici, voivode Transilvani, et dictum nostrum testimonium, personaliter astando, nobis consequenter retulerunt.

Datum die dominica proxima post octavas festi beati Georgii martyris, anno domini supradicto. Discretis viris, prepositurae ecclesiae nostre vacante. Andrea cantore, Petro custode et Petro archidiacono de Clus, decano ipsius ecclesiae nostre, existentibus.

Capitulul bisericii Transilvaniei, tuturor credincioșilor întru Christos, atât celor de față, cât și celor viitori, care vor vedea această scrisoare, mântuire întru mântuitorul tuturor.

Prin cuprinsul acestei scrisori voim să ajungă la cunoștința tuturor că am primit scrisoarea măritului bărbat, a domnului Emeric, voievodul Transilvaniei și comite de Solnoc, trimisă de el nouă, cu acest cuprins: <Urmează actul lui Emeric, voievodul Transilvaniei, din 15 aprilie 1372, Turda, nr. 126>. Noi, așadar, încuviințând dreapta cerere și în glăsuire cu legea a numitului domn voievod, am hotărât să trimitem spre mărturie, împreună cu sus-zisul Petru, fiul lui Grigore, omul său, pe omul nostru, anume pe domnul Dumitru, preot în corul pomenitei noastre biserici, pentru împlinirea celor de mai sus. Aceștia, întorcându-se la noi, ne-au spus între-un glas că ducându-se ei împreună, în cea dintâi duminică după sărbătoarea fericitului mucenic Gheorghe², în sus-zisele sate regești, Bazna și Velț numite, după ce s-a făcut, potrivit legii, chemarea vecinilor și megieșilor acelor moșii, și fiind aceștia de față, le-au hotărnicit după adevăratele și vechile semne de hotar, ridicând, lângă cele vechi, noi semne, în locurile de trebuință, așa cum se înșiră ele mai jos, și odată hotărnicite și despărțite de moșiile vecine prin semne deosebitoare, le-au lăsat numiților oameni regești din cele două sate, numite Bazna și Velț, cu acel drept, cu care au ținut și au trebuit să țină de ei, ca să le stăpânească, să le țină și să le aibă pe veci în numele regelui, neivindu-se nici o împotrivire în această privință.

Iar semnele de hotar, prin care cele două sate regești, numite Bazna și Velț, au fost despărțite și deosebite de celelalte moșii vecine și sate regești, se înșiră în felul următor, după cum ne-au spus acel om al domnului voievod și omul nostru: cel dintâi semn începe deasupra dealului numit Căpușul, <deal> păduros, lângă niște semne de hotar ale satului numit Prostea, al prepoziturii, lângă care au ridicat, dinspre miazăzi, un semn nou de hotar, în jurul stejarului rămas la mijloc; de acolo, pe povârnișul aceluiași deal Căpușul, lângă drumul ce coboară tot de pe acel deal, dinspre partea satului regesc numit Boian, lângă un semn de hotar vechi au mai ridicat alte două semne de hotar noi, de fiecare parte a acelui drum; de acolo, <hotarul> coboară pe din sus de acel drum, la râtul numit Râtul Aghireșului și ajunge la vadul pâraului numit Valea Aghireșului, unde acel drum lasă zisa pădure, aflătoare pe dealul Căpușul, și de acolo, luând-o <înainte>, ajunge la un semn de hotar vechi, aflător mai sus de acel drum, în partea dreaptă, lângă care au ridicat un semn de hotar nou; de aici, sărind peste acest pârau Aghireș, trece la două semne de hotar vechi, lângă care, de asemenea, au mai ridicat un semn de hotar nou, și acolo se învecinează mersul semnelor de hotar al celor două sate cu pomenitul sat

Boian; de acolo, <hotarul> o ia pe o vale spre râtul numit Râtul Aghireșului, din care o dreaptă jumătate a ținut și trebuie să țină de satul Boian, spre folosință, iar cealaltă jumătate a lui, de satul Bazna; și trecând de aici, pâraul care curge în jos pe albia lui mărginește cele două sate regești, numite Boian și Bazna, despărțindu-le unul de altul, până la un pod aflător lângă heleșteul zisului sat Boian; acolo, sărind peste pâraul Aghireș mai sus de pomenitul pod, <hotarul> ajunge la alt pârau, ce iese tot din satul Bazna, <iar> de aici, mergând mai departe, se varsă în alt pârau, numit Serleng, de unde <hotarul> se urcă sus pe un muncel rotund, unde pomenitele sate regești, numite Boian, Bazna și Velț, se despart unul de altul, și acolo se sfârșesc semnele de hotar ale pomenitelor sate regești; după cum toate acestea ni le-au adus la cunoștință, într-un glas, pomenitul om al domnului Emeric, voievodul Transilvaniei, și zisul nostru om de mărturie, stând înșiși de față.

Dat în duminica de după octavele sărbătorii fericitului mucenic Gheorghe, în sus-zisul an al Domnului. Prepozitura bisericii noastre fiind vacantă și chibzuții bărbați, Andrei fiind cantor, Petru custode și Petru, arhidiaconul de Cojocna, decan al bisericii noastre.

Arh. Paroh, evang. Mediaș, nr. 7. Fotocopie la Inst. de Ist. Cluj-Napoca/1372.

Orig., perg., cu pecetea deteriorată, din ceară de culoare închisă, atârnată de șnur de mătase verde. EDIȚII: *Archiv*, I, 1, caiet 112; *Ub.*, II, p. 383-384.

¹ Astfel în orig.

² 25 aprilie 1372.

134

1372 mai 8

Vladislav I, voievodul Țării Românești, duce de Făgăraș, dăruiește locuitorilor satului Șinca din Țara Făgărașului, muntele Numai.

Rezumat după un original latin din 1640, pierdut. Într-un alt act privitor la aceeași pricină a satului Șinca, se menționează că voievodul se intitula și *baron al țărilor Făgăraș și Amlaș*.

EDIȚII: B.P. Hasdeu, *Dare de seamă*, în „Columna lui Traian”, V (1874), p. 133; *Panaïtescu*, p. 32; DIR-B, I, p. 23; DRH-B, I, p. 14; DRH-D, I, p. 103.

135   1372   mai   8   (*octavo die termini prenotati*^x),   Vișegrad

Ladislav, duce de Oppeln, palatinul Ungariei, amână din nou, pentru octavele sărbătorii arhanghelului Mihail², judecarea pricinii dintre Dumitru, episcopul de Oradea (*Varadiensis*) - reprezentat prin magistrul Ioan, canonic și decan al bisericii de Oradea, cu scrisoarea de împuternicire a capitolului aceleiași biserici -, ca pâraș, și Nicolae și Dominic, fiii lui Ladislav de Varda, ca pârași.

În însemnarea de pe verso se arată, între altele, că, la dezbaterea din 6 octombrie, episcopul a fost reprezentat de Ioan, arhidiaconul de Homorog (*Homonikf*).

Arh. Naț. Magh., Dl. 77 514.

Orig., cu urme de pecete de închidere, aplicată pe verso. Documentul se păstrează în două exemplare, cu mici deosebiri de redactare. Celălalt exemplar, publicat în *Zichy*, III, p. 465-466.

¹ *Terminus prenotatus: in octavis festi beati Georgii martyris* = 1 mai 1372.

² 6 octombrie 1372.

³ Arhidiaconatul cuprindea o parte din fostele raioane Salonta și Beiuș. Pentru Homonik = Homoruk, Homorog, cf. doc. nr. 184, din 13 octombrie 1372, emis cu privire la aceeași pricină.

Johannes, miseratione divina, patriarcha Alexandrinus, in partibus Almanie, Bohemie, Ungarie, Polonie ac nonnullis aliis apostolice sedis legatus, universis dominis archiepiscopis, episcopis, abbatibus, prioribus, prepositis, decanis, archidiaconis, cantoribus et ecclesiarum katedralium canonicis, necnon quibuscumque aliis ecclesiasticis personis, et vestrum singulis, infra provinciam Ungarie constitutis, salutem in domino sempiternam.

Ex parte provincialis, priorum necnon aliorum prelatorum ordini predicatorum presidentium in partibus provincie Hungarie¹ predictae fuerunt cerți articuli seu capitula nobis exhibiti contra plebanos, ecclesiarum rectores et animarum curam gerentes in partibus diete provincie residentes, asserentes prefati ordinis prelați et fratres se quamplurimum gravatorum² ex serie contentorum in articulis prelibatis, petentes sibi provideri de remedio salubri ac opportuno et iusticiam ministrari. Quibus articulis visis et examinatis, prospeximus per eos in prelibatis, contra canonicas sanctiones, detrahi ordini, religioni ac libertatibus dictorum fratrum, qui potius caritate tractandi sunt et prosequendi favoribus gratiose, utpote quibus sola mendicitas victum prebet, qui etiam ex suis predicationibus, orationibus et confessionibus audiendis fructum in dei ecclesia non modicum afferunt incessanter.

Volentes, igitur, in premissis, prout ex iniuncte nobis legationis incumbit officio, salubrem adhibere medelam, super dictis articulis seu capitulis et ea tangentibus, pro sedanda discordia et fovenda concordia, declarationes fecimus, prout nobis dominus monstravit. Quapropter prohibemus, in virtute sancte obedientie et sub excommunicationis pena, plebanis et rectoribus omnibus, et singulis, et eorum vices gerentibus, per provinciam Ungarie prefațam constitutis, quam in rebelles, contradictores seu contravenientes, occulte aut manifeste, canonica monitione premissa, ferimus in his scriptis, ne prefatos articulos seu capitula et eorum aliquem de cetero ad populum palam predicent vel occulte doceant, aut suggerant cuicumque utriusque sexus persone seu publicent, tamquam a iure exorbitantes et afferentes preiudicium libertăți et privilegiis ordinis sepedicti, observando modum et formam declarationum et decisionum nostrarum, quas in premissis capitulis seu articulis, per dicti ordi<nis fratr>es³ expositus⁴, et ea tangentibus fecimus, ut est dictum, rogantes vos, dominos archiepiscopos et episcopos, et mandantes sub predictis penis, abbatibus, prioribus, prepositis, decanis, archidiaconis, cantoribus, canonicis, capellanis, vicariis et generaliter quibuscumque personis ecclesiasticis prelibatis, et eorum cuilibet, quatenus, cum pro parte dictorum fratrum requisiti fueritis, has nostras patentes literas prefatis plebanis et ecclesiarum rectoribus seu eorum vices gerentibus, in provincia Hungarie pretacta constitutis, et unicuique eorum, prout ipsius interfuerit, in vestris et ipsorum ecclesiis publicetis, legi aut publicări efficaciter faciatis.

Datum anno domini M^{mo} trecentesimo LXX secundo, pontificatus sanctissimi in Christo patris ac domini noștri, domini Gregorii, divina providentia, pape undecimi, anno secundo, decimo die mensis Maii, in monte Budensi, diocesis Vesprimiensis, in hospitio nostro, sigillii noștri munimine roboratum.

Ioan, din îndurarea dumnezeiască, patriarh de Alexandria, legat al scaunului apostolic în părțile Germaniei, Ungariei, Poloniei și în altele câteva, tuturor domnilor arhiepiscopi, episcopi, abați, priori, prepoziți, decani, arhidiaconi, cantori și canonici ai bisericilor catedrale, precum și oricăror altor fețe bisericești, și fiecăruia dintre voi, <care sunteți> rânduiți în provincia Ungariei, mântuire veșnică întru Domnul.

Din partea provincialului, a priorilor, precum și a altor prelați care stau în fruntea ordinului predicatorilor din părțile pomenitei provincii a Ungariei ni s-au arătat, împotriva parohilor, a preoților din fruntea bisericilor și a <duhovnicilor> cu păstorire de suflete, care locuiesc în părțile pomenitei provincii, niște puncte sau capete, susținând prelații și frații pomenitului ordin că ei sunt greu jigniți de cele cuprinse în sus-zisele capete, cerându-se să ne îngrijim pentru ei de un leac izbăvitor și potrivit și să le facem dreptate. Iar noi, văzând și cercetând acele capete, am băgat de seamă că în ele se aduce, de către acești <preoți>, împotriva rânduielilor canonice, jignire ordinului, regulei și libertăților zișilor frați, care mai degrabă trebuiesc primiți cu dragoste și îmbrățișați cu sprijin și milostivire, ca unii cărora doar cerșitul le aduce hrana, și care, prin predici, rugăciuni și ascultare de spovedanii, aduc neîncetat rod bogat bisericii lui Dumnezeu.

Voind, așadar, să aducem un leac izbăvitor celor de mai sus, precum se cade datoriei noastre de legat, noi, spre a potoli neînțelegerea și a ocroti buna înțelegere, am luat măsurile noastre, așa cum ne-a îndrumat Dumnezeu, cu privire la zisele puncte sau capete și la cele ce se leagă de ele. De aceea, în temeiul sfintei ascultări și sub pedeapsa afuriseniei, cu care lovim prin această scrisoare, după o premergătoare mustrare canonică, pe cei ce se răzvrătesc, se împotrivesc sau calcă pe față sau în ascuns <această poruncă a noastră>, oprim pe parohii și pe preoții, pe toți laolaltă, ca și pe fiecare în parte, precum și pe locuitorii lor, rânduiți în pomenita provincie a Ungariei, de a propovădui poporului, de aci înainte, pe față, acele puncte sau capete, sau <chiar numai> unul din ele, sau a i le aduce pe ascuns ca învățătură, ori a le strecura în cuget oricărui ins, fie bărbat, fie femeie, sau a le vesti, întrucât ele se abat de la lege și aduc vătămare libertății și privilegiilor ordinului ades pomenit, având ei a păzi șirul și cuprinsul măsurilor și hotărârilor noastre, pe care, cum s-a spus mai sus, le-am luat cu privire la pomenitele capete sau puncte, ce ni s-au arătat de frații zisului ordin, și la cele ce se leagă de ele, rugându-vă pe voi, domnii arhiepiscopi și episcopi, și poruncind, sub pedepsele mai sus arătate, abajilor, priorilor, prepoziților, decanilor, arhidiaconilor, cantorilor, canonicilor, capelanilor, vicarilor și îndeobște tuturor fețelor bisericești mai sus pomenite, și fiecăreia în parte, ca atunci când vi se va cere de către zișii frați, voi să vestiți această scrisoare deschisă a noastră sus-numiților parohi și preoți ai bisericilor sau locuitorilor lor, rânduiți în pomenita provincie a Ungariei, și fiecăruia din ei, după cum va fi spre binele lui, în bisericile voastre și ale lor, sau să puneți să se citească ori să se vestească cu toată tăria.

Dat în anul Domnului o mie trei sute șaptezeci și doi, în al doilea an al păstoriei preasfântului întru Christos părinte și stăpân al nostru, a domnului Grigore al

unsprezecelea, din pronia dumnezeiască, papă, în a zecea zi a lunii mai, pe dealul Budei, din dieceza Vesprim, în locuința noastră, <și> întărit cu puterea peceții noastre

Bibi. Batthyaneum, Arh. capitl. Alba Iulia, lăd. 8, nr. 1038. Fotocopie la Inst. de Ist. Cluj-Napoca¹1372.

Transumpt în actul lui Ștefan, arhiepiscopul de Caloccea, din 4 decembrie 1379 (*Ub.*, II, p. 511-512). Un alt exemplar al actului din 1379, la Arh. Na(. Rom., D. J. Cluj, Doc. medievale, Colecția generală, nr. 39.

EDIȚII: *Ub.*, II, p. 384-385.

REGEȘTE: *Tort. Târ.*, 1889, p. 553, nr. 147 (cu data greșită: 1372 mai 9).

¹ Astfel în transumpt.

² Corect: *gravări*.

³ Rupt 0,7 cm; întregit după sens.

⁴ Corect: *expositis*.

⁵ Clericii cărora li se adresează edictul.

137

1372 mai 12, Vișegrad

Amicis suis reverendis, capitulo ecclesie <Agriensis>\ Emericus, vayuode <Transsi>luanus¹ et comes de Zolnuk, amicism paratam cum honore.

Noveritis quod Andreas, filius Nicolai de Mogh, iuxta continenciam priorum litterarumstrarum prorogatorium, in octavis festi beati Georgii martiris ad nostram² accedendo presenciam, contra <Ladislau, filium>⁴ Ladislai de Zaruad, quasdam litteras nostras procl<amatorias nobis pres>ontavit⁵, in quibus inter cetera expresse vidimus contineri <quod>² homines nostri, presentibus vestris testimoniis, in quindenis festi beati Georgii martiris, in anno proxime elapso, preteritis, iuxta nostram⁶ iudiciariam commissionem, <ad faciem>² possessionis Orbou vocate, inter predictum Andream, <ut actorem, ab una>\ et inter predictum Ladislau, filium Ladislai, in causam attractum, parte ab altera, litigiose, vicinis et commetaneis eiusdem universis convocatis <ac partibus vel legi>timis⁷ earum procuratoribus presentibus, accedendo, eandem legitime per suas <metas reambulassent>⁵, primo iuxta ostensionem <predicti La>dislai\ filii Ladislai, ipsam⁸, visa sua qualitate, utilitate et <valore, deum>⁷ pre oculis habendo, cum omnibus suis utilitatibus et pertinenciis, simul<cum aliis probis>⁷ viris, <ad qui>nque⁹ aratra se extendentem fore estimassent, <regni consuetudine requi>rente. Demum autem, per demonstracionem dicti Andree <... >¹⁰ eandem possessionem" <reambulassent>¹², visa eiusdem qualitate, quantitate et valore, cum omnibus suis utilitatibus et pertinenciis, deo pre oculis habito, simulcum aliis probis viris, ad duodecim <aratra se exten>dentem⁴ fore estimassent, regni consuetudine requirente. Et cum super quodam colliculo astitissent, idem Ladislaus, filius Ladislai de Zaruad, allegans asseruisset ut prefatus Andreas de Mogh metas et terras usuales possessionum suarum habitatoribus destitutarum, <Sala>monteleke¹³ et Rach vocatarum¹⁴, reambulasset¹⁵ et ad estimandum applicuisset. Et cum tandem idem Ladislaus, filius Ladislai, ad octavas festi Penthecostes, in anno proxime elapso, preteritas, ad reportacionem videlicet seriei premissae reambulacionis et ostensionis non venisset, nec misisset, post hecque ipse Ladislaus, in ipsa causa iudicium <rece>pturum¹⁶, in

tribus foribus comprovincialibus, ad octavas festi beati Jacobi apostoli proxime transactas, in nostram presenciam extitisset proclamatus, et ipsa causa ab eisdem octavis, mediantibus litteris nostris prorogatoriis, ad presentes octavas festi beati Georgii martiris fuisset prorogata, ipsis itaque octavis occurrentibus, prenominate Andreas, filius Nicolai de Mogh, ab una, contra predictus Ladislaus, filius¹⁷ Ladislai, parte ab altera, ad nostrum iudicium accedentes conspectum, sibi alternatim in fecto estimacionis predictae¹⁴ possessionis, Orbou vocate, modo prehabito estimante¹, iudicium et iusticiam per nos elargiri postulavit, asserens idem Ladislaus quod ipse in premissa estimacione nollet contentari¹⁸.

Et quia ad ipsam possessionariam estimacionem vice iterata, modo infradeclarando fiendam, homines nostri et vestri testimonia necessario deberet destinari, igitur vestram amicitiam presentibus petimus diligenter quatenus vestros mittatis homines pro testimonio fidedignos, quibus presentibus, Egidius, filius Demetrii de¹⁹ Bagdan¹⁵, vel Petrus, filius Synka de Parlagh, aut Demetrius, filius Nicolai de Mark, sive Johannes, filius Peteu de Petry, seu Ladislaus, filius Johannis de Tereche, an Nicolaus, filius Johannis de predicta Mark, pro parte predicti actoris, item Petrus, filius Synka, vel Johannes, filius Johannis de Zendemeter, aut Mychael, filius Symonis de Karol, an Nicolaus sive Mychael, filii Nicolai de Domanhyda, seu Martinus, filius Jacobi de Kege, an Andreas, filius Nicolai de Ip, pro parte in causam attracti²⁰, aliis absentibus, homines nostri, in octavis festi beati regis Stephani nune venturis, ad faciem diete possessionis Orbov²¹ vocate, vicinis et commetaneis eiusdem universis legitime inibi convocatis, et ipsis partibus vel earum legitimis procuratoribus presentibus, accedant, ibique eandem possessionem, iuxta demonstracionem predicti Andree de Mogh²¹, reambulando regalique mensura mensurando vel, si mensurari nequirent, visu considerando, visa sua qualitate, utilitate et valore, unacum aliis probis viris estiment, regni consuetudine requirente. Hoc expresso et declarata, quod, si ibi predictus Ladislaus, filius Ladislai, aliquam particulam de possessionibus suis, in commetaneitate predictae possessionis Orbov²¹ vocate existentibus, per ipsum actorem ad eandem possessionem Orbov²¹ vocatam reambulasse et estimacioni ipsius possessionis Orbou nominate adiunxisse dixerit, extunc huiusmodi particulam terre litigiosam, quam videlicet ibi iamdictus Ladislaus ad possessiones suas pertinere retulerit, per se et separatim estiment, regni lege requirente.

Et post hec, ipsius possessionarie estimacionis seriem, ad octavas festi beati Mychaelis archangeli nune affuturas, nobis amicabiliter rescribatis.

Datum in Vyssegrad, duodecimo die termini prenotati, anno domini M° CCC° LXX° secundo.

<Pe verso, de aceeași mână:> Amicis suis reverendis, capitulo ecclesie Agriensis, pro Andrea, filio Nicolai de Mogh, contra Ladislaum, filium Ladislai de Zaruad, super possessionaria estimacione, per nostros et vestros homines, in octavis festi beati regis Stephani, modo intraspecificato fienda, et ad octavas festi beati Mychaelis archangeli ad iudicem.

Cucernicilor săi prieteni, capitlului bisericii de Agria, Emeric, voievodul Transilvaniei și comite de Solnoc, cu toată prietenia și cinstea cuvenită.

Aflați că, la octavele sărbătorii fericitului mucenic Gheorghe²², venind înaintea noastră, potrivit cuprinsului scrisorii noastre de amânare de mai înainte, Andrei, fiul

lui Nicolae de Mogh, împotriva lui Ladislau, fiul lui Ladislau de Sărăuad, ne-a înfățișat o scrisoare a noastră de vestire, în care am văzut că se cuprindea în chip lămurit, între altele, că oamenii noștri, de față cu oamenii voștri de mărturie, sosind la cvindenele trecute ale sărbătorii fericitului mucenic Gheorghe din anul de curând trecut²³, potrivit poruncii noastre judecătorești, la fața locului, pe moșia numită Orbău, în pricină între sus-zisul Andrei, ca pârâș, pe de o parte, și sus-zisul Ladislau, fiul lui Ladislau, ca pârât, pe de altă parte, <și> fiind chemați în chip legiuit toți vecinii și megieșii ei, și fiind de față părțile sau împuterniciții lor legiuiți, au hotărnicit acea <moșie> în chip legiuit, potrivit cu hotarele sale, mai întâi după înfățișarea <acestora, făcută> de către sus-zisul Ladislau, fiul lui Ladislau, și socotind-o din ochi, împreună cu alți bărbați cinstiți, avându-l pe Dumnezeu înaintea ochilor, după felul, întinderea, foloasele și prețul ei, așa cum cere obiceiul țării, au prețuit că ea, împreună cu toate foloasele și cele ce țin de ea, se întinde pe cinci pluguri. Iar apoi au hotărnicit aceeași moșie după arătarea zisului Andrei ..., și, împreună cu alți bărbați, avându-l pe Dumnezeu înaintea ochilor, socotind din ochi felul, întinderea și prețul ei, așa cum cere obiceiul țării, au prețuit că ea, împreună cu toate foloasele și cele ce țin de ea, se întinde pe douăsprezece pluguri. Și pe când s-au oprit pe o creastă, acel Ladislau, fiul lui Ladislau de Sărăuad, a răspuns dimpotrivă că pomenitul Andrei de Mogh a hotărnicit și a alipit la hotarele sale, spre a fi prețuite, hotarele și pământurile de folosință ale moșiilor sale lipsite de locuitori, numite Salamonteleke și Rach. Și deoarece apoi, acel Ladislau, fiul lui Ladislau, nu a venit și nici nu a trimis <pe altcineva> la octavele trecute ale sărbătorii Rusaliilor, din anul de curând trecut²⁴, adică la darea de seamă a desfășurării sus-zisei hotărniciri, iar mai apoi, Ladislau a fost strigat, la trei târguri din acel ținut, <ca să se înfățișezO înaintea noastră, la octavele de curând trecute ale sărbătorii fericitului apostol Iacob²⁵, ca să ia la cunoștință judecata în acea pricină, iar pricina a fost amânată, prin mijlocirea scrisorii noastre de amânare, de la acele octave²⁵ la octavele de acum ale sărbătorii fericitului mucenic Gheorghe²², sosind așadar octavele, înfațișându-se înaintea cercetării noastre judecătorești, sus-zisul Andrei, fiul lui Nicolae de Mogh, pe de o parte, de față cu sus-zisul Ladislau, fiul lui Ladislau, pe de alta, ni s-a cerut, și dintr-o parte și din cealaltă, să le fie împărțite lor, de către noi, judecata și dreptatea în pricina prețuirii sus-zisei moșii, Orbău numite, care s-a făcut în chipul de mai sus; susținând acel Ladislau, că el nu voiește să se mulțumească cu prețuirea de mai sus.

Și fiindcă la prețuirea de moșie, ce se va face pentru a doua oară în chipul arătat mai jos, trebuie să fie trimiși oamenii noștri și oamenii voștri de mărturie așadar, prin scrisoarea de față, cerem cu stăruință prieteniei voastre ca să trimiteți pe oamenii voștri de mărturie vrednici de crezare, înaintea cărora, oamenii noștri, Egidiu, fiul lui Dumitru de Bogdan, sau Petru, fiul lui Synka de Parlagh, ori Dumitru, fiul lui Nicolae de Mark, fie Ioan, fiul lui Peteu de Petreu, sau Ladislau, fiul lui Ioan de Tereche, sau Nicolae, fiul lui Ioan de sus-zisa Mark, pentru partea sus-zisului pârâș, de asemenea Petru, fiul lui Synka, sau Ioan, fiul lui Ioan de Săuca, ori Mihail, fiul lui Simion de Cărei, sau Nicolae ori Mihail, fiii lui Nicolae de Domohida, sau Martin, fiul lui Iacob de Chegea, sau, în lipsa celorlalți, Andrei, fiul lui Nicolae de Ip, pentru partea pârâtului, ducându-se la octavele, acum viitoare, ale sărbătorii fericitului rege Ștefan²⁶, la fața locului, pe sus-zisa moșie numită Orbău, fiind chemați în chip legiuit, tot acolo, toți vecinii și megieșii ei, și fiind de față părțile sau împuterniciții lor legiuiți, și hotărnicind acolo acea moșie,

potrivit arătării sus-zisului Andrei de Mogh, și măsurând-o cu măsura regească sau, dacă nu ar putea s-o măsoare, socotind-o din ochi, după felul, întinderea, folosul și valoarea ei, s-o prețuiască, împreună cu alți bărbați cinstiți, după cum cere obiceiul țării. Cu această lămurire și arătare, că, dacă sus-zisul Ladislau, fiul lui Ladislau, ar spune, acolo că vreo bucată din moșiile sale aflate în megieșia sus-zisei moșii numite Orbău a fost hotărnicită de către pâraș la acea moșie numită Orbău și adăugată la prețuirea moșiei numite Orbău, atunci, ei să prețuiască aparte și deosebit, după cum cere legea țării, această bucată de pământ rămasă în pricină, despre care adică sus-zisu! Ladislau ar spune acolo că ține de moșiile sale.

Și după acestea, să aveți bunăvoința de a ne face cunoscută în scris, la octavele, acum viitoare, ale sărbătorii fericitului arhanghel Mihail²⁷, desfășurarea prețuirii de moșie.

Dat la Vișegrad, în a douăsprezecea zi a sorocului sus-însemnat, în anul Domnului o mie trei sute șaptezeci și doi.

<Pe verso, de aceeași mână:> Cucernicilor săi prieteni, capitlului bisericii de Agria, pentru Andrei, fiul lui Nicolae de Mogh, împotriva lui Ladislau, fiul lui Ladislau de Sărăuad, cu privire la prețuirea de moșie ce se va face de către oamenii noștri și ai voștri, la octavele sărbătorii fericitului rege Ștefan²⁶, în chipul arătat înlăuntru, și la octavele fericitului arhanghel Mihail²⁷, la judecător.

Arh. Naț. Magh., Dl. 70 656. Xerocopie la Inst. de Ist. Cluj-Napoca/1372.

Orig., hârtie, cu urmele unei peceti aplicate pe verso și cu multe pete de umezeală.

Rezumat datat în scrisoarea de răspuns a capitlului din Agria, din 7 septembrie 1372, nr. 176.

¹ Pată de umezeală cea 1,5 cm; întregit pe baza contextului.

² Pată de umezeală cea 1,5 cm; întregit după sens.

³ Urmează sigla pentru *pre*; fiind de prisos, am omis-o.

⁴ Pată de umezeală cea 3,5 cm; întregit pe baza contextului.

⁵ Pată de umezeală cea 5 cm; întregit după sens și pe baza formulei stereotipe.

⁶ Lectura probabilă.

⁷ Pată de umezeală cea 3,5 cm; întregit pe baza formulei stereotipe.

⁸ Este vorba de moșia Orbău.

⁹ Pată de umezeală cea 1 cm; întregit după sens. Cf. scrisoarea din 7 septembrie 1372, nr. 176.

¹⁰ Pată de umezeală cea 1,5 cm; întregire posibilă: *de Mogh* sau *actoris*.

¹¹ Urmează două cuvinte ilizibile, tăiate de aceeași mână.

¹² Pată de umezeală cea 2,5 cm; întregit după sens și context.

¹³ Pată de umezeală cea 1 cm; întregit pe baza aceleiași scrisori din 7 septembrie 1372.

¹⁴ Urmează un cuvânt ilizibil, tăiat de aceeași mână.

¹⁵ Scris deasupra rândului, de aceeași mână.

¹⁶ Pată de umezeală cea 1 cm; întregit după sens.

Corect: *contra predictum Ladislaum, filium*.

¹⁷ Cuvintele *asserens... comentări*, scrise deasupra rândului, de aceeași mână.

¹⁸ Urmează: *Parlagh*, tăiat de aceeași mână.

Cuvintele *pro... attracti*, scrise deasupra rândului, de aceeași mână.

²¹ Astfel în orig.

²² Imai <1372>.

²³ 8 mai 1371.

²⁴ 1 iunie 1371.

²⁵ 1 august <1371>.

²⁶ 27 august <1372>.

²⁷ 6 octombrie <1372>.

Papa Grigore al XI-lea scrie lui Ludovic I, regele Ungariei, informându-l că turcii au năvălit în Grecia și au ajuns până la hotarele Ungariei, Serbiei, Albaniei și Slavoniei, și-l îndeamnă să pornească la cruciadă.

Arh. Vat. Reg. orig., an II, secr., fol. 32.

Orig.

EDIȚII: *Fejer*, IX/4, p. 426-429 (cu data greșită: 15 mai 1372); Theiner, *Mon. Hist. Hung.*, II, p. 115-116; *Hurmuzaki-Densușianu*, I/2, p. 192-193; *Tort. Tăr.*, 1895, p. 70, nr. 154 (cu data greșită: 15 mai 1354).

Lodouicus, dei gracia, rex Hungarie, Polonie, Dalmacie et cetera, fidelibus suis, capitulo Tytulensi, salutem et gradam.

Dicunt nobis Georgius et Benedictus, **fili** Johannis, filii Petri de Woya, quod eadem possessio Woya vocata, in comitatu de Crassou existens, cum suis pertinenciis, ipsorum esset et omni iure ad ipsos pertineret, quam nune, magistri Benedictus, Petrus et Nicolaus, filii Pauli, filii Heem, cum eorum fratribus, minus iuste occupando detinerent, recaptivacione et sibi statucione, legitime¹ fiendis, plurimum indigeret. Quare, fidelitatis vestre firmiter precipiendo mandamus quatenus vestrum mittatis hominem pro testimonio fidedignum, quo presente, Johannes de Chortou vel Matheus de eadem, autem Michael de Teyed seu Paulus, filius Johannis, an Lucas, filius Jacobi, aliis absentibus, homo noster, vicinis et commetaneis predictae possessionis et aliarum villarum ad eandem pertinencium legitime¹ inibi convocatis, et presentibus, ad facies earundem² accedendo, recipiat <i>psas³, nomine iuris dictorum filiorum Johannis, racaptivatasque et ab aliorum iuribus sequestratas statuatur ipsas eisdem Georgio et Benedicto, eo iure, quo ad ipsos noscuntur pertinere, perpetuo possidendas, si non fuerit contradictum. Contradictores vero, si qui fuerint, citeți ipsos contra eosdem in nostram presenciam, ad terminum competentem. Et post hec, seriem ipsius recaptivacionis et statucionis vel, si necesse fuerit, nomina contradictorurri et citatorum, cum termino assignato, nobis fideliter rescribatis.

Datum in Vysegrad, in festo Penthecostes, anno domini M^m¹⁰ CCC^{mo} LXX^{mo} secundo.

Ludovic, din mila lui Dumnezeu, regele Ungariei, Poloniei, Dalmației etc, credincioșilor săi, capitolului din Titel, mântuire și milostivire.

Ne spun nouă Gheorghe și Benedict, fiii lui Ioan, fiul lui Petru de Woya, că aceeași moșie a lor, Woya numită, aflată în comitatul de Caras, împreună cu cele ce țin de ea, este a lor și ține de ei cu întregul drept, pe care <însă> acum, cotropind-o, o țin pe nedrept magistrii Benedict, Petru și Nicolae, fiii lui Pavel, fiul lui Heem, cu frații lor, și că <ea> are mare nevoie de dobândire din nou și de trecere în stăpânirea lor, ce trebuie făcute în chip legiuit. Drept aceea, punem în vedere și

poruncim cu tărie credinței voastre să trimiteți pe omul vostru ca om de mărturie vrednic de crezare, de față cu care, Ioan de Ciortea sau Matei, tot de acolo, de asemenea Mihail de Teyed sau Pavel, fiul lui Ioan, ori, în lipsa celorlalți, Luca, fiul lui Iacob, omul nostru, sosind la fața aceluiași locuri, fiind chemați tot acolo, în chip legiuit, vecinii și megieșii sus-zisei moșii și ai celorlalte sate ce țin de ea, și fiind <ei> de față, să le dobândească din nou, cu titlul de drept al zișilor fii ai lui Ioan, și, <odată> dobândite din nou și despărțite de drepturile ahora, să le dea în stăpânire aceluiași Gheorghe și Benedict, ca să le stăpânească pe veci, cu acel drept, cu care se știe că țin de ei, dacă nu va fi împotrivire. Iar pe împotriviți, dacă vor fi, să-i cheme înaintea noastră, la sorocul potrivit, ca să stea față cu aceeași <Gheorghe și Benedict>. Și după acestea, să ne faceți cunoscută întocmai, în scris desfășurarea dobândirii din nou și a dării în stăpânire, și, dacă va fi nevoie, numele împotriviților și al celor chemați, împreună cu sorocul statornicit.

Dat la Vișegrad, la sărbătoarea Rusaliilor, în anul Domnului o mie trei sute șaptezeci și doi.

Arh. Naț. Magh., Dl. 52 201. Xerocopie înst. de Ist. Cluj-Napoca/1372.

Transumpt în actul capitlului din Titel, din 17 iulie 1372, nr. 162.

¹ Astfel în transumpt.

² Astfel în transumpt, având în vedere și *villarum*.

³ Pată de umezeală de cea 0,3 cm; întregit după sens.

Magnifico viro et honesto, domino Emerico, woyuode Transsilvano et comiti de Zonuk, amico eorum honorando, conventus monasterii beate Mărie virginis de Clusmonstra, amicismam paratam sincero cum honore.

Litteras vestre magnitudinis noveritis nos recepisse in hec verba: <Urmează actul lui Emeric, voievodul Transilvaniei, din 9 aprilie 1372, Turda, nr. 116>. Nos enim, amicabilebus petitionibus vestris et iusticie annuentes, ut tenemur, unacum predicto Barraba¹, filio Pauli, homine vestro in litteris vestris inserto, nostrum hominem, videiicet fratrem Johannem sacerdotem, socium nostrum conventualem, ad premissa vestra petita peragenda pro testimonio duximus transmittendum. Qui, demum ad nos reversi et per nos requisiti, nobis concorditer retulerunt quod ipsi, primo die Rogacionum proxime preterito, ad faciem pretacte possessionis Bala, vicinis et commetaneis eiusdem legitime² inibi convocatis et presentibus, accedendo, ipsamque dominam, relictam Dominici, filii Dionisii, in dominium possessionariarum porcionum eiusdem condam predicti Dominici, condam mariti sui, tandiu, quousque de suis iuribus et rebus, racione premissorum sibi provenientiibus, per eos, quos decet, congrua satisfaccio impenderetur², statuissent, et reliquissent eandem³ eidem domine, relicte condam Dominici, contradiectione eonindem Ladislai, filii Johannis, et Andree, filii Laurencii, ac aliorum quorumlibet non obstante, tenendam, possidendam et habendam, salvo iure alieno. Adiecerunt eciam iidem vester et noster homines quod idem Ladislaus, filius Johannis, pro

premisso facto potencie eidem nobili domine, relictæ Dominici, per ipsum Ladislaum illato, rectam mediam partem possessionarie porcionis sue in eadem possessione Bala habite, cum omnibus utilitatibus suis et quibuslibet pertinenciis ad eandem mediam partem porcionis sue spectantibus, eidem domine relictæ Dominici et suis successoribus dedisset, tradidisset, perpetuo et irrevocabiliter tenendam, possidendam, pariter et habendam. Tali condicione interposito quod, si idem Ladislaus, filius Johannis, vel sui successores pro premissa medie partis⁴ possessionarie porcionis <sue predictæ>⁵ domine tradita contra eandem dominam lit<em sus>citaret⁵, extunc ipsa porcio sua sibi remanens in ius et proprietatem ipsius nobilis domine revolveretur, eo facto; ad quod se id<em Ladislaus spo>nte⁶ obligasset coram ipsis.

D<atum in fe>sto⁵ Penthecostes, anno prenotato.

Măritului și cinstului bărbat, domnului Emeric, voievodul Transilvaniei și comite de Solnoc, prietenului lor vrednic de cinstire, conventul mănăstirii fericitei fecioare Măria din Cluj-Mănăstur, cu toată prietenia și cinstea adevărată.

Aflați că noi am primit scrisoarea Măriei voastre, cu aceste cuvinte: <Urmează actul lui Emeric, voievodul Transilvaniei, din 9 aprilie 1372, Turda, nr. 116>. Iar noi, încuviințând cererile voastre prietenești și dreptatea, după cum suntem datori, am hotărât să trimitem, împreună cu sus-zisul Barraba, fiul lui Paul, omul vostru trecut în scrisoarea voastră, pe omul nostru, adică pe fratele Ioan, preotul, soțul nostru de convent, ca om de mărturie la îndeplinirea cererilor voastre de mai sus. Aceștia, întorcându-se apoi la noi și fiind întrebați de noi, ne-au spus într-un glas că ei, sosind în prima zi, acum de curând trecută, din <săptămâna> de Rugăciuni⁷, la fața locului, pe pomenita moșie Băla, fiind chemați în chip legiut, tot acolo, vecinii și megieșii ei, și fiind ei de față, au pus-o pe doamna văduvă a lui Dominic, fiul lui Dionisie, în stăpânirea părților de moșie ale aceluiasi răposat, sus-zisul Dominic, fostul ei soț, atâta timp, până când i se va da îndeostulare potrivită pentru drepturile și lucrurile sale, care i se cuvin în temeiul celor de mai sus, de către cei <în seama> cărora se cade, și le-au lăsat pe acestea aceleiași doamne văduve a răposatului Dominic, fără a ține seama de împotrivirea acelorași Ladislau, fiul lui Ioan, și Andrei, fiul lui Laurențiu, și a oricăror altora, ca să le țină, să le stăpânească și să le aibă, fără a vătămă dreptul altuia. Au mai adăugat acei oameni, al vostru și al nostru, că acel Ladislau, fiul lui Ioan, i-a dat <și> i-a trecut acelei doamne văduve a lui Dominic și urmașilor săi, pentru silnicia de mai sus, săvârșită de acest Ladislau împotriva acelei nobile doamne văduve a lui Dominic, dreapta jumătate a părții sale de moșie avute în acea moșie Băla, cu toate foloasele sale și cu oricare altele ce țin de acea jumătate parte a părții sale, ca să o țină, să o stăpânească și să o aibă pe veci și nestrămutat. Punându-se la mijloc o astfel de condiție că, dacă acel Ladislau, fiul lui Ioan, sau urmașii săi ar porni pricină împotriva acelei doamne pentru jumătatea de mai sus a părții sale de moșie, lăsată sus-zisei doamne, atunci, prin acest fapt, partea care i-a rămas lui să ajungă în dreptul de proprietate al nobilei doamne; la care, acel Ladislau s-a legat de bună voie, înaintea lor.

Dat la sărbătoarea Rusaliilor, în anul mai sus însemnat.

Arh. Naț. Magh., Di. 28 355. Fotocopie la Inst. de Ist. Cluj-Napoca/1372.

Orig., hârtie, cu fragmentele unei peceti rotunde, de închidere, aplicată în document pe verso, și cu o redactare insuficient de clară și corectă atât în privința documentului cadru, cât și a transumptului.

¹ Astfel în orig.; în transumptul din 9 aprilie 1372, nr. 116: *Barrabas*.

² Astfel în orig.

³ Cu referire la: *possessionem* sau *porcionem possessionariam*.

⁴ Corect: *media parte*.

⁵ Pată de umezeală cea 3 cm; întregit după sens.

⁶ Pată de umezeală cea 4 cm; întregit pe baza contextului și a formulei stereotipe.

⁷ 3 mai <1372>.

Ludovicus, dei gratia, rex Hungarie, Polonie, Dalmatie etc.

Fidelități vestre mandamus quatenus constructionem castrī nostrī novi, in Orsoa fiendi, nullatenus inehoetis, vel, si iam inehoassetis, tune obmittatis, quia hoc cum consilio et deliberatione baronum nostrorum facere intendimus. Sed ligna, cementum et lapides ad locum dicti castrī sagacius et sollertius, quam hucusque fecistis, faciatis deferri, ut ex abrupto et eeleriter opus dicti castrī perficere possimus. Ceterum, seiatis quod nos, die dominico proximo ante festum Nativitatis beati Johannis baptiste nune affuturum, colloquium in Trinchinio cum imperatore habebimus, ad quod colloquium et diem² ad nos in dictum Trinchinium, modis omnibus, veniatis.

Datum in Damas, sabbato proximo post festum Pentecostes.

<Pe verso:> Fideli suo magistro Benedicto, filio Pauli, filii Heem, comiți Temesiensi.

Ludovic, din mila lui Dumnezeu, regele Ungariei, Poloniei, Dalmației etc.

Poruncim credinței voastre ca să nu începeți nicidecum clădirea cetății noastre celei noi, care trebuie făcută la Orșova, sau, dacă ați și început-o, s-o părăsiți, pentru că avem de gând să facem acest lucru după sfatul și chibzuință baronilor noștri. Dar să puneți să se aducă lemnăria, varul și pietrele la locul zisei cetăți, cu mai multă pricepere și îndemânare decât ați făcut-o până acuma, pentru ca să putem duce la capăt clădirea pomenitei cetăți, repede și dintr-o dată. Apoi, să știți că noi, în duminica dinaintea sărbătorii acum viitoare a Nașterii fericitului Ioan botezătorul³, vom avea o consfătuire cu împăratul⁴, la Trencin, la care consfătuire și soroc, voi trebuie neapărat să veniți la noi, la Trencin.

Dat la Domos, în sâmbăta de după sărbătoarea Rusaliilor.

<Pe verso:> Credinciosului său magistru Benedict, fiul lui Pavel, fiul lui Heem, comite de Timiș.

Arh. Naț. Magh., DI. 47 953. Xerocopie la Inst. de Ist. Cluj-Napoca/1372.

Orig., hârtie, cu pecete de închidere.

EDIȚII: *Századok*, 1900, p. 610 (*ibidem*, p. 600, menționat cu data greșită: 22 mai 1371).

¹ La stabilirea anului emiterii documentului s-a ținut seama de faptul că Benedict a devenit comite de Timiș după 11 noiembrie 1371 (doc. nr. 82) și de elementul de datare oferit de

context - întâlnirea de la TrenCin, pentru care se făceau pregătiri în mai/iunie 1372 (vezi *Fejer IX/4*, p. 407, 408, 412).

² Scris deasupra rândului, de aceeași mână.

³ 20iunie<1372>.

⁴ Carol al IV-lea.

Nos, Ladislaus, dux Opulie et Velunensis regnique Hungarie palatinus et iudex Comanorum¹, memorie commendamus quod, magistris Ladislao, filio Ladislai de Pelyske, personaliter, et Andrea¹, filio Martini, pro Stephano de² Chamafalua², fratre eiusdem Ladislai uterino, cum litteris procuratoriis capituli ecclesie Wachyensis, ab una, parte vero ex altera, Stephano, filio Bekch de Sydou, similiter personaliter, coram nobis constitutis, per eosdem confessum extitit et relatum, oraculo vive vocis, in hunc modum quod, licet ipsi in facto in pignorationis¹ cuiusdam possessionarie porcionis ipsius Stephani, filii Bekch, in possessione Pelyske vocata habite, quam, ut dicebant, idem Stephanus, filius Bekch, pro triginta septem florenis aureis ipsis filiis Ladislai in pignorasset¹, mediantibus aliis litteris nostris, concordassent et litteras quaslibet super facto eiusdem possessionarie porcionis inter ipsos emanatas mortuas et viribus carituras commisissent, tamen, quia ipsi, scilicet filii Ladislai, dictam porcionem possessionariam ipsius Stephani in maiori quantitate pecunie quam premititur apud se, ipseque Stephanus, filius Bekch, in minori quantitate pecunie quam prefertur apud eosdem filios Ladislai in pignoratam¹ fore et existere, eoque nullus ipsorum premissas litteras in pignatorias¹ ad presens circa se non haberet, dicerent, ideo ipsi voluissent, et voluerunt coram nobis, quod, si predicti filii Ladislai dictam porcionem possessionariam ipsius Stephani in maiori quantitate pecunie quam premititur apud se in pignoratam¹ fore, vel si predictus Stephanus, filius Bekch, eandem porcionem suam possessionariam apud eosdem filios Ladislai in minori quantitate pecunie quam prefertur obligatam existere, exhibicione predictarum litterarum in pignatorias¹, ad hec utres¹ habendarum, declarare potuerint, extunc prefati filii Ladislai³ superfluum ipsi Stephano reddere, ipseque Stephanus defectum dictorum triginta septem florenorum aureorum ipsis filiis Ladislai adimplere, alternatim tenerentur, coram nobis. Ad quod, predictus⁴ Ladislaus, filius Ladislai, et Stephanus, filius Bekch, se personaliter, annotatus vero Andreas, filius Martini, predictum Stephanum, fratrem eiusdem Ladislai, premissa procuratoria auctoritate, sponte obligarunt coram nobis, testimonio presencium mediante.

Darum in Wysegrad, in⁵ festo Sancte Trinitatis, anno domini Millesimo CCC^m¹⁰ LXXmo secundo.

Noi, Ladislau, duce de Oppeln și de Belluno, palatinul regatului Ungariei și jude al cumenilor, dăm de știre că, înfățișându-se înaintea noastră, magistrii Ladislau, fiul lui Ladislau de Peleş, el însuși, și Andrei, fiul lui Martin, pentru

Ștefan de Chamafalua, fratele aceluiași Ladislau, cu scrisoarea de împuternicire a capitlului bisericii de Vâc, pe de o parte, iar pe de alta, Ștefan, fiul lui Bekch de Sydou, de asemenea el însuși, ni s-a mărturisit și ni s-a spus de către aceștia, prin viu grai, așa că, deși ei s-au înțeles în pricina zălogirii unei părți de moșie a lui Ștefan, fiul lui Bekch, avută în moșia numită Peleş, pe care - după cum spuneau - acel Ștefan, fiul lui Bekch, o zălogise, prin mijlocirea altei scrisori a noastre, fiilor lui Ladislau, pentru treizeci și șapte de florini de aur, și au hotărât că orice scrisori date cu privire la pricina dintre ei, privitoare la acea moșie, să rămână de acum înainte moarte și lipsite de putere, totuși, deoarece ei, adică fiii lui Ladislau, spun că zisa parte de moșie a lui Ștefan le-a fost și le este zălogită lor pentru o sumă mai mare de bani decât s-a spus mai înainte, iar Ștefan, fiul lui Bekch, <spune> că a fost și este zălogită fiilor lui Ladislau pentru o sumă mai mică de bani decât s-a arătat mai sus, și, pe lângă acestea, pentru că nici unul dintre ei nu are acum la el sus-zisa scrisoare de zălogire, de aceea ei s-au învoit, și se învoiesc și înaintea noastră, că, dacă, prin înfățișarea sus-zisei scrisori de zălogire - pe care și una și cealaltă <parte> va trebui să o aibă, cu acest prilej -, sus-zișii fii ai lui Ladislau vor putea să dovedească că zisa parte de moșie a lui Ștefan le-a fost zălogită pentru o sumă mai mare de bani decât s-a spus mai înainte, iar sus-zisul Ștefan, fiul lui Bekch, că acea parte a sa de moșie este dată ca zălog fiilor lui Ladislau pentru o sumă mai mică de bani decât s-a arătat mai sus, atunci vor fi datori ca, într-un caz sau în celălalt, înaintea noastră, pomeniții fii ai lui Ladislau să dea prisosul înapoi lui Ștefan, iar Ștefan să împlinească lipsa din zișii treizeci și șapte de florini de aur, fiilor lui Ladislau. La care <lucru>, sus-zișii Ladislau, fiul lui Ladislau, și Ștefan, fiul lui Bekch, ei înșiși, iar sus-însemnatul Andrei, fiul lui Martin, în temeiul sus-zisei împuterniciri, pentru sus-zisul Ștefan, fratele aceluiași Ladislau, s-au legat de bunăvoie înaintea noastră, cu mărturia scrisorii de față.

Dat la Vișegrad, la sărbătoarea Sfintei Treimi, în anul Domnului o mie trei sute șaptezeci și doi.

Arh. Naț. Magh., Dl. 64 935. Xerocopie la Inst. de Ist. Cluj-Napoca/1372.

Orig., hârtie, cu fragmente de pecete rotundă, aplicată pe verso.

¹ Astfel în orig.

² Scris deasupra rândului, de aceeași mână.

³ Urmează un cuvânt ilizibil, tăiat de aceeași mână.

⁴ Corect: *predicii*.

⁵ Urmează *vigilia*, tăiat de aceeași mână.

Magnifico viro et honesto, domino Emerico, woyuode Transsiluano et comiți de Zonuk, amico eorum honorando, conventus monasterii beate Mărie virginis de Clusmonostra, amicismam paratam sincero cum¹ honore.

Litteras vestre magnitudinis noveritis nos recepisce in hec verba: <Urmează actul lui Emeric, voievodul Transilvaniei, din 15 aprilie 1372, Turda, nr. 128>.

Nos enim, amicabilibus petitionibus vestris et iusticie annuentes, ut tenemur, unacum predicto Mychaele, filio Jacobi, homine vestro in litteris vestris inserto, nostrum hominem, videlicet fratrem Nicolaum, sacerdotem, socium nostrum conventualem, ad premissa exequenda pro testimonio duximus transmittendum. Qui, demum ad nos reversi et per nos requisiti², nobis concorditer retulerunt quod ipsi in dictis quindenis festi beati Georgii martiris proxime preteriti, ad facies predictarum possessionum, vicinis et commetaneis earundem legitime convocatis et partibus presentibus, eadem tali modo divisissent, quod predictarum possessionum, videlicet Senthegyud, Nyres et Pulun vocatarum, terciam partem ac mediam partem possessionum, scilicet Chege, Zenthuan, Syluas ac Senthgotharth nuncupatarum, necnon possessiones Mohal, Kezeu et Riua nominatas predictorum nobilium in quinque partes quoequales³ divisissent. Facta autem ipsa divisione, quintam partem earundem, rectam et equalem, ab aliis quatuor partibus prefatarum possessionum et possessionarum⁴ porcionum, prenotatis filiis fratrum iamdicti magistri Petri Rufi remanentibus, separatas et distinctas⁵, statuissent et reliquissent eidem magistro Petro Rufo et suis heredibus, eo iure, quo ad ipsos dinoscitur pertinere, perpetuo possidendam, tenendam pariter et habendam, salvo iure alieno. Et licet etiam iidem vester et noster homines quintam partem medie partis diete possessionis Gyos, predicto modo, eidem magistro Petro statuissent, tamen Stephanus, filius Nicolai, in dominium eiusdem intro non misisset, asserendo eandem, quod pater suus, predictus Nicolaus, cum ipsa sua pecunia, exceptis aliis fratribus suis, comparasse pro se.

Datum in festo beati Dominici confessoris, anno prenotato.

Măritului și cinstului bărbat, domnului Emeric, voievodul Transilvaniei și comite de Solnoc, prietenului lor vrednic de cinstire, conventul mănăstirii fericitei fecioare Măria din Cluj-Mănăstur, cu toată prietenia și cu cinstire adevărată.

Aflați că noi am primit scrisoarea Măriei voastre, având acest cuprins: <Urmează actul lui Emeric, voievodul Transilvaniei, din 15 aprilie 1372, nr. 128>. Iar noi, dând ascultare, după cum suntem datori, cererilor voastre prietenești și dreptății, am hotărât să trimitem spre mărturie, împreună cu sus-zisul Mihail, fiul lui Iacob, omul vostru, arătat în scrisoarea voastră, pe omul nostru, anume pe fratele Nicolae, preotul, soțul nostru de convent, pentru împlinirea celor de mai sus. Aceștia, întorcându-se apoi la noi și întrebați de noi, ne-au spus într-un glas că, în a cincisprezecea zi după sărbătoarea fericitului mucenic Gheorghe de curând trecută⁶, <mergând> ei la sus-zisele moșii, chemând în chip legiuit pe vecinii și megiesii lor, și fiind de față părțile, le-au împărțit în acest chip: <anume> au împărțit în cinci părți deopotrivă a treia parte din sus-zisele moșii, numite adică Sântejude, Bont și Puini, și jumătate din moșiile numite adică Țaga, Sântioana, Silivaș și Sucutard, ca și moșiile numite Măhal, Chesău și Riua ale sus-zișilor nobili. Iar după facerea acestei împărțeli, despărțind și deosebind a cincea parte dreaptă și deopotrivă din acestea de celelalte patru părți din pomenitele moșii și părți de moșie, care au rămas sus-însemnaților fii ai fraților sus-zisului magistru Petru cel Roșu, au trecut-o în stăpânirea și au lăsat-o aceluia magistru Petru cel Roșu și moștenitorilor săi, cu acel drept cu care se știe că ține de ei, ca s-o stăpânească, s-o

țină și s-o aibă pe veci, fără vătămarea dreptului altuia. Și, deși chiar acel om al vostru și omul nostru i-au dat aceluiași magistru Petru în stăpânire cea de a cincea parte din jumătatea zisei moșii Deușu, în chipul mai sus arătat, totuși Ștefan, fiul lui Nicolae, nu l-a lăsat să intre în stăpânirea ei, spunând că tatăl său, sus-zisul Nicolae, a cumpărat-o pentru el, cu banii săi, fără amestecul fraților săi.

Dat la sărbătoarea fericitului Dominic mărturisitorul, în anul mai sus arătat.

Arh. Naț. Rom., D. J. Cluj, Doc. medievale, Fond fam. Wass, nr. 111.

Transumpt în actul capitlului din Gyor, din 23 noiembrie 1383.

¹ Cuvânt repetat.

² Corect: *requisiti*.

³ Corect: *coequales*.

⁴ Corect: *possessionarium*.

⁵ Corect: *separatam et distinctam*.

⁶ 8 mai 1372.

144

1372 mai 26, <Cluj-Mănăstur>

Nos, conventus monasterii beate Mărie virginis de Clusmonustra memorie commendamus per presentes quod, cum, iuxta continentiam litterarum magnifici viri, domini Emerici, woyuode Transsiluani et comitis de Zonuk, modum et formam sue iudiciarie deliberationis exprimentium, Stephanus et Ladislaus, filii Ladislai de Anduriashaza, quilibet eorum solo se, contra Jacobum litteratum de Mera, tertio die festi sancte Trinitatis nune proxime preteriti, super eo, quod ipsi, per clausuram molendini ipsorum, molendino ipsius Jacobi litterati nullum preiudicium nec inpedimentum¹ seu aliquem² destructionem fecissent et intulissent, iuramentum prestare debuissent coram nobis, ipso termino adveniente, iidem Stephanus et Ladislaus, filii Ladislai, sua deposuerunt iuramenta, ut debebant, coram nobis.

Datum secundo die termini prenotati, anno domini M^{m0} CCC^{m10} LXXmo secundo.

Noi, conventul mănăstirii fericitei fecioare Măria din Cluj-Mănăstur, dăm de știre prin cele de față că, deoarece, potrivit cuprinsului scrisorii măritului bărbat, domnul Emeric, voievodul Transilvaniei și comite de Solnoc, <scrisoare> înfățișând șirul și cuprinsul hotărârii sale judecătorești, Ștefan și Ladislau, fiii lui Ladislau de Anduriashaza, trebuiau să jure înaintea noastră, fiecare din ei singur, <stând> față cu Iacob diacul de Mera, în a treia zi³ după sărbătoarea acum de curând trecută a Sfintei Treimi, cu privire la faptul că, prin stăvilarul <făcut> la moara lor, n-au pricinuit și n-au adus nici o pagubă sau împiedicare ori vreo stricăciune oarecare morii lui Iacob diacul, sosind acel soroc, Ștefan și Ladislau, fiii lui Ladislau, au jurat în fața noastră, așa cum erau datori.

Dat în a doua zi după sorocul sus-însemnat, în anul Domnului o mie trei sute șaptezeci și doi.

Arh. Naț. Magh., DI. 73 741. Fotocopie la Inst. de Ist. Cluj-Napoca/1372.

Orig., hârtie, cu urme de pecete aplicată pe verso.

¹ Astfel în orig.

² Corect: *aliquam*

³ 25 mai 1372.

Nos, Johannes, vicevoyouda Transsiluanus, damus pro memoria quod causam, que inter quahdam mulierem Volahalem, relictam Alberti de Voduerem, iobagionem nobilium de Gyogh, personaliter astantem actricem, ab una parte, ex altera vero, Georgium et Martinum, filios¹ Myske de Bago, super facto inpensionis² iustitie cuiusdam iobagionis³ ipsorum, Manael vocati, iuxta continentiam litterarum magnifici viri, domini Emerici, voyuode Transsiluani et comitis de Zonuk, domini noștri, in octavis festi Penthecostes nune proxime preteritis vertebatur coram nobis, propter arduitate eiusdem ad octavas festi Nativitatis virginis gloriose nune proxime venturas duximus prorogandam.

Datum in Sancto Emerico, octavo die termini prenotati, anno domini M CCC^{mo} LXX° secundo.

<Pe verso, de aceeași mână:> Pro Georgio et Martino, filiis Myske de Bago, contra quandam mulierem Volahalem, relictam Alberti de Voduerem, ad octavas festi Nativitatis virginis prorogatoria.

Noi, Ioan, vicevoievodul Transilvaniei, dăm de știre că pricina care, potrivit cuprinsului scrisorii măritului bărbat, a domnului Emeric, voievodul Transilvaniei și comite de Solnoc, stăpânul nostru, s-a dezbătut în fața noastră, la octavele acum trecute ale sărbătorii Rusaliilor⁴, între o femeie româncă, văduva lui Albert de Odverem, iobagă a nobililor de Geoagiu, care s-a înfățișat <înaintea noastră> ca pârâșă, pe de o parte, și Gheorghe și Martin, fiii lui Myske de Băgau, pe de alta, cu privire la împlinirea dreptății <din partea> unui iobag al lor, numit Manuel, am hotărât, din pricina anevoinței <ei>, s-o amânăm la octavele acum viitoare ale sărbătorii Nașterii slăvitei fecioare⁵.

Dat la Sântimbru, în a opta zi după sorocul sus-însemnat, în anul Domnului o mie trei sute șaptezeci și doi.

<Pe verso, de aceeași mână:> Scrisoare de amânare pentru Gheorghe și Martin, fiii lui Myske de Băgau, împotriva unei femei românce, văduva lui Albert de Odverem, la octavele sărbătorii Nașterii fecioarei.

Arh. Naț. Magh., Dl. 73 742. Fotocopie la Inst. de Ist. Cluj-Napoca/1372.

Orig., hârtie, cu fragmente de pecete de închidere aplicată pe verso.

EDIȚII: Teleki, I, p. 173-174.

¹ Cuvânt repetat.

² Astfel în orig.

³ Urmează un cuvânt, posibiiyâcfe, ce pare tăiat.

"23 mai <1372>.

⁵ 15 septembrie <1372>.

Nos, comes Nicolaus de Zeech, iudex curie domini Lodouici, dei gracia, regis Hungarie, damus pro memoria quod, cum, iuxta continenciam priorum litterarumstrarum privilegialium et obligatarum, Jacobus dictus Chenkus, filius Petri de Nogmihal, pro omnimoda expedicione mortis seu interfeccionis Georgii, filii Michaelis de Banhaza, Petro et Nicolao, filiis eiusdem Michaelis, fratribus videlicet dicti Georgii interfecti, centum marcas denariorum pro tempore currencium, marcam quamlibet cum decem pensis computando, in tribus terminis infrascriptis, videlicet triginta tres marcas in presentibus octavis festi Penthecostes et similiter triginta tres marcas in octavis festi Michaelis archangeli, ac residuas triginta quatuor marcas in octavis festi Epiphaniarum domini, terminis nune post șese consequenter affuturis, pure et libere absque decima et nona partibus, utpote nobis provenientibus, coram nobis, sub obligaminibus in eisdem litteris expressis, solvere debuisset, tandem, ipsis octavis festi Penthecostes oceurentibus, prelibatus Jacobus, filius Petri, personaliter in nostram accedendo presenciam, medietatem predictarum centum marcarum, videlicet quinquaginta marcas promptorum denariorum, annotatis Petro et Nicolao, filiis Michaelis, personaliter coram nobis adherentibus et ipsam pecuniam recipientibus, plene persolvit et integre, solucionem vero alterius medietatis dictarum centum marcarum, eedem partes, modo pretacto coram nobis adherentes, unanimi et parili voluntate ad dictas octavas festi Epiphaniarum domini nune venturas prorogarunt. Super quibusquidem quinquaginta marcis, eundem Jacobum, filium Petri, reddidimus et commisimus expeditum, testimonio presencium mediante.

Datum in Wysegrad, octavo die termini prenotati, anno domini Millesimo CCC^{mo} LXX^{mo} secundo.

<Pe verso, de aceeași mână:> Pro filiis Michaelis de Banhaza contra Jacobum, filium Petri de Nogmihal, super solucone medietatis centum marcarum, expeditoria, ac super solucone medietatis tercii partis dictarum centum marcarum ad octavas festi Epiphaniarum domini, prorogatoria.

Noi, cornițele Nicolae de Zeech, judele curții domnului Ludovic, din mila lui Dumnezeu, regele Ungariei, dăm de știre că, întrucât, potrivit cuprinsului unei scrisori a noastre privilegiale și de îndatorire, de mai înainte, Iacob zis Chenkus, fiul lui Petru de Valea lui Mihai, trebuia, pentru descărcarea sa cu totul de uciderea lui Gheorghe, fiul lui Mihail de Banhaza, potrivit îndatoririlor arătate în acea scrisoare, să plătească de-a dreptul și slobod înaintea noastră, lui Petru și Nicolae, fiii aceluși Mihail, adică frații zisului Gheorghe care a fost ucis, o sută de mărci în dinari de cei care vor umbla în acea vreme, socotindu-se fiecare marcă la zece pense, la trei soroace scrise mai jos, adică treizeci și trei de mărci la octavele de acum ale sărbătorii Rusaliilor¹ și, de asemenea, treizeci și trei de mărci la octavele sărbătorii arhanghelului Mihail², și celelalte treizeci și patru de mărci rămase la octavele sărbătorii Botezului Domnului³, soroace ce vor urma acum în șir, unul după altul, în afară de părțile a noua și a zecea, ce ni se cuvin nouă, în cele din

urmă, sosind acele octave ale sărbătorii Rusaliilor, pomenitul Iacob, fiul lui Petru, venind însuși înaintea noastră, a plătit cu totul și pe de-a întregul jumătate din suszisele o sută de mărci, adică cincizeci de mărci în dinari numărați, sus-însemnaților Petru și Nicolae, fiii lui Mihail, care s-au înfățișat înșiși înaintea noastră și au primit acei bani, iar plata celeilalte jumătăți din zisele o sută de mărci, părțile, stând înaintea noastră în chipul arătat mai sus, au amânat-o, cu toții și într-un cuget, la zisele octave ale sărbătorii Botezului Domnului ce vor veni acum. Cu privire la care cincizeci de mărci, l-am descărcat pe acel Iacob, fiul lui Petru, și l-am declarat descărcat, prin mărturia scrisorii de față.

Dat la Vișegrad, în a opta zi a sorocului mai sus arătat, în anul Domnului o mie trei sute șaptezeci și doi.

<Pe verso, de aceeași mână:> Scrisoarea de descărcare pentru fiii lui Mihail de Banhaza față cu Iacob, fiul lui Petru de Valea lui Mihai, cu privire la plata unei jumătăți dintr-o sută de mărci, și de amânare, cu privire la plata unei jumătăți din a treia parte din zisele o sută de mărci, la octavele sărbătorii Botezului Domnului.

Arh. Naț. Rom., D. J. Cluj, Doc. medievale, Fond fam. Bánffy, nr. 111.

Orig., hârtie, cu fragmente de pecete aplicată pe verso.

¹ 23 mai <1372>.

² 6 octombrie <1372>.

³ 13 ianuarie <1373>.

<C>apitulum ecclesie Transsiluane omnibus Christi fidelibus, tam presentibus quam futuris, presencium noticiam habituris, salutem <in omnium salvatore.

Ad universorum>' noticiam harum serie voiumus pervenire quod Johannes, filius Stephani de Arapataka, <et>² Beche, filius Johannis, filii Dominici de Hyduigh, ad nostram accedentes presenciam, exhibuerunt n<obis q>uasdam² litteras privilegiales serenissimi <principis et domini noștri, dom>ini³ Lodouici, dei gracia, illustris regis Hungarie, pendent et autentico⁴ sigillo suo novo consignatas, tenoris infrascriptis, petentes nos, cum instancia, ut easdem de verbo ad verbum presentibus transcribi et transsumpmi⁴ faceremus pro eisdem <ad cautel>am². Quarum tenor talis est: <Urmează actul lui Ludovic I, regele Ungariei, din 17 iulie 1366, DRH-C, XIII, p. 221-222>.<Nos enim, ius>tis³ et legitimis petitionibus eorundem Johannis, filii Stephani, et Beche, filii Johannis, annuentes, ipsas litteras privilegiales eiusdem domini noștri Lodouici regis de vebo ad verbum presentibus transcribi et transsumpmi ac in formam noștri pri<vilegii redigi feci>mus³ pro eisdem ad cautelam. In cuius rei testimonium perpetuamque memoriam, presentes eisdem concessimus litteras nostras privilegiales, pendentis sigillii noștri roboratas.

Datum Albe, feria tertia proxima post quindenae festi Penthecostes, anno do<mini M¹⁰ OCC^{m o 5} LXX^{mo} secundo; discretis viris, prepositura vacante,

Andrea cantore, Petro custode et magistro Ladislao Woyuoda, archydiacono de Doboka, decano ecclesie nostre, existentibus.

Capitulul bisericii Transilvaniei, tuturor credincioșilor întru Christos, atât celor de față cât și celor viitori, care vor lua cunoștință despre cele de față, mântuire întru mântuitorul tuturor.

Prin aceste rânduri voim să ajungă la cunoștința tuturor că, venind în fața noastră, Ioan, fiul lui Ștefan de Arpătac, și Beche, fiul lui Ioan, fiul lui Dominic de Hăghig, ne-au înfățișat o scrisoare privilegială a Prealuminatului principe și domn al nostru, domnul Ludovic, din mila lui Dumnezeu, ilustrul rege al Ungariei, însemnată cu noua lui pecete autentică și atârnată, cu cuprinsul de mai jos, rugându-ne cu stăruință ca să punem, spre mai bună chezășie, să fie trecută și cuprinsă pentru ei, cuvânt cu cuvânt, în cele de față. Cuprinsul scrisorii este acesta: <Urmează actul lui Ludovic I, regele Ungariei, din 17 iulie 1366, DRH-C, XIII, p. 222-223>. Iar noi, încuviințând cererea dreaptă și legiuită a acelor Ioan, fiul lui Ștefan, și Beke, fiul lui Ioan, am pus ca scrisoarea privilegială a domnului nostru Ludovic, regele, să le fie trecută spre chezășie și cuprinsă, cuvânt cu cuvânt, în scrisoarea de față și să fie întocmită în chip de privilegiu al nostru. Spre mărturia și veșnica amintire a acestui lucru, le-am dat lor scrisoarea noastră privilegială de față, întărită cu puterea peceteii noastre atârinate.

Dat la Alba, în marțea de după a cincisprezecea zi a Rusaliilor, în anul Domnului o mie trei sute șaptezeci și doi, <slujba de> prepozit fiind vacantă, iar> chibzuiții bărbați Andrei fiind cantor, Petru custode <și> magistrul Ladislau Woyuoda⁶, arhidiaconul de Dăbâca, decan al bisericii noastre.

Arh. Naț. Rom., D.J. Cluj, Doc. medievale, Col. Tordk Bertalan.

Orig., perg., cu multe rupturi și lipsuri, pecetea atârnată s-a pierdut.

¹ Rupt și lacună cea 4 cm; întregit după sens.

² Rupt cea 1 cm; întregit după sens.

³ Rupt și lacună cea 3 cm; întregit după sens.

⁴ Astfel în orig.

⁵ Rupt cea 2 cm; întregit pe baza contextului.

⁶ Era fiul lui Lorand, fost voievod al Transilvaniei (cf. doc. nr. 129, din 19 aprilie 1372).

148 <1372> iunie 5 (*Sabbato proximo post octavasfesti Corporis Christi*), <Cluj-Mănăștur>

Conventul din Cluj-Mănăștur raportează lui Emeric, voievodul Transilvaniei, că, potrivit scrisorii sale¹, pe care o rezumă, l-a trimis pe fratele Ioan, preotul, ca om al său de mărturie la hotărnicirea moșiilor Gârbova (*Orbou*) și Aiud (*Enyed*), ale capitlului bisericii Transilvaniei, care se afla în pricină cu nobilii de Trăscău (*Turuzkou*). La hotărnicirea ce s-a făcut, începând cu octavele sărbătorii Rusaliilor (*in octavisfesti Penthecostes*)², părțile nu au ajuns la împăcare, deoarece nu s-au înțeles în privința a trei semne de hotar, aflate între pietrele numite Zaadkeu și

Mezkeu, iar împuterniciții capitlului nu au putut face, în timpul verii, arătarea sigură a unor semne de hotar.

Arh. Naț. Magh., Dl. 31 105. Fotocopie la Inst. de Ist. Cluj-Napoca/1372.

Rezumat în scrisoarea lui Ladislau, vicevoievodul Transilvaniei, din 14 decembrie <1374>, Sântimbru, nr. 365.

Rezumat în scrisoarea lui Ladislau, vicevoievodul Transilvaniei, din septembrie-octombrie 1373, nr. 278, la Arh. Naț. Magh., Dl. 30 398.

¹ Este vorba de scrisoarea voievodului Emeric, din 19 aprilie 1372, Turda (nr. 130). La stabilirea anului emiterii scrisorii de față s-a ținut seama de scrisoarea voievodului și, mai ales, de scrisoarea de răspuns a conventului din Cluj-Mănăștur, din 5 iunie 1372 (nr. 149), care are o dată cronologică certă.

² 23 mai <1372>.

149

1372 iunie 5, <Cluj-Mănăștur>

Magnifico viro et honesto, domino Emerico, woyuode Transsiluano et comiti de Zonuk, amico eorum reverendo, conventus monasterii beate Mărie virginis de Clusmonustra, debite amicitie et honoris continuum incrementum.

Noverit vestra magnitudo quod nos, litteras vestras¹, iudicarie deliberacionis vestre seriem exprimentes pro honorabili capitulo ecclesie Transsiluane, nobis directas recepimus, inter cetera continentes quod, litteris capituli coram vobis exhibitis, domini de eodem capitulo, in eisdem litteris vestris nominatim expressi, <dixi>ssent² eo modo quod possessiones eorum Orbou et Enyud vocate cum earum <ve>teribus³ prescriptis metis forent circumdate et includerentur; quibus omnibus auditis et perceptis, prefati Johannes, filius Andree, et Stephanus, filius Luce, ac Mychael, fiius Ladislai, filii Andree vicewoyuode, pro se personaliter et pro aliis nobilibus de Gyog prenotatis, cum procuratoriis <litteri>s⁴ Johannis, vicewoyuode vestri, exurgendo⁵, respondissent eo modo quod ipsi prohibicionem prenotatam pro eo fecissent, quod iidem domini de capitulo ecclesie Transsiluane, per premissarum metarum ipsorum reambulaciones et erecciones, magnam particulam terre eorum de predicta possessione eorum, Gyog vocata, occup<are>³ et ad ipsas possessiones eorum, Orbou et Enyud vocatas, applicare voluissent. Perceptis, igitur, omnibus premissis, qualiter⁶ absque iterata reambulacione metarum predictas possessiones, Orbou et Enyud vocatas, ab invicem separancium et distinguencium, modo inferius declarando facienda, congruum iudicium super premissis inter ipsas partes bono modo facere non potuissetis, ad ipsamque reambulacionem faciendam, homines vestri et nostri necessario essent transmittendi, ideo, nostram amicitiam, per ipsas litteras vestras, petivissetis diligenter quatenus nostros mitteremus homines pro utrisque partibus, pro testimoniis fidedignos, quibus presentibus, magister Benedictus, prothonotarius vester, specialiter ad hoc pro utrisque partibus deputatus, vel, si ipsum abesse contingeret, Stephanus, filius Johannis de Chestue, aut Petrus vel Nycolaus⁷, filii Mychaelis de Forrou, sive Stephanus aut Ladislaus, necnon Petrus, filii Ladislai

de Andreazhaza, pro parte dictorum dominorum de capitulo ecclesie Transsiluane, actorum, item Bakou de Myhelchfolua⁷ vel Petrus, filius Martini de Tathee, aut Stephanus, frater eiusdem de eadem, sive Ladislaus, filius Ladislai de Zarkad, seu Johannes de Twr, pro parte dictorum n<ob>ilium de Gyogh, in causam attractorum, aliis absentibus, homines vestri, in octavis festi Penthecostes, proxime tune venturis, et aliis diebus ad hoc aptis et congrue sufficientibus, ad facies predictarum possessionum, Orbou et Enyud vocatarum, vicinis et commetaneis earundem convocatis legitime⁷ et partibus vel earum legitimis⁷ procuratoribus presentibus, accedendo, primo et principaliter, iuxta ostensionem et demonstracionem eorundem dominorum vel legitimi procuratoris ipsorum, per premissas metas et signa metalia ac cursus metales in eodem privilegio⁸ domini Andree regis con<ten>tas³ et expressa ac expressos, ac, propter maioris iusticie evidenciam, in eisdem litteris vestris conscriptas et conscripta ac insertos, a primis veris metis incipiendo, ad partem seu plagam quam continencia ipsius privilegii denotaret specialiter tendendo, usque ad finales metas reambulent et, si ipse mete bono modo et apparenter invente fierent, tune, predictas possessiones Orbou et Enyud, cum suis pertinentiis, novis metis in locis necessariis erectis, predictis dominis de capitulo, eo iure, quo ipsis dinoscerentur⁷ pertinere, committerent et relinquerent, perpetuo possidendas. S<i>ve>ro³ ipse mete bono modo et apparenter non invenirentur, ipsique nobiles de Gyog contradicerent et in ostensione et demonstracione eorundem dominorum non contentarentur, tune, secundum demonstracionem eorundem, metas sepedicte possessionis eorum, Gyog nuncupate, ex parte earundem possessionum Orb<ou>⁹ et Enyud separantes, simili modo a primis veris metis incipiendo usque ad finales metas reambulant et, si partes in huiusmodi reambulacione concordantes fierent, tune cuique parti sua iura possessionaria committerent et relinquerent, metis et metarum distinecionibus separ<ando>¹⁰, perpetuo possidendas. Si vero in aliqua particula terre discordarent, tune ipsam particulam terre, inter ipsas partes litigiose remanentem, signis metalibus undique consignando, regali mensura, si mensurari possent, mensurando vel, si mensurari nequirent, visu considerando, deum ferendo pre oculis, unacum aliis probis viris, visa sua qualitate, quantitate, fructuositate et valore, regni consuetudine requirente, viderent eciam et diligenter considerarent id cuius partis ostense mete veriores, certiores et apparentiores existerent. Et post h<ec>, i>psius³ possessionarie reambulacionis, metarum ereccionis, statucionis, revisionis et estimacionis seriem, cum totali suo processu, prout fierent¹¹ expediens, ad octavas festi Nativitatis virginis gloriose, nunc proxime affuturas, vobis amabiliter rescriberemus.

Unde nos, iustis ac <iu>ri³ consonis petitionibus vestre magnitudinis annuentes, cum prefato magistro Benedicto, prothonotario et homine vestro pro ambabus partibus ad premissa specialiter per vos deputato, nostrum hominem, videi icet fratrem Johannem presbiterum, socium et confratrem nostrum¹², pro parte ipsorum dominorum de capitulo ecclesie Transsiluane transmisimus pro testimonio ad premissa peragenda fidedignum. Qui, demum, ad nos reversi, nobis concorditer retulerunt quod ipsi, in predictis octavis festi Penthecostes, proxime nunc preteritis,

et aliis diebus subsequentibus ad id sufficientibus, primo ad <faciem>¹³ predictae possessionis dicti capituli Transsiluani, Orbou vocatae, universorum vicinorum et commetaneorum eiusdem legitimis⁷ convocacionibus factis, et presentibus, pariter accedendo, eandem a parte possessionum supradictorum nobilium de Gyog, iuxta ostensionem et demonstracionem dis<cretorum vir>orum^M, dominorum videlicet Ladislai woyuode, de Doboka, decani¹² de eadem ecclesia Transsiluana, Nycolai de Zonuk, Ladislai de Wgacha, Petri de Clus, Johannis de Thylegd, Jacobi de Hunyad, archydiaconorum⁷, Petri custodis, Ladislai de Segesd plebani, Ladislai succentoris, Nycolai de Buza, Dem<etrii>⁹ ac Thome de Mendzent, canonicorum similiter de ipsa ecclesia, suis et aliorum sociorum et canonicorum ipsorum absencium in personis tunc inibi adherencium, secundum tenorem et eontinenciam dicti privilegii ipsorum ibidem in spem exhibiti, de primis veris metis incipiendo usque ad finales metas eiusdem hoc ordine reambulassent: quod primo meta incepisset a tribus metis, penes quandam viam magnam lapidosam positam, iuxta quas duas metas novas, inter eandem Orbou et possessionem Tewys vocatam separantes, erexissent; de quibus tendere<tur parv>um¹³ contra septentrionem iterum ad duas metas terreas, iuxta aliam viam graminosam elevatas, circa quas similiter duas metas novas erexissent. inde descenderet in potok Zarrazorbow vocatum, quod per fluxum suum separaret ipsam possessionem Orbou a possessione Gy<og>⁹ nobilium de eadem, et per idem potok ascenderet ad capud⁷ eius, ubi saliendo de eodem potok contra aquilonem ad duas metas antiquas, penes quas iterum duas metas novas erexissent. Abhinc ascenderet ad montem rotundum, ad duas metas antiquas inter <rubeta>¹⁵ positas, iuxta quas similiter duas metas novas erexissent. Dehinc, tendendo versus possessionem Gyomal vocatam, in latere eiusdem montis, predicti domini canonici, iuxta eontinenciam ipsius privilegii eorum, iterum du<as met>as¹⁶ inter virgulta <nemorosa positas esse asseruissent, quas>¹⁷ propter densitatem ipsius nemoris et frondium <invenire>¹⁸ nequiverunt. inde de<scendendo in eodem>¹⁹ potok, in finem eiusdem possessionis <Gyomal vocata>¹⁹ transiret ipsum po<tok>²⁰; ubi inter duos rivos sub luco Gyomal vocato descendentes, iidem domini canonici, unam metam antiquam pro eadem possessione ipsorum Orbou positam <et eandem per quandam Mychaelem, filium>²¹ Gregorii, nobilem de eadem <Gyog, des>tructam²² extitisse affirmassent; quam scilicet metam predicti nobiles de eadem Gyog in ipso loco fuisse abnegassent ibique demonstracioni eorundem dominorum canonicorum contradixissent. Dehinc ascendendo, caderet in <rivulum in quo ascenderet>²³ usque ad caput eius, ubi iuxta rivulum, ab oriente, ipsi domini canonici arborem nucis et ylicis⁷ persistentem ac inter easdem unam metam antiquam extitisse asseruissent, iuxta eontinenciam privilegiorum ipsorum predictorum, quas scilicet arbores <radicitus extir>patas²⁴ de suis locis et etiam ipsam metam eorum antiquam destructam fuisse <per eundem>²⁵ Mychaelem, filium Gregorii, prenotatum; quorum ostensioni ipsi nobiles de Gyog cum contradiecionis velamine obviassent. inde per viam ascendendo sub montem Gyom<al>²⁰, dicti domini canonici <iterum du>as²⁶ metas, licet non bene apparentes, ostendissent, ubi etiam iidem nobiles <demonstracioni>²⁵ eorundem dominorum contradixissent. Et licet

:psi nobiles ap< ...m>etis²⁷ pretacto modo inter ipsos erectis, ipsum potok de Gyomal descendens saliendo < ... >⁷ nobiles super quoddam Byrch quadam signa <m>etalia³ <demonstra>verunt²⁸ usque quasdam metas novas, infrascripto modo concorditer inter ipsos erectas, tend<end>o¹³, tamen quia super ipsa terre particula Htigiose inter eosdem habita, partes predictae concordare nequivissent, i<gitur predicti ho>mines²⁹ vester et noster, unacum aliis probis nobilibus viris, ipsam terre particulam litigiose inter ipsas partes remanentem, propter silvas et rubeta ac alia impedimenta moncium et lapidum, regali mensura mensurari non valentes, revisa ipsius qu<antitate, fr>uctuositate²⁹ et valore, prout visu considerare potuissent, pro uno aratro sufficientem regalis mensure estimassent, regni consuetudine requirente. Exhinc per ipsam viam eundo, transiret duos rivulos, de latere eiusdem montis Gyomal affluentes ad <duas met>as²⁹, novam videlicet et antiquam, quas dicti nobiles de Gyog veras esse commisissent. Et, sicut iidem vester et noster homines, ibidem, demonstrationes parcium super i<ps>a³ particula terre, que inter eosdem 'itigiosa remansisset, considerare potuissent, certior fides ostensioni et d<emonstracioni>²⁹ predictorum dominorum canonicorum debuisset adhiberi. Abinde, per viam ascenderet ad unam metam terream, sub dicto monte Gyomal iuxta ipsam viam positam, secu<s> quam, ex altera parte eiusdem vie, aliam metam novam erexissent. Dehinc ascendendo per viam, saliendo <quendam>^{2s} potok, ultra unum rivulum veniret ad unam metam terream et inde transiret ad aliam metam consequenter currentem. Exhinc descendendo, transiret quendam rivulum fluentem in rivum Orbou ibique saliens ipsum rivulum veniret ad duas metas, antiquam scilicet <et novam>²⁹. Abhinc ascendendo in Byrch, inter septentrionem et occidentem ad duas metas terreas, circa quas iterum duas metas novas posuissent. înde decurrendo per vallem versus septentrionem, descenderet in fluvium Orbou, per quem ascenderet ad¹² caput¹² eius usque ad montem Pylis, ubi sub ipso monte duas metas novas erexissent, de quibus sursum ascendendo, in latere eiusdem montis iterum duas metas novas posuissent; de quibus altius ascendendo, transiret ad sumpmitatem⁷ montis Pylis, in cuius cacumine, in fine eiusdem montis Pylis, unam metam ex lapide ipsius montis factam elevassent; de quo monte descendendo ad Byrch contra septentrionem, sub pede eiusdem montis, duas metas novas erexissent. De quibus, per ipsum Birch⁷ ulterius eundo ad eandem plagam, unam metam terream in medio eiusdem Byrch currentem de novo elevassent. Exinde per longum spacium tendendo per idem Byrch, declinaret ad partem sinistram paululum, ubi <d>uas³ metas novas erexissent; et inde per ipsum Byrch tenderet infra, supra locum Nogenydfew vocatum, ubi tres rivuli, videlicet Torkwpotoka, Nogenyudfew⁷ et Gyulahauasapotoka, caderent insimul. Ex hiisque tribus rivulis fieret fluvius unus, dividens³⁰ terram Orbou de terra nobilium, Gyog vocata, predictorum, ibique mete ipsius possessionis Orbou vocate a parte eiusdem possessionis Gyog terminarentur.

Abhincque descendendo, venissent postmodum in locum ubi eadem possessio Orbou incepisset tenere metam cum possessione predictorum nobilium de Gyog, Tynoud vocata, ad quoddam pratum, inter ipsas duas possessiones habitum, lutosum et harundinosum⁷. Et quia in demonstracionibus et ostensionibus

metarum partes predictae inibi omnino discordes extitissent, ipsum etiam pratum in litigio remanens, propter lutum, aquam et harundines⁷ in superficie eiusdem prati existentes, regali mensura regni consuetudine conservata nequivissent mensurari, ideo revisa ipsius qualitate, quantitate, fructuositate et valore, prout visu potuissent considerare, ad medium aratrum regalis mensure sufficere estimassent; quodquidem pratum fena, qua per diem sedecim homines in superficie eiusdem falcare possent, contineret. Prout³¹ omnia premissa et singula premissorum iidem homines vester et noster, personaliter in nostri presencia astando, consequenter nobis recitarunt.

Datum Sabbato proximo <post>³² octavas festi Corporis Christi, anno eiusdem Millesimo CCC^{mo} LXX^{mo} secundo.

<Pe verso, de o mână din sec. XIV, o însemnare indescifrabilă, tăiată>.

Măritului și cinstului bărbat, domnului Emeric, voievodul Transilvaniei și comite de Solnoc, prietenului lor vrednic de cinste, conventul mănăstirii fericitei fecioare Măria din Cluj-Mănăstur, spor neîncetat al prieteniei și cinstei cuvenite.

Să aștepte Măria voastră că noi am primit scrisoarea voastră trimisă nouă, care arată cuprinsul hotărârii voastre judecătorești pentru cinstitul capîtlului bisericii Transilvaniei, cuprinzând între altele că, după înfățișarea scrisorii capîtlului înaintea voastră, domnii din același capîtlul, arătați pe nume în scrisoarea voastră, au spus așa că moșiile lor numite Gârbova și Aiud au fost înconjurate și mărginite de vechile lor semne de hotare sus-scrise; auzind toate acestea și ascultându-le, pomeniții Ioan, fiul lui Andrei, și Ștefan, fiul lui Luca, și Mihail, fiul lui Ladislau, fiul lui Andrei vicevoievodul, ridicându-se pentru ei înșiși și pentru ceilalți nobili de Geoagiu, sus-însemnați, cu scrisoarea de împuternicire a lui Ioan, vicevoievodul vostru, au răspuns așa că ei au făcut sus-însemnata opreliște, deoarece domnii din capîtlul bisericii Transilvaniei au vrut, prin hotărnicirile și ridicările sus-ziselor semne de hotar, să cuprindă o mare bucată de pământ a lor din sus-zisa lor moșie numită Geoagiu și s-o alipească la moșiile lor numite Gârbova și Aiud. Ascultând, așadar, toate cele de mai sus, întrucât fără o nouă hotărnicire a hotarelor ce despart și deosebesc una de alta sus-zisele moșii numite Gârbova, Aiud și Geoagiu, care trebuie făcută în chipul arătat mai jos, nu ați putea face bine judecata cuvenită între părți cu privire la cele de mai sus, iar pentru a face această hotărnicire era de trebuință să fie trimiși oamenii voștri și ai noștri, de aceea, prin scrisoarea voastră, ați cerut cu stăruință prieteniei noastre să trimitem pentru amândouă părțile oamenii noștri de mărturie vrednici de încredere, înaintea cărora, oamenii voștri, magistrul Benedict, protonotarul vostru, trimis în chip osebit la aceasta pentru amândouă părțile, sau, dacă el s-ar întâmpla să lipsească, Ștefan, fiul lui Ioan de Cisteiu, sau Petru ori Nicolae, fiii lui Mihail de Fărău, sau Ștefan ori Ladislau ori Petru, fiii lui Ladislau de Andreashaza, pentru partea zișilor domni din capîtlul bisericii Transilvaniei, pârâșii, de asemenea Bakou de Mihalț sau Petru, fiul lui Martin de Totoiu, sau Ștefan, fratele celuiiași de același <Totoiu>, sau Ladislau, fiul lui Ladislau de Zarkad, ori, în lipsa acestora, Ioan de Tur, pentru partea zișilor nobili de Geoagiu, pârâșii, ducându-se la octavele atunci viitoare ale sărbătorii Rusaliilor³³ și în celelalte zile următoare și potrivit de

îndestulătoare pentru aceasta, la fața locului pe sus-zisele moșii numite Gârbova și Aiud, și după ce au fost chemați în chip legiuit vecinii și megieșii lor, și fiind de față părțile sau împuterniciții lor legiuiți, să le hotărânească mai întâi și întâi, potrivit înfățișării și arătării <fetcute> de aceeași domni sau de împuternicitul lor legiuit, după sus-zisele hotare, semne de hotare și mers al hotarelor, cuprinse și arătate în privilegiul domnului Andrei regele și, pentru o mai mare vădire a dreptății, reproduse și trecute în scrisoarea voastră, începând de la primele hotare adevărate <și> îndreptându-se spre partea sau ținutul pe care îl arată anume cuprinsul aceluia privilegiu până la cele din urmă semne de hotar, și, dacă aceste semne de hotar vor fi aflate în bună stare și în chip vădit, atunci să dea și să lase sus-zisele moșii Gârbova și Aiud, împreună cu cele ce țin de ele, sus-zișilor domni din capitlu, spre a le stăpâni pe veci, cu acel drept, cu care se știe că țin de ei, după ce le-au fost ridicate, în locurile de trebuință, noile semne de hotar. Iar dacă aceste semne de hotar nu s-ar afla în bună stare și în chip vădit, iar nobili de Geoagiu vor face împotrivire și nu vor fi mulțumiți cu înfățișarea și arătarea domnilor din capitlu, atunci să hotărânească hotarele pomenitei moșii numite Geoagiu, ce o despart dinspre partea moșiilor Gârbova și Aiud, potrivit arătării acelorăși <nobili>, începând, de asemenea, de la primele adevărate semne de hotar și până la cele din urmă, și, dacă părțile se vor înțelege la acest fel de hotărânicire, atunci să dea și să lase fiecărei părți drepturile sale de stăpânire, spre a le stăpâni pe veci, despărțindu-le după hotarele și semnele despărțitoare de hotar. Iar dacă nu se vor înțelege în privința vreunei părți de pământ, atunci să prețuiască acea bucată de pământ rămasă în pricină între părți, însemnând-o pretutindeni cu semne de hotar, măsurând-o, dacă ar putea fi măsurată, cu măsura regească sau, dacă nu ar putea să o măsoare, să o prețuiască din privire, potrivit obiceiului țării, după felul, mărimea, rodnicia și prețul ei, avându-l pe Dumnezeu înaintea ochilor <și> împreună cu alți bărbați cinstiți, ba chiar să vadă și să ia aminte cu băgare de seamă acest lucru, <adică> ale cărei părți sunt mai adevărate hotarele arătate, mai sigure și mai vădite. Și după acestea, să avem bunătatea să vă facem cunoscut în scris, la octavele care vor veni în curând ale sărbătorii Nașterii slăvitei fecioare³⁴, cuprinsul acestei hotărâniciri de moșie, al ridicării semnelor de hotar, al dării în stăpânire, al cercetării din nou și al prețuirii, împreună cu întreaga sa desfășurare, după cum va fi de cuviință.

La care noi, încuviințând cererile drepte și întocmai cu dreptatea ale măriei voastre, am trimis, împreună cu magistrul Benedict, protonotarul și omul vostru trimis anume de voi la cele de mai sus pentru amândouă părțile, pe omul nostru, adică pe fratele Ioan, preotul, soțul și fratele nostru <din convent>, ca om de mărturie vrednic de încredere spre aducerea la îndeplinire a celor de mai sus pentru partea domnilor din capitlu bisericii Transilvaniei. Aceștia, întorcându-se apoi la noi, ne-au spus într-un glas că ei, la octavele acum trecute ale sărbătorii Rusaliilor³³ și în celelalte zile următoare, îndestulătoare pentru aceasta, sosind la fața locului, mai întâi pe sus-zisa moșie numită Gârbova a zisului capitlu al Transilvaniei, fiind chemați în chip legiuit și fiind de față toți vecinii și megieșii aceleia, au hotărânit-o dinspre partea moșiilor sus-zișilor nobili de Geoagiu, după înfățișarea și arătarea chibzuțiilor

bărbați, anume domnii arhidiaconi Ladislau al voievodului, de Dăbâca, decanul bisericii Transilvaniei, Nicolae de Solnoc, Ladislau de Ugocea, Petru de Cojocna. Ioan de Tyleagd, Iacob de Hunedoara, precum și a lui Petru, custodele, Ladislau de Saeș, plebanul, Ladislau, ajutorul de cantor, Nicolae de Buza, Dumitru și Toma de Mesentea, canonici din aceeași biserică - care au venit atunci și acolo în numele lor și al celorlalți soți și frați canonici ai lor, care erau lipsă —, <și>, potrivit cuprinsului zisului privilegiu al lor, arătat tot acolo în original, începând de la primele semne de hotare adevărate și până la cele din urmă semne de hotar ale aceleiași <moșii>, în această ordine: mai întâi hotarul începe de la trei semne puse lângă un drum mare, pietros, lângă care au ridicat două semne noi, care despart acea <moșie> Gârbova de moșia numită Teiuș; de la care îndreptându-se puțin spre miazănoapte, <ajunge> din nou la două movile de hotar, ridicate lângă un alt drum, cu păpuriș, lângă care au ridicat de asemenea două senine noi. De aici, <hotarul> coboară în valea numită Gârbova Seacă, care desparte prin cursul său moșia Gârbova de moșia Geoagiu a nobililor de acolo, și pe această vale urcă spre obârșia ei, unde trecând valea înspre miazănoapte, <ajunge> la două semne de hotar vechi, lângă care au ridicat din nou două semne noi. De aici, <hotarul> urcă la un deal rotund, <ajungând> la două semne de hotar vechi puse între mărcinișuri, lângă care au ridicat de asemenea două semne noi. De aici, îndreptându-se spre moșia numită Giomal, pe coasta aceleiași deal, sus-zișii domni canonici au spus că, potrivit cuprinsului privilegiului lor, sunt din nou două movile de hotar, puse între lăstărișuri stufoase, pe care <însă> nu au putut să le găsească din pricina desimii dumbrăvii și a frunzișului. De aici, coborând în aceeași vale, la capătul moșiei numite Giomal trece valea; în care loc, între două râuri ce coboară sub pădurea numită Giomal, domnii canonici au spus că a fost un semn de hotar vechi pus pentru moșia lor Gârbova și că acesta a fost stricat de către Mihail, fiul lui Grigore, nobil de Geoagiu; pe care adică semn, sus-zișii nobili de Geoagiu l-au tăgăduit că ar fi fost în acel loc și s-au împotrivit acolo arătării domnilor canonici. De aici urcând, <hotarul> cade la un pârâu, prin care urcă până la obârșia lui, unde, lângă acel pârâu, spre răsărit, domnii canonici au spus că au fost un nuc și un stejar și că între acești <copaci>, potrivit cuprinsului privilegiilor lor sus-zise, fusese pus un semn vechi, dar că acești copaci au fost scoși din rădăcină din locurile lor, ba chiar și semnul lor vechi de hotar a fost nimicit de către sus-însemnatul Mihail, fiul lui Grigore; la arătarea lor, nobilii de Geoagiu s-au ridicat împotrivă, sub cuvânt de împotrivire. Apoi, <hotarul> urcând pe un drum sub dealul Giomal, zișii domni canonici au arătat din nou două semne de hotar, deși nu bine vădite; și chiar acolo, nobilii <de Geoagiu> s-au împotrivit arătării acelor domni. Și, deși acei nobili ... de la semnele de hotare ridicate între ei, în chipul de mai sus, trecând acel pârâu ce coboară din Giomal ..., nobilii au arătat câteva semne de hotar pe o creastă, îndreptându-se până la niște semne noi, ridicate, în chipul arătat mai jos, prin înțelegerea dintre ei, totuși, deoarece sus-zisele părți nu s-au putut înțelege cu privire la bucata de pământ avută în pricină între ei, așadar, omul vostru și al nostru, sus-ziși, împreună cu alți bărbați cinstiți <și> nobili, neputând măsura cu măsura regească bucata de pământ rămasă în pricină între părți, din cauza pădurilor și a

mărăcinișurilor, precum și a altor obstacole ale dealurilor și stâncilor, au prețuit-o, urmând obiceiul țării, după cum au putut să-și dea seama din privire, cercetându-i din nou mărimea, rodnicia și valoarea ei, ca îndestulătoare pentru un plug, după măsura regească. De aici, mergând pe același drum, <hotarul> trece două pâraie, ce curg din coasta dealului Giomal, spre două semne, adică vechi și nou, pe care <semne>, zișii nobili de Geoagiu le-au încredințat ca adevărate. Și, după cum acei oameni, al vostru și al nostru, au putut să-și dea seama acolo despre arătările părților cu privire la bucata de pământ ce rămăsese în pricină, trebuia să se dea o mai sigură crezare arătării și înfățișării sus-zișilor domni canonici. De unde, urcă pe drum la o movilă de hotar, pusă sub zisul deal Giomal, lângă același drum, lângă care, din cealaltă parte a drumului, au ridicat alt semn nou. De aici, urcând pe drum, sărind o vale, ajunge, dincolo de un pârau, la o movilă de hotar și de aici trece la un semn de hotar de legătură, care urmează. Coborând de aici, trece printr-un pârau ce se varsă în râul Gârbova, și acolo sărind din acel pârau, ajunge la două semne, adică vechi și nou. De aici urcă pe creastă, între miazănoapte și apus, la două movile de hotar, lângă care au pus din nou două semne noi. Apoi curgând de-a lungul văii spre miazănoapte, ajunge la râul Gârbova, prin care urcă spre obârșia lui până la dealul Piliș, unde, sub același deal au ridicat două semne noi; de la care urcând mai sus, au pus pe coasta aceluiași deal din nou două semne noi; de aici, urcând mai sus, trece spre culmea dealului Piliș, în vârful căruia, la capătul aceluiași deal Piliș, au ridicat un semn făcut din piatra aceluiași deal; de la care deal, coborând spre creastă, spre miazănoapte, au ridicat două semne noi la poalele aceluiași deal. De aici, mergând apoi pe aceeași creastă spre aceeași parte, au ridicat din nou un semn de hotar de legătură, pe mijlocul acestei creste. De unde întinzându-se pe o bună bucată pe aceeași creastă, se îndreaptă puțin spre partea stângă, unde au ridicat două semne noi; și apoi se îndreaptă pe aceeași creastă în jos, deasupra locului numit Obârșia Aiudului Mare, unde se unesc trei pâraie, adică Valea Trascăului, Obârșia Aiudului Mare și Valea Muntelui Giula. Din aceste trei pâraie se face un singur râu, care desparte moșia Gârbova de moșia numită Geoagiu a nobililor sus-ziși, și acolo se sfârșesc hotarele moșiei numite Gârbova dinspre partea aceleiași moșii Geoagiu.

Și coborând de aici, au ajuns curând după aceea în locul unde moșia Gârbova începe să țină hotar cu moșia sus-zișilor nobili de Geoagiu numită Tynoud, la un râț mocirlos și cu păpuriș, aflat între cele două moșii. Și deoarece la înfățișarea și arătarea hotarelor, părțile sus-zise nu s-au înțeles defel acolo, și chiar nu au putut să măsoare acel râț rămas în pricină, cu măsura regească, potrivit obiceiului îndătinat al țării, din pricina mocirlei, a apei și a păpurișului aflat pe întinderea aceluiași râț, de aceea, cercetând din nou felul, mărimea, rodnicia și valoarea lui, după cum au putut să-și dea seama din privire, l-au prețuit ca îndestulător la o jumătate de plug, după măsura regească; care adică râț ar avea <atâta> fân, cât pot să cosească șaisprezece oameni într-o zi. După cum toate cele de mai sus și fiecare dintre ele ni le-au spus pe rând aceiași oameni, al vostru și al nostru, stând înșiși înaintea noastră.

Dat în sâmbăta de după octavele sărbătorii *Corporis Christi*, în anul aceluiași o mie trei sute șaptezeci și doi.

Arh. Naț. Magh., Dl. 30 706. Fotocopie la Inst. de Ist. Cluj-Napoca/1372.

Orig., hârtie, cu rupturi și pete de umezeală, cu urme de pecete rotundă pe verso, la mijloc.

Copie din anul 1784, la Arh. Naț. Magh., Dl. 37 067.

¹ Vezi observațiile la scrisoarea voievodului Emeric, din 19 aprilie 1372, nr. 130.

² Pată de umezeală 1 cm; întregire probabilă, după sens.

³ Rupt cea 0, 25 cm; întregit după sens.

⁴ Rupt cea lem; întregit după sens.

⁵ Corect: *exurgendo*.

⁶ Lectură pentru *qr*.

⁷ Astfel în orig.

⁸ Scrisoarea de hotărnicire a moșiilor Gârbova și Aiud, din anul 1299 (*Teleki*, I, p. 15-18; DIR-C, veac XIII, voi. II, p. 455-456).

⁹ Rupt cea 0, 25 cm; întregit pe baza contextului.

¹⁰ Rupt și pată de umezeală cea 1 cm; întregit după sens.

¹¹ Corect: *fieret*.

¹² Scris deasupra rândului, de aceeași mână.

¹³ Pată de umezeală 1 cm; întregit după sens.

¹⁴ Rupt și pată de umezeală cea 2 cm; întregit după sens.

¹⁵ Rupt și pată de umezeală cea 1 cm; întregit după Dl. 37 067.

¹⁶ Pată de umezeală cea 2 cm; întregit după sens.

¹⁷ Rupt și pată de umezeală cea 6 cm; întregit după Dl. 37 067.

¹⁸ Rupt și pată de umezeală cea 1,5 cm; întregit după sens.

¹⁹ Pată de umezeală cea 3,5 cm; întregire probabilă pe baza contextului și a hotărnicirii din anul 1370 (vezi DRH-C, XIII, p. 711-715, Dl. 30 702).

²⁰ Pată de umezeală cea 0,5 cm; întregit pe baza contextului.

²¹ Rupt și pată de umezeală cea 4,5 cm; întregit după context și după Dl. 37 067.

²² Pată de umezeală cea 2 cm; întregit după context

²³ Rupt și pată de umezeală cea 4 cm; întregit după Dl. 30 702.

²⁴ Rupt și pată de umezeală cea 2 cm; întregire probabilă după sens.

²⁵ Pată de umezeală cea 2 cm; întregit după sens.

²⁶ Rupt cea 2 cm; întregit după Dl. 30 702.

²⁷ Rupt și pată de umezeală 2 cm.

²⁸ Pată de umezeală cea 2 cm; întregire probabilă după sens.

²⁹ Rupt și pată de umezeală cea 2 cm; întregit după sens și pe baza contextului.

³⁰ Urmează: *de*, tăiat de aceeași mână.

³¹ Urmează litera *h*, tăiată de aceeași mână.

³² Pată de umezeală cea 1 cm; întregit astfel pe baza contextului, cu referire la data de început a arătării hotarelor și la faptul că datarea actului s-a făcut în funcție de octavele sărbătorii *Corporis Christi*, și nu de sărbătoarea însăși. De altfel copia din 1784 transcrie tot *post*.

³³ 23 mai 1372.

³⁴ 15 septembrie 1372.

150

1372 iunie 10 (*quarto Idus lunii*), Pont-de-Sorgues

Papa Grigore al XI-lea încredințează arhiepiscopului de Strigoniu, episcopului Transilvaniei (*Transiluanensi*) și celui de Vesprim apărarea drepturilor abației benedictine din Fuldwar.

Arh. Vat., Reg. Aven. 184, fol. 632r. Fotocopie la Inst. de Ist. Cluj-Napoca/1372.

Orig., hârtie.

EDIȚII: *Archiv*, XXIV, p. 591, nr. 8.

Dilecto filio Joseph Petri, rectori altaris sancti Andree siti in ecclesia Transiluanensi, salutem etc. < ... >'.

Cum itaque nuper dilecto filio Ladislao dicto Cato, preposito ecclesie Transiluanensis, de prepositura ipsius ecclesie, que dignitas reputatur tune vacantis, fuerit ordinaria auctoritate provisum et propterea, quamprimum dictus Ladislaus preposituram predictam fuerit pacifice assecutus, prepositura ecclesie Demesiensis, Vesprimiensis diocesis, que etiam dignitas est, quam ipse tune temporis obtinebat, prout obtinet, vacare speretur; nos, volentes tibi, in presbyteratus ordine constituto, premissorum meritorum tuorum intuitu, gratiam facere specialem, prefațam preposituram ecclesie Demesiensis, etiam si curam habeat animarum, cum ipsam, premissu vel alio quovis modo, preterquam per ipsius Ladislai obitum, vacare contigerit, conferendam tibi, cum omnibus iuribus et pertinentiis suis, donationis apostolice reservamus, districtius inhibentes venerabili fratri nostro episcopo Vesprimiensi et dilectis filiis capitulo ipsius ecclesie Demesiensis, ac illi vel illis ad quem vel ad quos ipsius prepositure ecclesie Demesiensis collatio, provisio, personatus seu quevis alia dispositio communiter vel divisim pertinet, ne de ipsa contra reservationem nostram huiusmodi disponere quoquo modo presumat, ac decernentes extunc irritum et inane, si secus super his a quoquam, quavis auctoritate, scienter vel ignoranter, contingerit attemptari. Non obstantibus < ... >' seu quod altare sancti Andree situm in predicta Transiluanensi ac quoddam perpetuum beneficium, prebendam nuncupatum, in Waradiensibus ecclesiis obtines, et quod nuper tibi, ut asseris, de canonicatu diete ecclesie Waradiensis, cum reservatione prebende inibi vacantis vel vacature, gratiose duximus providendum. Volumus autem, prout id voluisti, quod, quamprimum vigore presentium dictam preposituram ecclesie Demesiensis fueris pacifice assectus, altare et beneficium predicta, que, ut preferetur, obtines, queque extunc vacare decernimus, omnino dimittere tenearis, quodque prefața provisionis gratia et quecunque inde secuta sint cassata et irrita ac nullius roboris vel momenti. Nulii ergoetc. < ... >'.

Datum Avinione, XVI. Kalendas Julii, anno secundo².

Iubitului fiu Iosif al Petru, slujitorul altarului sfântului Andrei, aflător în biserica Transilvaniei, mântuire etc. ...

Deoarece, așadar, de curând, iubitul fiu Ladislau zis Cato, prepozitul bisericii Transilvaniei, a fost numit în temeiul puterii episcopale în prepozitura numitei biserici, demnitate care se socotește a fi fost atunci vacantă, și de aceea se nădăjduiește că, de îndată ce zisul Ladislau va fi dobândit în pace pomenita prepozitura, va rămâne vacantă prepozitura bisericii de Demes, din dieceza de Vesprim - care este și ea o demnitate, și pe care acel <Ladislau> o ținea atunci, precum o ține și acum -, noi, luând seama la sus-pomenitele tale vrednicii și voind să-ți arătăm osebită milostivire ție, care ești rânduit în treapta preoției, păstrăm pe seama daniei apostolice sus-zisa prepozitura a bisericii de Demes, chiar dacă are

<în sarcina ei> și păstoria sufletelor, ca să ți-o hărăzim ție cu toate drepturile ei și cu tot ce ține de ea, <atunci> când se va întâmpla să rămână vacantă, fie în felul arătat mai sus, fie în orice alt fel, afară doar prin moartea zisului Ladislau, poruncind cât mai strașnic fratelui nostru, episcopului de Vesprim, și iubiților fii din capitulul bisericii de Demes, cât și aceluia sau aceluia de care sau de cari ține, laolaltă sau în parte, dreptul de a dăruia, de a numi, de a da o prerogativă sau de a lua orice altă măsură cu privire la acea prepoziție a bisericii de Demes, ca să nu cuteze cumva a lua în privința ei vreo măsură potrivnică păstrării ei pe seama noastră, hotărând de atunci ca fără putere și deșartă orice măsură potrivnică ce s-ar lua, cu știință sau fără știință, de oricine, în temeiul oricărei puteri, cu privire la cele de mai sus. Fără a ține seama de ... sau că ții altarul sfântului Andrei, aflător în sus-zisa biserică a Transilvaniei, și un beneficiu de veci, numit prebendă, în biserica de Oradea, și că de curând, după cum spui tu, noi am hotărât cu milostivire să te numim în slujba de canonic al zisei biserici de Oradea, păstrând pe seama noastră prebendă de acolo care e sau va fi vacantă. Voim, însă, precum te-ai învoit și tu la aceasta, ca, îndată ce, prin puterea celor de față, vei fi dobândit în pace zisa prepoziție a bisericii de Demes, să fii dator a lăsa cu totul altarul și beneficiul, sus-zise, pe care, după cum se spune mai sus, le ții <acum>, și pe care le declarăm vacante de la acea dată, și ca amintita hărăzire a numirii și toate cele ce au urmat de aci să fie desființate, zadarnice, fără nici o putere sau însemnătate. Nimănui, așadar, etc. ...

Dat la Avignon, a șaisprezecea zi înainte de calendele lui iulie, în al doilea an.

Arh. Vat., Reg. Aven., 186, fol. 265 v. - 266 r. Fotocopie la Inst. de Ist. Cluj-Napoca/1372. Orig., hârtie.

EDIȚII: *Archiv*, XXIV, p. 591-592.

¹ Urmează formula stereotipă.

² Urmează, cu aceeași dată, o scrisoare, prin care papa însărcinează pe episcopi de Vâc și, respectiv, de Massa, precum și pe prepozitul bisericii de Strigoni cu aducerea la îndeplinire a celor cuprinse în scrisoarea de față (*Ibidem*, fol. 266r; ediție prescurtată în *Archiv*, XXIV, p. 592).

152

1372 iunie 28, Levice

Relatio Emerici vayuode.

Lodouicus, dei gracia, rex Hungarie, Polonie, Dalmacie etc, fidei suo magnifico viro, domino Emerico, <vayuode>' Transilvano et comiți de Zonuk, eiusque vices gerentibus, salutem et gratiam.

Noveritis quod, licet nos, dudum, nobili domine consorti Ladislai, filii Ladislai de Nadasd, filie videlicet condam² Peteu, filii Zombor, Elena vocate, huiusmodi gratiam duxerimus faciendam, ut eadem quartam suam puellarem de universis possessionibus et possessionariis porcionibus predicti patris sui, ubilibet habitis, non cum pecunia, sed cum possessionibus recipere et habere

potuisset, tandemque, ad supplicem instanciam Blasii et Sandor, filiorum Sandor de Nogziluas, eandem gratiam revocando per alias litteras nostras, anulari sigillo nostro consignatas, taliter statuentes commiserimus ut eadem nobilis domina, ante quindecim annos, dicta sua iura prosequendi non haberet facultatem. Quia, tamen, nune ipsa nobilis domina de predictis possessionibus paternis, per eosdem filios Sandor, absque omni satisfaccione potencialiter exclusa fore fertur, ideo volumus et fidelităţi vestre firmiter precipiendo mandamus quatenus, habita presencium noticia, predictam nobilam dominam, consortem ipsius Ladislai de Nadasd, in dominium predictarum possessionum et possessionariarum porcionum iamdicti Peteu, patris sui, ubilibet existencium, introducere et introduci facere debeatis, et tamdiu introductam, nostra regia auctoritate, manuteneatis et defendatis, donec de predictis iuribus suis, scilicet quarta puellari, dote domine matris sue et rebus paternis, sibi, iuxta regni noştri consuetudinariam legem cedere debentibus, plenaria satisfaccio impendatur, predictis prioribus litteris nostris non obstantibus in hac parte. Et aliud, gracie nostre sub obtentu, non facturi in premissis.

Datum in Lewa, in vigilia festi beatorum Petri et Pauli apostolorum, anno domini M^{mo} CCC^{mo} LXXmo secundo.

<Pe verso, sub pecete:> Relacio domini Emerici vayuede.

Darea de seamă a lui Emeric, voievodul.

Ludovic, din mila lui Dumnezeu, regele Ungariei, Poloniei, Dalmaţiei etc, credinciosului său, măritului bărbat Emeric, voievodul Transilvaniei şi comite de Solnoc, şi locţiitorilor săi, sănătate şi milostivire.

Aflaţi că, deşi noi hotărâserăm mai înainte să hărăzim nobilei doamne numite Elena, soţia lui Ladislau, fiul lui Ladislau de Nădăşel, adică fiica răposatului Peteu, fiul lui Zombor, milostivirea de a putea dobândi şi lua în moşii, nu în bani, pătrimea ei de fiică din toate moşiile şi părţile de moşie, oriunde s-ar afla, ale sus-zisului său tată, <totuşi>, pe urmă, la cererea stăruitoare a lui Blasiu şi Sandor, fiii lui Sandor de Silivaşu, întorcând noi acea milostivire printr-o altă scrisoare a noastră, însemnată cu pecetea noastră de inel, rânduind astfel am hotărât ca această nobilă doamnă să nu aibă voie a-şi urmări drepturile sale înainte de cincisprezece ani. Totuşi, deoarece ni se spune că acum această nobilă doamnă este înlăturată cu sila şi fără nici o despăgubire din sus-zisele moşii părinteşti de către aceşti fii ai lui Sandor, de aceea hotărâm şi poruncim cu tărie credinţei voastre ca, îndată ce veţi lua cunoştinţă de această <scrisoare>, să fiţi datori a pune şi a face să fie pusă sus-zisa nobilă doamnă, soţia lui Ladislau de Nădăşel, în stăpânirea sus-ziselor moşii şi părţi de moşii ale sus-zisului Peteu, tatăl său, oriunde s-ar afla ele, şi, odată pusă în stăpânirea lor, s-o ocrotiţi mai departe şi s-o apăraţi, în temeiul împuternicirii noastre regeşti, până când va fi pe deplin despăgubită în ce priveşte sus-zisele sale drepturi, adică pătrimea de fiică, zestrea doamnei mame a sa şi bunurile părinteşti, care i se cuvin după legea obişnuită a regatului nostru, fără vreo piedică în privinţa aceasta din <pricina>

sus-zisei noastre scrisori de mai înainte. Și altfel să nu faceți în cele de mai sus, dacă țineți la milostivirea noastră.

Dat la Leva, în ajunul sărbătorii fericitorilor apostoli Petru și Pavel, în anul Domnului o mie trei sute șaptezeci și doi.

<Pe verso, subpecete:> Darea de seamă a domnului Emeric, voievodul.

Arh. Naț. Magh., Dl. 73 743. Fotocopie la Inst. de Ist. Cluj-Napoca/1372.

Orig., hârtie, cu fragmentele unei peceti mari regale pe verso.

EDIȚII: *Telelei*, I, p. 174-175.

¹ Rupt cea lem; întregit pe baza contextului.

² Astfel în orig.

153

1372 iulie 2, <Vâc>

Nos, capitulum ecclesie Wachyensis, significamus quibus expedit tenore presencium universis quod, cum, secundum continenciam litterarum magnifici viri, domini Ladislai, ducis Opulie et Welunensis¹ regnique Hungarie palatini et iudicis Comanorum¹, seriem et formam sue adiudicacionis sew¹ iudiciarie commissionis declarancium, Stephanus, filius Bekch de Sydow, Ladislao et Stephano, filiis Ladislai de eadem Sydow², in octavis festi Nativitatis beati Johannis baptiste, proxime preteritis, decern et octo florenos in auro, racione redempeionis medietatis possessionis Pyliske, solve debuisse coram nobis, ipso termino adveniente, idem Stephanus, filius Bekch, dictos decern et octo florenos, cum pecunia equivalenti, eisdem Ladislao et Stephano, filiis Ladislai, racione previa plene et integre solvit, ut debebat, coram nobis. Super quorum solucione, eundem Stephanum, filium Bekch de Sydow, reddimus expeditum, presencium testimonio litterarum.

Datum secundo die octavarum premissarum, anno domini M^{mo} CCC^{mo} septuagesimo secundo.

Noi, capitlul bisericii de Vaț, prin cuprinsul scrisorii de față, facem cunoscut tuturor căra Ia se cuvine că, întrucât Ștefan, fiul lui Bekch de Sydow, trebuia - potrivit cuprinsului scrisorii măritului bărbat, a domnului Ladisjau, duce de Oppein și de Belluno, palatinul regatului Ungariei și jude al cumaniilor, ce arăta cuprinsul și chipul hotărârii sau a poruncii sale judecătorești - să plătească înaintea noastră, la octavele, acum trecute, ale sărbătorii Nașterii fericitului Ioan botezătorul³, optsprezece florini de aur, lui Ladislau și lui Ștefan, fiii lui Ladislau, tot de Sydow, cu privire la răscumpărarea unei jumătăți din moșia Peleş, sosind sorocul, acel Ștefan, fiul lui Bekch, a plătit pe deplin și în întregime - după cum era dator -, în temeiul celor de mai sus, înaintea noastră, același Ladislau și Ștefan, fiii lui Ladislau, zișii optsprezece florini, cu bani de aceeași valoare. Cu privire la plata căra Ia, îl socotim pe acel Ștefan, fiul lui Bekch de Sydow, descărcat, cu mărturia scrisorii de față.

Dat a doua zi după octavele de mai sus, în anul Domnului o mie trei sute șaptezeci și doi.

¹ Astfel în orig.

² În scrisoarea palatinului Ladislau, din 23 mai 1372, nr. 142, Ladislau, tatăl lui Ladislau, este menționat ca nobil de Peleş (*de Pelyske*).

³ 1 iulie <1372>.

Nos, Lodouicus, dei gracia, rex Hungarie, Polonie, Dalmacie etc, memorie commendamus¹ significamus tenore presencium, quibus expedit univesis, quod, licet olim, ad quorundam dolosam suggestionem, Johannem, Ladislaum et Petrum, filios Nekche, de nota infidelitatis et detestande rebellionis macula in conspectu nostre maiestatis, falsis criminationibus infamancium, nostre serenitatis credulitas huiusmodi oblocutorum delacionibus, quamvis ut postmodum experientia docuit falsis et dolosis, fide adhibuerit, ut eosdem filios Nekche, veluti nostros infideles notorios et detestande rebellionis vicio notatos, de regni nostri finibus bannitos et proscriptos, universis ipsorum possessionibus et porcionibus possessionariis, tam iure hereditario, quam donacionis titulo aut aliis quibuscunque modis tangentibus, ubilibet habitis, necnon kenezyatibus aliisque honoribus quibusbet privaverimus, eorundem possessiones et kenezyatus magistro Benedicto, filio Pauli, filii Heem, comiti Themesiensi, eiusque fratribus et successoribus eorundem perpetuo donaverimus et contulerimus aliis nostre serenitatis litteris mediantibus, verum, quia, veritate patefacta gestorum et calupniorum² nubibus segregatis, predictorum filiorum Nekche innocentie claritas clare apparuit, quos, diligentī investigatione prehabita, in premissis omnibus immunes reperimus et insontes, et quia eosdem in nostre fidei et devocionis constancia semper recolimus laudabiliter perstitisse ac, aliis quampluribus a nostre maiestatis beneplacitis deviantibus, ipsos a tramite fidelitatis non alienasse, cognovimus servicia eciam fidelia et utilia, iuxta ipsorum possibilitatem < ... >³ exhibuisse locis et temporibus oportunis⁴; nos, igitur, qui de odore fame nostrorum subditorum potius quam de eorum infamia delectamur, quorum comoda⁵ <sollicitudinis studio procu>rare⁶ et incomoda⁷ remove tenemur, iniustum estimantes pariter et indignum innocentem condempnare⁸ vel relinquere in pena iniuste condempnatum⁸, de regie pietatis clemencia, prefatos Johannem, Ladislaum et Petrum, filios Nekche, a premissa nota infamie expiamus, ymmo, declarantes alicuius infamie maculis responsos non fuisse, predictas eorum possessiones <et kenezyatus, co>vis⁹ nomine vocitatas et ubicunque existentes, eisdem restituimus et remisimus, per ipsos et heredes eorum iure, co⁸ ad ipsos pertinere dinoscuntur⁸, perpetuo possidendas; donacione seu <collacione de eisdem>⁹ possessionibus et kenezyatibus ipsi magistro Benedicto et suis fratribus facta non obstante, quamquidem donacionem, vigore presencium, revocamus et annullamus¹⁰, litteras ec<iam, tam

nostras quam⁶ aliorum quorumlibet, super ipsa emanatas, cassas reddimus et inanes et viribus omnino carituras.

Datum in Borș, Sabbato proximo post festum beatorum Petri et Pauli apostolorum, anno domini M^{mo} CCC^{mo} septuagesimo secundo.

Noi, Ludovic, din mila lui Dumnezeu, regele Ungariei, Poloniei, Dalmației etc, prin cuprinsul cejor de față, dăm de știre și facem cunoscut tuturor căroră se cuvine că, deși odinioară, la șoapta vicleană a unora care, prin pări mincinoase, au ponegrit în fața Maiestății noastre pe Ioan, Ladislau și Petru, fiii lui Neacșu, învinuindu-i pe nedrept de vina necredinței și de pata răzvrătirii blestemate, duhul încrezător al Luminăției noastre a dat crezare unor asemenea defăimători - măcar că după aceea, după cum ne-au arătat faptele, <acele pări s-au dovedit> mincinoase și viclene - astfel încât, prigonindu-i și surghiunindu-i din hotarele regatului nostru pe acei fii ai lui Neacșu, ca pe niște necredincioși învederați ai noștri și însemnați cu pata răzvrătirii blestemate, i-am lipsit de toate moșiile și părțile lor de moșie care țineau de ei, fie prin dreptul de moștenire, fie în temeiul daniei sau în orice alt fel, oriunde s-ar fi aflat ele, cât și de cnezatele lor și de orice alte slujbe, și am dăruit și hărăzit pe veci, printr-o altă scrisoare a luminăției noastre", moșiile și cnezatele lor magistrului Benedict, fiul lui Pavel, fiul lui Heem, cornițele de Timiș, și fraților lui, precum și urmașilor lor, totuși, deoarece, după ce s-a dezvăluit adevărul faptelor și au fost îndepărtați norii ponegririlor, a ieșit limpede la iveală faptul nevinovăției sus-zișilor fii ai lui Neacșu, pe care, după o temeinică cercetare, i-am aflat curați și nevinovați de toate cele de mai sus, și deoarece ne aducem aminte că ei au stăruit pururea cu vrednicie în credință și supunere statornică față de noi și nu s-au îndepărtat de la calea credinței, în timp ce mulți alții s-au abătut de la poruncile Maiestății noastre, știind chiar că dânșii ne-au făcut, după puterile lor ..., slujbe credincioase și folositoare, la locuri și timpuri potrivite; drept aceea, noi, care ne bucurăm mai degrabă de mireasma numelui bun al supușilor noștri decât de numele rău și care suntem datori să ne îngrijim de binele lor, prin râvna purtării noastre de grijă, și să îndepărtăm de ei neajunsurile, socotind că e lucru nedrept și, totodată, nevrednic să osândim pe cel nevinovat sau să lăsăm sub pedeapsă pe cel osândit pe nedrept, din îndurarea milostivirii regești îi izbăvim pe sus-pomeniții Ioan, Ladislau și Petru, fiii lui Neacșu, de pomenita vină a nelegiuirii, ba chiar, arătând că ei n-au fost mânjiți de pata vreunei nelegiuiri, le dăm îndărăt pomenitele moșii și cnezate, cu orice nume s-ar numi, oriunde s-ar afla, și le încredințăm să le stăpânească pe veci, ei și moștenitorii lor, cu dreptul cu care se știe că țin de ei, fără a se ține seama de dania sau hărăzirea acelor moșii și cnezate făcută <de noi> pomenitului magistrului Benedict și fraților săi, danie pe care o luăm înapoi și o desființăm, prin puterea <actului> de față, iar scrisorile, atât ale noastre, cât și ale altora, date în privința ei, le socotim desființate, zadarnice și lipsite de orice putere.

Dat la Bars, în sâmbăta de după sărbătoarea fericitilor apostoli Petru și Pavel, în anul Domnului o mie trei sute șaptezeci și doi.

Transumpt în actul capitlului din Cenad, din 8 mai 1400.

EDIȚII: Pesty, *Krasso*, III, p. 122-123; *Hurmuzaki-Densușianu*, 1/2, p. 196.

REGESTE: *Documenta Valachorum*, p. 243.

¹ Corect: *commendantes*.

² Corect: *calumniorum*, sau *calumpniorum*.

³ Cuvânt acoperit cea 1,5 cm.

⁴ Corect: *opportunis*.

⁵ Corect: *commoda*.

⁶ Pată de umezeală și acoperit cea 5 cm; întregirea primului editor, după formula stereotipă.

⁷ Corect: *incommoda*.

⁸ Astfel în transumpt.

⁹ Pată de umezeală cea 5 cm; întregit astfel de primul editor, după context și potrivit scrierii întregului act.

¹⁰ Corect: *annullamus*.

¹¹ Scrisoarea regească din 5 iulie 1369, Vișegrad (DRH-C, XIII, p. 614-616), în care sunt nominalizate moșiile confiscate.

155

1372 iulie 3, Bars

Nos, Lodouicus, dei gracia, rex Hungarie, Polonie, Dalmacie etc, memorie commendamus per presentes quod, licet Johannes, filius Hench, et Petus < ... >¹, ad possessionem ipsorum Belenus vocatam, in comitatu de Crassou, in districtu de Kuesd, existentem, per nostram maiestatem, vigore noștri privilegii <exinde confecti, ipsis>² dudum datam et collatam, de terris et silvis nostris regalibus circumquaque³ adiacentibus ultra tenorem et seriem ipsius noștri privilegii ocupa<ssent, tandem ... >⁴ eadem possessio ipsorum, per venerabilem in Christo patrem, dominum Dominicum, Chanadiensem episcopum, ac Johannem, prepositum B<udensem>⁵, vicecomitem <capelle nostre, necnon>⁶ magistros Stephanum, filium Pousa, et Johannem, filium Peteu, executores et restauratores iurium nostrorum regalium, fideles nostros et dilectos, in⁷ <comitatus>⁷ Temesiensem, de Kewe et de Crassou per nos deputatos, ab eisdem Johanne et Petro, predictorum iurium nostrorum usurpatoribus, ablata et manibus <nostris regalibus>⁸ applicata extiterit. Tamen nos, qui, iuxta innate nobis pietatis clemenciam, rigorem iuris lenitate misericordie debemus temperare, <ideo ... > eosdem Johannem et Petrum ipsa possessione eorum Belynus¹⁰ deferre et donacione nostra predicta ipsos frustrări de regie nostre liberalitatis <nequivimus>⁷ clemencia, eandem possessionem Belynus nominatam, cum omnibus suis utilitatibus, iuribus et pertinenciis < ... >⁹, a manibus bani noștri et suorum officialium sequestrando et excipiendo, remisimus, resignavimus et restituimus prenotatis Johanni et Petro ac eorum heredibus, iuxta seriem <et tenorem eiusdem>² primărie collacionis nostre, ipsis facte, et continencias privilegii noștri predicti, exinde emanați, perpetuo possidendam, tenendam et habendam; <omnibus>⁷ terris et silvis, per eosdem, modo premiso, ad eandem annexis et applicatis, pro nostra maiestate omnino reservatis, et per eosdem <iurium nostrorum executores>¹² et reformatores, illic vice < ... >¹³ in brevi remittendos, a possessione predicta iuxta eorum conscientiam segregandis et per

signa certa <metalia, terris>² nostris regiis reapplicandis, harum nostrarum testimonio litterarum.

Datum in Borș, tercio die octavarum festi Nativitatis beati Jo<hannis baptiste>¹⁴, anno domini M° CCC⁰ LXXmo secundo.

Noi, Ludovic, din mila lui Dumnezeu, regele Ungariei, Poloniei, Dalmației etc, dăm de știre prin scrisoarea de față că, deși Ioan, fiul lui Hench, și Petru ... au cuprins la moșia lor numită Belenus, aflată în comitatul Caras, în districtul Cuiеști - dată și hărăzită lor, mai înainte, de către Maiestatea noastră, în temeiul privilegiului nostru întocmit cu privire la această - din pământurile și pădurile noastre regești aflate împrejur peste cuprinsul și șirul privilegiului nostru, acea moșie a lor a fost apoi luată ... de la acei Ioan și Petru, cотopitorii sus-ziselor drepturi ale noastre, de către venerabilul întru Christos părinte, domnul Dominic, episcopul de Cenad, și de Ioan, prepozitul <bisericii> de Buda, vicecomitele capelei noastre, precum și de magistrii Ștefan, fiul lui Pousa și Ioan, fiul lui Peteu, împlinatorii și restauratorii drepturilor noastre regești, credincioșii noștri iubiți, trimiși de noi în comitatele Timiș, Keve și Caras, și a fost alipită la mâinile noastre regești. Totuși, noi, care, potrivit îndurării milostivirii noastre înăscute, suntem datori să astâmpărăm asprimea legii prin blândețea milostivirii, drept aceea ... din îndurarea dărniceii noastre regești nu am voit să-i lipsim pe acei Ioan și Petru de moșia lor Belenus și să-i dezamăgim pe ei de zisa noastră danie <și>, despărțind și scoțând din mâinile banului nostru și ale slujbașilor săi acea moșie numită Belenus, împreună cu toate foloasele sale, cu drepturile și cu cele ce țin de ea ..., am întors-o, am lăsat-o și am dat-o înapoi sus-însemnaților Ioan și Petru, precum și moștenitorilor lor, potrivit șirului și cuprinsului daniei noastre dintâi, făcute lor, și celor cuprinse de sus-zisul nostru privilegiu, dat cu privire la aceasta, ca să o stăpânească pe veci, să o țină și să o aibă; toate pământurile și pădurile adăugate și alipite de aceiași, în chipul de mai sus, la aceeași <moșie>, fiind păstrate cu totul pentru Maiestatea noastră, iar după ce vor fi despărțite de sus-zisa moșie, de către aceiași împlinatori și rânduitori ai drepturilor noastre, pe care îi vom trimite ... în curând acolo, potrivit cu cugetul lor și prin semne de hotar neîndoioase, să fie alipite din nou la pământurile noastre regești, prin mărturia acestei scrisori a noastre.

Dat la Bars, în a treia zi a octavelor sărbătorii Nașterii fericitului Ioan botezătorul, în anul Domnului o mie trei sute șaptezeci și doi.

Arh. Naț. Magh., Dl. 70 657. Xerocopie la Inst. de Ist. Cluj-Napoca/1372.

Orig., perg., cu urmele pecetii mari regești, aplicată pe verso, cu pete de umezeală și cu scrisul foarte șters în partea din dreapta a documentului.

¹ Pată de umezeală cea 2 cm. Petru era fiul lui Egidiu, fiul aceluiași Hench, cf. actul din 10 iulie 1372, Cenad, nr. 158.

² Pată de umezeală cea 4 cm; întegrire probabilă, după sens și potrivit formulei stereotipe.

³ Lectură probabilă, datorată acelorași pete de umezeală.

⁴ Pată de umezeală cea 4 cm; întregit parțial, după sens.

⁵ Rupt și pată de umezeală cea 1,5 cm; întregit după scrisoarea lui Ludovic I, regele Ungariei, din<1371-1372>,nr. 41.

⁶ Pată de umezeală cea 5 cm; întregit după aceeași scrisoare regească.

⁷ Pată de umezeală cea 2,5 cm; întregit după sens.

⁸ Pată de umezeală de cea 4 cm; întregit potrivit formulei stereotipe.

⁹ Pată de umezeală de cea 2,5 cm; întregit parțial, după sens.

¹⁰ Astfel în orig.

¹¹ Cuvânt ilizibil.

¹² Pată de umezeală de cea 5 cm; întregit pe baza contextului.

¹³ Rupt și pată de umezeală de cea 1,5 cm.

¹⁴ Pată de umezeală cea 3 cm; întregit după denumirea sărbătorii.

Nota quod numerus hominum in fossato castris Vrsue laborantium inferius hoc modo continetur.

Item Karapch XVIII homines destinavit.

Item filii Dan de Doboz XVI homines transmiserunt.

Item Johannes, filius Marchii de Dolch, VI homines destinavit.

Item Petrus de Juand I hominem destinavit.

Item de Sarad VII homines venerunt.

Item de Kaka, Paulus de Lyzkou II homines destinavit.

Item Johannes, filius Philippi de Budun, I hominem destinavit.

Item Dominicus, filius Desew de Bykamezeu, III homines destinavit.

Item idem Dominicus, filius Desew, de Woswar I hominem destinavit.

Item Nicolaus, filius Dominici de Fanchlaka, VI homines destinavit.

Item Dominicus, filius Johannis de Bykutha, IUI homines destinavit.

Item Nicolaus, filius Monis, I hominem de Hergoya destinavit.

Item Johannes, filius Nexe, de Libera villa, de districtu Beld², VI homines destinavit.

Item de districtu Sebeș LXXX homines venerunt³.

Item de civitate eiusdem XIII homines venerunt.

Item de Karan VI homines venerunt, tamen VII venire debuissent, sed I obmiserunt².

Item Dionysius, filius Pauli, et Georgius, nepus² archiepiscopi, II homines destinaverunt.

Item Blasius de Chorna I destinavit.

Item Johannes, filius Gregorii de Sormuld, II destinavit.

Item Nicolaus et Thomas, Pythyr dicti, II destinarunt² de villa Adriani.

Item Elekus, filius Luche de Poltua, II destinavit.

Item Johannes, filius Nicolai, et Stephanus de Chaba, II destinarunt².

Item de civitate Hudus VI homines venerunt.

Item de districtu eiusdem, de Belebur I venit.

Item Ladislaus, filius Galii de Wyoduar, X homines destinavit.

Item de civitate Lugas IX homines sunt destinați.

Item Dominicus, kenezius de Zynazeg, I hominem destinavit.

Item Johannes, filius Nexe, de kenezytu suo⁴, Purhuna vocato, I hominem destinavit.

Item Stanislaus de Honorych I destinavit.
 Item Dragamyr de Wyzag I destinavit.
 Item Bana, kenezius de Chinka, I destinavit.
 Item Roman, kenezius de Hudus, I destinavit.
 Item Thopsa, kenezius de Zaldubag, I destinavit.
 Item Balk, kenezius de Mylas, I destinavit.
 Item Karachon, kenezius de Zepmezeu, I destinavit.
 Item Juga et Thamerius, kenezii, III homines destinați sunt².
 Item Paulus, filius Zyn, II homines destinavit. >
 Item de Saasvar III homines sunt destinați.
 Item de Popd II homines sunt destinați.
 Item Paulus, filius Stephani de Chemey, I destinavit.
 Item Stephanus, filius Pauli bani de Nemethy, I destinavit.
 Item Anthonius, filius Thegunie, I destinavit.
 Item Paulus de Kaach, de Hurugzeg VII homines destinavit.
 Item Ladislaus, filius Galii de Athad, II homines destinavit.
 Item Georgyus de Gyrug I destinavit.
 Item Johannes, filius Nexe, de Chaba, de Thonay, de Kapulna IUI homines destinavit.
 Item Cosmas, kenezius de Vlasag, I destinavit.
 Item Chinkaz, kenezius de Zaldubag, I destinavit.
 Item Luchas de Zaldubag I destinavit.
 Item de Yeneu VI homines sunt destinați.
 Item Nicolaus, filius Garadych de Gereblies, I destinavit.
 Item de districtu Chery XVIII homines sunt destinați.
 Item de civitate eiusdem VIII homines sunt destinați.
 Item de Ohhad X homines sunt destinați.
 Item Nexe, filius Kopach de Zederries, I destinavit.
 Item Voyn de dicta Zederries I destinavit.
 Item Petrus, filius Guden de Gouasdy², II homines destinavit.
 Item Stan, kenezius de Neurinche, I hominem destinavit.
 Item Radul, kenezius, filius Scosac de Bynus, III homines destinavit.
 Item Stan de Zekus I destinavit.
 Item Iuan Ruphus de Zekus I destinavit.
 Item Laal de eadem Zekus I destinavit.
 Item Onpsa de eadem Zekus I destinavit.
 Item Luchas, kenezius de Huduspataka, I destinavit.
 Item⁵ Files, kenezius de Syrkech, II homines destinavit.
 Item Johannes, filius Drăguța de Vyzag, I destinavit.
 Item magister Petrus de Machedonia VI homines destinavit.
 Item Petrus, kenezius de Boldur, II homines destinavit.

De luat seama că numărul oamenilor care lucrează la șanțul cetății Orșova se arată mai jos în acest chip:

De asemenea Carapciu a trimis nouăsprezece oameni.

De asemenea fiii lui Dan de Duboz au trimis şaisprezece oameni.
 De asemenea Ioan, fiul lui Marcu de Dolaţ, a trimis şase oameni.
 De asemenea Petru de Ivanda a trimis un om.
 De asemenea din Sarad au venit şapte oameni.
 De asemenea din Kaka, Pavel de Lescoviţa a trimis doi oameni.
 De asemenea Ioan, fiul lui Filip de Budun, a trimis un om.
 De asemenea Dominic, fiul lui Dezideriu de Bykamezeu, a trimis trei oameni.
 De asemenea acelaşi Dominic, fiul lui Dezideriu, a trimis un om din Voswar.
 De asemenea Nicolae, fiul lui Dominic de Fanchlaka, a trimis şase oameni.
 De asemenea Dominic, fiul lui Ioan de Bycutha, a trimis patru oameni.
 De asemenea Nicolae, fiul lui Monis, a trimis un om din Hergoya.
 De asemenea Ioan, fiul lui Neacşu, a trimis şase oameni din ohaba districtului Beld.
 De asemenea din districtul Sebeş au venit optzeci de oameni.
 De asemenea din oraşul aceluiaşi <district> au venit treisprezece oameni.
 De asemenea din Caran au venit şase oameni, totuşi ar fi trebuit să vină şapte, dar pe unul l-au scăpat.
 De asemenea Dionisie, fiul lui Pavel, şi Gheorghe, nepotul arhiepiscopului, au trimis doi oameni.
 De asemenea, Blasiu de Cerna a trimis un <om>.
 De asemenea Ioan, fiul lui Grigore de Soruld, a trimis doi <oameni>.
 De asemenea Nicolae şi Toma zişi Pythyr au trimis doi <oameni> din satul lui Adrian.
 De asemenea Elekus, fiul lui Luca de Poltua, a trimis doi <oameni>.
 De asemenea Ioan, fiul lui Nicolae, şi Ştefan de Chaba au trimis doi <oameni>.
 De asemenea din oraşul Hodoş au venit şase oameni.
 De asemenea din districtul aceluiaşi <oraş>, din Belebur a venit un <om>.
 De asemenea Ladislau, fiul lui Gali de Idvor, a trimis zece oameni.
 De asemenea din oraşul Lugoş au fost trimişi nouă oameni.
 De asemenea Dominic, cnezul de Zynazeg, a trimis un om.
 De asemenea Ioan, fiul lui Neacşu, a trimis un om din cnezatul său numit Purhuna.
 De asemenea Stanislau de Honorici a trimis un <om>.
 De asemenea Dragomir de Visag a trimis un <om>.
 De asemenea Bana, cnezul de Chinka, a trimis un <om>.
 De asemenea Roman, cnezul de Hodoş, a trimis un <om>.
 De asemenea Thopsa, cnezul de Zaldubag, a trimis un <om>.
 De asemenea Balk, cnezul de Mylas, a trimis un <om>.
 De asemenea Karachon, cnezul de Zepmezeu, a trimis un <om>.
 De asemenea cnezii Iuga şi Thomerius au trimis trei oameni.
 De asemenea Pavel, fiul lui Zyn, a trimis doi oameni.
 De asemenea din Saasvar au fost trimişi trei oameni.
 De asemenea din Bobda au fost trimişi doi oameni.

De asemenea Pavel, fiul lui Ștefan de Cenei, a trimis un <om>.
De asemenea Ștefan, fiul lui Pavel banul de Nemet, a trimis un <om>.
De asemenea Anton, fiul lui Thegunia, a trimis un <om>.
De asemenea Pavel de Kaach a trimis șapte oameni din Hurugzeg.
De asemenea Ladislau, fiul lui Gali de Athad, a trimis doi <oameni>.
De asemenea Gheorghe de Giroc a trimis un <om>.

De asemenea Ioan, fiul lui Neacșu, a trimis patru oameni din Chaba, din Thonay și din Kapulna.

De asemenea Cozma, cnezul de Vlasag, a trimis un <om>.
De asemenea Chihkaz, cnezul de Zaldubag, a trimis un <om>.
De asemenea Luca de Zaldubag a trimis un <om>.
De asemenea din Janova au fost trimiși șase oameni.
De asemenea Nicolae, fiul lui Garadich de Gereblies, a trimis un <om>.
De asemenea din districtul Chery au fost trimiși optsprezece oameni.
De asemenea din orașul aceluiași <district> au fost trimiși nouă oameni.
De asemenea din Ohad au fost trimiși zece oameni.
De asemenea Neacșu, fiul lui Kopach de Sudriaș, a trimis un <om>.
De asemenea Voyn, tot de Sudriaș, a trimis un <om>.
De asemenea Petru, fiul lui Guden de Gavojdia, a trimis doi oameni.
De asemenea Stan, cnezul de Nevrincea, a trimis un om.
De asemenea Radul, cnezul, fiul lui Scosac de Biniș, a trimis trei oameni.
De asemenea Stan de Sacos a trimis un <om>.
De asemenea Ioan cel Roșu de Sacos a trimis un <om>.
De asemenea Laal, tot de Sacos, a trimis un <om>.
De asemenea Onpsa, tot de Sacos, a trimis un <om>.
De asemenea Luca, cnezul de Huduspataka, a trimis un <om>.
De asemenea Files, cnezul de Syrkech, a trimis doi <oameni>.
De asemenea Ioan, fiul lui Drăguța de Visag, a trimis un <om>.
De asemenea magistrul Petru de Macedonia a trimis șase oameni.
De asemenea Petru, cnezul de Boldur, a trimis doi oameni.

Arh. Naț. Magh., Dl. 48 024. Xerocopie la Inst. de Ist. Cluj-Napoca/1372.

Orig., hârtie.

EDIȚII: *Századok*, 1900, p. 610-612 (cu data: 1371-1372); *Documenta Valachorum*, p. 239-244 (cu aceeași dată); DRH-D, I, p. 100-103 (tot cu aceeași dată).

¹ Documentul poate fi datat, cu aproximație, prin corelare cu scrisoarea regelui Ludovic, din 22 mai <1372>, nr. 141, fiind considerat posterior acesteia, și pe baza contextului, din care rezultă că fiii lui Neacșu fuseseră repuși în stăpânirile lor din districtul Beld, urmare a scrisorii aceluiași rege, din 3 iulie 1372, Bars, nr. 154; cf. Mana Holban, *Din cronică*, p. 205, nota 152.

² Astfel în orig.

³ Urmează *Luchas*, tăiat de aceeași mână.

⁴ Urmează *Hahuna vocato*, scrie deasupra rândului și tăiate apoi, după care s-a scris, tot deasupra rândului, *Purhuna vocato*.

⁵ Urmează un nume, tăiat de aceeași mână.

⁶ În scrisoarea regească din 5 iulie 1369, apare cu numele *Zabadfalua*, alături de *Belinț* și de celelalte moșii confiscate de la fiii lui Neacșu (vezi DRH-C, XIII, p. 614).

Excellentissimo principi et domino¹ Lod<ouico>², dei gracia, illustri regi Hungarie, domino ipsorum metuendo, c<onventus monasterii beate virginis> Mărie de Clusmonostra, oraciones in domino pro vestri vita pariter et salute, cum perpetua fidelitate.

Litteras vestre excellencie annuales noveritis nos reverenter recepisse inter c<etera continentes quod quando>cunque⁵ et quotienscunque nos a data presencium per anni circulum per venerabile capitulum ecclesie Albensis Transsiluane vel per procuratorem, eius nomine, ad citaciones, inquisitiones, prohibi<ciones ...>⁶ possessionum propriarum apud manus suas habitatum reambulaciones, metarum erecciones et renovaciones, necnon ad omnia alia que iuxta regni consuetudinem talibus in processibus fieri consuevisset <facienda requi>remur⁷, nostrum mitteremus hominem pro testimonio fidedignum, quo presente, Petrus et Stephanus, filii Johannis de Chongwa, vel Stephanus et Petrus, filii Martini de Thate, <aut ... et>⁸ Jacobus, filii Myske de Bagow, an Mychael, filius Buken de Lapad, sive Ladislaus, filius Andree de Zenthmyhalteleke, seu Benedictus de Faragou, sin Ladislaus, filius Jo<hannis de Borsy>acobfolwa, aliis absentibus, homo vester, omnia premissa et singula promissorum exequeretur, ordine iuris observate Et tandem totiens quotiens expediens et necesse fieret, totius facti <seriem vestre>¹⁰ fideliter rescriberemus maiestati.

Nos igitur, preceptis vestre serenitatis satisfacere cupientes, ut tenemur, cum prefato Ladislao, filio Johannis de Borsyacabfolwa¹¹, homine vestro, nostrum hominem, <videlicet>¹² fratrem Johannem, presbiterum de collega¹³ nostro, ad reambulandum quandam possessionem dicti capituli Transsiluani, Pysky vocatam, metasque eiusdem erigendum et renovandum transmisimus pro testimonio fidedignum. Qui, demum ad nos reversi, concorditer nobis retulerunt quod ipsi, in festo sancti Ladislai regis et confessoris proxime preterito, ad faciem possessionis eiusdem capituli Transsiluani Pysky vocatam¹⁴, vicinis et commetaneis eiusdem universis legittime" convocatis et presentibus, pariter accedendo, primo eandem a parte possessionis Strygfolwa vocate, iuxta seriem instrumentorum ipsius capituli in spem ibidem exhibitorum, hoc modo reambulassent: incipiendo in fluvio Stryg vocato et descendendo per eundem in commetaneitate Petri, filii Ladislai, et Dionisii, filii Dionisii, nobilium de Stryg, heredum videlicet quondam comitis Emerici, filii Ladislai, contra aquilonem; de quo fluvio post longum processum saliendo extra super terram ad aquilonem, in quendam locum, ubi quondam arbor egur extitisset, extra quem prope in planicie, in quodam loco, in fine segetum, tres metas terreas quondam fuisse procuratores dominorum de dicto capitulo asseruissent, quarum una esset capituli, alia quondam predicti comitis Emerici, tertia vero filiorum Dedach, et ibi ecclesia inciperet tenere metas cum ipsis filiis Dedach; ubi Petrus, filius Stephani, filii Dedach, cum Johanne, filio suo, ac Petrus, filius Ladislai predictus, et Mychael, filius Andree, officialis predicti Dionisii pueri, filii Dionisii, in persona eiusdem domini sui, personaliter adherentes, ipsas tres metas in illo loco extitisse et veras fuisse, modo premissis inter eos

distinguentes", consona voce affirmassent; et ibi longitudo unius iugeris milio seminati, predictorum nobilium de Stryg, eidem loco trium metarum nune destructarum iungeretur. Abinde ivissent ad quendam locum inter fruges, ubi terra nobilium de Ikloud, scilicet Stephani et Petri, filiorum Nicolai, et Nicolai, filii Jacobi, vicinaretur terre nobilium de Dedachf<olwa>¹², ubi predicti procuratores ipsorum dominorum de capitulo quandam arborem nyar et sub eadem duas metas fuisse dixissent et nune esse destructas; ubi nobiles de Dedachfolwa, videlicet Petrus, <filius>¹² Symonis, et Johannes, filius Johannis, ex parte sua¹¹ a metarum ereccone eosdem prohibuissent. Exinde ulterius eundo pervenissent ad quendam locum fluminis Eruenaga vocati, cuius fossatum transeundo, prope ipsum in quodam loco duas <metas>¹² terreas fuisse et nune destructas esse dixissent. Ac ulterius eundo in commetaneitate terre filiorum Dedaach" contra aquilonem caderet in Morisium sub monte Aranhege vocato; ubi predicti nobiles de Dedachfolwa, videlicet Petrus, filius Symonis, et Johannes, filius Johannis, ac eciam ipsi nobiles de Jkloud ubique in commetaneitate ipsorum ab ereccone metarum ipsos prohibuissent. Quosquidem nobiles eodem die et loco contra predictos dominos de capitulo ecclesie Transsiluane, ad octavas festi beati Jacobi apostoli nune venturas, in vestram presenciam citavissent, rationem contradiecionis eorum reddituros; prout hec omnia prefatus homo vestre excellencie⁴ et nostrum testimonium predictum consequenter nobis recitarunt.

Datum octavo die sancti Ladislai.

<Pe verso, de aceeași mână:> <Domino regi pro>¹⁵ capitulo ecclesie Transsiluane, contra nobiles de Ikloud et de Dedachfolwa introscriptos supra reddenda⁴ racione⁴ contradiecionis, prohibicionis metarum erecconis possessionis eiusdem capituli, Pysky vocate, ad octavas festi beati Jacobi apostoli, citatoria.

Preaînălțatului principe și domn Ludovic, din mila lui Dumnezeu, vestitul rege al Ungariei, temutului lor stăpân, conventul mănăstirii fericitei fecioare Măria, din Cluj-Mănăstur, rugăciuni întru Domnul pentru viața și mântuirea voastră, cu veșnică credință.

Aflați că am primit cu plecăciune scrisoarea înălțimii voastre <dată> ca poruncă generală pe timp de un an, arătând între altele că noi vom fi datori ca de la data <scrisorii> de față, pe timp de un an, oricând și ori de câte ori vom fi chemați de către venerabilul capitol al bisericii Transilvaniei sau prin împuternicit, în numele acelui <capitol>, pentru facere de chemări în judecată, cercetări, opreliști ..., hotărniciri ale moșiilor sale aflate în stăpânirea sa, ridicări și înnoiri ale semnelor de hotar, precum și pentru toate celelalte care, potrivit obiceiului țării, se obișnuiesc a se face prin astfel de acte, să trimitem pe omul nostru de mărturie vrednic de crezare, înaintea căruia, Petru ori Ștefan, fiii lui Ioan de Ciunga, sau Ștefan ori Petru, fiii lui Martin de Totoiu, sau ... ori Iacob, fiii lui Myske de Băgau, sau Mihail, fiul lui Buken de Lopadea, sau Ladislau, fiul lui Andrei de Sânmihaiu, sau Benedict de Fărăgău sau, în lipsa celorlalți, Ladislau, fiul lui Ioan de Borsyacobfolwa, omul vostru, să împlinească toate cele de mai sus și fiecare din cele de mai sus, păzindu-se rânduiala legii. Și apoi, când și de câte ori se cuvine și va fi nevoie, să vă facem cunoscut în scris întocmai, Maiestății voastre, desfășurarea întregului fapt.

Noi, aşadar, dorind să împlinim poruncile Luminăţiei voastre, după cum suntem datori, am trimis, împreună cu pomenitul Ladislau, fiul lui Ioan de Borsyacobfolwa, omul vostru, pe omul nostru de mărturie vrednic de crezare, adică pe fratele Ioan, preot din conventul nostru, pentru a hotărâni moşia zisului capitlu <al bisericii> Transilvaniei, Simeria numită, şi a ridica şi înnoi semnele ei de hotar. Aceştia, apoi, întorcându-se la noi, ne-au spus într-un glas că ei, ducându-se la sărbătoarea sfântului rege şi mărturisitor Ladislau, ce a trecut de curând¹⁶, la faţa locului pe moşia celui capitlu <al bisericii> Transilvaniei, Simeria numită, fiind chemaţi în chip legiuit toţi vecinii şi megieşii ei, şi fiind ei de faţă, au hotărânit-o potrivit cuprinsului actelor celui capitlu arătate acolo în original, mai întâi dinspre moşia numită Strygfolwa, în acest chip: <hotarul> începe de la râul numit Strei şi coboară prin el înspre miazănoapte, prin megieşia lui Petru, fiul lui Ladislau, şi a lui Dionisie, fiul lui Dionisie, nobili de Stryg, adică moştenitorii răposatului comite Emeric, fiul lui Ladislau; după un drum lung ieşind din acest râu pe pământ, înspre miazănoapte, într-un loc unde fusese odinioară un copac <numit> arin, pe care <lăsându-l> în afară, aproape în câmpie, într-un loc <aflat> la capătul semănăturilor, împuterniciţii domnilor din zisul capitlu au spus că odinioară au fost trei movile de hotar, dintre care una era a capitlului, alta, a răposatului sus-zis comite Emeric, iar cea de-a treia, a fiilor lui Dedach, şi acolo, biserica începe să aibă hotare cu acei fii ai lui Dedach; unde, Petru, fiul lui Ştefan, fiul lui Dedach, împreună cu Ioan, fiul său, precum şi sus-zisul Petru, fiul lui Ladislau, şi Mihail, fiul lui Andrei, slujbaşul sus-zisului Dionisie, copilul, fiul lui Dionisie, în numele celui stăpân al său, venind ei înşişi, au mărturisit într-un glas că aceste trei semne de hotar fuseseră în acel loc şi că erau adevărate, despărţindu-i pe ei în chipul de mai sus; şi acolo, întinderea unui iugăr semănat cu mei, al sus-zişilor nobili de Stryg, se întâlneşte cu acel loc al celor trei semne de hotar, acum distruse. De aici au mers la un loc, <aflat> între grâne, unde pământul nobililor de Ikloud, adică Ştefan şi Petru, fiii lui Nicolae, şi Nicolae, fiul lui Iacob, se învecinează cu pământul nobililor de Biscaria, <şi> unde sus-zişii împuterniciţi ai acelor domni din capitlu au spus că fusese un plop şi sub el, două semne de hotar, şi acum ele sunt distruse; în care loc, nobilii de Biscaria, adică Petru, fiul lui Simion, şi Ioan, fiul lui Ioan, i-au oprit de la ridicarea semnelor de hotar dinspre partea lor. De aici mergând mai departe, au ajuns la un loc al râului numit Eruenaga, al cărui vad trecându-l, au spus că lângă acesta, într-un anume loc au fost două movile de hotar şi acum sunt distruse. Şi mergând mai departe prin megieşia pământului fiilor lui Dedach, spre miazănoapte, <hotarul> cade în Mureş, sub dealul numit Uroi, unde sus-zişii nobili de Biscaria, adică Petru, fiul lui Simion, şi Ioan, fiul lui Ioan, şi chiar acei nobili de Ikloud s-au împotrivit pretutindeni în vecinătatea lor la ridicarea semnelor de hotar ale aceiaşi <moşii>. Pe care nobili, ei i-au chemat, în aceeaşi zi şi în acelaşi loc, înaintea voastră, la octavele sărbătorii fericitului apostol Iacob¹⁷, care vor veni în curând, de faţă cu sus-zişii domni din capitlu bisericii Transilvaniei, ca să spună temeiul împotrivirii lor; după cum pomenitul om al înălţimii voastre şi sus-zisul om al nostru de mărturie ne-au spus nouă la fel toate acestea.

Dat la octavele zilei sfântului Ladislau¹⁸.

<Pe verso, de aceeaşi mână> Domnului rege, pentru capitlu bisericii Transilvaniei, <scrisoare> de chemare în judecată la octavele sărbătorii fericitului

apostol Iacob, împotriva nobililor de Ikloud și de Biscaria, scriși în cuprinsul <actului>, cu privire la spunerea temeiului împotrivirii și opreliștii la ridicarea semnelor de hotar ale moșiei aceluia capîtlu numite Simeria.

Bibi. Batthyaneum, Arh. capitl. Alba Iulia, lădița 5, nr. 683. Fotocopie la Inst. de Ist. Cluj-Napoca/1372.

Orig., hârtie, cu o ruptură și pete de umezeală, și cu urme de pecete aplicată pe verso.

Rezumat în scrisoarea lui Ioan, vicevoievodul Transilvaniei, din 29 august 1377, păstrată ca transumpt în actul conventului din Cluj-Mănăștur, din 26 noiembrie 1377, la Arh. Naț. Magh., Dl. 29 434.

REGESTE: Beke, *Erd. kdpt.*, p. 143, nr. 683 (cu data greșită: 1382 (?) iulie 4); *Tort. Târ.*, 1892, p. 639, nr. 683 (cu data: 1382?).

¹ Urmează *domino*, șters de aceeași mână.

Rupt cea 0,5 cm; întregit pe baza contextului.

Rupt cea 5 cm; întregit pe baza contextului.

⁴ Scris deasupra rândului, de aceeași mână.

Rupt cea 4,5 cm; întregit după sens.

Rupt cea 4 cm; întregit parțial după sens.

Rupt cea 3,5 cm; întregit după sens.

⁸ Rupt cea 3 cm; întregit parțial după sens.

Rupt cea 2,5 cm; întregit pe baza contextului.

Pată de umezeală de cea 2,5 cm; întregit după sens.

¹⁴ Astfel în orig.

¹ Pată de umezeală cea 1 cm; întregit după sens și context.

Corect: *convenții*.

¹ Corect: *vocate*.

¹ Rupt cea 1,5 cm; întregit după sens și context.

¹⁶ 27 iunie 1372.

¹⁷ 1 august 1372.

întrucât anul emiterii scrisorii lipsește, datarea s-a făcut pe baza scrisorii lui Ioan, vicevoievodul Transilvaniei, din 29 august 1377, în care este rezumată scrisoarea de față și se menționează și anul emiterii ei, anul 1372. De altfel, în același an 1372 se hotărâcesc și moșiile Gârbova și Aiud ale aceluiași capîtlu (vezi nr. 130, 148, 149). Vezi și actul din 15 aprilie 1372, nr. 127, privitor la litigiul dintre episcopul bisericii Transilvaniei și nobilii de Dăbâca.

Nos, capitulum ecclesie Chanadiensis, memorie commendantes tenore presencium significamus quibus expedit univesis quod, in noștri personaliter constitutus presencia, Johannes, filius Hench de Belenus, est confessus viva voce quod ipse, fraterne dileccionis ductus affectu, directam medietatem eiusdem possessionis sue, Belenus vocate, in comitatu de Krassow adiacentis, per regiam maiestatem pro suis serviciis sibi donate, cum omnibus suis utilitatibus, silvis videlicet, nemoribus, pratis, fenetis, aquis, aquarumque decursibus, terris arabilibus, usualibus et campestribus, cultis et incultis, et aliis pertinenciis suis universis, et quibuslibet iuribus ad ipsam medietatem spectare debentibus, Petro, filio Egidii, filii eiusdem Hench, dedisse, donasse, contulisse et tradidisse, ac

coram nobis dedit, donavit, contulit et tradidit, per ipsum Petrum perpetuo in filio filiorum heredumque suorum per successores irrevocabiliter, pacifice et quiete possidendam, tenendam pariter et habendam, manus suas ex nune in antea de ipsa medietate possessionis omnimodo eximendo. Presentes, cum nobis reportate fuerint, in formam noștri privilegii redigi faciemus.

Datum Sabbato proximo ante festum beate Margarethe virginis, anno domini M^{TM} CCC^{rao} LXX^{m10} secundo.

Noi, capitlul bisericii de Cenad, prin cuprinsul scrisorii de față, dăm de știre și facem cunoscut tuturor căroră se cuvine că, înfățișându-se însuși înaintea noastră, Ioan, fiul lui Hench de Belenus, a mărturisit prin viu grai că el, mînat de dragostea frățească, a dat, a dăruit, a hărăzit și a lăsat lui Petru, fiul lui Egidiu, fiul aceluiăși Hench, dreapta jumătate a aceleiași moșii a sa, Belenus numită, aflată în comitatul Caras, dăruită lui de către Maiestatea regească pentru slujbele sale, împreună cu toate folosințele sale, adică cu pădurile, dumbrăvile, răturile, fînațele, apele și cursurile de apă, cu pămînturile de arătură, de folosință și de cîmp, lucrate și nelucrate, și cu toate celelalte ce țin de ea, precum și cu drepturile de orice fel care trebuie să țină de această jumătate, și i-a dat-o, i-a dăruit-o, i-a hărăzit-o și i-a lăsat-o și înaintea noastră, ca să fie stăpînită, ținută și avută nestrămutat, în pace și în liniște, de către acel Petru, pe veci, fii de fiii săi, și de către urmașii moștenitorilor lor, luându-și cu totul, de acum înainte, mîinile sale de pe jumătatea de moșie. Iar scrisoarea de față, cînd ne va fi adusă înapoi, vom pune să fie întocmită în formă de privilegiu al nostru.

Dat în sîmbăta cea mai apropiată dinaintea sărbătorii fericitei fecioare Margareta, în anul Domnului o mie trei sute șaptezeci și doi.

Arh. Naț. Magh., Dl. 52 222. Xerocopie la Inst. de Ist. Cluj-Napoca/1372.

Transumpt în actul capitlului din Cenad, din 28 martie 1374, nr. 309.

EDIȚII: „Banatica”, 1993/11, p. 60.

REGEȘTE: *Kállay*, II, p. 163, nr. 1691.

ISS 1372 iulie 11 (*die dominico proximo ante festum beate Margarethe*), <Oradea>

Capitlul din Oradea (*Waradiensis*) adeverește că Nicolae, fiul lui Petru de Komlod, i-a oprit pe Nicolae, fiul lui Chak de Dara, și pe Matei, fiul lui Petru de Dara (*Darah*) de la folosirea silnică a părții sale din moșia Komlod.

Arh. Naț. Magh., Dl. 64 937. Fotocopie la Inst. de Ist. Cluj-Napoca/1372.

Orig., hîrtie, cu urme de pecete de închidere aplicată pe verso.

165

1372 iulie 15, Curtea de Argeș

Uladislaus, woyuoda Transalpinus, banus de Zerinio¹ et dux nove plantacionis terre Fugaras, notum facimus universis, presentibus et futuris, quod magister Ladislaus, strennuus¹ miles, filius quondam Janus Meyster de Dobka, nepos Myked

bani, noster consangwineus¹ dilectus et fidelis, cum esset liber factus ab excellentissimo principe Lodwico, illustri rege Vngarie, adhuc nos semper eramus sub iugo et in gracia regis predicti, exercitum validum contra Torcos infideles et imperatorem de Tyrna in Bulgaria proclamare fecimus, ipse magister Ladislaus de Dobka, strennuus¹ miles supradictus, noster caro et sangwis¹ in genitura, nobiscum et cum exercitu nostro viriliter contra sevissimos et infideles Thorcos¹ et imperatorem de Tyrna ipsosque invadendo properavit, actus militares nobiles et honorificos ibidem exercendo, propter fidem christianitatis et gratiam serenissimi principis Lodwici, regis Vngarie, obtinentis, ita quod ipse Lasla¹ Meister¹ de Dobka in invasione infideles supradictos, causa omnipotentis dei gracia et regis predicti, capud² suum causa timoris declinando retrorsum nunquam movebatur.

Et cum tantam fidem semper in ipso Ladislao percepimus, vidimus et invenimus, ex parte domini nostri regis et nostri dedimus et assignavimus sibi, propter huiusmodi servicia fidelia nobis semper exhibita et propter consangwinitatis¹ annexionem, qua ligati sumus, forum dictum Sherkkengen, situm in terra Fugaras, prope Alt, cum suis pertinenciis, item villam dictam Venetze, villam Kotzalat, villam que vocatur Calida Aqua, villam Dogbka¹, cum omnibus suis iuribus et pertinenciis, quemadmodum possidebant et in possessione habebant olym¹ fi lli Barnabe, perpetue possidendas. Eciam ipsum Ladislaum de Dobka, nostrum consangwineum dilectum, qui una nobiscum semper extiterat fidelis et subiectus serenissimo principi Lodwico, illustri regi Vngarie, domino nostro naturali, investimus et perpetuamus in hereditatibus et possessionibus supradictis, fide nostra mediante, tali consideracione, si et quando ipsum Ladislaum de Dobka, filium Janus Meyster de Dobka, nepotem Myked bani, predictum, contingeret transire universe carnis viam, Nicolaus, filius ipsius Ladislai <de> Dobka, aut filia³, que post ipsum in vita remanserit aut remanserint, seu alter ipsorum et ab ipsis in posterum venientibus genitura, predictum forum, videlicet Scherkkengen, villas et possessiones supranominatas debent iure hereditario successoris perpetue possidere; quod sub iuramento fidei et capitis nostri affirmamus, omni revocatione semota, nec revocare valeamus et debeamus, sicut¹ iuramento nostro concessimus et confirmavimus. Quam donacionem sic fecimus nostro dilecto consangwineo¹ Ladislao de Dobka eiusque successoribus perpetue, cum eramus in gracia copiosa domini nostri Lodwici, regis Vngarie. Quare supplicamus serenissimo domino nostro Lodwico, illustri regi Vngarie, domino nostro <naturali, eiusque successor>ibus⁴ quatenus litteras nostras presentes in vigore suo confirmet et coroborent⁵, et donacionem nostram sic nostro dilecto consangwineo¹ et fratri factam, se<cundum quod profertur, confirmet et stabilia>nt⁶.

Eciam nostris successoribus, qui in nostro woyuodatus dominio erunt successores, ac baronibus supplicamus et committimus simiiter <ut litteras nostras presentes non violent>⁶, nec revocent, ne iuramentum nostrum disrumpetur¹ contra salutem et in detrimentum anime nostre, et quod donacio nostra facta nostro dilecto con<sangwineo Ladislao de D>obka⁴, strennuo¹ militi, scilicet³ secundum quod in presenti pagina continetur, quia serviciis fidelissimis apud nos meruit et eam donacionem obtinuit, perpetue unacum suis successoribus predictas possessiones possidere; eciam si nos vel aliquis successorum nostrorum in posterum litteras

nostras presentes et donacionem presentem suprascriptam revocare intenderet, impedire, recipere vellet et presenti karte¹ contradiceret et donacioni, fiet super talem aut tales furor et indignacio dei, beate virginis Mărie, omnium sanctorum, indignacio sanctorum regum Stephani, Ladyslai¹ et Emerici.

In quorum omnium supradictorum testimonium firmitatemque perpetuam, presentes litteras nostras scribi et noștri maioris sigillii appensione fecimus roborari.

Datum in arce Argies, in nostra residencia, sub anno domini Millesimo trecentesimo septuagesimo secundo, in die Divisionis apostolorum proxime preterito.

Vladislav, voievodul Țării Românești, ban de Severin și duce al Țării Făgărașului - nouă întemeiere, facem cunoscut tuturor, celor de față și viitori, că magistrul Ladislau, viteazul cavaler, fiul răposatului magistru Ioan de Dăbâca, nepotul lui Micud banul, ruda noastră de sânge iubită și credincioasă, atunci când a primit slobozire de la Preaînaltul principe Ludovic, ilustrul rege al Ungariei, pe când eram necurmat sub ascultarea și îndurarea regelui mai sus-zis, <și> când am poruncit să se ridice o oaste puternică împotriva necredincioșilor turci și a împăratului de la Târnovo din Bulgaria, acest magistru Ladislau de Dăbâca, sus-zisul viteaz cavaler, trup și sânge al nostru prin naștere, năvălind cu noi și cu oastea noastră, s-a luptat vitejește împotriva preacruzilor și necredincioșilor turci și a împăratului de la Târnovo, săvârșind acolo isprăvi ostășești Preastrălucite și vrednice de cinste pentru credința creștinătății și pentru dobândirea milostivirii prealuminatului principe Ludovic, regele Ungariei, astfel că acest magistru Ladislau de Dăbâca n-a dat niciodată înapoi și nu și-a ferit capul său de teamă în lupta împotriva necredincioșilor mai sus-ziși, pentru cauza lui Dumnezeu cel Atotputernic și pentru îndurarea sus-zisului rege.

Și deoarece am aflat, am văzut și am găsit întotdeauna atâta credință la acest Ladislau, noi, pentru astfel de slujbe credincioase, pe care întotdeauna ni le-a făcut, și pentru legătura rudeniei de sânge cu care suntem legați, i-am dat și i-am trecut în stăpânire, din partea domnului nostru, regele, și a noastră, târgul numit Șercaia, așezat în Țara Făgărașului, lângă Olt, cu cele ce țin de el, de asemenea satul numit Veneția, satul Cuciulata, satul care se cheamă Hoghiz <și> satul Dopca, cu toate drepturile lor și cu cele ce țin de ele, după cum le-au stăpânit și le-au ținut în stăpânire răposății fii ai lui Barnaba, ca să-i fie stăpânire veșnică. Pe acest Ladislau de Dăbâca, iubita noastră rudă de sânge, care, împreună cu noi, a fost întotdeauna credincios și supus Prealuminatului principe Ludovic, ilustrul rege al Ungariei, domnul nostru firesc, îl împuternicim și îl înveșnicim în moștenirile și stăpânirile mai sus-zise, pe credința noastră, cu această înțelegere că, dacă și când se va întâmpla ca sus-zisul Ladislau de Dăbâca, fiul magistrului Ioan de Dăbâca, nepotul lui Micud banul, să treacă pe drumul a toată făptura, <atunci> Nicolae, fiul acestui Ladislau de Dăbâca, sau fiica lui, care ar rămâne în viață după dânsul, sau unul din ei, și vlăstarul care s-ar trage după aceea dintr-înșii să stăpânească pe veci ca moștenitori cu drept de moștenire târgul sus-zis, anume Șercaia, și satele și moșiile mai sus-numite. Și aceasta o întărim cu jurământ pe credința și capul nostru, înlăturând orice întoarcere <a daniei>, și ca noi să nu putem și să nu fim datori să o luăm înapoi, după cum am dat-o și am întărit-o cu jurământul nostru. Iar dania

aceasta am făcut-o astfel iubitei noastre rude de sânge, Ladislau de Dăbâca, și urmașilor lui, pe veci, pe când eram noi în milostivirea deplină a domnului nostru Ludovic, regele Ungariei. De aceea rugăm pe Prealuminatul nostru domn Ludovic, ilustrul rege al Ungariei, domnul nostru firesc, și pe urmașii lui ca să întărească și să consfințească această scrisoare a noastră, și să întărească și să așeze dania noastră făcută astfel iubitei noastre rude de sânge și frate, după cum se arată.

De asemenea, cerem și poruncim urmașilor noștri, care vor fi urmași în stăpânirea voievodatului nostru, precum și boierilor să nu calce și să nu întoarcă această scrisoare a noastră, să nu strice jurământul nostru, spre paguba mântuirii sufletului nostru, și <să păstreze> dania noastră făcută iubitei noastre rude de sânge Ladislau de Dăbâca, viteazul cavaler, în chipul în care se arată în scrisoarea de față, pentru că s-a învrednicit și a dobândit această danie prin slujbe preacredincioase față de noi, ca să stăpânească în veci moșiile mai înainte zise, împreună cu urmașii lui; ba chiar, dacă noi sau vreunul dintre urmașii noștri în viitor ar încerca să strice scrisoarea noastră de față și această danie mai sus-scrisă <și> ar vrea să împiedice într-adevăr și să se ridice împotriva cărții și daniei de față, asupra unuia sau unora ca aceștia să cadă mânia și pedeapsa lui Dumnezeu, a fericitei fecioare Măria, a tuturor sfinților <și> mânia sfinților regi Ștefan, Ladislau și Emeric.

Spre mărturia și tăria veșnică a tuturor celor mai sus-scrise, am poruncit să se scrie scrisoarea noastră de față și să se întărească prin atârnarea peceteii noastre celei mari.

Dat în cetatea Argeș, în scaunul nostru, în anul Domnului o mie trei sute șaptezeci și doi, în ziua <sărbătorii> Despărțirii apostolilor, de curând trecută.

Arh. Naț. Magh., Dl. 26 376. Fotocopie la Inst. de Ist. Cluj-Napoca/1372.

Orig., perg., pecete atârnată, căzută. Lexicul și topica frazelor sunt mai puțin obișnuite pentru această perioadă.

Copie în colecția Cornides, la Bibi. Univ. Budapesta.

EDIȚII: *Fridvaldszky*, p. 80; *Katona*, X, p. 540; *Fejer*, IX/4, p. 477-480; *Hurmuzaki-Densuşianu*, 1/2, p. 198-200, *Ub.*, II, p. 386-387; Haşdeu, *Negru-Vodă*, CCLXXIX-CCLXXX; Puşcariu, *Fragmente*, IV, p. 32-35; *Panaitecu*, p. 33-35 (sub: 1372 iulie); DIR-B, I, p. 23-25, 294-295 (cu data greşită: 16 iulie 1372); Şincai, *Hronica*, I, p. 518-520; DRH-B, I, p. 14-17 (cu data greşită: 16 iulie 1372); DRH-D, I, p. 103-106.

REGEȘTE: Benko, *Milcovia*, II, p. 283; Eder, *Observationes*, p. 54; *Transilvania*, 1872, p. 67; *Documenta Valachorum*, p. 245—247.

¹ Astfel în orig.

² Corect: *caput*.

³ Scris deasupra rândului, de aceeași mână.

⁴ Pată de umezeală cea 4 cm; întregit după sens.

⁵ Corect: *corroborant*.

⁶ Pată de umezeală cea 6 cm; întregit după sens.

161   1372   iulie   15   (*feria quinta proxima post festum beate
Margarete virginis*), Csenger

Cei patru juzi ai nobililor din comitatul Satu Mare {*de comitatu Zothmariensi*} adevăresc că doamna Ecaterina, văduva lui Gheorghe, fiul lui Iacob,

oaspete din Voya, l-a socotit descărcat pe Benedict, fiul lui Nicolae, de asemenea oaspete din Voya, de cele cinci mărci la care fusese osândit ca părtaș la moartea soțului ei.

Arh. Naț. Magh. Di. 96 473. Xerocopie la Inst. de Ist. Cluj-Napoca/1372.
Orig., hârtie.

162

1372 iulie 17, Titel

Excellentissimo principi, domino Lodouico, dei gracia, illustri regi Hungarie et Polonie, domino eorum metuendo, capitulum ecclesie Tytulensis, oracionum suffragia devotarum.

Litteras vestre serenitatis nobis directas, honore quo decuit, noveritis recepisse in hec verba: <Urmează actul lui Ludovic I, regele Ungariei, din 16 mai 1372, Vișegrad, nr. 139>. Nos igitur, mandatis vestre excellencie obedire cupientes, ut tenemur, unacum prefato Michaeli, filio Dyonisii, homine vestro, nostrum hominem, videlicet magistrum Valentinum, socium et concanonicum nostrum, ad premissa fideliter exsequenda pro testimonio transmisimus fidedignum. Qui, demum exinde ad nos reversi, nobis uniformiter retulerunt quod ipsi, feria secunda proxima post octavas <festi>' beatorum Petri et Pauli apostolorum, nune preteritas, ad faciem diete possessionis Waya et aliarum villarum ad eandem pertinencium, vicinis et commetaneis earundem universis legitime² inibi convocatis, pariter accessissent, ubi, dum easdem recapere et, per suas veras metas, reambulare ac demum ipsis Georgio et Benedicto, filiis Johannis, eo iure, quo ipsis pertinere dignoscerentur², <statue>re¹ voluissent, tune Andreas, f<amiliar>'is' et officialis magistrorum Benedicti, Petri et Nicolai, filiorum² Heem, ac Nicolai, filii eiusdem <magistri Benedicti>⁴, in personis eorundem dominorum <suorum, ipsos, non a reambu>lacione⁵, sed a statucione et ereccione prohibuisset. Facta igitur prohibicione, ipsi, eodem in die et loco, annotatos magistros Benedictum, Petrum et Nicolaum, <filios He>em³, ac Nicolaum, filium dicti magistri Benedicti, contra prelibatos Georgium et Benedictum, in vestram citassent presenciam, octavas festi Nativitatis beate virginis nune venturi pro eisdem, pro termino coram vobis comparendi, assignassent.

Datum sexto die citacionis, anno quo supra.

<Pe verso, de aceeași mână:> Domino regi, pro magistro Benedicto, filio Heem, et aliis intranominatis, contra Georgium et Benedictum, filios Johannis de Waya, ad octavas festi Nativitatis beate virginis citacionis relatorie.

Preaînălțatului principe, domnului Ludovic, din mila lui Dumnezeu, ilustrul rege al Ungariei și Poloniei, temutului lor stăpân, capitulul bisericii din Titel, prinosul cucernicelor sale rugăciuni.

Aflați că <noi> am primit cu cinstea cuvenită scrisoarea Luminăției voastre trimisă nouă, având acest cuprins: <Urmează actul lui Ludovic I, regele Ungariei, din 16 mai 1372, Vișegrad, nr. 139>. Noi, așadar, dorind să ne supunem, după cum

suntem datori, poruncilor înălțimii noastre, am trimis, împreună cu pomenitul Mihail, fiul lui Dionisie, omul vostru, pe omul nostru, anume pe magistrul Valentin, tovarășul și fratele nostru canonic, ca om de mărturie vrednic de crezare, pentru împlinirea întocmai a celor de mai sus. Aceștia, întorcându-se apoi de acolo la noi, ne-au spus deopotrivă că ei s-au dus împreună, în luna de după octavele, acum trecute, ale sărbătorii fericiților apostoli Petru și Pavel⁵, la fața locului, pe pomenita moșie Woya și în celelalte sate care țin de ea, fiind chemați acolo, în chip legiuit, toți vecinii și megieșii lor, unde, pe când au voit să le dobândească din nou și să le hotărânicească după adevăratele lor hotare, iar apoi să le dea în stăpânire lui Gheorghe și Benedict, fiii lui Ioan, cu acel drept, cu care se știe că țin de ei, atunci, Andrei, slujitorul și slujbașul magistrilor Benedict, Petru și Nicolae, fiii lui Heem, precum și al lui Nicolae, fiul aceluiași magistru Benedict, i-a oprit pe ei⁷, în numele acelorași stăpâni ai săi, nu de la hotărnicire, ci de la darea în stăpânire și ridicarea semnelor de hotar. Făcându-se, așadar, opreliștea, ei i-au chemat, în aceeași zi⁶ și în același loc, pe sus-însemnații magistri Benedict, Petru și Nicolae, fiii lui Heem, și pe Nicolae, fiul zisului magistru Benedict, ca să stea fața cu pomeniții Gheorghe și Benedict, <la judecată> înaintea voastră, hotărându-le lor ca soroc de înfățișare înaintea voastră octavele sărbătorii, acum viitoare, a Nașterii fericitei fecioare⁸.

Dat în a șasea zi a chemării, în anul de mai sus.

<Pe verso, de aceeași mână:> Domnului rege, pentru magistrul Benedict, fiul lui Heem, și pentru ceilalți însemnați înăuntru, împotriva lui Gheorghe și Benedict, fiii lui Ioan de Woya, dare de seamă a chemării la octavele sărbătorii Nașterii fericitei fecioare⁸.

Arh. Naț. Magh., Dl. 52 201. Xerocopie la Inst. de Ist. Cluj-Napoca/1372.

Orig., hârtie, cu urmele unei peceți ogivale, de închidere, aplicată pe verso.

REGESTE: *Kállay*, II, p. 163, nr. 1692.

¹ Pată de umezeală cea 1,5 cm; întregit după sens.

² Astfel în orig.

³ Pată de umezeală cea 1,5 cm; întregit după sens și pe baza contextului.

⁴ Pată de umezeală cea 4 cm; întregit pe baza contextului.

⁵ Pată de umezeală cea 6 cm; întregit astfel după sens și pe baza scrisorii lui Iacob de Zips, judele curții, din 22 septembrie 1372, Vișegad, nr. 180.

⁶ 12 iulie <1372>.

⁷ Adică pe omul regelui și pe omul de mărturie.

⁸ 15 septembrie <1372>.

Relligiosis' viris et honestis, conventui ecclesie beate Mărie virginis de Koiosmonostora, amicis suis, Johannes, vicewoywoda Transsilvanus, amiciciam paratam.

Dicit nobis comes Nicolaus, filius Cristiani de Wyfalw, quod ipse, iuxta continenciam instrumentorum suorum, in dominium recte dimidietatis cuiusdam possessionis Pokafalua vocate, ipsum de iure tangentis, per formam iuris vellet

introire, si contradiccio cuiuspian eidem non obviaret in hac parte. Quare vestram requirimus amicitiam presentibus diligenter quatenus vestrum mittatis hominem pro testimonio fidedignum, quo presente, Petrus et Ladislaus, filii Johannis de Peturfalua, ac Nicolaus dictus Baguth² de Iclund, aliis absentibus, homo. noster, ad faciem predictae possessionis Pokafalua vocata accedendo, vicinis et cometaneis² eiusdem undique legitime inibi convocatis, et presentibus, rectam dimidietatem eiusdem possessionis Poukafalua² vocata, iuxta continenciam instrumentorum eiusdem, eidem comiti Nicolao, filio Cristiani, cum omnibus suis utilitatibus et pertinenciis quibuslibet, statuatur et relinquitur perpetue possidendam, si per quempian non fuerit contradictum. Contradictores vero, si qui fuerint, citeți eosdem contra eundem Nicolaum ad nostram presenciam ad terminum competentem, racionem contradiccionis ipsorum reddituros. Et post hec, ipsius possessionarie statucionis seriem ac, si necesse fuerit, nomina contradictorum, diem et locum citacionis, cum termino assignato, nobis in vestris litteris amicabiliter rescribatis.

Datum in Sancto Emerico, in vigilia festi beati Jacobi apostoli, anno domini Millesimo tricentesimo² septuagesimo secundo.

Cuvioșilor și cinstiților bărbați, conventului mănăstirii fericitei fecioare Măria din Cluj-Mănăstur, prietenilor săi, Ioan, vicevoievodul Transilvaniei, cu toată prietenia.

Ne spune cornițele Nicolae, fiul lui Cristian de Ohaba, că, potrivit cuprinsului actelor sale, vrea să între legiuit în stăpânirea dreptei jumătăți a unei moșii numite Păuca, ce ține de drept de el, dacă nu-i va sta în cale vreo împotrivire din partea cuiva în privința aceasta. De aceea, prin <scrisoarea> de față cerem cu stăruință Prieteniei voastre să trimiteți spre mărturie omul vostru vrednic de crezare, în fața căruia, omul nostru, Petru sau Ladislau, fiii lui Ioan de Petrisat, ori, în lipsa acestora, Nicolae zis Baguth de Iclod, ducându-se la pomenita moșie numită Păuca, după ce va chema legiuit acolo vecinii și megieșii din toate părțile ai acelei moșii, și de față cu ei, să dea în stăpânire aceluiași comite Nicolae, potrivit cuprinsului actelor sale, dreapta jumătate a acelei moșii numite Păuca, dimpreună cu toate folosințele ei și cu toate cele ce țin de ea, și să i-o lase lui spre veșnică stăpânire, dacă nu se va împotrivi cineva; iar dacă vor fi unii împotriviitori, să-i cheme <ca să stea> față cu același Nicolae înaintea noastră, la un soroc potrivit, spre a da seamă de împotrivirea lor. Iar după acestea, să aveți bunătatea a ne da seama în scrisoarea voastră despre desfășurarea acelei dări în stăpânire de moșie și, dacă va fi nevoie, despre numele împotriviitori lor, ziua și locul chemării, cu sorocul hotărât.

Dat la Sântimbru, în ajunul sărbătorii fericitului apostol Iacob, în anul Domnului o mie trei sute șaptezeci și doi.

Arh. Naț. Rom., D. J. Cluj, Doc. medievale. Col. J. Kemeny, nr. 64.

Transumpt în actul conventului din Cluj-Mănăstur, din 12 august 1372. nr. 167.

EDIȚII: *Ub.*, II, p. 387-388.

REGESTE: *Tort. Târ*, 1889, p. 553, nr. 148.

Corect: *religiosis*.

² Astfel în transumpt.

Nos, magister Johannes, archydiaconus de Kykullew, venerabilis in Christo patris domini Demetrii, dei et apostolice sedis gracia, episcopi Transsiluani, vicarius in spiritualibus generalis, significamus tenore presencium quibus expedit universis quod, cum nobiles viri, magister Ladislaus, filius Andree, quondam vicewoyuode, Johannes, Emericus, Thomas et Andreas, filii Andree, necnon Stephanus, filius Luce de Gyog, nobilibus viris, videlicet Ladislao, Johanni litterati, Mychaeli et Nicolao, filiis Andree, filii Nicolai dicti Chol de Zenthmyhaltelke, et Nicolao, filio Nicolai de Wolko, iuxta continenciam priorum litterarum nostrarum composicionalium et obligatarum, quinquaginta septem florenos cum medio pro satisfaccione iuris quarte puellaris avie eorundem filiorum Andree, filii Nicolai dicti Chol, matris vero dicti Nicolai, filii Nicolai, de possessionibus hereditariis quondam magistri Nicolai dicti Buryu de eadem, fratris scilicet eiusdem domine, iure nature debito provenienti, coram spirituali iudicio in iure reoptenti¹, ac possessionariorum iurium, que, ex possessionibus eiusdem Nicolai dicti Buryu, ut dicebatur, empcionis titulo ad ipsum devolutis, iidem filii Andree, filii Nicolai, et Nicolaus, filius Nicolai, iure materne successionis sperassent ipsis debere provenire vel in iure reoptinere², exceptis iuribus in possessionibus Panad et Karachunfolwa vocatis, per eosdem filios Andree, filii Nicolai, et Nicolaum, filium Nicolai, specificiter reoptentis¹ et apud manus ipsorum habitis, in octavis festi beati Jacobi apostoli persolvere debuissent coram nobis; tamen ipsis octavis festi beati Jacobi apostoli, termino videlicet secunde et ultime solucionis, occurrentibus, predicti nobiles de eadem Gyog ipsos quinquaginta septem et medium florenos eisdem nobilibus de Zenthmyhaltelke et de Wolko predicta³ plenarie et absque diminucione persolverunt coram nobis, ut debebant.

In quoquidem ultimo termino solucionis, prefatus Ladislaus, filius Andree, filii Nicolai dicti Chol, iuxta sua assumpta et obligamina, fratres suos, videlicet predictum Mychaelem ex alia matre progenitum, qui scilicet Mychael, filius Andree, pro se personaliter et pro fratre suo, Nicolao, honus⁴ et gravamen eiusdem in se assumpmendo⁴, astitit, ac dictum Nicolaum, filium Nicolai de eadem Wolko, coram nobis statuendo, ipsam solucionem insimul receperunt. Et quia predictum Johannem litteratum, fratrem suum, statuere nequivit in ipso termino, ideo totum honus⁴ et gravamen eiusdem, si quid per eundem in contrarium fieri contingeret in premissis, in se assumpsit per omnia Ladislaus, filius Andree, predictus. Super quaquidem solucione pecuniaria, iidem Ladislaus et Mychael, filii Andree, suis et aliorum fratrum suorum in personis, ac Nicolaus, filius Nicolai, sufficienter contenti, eosdem nobiles de Gyog predicta, ratione iuris premissae quarte puellaris eiusdem domine avie ipsorum filiorum Andree, matris vero dicti Nicolai, filii Nicolai, ac iurium possessionariorum, que ydem⁴ et filii Andree de possessionibus et possessionariis porcionibus eiusdem Nicolai dicti Buryu, ex iure successionis eiusdem domine vel quolibet alio titulo, optinere⁵ aut sibi competere sperassent, exceptis dumtaxat iuribus in prefatis possessionibus Panad et Karachunfolua⁴ vocatis, apud manus ipsorum habitis, reddiderunt et reliquerunt expeditos pariter et quietos coram nobis, testimonio presencium mediante.

Datum Albe, sexto die octavarum festi beati Jacobi apostoli predictarum, anno domini M^o CCC^{mo} LXX^{mo} secundo.

Noi, magistrul Ioan, arhidiacon de Târnavă, vicar general întru cele duhovnicești al venerabilului întru Hristos părinte, domnul Dumitru, din mila lui Dumnezeu și a scaunului apostolic, episcopul Transilvaniei, facem cunoscut prin cuprinsul scrisorii de față tuturor căroră se cuvine că, întrucât nobilii bărbați, magistrul Ladislau, fiul lui Andrei, fostul vicevoievod, Ioan, Emeric, Toma și Andrei, fiii lui Andrei, precum și Ștefan, fiul lui Luca de Geoagiu, trebuiau să plătească înaintea noastră, potrivit cuprinsului scrisorilor noastre de mai înainte de împăciuire și de îndatorire, la octavele sărbătorii fericitului apostol Iacob⁶, cincizeci și șapte de florini și o jumătate nobililor bărbați, anume lui Ladislau, lui Ioan diacul, lui Mihail și lui Nicolae, fiii lui Andrei, fiul lui Nicolae zis Chol de Sânmihaiu, și lui Nicolae, fiul lui Nicolae de Vălcău, pentru plata dreptului pătrimii cuvenite <ca> fiică bunicii acelorași fii ai lui Andrei, fiul lui Nicolae zis Chol, sau mamei zisului Nicolae, fiul lui Nicolae, din moșiile de moștenire ale răposatului magistru Nicolae zis Buryu de aceeași <moșie>, adică fratele acelei doamne, ce li se cuvine prin drept firesc, dobândit din nou de drept înaintea judecății bisericești, precum și pentru <plata> drepturilor de stăpânire din moșiile aceleiași Nicolae zis Buryu ajunse la el - după cum se spune - cu titlul de cumpărătură, care <drepturi>, fiii lui Andrei, fiul lui Nicolae, și Nicolae, fiul lui Nicolae, nădăjduseră că trebuie să le revină lor, prin dreptul moștenirii după mamă, sau să le redobândească prin judecată, lăsând la o parte drepturile din moșiile numite Pânade și Crăciunelu, dobândite de fapt de fiii lui Andrei, fiul lui Nicolae, și de Nicolae, fiul lui Nicolae, și aflate <acum> în mâinile lor, venind, în sfârșit, acele octave ale sărbătorii fericitului apostol Iacob, adică sorocul celei de-a doua și ultime plăți, sus-zișii nobili de Geoagiu au plătit înaintea noastră, deplin și fără vreo scădere, acei cincizeci și șapte de florini și o jumătate acelor nobili de Sânmihaiu și de Vălcău, sus-ziși, după cum erau datori.

La acest ultim soroc de plată, pomenitul Ladislau, fiul lui Andrei, fiul lui Nicolae zis Chol, aducând la judecată înaintea noastră, potrivit îndatoririlor și legămintelor sale, pe frații săi - anume pe sus-zisul Mihail, născut din altă mamă, care adică Mihail, fiul lui Andrei, s-a înfățișat pentru sine și pentru fratele său Nicolae, luând asupra sa <și> sarcina și răspunderea acestuia -, precum și pe zisul Nicolae, fiul lui Nicolae de același Vălcău, <ei> au primit plata deodată. Și deoarece nu a putut să-l aducă în fața judecății, la acel soroc, pe sus-zisul Ioan diacul, fratele său, de aceea sus-zisul Ladislau, fiul lui Andrei, a luat în întregime asupra lui întreaga sarcină și răspundere a aceluia, dacă s-ar întâmpla să se facă ceva de către același împotriva celor de mai sus. Cu privire la care plată bănească, Ladislau și Mihail, fiii lui Andrei, în numele lor și al celorlalți frați ai lor, și Nicolae, fiul lui Nicolae, mulțumiți îndeajuns, i-au socotit și i-au lăsat descărcați și în liniște, înaintea noastră, prin mijlocirea mărturiei scrisorii de față, pe nobilii de Geoagiu, cu privire la dreptul sus-zisei pătrimii cuvenite ca fiică aceleiași doamne, bunica fiilor lui Andrei și mama zisului Nicolae, fiul lui Nicolae, precum și la drepturile de stăpânire pe care același <Nicolae> și fiii lui Andrei nădăjduseră să le primească sau să li se cuvină din moșiile și părțile de moșie ale lui Nicolae zis Buryu, prin dreptul de moștenire al aceleiași doamne sau sub oricare alt nume, lăsând numai la o parte drepturile din pomenitele moșii numite Pânade și Crăciunelu, aflate în mâinile lor.

Dat la Alba, în a șasea zi a octavelor sărbătorii fericitului apostol Iacob, în anul Domnului o mie trei sute șaptezeci și doi.

Arh. Naț. Magh., Dl. 26 377. Fotocopie la Inst. de Ist. Cluj-Napoca/1372.

Orig., hârtie, cu fragmente de pecete ogivală, de închidere, aplicată în document pe verso.

¹ Corect: *reobtentis*.

² Corect: *reobtinere*.

³ Corect: *predictis*.

⁴ Astfel în orig.

⁵ Corect: *obținere*.

⁶ 1 august 1372.

165 1372 august 8 (*pctavo die termini prenotati*¹), Vișegrad

Ladislau, palatinul Ungariei (*Hungarie*) și jude al cumanilor, amână pricina ce trebuia pornită înaintea sa de Toma, fiul lui Ladislau de Berench, împotriva lui Stanislau de Kenes și Nicolae, Ștefan și Fabian, fiii lui Iacob de Kysanarch, până la octavele viitoare ale sărbătorii fericitului arhanghel Mihail *{ad octavas festi beati Mychaelis archangelif. în lipsa pecetii sale, palatinul pune ca actul să fie întărit cu pecetea lui Emeric, voievodul Transilvaniei (sigillo domini Emerici, voyuode Transiluani, fecimus consignah).*

Arh. Naț. Magh., Dl. 96 475. Xerocopie la Inst. de Ist. Cluj-Napoca/1372.

Orig., hârtie.

¹ Sorocul anterior: la octavele sărbătorii fericitului apostol Iacob (*in octavis festi beati Iacobi apostoli*) = 1 august <1372>.

² 6 octombrie <1372>.

166

1372 august 10, <Sibiu>

In nomine domini amen¹. Cum tempus est numerus et mensura motus rerum mutabilium et actus humani, qui fiunt in tempora, ab hominum memoria faciliter decidunt ac vacillant, nisi scripture presidio, proborum virorum patrocinio virtuteque stili literatorie firme roboruntur, id namque inconcussum permanet quod auribus sapientum digne instilletur, qui, maturitate consilii, feliei dispositione grandique cordis conamine, sagaciter perpetua fortitudine diversa opera nituntur stabilire. Ex hinc, nos, Michael dictus Nonnencleppil, magister civium, plerorumque iuratorum consulum universitas civitatis Cybiniensis, clara fulgitudine pacto presentis pagine, natis et nascituris gestimus evidenter manifestare viros virtuosos, almi dei servitio sane honorosos, videlicet dominum Johannem, plebanum Cybiniensem, Seruacium, Fredricum, Stephanum Nonnencleppil, Johannem Frankensteyn, Petrum, kathedralem magistrum, Henricum muratorem, Petrum de Czanze, Petrum Pfaffenhenel, Johannem coquum, Petrum Vita, Jacobum pictorem, cives prenominate civitatis, cum plurimis fidedignis ipsorum societati adherentibus, ante nostram adiisse presentiam, meri cordis cupidine nobis

explicantes quatenus sub amplitudine divini mysterii in laudem Christi corporis, in quodam lectorio, in templo beate virginis Mărie habito, quoddam altare struere volentes, in quo, singulis diebus, precipue una missa sacerdotali officio nosceretur legendo perpetrari, exceptis quintis feriis, in quibus ipsa missa, serie iocundi modulaminis, a prefatis hominibus et ipsorum confratribus sonora voce caneretur, mystica forma, condigne; ad quod, prefati, unum capellanum specialiter tenere, cum plebano, mentis benevolentia, se rite astrinxerunt, quem, plebanus pane suo nutrire et mansione dotis colligere federavit, tamquam reliquum sacerdotem, sub iussu suo, sacre ecclesie ministrantem, respectu cuius mysterii, sepedicti viri sibi plebano et omnibus suis successoribus, in tempore adventuro supervenientibus, viginti duos florenos in solutionem ipsius capellani expensarum, singulis annis, indilate federabant daturos, omni recusatione postergata, notandum quo tempore predicta pecunia tribui tenetur solvendo, in festo Nativitatis sancti Johannis baptiste, undecim, item in festo Nativitatis Christi similiter undecim, sic singulis annis, ob expensas prefatas, sibi plebano solutionem efficacilem tribuendam sub equalitate prefati numeri de premissis, excepta caristia seu fame, si in flagella dei huic regioni supervenerit in futurum, quod astripotens abstergat; ita notando quod, forte ipsum sacerdotem pro quantitate huius pecunie tenere non posset, extunc prefata societas in quodam auctorio² seu decenti et possibili iuvamine sibi plebano deberet subvenire manu largitatis, ut dictum sacerdotem, eo tempore, dapsilius fovere valeret; prorsus videndum et quod, ex convenientis et maturi suasu consilii, plebanus ac prefatorum societas decreverit, forma rationabili, taliter statuendo, quod nullus defectus capellanorum haberi cernitur huius respectu officii, sic intelligendo quod prior numerus ipsorum dominorum permanet incorruptus, sacre ecclesie nullum detrimentum in hunc modum ut suscitetur, sed quod ipse capellanus in augmentationem aliorum dominorum sacro templo famulari collocetur, sub nomine pristinae ordinationis.

Preterea notandum convenit, cur vel quamobrem ipsa sacra institutio a prenominationis ordinata consistit³. Hic, splendido more, presentibus, lucide exponetur⁴ primo ut excellentissimo corpori eterni patris filii diveque declivi maiestati claridius et plenius a peccatoribus cernui⁵ famuletur, per quod cunctis catholicis exempla eterne beatitudinis diva instructione demonstrantur colenda, id tali serie discemendo, quod gloriosi corporis mysterium, humano servitio digna laude efficitur amplificaturum. Secundo, advertendum quod prefati fidedigni pauperiei seu penurie diversorum egenorum et exilium contrito corde fidelis diligentie exstiterant condolentes, quorum tumulationi exequiarum fere nullus astare videbatur, ipsorum corpora sepelienda. Id, namque, ex deifica imbutione didicebant reniti mentis cum affectu, huius ob respectum prescripta ordinatio exstitit constituta, dumcumque aliquis ex ipsorum consortio viam universe carnis, per migrationem consuetam, naturalem mortem suscipiens subintrando, tunc ipsa societas, corpus defuncti, sub conductione sancte crucis, cum honesta processione, ad sacram ecclesiam dignoscuntur presentare, diversis exequiarum operationibus, id more catholico, ad terram statuentes; item, contoralis, uxor vel pueri ipsis confratribus dum moriuntur, prefixe tumulationis dignitate sepeliuntur. Insuper, ut sepius ingruit quod mercatores et alii fidedigni, quamvis sint exules, in nostra civitate moriuntur ex dispositione

sublime deitatis, quibus eadem sepultura, causa dei, nisu cordis studiose, porrigetur; item, ceteri pauperes et egeni, qui nullarum rerum consistunt possessores, eisdem pauperibus equalis tumulatio, dum tempus postulat ac requiret, propter deum exhibetur, necnon respectu gloriose virginis matris Mărie omniumque sanctorum, ut, per hec merită, liberam redemptionem omnium animabus fidelium defunctorum valeamus adipisci; obmissis omnibus prolixitatibus materie breviter dicendo, quod ipse dominus plebanus nobis sepefatis dederat in promissum, spontanea mente bonaque voluntate se astringendo, inclusive omnibus Quatuor temporibus, memorationem animarum prefatorum fratrum, dum decedunt, recitandam, cunctisque aliis Christicolentibus in salubrem scriptionem faciendam.

Nos, igitur, prefati iurati consules, inspectis iustis et perfectis prefatorum hominum supplicationibus, opus deificum cupivimus dilatare, ut ipse dominus plebanus, cum ceteris civibus nostris, desiderabat, idcirco, in laudem et gloriam summi conditoris et sublimis altitudinis, prescriptam chartulam, valitudine noștri sigilii, affirmavimus iustum⁶ et condignum⁷, ac in honorem glorioși Christi corporis esse editam, cui vox mellica sit tonans puro corde, precibrata quamvis⁸ sorde intoxicantis viții, cui deo laus eterna per immortalia seculorum secula amen. Dans requiem cunctis deus hic et ubique sepultis.

Datum per manus magistri Michaelis, tune temporis notarii provincie, sub domini anno incarnationis millesimo trecentesimo septuagesimo secundo, die sancti Laurencii. In cuius rei memoria⁹, sigilii prenominate civitatis nexus presentibus est appensus.

în numele Domnului, amin. Deoarece timpul este unitatea și măsura mișcării lucrurilor schimbătoare, iar faptele omenești ce se săvârșesc în timp ușor se clatină și pier din amintirea oamenilor, dacă nu sunt trainic întărite cu ajutorul scrierii, prin ocrotirea bărbatilor cinstiți și în puterea meșteșugului condeiiului, căci neclintit rămâne <numai> ceea ce se strecoară cu dreptate în urechile înțelepților, care, prin cumiștenia sfatului, printr-o fericită alcătuire <a firii lor> și prin năzuința mărinimiei lor, se străduiesc cu iscusință să statornicească felurite înfăptuiri în necurmată tărie; de aceea noi, Mihail zis Nonnencleppil, burgermeșterul, și cea mai mare parte a obștii sfetnicilor jurați ai orașului Sibiu, prin cuprinsul acestei scrisori, dorim să învederăm pe față, limpede și luminos, atât oamenilor de azi, cât și celor ce se vor naște <de aici înainte>, că vrednicii bărbai închinați slujbei de viață dăătorului Dumnezeu, si anume domnul Ioan, parohul de Sibiu, Servatius, Frederic, Ștefan Nonnencleppil, Ioan Frankensteyn, Petru învățătorul, Henric zidarul, Petru Czanze, Petru Pfaffenhenel, Ioan bucătarul, Petru Vita, Iacob zugravul, orășeni din sus-pomenitul oraș, dimpreună cu foarte mulți alți oameni vrednici de încredere care s-au alipit frăției lor, au venit înaintea noastră, arătându-ne din toată dorința inimii lor că, voind ei să ridice un altar spre slava Trupului lui Christos, întru preamărirea dumnezeieștii taine, într-un loc de citire¹⁰ din biserica fericitei fecioare Măria, în care să se știe că se slujește, îndeosebi, în fiecare zi, o liturghie citită de preot, în afară de joi, când această liturghie <trebuie> să fie cântată bisericește, cum se cuvine, cu glas tare, de sus-pomeniții oameni și de părtașii lor <de frăție>, cu voioasă mlădiere de glasuri; acești <orășeni> sus-

pomeniți s-au legat hotărât, dimpreună cu parohul, din bunăvoința sufletului lor, să țină un capelan anume pentru acest lucru, pe care, parohul s-a îndatorat să-l hrănească cu pâinea sa și să-l primească în casa parohiei", ca preot de al doilea, slujind, sub porunca sa, sfintei biserici.

În vederea acestei slujbe, ades numiții bărbați s-au legat să dea parohului și tuturor urmașilor lui ce vor veni în viitor, câte douăzeci și doi de florini pe an, fără zăbavă, pentru acoperirea cheltuielilor acestui capelan, fără nici o tăgadă, arătându-se sorocul la care pomenita sumă de bani trebuie plătită: unsprezece florini la sărbătoarea Nașterii sfântului Ioan botezătorul¹², de asemenea, unsprezece florini, pentru sărbătoarea Nașterii lui Christos¹³, <și> așa în fiecare an, pentru sus-pomenitele cheltuieli, având a i se plăti în mână parohului pentru aceasta până la împlinirea numărului <de florini> de mai sus, afară de vremurile de scumpete sau de foamete, dacă s-ar întâmpla - ferească preaputernicul stăpân al cerului - să cadă în viitor peste acest ținut o asemenea bătaie a lui Dumnezeu. S-a mai însemnat încă și acest lucru că, dacă <parohul> n-ar putea să întrețină pe acel preot pentru această sumă de bani, atunci numita frăție să fie datoare a veni, cu mână darnică, în sprijinul parohului, cu un spor sau ajutor cuviincios și după putință, pentru ca să poată purta de grijă din belșug, în asemenea vremuri, celui preot. Apoi, mai trebuie avut în vedere că, din îndemnul unui sfat potrivit și chibzuit, parohul și frăția sus-numiților <orașeni> au rânduit în chip socotit și au statornicit așa, că se hotărăște să nu se aducă nici o știrbire capelanilor, cu prilejul acestei slujbe, înțelegându-se astfel că numărul de mai înainte al acelor domni <capelani> rămâne întreg, pentru ca în acest fel să nu se pricinuiască vreo pagubă sfintei biserici, iar acel capelan să fie pus a sluji sfintei biserici peste numărul celorlați domni, în temeiul vechii sale rânduirii.

Afară de acestea, se cade să se arate de ce și din ce pricină a fost rânduit acest sfânt așezământ de către <orașenii> sus-numiți. Aici, în cele de față, se lămurește, limpede și strălucit, mai întâi că <este rânduit> pentru a se aduce mai luminos și mai deplin, de către păcătoșii plecați la pământ, cinstita slujbă Preainălțatului Trup al fiului părintelui veșnic și dumnezeieștii lui măriri, ce se apleacă <asupra oamenilor>, prin care se arată tuturor drept-credincioșilor, prin dumnezeiasca învățătură, pildele ce trebuiesc urmate spre fericirea de veci, desprinzându-se din acestea lucrul următor: că se face în așa fel, ca taina slăvitului Trup <al lui Christos> să fie preamărită pe viitor, cu vrednică cinstire, prin slujba oamenilor. În al doilea rând, trebuie luat aminte că sus-numiții oameni vrednici de încredere, cu inima mistuită de credincioasă râvnă, s-au arătat plini de milă față de sărăcia și lipsa a tot felul de <oameni> sărmani și nevoiași, pentru înmormântarea rămășițelor <pământești> ale căroră nu se vedea aproape nimeni care să le îngroape trupurile. Căci ei¹⁴ au învățat din dumnezeiască învățătură să vină cu inima plină de iubire împotriva acestui lucru, și în vederea acestui fapt s-a făcut rânduiala de mai sus, ca, oricând, vreunul din frăția lor, pășind pe calea obișnuită a toată făptura, va intra în <împărăția> morții statornicite de fire, atunci, să se știe că acea frăție duce trupul mortului la sfânta biserică, cu alaiul cuvenit, având sfânta Cruce în frunte, și îl așează în pământ, după slujbele de îngropare făcute după datina creștinească; tot astfel, când acestor părtași <din

frăție> le moare soția, tovarășa de viață sau copiii, aceștia sunt îngropați cu cinstea înmormântării arătate mai sus. În afară de acestea, cum se întâmplă adesea ca să moară, prin rânduiala dumnezeirii de sus, în orașul nostru, negustori sau alți oameni de ispravă, deși sunt străini <de acest oraș>, li se va face acestora, din evlavie pentru Dumnezeu <și> din râvna unei inimi iubitoare, aceeași îngropăciune; și, de asemenea, <cu privire la> ceilalți săraci și nevoiași, care n-au nici un fel de avere, acestor săraci, atunci când ceasul o va cere și o va pretinde, li se va face înmormântare asemănătoare, din evlavie pentru Dumnezeu și din cinstire față de fecioara <și> maica Măria și față de toți sfinții, pentru ca, prin astfel de fapte bune, să putem dobândi sloboda mântuire a sufletelor tuturor credincioșilor răposați, <și>, ca să lăsăm la o parte vorba lungă și să spunem lucrul pe scurt, numitul domn paroh ne-a făgăduit nouă, celor adesea pomeniți, și s-a legat <față de noi>, nesilit și de bună voie, să rostească în <posturile> celor patru timpuri¹⁵, pomenirea sufletelor fraților mai sus arătați, atunci când vor muri, și să facă pentru toți ceilalți cinstitori ai lui Christos un pomelnic mântuitor.

Noi, așadar, sus-zișii sfetnici jurați, după ce am văzut dreapta și desăvârșita cerere a pomeniților oameni, am dorit să ducem mai departe acea dumnezeiască lucrare, așa cum era și dorința domnului paroh și a celorlalți orașeni ai noștri, și de aceea am adeverit, prin puterea peceții noastre, întru lauda și slava preaînaltului Ziditor și a cereștii lui înălțimi, că pomenita cărțulie¹⁶ este dreaptă și vrednică <de laudă> și este dată spre cinstirea slăvitului Trup al lui Christos, căruia glasul melodios să-i răsună din inimă curată, curățită de orice pângărire a păcatului otrăvitor¹⁷. Laudă veșnică lui Dumnezeu în vecii vecilor, cei fără de moarte, amin. Odihnă dând Dumnezeu tuturor celor îngropați, aici și pretutindeni.

Dat de mâna magistrului Mihail, pe atunci notarul ținutului, în anul de la întruparea Domnului o mie trei sute șaptezeci și doi, în ziua sfântului Laurențiu. Spre pomenirea acestui lucru, s-a atârnat de <scrisoarea> de față legătura peceții amintitului oraș.

Arh. Naț. Rom., D. J. Sibiu, Arh. capitl. Sibiu.

Transumpt în actul notarului Urbanus, din anul 1460.

EDIȚII: *Archiv*, X, p. 320: *Ub.*, II, p. 388-390.

¹ *In... amen*, cuvinte scrise caligrafic, cu litere mici, ușor alungite.

² Astfel în text; corect: *auctario*.

³ Astfel în transumpt; corect: *consistat*.

⁴ Astfel în text; mai probabil: *exponitur*.

⁵ Astfel în text; corect: *cernuis* sau *cernue*.

⁶ Astfel în transumpt; corect: *iustom*.

⁷ Astfel în transumpt; corect: *condignam*.

⁸ Astfel în text; corect: *quavis*.

⁹ Astfel în transumpt; corect: *memoriam*.

¹⁰ Pupitru, amvon sau încăpere - „casă” - de citire, cf. glosarele lui Du Cange și L. Diefenbach.

¹¹ *Dos* = *domusplebani*, cf. glosarul lui Diefenbach.

¹² 24 iunie.

¹³ 25 decembrie.

¹⁴ Membrii frăției sus-numite.

¹⁵ Este vorba de postul de miercuri până sâmbătă după următoarele patru sărbători: duminica *Invocavit*, Rusalii, înălțarea sf. Cruci (14 septembrie) și sf. Lucia (13 decembrie).

¹⁶ Actul de constituire a frăției.

¹⁷ *Căruia ... otrăvitor*, traducere probabilă.

Nobili viro et honesto Johanni, vicewoywode Transsiluano¹, amico eorum honorando, conventus monasterii beate Mărie virginis de Kolosmonostora, amicitiam paratam sincero cum honore.

Litteras vestre nobilitatis nobis directas noveritis per nos in hec verba recepisce: <Urmează actul lui Ioan, vicevoievodul Transilvaniei, din 24 iulie 1372, *Sântimbru*, nr. 163>. Nos enim, consonis petitionibus vestris et iusticie annuentes, unacum predicto Petro, filio Johannis de Peturfalua, hornine vestro, nostrum hominem, videlicet fratrem Nicolaum sacerdotem, socium nostrum, ad premissa exequenda pro testimonio fidedignum duximus transmittendum. Qui, demum ad nos reversi, nobis concorditer retulerunt quod ipsi, in festo ad Vincula beati Petri apostoli proxime preterito, ad faciem predictae possessionis, Poukafalua vocate, pariter accessissent, vicinis et cometaneis² eiusdem universis legitime inibi convocatis et presentibus, rectam medietatem eiusdem possessionis, Poukafalua vocate, cum omnibus suis utilitatibus, scilicet terris arabilibus, fenetis seu pratis, silvis et nemoribus, ac aliis utilitatibus ad dictam medietatem spectantibus, iuxta continenciam instrumentorum eiusdem, statuissent comiți Nicolao, filio Cristiani, prenotato, perpetue possidendam, nemine contradictore apparente ibidem, legitimis diebus expectantes.

Datum feria quinta proxima post festum beati Laurentii martyris, anno prenotato.

Nobilului și cinstului bărbat Ioan, vicevoievodul Transilvaniei, prietenului lor vrednic de cinstire, conventul mănăstirii fericitei fecioare Măria din Cluj-Mănăștur, cu toată prietenia și cu cinstire adevărată.

Aflați că am primit scrisoarea Nobleței voastre, trimisă nouă, cu acest cuprins: <Urmează actul lui Ioan, vicevoievodul Transilvaniei, din 24 iulie 1372, *Sântimbru*, nr. 163>. Iar noi, dând ascultare dreptății și cererii voastre în glăsuire cu legea, am hotărât să trimitem, dimpreună cu omul vostru, pomenitul Petru, fiul lui Ioan de Petrisat, pe omul nostru de mărturie vrednic de crezare, anume pe fratele Nicolae, preotul, soțul nostru, întru împlinirea celor de mai sus. Aceștia, întorcându-se apoi la noi, ne-au spus într-un glas că, la sărbătoarea de curând trecută a fericitului apostol Petru în lanțuri³, s-au dus împreună la sus-numita moșie, numită Păuca, și, după ce au fost legiuit chemați acolo toți vecinii și megieșii acelei <moșii>, și erau ei de față, au dat în stăpânire sus-zisului comite Nicolae, fiul lui Cristian, potrivit cuprinsului actelor lui, dreapta jumătate a acelei moșii, numită Păuca, dimpreună cu toate folosințele ei, și anume pământuri de arătură, fanate sau râturi, păduri și dumbrăvi, și alte folosințe ce țin de ea, ca s-o stăpânească în veci, neivindându-se nici un împotrivor în zilele legiuite cât au așteptat acolo.

Dat în joia de după sărbătoarea sfântului Laurențiu, în anul mai sus-însemnat.

Arh. Naț. Rom., D. J. Cluj, Doc. medievale, Col. J. Keme'ny, nr. 64.
Transumpt în actul lui Ștefan, voievodul Transilvaniei, din 1 februarie 1373, nr. 204.
Copie din sec. al XIX-lea în Keme'ny, *Dipl. Trans. Appendix*, 3, nr. 113.
EDIȚII: i/6., II, p. 390-391.
REGEȘTE: *Tort. Târ.*, 1889, p. 553, nr. 149.

¹ Până aici, scris cu litere alungite.

² Astfel în transumpt.

³ 1 august.

168

1372 <august 13 sau septembrie 3>, Sântimbru

Discretis viris et honestis, honorabili capitulo ecclesie Transsiluane, amicis suis reverendis, Johannes, viceuoyoda Transsiluanus, amicitiam paratam cum honore.

Dicit nobis comes Bartales¹, filius Johannis de Ebreek, quod ipse in dominium <recte>² dimidietatis cuiusdam possessionis sue hereditarie, Hortubah vocatate³, in comitatu Albensi <existenti>⁴, per formam iuris vellet introire, si contradicchio cuiuspiam sibi⁵ non obviaret in h<ac parte. Super quo>⁶, vestram p<etimus>² amicitiam presentibus diligenter quatenus vestrum mittatis hominem pro testimonio fidedignum, quo presente, Ladislaus vel Petrus, filii Johannis de Peterfalua, aut Georgius, filius Thome de Saard, aut⁵ Nicolaus⁵ dictus⁵ Werus⁷, aliis absentibus, homo noster, ad faciem diete possessionis Ortobah⁸ accedendo, vicinis et comitaneis eiusdem universis legitime inibi convocatis, et presentibus, eundem⁹ comitem Bartholomeum⁸ in dominium recte dimidietatis eiusdem possessionis introducat et statuatur eidem perpetuo possidendam, eo iure, quo ad ipsum dinoscitur¹⁰ pertinere, si non fuerit contradictum. Contradictores vero, si qui fuerunt, citeț eosdem in nostram presenciam ad terminum competentem, rationem contradiccionis eorum reddi<туру>^m. Et post hec, diem et locum ipsius citacionis, cum nominibus contrad<ictorum et citatorum, si qui>¹² fuerunt⁹, terminoque assignato, nobis amicabilem in vestris <litteris, prout fuerit, rescribat>^{is}¹².

Datum in Sancto Emerico, feria sexta proxima⁵ ante festum <Ascensionis>¹³ virginis gloriose, anno domini M° CCC° LXX° secundo.

<Pe verso, de aceeași mână:> Amicis suis reverendis, honorabili capitulo ecclesie Transsiluane, pro comite Bartholomeo de Ebreek, introductoria.

Chibzuților și cinstiților bărbați, vrednicului de cinste capitlu al bisericii Transilvaniei, cucernicilor săi prieteni, Ioan, vicevoievodul Transilvaniei, cu toată prietenia și cinstea.

Ne spune nouă cornițele Bartolomeu, fiul lui Ioan de Avrig, că el vrea să fie pus în chip legiuit în stăpânirea dreptei jumătăți a unei moșii a sale de moștenire, Hârțibaciu numită, aflătoare în comitatul Alba, dacă nu i se va ridica împotrivirea cuiva în această privință. Cu privire la aceasta, cerem cu stăruință, prin <scrisoarea> de față, Prieteniei voastre să trimiteți omul vostru vrednic de crezare ca om de mărturie, înaintea căruia, omul nostru, Ladislau sau Petru, fiii lui Ioan de Petrisat, sau Gheorghe, fiul lui Toma de Șard, sau, în lipsa acestora, Nicolae zis

Werus, ducându-se la fața locului pe zisa moșie Hârtibaciu, fiind chemați în chip legiuit toți vecinii și megieșii aceleia, și fiind ei de față, să-l pună pe acel comite Bartolomeu în stăpânirea dreptei jumătăți a acelei moșii și să i-o dea lui în stăpânire, ca să o aibă pe veci, cu acel drept, cu care se știe că ține de el, dacă nu se va face împotrivire. Iar pe împotrivitori, dacă au fost, să-i cheme înaintea noastră, la un soroc potrivit, spre a da seama de temeiul împotrivirii lor. Și după acestea, să aveți bunătatea să ne faceți cunoscut în scris, în scrisoarea voastră, după cum va fi potrivit, ziua și locul acelei chemări, cu numele împotrivitorilor, dacă au fost, și al celor chemați, și cu sorocul statornicit.

Dat la Sântimbru, în vinerea dinaintea sărbătorii Adormirii slăvitei fecioare, în anul Domnului o mie trei sute șaptezeci și doi.

<Pe verso, de aceeași mână:> Cucernicilor săi prieteni, vrednicului de cinste capîtlu al bisericii Transilvaniei, <scrisoare> de punere în stăpânire pentru Bartolomeu de Avrig.

Arh. Naț. Magh., Dl. 30 707. Fotocopie la Inst. de Ist. Cluj-Napoca/1372.

Orig., hârtie, cu pete de umezeală și cu fragmente de pecete inelară, de închidere, aplicată în document pe verso, cu legenda: S.IO<HANNES>.VIC<E>VOIVOD<A>.<TRAN>S.

¹ Urmează: *de*, tăiat de aceeași mână.

² Pată de umezeală de cea 1 cm; întregit pe baza contextului.

³ Corect: *vocate*.

⁴ Pată de umezeală de cea 1,5 cm; întregit după sens.

⁵ Scris deasupra rândului de aceeași mână.

⁶ Pată de umezeală de cea 3,5 cm; întregit după sens.

⁷ Scris deasupra rândului de aceeași mână; lectură probabilă.

⁸ Astfel în orig.

⁹ Urmează: *et*, tăiat de aceeași mână.

¹⁰ Corect: *dignoscitur*.

¹¹ Pată de umezeală cea 1,5 de cm; întregit după sens; corect: *redditus*.

¹² Pată de umezeală cea 4 de cm; întregit după formula stereotipă.

¹³ Pată de umezeală cea 3 de cm. întregire probabilă; poate fi eventual: *Nativitatis*.

Nos, capitulum ecclesie Transsiluane, significamus tenore presencium quibus expedit universis quod nobilis domina, relictă Johannis, filii Blasii de Chyfuld, Anna vocata, filia quondam¹ Dominici, filii Bezter, personaliter coram nobis constituia, exhibuit nobis quasdam litteras nostras² patentes, sigillo nostro consignatas, tenore infrascripto, petens nos cum instancia ut, quia ipsa eadem litteras, propter viarum discrimina, ad loca sibi necessaria in specie secum ferre vel transmutare non auderet, ob hoc eadem de verbo ad verbum transscribi¹ et transsumpti¹, ac in formam litterarum nostrarum patencium ad uberius cautele evidenciam redigi faceremus pro eadem. Quarum tenor talis est: <Urmează actul aceluiași capîtlu, din 21 iulie 1370, DRH-C, XIII, p. 811-812>.

Nos, igitur, petitionibus eiusdem domine iustis ac iuri consonis annuentes, predictas litteras nostras prorsus suspitione carentes, de verbo ad verbum,

presentibus litteris nostris patentibus transscribi¹ et transsumpti¹, transcriptumque¹ ipsarum sigillo nostro communiri fecimus pro eadem, ad cautelam.

Datum feria tertia proxima ante festum sancti Stephani regis et confessoris¹, anno domini M° CCC⁰ septuagesimo secundo.

Noi, capitlul bisericii Transilvaniei, prin cuprinsul <scrisorii> de față, facem cunoscut tuturor cărora se cuvine că, înfațișându-se însăși înaintea noastră, nobila doamnă, văduva lui Ioan, fiul lui Blasiu de Cjufud, Ana numită, fiica răposatului Dominic, fiul lui Bezter, ne-a arătat o scrisoare deschisă a noastră, însemnată cu pecetea noastră, <având> cuprinsul scris mai jos, rugându-ne cu stăruință ca, întrucât ea nu îndrăznește să poarte cu ea sau să trimită în original acea scrisoare, din cauza primejdiilor drumurilor, spre locurile trebuitoare sieși, de aceea noi să punem să fie trecută acea scrisoare pentru ea, cuvânt cu cuvânt, în chip de transcris și transumpt, precum și sub forma unei scrisori deschise a noastre, spre o mai neîndoioasă chezășie. Cuprinsul căreia este acesta: <Urmează actul aceluiași capitlu, din 21 iulie 1370, DRH-C, XIII, p. 812-813>.

Așadar, noi, încuviințând cererile drepte și potrivite cu dreptatea ale acelei doamne, am pus ca sus-zisa scrisoare a noastră, lipsită de orice bănuială, să fie trecută în chip de transcris și transumpt, cuvânt cu cuvânt, în scrisoarea noastră deschisă de față, iar transcrierea să fie întărită cu pecetea noastră, pentru acea doamnă, spre chezășie.

Dat în marțea dinaintea sărbătorii sfințului rege și mărturisitor Ștefan, în anul Domnului o mie trei sute șaptezeci și doi.

Arh. Naț. Magh., Dl. 29 709. Fotocopie la Inst. de Ist. Cluj-Napoca/1370.

Orig., perg., cu fragmente de pecete rotundă de închidere, aplicată în document pe verso.

¹ Astfel în orig.

² Scris deasupra rândului, de aceeași mână.

³ Corect: *transmittere*.

170 1372 august 18 {feria quarta proxima post festum Assumptionis virginis gloriose), Vișegrad

Cornițele Nicolae de Zeech, judele curții regești, adeverește că, venind înaintea sa, pe de o parte, magistrul Benedict, fiul lui Andrei de Pachul, protonotarul lui Emeric, voievodul Transilvaniei, pentru el însuși, iar pentru Paul, fiul lui Ștefan de Pachul, vărul său, cu scrisoare de împuternicire din partea capitlului din Oradea (*Waradiensis*), și, pe de altă parte, Ladislau, fiul lui Toma de Boht, de asemenea pentru el însuși, iar pentru fiii lui Petenye de Boht, cu scrisoare de împuternicire din partea aceluiași capitlu din Oradea, părțile s-au înțeles cu privire la hotarele moșiilor Septel și Boht, precum și la o insulă ce ținea de moșia Septel a nobililor de Pachul.

Arh. Naț. Magh., Dl. 28 749. Fotocopie la Inst. de Ist. Cluj-Napoca/1372.

Orig., perg., cu lacune și pete de umezeală, și cu urmele unei peceti aplicate pe verso.

Quoniam generacio preterit et cognacio advenit, et actiones humane quantumcumque sollempniter¹ celebrate, propter incertos rerum et temporum eventus, solent cum tempore refluere et a memoria resecari, necesse est igitur ut ea **que** in tempore geruntur scripti testinonio perhemnentur¹.

Proinde, nos, comes Johannes, iudex, iurati et universi cives de Cluswar, ad universorum noticiam, tam presencium quam futurorum, harum serie cupimus pervenire fjuod discreta viro et honesto, domino Emerico, plebano nostro, ab una, parte vero ab altera Petro dicta Bakani, nostro concive et amico, cum sua consorte, Senyd vocata, in nostra personaliter constitutis presencia, per eundem Petrum, Bakani dictum, et consortem suam legitimam, Senyd vocatam, confessum extitit uno ore pariter et affirmatum quod, quia animadvertentes se annositate confectas condicionemque ipsorum corpoream deorsum et ad humane vite consumacionem declinare, et ne fundus ipsorum infra denotandus ad ingratos devolvatur possessores, ex parte quorum anime ipsorum in elargicionem elemosynarum missarumque comparacionem et aliorum salubrium operum, que pro salute animarum in sancta ecclesia fieri sotent, nllum³ vaierent parcjoere şubsidium^ fundum ipsorum in plătea Magerutcha vocata, in confiniis fundorum videlicet Georgii Magni et Georgii,^9«-Folkmar, positum, cum omnibus edificiis et pertinenciis suis universalis, prelibato domino Emerico, plebano nostro, et ad ecclesiam sancti Michaelis, nostram videlicet ecclesiam parochialem, speciali devocione et animarum ipsorum ob salutem, testamentaliter legassent, donassent et contulissent, ymo¹ legarunt, donarunt et contulerunt coram nobis, tali condicione mediante quod non¹ predictus dominus Emericus, plebanus noster, nec sui successores perpetuis temporibus eundem fundum ab ipsa ecclesia nostra parochiali vendendi et abalienandi debeant habere facultatem, sed idem fundus circa ipsam ecclesiam nostram parochialem remanere debeat temporibus sempiternis, et quod prenominatus dominus Emericus, plebanus, et sui successores victum et amictum ipsis ministrare debeant, quousque vitam ducerent temporalem, quod idem dominus Emericus, plebanus noster, pro se et suis successoribus facere assumerit⁴ coram nobis spontanea voluntate. In cuius rei memoriam firmitatemque perpetuam, presentes literas nostras duximus concedendas.

Datum in vigilia festi beati Augustini episcopi et confessoris, anno domini M^CCC¹⁰ LXX^{1TM} secundo.

Deoarece un rând de oameni se duce şi altul vine, iar faptele omeneşti, oricât de solemn ar fi săvârşite, se irosc de obicei cu timpul, din pricina nestatorniciei lucrurilor şi a vremurilor, şi se desprind din amintirea oamenilor, e nevoie ca cele ce se săvârşesc în timp să se veşnicească prin mărturia scrisului.

Drept aceea, noi, corniţele Ioan, judele, juraţii şi toţi oraşenii din Cluj, dorim să ajungă prin aceste rânduri la cunoştinţa tuturor, atât a celor de faţă, cât şi a celor viitori, că, înfăţişându-se înşişi înaintea noastră, chibzuitul şi cinstitul bărbat, domnul Emeric, parohul nostru, pe de o parte, iar pe de altă parte Petru zis Bakani, oraşean şi prieten de-al nostru, dimpreună cu soţia lui, numită Senyd, ni s-a declarat şi mărturisit într-un singur glas, de către acel Petru zis Bakani şi de către legiuita sa soţie numită Senyd, că, băgând de seamă că sunt copleşiţi de ani şi că starea lor trupească coboară

spre asfințitul vieții omenеști, pentru ca locul lor, ce se va arăta mai jos, să nu treacă la niște stăpâni nerecunoscători - din partea cărora sufletele lor să nu poată căpăta nici un ajutor la împărțirea pomenilor, la slujirea liturghiilor și la săvârșirea celorlalte lucrări izbăvitoare, ce obișnuiesc să se facă în sfânta biserică pentru mântuirea sufletelor -, dintr-o osebită cucernicie și pentru mântuirea sufletelor lor, au lăsat, au dăruit și au hărăzit, prin testament, locul lor, <aflat> pe ulița numită Magerutcha⁵, la marginile locurilor lui Gheorghe cel Mare și al lui Gheorghe, fiul lui Folkmar, împreună cu toate clădirile de pe el și cu toate cele ce țin de el, sus-numitului domn Emeric, parohul nostru, și bisericii sfântului Mihail, adică bisericii noastre parohiale, și în fața noastră îl lasă, îl dăruiesc și îl hărăzesc, cu acest legământ că nici pomenitul paroh al nostru, domnul Emeric, nici urmașii lui să nu aibă niciodată putere de a vinde sau înstrăina acel loc de la biserică noastră parohială, ci acel loc trebuie să rămână pe veci pe lângă acea biserică parohială a noastră, iar sus-pomenitul domn Emeric, parohul, și urmașii săi sunt ținuți să le dea lor hrană și îmbrăcăminte, atât cât își vor mai duce traiul pe lumea aceasta; lucru la care zisul domn Emeric, parohul nostru, s-a legat de bunăvoie, în fața noastră, în numele său și al urmașilor săi.

Spre amintirea acestui lucru și veșnica Lui trăinicie, am hotărât să dăm această scrisoare a noastră.

Dat în ajunul sărbătorii fericitului Augustin, episcopul și mărturisitorul, în Domnului o mie trei sute șaptezeci și doi.

Arh. Parohiei romano-catolice din Ctuj-Napoca.

Orig., perg., pecetea atârnată a căzut.

EDIȚII: Jakab, *Kol. okl.*, p. 70-71; *Ub.*, II, p. 391-392.

¹ Astfel în orig.

² Corect: *confectos*.

³ Corect: *nullum*.

⁴ Corect: *assumpsit*.

⁵ Ulița ungurească.

Nos, conventus ecclesie beate virginis de Clusmonostra, omnibus Christi fidelibus, tam presentibus quam futuris, presens scriptum inspecturis, salutem in omnium salvatore.

Ad noticiam universorum harum serie volumus devenire quod Petrus dictus Bakani, civis de Clusuar, unacum domina Senyd nomine, consorte sua, ab una parte vero ab altera discretus vir Emericus, plebanus de eadem Clusuar, coram nobis personaliter sunt constituti, et iidem, videlicet Petrus cum sua coniuge, oraculo vive vocis spontaneaue voluntate pari consensu protestando dixerunt ut fundum ipsorum seu curiam, cum omnibus suis utilitatibus et ad eandem pertinentibus, situm et habitum in civitate Clusuar, in plătea Ungaricali, cuius pars contigua a parte orientali est cum fundo Georgii Magni, a parte vero occidentali est contigua cum fundo Georgii, filii Folukman¹, iamdictum fundum predicti, videlicet Petrus cum sua coniuge, Emerico, plebano predicto, in refrigerium anime ipsorum pro testamento legasse, donasse et locasse, ymo¹ legaverunt coram nobis, et, per

consequens, suis successoribus, tali condicione adiecta quod nec prelibatus Emericus, plebanus, nec sui successores vendendi habeant facultatem, sed semper de uno plebano ad alium remanere debeat, iure perpetuo et irrevocabiliter possidenda, tenenda pariter et habenda², nulla persona contradicente. Emericus vero plebanus sepedictus, sua in persona necnon suorum succesorum, pro aliquali recompensa assumpsit quod donec prenominati, videlicet Petrus cum sua coniuge, vitam ducerent mundialem, victum et amictum prestare tenerentur¹. Et ut series testamenti, legacionis seu assecuracionis rata, firma et concussa perseveret, ne processu temporis idem plebanus Emericus prenominatus aut sui successores, per quempiam cognatorum seu quorumlibet aliorum impediri aut molestari possint vel valeant, in cuius rei testimonium, presentes literas nostras, pendentis sigillii nostri munimine roboratas, eidem duximus concedendas.

Datum in festo beati Augustini confessoris, anno domini M^{mo} CCC^{mo} LXX^{mo} secundo.

Noi, conventul bisericii fericitei fecioare <Maria> din Cluj-Mănăştur, tuturor credicioşilor întru Christos, atât celor de faţă, cât şi celor viitori, care vor vedea această scrisoare, mântuire întru mântuitorul tuturor.

Prin aceste rânduri voim să ajungă la cunoştinţa tuturor că Petru zis Bakani, orăşean din Cluj, împreună cu doamna Senydl, soţia sa, pe de o parte, iar pe de alta chibzuitul bărbat Emeric, parohul de Cluj, s-au înfăţişat înaintea noastră, şi aceiaşi, adică Petru, împreună cu soţia sa, au mărturisit, prin viu grai, de bună voie şi la un gând, că, pentru mântuirea sufletului lor, au lăsat prin testament, au dăruit şi au încredinţat locul sau curtea lor, cu toate folosinţele ei şi cu tot ce ţine de ea, aşezată şi aflată în Cluj, pe Uliţa ungurească, <curte> ce se învecinează în partea dinspre răsărit cu locul lui Gheorghe cel Mare, iar dinspre apus cu locul lui Gheorghe, fiul lui Folukman, <deci> curtea aceea o lasă şi în faţa noastră sus-numiţii, anume Petru şi cu soţia sa, pomenitului paroh Emeric şi, ca urmare, urmaşilor săi, cu legământul ca nici sus-zisul paroh Emeric, nici urmaşii săi să nu aibă putinţa de a o vinde, ci <ea> trebuie să rămână, de-a pururea, de la un paroh la celălalt, ca să o stăpânească, să o țină şi să o aibă pe veci şi în chip nestrămutat, fără împotrivirea nimănui. Iar în schimb, Emeric, des pomenitul paroh, s-a legat, în numele său şi al urmaşilor săi, să fie datori ca, atâta timp cât acel Petru şi cu soţia sa vor mai trăi pe lumea aceasta, să le dea hrană şi îmbrăcăminte. Şi pentru ca cuprinsul acestui testament, lăsământ sau încredinţări să rămână trainic, tare şi nezdruccinat, şi pentru ca, în curgerea vremii, acel paroh Emeric, sus-numit, sau urmaşii lui să nu poată fi supăraţi sau împiedicaţi de vreuna din rudele lor sau de oricare altul, am hotărât să-i dăm, drept mărturie pentru acest lucru, scrisoarea noastră de faţă, întărită cu puterea peceţii noastre atârâte.

Dat la sărbătoarea fericitului Augustin mărturisitorul, în anul Domnului o mie trei sute şaptezeci şi doi.

Arh. Parohiei romano-catolice din Cluj-Napoca.

Orig., perg.

EDIȚII: Jakab, *Kol. okl.*, p. 71-72; *Ub.*, II, p. 392-393.

¹ Astfel în orig.

² Corect: *possidendam, tenendam ... habendam* (cu referire la *curiam*).

³ Corect: *inconcussa*.

Venerabili fratri...' archiepiscopo Colocensi salutem etc. < ... >².

Volentes itaque dilectum filium Ladislaum Petri, archidiaconum de Ugatha in ecclesia Transiluanensi, apud nos de vite ac morum honestate aliisque probitatis et virtutum meritis multipliciter commendatum, horum intuitu, necnon consideratione dilecti filii noștri Guilelmi, tituli sancti Clementis presbyteri cardinalis, pro dilecto Ladislao, in eadem ecclesia procuratore suo, nobis super hoc humiliter supplicantis, favore prosecui gratioso, fraternității tue per apostolica scripta mandamus quatenus < ... >² dignitatem, personatum seu officium, cum cura vel sine cura < ... >², cum omnibus iuribus et pertinentiis suis, eidem Ladislao < ... > conferas et assignes < ... > seu quod dictus Ladislaus canonicatum et prebendam diete ecclesie ac archidiaconatum de Ugatha in eadem ecclesia noscitur obține. Volumus, autem, quod dictus Ladislaus, quamprimum vigore presentium dignitatis, personatus vel officii huiusmodi fuerit possessionem pacificam assecutus, archidiaconatum, quem, ut preferetur, obtinet et quem extunc vacare decernimus, omnino, prout ad id se sponte obtulit, dimittere teneatur < ... >².

Datum apud Villam novam Avinionensis diocesis, III Kalendas Septembris, anno secundo.

Venerabilului frate .. arhiepiscopului de Caloccea, mântuire etc,... .

Voind, așadar, să îmbrățișăm cu binevoitorul <nostru> sprijin pe iubitul nostru fiu Ladislau al lui Petru, arhidiaconul de Ugocea din biserica Transilvaniei, mult lăudat în fața noastră pentru cuviința vieții și a purtării sale, cât și pentru alte vrednicii ale cinstei și virtuții lui, ținând seama de acestea, cât și din cinstire față de iubitul nostru fiu Guilelm, cardinal-preot al bisericii sfântului Clement, care s-a rugat cu smerenie de noi în această privință pentru iubitul Ladislau, împuternicitul său la acea biserică³, poruncim frăției tale, prin apostolică scrisoare ca ... să-i hărăzești și să-i încredințezi numitului Ladislau ... o demnitate, prerogativă sau slujbă, legată de păstoria sufletelor sau fără această grijă ..., cu toate drepturile și cele ce țin de ele ... sau întrucât se știe că zisul Ladislau are slujba de canonic și prebenda zisei biserici, precum și arhidiaconatul de Ugocea al aceleiași biserici³. Voim însă, ca zisul Ladislau, îndată ce, prin puterea celor de față, va fi dobândit pașnica stăpânire a acestei demnități, prerogative sau slujbe, să fie neapărat ținut să lase — precum s-a îndatorat de bună voie la aceasta - arhidiaconatul pe care, cum se spune mai sus, îl ține și pe care îl declarăm vacant de la acea dată.

Dat la Villeneuve, din dieceza Avignonului, în a treia zi înainte de calendele lui septembrie, în anul al doilea.

Arh. Vat., Reg. Aven. 184, fol. 316v-317r. Fotocopie la Inst. de Ist. Cluj-Napoca/1372.

Orig., hârtie.

EDIȚII: *Archiv*, XXIV, p. 593.

Ștefan al VI-lea (1367-1382); cf. *Archiv*, I, p. 593, nota 1.

Urmează o formulă stereotipă în actele cancelariei papale.

³ A Transilvaniei.

<Lodouicus, rex Hunga>rie', Polonie, Dalmacie etc, fidelibus suis, capitulo ecclesie Albensis Transsiluane, salutem <et gratiam.

Exponitur nobis in persona>' Johannis et Thome, filiorum Georgii de Poukafalua, quod ipsi, terciam partem eiusdem possessio<nis Poukafalua in Oomitatu' Albensi partis Transsiluane existentis, erga manus Nicolai, filii Kerestyen, habitam eosque <iure hereditario tange>ntem', legitima recaptivacione prehabita, sibi ipsis statui facere vellent, lege regni noștri re<quirente. Super quo, vestre fideli>tati' firmiter edicimus quatenus vestrum mittatis hominem pro testimonio fidedignum, quo presente, < ... vel>² Nicolaus, filius Georgii, aut Blasius de Myhalchfalua, sive Dominicus de Fahyd, aliis <absentibus, homo noster, ad faci>em' diete tercie partis ipsius possessionis, Poukafalua vocate, vicinis et commetaneis suis presentibus, <eandem terciam partem>' iure ipsorum Johannis et Thome legitime recaptivando ac ab aliorum iure metaliter <separando, statuat predictam ter>ciam' partem diete possessionis Johanni et Thome prenotatis, iure eis congruenți, perpetuo possi<dendam, si non fuerit contradicturrP>¹. Contradictores inibi apparentes citeț contra Johannem et Thomam prenotatos in nostram aut <woywode noștri presenciam>'; et tandem seriem omnium premissorum nobis aut³ eidem³ woywode³ fideliter rescribatis.

Datum in Zalathna, feria secunda <proxima ante⁴ festum beati Egidii confessOris⁵, anno domini M° CCC⁰ LXX⁰ secundo⁶.

Ludovic, regele Ungariei, Poloniei, Dalmației etc, credincioșilor săi, capitlului bisericii de Alba Transilvaniei, mântuire și milostivire.

Ni se spune, în numele lui Ioan și Toma, fiii lui Gheorghe de Păuca, că ei vor să pună să li se dea în stăpânire, după cum cere legea țării noastre, a treia parte a acelei moșii Păuca, aflătoare în comitatul Alba din părțile Transilvaniei, aflată în mâinile lui Nicolae, fiul lui Cristian, și care ține de dreptul lor de moștenire, făcându-se mai înainte o legiuită redobândire. Cu privire la care, poruncim cu tărie credinței voastre să trimiteți omul vostru de mărturie vrednic de crezare, înaintea căruia, omul nostru ... sau Nicolae, fiul lui Gheorghe, sau Blasiu de Mihalț, ori, în lipsa acestora, Dominic de Fahyd, <ducându-se> la fața locului pe zisa a treia parte a acelei moșii numite Păuca, <și> fiind de față vecinii și megieșii ei, redobândind în chip legiuit acea a treia parte, cu dreptul acelor Ioan și Toma, și despărțind-o, în ceea ce privesc hotarele, de dreptul celorlalți, să dea în stăpânire sus-zisa a treia parte a zisei moșii, spre a o stăpâni pe veci, sus-însemnaților Ioan și Toma, ca drept cuvenit lor, dacă nu se va face împotrivire. Iar pe împotrivorii care se vor ivi acolo, să-i cheme <să stea> față cu sus-însemnații Ioan și Toma, înaintea noastră sau a voievodului nostru; și apoi să ne faceți cunoscut în scris, întocmai, desfășurarea tuturor celor de mai sus, nouă sau aceleiași voievod <al nostru>.

Dat în Zalathna, în luna dinaintea⁴ sărbătorii fericitului mărturisitor Egidiu, în anul Domnului o mie trei sute șaptezeci și doi.

Arh. Naț. Magh., DI. 29 178. Fotocopie la Inst. de Ist. Cluj-Napoca/1372.

Orig., hârtie, cu urme de pecete aplicată în document pe verso. Partea stângă a documentului, pe o lățime de cea 2,5 cm, s-a rupt și pierdut.

¹ Rupt cea 3 cm; întregit pe baza contextului și după sens.

² Rupt cea 2,5 cm; probabil era scris numele unui om de mărturie.

³ Scris deasupra rândului, de aceeași mână.

⁴ Posibil și! *post* (=după).

⁵ Rupt cea 4 cm. Data întregită astfel pe baza contextului și a scrisorii aceluiși rege, din 3 septembrie 1372, Zlatnă, nr. 175.

⁶ Cf. actele din 1372 martie 17, Sântimbru, nr. 107, 1372 iulie 24, Sântimbru, nr. 163, 1372 august 12, <Cluj-Mănăstur> nr. 167, 1373 februarie 1, Vișegrad, nr. 204, și 1373 februarie 6, nr. 205.

175

1372 septembrie 3, Zlatnă

Nos, Lodouicus, dei gracia, rex Ungarie, Polonie, Dalmacie et cetera, notum facimus universis presentes literas inspecturis quod nos, ad humilem et devotam supplicacionem fidelium civium et hospitem de Cybinio, partis Transsiluane, nobis porrectam, potissime quia ipsos, propter fidelitates et servicia nobis per eos exhibita, speciali favore prosequimur, volentes ipsorum desideriis et votis satisfacere, annuimus eisdem et presentibus concessimus ut iidem cives noștri de Cybinio¹ vel alter eorum, a modo, cum rebus suis et mercibus quibusvis, ad Vyennam, per civitatem nostram Albensem vel per alias vias, per quas maluerint, solutis tamen iustis tricesimis et tributis, eundi et redeundi tutam et liberam atque absolutam habeant facultatem, harum sub secreți noștri sigillii testimonio literarum.

Datum in Zalathna, tercio die festi beati Egidii confessoris, anno domini M^{mo} CCC^{tm} LXX^{mo} secundo.

<Sub pecete • :> Relacio Emerici vayuode per Gallum, notarium suum.

Noi, Ludovic, din mila lui Dumnezeu, regele Ungariei, Poloniei, Dalmației etc, facem cunoscut tuturor celor ce vor vedea scrisoarea de față că noi, la smerita și plecata rugămintă a credincioșilor orașeni și oaspeți ai noștri din Sibiu, din părțile Transilvaniei, trimisă nouă, voind să împlinim dorințele și rugămintele lor, mai cu seamă fiindcă noi îi înconjurăm cu osebită dragoste pentru credincioasele slujbe pe care ei ni le-au făcut, le încuviințăm și, prin scrisoarea de față, le îngăduim, sub mărturia acestei scrisori ce poartă pecetea noastră cea de taină, ca, de aici înainte, numiții noștri orașeni din Sibiu sau oricare din ei să aibă dreptul deplin, slobod și nestingerit de a se duce la Viena și a se întoarce <de acolo>, cu orice lucruri sau mărfuri de ale lor, prin orașul nostru Alba sau pe alte drumuri pe care vor voi ei, cu îndatorirea numai de a plăti legiuitele tricesime și vămile.

Dat la Zalathna, în a treia zi după sărbătoarea fericitului Egidiu mărturisorul, în anul Domnului o mie trei sute șaptezeci și doi.

<Sub pecete:> Darea de seamă a voievodului Emeric, <făcută> prin notarul său, Gali.

Arh. Naț. Rom., D. J. Sibiu, U.I. 26. Fotocopie la Inst. de Ist. Cluj-Napoca/1372.

Orig., perg., pecetea inelară, din ceară de culoare roșie, a căzut.

Transumpt în actul lui Ludovic I, regele Ungariei, din 15 martie 1373, Vișegrad, păstrat în două originale, nr. 209.

Transumpt în actul lui Sigismund, regele Ungariei, din 7 aprilie 1407, Buda. *Ibidem*, U.II.92. EDIȚII: *Fejir*, IX/4, p. 423-424; *Hurmuzaki-Densușianu*, 1/2, p. 197; *Ub.*, II, p. 393-394.

Astfel în orig.

176 .

1372 septembrie 7, <Agria>

Magnifico viro, domino Em<erico, woyuode T>ranssiluan<o et>' comiți de Zolnuk, amico eorum hono<rando>², capitulum ecclesie Agriensis, sincere reverencie et honoris continuum incrementum.

Litteras vestre mag<nificencie modum>³ et formam iudicarie deliberacionis <vestre>² in se declarantes honorifice recepimus, inter cetera continentes quod mitteremus hominem nostrum pro partibus infranominandis, pro testimonio fidedignum, quo presente, Egidius, filius Demetrii de Bagdand⁴, vel Petrus, filius Synka de Parlagh, aut Demetrius, filius Nicolai de Mark, sive Johannes, filius Petew de Petrii⁴, seu Ladislaus, filius Johannis de Tereche, an Nicolaus, filius Johannis de predicta Mark, pro parte Andree, filii Nicolai de Mogh, actoris, item Petrus, filius Synka, vel Johannes, filius Johannis de Zendemeter, aut Mychael, filius Symonis de Karol, an Nicolaus sive Mychael, filii Nicolai de Domanhyda, seu Martinus, filius Jacobi de Kege, an Andreas, filius Nicolai de Isyp⁵, pro parte Ladislai, filii Ladislai de Zaruad, in causam attracti, aliis absentibus, homines vestri, in octavis festi sancti regis Stephani iam venturis⁶, ad faciem possessionis Orbou vocate, vicinis et commetaneis eiusdem universis legitime⁷ inibi⁸ convocatis, et ipsis partibus vel earum legitimis⁷ procuratoribus presentibus, accederent, ibique eandem possessionem, iuxta demonstracionem predicti Andree de Mogh, reambularent <et, vi>sa⁹ sua qualitate, quantitate, utilitate et valore, unacum aliis probis viris, estimarent, regni consuetudine requirente. Hoc expresso et declarato quod, si ibi predictus Ladislaus, filius Ladislai, aliquam particulam¹⁰ de possessionibus suis in commetaneitate predictae possessionis, Orbou vocate, existentibus per ipsum actorem ad eandem possessionem Orbou vocatam, reambulasse et estimacioni ipsius possessioni, Orbou nominate, adiunxisse diceret, extunc huiusmodi particulam terre litigiosam, quam videlicet⁴ ibi dictus¹¹ Ladislaus ad possessiones suas pertinere referret, per se et separatim estimarent, regni lege requirente. Et post hec, ipsius possessionarie estimacionis seriem, ad octavas festi beati Mychaelis archangeli iam venturas, vobis amicabilem rescriberemus; prout hec et alia in dictis vestris litteris plenius declarantur.

Nos igitur, amicabilem petitionibus vestris ac iusticie annuentes, cum prefato¹² Ladislao, filio Johannis de Tereche, homine vestro, magistrum Andream, socium et concanonicum nostrum, transmisimus pro testimonio ad premissa exsequenda. Qui, demum ad nos reversi, nobis retulerunt isto modo quod ipsi, in dictis octavis festi sancti regis Stephani iam preteritis, cum eisdem Andrea, filio Nicolai de Mogh, et Ladislao, filio Ladislai de Zaruad, ac Martino, filio Jacobi de Kege, homine vestro pro parte eiusdem Ladislai deputato, accessissent ad faciem possessionis Orbou prenotate, et eandem ipsi, vicinis et commetaneis suis legitime⁷ convocatis, et eisdem presentibus, iuxta demonstracionem ipsius Andree de Mogh taliter reambulassent, quod primo a duabus metis terreis iuxta rivulum Orbopatak vocatum, a plaga meridionali, inter terras arabiles erectis, egredientes et ad eandem plagam in latere cuiusdam Berch ascendentes⁷, pervenissent ad alias duas metas terreas, que separant

terras possessionum Chahlod⁷ et Orbou; dehinc in latere eiusdem Berch pergentes. venissent ad duas metas terreas; deinde penes viam Sahtuswth versus dictam plagam. eundem Berch asscendendo⁷, attigissent⁷ duas metas terreas. Abhinc desscendendo ad eandem viam Sahtuswth, in qua, per magnum spacium eundo et modicum reflectendo ad orientem, venissent¹ ad unam metam terream; a qua versus eandem plagam meridionalem reflectendo, attigissent⁷ duas metas terreas; de quibus per modicum spacium pergendo, attigissent caput fluvii Orbopatak vocati, ubi sunt due mete terree. De quibus ad eandem plagam parumper currendo, iungit duas metas terreas; a quibus adhuc ad eandem plagam pergendof, venissent ad quandam vallem, ubi sunt due mete terree. De quibus ad eandem plagam transeundo et penes eandem vallem, prope quoddam fossatum venissent ad duas metas terreas; de quibus directe asscendendo⁷, penes eandem vallem euntes, pervenissent ad duas metas terreas; a quibus ad eandem plagam meridionalem¹⁴, prope⁴ viam de possessione Zenmiklos in possessionem Nogfalu ducentem pergentes, venissent ad unam metam terream, penes eandem viam positam et erectam; a qua ad eandem plagam transeundo, prope fluvium Kegepataka iungit unam metam terream. Deinde versus plagam orientalem pergendo. venissent ad duas metas terreas; a quibus reflectendo versus plagam aquilonalem, venissent ad duas metas terreas, penes predictam viam existentes; a quibus per modicum spacium eundo¹⁵, iuxta eandem viam sunt due mete terree, possessiones Orbou et Kege separantes. De quibus per modicum spacium transeundo, pervenit ad caput fluvii Wlmezpataka nominati, ubi est meta terrea; a qua penes eandem viam transeundo, iungit aliam metam terream, in qua arbor querci pro meta haberetur; de qua ad eandem plagam currendo, venit ad unam metam terream. De qua per eandem viam transeundo, pervenit ad duas metas terreas, in utraque parte eiusdem vie existentes, terras possessionum Orbou et Wlmuzteluk separantes. De quibus versus dictam plagam¹⁶ eundo⁸, venissent ad duas metas terreas, prope eandem viam positas et erectas, ubi sunt due arbores querci; de quibus per modicum spacium transeundo, venit ad duas metas terreas. De quibus quoddam Berch asscendendo⁷ et in eodem Berch versus prescriptam plagam pergendo, iungit duas metas terreas, in eadem via existentes, terras possessionum Orbou et Wlmuzteluk distinguentes⁷. Abhinc versus dictam plagam currendo, venit ad tres metas terreas, metas predictarum possessionum Orbou, Wlmuzteluk et Zemmiklos⁷ separantes. De quibus adhuc ad eandem plagam pergendo, venissent ad duas metas terreas, terras dictarum possessionum separantes. Abhinc reflectitur ad quandam vallem, inter aquilonem et occidentem, venit ad quandam alveum, Mesturbyk nominatum, a quo reflectitur versus eandem plagam occidentalem et directe transeundo, iungit tres metas terreas, terras possessionum Rachteluk, Orbou et Chahol distinguentes. Deinde reflectitur versus plagam meridionalem et pervenit ad duas metas terreas, prope quoddam monticulum positas et erectas; a quibus versus dictam plagam currendo, venit ad caput cuiusdam montis, Zarhegh apellati. Deinde descendendo versus predictam plagam, in latere eiusdem montis sunt due mete terree penes fluvium Orboupataka⁷ vocatum. Dehinc saliendo ipsum fluvium, pervenit ad priores metas, ubi inceperavit⁷, et ibi terminantur; ubi demonstratio ipsius Andree actoris terminata extitisset⁷. Quamquidem possessionem Orbou, modo prehabito reambulatam, cum aliis probis viris nobilibus, visuali consideracione mediante, ad duodecim aratra sufficere estimassent.

Et quia memoratus Ladislaus, filius Ladislai, duas particulas terre ad possessiones suas, Salamonteluk et Rach⁷ vocatas, ut dicitur, spectantes, per eundem Andream de Mogh ad prescriptam possessionem Orbou reambulatas fuisse et diete estimacioni adiunctas extitisse⁷ allegasset, igitur ipsi, iuxta demonstrationem prescripti Ladislai, unam earundem duarum particularum taliter reambulassent quod a prescriptis tribus metis terreis, per eundem Andream prius ostensis dictisque possessionibus, Orbou, Zemmiklos⁷ et Wlmuz⁷ vocatis, distinguentibus, quas prefatus Ladislaus diete possessioni sue Rach⁷ spectare debere asseruisset, egredientes et ad plagam occidentalem, in quadam via publica, in uno Berch transeuntes, venissent ad unam metam terream antiquam, iuxta eandem viam, a plaga meridionali existentem. A qua, in eodem Berch, versus dictam plagam, pervenit ad unam metam terream; de qua ad eandem plagam, in eodem Berch currendo, pervenit ad duas metas terreas, prope quoddam monticulum; de quibus versus eandem plagam transeundo, venit ad tres metas terreas, dictas possessiones Rachteluk, Orbou et Chahol distinguentes; ubi ostensio metalis diete unius particule terre terminata extitisset⁷. Metas vero diete secunde particule terre taliter reambulassent quod primo prope predictum monticulum, a duabus metis terreis egredientes versus orientem, venissent ad predictam viam et, per eandem pertranseundo per bonum spacium, venissent super predictam possessionem Orbou. A qua reflectitur versus meridiem, et ad quoddam Berch pervenissent ad duas metas terreas de novo erectas; a quibus adhuc ad eandem plagam, in eodem Berch declinando, pervenissent similiter ad duas metas terreas noviter erectas et in latere eiusdem Berch positas et erectas; de quibus venissent ad priores metas, per eundem Andream actorem demonstratas. Dehinc versus aquilonem saliens rivulum Orbopataka dictum, pervenit ad duas metas terreas antiquas, in latere monticuli Zarhegh vocati positas et erectas, per eundem Andream ostensas; de quibus versus prefatam plagam asseendit⁷ ad eundem Zarhegh; dehinc venissent ad priores duas metas terreas, prope dictum monticulum existentes. Quasquidem duas particulas, ipsi, ex consensu dictarum parcium, similiter visu considerando, ad tria aratra mensure regalis estimassent.

Datum in vigilia festi Nativitatis virginis gloriose, anno domini Millesim CCC¹⁰ LXXmo secundo.

<Pe verso, de aceeași mână:> Domino Emerico, woyuode Transsilvano, pro Andrea, filio Nicolai de Mogh, contra Ladislaum, filium Ladislai de Zaruad, super⁴ estimacione possessionis Orbou⁷ vocate ac reambulacione quarundam metarum intraspecificatarum, relatoria.

<Pe verso, lateral stânga, de o mână contemporană:> Ob regium preceptum, pro ipso Ladislao impositum, ad octavas Epiphanie domini.

Măritului bărbat, domnului Emeric, voievod al Transilvaniei și comite de Solnoc, prietenului lor vrednic de cinstire, capitulul bisericii de Agria, spor neîncetat de închinăciune și cinste din inimă curată.

Am primit cu cinste scrisoarea¹⁷ Măriei voastre ce arată în ea rânduiala și forma hotărârii voastre judecătorești, cuprinzând, între altele, ca să trimitem pentru părțile numite mai jos pe omul nostru, ca om de mărturie vrednic de crezare, în fața căruia, oamenii voștri, Egidiu, fiul lui Dumitru de Bogdan, sau Petru, fiul lui Synka

de Parlagh, ori Dumitru, fiul lui Nicolae de Mark, fie Ioan, fiul lui Peteu de Petrec sau Ladislau, fiul lui Ioan de Tereche, sau Nicolae, fiul lui Ioan de sus-zisul Mark. pentru partea lui Andrei, fiul lui Nicolae de Mogh, pârașul, de asemenea Petru, fiul lui Synka, sau Ioan, fiul lui Ioan de Săuca, ori Mihail, fiul lui Simion de Cărei, sau Nicolae ori Mihail, fiii lui Nicolae de Domohida, sau Martin, fiul lui Iacob de Chegea, sau, în lipsa celorlalți, Andrei, fiul lui Nicolae de Ip¹⁸, pentru partea lui Ladislau, fiul lui Ladislau de Săraud, pârațul, ducându-se, la octavele, <atunci> viitoare, ale sărbătorii sfântului rege Ștefan¹⁹, la fața locului, pe moșia numită Orbău, fiind chemați tot acolo, în chip legiuit, toți vecinii și megieșii ei, și fiind de față părțile sau împuterniciții legiuiți, să hotărâneasă acolo acea moșie, potrivit arătării sus-zisului Andrei de Mogh, și, cercetându-i felul, întinderea, folosul și valoarea, împreună cu alți bărbați cinstiți, să o prețuiască, după cum cere obiceiul țării. Cu această lămurire și arătare că, dacă sus-zisul Ladislau, fiul lui Ladislau, ar spune acolo că vreo bucată din moșiile sale aflate în megieșia sus-zisei moșii numite Orbău a fost hotărânită de către pâraș la acea moșie numită Orbău și a fost adăugată la prețuirea numitei moșii Orbău, atunci <ei> să prețuiască aparte, după cum cere legea țării, această bucată de pământ rămasă în pricină, pe care adică zisul Ladislau ar socoti-o acolo că ține de moșiile sale. Și după acestea, noi să avem bunăvoința de a vă face cunoscută în scris, la octavele, acum viitoare, ale sărbătorii fericitului arhanghel Mihail²⁰, desfășurarea prețuirii acestei moșii; după cum acestea și altele sunt arătate mai pe deplin în zisa voastră scrisoare.

Noi, așadar, încuviințând cererile voastre prietenești și dreptatea, am trimis, împreună cu pomenitul Ladislau, fiul lui Ioan de Tereche, omul vostru, pe magistrul Andrei, soțul și fratele nostru canonic, ca om de mărturie, spre a împlini cele de mai sus. Aceștia, întorcându-se apoi la noi, ne-au spus așa că ei s-au dus, la zisele octave, acum trecute, ale sărbătorii sfântului rege Ștefan¹⁹, împreună cu acei Andrei, fiul lui Nicolae de Mogh, și Ladislau de Săraud, precum și cu Martin, fiul lui Iacob de Chegea, omul vostru trimis pentru partea aceluia Ladislau, la fața locului, pe sus-însemnata moșie Orbău, și fiind chemați în chip legiuit vecinii și megieșii ei, și fiind aceștia de față, ei au hotărânit-o, potrivit arătării lui Andrei de Mogh, astfel că pornind mai întâi de la două movile de hotar de lângă pâraul ce se cheamă Valea Orbăului, din partea de miazăzi, <movile> ridicate între pământuri de arătură, și urcând într-aceeași parte pe coasta unei creste, au ajuns la alte două movile de hotar, care despart pământurile moșiilor Cehăluț și Orbău; de aici urmând pe coasta aceleiași creste, au ajuns la două movile de hotar; apoi urcând pe aceeași creastă, înspre zisa parte, pe lângă drumul <zis> Sahtuswth, au ajuns la două movile de hotar. De aici coborând la același Sahtuswth, pe care mergând o bună bucată și cotind puțin spre răsărit, au ajuns la o movilă de hotar; de la care întorcându-se înspre aceeași parte de miazăzi, au ajuns la două movile de hotar; de la care urmând pe o mică întindere, au ajuns la gura râului ce se cheamă Valea Orbăului, unde sunt două movile de hotar. De la care trecând puțin într-aceeași parte, ajunge la două movile de hotar; de la care urmând tot spre aceeași parte, au venit la o vale, unde sunt două movile de hotar. De la care trecând înspre aceeași parte și pe lângă aceeași vale, aproape de un șanț au ajuns la două movile de hotar: de la care urcând de-a dreptul <și> mergând pe lângă aceeași vale, au ajuns la două

mobile de hotar; de la care, într-aceeași parte de miazăzi, urmând pe lângă drumul ce duce de la moșia Zenmiklos la moșia Satu Mic, au ajuns la o movilă de hotar, pusă și ridicată lângă același drum; de la care trecând înspre aceeași parte, ajunge lângă râul Chegea, la o movilă de hotar. <Hotarul> îndreptându-se apoi spre partea de răsărit, au ajuns la două mobile de hotar; de la care cotind spre partea de miazănoapte, au ajuns la două mobile de hotar, aflate lângă sus-zisul drum; de la care mergând puțin, lângă același drum sunt două mobile de hotar, care despart moșiile Orbău și Chegea. De la care străbătând o mică întindere, ajung la gura râului numit Valea Wlmez, unde este o movilă de hotar; de la care trecând pe lângă același drum, ajunge la o altă movilă de hotar, în care se află un stejar, ca semn de hotar; de la care, <hotarul> curgând într-aceeași parte, vine la o movilă de hotar. De la care străbătând același drum, ajunge la două mobile de hotar, aflate de fiecare parte a aceluiași drum, care despart pământurile moșiilor Orbău și Wlmuzteluk. De la care mergând înspre zisa parte, au venit la două mobile de hotar, puse și ridicate lângă același drum, unde sunt doi stejari; de la care străbătând o mică întindere, <hotarul> vine la două mobile de hotar. De la care urcând o creastă și îndreptându-se, pe aceeași creastă, spre sus-scrisa parte, ajunge la două mobile de hotar, aflate pe același drum, care deosebesc moșiile Orbău și Wlmuzteluk. De aici trecând într-aceeași parte, vine la trei mobile de hotar care despart hotarele sus-ziselor moșii Orbău, Wlmuzteluk și Zenmiklos. De la care îndreptându-se tot spre aceeași parte, au ajuns la două mobile de hotar, care despart pământurile ziselor moșii. De aici se întoarce spre o vale, între miazănoapte și apus, <și> ajunge la o albie numită Mesturbyk, de la care cotește spre aceeași parte de apus și trecând drept, ajunge la trei mobile de hotar, ce deosebesc pământurile moșiilor Rach, Orbău și Cehăluț. Apoi se întoarce spre partea de miazăzi și ajunge la două mobile de hotar, puse și ridicate pe lângă un muncel; de la care trecând spre aceeași parte, ajunge pe vârful unui deal, ce se cheamă Zarhegh. Apoi coborând înspre sus-zisa parte, pe coasta aceluiași deal, sunt două mobile de hotar lângă râul ce se cheamă Valea Orbăului. Trecând de aici acel râu, ajunge la semnele de hotar dintâi, de unde începuse, și acolo se sfârșesc <semnele de hotar>; unde, arătarea lui Andrei, pârașul, s-a încheiat. Pe care moșie Orbău, hotărnicită în chipul arătat mai sus, au prețuit-o, cercetând-o din privire, împreună cu alți bărbați cinstiți și nobili, că trebuie să fie îndeajuns la douăsprezece pluguri.

Și deoarece amintitul Ladislau, fiul lui Ladislau, a susținut că două bucăți de pământ, ce țin, după cum se spune, de moșiile sale numite Salamonteluk și Rach, au fost hotărnicite de către acel Andrei de Mogh la mai sus-scrisa moșie Orbău și au fost adăugate la zisa prețuire, ei, așadar, au hotărnicit una dintre acele două bucăți <de pământ>, potrivit arătării sus-scrisului Ladislau, astfel că plecând de la sus-zisele trei mobile de hotar - înfățișate mai înainte de către acel Andrei și care deosebesc zisele moșii numite Orbău, Zenmiklos și Wlmuzteluk, despre care, pomenitul Ladislau a spus că trebuie să țină de moșia sa Rach - și trecând înspre partea de apus, pe drumul mare, pe o creastă, au ajuns la o movilă de hotar veche, aflată lângă acel drum, din partea de miazăzi. De la care, pe aceeași creastă, spre zisa parte, <hotarul> ajunge la o movilă de hotar; de la care trecând într-aceeași parte, pe aceeași creastă, ajunge la două mobile de hotar, aproape de un muncel; de

la care trecând într-aceeași parte, ajunge la trei movile de hotar, care deosebesc zisele moșii Rach, Orbău și Cehăluț; unde înfățișarea hotarelor primei bucăți de pământ s-a încheiat. Iar hotarele celei de a doua bucăți de pământ le-au hotănnac așa că plecând mai întâi de lângă sus-zisul muncel, de la două movile de hotar, spre răsărit, au ajuns la sus-zisul drum și, străbătându-l pe o bună bucată de drum, aa ajuns mai sus de sus-zisa moșie Orbău. De la care cotește spre miazăzi, și b o creastă au ajuns la două movile de hotar ridicate din nou; de la care coborând pe aceeași creastă, tot într-aceeași parte, au ajuns de asemenea la două movile de hotar ridicate din nou, puse și ridicate pe coasta aceleiași creste; de la care au ajuns la semnele de hotar dintâi, arătate de acel Andrei, pârașul. De aici trecând pâraul zis Valea Orbăului înspre miazănoapte, <hotarul> ajunge la două movile de hotar vechi, puse și ridicate pe coasta muncelului Zarhegh, înfățișate de către acel Andrei; de la care urcă pe același Zarhegh, spre pomenita parte; de aici au ajuns la cele două movile de hotar de mai înainte, aflate lângă zisul muncel. Pe aceste două bucăți <de pământ>, ei le-au prețuit, cercetându-le de asemenea din privire, cu învoirea ziselor părți, la trei pluguri, după măsura regească.

Dat în ajunul sărbătorii Nașterii slăvitei fecioare, în anul Domnului o mie trei sute șaptezeci și doi.

<Pe verso, de aceeași mână> Scrisoare de dare de seamă, domnului Emeric, voievod al Transilvaniei, pentru Andrei, fiul lui Nicolae de Mogh, împotriva lui Ladislau, fiul lui Ladislau de Sărăuad, cu privire la prețuirea moșiei Orbău și la hotărnicirea unor hotare, arătate înăuntrul <scrisorii>.

<Pe verso, lateral stânga, de o mână contemporană:> La porunca regească, dată pentru Ladislau, <amânare> pe octavele Botezului Domnului '.

Arh. Naț. Magh., Dl. 70 658. Xerocopie la Inst. de Ist. Cluj-Napoca/1372.

Orig., hârtie.

¹ Rupt cea 5 cm și, respectiv, 1 cm; întregit după context și sens.

² Rupt cea 1 cm; întregit după sens.

³ Rupt și pată de umezeală cea 5 cm; întregit după sens și potrivit formulei stereotipe.

⁴ Lectură probabilă.

⁵ Sn originalul scrisorii voievodului, din 12 mai 1372, nr. 137, numele localității este *Ip*.

⁶ Corect: *tune venturis*; se reproduce din inerție sorocul hotărât în scrisoarea voievodului, octavele menționate fiind de fapt trecute la data emiterii scrisorii de răspuns a capitlului.

⁷ Astfel în orig.

⁸ Scris deasupra rândului, de aceeași mână.

⁹ Rupt cea 0,5 cm; întregit după sens.

¹⁰ Urmează mai multe cuvinte, lizibile și ilizibile, tăiate de aceeași mână.

¹¹ Urmează: *Andreas*, tăiat de aceeași mână.

¹² Urmează: *Lad*, tăiat de aceeași mână.

¹³ Urmează: *ad duas melos terreas*, tăiate de aceeași mână.

¹⁴ Urmează: *pergentes venissent*, tăiate de aceeași mână.

¹⁵ Urmează: *penes*, tăiat de aceeași mână.

¹⁶ Urmează: *currendo*, tăiat de aceeași mână.

¹⁷ Vezi doc. nr. 137.

¹⁸ Vezi nota 5.

¹⁹ 27 august <1372>.

²⁰ 26 octombrie <1372>.

²¹ 13 ianuarie <1373>.

Nos, conventus monasterii beate Mărie virginis de Kulusmonustra, memorie commendamus per presentes quod Ladislao, filio Johannis dicti Aprod de Ws, ab una, parte ex altera vero Johanne, filio Iwanka de eadem, coram nobis personaliter constitutis, per eundem Ladislaum, filium Johannis dicti Aprod, nobis propositum extitit pariter et relatum ministerio vive vocis quod predictus Johannes, filius Iwanka, quatuor equos bonos curriferos, sedecim ulnas panni de Kolonia, duodecim ulnas panni de longo Leuy, duos boves competentes et sex florenos promptos, in octavis festi Nativitatis beati Johannis baptiste nune proxime preteritis, iuxta continenciam litterarum obligatarum magnifici viri, domini Emerici, woyuode Transsiluani et comitis de Zonuk, sibi solvere debuisset; ipso termino ipsius solucionis adveniente, predictus Johannes, filius Iwanka, dictos quatuor equos, duos boves, sedecim ulnas panni de Kolonya¹, duodecim ulnas panni <de>² longo Lewy¹ et sex florenos plene sibi persolvisset, ut debuisset, et ipse super dicta solucione contentus, eundem Johannem, filium Iuanka¹, et suos successores reddidisset et reliquisset, imo¹ reddidit et reliquit coram nobis expeditos, testimonio presencium litterarum nostrarum mediante.

Datum in festo Nativitatis virginis gloriose, anno domini M^{mo} CCC^{mo} LXX-mo secundo.

Noi, conventul mănăstirii fericitei fecioare Măria din Cluj-Mănăştur, dăm de ştire prin scrisoarea de faţă că, înfăţişându-se înşişi înaintea noastră, pe de o parte Ladislau, fiul lui Ioan zis Aprod de Iuş, iar pe de alta, Ioan, fiul lui Iwanka, tot de <Iuş>, ni s-a spus şi ni s-a vestit prin viu grai de către acel Ladislau, fiul lui Ioan zis Aprod, că sus-zisul Ioan, fiul lui Iwanka, trebuia, potrivit cuprinsului scrisorii de îndatorire a măritului bărbat, domnul Emeric, voievod al Transilvaniei şi comite de Solnoc, să-i plătească lui, la octavele, acum de curând trecute, ale sărbătorii Naşterii fericitului Ioan botezătorul³, patru cai buni de căruţă, şaisprezece coţi de postav de Colonia, doisprezece coţi de postav de Luvia, doi boi viguroşi şi şase florini în bani gata; sosind sorocul acelei plăţi, sus-zisul Ioan, fiul lui Iwanka, i-a plătit lui pe deplin, după cum era dator, zişii patru cai, doi boi, şaisprezece coţi de postav de Colonia, doisprezece coţi de postav de Luvia şi şase florini, iar el, fiind mulţumit cu zisa plată, i-a socotit şi i-a lăsat <să plece> descărcaţi pe acel Ioan, fiul lui Iwanka, şi pe urmaşii săi, ba chiar i-a socotit şi i-a lăsat descărcaţi <şi> în faţa noastră, prin mijlocirea mărturiei scrisorii noastre de faţă.

Dat la sărbătoarea Naşterii fericitei fecioare, în anul Domnului o mie trei sute şaptezeci şi doi.

Arh. Naţ. Magh., Dl. 41 875. Fotocopie la Inst. de Ist. Cluj-Napoca/1372.

Orig., perg., cu urmele unei peceţi aplicate pe verso.

¹ Astfel în orig.

² Lipseşte în orig.; întregit pe baza contextului.

³ 1 iulie 1372.

Ladislau, palatinul Ungariei, cere capitlului din Oradea (*Waradiensis*) să trimită un om de mărturie la redobândirea, din mâini străine, a moşiei Zepse, din comitatul

Satu Mare (*Zathmariensis*), și la trecerea ei în stăpânirea lui Briccius zis Cantor de Janusy. în lipsa pecetii palatinului, actul este întărit cu pecetea lui Emeric, voievodul Transilvaniei (*sigillo domini Emerici, woyuode Transsiluani, fecimus consignari*).

Arh. Naț. Magh., Dl. 52 204. Xerocopie la Inst. de Ist. Cluj-Napoca/1372.

Transumpt în actul capitlului din Oradea, din 29 septembrie 1372, nr. 181.

¹ Pe locul datei sunt două pete de umezeală, lizibil este următorul text: < ... > *proximo ante festum Exaltacionis sande* < ... >; datarea s-a făcut, deci, cu ajutorul substantivului masculin *dies*, și nu *cuferia*, fiind probabil vorba despre duminica dinaintea sărbătorii înălțării sfintei Cruci (=14 septembrie). în acest caz, data documentului ar fi 11 septembrie 1372.

179 1372 septembrie 19 (*XIII Kalendas Octobris*), Villeneuve-les-Avignon

Papa Grigore al XI-lea îl însărcinează pe <Vilhelm>, episcop de Pecs, să se îngrijească pe seama lui Valentin al lui Iacob din Cluj (*Cluswar*), cleric în biserica de Alba, din dieceza Transilvaniei (*clericum Albensem, Transiluanensis diocesis*), de un canonic în aceeași biserică de Alba (*de canonicatu ecclesie Albensis*), cu toată deplinătatea drepturilor.

Arh. Vat., Reg. Aven. 184, fol. 381v-382r. Fotocopie la Inst. de Ist. Cluj-Napoca/1372.

Orig., hârtie.

EDIȚII: *Archiv*, XXIV, p. 593-594 (prescurtat).

REGEȘTE: *Ub.*, II, p. 394.

180

1372 septembrie 22, Vișegrad

Nos, comes Jacobus de Scepus. iudex curie domini Lodouici, dei gracia, regis Hungarie, damus pro memoria quod causam, quam Georgius et Benedictus, filii Johannis, filii Petri de Waya, ex quibus idem Georgius¹, pro se² et pro fratre suo, cum procuratoriis litteris capituli ecclesie Chanadiensis, astitit contra magistros Benedictum, Petrum et Nicolaum, filios Pauli, filii Heem, ac Nicolaum, filium dicti magistri Benedicti, pro quibus assumptores termini comparendo terminum assumpserunt, iuxta continenciam litterarum capituli ecclesie Tytulensis citatoriarum pariter et recaptivatoriarum, super facto contradiccionis statucionis predictae possessionis Vaya³ ac suarum pertinenciarum, in octavis festi Nativitatis beate virginis movere habebant coram nobis, racione prioritatis termini, ad octavas festi beati Georgii martiris proxime venturi duximus prorogandam. Presentes autem, propter carenciam sigillii noștri, sigillo domini Emerici, voyuode Transsiluani, fecimus consignari.

Datum in Wysegrad, octavo die termini prenotati, anno domini M° CCC⁰ LXX-mo secundo.

<Pe verso, de aceeași mână> Pro magistris Benedicto et Petro, filiis Pauli, ac aliis intrascriptis, contra Georgium et Benedictum, filios Johannis de Vaya³, ad octavas festi beati Georgii martiris, prorogatoria.

Noi, cornițele Iacob de Zips, judele curții domnului Ludovic, din mila lui Dumnezeu, regele Ungariei, dăm de știre că, din pricina întâietății <altui> soroc, am hotărât să amânăm la octavele sărbătorii în curând viitoare a fericitului mucenic

Gheorghe⁴, pricina pe care - potrivit cuprinsului scrisorii de chemare și de redobândire a capitlului bisericii din Titel, <dată> cu privire la împotrivirea la darea în stăpânire a moșiei Woya și a celor ce țin de ea - aveau s-o pornească înaintea noastră, la octavele sărbătorii Nașterii fericitei fecioare⁵, Gheorghe și Benedict, fiii lui Ioan, fiul lui Petru de Woya, dintre care, acel Gheorghe s-a înfățișat <la judecată>, în numele său și al fratelui său, cu scrisoarea de împuternicire a capitlului bisericii de Cenad, împotriva magistrilor Benedict, Petru și Nicolae, fiii lui Pavel, fiul lui Heem, și a lui Nicolae, fiul zisului magistrul Benedict, pentru care s-au înfățișat chezășii sorocului, <care> au primit sorocul. Din pricina lipsei pecetii noastre, am pus să se însemneze această scrisoare cu pecetea domnului Emeric, voievodul Transilvaniei.

Dat la Vișegrad, în a opta zi a sorocului mai sus însemnat, în anul Domnului o mie trei sute șaptezeci și doi.

<Pe verso, de aceeași mână:> Pentru magistrii Benedict și Petru, fiii lui Pavel, și pentru alții scriși înăuntrul <scrisorii>, împotriva lui Gheorghe și Benedict, fiii lui Ioan de Woya, scrisoare de amânare la octavele sărbătorii fericitului mucenic Gheorghe⁴.

Arh. Naț. Magh., Dl. 52 202. Xerocopie la Inst. de Ist. Cluj-Napoca/1372.

Orig., hârtie, pecete de închidere din ceară de culoare albă.

EDIȚII: Pesty, *Krasso*, III, p. 123-124.

REGEȘTE: *Kállay*, II, p. 163. nr. 1693.

¹ Urmează un cuvânt indescifrabil, probabil tăiat.

² *Pro se*, scrise deasupra rândului, de aceeași mână.

³ Astfel în orig.

⁴ Imai <1373>.

⁵ 15 septembrie <1372>.

181 1372 septembrie 29 (*infesto beati Michaelis archangeli*), <Oradea>

Capitulul din Oradea (*Waradiensis*) raportează lui Ladislau, palatinul Ungariei, la scrisoarea acestuia, dată <înainte de 14 septembrie> 1372 (nr. 178) - pe care o transcrie - că, fiind de față omul de mărturie al capitlului - un preot din corul bisericii de Oradea -, la redobândirea și trecerea moșiei Zepse în stăpânirea lui Briccius zis Cantor, s-au împotrivit nobilii de Peryn.

Arh. Naț. Magh., Dl. 52 204. Xerocopie la Inst. de Ist. Cluj-Napoca/1372.

Orig., hârtie, cu fragmente de pecete ovală aplicată pe verso.

REGEȘTE: *Kállay*, II, p. 164, nr. 1695.

¹ Numele preotului este practic ilizibil, datorită unei pete de umezeală. O lectură posibilă ar fi *Petru*.

182 1372 octombrie 7 (*secundo die octavarum festi beati Mychaelis archangeli*), <Cenad>

Capitulul din Cenad (*Chanadiensis*) adeverește opreliștea (*prohibicio*) făcută de magistrul Ștefan, fiul lui Pousa de Zeer, privitoare la folosirea silnică a unor heleștei aflate pe moșia sa, Tomurken.

Arh. Naț. Magh., Dl. 91 796. Xerocopie la Inst. de Ist. Cluj-Napoca/1372.

Nos, magister <Johannes>', filius Petri, vicecomes et iudices nobilium comitatus Themesiensis, memorie commendamus quod, cum nos, ad petitionem magistri Abraham litterati, officialis de Saswar, unum ex nobis, videlicet comitem Nicolaum, filium Dominici de Andyckfalua, ad infrascripta exequenda duxissemus destinandum, qui, demum ad nos reversus, nobis retulit eo modo quod ipse, ab omnibus quibus decuisset, nobilibus videlicet et ignobilibus, talem scivisset veritatem quod, cum ipse magister Abraham, sabbato proximo ante festum beati Francisci confessoris, Paulum, filium < ... >² iobagionem domini Nicolai de Gara, bani de Machau³, in possessione eiusdem Chene vocata commorantem, latrocinium perpetrantem, tempore commissionis illius latrocinii detinuisset sicque ipsum Paulum, prout publicum latronem, ad iudicium conservare voluisset, tunc Nicolaus rufus, Emoicus⁴, frater eiusdem, filii < ... >², ac Benedictus, frater dicti Pauli, coadunatis sibi quampluribus iobagionibus eiusdem domini bani ac aliis, quos invenire potuerunt, ad hospicium eiusdem magistri Abraham in eadem Saswar habitum, manibus armatis, feria sexta proxima post dictum festum, noctis in silencio, ad festum sancti Dyonisii martiris, lucesseente³, potencialiter veniendo, hostia³ dicti hospicii confrangentes, dictum Paulum latronem de vinculis eiusdem accipientes abduxissent, duos equos, unum baltheum et quamplurima arma ac vestes eiusdem asportando, ipsum autem magistrum Abraham utique interficere voluissent, nisi clemencia divina de manibus ipsorum Hberasset; confracciones autem predictorum hostiorum³ fide vidisset oculata.

Datum in Themesuar, feria tertia proxima post dictum festum sancti Dyonisii martiris, anno domini M^{no} CCC^{mo} LXX^{no} secundo.

Noi, magistrul Ioan, fiul lui Petru, vicecomitele și juzii nobililor din comitatul Timiș, facem cunoscut că, după ce noi, la cererea magistrului Abraham diacul, slujbașul din Saswar, am hotărât să trimitem pe unul dintre noi, anume pe cornițele Nicolae, fiul lui Dominic de Andyckfalua, spre a aduce la împlinire cele de mai jos, acesta, întorcându-se apoi la noi, ne-a spus că, de la toți de la care se cuvenea, atât oameni nobili, cât și nenobili, el a aflat acest adevăr: <că> pe când magistrul Abraham, în sâmbăta dinaintea sărbătorii fericitului Francisc mărturisitorul⁵, a prins asupra unei tâlhării, <tocmai> când săvârșea această tâlhărie, pe Pavel, fiul lui ..., iobagul domnului Nicolae de Gara, banul de Macva, care locuiește pe moșia numită Cerneteaz a acestuia, și a voit să-l țină pe numitul Pavel, spre a-l da <pe mâna> judecății, ca pe un tâlhar obștesc, atunci Nicolae cel Roșu, Emeric, fratele acestuia, fiii lui ..., și Benedict, fratele zisului Pavel, strângând cât mai mulți iobagi ai pomenitului domn ban și pe alții pe care i-au putut găsi, au venit cu silnicie, înarmați, în vinerea de după pomenita sărbătoare⁶, la locuința magistrului Abraham, aflătoare în Saswar, și în tăcerea nopții, adică la sărbătoarea sfântului

mucenic Dionisie⁷, pe când se lumina de ziuă, au spart ușile zisei locuințe și, luându-l din lanțuri pe zisul tâlhar Pavel, l-au dus cu ei, luând <și> doi cai, o cingătoare și foarte multe arme și veștminte ale magistrului, iar pe acest magistrul Abraham ar fi voit să-l ucidă negreșit, dacă îndurarea dumnezeiască nu l-ar fi scăpat din mâinile lor; și <el> a văzut cu ochii lui spargerea sus-ziselor uși.

Dat la Timișoara, în marțea de după pomenita sărbătoare a sfântului mucenic Dionisie, în anul Domnului o mie trei sute șaptezeci și doi.

Arh. Naț. Magh., Dl. (Arh. fam. Batthyani din KSrmend).

Orig., hârtie, cu urmele a trei peceti pe verso.

EDIȚII: *Orrvay*, I, p. 121-122.

¹ Lacună în orig.; completare a primului editor.

² Lacună în text.

³ Astfel în text.

⁴ Astfel în text; greșit, în loc de *Emericus*.

⁵ 2 octombrie <1372>.

⁶ 8 octombrie <1372>.

⁷ 9 octombrie <1372>.

184 1372 octombrie 13 (*octavo die termini prenotati*¹), **Vișegrad**

Emeric, palatinul Ungariei și jude al cumaniilor, amână din nou, pe octavele sărbătorii sfântului Gheorghe², judecarea pricinii dintre Dumitru, episcopul de Oradea (*Waradiensis*) - pentru care s-a înfățișat magistrul Ioan, arhidiaconul de Homorog (*Homoruk*), cu scrisoarea de împuternicire a capitulului din Oradea -, ca pâraș, și Nicolae și Dominic, fiii lui Ioan, fiul lui Ladislau de Warada, ca pârași.

În însemnarea judiciară de pe verso se arată că, la noua dezbatere, împuternicitul episcopului a fost Jakus, orașean din Vișegrad; judecarea pricinii a fost însă amânată din nou, pe octavele sărbătorii sfântului Mihail .

Arh. Naț. Magh., Dl. 77 526.

Orig., cu urme de pecete inelară aplicată pe verso.

EDIȚII: *Zichy*, III, p. 472.

¹ *Terminus prenotatus: in octavis festi beati Michaelis archangeli* (=6 octombrie 1372).

² 1 mai <1373>.

³ 6 octombrie <1373>.

185 1372 octombrie 29 (*////. Kalendas Novembris*), **Avignon**

Papa Grigore al XI-lea cere - printre alți demnitari ai regatului Ungariei - lui Dumitru, episcopul Transilvaniei (*Jransiluano*), lui Dominic, episcopul de Cenad (*Cenadiensis*), și lui Emeric, voievodul Transilvaniei (*Enrico*, *vayuode Transiluano*), să-l susțină pe Agapit, episcopul de Lisabona, trimis papal în Ungaria, în misiunea ce i s-a încredințat pe lângă Ludovic I, regele Ungariei.

Arh. Vat., Reg. orig., an II, secr., fol. 81.

Orig.

EDIȚII: Theiner, *Mon. MIsi. Hung.*, II, p. 129; *Tort. Tar.*, 1895, p. 71-72, nr. 164 (cu data de an greșită: 1354; cf. Karácsonyi, *Hamis*, p. 78, nr. 221).

' Astfel în text, în loc de: *Emerico*. De fapt, la această dată, Emeric nu mai era voievod, ci palatin (cf. Păli, *Cronologia*, p. 502, nota 8; vezi doc. nr. 184, din 13 X 1372).

186

1<37>2 noiembrie 7, Alberth

Lodouicus, dei gratia, rex Hungarie, Polonie, Dalmatie etc, fidelibus nos<tris, magni>fico' viro Stephano², woyuode Transsiluano, vel eius viceuoyuode, salutem et gratiam.

Dicit nobis <magister>' Michael, filius Blasii de Reche, quod, licet nos domine Clara vocate, filie Johannis, filii Laurentii, huius modi gratiam fecerimus, ut ipsa in possessionariis iuribus paternis tamdiu, donec maritimaretur³, stare possit, tamen eadem nune, Johanni dicto Panchel matrimoniali federe copulata, ipsa iura possessionaria paterna teneret et possideret, asserens eadem sibi iure materno pertinere. Unde, cum nos de premissis certiori velimus per vos edoceri documento, fidelități igitur vestre damus in mandatis quatenus prefațam dominam et eius maritum, cum omnibus litteralibus documentis eorum, si que in factis premissis haberent confecta, ad vestri³ presentiam evocări facientes, si dictos dominam et maritum eius ad premissa ius habere conspexeritis, tune relinquatis in eisdem pacificos et quietos; sin autem⁴, committatis ut eadem domina⁵, recepto suo iure debenti, premissa iura possessionaria dicti Johannis, filii Laurentii, illis, <quibus>' decebit, remittere et resignare debeat et teneatur, regni noștri consuetudine exposcente.

<Datum>' in villa Alberth, die dominico proximo post festum beati Emerici confessoris, anno domini M° <CCC° LX>XII-do⁶.

Ludovic, din mila lui Dumnezeu, regele Ungariei, Poloniei, Dalmației etc, credincioșilor noștri, măritului bărbat Ștefan, voievodul Transilvaniei, sau vicevoievodului lui, sănătate și milostivire.

Ne spune magistrul Mihail, fiul lui Blasiu de Recea, că, deși noi i-am făcut doamnei numite Clara, fiica lui Ioan, fiul lui Laurențiu, această milostivire, ca ea să poată rămâne în drepturile de stăpânire părintești până când s-ar mărita, totuși și acum, după ce s-a unit printr-o legătură de căsătorie cu Ioan zis Panchel⁷, ea mai ține și stăpânește aceste drepturi de stăpânire părintești, spunând că acestea sunt ale ei din partea mamei. Drept aceea, deoarece noi voim să fim lămurii de voi printr-o dovadă mai sigură cu privire la cele de mai sus, poruncim, așadar, credinței voastre ca. punând să fie chemați înaintea voastră pomenita doamnă și soțul ei, împreună cu toate actele lor scrise, dacă au vreunele întocmite cu privire la cele de mai sus, dacă veți găsi că zisa doamnă și soțul ei au dreptul la cele de mai sus, atunci să-i lăsați în pace și în liniște în acele <drepturi>; iar dacă nu, să porunciți ca acea doamnă, primindu-și dreptul său, să fie datoare și ținută să dea și să lase, după

obiceiul regatului nostru, acele drepturi de stăpânire ale lui Ioan, fiul lui Laurențiu, celor cărora li se vor cuveni.

Dat în satul Albeth, în duminica de după sărbătoarea fericitului Emeric mărturisitorul, în anul Domnului o mie trei sute șaptezeci și doi.

Arh. Naț. Magh., Dl. 62 732. Fotocopie la Inst. de Ist. Cluj-Napoca/1372.

Orig., hârtie, cu urmele unei peceti rotunde.

Copie din sec. al XVIII-lea, în col. Cornides, tom III, nr. 150. Regest la Kemeny, *Dipl. Trans. Appendix*, 3, nr. 117 (cu data greșită: cea 4 noiembrie 1372).

EDIȚII: *Fejer*, IX/4, p. 420-421 (după Cornides).

¹ Pată de umezeală cea 1 cm; întregit după sens.

² La *Fejer*, IX/4, p. 420: *Emerico*, greșit. La această dată, fostul voievod era palatinul regatului (vezi doc. nr. 184, din 13 octombrie 1372).

³ Astfel în orig.

⁴ Urmează: *tune*, expunctat.

⁵ Scris deasupra rândului, de aceeași mână.

⁶ Pată de umezeală cea 1,5 cm; întregirea datării s-a făcut pe baza contextului: menționarea Poloniei în titulatura regelui Ludovic I și anii de voievodat ai lui Ștefan Lackfi (1372-1376). Manuscrisul lui Cornides datează tot cu anul 1372.

⁷ Platoșă.

187

1372 noiembrie 13 (*Idibus Novembris*), Avignon

Papa Grigore al XI-lea roagă pe Ludovic I, regele Ungariei, să se pregătească de război împotriva turcilor, care câștigaseră o mare biruință asupra popoarelor din Grecia, din Țara Românească (*Walachiă*) și din Serbia, și-l îndeamnă să trimită soli la Teba, spre a încheia o alianță cu alți principii, și să dea cât mai degrabă ajutor înarmat, chiar înainte de încheierea acestei alianțe.

Arh. Vat., Reg. orig., an II, secr., fol. 87.

Orig.

EDIȚII: Theiner, *Mon. Hist. Hung.*, II, p. 130; *Hurmuzaki-Densușianu*, 1/2, p. 194-195.

188

1372 noiembrie 25, Sântimbru

Discretis viris et honestis, honorabili capitulo ecclesie Transsiluane, amicis suis honorandis, Ladislaus, viceuoyoda Transsiluanus, amicitiam paratam debito cum honore.

Dicunt nobis Ladislaus et Nicolaus, filii¹ Jacobi, filii Geublini de Heesfolua, quod quedam possessionaria porcio quondam videlicet Johannis de eadem, in eadem Heesfolua habita, recaptivacione et sibi statucione plurimum indigeret. Super quo, vestram petimus amicitiam presentibus diligenter quatenus vestrum mittatis hominem pro testimonio fidedignum, quo presente, Dominicus, filius Zennydes de Ramacha, vel Stephanus, filius Nicolai de Hegun, aut Georgius de Sarus seu Petrus, filius Nicolai de Kyzd, aliis absentibus, homo noster, ad faciem predictae possessionarie porcionis, quondam predictum Johannem dictum Zas

tangentis, accedendo, vicinis et commetaneis eiusdem undique legittime² inibi convocatis, et presentibus, recapiat eandem, recaptivatamque et ab aliorum possessionariis iuribus separatam et distinctam statuatur eisdem Ladislao et Nicolao, filiis Jacobi, eo iure, quo ipsis dinoscitur² pertinere, perpetuo possidendam, si contradicchio cuiuspiam eisdem non obviaret in hac parte; contradictores vero, si qui fuerint, citeț eisdem in nostram presenciam, ad terminum competentem, rationem contradiccionis ipsorum reddituros. Et post hec, seriem omnium premissorum, prout fuerit oportunum³, nobis in vestris litteris amicabiliter rescribatis.

Datum in Sancto Emerico, in quindenis festi beati Martini confessoris, anno domini *M^{mo} CCC^{mo} LXX^{mo}* secundo.

<Pe verso, de aceeași mână:> Discretis viris et honestis, honorabili capitulo ecclesie Transsiluane, amicis suis honorandis, pro Ladislao et Nicolao, filiis Jacobi, filii Geublini de Heesfolua, recaptivatoria.

Chibzuiților și cinstiților bărbați, cinstitului capitol al bisericii Transilvaniei, prietenilor săi vrednici de cinstire, Ladislau, vicevoievodul Transilvaniei, cu toată prietenia și cinstea cuvenită.

Ne spun nouă Ladislau și Nicolae, fiii lui Iacob, fiul lui Geublin de Hașfalău, că o parte de moșie, adică a răposatului Ioan de același <Hașfalău>, avută în Hașfalău, are foarte mare nevoie de dobândire din nou și de trecere în stăpânirea lor. Cu privire la care, cerem, prin <scrisoarea> de față, cu stăruință prieteniei voastre să trimiteți omul vostru vrednic de crezare ca om de mărturie, înaintea căruia, omul nostru, Dominic, fiul lui Zennyes de Ramacha, sau Ștefan, fiul lui Nicolae de Hendorf, sau Gheorghe de Saroșu sau, în lipsa acestora, Petru, fiul lui Nicolae de Saschiz, ducându-se la fața locului pe sus-zisa parte de moșie, ce ține de sus-zisul răposat Ioan zis Sas, <și> fiind chemați acolo în chip legiuit vecinii și megieșii aceleia de pretutindeni, <și> fiind aceștia de față, să o dobândească din nou și, dobândită din nou și deosebită și despărțită de drepturile de stăpânire ale altora, să o dea în stăpânire acelorași Ladislau și Nicolae, fiii lui Iacob, cu acel drept, cu care se știe că ține de ei, spre a o stăpâni pe veci, dacă împotrivirea cuiva nu li se va ridica stavilă cu privire la aceasta; iar pe împotrivitori, dacă vor fi, să-i cheme înaintea noastră la sorocul potrivit, spre a da seama de temeiul împotrivirii lor. Și după acestea, să aveți bunăvoința a ne face cunoscut în scris, prin scrisoarea voastră, desfășurarea tuturor celor de mai sus, după cum va fi potrivit.

Dat în Sântimbru, la cvindenele fericitului Martin mărturisorul, în anul Domnului o mie trei sute șaptezeci și doi.

<Pe verso, de aceeași mână:> Chibzuiților și cinstiților bărbați, cinstitului capitol al bisericii Transilvaniei, prietenilor săi vrednici de cinstire, scrisoare de redobândire pentru Ladislau și Nicolae, fiii lui Iacob, fiul lui Geublin de Hașfalău.

Arh. Naț. Magh., Dl. 29 177. Fotocopie la Inst. de Ist. Cluj-Napoca/1372.

Orig. hârtie, cu fragmente de pecete rotundă de închidere, aplicată în document pe verso.

¹ Urmează: *Jubo*, tăiat și expunctat de aceeași mână.

² Astfel în orig.

³ Corect: *opportunum*.

In sancte et individue trinitatis nomine amen. Quoniam rerum gestarum series ne labitur¹ ob imbecilitatem humanitatis simulcum lapsu temporis, ideo honorandorum testimonio, robore sigillii, virtute stilique literatorii iugiter solent perhennari², id namque indestructum permanet quod, fidedignorum auxilio, feliei dispositione fuerit sagaciter communitum.

Nos, proinde, comes Andreas de Schebes, comes Janusch de Cibinio, iudices regie maiestatis, neenon universitas omnium seniorum septem sedium partis Transsiluane, ad universorum noticiam harum tenore volumus pervenire quod, cum inter universitatem civium de Cibinio, ab una, similiter universitatem civium viile Heltha, parte ab altera, super metis ac grenniciis ipsorum territoriorum hinc inde controversie, rixe atque contenciones suscite, per multa homicidia, in rerum ablacionibus dampna, a multis annis retrolapsis, sibi insimul per utrasque partes facta exstitissent, propter quod prece continua ex utrisque partibus universis provincialibus fuerant supplicantes quatenus, causa future tranquillitatis², unionem pacis perpetuam vellent in medio ipsorum ordinare, ideo universi provinciales reverendos viros et dominos, videlicet dominum Martinum, decanum Cibiniensem, plebanum de Magno horrio², neenon dominum Goblinum, plebanum de Insula Cristiani, ac dominum Hermannum, plebanum de Helta², rogatu studioso exorabant ut auxilio et consilio honorandorum inter iamdictas civitates debitam et quietam reformationem, nexu perpetuali, dignarentur ordinare. Qui reverendi viri et domini prece provincialium se humillima devocione obtemperabant, ex externi salvatoris annuencia deificaque imbucione, omnia opera vetera olim in tempore, maliciose, per utrasque partes perpetrata, hec necare suffocando, nisu cordis studebant, partem litigiosam mitigare sub regula salutari; exhinc pro reformatione premissorum ac concordia inter ipsos facienda, sub anno, igitur, domini millesimo trecentesimo septuagesimo secundo, sabbato primo Adventus summi conditoris, assumptis ipsis ydoneis² viris, sacerdotibus et laicis, videlicet egregio viro. domino Johanne, plebano Cibiniensi, domino Johanne, plebano de Burperg, domino Thoma, plebano de Hanabach, item comite Laurencio de Ruffomonte, Alberto de Magno horrio, comite Andrea de Burperg, comite Georgio de Dalhem, item comite Seruacio de Cybinio², Michaelae Nunecleppel, magistro civium, Andrea Frânez, villico, Seruacio, Michaelae Schoder, Henczmanno Schebneczer, Johanne Sulcener, Petro Czwilling, Nicolao Baran, civibus Cibiniensibus, item Andrea Ham, villico de Helta, Johanne Hertvich, Heinrich Czerner, Matthia Robach, Andrea Vrgut, Hannus Schebniczcz, Lenen Cles, civibus de Helta, et quampluribus viris sapientibus ipsis dominis adherentibus, parcium pacem corde iusto zelantibus, ut, omnis rancoris, ire, rixe et odii radicibus ewlsis², exstirpatis de medio eorum, sopiatur et eterne pacis pulchritudine se mutuo queant amplexari, super omnibus premissis premissorum et singulis, neenon in dampnis, rerum ablacionibus quomodocumque sibi invicem usque hec tempora illatis et perpetratis, talem pacis et concordie unionem inter iamdictas partes perpetue duraturam, ab omnibus ipsorum successoribus firmo diligamine² inviolabiliter rite tenendam, <fecerunt>³, veluti ex utreque⁴ partis bona voluntate rate consistit⁵ federatum, eo die dum distinxio ipsorum territoriorum ad manus prefatorum totaliter fuerat commissa.

Qui viri honorabiles, facta contemplacione universarum metarum huius territorii de principio ad finem, diligenter perlustrabant videlicet nemora, prata, arva, exinde in omnibus locis huius grennicie metas signatas sublevare palam conabantur. Prima meta in monte alpino, quam profindius et remotius laborare poterint², utilitate nemoris caute uti dignoscuntur, tali condicione, quod nemus versus solis occasum civitati facultative serviet, sic similiter nemus versus orientem universitatis de Heltha cum omni fhictu subiacebit; abhinc descendendo ad unam metam, ad quam itur per quoddam dorsum inter duos rivulos, quorum unus vocatur der Cleynschebs, secundus vero dy Kaldebach, ita notando quod casura aque versus occidentem pertinet civitati et, e contra, casura aque versus orientem viile Helta² ministrabit; abhinc descendendo per altitudinem monti ad unam metam, que iacet inter duos rivulos, quorum unus vocatur des Wolffeszyfen hop, alter vero vocatur des Nyzkam syffen hop; abhinc descendendo ad unam publicam viam, que est communis meta inter partes sepefatas, que via se extendit quousque ad quendam rivulum der Wolseszyfen² vocatum, taliter notando quod viam ascendendo et descendendo semper communis meta manere cognoscitur, quod ipsi de Helta ultra ipsam viam, in solis occasu, nihil iuris habeant, equali forma cives civitatis Cibiensis sub via versus orientem in nullo dominantur, quod tamen iure deputata viile Helta ministrabit. Item de rivulo qui dicitur der Wolseszyfen transeundo per quendam fossam quousque ad montem qui dicitur der Gesenggetberg, abhinc descendendo ad quasdam vias, que crucifixionaliter a monte sancti Michaelis se extendunt, et ibidem est una vera meta; abhinc eundo ad unam metam que dicitur der Bukkestirn, iuxta quam signanter iacet unus lapis; item ad unam metam que dicitur der Slaufberg; abhinc per dorsum ad unam metam eundo, in qua stat arbor quercinea, ubi per viam meatur subtus vineas, quitquid⁶ ad sinistrum latus huius vie iacere cernitur, in pratis, vineis, nemoribus, terris arabilibus civitati plene famuletur; in eadem via transeundo ad locum ubi quedam arbores stantes extitunt⁷, que dicuntur wlgariter² kyppendorn, alie arbores eychbom; abhinc ad quendam metam, que erecta est in quodam loco, qui wlgariter² dicitur des Buchsyfen hop, per ipsum rivulum descendendo ad quendam locum, ubi quondam ortus² apium extiterat, quem fossata circumdant, ibidem una meta erecta; dehinc ascendendo per quoddam⁸ parvulum campum et ibidem in cacumine montis una meta sublevata est; abhinc lineatim iuxta alias communes metas descendendo quoad unam metam, que sublevata est circa litus cuiusdam rivuli, Schebes vocati; ab eadem meta, ad manum dextram, circa decursum aque, ex illa parte rivuli, ipsi de Helta precipere cognoscuntur et dominari, sed ex ista parte ipsius rivuli Schebs², versus civitatem, civibus Cybiniensibus id territorium, suadente iusticia, in toto famuletur quoad unam viam, in qua ad forum itur, scitam⁹ prope Schebs, que eciam est una meta; tamen ob tutelam clariorem tres mete signate sunt, ultra quos civitatis universitas nichil² precipere habeat, nec dominari, ita intelligendo, dum in ipsa via de rivulo Schebs versus civitatem itur, territorium ad sinistrum latus civitati ministrabit, ad dexterum vero viile Helta pertinet iure decenti; cuius ultima meta est in quodam loco erecta, qui dicitur daz Steynreich. Ibidem, mete utrarumque parcium metaliter terminantur.

Item, si aliquis ligna in nemore civitatis Cibiensis furari nititur, dum per viredum² silve arripitur, solita pignoracione provincialibus consueta pro suis

excessibus licite pignoretur¹⁰, et sic, e contra, dum ipsi de Helta aliquem de civitate in ipsorum silva invenerint, eadem pena caute punietur, donec satisfacere curat, ne due universitates prefixe talem ob levem causam amplius simul irascentur. Item, si aliqui singulares persone mutuo inimicarentur, quarum una de civitate, alia de Helta, has personas, preconsul, cum villico et cum omnibus iuratis, domare et corrigere tenetur, simili modo, si sub potestate civium de Helta stare contemplantur, easdem personas equali correccione et argumento mitigabunt, ne prefixe universitates propter aliquos asephalos¹¹ in se vires dissensiones suscitentur.

Preterea, notandum quod omnes veteres litere, olim in tempore scripte et confecte, cuiuscumque materie censeantur, omnes mortuas has cognoscimus et cassas, nunquam sub aliqua virtute valituras, nunc et in futurum. Item volumus ut communitas civitatis Cibiniensis aliquod obprobrium¹² contra ipsos de Heltha nunquam extendant¹³, nec ipsi de Helta universitatī civitatis viceversa, sed nexu perpetui zeleris¹⁴ se mutuo, puro corde, omni loco et tempore consisterint¹⁵ amicosse combinantes. Item, nullus alium in suo territorio appropriato molestat impediendo, sed quivis prefatarum communitatum suo territorio pleno iure gaudeat et fruatur, sub pena et birsagio centum marcarum, in quibus fractor huius facti¹⁶ provincialibus subiacebit in emendam. In cuius rei testimonium firmum, verum et ratum, novum sigillum omnium septem sedium presentibus cernitur subappensum.

Datum per manus magistri Michaelis, tunc temporis notarii provincie, anno domini Millesimo trecentesimo septuagesimo secundo, in die sequenti sancti Andree, apostoli domini nostri Ihesu Christi.

În numele Sfintei și nedespărțitei Treimi, amin. Pentru ca șirul faptelor, din pricina slăbiciunii omenești, să nu se ștergă din amintire o dată cu trecerea vremii, de aceea este obiceiul ca să se veșnicească necurmat prin mărturia oamenilor vrednici de cinste, prin puterea peceților și prin meșteșugul condeiului, căci nu rămâne nestricat decât ceea ce e întărit cu iscusință printr-o fericită rânduială, cu ajutorul celor vrednici de crezare.

Drept aceea, noi, cornițele Andrei de Sebeș, cornițele Yanusch de Sibiu, juzii Maiestății regești, precum și obștea tuturor bătrânilor din cele șapte scaune din părțile Transilvaniei, prin cuprinsul acestei scrisori, voim să ajungă la cunoștința tuturor că, deoarece între obștea orașenilor de Sibiu, pe de o parte, și obștea locuitorilor din satul Cisnădie, pe de alta, s-au iscat, când dintr-o parte, când din alta, neînțelegeri, certuri și gâlcevi cu privire la semnele de hotar și granițele hotarelor lor, și <deoarece> din pricina multor omoruri și jafuri în lucrurile lor, ei și-au făcut, de mulți ani de zile încoace, unii altora <multe> pagube, fapt pentru care amândouă părțile s-au rugat neconținut de toți provincialii să binevoiască a rândui între ei, în vederea viitoareii liniști, unirea unei păci veșnice, de aceea toți provincialii au rugat fierbinte pe vrednicii de cinstire bărbați și domni, și anume pe domnul Martin, decanul de Sibiu, paroh de Șura Mare, precum și pe domnul Goblin, parohul de Cristian, și pe domnul Hermann, parohul de Cisnădie, să binevoiască a țândui, printr-o legătură veșnică, cu ajutorul și sfatul unor oameni vrednici de cinstire, cuvenita și liniștită împăcare între pomenitele obști.

Iar acești bărbați și domni vrednici de cinstire, cu voia mântuitorului veșnic și din dumnezeiască luminare, au dat ascultare, cu cea mai smerită supunere, rugăminții provincialilor și și-au dat osteneala din tot suflul să înăbușe și să șteargă toate vechile fapte săvârșite odinioară de amândouă părțile, cu duhul răutății, <și> să domolească partea cu pricina, <supunând-o> unei rânduiei sănătoase. De aceea, pentru a pune la cale o împăcare și o înțelegere între cei de mai sus, în anul Domnului o mie trei sute șaptezeci și doi, în sâmbăta dintâi <din postul> venirii preînaltului Ziditor¹⁷, luând cu ei <niște> vrednici bărbați, preoți și mireni, și anume pe cinstitul bărbat, domnul Ioan, parohul de Sibiu, pe domnul Ioan, parohul de Vurpăr, pe domnul Toma, parohul de Hamba, de asemenea pe cornițele Laurențiu de Roșia, pe Albert de Șura Mare, pe cornițele Andrei de Vurpăr, pe cornițele Gheorghe de Daia, de asemenea pe cornițele Servatius de Sibiu, pe Mihail Nunecleppel, burgermeșterul, pe Andrei Franz, vilicul <orașului>, pe Servatius, Mihail Schoder, Henczmann Schebneczer, Ioan Sulcener, Petru Czwilling, Nicolae Baran, orașeni din Sibiu, de asemenea pe Andrei Ham, judele de Cisnădie, pe Ioan Hertvich, Heinrich Czerner, Matia Robach, Andrei Vrgut, Hannus Schebniczcz, Lenen Cles, locuitori din Cisnădie, și pe foarte mulți bărbați înțelepți ce însoțeau pe acei domni și care, cu drept cuget, râvneau să facă pace între părți - pentru ca, smulgându-se și stârpindu-se din mijlocul lor rădăcinile oricărei dușmăanii, mâinii, ale certei și urii, <pricina> dintre ei să se potolească și să se poată îmbrățișa unii cu alții, într-un frumusețea unei păci veșnice —, ei au făcut între zisele părți următorul legământ de pace și înțelegere cu privire la toate cele de mai sus și la fiecare din ele, precum și cu privire la pagubele și jefuirile de bunuri săvârșite și făcute de unii împotriva altora până în vremea din urmă, într-un fel sau altul, care să dăinuiască în veac, și să fie ținut nesmintit, cu legătură tare și fără clintire, de toți urmașii lor, așa cum s-au învoit nestrămutat părțile între ele, cu bunăvoința fiecăreia din ele, în acea zi, când despărțirea pomenitelor hotare a fost încredințată, pe de-a întregul, în mâinile sus-zișilor <împăciuitori>.

Acești bărbați cinstiți, luând în cercetare toate semnele de hotare ale aceluia hotar, de la un capăt la celălalt, au colindat cu băgare de seamă pădurile, râurile și ogoarele, și apoi au încercat să ridice în văzul tuturor, în toate locurile acestei margini, semne de hotar însemnate <anume>. Cel dintâi semn <se află> pe un munte, <semn> pe care l-au făcut cât au putut mai adânc și mai îngropat, fiind bine știut că folosirea pădurii se face cu socoteală¹⁸, cu rânduiala ca partea de pădure dinspre apusul soarelui să slujească la nevoie orașului <Sibiu>, tot așa, pădurea dinspre răsărit, cu toate roadele ei, să fie în stăpânirea obștii din Cisnădie. De acolo, <hotarul> coboară la un semn, la care se merge pe o spinare <de munte>, între două pâraie, dintre care unul se numește Cleynschebs", iar al doilea Kaldebach²⁰, însemnându-se că panta dinspre apus este a orașului și, dimpotrivă, panta dinspre răsărit va sluji satului Cisnădie. De aici, <hotarul> coboară pe coasta muntelui, la un semn care este așezat între două pâraie, dintre care unul se cheamă des Wolffezsyfen hop²¹, iar celălalt se cheamă des Nyzkam syffen hop²². De acolo, <hotarul> coboară la un drum obștesc, care e semn și pentru una și pentru cealaltă din părțile pomenite, drum care se întinde până la un pârau, numit der

Wolssezszyfen², însemnându-se că se știe că drumul, atât la suiș, cât și la coborâș, rămâne mereu semn de hotar pentru amândouă părțile <împricane>, în felul că cei din Cîsnădie nu au nici un drept dincolo de acel drum, spre apus, și tot așa, orașenii din orașul Sibiu nu au nici o stăpânire în partea dinspre răsărit de drum, <parte> care, totuși, va sluji, după dreptul statornicit, satului Cîsnădie. De asemenea, de la pârâul ce se numește der Wolssezszyfen, <hotarul> trece printr-un șanț, până la muntele ce se cheamă der Gesenggetberg²³. De aici, el coboară până la niște drumuri care se întind cruciș de la muntele sfântului Minai I²⁴, și acolo este un semn de hotar adevărat. De aici, <hotarul> merge până la un semn ce se numește der Bukkestirn²⁵, lângă care se află o piatră, ca semn, și tot așa, până la un semn ce se numește der Slaufberg. De aici, el merge pe spinarea <muntelui>, până la un semn pe care este un stejar, de unde se merge pe drum pe sub niște vii; tot ce se vede că rămâne la stînga acestui drum, ca rături, vii, dumbrăvi, pământuri de arătură, să slujească în întregime orașului <Sibiu>. <Hotarul> trece <apoi> pe același drum, până la un loc unde se află niște copaci, care în limba obișnuită se numesc kypendorn, iar alți copaci, eychbom. De aici, <hotarul> merge la un semn ce e ridicat într-un loc căruia în limba obișnuită i se zice des Buchsyfen hop²⁶, <apoi> coboară pe același pârâu, până la un loc unde fusese cândva o prisacă, înconjurată de șanțuri, <și> acolo s-a ridicat un semn de hotar. De acolo, <hotarul> urcă pe un mic neteziș și acolo, pe vârful dealului, s-a ridicat un semn. De aici, <el> coboară drept pe lângă celelalte semne de hotar, ce sunt ale celor două părți laolaltă, până la un semn care a fost ridicat lângă malul unui pârâu numit Șeviș. De la acest semn, pe mâna dreaptă, pe lângă cursul apei, de partea aceea a pârâului se știe că poruncesc și stăpânesc cei din Cîsnădie, iar de ceastălaltă parte a pârâului Șeviș, dinspre oraș, acest hotar să slujească în întregime, potrivit dreptății, orașenilor din Sibiu, până la un drum pe care se merge la târg, <drum> aflător aproape de Șeviș, care și el e semn de hotar; totuși, pentru o mai limpede cheazășie, au fost însemnate trei semne de hotar, dincolo de care, obștea orașului să nu poruncească și nici să stăpânească, înțelegîndu-se că pe drumul ce merge de la pârâul Șeviș spre oraș, hotarul din stînga va sluji orașului, iar cel din dreapta, după dreptul cuvenit, satului Cîsnădie; al cărui ultim semn de hotar a fost ridicat într-un loc ce se numește das Steynreich²⁷. Tot acolo se încheie hotarele amânduror părților.

De asemenea, dacă cineva încearcă să fure lemne din dumbrava orașului Sibiu, atunci când este prin crângul pădurii, să fie zălogit cu dreptate pentru samavolnicia sa, cu zălogirea obișnuită pentru locuitorii provinciei; tot așa, dacă dimpotrivă, cei din Cîsnădie vor găsi în pădurea lor pe vreun orașean <luând lemne>, acesta să fie pedepsit cu socotință, cu aceeași pedeapsă, până se va îngriji să dea despăgubire, pentru ca nu cumva pomenitele două obști să se ia iarăși la harță pentru o pricină de nimic. De asemenea, dacă <doi> inși în parte, dintre care unul <să fie> din oraș, iar celălalt din Cîsnădie, s-ar dușmăni între ei, atunci judele <orașului>, cu judele <satului> și cu toți jurații, este dator să-i potolească și să-i pună pe calea dreaptă; tot așa, dacă se va vedea că numiții oameni stau sub ascultarea locuitorilor din Cîsnădie, ei îi vor domoli cu deopotrivă dojana și sfat, pentru ca numitele obști să nu ajungă la neînțelegeri mai crunte din pricina unor nechibzuții.

Afară de aceasta, trebuie să se mai însemne că socotim stinse și desființate toate scrisorile vechi, scrise și întocmite altădată, orice cuprins ar avea ele nemaivând niciodată, nici acum, nici în viitor, nici o putere. De asemenea, voim ca obștea orașului Sibiu să nu aducă niciodată vreo ocară împotriva celor din Cislădie, și nici cei din Cislădie, celor din obștea orașului, ci să se unească prietenește unii cu alții, legați laolaltă cu legătura unei veșnice râvne, din inimă curată, în orice loc și vreme s-ar afla. De asemenea, nimeni să nu supere sau să stânjenească pe altul în hotarul său, ci oricine din obștile pomenite să se bucure și să se folosească, cu drept deplin, de hotarul său, sub pedeapsa unei gloabe de o sută de mărci, cu care va fi dator, drept despăgubire față de locuitorii provinciei, cel care va călca această învoială. Spre mărturia statornică, adevăritoare și întăritoare a acestui lucru, am hotărât să se atârne de această scrisoare pecetea nouă a celor șapte scaune.

Dat de mîna magistrului Mihail, pe atunci notarul provinciei, în anul Domnului o mie trei sute șaptezeci și doi, a doua zi după sfîntul Andrei, apostolul Domnului nostru Isus Christos.

Arh. Naț. Rom., D.J. Sibiu. Col. doc. a Parohiei evanghelice CA. din Cislădie, nr. 5. Fotocopie la Inst de Ist. Cluj-Napoca/1372.

Transumpt în actul lui Ladislau al V-lea, regele Ungariei, din 6 iunie 1453, Viena; sintaxa defectuoasă.

Copie simplă din sec. XV, *ibidem*.

EDIȚII: *Archiv*, 1,3, caiet 120; *Ub.*, II, p. 394-397.

¹ Corect: *labatw*.

² Astfel în transumpt.

³ Lipsește în transumpt; întregit după sens.

⁴ Corect: *utrisque*.

⁵ Corect: *constitit*.

⁶ Corect: *quidquid*.

⁷ Corect: *existunt*.

⁸ Corect: *quoddam*.

⁹ Corect: *sitatn*.

¹⁰ Corect: *pigneretur*.

¹¹ Corect: *acephalos*.

¹² Corect: *opprobrium*.

¹³ Corect: *extendat*.

¹⁴ Corect: *zeii*.

¹⁵ Corect: *constiterint*.

¹⁶ Corect: *pac ti*.

¹⁷ 27 noiembrie <1372>.

¹⁸ Traducere nesigură, text confuz.

¹⁹ Șevișul Mic.

²⁰ Pârâul Rece.

²¹ Clăbucetul Lupului.

²² Clăbucetul Pieptenului.

²³ Azi, Götzenberg = Muntele Păgânului.

²⁴ Este vorba de Cislădioara.

²⁵ Fruntea Țapului.

²⁶ Clăbucetul Fagului.

²⁷ Cf. actul din 14 iulie 1349 (*Ub.*, II, p. 61): Steinwek = Drumul Pietruit.

Gregorius episcopus etc, venerabilibus fratribus Thome, archiepiscopo Strigoniensi, eiusque suffraganeis, salutem etc.

Accedens nuper ad nostram presentiam dilectus filius Johannes de Bredehscheid, legum doctor, ambaxiator carissimi in Christo filii nostri Ludovici, regis Ungarie illustris, lator presentium, inter alia, que nobis ex parte regie serenitatis exposuit, nos pro parte eadem rogavit fideliter et instanter quod, ob certas causas, quas nobis expressit, presertim quod ipse rex intendebat cum potēti bracchio contra Turchos, inimicos fidei christiane, qui noviter quendam eius subditum seu gentes ipsius conflixerant, exercitum regalem ducere seu dirigere, prelatos et clerum regnorum suorum, cum ipsi prelați in huiusmodi exercitu magnificentiam regiam iuvare intenderent, a solutione decime proventuum ecclesiasticorum unius anni, quam pro maximis necessitatibus sancte Romane ecclesie in eisdem regnis, sicut et in aliis regnis et partibus mundi, duximus imponendam, excusatos habere hac vice de benignitate apostolica dignaremur; nosque eidem regi scribimus iuxta tenorem presentibus interclusum. Verum, licet credamus regem prefatum, tanquam christianissimum, prelatos et clerum regnorum suorum diligere et eorum libenter velle commoda promovere, tamen probabiliter suspicamus, ex suggestionē aliquorum prelatorum vel aliorum clericorum dictorum regnorum facta regi prefato, preces huiusmodi processisse; et, si est ita, miramur admodum quod, cum necessitatem diete ecclesie, matris vestre, nimiis expensarum oneribus de presenti gravate cognoscere debeatis, cui eidem vestrum possibile auxilium subtrahere cupiatis, quod etiam non requisiti offerre et facere liberaliter deberetis. Igitur, fraternitatem vestram requiramus¹ et hortamur attente, per apostolica scripta vobis mandantes, quatenus decimam per nos vobis impositam, nullius excusationis interveniente occasione, in tante necessitatis articulo, libere persolvatis, sic prompte, sicque obedienter agentes, quod apud nos et sedem apostolicam iugiter mereamini commendari.

Datum Avinione, XV. Kalendas Ianuarii, pontificatus nostri anno secundo.

Grigore episcopul etc, venerabililor frați Toma, arhiepiscopul de Strigoniū, și sufraganiilor săi, mântuire etc.

Venind acum de curând înaintea noastră, iubitul fiu Ioan de Bredenscheid, doctor în drept, solul Preaiubitului întru Hristos fiu al nostru Ludovic, ilustrul rege al Ungariei, aducătorul celor de față, între alte lucruri ce ne-a spus din partea Luminăției regești, ne-a rugat stăruitor și din toată inima din partea lui ca, din anumite pricini, pe care ni le-a arătat, și, mai ales, fiindcă numitul rege avea de gând să pornească cu braț puternic oastea regească și s-o îndrepte împotriva turcilor - dușmanii credinței creștine, care de curând loviseră pe un supus al său și pe oamenii acestuia -, să binevoim de data aceasta, din apostolica noastră bunătate, să-i scutim pe prelații și clerul din țările sale - deoarece acești prelați au de gând să ajute Maiestatea regească în această expediție - de plata dijmei pe un an pe veniturile bisericesti, pe care am hotărât s-o punem în acele țări, precum și în alte

țări și părți ale lumii, pentru preamarile nevoi al sfintei biserici romane. Iar noi scriem pomenitului rege, potrivit cuprinsului închis în scrisoarea de față².

Dar, deși credem că sus-numitul <Ludovic>, ca rege preacrestin, ține la prelații și la clerul țărilor sale, și cu dragă inimă vrea să porceadă spre binele lor, totuși bănuim" cu puțință că astfel de rugăminți au pornit din îndemnul făcut pomenitului rege de unii din prelații, sau de alți clerici din zisele țări. Și, dacă e așa, ne mirăm foarte că voi, care trebuie să cunoașteți nevoile zisei biserici, maica voastră, împovărată acum de apăsarea unor cheltuieli prea mari, doriți să nu-i dați ajutorul care vă e cu puțință, pe care ar trebui să i-l dați cu dărnicie, chiar de nu vi s-ar cere. Drept aceea, cerem frăției voastre și o sfătuim cu grijă, poruncindu-vă prin apostolică scrisoare ca, strâmtorarea nevoii fiind așa de mare, fără a mai umbla după vreun prilej de scutire, să plătiți dijma pusă de noi asupra voastră, lucrând atât de grabnic și cu atâta supunere, încât să vă învredniciți de a fi necurmat lăudați de noi și de scaunul apostolic.

Dat la Avignon, în a cincisprezecea zi înainte de calendele lui ianuarie, în al doilea an al păstoriei noastre.

Arh. Vat, Reg. orig., an. II, secr., fol. 100.

Orig.

EDIȚII: Theiner, *Afon. Hist. Hung.*, II, p. 131-132 (cu adăugirea că o scrisoare similară a fost trimisă și lui Ștefan, arhiepiscopul de Caloccea).

¹ Astfel în text; corect: *requirimus*.

² Vezi doc. nr. 191 (cu aceeași dată).

191   1372   decembrie   18   {XV   Kalendas   Ianuarii},   Avignon

Papa Grigore al XI-lea dă de știre lui Ludovic I, regele Ungariei, că nu poate încuviința cererea sa de a scuti, în vederea expediției contra turcilor, clerul din regatul său de dijma pe un an pusă pe veniturile eccleziastice, deoarece lupta pe care o duce împotriva lui Barnabo și Galeazzo Visconti cere multe cheltuieli și, afară de aceasta, scutirea clerului din Ungaria de această dijmă ar îndemna clerul din Germania, Boemia și din alte țări să ceară și el o asemenea scutire.

Arh. Vat, Reg. orig., an. II, sccr., fol. 101.

Orig.

EDIȚII: Theiner, *Mon. Hist. Hung.*, II, p. 132-133.

192   1372   decembrie   29   (in/esto beati Thome martir is),   <Cenad>

Capitulul din Cenad (*Chanadiensis*) adeverește că Pavel, fiul lui Andrei zis Forgach, de Lekenee, l-a oprit pe tatăl său de la înstrăinarea și vânzarea moșiei Korosaan, din comitatul Bars.

Arh. Naț. Magh., DI. 58 594. Xerocopie la Inst. de Ist. Cluj-Napoca/1372.

Orig., hârtie.

Emeric <Lackfi>, palatinul Ungariei, îl descarcă pe magistrul Toma, fiul lui Laurențiu de Tileagd (*Telegd*), de cele treizeci de mărci pe care le-a plătit lui Mihail, fiul lui Ladislau de Puthnuk, drept gloabă, înainte de înfățișarea actelor scrise cu privire la moșiile numite Cuieșd (*Kevesd*), Uileacu (*Ujlak*), Urvenyesligethe² și Olahteleke.

Arh. Naț. Magh. Dl. (Arh. Fam. Berthóthy)

Orig.

REGEȘTE: *Fejer*, IX/6, p. 241 (cu data greșită: 1379).

¹ Datat astfel după emitentul actului, Emeric Lackfi, care a fost palatin între 13 oct. 1372-1375, și în corelație cu actul din 1373 al aceluiași palatin.

² La Fejer, greșit: *tjrvnyeszigetthe*.

04

1373

Emeric, palatinul Ungariei, amână pricina lui Toma, fiul lui Laurențiu de Tileagd (*Thelegd*), împotriva lui Mihail, fiul lui Ladislau de Puthnuk, cu privire la moșiile numite Cuieșd (*Kewesd*) și Uileacu (*Ujlak*).

Arh. Naț. Magh. Dl. (Arh. Fam. Berthóthy).

Orig.

REGEȘTE: *Fejer*. IX/6, p. 173-174.

195

<1373-1375>

Rationes Petri Stephani, collectoris decime papalis in regnis Hungarie et Polonie, de decimis impositis, item de beneficiis ecclesiasticis vacantibus in regno Hungarie

Sequitur recepta decime papalis imposite in regno Ungarie, facta per dictum Petrum Stephani anno LXXIII. de mense Decembris, prout infra sequitur ....

Cenadiensis.

Item recepi a domino episcopo Cenadiensi pro dicta decima, pro parte ipsum tangente, tf.XXIII. florenos et XL. denarios Ungaricales.

Item pro clero suo I^o.XVIII. florenos.

Summapagine Ilf. XXXII, floreni, XL. denarii Ungaricales.

Varadiensis.

Item solvit dominus episcopus Varadiensis pro dicta decima, pro parte ipsum tangente, III°.III. florenos.

Item pro clero suo in denariis antiquis CXXI. florenos.

Item in florenis auri LXXIX. florenos et XXX. denarios Ungaricales.
Summapagine Y~.III. floreni auri, XXX. denarii Ungaricales.

Transilvanensis.

Item recepi a domino episcopo Transilvanensi pro dicta decima, pro parte ipsum tangente, VIII^c.L. florenos.

Item pro clero suo M.V^c.XLV. florenos.

Summa if*llf.111?*. floreni auri².

Et sic tota summa totius decime a prelatiſ Ungarie et clero recepte, prout supra plenius continetur, facit Xf^d. VIIIf.III^f.XVlil. florenos <et> medium, LVII. denarios de Ungaria. . . .

Sequuntur beneficia vacantia de tempore domini Urbani, pape Quinti, et etiam beneficia de primo et secundo annis domini Gregorii, pape XI., tradita Petro Stephani, in regnis Ungarie et Polonie collectori, per dominos camerarium et thesaurarium domini noſtri pape, anno domini MCCCLXXII. circa finem dicti anni, prout sequitur.

Diocesis Strigoniensis ....

*Anno IUI. domini Urbani,
quia de tertio nichil.*

De plebanatu ecclesie de Brascho, Strigoniensis dyocesis³, vacante per consecrationem Nicolai de Brascho electi Tininiensis, fuit provisum Nicolao de Corona, et dictam plebaniam ecclesie in Wibenbach diete dyocesis³ IUI. Idus Martii, de qua fuit provisum Nicolao Pek de Brascho clerico diete dyocesis³ IUI. Idus Martii.

Proceditur contra eos et sunt excommunicati, sed dicunt se habere per regem.

De canonicatu et prebenda ecclesie Strigoniensis, vacantibus per resignacionem Petri Begonis, fuit provisum Nicolao Nicolai de Spinis, presbitero Transilvaniensis dyocesis³.

Mortuus est in Curia, ante quam fecissent litteras.

Anno quinto domini Urbani.

De quodam beneficio simplici, quarte de Liptauia wlgariter^l nuncupate, spectante ad collationem archiepiscopi Strigoniensis, vacante a tanto tempore per obitum Andree de Appadi, quod eius collatio est legitime ad sedem apostolicam devoluta, fuit provisum Johanni Andree, et dimittet prebendam Vesprimiensem et Varadiensem, Kalendas Martii.

Vigore huiusmodi gratie non obtinuit, sed auctoritate ordinarii, neque dimisit beneficia, que obtulerat.

Anno sexto domini Urbani ....

De canonicatu et prebenda ecclesie Strigoniensis, vacantibus per obitum Nicolai de Spinis, in Romana Curia defuncti, fuit provisum Michaeli Clementis presbitero Strigoniensis dyocesis³, et dimittet parochialem ecclesiam in Zalia, Strigoniensis dyocesis³, Idus Aprilis.

Non obtinuit, nec se presentavit cum litteris apostolicis.

De canonicatu et prebenda ecclesie Strigoniensis, vacantibus per obitum Nicolai Nugigeruli³, fuit provisum Nicolao Johannis, clerico Transilvanensis dyocesis³, et dimittet prebendam ecclesie Sancti Thome de promontorio, Strigoniensis dyocesis³, III. Kalendas Junii.

Solvit Petro Stephani XX. florenos auri.

Sequuntur beneficia collata anno primo domini Gregorii in civitate et diocesi Strigoniensi. . . . .

Item Joseph Petri, presbitero Vesprimiensis dyocesis³, de prepositura Demessiensi, Strigoniensis dyocesis³, dum vacabit per assecutionem prepositi Transsylvanensis, factam pro Ladislao dicto Kato, fuit provisum IUI. Kalendas Aprilis.

Litigavit diu, et nondum obtinuit propter impedimentum regis.

De prepositura ecclesie Orodiensis, Strigoniensis dyocesis³, vacante per obitum quondam Petri Rikolfi, extra Curiam defuncti, fuit provisum Nicolao Garazda, et dimittet preposituram ecclesie Cenadiensis, Idus Octobris.

Mortuus est, et successor solvit Petro Stephani L. florenos . . . .

Anno secundo domini Gregorii. ....

Provisum fuit domino Martino olim plebano de Magno Orreo de prepositura Sibiniensi, Strigoniensis dyocesis³, vacante per promotionem domini Pauli, episcopi Turiensis⁴, et dimittet dictam parochialem ecclesiam de Magno Orreo.

Dicitur, quod dominus noster papa remisit medios fructus ad instantiam domini regis Ungarie, sed non obstante hoc, procedetur contra eum. . . . .

Matheo Symonis de canonicatu et prebenda ecclesie Strigoniensis, vacantibus per assecutionem lectoratus ecclesie Varadiensis, factam per Gallum Valentini, III. Idus Septembris.

Non venit, nec litteras presentavit.

Anno tertii domini Gregorii. ....

Clementi Thome de Agria, clerico de canonia et prebenda ecclesie Aquensis, diocesis Strigoniensis, vacantibus ex eo, quod Thomas Thurssi Transsylvanensis³ diocesis canonicatum et prebendam ecclesie Strigoniensis est pacifice assecutus, IIII. Idus Septembris.

Non constat adhuc de huiusmodi gratia.

Johanni de Kuchperg, presbitero Strigoniensis diocesis, de parochiali ecclesia in Magno Orreo, plebania nuncupata, diete diocesis, vacante per assecutionem prepositi Scibiniensis³, diete diocesis, facta vel facienda per Martinum de Scibinio³, et dimittet parochialem ecclesiam de Wessodia diete diocesis, VI. Kalendas Octobris.

Tenetur, et procedetur contra eum. . . . .

Stephano Nicolai, presbitero Transsylvanensis³ diocesis, de canonicatu et prebenda ecclesie Strigoniensis, vacantibus ex eo, quod Thomas Albensis canonicatum et prebendam in ecclesia Agriensi est pacifice assecutus, IIII. Idus Octobris.

Nondum se presentavit capitulo ....

Diocesis Jauriensis.
Anno VI. Domini Urbani,
quia de aliis nichil est.

Collatio et provisio facte auctoritate ordinarii Johanni Johannis, presbitero Transsilvanensis³ diocesis de prepositura Jauriensi, que dignitas curata existit, etiamsi fuerit reservata. Fuit confirmata vel provisum de novo III. Kalendas Junii.

Juravit, nunquam fecisse confirmări, quia per permutationem habuit. Et de hoc sum informatus ....

Diocesis Agriensis ....
Anno secundo domini Urbani....

Et dimittit preposituram Sancti Laurentii de Hay, diocesis Colocensis, de qua fuit provisum Nicolao, filio Ladislai de Zarand, XII. Kalendas Augusti.

Qui dimittit canonicatum et prebendam ac archidiaconatum Zeguesdiensem in ecclesia Bachiensis, Colocensis diocesis, de quibus fuit provisum Michaeli Ray.

Solvit domino A. et docuerunt . . . . .

Anno primo domini Gregorii.

De canonicatu et prebenda ecclesie Agriensis, vacantibus per provisionem prepositure ecclesie Sancte Mărie Alberegalis, Vesprimiensis diocesis, factam Emerico Zudor, fuit provisum Thome Demetrii, clerico Chenadiensis³ diocesis, VII. Kalendas Decembris.

Solvit Petro Stephani pro mediis fructibus XXVII, florenos . . . .

Anno IUI domini Gregorii. ....

Mathie Cenadini, de canonicatu et prebenda ecclesie Agriensis, vacantibus per assecutionem et prebende ecclesie Waradiensis³, factam per Michaellem Parvi, V. Kalendas Septembris.

Non valuit gratia, quia iile Michael non obtulit dimittere canonicatum Agriensem. . . . .

Diocesis Vachiensis.
Anno primo domini Urbani.

Thome Symonis, de canonicatu et prebenda ecclesie Vachiensis et Symoni Symonis, de canonicatu et prebenda ecclesie Transilvane VIII. Idus Septembris.

Non comparuerunt, nec constat in ipsis ecclesiis de huiusmodi gratia . . . .

Diocesis Vesprimiensis. ....
Anno tertio domini Gregorii.

Josephi Petri, presbytero Vesprimiensis diocesis, de prepositura Demessiensi diete diocesis, dum vacabit per assecutionem canonicatus et prebende et prepositure ecclesie Transilvane, faciendam per Ladislaum Catonis, fuit provisum dicto Joseph IUI. Kalendas Aprilis.

Nondum obtinet, et multis annis litigavit, et post sententias pro ipso latas rex non permisit eum gaudere, prout supra fit mentio in diocesi Strigoniensi. . . . .

De Albareeali. ....

Anno secundo domini Gregorii. ....

Bartholomeo Petri, clerico Transilvaniensis³ diocesis, de canonicatu, sub expectatione prebende ecclesie Alberegalis, Vesprimiensis diocesis, XIII. Kalendas Januarii.

Nondum obtinuit. ....

Anno IIII. domini Gregorii,

quia de tertio nichil. ....

Emerico Zudar de custodia ecclesie Alberegalis, diocesis Vesprimiensis, dum vacare contingerit per assecutionem canonicatus et prebende ac prepositure ecclesie Varadiensis, faciendam per Johannem Zudar, VII. Kalendas Julii.

Rex non permittit eum adhuc gaudere. ....

Ecclesia collegiata Sancti Petri de Veteri Buda.

diocesis Vesprimiensis. ....

Anno secundo domini Gregorii,

quia de primo nichil.

Raymundo de Alzona, de canonicatu et prebenda ecclesie collegiate Sancti Petri de Veteri Buda, diocesis Vesprimiensis, vacantibus per liberam resignationem Nicolai Michaelis, III. Nonas Octobris.

Solvit Petro Stephani XII. florenos auri.

Anno tertio domini Gregorii. ....

Bartholomeo Pauli, clerico Transilvaniensis³ diocesis, de canonicatu, sub expectatione prebende ecclesie beati Petri de Veteri Buda, diocesis Vesprimiensis, VI. Kalendas Februarii.

Nondum obtinuit. ....

Diocesis Quinquecclesiensis³. ....

Anno secundo domini Urbani.

Domino Jacobi, presbytero³ diocesis Varadiensis, de canonicatu et prebenda ecclesie Quinquecclesiensis, vacantibus per consecrationem domini Demetrii ad ecclesiam Sirmiensem promoti, pridie Kalendas Novembris.

Domini de capitulo dixerunt ad fidem suam, quod nunquam fuit canonicus prebendarus. ....

Diocesis Varadiensis.

Anno IIII. Domini Urbani,

quia de primo, secundo et tertio annis nichil.

De canonicatu, prebenda ac custodia ecclesie Waradiensis³, de quibus, vacantibus per promotionem Gregorii, episcopi Chenadiensis³, fuit provisum Nicolao Arnoldi, qui ipsorum possessione non habita decessit, fuit provisum Nicolao Johannis Alexandri, qui dimittet prebendam Agriensem ac archidiaconatum ecclesie Waradiensis³, IX. Kalendas Julii.

Non obtinuit, nec litteras fieri fecit, morte preventus.

*Anno VI. Domini Urbani,
quia de V. nichil.*

De thesauraria seu custodia ecclesie Waradiensis³, de qua, dudum vacante per promotionem domini Gregorii, ultimi thesaurarii sive custodis eiusdem, ad ecclesiam Cenadiensem, tune vacantem, factam per felicis recordationis dominum Innocentium papam VI., dominus papa modernus, Nicolao Alexandri, clerico et tune canonico ecclesie Waradiensis, provideri mandavit, qui, litteris super hoc non confectis, matrimonium contraxit, fuit provisum Michaeli Thome, et dimittet preposituram Sancti Thome Cenadiensis, VIII. Idus Februarii.

Non obtinuit, quia in supplicatione expresserat, quod erat XXIII. annorum, et non erat XIII. Ideo fuit repulsus per ordinarium.

De canonicatu et prebenda ecclesie Waradiensis³, vacaturis per consecrationem Stephani, electi Sirimiensis, fuit provisum Michaeli Petri de Lassen, Zagrabiensis diocesis, VI. Idus Julii.

Solvit domino Arnaldo XXX. florenos, et vidi quitantiam.

*Anno VIII. Domini Urbani,
quia de VII. nichil.*

De canonicatu et prebenda ecclesie Waradiensis³, vacantibus per promotionem domini episcopi Chenadiensis³, vel alias quovismodo vacent, fuit provisum Jacobo Pauli, presbytero³ Vesprimiensis diocesis, pridie Idus Decembris.

Solvit domino P. de Albartz XXX. florenos, et docuit per litteras.

Anno primo domini Gregorii.

Petro Pauli, Cenadino, de canonicatu, sub expectatione prebende ecclesie Waradiensis³, V. Kalendas Februarii.

Obtinuit et tenetur, sed quia est absens, oportet compellere capitulum.

Eodem anno provisio, auctoritate ordinarii facta, Jacobo Pauli de custodia ecclesie Waradiensis fuit confirmata seu provisum de novo IX. Kalendas Maii.

Solvit domino P. de Albartz XXX. florenos, et docuit per litteras.

Mandatur provideri Demetrio Pauli, presbytero³ Agriensis diocesis, de canonicatu, sub expectatione prebende dignitatis etc. ecclesie Waradiensis³, et dimittet canonicatum et prebendam Sancte Marie ac succentoriam cum magistratu altaris Sancti Vicentii, in ecclesia Waradiensi, III. Idus Junii.

Mortuus est, antequam assequeretur.

Item Johanni Luce, clerico de Mathosolna, Cenadiensis diocesis, de canonicatu, sub expectatione prebende ecclesie Beate Marie Waradiensis, IUI. Nonas Octobris³.

Obtinuit et concordavit ad XXX. florenos, de quibus solvit P. Stephani X. florenos.

Summa recepte presentis folii X. floreniper P. Stephani.

Anno secundo domini Gregorii.

Michaeli Martini, canonico ecclesie Agriensis, de canonicatu, sub expectatione prebende, dignitatis, personatus vel officii in ecclesia Waradiensis³ vel extra in urbe, III. Kalendas Septembris.

Obtenuit et concordavit ad L. florenos, de quibus solvit P. Stephani XX. florenos.
Thome Nicolai, clerico Quinqueecclesiensi³, de canonicatu, sub expectatione prebende ecclesie Varadiensis, XIII. Kalendas Octobris³.

Nondum obtinuit.

Ladislao Pauli, presbytero³, de canonicatu et prebenda ecclesie Waradiensis³, vacantibus per promotionem Stephani Laurentii in ecclesia Zagradiensi, V. Idus Noverabris.

Litigat.

Francisco Johannis, de canonicatu, sub expectatione prebende ecclesie Varadiensis, pridie Idus Novembris.

Nondum obtinuit.

Anno tertio domini Gregorii.

Petro Stephani de Temesvar, clerico Cenadiensis diocesis, de canonicatu, sub expectatione prebende ecclesie Varadiensis cum dignitate etc, Nonis Aprilis.

Nondum obtinuit.

Stephano Mathie, de canonicatu, sub expectatione prebende ecclesie Varadiensis, Nonis Aprilis.

Nondum obtinuit.

Ladislao Benedicti, de canonicatu, sub expectatione prebende ecclesie Varadiensis, IIII. Nonas Maii.

Nondum obtinuit.

Petro Stephani, canonico Varadiensis, de dignitate in eadem ecclesie vacante vel vacatura, VI. Idus Maii.

Idem est, prout supra, et nichil adhuc obtinuit.

Stephano Mathie, canonico ecclesie Varadiensis, de dignitate in eadem ecclesia, VI. Idus Maii.

Nondum obtinuit.

Nicolao Egidii, de canonicatu, sub expectatione prebende ecclesie Varadiensis.

Nondum obtinuit.

Demetrio Nicolai, de beneficio ecclesiastico, cum cura vel sine cura, ad collationem episcopi Varadiensis, XVI. Kalendas Junii.

Nondum obtinuit.

Johanni Blasii, de canonicatu, sub expectatione prebende ecclesie Varadiensis, Nonis Aprilis.

Nondum obtinuit.

Emerico Laurentii, de canonicatu, sub expectatione prebende ecclesie Varadiensis.

Nondum obtinuit.

Jacobo Jacobi, lectoris³ ecclesie Varadiensis, de canonicatu ecclesie Varadiensis, dum vacabit per assecutionem prepositure diete ecclesie Cenadiensis, faciendam per Stephanum, cantorem diete ecclesie, et dimittet lectoratum diete ecclesie, IIII. Kalendas Septembris.

Procedetur.

Michaeli Stephani, clerico Vachiensis diocesis, de canonicatu, sub expectatione prebende ecclesie Varadiensis, VI. Kalendas Novembris.

Nondum obtinuit.

Summa recepte presentis folii XX. floreniper P. Stephani.

Michaeli Martini de canonicatu, sub expectatione prebende cum dignitate ecclesie Varadiensis.

Nondum obtinuit.

Anno IUI. Domini Gregorii.

Collatio et provisio, auctoritate ordinarii facte, Gregorio Georgii, clerico Transilvaniensis³ diocesis, de canonicatu, prebenda ac archidiaconatu de Kuleser, invicem annexis in ecclesia Varadiensi, certo modo vacantibus, fuerunt confirmate XIX. Kalendas Februarii.

Composuit pro mediis fructibus ad XL. florenos, et solvit P. Stephani XII. florenos.

Stephano Nicolai, de canonicatu, sub expectatione prebende ecclesie Varadiensis, VIII. Idus Julii.

Nondum obtinuit.

Johanni Zudar, de canonicatu et prebenda ac prepositura ecclesie Varadiensis, vacantibus per obitum Philippi de Rodde⁵, VII. Kalendas Julii.

Non obtinuit, nec huiusmodi gratia habuit effectum.

Stephano de Wpor, de canonicatu, sub expectatione prebende ecclesie Varadiensis, VIII. Idus Julii.

Nondum obtinuit.

Johanni de Posega, presbytero³ Quinquecclesiensis³ diocesis, de canonicatu et prebenda ecclesie Varadiensis, vacantibus per promotionem factam de domino Valentino ad ecclesiam Quinquecclesiensem³.

Non obtinuit, quia dictus dominus Valentinus resignaverat, priusquam haberet episcopatum.

Paulo Petri, de prepositura ecclesie Varadiensis, vacante per obitum Philippi Bodde.

Obtinet et promisit solvere, sed non timet excommunicationem, quia etiam pro aliis debitis camere est excommunicatus.

Petro Pauli, canonico Agriensi, de dignitate vel officio in ecclesia Varadiensi, XIII. Kalendas Octobris³.

Nondum obtinuit.

Ladislao Abrahe, Varadiensis diocesis, de quodam beneficio perpetuo, prebenda nuncupato, in ecclesia Varadiensi, vacante per promotionem Joseph, canonici et ultimi dicti beneficii rectoris.

Non obtinuit, quia non est perpetuum beneficium.

Summa recepte presentis folii XII. floreniper P. Stephani.

Diocesis Colocensis.

Anno V. domini Urbani,

quia de III. et IUI. nichil.

De canonicatu, prebenda et prepositura ecclesie Colocensis, vacantibus per consecrationem Ladislai, episcopi Nitriensis, fuit provisum Emerico, archidiacono

Zannariensi³, in ecclesia Transilvana³, quem archidiaconatum dimittet, dum etc. VIII. Kalendas Octobris³.

Composuit cum domino Arnaldo ad C. florenos, et docuit per litteras eiusdem, et eidem solvit LX. florenos, in residuo tenetur successor. . . .

Anno IUL domini Gregorii. ....

Motu proprio fuit provisum Petro, Sancte Mărie in Via lata diacono cardinali, de prepositura ecclesie Titulensis ac archidiaconatu in ecclesia Transilvana³, vacantibus per obitum bone memorie domini cardinalis Guillelmi, VI. Idus Iulii.

Nondum habet possessionem propter impedimentum regis.

Diocesis Serimiensis³.....

Anno primo domini Gregorii. ....

De canonicatu et prebenda ecclesie Sirmiensis, vacantibus per obitum quondam Nicolai Carachini, in Curia defuncti, fuit provisum Valentino Pauli, presbytero³ Transilvaniensis³ diocesis, pridie Kalendas Octobris³.

Solvit pro mediis fructibus P. Stephani X. florenos. . . .

Diocesis Cenadiensis.

Anno VI. Domini Urbani,

quia de primo, secundo, tertio, quarto et quinto anno nichil.

De prepositura ecclesie collegiate Sancti Salvatoris Cenadiensis, vacatura, dum Michael Thome Jauriensis custodiam ecclesie Varadiensis fuerit pacifice assecutus, fuit provisum Michaeli Thome, clerico, pridie Nonas Februarii.

Solvit P. Stephani pro mediis fructibus XXXVIII, florenos.

Anno VII domini Urbani.

Ex causa permutationis, fuit provisum Aymerico³ Zudar, preposito Colocensi, de canonicatu et prebenda ecclesie Cenadiensis, et Stephano quondam Johannis, custodi Orodienzi, de canonicatu et prebenda Albensi, ecclesie Transilvane, VIII. Kalendas Martii.

Obtinet Johannes dictus Nepos, et solvit pro predicto Aymerico³, pro mediis fructibus XII. florenos.

Anno primo domini Gregorii.

De prepositura ecclesie Orodienzi, Cenadiensis diocesis, vacante per obitum quondam Petri Rikolphi, extra Curiam Romanam defuncti, fuit provisum Nicolao Gazarda⁶, et dimittet preposituram ecclesie Cenadiensis, Idibus Octobris³.

Superius in diocesi Strigoniensi est facta mentio de dicta prepositura.

De prepositura ecclesie Cenadiensis³, cum vacabit per assecutionem prepositure ecclesie Orodienzi, faciendam per Nicolaum Gazarda⁶, fuit provisum Ladislao Chibak Idibus Octobris³.

Jacobus Jacobi infrascriptus obtinet dictam preposituram, et solvit pro mediis fructibus LX. florenos auri.

*Anno tertio domini Gregorii,
quia de secundo nichil.*

Gregorio Johannis, de canonicatu, sub expectatione prebende ecclesie Cenadiensis.

Nondum obtinuit.

Ladislao Petri mandatur provideri de lectoratu diete ecclesie Chenadiensis³, dum vacabit per assecutionem cantorie ecclesie Varadiensis, faciendam per Jacobum Jacobi predictum, IUI. Kalendas Septembris.

Procedetur.

v

Anno IUI. domini Gregorii.

Collatio et provisio facte Gregorio Blasii de archidiaconatu Ultra-Morisiensi in ecclesia Cenadiensis, certo modo vacante, fiiunt confirmate XIX. Kalendas Februarii.

Tenetur.

Summa recepte presentis folii CX. floreni per P. Stephani.

Jacobo Jacobi canonico Cenadiensis de prepositura ecclesie Cenadiensis, vacante vel dum vacabit per contractum matrimonii aut per liberam resignationem, factam aut faciendam per Ladislaum Michaelis, Vin. Kalendas Februarii.

Tenetur.

Petro Mathie de Posega de prepositura ecclesie Orodiensis, diocesis Chenadiensis³, vacante per obitum Nicolai ultimi prepositi, et dimittet custodiam ecclesie Cenadiensis, Zagrabiensis diocesis, dum possessionem pacificam fuerit assecutus, XIII. Kalendas Aprilis.

Tenetur.

Nicolao Michaelis de archidiaconatu de ecclesia Chenadiensis³, vacante per obitum domini cardinalis Guillelmi. Idus Julii.

Tenetur.

Stephano Dominici, canonico ecclesie Quinquecclesiensis³, de prepositura ecclesie Sancti Salvatoris Cenadiensis, dum vacabit per assecutionem prepositure ecclesie Bachiensis, faciendam per Michaellem Thome, IUI. Idus Septembris.

Tenetur.

Diocesis Transilvaniensis³.

Anno IUI. domini Urbani,

quia de primo, secundo et tertio annis nichil.

Collatio et provisio, facte auctoritate ordinarii Ladislao Andree, de parrochiali³ ecclesia de Seges, Transilvaniensis³ diocesis, quam diu tenuit, in presbyterum³ non promotus, fuerunt sibi confirmate vel provisum de novo V. Nonas Martii.

Solvit domino P. de Albiartz, et vidi quitantiam datam anno LXIX. die IX. Martii.

Anno quinto domini Urbani.

De canonicatu et prebenda ecclesie Albensis Transilvanie³, vacantibus per resignationem Philippi Boda procuratoris Stephani Johannis, qui eos obtinebat, fuit provisum Jacobo Johannis presbytero³ Agriensis diocesis Kalendis Decembris.

Solvit Petro Stephani XXX. florenos auri.

Presentatio per regem Ungarie et institutio per loci ordinarium, facte de Nicolao Petri de Birchalin ad parrochiam ecclesiam de Birchalin, Transilvaniensis³ diocesis. Super qua dictus Nicolaus Petri contra Nicolaum Nicolai diu in Romana Curia litigavit, qua lite pendente, dictus Nicolaus Nicolai in dicta Curia decessit, fuerunt confirmate vel provisum de novo III. Nonas Octobris .

Solvit pro mediis fructibus domino P. de Albiartz XLV. florenos, et vidi quittanceam.

Anno sexto domini Urbani.

De canonicatu et prebenda ecclesie Transilvane, vacantibus per consecrationem domini Nicolai decani de Brasso³, Strigoniensis diocesis, episcopi Tininiensis, fuit provisum Ladislao Andree, presbytero³ diocesis Transilvanensis, VIII. Idus Februarii.

Solvit domino P. de Albiartz, in duabus vicibus, XXX. florenos, et vidi quittanceas³.

De canonicatu et prebenda ecclesie Transilvaniensis³, vacantibus per obiitum Petri, plebani de Sebus, aut alias quovismodo, fuit provisum Thome Michaelis, presbytero³ Transilvaniensis³ diocesis, III. Kalendas Junii.

Solvit pro mediis fructibus P. Stephani XXX. florenos.

De archidiaconatu curato de Zachmar³, in ecclesia Albensi, Transilvaniensis³ diocesis, vacante ex eo, quod Emericus Sudor³ preposituram ecclesie Colocensis est pacifice assecutus, fuit provisum Stephano Johannis de Lipa, presbytero³ Cenadiensis diocesis, et dimittet custodiam ecclesie Orodiensis, pridie Kalendas Septembris.

Nunquam intravit, nec litteras presentavit, ymmo³ dicitur esse mortuus.

Anno primo domini Gregorii.

Thome Mathei, presbytero³ Transilvaniensis³ diocesis, de canonicatu, sub expectatione prebende ecclesie Transilvane, dignitatis etc.

Obtinuit, sed mortuus est, et successor tenetur.

Summa recepte presentis folii LX. floreni per P. Stephani.

Item Valentino, nato quondam Jacobi de Clusiwar³, clerico Albensi Transilvaniensis³ diocesis, de canonicatu, sub expectatione prebende ecclesie Albensis, diete diocesis, VI. Kalendas Septembris.

Nondum obtinuit.

Item Conrado de Carthalath, clerico Transilvaniensis³ diocesis, ad collationem episcopi Transilvaniensis³, V. Kalendas Februarii.

Nondum obtinuit.

De archidiaconatu de Torda in ecclesia Transilvana, cum vacabit per assecutionem prepositure ecclesie Chenadiensis³, factam per Ladislaum, natum quondam nobilis viri Nicolai Chibak, fuit provisum Thome dicto Toot, et dimittet archidiaconatum de Huniad, Idibus Octobris³.

Tenetur.

De archidiaconatu de Huniad in ecclesia Transilvana, cum vacabit per assecutionem archidiaconatus de Torda, in eadem ecclesia, factam per Thomam dictum Toot, fuit provisum Jacobo Ruffi, Idibus Octobris³.

Solvit pro mediis fructibus P. Stephani XX. florenos.

Anno secundo domini Gregorii.

Collatio et provisio, auctoritate ordinarii facte, Ladislao dicto Cato, de prepositura ac canonicatu et prebenda ecclesie Transilvane, fierunt confirmate seu provisum de novo IUI. Kalendas Aprilis.

Composuit cum Petro Stephani ad 11°. florenos et solvit L. florenos auri.

Ladislao Petri, de dignitate, personatu vel officio in ecclesia Transilvana.

Nondum obtinuit.

Valentino Jacobi de Cluswar, de canonicatu, sub expectatione prebende ecclesie Albensis, Transilvaniensis³ diocesis, XIII. Kalendas Octobris³.

Retro est iterato scriptus.

Thome, rectori parrochialis³ ecclesie in Hanbath, diocesis Strigoniensis, de canonicatu, sub expectatione prebende ecclesie Transilvane, XIX. Kalendas Octobris³.

Nondum obtinuit.

Anno tertio domini Gregorii.

Bontoni Zonke, archidiacono de Zothmar de canonicatu, sub expectatione prebende ecclesie Transilvanensis, IUI. Nonas Maii.

Mortuus fuit, antequam assequeretur.

Johanni Nicolai, de canonicatu, sub expectatione prebende ecclesie Transilvane³, VI. Idus Julii.

Nondum obtinuit.

De dicta parrochiali³ ecclesia in Brasow³ mandatur provideri Michaeli de Ardesch, rectori parrochialis³ ecclesie de villa Martini Transilvaniensis³, dum vacabit premissio modo vel alias, VI. Kalendas Octobris³.

Tenetur.

Anno IUI. domini Gregorii.

Michaeli Pauli de Sancto Demetrio, de canonicatu, sub expectatione prebende in ecclesia Transilvana, XIX. Kalendas Februarii.

Nondum obtinuit.

Gregorio Nicolai, de canonicatu et prebenda ecclesie Transilvaniensis³, vacantibus per obitum Stephani Johannis de Lippa.

Domini de capitulo dixerunt sua bona fide, quod dictus Stephanus Johannis nunquam fuit canonicus.

Summa recepte presentis folii LXX. floreni per P. Stephani.

Johanni de Lussioneto, de canonicatu et prebenda et cantoria ecclesie Transilvaniensis³, vacantibus per obitum Thome Mathei, XIII. Kalendas Octobris³.

Tenetur.

Data est potestas Demetrio, episcopo Transilvaniensi³, ut auctoritate apostolica possit personis ydoneis³ conferre tres canonicatus et prebendas, ac duos personatus, dignitates aut officia et quinque alia beneficia curata vel non curata, ad ipsius collationem spectantia, XV. Kalendas Novembris.

Vigore cuius potestatis contulit Thome dicto Tohot³, archidiacono de Doboka, in dicta ecclesia Transilvana, pro quo solvit Petro Stephani IIII^{XX}. florenos.

Item contulit domino Jacobo eius procuratori canonicatum et prebendam diete ecclesie, pro quibus solvit dicto Petro Stephani XXX. florenos.

Summa recepte presentis pagine CX. floretă.

Et summa totalis recepte de dictis beneficiis Ungarie facit MCLXIX. florenos <et> medium.

Socotelile lui Petru al lui Ștefan, strângătorul dijmelor papale, în regatul Ungariei și în acela al Poloniei, despre dijmele puse și despre <veniturile> beneficiilor bisericești vacante în regatul Ungariei

Urmează strângerea dijmelor papale puse în regatul Ungariei, făcută de numitul Petru al lui Ștefan în anul <13>73, începând cu luna decembrie, după cum urmează mai jos ....

<Dieceza> de Cenad

De asemenea, am primit de la domnul episcop de Cenad⁷, drept zisa dijmă, pentru partea ce-l privește pe el, două sute paisprezece florini și patruzeci de dinari ungurești.

De asemenea, pentru clerul său două sute optsprezece florini.

Suma de pagină: patru sute treizeci și doi florini și patruzeci de dinari ungurești....

<Dieceza> de Oradea

De asemenea, domnul episcop de Oradea⁸ a plătit, drept zisa dijmă, pentru partea ce-l privește pe el, trei sute trei florini.

De asemenea, pentru clerul său o sută douăzeci și unu de florini în dinari vechi.

De asemenea, șaptezeci și nouă de florini în florini de aur și treizeci de dinari ungurești.

Suma de pe pagină: cinci sute trei florini de aur și treizeci de dinari ungurești.

<Dieceza> Transilvaniei

De asemenea, am primit de la domnul episcop al Transilvaniei⁹, drept zisa dijmă, pentru partea ce-l privește pe el, opt sute cincizeci de florini.

De asemenea, pentru clerul său o mie cinci sute patruzeci și cinci de florini.

Suma: două mii trei sute optzeci de florini de aur¹⁰.

Și astfel toată suma întregii dijme strânse de la prelații și de la clerul din Ungaria, precum se cuprinde mai sus, mai pe larg, face unsprezece mii opt sute nouăzeci și opt de florini <și> jumătate <și> cincizeci și șapte dinari ungurești.

Urmează beneficiile vacante din vremea domnului <nostru> papa Urban al V-lea". Și de asemenea beneficiile din întâiul și al doilea an al domnului <nostru> papa Grigore al XI-lea^e date lui Petru al lui Ștefan, strângătorul de dijme în regatul Ungariei și în acela al Poloniei, de domnii cămăraș și vistiernic ai domnului <nostru> papa, în anul Domnului o mie trei sute șaptezeci și doi spre sfârșitul aceluia an, după cum urmează.

Dieceza de Strigoniu. ....

*în anul al patrulea al domnului <nostrupapa> Urban¹³,
întrucât în al treilea <nu se afla> nimic.*

Parohia bisericii de Braşov din dieceza de Strigoniu, vacantă prin sfinţirea lui Nicolae de Braşov, ales <episcop> de Knin, i s-a hărăzit lui Nicolae de Corona, în ziua a patra înainte de idele lui martie¹⁴, iar zisa parohie a bisericii din Ghimbav, din aceeaşi dieceză, i s-a hărăzit lui Nicolae Pek de Braşov, cleric de pomenita dieceză, în ziua a patra înainte de idele lui martie¹⁴.

Se purcede <la măsuri> împotriva lor şi au fost afurisiţi, dar ei spun că au <scutiri> de la rege.

Canonicatul şi prebenda bisericii de Strigoniu, vacante prin lăsarea lor de către Petru al lui Begon, s-au hărăzit lui Nicolae de Teiuş, preot din dieceza Transilvaniei.

A murit la curia <papală>, înainte de a se întocmi scrisoarea <de numire>.

în anul al cincilea al domnului <nostrupapa> Urban¹⁵.

<Ioan al lui Andrei va lăsa prebenda bisericii de Vesprim şi a celei de Oradea în schimbul numirii sale la un beneficiu din Liptovia, la 1 martie>¹⁶.

.... în anul al şaselea al domnului <nostrupapa> Urban¹⁷.

Canonicatul şi prebenda bisericii de Strigoniu, vacante prin moartea lui Nicolae de Teiuş, mort la curia romană, i s-au hărăzit, la idele lui aprilie¹⁸, lui Mihail al lui Clement, preot în dieceza de Strigoniu, şi el va lăsa biserica parohială din Zalia, în dieceza de Strigoniu.

N-a intrat în stăpânirea lor nici nu s-a înfăţişat cu scrisorile apostolice <de numire>.

Canonicatul şi prebenda bisericii de Strigoniu, vacante prin moartea lui Nicolae Nugigerulus, i s-au hărăzit, în ziua a treia înainte de calendele lui iunie¹⁹, lui Nicolae al lui Ioan, cleric din dieceza Transilvaniei, şi el va lăsa prebenda bisericii sfântului Toma din Deal, din dieceza de Strigoniu.

A plătit lui Petru al lui Ştefan douăzeci de florini de aur.

Urmează beneficiile dăruite în anul întâi al domnului <nostru papa> Grigore²⁰ în oraşul şi dieceza de Strigoniu.

... De asemenea, lui Iosif al lui Petru, preot din dieceza de Vesprim, i s-a hărăzit, în ziua a patra înainte de calendele lui aprilie²¹, prepozitura de Demes, din dieceza de Strigoniu, <pe ziua> când va fi devenit vacantă prin dobândirea prepoziturii Transilvaniei de către Ladislau zis Kato.

S-a judecat multă vreme, dar n-a luat-o încă în stăpânire din pricina împotrivirii regelui.

Prepozitura bisericii din Arad, din dieceza de Strigoniu, vacantă prin moartea lui Petru al lui Rikolf, încetat din viaţă în afara curiei <romane>, i s-a hărăzit, la idele lui octombrie², lui Nicolae Garazda şi acesta va lăsa prepozitura bisericii de Cenad.

Ei a murit şi urmaşul < său> a plătit lui Petru al lui Ştefan cincizeci de florini.

.... în anul al doilea al domnului <nostrupapa> Grigore²³.

Domnului Martin, fost paroh în Şura Mare, i s-a hărăzit prepozitura de Sibiu, în dieceza de Strigoniu, vacantă prin înălţarea domnului Pavel, episcopul de Knin, şi el va lăsa zisa biserică parohială din Şura Mare.

Se spune că domnul nostru papa, la stăruința domnului rege al Ungariei, i-a iertat jumătate din venituri, dar cu toate acestea se va purcede <la măsuri> împotriva lui.

.... Lui Matei al lui Simion i s-au hărăzit, în ziua a treia înainte de idele lui septembrie²⁴, canonicatul și prebenda bisericii de Strigoni, vacante prin dobândirea lectoratului în biserica de Oradea de către Gali al lui Valentin.

N-a venit, nici n-a înfățișat scrisorile.

....în anul al treilea al domnului <nostrupapa> Grigore²^.

.... Lui Clement al lui Toma, cleric de Agria, <i s-au hărăzit>, în a patra zi înainte de idele lui septembrie²⁶, un canonicat și o prebenda a bisericii de Aqua, din dieceza de Strigoni, vacante prin dobândirea pașnică a unui canonicat și a unei prebende a bisericii de Strigoni de către Toma al lui Thurs din dieceza Transilvaniei.

Nu e lămurită până acum această milostivire.

Ioan de Chirpăr, preot din dieceza de Strigoni, <a fost numit> în ziua a șasea înainte de calendele lui octombrie²⁷ la biserica parohială numită parohia din Șura Mare din sus-pomenita dieceză, vacantă prin dobândirea făcută sau având a se face a prepoziturii de Sibiu, din pomenita dieceză, de către Martin de Sibiu, și el va lăsa biserica parohială din Veseud din aceeași dieceză.

E dator și se va purcede <la măsuri> împotriva lui.

Lui Ștefan al lui Nicolae, preot din dieceza Transilvaniei, <i s-au hărăzit>, în ziua a patra înainte de idele lui octombrie²⁸, canonicatul și prebenda bisericii din Strigoni, vacante prin dobândirea pașnică a unui canonicat și a unei prebende a bisericii de Agria de către Toma de Alba.

Încă nu s-a înfățișat capitlului. . . .

Din dieceza de Gvor

*în anul al șaselea al domnului <nostrupapa> Urban ,
căci din ceilalți <nu se află> nimic.*

<Ioan al lui Ioan, preot din dieceza Transilvaniei a fost întărit în ziua a treia înainte de calendele lui iunie²⁹ în prepozitura de Győr>⁶.

•• Din dieceza de Agria.

....în anul al doilea al domnului <nostrupapa> Urban³⁰

<Nicolae, fiul lui Ladislau de Zărand, a fost numit, în ziua a douăsprezecea înainte de calendele lui august³¹ la prepozitura sf. Laurențiu de Hay, în dieceza de Calocsa. El a renunțat deci la canonicatul, prebenda și arhidiaconatul pe care le ținuse în biserica din Bach, în aceeași dieceză>¹⁶.

.... în anul întâi al domnului <nostrupapa> Grigore²⁰.

<Toma al lui Dumitru, cleric din dieceza de Cenad, a fost numit, în ziua a șaptea înainte de calendele lui decembrie³², într-un canonicat și o prebenda a bisericii de Agria. A plătit douăzeci și șapte de florini pentru jumătate de venituri >¹⁶

....în anul al patrulea al domnului <nostrupapa> Grigore³³.

.... Lui Matei al lui Cenadin <i s-au hărăzit>, în a cincea zi înainte de calendele lui septembrie³⁴, canonicatul și prebenda bisericii de Agria, vacante

prin dobândirea canonicatului și prebendei bisericii de Oradea de către Mihail cel Mic.

N-a avut tărie <scrisoarea de> milostivire, deoarece acel Mihail nu s-a lăsat de canonicatul de Agria.

•• Din dieceza de Vaț.

.... în anul întâi al domnului <nostrupapa> Urban³².

Lui Toma al lui Simion <i-au fost hărăzite>, în ziua a opta înainte de idele lui septembrie³⁶, canonicatul și prebenda bisericii de yaț și lui Simion al lui Simion canonicatul și prebenda bisericii Transilvaniei.

Nu s-au înfățișat, nici nu s-a lămurit această milostivire în numita biserică.

•• Din dieceza de Vesprim.

.... în anul al treilea al domnului <nostrupapa> Grigore²².

Lui Iosif al lui Petru, preot din dieceza de Vesprim, i s-a hărăzit, în a patra zi înainte de calendele lui aprilie³⁷, prepozitura de Demes a acestei dieceze, <pe ziua> când va deveni vacanță prin dăruirea unui canonicat și a unei prebende ale bisericii Transilvaniei, ce trebuie să se facă lui Ladislau al lui Cato.

N-a luat-o încă în primire și s-a judecat mulți ani și, după sentințele aduse pentru el, regele nu i-a îngăduit să se bucure <de roadele> ei, după cum s-a arătat mai sus la dieceza de Strigoni.

.... Din Alba Regală.

.... în anul al doilea al domnului <nostrupapa> Grigore²³.

Lui Bartolomeu al lui Petru, cleric din dieceza Transilvaniei, <i s-a hărăzit>, în ziua a treisprezecea înainte de calendele lui ianuarie³⁸, un canonicat, în așteptarea prebendei, în biserica din Alba Regală, din dieceza de Vesprim.

Nu l-a luat încă în primire.

.... în anul al patrulea al domnului <nostrupapa> Grigore³³,
întrucât în al treilea <nu se află> nimic.

.... Lui Emeric Zudar <i-a hărăzit>, în ziua a șaptea înainte de calendele lui iulie³⁹, custodia bisericii de Alba Regală, din dieceza de Vesprim, când va deveni vacanță prin dăruirea unui canonicat, a unei prebende și a prepoziturii bisericii de Oradea, ce trebuie să se facă pe seama lui Ioan Zudar.

Regele nu i-a îngăduit până acum să se bucure <de roadele> lor.

.... Biserica colegială a sfântului Petru din Buda Veche din dieceza de Vesprim.

.... In anul al doilea al domnului <nostrupapa> Grigore²³,

întrucât în <anul> întâi <nu se află> nimic.

Lui Raymond de Alțina <i s-au hărăzit>, în ziua a treia înainte de nonele lui octombrie⁴⁰, canonicatul și prebenda bisericii colegiale a sfântului Petru din Buda Veche din dieceza de Vesprim, vacante prin lăsarea de bună voie a lui Nicolae al lui Mihail.

A plătit lui Petru al lui Ștefan doisprezece florini de aur.

In anul al treilea al domnului <nostrupapa> Grigore'''.

.... Lui Bartolomeu al lui Pavel, cleric din dieceza Transilvaniei, <i s-a hărăzit>, în ziua a șasea înainte de calendele lui februarie⁴¹, un canonicat, în așteptarea prebendei, la biserica fericitului Petru din Buda Veche, din dieceza de Vesprim.

Nu l-a luat încă în primire.

.... In dieceza de Pecs.

....în anul al doilea al domnului <nostrupapa> Urban³⁰.

Lui Dominic al lui Iacob, preot din dieceza de Oradea, <i s-au hărăzit>, în ajunul calendelor lui noiembrie , canonicatul și prebenda din biserica de Pecs, vacante prin sfințirea domnului Dumitru, înălțat la biserica de Sirmiu.

Domnii din capitlu au mărturisit pe credința lor, că n-a fost niciodată canonic cu prebenda.

.... <Dieceza> de Oradea.

Din dieceza de Oradea în anul al patrulea al domnului <nostru papa> Urban¹³, întrucât în anul întâi, al doilea și al treilea <nu se află> nimic.

Canonicatul, prebenda și custodia bisericii de Oradea, care erau vacante prin înălțarea lui Grigore, ca episcop de Cenad, i-au fost hărăzite lui Nicolae al lui Arnold care, murind fără să intre în stăpânirea lor, ele au fost hărăzite, în a noua zi înainte de calendele lui iulie⁴³, lui Nicolae al lui Ioan al lui Alexandru, care va lăsa prebenda <din biserica> de Agria și arhidiaconatul bisericii de Oradea.

Nu le-a luat în primire, nici n-a pus să i se întocmească scrisori, ajungându-l moartea.

In anul al șaselea al domnului <nostru papa> Urban¹⁷, întrucât în al cincelea <nu se află> nimic.

Vistieria sau custodia bisericii de Oradea, care era de mult vacantă prin înălțarea - făcută de papa Inocențiu al VI-lea⁴⁴, de fericită pomenire - domnului Grigore, vistierul sau custodele din urmă al acelei <bisericii>, la biserica de Cenad pe atunci vacantă, a poruncit stăpânul <nostru>, papa de acum, să-i fie hărăzit clericului Nicolae al lui Alexandru, pe atunci canonic al bisericii de Oradea; deoarece acesta, căsătorindu-se, n-a întocmit scrisori cu privire la aceasta, i-a fost atunci hărăzită lui Mihail al lui Toma, în a opta zi înainte de idele lui februarie⁴⁵, și acesta va lăsa prepozitura Sfântului Toma din Cenad.

Nu a luat-o în primire deoarece în cerere el arăta că era de douăzeci și patru de ani, <de fapt> nu era <nici de> paisprezece⁴⁶. De aceea a fost respins de episcopul aceluia loc.

Canonicatul și prebenda în biserica de Oradea, care vor deveni vacante prin sfințirea lui Ștefan, <episcopul> ales de Sirmiu, i s-au hărăzit, în a șasea zi înainte de idele lui iulie⁴⁷, lui Mihail al lui Petru de Lassen din dieceza de Zagreb.

A plătit domnului Arnold⁴⁸ treizeci de florini și am văzut adeverința de plată.

In anul al optulea al domnului <nostrupapa> Urban¹⁹, întrucât în al șaptelea <nu se află> nimic.

Canonicatul și prebenda în biserica de Oradea, vacante prin înălțarea domnului episcop de Cenad sau care ar fi vacante prin orice alt chip, i s-au

hărăzit, în ajunul idelor lui decembrie⁵⁰, lui Iacob al lui Pavel, preot din dieceza de Vesprim.

A plătit domnului P. de Albiartz treizeci de florini și a făcut dovadă prin scrisori.

în anul întâi al domnului <nostrupapa> Grigore²⁰.

Lui Petru al lui Pavel al lui Cenadin <i s-a hărăzit>, în a cincea zi înainte de calendele lui februarie⁵¹, un canonicat în așteptarea prebendei în biserica de Oradea.

L-a luat în primire și e dator <să plătească>, dar, întrucât lipsește, se cade să fie silit capitulul.

În același an, numirea, făcută de episcopul acelui loc, a lui Iacob al lui Pavel, în custodia bisericii de Oradea, a fost întărită sau a fost numit din nou, în ziua a noua înainte de calendele lui mai⁵².

A plătit domnului P. de Albiartz treizeci de florini și a făcut dovadă prin scrisori.

Se poruncește, în a treia zi înainte de idele lui iunie⁵³, să fie numit Dumitru al lui Pavel, preotul din dieceza de Agria, într-un canonicat în biserica de Oradea, în așteptarea prebendei, demnității etc., și el va lăsa canonicatul și prebenda <bisericii> Sfânta Măria și subcantoratul, împreună cu slujba la altarul sfântului Vincențiu din biserica de Oradea.

A murit înainte de a-l dobândi.

De asemenea, lui Ioan al lui Luca, cleric din Mathosolna, din dieceza de Cenad, <i s-a hărăzit>, în a patra zi înainte de nonele lui octombrie⁵⁴, canonicatul bisericii fericii Măria din Oradea în așteptarea prebendei. L-a luat în primire și s-a învoit pentru treizeci de florini, din care a plătit lui P<etru> al lui Ștefan zece florini.

Totalul încasării, de pe foaia de față, primită de P<etru> al lui Ștefan: zece florini.

în anul al doilea al domnului <nostrupapa> Grigore²³.

Lui Mihail al lui Martin, canonic al bisericii de Agria, <i s-a hărăzit>, în a treia zi înainte de calendele lui septembrie⁵⁵, un canonicat, în așteptarea prebendei, demnității, prerogativei sau slujbei, în biserica de Oradea, în oraș sau în afară.

L-a luat în primire și s-a învoit pentru cincizeci de florini, din care a plătit lui P<etru> al lui Ștefan douăzeci de florini.

Lui Toma al lui Nicolae, cleric de Pecs, <i s-a hărăzit>, în ziua a treisprezecea înainte de calendele lui octombrie⁵⁶, un canonicat, în așteptarea prebendei în biserica de Oradea.

Nu l-a luat încă în primire.

Lui Ladislau al lui Pavel, preot, <i s-a hărăzit>, în ziua a cincea înainte de idele lui noiembrie⁵⁷, un canonicat și o prebenda în biserica de Oradea, vacante prin înălțarea lui Ștefan al lui Laurențiu <ca episcop> al bisericii de Zagreb⁵⁸.

Este în dezbatere.

Lui Francisc al lui Ioan <i s-a hărăzit>, în ajunul idelor lui noiembrie⁵⁹, ur canonicat în biserica de Oradea, în așteptarea prebendei.

Nu l-a luat încă în primire.

în anul al treilea al domnului <nostrupapa> Grigore²⁵.

Lui Petru al lui Ștefan de Timișoara, cleric din dieceza de Cenad, <i s-a hărăzit>, la nonele lui aprilie⁶⁰, un canonicat în biserica de Oradea, în așteptarea prebendei cu demnitate etc.

Nu l-a luat încă în primire.

Lui Ștefan al lui Matia, <i s-a hărăzit>, la nonele lui aprilie, un canonicat în biserica de Oradea în așteptarea prebendei.

Nu l-a luat încă în primire.

Lui Ladislau al lui Benedict <i s-a hărăzit>, în ziua a patra înainte de nonele lui mai⁶¹, un canonicat în biserica de Oradea, în așteptarea prebendei.

Nu l-a luat încă în primire.

Lui Petru al lui Ștefan, canonic de Oradea, <i s-a hărăziO, în ziua a șasea înainte de idele lui mai⁶², o demnitate care este sau va fi vacantă în acea biserică.

Este întocmai ca mai sus și n-a luat-o în primire.

Lui Ștefan al lui Matia, canonic al bisericii de Oradea, <i s-a hărăzit>, în ziua a șasea înainte de idele lui mai, o demnitate în acea biserică.

N-a luat-o încă în primire.

Lui Nicolae al lui Egidiu <i s-a hărăzit> un canonicat în biserica de Oradea, în așteptarea prebendei.

Nu l-a luat încă în primire.

Lui Dumitru al lui Nicolae <i s-a hărăzit>, în ziua a șaisprezecea înainte de calendele lui iunie⁶³, beneficiul <unei> biserici cu păstorire <de suflete>, ținând de dreptul de danie al episcopului de Oradea.

Nu l-a luat încă în primire.

Lui Ioan al lui Blasiu <i s-a hărăzit>, la nonele lui aprilie⁶⁰, un canonicat în biserica de Oradea, în așteptarea prebendei.

Nu l-a luat încă în primire.

Lui Emeric al lui Laurențiu <i s-a hărăzit> un canonicat în biserica de Oradea, în așteptarea prebendei.

Nu l-a luat încă în primire.

Lui Iacob al lui Iacob, lector al bisericii de Oradea, <i s-a hărăzit>, în ziua a patra înainte de calendele lui septembrie⁶⁴, canonicatul bisericii de Oradea, <pe ziua> când va deveni vacant prin dăruirea prepoziturii zisei biserici de Cenad, care trebuie să se facă pe seama lui Ștefan, cantorul zisei biserici, și el⁶⁵ va lăsa lectoratul zisei biserici.

Se va purcede.

Lui Mihail al lui Ștefan, cleric din dieceza de Vaș, <i s-a hărăzit>, în a șasea zi înainte de calendele lui noiembrie⁶⁶, un canonicat în biserica de Oradea în așteptarea prebendei.

Nu l-a luat încă în primire.

Totalul de pe foaia de față al încasării făcute de către P<etru> al lui Ștefan: douăzeci de florini.

Lui Mihail al lui Martin <i s-a hărăzit> un canonicat în biserica de Oradea, în așteptarea prebendei cu demnitate.

Nu l-a luat încă în primire.

în anul al patruilea al domnului <nostrupapa> Grigore³³.

Hărăzirea și numirea lui Grigore al lui Gheorghe, cleric din dieceza Transilvaniei, de către episcopul locului, în canonicatul, prebenda și arhidiaconatul de Kuleser, care sunt legate laolaltă în biserica de Oradea vacante în chip sigur. Ele au fost întărite în ziua a nouăsprezecea înainte de calendele lui februarie⁶⁷.

S-a învoit, pentru jumătatea veniturilor, la patruzeci de florini și a plătit lui P<etru> al lui Ștefan doisprezece florini.

Lui Ștefan al lui Nicolae <i s-a hărăzit>, în a opta zi înainte de idele lui iulie⁶⁸, un canonicat în biserica de Oradea, în așteptarea prebendei.

Nu l-a luat încă în primire.

Lui Ioan Zudar <i s-a hărăzit>, în a șaptea zi înainte de calendele lui iulie⁶⁹, canonicatul, prebenda și prepozitura bisericii de Oradea, vacante prin moartea lui Filip de Bodde.

Nu le-a luat în primire și hărăzirea aceasta a rămas fără urmare.

Lui Ștefan de Wpor <i s-a hărăzit>, în ziua a opta înainte de idele lui iulie⁶⁸, un canonicat în așteptarea prebendei, în biserica de Oradea.

Nu l-a luat încă în primire.

Lui Ioan de Posega, preot din dieceza de Pecs, <i s-au hărăzit> canonicatul și prebenda bisericii de Oradea, vacante prin înălțarea domnului Valentin, <ca episcop> al bisericii de Pecs.

Nu le-a luat în stăpânire, deoarece zisul domn Valentin renunțase la învoială înainte de a primi episcopatul.

Lui Pavel al lui Petru <i s-a hărăzit> prepozitura bisericii de Oradea, vacantă prin moartea lui Filip <de> Bodde.

A luat-o în primire și a făgăduit să plătească, dar nu se teme de afurisenie, căci mai este afurisit și pentru alte datorii față de cămara <papală>.

Lui Petru al lui Pavel, canonic de Agria, <i s-a hărăzit>, în ziua a paisprezecea înainte de calendele lui octombrie⁷⁰, o demnitate sau o slujbă în biserica de Oradea.

N-a luat-o în primire.

Lui Ladislau al lui Avram, din dieceza de Oradea, <i s-a hărăzit> un beneficiu pe veci numit prebenda, în biserica de Oradea, vacant prin înaintarea canonicului Iosif, care a ținut zisul beneficiu în urmă.

Nu l-a luat în primire, deoarece <acela> nu este beneficiu pe veci.

Totalul de pe foaia de față a încasării făcute de către P<etru> al lui Ștefan: doisprezece florini.

Dieceza de Caloce

*...în anul al cincelea al domnului nostru papa Urban\"
întrucât în al treilea și al patruilea <nu se află> nimic.*

Lui Emeric, arhidiacon de Satu Mare, în biserica Transilvaniei, care a lăsat arhidiaconatul, <i s-au hărăzit>, în ziua a opta înainte de calendele lui octombrie⁷¹,

canonicatul, prebenda și prepozitura bisericii de Caloce, vacante prin sfințirea lui Ladislau, atunci episcop de Nitra etc.

S-a învoit cu domnul Arnold⁴⁸ la o sută de florini și s-a făcut dovadă prin scrisoarea acestuia; și el a plătit șazeci de florini; pentru cei rămași e ținut <să plătească> urmașul.

....în anul al patrulea al domnului <nostru papa> Grigore³³.

.... Din propria inițiativă <a papei>, i s-a hărăzit, în ziua a șasea înainte de idele lui iulie⁷, lui Petru, cardinal-diacon al <bisericii> *Sancta Măria in Via Lata*, prepozitura bisericii din Titel și un arhidiaconat în biserica Transilvaniei, vacante prin moartea domnului cardinal Guilelm, de bună pomenire.

N-a intrat încă în stăpânirea lor din pricina împotrivirii regelui.

Dieceza de Sirmiu.

în anul întâi al domnului <nostru papa> Grigore²⁰.

Lui Valentin al lui Pavel, preot din dieceza Transilvaniei, i s-au hărăzit, în ajunul calendelor lui octombrie⁷³, canonicatul și prebenda din biserica de Sirmiu, vacante prin încetatea din viață a lui Nicolae al lui Carachin, mort la curia <papală>.

A plătit lui P<etru> al lui Ștefan, pentru jumătate din venituri, zece florini.

Dieceza de Cenad.

*în anul al șaselea al domnului <nostru papa> Urban¹⁷,
întrucât în anul întâi, al doilea, al treilea, al patrulea și al cincilea <nu se află>
nimic.*

Prepozitura bisericii colegiale a Sfântului Mântuitor din Cenad, care va deveni vacantă, când Mihail al lui Toma de Gyor va fi pus în pașnica stăpânire a custodiei bisericii de Oradea, i s-a hărăzit, în ajunul nonelor lui februarie⁷⁴, clericului Mihail al lui Toma.

A plătit lui P<etru> al lui Ștefan, pentru jumătate din venituri, treizeci și opt de florini.

în anul al șaptelea al domnului <nostru papa> Urban^{1*}.

În urma unui schimb, i s-au hărăzit lui Emeric Zudar, prepozitul de Caloce, canonicatul și prebenda bisericii de Cenad, și lui Ștefan al răposatului Ioan, custodele de Arad, canonicatul și prebenda de Alba, în biserica Transilvaniei, în ziua a opta înainte de calendele lui martie⁷⁶.

Le ia în primire Ioan zis Nepos, și a plătit pentru sus-zisul Emeric, pentru jumătate de venituri, doisprezece florini.

în anul întâi al domnului <nostru papa> Grigore²⁰.

Prepozitura bisericii din Arad, în dieceza de Cenad, vacantă prin moartea răposatului Petru al lui Rikolph, încetat din viață în afara curie romane, i s-a hărăzit, la idele lui octombrie, lui Nicolae Garazda și acesta va lăsa prepozitura bisericii de Cenad.

Mai sus, la dieceza de Strigoni, s-a făcut pomenire despre zisa prepozitură.

Prepozitura bisericii de Cenad, <pe ziua> când va deveni vacantă prin hărăzirea prepoziturii bisericii din Arad, care trebuia să i se facă lui Nicolae Garazda, i-a fost dăruită lui Ladislau Chibak, la idele lui octombrie.

Iacob al lui Iacob, mai jos pomenit, ia în primire prepozitura și a plătit, pentru jumătate de venituri, șazeci de florini de aur.

*în anul al treilea al domnului <nostru papa> Grigore²⁵,
întrucât în <anul> al doilea <nu se află> nimic.*

Lui Grigore al lui Ioan <i s-a hărăzit> un canonicat, în așteptarea prebendei, în biserica de Cenad.

Nu l-a luat încă în primire.

Se poruncește ca să i se dea lui Ladislau al lui Petru, în ziua a patra înainte de calendele lui septembrie⁷⁸, lectoratul zisei biserici de Cenad, când va deveni vacant prin dăruirea cantoratului bisericii de Oradea, ce trebuie să i se facă sus-zisului Iacob al lui Iacob.

Se va purcede.

în anul al patrulea al domnului <nostru papa> Grigore³³.

Hărăzirea și numirea, făcute asupra lui Grigore al lui Blasiu, a arhidiaconatului de peste Mureș din biserica de Cenad, vacant în chip sigur, au fost întărite în ziua a nouăsprezecea înainte de calendele lui februarie⁷⁹.

E dator.

Totalul încasării de pe această foaie: o sută zece florini <primiți> de către P<etru> al lui Ștefan.

Lui Iacob al lui Iacob, canonic de Cenad, <i s-a hărăzit>, în ziua a opta înainte de calendele lui februarie⁸⁰, prepozitura bisericii de Cenad, vacantă, sau care va fi vacantă, prin legământul căsătoriei sau prin lăsarea slobodă, făcută sau care va trebui făcută, pe viitor, de către Ladislau al lui Mihail.

E dator.

Lui Petru al lui Matia de Posega <i s-a hărăzit>, în ziua a treisprezecea înainte de calendele lui aprilie⁸¹, prepozitura bisericii de Arad, din dieceza de Cenad, vacantă prin moartea lui Nicolae, prepozitul din urmă, și el va lăsa custodia bisericii din Cenad, din dieceza de Zagreb⁸², când îi va dobândi stăpânirea ei pașnică.

E dator.

Lui Nicolae al lui Mihail <i s-a hărăzit>, la idele lui iulie⁸³, arhidiaconatul bisericii de Cenad, vacant prin moartea domnului cardinal Guilelm.

E dator.

Lui Ștefan al lui Dominic, canonic al bisericii de Pecs, <i s-a hărăzit>, în a patra zi înainte de idele lui septembrie⁸⁴, prepozitura bisericii Sfântului Mântuitor din Cenad, <pe ziua> când va deveni vacantă prin dăruirea prepoziturii bisericii de Bac, ce trebuie să se facă pe seama lui Mihail al lui Toma.

E dator.

Dieceza Transilvaniei.

*în anul al patrulea al domnului <nostrupapa> Urban⁶,
întrucât în anul întâi, al doilea și al treilea <nu se află> nimic.*

Hărăzirea și numirea, la biserica parohială din Șaeș, în dieceza Transilvaniei, de către episcopul locului, făcute pe seama lui Ladislau al lui Andrei, care a ținut-o multă vreme fără a fi fost rânduit preot, i-au fost întărite sau a fost numit din nou, în a cincea zi înainte de nonele lui martie⁸⁵.

A plătit domnului P. de Albiartz și am văzut adeverință de plată, dată în anul <o mie trei sute> șaizeci și nouă, în ziua de nouă martie.

în anul al cincilea al domnului <nostrupapa> Urban⁵.

Canonicatul și prebenda bisericii de Alba Transilvaniei, vacante prin lăsarea lor de către Filip Boda, împuternicitul lui Ștefan al lui Ioan, care le primise, i-au fost hărăzite, la calendele lui decembrie⁸⁶, lui Iacob al lui Ioan, preot din dieceza de Agria.

A plătit lui Petru al lui Ștefan treizeci de florini de aur.

înfățișarea spre numire, făcută de regele Ungariei, lui Nicolae al lui Petru din Biertan și rânduirea făcută de episcopul aceluia loc în biserica parohială din Biertan, din dieceza Transilvaniei, cu privire la care Nicolae al lui Petru s-a judecat multă vreme la curia romană, împotriva lui Nicolae; <apoi>, murind în pomenita curie Nicolae al lui Nicolae, cât timp nu se judecase încă pricina aceea, i-au fost întărite sau s-a făcut numirea din nou pentru <Nicolae al lui Petru>, în a treia zi înainte de nonele lui octombrie⁸⁷.

A plătit domnului P. de Albiartz, pentru jumătate de venituri, patruzeci și cinci de florini și am văzut adeverința de plată.

în al șaselea an al domnului <nostrupapa> Urban¹⁷.

Canonicatul și prebenda bisericii Transilvaniei, vacante prin sfințirea ca episcop de Knin a domnului Nicolae, decanul de Brașov, din dieceza de Strigoni, i s-au hărăzit, în a opta zi înainte de idele lui februarie⁸⁸, lui Ladislau al lui Andrei, preot din dieceza Transilvaniei.

A plătit domnului P. de Albiartz, în două rânduri, treizeci de florini și am văzut adeverințele de plată.

Canonicatul și prebenda bisericii Transilvaniei, vacante prin moartea lui Petru, preotul din Sebeș, sau în orice alt chip, i s-au hărăzit, în a treia zi înainte de calendele lui iunie⁸⁹, lui Toma al lui Mihail, preot din dieceza Transilvaniei.

A plătit lui P<etru>, pentru jumătate de venituri, treizeci de florini.

Arhidiaconatul de Satu Mare, cu păstorire <de suflete>, din biserica de Alba, în dieceza Transilvaniei, vacant, întrucât Emeric Zudor a dobândit pașnic prepozitura bisericii de Caloce, i-a fost hărăzit, în ajunul calendelor lui septembrie⁹⁰, lui Ștefan al lui Ioan de Lipova, preot din dieceza de Cenad, și acesta ^a lăsa custodia bisericii de Arad.

N-a intrat niciodată <în slujbă>, nici n-a înfățișat scrisorile, ba se zice chiar că a murit.

în anul întâi al domnului <nostru papa> Grigore²⁰.

Lui Toma al lui Matia, preot din dieceza Transilvaniei, <i s-a hărăzit> un canonicat în biserica Transilvaniei, cu demnitate, în așteptarea prebendei etc.

L-a luat în primire, dar a murit, și urmașul <său> va rămâne dator.

Totalul încasării foi de față: șaizeci de florini, <primiți de către P<etru> al lui Ștefan.

De asemenea, lui Valentin, fiul răposatului Iacob din Cluj, cleric de Alba, din dieceza Transilvaniei, <i s-a hărăzit>, în a șasea zi înainte de calendele lui septembrie⁹¹, un canonicat în biserica de Alba, din zisa dieceză, în așteptarea prebendei.

Nu l-a luat încă în primire.

De asemenea, lui Conrad de Cartalath, cleric din dieceza Transilvaniei, <i s-a hărăzit>, după dreptul de danie al episcopului Transilvaniei, în a cincea zi înainte de calendele lui februarie⁹².

Nu l-a luat încă în primire.

Arhidiaconatul de Turda, în dieceza Transilvaniei, <pe ziua> când va fi vacant prin hărăzirea prepoziturii bisericii de Cenad, făcută de Ladislau, fiul răposatului nobil bărbat Nicolae Chibak, i s-a hărăzit lui Toma zis Toot⁹³, la idele lui octombrie⁹⁴, și acesta va lăsa arhidiaconatul de Hunedoara.

E dator.

Arhidiaconatul de Hunedoara, în biserica Transilvaniei, <pe ziua> când va deveni vacant, prin dăruirea arhidiaconatului de Turda, din aceeași biserică, făcută lui Toma zis Toot, i s-a hărăzit, la idele lui octombrie, lui Iacob al lui Rufus⁹⁵.

A plătit lui P<etru> al lui Ștefan, pentru jumătate din venituri, douăzeci de florini.

în anul al doilea al domnului <nostru papa> Grigore²³.

Hărăzirea și numirea în prepozitura, canonicatul și prebenda bisericii Transilvaniei, făcute de episcopul acelui loc lui Ladislau zis Cato, au fost întărite sau i s-a făcut numire din nou, în a patra zi înainte de calendele lui aprilie⁹⁶.

S-a învoit cu Petru al lui Ștefan pentru două sute de florini și a plătit cincizeci de florini de aur.

Lui Ladislau al lui Petru <i s-a hărăzit> o demnitate, prerogativă sau slujbă în biserica Transilvaniei.

Nu a luat-o în primire.

Lui Valentin al lui Iacob, din Cluj, <i s-a hărăzit>, în a treisprezecea zi înainte de calendele lui octombrie⁹⁷, un canonicat, în așteptarea prebendei în biserica de Alba, din dieceza Transilvaniei.

Mai înainte a mai fost scris o dată.

Lui Toma, preotul bisericii parohiale din Hamba, în dieceza de Strigoni, <i s-a hărăzit>, în a treisprezecea zi înainte de calendele lui octombrie, un canonicat în biserica Transilvaniei, în așteptarea prebendei.

Nu l-a luat încă în primire.

în anul al treilea al domnului <nostrupapa> Grigore⁵.

Lui Bonto al lui Zonka, arhidiacon de Satu Mare, <i s-a hărăzit>, în a patra zi înainte de nonele lui mai⁶¹, un canonicat în biserica Transilvaniei, în așteptarea prebendei.

A murit înainte de a-l lua în primire.

Lui Ioan al lui Nicolae <i s-a hărăzit>, în a șasea zi înainte de idele lui iulie⁹⁸, un canonicat în biserica Transilvaniei, în așteptarea prebendei.

Nu l-a luat încă în primire.

Se poruncește, în a șasea zi înainte de calendele lui octombrie", să i se dea lui Mihail de Moardăș, preotul bisericii parohiale din Metișdorf, din dieceza Transilvaniei, zisa bisericii parohiale din Brașov, când ea va deveni vacantă în chipul de mai sus ori altfel.

E dator.

în anul al patrulea al domnului <nostrupapa> Grigore[^].

Lui Mihail al lui Pavel, din Dumitra, <i s-a hărăzit>, în a nouăsprezecea zi înainte de calendele lui februarie⁶⁷, un canonicat în biserica Transilvaniei, în așteptarea prebendei.

Nu l-a luat încă în primire.

Lui Grigore al lui Nicolae <i s-au hărăzit> canonicatul și prebenda din biserica Transilvaniei, vacante prin moartea lui Ștefan al lui Ioan de Lipova. Domnii din capitlu au mărturisit, pe buna lor credință, că zisul Ștefan al lui Ioan n-a fost niciodată canonic.

Suma de pe foaia de față primită de către P<etru> al lui Ștefan: șaptezeci de florini.

Lui Ioan de Lusoneto <i s-au hărăzit>, în a paisprezecea zi înainte de calendele lui octombrie⁷⁰, canonicatul, prebenda și cantoratul bisericii Transilvaniei, vacante prin moartea lui Toma al lui Matia.

E dator.

S-a dat împuternicire în a cincisprezecea zi înainte de calendele lui noiembrie¹⁰⁰, lui Dumitru, episcopul Transilvaniei, ca, în temeiul autorității apostolice, să poată hărăzi unor fețe potrivite trei canonicate și prebende și două prerogative, demnități sau slujbe, precum și cinci alte beneficii, cu păstorire sau fără păstorire <de suflete>, ținând de dreptul său de danie.

în temeiul acestei împuterniciri, i-a hărăzit lui Toma zis Tohot⁹³, arhidiaconatul de Dăbâca, în zisa bisericii a Transilvaniei, pentru care a plătit lui Petru al lui Ștefan optzeci de florini.

De asemenea, i-a hărăzit domnului Iacob, împuternicitul acestuia, un canonicat și o prebenda în zisa bisericii, pentru care a plătit zisului Petru al lui Ștefan treizeci de florini.

Totalul încasării foi de față: o sută zece florini.

Iar suma întreagă primită din zisele beneficii din Ungaria este o mie o sută șazeci și nouă de florini <și> jumătate.

Arh. Vat., Tabularii Vaticani Codex saec. XIV.

Rationes Collect, No. 182, fol. 42-100.

Orig., hârtie.

Pentru datare, cf. *Mon. Vat. Hung.*, 1/1, *Prolegomena*, p. XLV.

EDIȚII: *Mon. Vat. Hung.*, VI, p. 454, 456-457, 464-470, 473-474, 477, 479, 482, 484, 487, 490-493, 506-520; *Ub.*, II, p. 413-416 (fragmentar).

¹ Reproducem numai datele privitoare la istoria României.

² Multiplicare după obicei francez.

³ Astfel în ediție.

⁴ Corect: *Tiniensis*.

⁵ Corect: *Bodde*.

⁶ Corect: *Garaxda*.

⁷ Dominic. 1360-1373.

⁸ Dominic, 1373-1374.

⁹ Dumitru, 1369-1376.

¹⁰ Astfel în document

¹¹ 28 octombrie 1362-19 decembrie 1370.

¹² 30 decembrie 1370-29 decembrie 1372.

¹³ 28 octombrie 1365-27 octombrie 1366.

¹⁴ 12 martie 1366.

¹⁵ 28 octombrie 1366-27 octombrie 1367.

¹⁶ Traducere în rezumat.

¹⁷ 28 octombrie 1367-27 octombrie 1368.

¹⁸ 13 aprilie 1368.

¹⁹ 30 mai 1368.

²⁰ 30 decembrie 1370-29 decembrie 1371.

²¹ 29 martie 1371.

²² 15 octombrie 1371.

²³ 30 decembrie 1371-29 decembrie 1372.

²⁴ 11 septembrie 1372.

²⁵ 30 decembrie 1372-29 decembrie 1373.

²⁶ 10 septembrie 1374.

²⁷ 26 septembrie 1374.

²⁸ 12 octombrie 1374.

²⁹ 30 mai 1368.

³⁰ 28 octombrie 1363-27 octombrie 1364.

³¹ 21 iulie 1364.

³² 25 noiembrie 1371.

³³ 30 decembrie 1373-29 decembrie 1374.

³⁴ 28 august 1374.

³⁵ 28 octombrie 1362-27 octombrie 1363.

³⁶ 6 septembrie 1363.

³⁷ 29 martie 1373.

³⁸ 20 decembrie 1372.

³⁹ 25 iunie 1374.

⁴⁰ 5 octombrie 1372.

⁴¹ 27 ianuarie 1373.

⁴² 31 octombrie 1363.

⁴³ 23 iunie 1366.

⁴⁴ 18 decembrie-12 septembrie 1362.

⁴⁵ 6 februarie 1368.

⁴⁶ Vârsta legiuită pentru canonici era, de obicei, de cel puțin 14 ani.

⁴⁷ 10 iulie 1368.

⁴⁸ Arnold de la Caucina, fost strângător al dijmelor papale (vezi socotelile sale din anii 1350-1354 și 1359-1363 în volumele precedente).

- ⁴⁹ 28 octombrie 1369-27 octombrie 1370.
- ⁵⁰ 12 decembrie 1369.
- ⁵¹ 28 ianuarie 1371.
- " 23 aprilie 1371.
- ⁵³ 11 iunie 1371.
- ⁵⁴ 4 octombrie 1371.
- ⁵⁵ 30 august 1372.
- ⁵⁶ 19 septembrie 1372.
- ⁵⁷ 9 noiembrie 1372.
- ⁵⁸ Ștefan al IV-lea, episcop de Zagreb, 1356-131X
- ⁵⁹ 12 noiembrie 1372.
- ⁶⁰ 5 aprilie 1373.
- ⁶¹ 4 mai 1373.
- ⁶² 10 mai 1373.
- ⁶³ 17 mai 1373.
- ⁶⁴ 29 august 1373.
- ⁶⁵ Iacob al lui Iacob.
- ⁶⁶ 27 octombrie 1373.
  - ⁶⁷ 14 ianuarie 1374.
  - ⁶⁸ 8 iulie 1374.
  - ⁶⁹ 25 iunie 1374.
  - ⁷⁰ 18 septembrie 1374.
  - ⁷¹ 24 septembrie 1367.
  - ⁷² 10 iulie 1374.
  - ⁷³ 30 septembrie 1371.
  - ⁷⁴ 4 februarie 1368.
  - ⁷⁵ 28 octombrie 1368-27 octombrie 1369.
  - ⁷⁶ 22 februarie 1369.
  - ⁷⁷ 15 octombrie 1371.
- ⁷⁹ f₄ Se B74. în alte acte p_ap.a.e este numit Gheorghe, v. nr. 295, 298, 309.
- ⁸⁰ 25 ianuarie 1374.
- ⁸¹ 20 martie 1374. ^{ca} înșăși o biserică diecezană - nu făcea parte din
- ⁸² Greșeală, întrucât biserica din Cenad - ea msași o mseni.
dieceza de Zagreb.
- ⁸³ 15 iulie 1374.
- ⁸⁴ 10 septembrie 1374.
- ⁸⁵ 3 martie 1366.
- ⁸⁶ 1 decembrie 1366.
- ⁸⁷ 5 octombrie 1367.
- ⁸⁸ 6 februarie 1368.
- ⁸⁹ 30 mai 1368.
- ⁹⁰ 31 august 1368.
- ⁹¹ 9127 august 1371.
- ⁹² 28 ianuarie 1371.
- ⁹³ Croatul, slovacul.
- ⁹⁴ 15 octombrie 1371.
- ⁹⁵ Cel Roșu.
- ⁹⁶ 29 martie 1372.
- ⁹⁷ 19 septembrie 1372.
- ⁹⁸ 10 iulie 1373.
- ⁹⁹ 26 septembrie 1373.
- ¹⁰⁰ 18 octombrie 1374.

Religiosis viris et honestis conventui ecclesie beate Mărie virginis de Clusmonostra, amicis suis, Ladislaus, <vice>voyuoda' Transsiluanus, amicitiam paratam.

Dicit nobis magister Stephanus, germanus Balad, filius Thome, filii condam Simonis, bani de Kend, quod quedam possessio sua Babuch vocata, nune apud manus alienas habita, in comitatu de Kulus existens, recaptivacione et sibi statucione plurimum indigeret. Super quo vestram petimus amicitiam presentibus diligenter, quatenus vestrum mittatis hominem pro testimonio fidedignum, quo presente, Johannes, filius Michaelis de Zumurduk, vel Nicolaus, filius Joahannis de eadem, aut Johannes de Dengeleg, seu Ladislaus, filius Beke de Ikod, sive Nicolaus de Baduk, aliis absentibus, homo noster, ad faciem iamdicte possessionis Bobuch² accedendo, vicinis et commetaneis eiusdem undique legitime inibi convocatis et presentibus, recapiat eandem recaptivatamque et ab aliorum possessionariis iuribus separatam et distinctam statuatur ipsi magistro Stephano, germano Balad, perpetuo possidendam, eo iure quo sibi dinoscitur pertinere, si per quempiam non fuerit contradictum; contradictores vero, si qui fuerint, citeť eosdem in nostram presenciam ad terminum competentem, rationem contradiccionis ipsorum reddituros. Et post hec seriem omnium premissorum, prout fuerit oportunum², nobis in vestris litteris amicabiliter rescribatis.

Datum in Torda, in festi Circumcisionis domini, anno eiusdem M^{mo} CCC^{mo} LXX^{mo} tercio.

Cuvioşilor şi cinstiţilor bărbaţi din conventui bisericii fericitei fecioare Măria din Cluj-Mănăştur, prietenilor săi, Ladislau, <vice>voievodul Transilvaniei, cu toată prietenia.

Ne spune magistrul Ştefan, fratele lui Balad, fiul lui Toma, fiul răposatului ban Simion, că are mare nevoie de a fi redobândită şi dată lui în stăpânire moşia sa numită Băbuţ, aflătoare acum în mâini străine, aşezată în comitatul Cluj. Drept aceea, rugăm cu credinţă, prin cele de faţă, Prietenia voastră, să trimiteţi spre mărturie pe omul vostru vrednic de crezare, în faţa căruia omul nostru, Ioan, fiul lui Mihail de Sumurduk, sau Nicolae, fiul lui Ioan, tot de acolo, ori Ioan de Dindeleag sau Ladislau, fiul lui Beke de Iclod, ori, în lipsa acestora, Nicolae de Badoc, mergând la pomenita moşie Băbuţ, <şi> după ce vor fi fost legiuit chemaţi acolo vecinii şi megieşii ei din toate părţile şi fiind aceştia de faţă, s-o redobândească şi, odată redobândită, despărţită şi deosebită de drepturile de moşie ale celorlalţi, să-l pună pe magistrul Ştefan, fratele lui Balad, în stăpânirea ei, ca s-o stăpânească pe veci cu acel drept cu care se ştie că ţine de dânsul, dacă nu va fi vreo împotrivire din partea cuiva; iar dacă ar fi unii împotriviitori, să-i cheme înaintea noastră la un soroc potrivit, spre a da seama de împotrivirea lor. Iar după aceea să aveţi bunătatea să daţi seama în scrisoarea voastră, după cum va fi cu cale, despre desfăşurarea tuturor celor de mai sus.

Dat la Turda, la sărbătoarea Tăierii împrejur a Domnului, în anul aceluiaşi o mie trei sute şaptezeci şi trei.

¹ Rupt 1 cm; întregit după sens.

² Astfel în transumpt.

1#7

1373 ianuarie 1, <Cluj-Mănăstur>

Nos, conventus monasterii beate Mărie virginis de Kulusmonustra, memorie commendamus per presentes quod, cum nos, iuxta continenciam litterarum nobilis viri Ladislai, viceuoyuode Transsiluani, formam sue iudiciarie deliberacionis in se continencium, iustis et iuri consonis petitionibus eiusdem in dictis litteris suis nobis amicabiliter porectis¹, annuentes, unacum Johanne dicto Toth, de Chamafaya, homine eiusdem Ladislai viceuoyuode, in dictis litteris suis inserto, pro Blasio et Sandrino, filiis Sandur de Zyluas, per ipsum Ladislaum viceuoyuodam ad id specialiter transmissio, unum ex nobis, videlicet fratrem Johannem, sacerdotem, socium nostrum, pro testimonio fidedignum, ad statucionem et estimacionem faciendam possessionariarum porcionum condam Petew, filii Sumbur de eadem, in eadem Zyluas et aliis, videlicet Eurmenes, Septer, Kekys et Apathy habitatum duxissemus transmittendum.

Tandem iidem, Ladislai viceuoyuode et noster homines exinde ad nos reversi nobis concorditer retulerunt quod ipsi, sabbato proximo post festum beati Nicolai confessoris nune proxime preteritum et aliis diebus ad hoc aptis et congrue sufficientibus, prius ad possessionem predictam Zyluas ac alias, videlicet Eurmenes, Septer, Kekys et Apathy vocatas², vicinis et commetaneis earundem universis legitime inibi convocatis, accedendo et presentibus, prius per earum veteres metas et antiquas reambulando et porciones ipsius Petew ab aliis porcionibus separando, porciones in possessionibus Zyluas, Eurmenes, Septer, Kekys et Apathy habitas, pro quinquaginta et septem marcis absque media marca estimassent, deum et eius iusticiam pre oculis habendo, reambulatasque et iuxta consuetudinem regni estimatas, eisdem Blasio et Sandrino cum aliis porcionibus condam Gyulam, avum eorundem, tangentibus, cum omnibus earum utilitatibus et pertinentiis universis, iuxta continenciam predictarum litterarum ipsius Ladislai viceuoyuode, seriem sue sentenciarie deliberacionis exprimencium, statuissent eo iure, quo ad ipsos dinoscuntur pertinere, perpetuo possidendas, contradiectione quorumlibet non obstante.

Datum in festo Circumcisionis domini, anno eiusdem M^{mm} CCC^{xxiii} LXXⁱⁱⁱⁱ10
 tercio.

Noi, conventul mănăstirii fericitei fecioare Măria din Cluj-Mănăstur, facem cunoscut prin <scrisoarea> de față că, întrucât noi am încuviințat cuprinsul drept al scrisorii nobilului bărbat Ladislau, vicevoievodul Transilvaniei, ce cuprindea hotărârea sa judecătorească, față de cererile drepte și potrivite cu legea ale aceluia, trimise nouă cu prietenie în zisa sa scrisoare, am hotărât ca să trimitem, împreună

cu Ioan zis Toth, de Ciumăfaia, omul aceluiași Ladislau vicevoievodul, însemnat în zisa scrisoare, trimis la aceasta de către vicevoievodul Ladislau, pentru Blasiu și Sandrin, fiii lui Sandur de Silivaș, pe unul dintre noi, anume pe fratele Ioan. preotul, fratele, nostru <canoniO, ca om de mărturie vrednic de crezare, spre a face darea în stăpânire și prețuirea părților de moșie ale răposatului Peteu, fiul lui Sumbur, tot de acolo, avute în acea <moșie> Silivaș și în altele, anume Urmeniș, Șopteriu, Chiochiș și Apatiu.

Apoi aceștia, oamenii vicevoievodului Ladislau și al nostru, întorcându-se de acolo, ne-au spus într-un glas că ei, în sâmbăta *de după sărbătoarea fericitului mărturisitor Nicolae, acum de curând trecută³ și în alte zile bune, îndestulătoare și potrivite pentru aceasta, ducându-se mai întâi la fața locului pe moșia sus-zisă Silivaș și pe altele, anume pe cele numite Urmeniș, Șopteriu, Chiochiș și Apatiu <și>, după ce au fost chemați acolo în chip legiuit toți vecinii și megieșii acestora și fiind ei de față, mai întâi le-au hotărnicit prin vechile și bătrânele lor <semne de hotare> și, despărțind părțile lui Peteu de celelalte părți de moșie, au prețuit părțile avute în moșiile Urmeniș, Șopteriu, Chiochiș și Apatiu pentru cincizeci și șapte de mărci fără o jumătate de marcă, avându-l înaintea ochilor pe Dumnezeu și dreptatea lui, și, hotărnicindu-le și prețuindu-le după obiceiul țării, le-au dat în stăpânire acelor Blasiu și Sandrin, cu celelalte părți ce țin de răposatul Gyula, bunicul lor, împreună cu toate folosințele lor și toate cele ce țin de ele, după cuprinsul sus-zisei scrisori a celui Ladislau, vicevoievodul, <scrisoare> care arată cuprinsul judecății sale în formă de hotărîre judecătorească, cu acel drept cu care se știe că țin de ei, spre a le stăpâni pe veci, fără a se ține seama de vreo împotrivire.

Dat în sărbătoarea Tăierii împrejur a Domnului, în anul aceluiași o mie trei sute șaptezeci și trei.

Arh. Naț. Magh., DI. 26 984. Fotocopie la Inst. de Ist. Cluj-Napoca/1373.

Orig., perg., cu fragmente de pecete rotundă de închidere, aplicată în document pe verso.

¹ Corect: *porrectis*.

² Corectat din *vocatar*

³ 10 decembrie 1372.

Nos, Lodouicus, dei gracia rex Hungarie, Polonie, Dalmacie, etc, vobis, magistris Petro et Nicolao, filiis Pauli, filii Heem, item Andree dicto Turma, castellano de Mihald, necnon keneziis, officialibus et servientibus vestris universis, firmis damus in preceptis quatenus Ladislaus, filium Lehach, Naan et Ladislaum, filios Kene, Olachos nostros, possessionesque, iobagiones et res ipsorum interim, quousque nos personaliter ad Temesuar accedemus, nec intra nec extra iudicium audeatis perturbare, seu inquietare quovis colore etiam acqusito, immo res ipsorum prohibitas quasvis eis reddatis et remittatis sine dampno, signanter fruges iam arrestatas, dum autem illic, ut speramus, in brevi accedere ex parte ipsorum merum et condignum unicuique exhibebitur iustitie complementum, ut dictavit¹ ordo iuris. Aliud igitur pro nostra gratia non facientes. Presentes autem post lecturam reddi volumus presentanti.

Datum in Zaar, in vigilia festi Epiphaniarum, anno domini M^{mo} CCC^{imo} LXX° tertio.

Noi, Ludovic, din mila lui Dumnezeu regele Ungariei, Poloniei, Dalmației etc, vă poruncim cu tărie vouă, magistrilor Petru și Nicolae, fiii lui Pavel, fiul lui Heem, de asemenea lui Andrei zis Turma, castelanul de Mehadia, precum și tuturor cnezilor, slujbașilor și slujitorilor voștri, ca să nu cutezați a tulbura sau a supăra, nici prin judecată, nici în afara judecății, sub nici un fel de cuvânt, pe românii noștri Ladislau, fiul lui Lehach, Nan și Ladislau, fiii lui Kene, și nici moșiile, nici iobagii, nici bunurile lor, până ce vom veni noi înșine la Timișoara, ba chiar să le înapoiăți și să le dați îndărăt, fără despăgubire, orice lucruri ale lor <ce au fost> oprite și mai ales bucatele poprite până acum, până ce, așa cum nădăjduim, vom ajunge în scurtă vreme acolo, și se va face fiecăruia împlinirea dreptății depline și cuvenite din partea lor, așa cum cere rânduiala legii. Altfel să nu faceți, dacă țineți la milostivirea noastră. Voim însă ca această scrisoare, după citire, să fie înapoiată celui ce o înfățișează.

Dat la Zaar, în ajunul sărbătorii Bobotezii, în anul Domnului o mie trei sute șaptezeci și trei.

Arh. Naț. Magh., Dl. 52 206. Xerocopie la Inst. de Ist. Cluj-Napoca/1373.

Orig., hârtie, cu urme de pecete de închidere aplicată pe verso.

EDIȚII: *Documenta Valachorum*, p. 247, nr. 201.

REGEȘTE: *Kállay*, II, p. 164-165, nr. 1697.

¹ Corect: *diciaverit*.

199

1373 ianuarie 9, Buda

Lodouicus, dei gratia rex Ungarie, Polonie, Dalmatie etc.

Fideles noștri dilecti. Intelleximus quod vos a domino Paduano, nostro amico, ad cuius servicia direcți estis, certam recepissetis pecuniam; nescimus tamen sub quo colore, cum vos ad tres menses expeditimus pecunia in parata, et qui <...>' di servicii ad quod perficiendum transivistis ad nostras proprias expensas facere et expedire intendamus. Ob hocque nullum stipendium a domino Paduano recipiatis, sed rogavimus ipsum dominum Paduanum ut, dum vos eundem requisitum habueritis, quod vobis certam pecunie quantitatem mutuet et concedat nostram ad valorem, de qua tamen sibi erimus obligați. Vos tamen pecuniam talem ab ipso, si necesse fuerit, recipere studeatis de qua eciam nos poterimus contentari. Aliud non facturi.

Datum Bude, die dominico proximo post festum Epiphaniarum, anno domini M^o CCC^o LXXIII°.

<Pe verso, de aceeași mână:> Fidelibus suis, Benedicto, filio Heem, item Georgio Zudor, necnon Stephano, filio Dionisii, capitaneo gentium nostrarum, domino Paduano ad servicia transmissarum.

<Sub pecete, de aceeași mână:> Commissio domini regis, perlecta.

Ludovic, din mila lui Dumnezeu regele Ungariei, Poloniei, Dalmației etc.

Credincioșii noștri iubiți. Am înțeles că voi ați primit de la domnul din Padova², prietenul nostru, spre a cărui slujire ați fost trimiși, anumiți bani. Nu știm, cu toate acestea, sub ce pretext, de vreme ce v-am trimis pe voi cu bani pregătiți pe trei luni. Și în privința <....> slujbei ce va fi de împlinit, pentru care ați fost trimiși, vă îndreptăm a face și a o împlini cu propriile noastre cheltuieli. De aceea să nu primiți de la domnul din Padova nici o soldă și rugăm pe însuși domnul din Padova ca, atunci când veți avea această cerere, să vă dea vouă și să vă împrumute o anumită sumă de bani, cu care, în cele din urmă să-i fim îndatorați la valoare.

Voi, totuși, să căutați să primiți, dacă va fi nevoie, o astfel de sumă de bani pe care și noi să o putem recunoaște.

Altfel să nu faceți.

Dat la Buda, în prima duminică de după sărbătoarea Bobotezei Domnului, în anul Domnului o mie trei sute șaptezeci și trei.

<Pe verso, de aceeași mână:> Credincioșilor săi, Benedict, fiul lui Heem, de asemenea lui Gheorghe Zudor, precum și lui Ștefan, fiul lui Dionisie, căpitanul trupelor noastre trimise spre slujirea domnului din Padova.

<Sub pecete, de aceeași mână:> Porunca domnului rege, citită.

Arh. Naț. Magh., Dl. 41 887. Fotocopie la Inst. de Ist. Cluj-Napoca/1373.

Orig., hârtie, cu urme de pecete mică rotundă, de închidere.

¹ Ilizibil din cauza îndoiturii, cea 2 cm.

² Este vorba de Francesco Carrara, senior de Padova (1355-1393).

Nobili viro et honesto Ladislao, vicevoyoode Transsilvano, amico eorum honorando, conventus monasterii beate Mărie virginis de Clusmonustra, amicismam paratam sincero cum honore.

Litteras vestre nobilitatis noveritis nos recepisse in hec verba: <Urmează actul lui Ladislau, vicevoievodul Transilvaniei, din 1 ianuarie 1373, nr. 196>. Nos enim amicabilebus petitionibus vestris et iusticie annuentes, uț teneamur, unacum predicto Johanne de Dengeleg, homine vestro, nostrum hominem, videlicet fratrem Johannem sacerdotem, socium nostrum, ad premissa exequenda pro testimonio duximus transmittendum. Qui demum ad nos reversi, nobis concorditer retulerunt, quod ipsi, in festo Epiphaniarum domini nune proxime preterito¹, ad faciem predictae possessionis Babuch, vicinis et commetaneis eiusdem undique legitime inibi convocatis et presentibus, pariter accedendo, eandem recaptivassent recaptivatamque ipsi magistro Stephano, germano Balad, statuere voluissent, sed in ipsa <statucione>² magister Johannes dictus Bothus, contradiecionis velamine obviasset; quemquidem magistrum Johannem dictum Bothus, eodem die et loco contra annotatum magistrum Stephanum ad vestram citasset presentiam, rationem contradiecionis sue redditurum, quindenae festi Epiphaniarum domini proxime³ nune venturis eidem coram nobis comparendi assignando.

Datum quinto die termini prenotati, anno prenotato.

<Pe verso, de aceeași mână:> Nobili viro et honesto Ladislao, vicevoyoode Transsilvano, amico eorum honorando, pro magistro Stephano, germano Balad, contra magistrum Johannem dictum Bothus de Solumkeu, super facto contradictorie inhibicionis recaptivacionis Babuch vocate ad quindenas festi Epiphaniarum domini, citatorie.

<Pe verso, în marginea stângă, însemnare judiciară> Pro actore, Johannes sartor cum nostris propter prioritatem ad octavas <medii>⁴ quadragesime .

Nobilului și cinstitului bărbat Ladislau, vicevoievodul Transilvaniei, prietenului lor vrednic de cinstire, conventul mănăstirii fericitei fecioare Măria din Cluj-Mănăstur, cu toată prietenia și cu cinstirea adevărată.

Aflați că am primit scrisoarea nobleței voastre, având acest cuprins: <Urmează actul lui Ladislau, vicevoievodul Transilvaniei, din 1 ianuarie 1375, nr. 196>. Iar noi, dând ascultare, după cum suntem datori, cererilor voastre prietenești și dreptății, am hotărât să-l trimitem spre mărturie împreună cu sus-zisul Ioan de Dindeleag, omul vostru, pe omul nostru, anume pe fratele Ioan preotul, soțul nostru, spre a duce la îndeplinire cele de mai sus. Aceștia, întorcându-se apoi la noi, ne-au spus într-un glas, că, mergând ei împreună la sărbătoarea acum trecută a Bobotezei⁶, la sus-zisa moșie Băbuț, după ce au fost legiuit chemați acolo vecinii și megieșii din toate părțile și, fiind aceștia de față, au redobândit-o și odată redobândită au vrut să-l pună pe acel magistru Ștefan, fratele lui Balad, în stăpânirea <ei>, dar împotriva acelei <puneri în stăpânire> s-a ridicat magistrul Ioan zis Bothus⁷. Pe acel magistru Ioan zis Bothus l-au chemat în aceeași zi și în același loc <spre a sta> față cu sus-pomenitul magistru Ștefan înaintea voastră, pentru a da socoteală despre împotrivirea sa, hotărându-i ca soroc de înfățișare înaintea voastră a cinsprezecea zi acum viitoare după sărbătoarea Bobotezei⁸.

Dat în a cincea zi după sus-pomenitul soroc, în anul sus-pomenit.

<Pe verso, de aceeași mână:> Nobilului și cinstitului bărbat Ladislau, vicevoievodului Transilvaniei, prietenului lor vrednic de cinstire, scrisoare de chemare <dată> pentru magistrul Ștefan, fratele lui Balad, împotriva magistrului Ioan zis Bothus de Șinteu, cu privire la opreliștea de împotrivire la dobândirea <moșiei> numite Băbuț, la a cincisprezecea zi după sărbătoarea Bobotezei .

<Pe verso, în marginea stângă, însemnare judiciară:> Pentru pârâș, Ioan Croitorul cu <scrisoarea> noastră, din pricina întâietății <unui alt soroO, <s-o amâne> la octavele <mijlocului> păresimilor⁹.

Arh. Naț. Rom., D. J. Cluj, Doc. medievale, Col. Kemăny Iosif, nr. 69.

Orig., hârtie, cu urme de pecete de închidere aplicată în document pe verso.

REGESTE: *Tort. Târ.*, 1889, p. 553, nr. 151.

¹ De la *infesto* .... scris deasupra cuvintelor: *feria quarla proxima post festum Circumcisionis domini* (=5 ianuarie) tăiate de aceeași mână.

² Pată de umezeală 1,5 cm; întregit pe baza contextului.

³ Scris deasupra rândului de aceeași mână.

⁴ Lipsește în orig.

⁵ Lectură nesigură datorită unei pete de umezeală.

⁶ 6 ianuarie.

⁷ Ciomăgeșul.

⁸ 20 ianuarie.

⁹ 30 martie.

Lodouicus, dei gratia rex Ungarie, Polonie, Dalmatie etc.

Fideles noștri. Si potestis nune pacem et concordiam vel saltem treugas inter dominum Paduanum et Venetas facere procuretis, scilicet hec habeatis in secreto et agatis. Interim autem non exeatis ab hinc quousque cum alia gente nova loco vestri transmittenda permutacionem faciemus vel² per² alias² litteras² evocaverimus², si ipsa pax fieri non poss<h>³ celebrări; preterea si pecuniam indigeretis, tune vos, Benedicte bane, tantam a domino Paduano ad nostram rationem pro mutuo recipiatis, pecuniam, que eis utiliter et non superflue sufficere videatis; gentibusque etiam domini Emerici palatini et Georgii Zudor tantam de ipsa pecunia pro mutuo recipienda detis ut caristiam magnam habef e non videantur.

Datum in Vissegrad, die dominico proximo post octavas festi Epiphaniarum domini.

<Pe verso, de aceeași mână:> Fidelibus nostris, magnificis viris, Benedicto, condam bano, comiți Temesiensi, Stephano, magistro agazonum, et Georgio Zudor.

<Pe verso, sub pecete, de aceeași mână:> Relatio Emerici palatini, presente episcopo Vacienși.

Ludovic, din mila lui Dumnezeu, regele Ungariei, Poloniei, Dalmației etc.

Credincioșii noștri. Dacă puteți acum să vă îngrijiți să faceți pace și bună înțelegere sau cel puțin un armistițiu, între domnul de Padova și venețieni, bineînțeles să le țineți și să le faceți în taină. Deocamdată, totuși, să nu ieșiți din partea aceea, până când nu facem o schimbare cu alte trupe noi, ce se vor trimite în locul vostru, sau vă vom fi chemat printr-o altă scrisoare <a noastră>, dacă pacea chiar nu se poate face; pe lângă aceasta, dacă veți avea nevoie de bani, atunci voi, banule Benedict, să luați atâția bani cu împrumut cât socotiți de la domnul din Padova, în socoteala noastră, și totodată să aveți în vedere ca aceștia să fie îndestulători și cu folos pentru aceste lucruri și nu de prisos. Și să dați din acești bani ce se vor obține cu împrumut atâția bani trupelor domnului Emeric, palatinul, și a lui Gheorghe Zudor încât să nu fie văzuți că au o mare lipsă.

Dat la Vișegrad, în prima duminică de după octavele Bobotezei Domnului.

<Pe verso, de aceeași mână:> Credincioșilor noștri, măriților bărbați Benedict, fost ban, comite de Timiș, Ștefan, marele nostru comis, și lui Gheorghe Zudor.

<Pe verso, sub pecete, de aceeași mână> Darea de seamă a domnului Emeric palatinul în fața episcopului de Vaț.

Arh. Naț. Magh., Dl. 47 884. Fotocopie la Inst. de Ist. Cluj-Napoca/1373.

Orig., hârtie, urme de pecete de închidere aplicată în document pe verso.

¹ Data a fost stabilită prin comparație cu alte acte: ex. cel din 9 ianuarie 1373, nr. 199, ce vorbesc de prezența la Padova a solilor regelui maghiar.

² Scris deasupra rândului, de aceeași mână.

Lodouicus, dei gratia rex Ungarie, Polonie, Dalmatie etc. Fideles noștri dilecti.

Quia nos de novis² circumstantiis illarum partium volumus certitudinaliter informări, ideo fidelități vestre damus in mandatis, quatenus, statim receptis presentibus, magistrum Johannem dictum Chuz, condam banum, ad nos transmittatis. Si autem debilitate, quod absit, preventus, venire non posset, extunc magistrum Benedictum, filium Heem, condam banum, ad nostram maiestatem remittatis, qui de novis circumstantiis et dependentiis negotiorum ipsarum partium nos possit realiter informare; ita tamen, quod gentem suam iile qui ad nos est venturus, ibidem derelinquat. Ceterum volumus et presentibus vobis committimus ut, interim, quousque aliud nostrum mandatum receperetis, de subsidio domini Paduani vos non amoveatis, sed medio tempore ibidem stetis nobis servituri. De intentione autem nostra vos Ladislaus Parvus, aule nostre familiaris, latius informabit.

Datum in Gerencher, in festo beati Vincentii martyris.

<Pe verso:> Fidelibus nostris, magnificis viris Johanni Chuz, condam bano maritimo, Benedicto, filio Pauli, filii Heem, condam bano Bulgarorum, comiți Temesiensi, <Stephano>¹, agazonum nostrorum magistro, Georgio <Zudor>³ et Nicolao, filio Petew.

Ludovic, din mila lui Dumnezeu regele Ungariei, Poloniei, Dalmației etc. Credincioșii noștri iubiți.

Deoarece voim să ne lămurim neîndoios cu privire la noile împrejurări din acele părți, de aceea poruncim credinței voastre ca, îndată ce veți primi scrisoarea de față, să trimiteți la noi pe magistrul Ioan zis Chuz, fostul ban. Dacă însă nu ar putea să vină, împiedicat - Doamne, ferește! - de <vreo> boală, atunci să trimiteți la maiestatea noastră pe magistrul Benedict, fiul lui Heem, fostul ban, ca să ne poată lămuri cu adevărat cu privire la noile împrejurări și la starea treburilor din acele părți, dar în așa fel ca acela care va veni la noi, să-și lase oamenii acolo. Mai voim, și prin scrisoarea de față vă poruncim ca, deocamdată, până ce veți primi altă poruncă din partea noastră, să nu vă îndepărtați din ajutorul domnului de Padova⁴, ci în acest răstimp să stați acolo spre a ne sluji nouă. Iar despre gândul nostru o să vă lămurească mai pe larg Ladislau cel Mic, slujitorul curții noastre.

Dat la Gerencher, la sărbătoarea fericitului mucenic Vincențiu.

<Pe verso:> Credincioșilor noștri, măریilor bărbați: Ioan Chuz, fost ban al <părților> dinspre mare, Benedict, fiul lui Pavel, fiul lui Heem, fost ban al bulgarilor, comite de Timș, <Ștefan>, marele nostru comis, Gheorghe <Zudor> și Nicolae, fiul lui Petew.

Arh. Naț. Magh., Dl. 48 025. Xerocopie la Inst. de Ist. Cluj-Napoca/1373.

Orig., hârtie, deteriorat, cu urmele unei peceți de închidere din ceară roșie.

EDIȚII: Századok, 1900, p. 612-613. Nr. 11 (cu argumentarea datării).

¹ Anul a fost stabilit prin corelație cu documentul din 9 ianuarie 1373, nr. 199.

² Urmează *et*, de prisos; cf. aceeași formulă mai jos.

³ Rupt cea 3 cm; întregit pe baza documentelor din 9 ianuarie 1373, nr. 199 și din 16 ianuarie 1373, nr. 201.

⁴ Este vorba de Francesco Carrara, senior de Padova (1355-1393).

203

1373 ianuarie 30, <Oradea>

Capitulul din Oradea adeverește că Toma, fiul lui Dionisie de Kulche, în numele lui Ștefan, fiul lui Ioan de Kulche, în procesul acestuia cu Nicolae și Mihail, fiii lui Nicolae de Domohida (*Damanhyda*), a prezentat la 1 mai 1369 în fața palatinului Ladislau un act al capitlului din Oradea din 24 ianuarie 1369, privitor la împotrivirea fiilor lui Nicolae de Domohida la punerea lui Ștefan, fiul lui Ioan, în stăpânirea unor moșii din Ungaria.

Arh. Naț. Magh., Dl. 70 557. Xerocopie la Institut. de Ist. Cluj-Napoca/1373.

Mențiune în actul lui Emeric, palatinul Ungariei, din 12 iulie 1373, nr. 260.

REGESTE: *Lev. Kozl.*, 1946, p. 60-61, nr. 11.

204

1373 februarie 1, Vișegrad

Nos, Stephanus, waywoda Transsiluanus et comes de Zolnuk, memorie commendamus tenore presencium significamus¹ quibus expedit universis, quod nobis, in octavis festi Epiphanie domini, unacum prelati, baronibus et nobilibus regni in sede nostra iudiciaria sedentibus, Nicolaus, filius Cristiani de Wyfalw, ad nostram personaliter accedens presenciam, quasdam duas litteras patentes, unam • Johannis, quondam vicewaywode Transsiluani predictae partis, et secundam conventus beate virginis de Kulusmonostora, tenorum infrascriptorum nobis presentavit, petens nos cum instancia, ut tenores earundem de verbo ad verbum litteris privilegialibus inseri et transcribi faciendo ac ipsas ratificando et acceptando ad conservacionem sui iuris possessionarii in eisdem litteris expressi perhempnalis confirmaremus. Quarum quidem litterarum patencium tenor unius is est: <Urmează actul lui Ioan, vicevoievodul Transilvaniei, din 17 martie 1372, nr. 107>. Alterius vero continencia talis esse dignoscitur: <Urmează actul conventului din Cluj-Mănăstur, din 12 august 1372, nr. 167, cu actul vicevoievodului Ioan, din 24 iulie 1372, nr. 163>. Quarum quidem litterarum exhibicionibus factis ac visis et perlectis continenciis eorundem pua² medietas predictae possessionis Pokafalva vocata, iuxta continenciam litterarum predicti Johannis, vicewoywode, memorato Nicolao, filio Cristiani, modo prehabito iuridice devoluta ac tandem eidem Nicolao, ut est pretactum, nullo contradictore apparente, legitime stătuta fore ex serie premissarum litterarum reperiebatur.

Pro eo iustis et legitimis petitionibus ipsius Nicolai, filii Cristiani, immo iusticie annuentes, prescriptas litteras dicti Johannis, vicewoywode, et conventus de Kolosmonostora³ presentibus litteris nostris privilegialibus de verbo ad verbum inseri et transcribi faciendo acceptamus, ratificamus et approbamus, vigore

presencium litterarum nostrarum privilegialium confirmamus, salvo iure alieno. In cuius rei memoriam firmitatemque perpetuam presentes litteras nostras privilegiales pendentis sigillii nostri munimine roboratas duximus concedendas.

Datum in Wyssograd, vigesimo die octavarum festi Epiphaniarum domini predictarum, anno eiusdem millesimo tricentesimo septuagesimo tercio.

Noi, Ștefan, voievodul Transilvaniei și comite de Solnoc, prin cuprinsul acestei scrisori dăm de știre și facem cunoscut tuturor cărora se cuvine că, pe când noi, dimpreună cu prelații, baronii și nobilii regatului ședeam în scaunul nostru de judecată, la octavele sărbătorii Bobotezii⁴, înfățișându-se înaintea noastră Nicolae, fiul lui Cristian de Ohaba, ne-a arătat două scrisori deschise, una a lui Ioan, fostul vicevoievod al Transilvaniei, al sus-pomenitelor părți <ale Transilvaniei>, și a doua a conventului fericitei fecioare <Maria> din Cluj-Mănăștur, cu cuprinsul mai jos arătat, cerându-ne stăruitor ca, punând noi să se treacă și să se transcrie cuprinsul lor, cuvânt cu cuvânt, în scrisoarea noastră privilegiată, și <apoi> încuviințându-le și primindu-le, să le întărim spre păstrarea dreptului lor de stăpânire pe veci, arătat deslușit în această scrisoare. Dintre care scrisori, una are următorul cuprins: <Urmează actul lui Ioan, vicevoievodul Transilvaniei, din 17 martie 1372, nr. 107>. Iar cuprinsul celeilalte se știe că este următorul: <Urmează actul conventului din Cluj-Mănăștur, din 12 august 1372, nr. 167, împreună cu actul vicevoievodului Ioan, din 24 iulie 1372, nr. 163>. După ce au fost înfățișate acele scrisori, și <după ce> s-a văzut și s-a citit cuprinsul lor, s-a aflat din conținutul scrisorilor de mai sus că jumătate din pomenita moșie numită Păuca, a trecut, prin judecată, potrivit cuprinsului scrisorii sus-zisului vicevoievod Ioan, în felul mai sus arătat, lui Nicolae, fiul lui Cristian, și că apoi, a fost legiuit dată în stăpânire aceluia Nicolae, fără să se ivească, cum s-a spus mai înainte, nici un împotrivitor.

Drept aceea, încuviințând dreapta și legiuita cerere sau, mai bine zis, chiar dreptatea numitului Nicolae, fiul lui Cristian, punând noi să se treacă și să se cuprindă pomenitele scrisori, ale zisului vicevoievod Ioan, precum și aceea a conventului din Cluj-Mănăștur, din cuvânt în cuvânt, în această scrisoare privilegială a noastră, le primim, le încuviințăm și le întărim, prin puterea acestei scrisori privilegiale a noastre, fără vătămarea dreptului altora.

Spre pomenirea și veșnica trăinicie a acestui lucru am hotărât să dăm această scrisoare privilegială a noastră, întărită cu puterea pecetii noastre atârinate.

Dat la Vișegrad, în a douăzecea zi după octavele sărbătorii Bobotezii, în anul Domnului o mie trei sute șaptezeci și trei.

Arh. Naț. Rom., D. J. Cluj, Doc. medievale, Col. Kemeny Iosif, nr. 68.

Transumpt în actul lui Ludovic I, regele Ungariei, din 6 februarie 1373, nr. 205 și cuprins împreună cu acesta în actul notarului Urbanus din 20 septembrie 1446.

EDIȚII: *Ub.*, II, p. 397-398.

REGESTE: *Tort. Tar.*, 1889, p. 553-554, nr. 152.

¹ Corect: significantes.

² Corect: una.

³ Astfel în document.

⁴ 13 ianuarie.

Lodouicus, dei gracia Hungarie, Polonie, Dalmacie, Croacie, Rame, Serbie, Galicie, Lodomerie, Comanie, Bulgarieque rex, princeps Salernitanus et honoris montis sancti Angeli dominus, omnibus Christi fidelibus, presentibus pariter et futuris, presencium noticiam habiturus, salutem in salutis largitore.

Ordo suadet equitatis et ad apicem regie pertinet maiestatis, ut ea, que rite processerunt, illibata conserventur et, que a suis fidelibus iuste petuntur, ad exaudicionis gratiam admittantur. Proinde ad universorum noticiam harum serie volumus pervenire, quod Nicolaus, filius Cristiani de Wyfalw, nostre celsitudinis adiens conspectum, exhibuit nobis quasdam litteras privilegiales magnifici viri Stephani, woywode Transsiluani et comitis de Zolnuk, in facto possessionis Pokafalua vocate, in comitatu Albensi existentis, confectas et emanatas, tenoris subsequentis, supplicans nostre regie sublimitati prece subiectiva et devota, ut ipsas literas dicti Stephani woywode acceptare, approbare, ratificare et pro eodem Nicolao suisque heredibus et posteritatibus universis de benignitate regia confirmare dignemur. Quarum tenor talis est: *<Urmează actul lui Ștefan, voievodul Transilvaniei, din 1 februarie 1373, nr. 204, cuprinzând actul lui Ioan, vicevoievodul Transilvaniei, din 17 martie 1372, nr. 107, precum și actul conventului din Cluj-Mănăstur, din 12 august 1372, nr. 167, care cuprinde la rândul său actul aceluiși vicevoievod Ioan, din 24 iulie 1372, nr. 163.>*

Nos itaque, premissis supplicationibus ipsius Nicolai tamque iustis, modestis et honestis nostre maiestati humiliter porrectis, per eundem regio inclinati cum favore, pretactas litteras ipsius Stephani waywode privilegiales omni prorsus vicio et suspicione destitutas, totis earum tenoribus presentibus de verbo ad verbum insertis, quoad omnes sui continentias et clausulas acceptamus, approbamus, ratificamus et pro eodem Nicolao suisque heredibus et posteris universis mera regia auctoritate perpetuo valituras confirmamus, presentis privilegii nostri patrocinio mediante, salvis iuribus alienis. In cuius rei memoriam perpetuamque firmitatem presentes concessimus litteras nostras privilegiales pendentis et autentici sigilii nostri novi, duplicis munimine roboratas.

Datum per manus honorandi viri magistri Valentini, lectoris Strigoniensis, doctoris decretorum, aule nostre vicecancellarii, dilecti et fidelis nostri, anno domini millesimo trecentesimo septuagesimo tercio, octavo Idus mensis Februarii, regni autem nostri anno tricesimo tercio. Venerabilibus in Christo patribus dominis, Thoma Strigoniensi, fratre Stephano Collocensi, Vgolino Spalatensi et Elya Wagusensi¹, archiepiscopis; Michaeli Agriensi, Demetrio Transsiluano, Stephano Zagrabiensi, Wilhelmo Quinqueecclesiensi, Colomano Jauriensi, Ladislao Wesprimiensi, Johanne Vachyensi, Dominico Chanadiensi, Petro Boznensi, fratre Dominico Nitriensi, Stephano Syrimiensi², Nicolao Theleniensi³, Demetrio Nonensi, Nicolao Trauguriensi, Stephano Farensi, Matheo Sybiniensi, Michaeli Scardyniensi, Jacobo Makarensi et Portiua Seniensi, ecclesiarum episcopis, ecclesias dei feliciter gubernantibus, Waradyensi et Corbauensi sedibus vacantibus. Magnificis viris Stephano, regni nostri palatino, Stephano, woywoda Transsiluano, Petro, iudice curie nostre, Johanne, magistro thawarnicorum

nostrorum, domino Karolo, duce Duracii, banatum Dalmacie et Croacie tenente, Nicolao de Machow et altero Nicolao de Zeech, regni Slauonie banis, Johanne pincernarum, Paulo dapiferorum, Johanne ianitorum et Stephano, agasonum nostrorum magistris ac Michaelle dicto Heer, comite Psoniensi, aliisque quampluribus comitatus regni nostri tenentibus et honores.

Ludovic, din mila lui Dumnezeu, regele Ungariei, Poloniei, Dalmației, Croației, Ramei, Serbiei, Galiției, Lodomeriei, Cumaniei și Bulgariei, principe de Salerno și domn al ținutului Muntele Sant'Angelo, tuturor credincioșilor întru Hristos, atât celor de față, cât și celor care vor lua cunoștință de această scrisoare, mântuire întru dăruitorul mântuirii tuturor.

Rânduiala dreptății <ne> îndeamnă și se cuvine înălțimii Maiestății regești, ca cele ce s-au făcut după lege să se păstreze neatinse, iar cererile drepte ale credincioșilor să fie primite spre milostivă împlinire.

Drept aceea, prin aceste rânduri voim să ajungă la știința tuturor că, venind înaintea înălțimii noastre Nicolae, fiul lui Cristian de Ohaba, ne-a arătat o scrisoare privilegială a măritului bărbat Ștefan, voievodul Transilvaniei și comite de Solnoc, întocmită și dată cu privire la moșia numită Păuca, aflătoare în comitatul Alba, cu cuprinsul de mai jos, rugându-se de înălțimea noastră regească, cu supusă și plecată rugămintă să binevoim a primi, a încuviința, a consfinți și a întări, din regeasca noastră bunătate, pentru numitul Nicolae și pentru toți moștenitorii și urmașii lui, acea scrisoare a pomenitului voievod Ștefan. Cuprinsul ei este următorul: <Urmează actul lui Ștefan, voievodul Transilvaniei, din 1 februarie 1373, nr. 204, cuprinzând actul lui Ioan, vicevoievodul Transilvaniei, din 17 martie 1372, nr. 107, precum și actul conventului din Cluj-Mănăstur, din 12 august 1372, nr. 167, care cuprinde, la rândul său, actul aceluiași vicevoievod Ioan, din 24 iulie 1372, nr. 163.>.

Noi, așadar, încuviințând cu bunăvoință regească pomenita cerere a numitului Nicolae, ca fiind dreaptă, cumpătată și cuviincioasă, înaintată cu smerenie Maiestății noastre, primim, încuviințăm <și> consfințim amintita scrisoare privilegială a voievodului Ștefan, lipsită de orice stricăciune și bănuială, trecută cu tot cuprinsul ei, în scrisoarea de față, cuvânt cu cuvânt tot conținutul și cu toate clauzele ei, și o întărim prin întreaga autoritate regească, sub ocrotirea acestui privilegiu, pentru numitul Nicolae și pentru toți moștenitorii și urmașii săi, ca să aibă putere în veac, fără a vătăma drepturile altora.

Spre pomenirea și veșnica trăinicie a acestui lucru, am dat această scrisoare privilegială a noastră, întărită cu puterea dublei noastre peceti, noi, autentice și atârname.

Dat de mâna vrednicului de cinste bărbat, magistrul Valentin, lector al bisericii de Strigoni, doctor în dreptul canonic, vicedcancelar al curții noastre, iubitul și credinciosul nostru, în anul Domnului o mie trei sute șaptezeci și trei, în a opta zi înainte de idele lunii februarie, iar în al Domniei noastre al treizeci și treilea an; venerabili întru Hristos părinți, domnii: Toma, arhiepiscopul de Strigoni, fratele Ștefan, arhiepiscopul de Calocsa, Ugolin de Spalato și Ilia de Ragusa; <precum și> episcopii: Mihail de Agria, Dumitru al Transilvaniei, Ștefan de Zagreb, Wilhelm de Pecs, Coloman de Gyor, Ladislau de Vesprim, Ioan de Vaș, Dominic de Cenad, Petru al Bosniei, fratele Dominic de Nitra, Ștefan de Sirmiu,

Nicolae de Knin, Dumitru de Nona, Nicolae de Trau, Ștefan de Faro, Matei de Sebenico, Mihail de Scardona, Iacob de Makarska și Portiva de Segno, păstorind în chip fericit bisericele lui Dumnezeu, scaunele de Oradea și de Krbava fiind vacante; măriții bărbați: Ștefan, palatinul țării noastre⁴, Ștefan, voievodul Transilvaniei, Petru⁵, judele curții noastre, Ioan, marele nostru vistier, domnul Carol, ducele de Durazzo, ținând banatul Dalmației și al Croației, Nicolae, banul de Macva și celălalt Nicolae de Zeech, banul Slavoniei, Ipan, marele nostru paharnic, Pavel, marele nostru stolnic, Ioan, marele nostru ușier, și Ștefan, marele nostru comis, Mihail zis Heer, cornițele de Pojon și alții foarte mulți ținând comitatele și dregătoriile țării noastre.

Arh. Naț. Rom., D. J. Cluj, Doc. medievale, Col. Kemdny Iosif, nr. 68.

Transumpt în actul notarului public Urbanus, din 20 septembrie 1446.

Având în vedere faptul că unele nume din lista denumirilor sunt greșite, considerăm că se impune ridicarea unor semne de îndoială asupra autenticității documentului.

EDIȚII: *Ub.*, II, p. 398-399.

REGESTE: *Tort. Tar.*, 1889, p. 554, nr. 153..

¹ Corect: *Ragusiensi*.

² Corect: *Sirmiensi*.

³ Corect: *Tininiensi*.

⁴ Corect: *Emeric*.

⁵ Corect: *Iacob*.

Religiosis viris et honestis conventui ecclesie beate Mărie virginis de Clusmonustra, amicis suiș Ladislaus, viceuoiuoda Transsiluanus, amicitiam paratam cum honore.

Dicit nobis magister Stephanus, filius Thome, filii Symonis, bani de Kend, quod quedam possessio sua Gyakus vocata, in comitatu de Kykylleu existens, nune apud manus alienas habita, recaptivacione et sibi statucione plurimum indigeret. Super quo vestram petimus amicitiam presentibus diligenter, quatenus vestrum mittatis hominem pro testimonio fidedignum, <quo>' presente, Georgius et Thomas, filii Ws dicti Hodnogh de Anduriasfolua, vel Marcus de Korogh, aut Johannes de Dengelegh, aliis absentibus, homo noster, ad faciem predictae possessionis Gakus², vicinis et commetaneis eiusdem undique legitime inibi convocatis et presentibus, accedendo, recapiat eandem recaptivatamque et ab aliorum possessionariis iuribus separatam et distinctam, statuatur eidem magistro Stephano, filio Thome, eo iure, quo sibi dignoscitur pertinere, perpetuo possidendam, si per quempiam non fuerit contradictum; contradictores vero, si qui fuerint, citeț eosdem in nostram presenciam, ad terminum competentem, rationem contradiecionis ipsorum reddituros. Et post hec seriem omnium premissorum, prout fuerit opportunum, nobis in vestris litteris amicabiliter rescribatis.

Datum in Sancto Emerico, feria quinta proxima post festum beati Walentini martyris, anno domini M^{rao} CCC^{mmo} LXX^{mo} tercio.

Cuvioșilor și cinstiților bărbați din conventul bisericii fericitei fecioare Măria, prietenilor săi, Ladislau, vicevoievodul Transilvaniei, cu toată prietenia și cinstea cuvenită.

Ne spune magistrul Ștefan, fiul lui Toma, fiul banului Simion de Chendu, că are mare nevoie a fi luată din nou în stăpânire și trecută în stăpânirea lui o moșie a sa numită Giacăș, aflătoare în comitatul Târnava, ajunsă acum pe mâini străine. Drept aceea, prin cele de față, cerem cu stăruință prieteniei voastre să trimiteți spre mărturie omul vostru vrednic de crezare, în fața căruia, Gheorghe și Toma, fiii lui Ws zis Hodnogh de Andrasfalău, sau Marcu de Coroiu ori, în lipsa acestora, Ioan de Dindeleag, omul nostru, mergând la pomenita moșie Giacăș, după ce vor fi fost chemați acolo legiuit vecinii și megieșii ei din toate părțile, și fiind aceștia de față, s-o ia din nou și, odată luată, despărțită și deosebită de moșiile altora, să pună pe numitul magistru Ștefan, fiul lui Toma, în stăpânirea ei pe veci, cu acel drept cu care ține de el, ca s-o stăpânească pe veci, dacă nu se va ridica vreo împotrivire din partea cuiva; iar de vor fi împotriviți, să-i cheme înaintea noastră, la sorocul potrivit, spre a da seamă de temeiul împotrivirii lor. Iar după acestea, să aveți bunătatea a ne da seama în scrisoarea voastră, despre desfășurarea tuturor celor de mai sus, după cum va fi cu cale.

Dat la Sântimbru, în joia de după sărbătoarea fericitului mucenic Valentin, în anul Domnului o mie trei sute șaptezeci și trei.

Arh. Naț. Magh., Dl. 41 892. Fotocopie la Inst de Ist Cluj-Napoca/1373.

Transumpt în actul conventului din Cluj-Mănăstur din 24 februarie 1373, nr. 207.

EDIȚII: Ub., II, p. 400.

¹ Rupt 1 cm; întregit după sens.

² Astfel în transumpt.

207

1373 februarie 24, <Cluj-Mănăstur>

Nobili viro et honesto, Ladislao, viceuoyuoda Transsiluano, amico eorum honorando, conventus monasterii beate Mărie virginis de Clusmonustra, amicitiam paratam debito cum honore.

Litteras vestre nobilitatis noveritis nos recepisse in hec verba: <Urmează actul lui Ladislau, vicevoievodul Transilvaniei, din 17 februarie 1373, nr. 2Q6>. Nos <enim amica>bilibus¹ petitionibus vestris et iusticie annuentes, ut tenemur, una cum predicto Thoma, filio Ws, homine <vestro>², in literis vestris inserto, nostrum hominem, videlicet <fratrem Johannem>³, socium nostrum conventualem, ad premissa vestra petita peragenda, pro testimonio fidedignum duximus transmittendum. Qui, demum ad nos reversi, nobis concorditer retulerunt, quod ipsi, sabbato proximo ante festum Cathedra sancti Petri nune proxime preteritum, ad faciem predictae possessionis Gyakus, vicinis et commetaneis eiusdem undique legitime inibi convocatis et presentibus, accedendo, recaptivassent eandem recaptivatamque et ab aliorum possessionariis iuribus separatam et distinctam statuissent eidem magistre Stephano, filio Thome, eo iure, quo sibi dignosceretur

perlinere, perpetuo possidendam, tribus diebus continuis ibidem expectantibus, nemine contradictore aparente⁴.

Datum in festo beati Mathie apostoli, anno prenotato.

Nobilului și cinstului bărbat Ladislau, vicevoievodul Transilvaniei, prietenului lor vrednic de cinste, conventul mănăstirii fericitei fecioare Măria din Cluj-Mănăstur, cu toată prietenia și cinstea cuvenită.

Aflați că am primit scrisoarea Nobleței voastre, având acest cuprins: <Urmează actul lui Ladislau, vicevoievosul Transilvaniei, din 17 februarie 1373, nr. 206>. Iar noi, dând ascultare, după cum suntem datori, cererilor voastre prietenești și dreptății, am hotărât să trimitem spre mărturie, împreună cu sus-zisul Toma, fiul lui Ws, omul vostru, trecut în scrisoarea voastră, pe fratele Ioan, soțul nostru de convent, ca să aducă la îndeplinire cele cerute de voi. Aceștia, întorcându-se apoi la noi, ne-au spus într-un glas că, mergând ei înșiși, în sâmbăta dinaintea sărbătorii de curând trecute Cathedra sancti Petri⁵, la fața locului, la moșia Giacăș, după ce au fost legiuiri chemați acolo vecinii și megieșii lor din toate părțile și fiind aceștia de față, au dobândit din nou acea <moșie> și odată dobândită, despărțită și deosebită de moșiile altora, au pus pe numitul magistru Ștefan, fiul lui Toma, în stăpânirea ei, cu acel drept cu care se știe că acea moșie ține de el, ca s-o stăpânească pe veci, așteptând ei acolo trei zile în șir, fără să se ivească nici un împotrivor.

Dat la sărbătoarea fericitului apostol Matia, în anul Domnului o mie trei sute șaptezeci și trei.

Arh. Naț. Magh., Dl. 41 892. Fotocopie la Inst de Ist. Cluj-Napoca/1373.

Orig., hârtie, cu pete de umezeală și rupturi, cu pecete aplicată pe verso în ceară albă.

EDIȚII: Ub., II, p. 400-401.

¹ Rupt, pată de umezeală 1 cm; întregit pe baza ediției.

² Rupt 0,5 cm; întregit pe baza ediției.

³ Rupt 2,5 cm; întregit pe baza ediției.

⁴ Astfel în document; corect: *apparente*.

⁵ 19 februarie.

⁶ Omul voievodului și trimisul conventului.

Nos, Johannes, filius Thome, magister ianitorum regalium et comes Iauriensis, dilectis suis universis tributariis iam in nostris hereditariis, quam in nostris dignitatibus seu honoribus pro tempore nune constitutis et in futurum constituendis, vicesque ipsorum gerentibus quibus presentes ostenduntur, dileccionem cum salute.

Vestre universități firmiter precipiendo mandamus¹ quatenus de curribus seu mercimoniis civium de Cibinio de partibus Transsiluanis, tam in eundo supra, ad Wienam, quam in reversione infra, ad domum ipsorum, sive per viam Budensem vel per Albam Regalem cum ipsorum rebus et mercimoniis transitum fecerint, tune super ipsis et de rebus ipsorum tributum, prout de rebus seu mercimoniis civium

Budensium recipere vel exigere consuevistis vel solvere consueverunt, ita et eodem modo tantum tributum de curribus civium Cibiniensem² de partibus Transsiluanis³ recipere et «xtorquere facere debeatis et non ultra, et ultra nostra precepta eosdem mercatores de Cybinio³ in locis tributorum nostrorum nunquam audeatis molestare, ymo ubi necesse fuerit, nostra in persona eisdem mercatoribus securum conductum⁴ prestare debeatis. Secus facere nullo modo presumatis.

Datum in Iaurino, dominico die Reminiscere, anno domini M^{mo} CCC^{mo} LXX⁻¹⁰ tertio.

<Pe verso, însemnare de cancelariei Super tributo usque Jaurinum.

Noi, Ioan, fiul lui Toma, marele uşier regesc, comite de Gyor, iubiţilor săi, tuturor vameşilor care sunt rânduiţi acum şi care vor fi în viitor atât pe moşiile noastre de moştenire, cât şi în ținuturile dregătoriilor sau slujbelor noastre, precum şi locţiitorilor lor, cărora li se. arată scrisoarea de faţă, dragoste şi sănătate.

Punem în vedere şi poruncim cu tărie obşteii voastre ca pentru carele sau mărfurile oraşenilor din Sibiu, din părţile Transilvaniei - atât la dusul lor în sus spre Viena, cât şi la întorsul de acolo în jos acasă, fie că trec cu lucrurile şi mărfurile lor pe drumul Budei, fie prin Alba Regală - să fiţi datori a pune să se ia sau să se ceară această vamă, pentru dânsii şi pentru lucrurile lor, pe care aţi obişnuit s-o cereţi sau s-o luaţi ori au obişnuit s-o plătească oraşenii din Buda pentru lucrurile şi mărfurile lor, tot aşa şi pentru carele negustorilor din Sibiu, din părţile Transilvaniei şi nu mat mult, şi să nu cutezaţi nicicând la locurile noastre de vamă să supăraţi pe acei negustori sibieni, împotriva poruncilor noastre, ba încă să fiţi datori a le da, în numele nostru, numiţilor neguţători, însoţitori de pază, acolo unde va fi nevoie, neîncumetându-vă a face altfel.

Dat la Gyor, în duminica *Reminiscere*, în anul Domnului o mie trei sute şaptezeci şi trei.

<Pe verso, însemnare de cancelariei Despre vama până la Gyor.

Arh. Naţ. Rom., D. J. Sibiu, U.I. 28. Fotocopie la Inst. de Ist. Cluj-Napoca/1373.

Orig., hârtie, cu urme de pecete aplicată în document pe verso, de ceară albă.

EDIȚII: *Fejir*, IX/4, p. 554; *Hurmuzaki-Densuşianu*, VI, p. 212-213; Ub., II, p. 401.

REGESTE: *Magyar Tort. Tár*, IV, p. 150.

¹ Scris deasupra rândului, de aceeaşi mână.

² Corect: *Cibiniensium*.

³ Astfel în doc.

⁴ Urmează *seu*, tăiat de aceeaşi mână.

<Insemnare de cancelarie:> Relacio dominorum Emerici palatini et Stephani woywode.

Nos, Lodouicus, dei gracia rex Hungarie, Polonie, Dalmacie etc, significamus tenore presencium quibus expedit universis quod Michael Seudeur et Nicolaus dictus de Beech, seniores cives noştri fideles de Cybinio, in suiş necnon fidelium civium et hospitem nostrorum de eodem personis nostre serenitatis

adeuntes conspectum, exhibuerunt nobis quasdam literas nostras patentes, secreto et rotundo nostro sigillo consignatas, super quadam eorum libertatis prerogativa, ipsis per nos concessa emanatas, tenoris subsequentis, supplicantes culmini nostro regio precibus humilimis¹ et devotis ut easdem ratas, gratas et acceptas habendo et presentibus nostris literis patentibus inseri faciendo, pro ipsis fidelibus civibus nostris dignaremur confirmare. Quarum tenor talis est: <*Urmează actul regelui Ludovic I, din 3 septembrie 1372, nr. 175*>. Nos itaque, favorabilibus, iustis et honestis supplicationibus prefatorum civium nostrorum Cybiniensium regia pietate exauditis et admissis, pretactas literas nostras, omni prorsus suspicione carentes et ex noștri reminiscencia emanatas, presentibus de verbo ad verbum insertas quo ad omnes sui continentias et clausulas, ratas, gratas et acceptas habentes, pro pretitulatis fidelibus nostris et devotis civibus et hospitibus de Cybinio duximus perhempniter confirmandas presencium sub nostre maiestatis testimonio literarum, quas in formam noștri privilegii redigi faciemus, dum nobis fuerint reportate.

Datum in Wissegrad, feria tertia proxima post dominicam Reminiscere, anno domini millesimo trecentesimo septuagesimo tercio.

<*Sub pecetea exemplarului U.I.30:*> Relatio dominorum Stephani woyuode et Emerici palatini.

<*Însemnare de cancelariei* Darea de seamă a domnilor Emeric palatinul și Ștefan voievodul.

Noi, Ludovic, din mila lui Dumnezeu regele Ungariei, Poloniei, Dalmației etc, prin cuprinsul acestei scrisori, aducem la cunoștința tuturor căroră se cuvine că Mihail Seudeur și Nicolae zis de Viena, bătrânii <orașului>, credincioșii noștri orășeni din Sibiu, în numele lor și al credincioșilor orășeni și oaspeți ai noștri din acel oraș, pășind înaintea Luminăției noastre, ne-au înfățișat o scrisoare deschisă a noastră, însemnată cu pecetea noastră cea rotundă și de taină, dată cu privire la libertatea privilegială hărăzită lor de către noi, cu cuprinsul de mai jos, rugându-se cu prea smerite și plecate rugăminți de înălțimea noastră regească să binevoim a pune să fie trecută în această scrisoare deschisă a noastră și, încuviințând-o și consfințind-o și primind-o, s-o întărim pentru acei credincioși ai noștri. Cuprinsul ei este următorul: <*Urmează actul regelui Ludovic I, din 3 septembrie 1372, nr. 175*>. Noi, așadar, din regeasca noastră dragoste, ascultând și încuviințând buna, dreapta și cuviincioasa cerere a pomeniților noștri orășeni din Sibiu, am hotărât ca încuviințând-o, consfințind-o și primind-o întru tot cuprinsul și în toate clauzele ei, să întărim pe veci amintita noastră scrisoare, lipsită de orice bănuială, și dată din a noastră luare aminte, și trecută în scrisoarea de față cuvânt cu cuvânt pentru sus-pomeniții credincioși și plecați orășeni ai noștri din Sibiu, sub mărturia scrisorii de față a maiestății noastre, scrisoare care vom pune să fie întocmită în chip de privilegiu, când ne va fi adusă înapoi.

Dat la Vișegrad, în marțea de după duminica *Reminiscere*, în anul Domnului o mie trei sute șaptezeci și trei.

<*Sub pecetea exemplarului U. I. 30:*> Darea de seamă a domnilor Ștefan voievodul și Emeric palatinul.

Arh. Naț. Rom., D. J. Sibiu, U. I, 29 și 30. Fotocopie la Inst. de Ist. Cluj-Napoca/1373.

Orig., perg., cu fragmente de pecete mare regală din ceară albă, aplicată pe verso (Ambele orig.).

Transumpt în actul capitlului din Alba Iulia, din 8 iulie 1397 (*Ibidem*, U.I.71), în actul regelui Sigismund, din 7 aprilie 1406 (*Ibidem*, U.III.92) și în actul regelui Ferdinand, din 20 martie

EDIȚII: *Fejir*, IX/4, p. 501; *Ub.*, II, p. 402.

¹ Astfel în orig.

210

1373 martie 16, Vișegrad

Lodouicus, dei gratia rex Hungarie, Polonie, Dalmacie etc.

Cum nos omnino velimus, ut sales Transalpini nequaquam in regnum nostrum adducantur, fidelitate igitur vestre damus in mandatis, quatenus, ob specialem et evidenciozem ipsorum salium Transalpinorum, permittatis hominem magistri Saracheni, per eum deputandum, stare in Orsua, prohibicionem et, si potestis concordare cum ipso magistro Saracheno, tune ipsum tributum de Orsua eidem magistro Saracheno locare non obmittatis; et aliud pro nostra gracia facere non audeatis.

Datum in Vissegrad, feria quarta proxima ante dominicam Oculi, anno domini M° CCC⁰ LXX⁰ tercio.

<Pe verso, de aceeași mână:> Nobili domine, consorți magistri Benedicti, filii Heem, comitis Temesiensis, item magistris Petro et Nicolao, fratribus eiusdem magistri Benedicti.

Ludovic, din mila lui Dumnezeu regele Ungariei, Poloniei, Dalmației etc.

Întrucât noi nu voim în nici un chip să se mai aducă în țara noastră sare din Țara Românească, drept aceea poruncim Crediței voastre ca, în vederea unei osebite și mai vădite opriri a pomenitei sări din Țara Românească, să îngăduiți să stea în Orșova omul magistrului Sarachen, ce urmează a fi trimis, și dacă vă puteți înțelege cu numitul magistrul Sarachen, să nu pregețați a-i arenda acelui magistrul Sarachen vama de la Orșova. Altfel să nu cutezați a face, dacă vreți să nu pierdeți milostivirea noastră.

Dat la Vișegrad, în joia dinaintea duminicii *Oculi*, în anul Domnului o mie trei sute șaptezeci și trei.

<Pe verso, de aceeași mână:> Nobilei doamne, soției magistrului Benedict, fiul lui Heem, comite de Timiș, de asemenea magistrilor Petru și Nicolae, frații numitului magistrul Benedict.

Arh. Naț. Magh., DI. 52 208. Xerocopie la Instit. de Ist. Cluj Napoca/1373.

Orig., hârtie, cu pecete de închidere.

EDIȚII: Pesty, *Szoreny*, III, 6, *Hurmuzaki-Densușianu*, 1/2, p. 213; *DRH-D*, I, p. 106.

REGEȘTE: *Kállay*, II, p. 165 (cu data 17 martie 1373).

211

1373 martie 16, Sântimbru

Nos, Ladislaus, vicewoyuoda¹ Transsilvanus, memorie commendamus per presentes quod, in octavis Diey Cynerum nune proxime preteritis, magistris

Stephano, fratre Balad de Kendhyda, ab una parte, ex altera vero Petro, filio Georgii de Zenthyan² et Ladislao, filio Emerici de Ernye, coram nobis personaliter constitutis, per easdem partes nobis propositum extitit pariter et relatum, ministerio vive vocis, quod ipsi in facto possessionis Gyakus vocate, arbitrio sex proborum et nobilium virorum per partes adducendorum se submisissent et submiserunt coram nobis talimodo quod, octavo die festi beati Georgii martiris nune proxime affuturi una parcium tres, altera similiter tres probos et conscienciosos nobiles pro ipsorum arbitratoribus in civitatem Albensem adducere tenerentur et quitquid iidem sex probi et nobiles viri per partes adducti, presente testimonio honorabili capituli ecclesie Transsiluane, quod per ipsum capitulum serie presencium amicabiliter ad id transmitti postulamus, auditis parcium proposicionibus et allegacionibus, visisque litteris, deum ferendo pre oculis, inter partes arbitrando iudicarent hoc ambe partes acceptare tenerentur, tali vinculo moderaminis interserto, quod, si qua parcium termino in prefixo et loco prenotato suos arbitratore adducere aut arbitrium dictorum proborum virorum acceptare nollet, contra partem alteram premissa tollerantem in quinquaginta marcis regia, sine porcione iudicis, convinceretur eo facto; hoc eciam specialiter declarato quod si qua parcium sua instrumenta litteralia in facto iamdicte³ possessionis³ Gyakus confecta, coram ipsis probis viris exhibere non curaret et aliqua ex eisdem reservaret, prorsus vana et viribus caritura haberentur, ita tamen quod iidem sex probi viri per partes adducti de loco predicto absque finali decisione ipsius cause recedere deberent nullomodo, hoc eciam non pretermisso, quod nulla parcium medio tempore in dicta possessione exacciones, spoliaciones aut desolaciones facere valeat atque possit. Ad quod partes predictae se sponte obligarunt coram nobis, seriem siquidem premissorum ad octavum diem predictarum octavarum per partes in litteris dicti capituli nobis volumus reportari.

Datum in Sancto Emerico, octavo die termini prenotati, anno domini M^{*mo} CCC^{no} LXX^{mo} tercio.

Noi, Ladislau, vicevoievodul Transilvaniei, dăm de știre prin <scrisoarea> de față că, înfățișându-se înaintea noastră înșiși magistrii Ștefan, fratele lui Balad de Chendu, pe de o parte, iar pe de alta, Petru, fiul lui Gheorghe de Sântioana și Ladislau, fiul lui Emeric de Ernea, la octavele care au trecut de curând ale zilei începutului păresimilor⁴, aceste părți ne-au spus și ne-au arătat prin viu grai că ei s-au supus și se supun înaintea noastră, în ceea ce privește moșia numită Giacăș, la împăciuirea a șase bărbați cinstiți și nobili care vor fi aduși de părți, astfel că în a opta zi a sărbătorii care va veni în curând a fericitului mucenic Gheorghe⁵, una dintre părți va fi datoare să aducă în orașul Alba <Iulia> trei nobili cinstiți și conștiincioși, iar cealaltă <parte> de asemenea trei, ca arbitri ai lor și acești șase bărbați cinstiți și nobili aduși de părți - fiind de față <omul de> mărturie al vrednicului capitol al bisericii Transilvaniei, pe care, prin cuprinsul <scrisorii> de față cerem cu prietenie ca însuși capitolul să ni-l trimită -, după ce au fost auzite spusele și temeiurile părților și după ce au fost văzute scrisorile, avându-l înaintea ochilor pe Dumnezeu, să judece între părți spre a împăca, amândouă părțile fiind datoare să primească această <judecată>, cu acest legământ și cu <această

condiție> că, dacă una din părți nu ar vrea să-i aducă la sorocul cuvenit și în locul sus-însemnat pe împăciuatorii săi, sau nu ar primi împăciuirea zișilor bărbați cinstiți, atunci, prin acest fapt, să fie osândită la cincizeci de mărci regești, fără partea judecătorului, împotriva celeilalte părți care suferă în cele de mai sus; ba chiar, mai ales să se spună aceasta că, dacă una din părți nu s-ar îngriji să arate înaintea acelor bărbați cinstiți actele sale, făcute în ceea ce privește sus-zisa moșie Giacăș, și vreunul dintre ele ar fi pus deoparte de către ei, vor fi <socotite> deșarte și lipsite de puteri, în așa fel încât acei șase bărbați cinstiți aduși de părți nu trebuie să iasă din sus-zisul loc în nici un chip fără hotărârea finală a acestei pricini, ba chiar să nu se uite că nici una dintre părți să nu voiască și să nu poată face, în decursul timpului, alungări, jafuri și pustiiri în zisa moșie. La care părțile s-au legat de bună voie înaintea noastră, deoarece voim ca desfășurarea celor de mai sus să ni se înfățișeze de către părți, în zhia a opta a sus-ziselor octave, în scrisoarea zisului capitlu.

Dat la Sântimbru, în a opta zi a sorocului mai sus-însemnat, în anul Domnului o mie trei sute șaptezeci și trei.

Arh. Naț. Magh., Dl. 30 708 și 30 709. Fotocopie la Inst. de Ist. Cluj-Napoca/1373.
Transumpt în actul capitlului din Alba Iulia, din 2 mai 1373, nr. 234.

¹ în Dl. 30 709: *viceuoyuode*.

² în Dl. 30 709: *Zenthyuon*.

³ Deasupra acestor cuvinte scris un cuvânt ilizibil, de o altă mână contemporană. în Dl. 30 709, pată de umezeală.

⁴ 9 martie.

⁵ 1 mai.

212

1373 martie 17, Vișegrad

Omni reverenda fraternalique salutacione premissa.

De vestris honorificis complacentiis, prout ex tenorem¹ quamplurimorum litterarum Stephani, filii Dionisii woywode, fratris noștri, per vos assidue nobis fraternali studio impensis informamur, vestre fraternității immensas referimus graciaram acciones, promittentes et nos omni fraternali studio ad promocionem honoris vestri et fratrum vestrorum apponendos locis et temporibus opportunis; preterea, fraier karissime, homines et gentes in vestri concambium deputatos in litteris domini noștri regis et nostris² videbitis. Putamus eciam dictum dominum nostrum regem vobis omnibusque litteratorie scripsisse ut tempore reversionis vestre per Istriam veniendo quicquid dampni vel nocumenti per totam Istriam possetis <et>³ faceritis.

ideo, domine et frater karissime, si bonomodo et racionabiliter poteritis, in hac parte voluntatem domini noștri facere procuretis. Ceterum quicquid honoris vel boni consilii nobis fecistis usque finem facere velitis.

Scripta in Vissegrad, feria quinta proxima post dominicam Reminiscere, anno domini M^{MF} CCC^{mo} LXX^{mo} tercio.

Emericus palatinus et Stephanus woyuoda, fratres vestri.

<Pe verso, de aceeași mână:> Magnifico viro, domino Benedicto bano, fratri nostro karissimo.

Mai înainte, întreg salutul vrednic de cinste și frățesc.

După cum suntem înștiințați din cuprinsul numeroaselor scrisori ale lui Ștefan, fiul lui Dionisie, voievodul, fratele nostru, despre slujbele voastre îndatoritoare, necurmat făcute nouă de către voi, cu frățască râvnă, <tot așa> aducem Frăției voastre nesfârșite mulțumiri, făgăduind că și noi ne vom pune cu toată frățesca râvnă în locurile și momentele potrivite pentru sporirea cinstei voastre și a fraților voștri. Apoi, preaiubite frate, 'vei afla în scrisorile domnului nostru regele și ale noastre pe oamenii și trupele noastre alese pentru schimbul tău. Socotim chiar că pomenitul nostru domn, regele, v-a scris în chip deslușit vouă și tuturor că la timpul întoarcerii voastre, venind prin Istria, veți putea să aveți și să faceți ceva pagubă sau vătămare prin toată Istria.

Drept aceea, domnule și frate prea iubit, dacă puteți, să vă îngrijiți și să împliniți voia domnului nostru în această parte, cu grijă și cu chibzuință. În celelalte privințe să vreți să faceți până la capăt orice slujbă sau sfat bun dat nouă.

Scrisă în Vișegrad, în prima joie de după duminica *Reminiscere*, a anului Domnului o mie trei sute șaptezeci și trei.

Emeric palatinul și Ștefan voievodul, frații voștri.

<Pe verso, de aceeași mână:> Măritului bărbat, domnului Benedict, banul, fratele nostru prea iubit.

Arh. Naț. Magh., Dl. 41 896. Xerocopie la Inst. de Ist Cluj-Napoca/1373.

Orig., hârtie, cu fragmente ale peceteii de închidere.

¹ Astfel în text; corect: *tenore*.

² Scris deasupra rândului, de aceeași mână.

³ Lipsa în text.

<Însemnare de cancelariei Reiacio Stephani woyuode, presentibus Temes et Ladislao, familiaribus suis.

Nos, Lodouicus, dei gracia rex Hungarie, Polonie, Dalmacie etc, significamus tenore presencium quibus expedit universis quod nos, sicut pro fidelibus et gratuitis famulatibus fidelium civium et Saxonum nostrorum de Cybinio partis Transilvane, per eosdem nostre celsttudini fervenți devocione exhibitis et impensis, sic non minus pro utilitate et colmodo¹ eiusdem civitatis nostre civibus et hospitibus nostris de eadem huiusmodi graciā et liberalitatis prerogativam duximus de innata nostre regie liberalitatis munifica clemencia faciendam et elargiendam ut iidem cives noștri a modo in antea ceram sub pura liquefaccione infundendi et, sub impressione sigillii seu signi eiusdem civitatis quocumque in regno nostro voluerint et signanter in Albam Regalem vendicionis causa deferendi, ipsamque ceram absque iterata liquefaccione tam nostris regnicolis, quam extraneis mercatoribus quibus maluerint vendicioni exponere vel commutare liberam et absolutam habeant facultatem. Ubi

vero in casum ipsam ceram ibi Albe vendicioni exponere non possent et non valerent, tunc eandem ad vendendum et commutandum in Vyennam deferre valeant atque possint, harum sub nostre maiestatis testimonio literarum.

Datum in Wissegrad, feria sexta proxima ante dominicam Oculi, anno M^{mo} CCC¹¹¹⁰ LXX^{TM} tercio.

<Sub pecete:> Relacio Stephani woyuode, presentibus Temes et Ladislau, familiaribus suis.

<Pe verso, de o mână contemporană:> Super cera diffundenda et sigillanda.

<Pe verso, de o mână din sec. XV:> Littera pro fusione cere facienda.

<Însemnare de cancelarie:> Darea de seamă a voievodului Ștefan, fiind de față Temeș și Ladislau, slujitorii săi.

Noi, Ludovic, din mila lui Dumnezeu regele Ungariei, Poloniei, Dalmației etc, prin cuprinsul scrisorii de față, facem cunoscut tuturor căroră se cuvine că noi, atât pentru credincioasele și prețuitele slujbe aduse și făcute, cu râvnă fierbinte înălțimii noastre de către credicioșii orașeni și sași ai noștri din Sibiu, din părțile Transilvaniei, cât și nu mai puțin pentru folosul și pentru înlesnirea acelui oraș, am hotărât din milostiva îndurare înăscută a dărniceii noastre regești, să facem și să dăm orașenilor și oaspeților noștri de acolo această milostivire și libertate privilegială, ca acei orașeni ai noștri să aibă de aici înainte dreptul slobod și nestingerit de a topi ceară curată și, însemnând-o cu pecetea sau semnul orașului lor, s-o ducă spre vânzare, în orice parte a țării noastre vor voi și mai ales în Alba Regală, și de a o schimba sau pune în vânzare - fără însă a o topi a doua oară - atât locuitorilor țării, cât și negustorilor străini, acelora căroră vor voi; iar dacă s-ar întâmpla să nu poată sau să nu fie în stare a o pune în vânzare acolo, la Alba, atunci să poată și să aibă voie s-o ducă la Viena, pentru vânzare, sau schimb - sub mărturia scrisorii de față a Maiestății noastre.

Dat la Vișegrad, în vinerea dinaintea duminicii *Oculi*, în anul Domnului o mie trei sute șaptezeci și trei.

<Sub pecete:> Darea de seamă a voievodului Ștefan, fiind de față Temeș și Ladislau, slujitorii săi.

<Pe verso, de o mână contemporană:> Despre ceara de topit și de însemnat cu pecetea.

<Pe verso, de o mână din sec. XV:> Scrisoare pentru topirea cerii.

Arh. Naț. Rom., D. J. Sibiu, U.I.31. Fotocopie la Inst. de Ist. Cluj-Napoca/1373.

Orig., perg., cu fragmente de pecete mare regală aplicată pe verso, în ceară albă.

EDIȚII: Fejer, IX/4, p. 500; Hurmuzaki-Densușianu, I/2, p. 211; Ub., II, p. 402-403.

¹ Astfel în orig.

Venerabili fratri, episcopo Transiluanensi, et dilectis filiis, abbati monasterii de Colus, Transiluanensis diocesis, et archidiacono de Kikuleu, ecclesie Transiluanensis, salutem etc.

Exhibita nobis pro parte dilectorum filiorum prepositi et capituli ecclesie Waradiensis, peticio continebat quod, licet perceptio quarte partis omnium decimarum proveniencium ex fructibus excrescentibus infra limites diocesis Waradiensis ac eciam medietas viile Siplac, diete diocesis, cum eius iuribus et pertinenciis suis, neenon ius exercendi omnimodam iurisdiecionem in civitate Waradiensi ac merum et mixtum imperium civitatis eiusdem de antiqua et approbata et hactenus pacifice observata cpnusuetudine ad ipsos prepositum et capitulum communiter pertineant et tam prepositi diete ecclesie pro tempore existentes, quam capitulum predicti fuissent in'pacifica possessione vel quasi iuris percipiendi huiusmodi quartam partem predictarum decimarum neenon exercendi omnimodam iurisdiecionem ac merum et mixtum imperium in civitate predicta ac in possessione huiusmodi medietatis prefate viile a tempore, cuius contrarii memoria homini non existit, tamen olim bone memorie Demetrius, episcopus Waradiensis, dum viverit, prefatos prepositum et capitulum huiusmodi possessione percipiendi dictas decimas ac exercendi huiusmodi iurisdiecionem ac merum et mixtum imperium neenon predicta medietate prefate viile contra iusticiam spoliavit ac huiusmodi decimas et medietatem diete viile et nonnulla alia possessiones et bona ad ipsos prepositum et capitulum pertinencia occupavit quodque postmodum venerabilis frater noster Dominicus, episcopus Waradiensis, de cuius persona dudum predictae ecclesie tune per obitum dicti Demetrii vacanti auctoritate apostolica provisum extitit, prefato Demetrio succedens in iurium huiusmodi decimas ac medietatem viile neenon merum et mixtum imperium ac iurisdiecionem et alia possessiones et bona predicta occupavit et detinuit, prout detinet indebite occupata; quare pro parte ipsorum prepositi et capituli fuit nobis humiliter supplicatum, ut providere eis super hoc de opportuno¹ remedio dignaremur.

Nos igitur, huiusmodi supplicationibus inclinati, discrecioni vestre per apostolica scripta mandamus, quatenus vocatis qui fuerint evocandi et auditis hinc inde propositis, quod iustum fuerit, appellatione remota decernatis facientes, quod decreveritis, auctoritate nostra, firmiter observari, testes autem, qui fuerint nominati, si se gracia, odio vel timore subtraxerint, per censuram ecclesiasticam appellatione cessante compellatis, veritati testimonium perhibere, non obstantibus tam sacre recordacionis Bonifacii pape VIII, predecessoris nostri, in quibus cavetur, ne iudices a sede apostolica deputati aliquos ultra unam dietam a fine diocesis trahere presumant, dummodo ultra duas dietas aliquis auctoritate presencium ad iudicium non trahatur, quam aliis constitutionibus apostolicis contrariis quibuscumque; seu si prefato Dominico episcopo vel quibusvis aliis communiter vel divisim a dicta sit sede indultum, quod interdicti, suspendi vel excommunicari aut extra vel ultra certa loca ad iudicium evocari non possint per literas apostolicas non facientes plenum et expertam ac de verbo ad verbum de indulto huiusmodi mentionem; quod, si non omnes his exequendis potueritis interesse, duo vestrum ea nihilominus exequantur².

Datum Avinione XIII. Kalendas Aprilis, anno tercio.

Venerabilului frate, episcopului Transilvaniei[^], și iubiților fii, abatelui mănăstirii din Cluj-<Mănăstur>, din dieceza Transilvaniei, și arhidiaconului de Târnava, mântuire etc.

Ni s-a înfățișat cererea din partea iubiților fii, prepozitului și capitlului bisericii de Oradea în care se arată că, deși dreptul de a strânge o pătrime din toate dijmele cuvenite din roadele ce cresc între hotarele diecezei de Oradea și încă jumătate din satul Suplac, din zisa diecează, împreună cu drepturile și cu toate ale sale, precum și dreptul de a face orice fel de judecată în orașul Oradea, cât și judecata cea mare și mijlocie asupra aceluia oraș, țin împreună de prepozitul și capitlul pomenit, potrivit vechii datini încuviințate și ținute în pace până acum, și că atât prepoziții bisericii care au fost în slujbă, cât și capitlul amintit fuseseră în pașnica stăpânire, precum și în dreptul de a culege acea pătrime din zisele dijme și de a face orice fel de judecată, precum și judecata cea mare și mijlocie în acel oraș, cât și în stăpânirea acelei jumătăți din sus-zisul sat din vremea când nu se pomeniște să fi fost altfel, totuși Dumitru, episcopul de Oradea, de bună pomenire, pe când mai trăia încă, a despuiat, împotriva dreptății, pe sus-zisii prepozit și capitlu de stăpânirea aceluia <drept> de a culege acele dijme și de a face acea judecată cât și <de a face> judecata cea mare și mijlocie <în oraș>, precum și de <a stăpâni> acea jumătate din numitul saț, și a cotropit alte câteva moșii și bunuri ce țineau de acei prepozit și capitlu, iar după aceea venerabilul nostru frate Dominic⁵, episcopul de Oradea, căruia i s-a hărăzit de curând în temeiul puterii apostolice pomenita biserică, vacantă după moartea zisului Dumitru, urmându-i în drepturile sus-zisului Dumitru, a cotropit și a ținut și ține acum cotropite pe nedrept acele dijme și jumătatea satului, cât și judecata cea mare și mijlocie, precum și dreptul de judecată și celelalte moșii și bunuri sus-pomenite; de aceea am fost rugați cu smerenie din partea sus-numiților prepozit și capitlu să binevoim a găsi un leac potrivit în privința celor de mai sus.

Noi, așadar, încuviințând această rugămintă, prin scrisoare apostolică, poruncim Chibzuinței voastre ca, după ce veți fi chemat pe cei ce trebuie chemați și veți fi ascultat cele ce se vor arăta de o parte și de alta, să hotărâți, fără apel, ceea ce va fi drept, făcând ca să se păzească neclintit, în temeiul puterii noastre, ceea ce veți fi hotărât voi, iar pe martorii ce vor fi numiți, dacă din părtinire, ură sau teamă se vor da în lături, să-i siliți prin pedeapsă bisericească, fără drept de apel, de a aduce mărturia adevărului, fără a ține seama nici de rânduielile papei Bonifaciu al VUI-lea, de sfântă pomenire, înaintașul nostru, în care se iau măsuri ca juzii trimiși de scaunul apostolic să nu cuteze a trage în judecată pe cineva la o depărtare mai mare de o zi de la hotarul diecezei sale - dar numai în așa fel ca să nu fie nimeni tras în judecată la o depărtare mai mare de două zile de drum în temeiul scrisorii de față - cât și <fără a ține seama> de orice alte rânduieli apostolice potrivnice, oricare ar fi ele; fie că se va fi dat sus-zisului Dominic episcopul sau oricăror altora, împreună sau în parte, de către pomenitul scaun scutirea de a nu putea fi puși sub interdict, înlăturați <din slujbă> sau afuriși sau de a nu putea fi chemați în judecată în afara sau dincolo de anumite locuri prin scrisori apostolice, ce nu ar pomeni pe deplin și deslușit și cuvânt cu cuvânt de atare scutire. Iar dacă nu veți putea fi toți de față la aducerea la îndeplinire a acestei <porunci>, atunci să le aducă totuși la îndeplinire doi dintre voi.

Dat la Avignon, în a paisprezecea zi înainte de calendele lui aprilie, în al treilea an.

¹ Astfel în orig.

² Urmează *exequantur*, subliniat.

³ Dumitru, episcopul Transilvaniei, 1369-1376.

⁴ Dumitru, episcop de Oradea, 1345-1372.

⁵ Dominic, episcop de Oradea, 1373-1374.

<*însemnare de cancelariei* Relacio magistri Simonis, notarii domine regine.

Lodouicus, dei gracia rex Hungarie, Polonie, Dalmacie etc., fidei suo, magistro Ladislao, filio Deseu, comiți Syculorum, salutem et graciam. Ex insinuacione querulosa fidelium Saxonum nostrorum de Brassou percepimus quod vos ipsos ab wsu¹ silve ipsorum, semper et ab antiquo ad ipsos spectanti² et inter terminos eiusdem civitatis existenți³ prohibuissetis minus iuste. Quoniam cum nos ipsos fideles Saxones nostros priscis eorum iuribus et proprietatibus destituti indebite nolumus, fidelități vestre firmiter precipiendo mandamus quatenus medio tempore, donec magnificus vir Stephanus, voyuoda Transsiluanus, cuius disposicioni factum silve eiusdem noscitur commisisse, personaliter illas partes visitare valuerit, dictos Saxones nostros silva predicta more pristino, pacifice et sine aliqua contradiccione uti et frui permittatis. Dum autem idem Stephanus voyuoda illic supervenerit, iuribus et munimentis ipsorum Saxonum revisis et examinatis, in facto silve predictae deliberabit, quid iuri et iusticie videbitur expedire. Aliud igitur pro nostra gracia facere non ausuri.

Datum in Vissegrad, sabbato proximo ante dominicam Oculi, anno domini M^{TM} CCC^{"10} LXX^{"010} tercio.

<*Subpecete*> Relacio magistri Simonis, notarii domine regine.

<*Pe verso, de o mână de la sf. sec. XIV, începutul sec. XV:*> Privilegium de libertate silve.

<*însemnare de cancelariei* Darea de seamă a magistrului Simion, notarul doamnei regine.

Ludovic, din mila lui Dumnezeu regele Ungariei, Poloniei, Dalmației etc, credinciosului său, magistrul Ladislau, fiul lui Deseu, comite al secuilor, sănătate și milostivire.

Din arătarea plângerii credincioșilor noștri sași din Brașov, am aflat că voi i-ați împiedicat pe nedrept, de a se folosi de pădurea lor, ce ține din vechime și din totdeauna de ei și care se află în hotarele lor. Drept aceea, deoarece noi nu voim ca numiții sași, credinșii noștri, să fie lipsiți pe nedrept de vechile lor drepturi și stăpâniri, vă punem în vedere și poruncim cu tărie credinței voastre ca atâta vreme până când măritul bărbat, Ștefan, voievodul Transilvaniei, pe care știm că l-am însărcinat să hotărască cele de cuviință cu privire la acea pădure, va fi în stare să cerceteze el însuși acele meleaguri, să-i lăsați pe zișii noștri sași să se folosească și

să se bucure de acea pădure în pace și fără nici o împotrivire după vechiul obicei. Când însă numitul voievod Ștefan va veni acolo, după ce va vedea din nou și va cerceta drepturile și actele pomeniților sași, cu privire la acea pădure, va chibzui ceea ce va crede de cuviință că este spre folosul dreptății și al legii. Altfel să nu cutezați a face, dacă vreți să nu pierdeți milostivirea noastră.

Dat la Vișegrad, în sâmbăta dinaintea duminicii *Oculi*, în anul Domnului o mie trei sute șaptezeci și trei.

<*Sub pecete.*> Darea de seamă a magistrului Simion, notarul doamnei regine.

<*Pe verso, de o mână de la sfârșitul sec. XIV-începutul sec. XV:*> Privilegiu despre libertatea pădurii.

Arh. Naț. Rom., D. J. Brașov, Privilegii, nr. 8. Fotocopie la Inst. de Ist. Cluj-Napoca/1373.

Orig., hârtie, rupt la îndoituri, cu fragmente de pecete mare regală, aplicată pe verso.

EDIȚII: *Fejer*, IX/4, p. 499; *Ub.* II, p. 403-404.

REGESTE: *Szekily oU.*, I, p. 76.

¹ Astfel în orig.

² Corect: *spectantis*.

³ Corect: *existentis*.

111 1373 martie 21 (*feria secunda proxima post dominicani Oculi*), Vișegrad

Ludovic I, regele Ungariei, dăruiește lui Wbul, fiul lui Mihail de Semjen, om de încredere (*familiaris*) al palatinului Emeric și al lui Ștefan, voievodul Transilvaniei (*woyuoda Transsiluanus*), moșia Perked din comitatul Szabolcs (*Zabolch*).

Arh. Naț. Magh., Dl. 52 209. Xerocopie la Institutul de Istori Cluj-Napoca/1373.

Orig., hârtie, cu urme de pecete de închidere aplicată pe verso.

REGESTE: *Kállay*, II, p. 165, nr. 1700.

217 1373 martie 21 (*feria secunda proxima post dominicam Oculi*), Vișegrad

Ludovic I, regele Ungariei, poruncește capitlului bisericii din Oradea (*Waradyensis*) să-l pună pe Wbul de Symjen, slujbașul lui Emeric, palatinul Ungariei, și al lui Ștefan, voievodul Transilvaniei (*wayuoda Transsylvuanus*), în stăpânirea moșiei Perked, din comitatul Szabolcs.

Arh. Naț. Magh., Dl. 52 210. Xerocopie la Institutul de Istorie/1373.

Orig., hârtie, cu fragmente de pecete de închidere aplicată pe verso.

REGESTE: *Kállay*, II, p. 165, nr. 1701.

218 <1373>' martie 22, Vișegrad

De eo, quia vestras promissiones nobis factas et assumptas fraternali dilectione nobis effectualiter per vos inpendisse², per quamplures literas

Stephani, filii voyvode, fratris et famulorum nostrorum cum eodem existentium, exstitimus informați, vestre fraternității gratiarum referimus actiones, petentes vestram fraternitatem, quatenus quicquid honoris et boni nobis fecistis, adhuc eadem affectione usque finem faciatis et fratrem ac familiares nostros, quos confidenter vobis committimus, vestris consilio et auxilio promovere in eorum servitiis procuretis. Nos autem, re vera, cum fratribus nostris toto nostro posse ad vestri et fratri vestrorum honoris promotionem ubique promptos efferimus et paratos.

Datum in Vissegrad, feria tertia proxima post dominicam *Oculi*.

Emericus, palatinus, vester verus frater.

<Pe verso:> Magnifico viro domino Benedicto bano, fratri nostro karissimo.

Încunoștințați prin multele scrisori ale lui Ștefan, fiul voievodului, fratele nostru³, și ale slujitorilor noștri care se află cu el, că ați îndeplinit de fapt cu frățească dragoste făgăduielile făcute nouă și luate asupra voastră, aducem mulțumiri Frăției voastre, cerând Frăției voastre ca tot ce ați făcut spre binele și cinstea noastră să mai faceți până la capăt cu aceeași dragoste și să vă îngrijiți să faceți ca fratele <nostru> și slujitorii noștri pe care vi-i dăm cu toată încrederea în seama voastră să propășească în slujbele lor prin sfatul și cu ajutorul vostru. Iar noi, într-adevăr, cu frații noștri ne declarăm gata și pregătiți pretutindeni cu toate puterile noastre la propășirea cinstei voastre și a fraților voștri.

Dat la Vișegrad, în marțea de după duminica *Oculi*.

Emeric palatinul, fratele vostru adevărat.

<Pe verso:> Măritului bărbat domnului Benedict banul, fratele nostru preascump.

Arh. Naț. Magh., Dl. (Col. Muz. Naț.).

Orig., hârtie, cu urme de pecete de închidere.

EDIȚII: *Századok*, 1900, p. 613-614, nr. 12 (cu argumentarea datării).

¹ Datarea s-a făcut în corelație cu doc. nr. 212.

² Astfel în ediție.

³ Este vorba de Ștefan al H-lea Lackfi, voievodul Transilvaniei între anii 1372-1376. fratele lui Emeric, palatinul Ungariei, amândoi fiii lui Ștefan I Lackfi, fost voievod al Transilvaniei, între anii 1344-1350.

219

1373 martie 23 (*X. Kalendas Aprilis, anno tercio*), Avignon

Papa Grigore al XI-lea scrie arhiepiscopilor de Strigoniu, Caloceia, Gniezno, Zara, Spalato, Ragusa, prin scrisori deosebite având același cuprins, că solii lui Ludovic I, regele Ungariei, anume Wratislav, <fiul> lui Cato (*Wratislaus Catonis*), prepozit al bisericii Transilvaniei și doctor în dreptul canonic, și Nicolae de Ung (*Wng*) au arătat papei că Ludovic vrea să pornească o expediție împotriva turcilor, care au prădat o mare parte din Imperiul Bizantin și din taratul Bulgariei, cât și din regatul Serbiei (*Rascia*) și alte părți creștine, schismatice, și s-au aliat, după cât se crede, cu tătarii în scopul năvălirii în Ungaria. Papa, în interesul expediției, dă o

bulă, în care dispune să se facă liturghii și invită totodată pe Ludovic să alunge pe turci până dincolo de Constantinopol. Poruncește ca scrisoarea sa să fie comunicată și episcopilor sufragani.

Arh. Vat, Reg. Vat. 255, fol. 30v-32v. Fotocopie la Inst. de Ist. Cluj-Napoca/1373.
Orig.

în registrul papei Inocențiu al VI-lea, Arh. Vat., Reg. Vat. 244, fol. 163v-164r, este cuprins un document cu conținut identic, datat în funcție de anul pontifical (*anno tertio*) al papei Inocențiu VI: 1355 martie 23 (vezi *DRH-C*, X, p. 305, nr. 295).

EDIȚII: Theiner, *Mon. Hht. Hung.*, II, p. 135-137; *Hurmuzaki-Densușianu*, 1/2, p. 200-204.

REGESTE: Raynaldi, *Annales*, a. 1373, nr. 3; Tăutu, *Acta Gregoriipapae XL* p. 124-125, nr. 66; *Tort. Tar.*, 1895, p. 74, nr. 176 (cu data greșită: 23 martie 1355).

220

1373 martie 23, Avignon

<Gregorius episcopus etc> venerabilibus fratribus Strigoniensi et Colocensi archiepiscopis ac ... episcopo Quinqueecclesiensi, <salutem etc>. Ad instanciam et in favorem carissimi in Christo fidelis noștri Ludouici, regis Ungarie illustris, predicationem cruciș in regnis Ungarie, Polonie et Dalmacie et aliis terris suis contra Turchos, adversus quos, ut dilecti filii Vratislaus Catonis, prepositus ecclesie Transiluanensis, decretorum doctor, et nobilis vir Nicolaus, comes de Wng, ambaxiatores sui, super hoc ad nostram presenciam destinați, nobis pro parte ipsius regis asseruerunt, idem rex personaliter cum regali potencia intendit procedere, hodie duximus concedendam, prout in nostris litteris inde confectis et inclusis presentibus plenius continentur.

Volumus igitur et vestre fraternității sub pena excommunicationis, quam si secus feceritis vos incurrere volumus ipso facto, precipiendo mandamus quatenus vos vel duo aut unus vestrum, antequam dictas litteras publicetis seu publicări faciatis aut crucem ipsam predicetis seu predicari faciatis vel aliquorum humeris imponatis, aut imponi faciatis, vel litteras ipsas detis eidem regi vel aiteri cuicumque, ab ipso rege, prout modus est in talibus, recipiatis iuramentum, quod ipse rex assumet negocium diete cruciș et illud bona fide infra unum annum a proxime futuro mense Maii inehoandum personaliter prosequetur et continuare curabit, ac ipsos Turchos usque ad strictum maris, quod est inter Constantinopolim et insulas Agiopolagi, et quod a nonnullis brachium sancti Georgii appellatur, posse suo fideliter persequetur quodque de pecunia, que vigore predictarum litterarum dabitur a Christi fidelibus, nichil recipiet, nec recipi faciet, nisi per manus vestras vel duorum vestrum, quos per alias nostras litteras ad hoc duximus deputandos, vel alterius seu aliorum a vobis seu duobus vestrum ad id constitutorum, nec expendere in alios usus, nisi in negocio prelibato. Ceterum volumus, quod de prestacione iuramenti huiusmodi confici faciatis publicum instrumentum, vel litteras regias, quod vel quas nobis, quam cito commode poteritis, transmittatis.

Datum Avinione X. Kalendas Aprilis, <pontificatus nostri> anno tercio.

Grigore episcopul etc, venerabililor frați, arhiepiscopilor de Strigoni¹ și de Caloce² și lui ...³, episcopul de Pecs, mântuire etc.

La stăruința și de dragul Preascumplui nostru fiu întru Hristos, Ludovic, slăvitul rege al Ungariei, am hotărât azi - așa cum se arată mai pe larg în scrisoarea noastră întocmită pentru aceasta și cuprinsă în scrisoarea de față - să îngăduim propovăduirea crucii în regatul Ungariei, Poloniei și Dalmației, cât și în celelalte țări ale sale împotriva turcilor, împotriva cărora acel rege are de gând să pornească el însuși cu puterea sa regească, după cum ne-au spus nouă din partea acelui rege iubiții fii: Vratislav al lui Cato, prepozitul bisericii Transilvaniei, doctor în dreptul canonic și nobilul bărbat Nicolae, comite de Ung, solii lui trimiși la noi pentru aceasta.

Voim, așadar, și vă punem în vedere, poruncind Frăției voastre sub osânda afuriseniei, sub care voim să cădeți prin chiar acest fapt, dacă veți face altfel, ca voi <tustrei> sau doi sau unul din voi, mai înainte de a vesti sau de a pune să se vestească sus-zisa scrisoare sau de a însemna cu semnul crucii umerii cuiva sau a pune să se însemne prin altceva, sau de a da acea scrisoare numitului rege sau altuia, oricine, să-i luați zisului rege jurământul, așa cum se obișnuiește în asemenea împrejurări - că el va lua asupra sa cauza crucii și o va purta el însuși pe buna <sa> credință până într-un an, începând din <luna> mai îndată viitoare, și se va îngriji s-o ducă mai departe și că va urmări din răspuțeri și cu toată râvna pe turci până la strămtoarea mării care se află între Constantinopol și insulele Arhipeleagului, <strămtoare> numită de unii Brațul Sfântului Gheorghe, și că din banii care, în temeiul sus-pomenitei scrisori, se vor dăruia de către credincioșii întru Hristos, el nu va lua nimic și nici nu va pune pe alții să ia decât prin mâna voastră sau a doi dintre voi, pe care prin altă scrisoare a noastră am găsit cu cale să-i însărcinăm cu aceasta, sau prin mâna <vreunui> altuia sau a altora rânduiți pentru aceasta de voi sau de doi dintre voi, și că nu-i va cheltui pentru altceva decât pentru lucrarea sus-pomenită. Apoi voim ca asupra rostirii acestui jurământ să puneți să se întocmească un act legiuit sau o scrisoare regească pe care să ne-o trimiteți cât mai repede cu putință.

Dat la Avignon, în a zecea zi înainte de calendele lui aprilie, în al treilea an al Păstoriei noastre.

Arh. Vat., Reg. Vat. 265, fol. 33r-33v. Fotocopie la Inst. de Ist. Cluj-Napoca/1373.

Orig.

EDIȚII: Theiner, *Mon. Hist. Hung.*, II, p. 138-139; *Hurmuzaki-Densușianu*, I/2, p. 206.

REGEȘTE: *Tort. Târ.*, 1895, p. 73, nr. 175 (cu data greșită: 1355 martie 23); Tăutu, *Acta Gregorii papae XI*, p. 124-125, nr. 66.

¹ Toma al III-lea, 1367-1375.

² Ștefan al VI-lea, 1367-1375.

³ Wilhelm Hamer, 1360-1375.

<Gregorius episcopus etc> venerabilibus fratribus Strigoniensi et ..."
Colocensi archiepiscopis ac ... episcopo Quinqueelesiensis², salutem etc.

Hodie ad³ instanciam¹ carissimi in Christo filii noștri Ludouici, regis ungarie illustris, volentis et offerentis ut nobis per suos ambaxiatores notificare curavit, cum sua potencia personaliter ire et procedere contra Turchos et Tartaros, inimicos fidei christiane, in Ungarie, Polonie et Dalmacie regnis et aliis terris suis verbum crucis contra eosdem Turchos et Tartaros mandavimus predicari, ac incolarum dictorum regnorum et terrarum humeris imponi venerabile signum crucis eiusdem et hiis, qui ibunt cum ipso rege contra Turchos et Tartaros memoratos, certas indulgencias et gracias duximus concedendas.

Et ut huiusmodi sanctum negotium felicius prosperetur, volumus ut in singulis cathedralibus, collegiatis et parrochialibus ecclesiis dictorum regnorum et terrarum singuli trunci concavi ponantur, tribus clavibus consignati, prima videlicet penes episcopum loci, secunda penes ecclesie prelatum seu rectorem aut sacerdotem, et tertia penes aliquem vite probate laicum conservandis, ut in eius fideles christiani, iuxta quod dominus mentibus eorum inspiraverit, suas elemosinas deponere in suorum remissionem peccaminum moneantur, prout in nostris aliis litteris inde confectis, plenius continetur.

De vestre igitur fraternitatis fidelitate et circumspeccione confisi, vobis committimus et mandamus quatenus vos vel duo vestrum per vos vel alios pecunias, que offerentur seu ponentur in dictis truncis pro negotio memorato, petatis et recipiatis ab hiis, qui claves tenuerint prelibatas, ac fideliter conservetis seu conservari faciatis, donec idem rex arripuerit iter cum sua regali potencia pergendi contra Turchos et Tartaros antedictos, nisi " forte pro aliquibus preparacionibus alique expense forent de dictis pecuniis faciende, et tune illi seu illis, quos idem rex ad hoc deputaverit, faciatis huiusmodi pecunias assignari et de assignacione huiusmodi confici publica instrumenta.

Ceterum cum huiusmodi pecunie offerende pia largicione fidelium pro negotio Ihesu Christi sueque catholice fidei in alios usus converti non debeant, universis et singulis tam clericis quam laicis, cuiuscumque ecclesiastice vel secularis preminencie, dignitatis, status, ordinis vel condicionis existant, districcius inhibemus, ne huiusmodi pecunias sua temeritate presumant accipere sine nostro mandato seu licencia speciali, nec vos, nec alii, qui per vos aut dictum regem ad conservandum et expendendum dictas pecunias fuerint deputati, in alios usus, quam dicti negotii, convertere seu expendere presumatis aut presumant; alioquin in omnes contrafacientes excommunicationis sententiam promulgamus, a qua non possint absolvi, nisi plene satisfecerint, de sic indebite receptis et tantumdem dederint de suo pro negotio prelibato.

Insuper volumus et mandamus, quod in omnibus ecclesiis, in quibus predicabitur huiusmodi verbum crucis, faciatis has litteras publicari et quod de hiis, que de singulis truncis per vos vel alium receperitis de premissis, confici faciatis publica instrumenta. Nos enim vobis eos, qui tenebunt dictas claves et huiusmodi pecunias vobis seu vestris nunciis assignabunt, quitandi et absolvendi de receptis, plenam concedimus tenore presencium facultatem.

Datum Avinione X. Kalendas Aprilis, anno tercio.

Grigore episcopul etc, venerabililor frați, arhiepiscopilor de Strigoni⁴, și ... de Caloccea și lui ...⁶ episcopul de Pecs, mântuire etc.

Astăzi, la stăruința Preascumpului nostru fiu întru Hristos Ludovic, slăvitul rege al Ungariei, care - după cum s-a îngrijit să ne aducă la cunoștință prin solii săi - e hotărât și se arată gata să meargă și să pornească el însuși împotriva turcilor și tătarilor, dușmanii credinței creștine, am poruncit să se propovăduiască împotriva numiților turci și tătari cuvântul crucii în regatele Ungariei, Poloniei și Dalmației, cât și în celelalte țări ale sale, și pe umerii locuitorilor din pomenitele regate și țări să se pună mântuitorul semn al crucii, iar acelora, care vor merge cu numitul rege împotriva pomeniților turci și tătari, am hotărât să le hărăzim anumite iertări și milostiviri.

Și pentru ca această sfântă cauză să propășească mai bine, voim ca în fiecare din bisericile catedrale, colegiale⁷ și parohiale din sus-zisele regate și țări, să se pună câte o cutie⁸ scobită <în lemn>, cu trei chei, dintre care una să se păstreze la episcopul locului, a doua la prelatul, parohul sau preotul bisericii, iar a treia la un mirean cu viață neprihănită, pentru ca credincioșii creștini să fie îndemnați a pune în ele - după cum Domnul le va fi luminat cugetele - milosteniile lor pentru iertarea păcatelor lor, după cum se arată mai pe larg în altă scrisoare a noastră întocmită în această privință.

Așadar, încredințați de credința și chibzuința Frăției voastre, vă însărcinăm și vă poruncim ca voi <tustrei> sau doi dintre voi să cereți, voi înșivă sau prin alții, banii ce se vor închina sau pune în acele cutii pentru cauza pomenită și să-i luați de la aceia care au în păstrare pomenitele chei și să-i păstrați sau să puneți pe alții să-i păstreze cu credință până când regele amintit va apuca să pornească la drum cu oastea sa regească împotriva sus-zișilor turci și tătari, afară numai dacă nu va fi nevoie să se facă din acei bani acele cheltuieli pentru oarecare pregătiri, și atunci să puneți să se încredințeze acei bani aceuia sau acelora, pe care regele îi va trimite pentru aceasta, iar despre această înmânare de bani să se întocmească acte de <adeverire> obștească.

Apoi, deoarece astfel de bani, ce vor fi închinați prin dania evlavioasă a credincioșilor pentru cauza lui Isus Hristos și a credinței catolice, nu trebuie să fie întorși spre alte întrebuițări, oprim cu strășnicie îndeobște și în parte, atât pe clerici, cât și pe mireni, de orice treaptă <ori> cinste, tagmă sau seamă ar fi, fie bisericească, fie mireană, de a cuteza să ia prin îndrăzneală atare bani fără osebita noastră poruncă sau încuviințare, și nici voi, nici ceilalți, care vor fi însărcinați de către voi sau de zisul rege să păstreze sau să cheltuiască acești bani, să nu cutezați sau să nu cuteze a-i folosi sau cheltui pentru alte întrebuițări decât ale sus-zisei cauze. Altminteri rostim împotriva tuturor celor care vor purcede împotriva, osânda afuriseniei de care nu vor putea fi dezlegați până nu vor da deplină despăgubire pentru banii luați în felul acesta pe nedrept și nu vor dărui tot atâta din averea lor pentru cauza pomenită.

Pe deasupra, mai voim să poruncim să puneți să se vestească această scrisoare în toate bisericile, în care se va propovădui cuvântul crucii și să se întocmească acte de <adeverire> obștească despre banii pe care îi veți fi ridicat din fiecare din cutiile pomenite sau voi înșivă sau prin alții. Iar noi, prin cuprinsul scrisorii de față, vă dăruim vouă deplină putere ca pentru <banii>

ridicați să dați descărcare și deslegare celor ce vă vor înmâna vouă sau trimișilor voștri acești bani.

Dat la Avignon, în a zecea zi înainte de calendele lui aprilie, în al treilea an.

Arh. Vat., Reg. Vat. 265, fol. 32v-33r. Fotocopie la Inst. de Ist. Cluj-Napoca/1373.

Orig.

EDIȚII: Theiner, *Mort Hist. Hung.*, II, p. 138; Hurmuzaki-Densușianu, 1/2, p. 204-205.

¹ Gemipunctus.

² Astfel în orig.

³ Scris de aceeași mână, la marginea textului.

⁴ Toma al IH-lea, 1367-1375.

⁵ Ștefan al VI-lea, 1367-1375.

⁶ Wilhelm Hamer, 1360-1373.

Biserică cu colegiu de canonici, neepiscopală.

⁸ Cf. în limba franceză cuvântul *tronc* pentru desemnarea cutiei în care se depun colectele.

<Gregorius episcopus etc> ad futuram rei memoriam. Animarum salutem ac defensionem catholice fidei professorumque ipsius plenis desideriis affectantes, libenter illa concedimus, per que Christi fideles ad defensionem huiusmodi inducamus.

Hodie, siquidem, ad supplicationem carissimi in Christo filii noștri Ludouici, regis Ungarie illustris, intendentes, ut nobis per suos ambaxiatores notificare curavit, in persona propria cum regali potencia procedere contra immanissimos Turchos, hostes catholice fidei, Christianos diversarum parcium hostiliter persequentes, subiugantes, captivantes, et eciam crudeliter occidentes, et nonnullas Românie et Bulgarie, Rascie et alias partes occupantes, alias terrasque eorumdem Christianorum invadere et occupare intendentes, ipsi regi et omnibus Christi fidelibus suorum regnorum Ungarie, Polonie et Dalmacie et aliarum terrarum ipsi regi subiectarum, qui dicto regi¹ huiusmodi bellum seu negocium personaliter prosequente, cum ipso rege personaliter pergerent, et laborem huiusmodi per sex menses continuos vel interpolatos in personis propriis subirent, et expensas vel infra ipsos sex menses durante prosecutione huiusmodi obirent, plenam suorum peccaminum, de quibus forent veraciter corde contriti et ore confessi, veniam duximus indulgendam eis in retributionem iustorum salutis eterne pollicentes augmentum. Eis autem, qui licet in alienis expensis, in propriis tamen personis cum dicto rege, ut preferetur, accederent, et illis similiter, qui iuxta facultatem et qualitatem suam bellatores ydoneos in expensis propriis pro eodem tempore destinarent, quo minus personaliter ipsi non irent, plenariam concessimus suorum veniam peccatorum, penitencias vero omissas seu racione non factas per aliquos ex predictis, nisi peregrinationem aliam aut aliquod pium opus, vel restitutionem seu realem aliam prestationem aut erogationem concernerent, eisdem misericorditer remittentes, omnibusque ipsis concessimus, quod per confessionem generalem peccatorum, de quibus memoriam non haberent, que tamen, si illis in speciali

recolerent, confiterentur, libenter indulgenciam plenam obtinerent, taliter confitentes, ita tamen quod si postmodum ad eorum memoriam huiusmodi peccata redirent, illa tenerentur specialiter confiteri.

Eos pretereā, qui licet non iuxta qualitatem et facultatem suam, aliquem tamen seu aliquos bellatores ydoneos, ut premittitur, in subsidium dicti negotii propriis sumptibus destinarent, vel de suis de temporalibus bonis contribuerent ad aliquos destinandos, et illos, qui ad subvencionem eiusdem negotii de bonis eiusdem congrue ministrarent, prout singulis esset divinitus inspiratum, necnon consiliarios testatorum, qui testatores eosdem ad subveniendum in ipso negotio cum efficacia hortarentur, ac illos eciam, qui pro huiusmodi facto negotio laborarent et hactenus laborarunt, et vel ad promocionem huiusmodi consilium et auxilium impendissent, seu impenderent oportunum, iuxta qualitatem subsidii et devocionis effectum² ac mensuram laboris participes volumus indulgencie memorate, prout in nostris litteris inde confectis plenius continetur. Cumque verisimiliter extimemus, quod nonnulli de diversis partibus extra regna et terras prefața, zelo catholice fidei accensi, pergunt cum rege iamdicto in negotio prelibato, nos dignum estimantes, quod eciam tales indulgenciam huiusmodi consequantur, si, ut prefertur, fuerint corde contriti et ore confessi, omnes predictas indulgencias et gracias per nos concessas incolis seu fidelibus dictorum regnorum et terrarum in forma predicta auctofitate apostolica tenore presencium elargimur. Volumus autem, quod hec littere extra regna et terras dicti regni nullatenus publicentur; et si secus fuerit, eas decernimus non vaiere. Nulii ergo etc.

Datum Avinione, X. Kalendas Aprilis, anno tercio. Per dilectos filios Vratislaum Catonis, prepositum ecclesie Transiluanensis, decretorum doctorem, et nobilem virum Nicolaum, comitem Wng.

<Grigore episcopul etc>. Intru amintirea viitoare a <acestui> lucru. Silindune cu toată râvna la mântuirea sufletelor și la apărarea credinței catolice și a celor ce o mărturisesc, bucuros hărăzim acelea prin care să fie îndemnați credincioșii întru Hristos la această apărare.

Într-adevăr, astăzi, la rugămintea Preascumpului nostru fiu întru Hristos, Ludovic, slăvitul rege al Ungariei, care are de gând - așa după cum s-a îngrijit - să ne aducă la cunoștință prin solii săi să purceadă el însuși cu puterea regească împotriva preacumplitilor turci, dușmanii credinței catolice, care prigonesc cu dușmănie pe creștinii din felurite părți, îngenunchindu-i, robindu-i și chiar ucigându-i cu cruzime, și cotropind unele părți ale Bizanțului și Bulgariei, ale Serbiei și alte părți și având de gând să încalce și să cotopească <și> alte țări ale acelor creștini, am hotărât să dăm sus-numitului rege și tuturor credincioșilor întru Hristos în stăpânirile sale <și anume> a: Ungariei, Poloniei, Dalmației și din alte ținuturi supuse lui care, în timp ce zisul rege poartă el însuși acest război sau lucrare, vor merge înșiși cu el și vor înfrunta această osteneală ei înșiși timp de șase luni fără oprire sau <chiar> cu oprire sau vor lua asupra-le cheltuielile chiar pe un răstimp mai mic de șase luni în timpul acestei lucrări, deplină iertare a păcatelor, de care se vor pocăi cu adevărat în cugetul lor și pe care le vor mărturisi cu viu grai,

fagăduindu-le lor sporirea mântuirii veșnice întru răsplata celor drepecți. Iar acelor care, deși pe cheltuiala altora, merg ei înșii <în acel război> cu zisul rege, cum se spune mai sus, și, de asemenea, acelor care, după avuția și starea lor, trimit pe cheltuiala lor luptători potriviți, pe același răstimp, ca să nu meargă ei înșii <la război>, le-am dat deplină iertare a păcatelor lor, iertându-le lor totodată cu milostivire pocăințele neîmplinite sau cu un temei <oarecare> nefăcute de vreunii din cei mai sus-numiți, afară de cele privind vreo călătorie la vreun loc de închinare sau privind vreunele fapte milostive sau vreo îndeplinire a unei nedreptăți ori vreo slujbă sau plată <ce trebuie> făcută cu adevărat și lor tuturor le-am îngăduit bucuros să capete iertare deplină a păcatelor de care nu-și <mai> aduc aminte, și tot astfel și pentru acelea pe care le-ar mărturisi - dacă și-ar aduce aminte de ele - cu prilejul unei <mărturisiri> osebite; dar în așa fel ca acei ce mărturisesc astfel să fie datori a le mărturisi anume, dacă își aduc aminte după aceea de asemenea păcate.

Afară de aceasta, am voit - după cum se arată mai pe larg în scrisoarea noastră întocmită în această privință -, ca să fie părtași la iertarea pomenită - după felul ajutorului <dat> și după însuflețirea cucerniciei lor, precum și pe măsura osteneții lor -, și aceia care <trimit> - măcar că nu după starea sau averea lor - dar totuși trimit pe cheltuiala lor vreunul sau mai mulți luptători buni - cum se spune mai sus - în ajutorul numitei lucrări sau din bunurile lor lumești ajută să se trimită vreunii, cât și aceia care - așa cum îl îndeamnă pe fiecare duhul dumnezeiesc - dau din averea lor ajutor potrivit pentru purtarea cheltuielilor acelei lucrări, precum și sfătuitoarii celor ce lasă bunuri cu limbă de moarte, care îi îndeamnă cu folos, pe aceștia să dea ajutoare bănești acelei lucrări, cât chiar și aceia care se străduiesc și s-au străduit până acum pentru ducerea la bun sfârșit a cestei lucrări sau care au dat ori dau sfat și ajutor potrivit pentru propășirea ei. Și, deoarece socotim că e de presupus că și unii <oameni> de pe felurite meleaguri din afara regatelor și țărilor sus-numite, însuflețiți de râvna credinței catolice vor merge cu sus-zisul rege la lucrarea sus-pomenită, noi, socotind că și ei sunt vrednici să se împărtășească de o atare iertare, dacă, cum se spune mai sus, se vor fi pocăit în cugetul lor și vor fi mărturisit prin viu grai, <noi>, prin cuprinsul celor de față, în temeiul puterii apostolice și în cuprinsul de mai sus, le hărăzim și lor toate pomenitele iertări și milostiviri îngăduite de noi locuitorilor sau credincioșilor din sus-numitele regate și țări. Voim ca această scrisoare să nu fie vestită nicidecum în afara stăpânirilor sau pământurilor zisului regat și, dacă nu se va face astfel, socotim această <scrisoare> fără nici o putere.

Dat la Avignon, în a zecea zi înainte de calendele lui aprilie, în al treilea an.

Prin iubiții fii, Vratislav al lui Cato, prepozitul bisericii Transilvaniei, doctor în dreptul canonic, și prin nobilul bărbat Nicolae, cornițele de Ung.

Arh. Vat., Reg. Vat. 265, foi. 34v-34r. Fotocopie la Inst. de Ist. Cluj-Napoca/1373.

Orig.

EDIȚII: Theiner, *Mon. Hist. Hung.*, II, p. 134-135.

REGESTE: *Tort. Tăr.*, 1895, p. 73, nr. 173 (cu data greșită: 1354).

¹ Corect: *rege*.

² Corect: *affectum*.

Ludouicus, dei gratia, rex Hungarie, Polonie, Dalmatie etc. Nobilitari tue committimus, quatenus fruges ad castram nostrum Orsua, ubicunque invenire poteris, sufficienter transmittas et aliud non factura.

Datum Bude, in die medie Quadragesime.

<Pe verso:> Nobili domine, consorți magistri Benedicti, condam bani, comitis Temesiensis.

<Sufc/>e/e:> Relatio palatini.

>

Ludovic, din mila lui Dumnezeu regele Ungariei, Poloniei, Dalmației etc. Poruncim Nobleței tale si trimiți, ori de unde vei putea găsi, bucate îndeajuns Ia cetatea noastră Orșova și să nu faci altfel.

Dat la Buda, în ziua Mijlocului Păresimilor.

<Pe verso:> Nobilei doamne, soția magistrului Benedict, fost ban, comite de Timiș.

<Subpecete> Darea de seamă a palatinului.

Arh. Naț. Magh. (Arh. Muz. Naț.).

Orig., hârtie, cu urme de pecete de închidere.

EDIȚII: Századok, 1900, p. 614, nr. 13.

¹ Datarea s-a făcut pe baza contextului și a documentelor din 9 ian. 1373, nr. 199; 17 martie 1373, nr. 212, conform cărora Benedict era plecat la acea dată în Italia.

Papa Grigore al XI-lea scrie cantorului, vistierului și lectorului bisericii de Oradea (*Wardiensis*) în privința numirii lui Vratislav Cato într-un canonicat și o prebendă a bisericii Transilvaniei¹.

Arh. Vat., Reg. Aven. 190, fol. 149v.-150r. Fotocopie la Inst. de Ist. Cluj-Napoca/1373.

Orig., hârtie.

REGESTE: *Anhn* XXIV, p. 596, nr. 136.

¹ Pentru textul documentului, scribul registrului papal face trimitere la actul nr. 225: *In eodem modo dilectisfiliis cantori et thesaurario ac lectori ecclesie Waradiensis*.

Dilecto filio Wratislao Cato, preposito ecclesie Transiluanensis, decretorum doctori, salutem etc¹.

Cum itaque canonicatus et prebendă ecclesie Transiluanensis, quos dilectus filius Paulus, electus Tiniensis, tempore promocionis per nos facte de ipso ad ecclesiam Tiniensem tune vacantem obtinebat sicut adhuc² obtinet, per huiusmodi promocionem et munus consecracionis suscipiendum ab eodem electo in proximo

vacare speretur; nos, volentes tibi, qui carissimi in Christo filii noștri Ludouici, regis Ungarie illustris, ambaxiator existis, premissorum meritorum tuorum intuitu gratiam facere specialem, canonicatum et prebendam predictos, cum illos per munus consecracionis huiusmodi vel per lapsum temporum de consecrandis episcopis a canonibus diffiniti³ aut alias quovis modo preterquam per ipsius electi obitum vacare contigerit, conferendos tibi cum plenitudine iuris canonici ac omnibus iuribus et pertinenciis suis donacioni apostolice reservamus districcius inhibentes etc.¹ usque seu quod in dicta Transilvanensem preposituram ac in Strigoniensi et Agriensi ecclesiis canonicatus et prebendas nosceris obținere. Nulii ergo etc. etc.¹.

Datum Avinione VII. Kalendas Aprilis, anno tercio.

Iubitului fiu Vratislav Cato, prepozit al bisericii Transilvaniei, doctor în dreptul canonic, mântuire etc.

Întrucât, așadar, e nădejde ca slujba de canonic și prebenda bisericii Transilvaniei pe care le ținea iubitul fiu Pavel, alesul de Knin, în vremea când l-am înaintat la biserica de Knin, pe atunci vacantă, după cum le mai ține încă, să rămână vacante prin această înaintare și prin darul sfințirii, pe care trebuie să-l primească, cât de curând, sus-numitul; noi voind să-ți facem ție, care ești trimisul iubitelui nostru fiu întru Hristos, Ludovic, slăvitul rege al Ungariei, o osebită milostivire, luând în seamă vredniciile tale mai sus-pomenite, păstrăm pe seama dreptului apostolic de hărăzire sus-zisul canonicat și prebenda, ca să ți le dăruim ție cu plinătatea dreptului canonic și cu toate drepturile lor și cu tot ce ține de ele, atunci când vor rămâne vacante prin darul acestei sfințiri, sau după trecerea sorocului pus de canoane de la sfințirea episcopilor sau în orice alt chip, în afară de acela al morții pomenitului ales, oprind cu strășnicie etc, până când sau fiindcă se știe că deține o prepozitură în zisa biserică de Transilvania și slujbe de canonic și prebende în bisericile de Strigoniu și Agria. Nimănui deci etc.

Dat la Avignon, în a șaptea zi înainte de calendele lui aprilie, în al treilea an.

Arh. Vat., Reg. Aven. 190, fol. 149v. Fotocopie la Inst. de Ist. Cluj-Napoca/1373.

Orig., hârtie.

EDIȚII: *Archiv*, XXIV, p. 596, nr. 13a.

REGEȘTE: *Ub.*, II, p. 404, nr. 1005.

¹ Urmează formule de cancelarie stereotipe.

² Scris deasupra rândului, de aceeași mână.

³ Astfel în original.

Fideli nostro, dilecto magistro Petro, filio Pauli, filii Heem, castellano de Orsowa, Lodouicus, dei gracia, rex Vngarie, Polonie, Dalmacie etc. Litteras tuas recepimus, et nova in eisdem scripta plena intelleximus, tuam fidelitatem seriose requirentes, quatenus de factis nos et regnum tangentibus ibi circa metas ipsius regni noștri intendere et vigilare debeas, diu noctuque, prout hoc facere decet tuam

fidelitatem, et quicquid novitatis ibi eveniret, aut te audire contingeret, hoc nobis semper procures significare. Et aliud non facturus.

Datum Bude, feria sexta proxima ante dominicani Iudica.

Credinciosului nostru, iubitului magistru Petru, fiul lui Pavel, fiul lui Heem, castelan de Orșova, Ludovic, din mila lui Dumnezeu regele Ungariei, Poloniei, Dalmației etc.

Am primit scrisoarea ta și am înțeles pe deplin știrile pe care mi le dai în ea, cerând cu tot dinadinsul credinței tale să cunoști și să veghezi cu luare aminte, zi și noapte, la toate întâmplările ce ne privesc pe noi și țara noastră, ce au loc acolo, la hotarele regatului nostru, precum se cade credinței tale să faci, și să-ți dai necurmat osteneala de a ne aduce la cunoștință orice noutate se ivește acolo sau orice se întâmplă să auzi. Și altcum să nu faci.

Dat la Buda, în vinerea dinaintea duminicii *Judica*.

În 1822 copia și actul original se aflau în biblioteca episcopală din Pecs.

EDIȚII: *Fejer*, IX/5, p. 627 (cu data greșită: 1 martie 1382); *Pesty, Szoreny*, III, p. 394 (cu data greșită: 1351-1382); *Hurmuzaki-Densușianu*, I/2, p. 275 (cu data greșită: 1 martie 1382).

REGEȘTE: *Századok*, 5/1983, p. 934.

¹ Argumentele datării în *Századok*, 1900, p. 600-601.

227

1373 aprilie 1, Buda

Lodouicus, dei gracia rex Vngarie, Polonie, Dalmacie etc, fidelibus suis magnificis viris palatino, iudico¹ curie sue et woyuode Transsilvano, ipsorumque vices in iudicatu gerentibus, item comitibus parochialibus et iudicibus nobilium comituum quorumlibet ac generaliter omnibus regni sui iudicibus et iusticiariis, quibus presentes ostendentur, salutem et gratiam.

Cum nos universas causas, exceptis causis ad finalem decisionem deductis, regnicolarum nostrorum propter exercitum nostrum, quem, deo propicio, in brevi sumus habituri, generaliter iusserimus prorogări, fidelități igitur vestre damus in mandatis quatenus universas causas Nicolai, filii Ladislai de Doboka, super facto possessionis Inokhaza vocate et aliis factis in quibuslibet terminis coram nobis motas vel movendas, stătu in eodem sine omni gravamine, ad quindenae residence ipsius noștri exercitus prorogetis, nisi eodem, ut premissis, ad effectum sint deducte.

Datum Bude, feria sexta ante dominicani Iudica, anno domini M^{m0} CCC^{m10} LXX^{TM} tercio.

Ludovic, din mila lui Dumnezeu regele Ungariei, Poloniei, Dalmației etc, credincioșilor săi, mărișilor bărbați, palatinul, judele curții sale regale și voievodul Transilvaniei <și> locțiitorilor lor în slujba de jude, de asemenea comișilor comitatelor și juzilor nobililor din orice comitate și îndeobște tuturor juzilor regatului său și împărțitorilor de dreptate, cărora li se va înfățișa <scrisoarea> de față, mântuire și milostivire.

Întrucât noi am poruncit ca din pricina armatei noastre pe care - dacă Domnul va ajuta — avem de gând să o ridicăm în scurt timp, să fie amânate, în general, toate pricinile locuitorilor țării noastre, cu excepția pricinilor aduse la hotărârea finală, de aceea poruncim credinței voastre ca toate pricinile lui Nicolae, fiul lui Ladislau de Dăbâca, cu privire la moșia numită Inokhaza și în alte privințe, pornite la oricare soroace, <pricini> ce sunt sau ar trebui să fie pornite, să fie lăsate în aceeași stare, fără vreo globire <și> amânare până la cvindenele lăsării la vatră a acelei oștiri a noastre², doar dacă acelea au fost duse la împlinire ca cele de mai sus.

Dat la Buda, în vinerea dinaintea duminicii *Judica*, în anul Domnului o mie trei sute șaptezeci și trei.

Arh. Naț. Magh., Di. 27 277. Fotocopie la Inst. de Ist. Cluj-Napoca/1373.

Orig., hârtie, cu fragmente de pecete inelară aplicată sub text.

Astfel în document; corect: *iudici*.

² Lipsă la Pali, *Cronologia*, p. 511.

228

1373 aprilie 5, Avignon

Dilecto filio, nobili viro Stephano voyvoda militi, et dilecte in Christo filie, nobili mulieri Anne, eius uxori, Cenadiensis diocesis, salutem etc.

Provenit ex vestre devotionis affectu, quo nos et Romanam ecclesiam reveremini, ut petitiones vestras, illas presertim que animarum vestrarum salutem respiciunt, ad exauditionis gratiam admittamus. Hinc est, quod nos vestris supplicationibus înclinați, ut confessor, quem quilibet vestrum duxeritis eligendum, omnium peccatorum vestrorum, de quibus corde contriti et ore confessi fueritis, semel tantum, in mortis articulo, plenam remissionem vobis, in sinceritate fidei, unitate sancte Romane ecclesie ac obedientia et devotione nostre vel successorum nostrorum Romanorum pontificum canonice intrantium persistentibus, auctoritate apostolica concedere valeat, devotioni vestre tenore presentium indulgemus. Sic tamen, quod confessor de hiis, de quibus fuerit alteri satisfactio impendenda, eam vobis per vos si supervixeritis, vel per heredes vestros, si tune forte transieritis, faciendam iniungat, quem vos vel illi facere teneamini ut supra. Et ne - quod absit - propter huiusmodi gratiam reddamini procliviores ad illicita imposterum committendi, volumus, quod si ex confidentia remissionis huiusmodi aliqua forte commiseritis, quoad illa remissio vobis nullatenus suffragetur. Nulii ergo etc, nostre concessionis et voluntatis infringere etc.

Datum Avinione, Nonis Aprilis, anno tertio.

Iubitului fiu, nobilului bărbat Ștefan, voievodului ostaș, <precum> și iubitei întru Hristos fiice, nobilei femei Ana, soția lui, din dieceza de Cenad, mântuire etc.

Reiese din simțământul Cucernicieii voastre, cu care ne cinstiți pe noi și biserica romană, că îngăduim să aveți parte de milostivirea ascultării cererilor voastre, mai ales acelea ce privesc mântuirea sufletelor voastre. De aici înainte,

întrucât am fost înduplecați de rugămințile voastre, prin cuprinsul scrisorii de față, îngăduim Cucernicieii voastre, din autoritate apostolică, ca oricare duhovnic pe care veți hotărî să-l alegeți, să aibă puterea de a vă da dezlegare deplină de toate păcatele voastre, de care vă veți pocăi din inimă și vă veți mărturisi cu vorba, măcar o dată, în ceasul morții, în curățenia credinței, în unitatea sfintei biserici romane și în supunerea și cucernicia noastră sau a papilor romani, urmașii noștri intrați potrivit canoanelor.

Totuși, cu condiția ca acel duhovnic să se lege că în legătură cu acelea de care vor fi de dat altuia dezlegare, aceasta să fie făcută prin voi, dacă veți mai trăi sau prin moștenitorii voștri, dacă cumva veți trece dintre cei vii. Și nu voim - Doamne ferește! - să vă întoarceți prin o astfel de milostivire mai aplecați spre a faptui <lucruri> oprite în veci, că dacă veți hotărî din întâmplare dintr-o astfel de chezașie a iertării, în nici un fel să nu vă fie acceptată acea iertare.

Deci nimăniu etc. <să nu-i fie îngăduit> a nesocoti <această scrisoare> a îngăduinței și voiei noastre.

Dat la Avignon, la nonele lui aprilie, în al treilea an.

Arh. Vat., Reg. Aven. 188, fol. 287v. Fotocopie la Inst. de Ist. Cluj-Napoca/1373.

Orig., hârtie.

EDIȚII: Tăutu, *Acta Gregoriipapae XI*, p. 126-127, nr. 209.

REGESTE: *Doc. Mitrop. Banat.*, nr. 28, p. 78.

Dilecto filio, nobili viro Nicolao, comiți de Wng, salutem etc.

Devocionis tue sinceritas promeretur, ut votis tuis, in hiis presertim, que ad¹ tue salutem anime cedere valeant, quantum cum deo possumus, favorabiliter annuamus. Tuis itaque supplicationibus inclinati, auctoritate tibi presencium indulgemus, ut si forsan ad loca ecclesiastica interdicto supposita te contingerit declinare, liceat tibi in illis clausis ianuis, excommunicatis et interdictis exclusis, non pulsatis campanis et submissa voce, in tua et eciam familiarum tuorum domesticorum presencia, missam et alia divina officia facere celebrări, dummodo tu vel illi causam non dederitis interdicto nec id tibi vel illis contingerit specialiter interdicti. Nulii ergo etc, nostre concessionis et voluntatis infringere etc.

Datum Auinione, Nonis Aprilis, anno tercio.

Iubitului fiu, nobilelui bărbat Nicolae, comite de Ung, mântuire etc.

Curățenia Cucernicieii tale merită ca să încuviințăm cu bunăvoință, atât cât putem cu ajutorul lui Dumnezeu, rugămințile tale, mai ales în acele <lucruri> care pot să vină spre mântuirea sufletului tău. Așadar, înduplecați de rugămințile tale, îți îngăduim prin puterea scrisorii> de față că - dacă poate s-ar întâmpla - să te îndepărtezi de la locurile bisericești supuse interdictului, îți este îngăduit în acelea, închizându-se ușile, lăsându-i afară pe cei excomunicați și pe cei puși sub interdict, netrăgându-se clopotele și coborându-se glasul să se pună să fie slujită liturghia și alte slujbe bisericești înaintea ta, chiar a slujitorilor tăi de casă, de vreme ce nici tu

și nici ei nu ați dat pricina interdictului, și nici acest <lucru> nu a fost dat anume să-ți fie interzis ție sau lor. Deci nimănui etc. <să nu-i fie îngăduit> a nesocoti <această scrisoare> a îngăduinței și a voinței noastre etc.

Dat la Avignon, la nonele <lunii> aprilie, în al treilea an <al pontificatului nostru>.

Arh. Vat., Reg. Aven. 191, fol. 148v. Fotocopie la Inst. de Ist. Cluj-Napoca/1373.

Orig., hârtie.

EDIȚII: Tăutu, *Acta Gregoriipapae XI*, p. 128, nr. 69.

2M

1373 aprilie 5 (*Nonis Aprilis*), Avignon

Papa Grigore al XI-lea acordă indulgențe mai multor persoane din dieceza de Cenad (*Cenadiensis*), printre care lui Ladislau, fiul lui Nicolae, comite de Ung (*Wng*), lui Petru, fiul lui Ștefan din Timișoara (*Temesuar*), cleric, și lui Nicolae, fiul lui Symon din Timișoara (*Themesuar*), cu soția sa Margareta.

Arh. Vat., Reg. Aven. 188 fol. 287r. Fotocopie la Inst. de Ist. Cluj-Napoca/1373.

Orig., hârtie.

REGESTE: *Doc. Mitrop. Banat*. nr. 27, p. 78.

211

1373 aprilie 5, Avignon

Universis Christi fidelibus presentes litteras inspecturis salutem etc.¹. Licet is, ie cuius munere venit, ut sibi a suiș fidelibus etc, prout in quinta superiori proxima usque cupientes. Igitur, ut parochialis ecclesia sancte Margarete de Margita, Transilvanensis diocesis, que, ut asseritur, reparacione indiget, congruis honoribus îrequentetur et eciam, auctore domino, reperetur² et, ut Christi fideles eo libencius causa devocionis confluant, ad eandem et ad reparacionem huiusmodi manus prompcius porrigant adiutrices, quo exinde uberius dono celestis gracie conspexerint se refectos de omnipotenți dei nulla etc.¹ prout in predicta usque apostolorum Petri et Pauli beate Margarete necnon ipsius ecclesie dedicacionis âstrvitatibus etc.¹ prout in predicta usque relaxamus presentibus post viginti annos minime valituris; volumus autem, quod si alias visitantibus ecclesiam predictam *u ad fabricam ipsius manus porrigentibus adiutrices aut alias inibi pias saanosinas erogantibus aliqua indulgencia etc.¹ prout in predicta usque.

Datum Avinione, Nonis Aprilis, anno tercio.

Tuturor credincioșilor întru Hristos, care vor vedea această scrisoare, mântuire etc.

Deși acela, din al cărui har se face ca să i se <aducă slujbă> de credincioșii âi etc.

Dorind, așadar, ca biserica parohială a Sfintei Margareta din Marghita, din aaoceza Transilvaniei, care, după cum se spune, are nevoie a fi dreasă, să fie srestată cu cinstea cuvenită și, cu ajutorul Domnului, să fie dreasă și, pentru ca ="scfiacioșii întru Hristos să se adune la ea atât mai bucuros spre închinare și să

întindă cu mai mare grabă mâini ajutătoare la dregerea ei; pentru ca, de pe urma acestei <fapte> să se vadă îndestulați prin darul milostivirii cerești etc, tot ca în scrisoarea amintită mai sus până la sărbătoarea apostolilor Petru și Pavel, a Sfintei Margareta, ca și la hramul acestei biserici etc, ca în scrisoarea pomenită mai sus, până la ... le iertăm prin scrisoarea de față, care nu va mai avea putere peste douăzeci de ani. Voim însă ca acelora ce vor cerceta sus-zisa biserică în alte împrejurări sau vor da mâna de ajutor la dregerea ei sau vor face acolo alte pomeni cucernice <să li se dea> o oarecare iertare de păcate etc, așa ca în scrisoarea mai sus-pomenită, până la ...

.,

Dat la Avignon, la nonele lui aprilie, în al treilea an.

Arh. Vat., Reg. Aven. 191 fol. 134v., nr. CLXXXXV.

Fotocopie la Inst. de Ist. Cluj-Napoca/1373.

Orig., hârtie.

EDIȚII: *Archiv*, XXIV, p. 597, nr. 14.

REGESTE: *Ub.*, II, p. 404, nr. 1006.

¹ Prescurtarea cancelariei pentru formule stereotipe, cu trimitere la un act precedent din registrele papale care nu este la îndemâna editorilor.

² Corect: *reparatur*.

Universis Christi fidelibus presentes literas inspecturis salutem etc.¹. Licet is de cuius munere venit etc.¹ prout in septima superiore proxima usque. Cupientes igitur ut parochialis ecclesia sancti Nicolai de Hyduegh Transilvanensis diocesis, que, ut asseritur, reparacione indiget, congruis honoribus frequentetur et eciam auctore domino, reperetur et, ut Christi fideles eo libencius causa devocionis confluant, ad eandem et ad reparacionem huiusmodi manus promptius porrigant adiutrices, quo exinde uberius dono celestis gracie conspexerint se reffectos de omnipotenți dei nullo etc.¹ prout in predicta usque apostolorum Petri et Pauli ac Nicolai nec non ipsius ecclesie dedicacionis festivitatibus etc.¹ prout in predicta usque relaxamus presentibus post viginti annos minime valituris; volumus autem, quod si alias visitantibus ecclesiam predictam seu ad fabricam ipsius manus porrigentibus adiutrices aut alias inibi pias elemosinas erogantibus aliqua indulgencia etc.¹ prout in predicta usque.

Datum Avinione, Nonis Aprilis, anno tercio.

Tuturor credincioșilor întru Hristos care vor vedea scrisoarea de față mântuire etc.

Deși acela din al cărui har se face ca să i se <aducă slujbă> de credincioșii săi etc.

Dorind, așadar, ca biserica parohială a sfântului Nicolae din Hăghig din dieceza Transilvaniei, care după cum se spune are nevoie a fi dreasă, să fie cercetată cu cinstea cuvenită și cu ajutorul Domnului să fie dreasă și pentru ca credincioșii întru Hristos să se adune la ea cu atât mai bucuros spre închinare, să întindă cu mai mare grabă mâini ajutătoare la dregerea ei; pentru ca, de pe urma

acestei <fapte>, să se vadă îndeștulați prin darul milostivirii cerești etc. tot ca în scrisoarea amintită mai sus până la sărbătoarea apostolilor Petru și Pavel și Nicolae, ca și la hramul acestei biserici etc, ca în scrisoarea pomenită mai sus, până la ... le iertăm prin scrisoarea de față, care nu va mai avea putere peste douăzeci de ani. Voim însă, ca acelora ce vor cerceta sus-zisa biserică în alte împrejurări sau vor da mâna de ajutor la dregerea ei sau vor face acolo alte pomeni cucernice <să li se dea> o oarecare iertare de păcate etc, așa ca în scrisoarea mai sus pomenită până la.

Dat la Avignon, la nonele lui aprilie, în al treilea an.

Arh. Vat Reg. Aven., 191, fol. 134 v. nr. CLXXXVII. Fotocopie la Inst. de Ist. Cluj-Napoca/1373.

Orig., hârtie.

EDIȚII: *Archiv*, XXIV, p. 597, nr. 15.

REGEȘTE: *Ub.*, II, p. 404 nr. 1006.

¹ Urmează formule de cancelarie stereotipe.

233

1373 mai 1, Alba Iulia

Capitulum ecclesie Transsiluane, omnibus Christi fidelibus, tam presentibus, quam futuris, presencium noticiam habituris, salutem in omnium salvatore.

Ad universorum noticiam harum serie volumus pervenire quod domina Elyzabeth, priorissa et sorores in ecclesia Sancti Spiritus de Alba commorantes ab una et Johannes, filius Jwanka de Ws, parte ex altera, personaliter coram nobis comparentes, eedem domine moniales proposuerunt et viva voce sunt confesse quod ipse quandam terram seu possessionem Petelaka vocatam, in comitatu de Clus existentem, per predecessores eiusdem Johannis, filii Jwanka, ipsi ecclesie Sancti Spiritus et dominabus in eadem residentibus modo testamentario donatam, cum omnibus suis utilitatibus et pertinenciis ad ipsam possessionem spectantibus, eidem Johanni, filio Jwanka, quem contractus empconis ipsius possessionis premissa de causa magis contingere deberet, pro triginta sex florenis, pro labore et fabrica claustrii eiusdem ecclesie convertendis, plene ipsis coram nobis persolutis, ex consensu et permissione venerabilis in Christo patris domini Demetrii, dei et apostolica gracia episcopi Transsiluani, domini et prelați noștri, vendidissent et vendiderunt coram nobis, perpetuo possidendam, tenendam et habendam, totum ius et dominium, quod in eadem possessione Petelaka hactenus habuissent, in ipsum iohannem, filium Jwanka, et suos heredes per omnia transferentes et in signum ipsius possessionarie vendicionis eedem domine universa litteralia seu instrumenta seu' eadem possessione, seu terra confecta ipsi Johanni, filio Jwanka, restituerunt a assignarunt coram nobis.

In cuius rei testimonium perpetuamque firmitatem presentes ad instanciam et petitionem eiusdem Johannis ipsi concessimus litteras nostras privilegiales, peodentis et autentici sigillii noștri munimine roboratas.

Datum in octavas festi beati Georgii martiris, anno domini M^{mo} CCC^{mo}¹⁰
TM⁰ tercio; discretis viris, honorabili domino Ladislao dicto Kacho, preposito,

doctore decretorum, Thoma cantore, Petro custode et magistro² Ladislao², plebano" de Segesd³, decano ecclesie nostre existentibus, sociis et concanonicis nostris.

Capitulul bisericii Transilvaniei, tuturor credincioșilor întru Hristos, atât celor de față, cât și celor viitori, care vor lua cunoștință de scrisoarea de față, mântuire întru mântuitorul tuturor.

Voim să ajungă la cunoștința tuturor că, venind înșiși înaintea noastră doamna Elisabeta, stareța și călugărițele din biserica Sfântului Spirit din Alba, pe de o parte, și, de cealaltă parte, Ioan, fiul lui Iwanka de Iuș, acele doamne călugărițe ne-au spus și ne-au mărturisit prin viu grai că ele au vândut aceluia Ioan, fiul lui Iwanka, un pământ sau o moșie numită Petea, aflătoare în comitatul de Cluj, cu toate folosințele sale și cu cele ce țin de acea moșie, dăruită prin testament, de către înaintașii aceluia Ioan, fiul lui Iwanka, tocmai bisericii Sfântului Spirit și doamnelor ce stau în ea - și de aceea învoiala de cumpărare chiar a moșiei de mai sus trebuie să-l privească pe el mai cu seamă —, pentru treizeci și șase de florini, ce vor fi schimbați pentru munca și zidirea acelei mănăstiri a bisericii, <florini> plătiți de-a întregul lor înaintea noastră, din învoirea și încuviințarea venerabilului întru Hristos părinte, domnul Dumitru, din dumnezeiasca și apostolica milostivire, episcopul Transilvaniei, domnul și prelatul nostru, și au vândut-o înaintea noastră spre a o stăpâni, a o ține și a o avea pe veci, cu tot dreptul și cu toată stăpânirea pe care le-au avut până acum în acea moșie Petea și trecându-le în întregime aceluia Ioan, fiul lui Iwanka, și urmașilor lui și, ca semn al acestei vânzări de moșie, acele doamne <călugărițe> dau înapoi înaintea noastră și trec în stăpânire lui Ioan, fiul lui Iwanka, toate actele scrise, date lor cu privire la acea moșie sau pământ.

În amintirea cărui lucru și spre veșnică trăinicie, dăm, la stăruința și la cererea aceluia Ioan, scrisoarea noastră privilegială, întărită cu puterea peceții noastre atârinate și autentice.

Dat în octavele sărbătorii fericitului Gheorghe mărturisitorul, în anul Domnului o mie trei sute șaptezeci și trei, fiind chibzuiții bărbați ai bisericii noastre, soții și frații noștri canonici: vrednicul de cinste domn Ladislau zis Kacho, prepozit, doctor în dreptul canonic, Toma cantor, Petru custode și magistrul Ladislau, parohul de Saeș, decan.

Arh. Naț. Magh., DI. 29 179. Fotocopie la Inst. de Ist. Cluj-Napoca/1373.

Copie contemporană scrisă pe prima pagină a unei coli de pergament din protocoalele capitulului din Alba Iulia.

¹ Corect: *super*.

² Scrise deasupra cuvintelor *Petro archidiacono*, tăiate de aceeași mână

³ Scris deasupra cuvântului *Clus*, tăiat de aceeași mână.

Nobili viro et honesto Ladislao, vicewoyuoda¹ Transsiluano, amico eorum honorando, capitulum ecclesie Transsiluane, amicitiam paratam debito cum honore.

Litteras vestre nobilitatis, super quodam arbitrio infradeclarando, pro Petro, filio Georgii de Zenth Jwan et Ladislao, filio Emerici de Ernye concessas, noveritis nos recepisce in hec verba: <Urmează actul lui Ladislau, vicevoievodul Transilvaniei, din 16 martie 1373, Sântimbru, nr. 211>.

Ipsa itaque termino premissi arbitrii occurrente, predictus magister, Stephanus, germanus Balad, pro parte sua tres nobiles viros, videlicet magistrum Mychaelem, filium Ponya de Teremi, Johannem, filium Andree de Gyog², et Stephanum, filium Martini de Thatee³, ab una et prefati Petrus, filius Georgii, ac Ladislaus, filius Emerici, pro parte eorum similiter tres nobiles viros, scilicet magistrum Ladislaum, filium Ladislai de Jara, Elleus, filium Stephani de Turuzkou et Bakou de Myhalchfolwa⁴, parte ex altera, iuxta continenciam predictarum litterarum vestrarum obligatarum adduxerint coram nobis, ad ipsum arbitrium inter partes peragendum. Qui quidem sex nobiles viri, parcium arbitratore, nostri in medio presente venerabili in Christo patre, domino Demetrio, dei et apostolica gracia episcopo Transsilvano, prelato nostro, per petitionem ipsorum nobilium inibi accedente consedentes, auditis ambarum parcium⁵ proposicionibus revisisque universis litteralibus instrumentis earundem ac continenciis ipsorum instrumentorum perlectis et eisdem suo modo expositis, pro deliberacione facienda et concordia ipsarum parcium laboranda, de medio nostri exurgendo et ad partem se transferendo tractatuque non modico inter se habito, item in eiusdem domini nostri episcopi et nostri presencia comparendo, huiusmodi concordiam inter eundem magistrum Stephanum, germanum Balad, ac ipsos Petrum, filium Georgii, et Ladislaum, filium Emerici, super facto diete possessionis Gyakus vocate confessi extiterunt, ordinasse et ordinaverunt coram nobis, quod rectam medietatem eiusdem possessionis Gyakus idem magister Stephanus, germanus Balad, perpetuo habere deberet et possidere. Alia medietate eiusdem ipsis Petro et Ladislao similiter perpetuo remanente, ita tamen quod idem magister Stephanus, unacum fratribus suis uterinis eosdem Petrum, filium Georgii, ac Ladislaum, filium Emerici, et ipsorum heredes ratione eiusdem medietatis possessionis Gyakus, ab omnibus suis fratribus et proximis, quos~ factum ipsius possessionis tangere dinosceretur, semper et ubique expedire tenerentur laboribus ipsorum propriis et expensis; vel si expedire non possent, ex tunc iidem magister Stephanus et sui **fratres** ipsam medietatem possessionis Gyakus, per modum premissae concordie ad **as** devolutam, eo iure, quo primitus ad eosdem Petrum et Ladislaum devenisset, **tsis** reddere deberent et resignare; si vero iidem Petrus, filius Georgii et Ladislaus, **S** Emerici, eandem medietatem possessionis eorum pacifice possent possidere pecunie eorum pro qua eadem possessio Gyakus vocata extitisset a joondam Mychaele, filio Symonis Bani, ad ipsos devoluta, iuxta obligamina ipsius Mychaelis, heredes eiusdem nullatenus valerent <intra vel extra>⁶ iudicium **mpedire**, eo etiam inter ipsos partes expresse ordinato quod, si eundem Stephanum, germanum Balad, et fratres suos uterinos, domino volente, ab hac luce **ane** herede decedere contingeret, extunc eadem <medietas posses>ionis⁶ Gyakus osos contingens ad neminem alium nisi ad eosdem Petrum et Ladislaum devolvi **âtheret**, vel si iidem Petrus et Ladislaus absque heredum solacio decederent, ipsa **me&xtas** possessionis eorum <rursus ad eu>ndem⁶ Stephanum, germanum Balad,

et fratres suos uterinos remaneret, perpetuo possidenda, ita videlicet quod idem Stephanus et fratres sui predicti estimacionem ipsius medietatis possessionis eorundem Petri et Ladislai, quibus in testamento committerent, prout de regni consuetudine ipsa estimaretur persolvere tenerentur et sic post modum eadem medietas possessionis eisdem Stephano et fratribus suis deberet perpetuāri. Ad que premissa omnia et singula premissorum facienda et inter se tolleranda, tam idem Stephanus, germanus Balad, se et eosdem fratres suos uterinos, ex quibus unus, videlicet Nicolaus, qui⁷ tempore premissae confessionis et concordie habite presens interfuit, consensum et assensum in premissis adhibendo, quam eciam predicti Petrus, filius Georgii et Ladislaus, filius Emerici, similiter se personaliter presentibus, eisdem sex nobilibus arbitratoribus firmiter obligarunt coram nobis.

Datum secundo die octavarum festi⁸ beati Georgii martiris predictarum, anno domini prenotato.

Nobilului și cinstului bărbat Ladislau, vicevoievodul Transilvaniei, prietenului lor vrednic de cinste, capitlul bisericii Transilvaniei, cu toată prietenia și cinstea cuvenită.

Aflați că am primit scrisoarea Nobilității voastre cu privire la împăciuirea arătată mai jos, <scrisoare> dată pentru Petru, fiul lui Gheorghe de Sântioana și pentru Ladislau, fiul lui Emeric de Ernea, având acest cuprins: <Urmează actul lui Ladislau, vicevoievodul Transilvaniei, din 16 martie 1373, Sântimbru, nr. 211>.

Astfel, venind acel soroc al sus-zisei împăciuiiri, sus-zisul magistru Ștefan, fratele lui Balad, <a adus> din partea sa, potrivit cuprinsului scrisorii voastre de îndatorire, trei nobili bărbați, anume pe magistrul Mihail, fiul lui Ponya de Tirimia, pe Ioan, fiul lui Andrei de Stremț, și pe Ștefan, fiul lui Martin de Totoiu, pe de o parte, iar pe de alta, pomeniții Petru, fiul lui Gheorghe și Ladislau, fiul lui Emeric, au adus din partea lor, de asemenea, trei bărbați nobili, anume pe magistrul Ladislau, fiul lui Ladislau de Iară, pe Ilie, fiul lui Ștefan de Rimetea, și pe Bakou de Mihalt, spre a săvârși acea împăciuire între părți. Astfel, acești șase nobili bărbați, împăciuitoarii părților, șezând laolaltă în mijlocul nostru și înaintea venerabilului întru Hristos părinte, domnul Dumitru, din mila lui Dumnezeu și a scaunului apostolic episcopul Transilvaniei, prelatul nostru, venit acolo la cererea acelor nobili, după ce au fost văzute din nou actele lor scrise și după ce a fost citit și li s-a arătat în acest chip cuprinsul acestor acte, pentru a face o chibzuire și o înțelegere între acele părți, ridicându-se din mijlocul nostru și ducându-se la <fiecare> parte și ținând nu puțin sfat între ei, de asemenea, venind înaintea celui domn episcop al nostru și înaintea noastră, ne-au mărturisit că au rânduit o astfel de înțelegere între acel magistru Ștefan, tratele lui Balad, și acel Petru, fiul lui Gheorghe, și Ladislau, fiul lui Emeric, în ceea ce privește zisa moșie numită Giacăș și rânduiesc înaintea noastră, că dreapta jumătate a acelei moșii Giacăș trebuie să o aibă și să o stăpânească pe veci acel magistru Ștefan, fratele lui Balad. Cealaltă jumătate a acelei <moșii> rămânând de asemenea pe veci acelor Petru și Ladislau, totuși astfel ca acel magistru Ștefan împreună cu frații săi după mamă să fie datori întotdeauna și pretutindeni să apere prin ostenele și cheltuielile lor pe acești Petru, fiul lui Gheorghe și pe Ladislau, fiul lui Emeric, și pe moștenitorii lor cu privire la acea jumătate de moșie Giacăș de toți frații și rudele lor, despre care se știe că se pot

atinge în ceea ce privește acea moșie; sau, dacă nu vor putea să-i apere, atunci ei, magistrul Ștefan și frații săi, să fie datori să dea înapoi și să lase lor acea jumătate a moșiei Giacăș, trecută la ei în temeiul înțelegerii de mai sus, cu acel drept cu care a ajuns la început la acel Petru și Ladislau. Iar dacă acei Petru, fiul lui Gheorghe și Ladislau, fiul lui Emeric, vor putea să stăpânească în pace acea jumătate a moșiei lor în temeiul banilor lor pentru care acea moșie numită Giacăș a fost trecută de la răposatul Mihail, fiul banului Simion la ei, după legământul acelui Mihail, ei nu vor stingheri deloc pe moștenitorii aceuia înăuntru sau înafara judecății, ba chiar, astfel rânduindu-se în chip lămurit între părți că, dacă s-ar întâmpla, din voia Domnului, ca acel Ștefan, fratele lui Balad, și frații săi după mamă să se stingă din viață fără moștenitori, atunci acea jumătate a moșiei Giacăș ce ține de ei să nu treacă la nimeni altul decât numai la acei Petru și Ladislau sau, dacă acei Petru și Ladislau ar muri fără mângâierea urmașilor, atunci acea jumătate a moșiei lor să rămână iarăși la același Ștefan, fratele lui Balad, și la frații săi după mamă, spre a o stăpâni pe veci, anume astfel, că acel Ștefan și sus-zișii săi frați să fie datori să dea prețul acelei jumătăți a moșiei — după cum se prețuiește aceasta din obișnuința țării - aceloră pe care acei Petru și Ladislau i-au rânduit prin testament și astfel, în sfârșit, acea jumătate de moșie trebuie să fie pentru totdeauna a acelorăși Ștefan și a fraților săi. Atât acel Ștefan, fratele lui Balad, arătându-se și el și frații săi după mamă, dintre care unul, anume Nicolae, care în timpul mărturisirii și înțelegerii de mai sus avută, a fost de față, precum și chiar sus-zișii Petru, fiul lui Gheorghe și Ladislau, fiul lui Emeric, de asemenea, fiind înșiși de față, s-au legat cu tărie înaintea noastră față de acei șase nobili împăciuitori să facă toate cele sus-zise și fiecare din cele sus-zise și să le țină între ei, păstrând încuviințarea și înțelegerea în cele de mai sus.

Dat în a doua zi a octavelor fericitului mucenic Gheorghe, în anul Domnului mai sus însemnat.

Arh. Naț. Magh., Dl. 30 708. Fotocopie la Inst. de Ist. Clu-Napoca/1373.

Transumpt în actul lui Ladislau, vicevoievodul Transilvaniei, din 15 mai 1373, Sântimbru, nr. 241. Dl. 30 709.

Rezumat în actul capitlului Transilvaniei din 1399, Dl. 8 393. Xerocopie la Inst. de Ist. Cluj-Napoca/1399.

¹ în Dl. 30 709: *viceuoyuode*.

² în Dl. 30 709: *Gyogh*.

³ în Dl. 30 709: *Thate*.

⁴ în Dl. 30 709: *Myhalcholua*.

⁵ Cuvânt repetat.

⁶ Rupt cea 2 cm; întregit pe baza transumptului Dl. 30 709.

Scriș deasupra rândului, de aceeași mână.

¹ Lipsește în Dl. 30 709.

1373 mai 4 (*feria quarta proxima post festum Invencionis sancte crucis*), Oradea

Capitulul din Oradea (*Varadiensis*), ca urmare a poruncii lui Petru Zudor, fost oâe regal, trimite ca om de mărturie pe Petru *{sacre chori ecclesie nostrī et*

rectorem altaris sancti Lodovici confessoris'), membru al stranei bisericii capitlului și slujitor al altarului Sfântului Ludovic mărturisitorul. Acesta, împreună cu Briccius, fiul lui Ioan de Belend, adevărește împărțirea moșiilor: Belmegyer, Bingusd, Malumeer și altele între membrii familiei Beke.

Arh. Naț. Magh., Dl. 36 825, Dl. 107 388. Xerocopie la Inst. de Ist. Cluj-Napoca/1373
Copie simplă din 1777, cu multe corecturi și greșeli.

Astfel în document.

236

1373 mai 6, <Oradea>

Emericus literatus, pro annotatis domino Thoma preposito, Jacobo, Ambrosio et Johanne, cum procuratoriis literis prelibati capituli Varadiensis, in nostram exurgendo presenciam quasdam duas literas memorați capituli Varadiensis patentes nobis presentavit, quarum prima, feria sexta proxima post festum Inventionis Sancte Cruciș, anno domini Millesimo CCC^m¹⁰ septuagesimo tercio, exprimebat quod Matheus, filius Petri de Darah, comitatus Zathmariensis, coram dicto capitulo personaliter constitutus, porcionem suam possessionariam in possessione Cheke vocata, iuxta fluvium Zamos existenți habitam, ipsum proprie contingentem, Ladislao, Johanni et Nicolao, filiis Pauli, nobilibus de Vethes, pro centum florenis auri a data dictarum literarum, usque decimam revolucionem annualem sub expeditoria caucionem et aliis articulis, literis in eisdem declaratis, pignori obligasset.

Venind în fața noastră Emeric diacul pentru sus-scrisul domn Toma prepozitul și pentru Iacob, Ambrosie și Ioan, cu scrisori de împuternicire ale pomenitului capitol din Oradea, ne-a înfățișat două scrisori deschise ale zisului capitol din Oradea, din care prima <dată> în prima vineri de după sărbătoarea Aflării sfintei cruci, în anul Domnului o mie trei sute șaptezeci și trei, arăta că, venind însuși Matei, fiul lui Petru de Dara, din comitatul Satu Mare, în fața zisului capitol, a zălogit, pentru o sută de florini de aur, partea sa de moșie din moșia numită Cheke, aflătoare lângă râul Someș, care îl privește chiar pe el, lui Ladislau, Ioan și Nicolae, fiii lui Pavel, nobili de Vetiș, de la data zisei scrisori și până la împlinirea a zece ani, sub chezașia stăpânirii netulburate și a altor puncte, arătate în această scrisoare.

Arh. Naț. Rom., D. J. Cluj. Documente medievale. Fond fam. Eszterházi, nr. 10.

Arh. Naț. Magh., DF. 244 456.

Rezumat în scrisoarea lui Petru de Pereni, judele curții regale, din 23 nov. 1415, Buda.

237

<1373>* mai 8, Debrețin

Ludouicus, dei gracia rex Ungarie, Polonie, Dalmacie etc.

364

Intelleximus quomodo proximis his diebus quidam nuncius domini Strazimerii, imperatoris de Budinio, in legacionibus domini sui ad nos veniente, qui Kalman esset nuncupatus, per Laurencium, filium Laurencii, filii Johannis de Makofalva, esset lethaliter¹ulneratus², quod factum valde condolemus.

Super quo fidelitāti vestre mandamus, quatenus ipsum Laurencium, cognita rei veritate, ad modicum³ detineatis pro premissis, et ex parte eiusdem meram iusticiam exhibeatis, res eciam ipsius nuncii ablatas sine dampno pro ipso rehabere procuratis et eundem nuncium si vivere potest cum victualibus et medicinis nutriatis, ac in vestram conservacionem recipiatis.

Datum in Debrechen, in quindenis festi beati Georgii martiris.

<Pe versor Fidelibus suis magistris Nicolao et Petro Hym, ambobus, ac nobili domine consorte magistri Benedicti, filii Pauli, filii Hym condam bani, comitis Temesiensis.

Ludovic, din mila lui Dumnezeu regele Ungariei, Poloniei, Dalmației etc.

Am aflat că în zilele din urmă un sol al Domnului Strazimir, țarul din Vidin, cu numele Kalman, pe când venea în solie la noi din partea domnului său, a fost cumplit rănit de Laurențiu, fiul lui Laurențiu, fiul lui Ioan de Mako, ceea ce ne umple de mare durere. Drept aceea poruncim credinței voastre ca, aflând voi cum stau lucrurile cu adevărat, să puneți la popreală cât trebuie pe acel Laurențiu, pentru cele de mai sus, și să-i faceți judecată deplină, iar lucrurile ce i-au fost luate acestui sol să vă îngrijiți să și le capete înapoi fără pagubă, și pe pomenitul sol, dacă poate scăpa cu viață, să-l țineți cu hrană și doftorii și să-l luați în paza voastră.

Dat la Debrețin, în a cincisprezecea zi după sărbătoarea fericitului mucenic Gheorghe.

<Pe verso:> Credincioșilor săi, magistrilor Nicolae și Petru Hym, amândurora și nobilei doamne, soția magistrului Benedict, fiul lui Pavel, fiul lui Hym, fost ban, comite de Timiș.

Arh. Naț. Magh., Dl. 56 475.

Copie simplă sec. XIX; orig. pierdut.

EDIȚII: *Ortvay*, I, p. 115-116 (cu data greșită: <1366-1374> mai 8).

REGESTE: *Kállay*, II, p. 130, nr. 1560 (cu data greșită: <1365-1374> mai 8).

¹ Argumentarea datării în: *Századok*, 5/1983, p. 934-935; Holban, *Din cronica ...*, p. 205.

² Astfel în text.

³ Probabil greșit, în loc de *admodum*.

238 1373 mai 8 (*octavo die termini prenotati = octavas festi beati Georgii martiris*), Vișegrad

Emeric, palatinul Ungariei, amână din nou, și anume pe 6 octombrie (*octavas festi beati Mychaelis archangeli*), judecarea pricinii dintre Dominic, episcopul de Oradea (*Waradiensis*) - asupra căruia a trecut această pricină din cauza morții episcopului Dumitru, înaintașul său -, și Dominic, fiul lui Ioan, fiul lui Ladislau de

Warda, cu privire la o hotărnicire de moșie. Amânarea s-a făcut în urma unui ordin scris al regelui, înfățișat de episcop. În însemnarea judiciară de pe verso se arată, între altele, că la noua dezbatere - la octavele Sf. Mihail (6 octombrie) - pârâșul (episcopul) a fost reprezentat de Ioan diacul (*Litteratns*), care s-a înfățișat cu scrisoare de împuternicire din partea regelui.

Arh. Naț. Magh., Dl. 77 547.

Orig., hârtie, cu pecete de închidere.

EDIȚII: *Zichy*, III, p. 496.

239

1373 mai 10, Avignon

Carissimo in Christo filio Ludouico, regi Ungarie illustri, salutem etc.

Regie¹ celsitudini reseramus, quod ultra ea, de quibus tue serenitati per alias literas nostras scribimus, dilecti filii Vratislaus Catonis, prepositus ecclesie Transiluanensis, et nobilis vir Nicolaus, comes de Wng, ambaxiatores tui, latores presentium, nobis quedam exposuerunt ex parte serenitatis eiusdem, super quibus eis responsum dedimus prout secundum deum putavimus convenire et prout ipsi ambaxiatores regie magnitudini referre poterunt² oraculo vive vocis.

Datum Avinione, VI Idus Maii, anno tercio.

Praiubitului fiu întru Hristos, Ludovic, ilustrul rege al Ungariei, mântuire etc.

Încunoștiințăm¹ regeasca ta înălțime că, în afară de acele <lucruri>, despre care scriem Luminăției tale în altă scrisoare a noastră, iubiții fii: Vratislau al lui Cato, prepozitul bisericii Transilvaniei, și nobilul bărbat Nicolae, comite de Ung, solii tăi, aducătorii celei de față, ne-au arătat din partea ta unele <lucruri>, cu privire la care le-am dat un răspuns așa după cum am socotit că se cade întru Domnul și după cum acei soli au putut să dea seama maiestății regale prin viu grai <etc>.

Dat la Avignon, în a șasea zi a idelor lui mai, în anul al treilea.

Arh. Vat., Reg. Vat. 269, fol. 44r. Fotocopie la Inst. de Ist. Cluj-Napoca/1373.

Orig., hârtie.

EDIȚII: *Archiv*, XXIV, p. 598, nr. 16.

REGESTE: *T&rt. Tar.*, 1895, p. 75, nr. 181; *DRH-C*, X, p. 311, nr. 306 (ambele cu data greșită: 1355 mai 10).

¹ Urmează formule stereotipe de cancelarie.

² Astfel în text.

240

1373 mai 15, Avignon

<Gregorius episcopus etc> venerabili fratri archiepiscopo Strigoniensi, salutem etc. Fidedigno relatu dolenter accepimus, quod nonnulli de tua diocesi Strigoniensi deum non habentes pre oculis, et eorum saluți cupiditatem temere preferentes ac favendo hostibus catholice fidei, fideles et ipsam fidem detestabiliter

impugnantes, arma, ferrum et alia, quibus crudeles et infideles Sarraceni appellati Turchi Christianos impugnant, ipsis Turchis seu Walchis¹ scismaticis, aut aliis ea portantibus eisdem Turchis vendere seu deferre et destinare presumunt in animarum suarum et eorundem fidelium gravissimum detrimentum.

Cum itaque talia committentes singulis annis in cena domini per nos et predecessores nostros Romanos pontifices sint publice in palacio apostolico, presente multitudine copiosa fidelium, excommunicationis et anathematis vinculo innodati, fraternității tue per apostolica scripta mandamus, quatenus per te vel alium seu alios de nominibus eorum, qui talia commiserunt, aut forsán committent imposterum, te informans, eos, de quorum nominibus tibi constiterint nominatim, alios vero in genere excommunicatos et anathematizatos fore studeas nunciare, ac nominatos huiusmodi mandes et facias a Christi fidelibus arcus evitári, contra eos et participantes cum ipsis huiusmodi sentencias aggravando, prout videris expedire.

Datum Avinione, Idibus Maii, anno tercio.

Eodem modo venerabili fratri... episcopo Transilvano.

<Grigore episcopul etc> venerabilului frate², arhiepiscopul de Strigoniú, mântuire etc.

Dintr-o dare de seamă, vrednică de crezare, am aflat cu durere, că unii din dieceza ta de Strigoniú, neavând pe Dumnezeu înaintea ochilor și, punând nechibzuit lăcomia mai presus de mântuirea lor, sprijinind pe dușmanii credinței catolice și lovind în chip vrednic de osândă în credincioși și chiar în credință, cutează, spre marea pagubă a sufletelor lor și a numiților credincioși, să vândă, să ducă și să trimită turcilor și românilor schismatici sau altora care le duc aceluiași turci, arme, fier și alte lucruri, cu care cruzii și necredincioșii saraceni numiți turci lovesc în creștini.

Deoarece, așadar, cei care săvârșesc asemenea fapte sunt legați, prin lanțul afuriseniei și anatemei în fiecare an în joia mare obștește în palatul apostolic, în fața mulțimii de credincioși de către noi și de către pontifii romani, înaintașii noștri, poruncim prin scrisoare apostolică, Frăției tale ca, să cauți, fie prin tine însuși sau prin altul sau alții, a afla numele acelor care au săvârșit astfel de fapte sau care le vor săvârși poate pe viitor și să te silești să vestești ca afurisiți și blestemați pe nume pe aceia, ale căror nume le vei fi aflat neîndoios, iar pe ceilalți <ca afurisiți și blestemați> îndeobște, poruncind și spunând ca acești <afurisiți> pe nume să fie ocoliți cu strășnicie de credincioșii întru Hristos, mai înăspriind încă împotriva lor și a celor ce se amestecă cu dânșii aceste osânde, după cum vei găsi cu cale.

Dat la Avignon, la idele lui mai, în al treilea an.

în același fel: venerabilului frate ... episcopului Transilvaniei³.

Arh. Vat., Reg. Vat. 265, fol. 51r. Fotocopie la Inst. de Ist. din Cluj-Napoca/1373.

Orig., hârtie.

EDIȚII: Theiner, *Mon. Hist. Hung.*, II, 139; Hurmuzaki-Densușianu, I/2, p. 207; Tăutu, *Acta Gregarii papae XI*, p. 131.

¹ Astfel în original.

² Toma al III-lea, 1367-1375.

³ Dumitru, 1369-1376.

Nos, Ladizlaus, viceuoyuoda Transsiluanus, memorie commendamus per presentes quod octavo die octavarum festi beati Georgii <martiris nune proxime preteriti ... Petro, filio Georgii>¹ de Zenthuan et Ladislao, filio Emerici de Ernye, in causam attractis, ad nostram personaliter accedentibus presenciam, quedam litteralia instrumenta capituli ecclesie Transsiluane <nobis presentassent et exhibuissent ... petens nos ut eadem in nostris litteris transseribi et transsumpti faceremus, quarum tenor talis est:>². <Urmează actul capitului din Alba Iulia, din 2 mai 1373, nr. 234.>.

Quarum litterarum exhibicionibus factis, cum nos easdem partes in eo utrum predictam composicionariam unionem modo quo supra inter partes factam velint observare vel ne, auctoritate nostra iudiciaria requisitos habuissemus, ad nostram legitimam requisicionem <...>³ sessivo ipsam composicionariam unionem in facto medietatis possessionis Gyakus nuncupate, prout tenor litterarum ipsius ecclesie Transsiluane rescipcionalium continet, modo superius declarato, inter ipsos factam, retractare, sed ipsam firmiter et inviolabiliter et absque ulla variacione observare velle spopondentes assumpserunt partes prenominate. In quorum omnium premissorum <testimonium>⁴ eisdem presentes litteras nostras patentes duximus concedendas.

Datum in Sancto Emerico, octavo die termini prenotati, anno domini M^{mo} CCC^{mo} LXX⁻¹⁰ tercio.

Noi, Ladislau, vicevoievodul Transilvaniei, facem cunoscut prin scrisoarea de față că în a opta zi a octavelor de curând trecute ale sărbătorii fericitului mucenic Gheorghe⁵, venind înaintea noastră pârații, Petru, fiul lui Gheorghe de Sântioana și Ladislau, fiul lui Emeric de Ernea, ne-au arătat și ne-au înfățișat un act scris al capitului bisericii Transilvaniei, cerându-ne ca să punem să fie trecut în scrisoarea noastră sub formă de transcris și transumpt, al cărui cuprins este acesta: <Urmează actul capitului din Alba Iulia, din 2 mai 1373, nr. 234>.

După ce s-a făcut arătarea acestei scrisori, întrucât noi am cerut, în temeiul autorității nostre judecătorești, acelor părți <să ne spună>, dacă vor să respecte sau nu, sus-zisa legătură de împăciuire care s-a făcut între părți în chipul <arătat> mai sus la cererea noastră legiuită, <acele părți ... ne-au răspuns că nu vor> să retragă acea legătură de învoială, cu privire la jumătatea moșiei numite Giacăș, făcută între ei în felul arătat mai sus, așa cum este cuprins în scrisoarea de răspuns a acelei biserici a Transilvaniei, ci părțile sus-numite s-au obligat făgăduindu-și că vor să respecte <aceia legătură> cu tărie și nestrămutat și fără nici o schimbare. În amintirea tuturor celor de mai sus, am hotărât să le hărăzim acelora scrisoarea noastră deschisă de față.

Dat la Sântimbru, în a opta zi a sorocului sus-zis, în anul Domnului o mie trei sute șaptezeci și trei.

Arh. Naț. Magh., Dl. 30 709. Fotocopie la Inst. de Ist. Cluj-Napoca/1373.

Orig., hârtie, în stare deteriorată și cu pete de umezeală, cu urme de pecete aplicată pe verso.

¹ Pată de umezeală cea 15 cm; întregit în parte pe baza contextului.

² Pată de umezeală cea 17 cm; întregit în parte pe baza contextului.

³ Pată de umezeală cea 3 cm.

⁴ Pată de umezeală cea 1 cm; întregire probabilă.

⁵ 8 mai.

<Gregorius episcopus etc>, dilecto filio Paulo, electo Tiniensi, salutem etc.

Apostolatus officium etc. Sane ecclesia Tiniensi ex eo vacante, quod nos hodie venerabilem fratrem nostrum Nicolaum Cenadiensem, tune, Tiniensem episcopus, Hcet absentem a vinculo, quo ipsi ecclesie Tiniensi, cui tune preerat, tenebatur, de fratrum nostrorum consilio et apostolice potestatis plenitudine absolventes, ipsum ad ecclesiam Cenadiensem tune pastore carentem auctoritate apostolica duximus transferendum preficiendo ipsum diete Cenadiensi ecclesie in episcopum et pastorem, nos ad provisionem ipsius ecclesie Tiniensis celerem et felicem, ne longe vacationis detrimenta subiret, paternis et sollicitis studiis intendentes post deliberationem, quam de preficiendo eidem Tiniensi ecclesie personam utilem et etiam fructuosam cum fratribus nostris habuimus diligentem, demum ad te prepositum ecclesie Cibiniensis Transilvanensis diocesis in sacerdotio constitutum, cuius de literarum scientia, vite munditia, honestate morum, spiritualium providentia et temporalium circumspectione et aliis multiplicium virtutum donis apud nos fide digna testimonia perhibentur, direximus oculos nostre mentis.

Quibus omnibus debita meditatione pensatis de persona tua nobis et eisdem fratribus nostris et dictorum tuorum exigentiam meritorum accepta eidem Tiniensi ecclesie de ipsorum fratrum consilio auctoritate apostolica providemus, teque **iii** preficimus in episcopum et pastorem, curam et administrationem ipsius ecclesie Tiniensis tibi in spiritualibus et temporalibus plenarie comittendo in illo, qui dat gratias et largitur premia, confidentes, quod dicta Tiniensis ecclesia sub tuo feliei regimine gratia tibi assistente divina prospere dirigetur et salubria dante domino in eisdem spiritualibus et temporalibus suscipiet incrementa. Quocirca discretioni tue per apostolica scripta mandamus, quatenus impositum tibi a domino onus regiminis diete Tiniensis ecclesie suscipiens reverenter sic te in eius cura salubriter exercenda diligentem exhibeas et etiam fructuosum, quod ecclesia ipsa gubernatori provideo et fructuoso administratori gaudeat se commissam, tuque preter eterne retributionis premium nostram et apostolice sedis benedictionem et gratiam exinde uberius consequi merearis.

Datum Avinione, XVII. Kalendas Junii, pontificatus nostri anno tertio.

In eodem modo venerabili fratri ...' Arhiepiscopo Spalatensi, dilectis filiis capitulo et universis vasallis ecclesie Tiniensis, clero et populo civitatis et diocesis Tiniensis, neenon carissimo in Christo filio Ludovico, regi Ungarie illustri.

<Grigore episcopul etc> iubitului fiu Pavel, <episcop> ales de Knin, mântuire etc.

Slujba păstoriei apostolice etc. în adevăr, ajungând biserica de Knin vacantă, prin faptul că noi, dezlegându-l azi, după sfatul fraților noștri <și> din plinătatea puterii noastre apostolice, pe venerabilul nostru frate, Nicolae de Cenad, pe atunci episcop de Knin, deși în lipsa lui, de legătura care îl ținea de numita biserică de Knin, în fruntea căreia se afla atunci, am hotărât, în temeiul puterii noastre apostolice să-l mutăm la biserica de Cenad, care era atunci lipsită de păstor, punându-l ca episcop și păstor în fruntea pomenitei biserici de Cenad; noi, gândindu-ne cu părintească și plină de grijă râvnă, la numirea grabnică și norocoasă <a unui episcop> la acea biserică de Knin, pentru ca ea să nu îndure neajunsurile unei preaîndelungate văduviri, după chibzuirea pe care am avut-o cu <toată> luarea aminte cu frații noștri, spre a pune în fruntea numitei biserici de Knin o față <bisericească> aducătoare de folos și un bun gospodar, în cele din urmă ne-am îndreptat ochii minții noastre spre tine, prepozitul bisericii de Sibiu, din dieceza Transilvaniei <ce este> rânduit preot, despre a cărui știință de carte, curăție a vieții, purtări pline de cuviință, purtare de grijă întru cele duhovnicești și băgare de seamă întru cele lumești și alte multe daruri ale vredniciei tale, au ajuns la noi mărturii vrednice de crezare.

Cumpănind toate acestea cu cuvenita luare aminte, noi, după sfatul numiților noștri frați și în temeiul puterii noastre apostolice, te numim pe tine, care - pentru că așa cer pomenitele tale vrednicii - ești pe placul nostru și al fraților noștri, și te punem în fruntea numitei biserici de Knin, ca episcop și păstor, încredințându-ți pe deplin grija și gospodărirea bisericii de Knin, atât în cele duhovnicești, cât și în cele lumești, fiind încredințați întru acela care hărăzește milostivirile și dăruiește răsplățile că, sub norocoasa ta cărmuire, pomenita biserică de Knin, cu ajutorul harului dumnezeesc, va fi îndrumată cu bine și că va da Dumnezeu să primească spor bun întru cele duhovnicești, precum și întru cele lumești. Drept aceea, prin scrisoarea apostolică, poruncim Chibzuinței tale că, luând cucernic asupra-ți sarcina păstoririi pomenitei biserici de Knin, pusă de Dumnezeu pe umerii tăi, să te arăți atât de harnic și atât de spornic în grija ce o vei desfășura cu bine în folosul ei, încât acea biserică să se bucure că a fost încredințată unui cărmuitor chibzuitor și rodnic, iar tu prin aceasta să te învrednicești a dobândi și mai din belșug pe lângă dobânda veșnicei răsplăți, și binecuvântarea și milostivirea noastră cât și a scaunului apostolic.

Dat la Avignon, în a șaptesprezecea zi înainte de calendele lui iunie, în al treilea an al păstoriei noastre.

În același fel: venerabilului frate Ugolin, arhiepiscopul de Spalato, iubiților fii, capitulului și tuturor supușilor bisericii din Knin, clerului și poporului din orașul și dieceza de Knin, precum și Preascumpul întru Hristos fiu Ludovic, slăvitul rege al Ungariei.

Arh. Vat., Reg. Vat.

Orig., perg.

EDIȚII: Theiner, *Mon. Slav. Merid.*, I, p. 286; *Ub.*, II, p. 404-405.

¹ Gemipunctus pentru *Hugolinus*, arhiepiscop de Spalato (1349-1388).

<Gregorius episcopus etc> universis Christi fidelibus, presentes litteras inspecturis, salutem etc.

Licet is, de cuius munere venit ut sibi a fidelibus suis digne et laudabiliter serviatur, de habundancia¹ pietatis sue, que merita supplicum excedit et vota, bene servantibus sibi maiora retribuat, quam valeant promereri, nichilominus tamen desiderantes domino reddere populum acceptabilem et bonorum operum sectatorem, fideles Christi ad complacendum ei quasi quibusdam allectivis muneribus, indulgentiis videlicet et remissionibus invitamus, ut exinde reddantur divine gracie aptiores.

Cupientes itaque, ut ecclesia monasterii sancte Anne Waradiensis, in qua moniales sub perpetua clausura manentes, deservunt deo laudabiliter in divinis, que reparacione indiget, congruis honoribus frequententur, ac eciam reparetur, et ut Christi eo libentius causa devocionis confluant ad eandem et ad reparacionem huiusmodi manus promptius porrigant adiutrices, quo ex hiis ibidem dono celestis gracie conspexerint se refectos, de omnipotentis dei misericordia et beatorum Petri et Pauli apostolorum eius auctoritate confisi, omnibus vere penitentibus et confessis, qui in Nativitatis, Circumcisionis, Epiphanie, Resurreccionis, Ascensionis, Corporis domini nostri Iesu Christi ac Pentecostes, necnon in Nativitatis, Annunciacionis, Purificacionis et Assumpcionis beate Mărie virginis, et Nativitatis beati Johannis baptiste, dictorum apostolorum Petri et Pauli, et sancte Anne, ac ipsius ecclesie dedicacionis festivitatis, et in celebritate Omnium sanctorum, necnon per ipsarum Nativitatis, Epiphanie, Resurreccionis, Ascensionis et Corporis domini, ac Nativitatis, Assumpcionis beate Mărie, Nativitatis beati Johannis, et Petri et Pauli apostolorum predictorum festivitatum octavas, et per sex dies dictam festivitatem Pentecostes immediate sequentes ecclesiam ipsam devote visitaverint annuatim, et ad reparacionem predictam manus porrexerint adiutrices, singulis videlicet festivitatum et celebritatis ac octavarum ipsarum et sex dierum predictorum diebus, quibus ecclesiam ipsam visitaverint et manus porrexerint, ut prefetur, centum dies de iniunctis eis penitentiis misericorditer relaxamus, presentibus post decennium minime valituris. Volumus autem, quod si aliis visitantibus dictam ecclesiam seu ad fabricam ipsius ecclesie manus porrigentibus adiutrices, aut alias inibi pias elemosinas erogantibus aliqua indulgentia imperpetuum vel ad certum tempus nondum lapsum duratura auctoritate apostolica fuerit concessa, huiusmodi presentes littere nullius existent roboris vel momenti.

Datum Auinione XVI. Kalendas lunii, anno tercio.

Grigore episcopul etc, tuturor credicioşilor întru Hristos care vor vedea scrisoarea de faţă, mântuire etc.

Deşi acela, din al cărui har se face să se aducă o slujbă de credincioşii săi cu râvnă şi în chip vrednic de laudă, dăruieşte din prisosul dragostei sale, care întrece vredniciile şi dorinţele celor care-l roagă, răsplăţi mai mari acelora care-l slujesc bine decât acelea de care se pot ei face vrednici, totuşi noi, dorind să facem norodul mai plăcut Domnului şi mai râvnitor după fapte bune, îmbiem pe credincioşii întru Hnstos, prin daruri oarecum ademenitoare - adică prin iertări şi îngăduinţe - să se racâ mai plăcuţi lui, pentru că astfel să ajungă mai vrednici de milostivirea lui.

Dorind, aşadar, ca biserica mănăstirii Sfintei Ana din Oradea - în care maicile, trăind în schimnicie, slujesc de-a pururea lui Dumnezeu întru cele dumnezeieşti în chip vrednic de laudă - să fie cinstită, cu cinstea cuvenită ei, şi să fie totodată dreaşă, având nevoie a fi dreaşă şi pentru ca <credincioşii> întru Hristos să se adune la ea spre închinare cu atât mai bucuros şi să întindă, pentru dregerea ei, mâini cu atât mai ajutătoare, cu cât de pe urma acestor <fapte> se vor vedea acolo îndestulaţi prin darul milostivirii cereşti, noi, din îndurarea atotputernicului Dumnezeu şi prin puterea fericităilor lui apostoli Petru şi Pavel, ne milostivim să iertăm, din pocăinţa ce le-a fost dată, o sută de zile, tuturor celor ce se pocăiesc şi se mărturisesc cu adevărat şi care la <sărbătorile>: Crăciunului, Tăierii împrejur, Bobotezei, Paştilor, înălţării Domnului, Corpus Christi şi a Rusaliilor, precum şi a Naşterii fecioarei Măria, a Bunei Vestiri, a întâmpinării Domnului şi a Adormirii fericitei fecioare Măria, a Naşterii fericitului Ioan botezătorul, a zişilor Apostoli Petru şi Pavel şi a Sfintei Ana, cât şi la sărbătorirea hramului acelei biserici, precum şi la sărbătoarea Tuturor sfinţilor şi, de asemenea, la octavele pomenitelor sărbători ale Crăciunului, Bobotezii, Peştilor, înălţării la cer, Corpus Christi şi a Naşterii şi Adormirii fericitei Măria, a Naşterii lui Ioan Botezătorul, a <apostolilor> Petru şi Pavel şi în cele şase zile nemijlocit următoare după zisa sărbătoare a Rusaliilor, vor cerceta cu evlavie acea biserică şi vor întinde mâini ajutătoare pentru pomenita dregere, adică, pentru fiecare zi a acelor sărbători şi slujbe şi pentru fiecare octavă, cât şi pentru fiecare din cele şase zile <după Rusalii> în care vor veni în fiecare an cu evlavie la acea biserică şi vor întinde, cum se spune mai sus, mâini <ajutătoare>; iar scrisoarea de faţă nu va mai avea nici o putere după zece ani. Voim însă că, dacă <sunt unii care> cercetează zisa biserică şi dau mână de ajutor la zidirea acelei biserici ori fac acolo vreo milostenie şi <cărora> li s-a dat, prin puterea apostolică, vreo indulgenţă pe veci sau care va să dăinuiască pentru un anume răstimp ce nu s-a scurs încă, <pentru unii ca aceştia> scrisoarea de faţă să n-aibă nici o putere şi nici o însemnătate.

Dat la Avignon, în a şaisprezecea zi înainte de calendele lui iunie, în al treilea an.

Arh. Vat., Reg. Vat. 265, fol. 47.

Orig.

EDIȚII: Thciner, *Mon. Hung. Hist.*, II, p. 139-140.

¹ Astfel în ediție.

244 1373 mai 22 (*die dominicaproxima ante dies Rogaciones*), Vișegrad

Emeric <Lackfi>, palatinul Ungariei, cere capitlului din Oradea (*Waradiensis*) să-și trimită omul de mărturie, în fața căruia omul palatinului să cerceteze plângerea lui Leukus zis Lengyel¹ de Nagysemjen (*Nagsemien*).

Arh. Naț. Magh., Dl. 52 213. Xerocopie la InsL de Ist. Cluj-Napoca/1373.

Orig., hârtie, cu fragmente de pecete de închidere.

REGESTE: *Kállay*, II, p. 166, nr. 1705.

¹ în pricina arătată în doc. nr. 245.

Emeric <Lackfi>, palatinul Ungariei, poruncește comitelui, vicecomitelui și juzilor din comitatul Satu Mare (*comiți vel vicecomiti et iudicibus nobilium comitatus Zathmar*) să cerceteze plângerea lui Leukus zis Lengyel de Nagysemjen (*Nagysemien*) împotriva unor slujitori ai lui Gheorghe, fiul lui Ioan, fiul lui Briccius de Bător, care i-au furat din herghelie un armăsar bălan în preț de 100 de florini și 12 iepe și i-au dus mai întâi la Feyrthou, de aici la Bător și apoi la Turulung (*Turiterebes*) și acolo i-au vândut cu ajutorul slujbaşului Albert de Jank.

Arh. Naț. Magh., Dl. 52 214. Xerocopie la Inst. de Ist. Cluj-Napoca/1373.

Orig., hârtie, cu urme de pecete de închidere.

REGESTE: *Kállay*, II, p. 166, nr. 1704.

Nos, Nicolaus, ecclesie Orodyensis prepositus, ac magister Mychael, filius Cybak, presentibus et futuris notificamus quod, quia universi populi seu iobagiones de Magyarapacha et de Tothapacha, nobis² occasione collecte domini regis anni presentis, nobis centum et quadraginta duos florenos aureos persolverunt, ideo ipsos super dictis centum et quadraginta duobus florenis aureis commisimus expeditos, vigore presencium mediante.

Datum in Mezeusomlyo, sabbato proximo post festum Ascensionis domini, anno domini M^{""} CCC^{mo} <LXX^{mo} tercio>'.

Noi, Nicolae, prepozitul bisericii din Arad, și magistrul Mihail, fiul lui Cybak, aducem la cunoștința celor de acum și viitori că, deoarece toți oamenii sau iobagii din Opațița Ungurească și din Opațița Slavă, pentru anul de față ne-au plătit nouă, cu prilejul <străngerii> dării domnului <nostru> regele o sută patruzeci și doi de florini de aur, de aceea, prin puterea <actului> de față, îi socotim descărcați de acei o sută patruzeci și doi de florini de aur.

Dat la Șemlac, în sâmbăta după sărbătoarea înălțării Domnului, în anul Domnului o mie trei sute șaptezeci și trei.

Arh. Naț. Magh., Dl. 52 216. Fotocopie la Inst. de Ist. Din Cluj-Napoca/1373.

Orig., hârtie, cu urmele a două peceti de închidere.

EDIȚII: Pesty, *Krasso*, III, p. 124.

REGESTE: *Kállay*, II, p. 166, nr. 1707.

¹ Azi documentul este rupt.

² De prisos, astfel în document.

Dilecto filio et nobili viro Emmerico¹, woyuoda² militi Transiluanensi, capitaneo certe gentis armigere Ungarorum in partibus Italie, salutem etc.

Cum venerabiles fratres nostros Jacobum, archiepiscopum Ydrontinum, et Gu'ïelmum, episcopum Urbinatum, apostolice sedis nuncios ad partes Italie pro

certis arduis negociis presencialiter destinaverimus ac eis aliquis iniunxerimus tibi pro parte nostra referenda; nobilitatem tuam rogamus et hortamur attente, quatenus pro nostra et apostolice sedis reverenda eisdem nunciis et eorum cuilibet in hiis, que ex parte nostra tibi dicent, adhibere velis plenam fidem.

Datum ut supra. <Datum apud Pontem Sorgie, Avinionensi diocesis, IUI. Idus Junii, anno tercio.>

Iubitului fiu, nobilului bărbat Emeric, voievodului ostaș al Transilvaniei, căpitanului unei oști ungurești din părțile Italiei, mântuire etc.

Deoarece trimitem acum pe frații noștri Iacob, arhiepiscopul de Otranto, și pe Guilelm, episcopul de Urbino, ca trimiși ai scaunului apostolic în părțile Italiei, pentru niște treburile arzătoare și le-am poruncit ca să-ți spună din partea noastră anumite <lucruri>, rugăm și îndemnăm cu luare aminte Noblețea ta, ca, din cinstire față de noi și față de scaunul apostolic, să binevoiești a da deplină crezare acestor trimiși și fiecăruia din ei, cu privire la lucrurile pe care ți le vor spune din partea noastră.

Dat ca și mai sus. <Dat la Pont-de-Sorgues, din dieceza Avignon, în a patra zi a calendelor lui iunie, în anul al treilea>.

Arh. Vat., Reg. Vat. 269, fol. 176v-177r. Fotocopie la Inst. de Ist. Cluj-Napoca/1373.

Orig., hârtie.

EDIȚII; *Archiv*, XXIV, p. 598, nr. 17 (cu data greșită: 1373 iunie 2).

¹ Corect: *Stephano*. Din 2 noiembrie 1372, Ștefan Lackfi este voievod al Transilvaniei în locul fratelui său Emeric.

² Astfel în document.

248 1373 iunie 10 (*feria sexta proxima postfestum Penthecostes*), **Vișegrad**

Ludovic I, regele Ungariei, adevărește că Ștefan, fiul lui Ioan, fiul lui Dionisie de Kulche, și unchiul săi după tată, Nicolae și Mihail, omorând din nebagare de seamă pe Nicolae de Domohida, (*Damanhyda*), fiii lui Dionisie: Ioan, Nicolae, Mihail, Andrei și Iacob au dat niște moșii ale lor din Ungaria lui Nicolae și Mihail, fiii victimei. Dar sus-zisul Ștefan, obținând de la rege răscumpărarea acelor moșii, sub forma unui act autentic, acesta, la cererea fiilor celui ucis, a fost revocat și anulat tot de rege. În ciuda acestui fapt, fiul lui Ioan, amestecându-se în proces în temeiul aceluiași act împotriva lui Nicolae și Mihail, fiii celui ucis, fusese osândit la o amendă, pe care însă regele a anulat-o, achitându-l pe Ștefan.

Arh. Naț. Magh., DI. 70 557. Xerocopie la Inst. de Ist. Cluj-Napoca/1373.

Transumpt în actul lui Emeric, palatinul Ungariei, din 12 iulie 1373, nr. 260.

REGESTE: *Lev. Kdzl*, 1946, p. 60, nr. 10.

249 1373 iunie 12 (*in diefesti Sonete Trinitatis*), **Oradea**

Dominic, episcopul de Oradea (*Waradiensis*), stabilește anumite îndatoriri și rânduieli referitoare la obligațiile clerului din capitol față de respectarea orelor de liturghie, de rugăciuni, desfășurarea acestora. De asemenea sunt stabilite pedepsele pentru cei ce încalcă aceste reguli.

250

1373 iunie 16 (*infesto Corporis Christi*), Agria

Capitulul din Agria (*Agriensis*), la porunca lui Ludovic I, regele Ungariei (din 20 aprilie 1373), adeverește punerea lui Nicolae, fiul lui Grigore de Domozlou, cornițele comitatului Heves, în stăpânirea mai multor moșii din Ungaria. Ca oameni de mărturie ai capitulului, sunt menționați, printre alții, Benedict de Pâncota (*Pancota*) și Mihail de Tarcea (*Tarcha*).

Arh. Naț. Magh., Dl. 24 685. Fotocopie la Inst. de Ist. Cluj-Napoca/1373.

Orig., pergament.

251

1373 iunie 18, Vișegrad

Lodouicus, dei gratia rex Ungarie, Polonie, Dalmatie etc.

Fidelități vestre damus in mandatis quatenus in casu quo magister Dominicus, filius < ... >¹ de Beregzow, clausuras molendinorum suorum in fluvio Temesiensi decurrencium, ad nostrum littera<torium mandatum presencium>², noluerit facere <remove>³, tune vos removeatis et securum transitum pro navibus < ... > et faciatis, contradictione dicti magistri Dominici non obstante. Aliud non facturi.

Datum in Vissegrad, tercio die festi Corporis Christi, anno eiusdem Millesimo CCC^{mo} LXX^{mo} tercio.

<Pe verso, de aceeași mână:> Fidelibus suis iudici, iuratis <ceterisque> civibus ac hospitibus de Temesvar.

<Sub pecete:> Relacio domini Benedicti <...>.

Ludovic, din mila lui Dumnezeu, regele Ungariei, Poloniei, Dalmației etc.

Poruncim Credinței voastre ca, în împrejurarea în care magistrul Dominic, fiul lui <....> de Beregsăul Mare, nu va voi, la porunca noastră scrisă a <scrisorii> de față, să pună să se înlăture stăvilarele morilor sale de pe cursul râului Timiș, atunci voi să le înlăturați și să asigurați trecerea fără teamă pentru navele <....>, fără a ține seama de împotrivirea zisului magistru Dominic. Altfel să nu faceți.

Dat la Vișegrad, în a treia zi a sărbătorii *Corporis Christi*, în anul aceluiași o mie trei sute șaptezeci și trei.

<Pe verso, de aceeași mână:> Credincioșilor săi, juzilor, juraților, celorlalți orașeni și oaspeți din Timișoara.

<Sub pecete:> Darea de seamă a domnului Benedict <...>.

Arh. Naț. Magh., Dl. 41 906. Fotocopie la Inst. de Ist. Cluj-Napoca/1373.

Orig., hârtie, cu urme de pecete de închidere pe verso.

¹ Pată de umezeală, 1 cm.

² Pată de umezeală 3 cm; întregire după context.

³ Pată de umezeală 2,5 cm; întregire după context.

⁴ Pată de umezeală 3 cm.

<Nos>', conventus monasterii beate Mărie virginis de Kulusmonustra, omnibus Christi fidelibus, tam presentibus quam futuris, presentem paginam inspecturis, salutem in domino sempiternam.

Ad universorum notitiam, tam presentium quam futurorum harum testimonio volumus pervenire quod Blasio et Johanne, filiis Bako de Patha, ab una parte, ex altera vero Petro, filio Nicolai, sororio eorundem Blasii et Johannis, pro se personaliter et pro nobila domina consorte sua, Margaretha vocata, filia videlicet predicti Bakou², coram nobis personaliter constitutis per eosdem Blasium et Johannem, filiis Bako, nobis propositum et confessum extitit, pariter et relatum, ministerio vive vocis, quod ipsi terciam partem possessionarie portionis ipsorum in predicta possessione Patha vocata, in comitatu de Clus existentis habite, ipsos iure hereditario contingentis, cum omnibus utilitatibus suis, universis pertinentiis, videlicet silvis, nemoribus, pratis seu fenetis, aquis, campis, terris arabilibus, cultis et incultis, ad dictam tertiam partem possessionarie portionis eorum spectantibus, dedissent, donassent et contulissent, ymo dederunt, donaverunt et contulerunt coram nobis prelibate nobili domine, sorori ipsorum uterine, Margarethe vocate, uxori Petri, filii Nicolai predicti, et per eam ipsi Petro, domino et marito eiusdem domine, et per eos suis heredibus, heredumque suorum successoribus, iure perpetuo et irrevocabiliter possidendam, tenendam, pariter et habendam. Ita quod, si ipsi Blasius et Johannes, filii Bako, quod absit, sine herede decedere contingerent, tune diete due portiones eorundem Blasii et Johannis in predicta possessione Patha habite, in ius et proprietatem dictorum Petri, filii Nicolai, et domine consortis eiusdem revolverentur, si vero in presentia eorundem Blasii et Johannis prelibati Petrus, filius Nicolai, sororius, ac domina Margaretha, consors eiusdem, soror ipsorum, sine liberis decedere contingerent, tune predicta tertia pars memorate possessionarie portionis in ius et proprietatem sepedictorum Blasii et Johannis reverteretur.

In quorum omnium premissorum testimonium presentes litteras nostras privilegiales, pendentis sigilli nostri munimine roboratas eisdem duximus concedendas.

Datum in festo N<ativitatis>³ beati Johannis Baptiste, anno domini M^{mo} CCC^{mo} LXX^{mo} tercio.

Noi, conventul mănăstirii fericitei fecioare Măria din Cluj-Mănăştur, tuturor credincioşilor întru Hristos, atât cei de faţă, cât şi din viitor, care vor vedea scrisoarea de faţă, mântuire veşnică întru Domnul.

Voim să ajungă la cunoştinţa tuturor, atât cei de faţă, cât şi din viitor, prin puterea mărturie de faţă, că, venind înşişi înaintea noastră, pe de o parte, Blasiu şi Ioan, fiii lui Bako de Pata, iar pe de alta Petru, fiul lui Nicolae, cumnatul aceloraşi Blasiu şi Ioan, pentru sine însuşi şi pentru nobila doamnă, soţia sa, numită Margareta, adică fiica numitului Bako, prin aceşti Blasiu şi Ioan, fiii lui Bako, ni s-a spus şi mărturisit şi, totodată, ni s-a arătat prin viu grai că ei înşişi au dat, au dăruit şi au hărăzit a treia parte a părţilor lor de moşie avute în sus-zisa moşie numită

Pata, aflată în comitatul Cluj, ce ține de dreptul lor de moștenire, cu toate foloasele sale <și> cu toate cele ce țin de ele, adică cu păduri, dumbrăvi, râuri sau fânețe, ape, câmpii, pământuri de arătură, lucrute sau nelucrute, ce țin de zisa treime a părților lor de moșie, ba chiar dau, dăruiesc și hărăzesc în fața noastră pomenitei nobile doamne numită Margareta, sora lor după mamă, soției sus-zisului Petru, fiul lui Nicolae, și prin ea însuși lui Petru, domnul și soțul acestei doamne, și prin ei moștenitorilor lor și urmașilor moștenitorilor lor, să o stăpânească, să o țină și să o aibă cu drept veșnic și nestrămutat. Astfel însă, dacă s-ar întâmpla ca - Doamne, ferește! - acești Blasiu și Ioan, fiii lui Bako, să moară fără moștenitori, atunci zisele două părți ale aceluiași Blasiu și Ioan, avute în sus-zisa moșie Pata, să revină în dreptul de proprietate a zișilor Petru, fiul lui Nicolae și al doamnei, soției sale; dacă însă s-ar întâmpla ca, trăind acești Blasiu și Ioan, numiții Petru, fiul lui Nicolae, cumnatul și doamna Margareta, soția acestuia, sora lor, să moară fără copii, atunci sus-zisa treime a pomenitei părți de moșie să revină în dreptul și proprietatea des-pomeniților Blasiu și Ioan. Spre mărturia tuturor celor de mai sus, am încuviințat să se dea acesteia scrisoarea noastră privilegială, întărită cu puterea peceții noastre atârinate.

Dat în sărbătoarea Nașterii fericitului Ioan Botezătorul, în anul Domnului o mie trei sute șaptezeci și trei.

Arh. Naț. Magh., Dl. 41 907. Fotocopie la Inst. de Ist. Cluj-Napoca/1373.

Orig., perg., pecetea atârnată pierdută.

¹ Loc lăsat gol pentru inițială.

² Astfel în orig.

³ Pată de umezeală 0,5 cm; întregit după sens.

253

1373 iunie 29 (*infesto beatorum Petri et Pauli apostolorum*), Oradea

Capitulul din Oradea (*Waradyensis*) adeverește că la porunca lui Emeric <Lackfi>, palatinul Ungariei, s-a efectuat împărțirea moșiilor între Gheorghe și Ladislau, fiii lui Ioan de Batăr. La împărțirea care a avut loc la 12 iunie (*in octavisfesti Penthecostes, proxime preteriti*) au participat, ca oameni de mărturie, Nicolae diacul (*litterato*), fiul lui Laurențiu de Zyman, ca om al palatinului, și, în partea capitolului, Ioan, concanonic, și Petru, canonic prezbiter al bisericii mici din cetate (*prezbiterum canonicum minoris ecclesie beate virginis in castro tostro*). Cu acest prilej au fost împărțite mai multe moșii¹, printre care Pocs, iflată lângă drumul mare ce vine de la Satu Mare și pe care se percepe vama >*penes magnam viam que veniret de Zathmar* < ... > *in quo tributum zxhigeretur*, Letha, unde se pomenește sesia lui Andrei de Bihor (*Bichor*), Cărei Karul), menționată alături de alte posesii fără locuitori (*quasdam possessiones icnim desertas et habitatoribus destitutas, videlicet Karul, Kysbatur ...*), precum fi moșia Sanislău.

<Redăm în continuare textual partea ce se referă la teritoriul Transilvaniei:>

Item in possessione eorum Zanislow² vocata huiusmodi divisionem inter ipsas fecissent quod medietas plate³ eiusdem possessionis Zanislow² a parte meridionali a fundo Stephani, filii Mychaelis, incipiendo simul cum fundo eiusdem Stephani, omnes fundi seu iobagiones, pergendo versus plagam orientalem usque finem et ab hinc transiret ad aliam partem ipsius plate³ versus plagam septentrionalem ad fundum seu domum Pauli, filii Stephani, simulcum domo eiusdem Pauli tenendo ad plagam occidentalem, omnes fundi et iobagiones usque finem cessissent magistro Georgio prenotato. E converso autem fundus Jacobi dicti Darabos⁴ et dehinc transiret plăteam ad aliam partem versus plagam orientalem et de fine eiusdem platee a domo Andree, filii Petri, simul cum domo eiusdem Andree incipiendo per ordinem et tenendo ad plagam occidentalem ad fundum seu domum Mathey, filii Petri, simul cum domo eiusdem Mathey et abhinc saliret plăteam ad aliam partem ad plagam meridionalem ad fundum seu domum Ladislai Rufi pergendo ad partem⁵ occidentalem usque finem, devenissent magistro Ladislao prenotato <...>.

Datum in festo beatorum Petri et Pauli apostolorum, anno domini M^{m0} CCC^{mo} LXX^{m10} tercio. Viris discretis Philipo⁶ preposito, Emerico lectore, Stephano cantore, Jacobo custode, canonicis ecclesie nostre salubriter existentibus.

De asemenea, au făcut între ei o astfel de împărțire, în moșia lor, numită Sanislău: ca jumătate din ulița acestei moșii Sanislău, începând dinspre miazăzi de la locul lui Ștefan, fiul lui Mihail, împreună cu sesia acestui Ștefan, cu toate sesiile sau iobagii <și> mergând către partea de răsărit până la capăt și de aici se mută la altă parte a acestui loc către miazănoapte, la locul sau casa lui Pavel, fiul lui Ștefan, împreună cu casa acestui Pavel; <de aici> mergând către partea de apus toate locurile și iobagii, până la capăt, au revenit magistrului Gheorghe sus-zis. Iar invers, locul lui Iacob zis Darabus și de aici trece ulița la o altă parte către răsărit, iar de la capătul acestui drum începând cu casa lui Andrei, fiul lui Petru, împreună cu casa acestui Andrei și mergând la locul sau casa lui Matei, fiul lui Petru, împreună cu casa acestui Matei, și de aici sare drumul la o altă parte către miazăzi la locul sau casa lui Ladislau cel Roșu mergând spre apus până la capăt < ... > au revenit magistrului Ladislau sus-scris.

Dat la sărbătoarea sfinților apostoli Petru și Pavel, în anul Domnului o mie trei sute șaptezeci și trei, pe când ființau cu bine chibzuiții bărbați Filip prepozitul, Emeric lectorul, Ștefan cantorul, Iacob custodele, canonici ai bisericii noastre.

Arh. Naț. Magh., Dl. 6 127, Dl 31 106. Fotocopie la Inst de Ist. Cluj-Napoca/1373.

Orig., perg., cu pecete atârnată de șnur de mătase.

Copie de sec. XVIII, Dl. 98 619.

¹ Bător, Venchellew, Lugos, Rakamaz, Beud, Poch, Letha, Odonmonostora, Abrány, Saruarmonastara, Fabianhaza, Eched, Therem, Vállay, Enchench, Illeu, Chekze, Nyrvasvár, Mezoterem, Dusnuk, Lybeu, Cermel, Dedemez, Jakab.

² în Dl. 6 127: *Zanizlo*.

³ Corect: *platee*.

⁴ în Dl. 6 127: *Darabas*.

⁵ Idem: *plagam*.

⁶ Astfel în ambele orig.

<Gregorius episcopus etc> dilectis filiis ...' vicario, ceterisque fratribus ordinis minorum vicarie Bosne, salutem etc.

Inter ceteros ordines in agro militantis ecclesie complantatos ad vestrum ordinem gerentes sincere caritatis affectum, illa vobis libenter concedimus, per que dictus ordo pro divini laude nominis et lucris animarum, quibus insistitis, prosperis successibus affluat, et continuis proficiat incrementis.

Sane, peticio pro parte vestra nuper nobis exhibita continebat, quod licet in partibus Bosne et Wlachie et circa metas Ungarie, in quibus moramini, predicantes infidelibus verbum dei, scismaticos eciam ad viam reducendo catholice veritatis, in civitatibus atque villis, in quibus fideles morantur, singuli sint plebani et rectores ecclesiarum per ordinarios deputati, qui eisdem fidelibus presunt eosque doctrina imbuunt salutari, tamen circa Wlachos scismaticos, quorum nonnulli in pascuis et tentoriis habitant, animalia, quibus habundant, pascendo, curam predicationis seu conversionis non adhibeant, quam vos, ut asseritis, adhibetis eisdem, et magis adhibere cum dei gracia intenditis in futurum, fructum animarum non modicum faciendo; quodque, sicut eadem peticio subiungebat, propter premissa novorum locorum pro vobis receptio et constructio in illis partibus, eciam in terris et locis, in quibus fideles habitant, quamplurimum expediret, quare nobis humiliter supplicastis ut, considerata salute animarum, que ex hoc provenire speratur, vobis in terris, castris seu villis in metis Ungarie circa Sebest et maiorem Wlachiam, ac circa metas Bosne in Absan et in Carbavia, quarumcumque diocesum catholicorum vel scismaticorum existant, loca nova recipiendi, ac in eis oratoria cum cimiteriis et aliis pro vestro ordine necessariis officinis construendi, licenciam tribuere dignemur.

Nos igitur, qui salutem desideramus animarum et ut labor predicationis vestre melius fructificet, vestris supplicationibus inclinati, vobis in partibus seu metis predictis sex loca recipiendi, ac in eis construendi seu construi faciendi, in locis tamen congruis et honestis, in singulis vel eorum singula oratoria cum campanile, campana, cimiterio et aliis necessariis officinis, felicitis recordacionis Bonifacii, pape VIII, predecessoris nostri, per quam inhibetur, ne fratres ordinis mendicantium in aliqua civitate, castro vel villa, seu quocumque alio loco ad mhabitandum domos vel loca quecumque de novo recipere, vel iam recepta mutare presumant absque sedis apostolice licencia speciali, faciente plenam et expressam de inhibitione huiusmodi mencionem, et alia qualibet constitutione apostolica contraria non obstantibus, iuribus tamen parochialium ecclesiarum et cuiuslibet aherius in omnibus semper salvis, plenam et liberam auctoritate apostolica tenore presencium licenciam elargimur, ac insuper fratribus vestris, qui in huiusmodi xkis, ut premititur, construendis pro tempore morabuntur, concedimus, quod gaudere valeant omnibus et singulis graciis, privilegiis, exempcionibus, libertatibus et immunitatibus, quibus in aliis locis eiusdem ordinis fratres ipsius ordinis soliti sunt gaudere. Nulli ergo etc.

Datum Aunione, Kalendas Julii, anno tercio.

Grigore episcopul etc, iubiților fii ..., vicarul, și celorlalți frați din ordinul minoriților din vicariatul Bosniei, mântuire etc.

Printre toate celelalte ordine sădite alături în ogorul bisericii luptătoare, noi purtăm față de ordinul vostru simțământul unei iubiri adevărate și <deci> vă îngăduim cu bucurie acele <cereri> prin care zisul ordin, pentru lauda numelui dumnezeiesc și folosul sufletelor, pe care îl urmăresc, să se poată încărca de belșug de izbânzi și să propășească cu spor necurmat.

În adevăr, cererea înfățișată nouă de curând din partea voastră arată că, deși în părțile Bosniei și ale Țării Românești și la hotarele Ungariei, în care zăboviți, propovăduind necredincioșilor cuvântul lui Dumnezeu și aducând pe schismatici pe calea adevărului <creдинței> catolice în orașele și satele în care locuiesc credincioșii, în chip răzleț, cu toate că unii parohi și preoți ai bisericilor, rânduiți de episcopii lor, care stau în fruntea acelor credincioși și îi fac să fie pătrunși de învățătura mântuitoare, totuși nu se îngrijesc să propovăduiască și să aducă pe românii schismatici, din care unii locuiesc la pășuni și în corturi, păscând animale de care au din belșug, la credința pe care voi, pe cât spuneți, le-o închinați, și aveți de gând să le-o închinați cu ajutorul lui Dumnezeu și mai mult în viitor culegând nu puțin rod al sufletelor și că, după cum ne arată acea cerere, din pricina celor de mai sus, dobândirea pentru voi a acelor locașuri noi și zidirea <de locașuri> în acele părți, chiar <și> pe pământurile și în locurile în care locuiesc <drept> credincioși, ar fi de mare folos. Drept aceea, ne-ați rugat cu smerenie ca, în vederea mântuirii sufletelor, care se nădăjduiește că va urma din aceasta, să binevoim a vă da încuviințarea de a dobândi noi locașuri, pe pământurile, cetățile sau satele de la hotarele Ungariei, lângă Caransebeș, și în Țara Românească și la hotarele Bosniei, în Absan și Corbavia - în orice dieceze ale catolicilor sau ale schismaticilor s-ar afla - și de a zidi acolo lăcașuri de închinare, cu cimitire și alte clădiri trebuincioase ordinului vostru.

Prin urmare, noi, care dorim mântuirea sufletelor și ca truda propovăduirii voastre să dea roade mai bune, plecându-ne la rugămintele voastre, prin cuprinsul celor de față, din puterea apostolică, vă dăm încuviințarea deplină și slobodă ca în părțile sau marginile sus-pomenite să dobândiți șase locașuri și să zidiți sau să puneți să se zidească — dar numai în locuri potrivite și cuviincioase, în fiecare din ele sau doar într-unui din ele - lăcașuri de rugăciune cu clopotniță, clopote, cimitir și alte clădiri trebuincioase, fără a se ține seamă de <hotărârea> papei Bonifaciu al optulea, înaintașul nostru de fericită pomenire, prin care se oprea ca frații din ordinul minoriților să îndrăznească a dobândi acum dintâi în vreun oraș, cetate, sat sau orice alt loc case de locuit sau orice fel de lăcașuri noi sau odată dobândite să le schimbe, fără îngăduința osebită a scaunului apostolic, care să pomenească pe deplin și lămurit această opreliște; și fără a se ține seamă de alte hotărâri potrivnice ale scaunului apostolic, rămânând însă totdeauna întru totul nevătămăte drepturile bisericilor parohiale și ale oricui altuia. Și pe lângă aceasta, îngăduim fraților voștri, care vor locui în curgerea vremii în aceste lăcașuri, ce vor fi înălțate, precum s-a spus mai sus, ca să se poată bucura de toate și de fiecare din milostivirile, privilegiile, slobozeniile, libertățile și scutirile de care obișnuiesc să se bucure frații acestui ordin în alte locuri ale aceluiași ordin. Nimănui deci etc.

Dat la Avignon, la calendele lui iulie, în al treilea an al păstoriei noastre.

Arh. Vat., Reg. Vat. 265, fol. 60v-61r. Fotocopie la Inst. de Ist. Cluj-Napoca/1373.

Orig.

EDIȚII: Theiner, *Mon. Hist. Hung.*, II, p. 140; Hurmuzaki-Densușianu, 1/2, p. 207-208 (ambele cu data greșită: 1373 iunie 1); Eubel, *Bullarium Franciscanum*, VI, p. 509; Tăutu, *Acta Gregoripapae XI*, p. 154—157; *Doc. Mitrop. Banat.*, nr. 29, p. 78-79 (fragmentar).

REGEȘTE: Wadding, *Annales Minorum*, p. 458; *Documenta Valachorum*, p. 247-248, nr. 202.

¹ Astfel în document. Urmează formule stereotipe.

255 1373 iulie 6 (*die octavarum festi beatorul Petri et Pauli apostolorum*), Oradea

Capitulul din Oradea întărește actul său din 17 februarie 1372, ce adevărește împărțirea mai multor moșii din Ungaria între nobilii de Kallo.

Arh. Naț. Magh., Dl. 54 262.

Mențione în actul palatinului Nicolae de Gara, din 14 noiembrie 1422, Buda.

256

1373 iulie 8, Sântimbru

Nos, Ladislaus, viceuoyuoda Transsilvanus, damus pro memoria quod causam, quam magister Georgius de Buda personaliter astans contra Johannem, filium Gregorii de Kyde, ac nobiles dominas consortes magistrorum Johannis Rufi et Petri, filii Ladislai de Tyburch, pro quibus iidem Petrus, filius Ladislai, cum sufficientibus litteris nostris procuratoriis comparuit, iuxta continenciam priorum litterarum nostrarum prorogatoriis, in octavis festi beati Johannis baptiste, nune proxime preteritis, movere habebant coram nobis, de voluntate ambarum parcium, sub forma fiende pacis, in eodem stătu, ad octavas festi Nativitatis beate virginis, nune proxime venturas, duximus prorogandam.

Datum in Sancto Emerico, octavo die termino prenotati, anno domini M^{m10} CCC^{mo} LXX^{tm} tercio.

<Pe verso, de aceeași mână:> Pro Johanne, filio Gregorii de Kyde, ac nobilibus dominabus interius declaratis, contra magistrum Georgium de Buda, ad octavas festi Nativitatis virginis gloriose, prorogatoria.

Noi Ladislau, vicevoievodul Transilvaniei, dăm de știre că, din voința ambelor părți, am hotărât să amânăm în aceeași stare, la octavele acum viitoare ale sărbătorii Nașterii fericitei fecioare¹, în vederea ajungerii la împăciuire, pricina pe care magistrul Gheorghe de Buda Veche trebuia s-o pornească stând însuși în fața noastră, potrivit cuprinsului scrisorii noastre de amânare de mai înainte, la octavele acum trecute ale sărbătorii fericitului Ioan Botezătorul², împotriva lui Ioan, fiul lui Grigore de Chidea, precum și a nobililor doamne, soțiile magistrilor Ioan cel Roșu și Petru, fiul lui Ladislau de Tyburch, în numele cărora s-a înfățișat Petru, fiul lui Ladislau, cu scrisoare de împuternicire îndestulătoare din partea noastră.

Dat la Sântimbru, în a opta zi după sorocul sus-pomenit, în anul Domnului o mie trei sute șaptezeci și trei.

<Pe verso, de aceeași mână:> <Scrisoare> de amânare pentru Ioan, fiul lui Grigore de Chidea și nobilele doamne, arătate înlăuntru <scrisorii>, împotriva magistrului Gheorghe de Buda Veche, la octavele sărbătorii Nașterii fericitei fecioare.

Arh. Naț. Magh., Dl. 73 744. Fotocopie la Inst de Ist. Cluj-Napoca/1373.

Orig., hârtie, cu urme de pecete de închidere.

EDIȚII: *Telelei*, I, p. 175.

¹ Septembrie 15.

² Iulie I.

257

1373 iulie 8, Sântimbru

Religiosis viris et honestis, conventui ecclesie beate Mărie virginis de Clusmonustra, amicis suis honorandis, Ladislaus, viceuoyuoda Transsiluanus, amiciciam paratam debito cum honore.

Noverit vestra amicitia quod in octavis festi Nativitatis beati Johannis Baptiste, nune proxime preteritis, Thomas, filius Nicolai, in persona nobilis domine Katherine, consortis sue, filie videlicet Gyule, filii Sumbur de Zyluas, cum sufficientibus litteris vestris procuratoriis ad nostram accedendo presenciam, quasdam litteras iudicum nobilium comitatus de Kulus, feria quarta proxima post festum Sancte Trinitatis, anno in presenti confectas, nobis rescripcionales, tenorem litterarum nostrarum ipsis directarum, in Sancto Emerico, octavo die octavarum beati Georgii martiris, nune proxime preteritis, de verbo ad verbum in se continentes et emanatas, nobis presentavit, in quorum tenoribus inter cetera habebatur isto modo quod in octavis festi beati Georgii martiris predictis, Thomas, filius Nicolai de Zyluas, ad nostram et regni nobilium presenciam accedendo, quasdam litteras patentes regales maiori suo sigillo <communitas>', in dominica Oculi, anno in presenti confectas presentasset, in quarum tenoribus reperissemus isto modo inter cetera, quod gravis querela ipsius Thome patefacisset sue maiestăți quod Blasius et Sandur, filii Sandur, filii Gyule de Zyluas, pueri et Stephanus, <filius Johannis, procu>rator² ipsorum de porcione possessionaria ipsius et m<atris sue domine>' Katherine nuncupate, filie condam predicti Gyule, <racio>'ne quarte filialis ipsi domine de iuribus paternis, de regni lăudabili consuetudine sibi cedenti date, exclusissent et potencialiter eiecissent < .... >³ iobagiones eiusdem de bonis et rebus eorum spoliassent, <quare>' idem dominus rex nobis firmiter precipiendo mandasset, quatenus memoratos Thomam et dominam coniugem suam, in dominium iamdicte possessionarie porcionis, in dicta Zyluas, ipsos racione premissae quarte contingentis pacificos et indempnes contra omnes homines < ... >³ mână tenere deberemus, auctoritate sua regia m<aiestati>'.

Quare eorundem iudicum nobilium amiciciam requisivissemus, nichilominus eciam auctoritate voyuodali eisdem firmiter precipiendo mandassemus, quatenus, visis predictis litteris <nostris a>d' eosdemque BJasium et Sandur, filios Sandur ac

<Stephanum>², filium Johannis, tutorem ipsorum accedendo, eosdem verbo nostro monerent, ut de premissis omnibus dictis Thome et domine consorti sue satisfaccionem impenderent et in eorum iuribus p<aci>ficos⁴ stare et perseverare permittere deberent. Et post hec, quicquid de premissis faterentur vel responderent, nobis in eorum litteris rescriberent.

Ipsi enim iudices nobilium nostris petitionibus ac iusticie annuentes, feria tertia proxima post festum Penthecostes proxime preteritum ad prefatum Blasium et Sandur, filios Sandur ac Stephanum, filium Johannis, tutorem ipsorum, accedendo, eosdem verbo nostro ammonuissent, ut de predictis omnibus, dictis Thome et domine consorti sue omnimodam satisfaccionem impenderent ac in iuribus ipsorum pacificos stare et perseverare permetterent. Qui quidem Blasius et Sandur et Stephanum prenotati dixissent quod ipsis Thome ac domine, consorti sue, quendam⁵ particulam in Septer, racione quarte filialis dedissent et assignassent, sed in Ziluas nullam porcionem optinerent⁶ nec autem dare intenderent.

Quarum litterarum exhibicionibus factis et perlectis continenciis earundem, prefatus Thomas, filius Nicolai, autoritate procuratoria super premissis, ex parte eorundem magistri Stephani, filii Johannis ac Blasii et Sandur, filiorum Sandur iusticie complementum impendi postulabat. Quo percepto, idem magister Stephanus, filius Johannis de Sancto Georgio, personaliter exurgendo, adducto secum predicto Blasio, filio Sandur, puero undecim annorum, prout anime metiri poterat tamquam tutor et conservator eorundem puerorum, in⁷ personis eorundem Blasii et Sandur, fratris sui tenerioris etatis⁷ - respondit ex adverso quod predictus Gyula, filius Sumbur, pater iamdicte nobilis domine Katherine, consortis ipsius Thome, filii Nicolai, avusque iamdictorum Blasii et Sandur, puerorum, sex filias habuisset, quarum quinque viris nobilibus matrimoniali federe fuissent copulate et solum ipsa domina Katherine, predicti <Thome consors>², homini ignobili et inpossessionato fuisset tradita et copulata; ex eoque eadem domina Katherine non magis nisi sextam partem quarte partis possessionum et porcionum possessionariarum prelibati Gyule, patris sui, pretextu sue quarte puellaris possit optinere⁸ et habere, iidemque Thomas cum eadem nobili domina Katherine, consorte sua, non alias nisi in possessione ipsorum principaliori, Ziluas antedicta, ac <in>⁹ curia predicti Gyule, avi eorundem, facerent residenciam specialem, quibus quidem domine Katherine et per consequens Thome, marito suo, pro iure ipsorum quartali quartum¹⁰ ad suam porcionem cedentem in dicta possessione Ziluas habuissent tantam et equevalentem¹¹, in alia eorundem possessione Septer vocitata¹⁰ extrādare prompti <essent>¹² et parați.

Unde, quia nobis et regni nobilibus videbatur, ut iidem filii Sandur ipsum ius quarte filialis diete nobili domine Katherine et per consequens ipsi Thome, marito suo, non in predicta possessione ipsorum principaliori, sed in aliis possessionibus curia>que² vellent, iuxta regni consuetudinem extradandi habeant facultatem, igitur vestram petimus amicitiam presentibus diligenter, quatenus vestros¹³ mittatis aomines¹⁴ pro testimoniis¹⁵ fidedignos, quibus¹⁶ presentibus, Jacobus dictus Looch¹⁰ de Farago, <sive Johan>nes² dictus Eles de Pokatelke, aut Mychael dictus Vinz de Zenthuyan, seu Petrus dictus de Macra, nobilis de Cege¹⁸, pro parte

prefatorum nobilis¹⁹ Thome, filii Nicolai, et domine Katherine, consortis sue, item Demetrius de Lona, <sive Johannes>² dictus Zeles de Wereseghez, aut Stephanus, filius Myske de Moch, seu Ladislaus dictus Toluay de Vlues, ac predictus Petrus de Macra, pro parte iamdictorum Blasii et Sandur, filiorum Sandur de Ziluas, in causam attractorum, aliis absentibus, <homine>s² noștri, octavo die festi Assumpcionis virginis gloriose, nune proxime affuturi et aliis diebus ad hoc aptis et congrue sufficientibus, ad facies in causam attractorum possessionum Ziluas, Eurmenes, Septer, Kekys et Apaty vocatis²⁰ et partibus, videlicet ipso magistro Stephano, filio Johannis ac predicta domina Katherine et Thoma, marito eiusdem vel legitimo procuratore ipsorum presentibus, vicinis et commetaneis earundem universis convocatis accedendo, primo easdem possessiones in duas partes rectas et equales vi<delicet possess>iones' Gyule et Peteu, fratris sui, filiorum scilicet Sumbur, dividendo, quartam partem medietatis ipsorum possessionum in porcionem Gyule predicti in eisdem possessionibus cessam in sex partes dividant coequales. Et facta divisione <in i>amdicta⁴ possessione Septer, in uno loco, vel si in uno loco bono fieri nequiret²¹, extunc in pluribus locis in aliis possessionariis iuribus eorundem ipsam sextam partem quarte partis medietatis possessionariarum porcionum pred<icti>⁴ Gyule, patris sui, iamdicte nobili domine Katherine et per consequens Thome, filio Nicolai, marito suo antedicto, pro sua quarta filiali cedendam, cum omnibus suis utilitatibus et pertinenciis quibuslibet statuunt et committant perpetuo possidere et habere, contradicione earundem parcium non obstante, salvo tamen iure alieno. Et, post hec, omnium premissorum seriem, cum totali suo processu, prout fuerit oportunum²², nobis in vestris litteris ad octavas festi Nativitatis virginis gloriose, nune proxime venturas, amicabilem rescribatis.

Datum in Sancto Emerico, octavo die predictarum octavarum, anno domini

m - m o c c c - m o l x x - m o t e r d o

<Pe verso, de aceeași mână:> Religiosis viris et honestis, conventui ecclesie beate Mane virginis de Clusmonostra, amicis suis honorandis, pro Thoma, filio Nicolai et nobili domina Katherine, consorte sua, filie videlicet Gyule de Zyluas, super possessionaria divisione et statucione interius declarata, octavo die festi Assumpcionis virginis gloriose per vestros et nostros homines fienda, cuius series ad octavas festi Nativitatis virginis gloriose per vos amicabilem rescribenda²³.

Cuvioșilor și cinstiților bărbați, conventului bisericii fericitei fecioare Măria din Cluj-Mănăstur, prietenilor săi vrednici de cinste, Ladislau, vicevoievodul Transilvaniei, cu toată prietenia și cinstea cuvenită.

Să așteptați voastră că, la octavele care au trecut de curând ale sărbătorii nașterii fericitului Ioan botezătorul²⁴, venind înaintea noastră cu o scrisoare a voastră de împuternicire îndestulătoare, Toma, fiul lui Nicolae, în numele nobilei doamne Ecaterina, soția sa, adică fiica lui Gyula, fiul lui Sumbur de Silivaș, ne-a arătat o scrisoare a juzilor nobililor comitatului de Cluj, dată în anul de față, în miercuria de după sărbătoarea Sfintei Treimi²⁵, scrisoare de răspuns cuprinzând în ea din cuvânt în cuvânt cuprinsul scrisorii noastre trimise lor, dată la Sântimbru, în a opta zi a octavelor care au trecut de curând ale <sărbătorii> fericitului mucenic Gheorghe²⁶, în al căror cuprins, printre altele, se află astfel că, la octavele zisei

sărbători a fericitului mucenic Gheorghe²⁷, Toma, fiul lui Nicolae de Silivaș, venind înaintea noastră și a nobililor țării, ne-a arătat o scrisoare deschisă regească întărită cu pecetea cea mare <a regelui>, dată în duminica *Oculi*, în anul de față²⁸, în al cărei cuprins am găsit, între altele, că acel Toma a deschis o grea plângere Maiestății sale, că copiii Blasiu și Sandur, fiii lui Sandur, fiul lui Gyula de Silivaș, și Ștefan, fiul lui Ioan, împuternicitul lor, l-au scos și l-au izgonit din partea sa de moșie și a soției sale numită Ecaterina, fiica răposatului sus-zis Gyula, dată din drepturile părințești, în temeiul pătrimii cuvenite fiicei a acelei doamne <și> căzută ia partea ei după datina vrednică de laudă a țării <și> i-au prădat pe iobagii săi de bunurile și lucrurile lor; de aceea, același domn, regele, ne-a pus în vedere și ne-a poruncit cu tărie să fim datori, din autoritatea Maiestății sale regești, să-i păstrăm pe pomeniții Toma și pe doamna <Ecaterina>, soția lui, în stăpânirea deja-zisei părți de moșie din zisa Silivaș, ce ține de ei în temeiul sus-zisei pătrimii <cuvenite fiicei>, în chip pașnic și nevătămați, împotriva tuturor oamenilor.

De aceea, am cerut cu prietenie acelor juzi ai nobililor, de asemenea, le-am pus în vedere și le poruncim cu tărie și cu autoritate voievodală ca după ce a fost văzută sus-zisa scrisoare a noastră și, ducându-se la aceiași Blasiu și Sandur, fiii lui Sandur, și la Ștefan, fiul lui Ioan, tutorele lor, să îi îndemne în numele nostru ca să plătească îndestularea din toate cele de mai sus-zișilor Toma și doamnei <Ecaterina>, soția lui, și să fie datori să-i lase să stea și să rămână liniștiți în drepturile lor. Și după acestea, fiecare să mărturisească sau să spună despre cele de mai sus <și> să ne scrie nouă în scrisorile lor.

Iar acești juzi ai nobililor, încuviințând cererile noastre și dreptatea, în marțea de după sărbătoarea de curând trecută a Rusaliilor²⁹, ducându-se la pomenitul Blasiu și la Sandur, fiii lui Sandur, și la tutorele lor Ștefan, fiul lui Ioan, i-au îndemnat în numele nostru ca să plătească din toate cele de mai sus îndestularea în tot felul zișilor Toma și doamnei <Ecaterina>, soția lui și să îi lase să stea și să rămână liniștiți în drepturile lor. Totuși, acești mai sus-însemnați Blasiu și Sandur și Ștefan au spus că au dat și au trecut în stăpânire acestor Toma și doamnei <Ecaterina>, soția lui, în temeiul pătrimii care se cuvine fiicei o bucată <de pământ> în <moșia> Șopteriu, dar în moșia Silivaș ei nu țin și nici nu au de gând ca să-i dea nici o bucată <de pământ>.

După ce au fost arătate aceste scrisori și după ce li s-a citit cuprinsul, pomenitul Toma, fiul lui Nicolae, cu autoritate de împuternicire cu privire la cele de mai sus, a cerut din partea acelora, a magistrului Ștefan, fiul lui Ioan, și a lui Blasiu și Sandur, fiii lui Sandur, să se dea împlinirea dreptății. Aflând acestea, acel magistrul Ștefan, fiul lui Ioan de Sângeorgiu, ridicându-se el însuși <și> aducându-l cu el pe sus-zisul Blasiu, fiul lui Sandur, copil de unsprezece ani - precum poate să se teamă în suflet întocmai ca un tutore și un apărător al acelor copii - a răspuns dimpotrivă, în numele acelora, al lui Blasiu și al lui Sandur, fratele său mai tânăr, că sus-zisul Gyula, fiul lui Sumbur, tatăl deja-zisei nobile doamne Ecaterina, soția lui Toma, fiul lui Nicolae, și bunicul deja-zișilor copii Blasiu și Sandur, a avut șase fiice, dintre care cinci au fost date în căsătorie unor bărbați nobili și numai această doamnă Ecaterina, soția sus-zisului Toma, a fost dată și căsătorită cu un om

nenobil și fără moșie; de aceea, aceeași doamnă Ecaterina nu poate să obțină și să aibă mai mult decât a șasea parte a pătrimii moșiilor și părților de moșie a pomenitului Gyula, tatăl ei, în temeiul pătrimii sale care se cuvine fiicei, și că același Toma, împreună cu acea nobilă doamnă Ecaterina, soția sa, nu și-au făcut așezare statornică în altă parte decât în cea mai însemnată moșie a lor³⁰, mai înainte-zisa Silivaș, și în curtea sus-zisului Gyula, bunicul acelorași <copii>; totuși, ei au fost gata și pregătiți să le dea acestora, doamnei Ecaterina și prin urmare lui Toma, soțul ei, pentru dreptul lor de pătrime <cuvenită fiicei> din pătrimea care a căzut în partea sa din zisa moșie Silivaș, <o altă parte> tot atât și la fel de mare din altă moșie a acelora numită Șopteriu.

De aceea, întrucât s-a găsit cu cale de către noi și nobilii țării că acei fii ai lui Sandur nu ar vrea să dea acest drept al pătrimii care se cuvine fiicei, a zisei nobile doamne Ecaterina și, prin urmare, lui Toma, soțul ei, ci, potrivit obiceiului țării, să aibă puțința ca să-l dea în alte moșii și în altă curte, - de aceea noi cerem cu stăruință Prieteniei voastre ca să trimiteți oamenii voștri vrednici de crezare ca oameni de mărturie, înaintea cărora oamenii noștri, Iacob zis Looch de Fărăgău sau Ioan zis Eles de Păuca sau Nicolae zis Vinz de Sântioana sau Petru zis de Mocrea, nobil de Țaga, în numele pomeniților, al nobilului Toma, fiul lui Nicolae, și al doamnei Ecaterina, soția sa, de asemenea, Dumitru de Luna, sau < ... > zis Zeles de Albești sau Ștefan, fiul lui Myske de Mociu sau, în lipsa acestora, Ladislau zis Toluay de Ulieș, și sus-zisul Petru de Mocrea, din partea deja-zisilor pârați Blasiu și Sandur, fiii lui Sandur de Silivaș, ducându-se în a opta zi a sărbătorii înălțării slăvitei fecioare, care va veni în curând³¹, și în alte zile destul de bune și potrivite pentru aceasta, la fața locului, pe moșiile în pricină numite Silivaș, Urmeniș, Șopteriu, Chiochiș și Apatiu și, fiind părțile de față, adică magistrul Ștefan, fiul lui Ioan, și sus-zisa doamnă Ecaterina și Toma, soțul aceleia, sau împuternicitul lor legiuit, <și> fiind de față toți vecinii și megieșii acelora, chemați în chip legiuit, împărțind mai întâi aceste moșii în două părți, drepte și la fel de mari, adică moșiile lui Gyula și ale lui Peteu, fratele său, adică al fiilor lui Sumbur, <și> a patra parte a jumătății acelor moșii căzută în aceleași moșii, în partea sus-zisului Gyula, să le împartă în șase părți la fel de mari. Și, după ce s-a făcut împărțirea în deja-zisa moșie Șopteriu, dacă nu a putut să fie făcută într-un loc sau într-un loc bun, atunci să-i dea în stăpânire și să-i hotărască în mai multe locuri, în mai multe moșii în drepturile lor, deja-zisei nobile doamne Ecaterina și, prin urmare, lui Toma, fiul lui Nicolae, soțul ei și mai înainte-zis, această a șasea parte a pătrimii părții din jumătatea părților de moșie ale sus-zisului Gyula, tatăl ei, <parte> căzută ei drept pătrime ce se cuvine fiicei, împreună cu toate folosințele sale și cu toate ce țin de ea, ca să o stăpânească și să o aibă pe veci, fără a se ține seama de împotrivirea acelor părți, dar fără a vătăma drepturile altora. Și, după acestea, să ne faceți cunoscut în scris <și> cu prietenie în scrisoarea voastră, la octavele care vor veni, ale sărbătorii Nașterii slăvitei fecioare³², cuprinsul tuturor celor de mai sus cu întreaga desfășurare, după cum va fi de cuviință.

Dat în Sântimbru, în a opta zi a sus-ziselor octave, în anul Domnului o mie trei sute șaptezeci și trei.

<Pe verso, de aceeași mână:> Cuvioșilor și cinstiților bărbați, conventului fericitei fecioare Măria din Cluj-Mănăstur, prietenilor săi vrednici de cinstire, pentru Toma, fiul lui Nicolae, și pentru nobila doamnă Ecaterina, soția lui, adică fiica lui Gyula de Silivaș, cu privire la o împărțire și dare în stăpânire de moșie arătată înăuntru, făcută de către oamenii noștri și ai voștri, în a opta zi a sărbătorii înălțării slăvitei fecioare³¹, <și> a cărei desfășurare va trebui să fie făcută în scris de voi cu prietenie la octavele sărbătorii Nașterii slăvitei fecioare³².

Arh. Naț. Magh., DI 27 437. Fotocopie la Inst. de Ist. Cluj-Napoca/1373.

Orig., hârtie, cu pete de umezeală și urme de pecete inelară de închidere, aplicată în document pe verso.

¹ Pată de umezeală cea 1,5 cm; întregit după sens.

² Pată de umezeală cea 1,5 cm; întregit pe baza contextului.

³ Pată de umezeală cea 1,5 cm.

⁴ Pată de umezeală cea 0,5 cm; întregit după sens.

⁵ Corect: *quandam*.

⁶ Corect: *obtin erent*.

⁷ De la *in la etatis* scris deasupra rândului de aceeași mână.

⁸ Corect: *obtinere*.

⁹ Lipsește în orig.

¹⁰ Lectură probabilă.

¹¹ Corect: *equivalentem*.

¹² Pată de umezeală cea 1 cm; întregit după sens.

¹³ Corectat din *vestrum*, de aceeași mână.

¹⁴ Corectat din *hominem*, de aceeași mână.

¹⁵ Corectat din *testimonio*, de aceeași mână.

¹⁶ Corectat din *quo*, de aceeași mână.

¹⁷ Lectură probabilă; eventual: *Wuz*.

¹⁸ Astfel în orig. Corect: *Ceg* (=Țaga).

¹⁹ Corect: *nobili*, cu referire la *domine Katherine*.

²⁰ Corectat de aceeași mână din *vocatarum*, cum este corect.

²¹ Urmează /, tăiat de aceeași mână.

²² Corect: *opportunum*.

²³ Adresa are pete de umezeală și ștersături din cauza uzurii; întregire pe baza contextului actului.

²⁴ 1 iulie.

²⁵ 15 iunie.

²⁶ 8 mai.

²⁷ 1 mai.

²⁸ 20 martie.

²⁹ 7 iunie.

³⁰ Al lui Blasiu și al lui Alexandru.

³¹ 22 august.

³² 15 septembrie.

Dilecto filio, preposito ecclesie de Scebenio, Transivanensis diocesis, salutem etc.

Dignum arbitramur etc.¹. Volentes igitur dilectum filium Johannem Nicolai, presbyterum Transilvanensis diocesis, apud nos de vite ac morum honestate

aliisque probitatis et virtutum meritis multipliciter commendatum horum intuitu necnon consideratione carissime in Christo filie nostre Elisabeth, regine Ungarie senioris illustris, pro dicto Johanne, dilecto capellano suo, nobis hoc humiliter supplicantis favore prosecui graciosi, discrecioni tue per apostolica scripta mandamus, quatenus etc.¹, usque beneficium ecclesiasticum, cuius fructus, redditus et proventus, si cum cura, viginti quinque, si vero sine cura fuerit, decern et octo marcarum argenti secundum taxam decime valorem annum non excedant, ad collationem, provisionem, presentationem seu quamvis aliam dispositionem venerabilis fratris nostri episcopi Transilvanensis pertinens, dummodo canonicatus et prebenda ecclesie cathedralis non existat, si quod vacat ad presens vel cum vacaverit, quod idem Johannes per se vel procuratorem suum ad hoc legitime constitutum infra unius mensis spatium, postquam sibi vel eidem procuratori de ipsius beneficii vacatione constiterit, duxerit acceptandum, conferendum eidem Johanni, post acceptationem huiusmodi cum omnibus iuribus et pertinentiis suis donationi tue auctoritate nostra reserves, districtius inhibendo etc.¹.

Datum Avinione, VI Iulii, anno tercio.

Iubitului fiu, prepozitului bisericii de Sibiu², din dieceza Transilvaniei, mântuire etc.

Socotim că e vrednic etc. Voind noi, aşadar, să încărcăm din belşug, cu milostiva noastră bunăvoinţă, pe iubitul fiu Ioan al lui Nicolae, preot în dieceza Transilvaniei, mult lăudat în faţa noastră pentru curăţia vieţii şi a purtărilor sale, ca şi pentru cuvântul multor alte virtuţi şi vrednicii, ţinând seama de acestea şi totodată din cinstire pentru preaiubita noastră fiică întru Hristos Elisabeta, slăvită regină mamă a Ungariei, care s-a rugat smerit de noi în această privinţă pentru pomenitul Ioan, iubitul său capelan; poruncim prin scrisoarea apostolică chibzuinţei tale etc, până la³ un beneficiu bisericesc pe care să-l păstrezi pe seama dăruirii tale <pentru numitul Ioan> în temeiul puterii noastre şi ale cărui roade, venituri şi foloase să nu întreaacă pe fiecare an de valoarea de douăzeci şi cinci de mărci de argint <socotiţi> după taxa dijmei, dacă beneficiul este cu păstorire <de suflete> şi de optsprezece mărci, dacă este fără păstorire <de suflete> şi care să ţină de dreptul de danie, de numire, de propunere sau de orice altă rânduire a venerabilului nostru frate episcopul Transilvaniei, numai doar să nu fie o slujbă, un canonicat sau o prebenda a bisericii catedrale - dacă cumva se află vreo unul acum vacant sau atunci când va rămâne vacant <şi> pe care numitul Ioan se va fi hotărât să-I primească el însuşi sau prin împuternicitul său, rânduit după lege pentru acest lucru, în răstimp de o lună, după ce el sau împuternicitul său va fi încredinţat de vacanţa celui beneficiu, spre a fi dăruit numitului Ioan, după această primire împreună cu toate drepturile şi cu tot ce ţine de el, oprind cu străşnicie etc.

Dat la Avignon, în a şasea zi înainte de idele lui Iulie, în al treilea an.

Arh. Vat., Reg. Aven., annus 3, pars 4, tomus XVII, fol. 287.

Orig., hârtie.

EDIȚII: *Archiv*, XXIV, p. 599, nr. 18; *Ub*. II, p. 405-406.

Urmează formule stereotipe de cancelarie.

² Pavel.

³ Indicație de cancelarie pentru prescurtarea unor formule stereotipe.

Papa Grigore al XI-lea cere lui Ștefan, voievodul Transilvaniei, să împiedice oastea maghiară, aflată sub comanda sa, de a mai sprijini pe dușmanii bisericii romane.

Arh. Vat., Reg. Val. 269, fol. 64.

Orig., perg.

REGEȘTE: *Archiv*, XXIV, p. 509-600, nr. 19.

260 1373 iulie 12 (*duodecimo die octavarum festi Nativitatis beati Johannis baptiste*), **Vișegrad**

Emeric <Lackfi>, palatinul Ungariei și jude al cumanilor, face cunoscut că, la octavele sărbătorii Sf. Gheorghe¹, Nicolae, fiul lui Nicolae de Domohida (*Domanhyda*), în numele său și al fratelui său Mihail, a înfățișat palatinului un act al capitlului din Oradea din 30 ianuarie 1373, nr. 203; în pricina dintre Ștefan, fiul lui Ioan de Kulche, și Nicolae și Mihail, fiii lui Nicolae de Domohida, se prezentase un act al capitlului din Oradea din 24 ianuarie 1369; în acest act se arată că atunci când un om al regelui și magistrul Iacob canonicul, trimisul capitlului, au voit să pună potrivit poruncii regelui, pe Ștefan, fiul lui Ioan, din nou în stăpânirea unor moșii care aflau în stăpânirea fiilor lui Nicolae de Domohida, fiii lui Nicolae s-au împotrivit la această punere în stăpânire. Pentru justificarea împotrivirii lor, Nicolae a înfățișat, în numele său și al fratelui său Mihail, o scrisoare închisă adresată mamei sale de către regele Ludovic², pe care palatinul a deschis-o. Atunci împuternicitul pârâșului Ștefan, fiul lui Ioan, a declarat, că acesta posedă o scrisoare regească în aceeași pricină, pe care însă acum n-o poate înfățișa. Palatinul i-a statornicit deci un soroc pentru înfățișarea actului: octavele sărbătorii Sf. Mihail³ și totodată l-a condamnat pe pârâș la o amendă de șase mărci, pentru că în calitate de pârâș ar fi trebuit să-și aibă actele privitoare la proces întotdeauna la îndemână. Dar la octavele Sf. Mihail, Ștefan, fiul lui Ioan, a declarat că nu poate înfățișa acel act, deoarece i-l luase regele. Atunci palatinul a amânat pricina pe octavele Sf. Gheorghe⁴, cu condiția ca sus-zisul Ștefan, pe lângă plata amenzii de șase mărci să fie dator să dovedească prin act regesc, că regele îi luase documentul invocat în proces.

După aceasta, în urma mai multor amânări, dezbateră pricinii a fost fixată pe octavele Bobotezii⁵, când Nicolae, fiul lui Ioan, împuternicitul lui Nicolae și Mihail de Domohida, înfățișându-se cu scrisoarea de împuternicire din partea capitlului din Oradea, l-a așteptat în zadar pe Ștefan, fiul lui Ioan. De aceea, palatinul l-a condamnat pe acesta la îndoitul gloabei de treizeci și șase de mărci de până atunci; apoi Petru de Kyde, omul palatinului, și Petru, preotul, trimisul capitlului din Oradea, l-au chemat la judecată pe Ștefan, înaintea palatinului pentru octavele Sf. Gheorghe. Dar pricina a fost amânată din nou, de palatinul Ladislau, pe octavele Sf. Mihail. Emeric, noul palatin, a amânat-o din nou pe octavele Bobotezii⁸, când Petru de Kyde, împuternicitul pârâșilor, cu scrisoarea de împuternicire a capitlului

din Oradea, ba la așteptat în zadar timp de optsprezece zile pe Ștefan. Palatinul voia să-l cheme în judecată pe Ștefan, prin mijlocirea capitlului din Oradea și să-l osândească la plata amenzii, care se ridica acum la optzeci și patru de mărci, dar pâ râșii fiind împiedicați la data aceasta, palatinul a cerut capitlului din Oradea să facă o nouă chemare în judecată pe octavele sărbătorii lui Ioan Botezătorul⁹. Această chemare s-a făcut de către un om al palatinului și de Ioan, preotul altarului sfântului duh <din Oradea>. La noua dezbatere, Petru de Kyde, împuternicitul pâ râșilor, a cerut să se înfățișeze scrisoarea regească cu privire la amintitele moșii și să se facă plata amenzii de optzeci și patru de mărci. Atunci Ștefan a înfățișat actul din 10 iunie 1373 al regelui Ludovic (nr. 248). Palatinul, văzând atunci că Ștefan a procedat de bună credință în pricina dobândirii pomenitelor moșii, îl dezleagă de toate urmările acestei pricini.

Arh. Naț. Magh., Dl. 70 557. Xerocopie la Inst. de Ist. Cluj-Napoca/1373.

Orig., perg., cu urme de pecete aplicată pe verso.

REGEȘTE: *Lev. Kozl.*, 1946, p. 60-61, nr. 11.

¹ 1 mai 1373.

² Cf. doc. din 14 mai 1369, DRH-C, XIII, nr. 385; *Lev. Kozl.*, 1946, p. 59-60, nr. 9.

³ 6 octombrie 1369.

⁴ 1 mai 1370.

⁵ 13 ianuarie 1372.

⁶ 1 mai 1372.

⁷ 6 octombrie 1372.

⁸ 13 ianuarie 1373.

⁹ 1 iulie 1373.

261

1373 <iulie 13>\ Oradea

Nos, capitulum ecclesie Waradiensis, damus pro memoria quod Johannes, Ladizlaus, David et Thomas, filii Zoward de Ordov, suo et nomine Georgii, Johannis et Benedicti, filiorum Georgii ac Ladizlai, filii Johannis de Nagfalua, ad nostram personaliter accedentes presenciam, nobis extiterunt protestați in hunc modum, quod dictus Johannes, filius Johannis, pater Ladizlai predicti, quasdam porciones possessionarias ipsorum in possessione Kyraly et alias contingentes magistro Andree, filio Dionisii de Kulche, manibus videlicet potentiariis pro pecunia tradere vellet et alienare niterentur in preiudicium iuris eorum non modicum et iacturam.

Unde, iidem Johannes, Ladizlaus, David et Thomas, **filii** Zoward, suo et nomine predictorum Georgii, Johannis et Benedicti, filiorum Georgii ac Ladizlai, filii Johannis iam notatam², Johannem, filium Johannis, antedictae possessionarie porcionis et aliarum quarumlibet impignoratione, alienatione et perpetuacione, ipsum autem magistrum Andream, filium Dyonisii, et quoslibet alios ab emptione, pro pignore receptione et se in eandem intromissione quovismodo facta vel facienda <cor>am³ nobis contradicendo prohibuerunt et inhibuerunt testimonio presentium mediante.

Datum in festo beate <Margarethe>⁴ virginis, anno domini M° CCC¹⁰ LXX^{rao} tercio.

<Pe verso, de aceeași mână:> Pro Johanne, Ladizlao, David et Thoma, filii Zouard⁵. Item Georgio, Johanne et Benedicto, filii Georgii, ac Ladizlao, filio⁵ Johannis, contra ipsum Johannem⁶ et Andream, filium Dyonisii, super possessionaria alienatione, prohibitoria.

Noi, capitlul bisericii din Oradea, dăm de știre că, venind înșiși înaintea noastră, Ioan, Ladislau, David și Toma, fiii lui Zoward de Ordou, în numele lor și în numele lui Gheorghe, Ioan și Benedict, fiii lui Gheorghe, precum și a lui Ladislau, fiul lui Ioan de Chișfalău, ne-au făcut întâmpinare în acest chip, că zisul Ioan, fiul lui Ioan, tatăl lui Ladislau mai sus zis, vrea să se treacă în stăpânire pentru bani și încearcă să înstrăineze, adică cu silnicie, anumite părți de moșie ale lor din moșia Chiraleu și din altele care îi privesc, lui Andrei, fiul lui Dionisie de Kulche, spre marea lor pagubă și spre știrbirea dreptului lor.

Drept aceea, acești Ioan, Ladislau, David și Toma, fiii lui Zoward, în numele lor și a sus-zișilor Gheorghe, Ioan și Benedict, fiii lui Gheorghe, precum și a lui Ladislau, fiul lui Ioan sus-scrisul, au oprit în fața noastră pe Ioan, fiul lui Ioan, de la orice fel de zălogire, înstrăinare și înveșnicire a sus-ziselor părți de moșie și a altora, oricare ar fi ele, iar pe Andrei, fiul lui Dionisie, și pe oricare alții de la cumpărarea, luarea cu zălog și de la orice amestec de orice fel, ce a avut sau va avea loc în aceasta, și au făcut opreliște în chip de împotrivire prin mărturia <scrisorii>de față.

Dat la sărbătoarea fericitei fecioare <Margareta>, în anul Domnului o mie trei sute șaptezeci și trei.

<Pe verso, de aceeași mână:> Scrisoare de opreliște, pentru Ioan, Ladislau și Toma, fiii lui Zoward. De asemenea pentru Gheorghe, Ioan și Benedict, fiii lui Gheorghe, precum și pentru Ladislau, fiul lui Ioan, împotriva lui Ioan însuși și a lui Andrei, fiul lui Dionisie, cu privire la înstrăinarea unei moșii.

Arh. Naț. Magh., Dl. 38 190. Xerocopie la Inst. de Ist. Cluj-Napoca/1373.

Orig., hârtie, cu fragmente de pecete ogivală, aplicată în document pe verso.

¹ între două variante posibile: <Marie> virginis și <Margarethe> virginis, am optat pentru ultima, frecvent folosită în datarea documentelor cu această formulare.

² Astfel în doc, întregit pe baza contextului.

Rupt 1 cm, întregire probabilă.

"Rupt 1,5 cm.

⁵ Astfel în document.

⁶ Urmează cuvântul *super*, de prisos.

Nos, capitulum ecclesie Waradiensis, tenore presencium significamus, quibus expedit universis, quod Johannes, filius Nicolai, filii Iwanka de Iwankahaza, coram nobis personal iter constitutus, totalem porcionem suam possessionariam in dicta Iwankahaza habitam, cum omnibus utilitatibus et pertinentiis suis, locis scilicet

sessionum, terris arabilibus, fenetis et quibusvis aliis utilitatibus, magistro Petro, filio Johannis et Ladislao, filio Nicolai dictis Zudor de Bulch, commetaneis suis, pro sexaginta florenis auri plene receptis ab eisdem, ut asserit, se impignorasse est confessus, ymo impignoravit coram nobis possidendam, tenendam veluti propriam, pariter et habendam, ita videlicet quod quodcumque idem Johannes aut eius heredes predictam possessionariam porcionem ab eisdem Petro et Ladislao dictis Zudor, redimere possit, iidem magistri Petrus, filius Johannis, et Ladislaus, filius Nicolai dicti Zudor, aut eorum heredes, predictam porcionem possessionariam, in omni sua integritate, rehabita pecunia ipsorum principali, absque omni dissimulacione et gravamine sibi et eius heredibus coram nobis remittere et resignare tenebuntur.

Datum feria quinta proxima post festum Inventionis corporis sancti Stephani prothomartiris, anno domini millesimo CCC^{mo} LXX^{mo} tercio.

Noi, capitlul bisericii din Oradea, prin cuprinsul celor de față facem cunoscut tuturor căroră se cuvine, că, înfățișându-se însuși înaintea noastră Ioan, fiul lui Nicolae, fiul lui Ivanka de Ianca, a mărturisit că a zălogit și zălogește chiar înaintea noastră, magistrului Petru, fiul lui Ioan, și lui Ladislau, fiul lui Nicolae ziși Zudor de Bulch, vecinii săi, pentru șazeci de florini de aur, primiți în întregime de la aceștia, după cum a declarat, toată partea sa de moșie, aflătoare în numita Ianca, cu toate folosințele sale și cele ce țin de ea, adică locuri de sesie, pământuri de arătură, fânațe și orice alte folosințe, ca s-o stăpânească, s-o țină ca pe a lor și s-o și aibă, cu acea învoire că oricând pomenitul Ioan sau moștenitorii săi vor putea răscumpăra amintita parte de moșie de la numiții Petru și Ladislau ziși Zudor, <iar> acei magistri Petru, fiul lui Ioan și Ladislau, fiul lui Nicolae ziși Zudor, sau urmașii lor, să fie datori să i-o dea înapoi și să i-o înapoieze lui și urmașilor săi fără nici o zăbavă și greutate, după ce vor fi căpătat toți banii lor.

Dat în joia de după sărbătoarea Aflării trupului sfântului Ștefan, întâiul mucenic, în anul Domnului o mie trei sute șaptezeci și trei.

Arh. Naț. Magh., Dl. 78 094. Xerocopie la Inst. de Ist. Cluj-Napoca.

Transumpt în actul capitlului din Oradea, din 7 mai 1393.

EDIȚII: ZicAy, IV, p. 513.

263

<1373 sau 1372 august 6 sau 5>', Vișegrad

Ludovicus, dei gratia rex Hungarie, Polonie, Dalmatie etc.

Fidelitățî vestre damus in mandatis quatenus, mox visis presentibus, iter ad nos veniendi, cum paucis personis, arripiatis et, ubicunque flierimus, nos inveniatis, quia² turn³ certa nostra negotia⁴ vobiscum disponere habemus. Aliud igitur non facturi.

Datum in Vissegrad, feria sexta proxima ante festum beati Laurentii martiris.

<Pe verso, de aceeași mână:> Fideli suo, magistro Benedicto, filio Pauli, filii Hem⁵, comiți Temesiensi.

Ludovic, din mila lui Dumnezeu, regele Ungariei, Poloniei, Dalmației etc.

Poruncim credinței voastre ca, de îndată ce veți vedea scrisoarea de față, să porniți la drum, cu puțini oameni, spre a veni la noi, și să ne aflați, oriunde am fi,

pentru că, apoi, avem de rânduit, împreună cu voi, anumite treburi ale noastre. Așadar, altfel să nu faceți.

Dat la Vișegrad, în vinerea dinaintea sărbătorii fericitului martir Laurențiu.

<Pe verso, de aceeași mână:> Credinciosului său, magistrul Benedict, fiul lui Pavel, fiul lui Hem, cornițele de Timiș.

Arh. Naț. Magh., Dl. 41 849. Fotocopie la Inst de Ist. Cluj-Napoca/1372.

Orig., hârtie.

¹ Datat astfel pe baza contextului. Benedict a deținut funcția de comite de Timiș începând cu 11 noiembrie 1371 și până în 1375 (cf. M. Holban, *Contribuții ...*, p. 204-207). Cum sărbătoarea fericitului Laurențiu cade la 10 august, anul emiterii actului poate fi 1372 sau, mai degrabă 1373, singurii ani din perioada luată în calcul în care prezența regelui este atestată la Vișegrad, pe timpul verii (v. Sebestye'n B, *A magyar királyok tartozkodása helyei*).

² Lectură probabilă.

³ Lectură probabilă; scris deasupra rândului.

⁴ Urmează un cuvânt ilizibil, tăiat de aceeași mână.

⁵ Astfel în orig.

264

1373 august 8, Villeneuve-les-Avignon

Gregorius episcopus etc, dilecto filio Paulo, electo Tiniensi, salutem et cetera.

Cum nos pridem Tiniensi ecclesie tunc pastoris regimine destitute de persona tua nobis et fratribus nostris ob tuorum exigentiam meritorum accepta de fratrum eorundem consilio auctoritate apostolica duxerimus providendum preficiendo te eidem ecclesie in episcopum et pastorem, prout in nostris inde confectis litteris plenius continentur, nos ad ea, que ad tue commoditatis augmentum cedere valeant, favorabiliter intendentes, tuis supplicationibus înclinați tibi, ut a quocumque malueris catholico antistite gratiam et communionem apostolice sedis habente ascitis et in hoc sibi assistentibus duobus vel tribus catholicis episcopis similem gratiam et communionem habentibus munus consecracionis recipere valeas, ac eidem antistiti, ut munus predictum auctoritate nostra impendere libere tibi possit, plenam et liberam concedimus tenore presentiam facultatem. Volumus autem, quod idem antistes, qui tibi prefatum munus impendet, postquam tibi illud impenderit, a te nostro et ecclesie Romane nomine fidelitatis debite solitum recipiat iuramentum iuxta formam, quam sub bulla nostra mittimus interclusam, ac formam iuramenti, quod te prestare contigerit, nobis de verbo ad verbum per tuas patentes litteras tuo sigillo signatas per proprium nuncium quantocius destinare procuret quodque per hoc venerabili fratri nostro² ... archiepiscopo Spalatensi, cui prefața ecclesia metropolitico iure subesse dignoscitur, nullum imposterum preiudicium generetur.

Datum apud villam novam Avinionensis diocesis, VI. Idus Augusti, pontificatus nostri anno tercio.

Grigore episcopul etc. ... iubitului fiu Pavel³ <episcop> ales de Knin, mântuire etc.

După ce noi, acum de curând, în temeiul puterii noastre apostolice și după sfatul fraților noștri, am hotărât să te punem ca episcop și păstor, în fruntea acelei

biserici de Knin, care pe atunci era lipsită de cărmuirea unui păstor, pe tine, a cărei persoană ne era plăcută și nouă și fraților noștri, pentru că așa cerea vrednicia ta, - după cum se vede mai pe larg din scrisoarea noastră întocmită cu privire la aceasta, - gândindu-ne cu bunăvoință la toate cele ce pot să sporească înlesnirea ta <și> încuviințând rugămintea ta, prin cuprinsul scrisorii de față îți dăm slobodă și deplină voie să poți primi darul sfințirii de la orice prelat catolic vei voi, care să aibă harul și să fie sub atârarea scaunului apostolic, adăugându-și și fiind ajutat la acestea de doi sau trei episcopi catolici, care să aibă, de asemenea harul și să atârne <de scaunul apostolic>, iar numitului prelat <îi dăm voie> să-ți poată împărtăși slobod în temeiul puterii noastre, pomenitul dar <al sfințirii>. Voim, însă, ca acel prelat, ce-ți va da pomenitul har, după ce ți-l va da, să primească de la tine, în numele nostru și al bisericii romane, obișnuitul jurământ de credință datorată, potrivit tipicului pe care îl trimitem cuprins în bula noastră, iar cuprinsul jurământului pe care va trebui să-l faci, să ai de grijă să ni-l trimiți cât mai de grabă cu vestitorul tău, în scrisoarea ta deschisă, însemnată cu pecetea ta, cuvânt cu cuvânt, iar prin aceasta <să iei seama> să nu se iste nici o pagubă pentru venerabilul nostru frate Ugolin, arhiepiscopul de Spalato, de care se știe că pomenita biserică ține ca un drept al lui metropolitan.

Dat la Villeneuve-les-Avignon, din dieceza de Avignon, în a șasea zi înainte de idele lui august, în al treilea an al păstoriei noastre.

Arh. Vat., Reg. Vat...

Orig., perg...

EDIȚII: Theiner, *Mon. Slav. Merid.*, I, p. 288: *Ub.*, II, p. 406-407.

¹ Astfel în textul lat. publicat; corect: *procures*.

² Gemipunctus, pentru Hugolinus (arhiepiscop de Spalato, 1349-1388).

³ Fost prepozit de Sibiu, cf. doc. din 16 mai 1373, nr. 242.

265

1373 august 11, Zilvasvarad

Ludouicus, dei gracia rex Hungarie, Polonie, Dalmacie etc, fidelibus suis, conventui de Lelez, salutem et graciam.

Dicunt nobis magistri Balk, Drag et Johannes, filii condam Zaz voyuode, aule nostre familiares, quod ipsi in dominium quarundam possessionum Kohnia vocate et ad eam pertinencium, item Bochkoy, Feireghaz, Taraz et Bustafolwa vocatarum, in comitatu Maramorosiensi existencium, per nos mediantibus aliis litteris nostris datarum, pro serviciis eorundem, legitime vellent introire, si contradiccio alicuius non obstaret eis in hac parte.

Quare fidelități vestre mandamus quatenus vestrum mittatis hominem pro testimonio fidedignum, quo presente, magister Benedictus, filius Lachk, aule nostre iuvenis, homo noster, ad hoc specialiter de curia nostra transmissus, ad facies dictarum possessionum, universis vicinis et commetaneis suis legitime convocatis et presentibus, accedendo, ipsasque ab aliorum iuribus possessionariis metaliter segregando, introducat ipsos filios Zaz voyuode in dominium earundem, statuaturque ipsas eisdem premissis donacionis nostre titulo perpetuo possidendas, si non fuerit

contradictum; contradictores vero, si qui fuerint, citeț contra ipsum Balk voyuodam in nostram presenciam ad terminum competentem. Et post hec facti seriem nobis fideliter rescribatis.

Datum in Zyluaswarad, secundo die festi beati Laurencii martiris, anno domini *M®* CCC^{TM0} LXX^m* tercio.

Ludovic, din mila lui Dumnezeu regele Ungariei, Poloniei, Dalmației etc, credincioșilor săi din conventul din Lelez, sănătate și milostivire.

Ne spun nouă magistrii Bale, Drag și Ioan, fiii răposatului Sas, slujitori ai curții noastre, că ei ar vrea să intre în chip legiuit în stăpânirea unor moșii cu numele Cuhea, împreună cu cele ce țin de ea, de asemenea Bocicoi, Feyreggaz, Taraz și Bustafalva, aflătoare în comitatul Maramureș, ce le-au fost date de noi, pentru slujbele lor, prin mijlocirea altei scrisori a noastre, dacă nu s-ar ivi împotrivirea cuiva în această pricină.

Drept aceea, poruncim credinței voastre să trimiteți spre mărturie omul vostru vrednic de crezare, în fața căruia omul nostru, magistrul Benedict, fiul lui Lachk, aprod al curții noastre, trimis anume pentru aceasta de la curtea noastră, mergând la zisele moșii, după ce va fi chemat legiuit pe toți vecinii și megieșii lor și fiind aceștia de față <și> despărțind prin semne de hotar pomenitele <moșii> de drepturile de stăpânire ale altora, să-i pună pe pomeniții fii ai voievodului Sas în stăpânirea acelor și să le dea în stăpânirea acestora în temeiul daniei noastre de mai sus, ca să le stăpânească pe veci, dacă nu s-ar împotrivi nimeni; iar dacă ar fi unii împotriviți, să-i cheme înaintea noastră spre a sta față cu pomenitul voievod Bale, la un soroc potrivit, și după aceea să ne dați seama în scris întocmai despre desfășurarea pricinii.

Dat la Zilvasvarad, în a doua zi după sărbătoarea mucenicului Laurențiu, în anul Domnului o mie trei sute șaptezeci și trei.

Arh. Naț. Magh., Dl. 6 132,6 133. Xerocopie la Inst. de Ist. Cluj-Napoca/1373.

Transumpt în actul lui Ludovic I, regele Ungariei, din 4 sept. <1373>, Lelez, nr. 272.

Bibi. Acad. Rom., Secția de manuscrise, P. 532. Fotocopie la Inst. de Ist. Cluj-Napoca/1373.

EDIȚII: Fejer, IX/4, p. 528; HurmuzaH-Densușianu, 1/2, p. 211-212; Mihăfji, p. 65 și 68. -

266 <1373> august 11 {secundo die festi Laurencii martiris), Agria¹

Magistrul Nicolae, notarul special al lui Emeric Lackfi, palatinul Ungariei, cere magistrului Ștefan să-i trimită pe Ioan, fiul lui Dumitru, sau pe un alt tânăr credincios și înțelept, prin care să-i comunice unde poate să-și găsească la Lipova obiectele necesare (*ubi utensilia nostra in Lippa possint reinveniri*).

Arh. Naț. Magh., Dl. (Arh. Muz. Naț. Magh.).

Orig..

EDIȚII: Nyers L., *A nádor biroi es oklevelado miikodese a XIV. században* (1307-1386), Kecskemet, 1934, p. 76.

¹ Datat astfel după anii de palatinat ai lui Emeric Lackfi și după perioada în care a funcționat Nicolae ca notar. Cf. Nyers, *op. cit.*, p. 36.

Nos, capitulum ecclesie Varadinensis, tenore presentium significamus quibus expedit universis, quod, cum domina Elisabeth, filia Nicolai dicti Dereske, consors Blasii, ordine iudiciario Paulum, filium Bartholomei, coram nobis traxisset in causam, egit in figura nostri iudicii contra eum personaliter comparentem sub hac forma; quod scilicet medietas cuiusdam fundi, in loco Fori Sabbathi in civitate nostra Varadiensi predicta, ex opposito balnei condam Sebastiani dicti Complar existentis, a Ladislao, filio Iure, priori marito matris sue, Margaretha vocate, ad eandem legitime devoluta fuerit, et alia medietas eiusdem fundi per Jacobum, condam iudicem diete civitatis nostre Varadiensis, dictum de Debrezen, ultimum maritum eiusdem matris sue, de bonis predicti Nicolai dicti Derecske, patris sui, cui scilicet Nicolao, eadem domina, mater sua, in secundis nuptiis fuit copulata, empta extitit et, per consequens, utraque medietas dicti fundi ad ipsam pertinuerit et pertinere debeat; Nicolaus tamen, germanus Egidii, frater predicti Pauli uterinus, dum viveret, easdem medietates fundi indebite detinuisset et nunc dictus Paulus, frater suus, succedens et in vitium detinet occupatas.

Petebat igitur eundem fundum integraliter sibi per nostram definitivam sententiam restitui, amoto abinde dicto Paulo, et quolibet alio illicito detentore. Quo audito, idem Paulus respondit ex adverso, quod idem fundus per bone memorie dominum Demetrium, condam episcopum Varadiensem, prelatum nostrum, iamdicto Nicolao, germano Egidii, fratri suo, pro suis servitiis donatus, tandem eodem Nicolao sublato de medio, esset ad ipsum iure hereditario devolutus.

Et cum idem Paulus, filius Bartholomei, iura et instrumenta super fundo predicto coram nobis produxisset, ex tenore huiusmodi instrumentorum luce clarius comperimus, quod quamvis dictum fundum predictus Jacobus iudex dicto domino Demetrio episcopo pro debitis, quibus eidem obligabatur, assignaverit idemque dominus episcopus ipsum fundum ipsi Nicolao, germano Egidii, tradiderit, tamen medietas solum dicti fundi a parte predicti balnei Sebastiani dicti Complar existens, eundem Jacobum iudicem contingebat. Reperiebatur enim eandem medietatem a Nicolao¹, filio predicti Iure, pretio comparasse; in alia vero medietate eiusdem fundi non apparebat predictum Jacobum iudicem ius aliquod habuisse; sicque idem dominus episcopus eandem medietatem iamdicto Nicolao, germano Egidii, tradiderat minus iuste.

Cumque idem Paulus per nos pluries requisitus, nulla alia instrumenta super dicta medietate fundi producere valuisset, nos exigente iustitia, iamdictam medietatem fundi a parte meridionali existentem ad eandem dominam Margaretham a predicto Ladislao, filio Iure, devolutam eidem domine Elisabeth, filie eiusdem, tamquam successori legitimo ipsius domine Margarethe, cum omnibus utilitatibus et pertinentiis suis, amoto exinde Paulo predicto, sententialiter restituimus, et tenore presentium reddidimus, eidem Paulo perpetuum super hoc silentium imponentes. Aliam vero medietatem eiusdem fundi a parte predicti balnei Sebastiani dicti Complar consistentem, reliquimus eidem Paulo propter bonum pacis in perpetuum possidendam; quamvis eadem domina Elisabeth iusto modo

obtulit se probaturam etiam ipsam medietatem de bonis predicti Nicolai, patris sui, per dictum Jacobum fuisse comparatum.

Datum octavo die festi sancti Stephani regis, anno domini M. CCC. LXXIII.

Noi, capitlul bisericii de Oradea, dăm de știre tuturor cărora se cuvine, prin cuprinsul celor de față, că doamna Elisabeta, fiica lui Nicolae zis Dereske, soția lui Blasiu, trăgându-l în judecată, pe calea legii, înaintea noastră pe Pavel, fiul lui Bartolomeu, a ridicat pâră în fața judecății noastre împotriva lui, care s-a înfățișat el însuși <la judecată>, în felul acesta: anume că jumătate dintr-un pământ aflător pe locul Târgului de sâmbătă² din sus-zisul nostru oraș Oradea, în fața scăldătorii răposatului Sebastian zis Complar, a trecut legiuit asupra ei, de la Ladislau, fiul lui Iura, întâiul soț al mamei sale, numite Margareta; și cealaltă jumătate a acelui pământ a fost cumpărată de Iacob zis de Debrețin, fostul jude al zisului nostru oraș Oradea, <și> cel din urmă soț al mamei sale, din bunurile sus-zisului Nicolae zis Dereske, tatăl ei, cu care Nicolae avea doamnă, mama sa, fusese măritată în a doua căsătorie și, prin urmare, amândouă jumătățile zisului pământ au ținut și trebuie să țină de ea. Iar Nicolae, fratele bun al lui Egidiu, și fratele după mamă al sus-zisului Pavel, cât a trăit, a ținut fără drept acele jumătăți de pământ, iar acum zisul Pavel, fratele său, urmându-l, le ține pe nedrept în stăpânire.

Drept aceea, ne-a cerut ca să-i înapoiem în întregime acel pământ prin sentința noastră definitivă, înlăturând de pe el pe zisul Pavel și pe orice alt deținător fără drept. După ascultarea acestora, acel Pavel a răspuns dimpotrivă că pământul acela i-a fost dăruit zisului Nicolae, fratele bun al lui Egidiu, fratele său, pentru slujbele sale, de către domnul Dumitru, fostul episcop de Oradea³, prelatul nostru de bună pomenire, iar apoi, încetând din viață acel Nicolae, i-a venit lui, în temeiul dreptului de moștenire.

Și când acel Pavel, fiul lui Bartolomeu, a înfățișat înaintea noastră drepturile și actele întocmite cu privire la sus-zisul pământ, noi, din cuprinsul acestor acte, am aflat mai limpede ca lumina zilei că, deși sus-zisul Iacob judele a trecut acel pământ numitului domn episcop Dumitru, pentru datoriile ce le avea față de el, și acel domn episcop a dat acel pământ lui Nicolae, fratele bun al lui Egidiu, totuși numai <acea> jumătate din zisul pământ, aflătoare în partea pomenitei scăldători a lui Sebastian zis Complar, ținea de acel jude Iacob. Am mai aflat că el cumpărase pe bani cea jumătate de la Ladislau, fiul sus-zisului Iura. Iar asupra celeilalte jumătăți din pământul acela nu se arată ca sus-zisul jude Iacob să fi avut vreun drept; astfel că acel domn episcop a dat fără dreptate cea jumătate sus-zisului Nicolae, fratele bun al lui Egidiu.

Și, întrucât atunci când l-am întrebat noi de mai multe ori pe acel Pavel, acesta n-a putut înfățișa nici un alt act privitor la zisa jumătate de pământ, noi, după cerința dreptății, am înapoiat, prin hotărâre judecătorească sus-zisa jumătate de pământ aflătoare în partea dinspre miazăzi și trecută acelei doamne Margareta de la sus-zisul Ladislau, fiul Iura și am dat-o îndărăt, prin cuprinsul celor de față, toamnei Elisabeta, fiica acestuia, ca fiind urmașa legitimă a acelei doamne Margareta, dimpreună cu toate foloasele și toate cele ce țin de ea, înlăturându-l pe

Pavel, și poruncind acelui Pavel tăcere veșnică asupra acestui lucru. Iar

cealaltă jumătate din acel pământ, așezată în partea sus-zisei scâldători a lui Sebastian zis Complar, am lăsat-o lui Pavel, s-o stăpânească în veci, pentru o mai bună pace, cu toate că acea doamnă Elisabeta s-a arătat gata, în chip legiuit, să facă dovadă că și acea jumătate a fost cumpărată de zisul Iacob din bunurile sus-zisului Nicolae, tatăl ei.

Dat în a opta zi după sărbătoarea sfântului rege Ștefan, în anul Domnului o mie trei sute șaptezeci și trei.

Arh. Naț. Magh., D. F. 251 059.

Transumpt al conventului din Jasov.

i

EDIȚII: *Kereszturi*, I, p. 190-192; *Fejer*, IX/4, p. 531-533.

¹ Corect: *Wladislao*, probabil confuzie a editorului textului latin între *N-lao* și *W-lao*.

² *Szombathely*, cartier din Oradea.

³ Episcop de Oradea, 1345-1372.

Lodouicus, dei gracia rex Hungarie, Polonie, Dalmacie etc, fidelibus suis, capitulo ecclesie Albensis Transsiluane, salutem et gratiam.

Noveritis quod venerabilis in Christo pater et dominus Nicolaus, episcopus Cenadiensis, una cum Mathia, filio Rudolphi, fratris sui, ad nostram veniendo presenciam, nobis dixerunt querulose quod, licet pridem quedam porciones possessionarie condam Ladislai de Brascho, videlicet medietates possessionum Bodula, Domincusfolua, Lylendorf et Zezyna, necnon medietates medietatum Turcz, Tuchan et Zirna, in quibus dominam Noel, filiam eiusdem, consortem videlicet Jacobi Wynandi de Brascho, verum heredem et legitimum successorem prefeceramus et tandem mediantibus litteris nostris vigorosis de consilio baronum nostrorum ex certis causis dictam gratiam simul cum litteris ipsam devotantibus revocaremus mediantibus nostro et vestro hominibus, iuxta continenciam litterarum nostrarum eis statute fuissent, tamen idem Jacobus Wynandi potencialiter, cum sua uxore predicta, in eisdem resideret, in cuius et superficie Mathiam nepotem et famulum earum captivari et quam plures equos et alias res suas auferri fecisset, alios actus potenciariorum in iobaionibus¹ ipsorum inferendo. Ubi idem Jacobus Wynandi personaliter adherens respondit ex adverso quod, quamvis diete porciones possessionarie ipsius condam Ladislai claudi eisdem domino episcopo et Mathie, nepoti suo, modo premissis statute fuerint, tamen ipse confisus de gracia et litteris nostris, eidem uxori sue datis nobis irrequisitis, exire et recedere noluisse de eisdem, premissasque ablaciones rerum hominum ad² ipsum dominum episcopum pertinencium tanquam in iuribus propriis fecisset, perpetrari. Cum, quia nos, unacum baronibus nostris nobiscum adherentibus, litteralia instrumenta ambarum parcium fecissemus coram nobis exhiberi ydemque³ dominus⁴ episcopus litteras nostras quibus mediantibus universas possessiones condam Nicolai, filii Nicolai⁵, nomine possessionis hominis sine herede decedentis eisdem domino episcopo et Mathie, nepoti suo⁶ donamus⁷ et alias litteras nostras, quarum vigore premissam

graciam eidem domine super prefeccione sua in filium eo quod dicta gracia vivente ipso Nicolao cum quo in secunda linea generacionis erat constituta; nosque omnes gracias prefeccionis in filium quibusvis filiabus factas infra quartam Uneam generacionis generaliter revocaveramus, cassaveramus et annullaveramus produxisset: memoratus vero Jacobus iamdictas litteras nostras per quas dictam uxorem suam in filium prefeceramus exhibuisset. Tandem, habita deliberacione cum prelatis et baronibus nostris, decreverimus ut dicta gracia eidem domine modo premissa facta in preiudicium iurium ipsorum domini episcopi et suorum fratrum data et concessa haberetur, propter quod pretactas litteras prefeccionis in filium a Jacobo predicto auferri et, prout ius requirebat igne fecimus concremari ipsasque porciones possessionarias condam ipsius Ladislai claudi eisdem domino episcopo et Mathie, nepoti suo, adiudicaverimus de novo statuendas et in dominium earundem restituendas, ita tamen quod ipse dominus episcopus et Mathias, eius nepos, de iuribus ipsius domine Neel³ et aliarum patruecium sororum eiusdem iuxta approbatam regni nostri consuetudinem eis provenientibus de possessionibus prenotatis satisfaccionem exhibere teneantur.

Quo circa vestre fidelitatis damus in mandatis, quatenus vestrum mittatis hominem pro testimonio fide dignum, quo presente Salomon de Rosintal vel Petrus Luce de Thicus aut idem Lucas de eodem⁸ seu Andreas de Henholum an Nicolaus sive Petrus, filii Cristiani de Foniefolua, aliis absentibus, homo noster, ad facies predictarum possessionum et porcionum possessionariarum condam ipsorum Nicolai, filii Nicolai, videlicet medietates possessionum Bodula, Dominicusfolua³, Lylendorf et Zezyna, necnon medietates medietatum Turcz, Tuchan et Zirna vocatarum⁹ ac Ladislai claudi, pridem⁹ universis vicinis et commetaneis suis legitime convocatis et presentibus, accedendo statutas¹⁰, easdem iuxta premissa adiudicacionis et commissionis nostre formam iamdictis domino episcopo et Mathie, filio Rudolphi, contradiccione ipsorum Jacobi Wynandi et domine⁴ uxoris sue ac aliorum quorumlibet non obstante, perpetue et irrevocabiliter possidendas, tenendas et habendas, committendo, ut" alii⁹ qui aliquot iuris se habere sperant possessionibus in eisdem, tandem mediante iusticia consequamur, prefatis vero Jacobo Wynandi et domine⁴ uxoris sue ac eorum heredibus heredumque ipsorum successoribus silencium perpetuum imponendo in hac parte. Et post hec tocius facti seriem wayuode nostro Transsiluano fideliter rescribatis.

Datum in Diosgwr, in die sancti Egidii confessoris, anno domini M^{TM} CCC"⁰⁰ LXX^{mo} tercio.

<Pe verso, de aceeași mână:> Fidelibus suis, capitulo ecclesie Albensis Transsiluane.

Ludovic, din mila lui Dumnezeu regele Ungariei, Poloniei, Dalmației etc., credicioșilor săi din capitlul bisericii din Alba Transilvaniei, mântuire și milostivire.

Aflați că, venind înaintea noastră venerabilul întru Hristos părinte și domn Nicolae, episcopul de Cenad, împreună cu Mathia, fiul lui Rudolf, fratele său, ne-
 ău spus în chip de plângere că, deși mai demult lor, potrivit cuprinsului scrisorii roastre, le-au fost date în stăpânire niște părți de moșie ale răposatului Ladislau de

Brașov, adică jumătatea moșiilor Budila, Dominicusfolua, Lylendorf și Zizin, ca și jumătatea jumătăților <moșiilor> Bran, Tohan și Zărnești, în care am pus-o adevărată moștenitoare și legiuită urmașă pe doamna Noel, fiica aceluiași <Ladislau>, adică soția lui Iacob al lui Wynand de Brașov și apoi, prin mijlocirea omului nostru și al vostru, am anulat din motive temeinice zisa milostivire împreună cu arătata scrisoare pentru această <doamnă>, din sfatul baronilor noștri, printr-o scrisoare puternică a noastră, totuși acel Iacob al lui Wynand stă cu de-a sila în acele <părți de moșie> împreună cu sus-zisa lui soție, în care și pe față a pus ca să fie prins Matia, nepotul și slujbașul lor, și să fie luați cu sila mai mulți cai și alte lucruri ale sale, pricinuind iobagilor lor alte acte de silnicie. La care acel Iacob al lui Wynand, fiind însuși de față, dimpotrivă a răspuns că, deși zisele părți de moșie ale acelui răposat Ladislau cel Șchiop au fost statornicite în felul <arătat> mai sus acelora, domnului episcop și lui Matia, nepotul său, totuși el s-a încrezut în mila și în scrisoarea noastră, cerută nouă și dată aceleiași soții a sale <și> nu au vrut să iasă și să se retragă din acelea și el a pus să se săvârșească jafurile de mai sus de lucruri <și> oameni ce țin de acest domn episcop ca și cum <ar fi fost> în drepturile sale. Întrucât, pentru că noi, împreună cu baronii noștri care au stat alături de noi, am pus să fie arătate înaintea noastră actele amânduror părților și însuși domnul episcop a arătat scrisoarea noastră prin mijlocirea căreia noi am dăruit acelora, domnului episcop și lui Matia, nepotul său, toate moșiile răposatului Nicolae, în numele unui om cu moșie, mort fără urmaș și o altă scrisoare a noastră, în temeiul căreia, prin milostivirea de mai sus, dată acelei doamne cu privire la înzestrarea fiicei eu dreptul de fiu, cu aceea că zisa milostivire a fost rânduită pe când trăia acel Nicolae, cu care ea <era înrudită> în a doua spiță a neamului; și noi îndeobște am revocat, am stricat și am nimicit toate milostivirile cu privire la înzestrarea fiicei cu dreptul de fiu, mai jos de a patra spiță a neamului, făcute oricăror fete, iar pomenitul Iacob ne-a arătat deja zisa noastră scrisoare prin care noi am înzestrat-o pe soția sa cu dreptul de fiu. Totuși, chibzuind împreună cu prelații și baronii noștri, am hotărât ca zisa milostivire făcută acelei doamne, în chipul de mai sus, i-a fost dată și încuviințată spre paguba drepturilor acelora, a domnului episcop și a fraților săi, pentru care noi am pus ca să fie adusă de la sus-zisul Iacob pomenita scrisoare a înzestrării fiicei cu dreptul de fiu și, după cum cere legea, am pus să fie arsă și am adjudecat din nou aceste părți de moșie acelora, domnului episcop și lui Matia, nepotul său, statornicindu-li-le din nou și dându-le înapoi în stăpânirea acelora; astfel totuși, că acest episcop și Matia, nepotul lui, să fie datori să dea îndeostulare din drepturile acestei doamne Noel și ale celorlalte surori după tată ale aceleia, după obiceiul încuviințat al țării, după ce acelea au ieșit din sus-notatele moșii.

Cu privire la care noi poruncim credinței voastre ca să trimiteți omul vostru vrednic de crezare ca om de mărturie înaintea căruia omul nostru Solomon de Tuja sau Petru al lui Luca de Ticuș, sau același Luca din același <Ticuș>, sau Andrei de Vurpăr, sau, în lipsa acestora, Nicolae sau Petru, fiii lui Cristian de Bradu, ducându-se la fața locului pe sus-zisele moșii și părți de moșii ale răposatului Nicolae, fiul lui Nicolae, adică pe jumătățile moșiilor Budila, Dominicusfolua, Lylendorf și Zizin, ca și la jumătățile jumătăților <moșiilor>, numite Bran, Tohan și Zărnești ale lui

Ladislau cel Șchiop, <și>, după ce au fost chemați curând în chip legiuit toți vecinii și megieșii lor, și fiind aceștia de față, să statornicească acele <părți de moșii>, potrivit rânduiei sus-zisei noastre adjudecări și porunci, des-pomeniților domn episcop și lui Matia, fiul lui Rudolf, fără a se ține seama de împotrivirea acestora, a lui Iacob a lui Wynand și a doamnei <Noel>, soția sa și a oricărui altora, hotărând ca să le stăpânească, să le țină și să le aibă pe veci și în chip nestrămutat pentru că, cu toate că alții nădăjduiesc să aibă vreun drept în acele moșii, totuși noi am urmat calea judecății, iar pomeniților Iacob al lui Wynand și doamnei <Noel>, soția sa, și moștenitorilor lor și urmașilor acestor moștenitori impunându-le tăcere pe veci în această privință. Și după acestea, desfășurarea întregii pricini să o faceți cunoscută în scris <și> întocmai voievodului nostru al Transilvaniei.

Dat la Dyosgyor, în ziua sfântului mărturisitor Egidiu, în anul Domnului o mie trei sute șaptezeci și trei.

<Pe verso, de aceeași mână:> Credincioșilor săi, capitolului bisericii din Alba Transilvaniei.

Arh. Naț. Magh., Dl. 30 710. Fotocopie la Inst. de Ist. Cluj-Napoca/1373.

Orig., hârtie, cu urme de pecete inelară de închidere, aplicată pe verso.

REGESTE: *Ub.*, II, p. 407, nr. 1010.

¹ Corect: *iobagionibus*.

² Scris deasupra lui *et*, tăiat de aceeași mână.

³ Astfel în orig.

⁴ Urmează două puncte, în locul numelui.

⁵ Cuvinte repetate.

⁶ Urmează: *prout in aliis litteris vestris inde confectis*, tăiat de aceeași mână.

⁷ Corect: *donaverimus*.

⁸ Corect: *eadem*.

⁹ Scris deasupra rândului.

¹⁰ Corect: statuat.

¹¹ Urmează *hii*, tăiat de aceeași mână.

Nos, conventus monasterii beate Mărie virginis de Clusmonustra, memorie commendamus per presentes quod, cum nos, iuxta continenciam litterarum nobilis viri Ladislai, viceuoyuode Transsiluani, formam sue iudiciarie deliberacionis in se continencium, iustis et iuri consonis petitionibus eiusdem, in dictis litteris suis nobis amicabiliter porrectis, annuentes, unacum Jacobo dicto L< ... >' de Fargo, homine eiusdem Ladislai viceuoyuode in dictis litteris suis inserto, pro Blasio et Sandur, filiis Sandri de Zyluas, ab una, parte ex altera vero pro nobili domina Margaretha vocata, consorte Andree, filii Johannis de Kezy, pro negocio infradeclarando per ipsum Ladislaum viceuoyuodam ad id transmissio, unum ex nobis, videlicet fratrem Johannem sacerdotem, socium nostrum, pro testimonio fidedignum, ad estimacionem possessionariarum porcionum condam Gyule, filii Sumbur de eadem Zyluas et alias, videlicet Eurmenes, Septer, Kekus et Apaty habitarum, duxissemus transmittendum. Tandem iidem, Ladislai viceuoyuode et

noster homines exinde ad nos reversi nobis concorditer retulerunt quod ipsi, octavo die festi Assumpcionis virginis gloriose nune proxime preteriti, in litteris eiusdem Ladislai viceuoyode prefinito et aliis diebus ad hoc aptis et congrue sufficientibus, prius ad possessionem predictam Zyluas ac alias videlicet Eurmenes, Septer, Kekus et Apaty vocatarum, vicinis et commetaneis earundem universis legitime inibi convocatis, primo per earum veteres metas et antiquas, partibus presentibus, accedendo, reambulassent et porciones ipsius Gyule, filii Sumbur, ab aliis porcionibus separando, reambulatasque et separatas porciones in dictis possessionibus Zyluas, Eurmenes, Septer, Kekus et Apaty habitas, iuxta regni consuetudinem, deum et eius iusticiam pre oculis habendo, estimare voluissent, licet ipse partes prius in ipsarum reambulacionibus et e<sti>macionibus² faciendis discrepaverint, tamen ultimate eisdem partibus consencientibus, volentibus, concordantibus taliter devenissent et concord<assent>³ quod, licet secundum estimacionem predictarum possessionum et possessionariarum porcionum ipsius Gyule, iuxta regni consuetudinem cum pecuniar<ia sol>ucone³ iidem Blasius et Sandur prefate nobili domine de sua quarta puellari satisfacere potuissent, tamen pro omnimoda et satisfaccione expedicione iamdicte quarte filialis ipsius nobilis domine, Margaretha vocate, consortis Andree, filii Johannis de Kezy, terciam partem quarte partis predictae possessionis Septer vocate, videlicet porcionis ipsius Gyule, patris sui, ex plaga orientis a parte ecclesie pro locis sessionalibus, cum omnibus utilitatibus suis, scilicet terris cultis et incultis, aquis, piscinis, silvis, nemoribus, pratis, campis et aliis quibuslibet pertinenciis, sub antiquis metis et limitacionibus ad eandem terciam partem quarte partis eiusdem possessionis Septer spectantibus prefate nobili domine Margarethe, filie Gyule, et per eam ipsi Andree, domino et marito suo, ac per eos eorum successoribus, predicti Blasius et Sandur, filii Sandur, dedissent, donassent et contulissent perpetuo possidendam, tenendam, pariter et habendam, ita quod, in predicta ecclesia, in eadem possessione habita, divina officia communiter audire valeant atque possint cum eorum iobagionibus. Tandem iidem Blasius et Sandur, filii Sandur, coram nobis personaliter astando, promittentes et assumptentes ipsos Andream, filium Johannis, et nobilem dominam Margaretham, coniugem suam ac eorum successores in eadem tercia parte quarte partis possessionis Septer predictae contra omnes impetitores propriis laboribus et expensis eorum pacifice conservare et expedire.

Datum in festum beati Egidii abbatis, anno domini M^{TM} CCC^{mo} LXX^o¹⁰ ter<cio>².

Noi, conventul mănăstirii fericitei fecioare Măria din Cluj-Mănăştur, dăm de ştire prin <scrisoarea> de faţă că, întrucât noi am încuviinţat, potrivit cuprinsului drept al scrisorii nobilelui bărbat Ladislau, vicevoievodul Transilvaniei, cuprinzând în ea forma hotărârii sale judecătoreşti, cererile drepte şi potrivite cu legea ale acestuia, date nouă cu prietenie în zisa sa scrisoare, am hotărât ca să trimitem împreună cu Iacob zis L< ... > de Fărăgău, omul aceluiaşi Ladislau, vicevoievodul, <şi> trecut în zisa sa scrisoare, pentru Blasiu şi Sandur, fiii lui Sandur de Silivaş, pe de -o parte, iar pe de altă <parte>, pentru nobila doamnă numită Margareta, soţia lui Andrei, fiul lui Ioan de Chesău, trimis de

către însuși Ladislau vicevoievodul, pentru treaba mai jos arătată, pe unul dintre noi, anume pe fratele Ioan preotul, fratele nostru <canonic>, ca om de mărturie vrednic de crezare, la prețuirea părților de moșie ale răposatului Gyula, fiul lui Sumbur din aceeași <moșie> Silivaș și a altora avute, <numite> Urmeniș, Șopteriu, Chiochiș și Apatiu. Aceștia, omul lui Ladislau vicevoievodul și al nostru, întorși apoi la noi, ne-au spus într-un glas că ei, în a opta zi a sărbătorii care a trecut de curând a Adormirii slăvitei fecioare⁴, <zi> hotărâtă dinainte în scrisoarea aceluiași vicevoievod Ladislau și în alte zile destul de bune și potrivite pentru aceasta, s-au dus mai întâi la moșia sus-zisă Silivaș și la altele, adică la cele numite Urmeniș, Șopteriu, Chiochiș și Apatiu, fiind chemați acolo în chip legiuit toți vecinii și megieșii aceloră, fiind de față și părțile, mai întâi le-au hotărnicit, după vechile și dinaintele lor semne de hotar și, despărțind părțile celui Gyula, fiul lui Sumbur, de celelalte părți și părțile avute în zisele moșii Silivaș, Urmeniș, Șopteriu, Chiochiș și Apatiu, fiind hotărnicite și despărțite după obiceiul țării, avându-l înaintea ochilor pe Dumnezeu și dreptatea lui, au vrut să le prețuiască, deși mai întâi aceste părți nu au fost de acord ca să se facă hotărnicirile și prețuirile acestora; apoi, în cele din urmă, au ajuns și s-au înțeles astfel, aceleași părți fiind de aceeași părere, vrând și înțelegându-se că, deși după prețuirea cu plată bănească a sus-ziselor moșii și părți de moșii ale celui Gyula, potrivit obiceiului țării, acei Blasiu și Sandur au putut să plătească pomenitei doamne din pătrimea sa care se cuvine fiicei, totuși pentru toată dezlegarea și îndestularea deja-zisei pătrimi cuvenite fiicei a acelei nobile doamne numită Margareta, soția lui Andrei, fiul lui Ioan de Chesău, sus-zișii Blasiu și Sandur, fiii lui Sandur, au dat, au dăruit și au hărăzit a treia parte a celei de a patra părți a sus-zisei moșii numită Șopteriu, adică a părții celui Gyula, tatăl ei, dinspre partea de răsărit înspre partea bisericii pentru locuri de sesie, cu toate folosințele lor, adică pământuri de arătură și nelucrate, ape, heleștee, păduri, dumbrăvi, fânețe, câmpuri și celelalte ce țin de acestea, sub vechile hotare și margini ce țin de acea a treia parte a părții a patra a aceleiași moșii Șopteriu, pomenitei nobile doamne Margareta, fiica lui Gyula și, prin ea, celui Andrei, domnul și soțul ei și prin ei urmașilor lor, spre a o stăpâni, ține și avea pe veci - astfel ca în sus-zisa biserică avută în acea moșie să aibă puțință și să poată să audă slujba dumnezeiască laolaltă cu iobagii lor. în sfârșit, acei Blasiu și Sandur, fiii lui Sandur, stând înșiși înaintea noastră, au făgăduit și s-au îndatorat ca să păstreze și să păzească în pace, împotriva tuturor tulburărilor cu ostenele și cheltuielile lor pe acei Andrei, fiul lui Ioan, și pe nobila doamnă Margareta, soția sa și pe urmașii lor, în acea a treia parte a părții a patra a moșiei sus-zisei Șopteriu.

Dat în sărbătoarea fericitului abate Egidiu, în anul Domnului o mie trei sute șaptezeci și trei.

Arh. Na|. Magh., Dl. 29 180. Fotocopie la Inst. de Ist. Cluj-Napoca/1373.

Orig., hârtie, cu urme de pecete rotundă de închidere, aplicată în document pe verso.

¹ Rupt cea 0,5 cm.

² Rupt ca 0,5 cm; întregit după sens.

³ Rupt cea 0,5 cm; întregit după sens.

⁴ 22 august

Papa Grigore al XI-lea scrie episcopului de Cenad în privința prepoziturii de Sibiu, rămasă vacantă prin numirea lui Pavel ca episcop de Knin și acum dată lui Martin de Sibiu, preot în Șura Mare.

Arh. Vat, Reg. Vat. 272, fol. 188.

Orig., hârtie.

REGESTE: *Archiv*, XXIV, p. 600, nr. 20; *Ub.*, II, p. 407, nr. 1011, cu data greșită: 3 septembrie 1373.

Omnibus Christi fidelibus, presentibus et futuris, presencium noticiam habituris, Johannes prepositus et conventus ecclesie sancte crucis de Lelez, salutem in omnium salvatore.

Ad universorum noticiam harum serie volumus pervenire quod litteras excellentissimi principis, domini Lodouici, dei gracia regis Hungarie, recepimus in hec verba: <*Urmează actul lui Ludovic I, regele Ungariei, din 11 august 1373, nr. 265.*>.

Nos igitur, mandatis regie excellencie satisfacere cupientes, ut tenemur, cum prefato magistro Benedicto, aule regie iuvene, homineque suo, nostrum hominem, videlicet fratrem Nicolaum, pro testimonio transmisimus ad premissa regia mandata¹ exsequenda.

Qui demum exinde ad nos reversi, nobis consona voce retulerunt, quod ipsi tercio die festi beati Bartholomei apostoli et aliis diebus ad subscripta sufficientibus accessissent ad faciem possessionis Bochko vocate, ubi ipsi memoratos filios condam Zaz woyuode, presentibus vicinis et commetaneis eiusdem universis, tune inibi legitime convocatis, prius eandem a possessionibus vicinariis circumquaque ipsi adiacentibus metalibus signis infra nominandis ab invicem separando et distinguendo in dominium eiusdem introduxissent eandemque possessionem Bochko cum universis suis utilitatibus et pertinenciis premissa ipsius regalis donacionis titulo, ipsis filiis Zaz woyuode statuissent iure perpetuo possidendam, nullo penitus contradictore apparente seu contradicente.

Mete autem, que ipsam possessionem Bochko ab aliis vicinariis, ut premittitur, possessionibus distinguunt et separant, prout dicti homines, regius et noster, recitarunt hec sunt: quo primo incipitur a fluvio Tyza vocato, de quo tendit versus plagam septentrionalem, ubi due mete terree sunt; mete a quibus tendit ad unum montem <Tes>gyes² nominatum, in cuius longitudinem currendo annectit unum ryvulum Kyuesd nominatum, in quo descendit ad aliud fluvium Saproch dictum, qui alio nomine Ffenys <pataka>², quem salit ultra et venit ad alium ryvulum similiter Saproch; inde ad tercium ryvulum Kezou alio nomine Borkuth nominatum, in cuius meatu descendit ad ryvulum Kahovi³, in quo currit ad unam vallem que vocatur Nebveylgi et in eundem montem Kahou³, plagam meridionalem saliendo, transit ad montem Kyshauas; de inde descendit ad ryvulum Ffenyespataka nominatum in cuius meatu currit ad magnum fluvium Tyza, quem

salit ultra, ubi meta terrea est. Meta ab illo < ... >² in meatu ipsius fluvii Tyza currit ad locum ubi ryvulus Vyssou vocatus cădit in ipsum fluvio Tyza. Înde in meatu ipsius fluvii Vyzou⁴ saliendo plagam occidentalem transit ad unum Berch in quo sunt due mete terree erecte possessionibus Bochko et Konya distinctiones facientes. Înde ulterius in ipso Berch currendo ultra duas metas terreas annectit; demum de ipso Berch descendit ad ryulum Mezespataka, in super quem due mete terree sunt erecte, a quibus tendit in meatu ipsius <rivuli>⁵ predictum fluvium Tyza, in super quem sunt due mete terree erecte et ubi cursus metales terminatur.

Datum die Dominica proxima ante festum Nativitatis virginis Mărie <anno>⁶ supradicto.

Tuturor credincioșilor întru Hristos, de acum și viitori, care vor avea cunoștință de cele de față, Ioan prepozitul și conventul bisericii Sfintei Cruci din Lelez, mântuire întru mântuitorul tuturor.

Prin aceste rânduri, voim să ajungă la cunoștința tuturor că am primit scrisoarea preaînălțatului principe, domnul Ludovic, din mila lui Dumnezeu, regele Ungariei, având acest cuprins: <Urmează actul lui Ludovic I, regele Ungariei, din 11 august 1373, nr. 265.>

Noi, așadar, dorind să împlinim poruncile înălțimii regești, după cum suntem datori, am trimis spre mărturie, dimpreună cu sus-numitul magistrul Benedict, aprodul curții regești și omul său, pe omul nostru, anume pe fratele Nicolae pentru a duce la îndeplinire poruncile regești de mai sus. Aceștia, întorcându-se apoi la noi, ne-au spus într-un glas că au mers, în a treia zi după sărbătoarea fericitului apostol Bartolomeu⁷ și în alte zile îndestulătoare pentru cele mai jos scrise, la moșia numită Bocicoi, unde i-au pus în stăpânirea acelei <moșii> pe pomeniții fii ai răposatului voievod Sas, de față fiind toți vecinii și megieșii pomenitei <moșii>, chemați atunci legiuit acolo, despărțind mai întâi și osebind prin semnele de hotar mai jos scrise pomenita <moșie> împreună cu toate foloasele și cu cele ce țin de ea, de moșiile vecine, așezate de jur împrejurul ei, și au pus în stăpânirea pomenitei moșii Bocicoi, în temeiul pomenitelor danii regești de mai sus, pe pomeniții fii ai voievodului Sas, ca s-o stăpânească cu drept de veci, neivindu-se sau nepunându-se in cale chiar nici un împotrivor.

Iar semnele de hotar care despart și deosebesc însăși moșia Bocicoi de celelalte moșii vecine, așa cum se arată mai sus, după cum ni le-au înfățișat pomeniții oameni, ai regelui și al nostru sunt acestea: mai întâi se începe de la râul numit Tisa, de la care se îndreaptă către partea de nord, unde sunt două movile de hotar; hotar de la care se îndreaptă la un munte numit <Tes>gyes, pe a cărui lungime mergând unește un pârâu numit Kyuesd, în care <hotarul> coboară la un ait râu zis Saproch, sau numit cu un alt nume Valea Bradului, pe care îl trece dincolo și vine la un alt pârâu, de asemenea <numit> Saproch; din acest loc <hotarul> merge la un al treilea pârâu Cosău, numit altfel Borkuth, în al cărui vad coboară la pârâul Kahovi, în care <hotarul> curge la o vale numită nebveylgi și sirind pe partea de miazăzi în același munte Kahou se strămută pe Muntele Mic; -JB acest loc coboară la pârâul numit Valea Bradului, în al cărui vad curge la un ffwviu mare, Tisa, pe care îl trece dincolo unde este o movilă de hotar. De la acela < ... > hotarul curge în vadul acestui fluviu Tisa, la locul unde râul numit Vișeu se

varsă chiar în fluviul Tisa. Apoi, în albia acestui râu Vișeu, sărind pe partea de apus, <hotarul> se mută pe o creastă, pe care sunt ridicate două semne de hotar ce separă moșiile Bocicoi și Cuhea. Apoi, mai departe, mergând pe această creastă, unește două semne de hotar. În sfârșit, coboară de la această creastă la pârau numit Mezespataka, deasupra căruia sunt ridicate două semne de hotar de la care se îndreaptă în albia acestui pârau spre pomenitul fluviu Tisa, deasupra căruia sunt ridicate două semne de hotar și unde sfârșesc șirurile semnelor de hotar.

Dat în prima duminică dinaintea sărbătorii Nașterii fercitei fecioare Măria, în <anul> sus-zis.

Arh. Naț. Magh., Dl. 6 133. Xerocopie la Inst de Ist. Cluj-Napoca/1373.
Orig., perg., cu pete de umezeală, pecete atârnată sub text.

¹ Scris deasupra rândului, de aceeași mână.

² Pată de umezeală 1 cm; lectură probabilă.

³ Textul greu lizibil 3 cm; lectură probabilă.

⁴ Astfel în document.

⁵ Pată de umezeală 2 cm; întregire pe baza contextului.

⁶ Ilizibil 1,5 cm, din cauza îndoiturii.

⁷ 26 august 1373.

272

1373 septembrie 4, Lelez

Omnibus Christi fidelibus, presentibus et futuris, presencium noticiam habituris, Johannes, prepositus et conventus ecclesie sancte crucis de Lelez, salutem in omnium salvatore.

Ad universorum noticiam harum serie volumus pervenire, quod litteras • excellentissimi principis domini Lodouici, dei gracia regis Hungarie, recepimus in hec verba: <Urmează actul lui Ludovic I, regele Ungariei, din 11 august 1373, nr. 265>.

Nos, igitur, mandatis regie excellencie satisfacere cupientes, ut tenemur, cum prefato magistre Benedicto, aule regie iuvene, homineque suo, nostrum hominem, videlicet fratrem Nicolaum, pro testimonio transmissimus ad premissa mandata regia exsequenda. Qui demum exinde ad nos reversi, nobis consona voce retulerunt, quod ipsi tercio die festi beati Bartholomei apostoli, et aliis diebus ad subscripta sufficientibus accessissent ad faciem possessionis Kohnya vocate, ubi ipsi memoratos filios condam Zaz woyuode, presentibus vicinis et commetaneis eiusdem universis, tune inibi legitime convocatis, prius eandem cum suis pertinenciis a possessionibus vicinariis circumquaque ipsi adiacentibus metalibus signis infra nominandis ab invicem separando et distinguendo in dominium eiusdem introduxissent, eandemque possessionem Kohnya cum aliis suis universis pertinenciis premissis ipsius regalis donacionis titulo, ipsis filiis Zaz woyuode statuissent iure perpetuo possidendam, nullo penitus contradictore apparente seu contradicente.

Mete autem, que ipsam possessionem Kohnye et pertinencias eius ab aliis vicinariis, ut premititur, possessionibus distinguunt et separant, prout dicti homines, regius et noster, recitarunt, hec sunt: quo primo incipitur a plaga meridionali in campo Kertuelusmezeu, in capite cuiusdam Hryuly¹ Jod vocati, in cuius meatu infra descendit ad fluvium Iza nominatum, quem transit ultra ad partem

septentrionalem, ubi est una meta terrea erecta. înde ulterius secunda; inde tenendo ad Kezepheg in cuius assensu¹ tertia meta terrea; inde transeundo ad rotundum montem quarta meta terrea est erecta; inde ad montem Kysberch partem orientalem servando in ipsaque Kisberch currendo annectit unum riulum Sospataka vocatum et in meatu eius descendendo est meta terrea erecta; ab ipsa transit ad predictum fluvium Iza, et currit infra in eius meatu ad locum ubi riulus¹ Kelemenpataka dictus cădit in eundem fluvium Iza. Inde in meatu eiusdem tendit ad predictam plagam meridionalem et coniungitur cum prima meta, unde inceptum fuit et ibi mete a parte possessionis Nyres vocate erecte terminantur.

Post hec incipiunt alie mete a parte possessionum Orozuiz, Wyso, villa Johannis woyuode, Sayo et Batizhaza vocatarum, et primo incipitur a parte orientali in monte Markzempberch vocato. înde transit ad fluvium Gertyanusewreny nominatum, inde ad alium montem Wezberch, a quo descendit ad unum parvum ryulum¹ et salit ultra fluvium Iza, ubi penes ipsum habetur meta terrea erecta, a qua transit ad ryulum¹ Alsogorba, de quo tendit ad montem Kysberch, ubi est meta terrea erecta; de qua progreditur ad partem orientalem, ubi habetur meta terrea, que facit distincionem inter predictam possessionem Kohnya et possessionem Thome, filii Dionysii; ab illo loco ascendit supra ad montem Zepleshauasa; inde versus orientem servando ad alium montem Kenezhauasa, inde ad tertium montem Stolzauasa; inde ad quartum montem Terhouasa, a quo postmodum dirigitur versus septentrionem ad montem Ignothauasa, deinde ad alium montem Vigsaghauasa, alio nomine Nedele nominatum, et ibi iungitur cum prima meta Magzemberch vocata, unde inceptum erat, et ibi metalis cursus diete possessionis Kohnya terminator.

Datum die dominico proximo ante festum Nativitatis virginis Mărie, anno supradicto.

<Pe verso, de aceeași mână:> Statutoria et reambulătorie possessionum Kohnya, Bachko, Feyereghaz, Taraz, Bustafalua.

Tuturor credincioșilor înntru Hristos, de acum și viitori, care vor avea cunoștință de cele de față, Ioan prepozitul și conventul bisericii sfintei cruci din Lelez, mântuire înntru mântuitorul tuturor.

Prin aceste rânduri voim să ajungă la cunoștința tuturor, că am primit scrisoarea preainălțatului principe, domnul Ludovic, din mila lui Dumnezeu regele Ungariei, având acest cuprins: <Urmează actul lui Ludovic I, regele Ungariei, din 11 august 1373, nr. 265>.

Noi, așadar, dorind să împlinim poruncile înălțimii regești, după cum suntem datori, am trimis spre mărturie, dimpreună cu sus-numitul magistru Benedict, aprod al curții regești și omul său, pe omul nostru, anume pe fratele Nicolae, pentru a aduce la îndeplinire poruncile regești de mai sus. Aceștia, întorcându-se apoi la noi, ne-au spus într-un glas că au mers, în a treia zi după sărbătoarea fericitului apostol Bartolomeu și în alte zile îndestulătoare pentru cele mai jos scrise, la moșia numită Cuhea, unde i-au pus în stăpânirea acelei <moșii> pe pomeniții fii ai răposatului voievod Sas, de față fiind toți vecinii și megieșii pomenitei <moșii>, chemați atunci legiuit acolo, despărțind mai întâi și osebind prin semnele de hotar mai jos scrise pomenita <moșie>, înnpreună cu cele ce țin de ea, de moșiile vecine, așezate ie jur înnprejurul ei, și au pus în stăpânirea pomenitei danii regești de mai sus, pe

pomeniții fii ai voievodului Sas, ca s-o stăpânească cu drept de veci, neivindu-se sau nepunându-se în cale chiar nici un împotrivor.

Iar semnele de hotar care despart și deosebesc pomenita moșie Cuhea și cele ce țin de ea de celelalte moșii vecine, așa cum se arată mai sus, după cum ni le-au înfățișat pomeniții oameni, al regelui și al nostru, sunt acestea: mai întâi se începe dinspre *miazăzi*, cu câmpul <numit> Câmpul cu Peri, la capătul unui pârâu numit Jod, pe vadul căruia <hotarul> coboară în jos la râul numit Iza, dincolo de care trece spre miazănoapte, unde este ridicată o movilă de hotar. De acolo, mai departe este ridicată a doua <movilă de hotar>; de aici se îndreaptă spre Muntele Mijlociu, pe suișul căruia e ridicată a treia movilă de hotar; de acolo, mergând către Muntele Rotund, s-a ridicat a patra movilă de hotar; de aici <se îndreaptă> către muntele Creasta Mică, ținând partea de răsărit și, mergând pe pomenita Creastă Mică, ajunge la un pârâiaș numit Valea Slatinei și pe al cărui vad coboară, <unde> este ridicată o movilă de hotar. De la aceasta trece către pomenitul râu Iza și aleargă la vale pe vadul lui, la locul unde pârâiașul zis Valea lui Căliman se varsă în același râu Iza. De acolo, pe vadul aceluiași <râu> se îndreaptă tot către miazăzi și se unește cu cel dintâi semn de hotar, de unde s-a început <hotărnicirea> și acolo se sfârșesc semnele de hotar ridicate dinspre partea moșiei numită Nyres.

După acestea încep alte semne de hotar dinspre moșiile numite Rușcova, Vișeu, Satul Voievodului Ioan³, Șieu și Botiza și mai întâi se începe dinspre răsărit cu muntele numit Culmea lui Maxim. De acolo <hotarul> merge la râul numit Valea dintre Carpini, apoi spre un alt munte numit Creasta Căprioarei, de la care coboară la un pârâiaș mic și sare peste râul Iza, acolo unde se afla ridicată lângă el o movilă de hotar, de la care merge la râul Gârbova Șieului, de unde se îndreaptă spre muntele Creasta Mică, unde s-a ridicat o movilă de hotar; de unde merge înainte spre răsărit, unde se află o movilă de hotar, care deosebește sus-zisa moșie Cuhea și moșia lui Toma, fiul lui Dionisie; din acel loc <hotarul> urcă pe muntele numit Muntele Țibleș, de unde, ținând-o înainte către răsărit, <merge> la alt munte <numit> Muntele Cnezelui, de unde <merge> la al treilea munte <numit> Muntele Stol; de acolo <merge> la al patrulea munte <numit> muntele Toroiaga, de la care pe urmă se îndreaptă spre miazănoapte la muntele <numit> Muntele Ignăteasa; de aici <merge> la alt munte <numit> Muntele Vișeului, <și> cu alt nume Nedele, și acolo se unește cu întâiul semn de hotar, numit Culmea lui Maxim, de unde s-a început, și acolo se sfârșește mersul hotarelor zisei moșii Cuhea.

Dat în ziua de duminică, înaintea sărbătorii Nașterii fecioarei Măria, în anul mai sus zis.

<Pe verso, de aceeași mână:> <Scrisoare> de punere în stăpânire și de hotărnicire a moșiilor Cuhea, Bocicoi, Feyereghaz, Taraz <și> Bustafolua.

Bibi. Acad. Rom., Secția de manuscrise, P. 532. Fotocopie la Inst. de Ist. Cluj-Napoca.

Orig., perg., cu urme de pecete atârnată de șnur de mătase.

Transumpt în **actul** reginei Măria din 22 iunie 1384.

EDIȚII: *Mihályi*, p. 65-67.

REGESTE: *Documenta Valachorum*, p. 249, nr. 204.

¹ Astfel în orig.

² 26 august.

³ Este vorba de voievodul Ioan, fiul lui Iuga.

Omnibus Christi fidelibus, presentibus et futuris, presencium noticiam habituris, Johannes prepositus et conventus ecclesie sancte crucis de Lelez, salutem in omnium salvatore.

Ad universorum noticiam harum serie volumus pervenire, quod litteras excellentissimi principis, domini Lodouici, dei gracia regis Hungarie, recepimus in hec verba: <Urmează actul lui Ludovic I, regele Ungariei, din 11 august 1373, nr. 265.>.

Nos, igitur, mandatis regie excellencie satisfacere cupientes, ut tenemur, cum prefato magistro Benedicto, aule regie iuvene, homineque suo, nostrum hominem, videlicet fratrem Nicolaum, pro testimonio transmisimus, ad premissa regia exequenda.

Qui demum exinde ad nos reversi, consona voce retulerunt, quod ipsi tercio die beati Bartholomei apostoli accessissent ad faciem possessionis Bustafalua vocate, ubi eandem, presentibus vicinis et commetaneis eiusdem universis, tune inibi legitime convocatis, a parte Darmianhaza, possessionis scilicet Nicolai dicti Bothos, cum fratre eiusdem Gyula, taliter reambulassent, quod prius a parte orientali in uno campo, sub duabus arboribus salicis erexissent duas metas terreas; inde tendit supra eandem plagam orientalem servando, anectit¹ unum riuulum¹ Zeglenk, et transit per mediam ipsam silvam, et ibi terminatur, cuius silve medietas a parte superiori predicto Nicolao, cum fratre suo deputatur, residua medietate eiusdem dicto Balk et fratribus suis remanente.

Datum die dominico proximo ante festum Nativitatis virginis gloriose, anno domini supradicto.

Tuturor credincioșilor întru Hristos de acum și viitori, care vor lua cunoștință despre cele de față, Ioan prepozitul <și> conventul bisericii sfintei cruci din Lelez, mântuire întru mântuitorul tuturor.

Prin aceste rânduri voim să ajungă la cunoștința tuturor, că am primit scrisoarea preînălțatului principe, a domnului Ludovic, din mila lui Dumnezeu regele Ungariei, având acest cuprins: <Urmează actul lui Ludovic I, regele Ungariei, din 11 august 1373, nr. 265>. Noi, așadar, dorind să împlinim, precum suntem datori, poruncile înălțimii regești, am trimis spre mărturie, împreună cu sus-zisul magistru Benedict, aprod al curții regești și omul său, pe omul nostru, anume pe fratele Nicolae, pentru a aduce la îndeplinire poruncile regești de mai sus.

Aceștia, întorcându-se spre noi, ne-au spus într-un glas că au mers în a treia zi după <sărbătoarea> fericitului apostol Bartolomeu² la moșia numită Bustafalua, unde, fiind de față toți vecinii și megieșii pomenitei <moșii>, chemați atunci legiuit acolo, au hotărnicit astfel pomenita moșie dinspre partea moșiei Darmianhaza, anume a lui Nicolae zis Bothos³ și a fratelui său Giula: mai întâi spre răsărit, într-un câmp, sub două sălcii au ridicat două movile de hotar; de acolo <hotarul> suie ținând-o tot spre răsărit, și ajunge la un râu Sokiernica și taie prin mijloc acea pădure, jumătatea de sus, este dată sus-zisului Nicolae și fratelui său, cealaltă mnătate din aceasta rămânând zisului Bale și fraților săi.

Dat în ziua de duminică, înaintea sărbătorii Nașterii slăvitei fecioare, în anul Domnului mai sus-zis.

Arh. Naț. Magh., Dl. 6 132. Xerocopie la Inst. de Ist. Cluj-Napoca/1373.

Orig., hârtie.

DF. 286 322.

Copie de sec. XVIII.

EDIȚII: *Fejer*, IX/4, p. 528; *Hurmuzaki-Densușianu*, 1/2, p. 211-212; *Mihălyi*, p. 68-69.

REGEȘTE: *Documenta Valachorum*, p. 248, nr. 203.

¹ Astfel în doc.

² 26 august.

³ Ciomăgașul.

Nos, Lodouicus, dei gracia rex Hungarie, Polonie, Dalmacie etc, significamus tenore presencium quibus expedit universis quod, quia magistri Elleus, Nicolaus et Ellek ac Ladislaus, filii Stephani, filii Elleus de Torozkw, terre nostre Transsiluane, nobis et sancte nostre corone famulatus exhibuerunt multiplices et fideles, quos semper continuant pronis actibus indesinenter; igitur nos eisdem filiis Stephani necnon Andree et Nicolao, filiis Akus, ac Andree, filio Gregorii, fratribus ipsorum patruelibus, de plenitudine regie nostre potestatis et gracia speciali, graciose duximus annuendum, ut ipsi in filios filiorum suorum heredumque per heredes, fures, latrones, domorum seu tectorum edificiorum crematores et alios quoslibet malefactores vel malignos homines, quos ipsi in possessionibus suis ubicumque habitis, presentibus scilicet et futuris, aut in terris earundem intra metas eorum adiacentibus in publico maleficio apprehendere poterunt, ipsos per se vel per suos homines capiendi, iudicandi, suspendendi, decapitandi, dimembrandi, mutilandi et aliis penis debitis plectendi, erectis in huiusmodi possessionibus ipsorum, ubi eis videbitur, lignis patibuli et aliis tormentorum ingeniis, liberam perpetuis temporibus habeant et securam ex presenti annuencia nostra facultatem, harum testimonio nostrarum litterarum prout eciam premissam gratiam vigore aliarum litterarum nostrarum secretiori nostro sigillo consignatarum, eisdem concessisse noscitur et annuisse.

Datum in Wissegrad, die dominico proximo ante festum beati Mychaelis archangeli, anno domini M^{TM} CCC^{mmio} LXX^{mmo} tercio.

Noi, Ludovic, din mila lui Dumnezeu regele Ungariei, Poloniei, Dalmației etc, prin cuprinsul scrisorii de față, facem cunoscut tuturor căroră se cuvine că, deoarece magistrii Elleus, Nicolae și Ellek, precum și Ladislau, fiii lui Ștefan, fiul lui Elleus de Trascău, din țara noastră a Transilvaniei, ne-au adus nouă și sfintei noastre coroane multe și credincioase slujbe, pe care le urmează într-una, fără încetare, prin faptele lor supuse; de aceea noi, din plinătatea puterii noastre regești și printr-o milostivire osebită, am hotărât să încuviințăm pomeniților fii ai lui Ștefan, precum și lui Andrei și lui Nicolae, fiii lui Akus, și lui Andrei, fiul lui Grigore, verii lor, ca să aibă pe veci, întru fiii fiilor și moștenitor de moștenitor, din încuviințarea noastră de față, prin mărturia acestei scrisori a noastre, dreptul slobod și nestingherit de a prinde, ei înșiși sau prin oamenii lor, de a judeca, a spânzura, a tăia, a sfârteca, a ciunti și a pedepsi cu alte pedepse cuvenite, pe hoții, pe tâlharii,

pe cei ce aprind casele sau acoperișurile clădirilor, precum și pe orice alți răufăcători sau oameni răi pe care îi vor putea prinde asupra faptului, pe moșiile lor, oriunde s-ar afla ele, adică <moșiile lor> de acum sau din viitor, sau pe pământurile acestora cuprinse între hotarele lor, ridicând ei pe acele moșii ale lor, acolo unde vor găsi de cuviință, spânzurători și alte unelte de cazne, așa precum se știe că le-am hărăzit și dat pomenita milostivire în temeiul unei alte scrisori a noastre, însemnate cu pecetea noastră mai de taină.

Dat la Vișegrad, în duminica dinaintea sărbătorii fericitului arhangel Mihail, în anul Domnului o mie trei sute șaptezeci și trei.

Arh. Naț. Rom., D.J. Cluj, Doc. medievale, Arh. Fam. Thorotzkay, nr. 6.

Transumpt în actul lui Ludovic I, regele Ungariei, din 2 noiembrie 1373, nr. 285.

EDIȚII: *Fejer*, IX/4, p. 490; *Hurmuzaki-Densușianu*, 1/2, p. 210; *Ub.*, O, p. 407-408.

REGEȘTE: *Jako-Valentiny*, p. 12, nr. 14.

275

1373 septembrie 26, Villeneuve-Ies-Avignon

Venerabili fratri episcopo Cenadensi salutem <etc>'. Cum itaque nuper dilecto filio Martino de Scibinio, rectori parochialis ecclesie plebanie de Magnohorreo nuncupate Strigoniensis diocesis, de prepositura ecclesie Scibiniensis Transilvanensis diocesis, que dignitas curata existit et que tune certo modo vacare sperabatur, per nostras cerți tenoris literas mandaverimus provideri et propterea, quamprimum ipse Martinus, vigore dictarum literarum, predictam preposituram fuerit pacifice assecutus, predictam parochialem ecclesiam, quam dictus Martinus tune obtinebat, prout adhuc obtinet, vacare speretur; nos volentes dilectum filium Johannem de Kirchpert, rectorem parochialis ecclesie de Wessodia² diete Strigoniensis diocesis, de probitatis et virtutum meritis apud nos multipliciter commendatum, horum intuitu neenon consideratione carissimi in Christo filii noștri Ludouici, regis Ungarie illustris, pro dicto Johanne, dilecto capellano suo, nobis super hoc humiliter supplicantis, favore prosequi gracioso, fraternității tue per apostolica scripta mandamus, quatenus <eto' usque predictam parochialem ecclesiam de Magnohorreo, cum ipsam, ut prefertur, vacare contigerit, eidem Johanni cum omnibus iuribus et pertinenciis suis auctoritate predicta, conferas et assignes; inducens <etc>' seu quod dictus Johannes prefațam parochialem ecclesiam de Vessodia noscitur obține; volumus autem, quod idem Johannes, quamprimum, vigore presencium, predictam ecclesiam de Magnohorreo fuerit possessionem pacificam assecutus, predictam parochialem ecclesiam de Vessodia, quam, ut prefertur, obtinet et quam extunc vacare decernimus, omnino, prout etiam ad id se sponte obtulit, dimittere teneatur <etc>'.

Datum apud Villamnovam Avinionensis diocesis, VI. Kalendas Octobris, anno tercio.

Venerabilului frate episcopului de Cenad³, mântuire etc. Deoarece, așadar, printr-o scrisoare a noastră cu un anume cuprins am poruncit acum de curând ca iubitul fiu, Martin de Sibiu, preotul bisericii parohiale a parohiei numite de Șura Mare, din dieceza de Strigoni, să fie numit prepozit al bisericii de Sibiu, din

dieceza Transilvaniei, slujbă ce este cu păstorire și despre care atunci se nădăjduia că va rămâne neîndoios vacantă, și de aceea, cum se nădăjduiește că pomenita biserică parohială, pe care o avea atunci, așa cum o are și acum zisul Martin, va rămâne vacantă, îndată ce pomenitul Martin va fi dobândit în chip pașnic, în temeiul sus-zisei scrisori, acea prepozitură; noi, voind a încărca din belșug cu milostiva noastră bunăvoință pe iubitul fiu, Ioan de Chirpăr, preotul bisericii parohiale din Veseud, din pomenita dieceză de Strigoni, mult lăudat în fața noastră pentru cuvântul vredniciei și al virtuților sale; ținând seama de acestea, precum și din cinstire pentru preascumpul nostru fiu întru Hristos Ludovic, slăvitul rege al Ungariei, care s-a rugat smerit de noi pentru numitul Ioan, iubitul său capelan, prin scrisoare apostolică, poruncim frăției tale ca etc, în temeiul pomenitei noastre puteri, să dai și să încredințezi amintita biserică parohială din Șura Mare, când se va întâmpla să rămână vacantă - așa cum se spune mai sus, - numitului Ioan, dimpreună cu toate drepturile și tot ce ține de ea, punând etc. sau că se știe că zisul Ioan ține pomenita biserică parohială. Voim însă, ca, îndată ce în temeiul scrisorii de față zisul Ioan va fi intrat în pașnica stăpânire a bisericii din Șura Mare, să fie neapărat dator să lase - cum s-a și îndatorat de bună voie la aceasta - biserica din Veseud pe care - după cum se spune mai sus - o ține încă, și care hotărâm ca să fie vacantă din clipa aceea etc.

Dat la Villeneuve, din dieceza de Avignon, în a șasea zi înainte de calendele lui octombrie, în al treilea an.

Arh. Vat., Reg. Aven., 190, fol. 332r-332v. Fotocopie la Inst. de Ist. Cluj-Napoca/1373.
Orig., hârtie.

EDIȚII: *Archiv*, XXIV, p. 600-601, nr. 21; *Ub.*, II, p. 408-^09.

¹ Urmează formule stereotipa de cancelarie.

² Astfel în document.

³ Nicolae, episcop de Cenad, 1373-1376.

276

1373 septembrie 26, Villeneuve-Ies-Avignon

Dilecto filio Michaeli de Ardesch, rectori parochialis ecclesie de Villamartini Transilvanensis diocesis, salutem <ete>'. Cum itaque hodie dilecto filio Johanni de Kirchpert, rectori parochialis ecclesie de Wessodia Strigoniensis diocesis, de parochiali ecclesie plebania nuncupata de Magnohorreo diete diocesis, que tune certo modo vacare sperabatur, per nostras cerți tenoris literas mandaverimus provideri et propterea, quamprimum ipse Johannes, vigore dictarum literarum, predictam parochialem ecclesiam de Magnohorreo fuerit pacifice assecutus, predicta parochialis ecclesia de Wessodia, quam dictus Johannes tune temporis obtinebat prout adhuc obtinet, vacare speretur; nos, volentes tibi premissorum meritorum tuorum intuitu neenon consideratione carissimi in Christo filii noștri Ludouici, regis Ungarie illustris, pro te, dilecto capellano suo, nobis super hoc humiliter supplicantis gratiam facere specialem, dictam parochialem ecclesiam de Wessodia, cum ipsam premissis vel alio quovis modo, preterquam per ipsius Johannis obitum vacare contigeret, conferendam tibi cum omnibus iuribus et

pertinentiis suis donationi apostolice reservamus districtius inhibentes <etc>'. Volumus autem, quod quamprimum, vigore presencium, dictam parochialem ecclesiam de Wessodia flieris pacifice assecutus, predictam ecclesia de Villamartini, quam, ut prefertur, obtines quamque extunc vacare decernimus, omnino, prout etiam ad id te sponte obtulisti, dimittere tenearis. Nulii ergo <ete>\

Datum apud Villamnovam Avinionensis diocesis, VI. Kalendas Octobris, anno tertio.

In eodem modo venerabili fratri^ ... episcopo Cenadiensi et dilectis filiis¹ ... abbatii monasterii beate Mărie de Candelis Strigoniensis diocesis ac decano ecclesie sancti Petri Avinionensium.

Iubitului fiu Mihail de Moardăș, preot al bisericii parohiale din Metișdorf, din dieceza Transilvaniei, mântuire etc.

Așadar, deoarece am poruncit astăzi, prin scrisoarea noastră cu un anume cuprins, ca iubitul fiu Ioan de Chirpăr, preotul bisericii parohiale din Veseud, din dieceza de Strigoni, să fie numit la biserica parohială numită parohia de Șura Mare, din sus-pomenita dieceză, care se nădăduia atunci că va rămâne neîndoios vacantă, și de aceea se nădăduiește că îndată ce numitul Ioan va fi dobândit în pace, în temeiul pomenitei scrisori, biserica parohială din Șura Mare, sus-zisa biserică parohială de Veseud, pe care o avea atunci și o are încă și azi zisul Ioan, va rămâne vacantă, noi voind să-ți facem osebă milostivire pentru cuvântul pomenitelor tale vrednicii și din cinstire față de preascumpul nostru întru Hristos fiu Ludovic, slăvitul rege al Ungariei, care s-a rugat smerit de noi în această privință pentru tine, iubitul său capelan, păstrăm pe seama daniei apostolice zisa biserică parohială din Veseud, ca să ți-o dăruim ție, cu toate drepturile și cu tot ce ține de ea, îndată ce se va întâmpla să ajungă vacantă în felul de mai sus, sau în orice alt fel, în afară numai de moartea numitului Ioan, oprind cu strășnicie etc. Voim, însă, ca îndată ce vei fi căpătat în chip pașnic, în temeiul acestei scrisori, zisa biserică de Veseud, să fii dator - după cum te-ai și îndatorat de bună voie la aceasta - să părăsești neapărat zisa biserică din Metișdorf, pe care, cum se spune mai sus, o ții, și care hotărâm ca din clipa aceea să fie cu desăvârșire vacantă. Nimănui deci etc.

Dat la Villeneuve din dieceza de Avignon, în a șasea zi înainte de calendele lui octombrie, în al treilea an.

în același fel: venerabilului frate ...³ episcopul de Cenad și iubiților fii ... abatelui mănăstirii fericitei Măria din Cârța, din dieceza de Strigoni, și decanului bisericii sfântului Petru din Avignon⁴.

Arh. Vat., Reg. Aven., 190, fol. 340.

Orig., hârtie.

EDIȚII: *Archiv*, XXIV, p. 601-602, nr. 22a; *Ub.*, II, p. 409-^10.

REGEȘTE: Tăutu, *Acta Gregorii papae XI*, p. 169-180.

¹ Urmează formule stereotipe, de cancelarie.

² Gemipunctus.

³ Nicolae, episcop de Cenad, 1373-1376.

⁴ Aceștia urmează să participe la instalarea beneficiarului în noua funcție.

Nos, magister Gregorius, filius Johannis, comes de Kolus, Johannes, filius Emerici de Pathay, Stephanus, filius Miske de Mochy, iudices nobilium commitatus¹ de dicta Kolus, memorie commendamus per presentes quod Johanne et Andrea, filiis Nicolai de Zomosfalua, ab una, ex altera vero parte Micola et Ladislao, filiis Johannis de Desmer, coram nobis constitutis, per eundem Johannem ac Andream ministerio vive vocis propositum extitit eo modo, ut in causa, que inter ipsos super facto cuiusdam mastruce, quam mastrucam pater ipsorum patri eorum Johanni ad servandum dedisset, ordine iuris fiiisset moța et ventilata omnimodam satisfaccionem solvendo quadraginta florenos ipsi Micola et Ladislaus eidem² fecissent et impendissent; igitur idem Johannes et Andreas ipsos Micolam et Ladislaum in filios filiorum suorum ac suos heredes heredumque successores in predicta causa dedissent et commisissent expeditos et omnibus modis absolutos, immo commiserunt coram nobis vigore litterarum nostrarum mediante.

Datum in dicta Kolus, feria quarta proxima post festum beati Mathei apostoli, anno domini M^{mo} CCC^{mo} LXX^{mo} tercio.

Noi, magistrul Grigore, fiul lui Ioan, comite de Cluj, Ioan, fiul lui Emeric de Pata <și> Ștefan, fiul lui Miske de Mociu, juzii nobililor din zisul comitat de Cluj, prin scrisoarea de față dăm de știre, că, înfățișându-se înaintea noastră, pe de o parte Ioan <și> Andrei, fiii lui Nicolae de Someșfalău, iar pe de altă parte Micola și Ladislau, fiii lui Ioan de Dezmir, acel Ioan și Andrei ne-au spus, prin viu grai, așa: <anume> că, în pricina ce a fost pornită și purtată între ei, după rânduiala legii, cu privire la o haină de jder, pe care haină de jder tatăl lor o dăduse în păstrare lui Ioan, tatăl acelora, acel Micola și Ladislau i-au despăgubit și i-au mulțumit pe deplin, plătindu-le patruzeci de florini; așadar, acel Ioan și Andrei i-au descărcat și i-au dezlegat cu totul pe numiții Micola și Ladislau întru fiii fiilor lor și întru moștenitorii lor și urmașii moștenitorilor lor cu privire la pricina de mai sus, ba chiar îi descarcă înaintea noastră în temeiul scrisorii noastre.

Dat în zisul Cluj, în miercurea de după sărbătoarea fericitului apostol Matei, în anul Domnului o mie trei sute șaptezeci și trei.

Arh. Naț. Rom., D.J. Cluj, Doc. medievale, Arh. fam. Keme'ny Pâl de (dorești.

Orig., hârtie, cu urmele a trei peceti înelare aplicate pe verso.

¹ Astfel în original.

² Corect: *eisdem*.

Religiosis <viris et honestis conventui ecclesie beate Mărie virginis de Clusmonstra, amicis suiș honorandis, Ladislaus viceuo>yuoda' Transsiluanus amicitiam <paratam cum honore.

Noverit vestra amicitia quod ... >² discreți viri magistri Nicolaus de Zonu<k ... >³ in persona capi tu li ecclesie <Transsiluane ... ad nostram accedentes

presenciam, cum sufficientibus litteris vestris procuratoriis confessi extiterunt ministerio vive vocis quod ... ⁴ Stephani necnon Andreas et Nicolaus, filii Akus, <nobiles de Torozko ... iuxta con>tinenciam⁵ aliarum litterarumstrarum p<rorogatarum ... >⁶ easdem < ... >⁷presencia, iidem < ... >⁸ capituli quasdam litteras vestras magnifico <viro domi>no Em<erico condam voyuode Transsiluano et>¹⁰ comiti de Zonuk, nune vero regni Hungarie p<alatio directas ... in sabbato proximo post>" octavas festi Corporis <Christi an>no¹² proximi preteriti confectas, nostro iudiciario examini presentare curarunt; in quorum <quidem litterarumstrarum vidimus contineri>¹³, talimodo, quod vos litteras eisdem domini Emerici <voyuode Transsiluani ...>¹⁴ pro honorabili cap<itulo ecclesie>¹⁵ Transsiluane super facto reambulacionis et metarum ereccionis quarundam possessionum eiusdem capituli infra de<clarandarum ... >¹⁶ directas recepissetis inter cetera continentes, quatenus <vos mittere>tis¹⁷ ho<mines vestros>¹⁸ pro utrisque partibus fidedignos, quibus presentibus magister Benedictus, prothonotarius eiusdem domini Emerici voyuode, specialiter ad hoc per ipsum deputatus vel si ipsum abesse conti<n>geret¹⁹, Stephanus, filius Johannis de Cheztue, aut Petrus v<el Nicolaus>²⁰, filii Michaelis <de Forro>²¹, sive Stephanus aut Ladislaus, necnon Petrus, filii Ladislai de Andreashaza, pro parte dominorum de capitulo ecclesie Transsiluane actorum, item <La>dislaus¹⁹, filius <L>adislai¹⁹ de Zarkad, vel Johannes <de>¹⁹ Tur, aut Ladislaus dictus Cheh de Reud, seu Ladislaus, filius Michaelis de Jara, siv<e B>ako²² de Michalchfolua, pro parte dictorum nobilium de Thorozko, in causam attractorum, aliis absentibus, homines sui, in octavis festi Pentecostes, proxime tune venturis et aliis diebus ad hoc aptis et congrue sufficientibus, ad facies possessionum Orbou et Enyid vocatarum, vicinis et commetaneis earundem legitime convocatis et partibus <vel>²² earum legitim<is>²² procuratoribus presentibus, accedendo, primo et principaliter, iuxta ostensionem et demonstracionem eorundem dominorum de capitulo vel legitimi²³ procuratoris ipsorum per metas et signa metalia ac cursus metales in privilegio condam domini Andree regis con<tent>²⁴as et expressa ac expressos, ac propter maioris iusticie evidenciam in eiusdem litteris ipsius domini Emerici voywode conscriptas et conscripta ac insertos, a primis veris metis incipiendo ad partem seu plagam, quam continencia ipsius privilegii denotaret, <se>mper tenendo usque ad finales metas, reambulerent et, si ipse mete bono modo et apparenter invente fierent, tune predictas possessiones Orbou et Enyud²³ cum suis pertinenciis, novis metis in locis necessariis erectis, predictis dominis de capitulo, eo iure quo ipsis dinoscerentur pertinere committerent et relinquerent perpetuo possidendas. Si vero ipse mete bono modo et apparenter non invenirentur ipsique nobiles de Thorozkou²³ contradicerent et in ostensione et demonstracione eorundem dominorum non contentarentur, tune, secundum demonstracionem eorundem, metas supradicte possessionis eorum Torozkou²³ nuncupate, ex parte earundem possessionum Orbou et Enyud²³ separantes, simili modo a primis veris metis incipiendo usque ad finales metas reambulerent et, si partes in huiusmodi reambulacione concordessent, tune cuique parti sua iura possessionaria comitterent et relinquerent, metis et metarum distinecionibus separando, perpetuo possidendas. Si vero in aliqua particula terre discordarent, tune ipsam particulam

terre inter ipsas partes litigiose remanentem signis metalibus undique consignando, regali mensura, si mensurari possent, mensurando, vel, si mensurari nequirent, visu considerando, deum ferendo pre oculis, unacum aliis probis viris, visa sua qualitate, quantitate, fructuositate et valore estimarent, regni consuetudine requirente. Viderent eciam et diligenter considerarent id, cuius partis ostense mete veriores, certiores et apparenciores existerent. Et post hec, ipsius possessionarie reambulacionis, metarum ereccionis, statucionis, revisionis et estimacionis seriem, cum totali suo processu, prout fieret expediens, ad octavas festi Nativitatis virginis gloriose, similiter tune proxime afuturas, eiderri domino Emerico, voyuode²³ amicablem rescriberetis.

Vos enim, iustis ac iuri consonis petitionibus eiusdem annuentes, cum prefatis magistro Benedicto, protonotario ipsius domini Emerici voywode, utriusque partibus per ipsum ad premissa specialiter deputato, ac Ladislao, filio Ladislai, pro parte nobilium de Torozko²³ predictorum transmissio, hominibus suis, vestrum hominem, videlicet fratrem Johannem, presbiterum, socium vestrum, pro parte dicti capituli ad premissa peragenda transmississetis pro testimonio fide dignum. Qui, demum, ad vos reversi concorditer vobis retulissent isto modo, quod, quia discreti viri magistri Ladislaus Voywod<a> de Doboka, decanus de dicta ecclesia Transsiluana, Nicolaus de Zonuk, Ladislaus de Wgacha, Petrus de Clus, Johannes de Tilegd, archidiaconi, Ladislaus de Segusd, plebanus, Ladislaus succentor, Nicolaus de Buza, Petrus, custos eiusdem ecclesie, Jacobus, Demetrius et T<ho>mas²¹ de Mendzend, domini canonici de eadem e<cc>lesia²² Transsiluana, qui ex parte dicti capituli ad reambulandum possessiones eorum Orbou et Enyud²³ vocatas metasque earundem a parte possessionis filiorum magistri Stephani et filiorum Akus, nobilium de Torozko²³, transmissi et destinati, in termino in eiusdem litteris dicti domini Emerici voywode prefinito et aliis diebus sequentibus ad facies earundem possessionum ipsius capituli accedendo, per diversas et varias demonstrationes eorundem dominorum canonicorum ac eciam magistrorum Elleus²⁵, Nicolai et Ladislai, filiorum Stephani²⁶, neenon²⁶ Andree²⁶ et Nicolay²³, filiorum Akus, nobilium de eadem Torozkou²³, inter terras seu possessiones ambarum parcium factas, exceptis solummodo tribus metis inter lapides Zaadkw et Mezkw habitis, super quibus utreque partes contente fuissent, concordem fieri nequissent; ideo de iuribus parcium discernere et meram indagare veritatem non valuissent. Et licet idem²⁷ domini canonici per prefatos nobiles de Torozkou²³, iuxta seriem instrumentorum ipsorum dominorum de capitulo ad hue ad certioremetarum ipsorum, ut asseruissent, demonstrationem vocati fuissent, tamen ipsi domini canonici videntes aieris²³ intemperiem temporisque mutabilitatem instare maxime, propter silvarum sew²³ arborum densitatem, quibus iidem fuissent impediti nec eo tempore, videlicet estivali, bono modo peragere processus ipsorum predictos, propter hoc ad ulteriorem reambulacionem et metarum <os>tensionem¹⁹ ire noluissent et sic, negocio indeterminato²⁶, abinde discedentes recessissent.

Quarum litterarum exhibicionibus factis et perlectis continenciis²⁶ earundem, prefati domini <archidiaconi et decanus>²⁸ in persona prefati capituli, ex parte eorundem nobil<i>um¹⁹ de Torozko²³ super premiss>is¹⁹ iusticiam per nos im<p>endi²² postulabant.

Unde, <q>uia²² ad iteratam reambulacionem metarum, predictas possessiones Orbou et Enyud²³ ac Torozko²³ vocatas ab invicem separancium et distingencium faciendam, homines noŝtri, sub vestrorum hominum testimonio, nobis et regni nobilibus in sede nostra iudiciaria existentibus transmitti debere videbatur²⁶.

Ideo vestram amicciam presentibus petimus diligenter, quatenus vestros mittatis homines pro utriusque partibus pro testimoniis fide dignos, quibus presentibus, Nicolaus litteratus de Machkas²⁶, notarius noster vel Stephanus dictus Fodor de Chestue²³, aut Stephanus, filius Martini de Thate²³, pro parte iamdictorum dominorum de capitulo ecclesie Transsiluane; item magistri Bakoch²³ de Turek, vel Johannes de Tur, aut Ladislaus, filius Ladislai de Zarkad, sive Bako de Mihalchfolua, seu Donch de Sancto Rege, pro parte ipsorum nobilium de Torozko, in causam attractorum, aliis absentibus, homines noŝtri, octavo die festi Omnium Sanctorum, nunc proxime venturi et aliis diebus ad hoc aptis et congrue sufficientibus, ad facies dictarum possessionum Orbou et Enyud²³ vocatarum, vicmis et commetaneis earundem inibi undique legitime convocatis et partibus vel earum legitimis procuratoribus presentibus, accedendo, primo et principaliter, prout ipsius domini Emirici²³ voywode decretalis dictaverit sententia, iuxta ostensionem et demonstracionem eorundem dominorum de capitulo vel legitimi procuratoris ipsorum, per premissa metas et signa metalia ac cursus metales in eodem privilegio condam domini Andree regis contenta et expressa ac expressos propter maiorisque iusticie evidenciam in litteris ipsius domini Emirici²³ woyuode²³ conscripta²⁹ ac insertos, a primis veris metis incipiendo ad partem seu plagam, quam continencia ipsius privilegii dicti domini Andree regis denotat, semper tendendo usque ad finales metas reambulent easdem. Et si ipse mete bono modo et apparenter invente fuerint, tunc predictas possessiones Orbou et Enyud²³ vocatas, cum suis pertinenciis, novis metis in locis necessariis erectis, predictis dominis de capitulo ecclesie Transsiluane, eo iure, quo ipsis dinoscuntur pertinere, committant et relinquunt perpetuo possidendas. Si vero ipse mete bono modo et apparenter non invenirentur ipsisque nobiles de Torozkou²³ contradicerent et <in>²² demonstracione eorundem dominorum non contentarentur, tunc secundum demonstracionem ipsorum, metas supradicte possessionis ipsorum Torozko²³ nuncupate ex parte earundem possessionum Orbou et Enyud²³ separantes, simili modo a primis veris metis incipiendo usque ad finales metas reambulent; et si partes in huiusmodi reambulacione concordantes fuerint, tunc cuique parti sua iura possessionaria relinquunt et cornmutant³⁰ metis et metarum distinecionibus separando perpetuo possidenda. Si vero in aliqua particula terre discordarent, tunc ipsam particulam terre inter ipsas partes litigiose remanentem signis metalibus undique consignando, regali mensura, si mensurari poterunt, mensurando, vel, si mensurari nequirent, visu considerando, deum ferendo pre oculis, unacum aliis probis viris, visa sua qualitate, quantitate, fructuositate et valore, estimant regni consuetudine requirente. Videant etiam et diligenter considerent id, cuius partis ostense mete veriores, certiores et apparenciores existant. Et post hec, ipsius possessionarie reambulacionis, metarum ereccionis, statucionis, revisionis et estimacionis seriem, cum totali suo processu, prout fuerit oportunum³¹, ad octavas

festi beati Martini confessoris nune proxime venturi, nobis in vestris littens amicabiliter rescribatis.

Datum in Sancto Emerico, octavo die predictarum octavarum, anno domini $M^{-m_0}_{ccc} - mo_{LX} X^{o_0}$ tercio.

<Pe verso, de aceeași mână:> ... reambulacionis, metarum erececionis ac estimacionis, octavo die festi Omnium Sanctorum per vestros et nostros homines faciente; cuius seriem ad octavas festi beati Martini confessoris per vos nobis < ... >³² rescribendam.

Cucernicilor și cinstiților bărbați din conventul bisericii fericitei fecioare Măria din Cluj-Mănăstur, prietenilor săi vrednici de cinste, Ladislau, vicevoievodul Transilvaniei, cu toată prietenia și cinstea.

Să afle prietenia voastră că ..., venind înaintea noastră cu scrisori îndestulătoare de împuternicire ale voastre, chibzuitul bărbat, magistrul Nicolae de Solnoc, < ... > în numele capitolului bisericii Transilvaniei, ne-au mărturisit prin viu grai că < ... > Ștefan, precum și Andrei și Nicolae, fiii lui Akus, nobili de Trascău ... cu altă scrisoare a noastră îndestulătoare de amânare ... stând ei înșiși ... a capitolului, s-au îngrijit să înfățișeze cercetării judecății noastre o scrisoare a voastră către măritul bărbat, domnul Emeric, fost voievod al Transilvaniei și comite de Solnoc, iar acum palatinul Ungariei, întocmită în anul ce a trecut, ... în prima sâmbătă după octavele sărbătorii *Corporis Christi*³³, în al cărei cuprins se află, printre altele astfel, că voi <ați primit> scrisoarea domnului Emeric, voievodul Transilvaniei ... pentru vrednicul de cinste capitolu al bisericii Transilvaniei, cu privire la hotărnicirea și ridicarea semnelor de hotar ale unor moșii ale capitolului, arătate mai jos, cuprinzând între altele ca voi să trimiteți oamenii voștri < ... > vrednici de crezare pentru cele două părți, înaintea cărora magistrul Benedict, protonotarul aceuiași domn Emeric, voievodul, trimis anume de el pentru aceasta, sau dacă s-ar fi întâmplat ca el să lipsească, Ștefan, fiul lui Ioan de Cisteiu, sau Petru ori Nicolae, fiii lui Mihai de Fărău, sau Ștefan, ori Ladislau, sau Petru, fiii lui Ladislau de Andreashaza, pentru partea domnilor din capitolul bisericii Transilvaniei, pârâșii, de asemenea, pentru partea zișilor nobili de Trascău, pârâșii, oamenii lor: Ladislau, fiul lui Ladislau de Zarkad, sau Ioan de Tiur, sau Ladislau zis Cheh de Rediu, sau Ladislau, fiul lui Mihail de Iară³⁴, sau, în lipsa celorlalți, Bako de Mihalț, <care>, ducându-se la octavele sărbătorii Rusaliilor, atunci imediat viitoare³⁵, și în celelalte zile următoare și potrivit de îndestulătoare pentru aceasta, la fața locului, pe moșiile numite Gârbova și Aiud, și fiind chemați în chip legiuit vecinii și megieșii acelora, și fiind de față părțile sau împuterniciții lor legiuiți, să le hotărnicască mai întâi și mai întâi, după înfățișarea și arătarea acelorași domni din capitolu sau a împuternicitului lor legiuit, după hotarele și semnele de hotar și mersul hotarelor cuprinse și arătate în privilegiul răposatului domn Andrei, regele, și pentru o mai mare vădire a dreptății, redate și trecute în aceeași scrisoare a domnului Emeric voievodul, începând de la primele hotare adevărate, îndreptându-se spre partea sau ținutul pe care îl arată cuprinsul acestui privilegiu, până la cele din urmă semne de hotar și, dacă aceste hotare ar fi aflate în bună stare și în chip vădit, atunci să dea și să lase

sus-zisele moșii Gârbova și Aiud, împreună cu cele ce țin de ele, după ce au fost ridicate noile semne de hotar în locurile de trebuință, sus-zișilor domni din capitlu, cu acel drept cu care se știe că țin de ei, spre a le stăpâni pe veci. Iar dacă aceste semne de hotar nu vor fi găsite în bună stare și în chip vădit, și dacă înșiși nobilii de Trascău vor face împotrivire și nu vor fi mulțumiți de arătarea și înfățișarea acelorași domni <din capitlu>, atunci, potrivit cu arătarea lor, să hotărânicească hotarele sus-zisei lor moșii Trascău, care o despart dinspre moșiile Gârbova și Aiud, începând de asemenea de la cele dintâi semne adevărate până la cele din urmă hotare, și dacă părțile se vor înțelege în acest chip în privința hotărnicirii, atunci să dea și să lase fiecărei părți drepturile sale de stăpânire pentru a le stăpâni pe veci, deosebind hotarele și semnele despărțitoare de hotar. Iar dacă nu se vor înțelege în privința vreunei părți de pământ, atunci să prețuiască acea bucată de pământ rămasă în pricină între părți, însemnând-o pretutindeni cu semne despărțitoare, măsurând-o, dacă ar putea fi măsurată, cu măsura regească, iar dacă nu vor putea s-o măsoare, să o prețuiască din ochi, potrivit obiceiului țării, avându-l pe Dumnezeu înaintea ochilor, împreună cu alți bărbați cinstiți, după ce au văzut felul, mărimea, rodnicia și prețul ei. În afară de aceasta să vadă și să țină seama cu luare aminte anume, ale cărei părți sunt semnele de hotar mai adevărate, mai sigure și mai vădite. Și după acestea, să aveți bunătatea să faceți cunoscut în scris aceluiași domn voievod Emeric, la octavele, de asemenea, atunci viitoare ale sărbătorii Nașterii slăvitei fecioare³⁶, cuprinsul acestei hotărniciri de moșii, al ridicării semnelor de hotar, al dării în stăpânire, al cercetării din nou și al înfățișării, împreună cu întreaga sa desfășurare, după cum va fi de cuviință.

Voi, așadar, încuviințând cererile lui drepte și potrivite cu legea, ați trimis spre aducerea la îndeplinire a celor de mai sus, împreună cu oamenii aceluiași <voievod>, pomeniții: magistrul Benedict, protonotarul domnului voievod Emeric, trimis în chip osebit de acesta la cele de mai sus, pentru cele două părți, și cu Ladislau, fiul lui Ladislau, trimis pentru partea sus-zișilor nobili de Trascău, pe omul vostru de mărturie vrednic de crezare, adică pe fratele Ioan, preotul, soțul vostru canonic, pentru partea zisului capitlu. Care, apoi, întorcându-se la voi, v-au spus într-un glas că, deoarece, sosind chibzuiții bărbați, magistrii Ladislau voievodul de Dăbâca, decanul zisei biserici a Transilvaniei³⁷, Nicolae de Solnoc, Ladislau de Ugocea, Petru de Cluj, Ioan de Tileagd, arhidiaconi, Ladislau de Șaes, preot³⁷, Ladislau, ajutorul de cantor, Nicolae de Buza, Petru, custodele aceleiași biserici, Iacob, Dumitru și Toma de Mesentea, domni canonici din aceeași biserică a Transilvaniei, din partea zisului capitlu, la hotărnicirea moșiilor lor numite Gârbova și Aiud, după felurite și diferite înfățișări ale domnilor canonici și chiar ale magistrilor Elleus, Nicolae și Ladislau, fiii lui Ștefan, precum și ale lui Andrei și Nicolae, fiii lui Akus, nobili de Trascău, făcute între pământurile sau moșiile amândoror părțile, <ei> nu au putut să se înțeleagă, în afară numai de trei semne de hotar, <aflăte> între pietrele numite Zaadkw și Mezkw, în legătură cu care cele două părți au fost mulțumite, de aceea nu au putut să deosebească întregul adevăr cu privire la drepturile părților. Și, deși domnii canonici au fost chemați de pomeniții nobili de Trascău la o mai sigură arătare a semnelor lor de hotar, după

cum am spus, potrivit cuprinsului actelor domnilor canonici, totuși acești domn: canonici, văzând vremea rea și starea schimbătoare a timpului, și, mai ales, din cauza desimii pădurilor și a copacilor, de care au fost împiedicați, și nici acel timp. adică de vară, nefiind potrivit pentru a desăvârși treburile lor sus-zise, de aceea nu au vrut să meargă la o următoare hotărnicire și înfățișare a hotarelor, și așa, cu treaba neisprăvită, plecând de acolo, s-au întors.

După arătarea acestei scrisori și citirea cuprinsului ei, pomenitul domn, arhidiaconul și decanul, a cerut în numele pomenitului capitolu, ca în legătură cu cele de mai sus, să le fie împlinită dreptatea, de către noi, din partea acelorași nobili de Trascău.

Așadar, întrucât, aflându-ne noi și nobilii țării în scaunul nostru judecătoresc, s-a văzut că, pentru a se face o a doua hotărnicire a semnelor care să despartă și să deosebească una de alta sus zisele moșii numite Gârbova și Aiud de Trascău, trebuie să fie trimiși oamenii noștri, sub mărturia oamenilor voștri, de aceea cerem cu stăruință prieteniei voastre, prin scrisoarea de față, să trimiteți oamenii voștri vrednici de crezare ca oameni de mărturie pentru cele două părți, înaintea cărora oamenii noștri, Nicolae diacul de Măcișu, notarul nostru, sau Ștefan zis Fodor de Cisteiu, ori Ștefan, fiul lui Martin de Totoiu, pentru partea sus-zișilor domni din capitolul bisericii Transilvaniei, pârașii, de asemenea pentru partea înșiși a nobililor de Trascău, pârașii, magistrul Bakoch de Tiur, sau Ioan de Tureni, ori Ladislau, fiul lui Ladislau de Zarkad, ori, în lipsa acestora, Bako de Mihalț, sau Donch de Sâncraiu, ducându-se în a opta zi a sărbătorii *Omnium Sanctorum***, acum imediat următoare, și în alte zile potrivit de îndestulătoare pentru aceasta, la fața locului, pe sus-zisele moșii numite Gârbova și Aiud, și după ce au fost chemați acolo în chip legiuit vecinii și megieșii lor de pretutindeni, și fiind de față părțile sau împuterniciții lor legiuiți, mai întâi să le hotărnicească după cum a poruncit hotărârea judecătorească a domnului Emeric, voievodul, potrivit arătării și înfățișării domnilor din capitolu sau a împuternicitului lor legiuit, prin sus-zisele hotare și semne de hotar și mers al hotarelor, cuprinse și arătate în privilegiul răposatului domn Andrei, regele, și, pentru o mai mare vădire a dreptății, trecute și cuprinse în scrisoarea domnului Emeric, voievodul, începând de la primele adevărate hotare și îndreptându-se tot înspre partea sau bucata pe care o arată cuprinsul aceluiași privilegiu al zisului domn rege Andrei, până la cele din urmă hotare. Și dacă aceste semne vor fi aflate în bună stare și în chip vădit, atunci să dea și să lase sus-zisele moșii numite Gârbova și Aiud, împreună cu cele ce țin de ele sus-zișilor domni din capitolul bisericii Transilvaniei, după ce au fost ridicate noi semne de hotar în locurile de trebuință, spre a le stăpâni veșnic, cu acel drept cu care se știe că țin de ei. Iar dacă aceste semne de hotar nu vor fi aflate în bună stare și în chip vădit și nobilii de Trascău se vor împotrivi și nu vor fi mulțumiți de arătarea acestor domni, atunci să le hotărnicească potrivit arătării lor, despărțind hotarele sus-zisei moșii numite Trascău dinspre partea moșiilor Gârbova și Aiud, începând, de asemenea, de la primele hotare adevărate până la cele din urmă semne de hotar; și dacă părțile se vor înțelege în acest chip în privința hotărnicirii, atunci să lase și să dea fiecărei părți drepturile sale de moșie, despărțindu-le prin hotare și

semne de hotar, pentru a le stăpâni pe veci. Iar dacă, în <ce pnveste> alta bucată de pământ, nu se vor înțelege, atunci să prețuiască acea bucată rămasă în pricină între părți, însemnând-o pretutindeni cu semne de hotar, măsurând-o cu măsura regească, dacă o vor putea măsura, sau, dacă nu vor putea s-o măsoare, să o prețuiască din privire, potrivit obiceiului țării, avându-l pe Dumnezeu înaintea ochilor, împreună cu alți bărbați cinstiți, după ce au văzut mărimea, rodnicia și prețul ei, ba chiar să vadă și să țină seama cu luare aminte la aceasta, <adică> ale cărei părți sunt semnele de hotar mai adevărate, mai sigure și mai vădite. Și după acestea să aveți bunătatea și să ne faceți cunoscut în scris în scrisoarea noastră, după cum va fi de cuviință, În octavele sărbătorii fericitului Martin mărturisitorul , acum imediat viitoare, cuprinsul acestei hotărniciri de moșie, al ridicării semnelor de hotar, al dării în stăpânire, al cercetării din nou și al prețuirii, împreună cu întreaga sa desfășurare.

Dat la Sântimbru, în a opta zi a sus-ziselor octave, în anul Domnului o mie trei sute șaptezeci și trei.

<Pe verso, de aceeași mână:> ... cu privire la hotărnicirea de moșii, ridicarea hotarelor și prețuirea ce va fi făcută de oamenii noștri și ai voștri, în a opta zi a sărbătorii *Omnium Sanctorum*³*, <și> al cărei cuprins trebuie să ni-l faceți cunoscut în scris ... la octavele sărbătorii fericitului Martin mărturisitorul³⁹.

Arh. Naț. Magh., DL. 30 398. Fotocopie ia Inst. de Ist. Cluj-Napoca/1373.

Orig., hârtie, cu rupturi și pete de umezeală, mai ales la începutul actului.

Rupt cea 8 cm; întregit pe baza contextului și după sens.

² Rupt cea 13 cm; întregire probabilă.

³ Rupt cea 5,5 cm; întregire probabilă.

⁴ Rupt cea 12 cm; întregire probabilă.

⁵ Rupt cea 5 cm; întregire probabilă.

⁶ Rupt 1 cm; întregire după sens.

⁷ Rupt 5 cm.

⁸ Rupt 4 cm.

⁹ Rupt 1 cm; întregire după sens.

¹⁰ Rupt cea 3,5 cm; întregire după sens.

¹¹ Rupt cea 5 cm; întregire după sens.

¹² Rupt 1 cm; întregire după sens.

¹³ Rupt 3 cm; întregire după sens.

¹⁴ Rupt 4 cm; întregire după sens.

¹⁵ Rupt 0,5 cm; întregire după sens.

¹⁶ Rupt 1,5 cm; întregire după sens.

¹⁷ Rupt 1 cm; întregire după sens.

¹⁸ Rupt 1,5 cm; întregire după sens.

¹⁹ Rupt 0,5 cm; întregire după sens.

²⁰ Rupt 1 cm; întregire după sens.

²¹ Rupt 0,5 cm; întregire probabilă.

²² Rupt cea 0,25 cm; întregit pe baza contextului.

²³ Astfel în orig...

²⁴ Acoperit de panglica de pergament a peceții cea 0,25 cm; întregit după sens.

²⁵ Urmează *el*, tăiat de aceeași mână.

²⁶ Cuvinte subpunctate, posibil de aceeași mână.

²⁷ Corect: *iidem*.

²⁸ Rupt și pată de umezeală cea 2 cm; întregit pe baza contextului.

²⁹ Corect: *conscriptas*.

³⁰ Corect: *committant*.

³¹ Corect: *opportunum*.

³² Cuvânt de trei litere, prescurtat: *suomodol*

³³ 5 iunie 1372 (vezi doc. nr. 149).

³⁴ În doc. nr. 234 este pomenit ca om de mărturie Ladislau, fiul lui Ladislau de Iară.

³⁵ 23 mai 1372.

³⁶ 15 septembrie 1372.

³⁷ Ladislau, fiul lui Andrei, preot de Șaeș, este decan al bisericii Transilvaniei. Atrage atenția faptul că aici se face o distincție inexactă și i se acordă calitatea de voievod de Dăbâca. Vezi șidoc.nr. 195,233.

³⁸ 8 noiembrie 1373.

³⁹ 18 noiembrie 1373.

279

1373 octombrie 8, Kállo

Magistrul Nicolae, fiul lui Grigore, cornițele și juzii nobililor din comitatul Szabolcs, adeveresc că, la plângerea lui Ladislau și Ioan, fiii lui Petru de Panyola, făcând o cercetare, au stabilit, că la un ospăț la Kállo, magistrul Leukus Lengel de Nagysemjen, împreună cu slujitorii săi Toma, fiul lui Ioan de Nagyfalu și Nicolae, fiul lui Nicolae de Resighea (*Rezege*), a bătut pe Egidiu și Blasiu, iobagii fiilor lui Petru din Panyola, care se întorceau spre casă de la moșia numită Pooch, și pe iobagul numit Avram.

Arh. Naț. Magh., Dl. 52 217.

Orig., hârtie, cu fragmente a două peceti de închidere.

REGESTE: *Kállay*, II, p. 167, nr. 1708.

280

1373 octombrie 11 (K *Idus Octobris*, anno *tercio*), Avignon

Papa Grigore al XI-lea scrie lui Petru al lui Ștefan, canonic al bisericii de Agria, trimis apostolic în Ungaria și Polonia, însărcinându-l să încaseze unele dijme datorate mai de mult bisericii romane de mai mulți episcopi, abați, convente și alte fețe bisericești și laice din Ungaria și Polonia și arătate anume în scrisoare, între acestea: *In episcopatu Transilvanensi, nova domus Theutonicorum in Borza ultra montes nivium imam marcham aw*. (în episcopia Transilvaniei noua casă a Teutonilor din <Țara> Bârsei, de dincolo de munții zăpezilor <datorează> o marcă de aur). Trimisul e împuternicit să porceadă la pedepse religioase împotriva debitorilor îndărătnici, având și facultatea de a da dezlegare acelor ce s-ar pocăi și ar plăti.

Arh. Vat., Reg. Vat. 276, fol. 150v-151v. Fotocopie la Inst. de Ist. Cluj-Napoca/1373.

Orig., perg...

EDIȚII: Theiner, *Mon. Slav. Merid.*, 1, p. 289; *Hurmuzaki-Densușianu*, 1/2, p. 209-210; *Ub.*, II, p. 410-411.

Lodouicus dei gracia rex Hungarie, Polonie, Dalmacie etc, fideli suo venerabili in Christo patri domino Demetrio, episcopo ecclesie Transsiluane, salutem et gratiam.

Noveritis quod iudex, iurati cives ac hospites de Cluswar, missis ad noștri presenciam certis eorum concivibus et nunciis, nobis significarunt, cum querela, quod vos quadam novitate super ipsos inducta de vineis eorum in territorio possessionis ecclesie vestre de Fenes vocate et aliarum situatis, tributum montanum recipere et exigi facere velletis, occasione cuius tres pecias panni ipsorum auferri fecissetis; cum tamen ipsi nunquam alias huiusmodi tributum montanum de vineis ipsorum prefatis predecessoribus vestris et tandem vobis persolvissent nec ad solucionem ipsius fuissent astricti. Et quia nos iamdictos cives et hospites nostros in eorum antiquis libertatibus et consuetudinibus velimus immutabiliter conservare, fidelități igitur vestre firmissime precipimus omnino volentes, quatenus restitutis dictus tribus peciis panni, modo premissis ablatis, eosdem cives et hospites nostros contra ipsorum libertatem et consuetudinem antiquam nequaquam ad solucionem prefati tributi montani compellatis vobis faciendam, immo non inducat is super ipsos abusiones et novitates modo aliquali. Aliud nostre gracie intuitu non facturi. Presentes autem post lecturam reddi iubemus presentanti, quas dum ad nostram cancellariam magnam fuerint reportate sub magno nostro sigillo faciemus emanări.

Datum in Wissegrad, feria tertia proxima ante festum beatorum Symonis et Jude apostolorum, anno domini M^{mo} CCC^{mo} LXX^{mo} tercio.

Ludovic, din mila lui Dumnezeu regele Ungariei, Poloniei, Dalmației <etc.>, venerabilului întru Hristos părinte, domnul Dumitru, episcopul Transilvaniei, sănătate și milostivire.

Aflați că judele, orașenii jurați și oaspeții noștri din Cluj, trimițând înaintea noastră anumiți concetățeni și trimiși de-ai lor, ne-au adus la cunoștință și s-au plâns că, voi, printr-o înnoire făcută față de ei, ați voi să puneți să li se ia și să li se ceară o dare a viilor aflătoare în cuprinsul moșiei bisericii voastre numită Feneș și de pe alte <moșii>, cu care prilej ați pus să li se ridice trei valuri de postav de-al lor, măcar că ei nu vă plătiseră <mai înainte> o astfel de dare pentru viile lor, nici vouă și nici înaintașilor voștri și nici nu fuseseră siliți a plăti o asemenea dare. Și fiindcă noi voim să-i păstrăm nestrămutați pe zișii noștri orașeni și oaspeți în vechile lor libertăți și datini, poruncim cu strășnicie credinței voastre ca, după ce le veți da înapoi cele trei valuri de postav luate în felul de mai sus, <de la dânșii> să nu mai siliți nicum pe acei orașeni și oaspeți ai noștri, împotriva libertății și vechii lor datini, a vă plăti pomenita dare asupra viilor și nici să nu mai veniți cumva pe capul lor cu astfel de abuzuri și înnoiri. Altfel să nu faceți, de nu vreți să nu pierdeți milostivirea noastră. Poruncim ca, după citire, scrisoarea de față să fie dată înapoi înfațișătorului, iar atunci când ea va fi adusă la cancelaria noastră cea mare, vom pune să fie dată cu pecetea noastră cea mare.

Dat la Vișegrad, în marțea dinaintea sărbătorii fericitorilor apostoli Simon și Iuda, în anul Domnului o mie trei sute șaptezeci și trei.

Arh. Naț. Rom., D.J. Cluj, Arh. oraș Cluj, Privilegii, nr. 446.

Transumpt în actul conventului din Cluj-Mănăstur, din 14 noiembrie 1373, nr. 287.

EDIȚII: Jakab, *Kol. okl.* I, p. 72; *Ub.*, II, p. 411-412.

282

1373 octombrie 30, Câmpulung la Tisa

Nos, Nicolaus, custos Zagradiensis, memorie commendamus, quod, cum nos per regium mandatum pro reformandis quibusdam causis et terris litigiosis inter nobiles ac alios cuiusvis status condicionis homines in Maramorusium fiißernus destinați, inter alios, iudex, iurati ac universi hospites de Huzyumezeu et nobiles de Zapancha nobis proposuerunt, ut quedam terra litigiosa inter ipsos existeret, que usualiter inter ipsos distingui deberet, petentes ut nos ad eandem terram accederemus, et eandem distingere faceremus: nosque una cum Balk woyvoda, tune comite eiusdem comitatus, ac fratre suo Dragh existente et aliis probis viris, videlicet Petro de Zeuleus et Johanne de Wysk plebanis, iudicibus nobilium ac aliis nobilibus videlicet Johanne woyvode, Iuan, filio Rad< ...>', Stan ac aliis nobilibus ad eandem terram litigiosam accessimus, et, revisa terra litigiosa, de voluntate parcium ac per compositiones proborum virorum faliter usualiter distinximus² ut amplius rixe vel aliqua genera inter ipsos non possit³ oriri, primo a parte meridionali a quodam fluvio Gerwpataka, ita dicto, in fluvium vel rivulum Hemechpataka usque ad partem occidentalem ad alium fluvium, qui vulgo vocatur Malumuize, ubi est quedam arbor, Jegenyefa dicta, inter quos rivulos posuerunt signa pro metis, de quibus signis coram nobis partes contenți fuerant. In cuius rei memoriam eisdem litteras nostras concessimus iusticia mediante.

Datum in Huzyumezeu, die dominica ante festum Omnium sanctorum, anno domini millesimo trecentesimo septuagesimo tercio.

Noi, Nicolae, custode de Zagreb, dăm de știre că, fiind trimiși din porunca regească în Maramureș, pentru îndreptarea unor pricini și pământuri în pricină între nobili și alți oameni de orice stare <și> seamă, printre alții ne-au declarat judele, jurații și toți oaspeții din Câmpulung și nobilii de Săpânța că între ei s-ar afla în pricină un pământ, care ar trebui să fie deosebit între ei pentru folosință, cerându-ne să mergem noi la pomenitul pământ și să punem să fie hotărnicit.

Iar noi, dimpreună cu voievodul Bale, pe atunci cornițele acelui comitat și cu fratele său Drag ce se afla <acolo> și cu alți cinstiți bărbați, anume preoții Petru de Zeuleus și Ioan de Wysk, <cu> juzii nobililor și cu alți nobili, anume cu voievodul Ioan, cu Ioan, fiul lui Rad ..., cu Stan, precum și cu alți nobili, am mers la pomenitul pământ în pricină și, văzând pământul în pricină, din voința părților și prin împăciuirea cinstiților bărbați, l-am deosebit astfel spre folosință, ca să nu se mai poată ivi între ei certuri sau alte feluri <de tulburări>⁴, dinspre miazăzi, de la un râu, numit Valea lui Gerw, către râul sau pâraul Valea lui Hernea, până la partea de apus, la un alt râu, care în limba obișnuită se numește Apa Morii, unde este un copac numit Plopul, între care pâraie au pus semne de hotar, de care semne s-au arătat mulțumite părțile înaintea noastră.

Spre amintirea acestui lucru am dat scrisoarea noastră, potrivit dreptății.

Dat la Câmpulung, în ziua de duminică dinaintea sărbătorii Tuturor sfinților, în anul Domnului o mie trei sute șaptezeci și trei.

În anul 1900 documentul se afla la Ioan Mihály, care l-a luat de la Colegiul piariștilor din Sighet. Orig., perg., cu urme de pecete aplicată pe verso.

Copie sec. XIX de I. Simonchics, *Noctium Marmaticarum vigiliae*, I, p. 44 și 168 (cu data greșită: 1413) în col. Muz. Naț. Budapesta.

EDIȚII: Wenzel, *Kritikai fejtegetések*, p. 48 (cu data greșită: 1413); *Mihályi*, p. 69-70.

REGEȘTE: *Documenta Valachorum*, p. 250, nr. 205.

¹ Lacună în textul lat. publicat de *Mihályi*.

² Astfel în text.

³ Corect: *possint*.

⁴ Omisie probabilă, completată după sens.

283

1373 octombrie 31, Sibiu

<Formula de înnoire a actului celor șapte scaune săsești, din 19 august 1365, nr. 420>.

Renovacio huius privilegii autem facta et acta Cybinio, in vigilia Omnium Sanctorum, anno domini M^o CCC^{no} LXXIIF^o, sub novo sigillo omnium septem sedium partium Transsiluanarum. In firmam certitudinem et stabilem ratitudinem de premissis hec litera renovata in confortacionem antiqui privilegii, quae omnes alias precellere videatur, in nullam revocationem huius presentis.

<Formula de înnoire a actului celor șapte scaune săsești, din 19 august 1365, nr. 420>.

Iar înnoirea acestui privilegiu² <a fost> făcută și săvârșită la Sibiu, în ajunul sărbătorii Tuturor sfinților, în anul Domnului o mie trei sute șaptezeci și trei, sub pecetea cea nouă a tuturor celor șapte scaune din părțile Transilvaniei. Spre hotărâta încredințare și statornică încuviințare a celor de mai sus, a fost înnoită această scrisoare întru întărirea vechiului privilegiu, ca să se vadă că ea are întâietate față de toate celelalte, <și> întru nezdărnicierea actului de față.

Arh. Naț. Rom., D.J. Sibiu, Fond Brukenthal, Colecția Rosenfeld I.

Copie sec. XVIII, după un orig. perg. din Arhiva comunității evanghelice CA. Șeica Mică, azi dispărut, prevăzut cu pecete în ceară albă, atârnată de șnur de mătase, verde.

EDIȚII: *Ub.*, II, p. 412.

¹ Corect: *quod*.

² Doc. din 19 august 1365, care precede această înnoire.

284 1373 noiembrie 1 (*vigesimo septimo die octavarum festi beati Mychaelis archangel*), Vișegrad

Emeric, palatinul Ungariei și judele cumanilor, cere capitlului din Lelez să trimită un om de mărturie la o punere în stăpânire. Se amintește o amânare de

proces *ad quindenas residentie exercitus regalis contra Layk vayuodam moři el GG octavas festi beati Andree apostoli tune proxime preteriti proclamate*, (la a cincisprezece zi a lăsării la vatră a oastei regești pornite împotriva lui Vlaicu vodă¹ și vestită pentru a opta zi a sărbătorii fericitului apostol Andrei, care atunci a trecut de curând).

Arh. Naț. Bratislava (Arh. fam. ErdOdy din Galgâcz, Iad. 95, fasc. II, nr. 9).

Orig., hârtie, cu urmele unei pecefi de închidere și a încă două peceți.

EDIȚII: *Bănyfy*, I, p. 316-324, nr. 232.

¹ 21 decembrie 1369 (lăsarea la vatră s-a făcut la 7 decembrie 1369: cf. F. Pali, *Cronologia*, p. 478, nota 1).

285

1373 noiembrie 2

<L>odouicus', dei gracia Hungarie, Polonie, Dalmacie, Croacie, Rame, Seruie, Gallicie, Lodomerie, Comanie, Bulgarieque rex, princeps Sallernitanus et honoris Montis sancti Angeli dominus, omnibus Christi fidelibus, tam presentibus quam futuris, presencium noticiam habituris, salutem in omnium salvatore.

Regie serenitatis glorie convenit et honori fidelia fidelium obsequia ubertatis gracia fecundare, promptumque eorum animum promptiorem efficere retribucionis cum favore.

Proinde ad universorum noticiam harum serie volumus pervenire, quod magister Nicolaus, filius Stephani, filii Elleus de Torozkw, fidelis aule nostre miles, ad nostras accedendo presenciam, exhibuit nobis quasdam litteras nostras patentes, maiori novo nostro sigillo consignatas, super quadam gracia et libertatis prerogativa per nos eidem, neenon fratribus suis, concessa, emariatas, tenoris infrascripti, supplicans nostro culmini regio humiliter et devote, ut easdem ratas habendo et acceptas pro eodem, ac fratribus suis, in eisdem litteris nominatim conscriptis, privilegialiter confirmare dignaremur. Quarum tenor talis est: *<Urmează actul lui Ludovic I, regele Ungariei, din 25 septembrie 1373, nr. 274.>*

Nos itaque, iustis et rationi consonis ipsius magistri Nicolai supplicationibus, nostre celsitudini porectis², benignitate regia exauditis et admissis, pretactas litteras nostras patentes, omni vicio et suspicione carentes, presentibus de verbo ad verbum insertas, ratas, gratas et acceptas habendo, easdem, requirentibus multimodis fidelitatibus et serviciis ipsorum simulcum premissa gracia et libertatis prerogativa, pro eodem magistro Nicolao eiusque fratribus premissis et omnium eorum heredibus et posteritatibus universis de plenitudine nostre regie potestatis, perpetuo valituras confirmamus presentis privilegii noștri patrocinio mediante.

In cuius rei memoriam firmitatemque perpetuam presentes concessimus litteras nostras privilegiales pendentis et auttentic² sigilli noștri novi dupplicis munimine roboratas.

Datum per manus venerabilis viri, domini Valentini, lectoris ecclesie Strigoniensis, doctoris decretorum, aule nostre vicecancellarii, dilecti et fidelis noștri, anno domini M^o CCC^o LXX^{*+10} tercio, quarto Nonas mensis Novembris,

regni autem noștri anno tricesimo secundo; venerabilibus in Christo patribus et dominis Thoma Strigoniensi, fratre Stephano Colocensi, Wgulino Spalatensi, Dominico Jadrensi et Wgone Ragusiensi, archiepiscopis; Mychaele Agriensis, Colomanno Jauriensis, Dominico Waradiensis, Demetrio Transsiluani, Villermo Quinqueecclesiensis, Stephano Zagradiensis, Nicolao Chanadiensis, Dominico Nitricensis², Petro Boznensis, Ladislao Wesprimiensis, Stephano Syrimiensis, Paulo Tininiensis, Demetrio Nonensis, Stephano Farensis, Grisogono Traguriensis, Petro Corbauensis, Mychaele Scardonensis et Portiua Senniensis, ecclesiarum episcopis, ecclesias dei feliciter gubernantibus; magnificis viris, illustri domino Karolo, duce Duraci, Dalmacie et Croacie et Emerico, regni noștri palatino, Stephano, woyuoda Transsiluano, comite Jacobo, iudice curie nostre, Johanne, magistro tavarnicorum nostrorum, Petro Zudar, regni Sclavonie et Nicolao de Machou, banis, Georgio Zudar, pincernarum, Paulo, dapiferorum, Johanne, ianitorum et Stephano, agasonum nostrorum magistris, ac Mychaele, comite Poseniensi, aliisque quampluribus comitatuum regni noștri tenentibus et honores.

<Pe îndoivă> Ad propriam commissionem regine. Sigillatum est presentibus Ladislao, episcopo Wesprimiensi et magistro Georgio Bebek.

<Pe verso:> Perlecta.

Ludovic, din mila lui Dumnezeu regele Ungariei, Poloniei, Dalmației, Croației, Ramei, Serbiei, Galității, Lodomeriei, Cumaniei și Bulgariei, principe de Salerno și domn al ținutului și Muntelui Sant'Angelo, tuturor credincioșilor întru Hristos de acum și viitori, care vor lua cunoștință de scrisoarea de față, sănătate întru mântuitorul tuturor.

Se cuvine cinstei și slavei luminăției regești să facă să rodească, prin milostivirea dărniceii, credincioasele slujbe ale credincioșilor și să facă, prin darul răsplătirii, ca sufletul lor gata <de slujbe să fie> și mai pregătit pentru acestea.

Așadar, prin rândurile <scrisorii> de față voim să ajungă la cunoștința tuturor, că magistrul Nicolae, fiul lui Ștefan, fiul lui Elleus de Trascău, credinciosul cavaler al curții noastre, venind înaintea noastră, ne-a înfățișat o scrisoare a noastră deschisă, întărită cu pecetea noastră cea mare nouă, dată de noi cu privire la o milostivire și libertate privilegiată, hărăzite de noi lui și fraților săi, cu cuprinsul de mai jos, cerând cu supunere și smerenie înălțimii noastre regești, ca, încuviințând și primind acele scrisori să binevoim s-o întărim în chip de privilegiu, pentru el și frații săi arătați în scris pe nume în acea scrisoare. Cuprinsul ei este următorul: <Urmează actul lui Ludovic I, regele Ungariei, din 25 septembrie 1373, nr. 274.>.

Noi, așadar, ascultând și încuviințând cu bunăvoință regească cererile drepte și chibzuite ale aceluia magistru Nicolae, făcute înălțimii noastre, încuviințând, aprobând și primind, precum cer feluritele fapte de credință și slujbele acelora, pomenita noastră scrisoare deschisă, lipsită de orice stricăciune și bănuială, trecută cuvânt cu cuvânt în scrisoarea de față, o întărim din plinătatea puterii noastre regești prin mijlocirea ocrotirii privilegiului nostru de față, ca să țină pe veci dimpreună cu sus-pomenita milostivire și libertate privilegială pentru acel magistru Nicolae și frații săi de mai sus și pentru toți moștenitorii și urmașii lor.

Spre amintirea și veșnica trăinicie a acestui lucru, am dat scrisoarea noastră privilegiată de față, întărită cu puterea pecetii noastre noi, duble, atârinate și autentice.

Dat de mâna venerabilului bărbat, domnul Valentin, lector al bisericii de Strigoni, doctor în dreptul canonic, iubitul și credinciosul vicecancelar al curții noastre, în anul Domnului o mie trei sute șaptezeci și trei, în a patra zi înainte de nonele lunii noiembrie, iar în al domniei noastre al treizeci și doilea; venerabilii întru Hristos părinți, domnii Toma, arhiepiscopul de Strigoni, fratele Ștefan, arhiepiscopul de Calocsa, Ugolin, arhiepiscopul de Spalato, Dominic, arhiepiscopul de Zara și Ugo, arhiepiscopul de Ragusa; <precum și> episcopii: Mihail de Agria, Coloman de Gyor, Dominic de Oradea, Dumitru al Transilvaniei, Vilerme de Pecs, Ștefan de Zagreb, Nicolae de Cenad, Dominic de Nitra, Petru al Bosniei, Ladislau de Vesprim, Ștefan de Sirmiu, Pavel de Knin, Dumitru de Nona, Ștefan de Faro, Grisogon de Trau, Petru de Corbavia, Mihail de Scardona și Portiua de Segno, păstorind în chip fericit bisericile lui Dumnezeu; măriții bărbați: ilustrul domn Carol, ducele de Durazzo al Dalmației și Croației, și Emeric, palatinul țării noastre, Ștefan, voievodul Transilvaniei, cornițele Iacob, judele curții noastre, Ioan, marele nostru vistier, Petru Zudor, banul Slavoniei și Nicolae, banul de Macva, Gheorghe Zudar, marele nostru paharnic, Pavel, marele nostru stolnic, Ioan, marele nostru ușier și Ștefan, marele nostru comis și Mihail, comite de Pojon, și alții foarte mulți ținând comitatele și dregătoriile țării noastre.

<Pe îndoitură> După însăși porunca reginei. S-a pus pecetea fiind de față Ladislau, episcopul de Vesprim, și magistrul Gheorghe Bebek.

<Pe verso:> Citită.

Arh. Naț. Rom., D. J. Cluj, Doc. medievale, Arh. fam. Thorotzkay, nr. 7.

Orig., perg., cu urme de pecete atârnată de șnur de mătase verde-violet.

REGESTE: *Ub.*, II, p. 412, nr. 1018; *Jako-Valentiny*, p. 12, nr. 15.

¹ Loc lăsat liber pentru inițială.

² Astfel în orig..

Lodouicus, dei gratia, rex Hungarie, Polonie, Dalmacie etc.

Fidelibus suis, conventui de Lelez, salutem et gratiam.

Dicitur nobis in personis Sebastiani et Johannis, filiorum Johannis de Chahol, quod Johannes et Petrus, filii Luca, officiales magistri Andree, filii Dionisii de Vylak, circa festum sancti Ladislai regis, proxime preteritum, ad possessionem dictorum filiorum Johannis et Sebastiani, Panit vocatam, potencialiter veniendo, gregem eiusdem viile abstulissent et depulissent; demum vero secundo tempore, tune proxime sequenti, ad eandem possessionem eorum¹ Panith² in³ modo simili potencialiter veniendo centum porcos seu scrophas eligendo auferentes similiter depulissent officiales prenotati et cum ipsum Nicolaum, filium Sartoric, ad repetenda ipsa ablata ad eosdem transmisissent ac eundem inibi captivassent

<reprimissent>⁴ in eorum universis detinendo, equum suum sexaginta florenos valentem abstulissent ab eodem.

Super quo, vestre fidelități precipiendo mandamus quatenus vestrum mittatis hominem pro testimonio fidedignum, quo presente Gregorius de Kemer vel Emericus de Kyde, seu Ladislaus, filius Petri, aliis absentibus, homo noster, ab omnibus quibus decet et licet diligenter de premissis investigando sciant et inquirant omnimodam veritatem. Et, post hec, prout vobis veritas constiterit premissorum, nobis fideliter rescribatis.

Datum in Vissegrad, die dominico proximo post festum Omnium Sanctorum, anno domini M^{'''} CCC^{m10} LXX^{m0} tercio.

Ludovic, din mila lui Dumnezeu, regele Ungariei, Poloniei, Dalmației etc.

Credincioșilor săi din conventul din Lelez, mântuire și milostivire.

Ni se spune nouă în numele lui Sebastian și Ioan, fiii lui Ioan de Cehăluț, că Ioan și Petru, fiii lui Luca, slujbașii magistrului Andrei, fiul lui Dionisie de Uilac, venind cu sila în jurul sărbătorii sfințului rege Ladislau, acum de curând trecute⁵, la moșia numită Panit, a zișilor fii Ioan și Sebastian, au furat și au împrăștiat turma acestui sat; ba chiar atunci în a doua zi ce a urmat imediat, venind de asemenea cu sila la aceeași moșie a lor Panit, alegând spre a fura o sută de porci sau scroafe, slujbașii sus-pomeniți au alungat în mod asemănător <turma>; și când l-au trimis pe însuși Nicolae, fiul lui Sartoric, la aceștia, spre a regăsi cele furate, atunci l-au luat în prinsoare pe acela și l-au oprit spre a-l ține în toate cele ale lor și au luat cu sila de la același calul său în valoare de șaizeci de florini.

Drept aceea, poruncim cu tărie credințelor voastre ca voi să trimiteți spre mărturie omul vostru vrednic de crezare, în fața căruia, omul nostru, Grigore de Camăr sau Emeric de Kyda, ori Ladislau, fiul lui Petru, în lipsa celorlalți, să cerceteze cu băgare de seamă cu privire la cele de mai sus și să afle, descoperind de la toți de la care se cuvine și îngăduie, tot adevărul. Și după acestea, să ne răspundeți în scris cu credință, despre cele de mai sus, după cum v-ați încredințat de adevăr.

Dat la Vișegrad, în prima zi de duminică de după sărbătoarea Tuturor Sfinților, în anul Domnului o mie trei sute șaptezeci și trei.

Arh. Naț. Magh., Dl. 41 928. Xerocopie la Inst. de Ist. Cluj-Napoca.

Transumpt în actul conventului din Lelez, 17 ianuarie 1374, nr. 300.

¹ Scris deasupra rândului, de aceeași mână.

² Astfel în document.

³ Scris deasupra cuvântului *vocato*, șters de aceeași mână.

⁴ Citire nesigură.

⁵ 27 iunie 1373.

Nos, conventus ecclesie beate Mărie virginis de Clusmonostra, memorie commendamus per presentes, quod Nykus dictus Hazinschart, civis de Cluswar,

in sua, ac universorum civium de eadem in personis, ad nostram venier? presenciam, exhibuit nobis quandam litteram patentem serenissimi principis Lodowici, dei gracia illustris regis Hungarie, maiori sigillo rotundo eiusdem consignatam, preceptoriam, venerabili in Christo patri ac domino, domine Demetrio, episcopo ecclesie Transsilvane, super eo quod ipse predictos cives ac hospites de Cluswar ad solucionem tributui montani de vineis ipsorum in territorio possessionis eiusdem domini episcopi, Fenes vocate, existentibus compellere et compelli facere ac eciam alicuius abusionis novitatem super ipsos inducere deberet nullo modo. Cuius quidem littere tenor'est talis: <Urmează actul lui Ludovic I, regele Ungarie, din 25 octombrie 1373, nr. 281.>. Petens nos supradictus Nykus dictus Hazinschart, civis de Cluswar, ut prescriptas litteras regales de verbo ad verbum transcribi et litteris nostris inseri facere, dignaremur. Nos igitur, legitimis et congruis postulacionibus eiusdem Nykus, civis de Cluswar, ac iustitie annuentes, prenotatas litteras regales de verbo ad verbum transcribi et litteris nostris patentibus inseri fecimus et sigillo nostro tergotenus affixo communiri.

Datum feria secunda proxima post festum beati Martini, anno dominice Incarnacionis quo et supra.

<Pe verso, de o mână aproape contemporană:> Ut tributum de vineis non exigatur, transumptum.

Noi, conventul bisericii fericitei fecioare Măria din Cluj-Mănăştur, prin scrisoarea de faţă dăm de ştire că, venind înaintea noastră, Nykus zis Hazinschart, orăşean din Cluj, ne-a înfăţişat, în numele său şi al tuturor orăşenilor din acel oraş, o scrisoare deschisă de poruncă a prealuminatului principe Ludovic, din mila lui Dumnezeu ilustrul rege al Ungariei, însemnată cu pecetea lui cea mare <şi> rotundă, către venerabilul întru Hristos părinte şi domn, domnul Dumitru, episcopul Transilvaniei, cu privire la aceea că dânsul sileşte şi pune pe alţii să silească pe pomeniţii orăşeni şi oaspeţi din Cluj să plătească o dare asupra viilor lor aflătoare în cuprinsul moşiei pomenitului episcop, numite Feneş, şi că n-ar trebui nicidecum să aşeze asupra lor o asemenea înnoire silnică. Scrisoarea are următorul cuprins: <Urmează actul lui Ludovic I, regele Ungariei, din 25 octombrie 1373, nr. 281.>. Sus-zisul Nykus zis Hazinschart, orăşean din Cluj, ne-a cerut să binevoim a o trece cuvânt cu cuvânt acea scrisoare şi a o cuprinde în scrisoarea noastră. Noi, aşadar, încuviinţând dreptele, legiuitele şi potrivitele cereri ale pomenitului Nykus, orăşean din Cluj, am pus să se transcrie din cuvânt în cuvânt acea scrisoare regească şi să se cuprindă în scrisoarea noastră deschisă şi întărită pe dosul ei cu pecetea noastră.

Dat în luna de după sărbătoarea fericitului Martin, în anul o mie trei sute şaptezeci şi trei de la întruparea Domnului, ca mai sus.

<Pe verso, de aceeaşi mână:> <Scrisoare> de transumpt ca să nu se plătească darea pe vin.

Arh. Naţ. Rom., D. J. Cluj, Arh. oraş Cluj, Privilegii, nr. 466.

Orig., perg., cu urme de pecete rotundă aplicată în ceară albă pe verso.

EDIȚII: Jakab, *Kol. okl.*, I, p. 72; *Ub.*, II, p. 412-^13.

Serenissimo principi et domino Lodouico, dei gracia inclito regi Hungarie, domino eorum metuendo¹, capitulum ecclesie Waradiensis oracionum suffragia pro vestra vita pariter et salute.

Noverit vestra excellencia, quod nos litteras vestras annuales, honore quo decuit, recepimus, inter cetera continentes quatenus quicumque et quocienscunque a data presencium per anni circulum per religiosum virum fratrem Ottonem, abbatem de Clusmonustra, vel procuratorem nomine eiusdem ad citaciones, inquisiciones, prohibiciones, litterarum exhibiciones propriarum possessionum aput² manus suas habitatum, reambulaciones, metarum erecciones et renovaciones, necnon ad omnia alia que iuxta regni consuetudinem talibus in processibus fieri consuevissent facienda requireremur, nostrum mitteremus hominem pro testimonio fidedignum, quo presente, magister Johannes dictus Bothus de Solumkew, vel Stephanus, filius Ladislai de Anduriashaza, aut Johannes de Tur, seu Stephanus, filius Jacobi, Zegew dicti, de Baduk, sive Ladislaus, filius Petri litterati de Sard, aliis absentibus, homo vester, omnia premissa et singula premissorum exequeretur ordine iuris observate Et tandem tocians quociens expediens et necesse fieret tocius facti seriem vestre fideliter rescriberemus maiestati.

Nos enim, preceptis vestre celsitudinis obedire cupientes, ut tenemur, cum prefato Stephano, filio Jacobi dicti Zegew de Baduk, homine vestro, nostrum hominem, virum idoneum, videlicet dominum Johannem, chori nostri sacerdotem, pro testimonio fideliter exequendam ad quandam inquisitionem modo infrascripto faciendam, transmisimus. Qui demurn ad nos reversi, nobis concorditer retulerunt, quod ipsi pariter accedendo a nobilibus, ignobilibus, sacerdotibus, clericis et ab aliis cuiusvis status et condicionis hominibus, in comitatu de Clus ubique circuendo, a quibus decuisset et licitum fuisset diligenti inquisitione prehabita ac palam et occulte diligenter investigando et consciencie inquirendo de subsequentibus, talem scivissent et comperissent veritatem, quod magister Nicolaus de Gerend, castellanus venerabili in Christo patris, domini Demetrii, episcopi Transsiluani, de Fenes, in autumpno² cuius tertia preterisset revolutio annualis, missis Petro et Nicolao, filio Dan, keneziis et aliis Olachis de Gurbo, noctis in silencio venientes, quandam iobagionem predicti domini abbatis intra metas possessionis eiusdem abbatis Baach vocate reperiendo, spoliassent quatuor boves et currum eiusdem iobagionis auferendo, ad dictam possessionem episcopalem Gurbo deduxissent. Ac pridem, circa festum beati Mychaeli archangelis, Walentinus et Nicolaus de Wtas dictus, officiales eiusdem domini episcopi, de Tyre, cum eorum complicitibus, armatis manibus intra metas et limites possessionum dicti abbatis, Egeres et Onchtelke vocatarum, potencialiter venientes, in silva eiusdem abbatis mulieres et virgines, consortes et filias iobagionum suorum de Bugartelke, reperiendo, equorum pedibus conculcando, mulieribus vestibus denudassent; eo non contenti, iidem Walentinus et Nicolaus, intra terminos predictarum possessionum Egeres et Onchtelke, armatis manibus veniendo, quosdam iobagiones prefati abbatis enormiter verberando et letalibus vulneribus sauciando ac unum iobagionem eiusdem abbatis ictu sagitte penetrassent, de cuius vita

dubium esset, in campo semivivos relinquissent; porcos ipsorum potencialiter auferendo in dictam possessione Tyre deduxissent, de quibus porcis octo valde bonos pro se retinuissent. Ceterum sepefati Walentinus et Nicolaus in dicta possessione Tyre tributum minus iuste inchoando, quatuor boves cum curru et unam tunellam vini cuiusdam iobagonis prefati abbatis in eadem possessione potencialiter abstulissent, ipsam tunellam vini pro se ipsis reservando et dictos quatuor boves in curiam episcopalem de Gyalu depelli fecissent, tamen in dicta possessione episcopali Tyre tributum consuetum fuisse usque huc per veteres minime memorierentur, nisi tempore episcopatus prefati domini Demetrii episcopi, in eadem possessione Tyre dictum tributum recipiendi et persolvi faciendi in consuetudinem habuissent sine omni racione pro nune. Hec omnia premissa et singula premissorum idem homo vestre maiestatis et noster testimonio predictus consona voce personaliter astando nobis recitarunt.

Datum octavo die festi beati Martini confessoris, anno domini M^{mo} CCC^{mo} LXX^{mo} tercio.

<Pe verso, de o mână din sec. XV:> De spoliacione cuiusdam iobagonis pertinentis ad monasterium.

Prea luminatului principe și domn Ludovic, din mila lui Dumnezeu vestitului rege al Ungariei, temutului său stăpân, capitlul bisericii de Oradea, prinos de rugăciuni pentru viață ca și pentru sănătatea voastră.

Să așteptăm înălțimea voastră că noi am primit cu cinstea cuvenită scrisoarea voastră anuală³, care cuprindea între altele că oricărui <între noi> și ori de câte ori, de la data scrisorii de față timp de un an ni s-ar cere de către cuviosul bărbat, fratele Otto, abatele de Cluj-Mănăstur, sau de către vreun împluternicit în numele lui să facem chemări, cercetări, opreliști, înfățișări de scrisori <privind> moșiile care se găsesc în mâinile lui, hotărniciri, ridicări și înnoiri de hotare, precum și la toate cele ce se fac de obicei, potrivit obiceiului țării în asemenea pricini, noi să trimitem omul nostru vrednic de crezare ca martor, în fața căruia omul vostru, magistrul Ioan zis Bothus de Șinteu, sau Ștefan, fiul lui Ladislau de Anduriashaza, ori Ioan de Tur, sau Ștefan, fiul lui Iacob zis Zegew de Badoc, ori, în lipsa acestora, Ladislau, fiul lui Petru, diacul de Șard, omul vostru, să aducă la îndeplinire toate cele de mai sus și pe fiecare din ele, păzindu-se rânduiala legii. Și apoi, de câte ori va fi nevoie și de trebuință, să dăm seama în scris <și> întocmai maiestății voastre despre tot ce s-a făcut.

Noi, așadar, dorind a da ascultare poruncilor înălțimii voastre, după cum suntem datori, am trimis, dimpreună cu pomenitul Ștefan, fiul lui Iacob zis de Badoc, omul vostru, pe omul nostru, pe destoinicul bărbat, și anume pe domnul Ioan, preot din strana noastră, ca martor, ca să îndeplinească întocmai cercetarea ce urma să se facă așa cum se arată mai jos. Aceștia, întorcându-se apoi la noi, ne-au spus într-un glas că, ducându-se ei împreună, au umblat pretutindeni în comitatul de Cluj și, făcând mai întâi o stăruitoare cercetare, iscodind cu grijă, pe față și în ascuns, și ispitind cu tot dinadinsul pe nobili și nenobili, pe preoți și pe clerici și pe alți oameni de orice stare și treaptă, pe care s-a convenit și s-a putut <să-i cerceteze> cu privire la cele ce urmează, au descoperit adevărul acesta, <anume> că magistrul Nicolae de Grind, castelanul din Feneș al venerabilului întru Hristos părinte, al

domnului Dumitru, episcopul Transilvaniei, a trimis într-o toamnă - au trecut de atunci trei ani - pe cnezii Petru și Nicolae, fiul lui Dan, și pe alți români din Gurbo, <care>, venind în tăcerea nopții și găsind pe un iobag al pomenitului domn abate între hotarele moșiei acelui abate, numite Baci, l-au jefuit, luându-i acelui iobag patru boi și carul <și> l-au dus la zisa moșie a episcopiei, Gurbo. Cam pe la sărbătoarea fericitului arhanghel Mihail⁴, Valentin și Nicolae zis de Wtas, slujbașii din Turea ai pomenitului domn episcop, venind cu părtașii lor <de rele> și cu brațele înarmate și cu puterea între hotarele și marginile moșiilor zisului abate, numite Aghireș și Onchtelke, și găsind în pădurea pomenitului abate femei și fete, soțiile și fiicele iobagilor săi din Băgara, le-au călcat în picioarele cailor <și> pe femei le-au despuat de veșminte; nemulțumiți cu aceasta, pomeniții Valentin și Nicolae, venind cu brațele înarmate între hotarele pomenitelor moșii Aghireșu și Onchtelke, au bătut grozav pe niște iobagi de-ai sus-zisului abate și i-au rănit cu răni cumplite, iar pe unul dintre iobagii abatelui l-au străpuns cu săgeata, așa ca să nu se știe dacă mai scapă cu viața, și i-au lăsat pe câmp aproape morți; luând <apoi> cu puterea porcii lor, i-au dus pe zisa moșie Turea <și> din porcii aceștia au ținut pentru ei opt porci foarte buni. De altminteră, ades numiții Valentin și Nicolae, începând <a lua> pe zisa moșie Turea, fără nici un drept, vamă, au luat cu puterea, pe acea moșie, de la un iobag al pomenitului abate, patru boi, cu car <cu tot> și un butoi de vin; butoiul de vin l-au păstrat pentru dâșii, iar cei patru boi au pus să-i ducă la curtea episcopală din Gilău, deși pe zisa moșie episcopală Turea bătrânii nu-și aduc aminte că s-a obișnuit a se lua până acum vamă, decât numai în timpul episcopatului pomenitului domn episcop Dumitru; pe pomenita moșie Turea ei au luat obiceiul de a primi și a pune să se plătească vamă fără nici un temei. Toate cele de mai sus și fiecare din ele pomenitul om al maiestății voastre și martorul nostru mai sus zis ni le-a spus nouă într-un glas, stând înșiși în fața noastră.

Dat în a opta zi după sărbătoarea fericitului Martin mărturisitorul, în anul Domnului o mie trei sute șaptezeci și trei.

<Pe verso, de o mână din sec. XV:> Despre jefuirea unui iobag care ține de mănăstire.

Bibi. Baththaneum, Arh. conv. Cluj-Mănăstur, nr. 53. Fotocopie la Inst. de Ist. Cluj-Napoca/1373; Arh. Naț. Magh., DF. 275 192. Xerocopie la Inst. de Ist. Cluj-Napoca/13 73.

Orig., hârtie, cu fragmente de pecete rotundă din ceară de culoare deschisă, aplicată în document pe verso.

REGESTE: Beke, *Km. Konv.*, p. 725, nr. 53; *Documenta Valachorum*, p. 250-251, nr. 206; Holban, *Din cronica ...*, p. 298-300 (cu data greșită: 18 octombrie 1373).

¹ Corectat din *honorando*.

² Astfel în orig..

³ Scrisoare cuprinzând porunci regești valabile un an de zile.

⁴ 29 septembrie.

Nos, capitulum ecclesie Transsiluane, significamus tenore presencium quibus expedit universis, quod Anthonius, filius Stephani de Blastelke,

personaliter coram nobis constitutus, confessus extitit ministerio vive vocis, quoc ipse hac consideracione inductus, quod volente domino, careret herede masculine, qui in iuribus suis possessionariis sibi succedere posset, et timens ne post obitum ipsius ipsa iura sua possessionaria ad manus devenirent alienas, ideo tres partes possessionarium porcionum suarum, in eadem Blastelke et possessione Poustelke vocata habitas¹, ipsum contingentes, cum omnibus suis utilitatibus et pertinenciis ad ipsas tres partes possessionarias spectantibus, ob filialenr dileccionem nobilis puelle Elena vocate, filie sue unice, nune Mychaeli, fratri videlicet discreți viri magistri Nicolai, archydiaconi de Zonuk, socii et concanonici noștri, homini scilicet inpossessionato matrimonialiter tradite, eadem³ et heredibus ex ipsa filia sua procreandis dedisset, donasset et assignasset, ac dedit, donavit et assignavit coram nobis iure perpetuo et irrevocabiliter possidendas, tenendas et habendas; tali tamen condicione interiecta, quod, si divino interveniente iudicio, prolem, tam in genere masculino, quam eciam feminino ipsum procreare contingeret, ex tune premissas tres partes possessionarias eadem domina Elena, filia sua, simulcum ipsis prolibus procreatis, uniformiter et equaliter deberent possidere, tenere et habere.

Datum in festo beati Nicolai confessoris, anno domini M° CCC⁰ LXX^{mo} tercio.

Noi, capitlul bisericii Transilvaniei, dăm de știre prin cuprinsul scrisorii de față tuturor cărora se cuvine că, înfățișându-se însuși înaintea noastră Anton, fiul lui Ștefan de Blăjel, ne-a mărturisit prin viu grai că dânsul mânat de gândul că, din voia lui Dumnezeu, el e lipsit de urmaș de parte bărbătească, care să poată moșteni moșiile sale, și temându-se ca moșiile sale să nu ajungă pe mâini străine, de aceea, din dragoste fi iască pentru nobila fată numită Elena, unica sa fiică, acum căsătorită cu Mihail, anume fratele chibzuitului bărbat, magistrul Nicolae, soțul nostru canonic, arhidiaconul de Solnoc, om fără moșie, i-a dat, i-a dăruit și a încredințat numitei <sale fiice> și moștenitorilor ce se vor naște din numita sa fiică, trei din bucățile de moșie de pe moșiile numite Blăjel și Păucea, ce țin de dânsul, cu toate folosințele lor și cu toate cele ce țin de ele și privesc acele trei părți de moșie, și le dă, le dăruiește și le încredințează <numitei Elena>, în fața noastră, ca să le stăpânească, să le țină și să le aibă pe veci și în chip nestrămutat, cu îngrădirea ca, dacă, din voia lui Dumnezeu, s-ar întâmpla ca el <Anton> să aibă parte de un copil, fie de parte bărbătească, fie de parte femeiască, atunci cele trei părți de moșie pomenite să le stăpânească, să le țină și să le aibă la fel și deopotrivă, acea doamnă Elena, împreună cu copiii ce i s-ar putea naște <lui Anton>.

Dat la sărbătoarea fericitului Nicolae mărturisitorul, în anul Domnului o mie trei sute șaptezeci și trei.

Arh.Naț.Magh., DI. 29 711 și 30 711. Fotocopie și xerocopie laInst. de Ist. Cluj-Napoca/1373. Orig., perg., cu urme de pecete rotundă, mică, de închidere, aplicată în document la mijloc. REGEȘTE: *Ub.*, II, p. 413, nr. 1020.

¹ Corectat din *habitarum*.

² Corect: *paternam*.

³ Scris deasupra rândului, de aceeași mână.

Ludovic I, regele Ungariei, transcrie și reconfirmă actul său din 15 februarie 1367, dat pentru capitlul din Arad (*Orodiensis*).

Arh.Naț.Magh., Dl. 43 172.

Transumpt în actul din 5 septembrie 1412.

291

1374 ianuarie 4, Buda

Nos, Lodouicus, dei gracia rex Hungarie, Polonie, Dalmacie etc. vobis villicis et universis populis oym Laurencii, filii Michaelis et Blasii, filii Petri, filii Chybriani in villis Detk, Vsa, Wrs et alia Wrs ac Piliph vocatis commorantibus regio edicto mandamus quatenus visis presentibus, in nostra persona, Nicolao, filio Benedicti, filii Pauli, filii Hem, comitis Themesiensis, aule nostre militi, eoque¹ ipse villeque ex casu defeccionis prolium eorundem condam Laurencii et Blasii ad nostras manus regni noștri consuetudine requirente devolute dicuntur, obedire debeatis, redditus et proventus ex parte vestri debendos sibi plenarie amministrando.

Datum Bude, quarto die diei Strennarum, anno domini M° CCC⁰ LXXX⁰ quarto.

Noi, Ludovic, din mila lui Dumnezeu regele Ungariei, Poloniei, Dalmației etc, prin regească hotărâre, vă poruncim vouă juzilor și tuturor oamenilor <de pe moșiile> răposăților Laurențiu, fiul lui Mihail și Blasiu, fiul lui Petru, fiul lui Chybrian, care locuiți în satele numite Detk, Usa, Wrs și celălalt Wrs și Filip ca, după ce veți vedea scrisoarea de față, să fiți datori să ascultați, în numele nostru, de Nicolae, cavalier al curții noastre, fiul lui Benedict, fiul lui Pavel, fiul lui Hem, cornițele de Timiș, plătindu-i lui pe deplin veniturile și foloasele datorate de voi, pentru faptul că și aceste sate se spune că sunt trecute în mâinile noastre regești, după cum cere obiceiul țării, din pricina lipsei urmașilor acelor răposăți Laurențiu și Blasiu.

Dat la Buda, în a patra zi după ziua anului nou, în anul Domnului o mie trei sute șaptezeci și patru.

Arh. Naț. Magh. Dl. 41 925, Arh. fam. Niczky.

Orig., hârtie, cu pecete inelară regală aplicată sub text.

EDIȚII: *Ortvay*, I, p. 123.

¹ Corect: *eoquod*.

VII

1374 ianuarie 13, Buda

Nos, Lodouicus, dei gracia rex Hungarie, Polonie, Dalmatie et cetera, memorie commendantes tenore presencium significamus quibus expedit universis quod nos commodo et utilității fidelium civium et hospitum nostrorum de Brasso, ut ex pietate regia et assumpti regiminis noștri officio tenemur, invigilare cupientes ad devotam supplicacionem venerabilis in Christo patris domini Nicolai, episcopi Chanadiensis, fidelis et dilecti noștri, ac ipsorum civium et hospitum nostrorum

annuimus graciose quod iidem a modo et deinceps ceram in dicta civitate nostra Brassoviensi liquefacere et fundere eodem modo valeant atque possint, sicut cives nostri Cybinienses liquefaciunt et fundunt: tandem signo ipsorum consueto modum impresionis consignent ita tamen quod prefati cives de Brassov¹ ipsam ceram ex premissa annuencia et gracia per ipsos infundendam ad civitatem nostram Budensem vel ad alias civitates regni nostri, quocunque deferre voluerint, liberam habeant facultatem ibique vendicioni exponere; nec autem iidem cives dictam ceram eorum secundarium liquefacere et fundere teneantur, sed omnis emptor nostri regni seu aliorum regnorum superveniencium premissam ceram eo modo, ut prehabitu est, comparare et emere ac quo ducere voluerit libere possit et secure. Presentes etiam sub magno nostro sigillo dari faciemus, dum nobis fuerint reportare.

Datum Bude, in octavis festi Epiphaniarum, anno domini M^{mo} CCC^{tm} LXX^{m10} quarto.

Noi, Ludovic, din mila lui Dumnezeu regele Ungariei, Poloniei, Dalmației etc, prin cuprinsul celor de față, dăm de știre și facem cunoscut tuturor căora se cuvine că noi, dorind să veghem, după cum suntem datori, din îndurare regească și din slujba cârmuirii pe care ne-am luat-o asupra-ne la binele și folosul orașenilor și oaspeților nostri din Brașov, încuviințăm cu milostivire la smerita rugămintă a venerabilului întru Hristos părinte, domnul Nicolae, episcopul de Cenad, credinciosul și iubitul nostru și al numiților orașeni și oaspeți ai nostri, ca de aici înainte ei să poată și să fie volnici a topi și a turna ceară în zisul nostru oraș Brașov, în același fel în care o topesc și o toarnă orașenii nostri din Sibiu; și apoi să o însemne cu semnul lor obișnuit, în chip de pecete; în așa fel ca sus-zișii orașeni din Brașov să aibă slobodă voie de a duce oriunde vor voi, fie în orașul nostru Buda, fie în alte orașe ale țării noastre, această ceară pe care o vor turna din pomenita noastră îngăduință și milostivire și s-o pună acolo în vânzare, iar zișii orașeni să nu fie datori a o topi și turna a doua oară, și toți cumpărătorii, fie din regatul nostru, fie din alte țări, să poată cumpăra și duce ceara oriunde vor voi, slobod și nestingherit, în felul arătat mai sus. Iar când scrisoarea de față ne va fi înapoiată vom pune să fie dată sub pecetea noastră cea mare.

Dat la Buda, la octavele sărbătorii Bobotezei, în anul Domnului o mie trei sute șaptezeci și patru.

Arh. Naț. Rom., D. J. Brașov, Arh. Oraș. Brașov. Privilegii, nr. 22. Foiocopie la Inst. de Ist. Cluj-Napoca/1374.

Transumpt în actul lui Sigismund. reele Ungariei, din 7 martie 1395, Brașov.

EDIȚII: *Fejer*, IX/4, p. 565; *Hurmuzaki-Densușianu*, 1/2, p. 218; *Ub.*, II, p. 416-417.

REGEȘTE: *Magyar Tort. Tar*, IV, 1857, p. 150.

¹ Astfel în transumpt.

Ludouicus, dei gratia rex Hungarie, Polonie, Dalmatie et cetera, fidelibus suis senioribus et universis Saxonibus sedis de Leschkirch salutem et gratiam.

Noveritis quod nos de fide, legalitate et circumspectione fidelium nostrorum Hedrici, filii Henrici et Salomonis de Magyar plenum¹ habentes confidentialii, eisdem iudicatum diete sedis de Leschkirch cum omnibus suis iurisdictionibus et proventibus duximus conferendum, ut per hoc evidentior et apparentior iustitia inibi possit observari. Quocirca fidelitatibus vestris damus in mandatis quatenus visis presentibus ipsos Hedericum et Salomonem in vestrum iudicem recipendum² eis sicut decet vestro iudici obediatis, respondendo ipsis de proventibus et emolumentis iudicatus prenotati locis et temporibus opportunis, et aliud pro nostra gratia non facturi.

Datum Bude, in octavis festi Epiphaniarum, anno domini millesimo trecentesimo septuagesimo septimo³.

Ludovic, din mila lui Dumnezeu regele Ungariei, Poloniei, Dalmației etc, credincioșilor săi, bătrânilor și tuturor sașilor din scaunul Nocrich, sănătate și milostivire.

Aflați că noi, având deplină încredere în credința, cinstea și duhul chibzuit al credincioșilor noștri: Hedric, fiul lui Henric, și Solomon de Măgărei, am hotărât să le dăruim slujba de juzi ai pomenitului scaun de Nocrich, împreună cu toate drepturile de judecată și veniturile, pentru ca prin aceasta dreptatea să poată fi păzită acolo mai învederat și mai limpede. Drept aceea, poruncim Credinței voastre ca, după ce veți vedea scrisoarea de față, să-i primiți ca juzi ai voștri pe numiții Hedric și Solomon și să ascultați de ei ca de judele vostru, acoperindu-le lor veniturile și câștigurile pomenitei slujbe de juzi, la locurile și timpurile potrivite. Și să nu faceți astfel pentru milostivirea noastră.

Dat la Buda, la octavele sărbătorii Bobotezei, în anul Domnului o mie trei sute șaptezeci și patru.

Arh. Naț. Rom., D. J. Sibiu. Colecția de copii de documente. Copie simplă făcută după exemplarul din Colecția de copii de documente din Viena. Copie simplă a lui Joseph Andreas Zimmermann.

EDIȚII: *Arch.f. Kunde oesterr. Gesch.*, voi. V. 372; *Ub.*, II, p. 417.

¹ Corect: *plenam*.

² Corect: *recipiendo*.

³ Corect: *quarto*, cf. doc. din 22 martie 1374, nr. 307.

Venerabili fratri episcopo Transiluanensi salutem etc. ...

Sane peticio pro parte dilecti filii Gregorii Georgii, clerici Transiluanensis diocesis nobis exhibita continebat quod olim canonicatu et prebenda ecclesie Waradiensis ac archidiaconatu de¹ Kuleser in eadem ecclesia invicem canonice annexis tune per liberam resignacionem dilecti filii Gasparis Pangracii ipsius ecclesie canonici ac archidiaconi de Kuleser in eadem ecclesia in manibus bone memorie Demetrii episcopi Waradiensis extra Romanam curiam sponte factam et ab eodem episcopo extra eandem curiam auctoritate ordinaria admissam vacantibus idem episcopus, cum ad episcopum Waradiensem pro tempore existentem dictorum

canonicatus et prebende ac archidiaconatus collacio et provisio de antiqua et approbata ac hactenus pacifice observata consuetudine pertineant, canonicatum et prebendam ac archidiaconatum predictos sic vacantes eidem Gregorio eadem auctoritate contulit et providit eciam de eisdem canonicis, nisi apostolice reservaciones obstarent aut ipsorum canonicatus et prebende ac archidiaconatus collacio essent ad sedem apostolicam secundum Lateranensis stătuta concilii legitime devoluta, ipseque Gregorius canonicatum et prebendam ac archidiaconatum predictos vigore collacionis et provisionis huiusmodi assecutus illos extunc tenuit et possedit, prout tenet et possidet pacifice et quiete.

Cum autem, sicut eadem peticio subiungebat, idem Gregorius dubitet canonicatum et prebendam ac archidiaconatum predictos tempore collacionis et provisionis huiusmodi fore disposicioni apostolice specialiter reservados aut eorum collacionem ad dictam sedem, ut mittitur, devolutam seque posse propterea super dictis canonicatu et prebenda ac archidiaconatu imposterum molestări: nos volentes dictum Gregorium apud nos de vite ac morum honestate et aliis virtutum suarum meritis multipliciter commendatum horum intuitu favore prosecui graciosae, ipsius Gregorii in hac parte supplicacionibus inclinati fraternitătii tue per apostolica scripta mandamus, quatenus etc. eidem Gregorio auctoritate apostolica concedas, quod collacio et provisio predictae et quecumque inde secuta perinde a dato presencium, dummodo dictus Gaspar tempore resignacionis huiusmodi familiaris noster non fuerit esset, valeant et plenam obtineant roboris firmitatem ...

Datum Auinione, XVIII Kalendas Februarii, anno quarto.

Venerabilului frate, episcopului Transilvaniei², mântuire etc. ...

într-adevăr, în cererea înfătışată nouă din partea iubitelui fiu Grigore al lui Gheorghe, cleric din dieceza Transilvaniei, se spunea că odinioară canonicatul și prebenda bisericii din Oradea, precum și arhidiaconatul de Kuleser din aceeași episcopie, ce erau legate împreună după canoane, rămânând atunci vacante prin renunțarea liberă a iubitelui fiu Gaspar al lui Pancrațiu, canonic al numitei biserici și arhidiacon de Kuleser din aceeași episcopie, <renunțare> făcută în afara curții romane, de bună voie, în mâinile lui Dumitru, de bună aducere aminte, episcopul de Oradea³, și primită de numitul episcop în afara numitei curți, în temeiul autorității sale episcopale, pomenitul episcop - întrucât, după vechiul obicei încuviințat și păzit până acum în pace, dania și numirea acelor canonicat, prebenda și arhidiaconat țin de episcopul de Oradea aflător atunci în slujbă - a hărăzit și a numit, după canoane numitelui Grigore, în temeiul aceleiași autorități, canonicatul, prebenda și arhidiaconatul sus-pomenite, rămase astfel vacante, afară numai dacă nu s-ar împotrivi rezervațiile apostolice, sau dacă dreptul de danie a acelor canonicat, prebenda și arhidiaconat nu ar fi trecute în chip legiuit asupra scaunului apostolic, prin rânduielile conciliului de la Lateran⁴; iar acest Grigore dobândind canonicatul, prebenda și arhidiaconatul le-a ținut și stăpânit de atunci în temeiul daniei și numirii pomenite, după cum le ține și le stăpânește <și acum> în pace și liniște.

Deoarece însă - după cum adăuga aceeași cerere - zisul Grigore stă la îndoială dacă, la timpul daniei și numirii lor, canonicatul, prebenda și

arhidiaconatul <amintite mai sus> au fost osebit păstrate pe seama dreptului de hotărâre al scaunului apostolic sau dacă, precum se spune mai sus, dreptul de danie al lor trecuse asupra numitului scaun și dacă el⁵ ar putea, în viitor, să fie supărat cu privire la canonicatul, prebenda și arhidiaconatul pomenite <mai înainte>; noi, voind să-l ajutăm cu sprijinul milostivirii noastre pe numitul Grigore, care a fost lăudat în multe feluri în fața noastră, pentru cuviința vieții și purtării lui și pentru alte vrednice virtuți ale sale, încuviințând cererea zisului Grigore, în această privință, poruncim prin scrisoarea apostolică Frăției tale ca ... să îngădui zisului Grigore, în temeiul autorității apostolice, ca pomenita danie și numire și toate cele ce urmează din ele să aibă putere și tărie deplină începând de la data <scrisorii> de față, dar numai să nu fi fost zisul Gaspar la vremea când s-a lăsat <de acele slujbe> omul nostru de încredere ....

Dat la Avignon, în a nouăsprezecea zi înainte de calendele lui februarie, al patrulea an.

Arh. Vat. Reg. Aven., 192, fol. 134 r-v. Fotocopie la Inst. de Ist. Cluj-Napoca/1374.

Copie autentică, hârtie.

EDIȚII: *Archiv*, XXIV, p. 602-603, nr. 23, cu omisiunea formulelor tipice de cancelarie.

¹ Urmează *Bu* tăiat de aceeași mână.

² Dumitru, 1369-1376.

³ 1345-1372.

⁴ în Roma: e vorba de conciliul de la Lateran, din 1215.

⁵ Grigore.

îiS

1374 ianuarie 14, Avignon

Venerabili fratri episcopo Transiluanensi salutem etc. ...

Sane peticio pro parte dilecti filii Georgii Blasii, canonici ecclesie Cenadiensis, nobis nuper exhibita continebat quod, olim, archidiaconatu Ultramorisensi in eadem ecclesia ex eo vacante, quod dilectus filius Johannes Pangracii arhidiaconus Temesiensis in eadem ecclesia predictum archidiaconatum Ultramorisensis tune obtinens archidiaconatum Temesiensem in eadem ecclesia tune vacantem, auctoritate ordinaria canonice sibi collatum exstiterat pacifice assecutus, venerabilis frater noster Dominicus Waradiensis, tune Cenadiensis episcopus, cum ad episcopum Cenadiensem pro tempore existentem ipsius archidiaconatus Ultramorisensis collatio et provisio eciam de antiqua et approbata et hactenus pacifice observata consuetudine pertineant, predictum archidiaconatum Ultramorisensem sic vacantem, eidem Georgio auctoritate predicta contulit et providit eciam de eodem canonice, nisi apostolice reservaciones obstarent ... Nos, volentes dictum Georgium ... usque favore prosecui graciosus ... usque fraternității tue ... usque mandamus, quatenus ... etc. usque Georgio auctoritate apostolica concedas ... etc.

Datum Auinione, XVIII Kalendas Februarii, anno quarto.

Venerabilului frate, episcopului Transilvaniei¹, mântuire ...

Într-adevăr, cererea înfățișată nouă, nu de mult, din partea iubitului fiu Gheorghe al lui Blasiu, canonic al bisericii de Cenad, arată că, odinioară, ajungând vacant arhidiaconatul de peste Mureș din acea biserică, prin faptul că iubitul fiu Ioan al lui Pancrațiu, arhidiaconul de Timiș din acea biserică, care ținea atunci sus-zisul arhidiaconat de peste Mureș, a dobândit în pace arhidiaconatul de Timiș din aceeași episcopie, pe atunci vacant, fiindu-i dat în temeiul autorității episcopale <potrivit> canoanelor, de venerabilul nostru frate Dominic de Oradea, pe atunci episcop de Cenad²; întrucât dania și numirea în acel arhidiaconat de peste Mureș țin încă dintr-un străvechi și încuviințat obicei, păstrat în pace până acum, de episcopul de Cenad, aflător în slujbă, <acesta> a hărăzit și a numit, după canoane, în temeiul sus-numitei autorități, pomenitul arhidiaconat de peste Mureș, astfel vacant, acelui Gheorghe, dacă nu s-ar împotrivi <la aceasta> rezervațiile apostolice etc, etc. Noi, voind să-l ajutăm din belșug pe pomenitul Gheorghe ... <până la> ... cu milostivă bunăvoință ... <până la> ... etc, etc. <până la> ..., poruncim Frăției tale ... <până la> ... să hărăzești acelui Gheorghe din autoritate apostolică etc, etc.

Dat la Avignon, în a nouăsprezecea zi înainte de calendele lui februarie, în al patrulea an.

Arh. Vat. Reg. Aven. 192, fol. 157 v-158 r. Fotocopie la Inst de Ist. Cluj-Napoca/1374.

Copie autentică, hârtie.

EDIȚII: *Archiv*, XXIV, p. 604, nr. 24, cu omisiunea formulelor tipice de cancelarie.

¹ Dumitru, 1369-1376.

² Dominic, episcop de Cenad între anii 1360-1372 și episcop de Oradea între anii 1373-1374.

296

1374 ianuarie 14, Avignon

Dilecto filio Michaeli Pauli de sancto Demetrio, canonico Transiluanensi salutem etc.

Volentes itaque tibi premissorum meritorum intuitu gratiam facere specialem canonicatum ecclesie Transiluanensis cum plenitudine iuris canonici apostolica tibi auctoritate conferimus.

Datum Auinione XVIII Kalendas Februarii, pontificatus anno quarto.

Iubitului fiu Mihail al lui Pavel din Dumitrița, canonic de Transilvania, mântuire etc

Voind, așadar, să-ți facem o osebită milostivire pentru vredniciile tale sus-pomenite, îți hărăzim, în temeiul autorității apostolice, <un> canonicat în biserica Transilvaniei, cu plinătatea dreptului canonic ...

Dat la Avignon, în a nouăsprezecea zi înainte de calendele lui februarie, în anul al patrulea al pontificatului.

Arh. Vat. Reg. Aven. 194, fol. 657 r.v. Fotocopie la Inst. de Ist. Cluj-Napoca/1374.

Copie autentică, hârtie.

REGESTE: *Archiv*, XXIV, p. 604-605, nr. 25a.

Papa Grigore al XI-lea anunță numirea lui Mihail al lui Pavel de Dumitrița, în slujba de canonic în biserica Transilvaniei. „în același fel: iubiților fii, abatelui mănăstirii sfintei Măria din Cluj din dieceza Transilvaniei și lui ..., decanul bisericii sfântului Agricola din <dieceza de> Avignon și lui ... Judecător episcopal al episcopiei Transilvaniei, mântuire .... Dat ca mai sus." (*In eodem modo dilectis filiis abbati monasterii sonete Mărie de Clus Transiluanensis diocesis et..., decano ecclesie sandi Agricoli Auinonensis ac .... officiali Transiluanensi, salutem etc. Datum utsupra*²).

¹ Otto, 1362-1382.

² Vezi doc. anterior, nr. 296.

298

1374 ianuarie 15, Avignon

Papa Grigore al XI-lea poruncește episcopului Transilvaniei¹ să-i recunoască lui Gheorghe al lui Blasiu arhidiaconatul de peste Mureș².

Arh. Vat. Reg. Aven. 285, fol. 1 (cota veche).

Copie autentică, hârtie.

REGESTE: *Archiv*, XXIV, p. 605, nr. 26.

¹ Dumitru, 1369-1376.

² G.E. Moller, care a publicat acest regist în *Archiv*, folosește forma greșită: „Archidiakon von Csanád. în realitate, este vorba de un canonic de Cenad, devenit archidiacon „peste Mureș”. Cf. mai sus, doc. nr. 295, din 14 ianuarie 1374.

299

1374 ianuarie 17, <Oradea>

Capitulul din Oradea (*Waradyensis*) adeverește că, la octavele sărbătorii Botezului Domnului¹, s-a înfățișat Mihai zis de Zerem (*Michael dictus de Zerem*), împuternicitul lui Ioan, fiul lui Dumitru de Kállo (*Johannes, filius Demetri de Kallo*), și a plătit lui Ioan, fiul lui Nicolae de Tarian (*Johanni, filii Nicolai de Taryari*), împuternicitul văduvei lui Ladislau, fiul lui Ivan de Kállo (*nobilis domine relictæ Ladislai, filii Iuan de eadem Kallo*), suma de o sută de florini, ca zestre și daruri de nuntă (*pro dote et rebus parafernalibiis*).

Arh. Naț. Magh. Dl. 6 182. Xerocopie la Inst. de Ist. Cluj-Napoca/1374.

Orig., hârtie.

Copie modernă din 1821. (Dl. 52 220).

REGESTE: *Kállay*, II, p. 167, nr. 1711.

¹ 13 ianuarie 1374.

Excellentissimo domino eorum Lodouico, dei gracia, regi Hungarie, Johannes, prepositus et conventus ecclesie sancte cruciș de Lelez oraciones in domino pro ipsius vita pariterque salute.

Litteras vestre excellencie honore quo decuit recepimus in hec verba; <Urmează actul lui Ludovic I, regele Ungariei, din 6 noiembrie 1373, Vișegrad, nr. 286>.

Nos, igitur, mandatis vestre excellencie satisfacere cupientes, ut tenemur, cum preminato Ladislao, filio Petri de Garmik¹, homine vestro, nostrum hominem, videlicet, fratrum Anthonium presbiterum, ad premissa mandata vestra exsequenda², pro testimonio transmissimus, qui demum, exinde ad nos reversi nobis consona voce retulerunt, quod ipsi ad comitatum de Zathmar accedendo ab omnibus quibus decuisset ac licuisset nobilibus et ignobilibus ac aliis cuiusvis status et condicionis hominibus, diligenter de premissa investigando, talem comperissent veritatem, quod omnia premissa et singula premissorum prout in personis memoratorum Sebastiani et Johannis, filiorum Johannis Magni de Chahol, vestre regie maiestăți dictum et conquestum extitisset et quemadmodum tenor litterarumstrarum specificet continet predictarum per memoratos Johannem et Petrum, filios Lucasii, anno et diebus superius notatis sic facta et perpretata extitisse et fuisse, reperissent.

Datum tercia feria proxima post octavas festi Epiphaniarum domini, anno eiusdem M^{mo} CCC^{mo} LXX^{mo}10° quarto.

<Pe verso, de aceeași mână:> Domino Regi. Pro Sebastiano et Johanne, filiis Johannis de Chachol, contra filios Luca de Vylak, inquisitoria.

Preaînălțatului stăpân Ludovic, din mila lui Dumnezeu, rege al Ungariei, Ioan prepozitul și conventul bisericii Sfintei Cruci din Lelez, rugăciuni întru Domnul pentru viața și mântuirea sa.

Am primit, cu cinstea cuvenită, scrisoarea înălțimii voastre <având> aceste cuvinte: <Urmează actul lui Ludovic I, regele Ungariei, din 6 noiembrie 1373, Vișegrad, nr. 286>.

Noi, așadar, dornici, după cum și suntem datori, să îndeplinim în chip prielnic poruncile înălțimii voastre, l-am trimis împreună cu mai sus-numitul Ladislau, fiul lui Petru de Gyarmat³, omul vostru, pe omul nostru, adică pe fratele Anton presbiterul, ca om de mărturie, la împlinirea poruncilor trimise de voi. Iar aceștia, întorși la noi de acolo, ne-au spus într-un glas că ei, mergând în comitatul Satu-Mare <și> cercetând cu grijă de la toți de la care s-a cuvenit și s-a putut, nobili și nenobili, precum și de la oamenii de orice stare și condiție, toate cele de mai sus și fiecare dintre ele în parte, au descoperit acest adevăr, și anume că: toate cele de mai sus - și fiecare în parte - au fost făcute și săvârșite de amintiții Ioan și Petru, fiii lui Luca, în anul și zilele mai sus însemnate, așa după cum au zis și vi s-au plâns Maiestății voastre înșiși amintiții Sebastian și Ioan, fiii lui Ioan cel Mare de Cehăluț, și <că> au descoperit din nou că toate s-au arătat și au fost făcute și săvârșite întocmai după cum arată cuprinsul scrisorii voastre sus-zise.

Dat în marțea de după octavele sărbătorii Botezului Domnului, în anul aceleiași o mie trei sute șaptezeci și patru.

<Pe verso, de aceeași mână:> Domnului <nostru> regele. Scrisoare de cercetare, pentru Sebastian și Ioan, fiii lui Ioan de Cehăluț, împotriva fiilor lui Luca de Uilac.

Arh. Naț. Magh. Dl. 41 928/1. Xerocopie la Inst. de Ist. Cluj-Napoca/1373.

Orig., hârtie, cu fragmente ale peceteii de închidere.

¹ Lectură probabilă.

² Scris deasupra rândului.

³ Identificarea nu este sigură datorită lecturii aproximative. Probabil este loc. Gyarmat, din fostul comitat Satu-Mare, azi în Ungaria.

301

1374 ianuarie 21, Gilău

Demetrius, dei et apostolice sedis gracia episcopus Transiluanus, nobilibus viris Petro et Stephano, filiis Ladislai de Nadasd, familiaribus suis, ac Johanni rufo de Tyburch unacum dominabus consortibus eorundem salutem et paternam benedictionem.

Saluți anime vestre salubrius consulere et providere cupientes eiusque periculo prout ad hoc ex officii noștri debito astringimur precavere, ad instanciam vestri affectuosam et attentam annuimus graciose, ut in casibus episcopalibus a iure nobis reservatis totiens, quotiens vestra requirit contencionis¹ devocio, liceat vobis pro vestro confessore eligere sacerdotem idoneum religiosum aut secularem, qui vos audiat, auditaque confessione et penitencia salutari pro modo culpe iniuncta absolvat nostra auctoritate mediante concessa in his scriptis, presentibus post annum minime valituris.

Datum in Gyalo, in festo beate Agnetis virginis, anno domini M. CCC. LXX. quarto.

Dumitru, din mila lui Dumnezeu și a scaunului apostolic, episcopul Transilvaniei, nobililor bărbați Petru și Ștefan, fiii lui Ladislau de Nădășelu, slujitorii săi, și lui Ioan cel Roșu de Tyburch, împreună cu doamnele, soțiile lor, mântuire și binecuvântare părintească.

Dorind să ne sârguim și să ne îngrijim mai bine de fericirea sufletului vostru și să-l ferim de primejdie, după cum suntem ținuți la aceasta de datoria slujbei noastre, încuviințăm cu milostivire, la stăruința voastră fierbinte făcută cu tot dinadinsul ca în cele ce țin de prerogativele episcopale², lăsate de drept pe seama noastră, să vă fie îngăduit vouă ca, ori de câte ori ar trebui să vă pocăiți, să vă alegeți ca duhovnic al vostru un preot potrivit, călugăr sau preot de mir, care să vă asculte, și, după ascultarea spovedaniei și hotărârea canonului mântuitor, pe măsura păcatului, să vă dea dezlegare, prin mijlocirea puterii noastre, ce e dată prin scrisoarea aceasta, cele de față nemaivând nici o putere peste un an.

Dat la Gilău, la sărbătoarea fericitei fecioare Agneta, în anul Domnului o mie trei sute șaptezeci și patru.

Arh. Naț. Magh., Dl. 73 745 (Arhiva din Tg. Mureș a fam. Teleki, nr. 7159).

Orig., hârtie, cu pecete inelară de închidere aplicată sub text ce reprezintă o figură de luptător înarmat cu o săgeată și cu o lance ridicată spre a străpunge o altă figură doborâtă la pământ.

EDIȚII: 7e/ett, I, p. 176.

¹ Astfel în text; corect: *contricionis*.

² *Casibus episcopalibus*: este vorba de acele păcate ce nu puteau fi dezlegate de duhovnici, ci trebuiau supuse hotărârii episcopului diecezan.

302

1374 ianuarie 23, Vișegrad

Nos, Emericus, regi Hungarie palatinus et iudex Comanorum, damus pro memoria quod, cum magister Thomas, filius Laurencii de Telegd, iuxta continenciam litterarum nostrarum adiudicatoriarum, in octavis diei Strennarum, Mychaeli, filio Ladislai de Puthnuk, triginta marcas iudiciales ante exhibicionem instrumentorum suorum in factis possessionum Kenesd, Wylak, Vruenesligethe et Olahtelege vocatarum confectonim deponere et persolvere debuisset coram nobis, tandem ipsis octavis die Strennarum occurrentibus, prefatus magister Thomas, personaliter in nostram iudiciaria veniendo presenciam, de ipsis triginta marcis iudicialibus, quindecim marcas predicto Mychaeli, filio Ladislai de Puthnuk, coram nobis recipienti, plene persolvit et integre; super quibuscundem quindecim marcis iudicialibus idem Mychael, filius Ladislai, eundem magistrum Thomam, filium Laurencii, reddidit et commisit expeditum¹ pariter et² absolutum vigore presencium mediante.

Datum in Vissegrad, sedecimo die termini prenotati, anno domini M^{mo} CCC^{tm} LXX^{m10} quarto.

<Pe verso, de aceeași mână:> Pro Mychaeli, filio Ladislai de Puthnuk, contra magistrum Thomam, filium Laurencii de Telegd, super solucone quindecim marcarum iudicialium, expeditoria³.

Noi, Emeric, palatinul regatului Ungariei și jude al cumaniilor, dăm de știre că, întrucât, potrivit cuprinsului scrisorii noastre de adjudecare, magistrul Toma, fiul lui Laurențiu de Tileagd, era dator ca, la octavele zilei de Anul Nou, să-i dea de față cu noi și să-i plătească lui Mihail, fiul lui Ladislau de Puthnuk, treizeci de mărci de gloabă, pomenitul magistru Toma, venind el însuși, la octavele de acum ale zilei de Anul nou, în fața judecății noastre, înainte de înfățișarea actelor lor încheiate în legătură cu moșiile numite: Chiniz, Uileacu, Vruenesligethe și Olahtelege, a plătit, în chip deplin și cinstit, cincisprezece din cele treizeci de mărci de gloabă, sus-zisului Mihail, fiul lui Ladislau de Puthnuk, pe care <acesta> le-a primit de față cu noi. Cât privește celelalte cincisprezece mărci de gloabă, același Mihail, fiul lui Ladislau, l-a descărcat și dezlegat pe magistrul Toma, fiul lui Laurențiu, prin mijlocirea puterii <scrisorii> de față.

Dat la Vișegrad, în a șaisprezecea zi de la sorocul mai sus însemnat, în anul Domnului o mie trei sute șaptezeci și patru.

<Pe verso, de aceeași mână:> Scrisoare de descărcare pentru Mihail, fiul lui Ladislau de Puthnuk, în legătură cu plata a cincisprezece mărci de gloabă, față de magistrul Toma, fiul lui Laurențiu de Tileagd³.

Arh. Naț. Magh., Dl. 89 442. Xerocopie la Inst. de Ist. Cluj-Napoca/1374.

Orig.. hârtie, pecete rotundă aplicată pe verso.

REGEȘTE: *Fejir*, IX/6. p. 241, cu data greșită: 1379.

¹ Urmează: *vigore*, șters de aceeași mână.

¹ **Scris deasupra rândului.**

³ De obicei, scrisorile de descărcare sunt date în favoarea celui descărcat, în cazul de față, magistrul Toma, fiul lui Laurențiu de Tileagd.

303 **1374 februarie 1** (*duodecimo die dicti quintodecimi diei Sabbati proximi post festum Epiphaniarum domini*), **Vișegrad**

Cornițele Iacob de Zips, judele curții regale, judecă pricina dintre Gheorghe, fiul lui Grigore de Rosal, pentru care s-a înfățișat Filip, fiul lui Ioan de Chamafolua, cu scrisoare de împuternicire a capitlului din Oradea (*Waradiensis*), și nobilii de Kysgeeh din comitatul Satu Mare (*Zathmariensi*), adjudecând celor din urmă jumătate din moșia Kisgeeh; la cercetarea moșiei au fost de față Tyba de Atea (Athy), omul regelui și Toma presbiterul.

Arh. Naț. Rom., D. J. Cluj, Doc. medievale Col. generală, nr. 40.

Orig., pergament, pecetea atârnată a căzut.

REGEȘTE: Szab6, *Erd. Muz. okl.*, p. 35, nr. 154.

• 1374 februarie 16 (*feria quinta proxima post diem Cynerum*), **Vișegrad**

Ludovic I, regele Ungariei, adeverește plângerea lui Andrei, fiul lui Dionisie, comite de Satu Mare (*Zathmarietisis*), și a rudelor sale, în legătură cu înființarea unor vaduri noi pe Tisa (*Tycie*) și Someș (*Zomos*), în dreptul satelor Ori și Mochws, de către Ioan vistierul și Dominic, fratele lui, în dauna vadului lor de pe Tisa, aflat în dreptul satului lor (*Korog*), plângere prin care cere ca „numai iobagii lor proprii să poată trece prin acel vad aflător în numitul sat Korog, nu și străinii și târgoveții sau negustorii (*non extranei et forenses homines seu mercatores, sed solummodo sui iobagiones proprii per portum in dicta villa Korog habitum transitum faciendi haberent facidtatem*).

Arh. Naț. Magh., Dl. 70 558. Xerocopie la Inst. de Ist. Cluj-Napoca/1374.

REGEȘTE: *Lev. Kozl.*, XXIV, 1946, p. 61-62. nr. 12.

305 **1374 februarie 20, Buda**

Nos, Lodouicus, dei gracia rex Ungarie, Polonie, Dalmacie et cetera, vobis, fideli nostro magistro Georgio Bubek ipsiusque vices gerentibus et officialibus ac

tributariis in villa Bach de Jaramus quod nos vobis tributum de dicta Bach, non dedimus ea de causa, quod tributum a civibus et hospitibus nostris de Coloswar¹ recipere deberetis, sed ipsos a solutione dicti tributi liberos haberetis et expeditos. Quare fidelitătî vestre mandamus, quatenus deinceps a prefatis civibus et hospitibus nostris de Coloswar nullum tributum recipere seu exigî facere presumatis, sed commisimus domino vaivode Transilvano, ut ipsos cives et hospites nostra auctoritate adeo conservei et defendat, ut nullum tributum recipere poteritis ab eisdem. Si qua autem ratione tributi recepissetis ab ipsis eadem sine dilatione restituatîs. Presentes autem post earum lecturam reddi iubemus presentanti.

Datum Bude, feria secunda proxima post² dominicam Invocavit, anno domini

<Sub pecete:> Relacio Ladislai, familiaris woiuode.

<Pe verso, de o mână aproape contemporană\> Lodowici regis, ut de Bacz tributum non exigant.

<Pe verso, de mâna lui Grigore Diosy, arhivarul oraşului din sec. al XVI-lea:> Bachi vamrol, jo lewel.

Noi, Ludovic, din mila lui Dumnezeu, regele Ungariei, Poloniei, Dalmaţiei etc, vouă, credinciosului nostru magistru Gheorghe Bubek, şi locţiitorilor lui, ca şi slujbaşilor şi vameşilor din satul Baci, vă facem cunoscut că noi nu v-am dat vama din acel <sat> Baci, pentru ca voi să fiţi în drept să luaţi vamă de la oraşenii şi oaspeţii noştri din Cluj, ci să-i socotiţi scutiţi şi descărcaţi de plata pomenitei vămi. Drept aceea, poruncim Credinţei voastre, ca de acum înainte, să nu mai îndrăzniţi a lua sau a pune să se ceară vreo vamă de la sus-pomeniţii noştri oraşeni şi oaspeţi din Cluj, căci am poruncit domnului voievod al Transilvaniei ca să păzească şi să apere pe numiţii oraşeni şi oaspeţi ai noştri în temeiul puterii noastre aşa ca să nu puteţi lua nici o vamă de la ei. Dacă însă aţi luat ceva de la ei ca vamă, să le daţi înapoi fără zăbavă. Poruncim ca scrisoarea de faţă să fie înapoiată după ce va fi citită înfaţişătorului.

Dat la Buda, în luna de după duminica *Invocavit*, în anul Domnului o mie trei sute şaptezeci şi patru.

<Subpecete:> Darea de seamă a lui Ladislau, slujitorul voievodului.

<Pe verso, de o mână aproape contemporană:> <Scrisoarea> regelui Ludovic ca din Baci să nu se ia vamă.

<Pe verso, de mâna lui Gr. Diosy, arhivarul oraşului din sec. al XVI-lea:> Scrisoare folositoare <bună> despre vama din Baci.

Arh. Naţ. Rom., D. J. Cluj.

Orig., hârtie, cu pecetea rotundă a regelui, de ceară roşie aplicată sub text.

Transumpt în actul lui Sigismund, regele Ungariei, din 28 aprilie 1391, Cluj, care la rândul său a fost transcris pe pergament de conventul din Cluj-Mănăştur. la 26 septembrie 1396, reproduş şi el pe pergament de către Stibor, voievodul Transilvaniei, la 19 ianuarie 1399, <Turda>.

Transumpt în actul conventului din Cluj-Mănăştur din 1592.

EDIȚII: Jakab, *Kol. old.*, I, p. 73; *Ub.* II, p. 418.

¹ Urmează cuv. *de*, tăiat de aceeaşi mână.

² Urmează litera/ tăiată de aceeaşi mână.

Scrisoare de răspuns a capitlului din Oradea, către Ludovic I, regele Ungariei, ca urmare a poruncii regești de a cerceta pricina ivită între nobila doamnă Clara, fiica lui Chaak de Dara, și Ioan, fiul lui Ioan Tyussed, în legătură cu uciderea lui Nicolae, fratele pomenitei Doamne.

Arh. Naț. Magh., Dl. 86 625. Xerocopie la Inst. de Ist. Cluj-Napoca/1375.

Mențiune în actul emis de Iacob de Zips, judele curții regești, din 28 mai 1375, nr. 407.

REGESTE: *Iványi*, p. 83, nr. 44 (incomplet).

Ludovicus, dei gratia rex Hungarie, Polonie, Dalmatie et cetera, fidelibus suis senioribus, iudicibus totique communitati Saxonum et populorum sedis de Leschkirch salutem et gratiam.

Litteras vestras recepimus regratatorias quod vobis comitem Heidenricum de Altzena et comitem Salomonem prefecimus iudices et de hoc vos haberetis plurimum contentos. Nos enim de ipsorum legalitate et probitatis industria veraciter edocti, ipsos igitur vobis duximus in vestros iudices preficiendos, mandamus vestre fidelității firmiter et districte, quatenus eosdem Heidenricum et Salomonem in vestros iudices honorifice suscipientes, ipsis in omnibus licitis et honestis eorum iudicio et mandatis stare et obtemperare debeatis eisque et nemini alteri obediendo. Aliud non facturi.

Datum Bude, feria quarta proxima post dominicani Iudica, anno domino millesimo trecentesimo septuagesimo quarto.

Presentes autem reddi volumus presentanti. Vobis vero comiți Andree de Sebus et Johanni, iudici de Cibinio, vestrisque officialibus in iudicatu sedis de Leschkirchen¹ constitutis mandamus quatenus, statim visis presentibus, manus de eodem extrahendo, vos ad eundem amplius non intromittatis.

Datum ut supra.

Ludovic, din mila lui Dumnezeu regele Ungariei, Poloniei, Dalmației etc, credincioșilor săi, bătrânilor, juzilor și întregii obști a sașilor și locuitorilor scaunului Nocrich, sănătate și milostivire.

Am primit scrisoarea voastră de mulțumire pentru faptul că am numit ca juzi în fruntea voastră pe comitele Hendric² de Alțina și pe comitele Solomon, și că voi sunteți foarte mulțumiți de acest lucru.

Iar noi, fiind bine lămuriți asupra credinței și cinstei pline de râvnă a acestora, am hotărât, așadar, să-i punem ca juzi în fruntea voastră și poruncim Credinței voastre cu toată tăria și stăpnicia ca, primindu-i voi cu cinste, ca juzi ai voștri, pe acei Hendric și Solomon, să fiți datori a păzi și a vă supune, întru toate cele îngăduite și cinstite, judecății și poruncilor lor și să nu ascultați de nimeni altul. Altfel să nu faceți.

Dat la Buda, în miercurea de după duminica *Judica*, în anul Domnului o mie trei sute șaptezeci și patru.

Și voim ca această scrisoare să fie înapoiată înfațișătorului. Iar vouă, comitelui Andrei de Sebeș, și Ioan, judeului de Sibiu, și slujbașilor voștri rânduiți în slujba de juzi ai scaunului Nocrich, vă poruncim ca, îndată ce veți vedea această scrisoare, trăgându-vă înapoi mâinile <voastre> din <slujba judecătorească>, să nu vă mai amestecați în ea.

Dat ca mai sus.

Arh. Naț. Rom., D. J. Sibiu. Colecția de copii de documente.

Copie făcută după exemplarul din Col. de copii de documente din Viena ale lui Joseph Andreas Zimmermann.

EDIȚII: *Arch.f.Kunde oesterr. Gesch.*, V, p. 372; *Ub.*, II, p. 426.

¹ Astfel în text.

² Cf. doc. din 13 ianuarie 1374, nr. 293, unde numele e redat ca Hedric (*Hedricus*, *Hedericus*).

308

1374 martie 24, Vișegrad

Nos, comes Jacobus de Scepus, iudex curie domini Ludouici, dei gracia regis Hungarie, memorie commendamus quod, quia Petrus, filius Dominici, pro Sebastiano, filio Johannis de Chahul, cum procuratoriis litteris domini Emerici palatini, coram nobis adherendo, de quinquaginta marcis, singulas earum cum quinquaginta grossis computando, in quibus ipse Sebastianus, ratione obmissionis seu non observacionis cuiusdam arbitrii, necnon de tercia parte iudicii regalis sex marcarum, in quo idem actor exurgendo¹ contra Nicolaum, filium Ladislai de Zoruad, convictus extitisset, et quas eidem in presentibus octavis Diei Medii quadragesime coram nobis persolvere tenebatur, eidem Nicolao noștri in presencia personaliter adherenti et recipienti plenarie impendit satisfaccionem. Ideo eundem Sebastianum super prescriptis quinquaginta marcis ac tercia parte iudicii prenotati reddidimus et commisimus expeditum, testimonio presencium mediante.

Datum in Wyssegrad, decimo die termini prenotati, anno domini M^{mo} CCC^{mo} LXX^{mo} quarto.

Noi, cornițele Iacob de Zips, judele curții domnului Ludovic, din mila lui Dumnezeu regele Ungariei, dăm de știre că, înfățișându-se înaintea noastră Petru, fiul lui Dominic, pentru Sebastian, fiul lui Ioan de Cehăluț, cu scrisoare de împuternicire a domnului Emeric, palatinul, <a plătit> cele cincizeci de mărci, socotită fiecare dintre ele la cincizeci de groși, la care, acel Sebastian fusese pedepsit pentru nesocotirea și neluarea în seamă a unei judecăți de împăciuire, cât și a treia parte din gloaba regească de șase mărci, la care fusese osândit acel Sebastian, pentru că s-a ridicat ca pârâș împotriva lui Nicolae, fiul lui Ladislau de Sărăuad, și pe care se îndatorase să o plătească aceleia, înaintea noastră, la octavele de față ale zilei Mijlocului Păresimilor², mulțumindu-l pe deplin pe acel Nicolae, care s-a înfățișat însuși înaintea noastră și a primit <banii>; de aceea descărcăm pe numitul Sebastian și, prin mărturia scrisorii de față, îl socotim plătit de sus-pomenitele cincizeci de mărci și de a treia parte din gloaba judecătorească mai sus arătată.

Dat Ia Vișegrad, în a zecea zi după sorocul sus-pomenit, în anul Domnului o mie trei sute șaptezeci și patru.

Arh. Naț. Rom., D. J. Cluj, Doc. medievale, Col. Iosif Kemeny, nr. 66.
Original în stare bună, cu fragm. de pecete de ceară aplicată pe verso.

¹ Lectură nesigură: în orig. *exndo*, cu o bară orizontală pe *n*.

² 15 martie.

309

1374 martie 28, <Cenad>

Capitulum ecclesie Chanadiensis omnibus Christi fidelibus, presentibus pariter et futuris, presens scriptum cernentibus, salutem in omnium salvatore. Quoniam rebus iuste dispositis actibusque perpetue permansuris solet novercari oblivio, convenit ut ea, que in posterum sunt conservanda, congruo testimonio litterarum confirmentur, proinde ad universorum noticiam harum serie volumus pervenire quod Dyonisyus, filius Nicolai de Mayusfalua, nostram personaliter adeundo presenciam, exhibuit nobis quasdam litteras sub forma patenti confectas tenoris infrascripti, petens nos amicabiliter ut easdem de verbo ad verbum transcribi ac in formam noștri privilegii redigi faceremus uberiores ad cautelam. Quarum quidem litterarum nostrarum de verbo ad verbum tenor talis est: <Urmează actul capit Mui din Cenad, din 10 iulie 1372, nr. 158>.

Nos, igitur, iustis et legitimis petitionibus ipsius Dionysii, gratum prebentes consensum, predictas litteras nostras non abrasas, non cancellatas, sed prorsus omni vicio carentes, de verbo ad verbum cum presentibus pendentis sigillii noștri redigi faciendo, concessimus privilegiales munimine roboratas.

Datum per manus discreți viri, magistri Jacobis lectoris, feria tertia proxima post dominicani Ramispalmarum, anno domini M^m CCC^{m10} LXX^{mo} quarto. Presentibus honorabilibus viris et discretis dominis, Petro preposito, Nicolao cantore, Mathia custode, Johanne Themesyensi, Ladislao de Krasso, Nicolao de Sebus et Georgyo Ultramorisensi archidiaconis ceterisque fratribus nostris in dicta ecclesia nostra existentibus, regi iugiter famulantibus sempiterno.

<Pe verso, scris de aceeași mână:> Super Belenus.

Capitulul bisericii din Cenad, tuturor credincioșilor întru Christos, atât celor de acum, cât și celor viitori, care vor vedea scrisoarea de față, mântuire întru mântuitorul tuturor.

Deoarece uitarea obișnuiește să vitregească lucrurile orânduite în chip drept și faptele sortite dăinuirii veșnice, este potrivit ca acelea ce sunt de păstrat pe viitor să fie întărite prin mărturia prielnică a scrisului. De aceea, prin aceste rânduri, voim să ajungă la cunoștința tuturor că Dionisie, fiul lui Nicolae de Mayusfalua, venind el însuși înaintea noastră, ne-a arătat o scrisoare a noastră întocmită sub formă de <scrisoare> deschisă, cu cuprinsul de mai jos, cerându-ne, în chip prietenesc, ca, spre o mai mare cheazășie, să punem ca aceasta să fie transcrisă cuvânt de cuvânt și refăcută sub formă de privilegiu al nostru. Cuprinsul scrisorii noastre, cuvânt de cuvânt, este acesta: <Urmează actul capitulului din Cenad, din 10 iulie 1372, nr. 158>.

Noi, aşadar, dând prielnică îngăduinţă cererilor drepte ale lui Dionisie, i-am urmat voia, punând ca pomenita noastră scrisoare, fără ştersături, fără tăieturi şi cu totul lipsită de orice stricăciune, să fie refăcută cuvânt de cuvânt, sub formă de privilegiu întărit cu puterea pecetii noastre atârinate.

Dat de mâna chibzuitului bărbat, magistrul Iacob, lectorul, în marţea imediat următoare duminicii Floriilor, în anul Domnului o mie trei sute şaptezeci şi patru, fiind de faţă cinstiţii şi chibzuiţii bărbaţi, domii Petru prepozitul, Nicolae cantorul, Matia custodele, arhidiaconii Ioan de Timiş, Ladislau de Caras, Nicolae de Sebeş şi Gheorghe de peste Mureş, precum şi ceilalţi fraţi ai noştri, aflători în biserica noastră, slujitori tară preget ai regelui celui veşnic.

<Pe verso, scris de aceeaşi mână:> Despre Belenus.

Arh. Naţ. Magh., Dl. 52 222. Xerocopie la Inst de Ist Cluj-Napoca/1372.

Orig., hârtie, cu fragmente de pecete atârnată.

EDIȚII: *Banatica*, 1993, nr. 12, p. 61-62.

REGESTE: *Kállay*, II, p. 168, nr. 1713.

310

1374 aprilie 3 (*secundo diefesti Passce domini*), Vişegrad

Iacob de Zips, judele curţii regale, porunceşte capitlului din Oradea să trimită omul de mărturie care, împreună cu Ştefan de Pand, notarul judei curţii, să cerceteze din nou cum s-a făcut hotărnicirea cu privire la moşiile Dobus şi Olchua, pentru separarea drepturilor de stăpânire între nobilii de Botean (*Batyari*) şi fiii lui Marhard de Olchua cu privire la un pământ de lângă cele două moşii, aflat în litigiu.

Arh. Naţ. Magh., Dl. 98 620. Xerocopie la Inst de Ist. Cluj- Napoca/1374.

Transumpt în actul capitlului din Oradea din 8 mai 1374, nr. 319.

311

1374 aprilie 12, <Oradea>

Nos, capitulum ecclesie Waradiensis, significamus tenore presencium quibus expedit universis quod Johannes, filius Stephani, filii Iwan, Nicolaus, filius Andree, filii eiusdem Iwan, neenon Stephanus et Abraham, filii Jacobi, filii dicti Iwan, nobiles de Scepes, comitatus de Bihor, coram nobis personaliter constituti dixerunt et viva voce sunt confessi quod ipsi, matura prius inter se deliberacione prehabita, quandam possessionem eorum Eghazaskyrally vocatam in comitatu de Zarand et in contigua commetaneitate possessionum Kyskraly et Zenthmarthun vocatarum existentem cum omnibus utilitatibus et pertinenciis suis dedissent et locassent ymmo vigore presencium dederunt et locaverunt Demetrio, filio Andree de Sarkand, personaliter coram nobis die data presencium comparenti et eam sponte sub pactis et condicionibus infrascriptis, acceptanti et recipienti ac se de¹ ipsa intromittenti ita scilicet, ut idem Demetrius, filius Andree, prefaţam possessionem Eghazaskyrally habitatoribus decorare et ab omnibus propriis suis sumptibus et laboribus protegere teneatur et possit omnes fructus, redditus² et proventus ipsius possessionis integraliter, a die date presencium per spacium temporum quindecium annorum proxime et immediate concurrencium, percipere et

in usus proprios comittere iuxta libitum sue voluntatis; completis autem eisdem³ quindecim annis, divisa eadem iuxta deliberacionem proborum virorum per ipsas partes eligendorum in tres partes rectas et equales, duas partes eiusdem possessionis predictis nobilibus de Scepes sine difficultate restituat, terciam vero partem ipsius pro se suisque heredibus in perpetuum retinendi, possidendi et habendi liberam habebit facultatem.

Eandem namque terciam partem diete possessionis Eghazaskyraly prenominati nobiles de Scepes tum de iure proximitatis quam se dicunt habere erga ipsum Demetrium, tum etiam in reconpensationem⁴ laboris et sumptuum ipsius Demetrii per eundem pro populatione et deffensione² diete possessionis infra predictos quindecim annos inpendendorum ex nunc prout ex tunc, vigore presencium dederunt, donarunt et contulerunt eidem Demetrio et per eum suis heredibus heredumque suorum succesoribus perpetuo et irrevocabiliter possidendam, tenendam pariter et habendam, inducentes eundem Demetrium suo et heredum suorum nomine ad presens in dominium et corporalem possessionem prefate possessionis Eghazaskyraly, et promittentes eum, suosque successores in pacifico dominio eiusdem infra predictos quindecim annos et completis eisdem deinceps in perpetuum in predicta tertia parte ipsius contra quoslibet et specialiter contra illos qui in dicta possessione Eghazaskyraly² porcionem habere dignoscuntur semper indempniter conservare et ab ipsis deffensare² propriis eorum laboribus et expensis.

Datum feria quarta proxima post octavam Passce, anno domini M^{mo} CCC^{mo} septuagesimo quarto.

Noi, capitlul bisericii din Oradea, facem cunoscut, prin cuprinsul <scrisorii> de față tuturor căroră se cuvine că, înfățișându-se înșiși înaintea noastră, Ioan, fiul lui Ștefan, fiul lui Ivan, Nicolae, fiul lui Andrei, fiul aceluiași Ivan, precum și Ștefan și Abraham, fiii lui Iacob, fiul zisului Ivan, nobili de Scepes, din comitatul Bihor, ne-au spus și ne-au mărturisit prin viu grai că ei, după o cumpănită chibzuire avută dinainte între ei, au dat și au arendat o moșie a lor numită Eghazaskyraly, din comitatul Zarand și aflătoare în nemijlocită vecinătate cu moșiile numite Kyskyraly și Sânmartin, împreună cu toate folosințele sale și cu cele ce țin de ea, ba chiar o dau și o arendează, în temeiul scrisorii de față, lui Dumitru, fiul lui Andrei de Sarkad, care, înfățișându-se însuși înaintea noastră în ziua datei <scrisorii> de față, să primească <moșia> și să o ia de bună voie cu învoielile și condițiile scrise mai jos și să fie pus în stăpânirea ei, anume astfel, că acel Dumitru, fiul lui Andrei, să înzestreze cu locuitori și să fie dator ca să ocrotească de toate pomenita moșie Eghazaskyraly, prin cheltuielile și ostenelele sale și să poată să strângă în întregime toate roadele, veniturile și câștigurile acelei moșii din ziua datei <scrisorii> de față timp de cincisprezece ani de acum și de-a lungul celor care vor veni în chip nemijlocit și să hotărască în folosul său, după placul voinței sale; și împlinindu-se acești cincisprezece ani, după ce acea moșie va fi fost împărțită în trei părți drepte și deopotrivă de mari, după chibzuirea cinstiților bărbați aleși de către acele părți, două părți ale aceleiași moșii le va da înapoi sus-zișilor nobili de Scepes, fără nici o greutate, iar <acel Dumitru, fiul lui Andrei>, va avea libertatea de a ține, stăpâni și avea pe veci, pentru sine și pentru moștenitorii săi, a treia parte a acesteia.

Într-adevăr, acea a treia parte a zisei moșii Eghazaskyraly - sus-însemnații nobili de Scepes, atât din dreptul înrudirii pe care ei spun că o au cu acel Dumitru, ba chiar și drept răsplată a osteneții și a cheltuielilor acelui Dumitru, făcute pentru împoporarea și apărarea zisei moșii <de-a lungul> celor cincisprezece ani - acum, ca și atunci, o dau, o dăruiesc și o hărăzesc, în temeiul <scrisorii> de față, acelui Dumitru și, prin el, moștenitorilor săi și urmașilor moștenitorilor săi, spre a o stăpâni, ține și a o avea pe veci în chip nestrămutat; introducându-l pe același Dumitru, în numele lor și al moștenitorilor lor, în stăpânirea pomenitei moșii Eghazaskyraly și în stăpânirea de fapt <a acesteia> <și> promițându-i lui și urmașilor lui să-i păstreze neștirbit în stăpânirea pașnică a acelei <moșii> deocamdată doar timp de cincisprezece ani, iar după ce se vor împlini aceștia, în continuare, pe veci, în stăpânirea celei de-a treia părți, sus-zise, și să-i apere cu osteneală și cheltuieii proprii împotriva oricui și mai ales împotriva celor care știu că <ei> au o parte în zisa moșie Eghazaskyraly.

Dat în miercură de după octavele Pastelor, în anul Domnului o mie trei sute șaptezeci și patru.

Arh. Naț. Magh., Dl. 30 129. Fotocopie la Inst. de Ist. Cluj-Napoca/1374.

Orig. pe hârtie cu fragmente de pecete ogivală, aplicată în document pe verso, în mijloc.

¹ Corect: *in*.

² Astfel în orig.

³ Lectură probabilă.

⁴ Corect: *recompensationem*.

312   1374 aprilie 15 (*yigesimo die termini prenotati: feria secunda proxima postfestum Annunciacionis beate Mărie virginis*), Vișegrad

Emeric, palatinul Ungariei și jude al cumaniilor, judecând o pricină mai veche dintre Ștefan, fiul lui Pavel de Soklous, și Ladislau, fiul lui Teteus, în legătură cu jumătatea moșiei Tothfalu (*Tothfalu*), din comitatul Baranya - pricină despre care se spune că fusese amânată, odinioară, pentru a cincisprezecea zi după lăsarea la vatră a oastei regești, pornită împotriva lui Vlaicu (*quindenis exercitus regalis contra Laayk, woyuodam moți et ad octavas festi beati Andree apostoli proclamati*)¹, domnul Țării Românești - hotărăște să i se dea magistrului Ladislau, fiul lui Teteus, părți de moșie din moșiile Żawa (*Zawa*), Chornata (*Chornata, Charnakd*), în schimbul unei jumătăți din moșia Tothfalu.

Arh. Naț. Magh., Dl. 77 600.

Orig., perg., cu pecete atârnată de șnur din mătase roșie.

EDIȚII: *Zichy*, III, p. 542-554.

Este vorba de lăsarea la vatră a oastei regești din 7 decembrie 1369.

312/a

1374 aprilie 20, <Oradea>

... Emericus literatus, pro annotatis domino Thoma preposito, Jacobo, Ambrosio et Johanne, cum procuratoriis literis prelibati capituli Varadiensis, in

nostram exurgendo presenciam, quasdam duas literas memorați capituli Varadiensis patentes nobis presentavit [...] secunda vero ipsarum, feria quinta ante festum beati Georgii martiris, anno domini M^{mo} CCC^{mo}¹⁰ septuagesimo quarto exorta, declarabat quod prefatus Matheus, filius Petri, filii Mychaelis de Darach, coram dicto capitulo personaliter astando, porcionem suam possessionariam in dicta Cheke habitam, cum omnibus fructibus, utilitatibus et pertinenciis videlicet locis sessionum, terris, silvis, pratis, aquis, locis molendinorum et aliis quibuslibet iuxta fluvium Zamos existentibus, prenominatis Ladislao, Johanni et Nicolao, filiis Pauli et Laurencio, filio Petri, nobilibus de Vethes, commetaneis suis, pro centum florenis auri plene, ut asseruisset, ab eisdem habitis et receptis, impignorasset modo similiter sub expeditoria caucione et aliis condicionibus in eisdem specificatis ....

... Ridicându-se în fața noastră, Emeric diacul, cu scrisoare de împuternicire a pomenitului capitolu din Oradea, pentru sus-însemnării, domnul Toma prepozitul, Iacob, Ambrozie și Ioan, ne-a arătat două scrisori deschise ale numitului capitolu din Oradea [...] iar a doua dintre acestea, dată în prima joi înainte de sărbătoarea fericitului martir Gheorghe, în anul Domnului o mie trei sute șaptezeci și patru, arată că pomenitul Matei, fiul lui Petru, fiul lui Mihail de Dara, stând el însuși în fața zisului capitolu, a zălogit pentru 100 de florini de aur, în mod asemănător, în temeiul unei cheazăii îndestulătoare și cu alte condiții pomenite în acea scrisoare, partea sa de moșie, pe care o avea în zisa Cheke, cu toate roadele, folosințele și pertinențele ei, adică cu: locurile de sesii, ogoarele, pădurile, luncile, pârâurile, locurile de mori și altele, oricâte se află lângă râul Someș, sus-zișilor Ladislau, Ioan și Nicolae, fiii lui Pavel, și lui Laurențiu, fiul lui Petru, nobili de Vetiș, megieșii săi, după ce a avut și a primit pe deplin - așa cum a spus - <acești bani>.

Arh. Naț. Rom., D. J. Cluj. Fond. fam. Eszterhâzi, nr. 10.

Rezumat în scrisoarea lui Petru de Peren, judele curții regale din 23 noiembrie 1415, Buda, în copie simplă din anul 1881.

313

13<74 mai 1, circa, Alba Iulia>

<Dumitru>, episcopul Transilvaniei, și magistrul Ioan, arhidiacon de Târnava (*Kykulleu*), vicarul său, absolvă prin sentința lor definitivă, întocmită în formă de privilegiu, pe cornițele Solomon, fiul lui Nicolae, și pe frații săi de acțiunea pornită împotriva lor de vărul lor, magistrul Ioan, fiul lui Gegus de Mălăncrav (*Almakerek*), care pretindea, de la ei, potrivit obiceiului săsesc (*more saxonico*), pătrimea de fiică (*quarte puellaris*) a străbunicii (*abaviă*) sale Lyen, fiica comitelui Tyl, din moșiile, atât ereditare, cât și de dobândire ale acestui comite, precum și „din moștenirile” (*hereditatibus*) sale aflătoare în satele regești (*in villis regalibus*), printre altele, Gârbova (*Orbo Saxonica*), anume din curți, pământuri arătore etc. Se menționează și o fază anterioară a procesului, judecat în fața aceluiași vicar, când, în numele pârâșului, s-a înfățișat Ioan diacul, iar în acela al pârâșilor Nicolae,

zis Fodor, amândoi cu scrisori de împuternicire de la capitlul din Alba Iulia. Vicarul a amânat atunci procesul pe o dată ulterioară, când pârâtul a trebuit să aducă martori. După jurămintele luate acestora, procesul a fost din nou amânat pe 1 mai (*octavas festi beati Georgii martiris tune proxime affuturas*) <1374>, când s-a rostit sentința.

Moșiile din care pretindea pârâșul pătrimea de fiică erau, după o însemnare de la sfârșitul secolului al XVI, de pe verso: Spring (*Spring*), Rouendorf, Ringelkirch (*Rengerkir*), Drașov (*Drasso*), Roșia de Secaș (*Rothkyr*), Sebeșul (*Kyssebes*), < ... >esdorf, Dumitra (*Demeterpataka*), Ghirbom (*JByrbo*), Vingard (*Vingarkirk*), Bințiți (*Benczenecz*), Henig (*Hennigfalua*), Cut (*Kwt*), Călnic (*Kelnek*), Petrifalău (*Peterfalua*, azi Petrești), iar în text este amintit și Vințul de Jos (*Wynch*).

Bibi. Batthyaneum, Arh. capitl. din Alba Iulia, 1021.

Orig., perg., jumătatea stângă <cca 20 cm> ruptă și pierdută.

REGESTE: Beke, *Erd Kâpt.*, nr. 1021; *DIR-C*, veac XIV, voi. I, p. 60, nr. 86, cu data greșită 1308-1322, și cu erori de confinit

314

1374 mai 2, Oradea

Lodouicus, dei gracia rex Hungarie, Polonie, Dalmacie etc, fidelibus suis, capitulo ecclesie Albensis Transsiluane, salutem et graciam.

Dicitur nobis in persona nobilis puelle, Elena vocate, filie condan¹ Anthonii, filii Stephani de Balaastelek, quod ipsam in dominium² porcionum³ possessionariarum eiusdem in³ possessionibus³ Balaasteleke¹ et Poosteleke vocatis⁴ in comitatu³ de³ Kukulleu³ existentibus³, vigore litterarum nostrarum graciosarum et vestrarum, ipsam contingencium legitime vellet introire, si cuiuspiam contradiecio ipsi non obviaret in hac parte.

Super quo fidelități vestre firmiter precipiendo mandamus, quatenus vestrum mittatis hominem pro testimonio fidedignum, quo presente, Thomas de Selky, vel Petrus, filius Pauli de Herepey, sin Nicolaus, filius <Va>lentini⁵ de eadem, sin Georgius, dictus Werus, de Balastelky¹, aliis absentibus, homo noster, ad superficiem² pretactarum possessionariarum porcionum³, vicinis et commetaneis earundem universis legitime inibi con<vocatis>⁵ et presentibus accedendo, eandem nobilem puellam in dominium eiusdem⁶ introducat statuatque ipsam⁷ sibi omni eo iure, quo <ex>⁸ vi et vigore diete gracie nostre dinosseitur⁹ pertinere perpetuo possidendam¹⁰, si non fuerit contradictum. Contradictores vero, si qui fuerint, citeț eosdem contra nobilem puellam, Clara" vocatam, in¹² presenciam woyuode³ Transsiluani³ ad terminum competentem racionem contradiecionis eorum reddituros efficacem. Et tandem ipsius possessionarie introduccionis seriem vel, si necesse fuerit, nomina contradictorum et citatorum, cum termino asignato¹³, eidem³ woyuode³ fideliter rescribatis.

Datum Waradino, secundo die festi beatorum Philippi et Jacobi apostolorum, anno domini M° CCC¹⁰ LXX-^{no} quarto.

<Pe verso, de aceeași mână:> Fidelibus suis, capitulo ecclesie Albensis Transsiluane, pro nobili puella <Ele>na⁵ vocata, filia condam Anthonii, filii Stephani de Poosteleke⁴, introductoria et statutoria.

Ludovic, din mila lui Dumnezeu, regele Ungariei, Poloniei, Dalmației etc, credincioșilor săi din capitlul de Alba Transilvaniei, sănătate și milostivire.

Ni se spune, în numele nobilei fete, numită Elena, fiica răposatului Anton, fiul lui Ștefan de Blăjel, că dânsa ar vrea să intre, în chip legiuit, în stăpânirea părților de moșie din moșiile numite Blăjel și Păucea, aflătoare în comitatul Târnava, și care i se cuvin, în temeiul milostivelor scrisori, a noastră și a voastră, dacă în această privință nu s-ar ivi împotrivirea cuiva.

Drept aceea, punem în vedere și poruncim cu tărie Credinței voastre să trimiteți spre mărturie pe omul vostru vrednic de crezare, în fața căruia, omul nostru, Toma de Șeica, sau Petru, fiul lui Pavel de Herepea, ori Nicolae, fiul lui Valentin, tot de <Herepea>, sau, în lipsa acestora, pe Gheorghe zis Werus, de Blăjel, să meargă la pomenitele părți de moșie și, după ce vor fi chemați acolo, în chip legiuit, toți vecinii și megieșii și fiind aceștia de față, să o pună pe numita nobilă față în stăpânirea lor și să i le încredințeze ei ca să le stăpânească pe veci, cu tot dreptul cu care se știe că țin de dânsa, în puterea și temeiul amintitei noastre milostiviri, dacă nu va fi vreo împotrivire. Iar de vor fi împotriviți, să-i cheme la sorocul potrivit înaintea voievodului Transilvaniei, <de> față cu pomenita nobilă față, numită Elena, pentru a da socoteală temeinică despre împotrivirea lor. Și apoi, să faceți cunoscută întocmai, în scris, numitului voievod, întreaga desfășurare a acelei puneri în stăpânire și, dacă va fi nevoie, numele împotriviților și al celor chemați, împreună cu sorocul statornicit.

Dat la Oradea, în a doua zi după sărbătorea fericiților apostoli Filip și Iacob, în anul Domnului o mie trei sute șaptezeci și patru.

<Pe verso, de aceeași mână:> Credincioșilor săi, din capitlul bisericii de Alba Transilvaniei, scrisoare de punere și dare în stăpânire, pentru nobila față numită Elena, fiica răposatului Anton, fiul lui Ștefan de Blăjel.

Arh. Naț. Magh., Dl. 29 712 și 30 712. Fotocopie la Inst.de Ist. Cluj-Napoca/1374.

Orig., hârtie cu rupturi și cu urme ale peceții de închidere, aplicată în document pe verso.

Transumpt în actul capitlului din Alba Iulia, din 18 mai 1374 nr. 320.

EDIȚII: Ub., II, p. 426-427.

¹ Astfel în original.

² Urmează cuvintele: *quarte partis*, tăiate de aceeași mână.

³ Scris deasupra rândului de aceeași mână.

⁴ Urmează cuvintele: *iuxta continenciam*, tăiate de aceeași mână.

⁵ Rupt cea 1 cm, întregit pe baza contextului.

⁶ Corect *earundem*.

⁷ Corect: *ipsas*.

⁸ Rupt cea 0,5 cm, întregit după transumpt.

⁹ Corect: *dinosseuntur*.

¹⁰ Corect: *possidendas*, ca și în transumpt.

¹¹ Corect: *Elena*.

¹² Urmează cuvântul: *nostram*, tăiat de aceeași mână.

¹³ Corect: *assignato*, după care urmează cuvântul: *nobis*, tăiat de aceeași mână.

¹⁴ Corect: *Balaastelek*; confuzia se datorește desigur faptului că în text este vorba de părți de moșii, din moșiile *Balastelek* <Blăjel> și *Poosteleke* <Păucea>.

Nos, magister Johannes, archydiaconus de Kykullew, venerabiis in Christo patris, domini Demetrii, dei et apostolice sedis gracia episcopi Transsiluani, vicarius in spiritualibus generalis, significamus tenore presencium, quibus expedit universis, quod Gregorio, filio Stephani de Jara, ab una, et Stephano de Buda, pro domina consorte sua, filia videlicet quondam Jacobi de Polky, Clara vocata, cum procuratoriis litteris conventus de Clusmonostra, parte ex altera, in octavis festi beati Georgii martiris, coram nobis in iudicio comparentibus confessum extitit per eosdem, ministerio vive vocis, pariter et relatum quod, licet in causa inter ipsam dominam et predictum Gregorium super facto quarte filialis domine matris ac dotis et rerum parafernali¹ avie eiusdem domine, Clara vocate, de possessionaria porcione quondam Bonch de eadem Jara, mariti sci licet ipsius avie sue, Jlunch nuncupate, que quidem porcio ipsius Bonch nune ad eundem Gregorium iure successorio descendisset, debito iure nature et ex regni consuetudine proveniencium, coram nobis, mo¹ta et exorta, idem Gregorius, filius Stephani, mediante ordinacione proborum nobilium virorum, vigore aliarum litterarumstrarum composicionalium exinde confectarum, facta inter eosdem cum pecuniaria solucione triginta octo florenorum super ipsa quarta filiali ac dote et rebus parafernali¹ predictis², eidem domine satisfacere assumpsisset, tamen postmodum ob dileccionem proximitatis cum possessionaria assignacione ex sua bona et spontanea voluntate volens satisfacere recta³ dimidietatem possessionarie porcionis sue in possessione Zynd vocata habite ipsum contingentis, cum omnibus suis utilitatibus et pertinenciis ad ipsam medietatem possessionarie porcionis spectantibus, pro satisfaccione premissae quarte filialis ac dotis et rerum parafernali¹ predictarum, eidem domine, consorti ipsius Stephani, per ipsamque ipsi Stephano, marito suo et eorum heredibus dedisset et assignasset ac dedit et assignavit coram nobis perpetuo possidendam et habendam, obligans se prefatus Gregorius, filius Stephani, et suos heredes memoratam dominam Claram cum suis heredibus ab omnibus, racione predictae medietatis possessionarie porcionis, processu temporis, inquietare volentibus expedire et in pacifico dominio eiusdem conservare. Prefatus eciam Stephanus de Buda, maritus et procurator eiusdem domine legitimus se et ipsam consortem suam Clara vocatam ac eorum heredes, e converso obligando prenommatum Gregorium, filium Stephani, et ipsius successores, racione premissae quarte filialis ac dotis et rerum parafernali¹ predictarum, similiter ab omnibus utriusque sexus generacionis sue hominibus, quos adquisicio ipsius quarte filialis ac dotis et rerum parafernali¹ contingere deberet, expedire laboribus suis propriis et expensis, prout se ad premissa ambe partes spontanea sua voluntate obligarunt coram nobis.

Datum Albe, sexto die octavarum festi beati Georgii martiris predictarum. anno domini M^o CCC^{m0} LXX⁻¹¹⁰ quarto.

Noi, magistrul Ioan, arhidiacon de Târnavă, vicar general în cele duhovnicești al venerabilului întru Hristos părinte, domnul Dumitru, din mila lui

Dumnezeu și a scaunului apostolic, episcopul Transilvaniei, dăm de știre prin cuprinsul celor de față, tuturor cărora se cuvine, că, înfațișându-se înaintea noastră la judecată, la octavele sărbătorii fericitului maitir Gheorghe⁴, Grigore, fiul lui Ștefan de Iară, pe de-o parte, iar pe de altă parte, Ștefan de Buda Veche, cu scrisoare de împuternicire a conventului din Cluj-Mănăstur, pentru soția sa numită Clara, fiica răposatului Iacob de Bălcaciu, ne-au spus și ne-au mărturisit prin viu grai că, în pricina pornită și ivită între acea doamnă și sus-zisul Grigore, cu privire la a patra parte cuvenită <ei> ca fiică a doamnei, mama sa, și cu privire la zestrea și darurile de nuntă ale bunicii acelei doamne, numită Clara, care îi reveneau, potrivit dreptului firesc și obiceiului regatului, din partea de moșie a răposatului Bonch, soțul acelei bunici a sale, numită Ilunch, parte a lui Bonch, din aceeași moșie Iară, ce a ajuns acum la același Grigore, - în temeiul dreptului de urmaș -, însuși Grigore, fiul lui Ștefan, prin mijlocirea rânduiei unor bărbați cinstiți și nobili, s-a legat în fața noastră, în temeiul celeilate scrisori a noastre de împăcare, făcută între ei și dată după aceea, ca să o despăgubească pe acea doamnă, pentru pătrimea cuvenită fiicei și pentru zestrea și darurile de nuntă sus-zise, cu plata în bani a treizeci de florini; după aceea, voind totuși, să dea îndestulare <acelei doamne> cu o statornicire de moșie, din dragostea înrudirii, de bună voie și nesilit, a dat și a statornicit acelei doamne, soția lui Ștefan, și, prin ea, lui Ștefan, soțul ei, și moștenitorilor lor, drept despăgubire a pătrimii de mai sus, ce se cuvine fiicei și a zestreii și darurilor de nuntă sus-zise, o jumătate dreaptă a părții sale de moșie, avută în moșia sa numită Sind, ce ține de el, împreună cu toate folosințele și toate cele ce țin de această jumătate, din partea de moșie, și o dă și o statornicește, înaintea noastră, pentru a o stăpâni și avea pe veci; îndatorându-se pomenitul Grigore, fiul lui Ștefan, pe sine și pe moștenitorii săi să o apere pe pomenita doamnă Clara, împreună cu moștenitorii ei, de toți cei care, în trecerea timpului, ar voi să o tulbure în legătură cu sus-zisa jumătate a părții de moșie, și să o păstreze în pașnica stăpânire <a aceleia>. Iar în schimb, pomenitul Ștefan de Buda Veche, soțul și împuternicitul legiuit al acelei doamne, s-a îndatorat pe sine și pe soția sa, numită Clara, și pe moștenitorii lor, să fie datori ca să apere cu osteneala și cheltuielile lor pe sus-zisul Grigore, fiul lui Ștefan și pe urmașii lui, în ceea ce privește pătrimea de mai sus, cuvenită fiicei, precum și zestrea și darurile de nuntă sus-zise, de toți oamenii din neamul său, de parte bărbătească și femeiască, pe care i-ar privi dobândirea pătrimii cuvenită fiicei, cât și a zestreii și a darurilor de nuntă, după cum amândouă părțile de bună voie s-au legat în fața noastră la cele de mai sus.

Dat la Alba, în a șasea zi a octavelor sus-zise ale sărbătorii fericitului martir Gheorghe, în anul Domnului o mie trei sute șaptezeci și patru.

Arh. Na(. Magh., Dl. 28 583. Fotocopie la Inst de Ist. Cluj-Napoca/1374.

Orig., perg., cu urmele peceții ogivale de închidere aplicată în document pe verso, la mijloc.

¹ Astfel în original.

² Scris deasupra rândului de aceeași mână

³ Corect: *reclam*.

⁴ 1 mai 1374.

Nos, conventus monasterii beate Mărie virginis de Clusmonustra, memorie commendamus per presentes quod Gregorius de Nogfalu dictus, famulus et procurator magistri Johannis, filii Gegus de Almakerek, ad nostram accedendo presenciam, in persona eiusdem magistri Johannis domini sui, per modum protestacionis nobis significare curavit quod predictus magister Johannes super Salomonem et alios suos fratres, de Kelnek, quartam filialem condam¹ nobilis domine prothavie sue, filie videlicet Chel, Leen vocate, coram venerabili in Christo patre, domino Demetrio, dei et apostolice sedis gracia, episcopo Transsiluano, ac suo vicario in spiritualibus, in iudicio aquirendo, iidem nobiles de Kelnek ipsum magistrum Johannem ipsis in linea generacionis attinentem minus iuste denegassent, ipseque magister Johannes, prout dictasset ordo iuris, dictam suam adquisicionem moderamine iuris observato semel et secundario, testibus idoneis producendo comprobasset, tandem ultimate pridem in octavis festi beati Georgii martyris nune proxime preteritis, prefati dominus episcopus et suus vicarius ob favorem predictorum nobilium de Kelnek in faciendo iudicio sibi suspecti esse videbantur, nec dictam suam intencionem terciario comprobare permisissent, asserens, quod prenominate magister Johannes, filius Gegus, dominus suus, dictam suam causam cum quibuslibet gravaminibus cum testibus humanis evidenter et certiori comprobacione sublevare presto erit et paratus. Unde, quia coram iudice suspecta periculosum est litigare, premissam suam causam in presenciam venerabilis patris, domini Stephani, per eandem gratiam archiepiscopi Colochyensis ecclesie, et suorum canonicorum deliberandam et discutiendam ac determinandam distulerit et attraheret optenta¹ oportunitate¹.

In cuius protestacionis testimonium litteras nostras per nos sibi dări postulavit, quas nos concessimus eidem iusticia communi suadente.

Datum die dominico proximo ante festum Ascensionis domini, anno eiusdem M^{TM} CCC^{mo} LXX^{TM} quarto.

Noi, conventul mănăstirii fericitei fecioare Măria din Cluj-Mănăştur, prin <scrisoarea> de faţă, dăm de ştire că Grigore zis de Nuşfalău, slujitorul şi împuternicitul magistrului Ioan, fiul lui Gegus de Mălăncrav, venind înaintea noastră, s-a îngrijit să ne încunoştiinţeze, în chip de întâmpinare, în numele acestui magistru Ioan, stăpânul său, că sus-numitul magistru Ioan, cerând prin judecată de la Solomon de Călnic şi de la ceilalţi fraţi ai lui, pătrimea de fiică a răposatei nobile doamne, străbunica sa, adică fiica lui Chel, numită Leen, în faţa venerabilului întru Christos părinte, domnul Dumitru, din mila lui Dumnezeu şi a scaunului apostolic episcopul Transilvaniei, precum şi a vicarului său în cele duhovniceşti, numiţii nobili de Călnic au tăgăduit pe nedrept că acel magistru Ioan ar fi legat de ei prin aceeaşi spiţă a neamului, iar magistrul Ioan, după cum îndeamnă rânduiala legii, a adus martori potriviţi <şi> şi-a dovedit, respectând măsura legii, şi întâia şi a doua oară, darea în judecată. Dar, în vremea din urmă, acum nu de mult, la octavele de curând trecute ale sărbătorii fericitului martir Gheorghe², sus-pomeniţii, domnul episcop şi vicarul său, i-au dat de bănuît³, cu

privire la facerea judecății, din pricina părtinirii față de nobilii de Câlnic, <deoarece> nu i-au îngăduit <magistrului Ioan> să-și dovedească învinuirea și a treia oară, <împuternicitul> susținând că pomenitul magistru Ioan, fiul lui Gegus, stăpânul său, este gata și pregătit să-și dovedească pricina sa, printr-o dovadă limpede și neîndoieală cu martori⁴ și cu orice fel de împovărări <judecătorești>. Drept aceea, fiindcă este lucru primejdios să te judeci înaintea unui judecător ce dă de bănuț, a amânat <pricina> și, îndată ce s-ar ivi prilejul, va trage în judecată <pe frații de Câlno în fața venerabilului părinte, domnul Ștefan, din aceeași milă <a lui Dumnezeu> arhiepiscopul bisericii de Caloce, și <în fața> canonicilor săi, spre a fi chibzuită, dezbătută și hotărâtă pricina lui de mai sus.

Spre mărturia acestei întâmpinări ne-a cerut să-i dăm scrisoarea noastră pe care i-am dat-o, așa cum cere dreptul comun.

Dat în duminica dinaintea sărbătorii înălțării Domnului, în anul o mie trei sute șaptezeci și patru.

Arh. Naț. Magh., Dl. 37 558.

Orig., hârtie, cu fragmente de pecete de închidere rotundă, de ceară roșie aplicată în document pe verso.

EDIȚII: *Turul*, III, p. 14-15 (fragmentar); *Ub.*, II, p. 427-428.

¹ Astfel în textul publicat.

² 1 mai.

³ Lui Grigore de Nușfalău, împuternicitul magistrului Ioan.

317

1374 mai 7, <Cluj-Mănăștur>

Nos, conventus monasterii beate Mărie virginis de Clusmonustra, memorie commendamus per presentes quod Laurencius de Beden et Gregorius de Nogfalu, famuli et procuratores magistri Johannis, fii ii Gegus de Almakerek, ad nostram accedentes presenciam in persona eiusdem magistri Johannis per modum protestacionis nobis significare curarunt, quod ipse super Salomonem de Kelnek et alios suos fratres quartam filialem condamn¹ nobilis domine protavie sue, filie Chel, Len¹ vocate, coram venerabili in Christo patre, domino Demetrio, episcopo Transsilvano et suo vicario in iudicio acquirendo, iidem nobiles de Kelnek ipsum in Unea generacionis existentem et a prefața domina successum denegassent minus² iuste², ipseque magister Johannes, prout dictasset ordo iuris, in facto adquisicionis diete sue cause, semel et secundario, testes idoneos producendo comprobasset, tandem ultimate idem dominus episcopus et suus vicarius, pridem in octavis festis beati Georgii martyris, nune proxime preteritis, in danda definitiva sententia sibi suspecti esse credidisset, asserentes quod predictus magister Johannes, dominus ipsorum, dictam suam causam cum omnibus gravaminibus suis in evidenți documento et certiori comprobacione testium sublevare presto esset et paratus, contra nobiles de Kelnek prenotatos, tempore ad

id opportuno. Unde si prefati dominus episcopus vel suus vicarius eisdem nobilibus de Kelnek ob favorem in premissa sua causa contra ipsum litteras expeditorias dare niterentur, vel dedissent prohibere ab emanacione earundem litterarum et prefati Laurencius et Gregorius prohiberunt³ et inhiherunt⁴ coram nobis palam et expresse.

Datum die dominico proximo ante festum Ascensionis domini, anno eiusdem

m o

Noi, conventul mănăstirii fericitei fecioare Măria din Cluj-Mănăstur, prin <scrisoarea> de față, dăm de știre că Laurențiu de Bidiu și Grigore de Nușfalău, slujitorii și împuterniciții magistrului Ioan, fiul lui Gegus de Mălăncrav, venind înaintea noastră, s-au îngrijit să ne aducă la cunoștință în chip de întâmpinare, în numele numitului magistru Ioan, că dânsul, cerând prin judecată de la Solomon de Călnic și de la ceilalți frați ai săi, pătrimea de fiică a răposatei nobile doamne străbunica sa, fiica lui Chel, numită Len, în fața venerabilului întru Christos părinte, domnul Dumitru, episcopul Transilvaniei, și a vicarului său, numiții nobili de Călnic au tăgăduit pe nedrept că dânsul ar fi din <aceeași> spiță a neamului și <că ar avea dreptul> la moștenirea pomenitei doamne, iar magistrul Ioan, așa cum cere rânduiala legii în asemenea pricini, aducând martori potriviți, și-a dovedit întâia și a doua oară darea în judecată. Dar, în vremea din urmă, acum nu de mult, la octavele de curând trecute ale sărbătorii fericitului mucenic Gheorghe³, când numitul domn episcop și vicarul său au dat hotărârea lor din urmă, le-a dat de bănuț, <împuterniciții mai> susținând că, pomenitul magistru Ioan, domnul lor, este gata și pregătit să-și dovedească, la timpul potrivit pentru aceasta, pricina sa, împotriva pomeniților nobili de Călnic, prin dovadă limpede și mărturia <cea> mai neîndoielnică a martorilor, cu toate împovărrile <judecătorești> ale acestei pricini. Drept aceea, dacă pomeniții, domnul episcop și vicarul său, se străduiesc să dea sau au dat, din părtinire, vreo scrisoare de descărcare sus-numiților nobili de Călnic, împotriva lui, în această pricină a sa, el face opreliște la darea unei astfel de scrisori, iar pomeniții Laurențiu și Grigore au făcut opreliște și împotrivire, pe față și răspicat, înaintea noastră.

Dat în duminica dinaintea sărbătorii înălțării Domnului, în anul o mie trei sute șaptezeci și patru.

Arh. Naț. Magh., Dl. 6 206.

Orig., hârtie, cu fragmente de pecete de închidere, de ceară albă, aplicată în document pe verso.

EDIȚII: *Ub.*, II, p. 428-429.

¹ Astfel în orig. [Document eliminat.]

² Scris deasupra rândului de aceeași mână.

³ Corect: *prohibuerunt*.

⁴ Corect: *inhibuerunt*.

⁵ I mai.

Capitulul bisericii de Oradea raportează lui Ludovic I, regele Ungariei, că, potrivit poruncii lui Iacob de Zips, judele curții regale, din 3 aprilie (vezi doc. nr. 310), Ștefan, notarul judeului curții regale, împreună cu Mihail și Ludovic, canonici ai capitlului, au făcut la octavele sărbătorii sfântului mucenic Gheorghe¹ o nouă cercetare cu privire la un pământ de lângă moșiile Pusztadobos (*Dobus*) și Olcsva (*Olchua*), aflat în litigiu între Ioan, fiul lui Petru, de Botean, ca pârâș, și Andrei și Ladislau, fiii lui Marhard, de Olcsva, ca pârâți, aceștia din urmă fiind reprezentați de Ladislau, fiul lui Simion de Cărei (*Karul*), ca împuternicit.

La cercetarea și recunoașterea semnelor de hotar au mai fost prezenți la fața locului, ca martori, între mulți alți vecini și megieși, și nobilii: Ladislau și Mihail de Domănești (*Domahydd*), Petru și Albert de Kyde, Emeric, fiul lui Ioan, de Kyde, Andrei, fiul lui Ioan de Irina (*Jryri*), Emeric, fiul lui Ioan de Sâncraiu (*Scenthkyral*), Ladislau, fiul lui Bogach, de Mecențiu (*Menthzenth*), Ioan, fiul lui Petru, de Atea (*Atya*), Ștefan, fiul lui Ladislau, de Peleş (*Piliske*), și Ioan, fiul lui Toma, de Oșvarău (*Voswar*), ca nobili din același ținut (*conprovinciales*), care au confirmat că zisul pământ a fost și este, prin folosință și de drept, al lui Andrei, fiul lui Marhard, și că ține de moșia Olcsva.

Arh. Naț. Magh., Dl. 98 620. Xerocopie la Inst. de Ist. Cluj-Napoca/1374.
Orig., hârtie, cu rupturi și pete de umezeală.

¹ 1 mai.

Magnifico viro Stephano, woyuode Transsiluano, amico ipsorum honorando, capitulum ecclesie Transsiluane sinceri honoris incrementum.

Litteras excellentissimi principis, domini noștri Lodouici, dei gracia incliti regis Hungarie, noveritis nos recepimus in hec verba: <*Urmează actul lui Ludovic I, regele Ungariei, din 2 mai 1374, Oradea, nr. 314*>.

Nos igitur, preceptis eiusdem domini noștri regis obedire cupientes, ut tenemur, unacum predicto¹ Petro, filio Pauli de Herepee, homine regio, nostrum hominem, videlicet dominum Nicolaum, rectorem altaris Corporis Christi, in corpore ecclesie nostre predicate <existentis>², pro testimonio fidedignum, ad premissa mandata exsequenda duximus destinandum. Qui, demum exinde ad nos reversi, nobis concorditer retulerunț, quod ipsa³, feria tertia proxima ante festum Asscensionis domini nune preterita, ad superficiem predictarum possessionariarum porcionum in eisdem possessionibus Balastelke et Poustelke vocatis habitatum, vicinis et commetaneis earundem universis inibi convocatis et presentibus, accedendo, eandem nobilem puellam in dominium earundem legitime introduxissent, statuissentque ipsas possessionarias porciones eisdem nobili puelle omni eo iure, quo ex vi et vigore diete gracie regie dinosseuntur pertinere, perpetuo possidendas, nullo penitus contradictore apparente.

Datum in octavis festi Asscensionis domini prenotati, anno domini M^{mo} CCC^{mo} LXX^{mo} quarto.

<Pe verso, de aceeași mână:> Magnifico viro Stephano, woyuode Transsilvano, pro nobili puella Elena vocata, filia quondam Anthonii, filii Stephani de Balastelke, introductoria et statutoria.

Măritului bărbat Ștefan, voievodul Transilvaniei, prietenul lor vrednic de cinstire, capitulul bisericii Transilvaniei, cu tot mai multă cinste adevărată.

Aflați că am primit scrisoarea Preaînălțatului principe, domnul nostru Ludovic, din mila lui Dumnezeu vestitul rege al Ungariei, cu acest cuprins: <Urmează actul lui Ludovic I, regele Ungariei, din 2 mai 1374, nr. 314>.

Noi, așadar, dorind să dăm ascultare, precum suntem datori, poruncilor aceluiași domn al nostru, regele, am hotărât să trimitem, pentru aducerea la îndeplinire a poruncilor de mai sus, împreună cu sus-zisul Petru, fiul lui Pavel de Herepea, omul regelui, pe omul nostru vrednic de crezare, anume pe domnul Nicolae, preotul altarului *Corporis Christi*, ce se află în interiorul pomenitei noastre biserici. Aceștia, întorcându-se apoi la noi, ne-au spus, într-un glas, că, mergând ei în marșea dinaintea sărbătorii de curând trecute a înălțării Domnului⁴, la fața acelor părți de moșie aflătoare în amintitele moșii, numite Blăjel și Păucea, după ce au chemat acolo pe toți vecinii și megieșii acelor <moșii> și fiind <aceia> de față, au pus, în chip legiuit, pe acea nobilă fată în stăpânirea lor și i-au dat numitei nobile fete acele părți de moșie, cu tot acel drept cu care se știe că țin de dânsa, în puterea și temeiul pomenitei milostiviri regești, ca să le stăpânească pe veci, fără să se ivească nici un împotrivor.

Dat la octavele pomenitei sărbători a înălțării Domnului, în anul Domnului o mie trei sute șaptezeci și patru.

<Pe verso, de aceeași mână:> Măritului bărbat Ștefan, voievodul Transilvaniei, scrisoare de punere și dare în stăpânire pentru nobila fată, numită Elena, fiica răposatului Anton, fiul lui Ștefan de Blăjel.

Arh. Naț. Magh., Dl. 30 712. Fotocopie la Inst. de Ist. Cluj-Napoca/1374.

Orig., perg., cu urme de pecete rotundă de închidere aplicată pe verso.

EDIȚII: *Ub.*, p. 429-430.

Scris deasupra rândului de aceeași mână.

² în original lipsește, intercalat de către editor, după sens.

³ Corect: *ipsi*.

⁴ 9 mai.

321 1374 mai 20 (*vigesimo die octavarum festi beati Georgii martiris*), Vișegrad

Iacob de Zips (*Scepus*), judele curții regale, atribuie prin sentință judecătorească moșia și cetatea Debrente lui Benedict, fiul lui Pavel, fiul lui Heym, fost ban al bulgarilor, acum comite al comitatelor Timiș și Cenad (*condam banus Bulgarorum nune vero comes Temesyensis et Chanadiensis comitatum*) ca urmare

a procesului avut cu Ștefan, fiul lui Petru de Atya și fiii acestuia, declarând nule și lipsite de putere toate actele acestora cu privire la zisa moșie.

Arii. Naț. Magh., Dl. 41 942. Xerocopie la Inst. de Ist. Cluj-Napoca/1374.

Orie., perg., în stare deteriorată, cu pete de mușegai; urme de pecete atârnată.

EDÎȚIL *Ortvay*, I, p. 123-128.

122

1374 mai 21, <Oradea>

Nos, capitulum ecclesie Waradiensis, damus pro memoria quod magister Sabastianus¹ et Johannes, filii Johannis magni de Chahul, ac Ladizlaus, filius Johannis de Woya, coram nobis personaliter constituti, Michaellem, filium Stephani litterati, olim notharii¹ domini nostri regis, ab impignoracione, vendicione et qualibet alienacione possessionis sue Ewr vocate, in comitatu Zathmariensi et in contigua commetaneitate possessionum eorundem magistri Sebastiani et Johannis, Jarmi et Paraznya vocatarum ac predictae Woya ipsius Ladislai, filii Johannis existentis, dominum vero Petrum, banum Sclavonie, Michaellem, Georgium et Stephanum dictos Zudar et quoslibet alios ab empicione et qualibet alia occupacione et usurpacione eiusdem in quantum ipsos scilicet Sebastianum, Johannem et Ladislaum iure commetaneitatis contingit, prohibuerunt coram nobis palam, publice et expresse.

Datum in die sancte Penthecostes, anno domini M.CCC. septuagesimo quarto.

<Pe verso, de aceeași mână:> Pro magistro Sebastiano et Johanne, filii Johannis de Chahul, contra Michaellem, filium Stephani litterati, super alienacione possessionis Ewr vocate et contra dominum Petrum banum dictum Zudar et fratres e-usdem super occupacione ipsius, prohibicionalis.

Noi, capitlul bisericii de Oradea, dăm de știre că magistrul Sebastian și Ioan. fiii lui Ioan cel Mare de Cehăluț, împreună cu Ladislau, fiul lui Ioan de Vaja, înfățișându-se înșiși înaintea noastră, l-au oprit de față cu noi pe Mihail, fiul lui Ștefan Diacul, cândva notar al domnului nostru regele, în chip deschis, pe față și lămurit, de la zălogirea, vinderea și înstrăinarea de orice fel a unei moșii a sale numită Ewr, aflată în comitatul Satu Mare și în vecinătate nemijlocită cu moșiile acelorași, magistrul Sebastian și Ioan, numite Jarmi și Paraznya și cu sus-zisa <moșie> Vaja a lui Ladislau, fiul lui Ioan. Iar pe domnul Petru, banul Slavoniei, pe Mihail, Gheorghe și Ștefan ziși Zudor, precum și pe oricare alții <i-au oprit> de la cumpărarea și de la ocuparea și folosirea de orice fel a aceleiași <moșii>, în măsura în care <aceasta> ține de ei, adică de Sebastian, Ioan și Ladislau, prin dreptul vecinătății.

Dat în sfânta zi de Rusalii, în anul Domnului o mie trei sute șaptezeci și patru.

<Pe verso, de aceeași mână:> <Scrisoare> de opreliște pentru magistrul Sebastian și Ioan, fiii lui Ioan de Cehăluț, împotriva lui Mihail, fiul lui Ștefan Diacul, în legătură cu înstrăinarea moșiei numite Ewr și împotriva domnului Petru, sânul, zis Zudor, și a fraților acestuia, în legătură cu ocuparea aceleiași <moșii>.

¹ Astfel în original.

323

1374 mai 24, Lipova

Nos, Lodouicus, dei gracia rex Hungarie, P<olonie>¹, Dalmacie et ceterarum, memorie commendamus per presentes quod Gre<gorius, filius Johannis de Bethlen>², ad nostre serenitatis accedendo presenciam, nobis significare curav<it quod>³, quia nobilis domina, relictā dicti Johannis, mater sua, senio < ... extra filium suu>m⁴ unicum sibi natum, spem sue requiey⁵, post deum neminem haberet, qui eidem in etate sui, decrepitus undelibet sui pro sustenta<cione providere non potest, ideo>⁶ supplicans idem Gregorius nostro regio culmini humili precum cum <ins>tancia³, ut nos ex gracia speciali eidem domine quarundem possessionum <predicti Johannis, rectas medietate>tes⁷, videlicet predictae Bethlen, Keresd ac Bese vocatarum, in quarum d<om>inio³ nunc ipse existeret, eidem domina usque vitam suam pro residenc<ia sua gracios>e⁸ concedere dignemur.

Unde nos, humilimis⁹ supplicationibus dicti Gregorii, ne eadem domina, mater sua < ... >¹⁰ sub tectis aliorum vitam finiat < ... >emⁿ dictas tres rectas medietates ipsarum possessionum Bethlen, Keresd et Bese vocatarum, ipsum Gregorium, ut dicitur, hereditario iure contingentes, apud manus suas habitatum, de regie benignitatis clemencia, que orphanis et viduis manum solet porrigere admittendum, cum omnibus utilitatibus et pertinentiis universis, specialiter vero cum tributo montis et molendinis ad easdem porciones possessionarias pertinentibus, eidem domine usque suam vitam donavimus, dedimus, commisimus utendas, tenendas atque possidendas, non obstantes consuetudinaria lege regni nostri et aliorum quorumlibet contradiectione quam¹² < ... >¹³ gracie nostre obviare possit et valeret ita quod ipsam dominam nullus fratrum et proximorum dicti Johannis, domini et mariti sui, de eisdem tribus porcionibus aicere¹⁴ et excludere quoquomodo in iudicio <vel>³ extra iudicium usque prefixum tempus presumpmant¹⁵ atque possint¹⁶. Volumus tamen quod, quia premissam gratiam nostram iustam et condignam ipsi domine ex certa i<usti>cia³ et matura deliberacione baronum nostrorum fecimus, ideo ipsam nostram gratiam nullus iudicum seu iusticiariorum regni nostri valeret revidere¹⁷.

Datum in L<ip>pa³, feria quarta proxima post festum Penthecostes, anno domini M^{mm0} CCC^{mmo} LXX^{mmo10} quarto.

Noi, Ludovic, din mila lui Dumnezeu regele Ungariei, Poloniei, Dalmației și al celorlalte <țări>, dăm de știre, prin <scrisoarea> de față, că, venind înaintea noastră, Grigore, fiul lui Ioan de Bethlen, s-a îngrijit să ne facă cunoscut că, întrucât nobila doamnă, văduva zisului Ioan, mama sa, nu mai are la bătrânețe pe nimeni, după Dumnezeu, în afară de singurul ei fiu născut de ea, speranța liniștii sale: la vârsta lui, el nu poate, neputincios fiind, să-i stea în ajutor pentru susținerea ei, de aceea, acel Grigore roagă cu umilință culmea noastră regească cu stăruitoare

rugăminți, ca noi, din osebită milostivire, să binevoim a încuviința, cu milostivire acelei doamne dreptele jumătăți ale unor moșii ale sus-zisului Ioan, adică ale celor numite Beclean, Criș și Beșa, în a căror stăpânire se află el, acelei doamne spre a locui în timpul vieții sale.

De aceea, noi, la rugămințile smerite ale zisului Grigore ca această doamnă, mama sa < ... > să nu-și sfârșească viața < ... > sub acoperișul altora, noi, zisele trei drepte jumătăți ale acelor moșii numite Beclean, Criș și Beșa, ce îl privesc pe acel Grigore prin dreptul de moștenire - după cum se spune, aflate în mâinile sale - din îndurarea bunătății regești, care obișnuiește a îngădui să întindă mâna orfanilor și văduvelor, le dăruim, le dăm și le încredințăm acelei doamne până la moartea ei, împreună cu toate folosințele și cele ce țin de ele, dar mai ales cu birul minelor și al morilor ce țin de acele părți de moșie, spre a le folosi, ține și stăpâni, fără a ține seama de legea obișnuielnică a țării noastre și de vreo împotrivire a unora, pe care < ... > ar putea și ar fi în stare să o ridice împotriva acelei doamne, astfel ca nici unul dintre frații și rudele zisului Ioan, domnul și soțul ei, să nu cuteze și să nu poată oricum să o alunge și să o scoată din acele trei părți <de moșie> în judecată sau în afara judecății până la vremea legată. Totuși voim ca, întrucât am făcut acestei doamne dreapta și vrednica noastră milostivire din neîndoioasă dreptate și după o cuminte chibzuință a baronilor noștri, această milostivire a noastră să nu fie în stare nici unul dintre judecători sau împărțitori de dreptate ca să o cerceteze din nou.

Dat în Lipova, în miercurea de după sărbătoarea Rusaliilor, în anul Domnului o mie trei sute șaptezeci și patru.

Arh. Naț. Magh., Dl. 28 092. Fotocopie la Inst. de Ist. Cluj-Napoca/1374.

Orig., hârtie, în stare deteriorată, cu pete de umezeală și cu rupturi. Urmele peceții nu se văd.

¹ Rupt cea 1 cm; întregit pe baza contextului.

² Rupt cea 5 cm; întregit pe baza contextului.

³ Rupt cea 0,5 cm; întregit după sens.

⁴ Rupt cea 4,5 cm; întregit după sens.

⁵ Astfel în orig.

⁶ Rupt cea 4 cm; întregit după sens.

⁷ Rupt cea 3,5 cm; întregit pe baza contextului.

⁸ Rupt cea 3 cm; întregit după sens.

⁹ Corect: *humillimis*.

¹⁰ Pată de umezeală cea 1,75 cm; după sens, probabil: *quoquomodo*.

¹¹ Rupt cea 1,5 cm.

¹² Lectură probabilă.

¹³ Pată de umezeală cea 1 cm.

¹⁴ Corect: *eicere*.

¹⁵ Corect: *presumpmat*.

¹⁶ Corect: *possit*.

¹⁷ Lectură probabilă.

Nos, Lodouicus, dei gracia rex Hungarie, Polonie, Dalmacie etc, damus pro memoria quod <Andreas>' de Chep ad nostram personaliter veniendo presenciam

Emericum et Dominicum, filios Johannis, facie ad faciem, ac Michaellem, fratrem eorundem Eraerici et Dominici carnalem, a vendicione, impignoracione et qualibet alienacione possessionis eorum Foktalan vocate in comitatu de Crassou existentis ipsum Andream, ut dixit, racione contigue vicinitatis et commetaneitatis attingentis, item Dionisium, filium Thome de Sama, et alios quoslibet, ab empicione, pro pignore, recepcione et quovis titulo se in eadem introraissione facta vel fienda prohibuit contradicendo et contradixit inhibendo coram nobis.

Datum in Lippa, quinto festi Penthecostes, anno domini M^{ra0} CCC^{mo} LXX^{mo} quarto.

<Pe verso:> Pro Andrea de Chepi, contra Emericum, Dominicum et Michaellem, filios Johannis de Halimba, et Dionisium, filium Thome de Sama, super facto possessionis Foktalan vocate, prohibitorie.

Noi, Ludovic, din mila lui Dumnezeu regele Ungariei, Poloniei, Dalmației etc, dăm de știre că, venind însuși înaintea noastră, <Andrei> de Chep a oprit față în față pe Emeric și Dominic, fiii lui Ioan, și pe Mihail, fratele bun al numiților Emeric și Dominic, făcând împotrivire, și le-a făcut împotrivire oprindu-i de la vinderea, zălogirea sau înstrăinarea în orice fel a moșiei lor numite Foktalan, aflătoare în comitatul Caras, care i se cuvine pomenitului Andrei în temeiul nemijlocitei vecinătăți și megieșii, și, de asemenea, <a oprit> pe Dionisie, fiul lui Toma de Sama, și pe oricare alții de la cumpărarea, luarea ca zălog sau de la <orice> amestec sub orice cuvânt, acum sau în viitor, în acea <moșie>.

Dat la Lipova, în a cincea zi după Rusalii, în anul Domnului o mie trei sute șaptezeci și patru.

<Pe verso:> Scrisoare de opreliște pentru Andrei de Chep, împotriva lui Emeric, Dominic și Mihail, fiii lui Ioan de Halimba, și a lui Dionisie, fiul lui Toma de Sama, cu privire la moșia numită Foktalan.

Arh. Naț. Magh., Dl. 52 224. Arh. fam. Kállay, nr. 1625.

Orig., pe hârtie ruptă, cu urme de pecete.

EDIȚII: Pesty, *Krasso*, III, p. 125.

REGESTE: *Kállay*, II, p. 168, nr. 1715.

¹ în orig. rupt, întregit de editor pe baza adresei.

325 374 mai 25 (*Weterybuda, feria quinta proxima postfestum Penthecostes*), Buda Veche

Emeric, palatinul Ungariei și jude al cumenilor, cere capitlului din Oradea (*Waradiensis*) să-și trimită omul de mărturie la cercetarea unui furt săvârșit de către niște iobagi ai lui Pavel, Ioan și Ștefan, ziși Hormos de Warada, asupra lui Ștefan, iobagul lui Dominic, fiul lui Ioan de Warada, din comitatul Szabolcs (*Zabouch*).

Arh. Naț. Magh., Dl. 77 582. Xerocopie la Inst. de Ist. Cluj-Napoca/1374.

Transumptîn actul capitlului din Oradea, din 13 iulie 1374, nr. 332.

EDIȚII: *Z/c/fy*, III, p. 567-568.

Nos, capitulum ecclesie Transsiluane, significamus tenore presencium quibus expedit universis quod, cum nos ad instantem petitionem magistri Ladislai, filii Emerici de Ebesfalua, per certum suum nuncium nobis porrectam, quia iusto et legitimo impedimento prepeditus, ad nos personaliter venire non valebat, nostrum hominem, videlicet magistrum Michaellem, socium et concanonicum nostrum, coram quo ipse magister Ladislaus infrascriptam confessionem suam fateretur, duximus transmittendum. Tandem idem magister Michael, homo noster, exinde ad nos reversus, nobis retulit in hunc modum, quod prefatus magister Ladislaus, filius Emerici, coram ipso et aliis nobilibus et discretis viris videlicet Nicolao de Eurmenes et Stephano de Sancto Johanne, ecclesiarum rectoribus, item Ladislao, filio Ladislai de Zarkad, Elleus, Nicolao, Ladislao, filiis Stephani de Turuzkou, Stephano de Syle, Michaelle, filio Laurencii de Batizhaza, Emerico, filio Dominici de Zeukefolwa, Johanne, filio Deseu de Reud, Nicolao de Egres, Gregorio de Chapori, Nicolao Rufo de Machkas et Ladislao, filio Johannis de Pathay, quandam possessionem suam Erney vocatam, in comitatu de Kykelleu existentem, cum omnibus suis utilitatibus ex permissione et bona voluntate Petri, filii Georgii de Zenthyan, fratris sui patruelis, tunc ibidem personaliter astantis et id consentientis domine Elene, matri sue, filie scilicet quondam comitis Petri de Berthlm, pro dote et rebus parorphanalibus¹ suis ac pro centum marcis fini argenti, quas ipse quibusdam arduis necessitatibus suis compulsus de rebus scrinialibus diete domine Elene, matris sue, tempore traductionis secum adductis expendisset, perpetuo dedisset et tradidisset possidendam et habendam tali condicione mediante, ut prefața domina, tempore sue mortis, memoratam possessionem cum omnibus suis utilitatibus cuicumque voluerit legandi, liberam et plenam haberet facultatem, hoc tamen declarato, quod mortua ipsa domina, prenominatus Petrus, filius Georgii de Zenthyan, vel sue posteritates aut iile, cui de iure magis congrueret et pertineret, prefațam possessionem ab eo. cui per annotatam dominam legata fieret, in sua estimacione condigna sine strepitu alicuius litis vel iudicii redimere posset et valeret.

Datum feria sexta proxima post festum beati Barnabe apostoli, anno domini M^{TM} CCC^m¹⁰ septuagesimo quarto.

Noi, capitlul bisericii Transilvaniei, prin cuprinsul <scrisorii> de față, aducem la cunoștința tuturor căra se cuvine că, întrucât, la stăruitoarea cerere a magistrului Ladislau, fiul lui Emeric de Ibașfalău, înaintată nouă printr-un trimis anume al său, deoarece, fiind împiedicat de o dreaptă și legiuită piedică, nu putea veni el însuși la noi, noi am hotărât să trimitem pe omul nostru, anume pe soțul și fratele nostru canonic, magistrul Mihail, în fața căruia numitul magistrul Ladislau să facă mărturisirea sa mai jos scrisă; în cele din urmă, întorcându-se de acolo la noi, numitul magistrul Mihail, omul nostru, ne-a spus așa: că sus-zisul magistrul Ladislau, fiul lui Emeric, în fața lui și a altor nobili și bărbați chibzuiți, anume NMcolae, preotul paroh din Urmeniș, și Ștefan, preotul paroh din Sântioana, de

asemenea Ladislau, fiul lui Ladislau de Zarkad, Elleus, Nicolae, Ladislau, fiii lui Ștefan de Trascău, Ștefan de Silea, Mihail, fiul lui Laurențiu de Botez, Emeric, fiul lui Dominic de Seuca, Ioan, fiul lui Desideriu de Rediu, Nicolae de Agriș, Grigore de Cipău, Nicolae cel Roșu de Măcicașu, și Ladislau, fiul lui Ioan de Brateiu, a dat și a lăsat pe veci doamnei Elena, mama sa, adică fiica răposatului comite Petru de Biertan - pentru zestre și darurile ei de nuntă, cât și pentru o sută de mărci de argint bun, pe care el, silit de unele grele nevoi, le cheltuise din lucrurile de zestre² ale numitei doamne Elena, mama sa, aduse cu sine la vremea măritişului <ei>³ o moșie a sa numită Ernea, aflătoare în comitatul Târnava, împreună cu toate folosințele ei, având îngăduința și buna învoire a lui Petru, fiul lui Gheorghe de Sântioana, vărul său după tată, care se afla acolo de față și încuviința acest lucru, ca s-o stăpânească și s-o aibă, cu acea condiție ca, numita doamnă, la moartea ei, să aibă slobodă și deplină voie de a lăsa oricui va voi pomenita moșie împreună cu toate folosințele ei, dar lămurindu-se deslușit că, după moartea acelei doamne, sus-pomenitul Petru, fiul lui Gheorghe de Sântioana, sau urmașii săi sau acela căruia de drept i s-ar cuveni și cădea mai degrabă să poată și să fie volnic a răscumpăra, fără gâlceava vreunei judecăți sau pricini, pomenita moșie, după cuvenita ei prețuire, de la acela căruia îi va fi lăsată prin testament de către sus-însemnata doamnă.

Dat în vinerea de după sărbătoarea fericitului apostol Barnaba, în anul Domnului o mie trei sute șaptezeci și patru.

Arh. Naț. Rom., D. J. Cluj, Doc. medievale, Arh. fam. Mike Sândor, nr. 6.

Orig., perg., cu fragmente de pecete de ceară albă rotundă, aplicată în document pe verso.

EDIȚII: *Ub.*, II, p. 430-431.

REGEȘTE: *Tort. Tar.*, 1889, p. 554, nr. 156, cu data greșită: 17 iunie 1374.

¹ Astfel în original.

² *Rebus scrinialibus*: bani sau lucruri de preț, zestre, ce se țin închise în *scrinium*.

³ Traducerea s-a făcut pornind de la sensul verbului *traduco*, *-ere*: a lua o femeie de soție (v. Du Cange, *Glossarium* ... și Bartal, *Glossarium* ...).

327

1374 iunie 16, <Alba Iulia>

Nos, capitulum ecclesie Transsiluane, significamus tenore presencium quibus expedit universis quod, cum nos ad instantissimam petitionem nobilis viri, magistri Petri, filii Georgii de Zenthiwan, propter nimiam egritudinem ad nos personaliter venire nequeuntis per certum suum nuncium nobis porrectam, nostrum hominem, videlicet discretum virum, magistrum Michaellem, socium et concanonicum nostrum, ad audiendam infrascriptam confessionem eiusdem magistri Petri duxissemus destinandum.

Tandem idem magister Michael, homo noster, ad nos exinde reversus, nobis retulit in hunc modum, quod prefatus magister Petrus, filius Georgii, unacum Ladislao, filio Emerici de Ebesfálwa, fratre suo patrueli, cum quo ipse una divisionali linea generacionis fore dinosceretur¹, in eorum possessionariis

porcionibus infradeclarandis coram ipso et aliis nobilibus et discretis viris, videlicet Nicolao de Ermenes ac Stephano de sancto Johanne, ecclesiarum rectoribus, item Ladislao, filio Ladislai de Zarkad; Elleus, Nicolao, Ladislao, filiis Stephani de Thorozkou, Stephano de Syle, Michaelae, filio Laurencii¹ de Batizhaza, Emerico, filio Dominici de Zeukeffalwa, Johanne, filio Deseu de Reud, Nicolao de Egres, Gregorio de Chapou, Nicolao rufo de Machkas et Ladislao, filio Johannis de Pathay, talem inter se fecissent permutacionem atque concanbium, ut memoratus magister Petrus in totalem porcionem suam possessionariam, scilicet rectam mediam partem possessionis Ebesffalwa vocate, ipsum de iure tangentem, cum omnibus suis utilitatibus preter molendinum et usus ac utilitates aque in facie eiusdem possessionis habitorem, prelibato Ladislao, fratri suo², dedisset et assignasset perpetuo et irrevocabiliter possidendam et habendam. E converso, vero idem Ladislaus³ rectam medietatem possessionis sue Jedych nuncupate, cum universis utilitatibus ad eandem medietatem ipsius possessionis expectantibus¹ et debentibus pretacto Petro in concanbium prenominate medietatis possessionis Ebesffalwa similiter perpetuo dedisset possidendam hoc tamen declarato, quod prelibatus Ladislaus obstaculum seu clausuram pretacti molendini per suos iobagiones de eadem Ebesffalwa conservare⁴ facere teneretur; si vero aliqua alia reparacione ipsum molendinum indigeret, expensis communibus reparari facere deberent et tenerentur.

Datum feria sexta proxima post festum beati Barnabe apostoli, anno domini M° CCC° LXX° quarto.

Noi, capitulul bisericii Transilvaniei, prin cuprinsul <scrisorii> de față, dăm de știre tuturor căroră se cuvine, că, întrucât, la foarte stăruitoarea cerere a nobilului bărbat, magistrul Petru, fiul lui Gheorghe de Sântioana, înaintată nouă printr-un trimis anume al său - deoarece nu putea să vină el însuși înaintea noastră din pricina unei foarte grele boli -, am hotărât să-l desemnăm, spre a asculta mărturisirea mai jos scrisă a numitului magistrul Petru, pe omul nostru, anume pe chibzuitul bărbat, magistrul Mihail, tovarășul și fratele nostru canonic; în cele din urmă, întorcându-se de acolo la noi, acel magistrul Mihail, omul nostru, ne-a spus că sus-zisul magistrul Petru, fiul lui Gheorghe, împreună cu Ladislau, fiul lui Emeric de Ibașfalău, vărul său, cu care se știe că este din aceeași spiță a neamului, cu drept de împărțeală, în fața lui și a altor nobili și chibzuți bărbați, anume: Nicolae, preotul paroh din Urmeniș, și Ștefan, preotul paroh din Sântioana, de asemenea, Ladislau, fiul lui Ladislau de Zarkad, Elleus, Nicolae și Ladislau, fiii lui Ștefan de Trascău, Ștefan de Silea, Mihail, fiul lui Laurențiu de Botez, Emeric, fiul lui Dominic de Seuca, Ioan, fiul lui Dezideriu de Rediu, Nicolae de Agriș, Grigore de Cipău, Nicolae cel Roșu de Măcicașu și Ladislau, fiul lui Ioan de Brateiu, au făcut în privința părților lor de moșii, ce se vor arăta mai jos, următorul schimb între dânșii: anume că pomenitul magistrul Petru a dat și a lăsat întreaga sa parte de moșie - adică dreapta jumătate a moșiei numită Ibașfalău, care i se cuvenea de drept, cu toate folosințele ei, afară de moară și de dreptul de folosință și foloasele apei, aflătoare pe acea moșie -

sus-pomenitului său văr Ladislau, ca s-o aibă și s-o stăpânească pe veci și nestrămutat, iar, în schimb, acel Ladislau a dat, de asemenea, sus-pomenitului Petru, în schimbul pomenitei jumătăți din moșia Ibașfaiău, dreapta jumătate a moșiei sale numită Idiciu, împreună cu toate folosințele care îi revin și i se cuvin din jumătate de moșie, ca s-o stăpânească pe veci, arătându-se însă, deslușit, ca sus-numitul Ladislau să fie dator să facă astfel, ca iobagii săi din Ibașfaiău să păstreze stăvilarul sau zăgazul sus-pomenitei mori, iar dacă acea moară va avea cumva nevoie de vreo refacere, să fie datori și ținuți să o refacă pe cheltuiala lor, a amândurora. •.

Dat în vinerea de după sărbătoarea fericitului apostol Barnaba, în anul Domnului o mie trei sute șaptezeci și patru.

Arh. Naț. Magh., Dl. 6 225. Xerocopie la Inst. de Ist. Cluj-Napoca/1374.

Orig., perg., cu fragmente de pecete de închidere, de ceară albă, aplicată în document pe verso.

EDIȚII: *Ub.*, II, p. 431.

¹ Astfel în orig.

² Se subînțelege: *patrueli*.

³ Scris deasupra rândului de aceeași mână.

⁴ Astfel în orig., corect: *conservări*.

328

1374 iunie 29 (*infesto beatorum Petri et Pauli apostolorum*), **Vișegrad**

Ludovic I, regele Ungariei, poruncește capitlului din Oradea să trimită pe omul său de mărturie care, împreună cu omul regelui, adică cu Ștefan, fiul lui Pavel de Tărian (*Teryen*), sau cu Dominic cel Roșu de Peterd, sau cu Mihail de Borș (*Borș*) sau cu Dominic sau Andrei de Olosig (*Alazy*) să-l pună pe Petru, fiul lui Alexandru de Drighiu (*Detrich*), și pe Ladislau, fiul său, în stăpânirea părților sale de moșie din moșia Drighiu (*Detrich*), dacă nu vor fi împotriviți.

Arh. Naț. Magh., Dl. 52 229. Xerocopie la Inst. de Ist. Cluj-Napoca/1374.

Transumpt în actul capitlului din Oradea, din 19 august 1374, nr. 338.

329 1374 iulie 3 (*tercia die terminiprenotato, <in> octavis festi natiuitatis sancti Johannis baptiste*), **Vișegrad**

Emeric, palatinul Ungariei și judele cumanilor, adeverește înțelegerea dintre Frank și Nicolae, fiii lui Konia, fost ban, pe de o parte, și Ioan, fiul lui Dumitru de Lyburche, pe de altă parte, în legătură cu o parte a moșiei Lyburche.

Actul este întărit cu pecetea lui Ștefan, voievodul Transilvaniei, în lipsa peceteii lui Emeric (*Presentes autem sigillis nostris absentibus, sigillo domini Stephani, woyuode Transsiluani, fratris nostri, fecimus consignari*).

Arh. Naț. Magh., Dl. 41 948.

Orig., hârtie, cu frag. ale peceteii de închidere.

Nos, capitulum ecclesie Transiluvane, significamus tenore presencium quibus expedit universis quod Mark, filius Petri de Zenthmartun de comitatu de Kykullew, personaliter coram nobis constitutus, proposuit et confessus extitit oraculo vive vocis quod ipse totalem porcionem suam possessionariam in possessione Korogh vocata habitam per ipsum precio comparatam cum omnibus suis utilitatibus Elene et Dorothe¹, filiabus suis dedisset, donasset ac dedit et donavit, coram nobis, perpetuo possidendam et habendam, quartamque partem porcionis sue possessionarie in predicta possessione Zenthmartun existentis, videlicet a curia sua, in qua nune habitant, versus occidentem simul cum eadem curia circa fluvium Kyskykullew adiacente, ratione quarte puellaris, ipsas filias suas in universis porcionibus suis possessionariis, iure nature et regni consuetudine exposcente contingentis, tres vero partes eiusdem porcionis sue possessionarie in dicta possessione Zenthmartun habite pro dote et rebus parorphanalibus² nobilis domine Margarethe iam defuncte, matris prenominarum filiarum suarum, ac pro quinquaginta marcis, quas ipse de rebus scrinialibus diete domine Margarethe, tempore traductionis sue secum adductis, expendisset et pro homicidio persolvisset, similiter pretactis Elene et Dorothe, filiabus suis, dedisset, ymmo dedit et tradidit, nostri in presencia, perpetuo tenendas et habendas, hac tamen declarato, ut si ipse adhuc plures filias deo donate procrearet, tunc prenominate porciones possessionarie inter eos vel eas ac prenominate filias suas dividi deberent, iure nature et regni consuetudine requirente. Si vero, prefate filie sine heredum solacione decederent, ipse eciam ampliori prolis seu heredum solacio gratulări nequiret et sic debitum universe carnis persolveret, tunc prememorate possessionarie porciones Johanni, filio Demetrii, filio sororis sue uterine remanerent perpetuo possidende et habende. Si autem idem Johannes, filius Demetrii, heredum solamine destitutus morte preveniretur, tunc premisas possessionarie porciones, ob remedium anime sue et parentum suorum prefate ecclesie nostre et per eam capitulo eiusdem devenirent eo facto perpetuo possidende, tenende et habende.

Datum feria tertia proxima post festum beatorum Petri et Pauli apostolorum, anno domini M° CCC⁰ LXX⁰ quarto.

Noi, capitlul bisericii Transilvaniei, dăm de știre, prin cuprinsul <scrisorii> de față, tuturor căroră se cuvine că Marc, fiul lui Petru de Sănmartin, din comitatul de Târnava, înfățișându-se însuși înaintea noastră, ne-a spus și ne-a mărturisit prin viu grai că el a dat și a dăruit fiicelor sale Elena și Dorothea partea sa de moșie aflată în moșia numită Coroiu, dobândită cu plată de el, și le-o dă și le-o dăruiește, înaintea noastră, spre a o stăpâni și spre a o avea pe veci, cu toate folosințele ei, <precum> și a patra parte din partea sa de moșie, aflătoare în sus-zisa moșie Sănmartin, adică de la curtea sa, în care locuiesc acum, înspre apus, împreună cu o curte, aproape de râul Târnava Mică, <parte dată> în temeiul pătrimii fiicei ce li se cuvine acestor fete ale lui, potrivit dreptului naturii și obiceiului țării, în toate părțile sale de moșie; iar trei părți din partea sa de moșie avută în zisa moșie

Sânmartin, le-a dat-o, de asemenea, pomenitelor Elena și Dorothea, fiicele sale, în schimbul zestre și darurilor de nuntă ale nobilei doamne Margareta, mama sus-numitelor sale fiice, deja răposată, și, de asemenea, în schimbul a cincizeci de mărci, pe care el le-a plătit drept preț al sângelui, din lucrurile de zestre ale zisei doamne Margareta, aduse cu sine la vremea măritişului <ei>³, și le dă și le trece, înaintea noastră, spre a le ține și spre a le avea pe veci, spunând totuși astfel că, dacă el, prin milostivirea lui Dumnezeu ar mai avea băieți și fete, atunci sus-numitele părți de moșie trebuie să fie împărțite între acei <fii> sau acele <fiice> și sus-numitele sale fete, urmând dreptul naturii și obiceiul țării. Iar dacă pomenitele sale fiice ar muri fără mângâierea moștenitorilor, și el ar dispărea prin moarte, fără să fi fost fericit cu mai mulți copii sau moștenitori, atunci sus arătatele părți de moșie să rămână lui Ioan, fiul lui Dumitru, și al surorii sale, spre a o stăpâni și spre a o avea pe veci. Dar, dacă acest Ioan, fiul lui Dumitru, ar fi întâmpinat de moarte lipsit de mângâierea moștenitorilor, atunci sus-zisele părți de moșie să ajungă, prin acest fapt, să fie stăpânite, ținute și avute de pomenita biserică a noastră și, prin ea, de capitlul acesteia, pentru mântuirea sufletului său și al părinților săi.

Dat în marțea de după sărbătoarea fericitorilor apostoli Petru și Pavel, în anul Domnului o mie trei sute șaptezeci și patru.

Arh. Naț. Magh., Dl. 30 713. Fotocopie la Inst. de Ist. Cluj-Napoca/1374.

Orig., perg., cu urme de pecete aplicată pe verso.

² Astfel în original.

³ *Tempore traduccionis sue*: traducerea s-a făcut pornind de la sensul verbului *traduco*, -ere: a lua o femeie de soție (v. Du Cange, *Glossarium* ..., Bartal, *Glossarium* ...).

Lodovicus, dei gratia rex Hungarie, Polonie, Dalmatie etc.

Fidelis noster dilecte! Noveritis quod de terra Transalpina a Laykone voyuoda fugientes ad nos venerunt quidam Volachi, videlicet Stoykan, filius Dragmerii, filii Voyna de Laysta, Danchul, germanus condam comitis Neeg, Woyk, filius Raduzlu, et Selibor, familiaris specialis Layconis voyuode, et sunt modo hic in Zolio, quos adhuc ad conspectum nostrum venire non permisimus; unde requirimus vestram fidelitatem vobis committentes, quatenus expeditis nostris negotiis, vobis notis, statim ad nos cum paucis veniatis, quantocius venire potestis, informaturi nos de eo, quid eis respondeamus, aut si eos reținere debeamus, vel si Layk voyuoda nobis improperebit, quomodo nos in hac parte expediamus, aut quid eis dare debeamus; nam mulți rumores ex parte Laykonis voyuode et Turkorum, quos dicunt esse confederatos, nobis proferuntur. Assertur etiam quod Layk voyuoda esset in Nykapol constitutus. De quibus omnibus premissis studeatis certitudinaliter experiri, et vestrum ad nos accessum continuatis gressibus accelerare, relinquendo alia negotia nostra fratribus vestris. Preterea, scire vos facimus quod nos de quadam nobili domina, annosa, cognata vestra,

quam in domo nostra habere vellemus, vobis mentionem teceramus; unde significetis nobis, si ipsa domina vult stare in domo nostra, nam post ipsam currum pendentem transmittere volumus, dummodo sciamus quo ipsum currum destinare.

Datum in Zolio, in octavo festi beatorum Petri et Pauli apostolorum.

<Pe verso:> Fideli nostro dilecto, magistro Benedicto, filio Pauli, filii Heem, condam bano, comiți Temesiensi¹.

Ludovic, din mila lui Dumnezeu regele Ungariei, Poloniei, Dalmației etc.

Iubitul nostru credincios! Aflați că au venit la noi, fugind din Țara Românească, de la voievodul Vlaicu, niște români, anume Stoican, fiul lui Dragomir, fiul lui Voina de Loviște, Danciu, fratele fostului comite Neagu, Voicu, fiul lui Radoslav, și Selibor, omul de aproape al voievodului Vlaicu, și se află chiar acum în Zvolen, dar nu le-am îngăduit să se înfățișeze înaintea noastră. De aceea, cerem Credinței voastre și vă poruncim ca, isprăvind voi treburile noastre știute de voi, să veniți îndată la noi cu puțini <însoțitori>, cât de repede puteți să veniți, ca să ne lămuriti ce trebuie să le răspundem aceluia, sau dacă trebuie să-i oprim; sau, dacă voievodul Vlaicu ne va învinui, cum să ne descurcăm în această privință sau ce ar trebui să le dăm lor. Căci ni se povestesc multe zvonuri despre voievodul Vlaicu și despre turci, care se spune că sunt aliați. Se spune chiar că voievodul Vlaicu s-a așezat la Nicopole. Despre toate cele de mai sus să vă dați osteneala să aflați adevărul și să grăbiți venirea voastră la noi, printr-o călătorie neîntreruptă, lăsând celelalte treburile ale noastre fraților voștri. Afară de aceasta, vă facem cunoscut că noi vă pomenisem despre o nobilă doamnă, încărcată de ani, ruda voastră, pe care am dori să o avem în casa noastră. De aceea, să ne înștiințați dacă acea doamnă vrea să stea în casa noastră, căci vrem să trimitem după ea o lectică numai să știm unde să trimitem acea lectică.

Dat la Zvolen, în a opta zi după sărbătoarea fraților apostoli Petru și Pavel.

<Pe verso:> Iubitului nostru credincios, magistrului Benedict, fiul lui Pavel, fiul lui Heem, fost ban, <acum> comite de Timiș.

Arh. Naț. Magh., Dl. 47 883.

Orig., hârtie, cu urme ale pecetii secrete de culoare roșie.

EDIȚII: *Századok*, 1900, p. 614-615; 1983, p. 974; DRH-D, I, p. 107-108.

REGESTE: *Documenta Valachorum*, p. 251, nr. 207.

¹ După ediția din DRH-D, I, p. 107-108.

Capitulul bisericii de Oradea *{Waradiensis}* raportează lui Emeric, palatinul Ungariei și judele cumanilor, că a trimis ca om de măturie pe Mihail, preot în corul bisericii și preotul (*rectorem*) altarului sfintei Dorotea din biserica de Oradea, la cercetarea plângerii lui Dominic, fiul lui Ioan de Warada, (comitatul Szabolcs), potrivit căreia, niște iobagi ai lui Pavel, Ioan și Ștefan, ziși Hormos de Warada, au jefuit pe un iobag al său, <Mihail>, constatând temeinicia plângerii.

333

1374 iulie 13 (*infesto sande Margarete virginis et martyris*), <Oradea>

Capitulul bisericii de Oradea (*Waradiensis*) raportează lui Ludovic I, regele Ungariei, despre o ascultare de martori, privind stăpânirea moșiei Bodon din comitatul Szabolcs, oameni de mărturie ai capitolului fiind: Pavel, preot în corul bisericii de Oradea și preot (*rectorem*) al altarului sfântului Salvator din aceeași biserică, precum și Mihail, preot în corul bisericii și slujitor (*ministerium*) al altarului sfintei Dorotea.

Arh. Naț. Magh., Dl. 77 583. Xerocopie la Inst. de Ist. Cluj-Napoca/1374.
Orig., hârtie, cu pecete de închidere aplicată pe verso.
EDIȚII: *Zichy*, III, p. 564-567.

334

1374 iulie 22, Lipche

Ludouicus, dei gratia rex Hungarie, Polonie, Dalmatie etc, fidelibus suiș, conventui de Lelesz, salutem et gratiam.

Dicit nobis Balk, filius Zolon, Olachus de Nyres, quod ipsa possessio sua Nyres vocata in comitatu Maramorusiensi apud suas manus habita legitima reambulatione, metarum erectione plurimum indigeret. Quare fidelitățî vestre mandamus, quatenus vestrum mittatis hominem pro testimonio fidedignum, quo presente, Johannes, filius Ige de Gorzohaza, vel Dragus, filius Gyule, aut Dragmer, frater eiusdem de Maramorus, sive Ladamerius de Cryuahaza an Kende de Veresmarth, aliis absentibus, homo noster, ad faciem diete possessionis Nyres, universis vicinis et commetaneis suiș legitime convocatis et presentibus, accedendo, reambulet ipsam per suas veras metas et antiquas, novas secus veteres in locis necessariis erigendo, reambulatamque, et ab aliorum iuribus segregatam statuatur eidem Balk eo iure, quo ad ipsum dinoscitur pertinere perpetuo possidendam si non fuerit contradictum. Contradictores vero, si qui fuerint, evocet contra eundem in nostram presentiam ad terminum competentem. Et post hec, totius facti seriem nobis fideliter rescribatis.

Datum in Lypche, in festo beate Magdalene, anno domini M° CCC° LXX^{mo} quarto.

<Pe verso:> Fidelibus suiș conventui de Lelesz.

Ludovic, din mila lui Dumnezeu regele Ungariei, Poloniei, Dalmației etc, credincioșilor săi din conventui de Lelez, sănătate și milostivire.

Ne spune nouă Bale de Nyres, fiul lui Zolon Românul, că pomenita sa moșie numită Nyres, avută în stăpânirea sa în comitatul Maramureș, are mare nevoie de o legiuită hotărnicire <și> ridicare a semnelor de hotar.

Drept aceea, poruncim Credenței voastre să trimiteți spre mărturie omul vostru vrednic de crezare, în fața căruia omul nostru, Ioan, fiul lui Iuga de Gorzohaza, sau Dragoș, fiul lui Giula, ori Dragomir de Maramureș, fratele lui, sau Lodomer de Krivahaza ori, în lipsa acestora, Cădea de Virismort, mergând la zisa moșieNyres, după ce vor fi chemați în chip legiuit toți vecinii și megieșii ei și fiind aceștia de față, să hotărânicească pomenita <moșie> după adevăratele și vechile ei semne de hotar, ridicând altele noi lângă cele vechi, în locurile unde este nevoie, și odată hotărânică și despărțită de drepturile altora, s-o treacă în stăpânire acestui Bale, cu acel drept cu care se știe că ține de el, ca s-o stăpânească pe veci, dacă nu va fi vreo împotrivire. Iar dacă ar fi unii împotriviți, să-i cheme <ca să stea> față cu acela înaintea noastră, la un soroc potrivit și după aceea să ne dați seama în scris, întocmai, despre desfășurarea întregii pricini.

Dat la Lypche, la sărbătoarea fericitei fecioare Magdalena, în anul Domnului o mie trei sute șaptezeci și patru.

Arh. de Stat. Bratislava. Arh. conventului din Lelez, Metale Comitatus Maramaros, nr. 33.

Orig., hârtie, cu pecete de închidere aplicată pe verso.

EDIȚII: MifeWyj.p. 71.

REGEȘTE: *Documenta Valachorum*, p. 251-252, nr. 208.

335

1374 august 4, Alba Iulia

Nos, magister Johannes, archidiaconus de Kykulieu, venerabilis in Christo patris, domini Demetrii, dei et apostolice sedis gracia episcopi Transsiluani vicarius in spiritualibus generalis, damus pro memoria, quod causam, quam Johannes, filius Petri et Daudid, frater eiusdem ac Emericus, filius Petri de Bugath, pro quibus idem Johannes cum legitimis litteris nostris¹ comparuit, contra Stephanum, Paulum, filios quondam Nicolai, dicti Vos, de Zenthegyd, Leukus, filium Ladislai, similiter dicti Vos, Ladislaum, filium Desew, Was² dicti, Ladislaum. Andrean et Nicolaum, filios Petri Rufi de Chege, pro quibus Johannes, filius Mathe² cum procuratoriis litteris conventus de Clusmonustra astitit, in octavis festi beati Jacobi apostoli movere habeant coram nobis¹ de parciū voluntate ad octavas festi beati Michaelis archangeli proxime nune venturas duximus prorogandam.

Datum Albe, quarto die termini predicti, anno domini M° CCC° LXX° quarto.

<Pe verso, de aceeași mână:> Pro Stephano et Paulo, filiis quondam Nicolai, dicti Vos, de Sancto Egidio, ac aliis nobilibus intrascriptis, contra Johannem, filium Petri ac Daudid, fratrem eiusdem, et Emericum, filium Petri de Bugach², ad octavas festi beati Michaelis archangeli, prorogatoria.

Noi, magistrul Ioan, arhidiaconul de Târnava, vicar general în cele duhovnicești al venerabilului întru Christos părinte, domnul Dumitru, din mila lui Dumnezeu și a scaunului apostolic, episcopul Transilvaniei, dăm de știre că, din voința părților, am hotărât să amânăm, pe octavele sărbătorii fericitului arhanghel Mihail, care vor urma în curând, pricina pe care aveau s-o pornească la octavele sărbătorii fericitului apostol Iacob⁴, în fața noastră, Ioan, fiul lui Petru și David,

fratele său, precum și Emeric, fiul lui Petru de Băgaciu, pentru care⁵ s-a înfățișat același Ioan, cu legiuita noastră scrisoare <de îputernicire>, împotriva lui Ștefan <și> Pavel, fiii răposatului Nicolae, zis Wos⁶, de Sântejude, Leukus, fiul lui Ladislau, zis, de asemenea, Wos, Ladislau, fiul lui Desideriu, zis Wos, Ladislau, Andrei și Nicolae, fiii lui Petru cel Roșu de Țaga, pentru care⁷ s-a înfățișat Ioan, fiul lui Matei, cu scrisoarea de îputernicire a conventului din Cluj-Mănăștur.

Dat la Alba, în a patra zi a sorocului sus-zis, în anul Domnului o mie trei sute șaptezeci și patru.

<Pe verso, de aceeași mână:> Scrisoare de amânare pe octavele sărbătorii fericitului arhanghel Mihail, pentru Ștefan și Pavel, fiii răposatului Nicolae, zis Wos, de Sântejude și pentru ceilalți nobili arătați în scrisoare, împotriva lui Ioan, fiul lui Petru și al lui David, fratele acestuia, precum și a lui Emeric, fiul lui Petru de Băgaciu.

Arh. Naț. Rom., D. J. Cluj, Doc. medievale, Arh. fam. Wass, nr. 95. Fotocopie la Inst. de Ist. Cluj-Napoca/1374.

Orig., hârtie, cu pecete ovală aplicată pe verso.

¹ Scris deasupra rândului de aceeași mână.

² Astfel în orig.

³ 6 octombrie.

⁴ 1 august

⁵ Pentru David și Emeric.

⁶ Fierul.

⁷ Pentru Ștefan și ceilalți pârâți.

Nos, magister Nicolaus, filius Pauli, castellanus de Haram et vicecomes comitatus de Krassow ac iudices nobilium de eodem, damus <pro memoria> quod, cum Johannes de Chorto, Andream, filium Stephani, filii Dominicy de Gyuluez, duxit presenciam et in propria² eiusdem Andree, filii Stephani, protestando curavit significare per modum inquisitionis talimodo quod, ava sua eiusdem Andree, seu matrem patris sui, videlicet Stephani, Clara et Katherina similiter, sorores eiusdem Stephani, patris sui, in propria potencia et ausu temeritate omnes fructus et terras arabiles, iugera campestria de sua porcione ipsum prohibuissent ab utilitatibus porcioneis eiusdem. Igitur, ad maiorem certitudinis a nobis sibi dări hominem nostrum postulavit.

Nos, vero, Georgium Parvum de Dubia, filium Ladislai, ad premissa duximus dirigendum, qui demum ad nos reversus, nobis dixit quod a vicinos³ et commetaneis eiusdem Andree, filii Stephani suo modo, ut premittitur, facta fuisse pure scivisset.

Datum in Haram, feria quinta proxima ante festum beati Stephani regis et confessoris, anno domini M° CCC^{m0} LXXX^{mo} quarto.

<Pe verso, de aceeași mână> Pro Andrea, filio Stephani de Gyuluez, contra avam suam, matrem patris sui, Claram et Katherinam, sorores⁴ patris sui, super ocupacionem⁵ terram⁶ suam⁶ et iugera⁶, inquisitoria.

Noi, magistrul Nicolae, fiul lui Pavel, castelan de Haram și vicecomite al comitatului Caras, și juzii nobililor din acel loc, dăm <de știre> că, întrucât Ioan de Ciorda l-a înfățișat pe Andrei, fiul lui Ștefan, fiul lui Dominic de Giulvăz, în fața <noastră> și, făcând întâmpinare chiar în <numele> lui Andrei, fiul lui Ștefan, s-a îngrijit să ne aducă la cunoștință în chip de cercetare, acestea: că bunica sa, <adică>⁷ a acestui Andrei, sau mama tatălui lui, adică a lui Ștefan, <precum și> Clara și Caterina, surorile acestui Ștefan, tatăl lui, cu de la sine putere și cutezătoare îndrăzneală, <au pus stăpânire> pe toate roadele și pământurile de arătură și pe jugărele de fânie de pe partea lui și l-au oprit de la folosințele părții sale. De aceea, spre o mai bună dovedire, ne-a cerut nouă să-i dăm omul nostru.

Iar noi am hotărât să trimitem pe Gheorghe cel Mic de Dubia, fiul lui Ladislau, spre <aducerea la îndeplinire> a celor de mai sus. Acesta, întorcându-se apoi la noi, ne-a spus că a aflat limpede, de la vecinii și megieșii acelui Andrei, fiul lui Ștefan, că lucrurile s-au petrecut în felul cum se spune mai sus⁹.

Dat la Haram, în joia dinaintea sărbătorii fericitului rege și mărturisitor Ștefan, în anul Domnului o mie trei sute șaptezeci și patru.

<Pe verso, de aceeași mână:> Scrisoare de cercetare pentru Andrei, fiul lui Ștefan de Giulvăz, împotriva bunicii sale, mama tatălui său, <și> a surorilor tatălui său, Clara și Caterina, cu privire la cotopirea pământurilor sale și a jugărelor.

Arh. Naț. Magh., Dl. 52 227.

Orig., hârtie, cu fragmentele a trei peceti de închidere, aplicate pe verso.

EDIȚII: Pesty, *Krasso*, III, p. 126.

REGESTE: *Kállay*, p. 169. nr. 1717.

¹ în original lipsește, intercalat după sens.

² Se subînțelege: *presencia*, în sens de *nume* sau chiar *prezență*.

³ Corect: *vicinis*.

⁴ Cuvânt repetat.

⁵ Corect: *ocupacione*.

⁶ Corect: *terrarum suarum et iugerorum*.

⁷ *Ava sua eiusdem Andree*. Această repetare destul de contradictorie a atributelor *sua* și *eiusdem* se explică, dacă se ține seama că reclamantul vorbește prin gura reprezentantului său și că *sua* arată relația sa față de bunică într-o formă directă, iar *eiusdem* în formă indirectă.

⁸ A lui Andrei.

⁹ Traducere nesigură, în unele locuri, din cauza textului redactat cu greșeli evidente.

337 1374 august 19 (*decimo nono die termini prenotati: ab octavis festi beati Iacobi apostoli*), Vișegrad

Cornilele Iacob de Zips (*Scepus*), judele curții regale, adevărește că Ioan, fiul iui Dominic de Checher, nu s-a înfățișat la judecată, în pricina pe care o avea cu Dominic, fiul lui Ioan de Kisvârda (*Warada*). Cu acest prilej, este amintită scrisoarea de răspuns (*litterarum ... rescripcionaliwri*) a capitlului din Oradea (*Waradiensis*).

Arh. Naț. Magh., Dl. 77 590. Xerocopie la Inst. de Ist. Cluj-Napoca/1374.

Orig., hârtie, cu pecete de închidere aplicată pe verso.

EDIȚII: *Zichy*, III, p. 575.

338 1374 august 19 *{sabbato proximo post festum Assumpcionis beate Mărie virginis), <Oradea>*

Capitulul bisericii de Oradea raportează lui Ludovic I, regele Ungariei, ca urmare a poruncii regelui din 29 iunie (nr. 328), că a trimis, împreună cu Ștefan, fiul lui Pavel de Tărian *{Teryeri)*, omul regelui, pe Petru, preot din corul bisericii din Oradea, pentru a-i pune pe Petru, fiul lui Alexandru, și pe Ladislau, fiul său, în stăpânirea părților lor de moșie din moșia Drighiu (*Detrich*). Împotriva acestei puneri în stăpânire s-au ridicat însă Nicolae, fiul lui Ioan, fiul lui Andrei, în numele celor trei fiice ale lui Ladislau, fiul lui Gal, și a soților lor, Ioan de Sălățiș (*Sylagzeg*), Ioan, fiul lui Petru de Panyala și Ladislau, fiul lui Dominic de Sudurău (*Zudard*). Ca urmare, părțile sunt chemate pentru a sta față în față înaintea regelui pe data de 15 septembrie (*octavis festi Nativitatis beate Mărie virginis proxime venturas*).

Arh. Naț. Magh., Dl. 52 229. Xerocopie la Inst. de Ist. Cluj-Napoca/1374.

Orig., hârtie.

REGESTE: *Kállay*, II, p. 169.

339 1374 august 20 *{infesto sancti regis Stephani), <Oradea>*

Capitulul bisericii de Oradea adeverește că Ștefan, fiul lui Petru de *Konak* și Ladislau, fiul său, înfățișându-se în numele lor și în numele lui Ștefan, fiul aceluiași Ladislau, au mărturisit că au vândut, pentru suma de 2 500 de florini de aur, nobililor Ubul și Mihail, fiii lui Ladislau de Kallo, moșia lor Zalka, din comitatul Bereg (*Beregh*), situată lângă râul Tisa (*Ticie*), în care se află o biserică din piatră cu hramul Tuturor Sfinților, jumătate din moșia Nogmuse, tot în comitatul Bereg, în care se află o biserică din piatră cu hramul sfântului Ioan Botezătorul, și jumătate din moșia Gempse, din comitatul Szabolcs (*Zaboch*), în care se află ridicată o capelă din lemn, cu hramul sfântului apostol Bartolomeu.

Arh. Naț. Magh., Dl. 52 723. Xerocopie la Inst. de Ist. Cluj-Napoca/1374.

Transumpt în actul capituliului din Oradea, din 29 martie 1391.

EDIȚII: *Károlyi*, I, p. 346-348. Documentul editat în acest volum este tot un transumpt, dar într-un act al capituliului din Oradea, din 4 octombrie 1374, la rândul lui, transumpt într-un act al regelui Ferdinand I, din anul 1549. Ediția din *Károlyi* prezintă deosebiri în grafia toponimelor și a numelor proprii, de ex.: *Ghemse*, *Zabowch*, *Wbol* sau *Vbwi*.

REGESTE: *Kállay*, II, p. 170, nr. 1720. Este regestul transumptului, din actul capituliului din Oradea din 29 martie 1391; documentul cadru apare cu data greșită: 30 martie 1391.

340 1374 august 20 *{infesto sancti regis Stephani), <Oradea>*

Capitulul bisericii de Oradea adeverește înțelegerea dintre Ioan, fiul lui Gyula, Ștefan de Konak și Ladislau, fiul său, pe de o parte, și Ubul și Mihail, fiii lui Ladislau de Kallo, pe de altă parte, privind opreliștea de înstrăinare a unor părți din

moșiile Zalka, Nogmusee (comitatul Bereg) și Gemse (comitatul Szabolcs), vândute de sus-numiții nobili de Konak, nobililor de Kallo¹.

Arh. Naț. Magh., Dl. 96 458. Xerocopie la Inst. de Ist. Cluj-Napoca /1374.

¹ Vezi documentul anterior, din 20 august 1374 <Oradea>, nr. 339.

341

1374 august 29, Supiacul de Tinca

Dominicus, miseracione divina, episcopus ecclesie Waradiensis, tenore presencium significamus quibus expedit universis quod, cum inter Nicolaum woyuodam, filium Wlkani¹ de villa Kerestienfalva ex una, et Michaellem, filium Petri de eadem, parte ex altera, super divisione woyuodatus villarum nostrarum infrascriptarum discordia et litis materia in tantum exorta fuerat, quod eciam iidem occasione eiusdem divisionis in nostri presenciam devenissent. Nos, igitur, volentes eos et eorum posteros, perpetuis temporibus, pacis tranquillitate confoveri², sedatā primo³, de eorum medio, tota lite et discordia, talem divisionem inter eos de voluntate eorundem duximus ordinandam: videlicet, quod woyuodatus⁴ cum officiolatu seu iudicatu ac iudiciis et honore consuetis viile nostre olachalis, Bonafalva diete, cessit Nicolao woyuode⁵, filio Wlkani¹ predicto; item woyuodatus⁶ cum officiolatu seu iudicatu ac iudiciis viile Thoplichia consuetis cessit Michaeli, filio Petri predicto; preterea woyuodatus⁶ viile nostre Kerestienfalva predictae et molendinum in eadem super fluvium Hydus decurrens, cum omnibus suis obvencionibus et utilitatibus suis eisdem Nicolao et Michaeli communiter remaneant; omnia autem iudicia in dictis tribus villis quilibet eorum in sua villa solus et in ipsa Kerestienfalva ambo, simul consedendo iudicent et iuridice discutiant⁷, iusta et licita birsagia pro se recipientes retineant; eiusdem autem viile Kerestienfalva iudicia et alios proventus, que ipsos ratione eorum officii contingunt, communiter et divisim ipsi et eorum successores percipiant, salvis iuribus et proventibus earundem villarum nobis et ecclesie nostre ac nostris successoribus pro nobis plene per omnia reservatis. Volumus insuper, ut si iidem aliquos extraneos⁸ sub certis et licitis pactis in dictas possessiones nostras adducerent, illos⁹ nulli successorum nostrorum impedire presumant ultra debitum convencionis eorum. Nec eciam hoc pretermittimus quod iidem Nicolaus et Michael woyuode nobis, ecclesie et successoribus nostris ratione woyuodatus⁶ et officiolatus villarum predictarum servire debitis serviciis perpetuis temporibus teneatur¹⁰.

Datum in Zeplak, in festo decollacionis sancti Johannis baptiste, anno domini

Dominic, din îndurare dumnezeiască, episcopul bisericii de Oradea, prin cuprinsul celor de față, dăm de știre tuturor căroră se cuvine că, întrucât între voievodul Nicolae, fiul lui Vâlcă din satul Kerestienfalva, pe de o parte, și, pe de ilă parte, Mihail, fiul lui Petru, tot de <Kerestienfalva>, s-a iscat atăta neînțelegere și pricină de judecată, cu privire la împărțeala voievodatului satelor noastre mai jos pomenite, aceștia au venit chiar înaintea noastră cu prilejul acelei împărțeli. Așadar,

noi, voind să-i ocrotim pe ei și pe urmașii lor cu liniștea păcii veșnice, stingând mai întâi din mijlocul lor orice pricină și vrajbă, am poruncit, cu voia lor, să se facă între ei următoarea împărțeață: anume, voievodatul, cu slujba sau dregătoria de jude, precum și cu obișnuitele gloabe, și venitul satului nostru românesc, numit Bonafalva, i-a căzut sus-pomenitului voievod Nicolae, fiul lui Vâlcân; de asemenea, voievodatul cu slujba sau dregătoria de jude și cu obișnuitele gloabe ale satului Thoplichia i-a căzut sus-zisului Mihail, fiul lui Petru; pe lângă acestea, voievodatul sus-pomenitului nostru sat Kerestienfalva și moara de pe râul Hodișel, ce curge pe acolo, împreună cu toate veniturile întâmplătoare și cu foloasele lor, să rămână numiților Nicolae și Mihail împreună. Iar toate judecățile din cele trei sate să le judece singur fiecare din ei, în satul său, iar în acel <sat> Kerestienfalva amândoi împreună să le judece și să le discute judecătorește, ținându-și pentru ei dreptele și cuvenitele gloabe. Iar gloabele și celelalte venituri ale aceluia sat Kerestienfalva, care li se cuvin lor, în temeiul slujbei lor, împreună și în parte, să le strângă ei și urmașii lor, fără atingerea drepturilor și veniturilor din acele sate, păstrate în întregime și întru totul pe seama noastră, a bisericii noastre și a urmașilor noștri.

Mai voim ca, dacă ei ar aduce unii <oameni> străini pe zisele noastre moșii, în temeiul unor învoieli hotărâte și îngăduite, nici unul din urmașii noștri să nu cuteze să-i împiedice pe aceia <cerându-le> peste învoiala făcută.

Nu trecem cu vederea nici chiar aceasta, ca acei voievozi, Nicolae și Mihail, să fie datori să ne închine întotdeauna, nouă, bisericii și urmașilor noștri serviciile cuvenite pentru voievodatul și slujba sus-ziselor sate.

Dat în Suplac, la sărbătoarea Tăierii capului sfântului Ioan Botezătorul, în anul Domnului o mie trei sute șaptezeci și patru.

Arh. Naț. Rom., D. J. Bihor. Fond Episcopia romano-catolică Oradea. Acte juridice, I A/19.

Orig., perg., cu urmele peceții ogivale (8 + 5 cm) de închidere a episcopului Dominic.

Sub text, postscriptul de consimțire al lui Ladislau, episcop de Oradea, din 25 ianuarie 1378, cu urmele peceții sale inelare, de ceară roșie.

EDIȚII: Bunyitay, *Biharmegye* ..., p. 7-8; *Documenta Valachorum*, p. 531-532 <cu omisiuni>; *Crestomație* ..., II, p. 268-269; *Crisia*, XVII, p. 246.

¹ în *Crisia*: *Volkani*.

² *Corecf.confovere*.

³ în *Crisia*: *prima*.

⁴ în *Crisia*: *voyvodatus*.

⁵ în *Crisia*: *voyvodae*.

⁶ în *Crisia*: *voyvodatus*.

⁷ în *Crisia*: *disentiant*.

⁸ în *Crisia*: *extraneas*.

⁹ în *Crisia*: *Mas*.

¹⁰ Corect: *teneantur*.

Nos, magister Nicolaus, castellanus de Haram et vicecomes comitatus de Krassow, ac iudices nobilium de eodem, damus pro memoria quod Andreas, filius

Stephani Rufi, filii Dominicy de Gyuluez, personaliter ad nostram accedendo presenciam, nobis dixit protestando talimodo, quod domina ava sua¹, relicta Dominicy, unacum filiabus suis, de domo et sessione patris sui, unacum sua matre, de predicta possessione et de predicta curia sua extra pepulissent omnes terras ad partem suam pertinentes et nune iure sibi provenientiem², videlicet terras arabiles, iugera et alia utilia occupassent et occupando uterentur. Igitur, a nobis, sibi dări nostrum hominem petens, coram quo de predictabus³ dominabus nostro ore ius eiusdem Andree, filii Stephani repeteret. Nos vero, comitem Jacobum, filium Jacobi de Bugrud⁴, unum ex iudicibus nobilium, transmisimus, qui, demum ad nos reversus, nobis dixit quod feria sexta post festum Assumpcionis virginis gloriose ad predictorum⁵ dominarum⁵ accessisset et nostro⁶ ore iura⁶ eiusdem⁶ Andree⁶ repetivisset, anotate⁷ domine eundem comitem Jacobum verbis illicitis et in obropus⁸ inhonestasset⁹ et super nostris municionibus¹⁰ in nullis aquiescere voluissent; qui quidem Andreas a nobis pro testimonio sibi dări < .... >¹¹ postulavit, litteras presentes vero eidem concessimus mediante suadente¹².

Datum in Haram, feria quinta <post>¹³ festum decollacionis beati Johannis baptiste, anno domini M° CCC^{mo} LXX^{mo} quarto.

<Pe verso, de aceeași mână:> Pro Andrea, filio Stephani Rufi de Gyuluez, contra avam, videlicet matrem Stephani, patris sui, et sororibus eiusdem, super ocupacione¹⁴ porcionis sue, protestatoria et inquisitoria.

Noi, magistrul Nicolae, fiul lui Pavel, castelan de Haram și vicecomite al comitatului Caras, și juzii nobililor din acel loc, dăm de știre că Andrei, fiul lui Ștefan cel Roșu, fiul lui Dominic de Giulvăz, înfățișându-se însuși înaintea noastră, a făcut întâmpinare, declarând că doamna, bunica sa, văduva lui Dominic, împreună cu cele două fiice ale ei l-au alungat din casa și de pe sesia tatălui său, <izgonindu-l> împreună cu mama sa de pe moșia și din curtea sa și au pus stăpânire pe toate pământurile ce țin de partea lui și care i se cuvin acum după lege, adică pământuri de arătură, iugăre și alte folosințe și, ținându-le în stăpânire, le folosesc. Așadar, a cerut să-i dăm omul nostru, în fața căruia să ceară înapoi, prin glasul nostru, de la sus-numitele doamne, dreptul aceluia Andrei, fiul lui Ștefan.

Iar noi am trimis pe cornițele Iacob, fiul lui Iacob de Bugrud, unul din juzii nobililor, care, întorcându-se la noi, ne-a spus că, în vinerea de după sărbătoarea Adormirii slăvitei fecioare¹⁵, s-a dus la numitele doamne și, prin glasul nostru, a cerut înapoi drepturile aceluia Andrei. <Dar> sus-pomenitele doamne l-au batjocorit cu vorbe de ocară neîngăduite pe acest comite Iacob și n-au voit să țină seama de sfaturile noastre, iar acest Andrei a cerut să-i dăm spre mărturie ... Iar <noi> i-am dat scrisoarea de față, după cum cere <legea>.

Dat la Haram, în joia de după sărbătoarea Tăierii capului fericitului Ioan Botezătorul, în anul Domnului o mie trei sute șaptezeci și patru.

<Pe verso, de aceeași mână:> Scrisoare de întâmpinare și cercetare pentru Andrei, fiul lui Ștefan cel Roșu de Giulvăz, împotriva bunicii sale, adică mama lui Ștefan, tatăl lui, și a surorilor lui, cu privire la cotopirea părții sale de moșie.

Orig., hârtie, în stare deteriorată, cu fragmentele a trei peceti de închidere, aplicate în document pe verso.

EDIȚII: Pesty, *Krasso*, III, p. 126-127.

REGEȘTE: *Kállay*, II, p. 170, nr. 1721.

¹ Cuvântul *sua* lipsește în Pesty, *Krasso*.

² Corect: *provenientes*.

³ Corect: *predictis*.

⁴ în Pesty, *Krasso*: forma *Buglud*.

⁵ Corect: *predictas dominas*.

⁶ în Pesty, *Krasso* greșit: *modo ore una eundem Andream*.

⁷ Astfel în orig.

⁸ Probabil formă coruptă a cuvântului *opprobrium*.

⁹ Corect: *inhonestassent*.

¹⁰ Corect: *monicionibus*.

¹¹ în orig., rupt cea 2 cm.

¹² Se subînțelege: *iusticia*.

¹³ în orig., rupt, intercalat după sens, cf. actul din 17 august 1374, nr. 336.

¹⁴ Astfel în orig.

¹⁵ 18 august 1374.

343   1374   septembrie   <6-1   1>,   Pont-de-Sorgue

Dilecto filio Gregorio Nicolai, canonico Transiluanensi, salutem etc. . . .

Dudum siquidem intendentes de canonicatu et prebenda ecclesie Transiluanensis, quos quondam Stephanus Johannis de Lyppa, ipsius ecclesie canonicus tune temporis obtinebat, cum illos vacare contingent, per apostolice sedis providenciam ordinari canonicatum et prebendam predictos, dum adhuc idem Stephanus ageret in humanis, videlicet octavo Idus Maii proxime preteriti collacioni et disposicioni nostre duximus ea vice specialiter reservandos, decernentes extunc irritum et inane, si secus super his ... etc. usque. Cum itaque postmodum canonicatus et prebenda predicti per obitum ipsius Stephani, qui nuper eundo Parisios extra Romanam curiam diem clausit extremum, vocaverit ... etc. eosdem canonicatum et prebendam sic vacantes cum plenitudine iuris canonici ac omnibus iuribus et pertinenciis suis apostolica tibi auctoritate conferimus ... etc, quod nuper tibi de canonicatu et prebenda ecclesie Zagrabiensis tune certo modo vacantis per nostras certi tenoris litteras graciose duximus providendum. Volumus autem, quod, quamprimum vigore presencium dictorum canonicatus et prebende ecclesie Transiluanensis fueris possessionem pacificam assecutus, predictae litere, ad quarum executionem nondum, ut asseris, est processum, et processus habiti per easdem et quecumque inde secuta, prout ad id te sponte eciam obtulisti, sint cassa et irrita ac nullius roboris vel momenti ....

Datum apud Pontemsorgie, Auinienensis diocesis, <VIII-III> Idus Septembris, anno quarto.

Iubitului fiu Grigore al lui Nicolae, canonic de Transilvania, mântuire etc. ....

întrucât, încă de mai înainte ne-am pus în gând ca, în ceea ce privește rânduirea canonicatului și a prebendei bisericii Transilvaniei, pe care, în acea

vreme, le ținea răposatul Ștefan, al lui Ioan de Lipova, canonic al numitei biserici, să se facă prin grija scaunului apostolic, atunci când ele vor rămâne vacante, am hotărât din vremea când numitul Ștefan era printre cei vii, și anume în a opta zi înainte de idele lui mai, de curând trecute" ca, de data aceasta în chip osebuit, dreptul de danie și hotărâre în acel canonicat și prebendă să fie păstrat pe seama noastră, socotind de pe atunci drept fără putere și deșartă orice măsură potrivnică ce s-ar lua cumva în această privință ... Deoarece, așadar, după aceea, canonicatul și prebendă sus-numite au rămas vacante prin moartea zisului Ștefan, care, nu de mult, mergând la Paris, și-a dat obștescul sfârșit în afara curții romane ..., îți hărăzim ție, în temeiul autorității apostolice și cu plinătatea dreptului canonic, acel canonicat și prebendă rămase astfel vacante, împreună cu toate drepturile lor și cu cele ce țin de ele .... Fiindcă de curând ne-am milostivit să te numim, prin scrisoarea noastră cu cuprinsul cuvenit, în canonicatul și prebendă bisericii de Zagreb, care erau atunci neîndoios vacante, voim ca, îndată ce, prin puterea acestei scrisori, vei dobândi pașnica stăpânire a zisului canonicat și prebendă a bisericii Transilvaniei, sus-numita scrisoare, la împlinirea căreia nu s-a purces încă - după cum spui tu - cât și lucrările prilejuite de ea și toate cele ce au urmat de acolo, să fie desființate și zadarnice, fără putere și fără nici o tărie etc. etc, așa după cum tu singur te-ai îndatorat de bună voie la aceasta.

Dat la Pont-de-Sorgue, din dieceza de Avignon, <între a opta și a unsprezecea zi> înaintea idelilor lui septembrie, în anul al patrulea.

Arh. Vat. Reg. Aven., 194, fol. 412r-v. Fotocopie la Inst. de Ist. Cluj-Napoca/1374.

Copie autentică, hârtie.

EDIȚII: *Archiv*, XXIV, p. 605-606, nr. 27a, cu omisiunea formulelor tipice de cancelarie.

¹ 8 mai.

344 <1374 septembrie 6-11, Pont-de-Sorgue>, {*apud Pontemsorgie*
< VIII-III> *Idus Septembris, anno quarto*)

Papa Grigore al XI-lea poruncește, prin scrisoare apostolică, abatelui¹ mănăstirii din Cluj-Mănăstur, din dieceza Transilvaniei, și prepozitului bisericii mici a Sfintei Măria din Oradea și decanului bisericii Sfântului Agricola din dieceza de Avignon (... *abbati monasterii de Cluswar, Transiluanensis dyocesis et preposito beate mărie minoris Waradiensis ac decano sancti Agricoli Auinunionensis* ...) ca doi sau unul dintre ei să introducă pe Grigore, fiul lui Nicolae, în stăpânirea de fapt {*in corporalempossessionem*) a canonicatului și prebendei din biserica Transilvaniei.

Dat ca mai sus². (*Datum ut supra*).

Arh. Vat. Reg. Aven., 194, fol. 412v. Fotocopie la Inst. de Ist. Cluj-Napoca/1374.

Copie autentică, hârtie.

REGESTE: *Archiv*, XXIV, p. 606, nr. 27b.

¹Orto, 1362-1382.

² Vezi doc. anterior, nr. 343.

Scrisoare de răspuns a capitlului din Oradea, către Ludovic I, regele Ungariei, în legătură cu cercetarea martorilor, în pricina ivită între nobila doamnă Clara, fiica lui Chaak de Dara, și Ioan, fiul lui Ioan de Tyussed.

Arh. Naț. Magh., Dl. 86 625. Xerocopie la Inst. de Ist. Cluj-Napoca/1375.

Mențiune în actul emis de Jacob de Zips, judele curții regești, din 28 mai 1375, nr. 407.

REGEȘTE: *hânyi*, p. 83, nr. 44 (incomplet).

Gregorius episcopus etc, carissimo in Christo filio Ludouico, regi Vngarie. illustri, salutem etc.

Rediens ad presenciam nostram dilectus filius, nobilis vir Johannes Lascari, miles Constantinopolitanus, qui dudum cum nostris litteris ad presenciam tue serenitatis accessit, nobis retulit, quod serenitatem eamdem ad contribuendum in unione inter Romanam ecclesiam tuamque celsitudinem et nonnullos alios principes ac magnates facienda contra Turchos, hostes sacri nominis christiani, et ad contribuendum in certo numero galearum tenendarum continue contra Turchos eosdem dispositam non invenit: de quo miramur non modicum, cum regnum tuum Vngarie vicinum sit nune Turchis eisdem, et negocium huiusmodi te et ipsum regnum non modicum tangere dinoscatur.

Quare regalem devocionem ac magnificenciam precamur attentius et in domino exhortamur, quatinus provide considerans, quod alii, qui volunt esse et contribuere in unione predicta, te in hac parte deficiente, eciam deficient, quod absit, et sic non facta resistencia Turchis eisdem, ipsi contra fideles poterunt, prout verendum est, nimium prevalere in perdicionem innumerabilium animarum, et catholice fidei maximum detrimentum, digneris ob reverenciam Dei et diete fidei ac tutelam prefati et aliorum fidelium regnorum et parcium huiusmodi tuum propositum in melius commutare, ac ligari in unione predicta et in illa contribuere condecenter, super hoc nobis tuam piam et graciosam responsionem per regias litteras reservando, ut ea habita, ad dandum debitum ordinem in hac parte procedere valeamus, prout hec et alia venerabili fratri nostro Stephano, episcopo Zagrabiensi et dilecto filio nobili viro Petro Zuder¹, bano Sclavonie, ambaxiatoribus tuis, latoribus presencium, plenius verbo duximus exprimenda, ut ea tue referant maiestati.

Datum Auinione, XIIIT^o Kalendas Octobris, anno quarto.

Grigore episcopul etc, Preascumpului întru Christos fiu Ludovic, ilustrul rege al Ungariei, mântuire etc.

Intorcându-se la noi iubitul fiu, nobilul bărbat Ioan Lascaris, cavalier constantinopolitan, care a mers mai de mult cu scrisoarea noastră înaintea Luminăției tale, ne-a spus că el n-a găsit pe Luminăția ta gata să-și dea ajutorul la încheierea unei uniuni² între biserica romană, înălțimea ta și unii principii și

magnați, împotriva turcilor, dușmanii sfântului nume de creștin, și nici să ajute cu un anumit număr de galere, ce trebuie mereu ținute gata împotriva numiților turci, lucru de care ne mirăm nu puțin, întrucât se știe că regatul tău, Ungaria, e acum vecin cu turcii, și că această treabă te privește destul de aproape atât pe tine, cât și regatul tău.

De aceea rugăm cu multă stăruință Cucernicia și Măria ta regească și o îndemnăm întru Domnul ca să cugete cu luare aminte la faptul că, dacă tu vei da în lături în această privință, atunci și ceilalți care vor să fie în acea uniune și să-și dea ajutorul lor se vor da și ei - Doamne ferește! - în lături, și astfel, neținându-se nicidecum piept împotriva turcilor se vor putea întări prea mult - după cum e de temut - împotriva credincioșilor, spre prăpădul multor suflete și spre nespusa vătămare a credinței catolice; <te rugăm> să binevoiești, din evlavie față de Dumnezeu și de credința pomenită, cât și pentru ocrotirea sus-zisului <regat> și a celorlalte regate și ținuturi credincioase³, să-ți schimbi acest gând al tău într-unui mai bun și să te legi în sus-zisa uniune și să o ajuți cum se cuvine, arătându-ne prin scrisoarea ta regească răspunsul tău cucernic și milostiv în această privință, pentru ca, având noi acest răspuns, să putem purcede la darea poruncii cuvenite în această privință, așa precum am găsit cu cale să deslușim, mai pe larg, prin viu grai acestea, <cât> și alte lucruri, venerabilului nostru frate Ștefan, episcopul de Zagreb, și iubitului fiu, nobilului bărbat Petru Zudor, banul Slavoniei, solii tăi, pentru ca să ți le aducă la cunoștința Maiestății tale.

Dat la Avignon, în a paisprezecea zi înainte de calendele lui octombrie, în anul al patrulea.

Arh. Vat Reg. Aven. 192, fol. 55 (cota veche).

Orig.

EDIȚII: Theiner, *Mon. Hst. Hung. II*, p. 150, nr. 300; *Hurmuzaki-Denstșișanu*, 1/2, p. 215-216.

¹ Corect: *Zudar*.

² O alianță.

³ Creștine.

347

1374 septembrie 18 {*XIV. Kalendas Octobris, anno quarto*), Avignon

Papa Grigore al XI-lea dăruiește, cu anumite condiții, lui Ioan de Lusseneto¹ care, precum se spune, timp de șapte ani și mai bine, a slujit cu credință lui Guilelm², de bună amintire, cardinal-presbiter al bisericii Sfântului Clement, precum și camera apostolică din regatul Ungariei și Poloniei, timp de trei ani {*ut asseritur, bone memorie Guillermo, ecclesie sancti Clementis presbitero cardinalis per septem et ultra, ac camere apostolice in Vngarie et Polonie regnis per tres annos fideliter servivisti*), un canonicat, o prebendă și un cantorat în biserica Transilvaniei, rămasă vacante prin moartea lui Toma al lui Matei, precum și un canonicat, o prebendă și arhidiaconatul de Seghedin {*Zeguediensis*}, din biserica de Bach {*Bachiensis*}, aflat în dieceza de Caloce.

¹ Localitate neidentificată. Presupunerea lui G.E. Müller, autorul reșestului din *Archiv*, că este vorba de o localitate din corn. Tolna (Ungaria), nu este plauzibilă. În două scrisori papale, din 26 iunie 1394 și 29 martie 1398, prin care i se hărăzesc și întăresc lui Johannes de Munich un canonicat și o prebendă în biserica Transilvaniei, rămase vacante prin moartea lui Johannes (subiectul doc. din 18 septembrie 1374), localitatea apare sub forma *Luczoneto* și, respectiv, *Luczeneto*. O identificare probabilă ar fi localitatea *Luczin*, lângă Szecs&iy, în vechiul comitat Nogrâd, Ungaria (*Csânki*, voi. I, p. 103), sau *Lucenec* (*Lutetia Hungarorum*, Losonc) în Slovacia.

² Guilelmus Judicis (de la Jug&), diacon al bisericii Sfânta Măria în Cosmedin (Roma), cardinal-presbiter al bisericii Sfântul Clemens (din anul 1368), mort în Avignon (28 aprilie 1374). Apare în numeroase acte papale privitoare la Transilvania, din anul 1345 (DIR-C, veac XIV, voi. IV).

348 <1374 septembrie 18> <Datum ut supra, XIX Kalendas Octobris, anno quarto>* <Avignon>

Papa Grigore al XI-lea poruncește, prin scrisoare apostolică, arhiepiscopului de Caloce, episcopului de Pecs și decanului bisericii Sfântului Agricola din Avignon, ca doi sau unul dintre ei să introducă pe Ioan de Lusseneto sau pe împuternicitul acestuia în stăpânirea de fapt a canonicatului și cantoratului din dieceza Transilvaniei.

Arh. Vat. Reg. Aven. 273, fol. 321r. Fotocopie la Inst. de Ist. Cluj-Napoca/1374.

Copie autentică.

¹ Vezi doc. anterior, nr. 347.

349 1374 septembrie 23, Sibiu

Nos, comites Andreas de Muelnbach, Janus de Cybinio, Henningus de Schenck, iudices regie maiestatis, comes Nicolaus de Rukbas, Michael dictus Nunnenklueppel, magister civium, Michael dictus Schoeder, cives Cybinienses, comes Michael de Warasio, necnon universi iurati seniores septem sedium partis Transsiluane, presencium tenore publice profiteamur quibus expedit universis quod populi de Mergental, fideles domini nostri Lodowici, regis Vngarie, ante nostram venerunt presenciam, nobis querulose et lacrimabiliter conquesti exstiterant¹, quod universitas populi de magno Schenk² et populi de villa dicta Hundertbuechel violabiliter et mânu potenți, absente omni iusticia et omnis dei timoris obliti ipsorum propria sata et segetes, in ipsorum proprio territorio, frivole suffocandi³ desolabant minus iuste, pro quo territorio ipsi de Mergental a prima plantacione huius viile semper domino regi et sacre corone fideliter serviebant, quod tamen causa pacis et maioris concordie iudicare noluimus. Supplicamus ideo excellentissime regie generositati genu flexo, prece devota quatenus, sub intuitu nostri fidelis servicii et communis iustie⁴, mediantibus Htteris vestris, iudicibus vestris districte committere dignemini et universități septem sedium firme precipere

ut istam causam sub nomine vestro regio cum magna pena iudicabunt, per quod aliis frivolis hominibus exempla punicionis demonstrantur.

Datum Cybinio, sabbato quatuor temporum proximo festo sancti Mathei, anno domini M^o CCC^o LXX° quarto.

Noi, comiții Andrei de Sebeș, Janus de Sibiu, Henning de Cincu, juzi ai Maiestății regești, comitele Nicolae de Cohalm, Mihail zis Nunnenklueppel, judele orașului, Mihail zis Schoeder, orașeni din Sibiu, comitele Mihail de Orăștie, precum și toți bătrânii jurați ai celor șapte scaune din părțile Transilvaniei, prin cuprinsul celor de față, dăm de știre, în chip public, tuturor cărora se cuvine, că oamenii din Merghindeal, credincioșii domnului nostru Ludovic, regele Ungariei, au venit înaintea noastră și ne-au spus, plângându-se și cu lacrimi în ochi, că obștea oamenilor din Cincul Mare și oamenii din satul numit Hundrubechiu, venind cu silnicie și samavolnicie, fără pic de dreptate și uitând orice frică de Dumnezeu, au pustiit și au prăpădit, fără temei și fără nici o îndreptățire, semănăturile și holdele de pe chiar teritoriul lor, teritoriu pentru care cei din Merghindeal, de la cea dintâi întemeiere a acestui sat, au tot slujit neîncetat cu credință domnului rege și sfintei coroane, și că noi totuși, în interesul păcii și al unei mai bune înțelegeri, nu am voit să facem judecată <pentru aceasta>. De aceea ne rugăm în genunchi, cu smerită rugămintă, de Preaînalta milostivire regească să binevoiți, ținând seama de credincioasa noastră slujbă și de dreptatea obștească, a porunci cu strășnicie, prin scrisoarea voastră, juzilor voștri, și a pune cu tărie în vederea obștii celor șapte scaune, ca să judece această pricină în numele vostru, rostind o pedeapsă aspră, spre a da, prin aceasta, o pildă de pedeapsă și celorlalți oameni netrebnici.

Dat la Sibiu, în sâmbăta din <postul> celor patru timpuri⁵, de după sârbătoarea sfântului Matei, în anul Domnului o mie trei sute șaptezeci și patru.

Arh. Naț. Rom., D. J. Sibiu, Fond 48, Arh. Par. Evang. din Merghindeal, nr. 2. Fotocopie la Inst. de Ist. Cluj-Napoea/1374.

Orig., perg., cu pecete rotundă atârnată de șnur de mătase de culoare verde.

EDIȚII: *Arckf. Kunde oesterr. Gesch.* V, p. 375; *Ub.* II, p. 432.

¹ Corect: *extiterunt*.

² Astfel în original.

³ Corect: *suffocando*.

⁴ Corect: *iusticie*.

Sabbato quatuor temporum, sau sâmbăta celor șapte slujbe.

350

<Circa 1374 septembrie 23-noiembrie 25, Cincu>

In nomine domini amen. Universorum ac singulorum gestorum, que inter homines causantur, precedente cursu temporis, labitur memoria et vacillat, nisi vivaci vel veraci testimonio aut publici instrumenti adminiculo fuerint insignita.

Noverint igitur universi presentem litteram inspecturi an legere audituri quod nos, iudices de Shenk regis et provincialium sedis eiusdem cum ceteris senioribus de eadem Schenk et de aliis sedibus, tenore presencium publice significamus quibus expedit universis quod honesta plebs de villa Jacobi, maturo consilio unanimiter

prehabito, rite et rationabiliter emerunt et iuste ac vero empconis tytulo' comparaverunt partem territorii contra istos probos homines de Pulchro Monte, que villa vulgariter dicitur Schonberg, pro quadringentis florenis, et quod, ante unam domum numeralem, censum regis ante eos debent dare singulis annis, interim quod numerus ipsarum domorum numeralium stabit et manebit in eodem numero sub quo pro nune est; si autem variabitur, quod alius numerus erit in domibus numeralibus ex mandato regio, tune nichil penitus ante eos debent dare, sed quidquid ipsis intytulabitur debent pro se dare sicut¹ cetera viile. Item ego, comes Henningus, iudex regalis predictus, cum ceteris senioribus duarum sedium, videlicet sedis Schenk, et sedis castri Scheks idem territorium per illos probos homines de villa Jacobi cum rebus seu bonis eorum bene acquisitis emptum, superequitavimus vid², considerando ac assignando metas seu gades de uno fine ad alium finem propter futuram dis⁴ ac alteracionem inter eos evitandam seu removendam. Item primus cumulu<s>⁵ et terminus, quod⁶ vulgariter¹ dicitur hathartbuchel, est iuxta arundinem, que vulgariter¹ dicitur ror, pisci<ne>⁷ comitum de villa Jacobi et de Pulchro Monte, et tune equaliter extendit se et meatum habet ad cacumen seu verticem montis, ad territorium illorum hominum de centum Cumulis, que villa vulgariter¹ dicitur Hundirtbucheln, et tune de isto cumulo territorii, id est de isto monte, monstrat et meatum habet ubi equitavimus usque ad pratum, quod vulgariter¹ appellant heuwaz, et tune ulterius de isto cumulo territorii, quod vulgariter¹ dicitur hathartpochel¹, monstrat et meatum habet ex una parte per pratum usque ad alium finem, tune vero iste cumulus territorii ostendit ultra et meatum habet usque ad rivulum, qui dicitur materna lingua¹ Aschornsifin, ubi eciam cumulus territorii, et tune iste rivulus monstrat ulterius et meatum habet iuxta agros circumiacentes usque ad teritorium illorum hominum de villa Prepositi et ibi finitur seu terminator. Ut autem huius rei testimonium firmum, ratum et inconcussum perseveret nec per quempiam possit iritari seu violari, presens scriptum sigillo provincialium sedis nostre Schenk est roboratum.

În numele Domnului, amin. Amintirea tuturor faptelor și a fiecăruia în parte, care se săvârșesc între oameni, piere și se clatină în curgerea vremii, dacă <aceste fapte> n-au fost însemnate printr-o mărturie trainică și sinceră sau prin sprijinul unui act public.

Să așteptăm, toți aceia care vor vedea sau asculta scrisoarea de față că noi, juzii regești de Cincu și <juzii> scaunului provincialilor <de Cincu>, împreună cu ceilalți bătrâni din același <scaun> Cincu și din alte scaune, aducem la cunoștință, în chip public, tuturoara cărora se cuvine, prin cuprinsul celor de față, că cinstiții locuitori din Iacobenii, după o îndelungată chibzuire avută înainte cu toții, au dobândit, după rânduială și judecată, și au cumpărat, în chip drept, în temeiul unei drepte cumpărări, o parte de teritoriu, de la acești cinstiți oameni din Șulumberg, sat care se numește în vorbire obișnuită Schonberg⁸, pentru patru sute de florini, și că <de asemenea, ei> trebuie să dea în fiecare an, pentru fiecare casă supusă la dare, darea regească pentru aceștia, atât timp cât numărul caselor supuse la dare va fi și va rămâne același cum este acum; dacă însă se va schimba din porunca regelui, și numărul acestor case supuse la dare ar fi altul, atunci ei nu trebuie să dea nimic

pentru aceia⁹, ci trebuie să plătească pentru ei, după cum li se va statornici ca dare¹⁰, ca și la celelalte sate.

De asemenea, eu, cornițele Henning, sus-zisul jude regesc, împreună cu ceilalți bătrâni ai celor două scaune, adică ai scaunului Cincu și ai scaunului Sighișoara, am colindat călare acel teritoriu, cumpărat cu lucrurile și bunurile lor bine dobândite, de acei cinstiți oameni din Iacobenii, spre a-l vedea, a-l cerceta și a-i însemna semnele despărțitoare sau hotarele de la un capăt la altul pentru preîntâmpinarea sau înlăturarea vreunei viitoare dezmembrări și certe între ei. Astfel, cea dintâi movilă <și> semn de hotar, care în vorbirea obișnuită se numește hatharbuchel¹, este lângă un păpuriș, care în limba obișnuită se numește ror¹², <și lângă> heleșteul comiților de Iacobenii și al celor de Șulumberg, și de aici se întinde deopotrivă și are drum spre vârful sau creasta unui deal, spre ținutul acelor oameni din Hundrubechiu, sat care în limba obișnuită se numește Hundirtbucheln¹³, și apoi, de la această movilă de hotar, adică de la acest deal, <hotarul> arată și are drum <pe> unde am mers călare până la un fânaț, care în limba obișnuită se numește heuwaz¹⁴, apoi mai departe de la această movilă de hotar, care în limba obișnuită se numește hatharpochel, <hotarul> arată și are drum, într-o parte, printr-un fânaț, până la celălalt capăt, apoi această movilă de hotar arată mai departe și are drum până la pâraul, care în limba maternă se numește Aschornsifin¹⁵, unde se mai află încă o movilă de hotar, și apoi acest pârau arată mai departe <hotarul>, ce are drum pe lângă ogoarele ce sunt de jur împrejur până la pământul acelor oameni din Prostea, și acolo se isprăvește și se sfârșește <hotarul>. Iar pentru ca mărturia acestui lucru să stăruiască mai departe statornic, încuviințată și neclintită și ca să nu poată fi zădărnicită sau călcată de cineva, s-a întărit scrisoarea de față cu pecetea provincialilor scaunului nostru Cincu¹⁶.

Arh. Naț. Rom., D. J. Sibiu. Doc. Lit. Lada 190, nr. 778.

Transumpt în actul scaunului de Cincu, din 6 iulie 1390, care la rândul său a fost transcris de cele Șapte Scaune la 11 iulie 1390.

EDIȚII: *Ub*, II, p. 432³³.

¹ Astfel în transumpt.

² Rupt cea 0,5 cm; întregit după sens.

³ în *Ub*., II, p. 433, greșit: *grades*.

⁴ Rupt cea 1,50 cm; întregit după sens. în *Ub*., II, p. 433, greșit: *dis<tinctionem>*.

⁵ în *Ub*., II, p. 433, întregit greșit: *est*.

⁶ Corect: *qui*.

⁷ în *Ub*., II, p. 433, întregit greșit: *piscina*.

⁸ Dealul Frumos.

⁹ Pentru vânzători.

¹⁰ *intitulabitur*. Traducere aproximativă, ținând seama că *intitulare* are și sensul de: *a abilita, a cenferi cuiva drepturi*, iar *intitulatio* și sensul de: *transfer de proprietate*.

Movilă de hotar.

¹¹ Păpurișul.

¹² O sută de movile.

¹³ Făr.ăț.

¹⁴ Intraductibil.

¹⁶ Privitor la stabilirea datei actului, cf. nota editorului: *Ub*., II, p. 433. în înscrierea actului din 6 iunie 1390 s-a omis reproducerea datei. Editorul a făcut-o pe baza actelor din 23 septembrie 1374, <nr. 349> și 25 noiembrie 1374 <nr. 361>, unde Henynkus, cornițele de Cincu, apare ca *Judex regie maiestatis*.

Lodouicus, dei gracia rex Hungarie, Polonie, Dalmacie etc, fidelibus suis universis, militibus, nobilibus, clientibus, ac valachibus¹ et aliis famulis suis in comitatu seu districtu de Temeskuz, salutem et gratiam.

Cum nos magnifico viro Benedicto, filio Pauli, filii Heem, condam bano, comiți Themesiensis, quedam certa nostra negocia vobis commiserimus referre, servicia nostra immediate tangencia, fidelități igitur vestre damus in mandatis quatenus verbis et dictis eiusdem magistri Benedicti, condam bani, tanquam nostris indubie credere, et ea effectui mancipare studeatis nostre dileccionis et gracie intuitu. Gratam et specialem nobis in eo complacenciam et servicium exhibentes.

Datum Bude, in festo beati Francisci confessoris, anno domini M. trecentesimo septuagesimo quarto.

Ludovic, din mila lui Dumnezeu regele Ungariei, Poloniei, Dalmației etc, tuturor credincioșilor săi, ostași, nobili, vasali, cât și români și celorlalți slujbași ai săi din comitatul sau districtul Temeskuz mântuire și milostivire.

Deoarece am însărcinat pe măritul bărbat Benedict, fiul lui Pavel, fiul lui Heem, fost ban, cornițele de Timiș, ca să vă dea seamă despre unele treburile noastre, care privesc îndeaproape slujbele noastre, poruncim credinței voastre să dați crezare fără șovăire vorbelor și spuselor acestui magistru Benedict, fostul ban, ca fiind ale noastre și să vă străduiți a le aduce la îndeplinire, ținând seamă de dragostea și milostivirea noastră, aducându-ne într-aceasta bunăvoință și slujire mulțumitoare și osebită.

Dat la Buda, la sărbătoarea fericitului Francisc confesorul, în anul Domnului o mie trei sute șaptezeci și patru.

Arhiva Episcopiei rom. cat. din P6cs.

Orig.

EDIȚII: *Fejer*, IX/4, p. 567; Bărâny, *Temesvármegye emléke. Oklevekk*, p. 3-4, nr. B; *Hurmuzaki-Densușianu*, 1/2, p. 218-219.

REGESTE: Bărâny, *Torontálvármegye haydana*, II, p. 57, nr. A.A.; *Documenta Valachorum*, p. 253, nr. 210.

¹ La Bărâny : *Valachalibus*.

Capitulul bisericii de Oradea transcrie acrul său din 20 august 1374 (nr. 339), prin care adevărește vânzarea unor moșii din comitatele Bereg și Szabolcs.

Transumpt în actul privilegia! al regelui Ferdinand I, din anul 1549.

EDIȚII: *Károlyi*, I, p. 346-348.

Nos, magister Johannes, archydiaconus de Kykullew, venerabilis in Christo patris, domini Demetrii, dei et apostolice sedis gracia episcopi Transsiluani, vicarius in spiritalibus generalis, damus pro memoria quod iuxta continenciam

priorum iitterarum nostrarum prorogatarum, Johannes, filius Petri, personaliter astans, et Daud, filius eiusdem Petri, pro quo idem Johannes cum procuratoriis litteris conventus de Clusmonustra astitit, ac Emericus, filius Petri de Bugach, qui non venit neque misit¹ contra Stephanum et Paulum, filios quondam Nicolai dicti Vos, de Sancto Egidio, et Ladislaum, filium Desew, pro² quibus², Michael, filius Mathe, cum procuratoriis litteris eiusdem² conventus de Clusmonustra comparuit, Leukus, filium Ladislai, Ladislaum, Andreum et Nicolaum, filios Petri Rufi de Chege, qui non venerunt, neque miserunt, in octavis festi beati Michaelis archangeli movere habebant coram nobis, propter exercitum domini nostri regis ad octavas festi Epiphaniarum domini proxime nunc venturas duximus prorogandam.

Datum Albe, quarto die termini predicti, anno eiusdem M^{mo} CCC^{mo} LXX° quarto.

<Pe verso, de aceeași mână:> Pro Stephano et Paulo, filiis Nicolai, dicti Vos, de Sancto Egidio, ac Ladislao, filio Desew de Chege, contra Johannem, filium Petri, et Daud, fratrem suum de Bogach³, ad octavas festi Epiphaniarum domini, prorogatoria.

Noi, magistrul Ioan, arhidiacon de Târnava, vicar general întru cele duhovnicești al venerabilului întru Christos părinte, domnul Dumitru, din mila lui Dumnezeu și a scaunului apostolic, episcopul Transilvaniei, dăm de știre că, potrivit cuprinsului unei scrisori a noastre de amânare de mai înainte, <pricina> pe care trebuiau s-o pornească înaintea noastră, la octavele sărbătorii fericitului arhanghel Mihail⁴, Ioan, fiul lui Petru, <care s-a> înfățișat el însuși, și David, fiul aceluiași Petru, pentru care s-a înfățișat acel Ioan, cu scrisoare de împuternicire a conventului din Cluj-Mănăstur, și Emeric, fiul lui Petru de Băgaciu, care n-a venit și nici n-a trimis <pe nimeni>, împotriva lui Ștefan și Pavel, fiii răposatului Nicolae zis Vos, de Sântejude, și a lui Ladislau, fiul lui Desideriu, pentru care s-a înfățișat Mihail, fiul lui Matei, cu scrisoare de împuternicire a aceluiași convent din Cluj-Mănăstur, și împotriva lui Leukus, fiul lui Ladislau, și a lui Ladislau, Andrei și Nicolae, fiii lui Petru cel Roșu de Țaga, care n-au venit și nici n-au trimis <pe nimeni>, am amânat-o, din pricina <străngerii> oastei domnului nostru regele, la octavele sărbătorii Botezului Domnului ce vor veni în curând⁵.

Dat la Alba, în a patra zi a sorocului sus-zis, în același an o mie trei sute șaptezeci și patru.

<Pe verso, de aceeași mână:> Scrisoare de amânare la octavele sărbătorii Botezului Domnului, pentru Ștefan și Pavel, fiii lui Nicolae zis Vos de Sântejude, precum și pentru Ladislau, fiul lui Desideriu de Țaga, împotriva lui Ioan, fiul lui Petru și a lui David de Băgaciu, fratele său.

Arh. Naț. Rom., D. J. Cluj. Doc. medievale, Fond fam. Wass, nr. 96. Fotocopie la Inst. de Ist. Cluj-Napoca/1374.

Orig., pe hârtie, cu fragmente de pecete aplicată pe verso.

¹ Urmează: *pro*, șters de aceeași mână.

Cuvinte scrise deasupra rândului de aceeași mână.

³ Astfel în orig.

⁴ 6 octombrie 1374.

⁵ 13 ianuarie 1375.

Gregorius, episcopus etc, venerabilibus fratribus Strigoniensis et Collocensis archiepiscopus salutem etc.

Ad nostri apostolatus auditum produxit relacio fide digna, quod circa metas regni Vngarie, versus Tartaros, est multitudo quorundam populorum, qui Valachones vocantur, et vivunt secundum ritum et scisma Grecorum et sunt simplices homines, sed convertibiles ad conversionem et observacionem vere fidei christiane, si ad hoc sollicitis et caritativis studiis inducantur. Quodque licet carissimus in Christo filius noster, Ludouicus, rex Hungarie illustns, fervidus zelator fidei christiane, certam partem dictorum populorum procuraverit et fecerit ad fidem prefațam converti tamen ipsi conversi non habent proprium antistitem, nec proprios sacerdotes, et de sacerdotibus Vngaris, licet paucis, interdum accedentibus ad eos pro ministrandis ecclesiasticis sacramentis, aut diuersitate linguarum, aut morum, vel ex aliis causis non sunt bene contenti, propter quod nec conversi bene ad eorum salutem proficiunt, nec ad ipsam fidem alii convertuntur, et quod propterea expediret eisdem populis episcopum prefici catholicum, scientem eorum linguam, et in lege domini eruditum, eiusdemque fidei zelatorem precipuum, qui sciret et vellet in dicta fide et virtuosos operibus prefatos conservare conversos, et ad conversionem aliorum anhelaret, caritatis ardore, nec non sacerdotes idoneos promoveret ad curam huiusmodi populorum et alia faceret que ad pontificale officium pertinerent, et quod si hec fecerit, speratur, quod iidem populi ad prefațam fidem converterentur, et persisterent in eadem, super quibus nostre fuit provisionis officium imploratum.

Nos de huiusmodi conversione iam facta, et spe alterius, que speratur fieri, exhilarati quam plurimum, et proinde agentes altissimo graciaram humiles actiones, et volentes de ipsis, ut debite providemus, in eis plenius informari, fraternitati vestre, de qua in hiis et aliis gerimus in domino fiduciam plenioram, per apostolica scripta comittimus et mandamus, quatenus super hiis prefati regis communicato consilio, per vos vel alium, seu alios, quid circa ea magis fieri pro animarum salute et propagacione diete fidei expediat et in quo loco erigenda sedes episcopalis, quomodoque dotanda ecclesia episcopalis huiusmodi, et sub quibus finibus eius diocesis distinguenda et limitanda, et cui metropolitano subiicenda existerent, et de ceteris circumstanciis et aliis opportunis nos plene informare, et quidquid inde inveneritis nobis per vestras litteras vestris sigillis munitas, vel instrumenta publica reserare curetis, ut eis visis maturius deliberare possimus, quid in hac parte utilius secundum Deum agere habeamus.

Datum Auennione, III. Idus Octobris, Anno Quarto.

Grigore, episcopul etc, venerabililor frați arhiepiscopului de Strigoni¹ și arhiepiscopului de Caloce², mântuire etc.

La auzul slujbei noastre de păstor al scaunului apostolic a ajuns o dare de seamă vrednică de crezare, că la hotarele regatului Ungariei dinspre tătari se află un popor numeros, care se cheamă români și <care> trăiesc după legea și schisma grecilor și sunt oameni simpli și ușor de întors la păzirea adevăratei credințe creștine, dacă vor fi înduplecați la aceasta printr-o râvnă plină de grijă și dragoste. Și, deși Preascumpul

nostru fiu întru Christos Ludovic, slăvitul rege al Ungariei, inuacaraiui sprijinitor ai credinței creștine, s-a ostenit de a făcut să treacă la pomenita credință o bună parte din zisul popor, totuși acești trecuți <la credința catolică> nu au nici episcop, nici preoți ai lor anume, iar cu preoții unguri - fiindcă aceștia sunt puțin, și numai la răstimpuri vin la ei ca să le împărtășească sfintele taine ale bisericii - nu sunt prea mulțumiți, fie din pricina deosebirii de limbă sau de obiceiuri, fie din alte pricini. De aceea nici cei trecuți <la credința catolică> nu trag mare folos <din această trecere> pentru mântuirea lor și nici alții nu trec la zisa credință. Pentru aceasta ar fi de folos ca în fruntea acelor oameni să fie un episcop catolic, care să cunoască limba lor, să fie învățat în legea Domnului și un vrednic propovăduitor al numitei credințe, care să știe și să vrea să păstreze în zisa credință și în lucrările virtuose pe cei trecuți <la credința catolică>, să năzuiască din rășputeri, prin văpaia dragostei, la atragerea altora, cât și să pregătească preoți potriviți pentru grija acelor oameni, și să facă și alte lucruri ce țin de slujba unei înalte fețe bisericești și, dacă va face așa, este nădejde ca acei oameni să treacă la pomenita credință și să stăruiască în ea. Cu privire la acestea, am fost rugați de-a face - potrivit slujbei noastre- cele de cuviință.

Iar noi, bucurându-ne foarte de această trecere care s-a făcut și în nădejdea altora ce nădăjduim că se vor face și, drept aceea, aducând smerite mulțumiri celui Preaînalt și voind să fim mai pe deplin lămurit asupra acestor lucruri, ca să putem lua măsurile cuvenite, prin apostolică scrisoare, vă încredințăm și vă poruncim frăției voastre - în care, și în acestea, și în altele avem, întru Domnul, credință deplină - ca, privitor la acestea, după ce vă veți fi sfătuit cu pomenitul rege, să vă îngrijiți a ne înștiința sau voi sau prin altul sau prin alții ce este mai folositor să se facă pentru mântuirea sufletelor și răspândirea zisei credințe și în ce loc trebuie ales scaunul episcopesc, cum trebuie înzestrată această biserică episcopală și între ce margini trebuie hotărnicită și deosebită dieceza ei și de care mitropolit să atârne și despre toate celelalte împrejurări și lucruri potrivite, și să ne lămuriți, prin scrisorile voastre întărite cu pecețile voastre sau prin acte obștești, despre tot ce veți fi aflat în această privință, ca, după cercetarea lor, să putem chibzui, mai cu luare aminte, ce măsuri mai folositoare, întru Domnul, avem de luat în această privință.

Dat la Avignon, în ziua a treia înainte de idele lui octombrie, în anul al patrulea.

Arh. Vat., Reg. Aven. 266, fol. 55v. Fotocopie la Inst. de Ist. Cluj-Napoca/1374.

Orig.

EDIȚII: *Fejir*, IX/4, 587; *Hurmuzakt-Densușianu*, 1/2, p. 220-221.

¹Toma, 1367-1376.

² Ștefan, 1367-1382.

Gregorius episcopus etc. . . . carissimo in Christo filio Ludouico, regi Vngarie illustri, salutem etc.

Nuper ad audenciam nostram fideli et admodum grata relacione perducto quod certa pars multitudinis nacionis Wlachonum, qui certas¹ metas regni tui

versus Tartaros commorantes, secundum ritus et scisma Grecorum, vivebant, prout longe maior pars eorum adhuc vivit, ex fervenți zelo, quem ad augmentum vere fidei christiane semper promptum et propicium habuisti, ad diete fidei veritatem fuerat, te procurante, conversa, et quod alii de ipsis Wlachonibus, cum sint homines simplices et convertibiles ad observaciam fidei antedictae, ad fidem ipsam satis faciliter converterentur cum assistencia tui favoris, si de proprio antistite per apostolicam sedem provideretur eisdem.

Cum de solo ministerio sacerdotum Vngărilor non bene contentari dicantur, nos de premissis cupientes habere noticiam certiore, ut caucius in hiis agamus, venerabilibus fratribus nostris Strigoniensi et Colocensi archiepiscopis nostris dedimus litteris in mandatis, ut super hiis, excellencie regie requisito consilio, ac de omnibus, que pro animarum salute et propagacione diete fidei in illis partibus expedirent, diligencius se informent, et quidquid inde invenerint, nobis per suas litteras eorum sigillis munitas, vel per instrumenta publica fideliter intimare procurent, prout in ipsis plenius continetur. Ut igitur, divine retribucionis premium et humane laudis preconium de tam pio et salutifero opere tuo excelso culmini acquirantur, tuam fervidam caritatem rogamus et fortamur attente, quatenus huiusmodi inehoatum principium fructus conversionis predictae laudabiliter prosequens, et dictos archiepiscopos benigne pro regis eterni, ac nostra et apostolice sedis reverencia audiens et exaudiens huiusmodi negotium propensius commendatum habeas, ita quod Deo propicio, ad tuum perenne premium valeat prosperari.

Datum Avinnione, III. Idus Octobris, Anno Quarto.

Grigore episcopul etc, Preascumpului întru Christos fiu Ludovic, ilustrul rege al Ungariei, mântuire etc.

Ajungând acum de curând la auzul nostru, printr-o dare de seamă credincioasă și foarte mulțumitoare, că o parte oarecare din numerosul neam al românilor - care locuiesc la hotarele regatului tău dinspre tătari, trăind după legea și schisma grecilor, după cum trăiește încă și până acum cea mai mare parte a lor - a fost adusă prin grijă la adevărul credinței <catolice>, în urma însuflețitei râvne pe care ai avut-o totdeauna gata și prielnică pentru sporirea adevăratei credințe creștine, și că alții dintre acești români, întrucât sunt oameni neînvățați și ușor de întors la păzirea sus-zisei credințe, ar putea fi întorși destul de ușor cu sprijinul bunăvoinței tale la. acea credință, dacă scaunul apostolic le-ar numi un episcop al lor.

Fiindcă, se spune, că ei nu sunt prea mulțumiți numai cu slujba preoților unguri, noi dorind să avem lămuriri mai sigure asupra celor de mai sus, ca să purcedem la aceasta mai cu multă prevedere, am poruncit printr-o scrisoare venerabililor noștri frați, arhiepiscopilor de Strigoniu și de Caloceia, ca, după ce vor cere sfatul înălțimii regale asupra acestora și vor căuta să afle cu luare aminte toate cele ce sunt de folos pentru mântuirea sufletelor și pentru răspândirea zisei credințe în acele părți, să se îngrijească - după cum se spune mai pe larg în pomenita scrisoare -, să ne dea seama întocmai, prin scrisorile lor întărite cu pecetea lor sau prin acte <de adevărate> obștească, despre tot ce vor fi aflat în această privință. Pentru ca, așadar, de pe urma faptei tale atât de cucernice și aducătoare de mântuire, să se adauge înălțimii tale răsplata dobânzii dumnezeiești și vestirea

laudei omenești, rugăm dragostea ta nestinsă³ și o îndemnăm cu luare aminte, ca, ducând mai departe în chip vrednic de laudă începutul înfăptuit al roadelor pomenitei treceri <la credință>, și ascultând cu bunăvoință pe numiții arhiepiscopi și împlinindu-le dorința - pentru cinstirea cuvenită veșnicului împărat și scaunului apostolic - să ai în grijă cu mai mare îndurare acest lucru, astfel încât, cu sprijinul lui Dumnezeu, să poată înflori pentru răsplata ta veșnică.

Dat la Avignon, în ziua a treia înainte de idele lui octombrie, în al patrulea an.

Arh. Vat. Reg. Aven. 266 Fol. 61.

Orig.

EDIȚII: *Bullarium Ordinis Praedicatorum*, II, Romae, 1730, nr. XXXII, p. 285; Theiner, *Mon. Hist. Hung.*, II, p. 152, nr. CCCIII; *Hurmiaaki-Densușianu*, 1/2, p. 216-217; Tăutu, *Acta Gregorii papae XI*, p. 223, nr. 118.

REGEȘTE: *Tort. Tar.* 1896, p. 88, nr. 261 (cu data greșită: 1356 octombrie 12); *Documenta Valachorum*, p. 254, nr. 211.

¹ Corect: *circa*.

² La Tăutu: *providam*.

³ Sau *chibzuită*, dacă acceptăm citirea lui Tăutu.

356

1374 octombrie 13, Avignon

Gregorius episcopus etc. venerabilibus fratribus Strigoniensi et Colocensi archiepiscopis, salutem etc.

Hodie ad audienciam nostram perducto ex relatione fideli, quod certa pars multitudinis nacionis Wlachonum, qui circa metas regni Vngarie versus Tartaros commorantes, secundum ritus et scisma Grecorum vivebant, prout longe maior pars eorum adhuc vivit, procurante carissimo in Christo filio nostro Ludouico, rege Vngarie illustri, conversa fuerat ad sacre fidei catholice veritatem, et quod alii de multitudine ipsa faciliter converterentur cum assistencia dicti regis, si in partibus eorundem Wlachonum erigeretur ecclesia cathedralis et episcopus preficeretur eidem.

Cum ipsi Wlachones, ut dicitur, de solo ministerio sacerdotum Vngarorum non sint bene contenti, nos fraternități vestre certa super hiis indaganda per vos, et nobis fideliter referenda per alias nostras litteras duximus committenda, prout in ipsis litteras plenius continetur. Cum autem, sicut eadem relacio subiungebat, dilectus filius frater Anthonius de Spaletto, ordinis fratrum minorum professor, qui linguam diete nacionis scire asseritur, et qui tempore diete conversionis multos ex dictis Wlachis convertisse, baptizasse, et magnum fructum sua predicatione animabus eorum dicitur attulisse, satis habilis et utilis ad convertendum Wlachos reliquos non conversos ad fidem predictam, si preficeretur in episcopum multitudini antedictae.

Nos de premissis, ut agamus caucius, cupientes de hiis ac sciencia, vita et moribus dicti Anthonii habere noticiam certiore, eidem fraternități, de qua gerimus in domino plenam fidem, per apostolica scripta committimus et mandamus quatenus de predictis sciencia, vita ac moribus dicti fratris Anthonii, et eciam aliorum, qui utiliores esse possent huiusmodi ecclesie, si erigeretur, et conversioni Wlachonum predictorum, super quo vestras consciencias oneramus, studeatis nos

diligentius informare et que per informacionem ipsam repereritis, nobis per vestras autenticas litteras, harum seriem continentes, curatis nos reddere certiores.

Datum Avinione, III. Idus Octobris, Anno Quarto.

Grigore episcopul etc, venerabililor frați arhiepiscopilor de Strigoni¹ și Caloce², mântuire etc.

Ajungând azi la auzul nostru dintr-o dare de seamă credincioasă că o parte oarecare din numerosul neam al românilor, care locuiesc la hotarele regatului Ungariei dinspre tătari, trăind după legea și schisma grecilor, după cum trăiește încă și până acum cea mai mare parte a lor, a fost adusă prin grija Preascumpului nostru fiu întru Christos Ludovic, ilustrul rege al Ungariei, la adevărul sfintei credințe catolice și că alții din acea mulțime s-ar întoarce cu ușurință <la această credință>, cu ajutorul zisului rege, dacă în părțile acelor români s-ar ridica o biserică catedrală și s-ar pune în fruntea ei un episcop.

Deoarece pomeniții români, după cum se spune, nu sunt prea mulțumiți numai cu slujba preoților unguri, noi am hotărât să însărcinăm Frăția voastră, printr-o altă scrisoare a noastră, asupra anumitor lucruri, asupra cărora să faceți cercetare și să ne dați seama întocmai, precum se cuprinde mai pe larg în pomenita scrisoare. Deoarece însă, precum adăuga pomenita dare de seamă, iubitul fiu, fratele Anton de Spoleto, călugăr³ al ordinului fraților minoriți, despre care se spune că cunoaște limba sus-numitului neam și care la vremea numitei întoarceri la credință a adus la credință pe mulți dintre pomeniții români, i-a botezat și - după cum se spune - a adus mare folos sufletelor lor, prin predicile sale, este destul de dibaci și folositor ca să-i aducă și pe ceilalți români neluminați încă la sus-pomenita credință, dacă ar fi pus episcop în fruntea sus-numitei mulțimi.

Noi, pentru a purcede mai prevăzător, dorind să avem lămuriri mai sigure asupra celor de mai sus atât cu privire la acestea, precum și la învățătura, viața și purtarea zisului Anton, însărcinăm și poruncim, prin scrisoarea apostolică Frăției voastre în care avem deplină încredere întru Domnul, ca să vă siliți să ne dați seama cu luare aminte despre învățătura, viața și purtarea sus-pomenită a zisului frate Anton și chiar ale altora, care ar putea fi mai folositori acestei biserici, dacă aceasta s-ar ridica cât și întoarcerii la credință a sus-zișilor români, cu privire la care încercăm conștiințele voastre, și cele ce veți fi aflat prin acea cercetare să vă îngrijiți și să ni le faceți cunoscute prin scrisoarea voastră autentică, în care să se cuprindă șirul celor de mai sus.

Dat la Avignon, în ziua a treia înainte de idele lui octombrie, în al patrulea an.

Arh. Vat. Reg. Aven. 266, fol. 55v-56r. Fotocopie la Inst. de Ist. Cluj-Napoca/1374.

Orig.

EDIȚII: Katona, *Historia metr. Colocensis eccl. I*, p. 389; Wadding, VIII, p. 292-293; Katona, X, p. 573; Fejer, IX/4, p. 589-590; Thciner, *Mon. Hist. Hung.*, II, p. 152-153; Hurmuzaki-Densușianu, I/2, p. 217; Tăutu, *Acta Gregarii Papae XI*, p. 224, nr. 118a; Mihályi, p. 72-73.

REGESTE: *Documenta Valachorum*, p. 254-255, nr. 212.

¹Toma, 1367-1376.

²Ștefan, 1367-1382.

³ *Professor* al unui ordin religios este acela care își asumă, pentru întreaga viață, propovăduirea regulii ordinului din care face parte.

Nos, comes Jacobus de Scepus, iudex curie domini Ludouici, dei gracia regis Hungarie, damus pro memoria quod Georgius, filius Johannis de Waya, pro se et pro Benedicto, fratre suo, cum procuratoriis litteris capituli ecclesie Tytuliensis, juxta continenciam litterarum eiusdem capituli Tytuliensis citatarum pariter et recaptivatarum, in octavis festi Assumptionis beate virginis proximo preteritis, coram nobis comparendo, contra dominum Benedictum condem banum easdem litteras dicti capituli, formam possessionarie recaptivacionis contradiccionisque, inhibicionis et citacionis in se declarantes domino nostro regi ad suum regium litteratorium preceptum rescriptas tenoremque litterarum regalium eidem capitulo directarum verbaliter in se habentes, asserens suam et dicti Benedicti fratris sui accionem et proposicionem litteris contineri in eisdem nobis presentarat declarantes in ceteris quod, cum prefati Benedictus et Georgius, filii Johannis, acceptis Michaeli, filio Dyonisii de Teyed, regio, et domino Elya, presbitero chori eiusdem ecclesie, ipsius capituli hominibus, in festo beatorum Petri et Pauli apostolorum tune proximo preterito, ad faciem possessionis Waya vocate, vicinis et commetaneis suis universis legitime inibi convocatis et presentibus, accedendo, eandemque legitime recaptivando per eosdem regium et dicti capituli homines ipsis statui facere voluissent, Andreas, officialis magnifici viri Benedicti, filii Pauli, filii Heym de dicta Waya, in persona eiusdem domini sui, a statuacione eiusdem possessionis predictis Benedicto et Georgio facienda, ipsos regium et dicti capituli homines prohibuisset, ob quam prohibicionem eundem Benedictum banum, filium Pauli, filii Heym, idem regius et dicti capituli homines, contra predictos Benedictum et Georgium, filios Johannis, ad dictas octavas festi assumeionis beati virginis tune venturas, ad regie maiestatis presenciam citavissent, quibusquidem litteris exhibitis, predictus Georgius racionem premissae contradictorie inhibicionis per predictum Benedictum banum assignari postularat coram nobis; quo percepto, Blasius litteratus, pro eodem Benedicto, filio Pauli, cum procuratoriis litteris nostris coram nobis adherendo, responderat ex adverso quod tempore premissae possessionarie recaptivacionis, pro eo contradiccio facta extitisset prenotata, quia eadem possessio Waya eidem Benedicto bano vigore efficacissimorum instrumentorum, pertineret, que idem non ad tune, sed in termino ulteriori per nos sibi dando coram nobis exhibere promptus esset et paratus, unde nos perceptis premissis unacum regni baronibus, nobiscum in iudicio sedentibus iudicantes commiseramus eomodo, quod predictus Benedictus banus universa sua litteralia instrumenta si que super premissis haberet confecta in octavis festi beati Michaelis archangeli tune venturis, coram nobis exhibere teneretur; quibus visis, iudicium et iusticiam facere valeremus inter partes in premissis dictante iuris equitate; tandem, ipsis octavis oceurentibus, prefatus Georgius, filius Johannis, pro se personaliter et pro predicto domino Benedicto, fratre suo, cum procuratoriis litteris capituli ecclesie Tytulensis¹, ab una, item dictus Blasius litteratus, pro dicto domino Benedicto bano cum procuratoriis litteris nostris, parte ab altera, ad nostrum iudicarium accedentes conspectum, primo idem Georgius, in sua et ipsius

Benedicti, fratris sui, personis, quasdam duas litteras, unam privilegiam condam domini Ladislai, olyn regis Hungarie, in anno domini millesimo ducentesimo LXX^{mo} septimo emanatam, et secundam patentem domini Karuli, regis Hungarie felicis recordacionis, feria quarta proxima ante festum Pasce domini anno eiusdem millesimo CCC^o XL^{mo} secundo, transcribentem et confirmantem litteras capituli ecclesie Orodienensis, in dominica Judica, in anno domini millesimo CCC^o XXX^{mo} nono confectas, nobis presentarat in quibusquidem litteris privilegialibus dicti domini Ladislai regis expresse habebatur, quod ipse dominus Ladislaus rex, consideratis serviciis et fidelitatibus² magistri Laurencii, filii Laurencii wayuode, dilecti et fidelis sui, quasdam duas possessiones Waya et Keusygk vocatas, in comitatu de³ Sumplio existentes, eidem magistro Laurencio in perpetuum dedisset et contulisset, in predictis autem litteris eiusdem domini Karuli regis per ipsum dominum Karulum regem pro fidelibus serviciis Mychaelis, Johannis et Nicolai, filiorum Petri, filii Tyuan de genere olahali, fidelium suorum, quendam locum pro perpetuali residencia ipsum in districtu de Elyed, in loco Patak dicto, ubi tune ydem residenciam⁴ habuissent⁵, ipsis in perpetuum datum et⁴ collatum⁵ fore ac ipsum⁵ locum⁵ sessionalem⁵ Patak⁵, qui alio⁵ nomine⁵ Waya⁵ nominaretur⁵, per hominem suum regium et testimonium dicti capituli ecclesie Orodienensis sub metis in eisdem denotatis, nemine contradictore apparente, statutum fuisse comperimus manifeste in quarum contrarium procurator ipsius domini Benedicti bani quasdam duas litteras privilegiales, unam capituli ecclesie Budensis, secundo die festi beate Elisabeth, in anno domini M^{lra}⁰ CCC^o LX^{mo} primo emanatam, et secundam predicti domini nostri regis Lodouici in anno domini M^{lmo} CCC^o LX^{mo}¹⁰ quarto confectam, transseribentem et confirmantem alias litteras suas in predicto anno domini MP^o CCC^o LX^{mo}¹⁰ primo emanatas, nobis curavit exhibere, in quarum prima, videlicet ipsius capituli Budensis littera privilegiali, habebatur quod magister Johannes, dictus Besseneu, ab una, item magister Benedictus, filius Heym, aule regie miles, vice et nomine excellentissimi principis, domini nostri regis Lodouici, parte ab altera, coram ipso capitulo Budensi constituti, idem magister Johannes dixisset et confessus fuisset⁶ eo modo, quod ipse quasdam possessiones suas Kuespataka, Waya, Zekaspataka vocatas et medietatem possessionis Bachtuisse vocate in comitatu de Crassou existentes, eidem domino Lodouico regi pro tribus millibus et quadringentis florenis dedisset et vendidissent ac eundem dominum nostrum regem et suos succesores ratione ipsarum possessionum per ipsum venditarum ab omnibus fratribus, proximis et cognatis et aliis quibuslibet propriis suis laboribus et expensis expedire assumpsisset. In secunda vero ipsarum⁵ litterarum, videlicet predicti domini nostri regis privilegiali habebatur quod idem dominus noster rex possessiones Zekaspatak et Waya vocatas ac medietatem cuiusdam possessionis Bachtuisse nuncupate in comitatu de Crassou existentes, quas videlicet a magistro Johanne Besseneu pro tribus millibus et quadringentis florenis emisset et comparasset, predicto Benedicto⁵, filio Pauli, filii Heym, et per eum Nicolao et Petro uterinis ac Ladislao, filio Johannis patrueli, fratribus eiusdem Benedicti, filii Pauli eorumque heredibus, nove donacionis sue titulo, pro fidelibus serviciis eiusdem Benedicti bani in perpetuum dedisset et contulisset quarumquidem

litterarum exhibicionibus factis ac visis et perlectis continenciis earundem, licet predictus Georgius in sua et predicti Benedicti personis in premissis facto possessionario litteras inquisicionales et prohibicionales se habere retulerunt, et easdem exhibere coram nobis voluerunt, tamen, quia memoratus Joannes Bissenus¹ predictum dominum nostrum regem in facto predictae possessionis Waya vocate ab omnibus expedire asumpsisse ex serie prescriptarum litterarum capituli ecclesie Budensis reperiatur pro eo ipsam causam ad octavas festi Epyphanie domini nunc venturas prorogantes commiseramus eo modo ut idem Benedictus condamnatus ipsum Johannem Bissenum¹ ad ipsas octavas legitima¹ evocatione mediante², contra se ad⁴ expeditionem⁵ ipsius possessionis Waya nominate in nostram presenciam adducere teneatur. In quo etiam termino predicti Benedictus et Georgius premissas eorum litteras prohibicionales et inquisicionales, si quas haberent in eisdem octavis exhibere teneantur coram nobis.

Datum in Wissegrad, duodecimo die termini prenotati, anno domini M CCC^o LXX^{mo} quarto.

Noi, cornelele Iacob de Zips, judele curții domnului Ludovic, din mila lui Dumnezeu, rege al Ungariei, dăm de știre că, înfățișându-se înaintea noastră, Gheorghe, fiul lui Ioan de Woya, în numele său și al lui Benedict, fratele său, cu scrisoarea de împuternicire a capitolului bisericii din Titel, la octavele sărbătorii Adormirii fericitei fecioare <Maria>⁷, ne-a înfățișat împotriva lui Benedict, fostul ban, o scrisoare a zisului capitolu - trimisă ca răspuns domnului nostru, regele, la porunca scrisă a acestuia, și cuprinzând în ea, cuvânt cu cuvânt, șirul scrisorii trimise de rege zisului capitolu - arătând în ea felul redobândirii unei moșii, al împotrivirii, opreliștii și chemării <în judecată>, spunând acel Gheorghe, în numele său și al zisului său frate, că pâra și plângerea lor sunt cuprinse în acea scrisoare, care ne arată că, pe când pomeniții Benedict și Gheorghe, fiii lui Ioan, luând cu ei pe Mihail, fiul lui Dionisie Teyed, omul regelui, și pe domnul Uie, preot în corul aceleiași biserici, <și> ducându-se, la sărbătoarea Fericitilor apostoli Petru și Pavel, atunci de curând trecută⁸, la fața locului, pe moșia numită Woya, fiind chemați în chip legiuit acolo, toți vecinii și megieșii ei și fiind ei de față, când au voit - după ce au redobândit-o în chip legiuit - să pună să le fie dată în stăpânire de către omul regelui și cel al zisului capitolu, Andrei, slujbașul din pomenita <moșie> Woya, al măritului bărbat Benedict, fiul lui Pavel, fiul lui Heym, a oprit, în numele stăpânului său, pe omul regelui și pe cel al zisului capitolu, de la darea în stăpânire a acelei moșii, ce trebuia făcută lui Benedict și Gheorghe; din pricina acestei opreliști, acei oameni, cel al regelui și cel al zisului capitolu, l-au chemat pe Benedict banul, fiul lui Pavel, fiul lui Heym, înaintea regelui, la octavele atunci viitoare ale sărbătorii Adormirii fericitei fecioare⁷, <spre a sta> față cu sus-zișii Benedict și Gheorghe, fiii lui Ioan. După înfățișarea acestei scrisori, sus-zisul Gheorghe a cerut ca pomenitul Benedict banul să arate înaintea noastră temeiul sus-zisei opreliști și împotriviri. Auzind aceasta, Blasiu diacul, stând înaintea noastră, în numele lui Benedict, fiul lui Pavel, cu scrisoarea noastră de împuternicire, a răspuns dimpotrivă că, în timpul sus-zisei redobândiri de moșie, de aceea a făcut pomenita împotrivire, în numele zisului Benedict banul, în temeiul

unor acte prea temeinice, pe care el e gata și pregătit să le arate înaintea noastră, nu atunci, ci la un soroc mai târziu, ce-i va fi dat de noi. Drept aceea, noi, auzind cele de mai sus, am hotărât împreună cu baronii regatului, care ședea cu noi în scaunul de judecată, că sus-zisul Benedict banul este dator să înfățișeze înaintea noastră, la octavele atunci viitoare ale sărbătorii fericitului arhanghel Mihail⁹, toate actele sale scrise - dacă are vreunele întocmite cu privire la cele de mai sus —, ca văzându-le, să putem face judecată și dreptate între părți, așa cum cere dreptatea legii.

În sfârșit, sosind acele octave, venind înaintea judecății noastre pomenitul Gheorghe, fiul lui Ioan, în numele său, iar în acela al domnului Benedict, fratele său, cu scrisoarea de împuternicire a zisului capitlu de Titel, pe de o parte, iar pe de altă parte zisul Blasiu, diacul, în numele pomenitului Benedict banul cu scrisoarea noastră de împuternicire, același Gheorghe, în numele său și în cel al lui Benedict, fratele său, ne-a înfățișat, mai întâi, două scrisori: una, privilegială, a răposatului domn Ladislau¹⁰, fostul rege al Ungariei, dată în anul Domnului o mie două sute șaptezeci și șapte, iar a doua, deschisă, a domnului Carol¹¹, fostul rege al Ungariei, de fericită pomenire, dată în miercuria dinaintea Sărbătorii Paștilor Domnului¹², din anul aceluiași o mie trei sute patruzeci și doi, ce transcria și întărea scrisoarea capitlului bisericii din Arad, întocmită în duminica *Judica*ⁿ, din anul Domnului o mie trei sute treizeci și nouă. În acea scrisoare privilegială a zisului domn Ladislau, regele¹⁴, se spune deslușit că același Ladislau, pentru slujbele și faptele credincioase ale magistrului Laurențiu, fiul lui Laurențiu voievodul, iubitul și credinciosul său, dăduse și dăruise pe veci, magistrului Laurențiu, două moșii numite Woya și Keusygk, aflătoare în comitatul Sumplio. Iar în sus-zisa scrisoare a pomenitului domn Carol, regele, am găsit <arătat> vădit că, pentru credincioasele slujbe ale lui Mihail, Ioan și Nicolae, fiii lui Petru, fiul lui Tyuan, de neam românesc, credincioșii săi, li s-a dat și li s-a hărăzit de către acel domn Carol, regele, un loc de locuire pe veci, aflător în districtul Ilidia, în locul numit Patak, unde ei își aveau atunci locuințe, și că acel loc de sesie Patak, ce cu alt nume se cheamă și Woya, le-a fost dat lor în stăpânire - fără să se ivească nici un împotrivor - de către omul regelui și omul de mărturie al zisului capitlu din Arad, în hotarele arătate în acea scrisoare.

Împotriva acestora, împuternicitul pomenitului Benedict, banul, s-a îngrijit să ne înfățișeze două scrisori privilegiale: una a capitlului bisericii din Buda, dată a doua zi după Sărbătoarea fericitei Elisabeta¹⁵, în anul Domnului o mie trei sute șazeci și unu, și a doua, a sus-zisului domn Ludovic regele¹⁶, întocmită în anul Domnului o mie trei sute șazeci și patru¹⁷, în care se transcria și se întărea o altă scrisoare dată în pomenitul an o mie trei sute șazeci și unu. În cea dintâi, adică în scrisoarea privilegială a capitlului din Buda, se spune că, înfățișându-se înaintea zisului capitlu din Buda, magistrul Ioan zis Pecenegul, pe de o parte, iar pe de altă parte, magistrul Benedict, fiul lui Heym, cavaler al curții regale, în locul și în numele Preaînaltului principe, domnul nostru rege Ludovic, acel magistrul Ioan a spus și a mărturisit astfel, că el a dat și a vândut acelui domn Ludovic, regele, pe trei mii patru sute de florini, niște moșii ale sale: Kuespataka, Woya și Secaş numite și jumătate din moșia Bachtuissse, aflătoare în comitatul Caras, și că se îndatora să apere, cu osteneala și cheltuielile sale, pe numitul nostru rege și urmașii

săi, împotriva tuturor fraților, rudelor și neamurilor sale și împotriva oricăror altora, în privința acelor moșii ce i le-a vândut. Iar în a doua din acele scrisori, adică în acea privilegială a sus-zisului nostru domn, regele, se spune că acel domn al nostru regele dăduse și dăruise, în chip de nouă danie, sus-zisului Benedict, fiul lui Pavel, fiul lui Heym, ca să fie ale lui, și prin el, lui Nicolae și lui Petru, frații săi după mamă, cât și lui Ladislau, fiul lui Ioan, vărul aceluiași Benedict, fiul lui Pavel, și moștenitorilor lor, pentru credincioasele slujbe ale aceluiași Benedict, banul, moșiile numite Secaș și Woya, cât și jumătate din moșia numită Bachtuisse, aflătoare în comitatul Caras, pe care le dobândise și cumpăraseră de la magistrul Ioan Pecenegul pentru trei mii și patru sute de florini.

După înfățișarea acestor scrisori și după cercetarea și citirea cuprinsului lor, cu toate că sus-zisul Gheorghe, în numele său și în cel al sus-zisului Benedict, a spus că ei au scrisoare de cercetare și opreliște în legătură cu sus-pomenita pricină și a vrut să o înfățișeze înaintea noastră, totuși, întrucât pomenitul Ioan Pecenegul - după cum se vedea din cuprinsul sus-zisei scrisori a capitlului bisericii din Buda - se legase să-l apere împotriva tuturor pe sus-zisul domn al nostru, regele, în privința numitei moșii Woya și a celorlalte mai sus-numite, de aceea, amânând acea pricină la octavele atunci viitoare ale Sărbătorii Bobotezei¹⁸, am poruncit ca numitul Benedict, fostul ban, să fie dator ca, la pomenitele octave, să aducă printr-o legiuită chemare, înaintea noastră, pe Ioan Pecenegul ca să stea de față cu el pentru izbăvirea acelei moșii Woya numită, soroc la care și sus-zisii enedict și Gheorghe vor fi datori să înfățișeze, înaintea noastră, scrisorile lor de opreliște și cercetare, dacă au vreunele.

Dat la Vișegrad. în a douăsprezecea zi a sorocului mai sus-însemnat, în anul Domnului o mie trei sute șaptezeci și patru.

A*. Saț. Magh., DI. 106 814. Xerocopie la Inst. de Ist. Cluj-Napoca/1374.

Org.. hârtie, pe verso cu urme ale pecetii de închidere.

EDIȚII: Sub formă de rezumat foarte detaliat în: Pesty, *Krasso*, III, p. 136-140 și *Hurmuzaki-u*, 1/2, p. 253-256.

¹ Astfel în orig.

² Urmează mai multe cuvinte șterse de aceeași mână.

* Urmează cuvântul *Sumplio*, scris greșit și șters de aceeași mână.

⁴ Urmează un cuvânt indescifrabil, șters de aceeași mână.

⁵ Scris deasupra rândului.

⁶ Cuvânt repetat.

⁷ 22 august.

⁸ 29 iunie.

⁹ 6 octombrie.

¹⁰ Ladislau al IV-lea, rege al Ungariei, între anii 1272-1290.

¹¹ Carol I Robert, rege al Ungariei, ales în 1308, încoronat în 1310-1342.

¹² 27 martie 1342.

¹³ 14 martie 1339.

¹⁴ *DJR-C*, veac XIII, voi. II, p. 187, nr. 201.

¹⁵ 20 noiembrie 1361. Vezi *DRH-C*, voi. XII, p. 51-53.

¹⁶ Ludovic I cel Mare, rege al Ungariei între 1342-1382.

¹⁷ Actul din 31 ianuarie 1364. Vezi *DRH-C*, voi. XII, p. 216-219.

¹⁸ 13 ianuarie 1375.

358 1374 noiembrie 5 (*tricesimo primo die octavarum festi beati Michaelis archangeli*) <Vișegrad>

Cornițele Iacob de Zips (*Scepus*), judele curții regale, emite o scrisoare privilegiată în care se arată, printre altele, că Ladislau, fiul lui Nicolae, fiul lui Keled de Diosig (*Diosegh*), l-a tras în judecată pe călugărul Ladislau, abatele mănăstirii Sfântului Munte de Panonia, pentru împotrivirea și opreliștea la punerea sa în stăpânirea mai multor moșii și pământuri, printre care și Tulogd, Colin (*Kol*), precum și a unor părți de moșie aflate în moșiile numite Diosig și Nager.

Analectele manuscrise ale lui Gabriel Nagy, voi. XVII, p. 219 sqq.

Rezumat în actul lui Sigismund I, regele Ungariei, din 17 februarie 1400, în copie modernă.

EDIȚII: *Fejer, X/2*, p. 769-789.

REGESTE: *Malyusz*, II/1, p. 13, nr. 82.

359 1374 noiembrie 7 (*feria tertia proxima antefestum beati Martini confesoris*), **Vișegrad**

Emeric, palatinul Ungariei și judele cumanilor, cere capitlului din Arad (*capitulo ecclesie Orodienis*) să-și trimită omul de mărturie pentru punerea lui Ștefan, fiul lui Pousa de Zer, și fiii acestuia și a lui Ladislau, fiul lui Nicolae, fiul lui Pousa de Zer, în stăpânirea unei jumătăți din moșiile Peturmonostra și Palmonostra din comitatul Csongrad. între oamenii palatinului apar: Dominic, fiul lui Luca de Nadasd, Toma de Tornia (*Bok*), Nicolae, fiul lui Toma de Tornia (*Bok*), Konya de Cholth.

Arh. Naț. Magh., Dl. 91 816. Xerocopie la Inst. de Ist. Cluj-Napoca/1374.

Transumpt în actul capitlului din Arad, din 10 ianuarie 1375, nr. 369.

360

1374 noiembrie **11**, <Alba **Iulia**>

Nos, capitulum ecclesie Transilvane, significamus tenore presencium, quibus expedit universis, quod Ladislaus et Johannes, filii Zumrach de Barcsa, ab una, ac domine Lien, consors Herbordi, et Elis, consors Ladislai, civium de Vincz inferiori, filie videlicet quondam comitis Rhenerii, de eadem Vincz, parte ab altera, coram nobis personaliter constituti, per eosdem Ladislaum et Johannem, filios Zumbrachl, propositum extitisset et confessum oraculo vive vocis, quod si ipsi portiones possessionarias prefati comitis Rhenerii, fratris ipsorum, in possessionibus Olarchis et Drazma2 vocatis habitas, nune per magnificum virum Stephanum, wayvodam Transilvanum, minus iuste et potentialiter occupatas, reinvenire et reobtinere possent et valerent, tune ipsi quartam puellarem dominabus prenominate Lien et Elis de dictis possessionariis portionibus dicti comitis Rhenerii, patris earum, ipsas iure nature et regni consuetudine tangentes, cum possessione extrădare assumpsissent et assumpserint coram nobis eo modo: quod eadem domine cum ipsa quarta puellari contentarentur, et nihil plus de memoratis portionibus possessionariis

patris earum repetere et rehabere possent a filiis Zumbrach¹ prenotatis; prout ad hoc prefate domine se spontanea obligarunt voluntate.

Datum in festo beati Martini confessoris, anno domini millesimo trecentesimo septuagesimo quarto.

Noi, capitlul bisericii Transilvaniei, prin cuprinsul celor de față, dăm de știre tuturor căra se cuvine că, înfățișându-se înșiși înaintea noastră, Ladislau și Ioan, fii lui Zumrach, de Bârcea, pe de o parte, iar pe de altă parte doamnele Lien, soția lui Herbord, și Eliza, soția lui Ladislau, orășeni din Vințul de Jos, anume fiicele răposatului comite Rhener, din același Vinț, ni s-a arătat și ni s-a spus prin viu grai de către acei Ladislau și Ioan, fiii lui Zumrach că, dacă ei ar putea fi în stare să dobândească din nou și să primească înapoi părțile de moșie ale sus-zisului comite Rhener, fratele lor, aflătoare în moșiile numite Olarchis și Drazman, cotropite acum pe nedrept și cu sila de măritul bărbat Ștefan, voievodul Transilvaniei, atunci dânșii s-au legat și se leagă în fața noastră să dea pomenitelor doamne Lien și Eliza, împreună cu <dreptul> de stăpânire, pătrimea cuvenită fiicelor din zisele bucăți de moșie ale numitului comite Rhener, tatăl lor, care țin de ele, prin dreptul firească și după obiceiul țării, în așa chip ca acele doamne să fie mulțumite cu acea pătrime cuvenită fiicelor și să nu poată cere îndărăt și avea din nou nimic în afară de pomenitele bucăți de moșie ale tatălui lor, de la sus-zișii fii ai lui Zumrach, după cum numitele doamne s-au îndatorat de bună voie la aceasta.

Dat la sărbătoarea fericitului Martin mărturisitorul, în anul Domnului o mie trei sute șaptezeci și patru.

Bibi. Univ. din Budapesta, Colecția lui D. Cornides, Mss. voi. II, p. 161.

Copie simplă din sec. XVIII.

EDIȚII: *Fejer*, IX/4, p. 616-617.

REGESTE: *Documenta Valachorum*, p. 255, nr. 213.

¹ Astfel în text.

² *Drasman*, *Dorosman*, în alte atestări.

Nos, comites Andreas de Mulbach, Yanusch de Cybinio, Henynkus de Schenk, iudices regie maiestatis, Michael Nunnencleppel, magister civium, Michael Schoder, civis Cybiniensis, comes Nycolaus de Rukbas, comes Daniel de Lueschkyrg, Stephanus, villicus de Rusmark, Michael Blas, villicus de Warasio, Arnoldus, villicus de castro Sches, comes Andreas de Burgperg, comes Nycolaus de Ruffo Monte, comes Georgius de Dalheim ceterique seniores omnium septem sedium parcium Transiluanarum, harum serie manifestissime recognoscimus, quibus expedit universis, quatenus discreti viri et honorabiles de civitate Lueschkyrg, parte ab una, parte vero ab altera communitas plebis de Megerpot, ante nostram venerunt presenciam, respectu cuiusdam fundi molendini, propter quod ab antiquo tempore fuerunt simul litigantes. Nos, enim, auditis et perceptis utrarumque parcium verbis, misimus comitem Hemynkgum¹ de Schenk, comitem Nicolaum de Kozd,

Anthonium Hak de Lobendyk, comitem Georgium de Dalheim, Stephanum Dornink de Stolzenberg, cum ipsorum villico, ut nobis dicerent, quis inter ambas partes plenior super illud molendinum haberet iusticiam. Qui reversi sunt nobis super animam ipsorum dixerant quod ipsi de Megerport essent iusti et ipsi de Lueschkyrg iniusti. Quo audito, secundum seriem vere iusticie et eciam ad humiles petitiones proborum virorum Petri Gerlach et Wasmuet et Gerlach filiorum Nycolai Greb has litteras privilegiales scribere fecimus et sigillo nostro confirmare. Ideo ipsum fundum sew¹ molendinum communitati ville Megerpot more hereditario tamquam ipsorum veram hereditatem resignavimus cum omni fructu et proventu ipsius molendini ipsum possidendum atque tenendum omni impedimento et reclamacione procul moța in filios filiorum perpetue. Quicumque hoc reclamaverit in byrsagio¹ XX° marcarum fini argenti gravis ponderis provincie subiacebit. In cuius rei testimonium sigillum nostrum presentibus czernitur² subappensum.

Datum Cybinio, die sancte Katherine virginis, sub incarnationis domini noștri Diesu Christi, millesimo CCC LXX quarto.

Noi, comiții Andrei de Sebeș, Yanusch de Sibiu, Henynk de Cincu, juzii Maiestății regești, Mihail Nunnencleppel, judele orașului, Mihail Schoder, orașean din Sibiu, cornițele Nicolae de Cohalm, cornițele Daniel de Nocrich, Ștefan, vilicul de Miercurea, Mihail Blas, vilicul Orăștiei, Arnold, vilicul Sighișoarei, cornițele Andrei de Vurpăr, cornițele Nicolae de Roșia, cornițele Gheorghe de Daia, și ceilalți bătrâni din toate cele șapte scaune din părțile Transilvaniei, prin aceste rânduri facem cunoscut, în chip cât se poate de limpede, tuturor căroră se cuvine, că chibzuții și vrednicii de cinstă bărbați din orașul Nochrich, pe de o parte, iar pe de altă parte obștea locuitorilor din Marpod au venit în fața noastră cu privire la un oarecare loc de moară, din pricina căruia, din timpurile vechi, s-au certat împreună. Iar noi, ascultând și aflând cuvântul amânduror părților, am trimis pe cornițele Henynk de Cincu, pe cornițele Nicolae de Kozd, pe Anton Hak de Lovnic, pe cornițele Gheorghe de Daia, pe Ștefan Dornink de Slimnic, cu judele lor, ca să ne spună care dintre cele două părți are mai multă dreptate asupra acelei mori. Aceștia, întorcându-se, ne-au spus, pe sufletul lor, că cei din Marpod au dreptate și că cei din Nocrich n-au dreptate.

Auzind acest lucru, după rânduiala adevăratei dreptăți și chiar la smeritele cereri ale cinstiților bărbați Petru Gerlach și Wasmuet și Gerlach, fiii lui Nicolae Greb, am pus să se întocmească această scrisoare privilegială și să fie întărită cu pecetea noastră. De aceea, am încredințat, în chip de moștenire, acel loc și moara, obștii satului Marpod, ca o adevărată moștenire a lor, cu toate roadele și veniturile acelei mori, ca să le stăpânească și să le țină fără piedică și fără vreo pâră, pe veci, din tată în fiu. Dar oricine va face vreo pâră în această privință va fi pus la o gloabă de douăzeci de mărci de argint fin, după greutatea provinciei. Spre mărturia acestui lucru, am hotărât să se atârne, de această scrisoare, pecetea noastră.

Dat la Sibiu, în ziua sfintei fecioare Caterina, în anul o mie trei sute șaptezeci și patru de la întruparea Domnului nostru Isus Christos.

Arh. Naț. Rom., D.J. Sibiu. Fondul nr. 47. Arh. Par. Evang. din Marpod, nr. 1. Fotocopie la Inst. de Ist. Cluj-Napoca/1374.

Orig., perg., cu pecete de ceară aibă atârnată cu panglică de pergament.

Copie simplă, pe hârtie, din anul 1555.

EDIȚII: *Archiv*, Seria nouă, voi. XIII, p. 1289; *Ub.*, II, p. 434.

¹ Astfel în original.

362 1374 decembrie 10 (*quarto die termini prenotati: octavisfesti beati Andree apostoli*), **Buda**

Emeric, palatinul Ungariei și judele cumanilor, adevărește că magistrul Ștefan, fiul lui Iacob, fiul lui Doja (*Dousa*) de Debrețin, a achitat lui Matei <*Mathe*>, fiul lui Nicolae de Vydafeulde, din comitatul Lipto, o despăgubire de trei sute de florini, pentru niște silnicii săvârșite în data de 21 decembrie 1372.

În desfășurarea procesului, prelungit pe durata a doi ani, Emeric a cerut capitlului de la Oradea (*capituli ecclesie Waradiensis*) să trimită unul din oamenii de mărturie pentru a face cele trei strigări prin târguri (*trine forensis proclamacionis*), potrivit obiceiului țării, în cazul neprezentării uneia dintre părți la înfățișările cuvenite. Aceste strigări s-au făcut în ulița Olazy din Oradea (*viko Olazy*) și localitățile: Biharea (*villa Byhar*) și Sălard (*villa Zallard*), în zilele de miercuri, joi și vineri, respectiv 28, 29 și 30 noiembrie <1373>'¹ (*primo videlicet feria tertia ante predictum festum beati Andree apostoli in viko¹ Olazy et feria quarta in villa Byhar et feria quinta in villa Zallard*).

Se amintește, de asemenea, scrisoarea de răspuns a capitlului, cu darea de seamă a strigărilor, adresată palatinului, și, în sfârșit, o scrisoare de împuternicire a capitlului pentru reprezentantul pârâtului, magistrul Ștefan.

Arh. Naț. Magh., Dl. 77 602. Xerocopie la Inst. de Ist. Cluj-Napoca/1374.

Orig., hârtie, cu urme de pecete pe verso.

EDIȚII: *Zichy*, III, p. 587-593.

¹ Datarea pe baza contextului.

² Astfel în orig..

363

1374 decembrie 14, Sântimbru

Religiosis viris et honestis conventui ecclesie beate Mărie virginis de Clusmonstra, amicis suis, Ladislaus, vicewoiuoda Transsilvanus, amicitiam paratam debito cum honore.

Dicunt nobis Jacobus, filius Nicolai, et Stephanus, filius Abrae de Farago, quod ipsi in dominium quarundam possessionariarum porcionum in predicto possessione Farago et terrarum Echettelke ac Zenthmihaltelke vocatarum, in comitatu de Clus existencium habitarum, iuxta continencias suorum instrumentorum, ipsum¹ qualicunque iure et titulo inpignoracionis tangencium legitime vellent introire, si contradicchio cuiuspiam ipsis non obviaret in hac parte.

Super quo vestram amicitiam petimus diligenter per presentes quatenus vestrum mittatis hominem pro testimonio fidedignum, quo presente, Emericus,

filius Beke de Fratha, vel Johannes, filius Petri de Tholdalad, aut Gregorius an Johannes, filii Nicolai de Zenthyan, aliis absentibus, homo noster, ad facies predictarum possessionis Farago et terrarum usualium eiusdem Echetalke et Zenthmihaltelke accedendo, vicinis et commetaneis ipsarum legitime convocatis, reambulet easdem per suas metas veras et antiquas, novas iuxta veteres, ubi necesse fuerit, erigendo, reambulatasque et ab aliorum possessionariis iuribus per erecciones metarum distinctas et separatas statuatur easdem predictis Jacobo, filio Nicolai, et Stephano, filio Abrae, eo iure, quo ad ipsos pertinere dinoscuntur perpetuo possidendas, si per quempiam non fuerit contradictum. Contradictores vero, si qui in reambulacione et metarum ereccione ac statuacione dictarum possessionis et terrarum Echetalke et Zenthmihaltelke extiterint, ad nostram citeꝝ presenciam ad terminum competentem, racionem contradiccionis eorum reddituros. Et post hec seriem tocius facti, cum cursibus metarum vel, si necesse fuerit, nomina citatorum et terminum assignatum in vestris litteris nobis amicabiliter rescribatis.

Datum in Sancto-Emerico, in quindenis festi beati Andree apostoli, anno domini M^m CCC^m LXX^{TM} quarto.

Cucernicilor și cinstiților bărbați din conventul bisericii fericitei Fecioare Măria din Cluj-Mănăstur, prietenilor săi, Ladislau, vicevoievodul Transilvaniei, cu toată prietenia și cinstea cuvenită.

Ne spune nouă Iacob, fiul lui Nicolae, și Ștefan, fiul lui Avram de Fărăgău, că ei, potrivit cuprinsului actelor lor, vor să intre, în chip legiuit, în stăpânirea unor părți de moșie din pomenita moșie numită Fărăgău și a unor pământuri numite Echetalke și Sântmihaiu, aflătoare în comitatul Cluj, și care țin de ei cu orice drept și în temeiul zalogirii, dacă în această privință nu le va sta în cale împotrivirea cuiva. Drept aceea, prin scrisoarea de față, cerem stăruitor Prieteniei voastre să. trimiteți spre mărturie omul vostru vrednic de crezare, în fața căruia, omul nostru Emeric, fiul lui Beke de Frata, sau Ioan, fiul lui Petru de Toldal, ori în lipsa acestora, Grigore sau Ioan, fiii lui Nicolae de Sântioana, mergând la pomenita moșie Fărăgău și la pământurile de folosință numite Echetalke și Sântmihai, după ce vor fi chemat în chip legiuit vecinii și megieșii acelor <moșii>, să le hotărânicească după adevăratele și vechile lor semne de hotar, ridicând semne noi lângă cele vechi, acolo unde va fi nevoie, și odată hotărânicite, deosebite prin ridicarea de semne de hotar și despărțite de drepturile de stăpânire ale altora, să le dea în stăpânire numiților Iacob, fiul lui Nicolae, și lui Ștefan, fiul lui Avram, ca să le stăpânească pe veci, cu acel drept cu care se știe că țin de dânșii, dacă nu se va împotrivi cineva. Iar dacă, cu prilejul hotărânicirii și ridicării semnelor de hotar, cât și a dării în stăpânire a zisei moșii și a pământurilor Echetalke și Sântmihai, se vor ivi împotrivitori, să-i cheme în fața noastră la sorocul potrivit, spre a da seamă de împotrivirea lor, și, după aceasta, să aveți bunătatea a ne arăta în scrisoarea voastră toată desfășurarea acestui lucru, cu mersul hotarelor și, de va fi nevoie, numele celor chemați precum și sorocul statornicit.

Dat la Sântimbru, în a cincisprezecea zi după sărbătoarea fericitului apostol Andrei, în anul Domnului o mie trei sute șaptezeci și patru.

¹ Corect: *ipsos*.

364

1374 decembrie 14, Sântimbru

Religiosis viris et honestis, honorabili capitulo ecclesie Transsiluane, amicis suis, Ladislaus, vicevoyaoda Transsiluanus, amicitiam paratam debito cum honore.

Vestram petimus amicitiam presentibus reverenter, quatenus vestrum mittatis hominem pro testimonio fidedignum, quo presente, Mychael dictus Darabus de Machkas, vel Georgius de Sard, aut Ladislaus, filius Petri litterati de eadem, seu Dominicus, filius Nicolai, filii Poch de Deaky, sive Laurencius de Nadas, an Andreas dictus Batur de Zuchak, sin Georgius, filius Thome de Sard predicta, aliis absentibus, homo noster, Petrum et Georgium, filios Johannis rufi de Tyburch, contra religiosum viram, dominum Otthonem, abbatem de Clusmonustra, ad octavas festi Purificacionis virginis gloriose nune proxime afruturas in nostram evocetis¹ presenciam. Et post hec diem et locum ipsius evocationis, nominaque evocatorum cum termino assignato nobis in vestris litteris amicabilem rescribatis.

Datum in Sancto Emerico, in quindenis festi beati Andree apostoli, anno domini M-^{mo}CCC-^{no}LXX^{mo} quarto.

Chibzuiților și cinstiților bărbai, din vrednicul de cinstire capitlu al bisericii Transilvaniei, prietenilor săi, Ladislau, vicevoievodul Transilvaniei, cu toată prietenia și cu cinstea cuvenită.

Prin <scrisoarea> de față, cerem cu supunere prieteniei voastre, să trimiteți omul vostru de mărturie vrednic de crezare, în fața căruia, omul nostru Mihail zis Darabus de Măcicașu sau Gheorghe de Șardu ori Ladislau, fiul lui Petru Diacul, tot de acolo, sau Dominic, fiul lui Nicolae, fiul lui Poch de Deaky, sau Laurențiu de Nădășelu sau Andrei zis Batur de Suceagu ori, în lipsa acestora, omul nostru, Gheorghe, fiul lui Toma din sus-zisul Șardu, să-i cheme înaintea noastră, la octavele în curând viitoare ale sărbătorii întâmpinării Domnului², pe Petra și Gheorghe, fiii lui Ioan cel Roșu de Tyburch, împotriva cuviosului bărbat, domnul Otto, abatele de Cluj-Mănăstur. Și după aceasta, să aveți bunătatea a ne face cunoscute, în scrisoarea voastră, ziua, locul acelei chemări și numele celor chemați, împreună cu sorocul hotărât.

Dat la Sântimbru, în a cincisprezecea zi după sărbătoarea fericitului apostol Andrei, în anul Domnului o mie trei sute șaptezeci și patru.

Bibi. Batthyaneum. Arh. Conv. Cluj-Mănăstur, nr. 54. Fotocopie la Inst. de Ist. Cluj-Napoca/1374.

Transumpt în actul capitlului din Alba Iulia, din 14 februarie 1375, nr. 380.

REGESTE: Beke, *Km. Konv.*, nr. 54.

¹ Corect: *evocet*.

² 9 februarie.

Religiosis vir<is et honestis>' convenKui ecclesie beate Mărie virginis de Clusmonustra, amicis suis honorandis, Ladislaus, viceuoyoda Transsiluanus, amicitiam paratam cum honore.

Noverit vestra>² amicitia quod, in octavis festi beati Andree <apostoli, nune proxime preteritis, discretus et honorabilis vir, dominus Ladislaus, Woyuode²³, arhidiaconus de Doboka et de>canus³ ecclesie Transsiluane, in personis eiusdem capituli ecclesie <Transsilua>ne⁴, cum sufficientibus <litteris eiusdem>⁵ ecclesie, prout actores, ab una parte, ex altera vero ma<gister La>dislaus⁶, filius Stephani, et Nicolaus, filius Akus, <nobiles de Turuzko> , pro se personaliter astitissent coram nobis eque⁸ cum sufficientibus litteris procuratoriis magnifici viri <Emerici condam> woyuode Transsiluani et comitis de Zonuk, domini nostri <palatini>¹⁰, in causam attracti, iuxta continenciam litterarumstrarum easdem octavas ipsam prorogacionem denotancium, ad nostram accedentes presenciam, ydem¹¹ dominus archidiaconus et decanus, in persona eiusdem capituli, quasdam litteras vestras magnifico viro domino Emerico, condam woyuode Transsiluano et comiti de Zonuk, nune vero regni Hungarie palatino, domino nostro, rescripcionales, sabbato proximo post octavas festi Corporis Christi, anno tercio preterito confectas, nostro iudiciario examini presentare curarunt¹²; in quarum tenoribus inter cetera comperiebatur tali modo quod vos, litteras eiusdem domini Emerici woyuode, seriem sue iudicarie deliberacionis exprimentes pro honorabili capitulo ecclesie Transsiluane, super facto reambulacionis et metarum ereccionis quarundam possessionum eiusdem capituli infradeclarandarum, vobis directas, recepissetis, inter cetera continentes quatenus vos mitteretis homines vestros pro testimoniis, pro utrisque partibus, fidedignos, quibus presentibus, condam magister Benedictus, prothonotarius eiusdem domini Emerici woyuode, specialiter ad hoc per¹³ ipsum¹³ deputatus, vel si ipsum abesse contingeret, Stephanus, filius Johannis de Chesthne, aut Petrus vel Nicolaus, filii Mychaelis de Forro, sive Stephanus aut Ladislaus, neenon Petrus, **fili**i Ladislai de Anduriashaza, pro parte dominorum de capitulo ecclesie Transsiluane, actorum, item Ladislaus, filius Ladislai de Zarkad, vel Johannes de Twr, aut Ladislaus, dictus Cheh de Reud, seu Ladislaus, filius Mychaelis de Jara, sive Bako de Mychalchfolua, pro parte dictorum nobilium de Turuzkou, in causam attractorum, aliis absentibus, homines sui, in octavis festi Penthecostes, proxime tune preteritis, et aliis diebus ad hoc aptis et congrue sufficientibus ad facies possessionibus Orbou et Enyed vocatarum, vicinis et commetaneis eorundem legitime convocatis et partibus vel eorum legitimis¹¹ procuratoribus presentibus, accedendo, primo et principal iter, iuxta ostensionem et demonstracionem eorundem dominorum de capitulo vel legitimis¹¹ procuratoris ipsorum, per metas et signa metalia ac cursus metales in privilegio condam domini Andree regis¹⁴ contentas et expressa ac expressos, ac, propter maioris iusticie evidenciam, in eisdem litteris ipsius domini Emerici woyuode conscriptas et conscripta ac insertas, a primis veris metis incipiendo ad partem seu plagam quam continencia ipsius privilegii denotaret semper tenendo usque ad finales

metas reambularent et, si ipse mete bono modo et aparenter' * mvente tierent, tune predictas possessiones Orbou et Enyed cum suis pertinenciis, novis metis in locis necessariis erectis, predictis dominis de capitulo, eo iure quo ipsis dinoscerentur pertinere, committerent et relinquerent, perpetuo possidendas. Si vero ipse mete bono modo et apparenter non invenirentur ipsique, nobiles de Turuzkou contradicerent et in ostensione et demonstratione eorundem dominorum non contenerentur, tune, secundum demonstrationem eorundem, metas supradicte possessionis eorum Turuzkou nuncupate ex parte earundem possessionum Orbou et Enyed separantes, similimodo, a primis veris metis incipiendo usque ad finales metas reambularent et, si partes in huiusmodi reambulacione concordες fierent, tune cuique parti sua iura possessionaria comitterent et relinquerent, metis et metarum distinecionibus separando, perpetuo possidendas. Si vero in aliqua particula terre discordarent, tune ipsam particulam terre litigiose¹⁵, inter ipsas partes remanentem, signis metalibus undique consignando, regali mensura, si mensurari possent, mensurando vel, si mensurari nequirent, visu considerando, deum ferendo pre oculis, unacum aliis probis viris, visa sui qualitate, quantitate, fructuositate et valore, estimarent, regni consuetudine requirente; viderent etiam et diligenter considerarent, id cuius partis ostense mete veriores, certiores et apparenciores existerent. Et post hec, ipsius possessionarie reambulacionis, metarum ere<ccionis>¹⁶, statucionis, revisionis et ostensionis seriem, cum totali suo processu, prout fieret expediens, ad octavas Nativitatis virginis gloriose, similiter tune proxime¹³ venturas, eidem domino Emerico woyuode a <micabiliter>¹⁷ rescriberetis.

Vos enim, iustis ac iuri consonis petitionibus eiusdem annuentes, cum prefatis magistro Benedicto, prothonotario ipsius domini Emerici woyuode, utrisque partibus per ipsum ad premissa special<iter>¹⁷ deputato, ac Ladislao, filio Ladislai, pro parte nobilium de Turuzkou predictorum transmissio, hominibus suis, vestrum hominem, videlicet fratrem Johannem, presbiterum, socium vestrum, pro parte dicti capituli ad premissa peragenda transmisissetis, pro testimonio fidedignum. Qui demum ad vos reversi, concorditer vobis retulissent isto modo quod, quia discreti viri, magistri Ladislaus woyuode, de Doboka, decanus de dicta ecclesia Transsiluana, Nicolaus de Zonuk, Ladislaus de W<go>cha¹⁸, Petrus de Clus, Johannes de Tylegd, archydyaconi", Ladislaus de Segusd, plebanus, Ladislaus succentor, Nicolaus de Buza, Petrus custus" eiusdem <ecc>lesie¹⁸, Jac<obus>¹⁸, Demetrius et Thomas de Mendzenth, <domini>¹⁹ canonici de eadem ecclesia Tran<sil>uana¹⁸, qui ex parte predicti capituli ad reambulandum possessiones eorum Orbou et Enyed vocatas, metasque earundem possessionum ipsius capituli accedendo, per diversas et <varia>s¹⁷ demonstrationes eorundem dominorum can<onicorum>²⁰ ac etiam <ma>g<istrorum>²¹ con<dam E>ll<eus, Ni> colai²¹ et Ladislai, filiorum Stephani, nec<non>¹⁸ Andree et Nicolai, filiorum Akus, nobilium de eadem Turuzkou, inter terras seu possessiones amb<arum parcium>¹⁹ factas, exceptis solummodo tribus metis inter lapides Zaadkeu et Mezkeu vocatis²², super qu<ibus>* utreque partes contente fuissent, concordες fieri nequivissent. Ideo, de iuribus parcium disseernere" <et meram>²⁰ indagare veritatem non valuissent.

Et, licet²³ iidem domini canonici per prefatos nobiles de Turu<zkou>¹⁸, iuxta seriem mstvume.ntotum \psot\m\ dommovum de capitulo ad hoc, ad ceît\Oiem metarum ipso<rum, ut asseru^ssent²⁴, demonstracionem vocati fuissent, tamen ipsi domini canonici, videntes aieris intemperiem temporisque mutabilitatem instare, maxime propter silvarum seu arborum densitatem, <quibus iide>m²⁴ fuissent impediti, nec eo tempore, videlicet²⁵ estivali, bono modo peragere processus ipsorum predictos, propter hoc, ad ulteriorem reambulacionem et metarum ostensionem ire n<equivissent et>²⁴ sic, negotio indetermino²⁶ ab inde discedentes, recessissent.

-,

Quarum litterarum, exhibicionibus factis et perlectis continenciis earundem, prefati domini²⁷ archydiaconi^{27a} et decanus, in personas prefati capituli, ex parte eorundem <nobilium de>²⁴ Turuzkou, super premissis, iusticiam per nos impendi postulabat.

Unde, quia ad iteratam reambulacionem metarum, predictas possessiones Orbou et Enyed ac Turuzkou vocatas ab invicem separancium <et distinge>ncium ° faciendam, homines noŝtri, sub vestrorum hominum testimonio, nobis et regni nobilibus in sede nostra iudiciaria existentibus transmitti <debere>²⁸ videbatur, ideo vestram amiciciam presentibus petimus diligenter quatenus vestros mittatis homines pro utrisque partibus pro testimonio fidedignos, quibus presentibus, magistri Mychael vel Nicolaus, filius Walentini¹¹ de Hereppe¹, officiales noŝtri de Sancto Emerico, aut Stephanus, filius Martini de Thate, seu alter Stephanus, filius Johannis de eadem, sive Petrus vel Ladislaus, filii Jakch de Myhalchfolua, an Jacobus, filius Myske de Sancto Rege, vel Dominicus de Jklod, aut Mychael, filius Bebung de Lapad, pro parte <iamdictorum>²⁰ dominorum de capitulo ecclesie Transsiluane, actorum, item, magistri Ladislaus, vel Thomas, fii ii Ladislai de Zarkad, aut Bako de Myhalchfolua predicta, seu Nicolaus, filius Pauli de Kopan", sive Nicolaus vel Phylipus", f<ilii Phylip>pi²⁰ de Egrus, pro parte dictorum nobilium de Turuzkou, in causam attractorum, aliis absentibus, homines noŝtri, in octavo die festi Passce domini, nune proxime venturi, et aliis diebus ad hoc aptis et congrue sufficientibus, ad facies dictarum possessionum Orbou et Enyed¹¹ vocatarum, vicinis et commetaneis earundem inibi undique legittime¹¹ convocatis et partibus vel earum legitimis" procuratoribus presentibus, accedendo, primo et principaliter, prout ipsius domini Emerici woyuode decretalis dictaverit sententia, iuxta ostensionem et demonstracionem eorundem dominorum de capitulo vel legittimi" procuratoris ipsorum per premissas metas et signa metalia ac cursus metales in eodem privilegio condam domini Andree regis¹⁴ contenta et expressa ac expressas, propter maiorisque iusticie evidenciam in litteris ipsius domini Emerici woyuode¹¹ conscripta et expressa ac insertas, a primis veris metis incipiendo ad partem seu plagam, quam contineciam ipsius privilegii dicti domini Andree regis denotat, semper tenendo usque ad finales metas reambulent easdem. Et si ipse mete bono modo et aparenter" invente fuerint, tune predictas possessiones Orbou et Enyed vocatas, cum suis pertinenciis, novis metis in locis necessariis erectis, predictis dominis de capitulo ecclesie Transsiluane, eo iure quo ipsis dinoscuntur pertinere, committant et relinquunt, perpetuo possidendas.

Si vero ipse mete bono modo et apparenter non invenirentur ipsisque nobiles de Thuruzkou contradicerent et in demonstracione eorundem dominorum non contentarentur, tune, secundum demonstracionem ipsorum, metas supradicte possessionis ipsorum, Torozko" nuncupate, ex parte earundem possessionum Orbo" et Enyed separantes, similimodo a primis veris metis incipiendo usque ad finales metas reambulent et, si partes in huius modi reambulacione concordēs fuerint, tune cuique parti sua iura possessionaria relinquant et committant, metis et metarum distincionibus separando, perpetuo possidenda. Si vero in aliqua particula terre discordarent, tune ipsam particulam inter partes litigiose remanentem, signis metalibus undique consignando, regali mensura, si mensurari poterint, mensurando, vel, si mensurari nequirent, visu considerando, deum ferendo pro oculis, unacum aliis probis viris, visa sui qualitate, quantitate, rructuositate et valore estiment, regni consuetudine requirente, videant eciam et diligenter considerent id cuius partis ostense <mete verio>res¹⁹, certiores et apparenciores existant. Et post hec, ipsius possessionarie reambulacionis, metarum ereccionis statucionis, revisionis et estimacionis seriem, cum totali sui processu, prout fuerit oportunitum, ad quindenās festi²⁹ beati Georgii martiris, nune proxime venturis, nobis in vestris litteris amicabiliter rescribatis.

Datum in Sancto Emerico, octavo die predictarum octavarum, anno domini M-mo CCC^{TM0} LKXX^{TM} quarto³⁰.

<Pe verso, de aceeași mână:> Religiosis viris et honestis³¹ conventui ecclesie beati Mărie virginis de Clusmonustra, amicis <suis>³¹, pro honorabili capitulo ecclesie Transsiluane, contra nobiles de Turuz<kou>³¹, super facto possessionarie reambulacionis, metarum ereccionis ac estimacionis, <octavo>³¹ die festi Pasce domini per vestros et nostros homines faciendo, cuius seriem ad quindenās³¹ festi beati Georgii martiris per vos nobis rescribendam.

<Pe verso, în colțul de jos, din stânga documentului, de o altă mână contemporană:> Quia die et termino reportacionis seriei eedem partes <litigantes nullas>³² aliquas litteras, nisi duo registra contra șese discordantes pre<sentassent>³², ideo, ipsis registris presentibus litteris nostris inclusis, deliberamus .... >³² eiusdem cause, stătu in eodem, ad octavas Nativitatis beati <Johannis>³² Baptiste, duximus prorogare pro a<ctore>⁸.

<Pe verso, de o mână din a doua parte a secolului al XVI-lea:> Mandatum ad <reambulacionem>³² metarum³³ inter Enyed ac Orbo, possessiones capituli, et nobiles de Torozko.

<Pe verso, de o altă mână de la sfârșitul secolului al XVI-lea:> Nichil confert, non leges, quia frustra laborabis.

Cucernicilor și cinstiților bărbați din conventui bisericii fericitei fecioare Măria din Cluj-Mănăstur, prietenilor săi vrednici de cinste, Ladislau, vicevoievodul Transilvaniei, cu toată prietenia și cinstea.

Să afle prietenia noastră că, la octavele acum de curând trecute ale sărbătorii fericitului apostol Andrei³⁴, venind înaintea noastră, potrivit cuprinsului scrisorii noastre de amânare, ce arăta amânarea la aceleași octave, chibzuitul și vrednicul de cinste bărbat, domnul Ladislau al voievodului, arhidiacon de Dăbâca

și decanul bisericii Transilvaniei, în numele aceluiași capitol al bisericii Transilvaniei, cu îndestulătoare scrisoare <de împuternicire>, a aceleiași biserici, ca pâraș, pe de o parte, iar pe de altă parte, <ca> pârați, magistrul Ladislau, fiul lui Ștefan, și Nicolae, fiul lui Akus, nobili de Trascău, stând ei înșiși înaintea noastră, și ei cu scrisoare îndestulătoare de împuternicire a măritului bărbat Emeric, fostul voievod al Transilvaniei și comite de Solnoc, domnul nostru palatin, domnul arhidiacon și decan s-a îngrijit, în numele aceluiași capitol, să înfățișeze cercetării noastre judecătorești o scrisoare a voastră de răspuns către măritul bărbat, domnul Emeric, fostul voievod 'al Transilvaniei și comite de Solnoc, iar acum palatinul Ungariei, domnul nostru, fiind în al treilea an trecut, <de când a fost> întocmită, în sâmbăta de după octavele sărbătorii *Corporis Christi*³⁵, în al cărei cuprins se află, printre altele, astfel că voi ați primit scrisoarea domnului Emeric, voievodul, trimisă vouă, ce arată cuprinsul hotărârii sale judecătorești, pentru vrednicul de cinste capitol al bisericii Transilvaniei, cu privire la hotărnicirea și ridicarea semnelor de hotar ale unor moșii ale capitolului, arătate mai jos, cuprinzând, între altele, ca voi să trimiteți oamenii voștri vrednici de crezare ca oameni de mărturie pentru cele două părți, înaintea cărora fostul magistrul Benedict, protonotarul aceluiași domn Emeric, voievodul, trimis anume de el pentru aceasta, sau, dacă s-ar fi întâmplat ca el să lipsească, Ștefan, fiul lui Ioan de Cisteiu, sau Petru ori Nicolae, fiii lui Mihail de Fărău, sau Ștefan sau Ladislau ori Petru, fiii lui Ladislau de Anduriashaza, pentru partea domnilor din capitolul bisericii Transilvaniei, pârașii, de asemenea, pentru partea zișilor nobili de Trascău, pârașii, oamenii lor: Ladislau, fiul lui Ladislau de Zarkad, sau Ioan de Tur sau Ladislau zis Ceh, de Reditu, sau Ladislau, fiul lui Mihail de Iară, sau, în lipsa celorlalți, Bako de Mihalț, <care> ducându-se la octavele sărbătorii Rusaliilor, atunci de curând trecute³⁶, și în celelalte zile următoare și potrivit de îndestulătoare, pentru aceasta, la fața locului pe moșiile numite Gârbova și Aiud, și fiind chemați în chip legiuit vecinii și megieșii acelora și fiind de față părțile sau împuterniciții lor legiuiți, să le hotărnicească, mai întâi și întâi, după înfățișarea și arătarea aceluiași domni din capitol sau a împuternicitului lor legiuit, după hotarele și semnele de hotar și mersul hotarelor cuprinse și arătate în privilegiul răposatului domn Andrei, regele, și, pentru o mai mare vădire a dreptății, redată și trecute în aceeași scrisoare a domnului Emeric, voievodul, începând de la primele hotare adevărate, îndreptându-se spre partea sau ținutul pe care îl arată cuprinsul acestui privilegiu, până la cele din urmă semne de hotar și, dacă aceste hotare ar fi aflate în bună stare și în chip vădit, atunci să dea și să lase sus-zisele moșii Gârbova și Aiud, împreună cu cele ce țin de ele, după ce au fost ridicate noile semne de hotar în locurile de trebuință, sus-zișilor domni din capitol, cu acel drept cu care se știe că țin de ei, spre a le stăpâni pe veci. Iar dacă aceste semne de hotar nu vor fi găsite în bună stare și în chip vădit și dacă nobilii de Trascău vor face împotrivire și nu vor fi mulțumiți de arătarea și înfățișarea aceluiași domni <din capitol>, atunci, potrivit arătării lor, să hotărnicească hotarele sus-zisei lor moșii numite Trascău, care o despart dinspre moșiile Gârbova și Aiud, începând de asemenea, de la cele dintâi hotare adevărate până

la cele din urmă hotare, și, dacă părțile se vor înțelege în acest chip în privința hotărnicirii, atunci să dea și să lase fiecărei părți drepturile sale de stăpânire pentru a le stăpâni pe veci, deosebind hotarele și semnele despărțitoare de hotar. Iar dacă nu se vor înțelege în privința vreunei părți de pământ, atunci să prețuiască acea bucată de pământ rămasă în pricină între părți, însemnând-o pretutindeni cu semne despărțitoare, măsurând-o, dacă ar putea fi măsurată, cu măsura regească, iar dacă nu vor putea s-o măsoare, să o prețuiască din privire, potrivit obiceiului țării, avându-l pe Dumnezeu înaintea ochilor, împreună cu alți bărbați cinstiți, după ce au văzut felul, mărimea, rodnicia și prețul ei; să vadă încă și să țină seama cu luare aminte, ale cărei părți sunt semnele de hotar arătate mai adevărate, mai sigure și mai vădite. Și după acestea, să aveți bunătatea să faceți cunoscut în scris aceluiași domn voievod, Emeric, la octavele, de asemenea, atunci viitoare, ale sărbătorii nașterii slăvitei fecioare³⁷, cuprinsul acestei hotărniciri de moșii, al ridicării semnelor de hotar, al dării în stăpânire, al cercetării din nou și al înfățișării, împreună cu întreaga sa desfășurare, după cum va fi de cuviință.

Voi, așadar, încuviințând cererile lui drepte și potrivite cu legea, ați trimis spre aducerea la îndeplinire a celor de mai sus, împreună cu oamenii aceluiași <voievod>, pomeniții: magistrul Benedict, protonotarul domnului voievod Emeric, trimis în chip osebit de acesta la cele de mai sus, pentru cele două părți, și cu Ladislau, fiul lui Ladislau, trimis pentru partea sus-zisilor nobili de Trascău, pe omul vostru de mărturie vrednic de crezare, adică pe fratele Ioan, preotul, tovarășul vostru <canonici>, pentru partea zisului capitlu. Care, apoi, întorcându-se la voi, v-au spus într-un glas astfel că, deoarece sosind chibzuții bărbați, magistrii Ladislau al voievodului, de Dăbâca, decanul zisei biserici a Transilvaniei, Nicolae de Solnoc, Ladislau de Ugocea, Petru de Cojocna, Ioan de Tileagd, arhidiaconi, Ladislau de Șaeș, pleban, Ladislau, ajutorul de cantor, Nicolae de Buza, Petru, custode al aceleiași biserici, Iacob, Dumitru și Toma de Mesentea, domni canonici din aceeași biserică a Transilvaniei, din partea sus-zisului capitlu, la hotărnicirea moșiilor lor numite Gârbova și Aiud și a semnelor de hotar ale acelorași moșii ale capitlului, după felurite și diferite înfățișări ale domnilor canonici și chiar ale magistrilor, răposatul Elleus, Nicolae și Ladislau, fiii lui Ștefan, precum și ale lui Andrei și Nicolae, fiii lui Akus, nobilii de Trascău, făcute între pământurile sau moșiile amânduror părților, <și> nu au putut să se înțeleagă, în afară numai de trei semne de hotar, <aflate> între pietrele numite Zaadkeu și Mezkeu, în legătură cu care cele două părți au fost mulțumite, de aceea nu au putut să deosebească și să întărească întregul adevăr cu privire la drepturile părților. Și, deși, domnii canonici au fost chemați de pomeniții nobili de Trascău la o mai sigură arătare a semnelor lor de hotar, după cum au spus, potrivit cuprinsului actelor domnilor canonici, totuși aceiași domni canonici, văzând vremea rea și starea schimbătoare a timpului <și>, mai ales, din cauza desimii pădurilor și a copacilor, de care au fost împiedicați, și nici acel timp, adică de vară, nefiind potrivit pentru a desăvârși treburile lor sus-zise, de aceea nu au vrut să meargă la o următoare hotărnicire și înfățișare a hotarelor și așa, cu treaba neisprăvită, plecând de acolo, s-au întors <la ale lor>.

După arătarea acestei scrisori și citirea cuprinsului ei, pomenitul domn, arhidiaconul și decanul, a cerut în numele pomenitului capitol, ca în legătură cu cele de mai sus, să le fie împlinită dreptatea, de către noi, din partea acelorași nobili de Trascău.

Așadar, întrucât, aflându-ne noi și nobilii țării în scaunul nostru de judecată, s-a văzut că, pentru a face a doua hotărnicire a hotarelor care să despartă și să deosebească una de alta sus-zisele moșii numite Gârbova și Aiud de <moșia> Trascău, trebuie să fie trimiși oamenii noștri, sub mărturia oamenilor voștri, de aceea cerem cu stăruință prieteniei voastre, prin scrisoarea de față să trimiteți oamenii voștri vrednici de crezare ca oameni de mărturie pentru cele două părți, înaintea cărora oamenii noștri, magistrii Mihail sau Nicolae, fiul lui Valentin de Herepea, slujbașii noștri din Sântimbru, sau Ștefan, fiul lui Martin de Totoiu, sau un alt Ștefan, fiul lui Ioan, tot de Totoiu, sau Petru ori Ladislau, fiii lui Jakch de Mihalt, sau Iacob, fiul lui Myske de Sîncrai, sau Dominic de Iclod, sau Mihail, fiul lui Bebu de Lopadea, pentru partea sus-zișilor domni din capitolul bisericii Transilvaniei, pârașii, de asemenea, pentru partea zișilor nobili de Trascău, pârașii, magistrii Ladislau sau Toma, fiii lui Ladislau de Zarkad, sau Bako de sus-zisul Mihalt, sau Nicolae, fiul lui Pavel de Copand, sau, în lipsa acestora, Nicolae ori Filip, fiii lui Filip de Șchiopi, ducându-se în a opta zi a sărbătorii Paștilor Domnului³⁸, care vor veni acum în curând și în alte zile următoare și potrivit de îndestulătoare pentru aceasta, la fața locului pe sus-zisele moșii numite Gârbova și Aiud, și după ce au fost chemați acolo în chip legiuit vecinii și megieșii lor de pretutindeni și fiind de față părțile sau împuterniciții lor legiuți, mai întâi și întâi să le hotărnicească după cum a poruncit hotărârea judecătorească a domnului Emeric, voievodul, potrivit arătării și înfățișării domnilor din capitol sau a împuternicitului lor legiuit, prin sus-zisele hotare și semne de hotar și mers al hotarelor, cuprinse și arătate în privilegiul răposatului domn Andrei, regele, și, pentru o mai mare vădire a dreptății, trecute și arătate și cuprinse în scrisoarea domnului Emeric, voievodul, începând de la primele adevărate hotare și tinzând tot înspre partea sau bucata de pământ pe care o arată cuprinsul aceluiași privilegiu al zisului domn rege Andrei¹⁴, până la cele din urmă hotare. Și, dacă aceste semne de hotar vor fi aflate în bună stare și în chip vădit, atunci să dea și să lase sus-zisele moșii numite Gârbova și Aiud, împreună cu cele ce țin de ele sus-zișilor domni din capitolul bisericii Transilvaniei, după ce au fost ridicate noi semne de hotar, în locurile de trebuință, spre a le stăpâni pe veci cu acel drept cu care se știe că țin de ei. Iar dacă aceste semne de hotar nu vor fi aflate în bună stare și în chip vădit și nobilii de Trascău se vor împotrivi și nu vor fi mulțumiți de dovedirea domnilor <din capitol>, atunci să le hotărnicească potrivit dovedirii lor, despărțind hotarele sus-zisei lor moșii numite Trascău dinspre partea moșiilor Gârbova și Aiud, începând, de asemenea, de la primele hotare adevărate până la cele din urmă semne de hotar; și, dacă părțile se vor înțelege în acest chip în privința hotărnicirii, atunci să lase și să dea fiecărei părți drepturile sale de stăpânire, despărțindu-le prin hotare și semne de hotar, pentru a le stăpâni pe veci. Iar dacă, în <ce privește> vreo altă bucată de pământ, nu se vor înțelege, atunci să prețuiaască acea bucată rămasă în pricină între părți, însemnând-o pretutindeni cu semne de hotar, măsurând-o cu măsura regească,

dacă o vor putea măsura, sau, dacă nu vor putea s-o măsoare, să o prețuiască din privire, potrivit obiceiului țării, avându-l pe Dumnezeu înaintea ochilor, împreună cu alți bărbați cinstiți, după ce au văzut felul, mărimea, rodnicia și prețul ei, ba chiar să vadă și să țină seama cu luare aminte la aceasta, <adică> ale cărei părți sunt semnele de hotar mai adevărate, mai sigure și mai vădite. Și după acestea să aveți bunătatea să ne faceți cunoscut în scris în scrisoarea voastră, după cum va fi de cuviință, la cvindenele sărbătorii fericitului mucenic Gheorghe, care vor veni acum în curând³⁹, cuprinsul acestei hotărniciri de moșie, al ridicării <semnelor> de hotar, al dării în stăpânire, al cercetării din nou și al prețuirii, împreună cu întreaga desfășurare.

Dat la Sântimbru, în a opta zi a sus-ziselor octave, în anul Domnului o mie trei sute șaptezeci și patru.

<Pe verso, de aceeași mână> Cucernicilor și cinstiților bărbați, conventului bisericii fericitei fecioare Măria din Cluj-Mănăstur, prietenilor săi, pentru vrednicul de cinste capitlu al bisericii Transilvaniei, împotriva nobililor de Trascău, cu privire la hotărnicirea de moșii, ridicarea hotarelor și prețuirea ce va fi făcută de oamenii noștri și ai voștri, în a opta zi a sărbătorii Domnului³⁸ <și> al cărei cuprins trebuie să ni-l faceți cunoscut în scris la cvindenele sărbătorii fericitului martir Gheorghe³⁹.

<Pe verso, în colțul din stânga documentului, jos, de o altă mână contemporană:> Deoarece în ziua și sorocul³⁹ aducerii înapoi a cuprinsului, părțile în pricină nu au adus alte scrisori decât două regește care se deosebesc între ele, am hotărât ca regețele să fie incluse în scrisoarea noastră și am hotărât, pentru pârași, să se amâne pricina, în aceeași stare, la octavele sărbătorii Nașterii fericitului Ioan Botezătorul .

<Pe verso, de o mână din a doua jumătate a secolului al XVI-lea:> Poruncă pentru hotărnicirea hotarelor între Aiud și Gârbova, moșiile capitlului, și nobilii de Trascău.

<Pe verso, de o altă mână de la sfârșitul secolului al XVI-lea:> Nu aduce nici un folos, nu citi fiindcă vei lucra în zadar.

Arh. Naț. Magh., Dl. 31 105. Fotocopie la Inst. de Ist. Cluj-Napoca/1374.

Orig., hârtie, cu rupturi și pete de umezeală, mai ales la începutul actului, urme de pecete nu se observă.

¹ Pată de umezeală, cea 3 cm; întregit după sens.

² Rupt cea 8 cm; întregit după sens și pe baza contextului.

^{2a} Adică fiul voievodului.

³ Pată de umezeală cea 17 cm; întregit în parte pe baza actului din 5 iunie 1372, <Cluj-Mănăstur>, nr. 148.

⁴ Pată de umezeală cea 4 cm; întregit pe baza contextului.

Pată de umezeală cea 5 cm, întregit după sens.

⁶ Pată de umezeală cea 2 cm; întregit pe baza contextului.

⁷ Pată de umezeală cea 5 cm; întregit pe baza actului din 5 iunie 1372, <Cluj-Mănăstur>. *Ibidem*.

⁸ Lectură probabilă.

Rupt și pată de umezeală cea 3 cm; întregit pe baza actului din 5 iunie 1372, <Cluj-Mănăstur>. *Ibidem*.

¹⁰ Rupt și pată de umezeală cea 1,5 cm; întregit pe baza contextului.

" Astfel în orig..

¹² Corect: *curavit*.

- ¹³ Scris deasupra rândului de aceeași mână.
- ¹⁴ Este vorba de actul din 19 octombrie 1299, Cf. *Teleki*, I, p. 15-18. DI. 30622.
- ¹⁵ Urmează cuvântul *permanentem*, tăiat de aceeași mână.
- ¹⁶ Rupt și pată de umezeală cea 1 cm, întregit după sens.
- ¹⁷ Pată de umezeală cea 1 cm; întregit după sens.
- ¹⁸ Pată de umezeală cea 0,5 cm; întregit pe baza contextului.
- ¹⁹ Rupt cea 1,5 cm; întregit după sens.
- ²⁰ Pată de umezeală cea 1,5 cm; întregit după sens.
- ²¹ Pată de umezeală pe alocuri cea 10 cm; întregit pe baza actului din 5 iunie 1372 <Cluj-Mănăstur>. *Ibidem*.
- ²² Corect: *vocatas*.
- ²³ Urmează litera /, tăiată de aceeași mână.
- ²⁴ Pată de umezeală cea 2,50 cm; întregit după sens.
- ²⁵ Urmează cuvântul: *estuali*, tăiat de aceeași mână.
- ²⁶ Corect: *indeterminato*.
- ²⁷ Corect: *prefatus dominus*.
- ^{27a} Corect: *archidiaconus*.
- ²⁸ Lipsește în orig., intercalat după sens.
- ²⁹ Rupt cea 3,50 cm; întregit pe baza adresei.
- ³⁰ Rupt cea 4 cm; întregirea și, respectiv, datarea s-au făcut pe baza următoarelor elemente: actul din 5 iunie 1372, <Cluj-Mănăstur>. *Ibidem*, menționat în document; actul din <septembrie-noiembrie> 1373, Sântimbru, nr. 278; intervalul în care Emeric Lackfi a fost palatin al Ungariei: octombrie 1372-3 aprilie 1375, documentul fiind emis când încă Emeric era palatin. Faptul că luna și ziua din datare <14 decembrie> sunt certe, exclud anul 1375, ca an al emiterii documentului.
- ³¹ Acoperit cu o fâșie de hârtie cea 1 cm; întregit după sens.
- ³² Acoperit cu o fâșie de hârtie cea 2,5 cm; întregit după sens.
- ³³ Urmează cuvântul *Enyedensum*, tăiat de aceeași mână.
- ³⁴ 7 decembrie 13<74>.
- ³⁵ 5 iunie 1372. Din 5 iunie 1374 începe al treilea an de când a fost emis actul.
- ³⁷ 15 septembrie 1372.
- ³⁸ 29 aprilie 1375.
- ³⁹ 8 mai 1375.
- ⁴⁰ 1 iunie 1375.

366

<1374 decembrie după 14, Oradea>

Scrisoare de răspuns a capitolului bisericii de Oradea, ca urmare a poruncii judecătorești de a lua jurământul, după rânduiala țării, lui Ioan, fiul lui Ioan de Tyussed, învinovățit de nobila doamnă Clara, fiica lui Chaak de Dara, pentru uciderea fratelui ei, Nicolae, jurământ prin care sus-numitul și-a dovedit nevinovăția.

Arh. Naț. Magh., DI. 86 625. Xerocopie la Inst. de Ist. Cluj-Napoca/1375.

Mențione în actul emis de Iacob de Zips, judele curții regești, din 28 mai 1375, nr. 407.

REGEȘTE: *Iványi*, p. 83, nr. 44 (incomplet).

Statutele capitolului de la Oradea (vezi anexa Ia volum).

Nobili viro et honesto Ladislao, vicevoyoode Transsiluano, amico ipsorum honorando, conventus monasterii beate Mărie virginis de Clusmonustra, debitum amicitie sincero cum honore.

Litteras vestre nobilitatis, nobis directas, noveritis per nos in hec verba recepisce: <Urmează actul lui Ladislau, vicevoievodul Transilvaniei, din 14 decembrie 1374, nr. 363>. Nos igitur, petitionibus vestre nobilitatis iustis et legitimis annuentes, cum prefato Johanne, filio Petri de Tholdalad, vestro homine, nostrom hominem, videlicet fratrem Johannem presbyterum, socium nostrum, ad premissa peragenda transmisimus pro testimonio fidedignum. Qui, demum ad nos reversi, concorditer nobis retulerunt quod ipsi, feria quarta proxima post festum Circumcisionis domini nune preteritum, ad faciem predictae possessionis Faragow et terrarum, scilicet Echetelek et Zenthmihaltelke nuncupatarum, pertinentium ad eandem possessionem Farago¹, vicinorum et commetaneorum earundem legitimis convocationibus factis, et presentibus, pariter accedendo, per suas veras metas et antiquas easdem reambulassent, reambulatasque et ab aliorum vicinorum possessionibus per easdem veras metas et antiquas distinctas et separatas, salvis iuribus alienis, cum suis utilitatibus quibuslibet et pertinentiis ac eo iure, quo ipse ad dictos Jacobum, filium Nicolai, et Stephanum, filium Abre, pertinere dinoscerentur¹, statuissent eisdem Jacobo et Stephano perpetuo possidendas, ubi etiam Michael, filius Zebede, Nicolaus et Andreas, filii Petri, nobiles de eandem Farago, personaliter extitissent, nemine contradictore apparente, ibidem legitimis diebus expectantibus. Universe autem utilitates earundem, cum suis proportionariis, sine aliquali distinctione metarum, communiter utende et percipiende remansissent; ut hec omnia iidem homines, vester et noster, personaliter astando, consequenter nobis recitarunt.

Datum in festo Epiphaniarum domini, anno eiusdem M^{m0} CCC^{TM} LXX^{mm10} quinto.

Nobilului și cinstitului bărbat Ladislau, vicevoievodul Transilvaniei, prietenului lor vrednic de cinstire, conventul mănăstirii fericitei fecioare Măria din Cluj-Mănăştur, prietenia cuvenită și cinste adevărată.

Aflați că noi am primit scrisoarea Nobleței voastre, trimisă nouă și având acest cuprins: <Urmează actul lui Ladislau, vicevoievodul Transilvaniei, din 14 decembrie 1374, nr. 363>. Noi, aşadar, încuviințând dreptele și legiuitele cereri ale Nobleței voastre, am trimis, împreună cu pomenitul Ioan, fiul lui Petru de Toldal, omul vostru, pe omul nostru de mărturie vrednic de crezare, adică pe fratele Ioan preotul, soțul nostru, spre a împlini cele de mai sus. Aceștia, întorcându-se apoi la noi, ne-au spus într-un glas că, în miercurea de după sărbătoarea acum trecută a Tăierii împrejur a Domnului², mergând împreună la sus-zisa moșie Fărăgău și la pământurile numite adică Echetelek și Sânmihaiu, ce țin de acea moșie Fărăgău, și punând să fie chemați în chip legiuit vecinii și megieșii acestora, și fiind ei de față, le-au hotărnicit după adevăratele și vechile lor hotare și, odată hotărnicite, deosebite și despărțite prin aceleași adevărate și vechi hotare de moșiile învecinate, fără a se știrbi drepturile altora, le-au trecut în stăpânire lui Iacob și Ștefan, împreună cu toate folosințele și

cele ce țin de ele și cu acel drept, cu care se știe că ele țin de zișii Iacob, fiul lui Nicolae, și Ștefan, fiul lui Avram, ca să le stăpânească pe veci, fiind de față acolo și Mihail, fiul lui Zevedeu, Nicolae și Andrei, fiii lui Petru, nobili tot de Fărăgău, <și> neînfrățindu-se acolo nici un împotrivor, după ce au așteptat zilele legiuite. Și a rămas ca ei să folosească și să culeagă toate folosințele acelor moșii laolaltă cu copărtașii lor, fără vreo despărțire de hotar; așa precum ne-au spus acestea toate, întocmai, omul vostru și al nostru, stând înșiși <înaintea> noastră.

Dat în sărbătoarea Botezului Domnului, în anul aceluiași o mie trei sute șaptezeci și cinci.

Arh. Naț. Rom., D. J. Cluj, Doc. medievale, Fond fam. Bănffy, nr. 113.

Orig., perg., cu urme de pecete pe verso.

EDIȚII: *Bănffy*, I, p. 326-327.

¹ Astfel în orig.

² 3 ianuarie <1375>.

369

1375 ianuarie 10 (*decimo die Strennarum*), <Arad>

Capitulul din Arad (*Orodiensis*) raportează lui Emeric, palatinul Ungariei, că, potrivit scrisorii lui, din 7 noiembrie 1374, Vișegrad (nr. 359), pe care o transcrie, în sâmbăta' dinaintea Anului nou (*Sabbato proximo ante diem Strennarum*)\ Nicolae, fiul lui Toma de Turnu (*Bok*), omul regelui, de față cu omul său de mărturie, canonicul Ioan, l-a pus pe magistrul Ștefan, fiul lui Pousa de Zer, și pe Nicolae și Ștefan, fiii săi, precum și pe Ladislau, fiul lui Nicolae, fiul aceluiași Pousa de Zer, în stăpânirea câte unei jumătăți din moșiile Petermonostora și. Palmonostora, din comitatul Cenad (*Chanyadyensis*); neivindu-se împotrivor, deși au fost așteptați pe acele moșii, timp de trei zile, potrivit obiceiului, și încă alte trei zile, înaintea capitolului.

Arh. Naț. Magh., Dl. 91 816. Xerocopie la Inst. de Ist. Cluj-Napoca/1374.

Orig., hârtie, cu fragmente de pecete ogivală, aplicată pe verso.

¹ 30 decembrie <1374>.

370 1375 ianuarie 13 (*in octavis festi Epiphaniarum domini*), Buda

Ludovic I, regele Ungariei, poruncește conventului ioanit al bisericii sfântului Ștefan din Alba Regală să trimită un om de mărturie la punerea magistrului Andrei, canonic al bisericii de Alba și slujitor al altarului fericitului martir Benedict, din aceeași biserică, în stăpânirea moșiei Akazto, din comitatul Alba. Se menționează că moșia ținea de drept de rectoratul altarului, prin dania făcută de magistrul Benedict, fiul lui Pavel, fiul lui Heem, cornițele de Timiș (*ex donacione magistri Benedicti, fdii Pauli, filii Heem, comitis Timisiensis*).

Arh. Naț. Magh., Dl. 52 233. Xerocopie la Inst. de Ist. Cluj-Napoca/1375.

Nos, magister Johannes, archidiaconus de Kykullew, venerabilis in Christo patris domini Demetrii, dei et apostolice sedis gratia, episcopi Transsiluani, vicarius in spiritualibus generalis, damus pro memoria quod causam, quam, iuxta continentiam priorum litterarum nostrarum prorogatoriarum, Johannes, filius Petri, personaliter astans, et David, frater eiusdem, pro quo idem Johannes, filius Petri, cum procuratoriis litteris conventus de Clusmonustra astitit, ac Emericus, filius Petri de Bogath, qui non venit neque misit, contra Stephanum et Paulum, filios quondam Nicolai dicti Vos, de Sancto Egidio, pro quibus Michael dictus Buzas, cum procuratoriis litteris eiusdem conventus, ac Ladislaum, filium Desew, pro quo Michael, filius Mathee¹, similiter cum procuratoriis litteris eiusdem conventus comparebant, necnon contra Lewkus, filium Ladislai, Ladislaum, Andream et Nicolaum, filios Petri Rufi de Chege, absentes, in octavis festi Epiphaniarum domini movere habebant coram nobis, quia dicti filii Petri Rufi in tenera etate constituti fore allegabantur et littere regales pro eisdem, quod cause eorum², donec ad legitimam¹ pervenirent etatem, deberent prorogari, pro eisdem exhibebantur, ideo ipsam causam ad octavas festi Penthecostes proxime nune venturas duximus prorogandam eo modo, quod iidem filii dicti Petri Rufi in eodem termino in iudicio coram nobis statuatur et de eorum etate cognoscantur, iure requirente.

Datum Albe, quarto die termini predicti, anno domini M^{mo} CCC^{mo} LXX° quinto.

<Pe verso, de aceeași mână> Pro Stephano et Paulo, filiis quondam Nicolai dicti Vos, de Sancto Egidio, ac Ladislao, filio Desew, et² aliis² introscriptis² contra Johannem, filium Petri, et David, fratrem suum, ad octavas festi Penthecostes, prorogatoria.

Noi, magistrul Ioan, arhidiaconul de Târnava, vicar general în cele duhovnicești al venerabilului întru Christos părinte, domnul Dumitru, din mila lui Dumnezeu și a scaunului apostolic, episcopul Transilvaniei, dăm de știre că pricina pe care o aveau de pornit înaintea noastră, la octavele sărbătorii Botezului Domnului³, potrivit cuprinsului scrisorii noastre de amânare de mai înainte, Ioan, fiul lui Petru, care s-a înfățișat el însuși, și David, fratele său, în numele căruia s-a înfățișat același Ioan, fiul lui Petru, cu scrisoarea de împuternicire a conventului din Cluj-Mănăstur, precum și Emeric, fiul lui Petru de Băgaci, care n-a venit, nici n-a trimis <pe altcineva>, împotriva lui Ștefan și Pavel, fiii răposatului Nicolae zis Vos, de Sântejude, în numele cărora s-a înfățișat Mihail zis Buzaș, cu scrisoare de împuternicire a aceluiași convent, și împotriva lui Ladislau, fiul lui Deseu, pentru care s-a înfățișat Mihail, fiul lui Matei, de asemenea, cu scrisoarea de împuternicire a aceluiași convent, precum și împotriva lui Lewkus, fiul lui Ladislau, <și> a lui Ladislau, Andrei și Nicolae, fiii lui Petru cel Roșu de Țaga, care lipseau, întrucât s-a arătat că pomeniții fii ai lui Petru cel Roșu sunt în vârstă fragedă și a fost

înfățișată în numele lor o scrisoare regească <dată> pentru ei, potrivit căreia pricinile lor trebuie amânate, până când ei vor ajunge la vârsta legiuită, drept aceea am hotărât să amânăm pricina la octavele acum viitoare ale sărbătorii Rusaliilor⁴, în așa fel ca acei fii ai pomenitului Petru cel Roșu să fie aduși, la acel soroc, la judecată în fața noastră și să se afle vârsta lor, precum cere dreptul.

Dat la Alba Iulia, în a patra zi după sus-zisul soroc, în anul Domnului o mie trei sute șaptezeci și cinci.

<Pe verso, de aceeași mână:> Scrisoare de amânare, pentru Ștefan și Pavel, fiii răposatului Nicolae zis Wos, de Sântejude, și pentru Ladislau, fiul lui Deseu, și alții, scriși înăuntru, împotriva lui Ioan, fiul lui Petru, și a lui David, fratele său, la octavele sărbătorii Rusaliilor.

Arh. Naț. Rom., D. J. Cluj., Doc. medievale, Fond. fam. Wass, nr. 97. Fotocopie la Inst. de Ist. Cluj-Napoca/1375.

Orig., hârtie, cu fragmente de pecete ovală aplicată pe verso.

¹ Astfel în orig.

² Scris deasupra rândului, de aceeași mână.

³ 13 ianuarie <1375>.

⁴ 17 iunie <1375>.

Amicis suis reverendis, capitulo ecclesie Orodienensis, Emericus, regni Hungarie palatinus et iudex Comanorum", amicitiam paratam cum honore.

Dicit nobis magister Stephanus, filius Pose de Zeer, quod ipse Mychaeli, filio Petri de Feirighaz¹, octuaginta, et Thome, filio Mothyaz¹, similiter bctuaginta, ac Petro, filio Gegus de Gegusfalua, modo simili octuaginta, Johanni vero, filio Nicolai, filii Balase de Teyed, quadraginta, et Stephano de Bayton totidem fiorenos de pecunia domini nostri regis, tempore exercitus eiusdem domini nostri regis contra Bulgaros moți, pro ilia racione seu causa ut ipsi in dictum exercitum, sub vexillo domini nostri regis, tandem secum deberent proficisci¹, dedisset et assignasset, quiquidem nobiles ad predictum exercitum ipsius domini nostri regis tandem secum non transivissent, nec predictos fiorenos sibi restituissent. Super quo, vestrafn amicitiam presentibus petimus diligenter quatenus vestrum mittatis hominem pro testimonio fidedignum, quo presente, Dominicus de Nadasd vel Ladislaus, filius Stephani de Bodd, an Konya de Cholth sin Ladislaus an Nicolaus, filius² Thome de Bogd, aliis absentibus, homo noster, ad predictos nobiles accedendo, predictos fiorenos, ipsis nobilibus per predictum magistrum Stephanum, ut premititur³, datos, ab eisdem nobilibus eidem magistro Stephano reddi petat et restitui, verbo nostro. Qui, si restituerint, benequidem; alioquin, citeț ipsos nobiles contra predictum magistrum Stephanum in nostram presenciam, ad terminum competentem. Et post nec, seriem restitutionis vel non restitutionis dictorum florenorum, ac diem et locum diete citacionis, cum nominibus citatorum ac termino assignato, nobis amicabiliter rescribatis.

Datum in Vyssegrad, in festo beate Agnetis virginis et martiris, anno domini M° CCC^{mo} LXXmo quinto.

Cucernicilor săi prieteni, capitlului bisericii de Arad, Emeric, palatinul regatului Ungariei și judele cumanilor, cu toată prietenia și cinstea.

Ne spune nouă magistrul Ștefan, fiul lui Posa de Zeer, că el a dat și a împărțit din banii domnului nostru, regele, pe timpul oștirii aceluiași domn al nostru, regele, pornite împotriva bulgarilor, optzeci de florini lui Mihail, fiul lui Petru de Feyreghez, iar lui Toma, fiul lui Mathyaz, de asemenea, optzeci, precum și lui Petru, fiul lui Gegus de Gegusfalua, la fel optzeci, iar lui Ioan, fiul lui Nicolae, fiul lui Bălașa de Teyed, patruzeci, și lui Ștefan de Butin, tot atâția, oentru acel temei sau acea pricină că ei trebuiau apoi să plece, împreună cu el, la zisa oaste, sub steagul domnului nostru, regele, care însă nobili nu s-au dus apoi, împreună cu el, la sus-zisa oaste a domnului nostru rege și nici nu i-au dat înapoi sus-zișii florini. Cu privire la care, prin scrisoarea de față, cerem stăruitor prieteniei voastre ca să trimiteți pe omul vostru de mărturie vrednic de crezare, înaintea căruia, omul nostru, Dominic de Nadasd sau Ladislau, fiul lui Ștefan de Budun, sau Konya de Cholth ori, în lipsa celorlalți, Ladislau sau Nicolae, fiii lui Toma de Turnu, ducându-se la sus-zișii nobili, să ceară de la acei nobili, sub cuvântul nostru, să fie întorși și dați înapoi magistrului Ștefan sus-zișii florini, dați nobililor, în chipul de mai sus, de către mai sus-zisul magistru Ștefan. Care, dacă-i vor înapoia, va fi bine; altfel, să-i cheme pe nobili înaintea noastră, la sorocul potrivit, ca potrivnici ai sus-zisului magistru Ștefan. Și după acestea, să aveți bunăvoința a ne face cunoscută în scris desfășurarea dării înapoi sau a nedării înapoi a zișilor florini, precum și ziua și locul sus-zisei chemări, împreună cu numele celor chemați și cu sorocul hotărât.

Dat la Vișegrad, la sărbătoarea fericitei fecioare și martire Agneta, în anul Domnului o mie trei sute șaptezeci și cinci.

Arh. Naț. Magh., DI. 91 817. Xerocopie la Inst. de Ist. Cluj-Napoca/1375.

Transumpt în actul capitlului din Arad, din 25 februarie 1375, nr. 385.

¹ Astfel în transumpt.

² *Corect, filii.*

³ *Mit*, repetat.

⁴ Urmează: *seriem*, tăiat de aceeași mână.

373   1375 ianuarie 22 (*secundo diefesti beate Agnetis virginis*), Vișegrad

Ludovic I, regele Ungariei, poruncește magistrilor Nicolae, fiul lui Grigore, comite de Heves, de Ujwâr și de Bihor (*Byhohensi*), și Nicolae, fiul lui Ștefan zis Saphar, castelan de Regech, să înapoieze moșiile și bunurile luate de la Dominic de Warda și de la slujitorii lui, întrucât aceștia au fost aflați ca nevinovați de tâlhărirea unor orașeni din Cașovia.

Arh. Naț. Magh., DI. 77 606.

Orig., hârtie, cu urme de pecete de închidere.

EDIȚII: *Zichy*, III, p. 596-597.

Conventul ioanit al bisericii sfințului Ștefan din Alba Regală raportează lui Ludovic I, regele Ungariei, la scrisoarea acestuia, din 13 ianuarie 1375, nr. 370, pe care o transcrie, despre împotrivirea ridicată, în numele magistrului Petru, fiul lui Pavel, fiul lui Heem, la punerea magistrului Andrei, canonic al bisericii de Alba, în stăpânirea moșiei Akazto. Sunt menționați Benedict banul și Nicolae, fratele său.

Arh. Naț. Magh., Dl. 52 233. Xerocopie la Inst. de Ist. Cluj-Napoca/1375.

Orig., hârtie, cu urme de pecete de închidere.

EDIȚII: *Ortvay*, I, p. 133-135.

REGEȘTE: *Kdlla*, U, p. 171, nr. 1725.

¹ Ziua chemării: **cvindenele** Botezului Domnului=20 ianuarie <1375>.

Ludovicus, dei gracia, rex Hungarie, Polonye, Dalmacie etc, fidelibus suis conventui Symigiensi, salutem et gratiam.

Dicitur nobis, in personis nobilium dominarum Clare, Douse de Orozy, et Elizabeth, Mathe de Keer, consortium, filiorum¹ Demetrii de Dob, quod possessiones Dob predicta, in comitatu Albensi, ac Bykach et medietas possessionis Chychou, in Tolnensi, neenon Wepe, in Temessyensi comitatibus existentes, neenon res et bona dicti patris earum, nune apud Johannem de dicta Chychou existentes et habita, in eas forent devolute et redacta, Super quo, fidelități vestre firmissime edicimus quatenus vestrum mittatis hominem pro testimonio fidedignum, quo presente, Jacobus de Wzd vel Johannes, filius Nicolai de Temerken, aut Jacobus, filius Johannis de Marosd, sin Nicolaus literatus² de Zyman seu Thomas, filius Beke, sive Nicolaus, filius Zok de eadem, an Gregorius de Peterd, sive Johannes, filius Petri de Warda, aliis absentibus, homo noster, ad prefatum Johannem de Chychou accedendo, premissa iura possessionaria ac res et bona ipsius condan² Demetrii, patris dictarum dominarum, eisdem dominabus, in quantum ipsas tangere dinoscuntur², reddi, remitti et resignări petat, verbo hostro; qui, si remiserit, tune, ad faciem earundem possessionum, presentibus vicinis et commetaneis suis inibi legitime convocatis, eundo, ipsas dominas in dominium earundem introducat, statuatque ipsas eisdem, eo iure, quo ipsis dinoscuntur² pertinere, perpetuo possidendas, si non fuerit contradictum. Contradictores vero aut ipsum Johannem facere recusantem evocet contra ipsas dominas in nostram presenciam, ad terminum competentem, racionem premissorum reddituros. Et post hec, omnium pretactorum seriem, ut fuerit expediens, more solito nobis fideliter rescribatis.

Datum in Wysegrad, feria quarta proxima ante festum Purificacionis beate virginis, anno domini M° CCC° LXX° quinto.

Ludovic, din mila lui Dumnezeu, regele Ungariei, Poloniei, Dalmației etc, credincioșilor săi, conventului din Somogy, mântuire și milostivire.

Ni se spune nouă, în numele nobilelor doamne Clara, soția lui Doja de Orozy, și Elisabeta, soția lui Matei de Keer, fiicele lui Dumitru de Dob, că sus-zisa moșie Dob, aflătoare în comitatul Alba, precum și moșia Bykach și jumătatea moșiei Chychou, din comitatul Tolna, ca și moșia Wepe, din comitatul Timiș, și totodată lucrurile și bunurile pomenitului lor tată, care se află acum și pe care le ține Ioan de sus-zisa Chychou, le-au fost trecute și date înapoi lor. Drept aceea, poruncim cu tărie Crediței voastre ca să trimiteți spre mărturie pe omul vostru vrednic de crezare, în fața căruia, omul nostru, Iacob de Wzd sau Ioan, fiul lui Nicolae de Temerken, sau Iacob, fiul lui Ioan de Marosd, sau Nicolae diacul de Zyman sau Toma, fiul lui Beke, sau Nicolae, fiul lui Zok, tot de Zyman, sau Grigore de Peterd sau, în lipsa acestora, Ioan, fiul lui Petru de Warda, mergând la pomenitul Ioan de Chychou, să ceară, din porunca noastră, ca drepturile de moșie, precum și lucrurile și bunurile de mai sus ale răposatului Dumitru, tatăl ziselor doamne, să fie înapoiate, lăsate și încredințate acelor doamne, în măsura în care se știe că țin de ele. Dacă acela le va înapoia, mergând atunci la pomenitele moșii, fiind de față vecinii și megieșii acestora, chemați acolo în chip legiuit, să le pună pe acele doamne în stăpânirea lor, precum și să le treacă lor în stăpânire aceste <moșii>, cu acel drept cu care se știe că țin de ele, ca să le stăpânească pe veci, dacă nu s-ar împotrivi nimeni. Iar pe împotrivitori sau pe Ioan, care s-ar da înapoi de la cele de mai sus, să-i cheme înaintea noastră, spre a sta față cu acele doamne, la un soroc potrivit, ca să dea socoteală de cele de mai sus.

Iar după acestea, să dați seama întocmai în scris despre desfășurarea tuturor celor arătate mai sus, potrivit obiceiului <și> după cum se cuvine.

Dat la Vișegrad, în miercurea dinaintea sărbătorii întâmpinării Domnului, în anul Domnului o mie trei sute șaptezeci și cinci.

Arh. Naț. Magh., Dl. (Arh. fam. Ilkey din Iharosberdny).

Transumpt în actul conventului din Somogy, din 22 februarie 1375, nr. 383.

EDIȚII: *Ortway*, I, p. 130-131.

¹ Astfel în text; corect: *filiamm*.

² Astfel în text.

Nos, conventus monasterii beate Mărie virginis de Clusmonustra, memorie commendamus per presentes quod provida et honesta domina, relictas condam magistri Ladislai dicti Vitez, de Doboka, Dorothea vocata, filia videlicet condam Daudid, civis de Clusvar, ad nostram accedendo presenciam, exhibuit nobis quasdam¹ litteras nostras privilegiales, petens nos cum instancia quod, qualiter ipsum privilegium, propter viarum suarum discrimina, quo sibi expedit, secum

semper in spem deferre expavesceret, cum pro his, turn propter maiorem cautelam, in nostris litteris patentibus inseri faceremus. Quarumquidem litterarum privilegialium tenor talis est: <Urmează actul contentului din Cluj-Mănăştur, din 22 februarie 1360>. Nos enim, iustis ac legitimis² petitionibus eiusdem domine inclinati, preallegatas litteras nostras privilegiales, non rasas, non cancellatas, nec aliqua sui parte viciatas, de verbo ad verbum transcribi transcriptumque earundem nostris litteris patentibus inseri fecimus, propter rationem supradictam.

Datum in festo Purificacionis virginis gloriose, anno domini M^{mo} CCC^{mo} LXX^{mo} quinto.

Noi, conventul mănăstirii fericitei fecioare Măria din Cluj-Mănăştur, dăm de ştire prin scrisoarea de faţă că, venind în faţa noastră, chibzuita şi cinstita doamnă, văduva răposatului magistru Ladislau zis Vitez, de Dăbâca, Doroteea numită, adică fiica răposatului David, orăşean din Cluj, ne-a arătat nouă o scrisoare privilegială a noastră, rugându-ne cu stăruinţă ca, întrucât, din pricina primejdiilor drumurilor sale, se teme tare să ducă întotdeauna cu ea, oriunde îi este de trebuinţă, privilegiul în original, atât pentru acestea, cât şi pentru o mai mare cheazăşie, să punem să fie trecut în scrisoarea noastră deschisă. Cuprinsul cărei scrisori privilegiale este acesta: <Urmează actul conventului din Cluj-Mănăştur, din 22 februarie 1360>. Iar noi, înduplecaţi de dreptele şi legiuitele cereri ale acelei doamne, în temeiul zis mai sus, am pus ca sus-zisa noastră scrisoare privilegială, fără răsături, fără tăieturi şi fără a fi stricată în vreo parte a ei, să fie transcrisă, cuvânt cu cuvânt, şi să fie trecută în chip de transcriere a aceleiaşi în scrisoarea noastră deschisă.

Dat la sărbătoarea întâmpinării Domnului, în anul Domnului o mie trei sute şaptezeci şi cinci.

Arh. Naţ. Magh., Dl. 73 746. Xerocopie la Inst. de Ist. Cluj-Napoca/1360.

Orig., hârtie, cu urmele unei peceti rotunde, pe verso.

¹ Cuvânt repetat.

² Astfel în orig.

377

1375 februarie 2, <Cluj-Mănăştur>

Nos, conventus monasterii beate Mărie virginis de Clusmonustra, significamus tenore presencium, quibus expedit universis, quod Nicolaus, filius Gregorii de Nema, coram nobis personaliter constitutus, dixit et proposuit oraculo vive vocis quod ipse quartam partem possessionariarum porcionum suarum in possessionibus predicta Nema et Beke vocatarum, in comitatu de Zonuk interiori existencium, habitarum, cum omnibus utilitatibus et quibuslibet pertinenciis ad ipsam quartam spectantibus, pro quarta filiali nobilis puelle Dorothea vocate, filie sue, ipsam puellam iure nature tangentem, dedisset et

tradidisset, ac dedit et tradidit coram nobis prefate filie sue, Dorothea nuncupate, perpetuo et irrevocabiliter possidendam, tenendam pariter et habendam, totum dominum ipsius quarte partis prefatarum possessionariarum porcionum suarum Neme et Beke in prenotatam filiam suam Dorotheam, tamquam veram dominam et legitimam¹ possessorem, plene et integre transferendo; ita tamen quod, si idem Nicolaus, filius Gregorii, plures filias procreare contingeret, tunc predicta puella Dorothea, filia sua, cum eisdem sororibus suis procreandis in prescriptis possessionariis porcionibus, sibi datis, pro iuribus puellarum ipsarum pariter tangentibus, equalem divisionem facere teneatur. Presentes autem, quamprimum ad nos reportate fuerint, ob maiorem rei evidenciam et cautelam uberiolem, in formam noștri privilegii faciemus.

Datum in festo Purificacionis virginis gloriose, anno domini M^{mo} CCC^{mo} LXX^{mo} quinto.

Noi, conventul mănăstirii fericitei fecioare Măria din Cluj-Mănăștur, facem cunoscut prin cuprinsul <scrisorii> de față tuturor căroră se cuvine că, înfățișându-se însuși înaintea noastră, Nicolae, fiul lui Grigore de Nima, ne-a spus și ne-a arătat prin viu grai că el a dat și a trecut, drept a patra parte ce se cuvine ca fiică, nobilei fete numite Dorothea, fiica sa, a patra parte a părților sale de moșie pe care le are în moșiile numite Nima, sus-zisă, și Beke, aflătoare în comitatul Solnocul dinlăuntru, împreună cu toate folosințele și cu cele ce țin de ele de orice fel, care privesc acea a patra parte, ce ține de această față cu drept firească, și o dă și lasă <și> înaintea noastră pomenitei fiice a sale numite Dorothea, spre a o stăpâni, a o ține și a o avea pe veci în chip nestrămutat, trecând pe deplin și în întregime toată stăpânirea acelei pătrimi a pomenitelor sale părți din <moșiile> Nima și Beche asupra sus-însemnatei sale fiice Dorothea, ca adevărată stăpână și legiuită stăpânitoare; totuși, în așa fel că, dacă s-ar întâmpla ca acel Nicolae, fiul lui Grigore, să aibă mai multe fiice, atunci sus-zisa față Dorothea, fiica sa, va fi ținută datoare să facă o dreaptă împărțeală cu acele surori ale sale, care se vor naște, în sus-scrisele părți de moșie date ei, pentru drepturile ce le privesc, de asemenea, pe aceste fete. Iar <scrisoarea> de față, de îndată ce va fi adusă înapoi la noi, vom pune <să fie dată> în chip de privilegiu al nostru, spre o mai mare vădire a lucrului și o mai mare cheazășie.

Dat la sărbătoarea întâmpinării Domnului, în anul Domnului o mie trei sute șaptezeci și cinci.

Arh. Naț. Magh., Dl. 27 832. Fotocopie la Inst. de Ist. Cluj-Napoca/1375.

Orig., hârtie, cu urmele unei peceti aplicate pe verso.

Copie din secolul al XVI-lea, *ibidem*, Dl. 28 093.

¹ Astfel în orig.

Nos, conventus monasterii beate Mărie virginis de Clusmonstra, memorie comendamus per presentes quod Johannes, filius Iwanka de Ws, ad nostram

personaliter accedendo presenciam, per modum protestacionis nobis significare curavit quod nonnulli vicini et commetanei sui essent, specialiter vero filii condan¹ Petri, vicevayuode, qui usus, fructus et utilitates eiusde'm¹ terre sue, Petetelke vocate, contra suam voluntatem uterentur, et cum eorum iobagionibus uti facerent incessanter, in sui iuris preiudicium non modicum et derogamen. Unde, ipsa protestacione facta, eosdem² vicinos et commetaneos, specialiter predictos filios Petri, vicewayuode, ab ocupacione³ percepcioneque fructuum et utilitatuum⁴ eiusdem possessionis seu terre sue Petetelke ulteriori prohiberet, prohibuit et inhibuit coram nobis palam et expresse, contradicendo.

Datum in festo Purificacionis virginis gloriose, anno domini M^{mo} CCCC^{mo5} LXXmo quinto.

Noi, conventul fericitei fecioare Măria din Cluj-Mănăştur, dăm de ştire, prin scrisoarea de faţă, că, venind însuşi înaintea noastră, Ioan, fiul lui Iwanka de Iuş, s-a îngrijit să ne facă cunoscut, în chip de întâmpinare, că sunt unii vecini şi megieşi ai săi, dar îndeosebi fiii răposatului Petru, vicevoievodul, care, împotriva voinţei sale, se folosesc de foloasele, roadele şi de folosinţele unei moşii a sale, Petea numită, şi pun să fie folosită neconţinut de către iobagii lor, spre nu puţină pagubă şi încălcare a dreptului său. De aceea, făcând această întâmpinare, el i-a oprit pe acei vecini şi megieşi, îndeosebi pe sus-zişii fii ai <fostului> vicevoievod Petru, de la cotropirea şi culegerea, pe mai departe, a roadelor şi foloaselor aceleiaşi moşii sau pământ al său, Petea, <şi> i-a oprit şi le-a pus oprelişte, împotrivindu-se <şi> înaintea noastră, pe faţă şi în chip lămurit.

Dat la sărbătoarea întâmpinării Domnului, în anul Domnului o mie trei sute şaptezeci şi cinci.

Arh. Naţ. Magh., Dl. 26 867. Fotocopie la Inst. de Ist. Cluj-Napoca/1375.

Transumpt în actul conventului din Cluj-Mănăştur, din 28 martie 1420.

¹ Astfel în transumpt.

² Corect: *eosdem*.

³ Corect: *ocupacione*.

⁴ Corect: *utilitatum*.

⁵ Corect: *CCC*".

Nos, seniores, iudices, cives et provinciales universi de septem sedibus provincie Cibiniensis, memorie commendamus tenore presencium, tam p<resentibus quam futuris ...>', quod religioso viro, fratre Gerlaco, priore conventus monasterii beate Mărie virginis in Kertz, ordinis Cisterciensis, pro se et venerabili in Christo patre, domino Johanne, <abbate ... eiusdem mon>asterii, parte ab una, parte vero ab altera comite Nicolao, filio Nicolai de Velenbach, comite Michaelae de Affrica, comite Salomone de Magria, co<mite Georgio de Scharz, comite Salomone de>² Raboz et Petro, filio comitis Symonis de

Schellenberg, pro se et heredibus eorum universis, coram nobis personaliter constitutis, per eosdem iudicatos ... confessum extitit' ministerio vive vocis quod ipsi, pro quibusdam ipsorum necessitatibus evitandis, ipsos ad presens urgentibus, totales porciones eorum possessionares³, scilicet viginti curias ...⁴, ipse videlicet comes Nicolaus, filius Nicolai de Velenbach, octo curias et quartale unius curie, comes Michael de Affrica duas curias minus tercia parte curie, <comes Salomon de Magria ...>², comes Georgius de Scharz duas curias et quartale curie unius, comes Salomon de Raboz duas curias et quartale curie unius, et Symon⁵, filius comitis Syrrkonis, ... curias in villa² Chonradi habitas, que eis ab eorum parentibus remansissent, cum terris arabilibus, cultis et incultis, pratis, fenetis, silvis, nemoribus, aquis et aliis quibuscumque utilitatibus ...' ad easdem porciones eorum possessionares³ spectantibus, memorato domino Johanni abbati et, per eum, predicto monasterio beate Mărie virginis in Kertz ac conventui < ... >tatibus⁶, plene per eos, ut dixerunt, habitis et receptis, rite et rationabiliter vendidissent, ymmo⁷ iidem prefati sex viri, in suis ac universorum heredum suorum pers<onis, vendiderunt coram nobis, perpetue et irre>vocabiliter⁸ possidendas et habendas, eatenus quatenus ipsi et parentes ipsorum easdem ab antiquo possederunt. Quilibet supradictorum sex virorum sigillatim ass<umens ...>⁴ predictum monasterium beate Mărie virginis in Kertz prefatosque dominum Johannem abbatem et conventum eius, necnon successores eorum universos ab omnibus ratione predicarum curiarum ... in trac<tu² temporis impedire volentibus propriis suis laboribus et expensis expedire. In cuius rei testimonium, presentes litteras nostras privilegiales, pendentes et autentici⁷ <sigilli nostri munimine roboratas, duximus>⁸ concedendas.

Actum in Cîbinio, in colloquio nostro generali, Dominica proxima post festum Epiphaniarum domini, anno eiusdem millesimo trecentesimo septuag<esimo quinto ...> Dorothee virginis et martyris, anno predicto.

Noi, sfetnicii, juzii, oraşenii şi toţi locuitorii din cele şapte scaune ale provinciei Sibiu, prin cuprinsul scrisorii de faţă dăm de ştire, atât celor de faţă cât şi celor viitori ..., că, înfăţişându-se înaintea noastră, pe de o parte cucernicul bărbat, fratele Gerlach, priorul conventului mănăstirii fericitei fecioare Măria din Cârţa, din ordinul cisterciţilor, în numele său şi al venerabilului întru Christos părinte, domnul Ioan, abatele aceleiaşi mănăstiri ..., iar pe de altă parte corniţele Nicolae, fiul lui Nicolae de Ilimbav, corniţele Mihail de Avrîg, corniţele Solomon de Măgărei, corniţele Gheorghe de Şoarş, corniţele Solomon de Cohalm şi Petru, fiul comitelui Simion de Şelimbăr, în numele lor şi al tuturor moştenitorilor lor, aceşti mai sus-zişi ... au mărturisit, prin viu grai, că ei, pentru a înlătura nişte nevoi care îi strâmtorează acum, au vândut, după lege şi rânduală, toate părţile lor de moşie, adică douăzeci de curţi ..., şi anume: corniţele Nicolae, fiul lui Nicolae de Ilimbav, opt curţi şi un sfert de curte, corniţele Mihail de Avrîg, două curţi, din care se scade o treime de curte, corniţele Solomon de Măgărei ..., corniţele Gheorghe de Şoarş, două curţi şi un sfert de curte, corniţele Solomon de

Cohalm, două curți și un sfert de curte, iar Simion⁵, fiul comitelui Simion, ... curți aflătoare în satul lui Conrad, ce le rămăseseră de la părinții lor, împreună cu pământurile de arătură, lucrate sau nelucrate, râturile, fânațele, pădurile, apele și cu celelalte folosințe de orice fel ..., ce țin de acele părți de moșie ale lor, pomenitului domn Ioan, abatele, și, prin el, sus-zisei mănăstiri a fericitei fecioare Măria din Cârța și conventului <pomenit, pentru suma de ... >, primiți pe deplin de ei, după cum au spus, ba chiar pomeniții șase bărbați le vând și înaintea noastră, în numele lor și al tuturor moștenitorilor lor, ca sa le aibă și să le stăpânească pe veci și nestrămutat, într-atât cât le-au stăpânit din vechime ei și părinții lor; fiecare dintre cei șase bărbați ziși mai sus legându-se în parte ... să apere cu ale sale osteneli și cheltuieli pomenita mănăstire a fericitei fecioare Măria din Cârța și pe pomeniții domn abate și conventul lui, precum și pe toți urmașii lor, împotriva acelor care, în curgerea vremii, ar voi să-i tulbure.

Spre mărturia cărui lucru, am hotărât să dăm scrisoarea noastră privilegială de față, întărită cu puterea pecetii noastre atârnată și autentice.

Întocmit la Sibiu, în sfatul nostru obștesc, în duminica de după sărbătoarea Botezului¹⁰ Domnului, în anul aceluiași o mie trei sute șaptezeci și cinci ... a fecioarei mucenice Dorothea, în anul de mai sus.

Bibi. Batthyaneum, Arh. capitl. Alba Iulia, lădița 5, nr. 682. Fotocopie la Inst. de Ist. Cluj-Napoca/1375.

Orig., perg., tăiat 8 cm din partea dreaptă, pecetea atârnată lipsește; prezintă unele particularități diplomatice.

EDIȚII: *Ub.*, II, p. 435-436.

REGESTE: *Tort. târ.*, 1892, p. 639.

¹ Tăiat cea 6 cm; întregit parțial, potrivit formulei stereotipe.

² Tăiat cea 6 cm; întregit parțial, pe baza contextului.

³ Corect: *possessionarias*.

⁴ Tăiat cea 6 cm; întregit parțial, după sens.

⁵ Astfel în orig., spre deosebire de mai sus, unde apare numele Petru.

⁶ Tăiat cea 6 cm.

⁷ Astfel în orig.

⁸ Tăiat cea 6 cm; întregire probabilă, potrivit formulei stereotipe.

⁹ Tăiat cea 6 cm; întregit, parțial, după datarea propusă de *Ub.* Documentul prezintă o dublă datare: prima, cuprinzând mențiunea Botezului Domnului și a anului, aparține unei redactări care nu ni s-a păstrat în original, iar cea de a doua, în legătură cu sărbătoarea sf. Dorothea, trebuie considerată de fapt ca data propriu-zisă a actului de față (vezi observația primilor editori).

¹⁰ 7 ianuarie.

Nobili viro, magistro Ladislao, vicevoyaude¹ Transsiluano, amico eorum, capitul<um ecclesie>² Transsiluane, debitam amicitiam cum honore. Litteras vestre amicitie, nobis directas, recepimus in hec verba: <Urmează actul lui

Ladisław, vicevoievodul Transilvaniei, din 14 decembrie 1374, Sântimbru, nr. 364>. Nos itaque, iustis et legitimis amicabilebus petitionibus vestris annuentes, cum predicto Dominico³, homine vestro, nostrum hominem, videlicet Valentinum, chori ecclesie nostre presbiterum, ad premissa peragenda duximus transmittendum; qui, demum ad nos reversi, nobis concorditer retulerunt quod ipsi, feria sexta proxima ante festum Purificationis virginis gloriose, nune proxime preteriti⁴, ad possessionem Tyburchteleky vocate⁵ pariter accessissent, ibique, eodem die, Petrum et Georgium, filios Johannis Rufi de eadem, contra religiosum viram, dominum fratrem Otthonem, abbatem de Clusmonustra, ad octavas dicti festi Purificationis virginis gloriose, tune venturas, in <vestram> evocassent presentiam.

Datum in festo beati Vallentini¹ martiris, anno domini M^{TM} CCC^{mo} LXX^m¹⁰ quinto.

<Pe verso, de altă mână, contemporană:> Vicewoyuode¹ Transsiluano, pro religioso viro, domino fratre Otthone, abbate de Clusmonustra, contra Petrum et Georgium, filios Johannis de Thyburchteleky, ad octavas festi Purificationis virgine gloriose evocatoria.

Nobilului bărbat, magistrului Ladisław, vicevoievodul Transilvaniei, prietenului lor, capitulul bisericii Transilvaniei, cuvenita prietenie și cinste. Am primit scrisoarea Prieteniei voastre, trimisă nouă, cu acest cuprins: <Urmează actul lui Ladisław, vicevoievodul Transilvaniei, din 14 decembrie 1374, Sântimbru, nr. 364>. Noi, așadar, încuviințând dreptele și legiuitele cereri prietenești ale voastre, am hotărât să trimitem, împreună cu sus-zisul Dominic, omul vostru, pe omul nostru, și anume pe Valentin, preot din corul bisericii noastre, spre a aduce la împlinire cele de mai sus; aceștia, întorcându-se apoi la noi, ne-au spus într-un glas că ei s-au dus împreună, în vinerea de curând trecută, dinaintea sărbătorii întâmpinării Domnului⁷, la moșia numită Tyburch și acolo, în aceeași zi, au chemat înaintea voastră, la octavele atunci viitoare ale zisei sărbători a întâmpinării Domnului⁸, pe Petru și pe Gheorghe, fiii lui Ioan cel Roșu de <Tyburch, spre a sta> față cu cuviosul bărbat, domnul frate Ottho, abatele de Cluj-Mănăstur.

Dat la sărbătoarea fericitului martir Valentin, în anul Domnului o mie trei sute șaptezeci și cinci.

<Pe verso, de altă mână, contemporană:> Vicevoievodului Transilvaniei, pentru cuviosul bărbat, domnul frate Ottho, abatele de Cluj-Mănăstur, față cu Petru și Gheorghe, fiii lui Ioan de Tyburch, scrisoare de chemare <la judecată>, la octavele sărbătorii întâmpinării Domnului⁸.

Bibi. Batthyaneum, Arh. conv. Cluj-Mănăstur, nr. 55. Fotocopie la Inst. de Ist. Cluj-Napoca/1374.

Orig., hârtie, cu fragmente de pecete rotundă, de închidere, aplicată în document pe verso.

REGEȘTE: Beke, *Km. konv.*, nr. 55.

¹ Astfel în orig.

² Rupt cea 1,5 cm; întregit după sens.

³ Scris deasupra lui *Blasio*, tăiat 'de aceeași mână

⁴ Corect: *preterita*; acordul se face cu *feria*.

⁵ Corect: *vocatam*.

⁶ Rupt cea 1 cm; întregit pe baza contextului.

⁷ 26 ianuarie <1375>.

⁸ 9 februarie <1375>.

Lodouicus, dei gratia, rex Hungarie, Polonie, Dalmatie et cetera, fidelibus suis, capitulo Waradiensi, salutem et gratiam.

Quia Nicolaus, filius Thome de Warsolch, lumine amborum oculorum divina disponente clementia est privatus adeo, ut de sibi iniurantibus nequit sciscitari et sumpmere¹ vindictam; ob hoc, de regia benignitate eidem compatientes, volumus eundem in suis iuribus illese et immobiliter permanere, fidelitāti vestre firmissime edicimus quatenus vestrum mittatis hominem pro testimonio fidedignum, quo presente, Michael, filius Egidii de Kechel, vel Johannes, filius Johannis, aut Ladislaus, **filius** alterius Johannis, sin Andreas dictus Terkes de Haraklian, seu Gregorius, filius Laurentii de Bilgesd, sive Andreas dictus Buda, de Raton, aliis absentibus, homo noster, ad facies possessionum ipsius Nicolai, Warsolch predictae et Zanoch vocatarum, in corni tatu de Karasna existentium, vicinis et commetaneis ipsarum undique adiacentibus legitime inibi convocatis et presentibus, accedendo, reambulet easdem, secundum ostensionem hominis specialis vel procuratoris dicti Nicolai Ceci, per suas veras metas et antiquas, novas iuxta veteres in locis necessariis erigendo, reambulatasque et ab aliorum possessionariis iuribus undique metaliter distinctas relinquat eidem ceco, eo iure, quo sibi dinoscuntur¹ pertinere, perpetuo possidendas, si per quempiam non fuerit contradictum. Et si aliqui contradixerunt¹, tunc iuxta continentias instrumentorum suorum metalium, si que in factis possessionum suarum commetanealiter dictas possessiones ipsius Nicolai tangentium habent confecta, que ibi commitimus¹ exhibere, sin autem, secundum ostensionem ipsorum, metas suarum possessionum ex parte dictarum possessionum dicti Nicolai reambulet et signis metalibus utriusque partis metas consignet. Et, si prefatus Nicolaus super id contentus fuerit, tunc partibus sua iura, metaliter ab invicem distincta, relinquat et commitat¹, perpetuo possidenda; partibus autem discordantibus in facto terre litigiose, ibidem, iuxta regni nostri consuetudinem, extimande, partibus adversis, ad quos idem Nicolaus se sponte commiserit coram nobis, adiunctis sibi aliis probis viris, in facto eiusdem terre iuramentum, secundum quantitatem estimationis ipsius, iuxta regni nostri consuetudinem deponendum, cum tot et tantis personis, quantis iuxta ipsam extimationem¹ decebit, interpositis ex vicinis et commetaneis suis, adiudicet. Et, si ipsum iuramentum per partem, cui

est adiunctum, depositum fuerit, tunc terram litigiosam per uisunciones metales eidem statuat. Alioquin parti alteri, ipso Nicolao prestito solo suo iuramento, ad suam possessionem, metaliter segregatam, statuere teneatur, contradictione aliquali non obstante, nec aliqua occasione adinventa horum executio et peractio valeat in curiam nostram vel alias prorogari, sed volumus ut ibidem finaliter decidatur. Et post hec, totius facti seriem cum cursibus metarum, si necesse fuerit, nobis fideliter rescribatis.

Datum Bude, die Sabbato¹ proximo ante festum Kathedre beati Petri apostoli, anno domini Millesimo CCC⁰ septuagesimo quinto.

Volumus etiam quod in eo casu, quo fortasse ipsi vicini et commetanei dictum iuramentum super se assumptum¹ vel assumptum deponere recusarent, extunc comes vel vicecomes dicti comitatus, cui id presentibus commitimus¹, ipsam vel ipsas terras litigiosas ad predictas possessiones ipsius Nicolai Ceci, unacum eisdem nostro et vestro hominibus, metaliter adiungere et eidem statuere, suo iudicio et auxilio mediante, teneatur, nostra auctoritate mediante. Datum ut supra.

Ludovic, din mila lui Dumnezeu, regele Ungariei, Poloniei, Dalmației etc, credicioșilor săi din capitlul din Oradea, sănătate și milostivire.

Deoarece Nicolae, fiul lui Toma de Vârșolț, cu vrerea îndurării dumnezeiești, a fost lipsit de lumina amânduror ochilor într-atât, încât nu poate face cercetare împotriva vătămătorilor săi și nu poate lua asupra-și pedepsirea lor, de aceea, compătindu-l cu bunătate regească, voim să rămână nevătămat și statornic în drepturile sale și poruncim cu cea mai mare tărie Credinței voastre să trimiteți pe omul vostru de mărturie vrednic de crezare, în fața căruia, omul nostru, Mihail, fiul lui Egidiu de Cățălușa, sau Ioan, fiul lui Ioan, ori Ladislau, fiul celuiilalt Ioan, sau Andrei zis Terkes de Hereclean, ori Grigore, fiul lui Laurențiu de Bilghez, sau, în lipsa acestora, Andrei zis Buda, de Ratin, ducându-se la moșiile aceluia Nicolae, numite Vârșolț, sus-zisă, și Zalnoc, aflătoare în comitatul Crasna, chemând legiuit acolo pe vecinii și megieșii lor din toate părțile, și fiind <aceștia> de față, să le hotărânicească, potrivit arătării trimisului sau împuternicitului zisului Nicolae Orbul, după vechile și adevăratele lor semne de hotar, ridicând noi <semne de hotar> lângă cele vechi în locurile de trebuință, și odată hotărânicite și despărțite peste tot prin semne de hotar de drepturile de stăpânire ale altora, să le lase aceluia orb, ca să le stăpânească pe veci, cu acel drept, cu care se știe că țin de el, dacă nu s-ar face împotrivire din partea cuiva. Iar dacă s-au împotrivit vreunii, atunci să hotărânicească hotarele moșiilor lor dinspre partea ziselor moșii ale zisului Nicolae și să însemne hotarele amânduror părților prin semne de hotar, potrivit cuprinsului actelor lor de hotărânicire, dacă au vreunele întocmite cu privire la moșiile lor ce se megieșesc cu zisele moșii ale lui Nicolae, și pe care poruncim să le înfățișeze acolo, iar dacă nu au, atunci să le hotărânicească potrivit arătării lor². Și, dacă pomenitul Nicolae va fi mulțumit cu acest lucru, atunci să lase și să încredințeze părților drepturile lor, despărțite unele de altele prin semne de hotar, ca să le stăpânească pe veci. Iar dacă părțile nu se

vor înțelege asupra vreunui pământ rămas în pricină, care va trebui prețuit pe loc, potrivit obiceiului țării noastre, atunci, luând pe lângă sine alți bărbați cinstiți, să le hotărască el³ părților potrivnice - la care <lucru>, acel Nicolae s-a alăturat nesilit în fața noastră - jurământul ce va trebui făcut cu privire la acel pământ, după obiceiul țării noastre, potrivit cu câtimea acestei prețuiri, împreună cu atâția cojurători, puși dintre vecinii și megieșii lor, câți se va cuveni pe potriva acestei prețuiri. Și, dacă acel jurământ va fi fost făcut de partea căreia i s-a hărăzit <să-l facă>, atunci să-i dea în stăpânire pământul în pricină, potrivit cu semnele de hotar despărțitoare. Altminteri, va fi dator să dea <acel pământ în pricină> în stăpânire părții celeilalte - după ce acest Nicolae va fi rostit singur jurământul său - <alipindu-l> la moșia sa, despărțit prin semne de hotar, fără a ține seama de vreo împotrivire și fără ca îndeplinirea și săvârșirea acestor <lucruri> să poată fi amânate la curtea noastră <de judecată> sau aiurea, prin născocirea vreunui prilej <de amânare>, ci voim ca să se dea hotărârea din urmă, acolo pe loc. Și după acestea, să ne dați seamă întocmai, în scris, despre desfășurarea întregii pricini, <arătându-ne> și mersul hotarelor, dacă ar fi nevoie.

Dat la Buda, în sâmbăta dinaintea sărbătorii Scaunului fericitului apostol Petru, în anul Domnului o mie trei sute șaptezeci și cinci.

Voim, de asemenea, ca în împrejurarea că, dacă din întâmplare acei vecini și megieși n-ar voi să-și ia asupra lor acel jurământ sau, luându-l asupra lor, n-ar voi să-l facă, atunci cornițele sau vicecomitele acelui comitat, căruia, prin scrisoarea de față, îi dăm această însărcinare, să fie dator ca, din împuternicirea noastră, prin judecata și ajutorul său <și> împreună cu acei oameni, al nostru și al vostru, să alipească acel sau acele pământuri în pricină la sus-zisele moșii ale lui Nicolae Orbul, prin hotărnicire, și să i le treacă lui în stăpânire.

Arh. Naț. Rom., D. J. Cluj, Doc. medievale, Col. Tordk Bertalan.
Transumpt în actul capitlului din Oradea, din 9 iulie 1375, nr. 415.

¹ Astfel în transumpt.

² A celor ce ridică împotrivirea.
Omul regelui.

382

1375 februarie 22 {*pctavo Kalendas Mardi*}

Ludovic I, regele Ungariei, transcrie și întărește în chip de privilegiu scrisoarea sa din 30 martie 1374, Vișegrad, privitoare la dania unor moșii din comitatele Vas și Vesprim. în lista demnitarilor, sunt menționați, între alții: episcopii Dumitru al Transilvaniei (*Transilvanus*) și Nicolae de Cenad (*Chanadiensis*) - scaunul episcopal de Oradea (*Waradiensis*) fiind vacant -, precum și Ștefan, voievodul Transilvaniei (*woyuoyda*¹ *Transilvanus*).

Arh. Naț. Magh., Dl. 6 195. Xerocopie la Inst. de Ist. Cluj-Napoca/1374.
Orig., perg., pecete atârnată.

¹ Astfel în orig.

Conventul din Somogy raportează lui Ludovic I, regele Ungariei, la scrisoarea acestuia din 31 ianuarie 1375, Vișegrad, nr. 375, pe care o transcrie, că nobilele Clara, soția lui Doja de Orozy, și Elisabeta, soția lui Matei de Keer, au fost puse doar în stăpânirea a două moșii, anume Dob și Bykach.

Arh. Naț. Magh., Dl. (Arh. fam. Ilkey din Iharosbereny).

Orig., perg., cu urme de pecete pe verso.

EDIȚII: *Ortvay*, I, p. 130-132.

¹ *Dies statucionis: feria quintapostfestum beati Valentini martiris* = 15 februarie <1375>.

384 **1375 februarie 25** (*Dominico, die proximo post festum beati Mathie^x apostoli*), **Vișegrad**

Ludovic I, regele Ungariei, poruncește capitlului din Oradea (*Waradiensi*) să trimită un om al său de mărturie la cercetarea ce urma să fie făcută de omul regelui, cu privire la nobilii de Berench, care susțineau că se trag din neamul Guthkeled.

Arh. Naț. Magh., Dl. 96 490/a. Xerocopie la Inst. de Ist. Cluj-Napoca/1375.

Orig., hârtie.

Astfel în orig.

Magnifico et potenți viro, domino Emerico, regni Hungarie palatino et iudici Comanorum¹, domino et amico eorum reverendo, capitulum ecclesie Orodienis, amicitiam cum honore paratam.

Magnitudinis vestre litteras amicabili cum reverenda noveritis nos recepisse in hec verba: <*Urmează actul lui Emeric, palatinul Ungariei, din 21 ianuarie 1375, Vișegrad, nr. 372*>. Nos, igitur, amicabilibus vestris postulacionibus annuentes, cum Nicolao, filio Thome de Bok², homine vestro predicto, magistrum Laurencium, concanonicum nostrum, pro testimonio fidedignum ad exequendum³ premissa duximus dimittendum. QuL demum ad nos reversi, nobis concorditer retulerunt requisiti quod ipsi, feria tertia proxima post Dominicam septuagesime proxime preteritam, accessissent ad predictum Thomam, filium Mathyaz, predictos florenos, videlicet numero octuaginta, eidem Thome per dictum magistrum Stephanum, ut premittitur, datos. ab eodem eidem magistre Stephano reddi petivissent, verbo vestro, qui reddere renuisset; quo facto, eundem Thomam, in Mathyaz, porcione sua, termino in prefixo, contra ipsum magistrum Stephanum ad vestre citassent presenciam magnitudinis, octavas diei Cinerum nune venturas eidem pro termino assignassent.

Datum in Dominica Exurge⁴, anno predicto.

<Pe verso, de aceeași mână:> Domino palatino, pro magistro Stephano, filio Pose de Zeer, contra Thomam, filium Mathyaz, ad octavas die Cinerum, citatoria.

Măritului și puternicului bărbat, domnului Emeric, palatinul regatului Ungariei și judele cumanilor, stăpânului și prietenului lor vrednic de cinste, capitlul bisericii de Arad, cu toată prietenia și cinstea.

Aflați că noi am primit, cu binevoitoare plecăciune, scrisoarea Măriei voastre cu aceste cuvinte: <Urmează actul lui Emeric, palatinul Ungariei, din 21 ianuarie 1375, Vișegrad, nr. 372>. Noi, așadar, încuviințând cererile voastre prietenești, am hotărât să trimitem, împreună cu Nicoalae, fiul lui Toma de Turnu, omul vostru mai sus-zis, pe magistrul Laurențiu, fratele nostru canonic, ca om de mărturie vrednic de crezare la împlinirea celor de mai sus. Aceștia, întorcându-se apoi la noi <și fiind> întrebați, ne-au spus într-un glas că ei s-au dus, în marșea de după duminica *Septuagesima* acum de curând trecută⁵, la sus-zisul Toma, fiul lui Mathyaz, și au cerut de la acela, sub cuvântul vostru, să fie dați înapoi aceluiași magistrul Ștefan banii mai sus-ziși, adică în număr de optzeci <de florini>, dați, în chipul de mai sus, aceluiași Toma de către zisul magistrul Ștefan, dar acesta nu a voit să-i dea înapoi; pentru care pricină, l-au chemat pe acel Toma, în Matyoz, pe partea sa <de moșie>, la sorocul de mai sus, înaintea Măriei voastre, ca potrivnic al magistrului Ștefan, hotărându-le ca soroc octavele acum viitoare ale *diei Cinerum*⁶.

Dat în duminica *Exsurge*, în anul mai sus-zis.

<Pe verso, de aceeași mână:> Domnului palatin, scrisoare de chemare în judecată, pentru magistrul Ștefan, fiul lui Posa de Zeer, împotriva lui Toma, fiul lui Mathyaz, la octavele *diei Cinerum*⁶.

Arh. Naț. Magh., DL. 91 817. Xerocopie la Inst. de Ist. Cluj-Napoca/1375.

Orig., hârtie, cu urmele unei peceti ovale aplicate pe verso.

¹ Astfel în orig.

² în transumptul din 21 ianuarie 1375: *Bogd.*

³ Corect: *exsequendum*.

⁴ Corect: *Exsurge*.

⁵ 20 februarie <1375>.

⁶ 14 martie <1375>.

Lodouicus, dei gracia, rex Hungarie, Polonie, Dalmacie et cetera, fidei suo, magistro Ladislao, filio Vgrini, viceuoyuode Transsiluano, vel suas vices gerenti, salutem et gratiam.

Noveritis quod, quamvis nos possessiones Antoni¹, filii Stephani de Balasteleke, hominis sine herede masculino decessi, videlicet eandem Balasteleke et Ponsteleke¹ vocatas, magistro Ladislao, comiți Siculorum, pro suis serviciis perpetuo contulerimus, tamen, quia postmodum vir discretus, magister Nicolaus, archydiaconus de Zonuk canonicusque in ecclesia Transsiluana, et Mychael, frater suus, nostrum regium adeuntes conspectum, privilegio capituli eiusdem ecclesie

Transsiluane nostris obtutibus allato, per ipsum condam¹ Anthonium, filium Stephani, vita sibi comite existente, pro iure quartali Elene, filie sue, eidem Mychaeli desponsate, de dictis duabus possessionibus eidem proveniente, de medietate diete possessionis Balasteleke, porcione sua, quandam particulam seu porcione, videlicet plăteam iuxta rivulum per medium ipsius possessionis decurrentem, cum dupplici¹ ordine, usque curiam Simonis, filii Gerardi, eadem curia in eodem ordine inclusa, adiacentem, cum curia sua propria, similiter in ipso ordine plathee¹ habita, in qua personalem habuisset residenciam, ab aliis partibus excisam et sequestratam, ac quandam silvam suam, in facie eiusdem possessionis Balasteleke existentem, Felbyk vocatam, prout ipsa silva a vinea Nicolai dicti Zekul, a plaga aquilonis se extendendo in longitudine et latitudine usque silvam Simonis et Mychaelis, filiorum Laurencii, adiaceret; item tres partes cuiusdam pisseine¹ sue, in facie eiusdem possessionis Balasteleke habite, neenon quartam partem vinearum suarum ubique in territorio ipsarum duarum possessionum habitarum, ac in omnibus aliis utilitatibus, scilicet terris arabilibus, silvis usualibus, pratis, fenetis, aquis et quibuslibet pertinenciis in superficie eiusdem possessionarie porcione sue existentibus, similiter quartam partem, eidem filie sue ac, per ipsam, predicto Mychaeli, genero suo, ipsorumque heredibus universis ex ipsa filia sua procreandis, perpetuo datas coram ipso capitulo et assignatas fore, comprobabant, huiusmodique donacionem possessionariam nostrum regium consensum pieri devotissime flagitabant et adhiberi. Idcirco, turn ad devotam supplicacionem eorundem, turn eciam et signanter, instanțe petitione venerabilis in Christo patris, domini Demetri¹, episcopi Transsiluani, et comitis Jacobi de Scepus, iudicis curie nostre, pro eisdem erga nostram celsitudinem interveniente, nolentes in expertem fieri dictam puellam iurium paternorum predictorum, eidem de regia benignitate et gracia speciali huiusmodi gratiam duximus faciendam, ut eadem puella, cum dicto suo marito, quartam suam filialem de dictis duabus possessionibus paternis cum possessionibus et terris, et non cum rebus, ut regni noștri dictat consuetudo, habere possit, in perpetuum possidendam et habendam; curiam autem predictam ipsius patris sui perpetuo teneat et possideat, simulcum omnibus empticiis et impignoraticiis iuribus paternis, quocunque¹ nomine censitis, que eciam regni noștri consuetudo eidem puelle dictat et admittit fore devolvenda. Eo videlicet modo quod, si premissa iura possessionaria, ut prefertur, per prefatum Anthonium ipsis filie et sponso suis tradita, ad integram quartam partem dictarum duarum possessionum se extendunt, tune eadem iura pro ipsa quarta habeant, teneant atque possideant. Si vero ad maiorem quantitatem se extendere viderentur, tune superflua pars de eisdem excidatur et prefato magistro Ladislao suisque fratribus relinquatur; si autem minoris quantitatis esse repperirentur¹ quam ipsa quarta pars esset vel esse deberet, extunc ibidem et iuxta eadem iura de residuis dictarum possessionum partibus ad rectam quartam partem suppleantur.

Quapropter fidelitāti vestre firmissime edicimus quatenus vos, viceuoyuoda, si personaliter poteritis, aliquo casu rationabili et arduo <non>² interveniente, ad facies dictarum duarum possessionum personaliter³ accedatis, alioquin vestras vices gerentem transmittatis, et, presente testimonio dicti capituli Transsiluani, cui

ipsum presentibus ad id transmitti iubemus, easdem possessiones, cum omnibus suis utilitatibus et pertinenciis universis, rehabita earum legitima reambulacione et mensuracione, vel visuali conspeccione, convocatis vicinis et commetaneis, partibusque vel earum legitimis procuratoribus presentibus, iuxta premisses nostre gracie ipsi puelle quo¹ supra facte disposicionis¹ formam inter partes disponatis et rectificetis, dictamque quartam et curiam ipsi puelle et eius marito statuatis et relinquatis, perpetuo possidere et habere, contradiccione ipsius comitis Siculorum suorumque fratrum non obstante. Si qui autem alii quicumque iuris se in eisdem habere sperant, postmodum ab eisdem legitime exequantur¹. Quia vero domina Margaretha, relicta ipsius Anthoni, filii Stephani, de dictis possessionibus condam eiusdem sui mariti, iure suo dotalicio non persoluto, per comitem Siculorum suosque fratres, sine lege erecta fore asserebat, ideo volumus ut, rebus sic se habentibus, ipsam dominam iterato in dominium dictarum possessionum statuatis et tamdiu in eisdem consuetis⁴, ipsas possidendam et habendam⁵, quousque per eosdem comitem Siculorum et eius fratres de dicto suo iure dotalicio satisfaccio condigna impendetur.

Et post hec, totius facti seriem, prout fuerit expediens, tam per vos quam per ipsum capitulum nostre fideliter rescribi iubemus maiestati.

Datum in Wyssegrad, in die Cinerum, anno domini M^{mo} CCC^{mo}¹⁰ LXX^{mo} quinto.

Ludovic, din mila lui Dumnezeu, regele Ungariei, Poloniei, Dalmației etc, credinciosului său, magistrului Ladislau, fiul lui Ugrin, vicevoievodul Transilvaniei, sau locțiitorului său, mântuire și milostivire.

Aflați că, deși noi hărăziserăm pe veci magistrului Ladislau, cornițele secuilor, pentru slujbele sale, moșiile lui Anton, fiul lui Ștefan de Blăjel, om mort fără moștenitor de parte bărbătească, <moșii> numite Blăjel și Păucea, totuși, deoarece apoi, venind înaintea cercetării noastre regești, chibzuitul bărbat, magistrul Nicolae, arhidiaconul de Solnoc și canonic în biserica Transilvaniei, și Mihail, fratele său, au dovedit, cu privilegiul⁶ capitlului aceleiași biserici a Transilvaniei, adus înaintea privirilor noastre, că răposatul Anton, fiul lui Ștefan, în timpul vieții sale dăduse pe veci - pentru dreptul de pătrime al Elenei, fiica sa, făgăduită aceluși Mihail, ce i se cădea ei din zisele două moșii - și statornicise, înaintea capitlului, aceleiași fiice a sale și, prin ea, sus-zisului Mihail, ginerele său, precum și tuturor moștenitorilor lor, care se vor naște din fiica sa, o bucată sau o parte din jumătatea zisei moșii Blăjel, partea sa, adică ulița cu două rânduri <de case>, aflată lângă pârâul ce curge prin mijlocul moșiei, până la curtea lui Simion, fiul lui Gerard, acea curte fiind cuprinsă în acea înșiruire, împreună chiar cu curtea sa, aflată, de asemenea, în acea înșiruire a uliței, în care își avea locuința, <bucată> tăiată și despărțită de celelalte părți <ale sale>, precum și o pădure a sa, aflată pe acea moșie Blăjel <și> numită Felbyk, după cum se întinde ea, în lungime și în lățime, de la via lui Nicolae zis Săcuiul, dinspre miazănoapte, și până la pădurea lui Simion și a lui Mihail, fiii lui Laurențiu; de asemenea, trei părți dintr-un heleșteu al său, aflat pe acea moșie Blăjel, precum și o pătrime din viile sale, oriunde aflate în hotarul celor două moșii; și la fel, o pătrime din toate celelalte folosințe, adică din pământurile de arătură, pădurile de folosință, râturile, fânațele, apele, precum și din

toate cele ce țin de ea, aflate pe acea parte de moșie a sa; și ne-au rugat preasupus ca acestei danii de moșie să-i fie dată pe deplin încuviințarea noastră regească. Pentru aceea, atât la plecata lor rugămintă, cât și mai ales pentru că, intervenind pentru ei la înălțimea noastră stăruitoare cerere a venerabilului întru Christos părinte, domnul Dumitru, episcopul Transilvaniei, și a comitelui Iacob de Zips, judele Curții noastre, nu voim ca zisa fată să ajungă a fi lipsită de sus-zisele drepturi părintești, am hotărât, din bunătate regească și osebită milostivire, ca acea fată, împreună cu zisul său soț, să poată avea pătrimea sa de fiică din zisele două moșii părintești <prin dare> de moșii și pământuri, și nu - după cum cere obiceiul țării noastre - cu lucruri, ca să o stăpânească și să o aibă pe veci; iar sus-zisa curte a tatălui său să o țină și să o aibă pe veci, împreună cu toate drepturile părintești de cumpărătură sau de zălogire, numite în orice fel, și pe care obiceiul țării noastre le cere și le îngăduie să treacă <în stăpânirea> acelei fete. Și anume în așa fel ca, dacă sus-zisele drepturi de stăpânire, trecute - după cum s-a arătat - de pomenitul Anton asupra fiicei și ginerelui lui, se întind la o întreagă pătrime din zisele două moșii, atunci să aibă, să țină și să stăpânească acele drepturi, ca pătrime. Iar dacă s-ar părea că <ele> sunt de o mai mare întindere, atunci partea de prisos să fie tăiată din acelea și să fie lăsată pomenitului magistru Ladislau și fraților săi; dacă însă s-ar afla că sunt de o mai mică întindere decât ar fi sau ar trebui să fie pătrimea <de fiică>, atunci să fie întregite tot acolo, potrivit acelorași drepturi, din părțile rămase ale ziselor moșii, până la dreapta pătrime.

Drept aceea, poruncim cu cea mai mare tărie Credinței voastre ca voi, vicevoievodul, să vă duceți la cele două moșii sus-zise - voi înșiși, dacă veți putea, neivindu-se altă pricină întemeiată și cu greutate, iar altfel, să-l trimiteți pe locțiitorul vostru - și, de față cu omul de mărturie al zisului capitol al Transilvaniei, căruia îi poruncim prin cele de față să-l trimită pe el la aceasta, făcând din nou legiuitorul hotărnicire și măsurătoare sau cercetarea din privire, fiind chemați vecinii și megieșii, și fiind de față părțile sau împuterniciții lor legiuitori, să rânduiți și să împărțiți acele moșii între părți, cu toate folosințele lor și cu toate cele ce țin de ele, potrivit cuprinsului milostivirii noastre făcute acelei fete prin hotărârea de mai sus, și să dați în stăpânire și să lăsați acelei fete și soțului ei zisa pătrime și curtea, ca să le stăpânească și să le aibă pe veci, fără a ține seama de împotrivirea comitelui secuilor și a fraților săi. Și dacă oricare alții nădăjduiesc să țină ceva de drept în aceleași <moșii>, să le urmărească apoi pe calea legii, de la aceștia. Și, deoarece doamna Margareta, văduva lui Anton, fiul lui Ștefan, a spus că a fost alungată fără de lege, de către cornițele secuilor și de frații săi, de pe zisele moșii ale răposatului său soț, fără a i se fi plătit pentru dreptul de zestre, voim, așadar, ca, lucrurile stând astfel, să o rânduiți pe acea doamnă din nou în stăpânirea ziselor moșii și să o păstrați acolo atâta vreme, ca să le stăpânească și să le aibă, până când i se va da de către cornițele secuilor și de frații săi plata cuvenită pentru dreptul său de zestre.

Și după acestea, poruncim ca tot mersul trebiilor să fie făcut cunoscut Maiestății noastre, atât de voi, cât și de capitolu, așa după cum se va fi făcut.

Dat la Vișegrad, în miercură dinaintea duminicii *Invocavit*, în anul Domnului o mie trei sute șaptezeci și cinci.

¹ Astfel în transumpt.

² Lipsește în transumpt; intercalare probabilă.

³ Cuvânt repetat; de prisos.

⁴ Corect: *conservetis*.

⁵ Corect: *possidendas et habendas*.

⁶ Cf. DRH-C, XIII, p. 849-850, nr. 578.

387   1375   martie   9   (VII   Idus   Martii),   Avignon

Papa Grigore al XI-lea, la cererea lui Rudolf al lui Ioan, cleric din dieceza de Strigoniu, îi scrie lui <Emeric>\ episcopul de Oradea (*episcopo Waradiensī*), că petiționarul fusese dăruit de către Nicolae, episcopul de Cenad (*episcopus Chenadiensis*), cu un canonicat și o prebendă în biserica de Cenad (*ecclesie Chenadiensis*) - rămasă vacante în urma morții lui Ștefan al lui Iacob, canonic în aceeași biserică —, și îi poruncește că, dacă, în urma unei cercetări atente, îl va afla pe sus-zisul Rudolf ca fiind vrednic să primească canonicatul și prebendă și dacă dania acestora nu este păstrată pe seama scaunului apostolic, atunci să i le întărească, în temeiul puterii apostolice.

Arh. Vat. Reg. orig.

Copie de registru.

EDIȚII: *Fejer*, DC/5, p. 50-51.

¹ în registru, gemipunctus (..); întregit după Eubel, *Hierarchia*, p. 515; cf. Engel, *Archont.*, p. 76șinr. 159.

388

1375 martie 11, Turda

Nos, Ladislaus, vice wayvoda¹ Transsylvanus, memorie commendamus quod religiosus vir, dominus Ottho, abbas de Kolusmonostra, ad nostram veniendo presentiam, sua ac totius conventus ecclesie sue predicte per modum protestationis nobis et regni nobilibus, nobiscum adherentibus, significare curavit quod jobagiones¹ magistri Johannis, filii Thome, communitatis de Bokan, Hungari videlicet et Olachy¹, ad possessiones ejusdem magistri Johannis Nagyfalw et Karazna pertinentes, ex inductione et svasione¹ officialis, villici ac seniorum de eadem Karazna, his diebus proxime elapsis, pluribus vicibus ad possessionem diete ecclesie sue Egeres vocatam veniendo, quamplurima pecora et alia bona jobagionum¹ suorum de eadem, rapinis manifestis et furtivis auferendo, asportassent, per¹ plures jobagiones¹ suos de eadem videlicet verberando et spoliando; novissime vero magnam particulam ejusdem¹ possessionis igne concremassent, tandem decern curias, simulcum omnibus domibus et edificiis in eisdem habitis, in cineres et favillam reducendo, per quequidem facta, dicta possessio sua Egeres foret pro majori¹ parte desolata. Super quo, literas¹ nostras

protestatorias, ne taciturnitas silentii temporibus successivis sibi prejudicium causet, in hac parte per nos sibi dări postulavit, quas nos eidem concessimus, communi justiția¹ svadente¹.

Datum Thorde, in dominica Invocavit, anno Domini Millesimo tercentesimo septuagesimo quinto.

Noi Ladislau, vicevoievodul Transilvaniei, dăm de știre că, venind în fața noastră, cuviosul bărbat, domnul Otto, abatele de Cluj-Mănăstur, în numele lui și al întregului convent al sus-zisei sale biserici, s-a îngrijit să ne aducă la cunoștință în chip de întâmpinare, atât nouă, cât și nobililor țării, care se aflau alături de noi, că iobagii magistrului Ioan, fiul lui Toma, atât unguri, cât și români, ai obștei din Bokan², care țin de moșiile Nușfalău și Crasna ale aceluiași magistru Ioan, la îndemnul sau sfatul slujbașului, al judeului și al bătrânilor din Crasna, în zilele de curând trecute, venind în mai multe rânduri la moșia numită Aghireșu a pomenitei sale biserici, printr-un jaf învederat și hoțesc au luat cu sine foarte multe vite și alte bunuri ale iobagilor săi de acolo, după ce au bătut și jefuit pe mai mulți iobagi ai săi tot de acolo; și că acum de curând au ars o mare parte din acea moșie, prefăcând, în cele din urmă, în spuză și cenușă zece curți, o dată cu toate casele și clădirile aflătoare pe ele, fapte de pe urma cărora, zisa sa moșie Aghireșu a fost pustiită în cea mai mare parte. Drept care, ne-a cerut să-i dăm o scrisoare de întâmpinare în această privință, pentru ca nu cumva, în vremea ce are să vină, tăcerea să-i pricinuiască vreo pagubă, <scrisoare> pe care i-am dat-o, așa cum cere dreptul comun.

Dat la Turda, în duminica *Invocavit*, în anul Domnului o mie trei sute șaptezeci și cinci.

Bibi. Fii. Cluj-Napoca a Acad.

Copie din secolul al XIX-lea, la Kemeny, *Dipl. Trans. Appendix*, 3, nr. 133 (cu însemnarea: „după originalul pe hârtie, întocmit ca scrisoare deschisă și întărit cu pecete aplicată, care se află în arhiva conventului din Cluj-Mănăstur, între documentele neînregistrate”).

EDIȚII: *Transilvania*, 1872, p. 68; *Hurmuzaki-Densușianu*, 1/2, p. 225-226.

REGESTE: *Documenta Valachorum*, p. 258.

¹ Astfel în copie.

Regestul din *Documenta Valachorum* identifică toponimul cu Buteni (jud. Cluj), dar în *Dicționarul istoric al localităților din Transilvania*, voi. I, p. 115, forma *Bokan* nu se regăsește sub voce, iar localitatea însăși, de la prima atestare la sfârșitul secolului al XIII-lea, nu mai este prezentă în documentele cunoscute decât abia în anul 1439. În cazul că ar fi vorba doar de o lectură greșită (cf. Măria Holban, *Românii din Transilvania și anarhia feudală din secolul al XIV-lea*, în voi. *Din cronica ...*, p. 264 și n. 39), ceea ce este puțin probabil, o posibilă identificare s-ar putea face cu localitatea *Boianu Crasnei* (sub forma *Bolyari*). Documentul, pus în circuitul științific prin această copie din colecția de manuscrise a lui J. Kemeny, trezește și alte suspiciuni în ceea ce privește autenticitatea sa, dintre care menționăm doar că originalul nu se regăsește astăzi în Arhiva conventului din Cluj-Mănăstur și că, din punct de vedere al criticii interne, termenii și expresiile folosite nu sunt caracteristice pentru perioada dată.

Nos, Ladislaus, viceuoyuoda Transsiluanus, memorie commendamus quod, magistro Nicolao, filio Nicolai de Gerend, ab una, Mychaele vero, filio <Jacobi>’,

filii Wrkund de Tethreh, parte ex altera, coram nobis constitutis, confessum extitit² per eosdem pariter et relatum quod ipsi in facto cuiusdam <possessionis>' vacue et habitatoribus destitute, Gyerustelke vocate, in comitatu Tordensi³, iuxta fluvium Aranas existentis, inter ipsos litigiose, necnon <super omnibus>⁴ dampnis⁵, nocumentis, iniuriis ac iniuriarum generibus, usque diem datarum presencium, hinc et inde, sub qualicumque forma verborum et operam inter ipsos emersis et exortis, <arbitrio>⁶ proborum et nobilium virorum se submisissent, et submiserunt coram nobis tali modo, quod quicumque quatuor probi et nobiles viri, <quorum duos>⁷ una et alios duos altera parcium adducere tenebuntur, in dominica proxime nune ventura, coram <Oonventu>⁸ de Clusmonustra, auditis prop<osicio>nibus⁹ et obiectionibus visisque instrumentis parcium, tune inibi exhibendis, inter eosdem arbitrați extiterint¹⁰, id ambe <part>es⁹ tenebuntur acceptare. Tali obligamine mediante quod, si qua parcium suos arbitratore ad predictos diem et locum non adduxerit vel arbitrium ipsorum in toto vel in parte non acceptaverit, extunc talis <pars par>tem⁴ ipsum arbitrium acceptantem, eidem parti adverse in quinquaginta, iudici vero in sex marcis, remaneret, et convinceretur<ur eo facto>"; ad quod, partes predictae se sponte obligarunt coram nobis. Et tandem, ipsius arbitri seriem in litteris predicti conventu<s, ad>⁹ octavas festi beati Georgii martiris nune venturas, per partes predictas nobis volumus reportari.

Datum Torde, feria secunda proxima <post>¹² dominicam *Invocavit*, anno domini M^{TM} CCC^{TM} LXX-mo quinto.

Noi, Ladislau, vicevoievodul Transilvaniei, dăm de știre că, înfațișându-se înaintea noastră magistrul Nicolae, fiul lui Nicolae de Grind, pe de o parte, și Mihail, fiul lui Iacob, fiul lui Wrkund de Tritu, pe de alta, ni s-a mărturisit și ni s-a spus de către aceștia că ei s-au supus împăciuirii unor bărbați cinstiți și nobili, cu privire la o moșie pustie și lipsită de locuitori, Ghiriș numită, aflată în comitatul Turda, lângă râul Arieș, care este în pricină între ei, precum și cu privire la toate pagubele, daunele, ocările și vătămarile de orice fel, iscate și ieșite la iveală între ei până în ziua dării scrisorii de față, și dintr-o parte și din cealaltă, sub orice fel de vorbe și de fapte, și se supun și înaintea noastră în acest chip, că oricare ar fi împăciuirea ce se va face între ei de cei patru bărbați cinstiți și nobili - dintre care, pe doi va fi datoare să-i aducă una din părți, iar cealaltă, pe ceilalți doi - în duminica acum în curând viitoare¹³, înaintea conventului din Cluj-Mănăștur, după ce vor fi ascultate spusele și opunerile părților și vor fi cercetate actele lor, ce vor fi înfațișate atunci, acolo, amândouă părțile vor fi datoare să o primească. Punându-se la mijloc o astfel de îndatorire că, dacă vreuna din părți nu i-ar aduce pe împăciuiitorii săi în ziua și la locul sus-zise sau nu ar primi, întru totul sau în parte, împăciuirea lor, atunci, o astfel de parte să rămână <de judecată> față de partea care a primit împăciuirea și să fie osândită, prin acest fapt, <să plătească> acelei părți potrivit cincizeci de mărci, iar judelei, șase; la care, sus-zisele părți s-au legat de bunăvoie înaintea noastră. Și apoi, voim să ni se facă cunoscut de către părțile sus-zise, cuprinsul împăciuirii, prin scrisoarea sus-zisului convent, la octavele acum viitoare ale sărbătorii fericitului martir Gheorghe¹⁴.

Dat la Turda, în luna de după duminica *Invocavit*, în anul Domnului o mie trei sute șaptezeci și cinci.

¹ Rupt cea 1,5 cm; întregit pe baza actului din 3 mai 1375, <Cluj-Mănăștur>, nr. 395.

² Corect: *exstitit*.

³ Corectat din *Torda*, de aceeași mână.

⁴ Rupt cea 2 cm; întregit după sens.

⁵ Astfel în transumpt.

⁶ Pată de umezeală cea 1,5 cm; întregit după sens și pe baza contextului.

⁷ Pată de umezeală cea 2 cm; întregit după sens și pe baza contextului.

⁸ Rupt cea 0,5 cm; întregit după sens.

⁹ Rupt cea 1 cm; întregit după sens.

¹⁰ Corect: *exstitehnt*.

¹¹ Rupt cea 2 cm; întregit după sens și formula stereotipă

¹² Rupt cea 0,5 cm; întregit astfel din considerente logice; dacă ar fi fost vorba de un termen anterior, datarea s-ar fi făcut cu referire la duminica *Esto mihi*. De altfel, întregirea este confirmată de menționarea acestei datări - atribuită greșit scrisorii de răspuns a conventului din Cluj-Mănăștur, care este dată, de fapt, la 3 mai 1375 (nr. 395) - în scrisoarea lui Ioan, vicevoievodul Transilvaniei, din 20 septembrie 1379, Cetatea de Baltă, transcrisă în scrisoarea conventului din Cluj-Mănăștur, din 11 octombrie 1379 (la Arh. Naț. Magh., Dl. 31 087).

¹³ 18 martie <1375>.

¹⁴ Imai <1375>.

390

1375 martie 14, <Alba Iulia>

Capitulum ecclesie Transsiluane, omnibus Christi fidelibus presens scripturii inspecturis, salutem in salutis largitore.

Ad universorum noticiam, tam presencium, quam futurorum, harum serie volumus pervertire quod magister Mychael, filius Ponya de Theremy, unacum Stephano, in etate legitima constituto, ac Gregorio, nundum¹ etatem legitimam attingente, filiis suis secum aductis², ad nostram personaliter veniendo presenciam, proposuit et confessus extitit, oraculo vive vocis, quod ipse, pro remedio animarum parentum suorum ob devocionemque specialem, quam ipse ad beatissimam Annam, matrem gloriosissime virginis Mărie, habere dignosseeretur³, quandam possessionem suam, Bochk vocatam, vacuam et habitatoribus destitutam, per ipsum, propria sua pecunia, ut dicebat, mediantibus suis serviciis acquisita, emptam et comparatam, intra metas et limites Siculorum de iuxta Morisio existentem, cum omnibus suis utilitatibus, videlicet terris arabilibus, cultis et incultis, pratis, silvis, nemoribus, aquis et aliis quibuscumque utilitatibus ad eandem possessionem spectantibus et debentibus, ecclesie parochiali in honore sanctissime Anne in villa Zenthanna Azunfolua, iuxta fluvium Morisii adiacenți, constructe et, per eam, rectori eiusdem ecclesie, nune et pro tempore constituto, dedisset, donasset et contulisset, ac dedit, donavit et contulit coram nobis, perpetuo et irrevocabiliter possidendam, tenendam et habendam. Hoc eciam declarato, quod rector ipsius ecclesie, nune vel in futurum constitutus, eandem possessionem vendere et alienare, aut, cum ipsa possessio multitudine populorum poterit decorări, eandem per nimias et iniustas exactiones et collectas desolare et devastare, nullo modo posset et valeret. Assumpmens⁴ idem magister Mychael et obligans se, cum

predictis filiis suis, ut, si quis, temporis in processu, rectorem memorate ecclesie, nune vel pro tempore constitutum, ratione ipsius possessionis inpetere⁴ et inquietare vellet et niteretur, tune ipsi rectori eiusdem ecclesie astare et ipsum iuxta posse ipsorum expedire et in pacifica possessione eiusdem possessionis conservare deberent et tenerentur.

In cuius rei testimonium, presentes litteras nostras privilegiales, pendentis et autentici⁴ sigillii noștri munimine roboratas, duximus concedendas.

Datum feria quarta proxima post festum beati Gregorii pape, anno domini M^{mo} CCC^{mo} LXX^{mo} quinto. Discretis viris Ladislao preposito, doctore decretorum, cantoratu vacante, Petro custode, Ladislao plebano de Segesd ac decano, canonicis ecclesie nostre predictae existentibus.

Capitulul bisericii Transilvaniei, tuturor credincioșilor întru Christos, care vor vedea scrisoarea de față, mântuire întru dăruitorul mântuirii.

Prin cuprinsul celor de față voim să ajungă la cunoștința tuturor, atât a celor de față, cât și a celor viitori, că, venind însuși înaintea noastră, magistrul Mihail, fiul lui Ponya de Tirimia, aducând cu sine pe fiii săi, Ștefan, aflat în vârsta legiuită, și Grigore, care nu ajunsese încă la vârsta legiuită, ne-a spus și ne-a mărturisit prin viu grai că el, pentru mântuirea sufletelor părinților săi și din cucernicia osebită pe care se știe că o are pentru preafericita Ana, mama preaslăvitei fecioare Măria, a dat, a dăruit și a hărăzit bisericii parohiale ridicate în cinstea Preasfintei Ana, în satul Sântana, așezat lângă râul Mureș, și, prin ea, parohului acelei biserici, aflător acum și în viitor în slujbă, o moșie a sa, numită Bochk, goală și lipsită de locuitori, cumpărată și dobândită de el cu banii săi, câștigați - precum spunea - în temeiul slujbelor sale, <moșie> aflătoare în hotarele și marginile secuilor de lângă Mureș, împreună cu toate folosințele ei, anume cu pământurile de arătură, lucrate și nelucrate, cu râuri, păduri, dumbrăvi, ape și orice alte folosințe ce țin și se cuvin acelei moșii, și o dă, o dăruiește și o hărăzește <și> înaintea noastră, ca s-o stăpânească, s-o țină și s-o aibă pe veci și nestrămutat. Cu această arătare însă, ca parohul acelei biserici, aflător acum sau în viitor în slujbă, să nu poată și să nu fie în stare să vândă și să înstrăineze acea moșie în nici un chip și nici, dacă acea moșie ar putea fi înzestrată cu mulțime de oameni, s-o pustiască și s-o păgubească, prin plăți și dări prea mari și nedrepte. Acel magistrul Mihail a mai luat asupra sa și s-a îndatorat, împreună cu sus-zișii fii ai săi, că dacă cineva, în curgerea vremii, ar voi și ar încerca să supere și să tulbure, din pricina acelei moșii, pe parohul amintitei biserici, aflător acum sau în viitor în slujbă, atunci ei să fie datori și ținuți a sta într-ajutor parohului acelei biserici, a-l apăra după putința lor și a-l păstra în pașnica stăpânire a acelei moșii.

Spre mărturia acestui lucru, am dat scrisoarea noastră privilegiată de față, întărită cu puterea peceții noastre atârinate și autentice.

Dat în miercuria de după sărbătoarea fericitului papă Grigore, în anul Domnului o mie trei sute șaptezeci și cinci, chibzuiții bărbați, Ladislau prepozit, doctor în dreptul canonic, slujba de cantor fiind vacantă, Petru custode, Ladislau, paroh de Șaeș și decan, fiind canonici ai bisericii noastre mai sus-zise.

Ung., perg., pecetea atârnată s-a pieraii.
REGEȘTE: *Tort. Tar.*, 1892, p. 638.

¹ Corect: *nondum*.

² Corect: *adductis*.

* Corect: *dignosceretur*.

* Astfel în orig.

391

1375 aprilie 14 (*die quarto decimo mensis Aprilis*), Brno

Mai mulți prelați și nobili din Ungaria și Polonia - printre care și Dumitru, episcopul Transilvaniei (*episcopus Transilvanus*), și Ștefan, voievodul Transilvaniei (*woywoda Transilvanus*) -jură lui Carol al IV-lea, împăratul roman și rege al Boemiei, să respecte și să facă să se respecte legătura de înrudire [*parentele contractus*] încheiată odinioară cu privire la copiii Sigismund, marcgraful de Brandenburg, fiul împăratului, și Măria, fiica lui Ludovic I, regele Ungariei, astfel încât aceasta să aibă urmarea fericită, prin căsătorie.

Arh. Naț. Magh., Dl.

Orig., perg.

EDIȚII: *Szdzadok*, 1877, p. 24-25, nr. 2.

392

1375 aprilie 29, <Alba Iulia>

Excellentissimo principi, domino Lodouico, dei gracia, regi Hungarie, domino eorum naturali, capitulum ecclesie Transsiluane, oraciones in domino debitas et devotas, cum perpetua fidelitate.

Litteras vestre serenitatis, maiori sigillo consignatas, honore quo decuit recepimus in hec verba: <Urmează actul lui Ludovic I, regele Ungariei, din 7 martie 1375, Vișegrad, nr. 386>. Nos, itaque, mandatis vestre serenitatis obtemperare cupientes, ut tenemur, cum Nicolao, filio Valentini de Herepe, vices gerente prefati magistri Ladislai, viceuoyode Transsiluani, homine vestro, nostrum hominem, videlicet discretum virum, magistrum Nicolaum, archydiaconum de Karazna, socium et concanonicum nostrum, pro testimonio fidedignum ad premissa peragenda duximus transmittendum. Qui, demum ad nos reversi, nobis concorditer retulerunt quod ipsi, feria quarta proxima ante dominicam Ramispalmarum, nune proxime preterita, ad facies predictarum possessionum, Balasteleke et Ponsteleke' vocatarum, vicinis et commetaneis earundem legitime convocatis, et eisdem ac predicto magistro Ladislao, pro se et fratribus suis, pro dictisque puella, filia Anthoni¹, ac Mychaele, sponso suo, discreto viro, magistro Nicolao, archydiacono de Zonok¹, socio et concanónico nostro, legitimo procuratore eorundem puelle et Mychaelis, presentibus, accessissent, visisque universis utilitatibus earundem possessionum, iuxta premissa gracie vestre serenitatis formam ipsi puelle factam inter partes disponentes et ordinantes, ymo¹ prefato magistro Ladislao, sua et fratrum suorum in personis,

memoratoque magistre Nicolao, archydiacono de Zonok, legitimo procuratore dictorum puelle et Mychaelis, in personis eorundem, legitime acceptantibus, quartam prefate puelle et curiam patris sui, modo infra declarato, videlicet vicum simplicis ordinis in predicta possessione Balasteleke, a via inter curiam Anthoni dicti Tătar, iobagionis magistri Bakouch et curiam pretacti Anthoni, filii Stephani, patris diete puelle, existente, qua ad ecclesiam itur, incipiendo versus Megyes usque finem, inclusive et eandem curiam patris eiusdem puelle; neenon silvam pro supradicta silva, Felbyk vocata, datam, scilicet a vinea Nicolai, Lazar dicti, a parte ipsius possessionis Balasteleke inehoando et asseendendo' per quoddam Berch, et per idem Berch transeundo et gyrando¹ versus meridiem pervenit ad metas populorum de Megyes predicta, et dehinc asseendit¹ ad verticem eiusdem Berch et de eadem³ vertice descendit per longum spacium ad unam viam magnam et⁴ antiquam, supra fossatum existentem, transseuntem¹ in Megyes predictam; item unam vineam, duo iugera cum medio continentem, in latere predicti Berch situatam, et alias vineas, inter vineas Johannis, Tevchlender dicti, et vineam ecclesie de eadem Balasteleke adiacentes; ac mediam partem trium parcium pisseine¹ infra metas eiusdem possessionis existentis, prenominate puelle, filie Anthoni, et Mychaeli, marito suo, statuissent et reliquissent, perpetuo possidere et habere. Terras vero arabiles, et prata et alias utilitates, cum iure patronatus, communi usui deputassent; hoc tamen declarato quod prefata puella et Mychael, maritus eiusdem, singulis annis, terras arabiles uni integre curie sufficientes ad predictam curiam Anthoni, patris eiusdem puelle, uti possint et valerent.

Datum in octavis festi Passce domini, anno prenotato.

Preaînălțatului principe, domnului Ludovic, din mila lui Dumnezeu, regele Ungariei, stăpânului său firesc, capitulul bisericii Transilvaniei, cuvenitele și cucernicile rugăciuni întru Domnul, cu veșnică credință.

Am primit cu cinstea cuvenită scrisoarea Luminăției voastre, însemnată cu pecetea cea mare, cu aceste cuvinte: <Urmează actul lui Ludovic I, regele Ungariei, din 7 martie 1375, Vișegrad, nr. 386>. Noi, așadar, dorind să dăm ascultare, după cum suntem datori, poruncilor Luminăției voastre, am hotărât să trimitem, împreună cu Nicolae, fiul lui Valentin de Herepea, locțiitorul pomenitului magistru Ladislau, vicevoievodul Transilvaniei, omul vostru, pe omul nostru, adică pe chibzuitul bărbat, magistrul Nicolae, arhidiaconul de Crasna, soțul și fratele nostru canonic, ca om de măturie vrednic de crezare, pentru a îndeplini cele de mai sus. Aceștia, întorcându-se apoi la noi, ne-au spus într-un glas că ei s-au dus, în miercuria dinaintea duminicii Floriilor, acum de curând trecută⁵, pe sus-zisele moșii, Blăjel și Păucea numite, <și> fiind chemați în chip legiuit vecinii și megieșii lor, și fiind aceștia de față, precum și sus-zisul magistru Ladislau, pentru el și pentru frații săi, iar pentru fata, fiica lui Anton, și Mihail, ginerele lui, <sus>-ziși, chibzuitul bărbat, magistrul Nicolae, arhidiaconul de Solnoc, soțul și fratele nostru canonic, împuternicitul legiuit al acelorași - fata și Mihail - și după ce au fost cercetate toate folosințele acelor moșii, împărțind și rânduind între părți, potrivit cuprinsului milostivirii de mai sus a Luminăției voastre, făcute acelei fete, ba chiar pomenitul magistru Ladislau, în numele său și al fraților săi, iar amintitul magistru

Nicolae, arhidiaconul de Solnoc, împuternicitul legiuit al fetei și al lui Mihail, <sus>-ziși, în numele acelorași, primind după lege <acestea>, au dat și au trecut în stăpânire sus-numitei fete, fiica lui Anton, și lui Mihail, soțul ei, pătrimea pomenitei fete și curtea tatălui său, ca să le stăpânească și să le aibă pe veci, în chipul arătat mai jos; adică ulița cu un singur rând <de case> de pe sus-zisa moșie BlăjeL de la drumul aflat între curtea lui Anton zis Tătar, iobagul magistrului Bakouch, și curtea pomenitului Anton, fiul lui Ștefan, tatăl zisei fete, <drum> pe care se merge la biserică, începând înspre Mediaș și până la capăt, ce cuprinde și acea curte a tatălui acelei fete; precum și pădurea dată în locul sus-zisei păduri numite Felbyk, <care> pornind adică de la via lui Nicolae zis Lazar, dinspre moșia Blăjel, și urcând pe o creastă și străbătând-o, se întoarce spre miazăzi și ajunge la hotarele oamenilor din sus-zisul Mediaș, și de aici urcă spre vârful aceleiași creste, iar de pe vârf coboară, pe o bună întindere, la un drum mare și vechi, aflat deasupra satului, care se îndreaptă spre sus-zisul Mediaș; la fel, <au dat> o vie de două iugăre și jumătate, așezată pe coasta sus-zisei creste, precum și alte vii, aflate între viile lui Ioan zis Tevchlender și via bisericii din Blăjel; de asemenea, o jumătate din cele trei părți ale heleșteului aflat mai jos de hotarele aceleiași moșii. Iar pământurile de arătură și răturile și celelalte folosințe, împreună cu dreptul de patronat <al bisericii>, le-au rânduit folosului obștesc; totuși, cu această arătare că pomenita fată și Mihail, soțul ei, să poată și să fie în stare să folosească în fiecare an, la sus-zisa curte a lui Anton, tatăl aceleiași fete, pământuri de arătură îndestulătoare unei curți întregi.

Dat la octavele sărbătorii Paștelui Domnului, în anul mai sus-însemnat.

Arh. Naț. Magh., Dl. 28 923. Fotocopie la Inst. de Ist. Cluj-Napoca/1375.

Orig., perg.

¹ Astfel în orig.

² Cf. doc. nr. 386.

³ Corect: *eodem*.

⁴ Scris deasupra rândului, de aceeași mână.

⁵ 11 aprilie <1375>.

393   1375 mai 1 [*infesto beatorum Philippi et Jacobi apostolorum*], Oradea

Ludovic I, regele Ungariei, anulează hotărârea judecătorească a marelui vistier prin care se atribuia ospitalierilor din Zips spitalul Sfântului Duh din Cașovia și hotărăște ca acesta să treacă în stăpânirea orașenilor din același loc.

Actul este dat la Oradea (*Datum Varadinif*).

Arh. oraș. Kosice.

Orig.

EDIȚII: *Katona*, 111/10, p. 593-594; *Fejer*, IX/5, p. 35.

¹ Karácsony, în *Tdrt. Tár*, 1908, p. 44, consideră, pe baza itinerarului regesc din anul 1374, că data corectă a documentului ar fi: 1374 mai 1. Datarea cu anul 1375 este însă confirmată de alt document emis de regele Ludovic la Oradea, la 1 mai 1375 (vezi nr. 394).

Ludovic I, regele Ungariei, dăruiește, cu titlu de nouă danie, moșia Kyszuha, cu alt nume - Jakofalua, din comitatul Borșod, magistrului Ladislau, fiul lui Kakas de Kaza, ca răsplată a slujbelor sale credincioase aduse în mai multe expediții și în alte treburi încredințate lui.

Actul este dat la Oradea (*Datum Waradini*).

Arh. Naț. Magh., Dl. 89 513. Xerocopie la Inst. de Ist. Cluj-Napoca/1375.

Transumpt în scrisoarea deschisă a Măriei, regina Ungariei, din 25 aprilie 1383, Buda, care, pe lângă original, se păstrează și ca transumpt în acte din anii 1383 și 1415, *ibidem*, Dl. 89 514, 89 754.

395 1375 mai 3, <Cluj-Mănăstur>

Nobili viro et honesto, Ladislao, viceuoyuode Transsiluano, amico eorum honorando, conventus monasterii beate Mărie virginis de Clusmonustra, amicitiam paratam sincero cum honore.

Litteras vestre nobilitatis noveritis nos in hec verba re<cepis>se': <Urmează actul lui Ladislau, vicevoievodul Transilvaniei, din 12 martie 1375, Turda, nr. 389>. Nos enim, iustis et iuri consonis petitionibus vestris annuentes, ut t<en>emur², ipso termino ipsius arbitrarie dispositionis³ adveniente, coram nobis, partes prenotate, cum eorum arbitris, ut debebant, hinc et inde comparentes, auditis proposicionibus et obieccionibus visisque instrumentis parcium prenotatarum super ipsa possessione vacue⁴, Gyerustelke vocate⁵, confectis et emanatis, de verbo ad verbum expositis et explanatis ipsis in loyca⁶ lingua, iidem quatuor probi et nobiles viri, arbitri per partes electi, cau<sa>s² dictarum parcium fine debito determinare volebant, tamen easdem causas, propter maioris iusticie deliberacionem, de parcium voluntate absque aliquo indeterminato⁶ negocio, in eodem stătu, ad festum beatorum Philippi⁷ et Jacobi apostolorum duxerunt prorogare; universe autem littere et litteralia munimenta⁸ ipsarum parcium super predicta possessione vacue⁴, Gyerustelke nuncupate⁹, confecte et emanata¹⁰ usque⁶ dictum terminum in nostro conservatorio remanentibus. Tandem, ipso festo predictorum beatorum Philippi⁷ et Jacobi apostolorum occurrente, eodem partes, cum dictis eorum arbitris, coram nobis comparentes et pariter consedentes, modo premissis reauditis proposicionibus visisque instrumentis parcium, dicti quatuor probi et nobiles viri, arbitri, per partes pro suis arbitris reassumpti, unacum aliis probis et nobilibus viris, in facto iamdicte possessionis Gyerustelke nominate taliter arbitrați extiterunt⁶ coram nobis inter partes prenotatas, quod prescriptus magister Nicolaus, filius Nicolai de Gerend, sepedictam possessionem Gyerustelke, vacuum et habitatoribus destitutam, iuxta continenciam litterarum privilegialium honorabilis capituli ecclesie Transsiluane, per metas et signa metalia ac cursus metales in eodem privilegio dicti capituli contentas et expressa ac expressos, memorato Mychaeli, filio Jacobi, filii Wrkund, et suis successoribus, perpetuo et irrevocabiliter, pure et simpliciter resignare teneretur, et resignavit coram nobis, posidendam", tenendam pariter et habendam. Litteras eciam quaslibet ipsius magistri Nicolai in facto diete possessionis

Gyerustelke, sub qualicunque forma verborum, confectas de presenti inermes et viribus carituras, earumque exhibitoribus fore nocituras, relinquendo, universas alias causas iniuriosas et dampna⁶ inter ipsas partes illata mediantibus aliis litteris nostris exinde confectis disposuerunt, acceptantibus partibus prenotatis. Assumpmentes⁶ eciam diete partes quod predictam possessionem Gyerustelke, in locis n<ece>sariis', iuxta veteres metas et antiquas, per novarum metarum ereccionibus ab invicem separare et distinguere pariter procurarent, regni consuet<udine>' requirente.

Datum in festo Invencionis sancte crucis, anno prenotato.

Nobilului și cinstului bărbat Ladislau, vicevoievodul Transilvaniei, prietenului lor vrednic de cinstire, conventul mănăstirii fericitei fecioare Măria din Cluj-Mănăstur, cu toată prietenia și cinstirea adevărată.

Aflați că noi am primit scrisoarea Nobleței voastre, cu aceste cuvinte: <Urmează actul lui Ladislau, vicevoievodul Transilvaniei, din 12 martie 1375, Turda, nr. 389>. Noi, așadar, încuviințând dreptele și legiuitele voastre cereri, precum suntem datori, <și> sosind sorocul¹² rânduielii de împăciuire, părțile sus-arătate înfățișându-se înaintea noastră, împreună cu împăciuitorii lor, după cum erau datoare, și dintr-o parte și din cealaltă, după ce au fost ascultate spusele și opunerile și au fost cercetate actele sus-însemnatelor părți, întocmite și date cu privire la acea moșie pustie, numită Ghiriș, <acte> povestite și tălmăcite acestora, cuvânt cu cuvânt, în limba mireană, cei patru bărbați cinstiți și nobili, aleși ca împăciuitori de către părți, <deși> voiau să pună capăt în chipul convenit pricinilor dintre părți, au hotărât totuși, cu învoiala părților, ca acele pricini să fie amânate pentru mai marea chibzuire a dreptății, în aceeași stare și fără gâlceava altei pricini¹³, până la sărbătoarea fericitilor apostoli Filip și Iacob¹⁴; și toate scrisorile și dovezile scrise ale părților, întocmite și date până la zisul soroc, cu privire la sus-zisa moșie pustie, numită Ghiriș, rămânând în arhiva noastră. Apoi, sosind sărbătoarea sus-zișilor fericiti apostoli Filip și Iacob¹⁴, aceleași părți, înfățișându-se înaintea noastră, împreună cu zișii lor împăciuitori, și șezând <ei la judecată>, după ce au fost ascultate din nou spusele lor, în chipul de mai sus, și au fost cercetate actele părților, acei patru bărbați cinstiți și nobili, împăciuitorii, aleși din nou de către părți ca împăciuitori ai lor, împreună cu alți bărbați cinstiți și nobili, au împăciuit astfel, înaintea noastră, între părțile sus-însemnate, în pricina sus-zisei moșii, numite Ghiriș, ca sus-scrisul magistru Nicolae, fiul lui Nicolae de Grind, să fie dator să lase, de-a dreptul și fără înconjur, amintitului Mihail, fiul lui Iacob, fiul lui Wrkund, și urmașilor săi, pe veci și nestrămutat, des-pomenita moșie Ghiriș, pustie și lipsită de locuitori, potrivit cuprinsului scrisorii privi legiale a cinstului capitlu al bisericii Transilvaniei, în hotarele și semnele de hotar, precum și cu mersul hotarelor, cuprinse și arătate în chip lămurit în același privilegiu al zisului capitlu, și i-a lăsat-o și înaintea noastră, spre a o stăpâni, a o ține și a o avea. Și încă au rânduit ca orice alte scrisori ale magistrului Nicolae, întocmite în pricina zisei moșii Ghiriș, oricare ar fi cuvintele întrebunțate, să fie de acum înainte zadarnice și lipsite de putere, și să fie dăunătoare acelor care le vor înfățișa, iar toate celelalte pricini de ocară și pagubele făcute de către părți <să fie rânduite> prin mijlocirea altei scrisori a

noastre, întocmite cu privire la acestea; părțile învoindu-se <la acestea>. Și încă s-au mai legat zisele părți să se îngrijească ca sus-zisa moșie Ghiriș să fie despărțită și deosebită, în locurile de trebuință, prin ridicarea unor noi semne de hotar, potrivit cu vechile și bătrânele ei hotare, după cum cere obiceiul țării.

Dat la sărbătoarea Aflării sfintei cruci, în anul Domnului mai sus-însemnat.

Arh. Naț. Magh., Dl. 30 133. Fotocopie la Inst. de Ist. Cluj-Napoca/1375.

Orig., hârtie, cu fragmente de pecete rotundă, de închidere, aplicată pe verso, cu textul foarte șters pe treimea din dreapta a materialului subiacent. Din punct de vedere al criticii interne, documentul cadru și transumptul, prin redactare și lexic, cât și prin erorile gramaticale pe care le conțin, pot trezi suspiciuni în privința autenticității lor, deși pricina dintre cele două părți este consemnată și de alte documente (vezi *DRH-C*, XIII, p. 76, și scrisoarea vicevoievodului Ioan, din 20 septembrie 1379).

Rezumat, cu data greșită (12 martie 1375, de fapt data scrisorii transcrise, nr. 389), în scrisoarea vicevoievodului Ioan, din 20 septembrie 1379, Cetatea de Baltă, transcrisă, la rândul său, în scrisoarea conventului din Cluj-Mănăstur, din 11 octombrie 1379, *ibidem*, Dl. 31 087.

¹ Rupt 1 cm; întregit după sens.

² Rupt 0,5 cm; întregit după sens.

³ Corect: *arbitrative dispositionis*.

⁴ Corect: *vacua*.

⁵ Corect: *vocata*.

⁶ Astfel în orig.

⁷ Corect: *Philippi*.

⁸ Corect: *nniversis autem Htteris et litteraliis munimentis*.

⁹ Corect: *nuncupata*.

¹⁰ Corect: *confectis et emanatis*.

¹¹ Corect: *possidendam*.

¹² 18 martie <1375>; cf. doc. nr. 389.

¹³ Traducerea aproximativă - datorată textului neclar (ar putea fi vorba de *in determinate*) -, pe baza formulei stereotipe.

¹⁴ 1 mai<1375>.

396

1375 <după mai 3¹, Cluj-Mănăstur>

<În adunarea generală a voievodului Transilvaniei, ținută la Turda, 8 noiembrie 1379, Nicolae, fiul lui Ladislau de Nimigea - aflat în pricină cu Ioan, fiul lui Mihail de Fata -, a înfățișat lui Ladislau de Losoncz, voievodul Transilvaniei, o scrisoare a conventului din Cluj-Mănăstur, care cuprindea o hotărnicire de moșie, o împotrivire și o chemare în judecată, trimisă ca răspuns lui Ladislau, fiul lui Ugrin, fostul vicevoievod² (*litteras conventus ecclesie de Clusmonustra... Ladislao, filio Vgrini, condam viceuoyuode, rescriptas*), și în care se arată, între altele, că:>

... cum predictus Nicolaus, filius Ladislai, acceptis Ladislao, filio Wlken, homine ipsius Ladislai viceuoyuode, et Petro sacerdote, testimonio dicti conventus, in festo Inventionis sancte crucis, in anno domini M^{mo} CCC^{mo} LXXmo quinto transacto, ad facies possessionum Chepan, Nemeth et Sumkerec vocatarum, vicinis et commetaneis earundem inibi legitime convocatis et presentibus, accessisset, et, licet primo iidem nobiles de Fata ibi vocati fuissent per ipsos, famuloque eorundem

quatenus quandocumque et quotiescumque prescripti mercatores partis Transilvane, ut premittitur, cum ipsorum rebus et bonis ad nos devenerint, eosdem simul cum ipsorum rebus libere et pacifice exacto camere prius ipsorum thelonio¹ iusto modo premissis ipsis gratiose facto abire permittatis, et aliud contra formam nostre gratie non facturi.

Datum in villa Moor, secundo die festi beati Martini confessoris, anno domini M^{no} CCC^{mo} septuagesimo quinto.

Ioan, fiul lui Toma de Gonyu, comite de Győr.

Deoarece unii negustori din părțile Transilvaniei, venind la noi, făgăduiesc să treacă cu mărfurile lor, atât la ducere, cât și la întoarcere, spre Buda, prin vămile noastre și cele regești ținute de noi, aflătoare la noi, pe drumul ce duce la moșiile Kwch și Banhyda, de aceea am hotărât să le facem această milostivire ca, oricând și ori de câte ori numiții negustori vor ajunge, la ducere și la întoarcere, la locurile de vamă regească ținute de noi și la <vămile> noastre de moștenire, acești negustori să fie datori să plătească, pentru lucrurile și mărfurile lor, nu mai mult decât plătesc negustorii de Buda pentru lucrurile și mărfurile lor, când trec pe acel drum, ci să plătească vamă în același fel.

Așadar, prin scrisoarea de față, vă poruncim vouă, tuturor vameșilor noștri, ce țineți locurile de vamă regească din mâinile sau <vămile> noastre de moștenire, ca oricând și ori de câte ori pomeniții negustori din părțile Transilvaniei vor ajunge la noi, cum se spune mai sus, cu bunurile și mărfurile lor, să le dați voie să plece cu lucrurile și mărfurile lor, slobod și în pace, după ce le veți fi luat mai întâi vama dreaptă a cămării în felul de mai sus, pe care l-am îngăduit. Și altcum să nu faceți împotriva cuprinsului milostivirii noastre.

Dat la satul Moor, a doua zi după sărbătoarea fericitului Martin mărturisitorul, în anul Domnului o mie trei sute șaptezeci și cinci.

Arh. Naț. Rom., D. J. Sibiu. Col. doc. medievale, U.I, 33. Fotocopie la Inst de Ist. Cluj-Napoca/1375.

Orig., hârtie, cu urme de pecete aplicată în ceară albă.

EDIȚII: Fejer, IX/5, p. 79-80 <după o copie din colecția Comides>; Ub., II, p. 438-439.

REGESTE: Fejer, IX/5, p. 82; Magyar Tort. Tar, IV, p. 151.

¹ Astfel în document.

² Scris deasupra rândului, de aceeași mână.

<Viris discretis et hon>estis², honorabili capitulo ecclesie Transsilvane, Ladislaus, viceuoyoda Transsilvanus, amicitiam <paratam cum hono>re².

Vestram petimus amicitiam presentibus diligenter quatenus vestrum mittatis hominem <pro testimonio fidedignum>², quo presente, Ladislaus, filius Petri, litterati de Sard, vel Dominicus de Deaky, aut < ... dictus Ba>logh³, aliis

¹ Document inaccesibil.

398 1375 mai 8 (octavo die termini prenotatC), Vișegrad

Cornilele Iacob de Zips, judele curții lui Ludovic I, regele Ungariei, amână, din poruncă regească - de la octavele sărbătorii fericitului martir Gheorghe¹ până la octavele sărbătorii fericitului arhanghel Mihail (*ad octavas festi beati Mychaelis archangeli nune ventwas*)², datorită pornirii oștirii regești de acum (*propter motum presentis sui³ exercitus*) - pricina pe care trebuia s-o pornească, înaintea sa, Stanislau de Kenez împotriva lui Dominic de Zalouchk și a lui Dominic, fiul lui Ioan de Varda.

Arh. Naț. Magh., Dl. (Arh. fam. Zichy).
Orig., hârtie, cu fragmente de pecete de închidere.
EDIȚII: *Zichy*, III, p. 603.

¹ Sorocul sus-însemnat: la octavele sărbătorii fericitului martir Gheorghe (*in octavis festi beati Georgii martiris*) = 1 mai <1375>.

² 6 octombrie <1375>.

³ în 13 mai 1375, regele se afla la Timișoara (vezi nr. 401), în legătură cu luptele pentru cucerirea Severinului.

399

1375 mai 8, Sântimbru

Nos, Ladislaus, vicevoyoada Transsiluanus, damus pro memoria quod, in octavis festi beati Georgii martiris proxime preteritis, Ladislaus, filius Deseu de Chege, ad nostram veniendo presenciam, per modum protestacionis nobis significare curavit quod, circa festum Passce domini nune proxime preteritum, populi Olachales de Vasarhel, ad castrum Baluanus¹ pertinentes, ad possessionem suam Zenthgoththarth, noctis sub silencio potencialiter veniendo, sepes curie unius familiaris sui, nomine Jacobi, destruendo, quadraginta oves suas, simulcum agnellis earundem, more forticinio² deportări fecissent³, de predicta Vasarhel egrediendo et ad eam rediendo. Super quo, litteras nostras protestatorias sibi per nos dări postulavit, quas eidem concessimus, communi iusticia suadente.

Datum in Sancto Emerico, octavo die termini prenotati, anno domini M^{m0} CCC^{m0} LXX^{m0} quinto.

<Pe verso, de aceeași mână:> Pro Ladislao, filio Deseu de Chege, contra populos de Vasarhel, protestatoria.

Noi, Ladislau, vicevoievodul Transilvaniei, facem cunoscut că, înfățișându-se înaintea noastră, la octavele de curând trecute ale sărbătorii fericitului mucenic Gheorghe⁴, Ladislau, fiul lui Deseu de Țaga, s-a îngrijit să ne facă cunoscut, în chip de întâmpinare, că, pe la sărbătoarea de curând trecută a Paștelui Domnului⁵,

românii din Oșorheiu, care țin de cetatea Unguraș, ieșind din pomenitul Oșorheiu și venind silnic, în tăcerea nopții, la moșia sa Sucutard, au stricat gardul curții unui slujitor al său, cu numele Iacob, și au luat cu ei hoștește patruzeci de oi ale lui, împreună cu mieii lor, întorcându-se apoi tot la Oșorheiu. Drept care, a cerut să-i fie dată de noi scrisoarea noastră de întâmpinare, pe care i-am dat-o, așa cum cere dreptul comun.

Dat la Sântimbru, în a opta zi a sorocului mai sus arătat, în anul Domnului o mie trei sute șaptezeci și cinci.

<Pe verso, de aceeași mână> Pentru Ladislau, fiul lui Deseu de Țaga, împotriva oamenilor din Oșorheiu, scrisoare de întâmpinare.

Arh. Naț. Rom., D. J. Cluj, Doc. medievale, Fond. fam. Wass, nr. 98.

Orig., hârtie, cu urme de pecete rotundă de închidere.

Copie din secolul al XIX-lea, la Keme'ny, *Dipl. Trans. Appendix*, 3, nr. 129 (cu data greșită: 1 mai 1375).

EDIȚII: *Transilvania*, 1872, p. 80; *Hazai okl.*, p. 302; *Hurmuzaki-Densușianu*, 1/2, p. 227.

REGESTE: *Documenta Valachorum*, p. 257 (cu data greșită: 8 martie 1375).

¹ Urmează: *de Vasarhel exeuntes*, tăiate de aceeași mână.

² Corect: *furticinio*.

³ Urmează: *in grande preitidicium ipsius*, tăiate de aceeași mână.

⁴ 1 mai <1375>.

⁵ 22 aprilie <1375>.

400

1375 mai 8, Vișegrad (*Wissegrad*)

Cornițele Iacob de Zips, judele curții regale, amână pricina dintre Toma, arhiepiscopul de Strigoni, și Mihail și Ioan, fiii lui Ladislau de Puthnuk, până la o dată când nobilii de Puthnuk au și o altă înfățișare în fața regelui pentru o pricină cu nobilii de Tileagd <*Telegd*>.

Arh. Naț. Magh., Dl. 89 454. Xerocopie la Inst. de Ist. Cluj-Napoca/1375.

Orig., hârtie, cu urmele pecetii mici, rotunde, aplicate pe verso.

401

1375 mai 13, Timișoara

Nos, Lodouicus, dei gratia rex Hungarie, Polonie, Dalmatie etc, significamus tenore presentium quibus expedit universis, quod Petrus, filius Demetrii de Gerbed, exhibuit nobis quasdam litteras nostras patentes maiori et antiquo nostro sigillo in terra Wzure casualiter deperdito consignatas, super quadam compositione inter ipsum ab una, et Ladislaum, filium Abrahe de Zakald, parte ab altera, facta emanatas, tenoris infrascripti petens nostram excellentiam precibus subiectivis, ut easdem nostris litteris patentibus transsumpti faciendo, appositione sigilli nostri 9ovi pro ipso et suis heredibus dignaremur confirmare. Quarum tenor talis est: <*Urmează actul lui Ludovic I, regele Ungariei, din 8 noiembrie 1357, Oradea, DRH-C.XI,nr. 194.*>

Nos, itaque, iustis et condignis petitionibus dicti Petri regia favorabilitate inclinati, pretactas litteras omni prorsus vitio carentes presentibus de verbo ad verbum transsumpti et transcribi facientes, pro eodem Petro et eius heredibus novi noștri sigilii maioris et autentici appositione duximus confirmandas, sine preiudicio iuris alieni.

Datum in Temeswar, die dominico proximo post quindenas festi Passce domini, anno eiusdem *M^{TM} CCC^{mo} LXX^{mo}* quinto.

Noi, Ludovic, din mila lui Dumnezeu, regele Ungariei, Poloniei, Dalmației etc, prin cuprinsul celor de față, facem cunoscut tuturor căroră se cuvine, că Petru, fiul lui Dumitru de Gurbediu, ne-a înfățișat o scrisoare a noastră deschisă, întărită cu pecetea noastră cea mare și veche, pierdută din întâmplare, în ținutul Wzura, <scrisoare> dată cu privire la înțelegerea făcută între el, pe de o parte, și Ladislau, fiul lui Avram de Zakold, pe de altă parte, cu cuprinsul scris mai jos, cerând el înălțimii noastre, prin plecate rugăminți, ca, punând noi să fie trecută acea <scrisoare> într-o scrisoare a noastră deschisă, să binevoim a o întări pentru el și pentru moștenitorii săi prin punerea pecetii noastre noi. Cuprinsul ei este acesta: <*Urmează actul lui Ludovic I, regele Ungariei, din 8 noiembrie J357, DRH-C, XI, nr. 194*>. Noi, așadar, ascultând cu bunăvoință regească dreptele și cuvenitele cereri ale zisului Petru, punând să fie trecută și scrisă cuvânt cu cuvânt sus-pomenita scrisoare lipsită întru totul de orice stricăciune în scrisoarea de față, am hotărât s-o întărim pentru acel Petru și moștenitorii lui, prin punerea noii noastre pecetii mari și autentice, fără vătămarea dreptului altuia.

Dat la Timișoara, în ziua de duminică după a cincisprezecea zi de la sărbătoarea Paștelui Domnului, în anul aceleiași o mie trei sute șaptezeci și cinci.

Arh. Naț. Rom., D. J. Cluj, Doc. medievale, Fond Boleni. Fotocopie la Inst. de Ist. Cluj-Napoca/1375.

Orig., hârtie.

EDIȚII: *Ortvay*, I, p. 132-133, cu data greșită: 15 mai 1375.

402

1375 mai 16, Oradea (*Waradiensis*)

Cornițele Iacob de Zips, judele curții regale și al tuturor orașelor regale hotărăște într-un proces dintre Ștefan, fiul lui Nicolae de Bachka și nobilii de Berench referitor la împărțirea unor moșii din Ungaria. Printre alte acte prezentate de părți menționat și un privilegiu al capitlului din Oradea, din 16 mai 1375.

Arh. Naț. Magh., Dl. 96 505. Xerocopie la Inst. de Ist. Cluj-Napoca.

Mențiune în actul lui Iacob de Zips, din 1376 februarie 9.

403

1375 mai 19, Timișoara

Noi, Ludovic, din mila lui Dumnezeu regele Ungariei, Poloniei, Dalmației etc, prin aceasta dăm de știre tuturor căroră se cuvine, că înfățișându-se înaintea

înălțimii noastre Egidiu, fiul lui Ioan, care, la rândul său, a fost fiul lui Ioan de Zenthgeorgh, în numele său și al tatălui său Ioan și al lui Nicolae, fiul pomenitului Ioan cel Bătrân, precum și al lui Ioan, fiul lui Ladislau, și al lui Dionisie, fiul lui Egidiu, fiul pomenitului Ioan cel Bătrân, și arătându-ne o scrisoare deschisă de învoială, întărită cu pecetea noastră veche de mai înainte, care <pecete> ne-a fost furată mișelește la Uzura, și care <scrisoare> privea învoiala dintre răposatul Dionisie, fiul fostului ban Ștefan¹, <și Ioan>, fiul lui Petru zis de Gurghiu <Gecrgyn>, și dintre pomeniții fii ai lui Ioan, cu privire la Iară <Jară>, Abafaia <Abafaja> și sus-zisa Zenthgeorgh, <scrisoare> având cuprinsul de mai jos, cu adâncă smerenie a rugat-o pe înălțimea noastră ca, transcriind acea <scrisoare>, tot în chip de scrisoare deschisă, să binevoim a o întări pe seama lor, precum și a moștenitorilor și urmașilor lor prin punerea pecetii noastre noi și autentice. Cuprinsul acelei scrisori este următorul: <Urmează actul lui Ludovic I, regele Ungariei, din 31 martie 1353, DRH-C, X, nr. 183>.

Noi, așadar, găsind dreaptă cererea pomenitului Egidiu, fiul lui Ioan, înfățișată maiestății noastre în numele celor mai sus-arătați, <și> găsind amintita noastră scrisoare lipsită întru totul de orice schimbare și trecând-o în cuprinsul acestei scrisori, fără a lăsa la o parte sau a adăuga ceva - așa după cum se făcuse învoiala despre care s-a vorbit cu privire la dăruirea și predarea moșiei și după cum o încuviințasem și întru cât acestea sunt adevărate și sunt recunoscute ca fiind rămase în putere, dar fără vătămarea drepturilor altuia - am socotit de cuviință s-o dăm pomeniților fii ai lui Ioan, precum și fraților, moștenitorilor și urmașilor acestora, prin așezarea pecetii noastre noi și autentice. Iar când scrisoarea de față ne va fi adusă îndărăt, vom pune să fie dată în chip de privilegiu <al nostru>.

Dat la Timișoara, în sâmbăta dinaintea sărbătorii sfântului Urban papa, <în anul> o mie trei sute șaptezeci și cinci².

Transumpt în actul lui Cristofor Băthory, principele Transilvaniei, dat la Alba Iulia, la 31 martie 1577, redactat în limba latină.

în jurul anului 1900, documentul se afla în arhiva familială a lui Ladislau Makray, la Peștișul Mic. EDIȚII: *Hunyad m.*, 1900, p. 166-168, numai în traducerea maghiară a istoricului Torma József.

¹ Filiația este incorectă. Vezi doc. nr. 183 din *DRH-C, X*.

² Traducerea în limba română a documentului s-a făcut după versiunea maghiară, negăsindu-se documentul original în limba latină.

1375 mai 24 (*infesto beati Dominici confessoris*),
Șemlacu Mare [*in Mezeusomliou*]

Ludovic I, regele Ungariei, poruncește capitlului din Oradea (*Waradiensis*) să-și trimită omul de mărturie, care, alături de omul său de mărturie, să facă prețuirea și introducerea în stăpânirea moșiei Miklostelke, din comitatul Szabolcs, a lui Valentin, fiul lui Mihail de Baka.

405 1375 mai 25 (*infesto beati Urbani pape*), Višegrad

Dumitru, episcopul bisericii Transilvaniei (*ecclesie Transsiluane*) și secretar cancelar (*secretarius cancellarius*) al lui Ludovic I, regele Ungariei, și Iacob de Zips, judele curții regești, amână pricina dintre Nikus, fiul răposatului Jakus, jude al orașului Pojon, și călugărițele din Buda Veche, și o înaintează spre judecată reginei mame.

Arh. Nat. Magh., Dl. 10 520. Xerocopie la Inst de Ist. Cluj-Napoca/1375.

Transumpt în actul capitlului din Pojon, din 12 noiembrie 1418 (cu o scriere îngrijită).

Transumpt în actul lui Dietric Bubek, palatinul Ungariei din 21 noiembrie 1399, Pojon, la Arh. Nat. Magh., DI. 8 397. Xerocopie la Inst. de Ist. Cluj-Napoca/1375.

406   **1375 mai 27** (*dominica proxima antefestum Rogationum et Ascensionis domini*), **Szeben**

Nicolae, episcopul Milcoviei (*episcopus Milcoviensis*) și vicar general (*suffraganeus*) al episcopului de Agria, adevărește că a sfințit o capelă din cimitirul orașului Szeben (*Cibinium*) și trei altare, ridicate cu ajutorul lui Hermann, fost jude al orașului.

Arhiva orasului Szeben.

Orig.

EDITII: *Fejer*, IX/5, p. 63-64; *Hurmuzati-Densufianu*, 1/2, p. 224.

407 1375 mai 28, Vișegrad

Nos, comes Jacobus de Scepus, iudex curie domini Lodouici, dei gracia, regis Hungarie, memorie commendamus quod Lucasius de Vgra, pro nobili domina Clara vocata¹, filia Chak de Darah, cum procuratoriis litteris capituli ecclesie Waradiensis, iuxta continenciam priorum litterarum nostrarum prorogatarum, in octavis festi beati Georgii martiris, in anno proxime transacto, preteritis, in figura nostri iudicii comparendo contra Johannem, filium Johannis de Tuysed, quasdam litteras dicti capituli Waradiensis evocatorias, domino nostro regi ad suum regium litteratorium preceptum rescriptas, tenoremque litterarum regaliu eidem capitulo directarum verbaliter in se habentes, asserens accionem diete domine litteris contineri in eisdem, nobis presentarat, declarantes inter cetera quod, in persona nobilis domine Clara² vocate, consortis Lucasii, filii Iwan de Vgra, filie videlicet Chak, filii Mychaelis de Darah, ac Jacobi, filii Andree de eadem, regie dictum extitisset maiestati quod, cum Nicolaus, filius eiusdem Chak, frater ipsorum, in prosecucione causarum suarum sedem iudiciariam sibi assignatam adire voluisset, Stephanus de Owar et Nicolaus, filius eiusdem, neenon Johannes, filius Johannis de

Tuysed, ac Andreas, filius Jacobi de Gych, et Stephanus, filius Johannis de Dobou, unacum Petro, dicto Fenus², et Stephano, famulis eiusdem Stephani de Owar, feria quinta proxima ante festum Nativitatis domini, in anno eiusdem Millesimo CCC^{mo} LXX^{mo} secundo, preterita, malicia ex concepta et humani generis inimico ipsis insistente, ipsum Nicolaum, filium Chak, in villa Wyfalu² vocata invadendo et reperiendo, miserabili nece interemissent, nullis culpis ipsius requirentibus. Super quo, idem dominus noster rex fidelitatis dicti capituli precipiendo mandasset quatenus ipsorum mitterent hominem pro testimonio fidedignum, quo presente, homo regis infradeclarandus ab omnibus, quibus deceret et liceret, palam et oculte diligenter de premissis investigando, sciret et inquireret omnimodam veritatem, scitaque premissorum veritate, evocaret prefatos Nicolaum et Stephanum, Johannem et Andream, necnon Stephanum, unacum famulis dicti Stephani de Owar, contra allegatam dominam et Jacobum, filium Andree, in regiam presenciam ad terminum competentem. Et post hec, ipsius evocationis seriem, cum nominibus evocatorum et termino assignato, eidem domino nostro regi fideliter rescriberet capitulum Waradiense prenotatum. Ipsum itaque capitulum, mandatis regie excellencie cupiens obedire, ut tenetur, unacum Ladislao, homine regio, Johannem presbiterum chori ecclesie eorum et magistrum altaris beate Elizabeth in ecclesia eorum, ipsorum homines³ ad premissa fideliter exsequenda duxisset pro testimonio destinandum. Qui, demum ad ipsum capitulum reversi, eidem concorditer retulissent quod ipsi, ab omnibus, quibus decuisset et licuisset, illarum parcium hominibus diligenter et conscientiose inquirendo, in comitatu Zathmariensi procedentes, taliter de premissis scivissent meram et omnimodam veritatem, quod dictus Nicolaus, filius Chak, per predictos nobiles, in villa Vysul, ita fuisset et esset interemptus, secundum quod tenor litterarum regaliū contineret predictarum. Scitaque premissorum huius modi veritate, feria quinta proxima post diem Medii XLme tune preteritum, predictos nobiles, Stephanum scilicet de Owar et Nicolaum, filium eiusdem, Andream, filium Nicolai⁴, et Stephanum, filium Johannis, contra predictam dominam Claram et Jacobum, filium Andree, in regiam presenciam evocassent, predictum autem Johannem, non contra dictum Jacobum, filium Andree, eoque idem unacum ipso in lite existeret, sed contra eandem¹ dominam Claram; quemlibet earum, in possessionariis porcionibus eorum, ad octavas festi beati Georgii martiris tune venturi, in regie maiestatis presenciam evocassent, predicto Stephano de Owar prescriptos famulos suos, videlicet Petrum, dictum Fynis², et Stephanum, eidem statuere committendo.

Quarum litterarum exhibicionibus factis, idem Lucasius, procurator ipsius nobilis domine, eidem ex parte anotati² Johannis, filii Johannis, per nos iudicium et iusticiam in premissis petierat elargiri. Quo audito, predictus Johannes, filius Johannis, personaliter in nostram exurgendo presenciam, responderat ex adverso quod ipse super omnibus premissis accionibus et adquisicionibus anotati² domine innocens esset penitus et immunis et in eo se ad veridicam attestacionem vicinorum et commetaneorum suorumque nobilium comprovincialium, communi inquisicione mediante fiendam, submittere presto esset et paratus; predicto procuratore ipsius domine eandem dominam similiter ad ipsam communem inquisicionem in remissis benivole commitente.

Et quia partes prescripte se ad ipsam communem inquisitionem commiserant, ad ipsamque faciendam regii et prefati capituli homines necessario fuerant destinandi, pro eo amicicium sepedicti capituli litteratorie petieramus diligenter quatenus ipsorum mitterent homines pro utrisque partibus pro testimoniis fidedignos, quibus presentibus, homines regii infradeclarandi, in octavis festi Nativitatis beate virginis, tune venturis, in dictam villam, Vysul vocatam, vicinis et commetaneis suis universis inibi legitime convocatis et partibus vel earum legitimis procuratoribus presentibus, accedendo, primo ab eisdem vicinis et commetaneis et demum a nobilibus comprovincialibus et ab aliis, a quibus decens et opportunum⁵ fieret, per ipsas partes inibi convocatis et congregadis⁶, de eo, utrum predictus Johannes, filius Johannis, in die et loco prenotatis, ipsum Nicolaum, filium Chak, innocentem et innernem², miserabiliter interemerit, aut idem Johannes, filius Johannis, in totali premissa accione et adquisicione eiusdem domine innocens esset penitus et immunis, ad fidem eorum deo debitam fidelitatemque domino nostro regi et suo sacro dyademati² conservandam, odio, timore et amore cuiuslibet partis postpositis, deum et eius iusticiam habendo pre oculis, scirent et inquirerent meram et omnimodam veritatem. Et post hec, ipsius communis inquisitionis seriem, cum propriis et possessionum illorum, a quibus sciretur, nominibus, ad octavas festi beati Mychaelis archangeli tune venturas, domino nostro regi fideliter rescriberet capitulum Waradiniense supradictum.

Tandem ipsis octavis festi beati Mychaelis archangeli instantibus, Petrus, filius Johannis, pro annotata nobili domina cum procuratoriis litteris dicti capituli Waradiensis, presente dicto Johanne, filio Johannis, qui personaliter coram nobis astiterat, ad nostram veniendo presenciam, litteras dicti capituli Waradiensis super premissis domino nostro regi rescriptionales nobis presentarat, declarantes quod, cum ipsum capitulum Waradiense, receptis predictis litteris nostris adiudicatoriis, unacum Stephano de Beges, Johannem presbiterum, rectorem altaris sancte Elizabeth, pro parte annotate nobilis domine, item cum Nicolao, filio Pauli de Vetys, Symonem presbiterum, rectorem altaris sancti Blasii, pro parte Johannis, filii Johannis, hominibus regiis, homines ipsorum transmisissent fidedignos, demum iidem, ad ipsum capitulum reversi, eidem concorditer retulissent quod ipsi, in dictis octavis festi Nativitatis beate virginis proxime tune⁷ preteritis, ad possessionem Vysul vocatam, vicinis et commetaneis suis universis legitime convocatis, et presentibus, accedendo, primo ab eisdem vicinis et commetaneis immediatis, scilicet a Jacobo, filio Andree de Darah, Dominico, filio Ladislai de Mykola, Georgio, filio Nicolai de Komlud, ad fidem eorum deo debitam fidelitatemque domino nostro regi conservandam, odio, timore et amore cuiuslibet partis non allecti, diligenti inquisitione prehabita, talem de subsequentibus indagassent veritatem, quod prefatus Johannes, filius Johannis de Tuysed, exordium discordie et disturbacionis in facto interempeionis dicti Nicolai, filii Chak, suscitasset, sed primus a loco confliccionis⁸ aufugisset. Ceterum pro parte dicti Johannis, in causam attracti, modo simili diligenti inquisitione prehabita de commetaneis diete ville Vysul et vicinis immediatis, scilicet a Ladislao de Vetes, Andree de Beges, Nicolao de Gych, item a

commetaneis mediatis, utputa a Petro, filio abathe² de Vaya, Petro de Kyde, Blasio, filio Alexii de Ura, Stephano, filio Pauli de Dorumkus², Andrea de eadem, Mychaele, filio Nicolai de Tykud, Thoma, filio Fabiani de Komud², et Blasio, filio Petri de Vra, diligenter inquirendo talem indagassent veritatem, quod idem Johannes, filius Johannis de Tuysed, tempore confliccionis seu interempcionis dicti Nicolai, filii Chak, dum controversionis materia et iurgii exorta fuisset, a loco diete confliccionis in instanti afugisset² et ex eo innoxius esset in premissis, insonsque et immunis². Quibusquidem litteris exhibitis, partes prescripte eis in premissis per nos iudicium et iusticiam petierant inpartiri .

Verum, quia in prescripta communi inquisicione, plures nobiles pro parte ipsius Johannis, in causam attracti, quam pro parte diete domine, ut prenotatur, attestati fuisse ex prescriptis litteris annotati capituli Waradiensis adinveniebantur, et ob hoc nobis et regni nobilibus, nobiscum adiudicantibus, ipsi Johanni, filio Johannis, super sua innocuositate in premissis iuramentum inponi² debere visum fuerat, pro eo, unacum eisdem nobilibus regni, iudicantes commiseramus eo modo quod annotatus Johannes, filius Johannis, in quindenis festi beati Andree apostoli, tune venturis, coram dicto¹ capitulo Waradiensi, duodecimo se nobilibus, super eo quod ipse in totali premissa accione et adquisicione eiusdem domine Clare innocens esset penitus et immunis sacramentum prestare. Et dehinc seriem ipsius iuramenti, partis, in litteris anotati² capituli, ad octavas festi beati Georgii, similiter tune venturas, nobis reportare tenerentur.

Tandem ipsis octavis festi beati Georgii martiris instantibus, predictus Johannes, filius Johannis de Tuysed, ad nostram personaliter veniendo presenciam, litteras annotati capituli ecclesie Waradiensis super premissa iuramentali deposicione rescipcionales nobis presentavit, in quibus, inter cetera, per ipsum, videlicet Johannem, premissum suum iuramentum, duodecimo se nobilibus, iuxta prescriptam nostram iudiciariam commissionem, die et loco in predictis, super prescriptis, contra annotatam nobilem dominam, Clara² vocatam, rite et legitime depositum extitisse comperimus manifeste. Et, quia tempore reportacionis seriei ipsius iuramenti, deposicionem eiusdem nemo contradicebat, ideo nos, visis ipsis litteris annotati capituli Waradiensis, eundem Johannem, filium Johannis, super premissis totalibus accionibus et adquisicionibus diete nobilis domine Clare reddimus et commisimus expeditum, testimonio presencium mediante.

Presentes autem, propter absenciam magistri Lucasii, prothonotarii nostrī, et sigillorum nostrorum erga ipsum habitorem, sigillo Georgii Bubeek, magistri tavarnicorum reginalium, fecimus consignari.

Datum in Wysegrad, vigesimo octavo die termini prenotati, anno domini Millesimo CCC^{mo} LXXmo quinto.

Noi, cornițele Iacob de Zips, judele curții domnului Ludovic, din mila lui Dumnezeu regele Ungariei, dăm de știre că la octavele trecute ale sărbătorii fericitului mucenic Gheorghe, în anul de curând trecut¹⁰, arătându-se în fața judecății noastre, potrivit cuprinsului scrisorii noastre de amânare de mai înainte, Luca de Vgra, pentru nobila doamnă numită Clara, fiica lui Chak de Dara, cu scrisoarea de împuternicire a capitlului bisericii de Oradea, împotriva lui Ioan, fiul

lui Ioan de Tyussed, ne-a înfățișat o scrisoare de chemare <în judecată>, a zisului capitlu din Oradea - trimisă ca răspuns domnului nostru rege, la porunca sa regească <dată> în scris, și având în ea, cuvânt cu cuvânt, cuprinsul scrisorii regești, trimise aceluiași capitlu -, spunând că pâra zisei doamne este cuprinsă în acea scrisoare, care ne arăta, între altele, că, în numele nobilei doamne numite Clara, soția lui Luca, fiul lui Ioan de Vgra, adică fiica lui Chak, fiul lui Mihail de Dara, precum și în al lui Iacob, fiul lui Andrei din același loc, s-a spus Maiestății regești că, pe când Nicolae, fiul aceluiași Chak, fratele lor, voise să meargă la scaunul de judecată statornicit lui, în urmărirea pricinilor sale, Ștefan de Oar și Nicolae, fiul lui, precum și Ioan, fiul lui Ioan de Tuysed, și Andrei, fiul lui Iacob de Gych, și Ștefan, fiul lui Ioan de Doba, împreună cu Petru, zis Fenus, și cu Ștefan, slugile aceluiași Ștefan de Oar, dintr-o răutate înnăscută și stăruind asupra lor dușmanul neamului omenesc, năvălind în satul numit Wyfalu, în joia ce a trecut dinaintea sărbătorii Nașterii Domnului, în anul aceluiași o mie trei sute șaptezeci și doi", și, găsindu-l pe Nicolae, fiul lui Chak, l-au omorât în chip jalnic, fără a-i cere socoteală pentru vreo vină. Cu privire la care, domnul nostru regele a pus în vedere și a poruncit credinței zisului capitlu ca să trimită ca om de mărturie pe omul lor vrednic de crezare, în fața căruia, omul regelui arătat mai jos, întrebând cu grijă, pe față și în ascuns, cu privire la cele de mai sus de la toți, de la care se cuvine și se poate, să cerceteze și să afle întregul adevăr și, după ce au aflat adevărul despre cele de mai sus, să cheme pe pomeniții Nicolae și Ștefan, și pe Ioan și Andrei, precum și pe Ștefan, împreună cu slugile zisului Ștefan de Oar, împotriva zisei doamne și a lui Iacob, fiul lui Andrei, <la judecată> înaintea regelui, la sorocul potrivit. Și, după acestea, sus-însemnatul capitlu din Oradea să-i facă cunoscut în scris, întocmai, domnului nostru rege, cuprinsul chemării <în judecată>, cu numele celor chemați și cu sorocul statornicit. Așadar, capitlul, dorind să se supună, după cum era dator, poruncilor înălțimii regești, a hotărât să trimită, împreună cu Ladislau, omul regelui, pe Ioan, preot din corul bisericii lor și magistrul al altarului fericitei Elisabeta din biserica lor, omul lor, ca om de mărturie la împlinirea întocmai a celor de mai sus. Care, întorcându-se apoi la capitlu, i-au spus într-un glas că ei, purcezend prin comitatul Satu Mare și cercetând cu stăruință și cu grijă de la toți oamenii, de la care s-a convenit și s-a putut, din acele părți, au aflat astfel adevărul curat și întreg despre cele de mai sus, că zisul Nicolae, fiul lui Chak, a fost și este dat pierzării de către sus-zișii nobili, în satul Vysul, așa după cum arată cuprinsul sus-zisei scrisori regești. Și, după aflarea acestui adevăr al celor de mai sus, <ei>¹² i-au chemat, în joia de după ziua Mijlocului păsessimilor, atunci de curând trecută¹³, pe sus-zișii nobili, anume: pe Ștefan de Oar, și pe Nicolae, fiul lui, pe Andrei, fiul lui Nicolae⁴, și pe Ștefan, fiul lui Ioan, împotriva sus-zisei doamne Clara și a lui Iacob, fiul lui Andrei, <la judecată> înaintea regelui, iar pe sus-zisul Ioan nu <l-au chemat> împotriva zisului Iacob, fiul lui Andrei, deoarece același <Ioan> se afla în pricină cu acesta, ci împotriva aceleiași doamne Clara; pe fiecare dintre ei l-au chemat, pe părțile lor de moșie, <la judecată> înaintea Maiestății regești, la octavele sărbătorii, atunci viitoare, ale fericitului mucenic Gheorghe¹⁰, poruncindu-i sus-zisului Ștefan de Oar ca să aducă înaintea judecății aceluiași¹⁴ pe slugile sale, adică pe Petru zis Fynis², și pe Ștefan.

După arătarea acestei scrisori, același Luca, împuternicitul nobilei doamne, a cerut să-i fie împărțită ei, de către noi, judecata și dreptatea în cele de mai sus, din partea sus însemnatului Ioan, fiul lui Ioan. Auzind aceasta, sus-zisul Ioan, fiul lui Ioan, ridicându-se însuși înaintea noastră, a răspuns dimpotrivă că el este cu totul nevinovat și curat în privința tuturor părților și plângerilor sus-înseminatei doamne și că întru aceasta el este gata și pregătit să se supună la mărturisirea vrednică de crezare a vecinilor și megieșilor săi și a nobililor din același ținut, ce trebuie să se facă printr-o cercetare comună; sus-zisul împuternicit al doamnei a încredințat că aceeași doamnă se va supune de bună voie la cercetarea obștească.

Și, deoarece părțile au <hotărât> să se supună la cercetarea comună, iar pentru săvârșirea acesteia era nevoie să fie trimiși oamenii regești și cei ai pomenitului capitlu, de aceea am cerut stăruitor, în scris, prieteniei despomenitului capitlu ca să trimită pe oamenii lor vrednici de crezare pentru amândouă părțile, ca oameni de mărturie, în fața cărora, oamenii regești arătați mai jos, ducându-se în zisul sat, numit Vysul, la octavele, atunci viitoare, ale sărbătorii Nașterii fericitei fecioare¹⁵, fiind chemați tot acolo, în chip legiuit, toți vecinii și megieșii săi, și fiind de față părțile sau împuterniciții lor legiuiți, să cerceteze și să afle, mai întâi de la acei vecini și megieși, iar apoi de la nobilii din același ținut și de la ceilalți, de la care se cuvine și se cade, care vor fi chemați și adunați tot acolo de către părți - pe credința lor datorată lui Dumnezeu și pe supunerea ce trebuie să o păstreze domnului nostru, regelui, și sfinte sale coroane, fiind date la o parte ura, teama și părtinirea oricăreia dintre părți, având înaintea ochilor pe Dumnezeu și judecata sa -, curatul și întregul adevăr despre aceea, dacă sus-zisul Ioan, fiul lui Ioan, l-a dat pieirii în chip jalnic, în ziua și locul sus-înseminate, pe Nicolae, fiul lui Chak, <care era> nevinovat și lipsit de apărare, sau același Ioan, fiul lui Ioan, este cu totul nevinovat și curat în întreaga pâră și dare în judecată de mai sus a acelei doamne. Și, după acestea, sus-zisul capitlu din Oradea să facă cunoscută în scris, întocmai, domnului nostru, regelui, la octavele, atunci viitoare, ale sărbătorii fericitului arhanghel Mihail¹⁶, desfășurarea acelei cercetări comune, cu numele chiar a lor și a moșiilor acelora de la care se cercetează.

Sosind apoi octavele sărbătorii fericitului arhanghel Mihail¹⁶, venind înaintea noastră, Petru, fiul lui Ioan, pentru sus-însemnata nobilă doamnă, cu scrisoarea de împuternicire a zisului capitlu din Oradea, fiind de față zisul Ioan, fiul lui Ioan, care a stat el însuși înaintea noastră, ne-a înfățișat scrisoarea zisului capitlu din Oradea trimisă ca răspuns domnului nostru regelui, cu privire la cele de mai sus. Care <scrisoare> arăta că, întrucât capitlul din Oradea, după ce a primit sus-zisa noastră scrisoare de judecată, i-a trimis, <împreună> cu oamenii regești, pe oamenii săi vrednici de crezare, <adică>, împreună cu Ștefan de Beges, pe Ioan preotul, slujitorul altarului sfinte Elisabeta, pentru partea sus-înseminatei nobile doamne, de asemenea, împreună cu Nicolae, fiul lui Pavel de Vetiş, pe Simion preotul, slujitorul altarului sfântului Blasiu, pentru partea lui Ioan, fiul lui Ioan, aceștia apoi, întorcându-se la capitlu, i-au spus într-un glas că ei, ducându-se, la zisele octave, atunci de curând trecute, ale sărbătorii Nașterii

fericitei fecioare¹³, la fața locului, pe moșia numită Vysul, fiind chemați în chip legiuit toți vecinii și megieșii ei, și fiind <aceștia> de față, făcând mai întâi o cercetare stăruitoare de la acei vecini și megieși nemijlociți, anume Iacob, fiul lui Andrei de Dara, Dominic, fiul lui Ladislau de Micula, și Gheorghe, fiul lui Nicolae de Komlod - pe credința lor datorată lui Dumnezeu și pe supunerea ce trebuie să o păstreze domnului nostru, regelui, nefiind mânați de ură, teamă sau părtinire față de nici una dintre părți, au cercetat astfel adevărul despre cele ce urmează mai jos, că pomenitul Ioan, fiul lui Ioan de Tyussed a stârnit ivirea neînțelegerii și a tulburării în pricina uciderii zisului Nicolae, fiul lui Chak, dar că a fugit primul de la locul ciocnirii. Apoi, făcând cercetare stăruitoare de la megieșii zisului sat Vysul și de la vecinii săi nemijlociți, anume Ladislau de Vetîș, Andrei de Beges <și> Nicolae de Gych, și cercetând la fel, stăruiitor, de la megieșii mijlociți, cum sunt Petru, fiul abatelui de Vaya, Petru de Chegea, Blasiu, fiul lui Alexie de Ura, Ștefan, fiul lui Pavel de Dorumkus, Andrei, tot de acolo, Mihail, fiul lui Nicolae de Tykud, Toma, fiul lui Fabian de Komlod, și de la Blasiu, fiul lui Petru de Ura, au aflat adevărul astfel, că acel Ioan, fiul lui Ioan de Tuyssed, pe timpul ciocnirii sau a uciderii zisului Nicolae, fiul lui Chak, a fugit pe dată de la locul zisei ciocniri, atunci când s-a stârnit prilejul de ceartă și neînțelegere, și de aceea este nevinovat în cele de mai sus, neștiutor și curat. După înfățișarea acestei scrisori, sus-scrisele părți ne-au cerut să le fie împărțită, de către noi, judecata și dreptatea în cele de mai sus.

Dar, deoarece din sus-scrisa scrisoare a sus-însemnatului capitlu din Oradea s-a aflat că, la sus-scrisa cercetare comună, pentru partea lui Ioan, pârâțul, au mărturisit mai mulți nobili decât pentru partea zisei doamne - după cum s-a însemnat mai sus - și de aceea noi și nobilii țării, care judecau împreună cu noi, am găsit de cuviință că Ioan, fiul lui Ioan, trebuie să pună jurământ în cele de mai sus, - cu privire la nevinovăția sa, drept aceea am hotărât, împreună cu aceași nobili ai țării, așa ca sus-însemnatul Ioan, fiul lui Ioan, să pună jurământ înaintea zisului capitlu din Oradea, la cvindenele, atunci viitoare, ale sărbătorii fericitului apostol Andrei¹⁷, împreună <cu alți> nobili, el fiind al doisprezecelea, cu privire la aceea că el este cu totul nevinovat și curat în întreaga pără și dare în judecată de mai sus, a acelei doamne Clara. Și după aceea, părțile să fie datoare să ne aducă înainte, la octavele, de asemenea atunci viitoare ale sărbătorii fericitului mucenic Gheorghe¹⁸*, desfășurarea jurământului, prin scrisoarea sus-însemnatului capitlu.

În sfârșit, sosind octavele fericitului mucenic Gheorghe¹⁸, venind însuși înaintea noastră, sus-zisul Ioan, fiul lui Ioan de Tuyssed, ne-a înfățișat scrisoarea de răspuns a sus-însemnatului capitlu al bisericii de Oradea <dată> cu privire la sus-zisa punere de jurământ, în care am aflat vădit, printre altele, că, potrivit sus-scrisei noastre porunci judecătorești, în ziua și în locul mai sus-zise, a fost pus, de către anume Ioan, împreună cu <alți> nobili, el ca al doisprezecelea, jurământul său de mai sus, cu privire la cele de mai sus, împotriva sus-însemnatei doamne, Clara numită. Și, deoarece, pe timpul dării de seamă asupra desfășurării jurământului, nimeni nu s-a împotrivit la punerea lui, de aceea noi, cercetând scrisoarea sus-însemnatului capitlu de Oradea, l-am socotit și l-am lăsat descărcat pe acel Ioan,

fiul lui Ioan, cu privire la toate pârlile și plângerile zisei nobile doamne Clara, prin mărturia scrisorii de față.

Iar scrisoarea de față, din pricina lipsei magistrului Luca, protonotarul nostru, și a pecetii noastre aflate la el, am pus să fie însemnată cu pecetea lui Gheorghe Bubek, marele vistier al reginei.

Dat la Vișegrad, în a douăzeci și opta zi a sorocului sus-însemnat¹⁸, în anul Domnului o mie trei sute șaptezeci și cinci.

Arh. Naț. Magh., Dl. 86 625. Xerocopie la Inst. de Ist. Cluj-Napoca/1375.

Orig., perg., cu urme de pecete pe verso.

REGESTE: Iványi B., *A Teleki családgymroi leveltára*, Szeged, 1937, p. 83, nr. 44 (incomplet).

¹ Scris deasupra rândului, de aceeași mână.

² Astfel în original.

³ Corect: *hominem*.

⁴ Mai sus a fost *Jacobi*.

⁵ Corect: *opportunum*.

⁶ Corect: *congregatis*.

⁷ Cuvânt subpunctat.

* Urmează probabil *accedens*; fiind de prisos, l-am omis.

⁹ Corect: *reddidimus*.

¹⁰ 1 mai 1374.

¹¹ 23 decembrie 1372.

¹² Omul regelui și cel al capitlului.

¹³ 9 martie <1374>.

¹⁴ A regelui.

¹⁵ 15 septembrie <1374>.

⁶ 6 octombrie <1374>.

" 14 decembrie <1374>.

¹⁸ 1 mai <1375>.

Nos, capitulum ecclesie Transilvane, significamus tenore presentium quibus expedit universis quod Michael, filius Petri de Galdthw, ad nostram veniendo presenciam, sua ac nobilis domine Kalis, filie condam Stephani, consortis sue, in personis, exhibuit nobis quasdam litteras patentes excellentissimi principis, domini Lodouici, dei gratia illustris regis Hungarie, domini noștri, maiori suo sigillo consignatas, tenoris infrascripti, petens nos humili precum cum instantia, ut eisdem in formam litterarum nostrarum patentium de verbo ad verbum transcribi et redigi, sigilloque nostro communiri facere dignaremur ad cautelam; quarum tenor, per omnia, talis est: <Urmează actul lui Ludovic I, regele Ungariei din 6 ianuarie 1360, Turda, DRH-C, XI, nr. 446>. Nos itaque iustis et legitimis petitionibus predicti Michaelis, filius Petri de Galdthw annuentes, eisdem litteras de verbo ad verbum presentibus transcribi et transsumpti, sigilloque nostro communiri fecimus ad cautelam.

Datum feria secunda proxima post festum Asscensionis domini, anno eiusdem M^{mo} CCC^{mo} LXX^{mo} quinto.

<Pe verso, de o mână de la sfârșitul sec. XVI:> Littere quarte puellaris de Galttew¹.

Noi, capitlul bisericii Transilvaniei, dăm de știre prin cuprinsul <scrisorii> de față tuturor căroră se cuvine că, venind înaintea noastră Mihail, fiul lui Petru de Galtiu, în numele său și al nobilei doamne Kalis, fiica răposatului Ștefan, soția lui, ne-a înfățișat o scrisoare deschisă a Preaînălțatului principe, domnul Ludovic, din mila lui Dumnezeu vestitul rege al Ungariei, domnul nostru, însemnată cu pecetea sa cea mare, cu cuprinsul de mai jos, rugându-ne smerit, cu rugăminți stăruitoare să binevoim să punem să fie transcrisă din cuvânt în cuvânt această <scrisoare>, spre cheazășie, să fie întocmită în formă de scrisoare deschisă a noastră și întărită cu pecetea noastră, al cărei cuprins este în întregime acesta <Urmează actul regelui Ludovic din 6 ianuarie 1360, Turda, DRH-C, XI, nr. 446>. Noi, așadar, încuviințând dreptele și legiuitele cereri ale sus-zisului Mihail, fiul lui Petru de Galtiu, am pus ca această scrisoare să fie trecută în chip de transcris și transumpt în <scrisoarea> de față și spre cheazășie să fie întărită cu pecetea noastră.

Dat în luna de după sărbătoarea înălțării Domnului, în anul aceleuiași o mie trei sute șaptezeci și cinci.

<Pe verso, de o mână de la sfârșitul sec. al XVI-lea:> Scrisoare pentru pătrimea ce se cuvine ca fiică, din moșia Galtiu.

Arh. Naț. Rom., D. J. Cluj, Doc. medievale, Arh. fam. Kernănv din Ciumbrud.

Orig., perg., cu urme de pecete aplicată pe verso.

REGEȘTE: *Tort. Târ*, 1907, p. 90.

¹ Astfel în original.

409

1375 iunie 7 *{feria quinta ... antefestum Penthecostes),
Hațeg (Hathczak)*

Ludovic I, regele Ungariei, poruncește slujbașilor săi din Karan (*Magas et Ladislao, Volahis, officialibus suis de Karan*) să se îngrijească de îndreptarea hotarelor unor pământuri și păduri aflate în apropierea râului Mâtnic, folosite din vechime de locuitorii din Karan și pentru care se iviseră neînțelegeri cu nobilii de Mâtnic (*Muthnuk*), și să-i oprească pe Radu, pe Neag și pe alți nobili, precum și pe iobagii lor, de la folosința silnică (*ab usu violento ... prohiberenf*) a acestora, întrucât dreptul de folosință îl aveau iobagii regești ai târgului Karan (*opide*² Karan).

Arh. Naț. Rom., D. J. Cluj, Doc. medievale, Arh. fam. Macskăsi de Tincova, nr. 12.

Rezumat în actul lui Sigismund de Losoncz, castelanul de Orșova, Mehadia, Sebeș și Jdioara, din 31 mai 1419.

EDIȚII: Pesty, *Krasso*, III, p. 290.

¹ Din perspectiva documentului cadru din 1419.

² Astfel în original.

Capitulul din Oradea (*Capitulum ecclesie Waradiensis*), la porunca regelui Ungariei, Ludovic I, din 24 mai 1375, Șemlacu Mare, nr. 404 raportează că a trimis alături de Nicolae de Mada, omul regelui, pe omul său, Dionisie, presbiter în corul bisericii (*presbiterum de choro ecclesie*), ca om de mărturie la prețuirea și darea în stăpânire a moșiei Miklostelke.

Arh. Naț. Magh., Dl. 96 496, Xcroscopic la Inst de Ist. Cluj-Napoca/1375.
Orig., hârtie.

Lodouicus, dei gratia rex Hungarie, Polonie, Dalmacie etc, fidelibus suis, magnifico viro Stephano, waiuode Transsiluano eiusque vices gerentibus, quibus presentes ostenduntur, salutem et gratiam.

Quia nos possessionem Olaherkes vocatam simul cum villa Drasman nominatam¹, intra metas eiusdem locatam², quarum medietatem vos nomine possessionem quondam Renerii, filii Renerii, hominis sine herede masculino defunți, pro nostra occupaveratis maiestate, Ladislao et Johanni, filiis Somrakus ac filiabus pretacti Renerii tum pro eorundem servitiis tum pro iure quartali domine matris et avie ipsorum, **quod in eadem** possessione et aliis possessionibus quondam Nicolai, filii Alardi, **avi ipsorum nune apud manus nostras** regias existentibus habere potuissent, **de novo restituimus et nove donationis nostre titulo eisdem** contulimus.

Ideo fidelități vestre **et ipsorum cuilibet** firmiter precipiendo mandamus, quatenus statim visis **presentibus medietates** predictarum possessionum Olaherkes et Drasman appellatarum per vos modo premissis occupatarum prenotatis filiis Somrakus et eorum sororibus **predictis remittere** et resignare absque aliqua exactione debeatis dampnoque et devastatione sine omni, et aliud facere nullatenus audeatis.

Datum in Cybinio, in festo beatorum Petri et Pauli apostolorum, anno domini M^{roo}CCC^{mo}LXX^{mo} quinto.

Ludovic, din mila lui Dumnezeu regele Ungariei, Poloniei, Dalmației etc, credincioșilor săi: măritului bărbat Ștefan, voievodul Transilvaniei, și locțiitorilor săi, cărora H se va arăta scrisoarea de față, sănătate și milostivire.

Deoarece noi am dat acum îndărăt și am hărăzit, ca danie nouă din partea noastră, moșia numită Archiș, împreună cu satul Drasman, așezat între hotarele acelei moșii - a cărei jumătate ați luat-o în stăpânire pentru Maiestatea noastră, întrucât era moșia răposatului Reneriu, fiul lui Reneriu, om mort fără moștenitor din partea bărbătească - lui Ladislau și Ioan, fiii lui Somrakus și fiicelor lui Reneriu, atât pentru slujbele lor, cât și ca drept al pătrimii fetelor, cuvenită doamnei mame și bunicii lor, drept pe care l-au putut avea în pomenita moșie, precum și în alte moșii ale răposatului Nicolae, fiul lui Alard, bunicul lor, aflătoare acum în mâna noastră regească.

De aceea vă punem în vedere Credinței voastre și fiecăruia dintre voi și vă poruncim cu tărie, ca, după ce veți vedea această scrisoare, să înapoiăți îndată și să lăsați jumătățile sus-ziselor moșii numite Archiş și Drasman, pe care le-ați luat în stăpânire în felul de mai sus, pomeniților fii ai lui Somrakus și surorilor lor, fără nici un fel de gloabă și fără a le face vreo pagubă ori pustiire. Și altfel să nu cutezați a face.

Dat în Sibiu, la sărbătoarea fericiților apostoli Petru și Pavel, în anul domnului o mie trei sute șaptezeci și cinci.

Arh. Naț. Magh., DF. 244 530. Xerocopie la Inst. de Ist; Cluj-Napoca.
Transumpt în actul capitlului din Alba Iulia, din 14 iulie 1375, nr. 416.
EDIȚII: *Ub.*, II.p. 436-437.

¹ Astfel în orig.; corect: *nominala*.

² Astfel în orig.; corect: *locata*.

412

1375 iunie 29, Sibiu

Lodouicus, dei gratia rex Hungarie, Polonie, Dalmacie etc, fidelibus suis capitulo ecclesie Albensis Transsiluane, salutem et gratiam. Fidelități vestre firmiter precipiendo mandamus, quatenus alias literas nostras cum presentibus vobis exhibendas magnifico viro Stephano woiuode Transsiluano eiusque vices gerentibus, pro Ladislao et Johanne, filiis Somorakus et sororibus eorum directas, per vestrum hominem idoneum exhiberi faciatis et presentari, et tandem, quidquid iidem visis ipsis literis nostris fecerint vel responderint, nobis fideliter rescribatis.

Datum in Cybinio, in festo beatorum Petri et Pauli apostolorum, anno domini $\text{mo}_{cc} \text{«io}_{LX} X^{\text{mo}} \text{quinto}$.

Ludovic, din mila lui Dumnezeu regele Ungariei, Poloniei, Dalmației etc, credincioșilor săi din capitlul bisericii de Alba Transilvaniei, sănătate și milostivire.

Vă punem în vedere și poruncim cu tărie Credinței voastre ca să puneți să se înainteze și să se înfățișeze, prin omul vostru potrivit, cealaltă scrisoare a noastră, ce are să vi se înfățișeze, împreună cu cea de față, îndreptată către măritul bărbat Ștefan, voievodul Transilvaniei, și locțiitorilor săi, pentru Ladislau și Ioan, fiii lui Somorakus, și surorilor lor, și să ne arătați întocmai în scris, ce au făcut și ce au răspuns sus-numiții, după ce vor fi văzut cea scrisoare a noastră.

Dat în Sibiu, la sărbătoarea fericiților apostoli Petru și Pavel, în anul Domnului o mie trei sute șaptezeci și cinci.

Arh. Naț. Magh., DF. 244 530. Xerocopie la Inst. de Ist. Cluj-Napoca.
Transumpt în actul capitlului din Alba Iulia, din 14 iulie 1375, nr. 416.
EDIȚII: *Ub.*, II, p. 436.

413

1375 iulie 1, Movile

Lodouicus, dei gratia, rex Hungarie, Polonie, Dalmatie etc, fidelibus suis, conventui de Lelez, salutem et gratiam < ... >' villa Crich vocata habere noscuntur,

pro ducentis florenis auri, in quibus ipsos Johannes dictus Stoyan, kenezius < ... >² in presentia comitis et iudicum nobilium comitatus Maramorisiensis convenisse dicuntur, eidem Johanni < ... >³ ducentis florenis redimi poterit, dedimus et contulimus, ideo fidelitãti vestre firmiter precipientes <mandamus, quatenus vestrum mittatis hominem pro testimonio fidedignum, quo presente ...>⁴ et Drag, filius Gyula, vel Gruhestan de Zarazou seu Dragomer, filius Gyula, an Sarachen de < ... > viile Crich vocate legitime inibi convocatis et presentibus, ad faciem eiusdem accedendo et, si prenotati Crichywan et Stanizlaus, filius eius, aut alii quipiam, quibus keneziatu predictæ viile de iure competit, prenotatos ducentos florenos prefato Johanni persolvere voluerint⁵, tune keneziatum eiusdem cum omnibus suis utilitatibus eidem Johanni tamdiu possidendum statuatur, donec per eosdem pro premissa sumpma pecunie redimi poterit et valebit. Si qui enim huiusmodi statutioni contradictionis velamine obviaverint, citeț ipsos contra eundem Johannem in nostram presentiam ad terminum competentem rationem contradictionis eorum reddituros. Et post hec seriem omnium premissorum, prout oportunum⁶ fuerit, nobis fideliter rescribatis.

Datum in Zazhalm, tertio die festi beatorum Petri et Pauli apostolorum, anno domini M^{mo} CCC^o LXX^{mo} quinto.

<Pe verso:> Fidelibus suis, conventui de Lelez, pro Johanne dicto Stoyan, statutoria.

Ludovic, din mila lui Dumnezeu regele Ungariei, Poloniei, Dalmației etc, credicioșilor săi din conventui de la Lelez, mântuire și milostivire.

... Se știe că au satul numit Crich pentru două sute de florini de aur, în care pe ei < ... > Ioan zis Stoian, cneazul < ... >, se zice că s-a învoit înaintea comitelui și a juzilor nobililor din comitatul Maramureș, <sat pe care> l-am dat și l-am hărăzit acelui Ioan, <până ce> va putea să-l răscumpere < ... > cu două sute de florini.

De aceea vă poruncim cu tărie și însărcinăm Credința voastră să trimiteți spre mărturie omul vostru vrednic de crezare, de față cu care omul nostru < ... > și Drag, fiul lui Gyula, sau Gruhestan din Sarasău sau Dragomir, fiul lui Gyula, ori Sărăcin din < ... > să meargă în acel sat, chemând acolo după lege și fiind de față toți vecinii și megieșii satului numit Crich și, dacă sus-numiții Chrichywan și Stanislau, fiul său, sau oricare alții, căroră li se cuvine de drept cnezatul sus-zisului sat, n-ar voi să plătească sus-numitului Ioan sus-zișii două sute de florini, atunci să treacă acelui Ioan cnezatul acelui sat cu toate folosințele sale, pe atâta vreme până ce va putea fi răscumpărat de către aceia, pentru sus-zisa sumă de bani.

Iar dacă vreunii ar pune în calea acestei treceri în stăpânire stavila împotrivirii, să-i cheme împotriva acelui Ioan înaintea noastră, la un soroc potrivit, spre a da socoteală de temeiul împotrivirii lor.

Și, după aceea, să ne scrieți nouă întocmai desfășurarea tuturor celor de mai sus, precum va fi potrivit.

Dat în Hundrubechiu, în a treia zi după sărbătoarea fericitilor apostoli Petru și Pavel, în anul Domnului o mie trei sute șaptezeci și cinci.

<Pe verso:> Credincișilor săi din conventui de la Lelez, pentru Ioan zis Stoian, <scrisoare de> punere în stăpânire.

Arh. Naț. Magh., DF. 259 760.
Orig., hârtie, cu urme de pecete pe verso.
EDIȚII: *Documenta Valachorum*, p. 259-260.

- ¹ Pată de umezeală de cea 11 cm.
² Pată de cea 12 cm.
³ Pată de cea 13 cm.
⁴ Pată de cea 3 cm, întregire probabilă.
⁵ Astfel în ediție; corect, *noluerint*.
⁶ Astfel în ediție; corect: *opportunum*.

414 1375 iulie 2 (*feria secunda proxima post festum sancti regis Ladislai*), <Oradea>

Capitulul bisericii din Oradea (*Varadiensis*), la cererea lui Petru, fiul lui Ioan zis Zudor de Bulei (*JBulch*), transcrie scrisoarea privilegială a lui Iacob de Zips (*Scepus*), judele Curții regale, din 5 noiembrie 1374, Vișegrad, nr. 358, cu privire la procesul pentru hotărnicirea mai multor moșii din comitatele Bihor și Szabolcs.

Arh.Naț. Magh., Dl. 6 174.
Transumpt în actul capitlului din Agria, din 13 aprilie 1396.

415

1375 iulie 9, <Oradea>

<C>apitulum ecclesie Waradiensis omnibus Christi fidelibus, presentibus pariter et futuris presentium notitiam habituris, salutem in salutis largitore.

Ad universorum notitiam harum serie volumus pervenire quod nos, litteras serenissimi principis, domini Lodouici, dei gratia illustris regis Hungarie, nobis directas, recepimus sumpmo¹ cum honore, hunc tenorem per omnia continentes: <*Urmează actul regelui Ludovic I, din 17 februarie 1375, Buda, nr. 381*>. Nos, itaque, mandatis eiusdem regie excellentie, ut tenemur, cupientes obtemperare, unacum homine eiusdem Ladislao, filio Johannis, predicto, Laurentium presbiterum de choro ecclesie nostre, pro testimonio fidedignum ad premissa exequenda duximus destinandum. Qui demum ad nos reversi, nobis concorditer retulerunt quod ipsi, feria secunda proxima post festum beati regis Ladislai, nunc preteritum, et aliis diebus immediate subsequentibus ad hoc aptis, ad facies predictarum possessionum, Warsolch et Zanoch vocatarum, vicinis et commetaneis earundem legitime convocatis, accedendo, easdem secundum ostensionem hominis specialis dicti Nicolai Ceci reambulassent, reambulatasque iuxta iuramentalem depositionem dicti Nicolai, secus veteres metas novas erexissent hoc modo, quod primo a parte possessionis Baldum vocate in quadam silva, inter arbores tilie, iuxta unam viam, sub arbore kerci¹ unam metam erexissent. Hinc versus partem orientalem pergendo, per arbores fagi gradiendo ad unum monticulum asseendendo¹, iuxta unam viam, Sahrusuth² dictam, duas metas veteres reperiendo, quarum unam a parte possessionis Warsolch vocate renovassent. Abhinc paulisper pergendo, in latere cuiusdam monticuli, byrch¹ dicti, unam metam veterem

reperissent, iuxta quam, secundum iuramentalem depositionem dicti Nicolai, aliam novam erexissent. Hinc ad cacumen cuiusdam montis, Warcher dicti, ascendendo et ad declivium eiusdem vergendo, a parte possessionis Zanoch vocate in proclivitate ipsius montis unam metam erexissent. Ab hinc descendentes ad possessionem Zanoch vocatam, habitatoribus destitutam, deveniendo iuxta unam viam publicam, duas metas veteres reperissent, quarum unam renovassent, in quaquidem meta unum lapidem quadrangularem eximium comperissent. Demum declive procedentes, ad unum rivulum devenissent et ab ipso rivulo quantum ad ictum unius sagitte in superiori parte dicti rivuli unam metam erexissent, ipsumque rivulum pro signo metali deputassent. Abhinc ad extremitatem ipsius rivuli pergentes, cisa citra duarum viarum unam metam erexissent; quarumquidem viarum una tendit, ut astruitur, versus possessionem Reche vocatam, reliqua vero versus possessionem Zilag vocatam. Hinc ipsum rivulum transiliendo, ad fluvium Koruska dictum perrexissent, ipsumque fluvium transilientes ad unum nemus vergendo, inter quoddam pratum et nemus antelatum iuxta dumum viminis unam metam erexissent. Hinc paulisper progredientes, in uno colliculo, wlg¹ byrch dicto, a parte orientali, unam metam erexissent et per eundem colliculum wlt⁴erius eundo, unam metam cursualem reperissent, iuxta quam aliam erexissent. Dehinc directo gradiendo, unam metam veterem eximiam reperiendo, secus ipsam aliam confodissent novam. Abhinc versus plagam orientalem incedentes ad unam arborem kerci¹ eundo, unam metam erexissent. Postremo in silva Altalsaldobag vocata reperissent unam metam, quam renovassent. Abhinc unam silvam fagi transiliendo, iuxta unam viam, Sahrusuth² dictam, duas metas reperissent, quarum unam renovassent. Et ibi, eedem mete dicuntur terminări. In cuius rei memoriam perpetuamque firmitatem, presentes concessimus litteras nostras privilegiales, pendentis et autentici sigilli nostri munimine roboratas.

Datum feria secunda proxima ante festum beate Margarethe virginis et martiris, anno domini Millesimo CCC⁰ septuagesimo quinto, viris discretis, Paulo preposito, Emerico lectore, Stephano cantore, Jacobo custode, canonicis salubriter existentibus.

<Pe verso, de aceeași mână:> Warsolch.

Capitulul bisericii din Oradea, tuturor credincioșilor întru Hristos, celor de acum, cât și celor viitori, care vor avea cunoștință despre cele de față, mântuire întru dăruitorul mântuirii.

Prin aceste rânduri vrem să ajungă la cunoștința tuturor că noi am primit cu cea mai mare cinste scrisoarea Prealuminatului principe, domnul Ludovic, din mila lui Dumnezeu, ilustrul rege al Ungariei, trimisă nouă <și> având întru totul acest cuprins: <Urmează actul lui Ludovic I, regele Ungariei, din 17 februarie 1375, nr. 381>. Noi, așadar, dorind să dăm ascultare, precum suntem datori, poruncilor înălțimii regești, am hotărât ca, împreună cu Ladislau, fiul lui Ioan, sus-zisul om al <înălțimii regești>, să trimitem spre mărturie pe omul nostru vrednic de crezare, <anume> pe preotul Laurențiu, din corul bisericii noastre, spre îndeplinirea celor de mai sus. Aceștia, întorcându-se la noi, ne-au spus deopotrivă că mergând ei, în luna de după sărbătoarea, acum trecută, a fericitului rege Ladislau⁵ și în celelalte zile îndată următoare, potrivite pentru aceasta, la sus-zisele moșii numite Vârșolț și Zalnoc, <și> chemând legiuit vecinii și megieșii lor, le-au hotărnicit, potrivit

arătării omului anume <împuternicit> al zisului Nicolae Orbul, și, odată hotărnicite în temeiul jurământului făcut de pomenitul Nicolae, au ridicat pe lângă semnele vechi de hotar <alte> noi, în acest fel: mai întâi au ridicat dinspre moșia numită Badon un semn de hotar într-o pădure, între <niște> tei, lângă un drum, sub un stejar. Înaintând de acolo spre partea de răsărit, mergând de-a lungul <unor> fagi și urcând pe o movilă, lângă un drum zis Sahrusuth⁶ au găsit două semne vechi de hotar, dintre care au înnoit unul, dinspre moșia numită Vârșolț. De aici, înaintând puțin pe marginea unei movile zisă byrch⁷, au aflat un semn vechi de hotar, lângă care, potrivit jurământului făcut de pomenitul Nicolae, au ridicat un altul nou. De acolo, urcând spre creasta unui deal zis Warcher și îndreptându-se spre povârnișul lui, dinspre moșia numită Zalnoc, au ridicat pe povârnișul acelui deal un semn de hotar. De aici, coborând spre moșia numită Zalnoc, lipsită de locuitori, și ajungând lângă un drum obștesc, au aflat două semne vechi, dintre care au înnoit unul, și la acest semn de hotar au găsit o piatră mare⁸ dreptunghiulară. Înaintând apoi pe povârniș în jos, au ajuns la un pârau și de la acest pârau, cam la o aruncătură de săgeată, au ridicat un semn de hotar în susul acelui pârau și au rânduit acel pârau drept semn de hotar. De acolo înaintând până la capătul acelui pârau, în față și mai încoace de două drumuri, au ridicat un semn de hotar; iar din aceste drumuri unul se îndreaptă, precum s-a spus, spre moșia numită Recea, iar celălalt, spre moșia numită Zilag. De aici, trecând peste acel pârau, au ajuns la râul zis Koruska și, trecând acel râu și îndreptându-se spre o pădure, au ridicat un semn de hotar între un râț și sus-pomenita pădure, lângă un lăstăriș. De acolo, înaintând puțin, pe o culme mică, zisă în limba obișnuită creastă, au ridicat dinspre răsărit un semn de hotar și, mergând mai departe de-a lungul acelei culmi mici, au găsit un semn de hotar neîntrerupt, lângă care au ridicat un alt <semn de hotar>. De aici mergând de-a dreptul și găsind un vechi semn de hotar în stare bună, au săpat lângă el altul nou. De acolo pornind spre partea de răsărit și mergând spre un stejar, au ridicat un semn de hotar. În cele din urmă, în pădurea zisă Altalsaldobag⁹, au aflat un semn de hotar, pe care l-au înnoit. De acolo, trecând printr-o pădure de fag, au găsit două semne de hotar lângă un drum zis Sahrusuth, dintre care au înnoit unul. Și aici, după cum spun ei, se sfârșesc acele semne de hotar. Spre amintirea și veșnica pomenire a acestui lucru, am dat scrisoarea noastră privilegiată de față, întărită cu puterea peceteii noastre atârinate și autentice.

Dat în luna dinaintea sărbătorii fericitei fecioare și mucenice Margareta, în anul Domnului o mie trei sute șaptezeci și cinci, pe când ființau cu bine chibzuții bărbați, canonicii Pavel prepozitul, Emeric lectorul, Ștefan cantorul și Iacob custodele.

<Pe verso, de aceeași mână> Vârșolț.

Arh. Naț. Rom., D.J. Cluj, Doc. medievale, Col. TSrok Bertalan. Fotocopie la Inst. de Ist. Cluj-Napoca/1375.

Orig., perg., pecetea atârnată lipsește.

¹ Astfel în orig.

² Astfel în orig.

³ Astfel în orig.; corect: *cis et citra*.

⁴ Astfel în orig.; corect: *ulterius*.

⁵ 2 iulie.

⁶ Calea noroioasă.

⁷ Creastă.

⁸ *Eximium*.

⁹ Dincolo de Soldobag.

Excellentissimo principi, domino Lodouico, dei gracia regi Hungarie, domino eorum, capitulum ecclesie Transsiluane, oracionis in domino cum perpetua fidelitate. Literas vestre serenitatis, nobis directas, honore quo decuit, recepimus in hec verba: <Urmează actul lui Ludovic I, regele Ungariei, din 29 iunie 1375, Sibiu, nr. 412>.

Tenor vero predictarum aliarum literaum vestre maiestatis patencium cum prefatis literis vestris nobis exhibitas per omnia talis est: <Urmează actul lui Ludovic I, regele Ungariei, din 29 iunie 1375, nr. 411>.

Nos, itaque, mandatis vestris optemperantes¹ cupientes, ut tenemur, Gregorium, presbiterum de choro nostro, hominem nostrum idoneum ad premissa mandata vestra peragenda duximus transmittendum; qui, demum exinde ad nos reversus, nobis retulit eo modo quod ipse heri, videlicet in festo beate Margarethe virginis et martiris, ad predictam possessionem Olaherkes accedendo, predictas literas vestre serenitatis Fabiano, filio Luce de Wylak et Paulo, filio Gregorii de Zenkyral famulis et vice <... >² ibique Nicolai, filii Valentini de Herepe, et Michaeli vecesgerenti <pre>²dicti domini vayuode Transsiluani pro <... >³ cuius vestris <... >⁴ vestre excellencie in persona <... >⁴ suorum medie<tatem>⁴ predictarum possessionum Olaherkes et Drasman apellatarum modo premissis per ipsum dominum woyuodam' occupatarum prefatis Ladislao et Johanni, filiis Somrak, ac nobilibus dominarumque sororibusque eo<rum ... atis>² resignasset et remisisset.

Datum secundo die festi beate Margarethe virginis prenotate, anno supradicto.

Preaînălțatului principe, stăpânului lor, Ludovic, din mila lui Dumnezeu, regele Ungariei, capitulul bisericii Transilvaniei, rugăciuni întru domnul, cu credință veșnică. Am primit cu cinste scrisoarea Luminăției voastre, adresată nouă, având acest cuprins: <Urmează actul lui Ludovic I, regele Ungariei, din 29 iunie 1375, nr. 412>. Iar cuprinsul altei scrisori sus-zise a Maiestății voastre, deschisă, înfățișată nouă împreună cu sus-pomenita scrisoare a voastră, este întru totul acesta: <Urmează actul lui Ludovic I, regele Ungariei, din 29 iunie 1375, nr. 411>.

Noi, așadar, dând ascultare, după cum suntem datori, poruncilor voastre, am hotărât să trimitem, pentru îndeplinirea celor de mai sus, pe omul nostru potrivit, pe Grigore, presbiterul din corul nostru, care, întorcându-se apoi la noi, ne-a spus în acest chip, că mergând el însuși ieri, adică la sărbătoarea fericitei fecioare și martire Margareta⁵, la sus-zisa moșie Archiș, <a arătat> sus-zisa scrisoare a Luminăției voastre lui Fabian, fiul lui Luca de Wylak, și lui Pavel, fiul lui Grigore de Sâncrai, slujitorii și <... > lui "Nicolae, fiul lui Valentin de Herepea, și lui Mihail, locțiitorii sus-zisului domn voievod al Transilvaniei, pentru <... > al vostru

< ... > în numele înălțimii voastre < ... >, au arătat și au restituit pomeniților Ladislau și Ioan, fiii lui Somrok, precum și nobilelor doamne, surorilor acestora < ... >, jumătatea sus-ziselor moșii numite Archiș și Drasman, ocupate, în chipul arătat mai sus, de către însuși domnul voievod.

Dat în a doua zi a sărbătorii sus-pomenitei fericite fecioare Margareta, în anul sus-zis.

Arh. Naț. Magh., DF. 244 530. Xerocopie la Inst. de Ist. Clu-Napoca/1375.

Orig., hârtie.

REGEȘTE: *Ub.*, II, p. 437.

¹ Astfel în orig.

² Ilizibil 1,5 cm.

³ Ilizibil 13 cm.

⁴ Ilizibil 3 cm.

⁵ 13 iulie 1375.

417

1375 iulie 19, <Cluj-Mănăstur>

Nos, conventus monasterii beate Mărie virginis de Clusmonustra, significamus tenore presencium quibus expedit universis quod Job, filio Gregorii de Sancto Martino, ab una parte, ac altera vero Michaelae dicto Pyspyky, cognato suo, coram nobis personaliter constitutis, per eundem Job, filium Gregorii, nobis propositum et confessum extitit pariter et relatum ministerio vive vocis quod ipse totalem suam possessionariam porcionem in possessione Myko, in comitatu de Doboka existentis habitam in antea cum quibusvis utilitatibus, mediantibus aliis litteris inpignoratitiis exinde confectis, eidem Mychaeli pro duodecimo florenis pignori obligasset, nuncque ipse ab eodem Mychaele, suo proximo, ad eandem possessionariam suam porcionem titulo eiusdem inpignoracionis similiter duodecim florenis recepisset tali modo quod quantocunque ipse pro dictis viginti quatuor florenis prescriptam possessionariam suam porcionem a predicto Mychaele redimere valuent liberam redimendi habebit facultatem et prenotatus Mychaelis dictus Pyspyky relictam sua pecunia absque defectu eandem resignare tenebitur, contradiccione non obstante.

Datum feria quinta proxima post festum beate Margarethe virginis et martiris, anno domini M^{mo} CCC^{mo} LXX^{mo} quinto.

<Pe verso, însemnare de arhivă din secai XVI-lea:> Miko in Dobocensi.

Noi, conventul mănăstirii fericitei fecioare Măria din Cluj-Mănăstur, facem cunoscut prin cuprinsul <scrisorii> de față tuturor căroră se cuvine că, înfățișându-se înșiși înaintea noastră Iov, fiul lui Grigore de Zenthmartun, pe de o parte, iar pe de alta Mihail zis Pyspyky, ruda sa, același Iov, fiul lui Grigore, ne-a spus și ne-a mărturisit și deopotrivă ne-a arătat prin viu grai că el însuși a zălogit pentru doisprezece florini, prin mijlocirea unei alte scrisori a noastre de zălogire, dată aceluiași Mihail, întreaga parte de moșie avută înainte în moșia Myko, aflătoare în comitatul de Dăbâca, împreună cu oricare folosințe, și acum el a primit la fel doisprezece florini de la același Mihail, ruda sa, pentru aceeași parte a sa de moșie,

sub numele acelei zălogiri, în așa chip că el, atunci când va fi în stare să răscumpere, pentru zișii douăzeci și patru de florini, sus-scrisa sa parte de moșie de la sus-zisul Mihail, să aibă libera puțință de a o răscumpăra, și sus-însemnatul Mihail zis Pyspyky să fie dator să o lase fără nici o lipsă în banii săi rămași, fără să se țină seama de împotrivire.

Dat în joia de după sărbătoarea fericitei fecioare și mucenice Margareta, în anul Domnului o mie trei sute șaptezeci și cinci.

<Pe verso, însemnare de arhivă din sec. alXVI-lea:> <Moșia> Miko în Dăbâca.

Arh. Naț. Magh., Dl. 27 435. Fotocopie și xerocopie la InsL de Ist. Cluj-Napoca/1375.

Orig., hârtie, cu urme de pecete rotundă, de închidere, aplicată pe verso.

418 1375 iulie 20 (*feria sexta proxima postfestum Divisionis apostolorum*), <Oradea>

Capitulul din Oradea (*Waradiensis*) adeverește că mai mulți nobili s-au împotrivit nobililor de Baka pentru stăpânirea asupra moșiei Kyskued din comitatul Szabolcs (*Zabolch*), cerută de la rege ca donație, de către ultimii.

Arh. Naț. Magh., Dl. 84 290. Xerocopie la Inst. de Ist. Cluj-Napoca/1375.

Orig., hârtie, cu urme ale pecetii aplicate pe verso.

419

1375 iulie 21, Șemlacu Mare

Nos, magister Nicolaus, filius Pauli, castellanus de Haram et vicecomes comitatus de Karasso, ac iudices nobilium de eadem, damus pro memoria, quod Petrus, filius Andree, in personis magistri Petri, filii Pauli, filii Heem, nostram adeundo presentiam nobis dixit protestando per hunc modum: quod Nicolaus, kenezius de Berche, quendam alium novum iobagionem nomine Dusyn de Obelzek, accepta licencia iustoque terragio deposito, ad possessionem eiusdem magistri Petri, domini sui, Berche vocatam adducere voluisset et cum ad possessionem magistri Petri, filii Chulnuk, pervenissent Ilonch vocatam, quidam iobagio ipsius magistri Petri, filii Chulnuk, in medio eiusdem viile, unum bovem suum de curru suo et propria sua potentia extra recepisset: ob asserens eundem Nicolaum kenezium in debito quatuor cubulorum milii extitisse, ob hoc ipsum bovem recepisset, nichil tamen super eundem legitime obtinuisset. Qui tandem idem iobagio predicti magistri Petri, filii Chulnuk, Stephano dicto Sagy, officiali de dicta Ilonch premissa manifestasset, quo audito idem officialis cum equitibus et peditibus post ipsum currum irruendo ac in campo pervenire non potuisset, ut plura vagia recepisset, sed in fine eiusdem possessionis Bercha de gregibus quatuor boves recepisset, quorum tres proprii ipsius magistri Petri, filii Pauli, filii Heem, extitissent. Hiis non contentus ad ipsam villam Berche accessisset et ibi eundem kenezium per tempus trahendo orribiliter verberasset, ac fratrem eiusdem graviter vulnerasset, a nobis nostrum postulans hominem ad inquisitionem sue veritatis sibi dări.

Nos, itaque, unum ex nobis Dominicum dictum Chakan ad premissa exsequenda duximus dirigendum. Qui demum ad nos reversus nobis dixit protestando isto modo: ut ab omnibus a quibus decuit et licuit palam et occulte¹ talem rescivisset veritatem, ut omnia premissa et singula sic sicut idem Petrus, filius Andree, per Stephanum, dictum Sagy, officialem ac iobagionem prenominati Petri, filii Chulnuk de Ilonch, facta fuissent, et perpetrata.

Datum in Mezeusomlyo, sabbato proximo ante festum beati Jacobi apostoli, anno domini M° CCC⁰ LXX^{m10} quinto.

<Pe verso, de aceeași mână:> Pro magistro Petro, filio Pauli, filii Heem, contra Stephanum dictum de Sag, officialem, et quendam iobagionem magistri Petri, filii Chulnuk de Ilonch², inquisitoria.

Noi, magistrul Nicolae, fiul lui Pavel, castelanul de Haram și vicecomite al comitatului Caras, și juzii nobililor din același <comitat>, facem cunoscut că, înfățișându-se înaintea noastră Petru, fiul lui Andrei, în numele magistrului Petru, fiul lui Pavel, fiul lui Heem, ne-a spus în chip de întâmpinare precum urmează: că Nicolae, cnezul din Berche, voise să aducă un alt iobag nou, cu numele Dusyn, din Obelzek - după căpătarea învoirii și plata dreptei dări de pământ - pe moșia numită Berche a pomenitului magistru Petru, stăpânul său, și când au ajuns la moșia numită Ilonch a magistrului Petru, fiul lui Chulnuk, în mijlocul acelui sat, un iobag al acelui magistru Petru, fiul lui Chulnuk, a dejugat cu de la sine putere de la carul lui un bou, susținând că Nicolae cnezul îi este dator cu patru câble de mei și de aceea i-a luat boul, dar totuși el nu a căpătat pe cale legiuită nici o despăgubire de la acela. în sfârșit, acel iobag al sus-zisului magistru Petru, fiul lui Chulnuk, l-a înștiințat pe Ștefan zis Sagy, slujbașul din Ilonch, despre cele de mai sus. Dar acel slujbaș, la auzul acestora, s-a năpustit cu călăreți și cu oameni pe jos după acel car, dar nu l-a putut ajunge pe câmp, ca să ia mai multe zăloguri, însă la capătul acelei moșii Berche a luat din cirezile de acolo patru boi, dintre care trei erau din ai magistrului Petru, fiul lui Pavel, fiul lui Heem. Nemulțumit cu atâta, s-a dus chiar în satul Berche și acolo, trăgându-l de chică pe numitul cnez, l-a bătut îngrozitor și a rănit cumplit <și> pe fratele său, <drept care acest Petru, fiul lui Andrei> ne-a cerut să-i dăm omul nostru care să cerceteze adevărul spuselor sale.

Noi, așadar, am hotărât să trimitem pe unul dintre noi, <anume> pe Dominic zis Chakan, ca să aducă la îndeplinire cele de mai sus. Acesta, întorcându-se apoi la noi, ne-a declarat și mărturisit astfel: că, <cercetând> pe față și în taină, de la toți de la care se cuvenea și se putea, a aflat adevărul acesta <și anume>: că toate cele de mai sus și fiecare în parte au fost făcute și săvârșite de Ștefan zis Sagy, zisul slujbaș și de iobagul sus-numitului Petru, fiul lui Chulnuk din Ilonch, așa după cum a spus numitul Petru, fiul lui Andrei.

Dat la Șemlacu, în sâmbăta dinaintea sărbătorii fericitului apostol Iacob, în anul Domnului o mie trei sute șaptezeci și cinci.

<Pe verso, de aceeași mână:> Scrisoare de cercetare, pentru magistrul Petru, fiul lui Pavel, fiul lui Heem, împotriva lui Ștefan zis de Sag, slujbașul <din Ilonch>, și împotriva unui iobag al magistrului Petru, fiul lui Petru, fiul lui Chulnuk din Ilonch.

¹ Astfel în orig.; corect: *occulte*.

² Astfel în orig.

... <Ludouicus>, rex Hungarie etc.

Fideles noștri dilectis². Veniens ad nos magister Nicolaus, filius Lachk, verbo vestro nobis dixit, ut, quia Saxones noștri de exercitu nostro discessissent, ideo melius esset nobis ad tuciorum locum et securiorem nos transferre; in quibus sicut et in aliis vestrum consilium approbamus. Attamen vos rogamus, quatenus consideratione nostre dilectionis iam illum locum custodiat atque teneatis; et, sicut melius poteritis, servitia nostra expeditis ibidem, caventes pre omnibus nostrum honorem, ne ipse honor noster et fama periclitetur, sicut de vobis confidimus absque dubio aliquali.

Ceterum vos, domine Demetri episcopo, sigillum nostrum apud vos habitum per dominum Johannem episcopum Vachiensem nobis transmittatis; vos vero domine episcopo Johannes Vachiensis, de relictis ibidem gente vestra, ad nos veniatis cum paucis. Preterea significamus vobis, ut si aliqua nova nobis de exercitu nostro alio innotuerit, vobis immediate rescribemus et vos e converso faciatis illud idem.

Datum in Sumbur, in festo beati Jacobi apostoli.

<Pe verso, de aceeași mână:> Fidelibus nostris dilectis venerabilibus in Christo patribus dominis Demetrio Transsilvano et Johanni Wachien³ episcopis ac magistro Nicolao de Zeech.

<Subpecete:> Relatio magistri Joannis Treutel.

<Insemnare de sec. XVII> Ludovici circa 1373.

Ludovic, regele Ungariei etc.

Credincioșilor noștri iubiți. Venind la noi magistrul Nicolae, fiul lui Lachk, ne-a spus în numele vostru că, întrucât sașii noștri s-au retras din armata noastră, din această pricină este mai bine pentru noi să ne mutăm spre un loc mai apărat și mai sigur; încuviințăm sfatul vostru referitor la aceasta ca și în altele. Totuși, vă rugăm ca din luarea în seamă a iubirii noastre acum să păziți și să țineți acel loc; și, după cum vă încredințăm vouă, fără nici o îndoială, cum veți putea mai bine, de asemenea, să apărați slujbele noastre, băgând de seamă, înainte de toate, de cinstea noastră, ca nu cumva chiar cinstea și faima noastră să ne fie primejduite.

Mai departe, voi, domnule episcop Dumitru, să ne trimiteți sigiliul nostru aflat la voi prin domnul Ioan, episcopul de Vaț. Iar voi, domnule Ioan, episcop de Vaț, să veniți la noi cu puțini din trupele noastre rămase tot acolo. Pe lângă acestea vă facem cunoscut că, dacă vom afla ceva nou despre armata noastră, vă vom scrie imediat, și voi, pe de altă parte, să faceți la fel.

Dat la Jimbor, în sărbătoarea fericitului apostol Iacob.

<Pe verso, de aceeași mână:> Credincioșilor noștri iubiți, venerabililor întru Hristos părinți, domnilor episcopi, Dumitru al Transilvaniei și Ioan de Vaț și magistrului Nicolae de Zeech.

<Sub pecete:> Darea de seamă a magistrului Ioan Treutel.

<Însemnare de sec. XVII:> Ludovic în jurul <anului> 1373.

Arh. Naț. Magh., Dl. 661.

Orig., hârtie, cu fragmente ale peceteii din ceară roșie.

EDIȚII: Kumorovitz, *Szdzadok*, 1983, nr. 5, p. 976 (cu data greșită: 1374).

¹ Argumentele datării în: *Századok*, 1983, nr. 5, p. 919-920.

² Astfel în ediție; icorect: *dilecti*.

Astfel în ediție.

421

<1375> iulie 25, -cCenad:-¹

Excellentissimo domino eorum, domino Lodovico, dei gratia illustri regi Hungarie, Polonie, Dalmatie etc, capitulum ecclesie Chanadiensis, orationum suffragia devotarum perpetua cum fidelitate.

Receptis litteris magnifici viri, comitis Jacobi de Scepus, iudicis curie vestre, nobis directis, quas vobis sub capite sigillii noștri remisimus, petitioni eiusdem gratum prebentes assensum, cum Ladislao de Chalya, homine vestro, litteris in eisdem inserto, Gallum, chori noștri clericum, pro testimonio fidedignum ad subscriptam evocationem exercendam duximus dirigendum².

Qui postmodum exinde ad nos reversi, nobis concorditer retulerunt requisiti, quod ipsi, accedendo Dominicum litteratum in Cholch, alio nomine Zyly vocata, pro nune portione sua, in festo beate Mărie Magdalene proxime preterito, sua instrumenta litteralia, si que super eadem Cholch seu Zyly haberet confecta, exhibiturum de iudiciisque sex marcarum ipsi comiți Jacobo de Scepus et domino Petro, preposito ecclesie Orodienensis, parti videlicet adverse, satisfacturum contra eundem dominum Petrum prepositum, ad octavos festi beati Jacobi apostoli nune venturas evocassent in presenciam vestre regie maiestăți s.

Datum in festo beati Jacobi apostoli prenotato, anno domini millesimo CCC LXXXmo quinto.

Preaînălțatului lor domn, domnului Ludovic, din mila lui Dumnezeu, măritul rege al Ungariei, Poloniei, Dalmației etc, capitlul bisericii din Cenad, prin os de rugăciuni smerite, cu veșnică credință.

După primirea scrisorii măritului bărbat, a comitelui Iacob de Zips, judele curții voastre, trimisă nouă, pe care v-am înapoiat-o cu pecetea noastră, încuviințând cu plăcere cererea lui, am hotărât să trimitem, spre mărturie vrednică de crezare, dimpreună cu Ladislau de Ciala, omul vostru trecut în acea scrisoare, pe Gal, preot din strana noastră, pentru a face chemarea mai jos scrisă. Aceștia, întorcându-se apoi de acolo la noi și fiind întrebați de noi, ne-au spus deopotrivă

că, ducându-se ei <acoio>, au cñemat la saroatoarea curând trecută³ pe Dominic diacul, la <moșia> Cholch, numită cu alt nume Zyly, acum încă partea sa <de moșie>, ca să înfățișeze actele sale scrise, dacă ar avea vreunele, întocmite cu privire la acea moșie Cholch sau Zyly și să dea mulțumire acelui comite Iacob de Zips și domnului Petru, prepozitul bisericii de Arad, adică părții potrivnice, cu privire la gloaba de șase mărci, chemându-l înaintea maiestății voastre <spre a sta> față cu acel domn Petru, prepozitul, la octavele sărbătorii fericitului apostol Iacob ce va veni în curând.

Dat la sărbătoarea fericitului apostol Iacob, mai sus-pomenită, în anul domnului o mie trei sute optzeci și cinci.

Arh. Naț. Rom., D. J. Cluj. Doc. medievale, Fond Boloni. Fotocopie la Inst. de Ist. Cluj-Napoca/1375.

Orig., hârtie, cu fragmente ale peceții de închidere.

¹ Scribul a greșit scriind anul 1385. Argumente: în 1385 regele Ludovic I era mort, la fel și Iacob de Zips. Corect este anul 1375, pentru că atunci Petru era prepozit de Arad; tot atunci funcționa ca jude al curții regale Iacob de Zips și domnea regele Ludovic I.

² Literele *um* scrise deasupra rândului, de aceeași mână.

³ 22 iulie.

422

1375 iulie 26, <Oradea>

Serenissimo principi et domino Lodouico, dei gracia inclito regi Hungarie, domino eorum metuendo, capitulum ecclesie Varadiensis oracionum suffragia pro vestra vita et salute cum perpetua fidelitate.

Noverit vestra excellencia quod nos litteras vestras annuales honore quo decuit recepimus inter cetera continentes quatenus quantocumque et quocien<scunqua da>ta' presencium per anni circulum per religiosum virum fratrem Othonem, abbatem de Clusmonustra et suum conventum vel per procuratorem nominibus eorundem ad < ... >² inquisitiones, prohibiciones, litterarum exhibiciones propriarum possessionum aput³ manus suas habitarum reambulaciones <et re>novaciones⁴ necnon ad omnia alia que iuxta regni consuetudinem talibus in processibus fieri consuevissent facienda requiremur, nostrum mitteremur hominem pro testimonio fidedignum, quo presente Dominicus de Deaky vel Ladislaus de Sard, aut Petrus, filius Stephani de Buda, seu Blasius, filius Michaelis de Dengelegh, sive Johannes, filius Blasii de eadem, aliis absentibus, homo vester, omnia premissa et singula premissorum exequeretur⁵ ordine iuris observata, et tandem tocien quociens expediens et necesse fuerit tocus facti seriem vestre fideliter rescriberemus maiestăți.

Nos enim preceptis vestre celsitudinis obedire cupientes, ut tenemur, unacum prefato Blasio, filio Michaelis de Dengelegh, homine vestro, nostrum hominem, videlicet dominum Johannem, cori⁵ noștri sacerdotem, ad quamdam inquisitionem modo infrascripto faciendam transmisimus pro testimonio fideliter exequendam³.

Qui demum ad nos reversi concorditer nobis retulerunt isto modo quod ipsi pariter accedendo ac palam et occulte⁶ diligenter investigando et conscienciose inquirendo a nobilibus, sacerdotibus, ignobilibus et civibus de Clusvar et aliis omnibus cuiusvis status et condicionis hominibus a quibus decuisset et licitum fuisset talem potuissent indagare veritatem quod Andreas, filius Nicolai⁷, filii Josaph ac Machkas, octavo die festi beati Georgii martiris, nune proxime preteriti, ex iussu, nutu et voluntate Blasii, fratris sui, cum eorum iobagionibus intra limites possessionum prenotati domini abbatis Kayanthou et Beunye vocatarum veniendo pecora iobagionum suorum potencialiter auferendo deduxisset⁸, ex quibus sex occidissent, alia vero eorundem pecorum pro tredecim grossis restituissent, eo non contenti, idem Andreas, filius Nicolai, cum eisdem iobagionibus suis de eodem Machkas similiter de voluntate prefati Blasii, fratris suis, intra metas et limites predictae possessionis ipsius domini abbatis Beunye predictae, potencialiter, armatis manibus veniendo, Paulum magnum, famulum et officialem eiusdem domini abbatis de eodem Beunye interficere voluissent, equumque eiusdem Pauli sub ipso existentem ictibus sagittarum interfecisseht, sed de estimacione equi occisi ipsis veritas non constetisset, nec de valore eiusdem potuisset experiri. Demum predictus Andreas, filius Nicolai, ex permissione prescripti Blasii, fratris sui, eandem possessionem iamdicti domini abbatis Beunye vocatam, per incensionem igni consumpmi fecisset, quamquidem possessionem Beunye vocatam, per predictum Andream concrematam, iidem, vester et noster homines vidissent, fides oculata. Eo non contenti, iidem Blasius et Andreas, filii Nicolai, inter metas et limites predictae possessionis Kayanthou vocate, cum gregibus iobagionum ipsorum potencialiter veniendo feneta seu prata iobagionum sepedicti domini abbatis devorari et conculcari fecissent.

Et hec omnia premissa et singula premissorum idem homo vestre celsitudinis et nostrum testimonium predictum coram nobis personaliter astando consona voce nobis recitarunt.

Datum feria quinta proxima post festum beati Jacobi apostoli, anno domini M^o-mo^o ccc^o-mo LXX°-¹⁰ quinto.

<Pe verso, de o mână de la sfârșitul secolului XIV, începutul sec. XV:> Kayantho et Bewnye.

Prealuminatului principe și domn Ludovic, din mila lui Dumnezeu vestitul rege al Ungariei, domnului lor de temut, capitlul bisericii din Oradea, prinos de rugăciuni pentru viața și mântuirea voastră cu veșnică credință.

Să așteptați înălțimea voastră că noi am primit cu cinstea care se cuvine scrisoarea noastră dată ca poruncă pe timp de un an, cuprinzând între altele ca oricând și ori de câte ori vom fi chemați în ajutor pe timp de un an de la data scrisorii de față de către cucernicul bărbat, fratele Otto, abatele <mănăstirii> din Cluj-Mănăstur, și de către conventul său sau în numele lor de vreun împuternicit < ... > pentru a se face cercetările, popririle și înfățișările scrisorilor, hotărnicirile moșiilor sale aflate în mâinile lui, ridicarea și înnoirea semnelor de hotar, precum și toate celelalte ce s-au obișnuit să fie făcute, după dreptul obicei al țării, în astfel

de pricini, noi să trimitem omul nostru, ca om de mărturie, vrednic de crezare, înaintea căruia omul vostru, Dominic de Deaky sau Ladislau de Șard sau Petru, fiul lui Ștefan de Vechea, sau Blasiu, fiul lui Mihail de Livada, sau, în lipsa acestora, Ioan, fiul lui Blasiu, tot de acolo, să îndeplinească toate cele de mai sus și fiecare din cele de mai sus, păzindu-se rânduiala legii, și, în sfârșit, să scriem Maiestății voastre, cu credință, cuprinsul întregii pricini de atâtea ori de câte ori va fi de trebuință și va fi nevoie.

Noi, așadar, dorind să dăm ascultare poruncilor înălțimii voastre, după cum suntem datori, am trimis ca om de mărturie spre a împlini cu credință <cele de mai sus>, împreună cu pomenitul Blasiu, fiul lui Mihail de Livada, omul vostru, pe omul nostru, anume pe domnul Ioan, preot din corul nostru, pentru a face cercetarea în felul scris mai jos. Aceștia, întorcându-se apoi la noi, ne-au spus, într-un glas, astfel că ei, ducându-se împreună și cercetând cu stăruință, pe față și pe ascuns, și aflând în chip conștiincios de la nobilii, preoții, nenobilii și orașenii din Cluj și de la toți ceilalți oameni de orice stare și condiție și de la cine s-a convenit și s-a îngăduit, au putut să cerceteze adevărul, astfel că Andrei, fiul lui Nicolae, fiul lui Iosif de Măcicașu, în a opta zi a sărbătorii fericitului mucenic Gheorghe, care a trecut de curând⁹, după legea, porunca și după voința lui Blasiu, fratele său, venind împreună cu iobagii lor în hotarele moșiilor numite Chinteni și Beunye ale sus-însemnatului domn abate, au dus, luând cu forța, vitele iobagilor lui, din care au ucis șase, iar pe celelalte vite ale lor le-au dat înapoi pentru treisprezece groși. Nemulțumiți, același Andrei, fiul lui Nicolae, împreună cu iobagii săi de pe aceeași moșie Măcicașu, de asemenea, din voința pomenitului Blasiu, fratele lui, venind cu forța, cu mâinile înarmate, în hotarele și marginile sus-zisei moșii Beunye a acelui domn abate, au vrut să-l ucidă pe Pavel cel Mare, sluga și slujbașul acelui domn abate din aceeași <moșie> Beunye, și au ucis cu lovituri de săgeți calul de sub Pavel, pe care era călare, dar nu au putut să afle nici adevărul în legătură cu prețul celui cal mort și nici valoarea acestuia.

Apoi, sus-zisul Andrei, fiul lui Nicolae, din îngăduința sus-zisului Blasiu, fratele lui, a făcut ca aceeași moșie numită Beunye a deja-zisului domn abate să fie distrusă, punând foc <și> acei oameni, al nostru și al vostru, au văzut, ca mărturie făcută în temeiul celor văzute cu ochii, că moșia numită Beunye a fost fără îndoială arsă de către sus-zisul Andrei. Nemulțumiți numai cu atât, aceiași Blasiu și Andrei, fiii lui Nicolae, venind cu forța, împreună cu turmele iobagilor lor, în hotarele și marginile sus-zisei moșii Chinteni, au poruncit ca fânatele și pajiștile iobagilor ades-zisului domn abate să fie distruse și călcate în picioare.

Și toate acestea de mai sus și fiecare dintre cele de mai sus ni le-au spus într-un glas acel om al Luminății voastre și sus-zisul om de mărturie al nostru, stând amândoi înaintea noastră.

Dat în joia de după sărbătoarea fericitului apostol Iacob, în anul domnului o mie trei sute șaptezeci și cinci.

<Pe verso, de o mână de la sfârșitul secolului al XIV-lea, începutul secolului al XV-lea:> <Moșiile> Kaiantho și Bewnye.

¹ Pată de umezeală cea 2 cm; întregit pe baza contextului.

² Pată de umezeală cea 2 cm; întregit parțial pe baza contextului.

³ Astfel în orig.

⁴ Pată de umezeală, cea 1 cm, întregit după sens.

⁵ Corect: *chori*.

⁶ Corect: *occulte*.

⁷ Urmează cuvântul: *de*, tăiat de aceeași mână.

⁸ Corect: *deduxissent*.

⁹ 1 mai 1375.

Lodouicus, dei gratia rex Hungarie, Polonie, Dalmacie etc, fideli suo, magnifico viro Stephano, woyuode Transsiluano, vel ipsius castellanis de Baluanus et de Chichow, salutem et gratiam. Significant nobis cives et hospites noștri de Deswar, quod <vos>' ipsos in illis terris et metis eorum, quas quondam dominus Ladislaus, episcopus Wesprimiensis, homo noster specialis, <vi>'sis' eorum iuribus et instrumentis literalibus, ipsis et eorum usui commisisset nostra in persona, nimium perturbaretis, i<mmo>¹ ab usu earundem terrarum prohiberetis indefesse mânu potenți et violenta et quibusdam hominibus easdem et <eorum>' usui applicassetis. Verum quia nos ad revidendum et rectificandum premissas metas et terras litigiosas ho<norandum>¹ virum dominum Petrum, plebanum Biztricyensem, capellanum nostrum specialem de curia nostra specialiter duximus transmittendum nostra in persona, fidelități ideo vestre firmissime precipimus et districte, quatenus re<visioni>¹, rectificationi et dispositioni ipsius hominis noștri in premissis faciendis nostra in persona părere et <obtemperare stu>deatis² pleno cum effectu adeo, ut ea que idem homo noster in factis ipsarum terrarum et metarum <litigiosarum>² ordinaverit et disposuerit inviolabiliter studeatis observare, aliud non facturi. Et hoc idem <iniun>gimus' futuris wajuodis et eius castellanis de castris prefatis similibus sub preceptis.

Datu<m in>' Cluswar, tertio die festi beati Laurencii martiris, anno domini
m^{mo} ccc^{tm} lxx o yto

Ludovic, din mila lui Dumnezeu regele Ungariei, Poloniei, Dalmației etc, credinciosului său, măritului bărbat Ștefan, voievodul Transilvaniei, și castelanilor săi din Unguraș și Ciceu, sănătate și milostivire.

Ne aduc la cunoștință orașenii și oaspeții noștri din Dej că <voi> îi tulburați peste măsură în acele pământuri și hotare ale lor, pe care răposatul domn Ladislaus, episcopul de Vesprim, omul nostru anume, li le încredințase, în numele nostru și spre folosința lor, după ce a cercetat drepturile și actele lor scrise, ba chiar îi opriți neconținut cu putere și silnicie de a se folosi de ele și le-ați dat unor oameni și le-ați trecut lor spre folosință. Însă, deoarece am hotărât să trimitem anume de la curtea noastră pe vrednicul de cinstire bărbat, domnul Petru, parohul de Bistrița, osebitul

nostru capelan, pentru cercetarea din nou și îndreptarea, în numele nostru, a acelor semne de hotar și pământuri în pricină; de aceea poruncim cu tărie și strășnicie Credinței voastre să vă siliți a da ascultare și <a vă supune> întru totul cercetării din nou, îndreptării <de hotare> și rânduielilor pe care le va lua în numele nostru acest om al nostru, în așa fel ca să vă siliți a păzi neclintit tot ceea ce acel om al nostru va fi hotărât și rânduit cu privire la acele semne <în pricină>. Altfel să nu faceți. Și același lucru îl <cerem> cu poruncă asemănătoare și viitorilor voievozi și castelani din sus-pomenitele cetăți.

Dat la Cluj, în a treia zi după sărbătoarea fericitului mucenic Laurențiu, în anul Domnului o mie trei sute șaptezeci și cinci.

<Sub pecete, însemnare de cancelarie>.

Arh. Naț. Rom., D. J. Cluj, Primăria Orașului Dej. Xerocopie la Inst. de Ist. Cluj-Napoca/1375. Orig., hârtie deteriorată la îndoituri, cu urme ale pecetii mici rotunde aplicate sub text.

EDIȚII: *Ub.*, II, p. 437-438.

REGESTE: *Tort. Lapok*, 1874, 427.

¹ Rupt 0,5 cm; întregit după context.

² Rupt 1 cm; întregit după context.

Nos, Lodouicus, dei gratia rex Hungarie, Polonie, Dalmatie etc, memorie commendamus tenore presentium quibus expedit universis, quod venerabilis in Christo pater, dominus Demetrius, episcopus Transsiluanus, secretarius noster cancellarius, ad nostre serenitatis accedendo presentiam, nostre querulose declaravit maiestăți, quod iobagiones sui et servientes impossessionati, more aliorum iobagionum in possessionibus suis residentes, per comprovinciales homines in causis quibuslibet ad presentiam nonnullorum iudicum et iustitiariorum regni, contra privilegiatam libertatem ipsius ecclesie sue sepe sepius in causam attraherentur et prohiberentur, nulla prius ab eodem domino episcopo vel suis officialibus, ut conveniens esset, iustitia postulata; propter que possessiones ipsius domini episcopi non modicas desolationes paterentur.

Unde cum libertas privilegiata diete ecclesie Transsilvane id requirat, ut episcopus illius ecclesie, vel sui officiales iobagiones suos et servientes impossessionatos in causis quibuslibet ipsimet iudicandi habeant facultatem; ideo vel¹ vayuode Transsilvano, palatino, iudici curie nostre, comitibus parochialibus et iudicibus nobilium, quorumlibet comitatum, item civitatibus et liberis villis, ipsarumque rectoribus, iudicibus et villicis, et generaliter nostris cunctis regni iudicibus et iustitiariis nunc constitutis et in futurum constituendis, eorumque vices gerentibus, quibus presentes ostenduntur, firmiter et districte precipientes damus in mandatis, quatenus populos seu iobagiones predicti domini episcopi, et servientes impossessionatos, more aliorum iobagionum in possessionibus suis commorantium, in nullis causis et causarum articulis iudicare, vel vestro astare iudicio compellere audeatis, nec res et bona eorundem in possessionibus et vestri in

medio prohibeatis vel prohibere permittatis. Si qui vero aliquid actionis vel questionis contra ipsos habent vel habuerint, in presentia ipsius domini episcopi vel suorum officialium. exequantur iuris ordine mediante. Et si idem dominus episcopus et sui officiales in reddenda iustitia quibusdam tepidi vel remissi fuerint, tune non dicti iobagiones, ac servientes impossessionati, sed ipse dominus episcopus vel sui officiales, ad nostram vel iudicis eorum ordinarii presentiam legitime per querulantes evocentur, exponentes quod nos vel iudices eorum ordinarii omnimode iustitie faciemus complementum querulantibus quibusbet de eisdem; alius facere non audentes.

Datum in Clusvar, in vigilia festi Assumptionis virginis gloriose, anno domini M. CCC. LXX quinto.

Noi, Ludovic, din mila lui Dumnezeu regele Ungariei, Poloniei, Dalmației etc, prin cuprinsul <scrisorii> de față, dăm de știre și facem cunoscut tuturor căroră se cuvine că, venind înaintea Luminăției noastre, venerabilul întru Hristos părinte, domnul Dumitru, episcopul Transilvaniei, secretarul nostru cancelar, a declarat în chip de plângere Maiestății noastre că iobagii săi și slujitorii săi fără pământ, locuind pe moșiile sale, după chipul celorlalți iobagi, sunt tot mai des dați în judecată și popriți pentru pricini de orice fel, de către oameni localnici, în fața unor juzi și împărțitori de dreptate ai țării, împotriva privilegiilor bisericii sale, fără a se cere mai întâi dreptate - după cum s-ar cuveni - de la acest domn episcop sau de la slujbașii săi, din care pricină, moșiile acestui domn episcop îndură mari pagube.

Drept aceea, deoarece privilegiile zisei biserici cer ca episcopul acelei biserici sau slujbașii săi să aibă dreptul de a judeca ei înșiși, în orice fel de pricini, pe iobagii săi și pe slujitorii săi fără pământ, de aceea punem în vedere și poruncim cu tărie și strășnicie vouă, voievodului Transilvaniei, palatinului, judeului curții noastre, comiților de comitat și juzilor nobililor din orice comitate, de asemenea orașelor și satelor libere, precum și căpeteniilor acestora, juzilor și primarilor, și îndeobște tuturor juzilor și împărțitorilor noștri de dreptate din țară, care ființează acum sau vor ființa în viitor, cât și locțiitorilor lor, căroră li se arată această scrisoare, ca să nu cutezați a judeca pe oamenii sau iobagii sus-zisului domn episcop și pe slujitorii lui fără pământ locuind pe moșiile sale, după chipul celorlalți iobagi, în nici o pricină sau capete de pricini, nici să-i siliți a sta înaintea judecății voastre și nici să popriți sau să îngăduiți a se popri lucrurile și bunurile lor pe moșiile voastre sau în mijlocul vostru. Iar dacă vreunii au sau au avut vreo pricină sau vreo plângere împotriva lor, s-o urmărească în față domnului episcop sau a slujbașilor săi pe calea legii. Și dacă acel domn episcop sau slujbașii lui se vor arăta lăsători sau nepăsători la împărțirea dreptății unor <împricinați>, atunci să fie chemați după lege de către pârași nu zișii iobagi sau slujitorii fără pământ, ci însuși domnul episcop și slujbașii lui înaintea noastră sau a judeului lor legiuit, încredințându-vă că noi sau juzii lor legiuiți vom face dreptate deplină oricărora ce s-ar plânde de ei. Altfel să nu cutezați a face.

Dat la Cluj, în ajunul Adormirii maicii Domnului, în anul o mie trei sute șaptezeci și cinci.

¹ Corect: *vobis*.

425

1375 august 27, <Alba Iulia>

... In tenoribus octave littere, privilegialis scilicet magistri Johannis, archidiaconi de Kykellw, vicarii domini Demetrii, episcopi Transsilvani, in anno domini M^{mo} trecentesimo <septuagesimo>¹ quinto, Albe, sexto die <octavarum>² festi Assumptionis virginis gloriose confectarum, prospicue nobis visu infuerat quod, cum Jacobus minor, filius Miske, nobilis de Bago, magistrum Ladislaum, filium Andree vicevayuode, et Michaellem, filium suum, necnon Johannem et Emericum, Thomam et Andream, filios Andree, ac Stephanum, filium Luce, nobiles de Gyogh, legitime citationis modum observando ad presentiam ipsius domini vicarii in causam attraxisset, et ipsa causa, quibusdam prorogatoriis cautelis et terminis intervenientibus, ad octavas festi beati Jacobi apostoli, in anno domini M^{mo} trecentesimo septuagesimo primo, tune preteritas, dilative devenisset; tandem ipsis octavis oceurentibus, idem Jacobus minor, filius Miske, in figura iudicii dicti vicarii personaliter comparendo, contra eosdem nobiles de Gyogh proposuisset eo modo, quod possessio Mendzenth vocata, quam iidem nobiles de Gyogh occupative detinuissent, condamnatio Dionisii, nobilis de Belenik, extitisset hereditaria. Et tandem idem Dionisius ipsam possessionem Mendzenth filie sue, Elizabeth vocate, tune videlicet cum ipsa domina fuisset Nicolao, filio Andree de eadem Gyogh, matrimonialiter copulata, dedisset et assignasset, et quia ipsa domina, avia videlicet eiusdem Jacobi³, filii Myske⁴, sine herede masculino decessisset, ideo ipsa possessio iure matris successionis ipsius avie sue ad ipsum Jacobum descendisset, quam ipse repetere et rehabere voluisset, iustitia mediante, ab eisdem. Quo percepto, pro eisdem magistro Ladislao, filio Andree, et Stephano, filio Luce, Stephanus, filius Nicolai de Gald, ac pro predictis Johanne, Emerico, Thoma et Andrea, filiis Andree, Ladislaus de Solmus, cum procuratoriis litteris Johannis, vicevayuode⁵ Transsilvani, ex adverso comparendo, allegassent se in ipso facto possessionario non posse instanti respondere, terminum ulteriorem respondendi per ipsum vicarium postulasset assignari. Unde, idem vicarius ipsam causam, volentibus etulantibus eisdem partibus, ad octavas festi Epiphaniarum domini tune proxime venturas ad perhemptoriam⁴ responsionem faciendam duxisset⁵ prorogandam.

Et demum, cum ipse causa, eodem magistro Ladislao, filio Andree, de medio sublato, diversis prorogatoriis cautelis et terminis intervenientibus, iuxta continentiam litterarum quamplurimarum eiusdem vicarii, ad octavas festi Epiphaniarum domini tune in anno eiusdem M^{mo} trecentesimo septuagesimo quarto preteritas ad plenam responsionem faciendam dilative devenisset; tandem ipsis

octavis advenientibus, predicti Stephanus, filius Luce, et Emericus, filius Andree, personaliter ac pro Johanne, filio eiusdem Andree, Ladislaus de Solmos⁴, pro aliis cunctis⁷ fratribus eorundem Stephanus dictus Kuchar, cum litteris procuratoriis legitimis comparendo, ad obiecta eiusdem Jacobi, filii Myske, actoris, personaliter adherendo respondissent eo modo, quod predicta possessio, Mendzenth vocata, quam idem actor, nomine iuris avie sue, in iudicio ab ipsis repeteret, eorundem nobilium ab avo et prothavo⁴ fuisset et extitisset hereditaria, et ad ipsos iure successorio per modum divisionis devenisset et semper in pacifica possessione predecessorum eorum a tempore, cuius in contrarium non extaret memoria, et etiam ipsi perstetissent, nec in aliquo avie ipsius Jacobi attinuisset, et, per consequens, in nullo eidem Jacobo attineret, vel deberet pertinere. Verum, quia idem Jacobus, filius Myske, ad approbandum de iure suo iuxta sua allegata se promptum fore asseruisset, idcirco eandem causam ad octavas festi beati Georgii martiris, tune in anno⁸ preterito venturas, cum quatuor diebus sequentibus, ipse vicarius duxisset prorogandam eo modo, quod idem Jacobus, Filius Myske, intentionem suam premissam in ipso termino, testibus, quibus evidentius posset, comprobare teneretur coram vicario prenotato.

Quibusquidem octavis oceurentibus ac, medio tempore, Johanne, filio Andree, similiter decesso, et quibus⁹ coram dicto vicario comparentibus, idem Jacobus quampluribus testibus productis et attestationibus eorum prescriptis¹⁰ ad sancta dei evangelia corporaliter iuramentis sigillatim et secrete receptis et conscriptis, ad probandum de iure suo predicto alium terminum, videlicet octavas festi sancti Michaelis archangeli tune in anno predicto, et ab ipsis octavis similiter terminum¹¹, scilicet octavas festi Epiphaniarum domini, in anno eiusdem M^{mo} trecentesimo septuagesimo quinto supradicto, preteritas, pro tertia productione testium sibi assignare postulasset Jacobus antefatus.

Quibus terminis, ad ipsius Jacobi instantiam per ipsum vicarium assignatis, consequenter advenientibus, in quolibet ipsorum terminorum multos nobiles et ignobiles idem Jacobus ad approbandum de iure suo premissis produxisset in iudicio, vicario coram eodem.

Quorum dictis similiter conscriptis, examinationem et publicationem ipsorum testium, trina vice in dictis terminis productorum, de partium voluntate ad octavas festi Assumptionis virginis gloriose in eodem anno prorogando, demum attestationibus eorundem testium, dicto domino Demetrio episcopo presente, unacum dominis de capitulo ecclesie supradicto, diligenter examinatis et discussis ac dictis partibus publicatis, idem vicarius comperisset eundem Jacobum penitus et per omnia in probatione premissae sue intentionis seu actionis defecisse. Unde, ipse vicarius, eodem domino suo episcopo presente, ex specialique commissione eiusdem facta, unacum dictis dominis de capitulo in iudicio consedentibus, per difinitivam sententiam memorati Johannis vicarii, per¹² eosdem nobiles de Gyogh ab impetitione prenotati Jacobi, filii Myske, seu actione et acquisitione eiusdem premissis absolvendo, eandem possessionem, Menthzenth vocatam, ipsis nobilibus de Gyogh et eorum successoribus eo iure, quo ad ipsos dinoscitur pertinere, commisisset adiudicando perpetuo possidendam, tenendam et

habendam, iudiciaria sua auctoritate mediante, perpetuum silentium eidem Jacobo et suis heredibus imponendo ...

... în cuprinsul celei de a opta scrisori, anume privilegială, a magistrului Ioan, arhidiacon de Târnave, vicar al domnului Dumitru, episcop al Transilvaniei, întocmită în anul Domnului o mie trei sute șaptezeci și cinci, la Alba <Iulia>, în a șasea zi după octavele sărbătorii Adormirii maicii Domnului, am văzut deslușit că, deoarece Iacob cel Mic, fiul lui Myske, nobil de Băgau, trăsesse în judecată, înaintea aceluia domn vicar, pe magistrul Ladislau, fiul lui Andrei vicevoievodul, și pe Mihail, fiul acestuia, precum și pe Ioan și Emeric, Toma și Andrei, fiii lui Andrei, și pe Ștefan, fiul lui Luca, nobili de Geoagiu, păstrând rânduiala chemării legiuite la judecată, și acea pricină fusese amânată, după trecerea mai multor amânări și soroace, la octavele, pe atunci trecute, ale sărbătorii ferictului apostol Iacob, și anume în anul Domnului o mie trei sute șaptezeci și unu¹³. în cele din urmă venind acele octave, acel Iacob cel Mic, fiul lui Myske, înfațișându-se însuși la judecata zisului vicar, împotriva acelor nobili de Geoagiu, a spus așa că moșia numită Mesentea, pe care acei nobili de Geoagiu o țineau cotropită, fusese de moștenire a răposatului Dionisie, nobil de Benic. Și apoi acel Dionisie a dat și a trecut în stăpânire moșia Mesentea fiicei sale numite Elisabeta, anume atunci când acea doamnă s-a unit prin căsătorie cu Nicolae, fiul lui Andrei, tot de Geoagiu, și, deoarece acea doamnă, anume bunica aceluiași Iacob, fiul lui Miske, a răposat fără moștenitor bărbătesc, drept aceea pomenita moșie - în temeiul dreptului de moștenire după bunica sa - trecuse asupra aceluia Iacob, pe care <moșie> el a vrut s-o ceară înapoi și s-o redobândească de la aceia, cu ajutorul legii. Auzind acestea Ștefan, fiul lui Nicolae de Galda, care s-a înfațișat - de partea cealaltă - pentru acei Ladislau, magistrul, fiul lui Andrei, și Ștefan, fiul lui Luca, și Ladislau de Șoimuș, care s-a înfațișat pentru sus-zișii Ioan, Emeric, Toma și Andrei, fiii lui Andrei, <amândoi> cu scrisori de împuternicire de la Ioan, vicevoievodul Transilvaniei, au spus că ei nu pot să răspundă îndată în acea pricină de moșie <și> au cerut să li se hotărască de acel vicar un soroc viitor spre a răspunde. Drept aceea, acel vicar a amânat numita pricină, după vrerea și cererea acelor părți, la octavele atunci viitoare ale sărbătorii Botezului Domnului¹⁴, ca să răspundă fără amânare.

Și apoi, răposând acel magistrul Ladislau, fiul lui Andrei, întrucât acea pricină a fost amânată, după trecerea a felurite amânări și soroace, potrivit cuprinsului mai multor scrisori ale aceluia vicar, la octavele sărbătorii Botezului Domnului pe atunci trecute, <și anume> în anul aceluiași o mie trei sute șaptezeci și patru¹⁵, spre a se răspunde pe deplin; în cele din urmă, venind acele octave, sus-zișii Ștefan, fiul lui Luca, și Emeric, fiul lui Andrei, înfațișându-se înșiși, iar pentru Ioan, fiul aceluiași Andrei, înfațișându-se Ladislau de Șoimuș, <iar> pentru toți ceilalți frați ai lor, Ștefan zis Kuchar¹⁶, cu legiuite scrisori de împuternicire, au răspuns la pările aceluia Iacob, fiul lui Myske, pârâșul, înfațișat el însuși, așa că sus-zisa moșie, numită Mesentea, pe care acel pârâș o cerea în judecată de la ei, în temeiul dreptului bunicii sale, a fost de moștenire a acelor nobili de la bunic și străbunic și le-a venit lor după dreptul de moștenire în chip de împărțeală, și înaintașii lor - și chiar dâșzii - s-au găsit întotdeauna în pașnică stăpânire a ei, din vremea de când nimeni nu-și aduce

altfel aminte, și că nici n-a aparținut întru nimic bunicii aceluia Iacob și, prin urmare, nu aparținea nicidecum aceluia Iacob și nici nu trebuia să-i aparțină. Însă, deoarece același Iacob, fiul lui Myske, a arătat că era gata să dovedească dreptul său potrivit spuselor sale, drept aceea, acel vicar a socotit că trebuie amânată acea pricină la octavele sărbătorii fericitului mucenic Gheorghe, atunci, în anul trecut, viitoare¹⁷, împreună cu cele patru zile următoare, în așa fel că acel Iacob, fiul lui Myske, să fie ținut a dovedi, la cel soroc, pâra sa de mai sus cu martorii, cu care va putea <face acest lucru> mai deslușit, înaintea pomenitului vicar.

Sosind însă acele octave și¹, între timp, Ioan, fiul lui Andrei, la fel răposând, și părțile înfățișându-se înaintea zisului vicar, acel Iacob, aducând mai mulți martori și ascultându-se mărturiile lor, luându-se și trecându-se în scris jurămintele lor — al fiecăruia în parte și în taină — <facute> cu mâna pe sfânta evanghelie a Domnului, sus-zisul Iacob a cerut să i se dea un alt soroc pentru a dovedi dreptul său mai sus-zis, și anume octavele trecute ale sărbătorii sfântului arhangel Mihail, de atunci, <adică> din anul mai sus-zis, și de la acele octave, pentru cea de a treia înfățișare a martorilor <a cerut un nou> soroc, adică octavele sărbătorii Botezului Domnului trecute, <și anume> în anul aceluiași o mie trei sute șaptezeci și cinci mai sus-zis¹⁹. Sosind, prin urmare, aceste soroace, hotărâte de acel vicar la stăruința numitului Iacob, același Iacob a adus la judecată înaintea aceluia vicar, la fiecare din aceste soroace, mulți nobili și nenobili, ca să aducă dovezi în privința dreptului scris mai sus. Trecând în scris și spusele acestora, numitul vicar — amânând, din voința sus-ziselor părți, la octavele sărbătorii Adormirii maicii Domnului din același an²⁰, cercetarea și vestirea <spuselor> acelor martori, aduși în trei rânduri, la zisele soroace - apoi cercetând și chibzuind cu luare aminte, dimpreună cu domnii din capitlul bisericii mai sus-zise, de față fiind zisul domn Dumitru, episcopul, spusele acelor martori și vestindu-le ziselor părți, a găsit ca acel Iacob n-a putut face de loc și întru nimic dovadă plângerii sau perei sale de mai sus. Drept aceea, vicarul, de față fiind acel episcop, domnul său, și din osebita însărcinare a acestuia dată lui, dimpreună cu zișii domni din capitlu, care stăteau cu el la scaunul de judecată, dezlegând întru <totul> — prin sentința definitivă a pomenitului vicar Ioan - pe acei nobili de Geoagiu de învinuirea <adusă de> sus-numitul Iacob, fiul lui Myske, sau pâra și darea în judecată de mai sus ale acestuia, a dat prin judecată, în temeiul puterii sale judecătorești, acea moșie, numită Mesentea, acelor nobili de Geoagiu și urmașilor lor, cu acel drept cu care se știa că ține de ei, ca s-o stăpânească, s-o țină și s-o aibă pe veci, poruncind tăcere veșnică aceluia Iacob și urmașilor săi ...

Arh. Naț. Rom., D. J. Cluj, Doc. medievale, Arh. fam. Suki.

Rezumat detaliat în scrisoarea vicevoievodului Ladislau de Nădab, din 27 octombrie 1413, Sântimbru.

¹ Lipsește în rezumat; întregit după numele arhidiaconului Ioan de Târnave și după context.

² Lipsește în rezumat. Cf. data ultimă amintită în document.

³ Corectat din *Nicolai*.

⁴ Astfel în rezumat.

⁵ Corect: *postulassent*.

⁶ Urmează: *idem vicarius*, repetat: de prisos.

- ⁷ Paleografie poate să fie și *tune* <atunci>.
⁸ Urmează *Domini Kf*”, tăiate de aceeași mână.
⁹ Corect: *partibus*; greșeală de copist.
¹⁰ Corect: *perceptis*, după cum rezultă din context.
¹¹ Cuvânt repetat în text.
¹² Probabil lipsește *omnia*.
¹³ 1 august 1371.
¹⁴ 13 ianuarie <1372>.
¹⁵ 13 ianuarie <1374>.
¹⁶ Clucerul.
¹⁷ 1 mai 1374.
¹⁸ 6 octombrie 1374.
¹⁹ 13 ianuarie 1375.
²⁰ 2 august 1375.

426

1375 august 28, Timișoara

Nos, Lodouicus, dei gratia rex Hungarie, Polonie, Dalmacie etc. Vobis palatino et iudici curie nostre, vestras eciam vices in iudicatu gerentibus, item comitibus parochialibus vel vicecomitibus et iudicibus nobilium comitatuum quorumlibet ac generaliter omnibus regni nostri iudicibus et iusticiariis presentes ostendentur firmiter precipimus quatenus universas et singulas causas Nicolai Rufi, filii Benedicti de Kyskouach in quibuslibet terminis coram vobis habitas et habendas, eo quod causas regnicolarum nostronim propter presentem exercitum nostrum generaliter iusserimus prorogări, stătu in eodem, sine omni gravamine, ad quindenas residencie dicti nostri exercitus prorogetis.

Datum in Temeswar, feria tertia proxima ante festum beati Egidii confessoris, anno domini M^{mo} CCC^{mo} LXX^{mo} quinto.

Noi, Ludovic, din mila lui Dumnezeu, regele Ungariei, Poloniei, Dalmației etc. Vă punem în vedere cu tărie vouă, palatinului și judei curții noastre, precum și locțiitorilor și celor aflați în slujba de jude, de asemenea comiților comitatelor sau locțiitorilor lor și juzilor nobililor de orice fel și, în general, tuturor juzilor și împărțitorilor de dreptate, cărora le vor fi înfățișate cele de față, că am hotărât, în general, să fie amânate, în aceeași stare, fără nici un fel de gloabă, toate și fiecare din pricinile lui Nicolae cel Roșu, fiul lui Benedict de Kiskouach, la orice termen le-ar fi avut sau le va avea în fața voastră <și> să le amânați pe a cincisprezecea zi după lăsarea la vatră¹ a zisei noastre armate, aceasta din pricina aflării îndeobște a locuitorilor țărilor noastre în oștirea noastră.

Dat la Timișoara, în marțea de dinaintea sărbătorii sfântului Egidiu mărturisitorul, în anul Domnului o mie trei sute șaptezeci și cinci.

Arh. Naț. Magh., Dl. 41 984. Xerocopie la Inst. de Ist. din Cluj-Napoca.
 Orig., hârtie, pecetea în formă de cruce, aplicată sub text.

¹ Probabil cândva în intervalul oct.-dec. 1375. Această „lăsare la vatră a castei regale” din toamna lui 1375 nu este înregistrată în bibliografia de specialitate, vezi Pal, *Cronologia*, p. 511.

Ludovic I, regele Ungariei, donează cu titlul de nouă donație lui Dominic și, prin el, fraților săi, pentru serviciile sale, părțile de moșie din Predysynth, deținute înainte de Fabian, fiul lui Preyk, și Mykou, fiul lui Paulen de Predysynth, oameni fără moștenitori.

Arh. Naț. Magh., DL 33 977.

Mențione în actul lui Iacob de Zips din 1378 iulie 2, Vișegrad.

Ex insinuatione fidedignorum contingit nos percepisse, quod vestre honestatis reverencia magis apud quosdam homines communes et ipsorum iura fovendo sollicitaretur, quam circa iura et iudicia ecclesiastica vel spiritualia, que tamen precedunt et precedere deberent iure edocente iudicia et iura temporalia.

Quapropter vestre nobilitatis honestatem requirimus in domino reverenter, quatenus tum pro eo, ut dominus et maritus vester, magnificus vir, magister Benedictus, quondam banus Bulgarie, nune comes Themesyensis, victoria potitus fulciatur, tum eciam pro vita vestra et salute iura et iudicia ecclesiastica supradicta, nutu dei, servicia² et vestro iuvamine augere et protegere atque defendere vestra velit dominatio, prout alias facere consueveratis.

Scripta Chanadini, secundo die festi Exaltacionis sancte cruciș.

Nicolaus, Chanadiensis, episcopus.

<Pe verso, de aceeași mână:> Nobili domine, consorți magnifici viri, magistri Benedicti, condam bani Bulgarie, nune comitis Themesyensis.

S-a întâmplat că am înțeles din înștiințarea unor oameni demni de încredere că plecăriunea cinstirii voastre este pornită mai mult spre niște oameni de rând și spre a înlesni drepturile lor decât către drepturile și judecățile bisericesti sau spirituale care totuși - după dreapta învățătură - întrec și trebuie să întreacă judecățile și drepturile lumești.

Drept aceea, rugăm întru Domnul, cu plecăriune, pe cinstita Noblețea voastră ca, atât pentru ca domnul și soțul vostru, măritul bărbat, magistrul Benedict, fost ban al Bulgariei, acum comite de Timiș, să fie sprijinit în victorie, cât și pentru viața și mântuirea vieții voastre, Domnia voastră să vreți, cu voia Domnului, să sporiti, să ocrotiti și să apărați sus-zisele drepturi și judecăți bisericesti, așa cum obișnuiți și altă dată să faceți.

Scrisă la Cenad, în a doua zi după sărbătoarea înălțării sfintei cruci.

Nicolae, episcop de Cenad.

<Pe verso, de aceeași mână:> Nobilei doamne, soției măritului bărbat Benedict, fost ban al Bulgariei, acum comite de Timiș.

Arh. Naț. Magh., Dl. 47 878. Xerocopie la Inst. de Ist. Ciuș-Napoca/1375.

Orig., hârtie, cu pecete în formă de cruce.

' Nksiae a fost episcop de Cenad între 16 mai 1373 și 1376 ianuarie 15; Benedict Himfi comite de Timiș (1371-1375), cf. Engel, *Archontologia*, p. 67, 203. Argumentele acestei daări și în *Századok*, 1983, nr. 5, p. 923, n. 20.

* Astfel în document.

429

1375 septembrie 27, <Cluj-Mănăstur>

Nos, conventus monasterii beate Mărie virginis de Clusmonustra, memorie commendamus per presentes quod Johanne, filio Nicolai de Zenthuyan, pro se et pro Gregorio, fratre suo uterino, cum litteris procuratoriis, cuius honus et gravamen, si in infrascriptis astare nollit, penitus ad se assumpmendo ab una parte, ex altera vero Michaelē, filio Andree de eadem Zenthuyan, coram nobis personaliter constitutis per easdem partes nobis propositum <extitit>' pariter et relatum ministerio vive vocis, quod licet ipsi, anno proxime preterito, pro quadam cautela contra Michaelē, filium Ponye, deliberata compositione, mediantibus litteris nostris, se se obligassent ut quacunque partium ipsam compositionem, prout in eisdem litteris exprimitur, firmiter conservare nollit, pars hoc faciens contra partem alteram ipsam compositionem tollerantem in quinquaginta marcis, absque portione iudicis, convinceretur ipso facto; nune propter aliam cautelam inter ipsos dispositam prescriptas litteras obligatorias cassas et inermes relinquissent; imo coram nobis miserunt easdem litteras inanes et viribus carituras earumque exhibitoribus fore nocituras.

Datum in festo beatorum Cosme et Damiani martirum, anno domini M^{mo} CCC^{mo} LXX^{mo} quinto.

Noi, conventul mănăstirii fericitei fecioare Măria din Cluj-Mănăstur, dăm de știre prin cele de față că, înfățișându-se înșiși înaintea noastră, pe de o parte Ioan, fiul lui Nicolae de Sântioana, în numele său, și în al lui Grigore, fratele său după mamă, cu scrisoare de împuternicire - luând cu totul asupra sa și sarcina și răspunderea acestuia, dacă n-ar voi să se țină de cele de mai jos - iar pe de altă parte Mihail, fiul lui Andrei, tot de Sântioana, aceste părți ne-au spus și totodată ne-au arătat prin viu grai că, deși în anul trecut dâșii se legaseră în temeiul unei scrisori a noastre printr-o învoială chibzuită <între ei> la o anumită chezășie împotriva lui Mihail, fiul lui Ponye, potrivit căreia oricare dintre părți n-ar voi să țină cu tărie acea învoială, precum se arată în acea scrisoare, partea ce ar face aceasta să fie pedepsită, prin însuși acest fapt, față de cealaltă parte care ține acea învoială la <plata> a cincizeci de mărci, în afară de partea judecătorului; acum însă, din pricina unei alte chezășii rânduite între dâșii, au socotit acea scrisoare de îndatorire deșartă și fără temei, ba chiar în fața noastră și socotesc acea scrisoare deșartă și lipsită de putere și păgubitoare celor ce ar înfățișa-o.

Dat la sărbătoarea fericiților mucenici Cosma și Damian, în anul Domnului o mie trei sute șaptezeci și cinci.

Nos, conventus monasterii beate Mărie virginis de Clusmonustra, memorie commendamus per presentes, quod Michaele, filio Andree de Zenthuyoan, ab una, parte ex altera vero Johanne, filio Nicolai de eadem, pro se et pro Gregorio, fratre suo, coram nobis personaliter constitutis, per easdem partes nobis propositum extitit pariter et relatum ministerio vive vocis, quod ipsi sicut prius in possessionariis portionibus ipsorum per deliberativam compositionem permutationem fecissent voluntarie, ita videlicet quod idem Michael suam portionem possessionariam in eadem possessione habitam ipsis Gregorio et Johanni, filiis Nicolai tradidisset, e converso autem predicti filii Nicolai portionem possessionariam condam Petri, filii Pauli, scilicet medietatem eiusdem possessionis similiter prefato Michaeli tradidissent, nuncque assumptentes eadem partes firmiter se se obligando, quod premissam possessionariam permutationem inter ipsos factam inviolabiliter conservarent ac alter alterum pro possessionaria portione sua permutata tam in iudicio quam extra iudicium contra¹ quoslibet¹ impetitores¹ semper et ubique expediret absque lesione, specialiter¹ autem¹ idem¹ Michael¹ eosdem¹ filios¹ Nicolai¹ in iudicio¹ contra¹ Michael¹em¹, filium¹ Punye¹ expediret¹, ad quod faciendum se diete partes sponte obligarunt coram nobis voluntate.

Datum in festo beatorum Cosme et Damiani martirum, anno domini M^{mo} CCC^{mo} LXX^{mo} quinto.

Noi, conventul mănăstirii fericitei fecioare Măria din Cluj-Mănăştur, prin cele de faţă, dăm de ştire că, înfăţişându-se înşişi înaintea noastră, pe de o parte Mihail, fiul lui Andrei de Sântioana, iar pe de alta Ioan, fiul lui Nicolae, tot de Sântioana, în numele său şi al fratelui său Grigore, aceste părţi ne-au spus şi totodată ne-au arătat prin viu grai că, aşa precum au făcut mai înainte, printr-o învoială chibzuită <între ei>, un schimb de bună voie în ce priveşte părţile lor de moşie, anume astfel că acel Mihail a dat acelor Grigore şi Ioan, fiii lui Nicolae, partea sa de moşie ce o are în acea moşie, iar sus-pomeniţii fii ai lui Nicolae au dat la rândul lor, sus-zisului Mihail tot astfel partea de moşie a răposatului Petru, fiul lui Pavel, anume jumătatea acelei moşii, acum acele părţi se leagă şi se prind cu tărie să păstreze neatins sus-arătatul schimb de moşii făcut între dânşii şi ca unul să-l apere întotdeauna şi pretutindeni fără păgubire pe celălalt, pentru partea sa schimbată de moşie, atât la judecată, cât şi în afara judecăţii, împotriva oricăror pârâşi, iar îndeosebi acel Mihail să apere în judecată pe acei fii ai lui Nicolae împotriva lui Mihail, fiul lui Punye, ceea ce pomenitele părţi s-au legat, de bună voie, în faţa noastră s-o facă.

Dat la sărbătoarea fericţilor mucenici Cosma şi Damian, în anul Domnului o mie trei sute şaptezeci şi cinci.

¹ Scris deasupra rândului, de aceeași mână.

431 1375 octombrie 14 (*die dominica proxima ante festum beati Galii confessoris*), <Oradea>

Capitulul bisericii din Oradea (*Wqradiensis*) adevărește că nobila doamnă Anich, fiica lui Ioan și soția lui Iacob, fiul lui Martin de Portelec (*Portelok*), a împuternicit pe soțul ei, adică pe Iacob, cât și pe alții, dintre care menționăm pe: Lorand zis cantorul, Ștefan de Ders, Ioan de Semjen, Nicolae de Sâncraiu (*Zentkiral*), Blasius de Resighea (*Rezege*), Petru Diacul, Ludovic de Sudurău (*Zudro*) să o reprezinte în toate pricinile pe care le va avea pe parcursul unui an, atât în fața regelui și palatinului, cât și în fața altor împărțitori de dreptate bisericești sau laici (*ecclesiasticis aut secularis*).

Arh. Naț. Magh., DF. 219 742. Xerocopie la Inst. de Ist. Cluj-Napoca/1375.
Orig., hârtie, fragmente de pecete pe verso.

432

1375 octombrie 15, Vișegrad

Nos, comes Iacobus de Scepus, iudex curie universarumque¹ civitatum¹ domini Ludovici, dei gratia regis Hungarie, damus pro memoria, quod Iacobus, filius Petri de Nogmihal, personaliter, iuxta continentiam priorum litterarum nostrarum prorogatoriarum, in octavis festi beati Michaelis archangeli, in figura noștri iudicii comparendo contra Nicolaum, filium Michaelis de Banhaza, proposuit eo modo, quod idem Nicolaus quasdam particulas terrarum suarum arabilium et fenetorum ac silvarum intra metas diete possessionis sue Nogmihal in comitatu Bihoriensi existentis habitas potentialiter pro se occupasset et occupatas uteretur et utifaceret incessanter minus iuste, cuius rationem scire vellet a Nicolao supradicto. Quo percepto, idem Nicolaus personaliter in nostram veniendo presentiam respondit tali modo, quod ipse nullas particulas terrarum et fenetorum ac silvarum intra metas diete possessionis ipsius Iacobi Noghmihal² nuncupate occupasset nec utifaceret, ipse vero in facto diete possessionis sue Banhaza metalia et etiam alia haberet instrumenta efficacia, que non ad presens sed in termino ulteriori per nos sibi dando coram nobis exhibere promptus esset et paratus; et quia idem Iacobus in facto diete possessionis sue Noghmihal² se similiter instrumenta metalia habere asserebat, pro eo nos³, perceptis premissis, unacum regni nobilibus commisimus eo modo, quod tam idem Nicolaus, quam etiam dictus Iacobus⁴ universa sua litteralia instrumenta metalia et alia, si que in facto dictarum possessionum eorum⁵ haberent confecta, in octavis festi beati Georgii martiris nune venturis contra se se⁶ exhibere teneantur coram nobis, quibus visis, iudicium et iustitiam facere valeamus inter partes in premissis.

Datum in Wyssegrad decimo die termini prenotati, anno domini M^{mo} CCC^{mo} LXX° quinto.

<Pe verso, de aceeași mână:> Pro Nicolao, filio Michaelis de Banhaza, contra Iacobum, filium Petri de Nogmihal, super exhibendis instrumentis ad octavas festi beati Georgii martiris, prorogatoria.

<Pe marginea stângă, de o altă mână:> A<ctor> p<ersonaliter>, pro i<n causam attracto> Paulus, filius Nicolai, cum reginalibus ad <octavas> Michaelis, due s<olverunt> ambe XXII,

Noi, cornițele Iacob de Zips, judele curții și a tuturor cetăților domnului Ludovic, din mila lui Dumnezeu regele Ungariei, dăm de știre că, potrivit cuprinsului unei scrisori a noastre de amânare de mai înainte, înfățișându-se însuși Iacob, fiul lui Petru de Valea lui Mihai, la octavele sărbătorii fericitului arhanghel Mihail⁷, la judecata noastră, împotriva lui Nicolae, fiul lui Mihail de Banhaza, s-a plâns în chipul acesta, că acel Nicolae a cotropit cu silnicie unele bucăți din pământurile sale de arătură și din fânețele și din pădurile, pe care le are în hotarul zisei sale moșii Valea lui Mihai, aflătoare în comitatul Bihor, și odată cotropite le folosește și pune să fie folosite pe nedrept fără încetare <și> că el vrea să afle de la sus-zisul Nicolae temeiul acestei cotropiri! După ascultarea acestora, venind însuși Nicolae înaintea noastră, a răspuns în chipul acesta, că el n-a cotropit nici n-a pus să fie folosită nici o parte cât de mică din pământurile și fânețele și pădurile dinlăuntrul hotarelor zisei moșii numite Valea lui Mihai a celui Iacob, iar în privința zisei sale moșii Banhaza are acte de hotărnicire și chiar alte acte temeinice, pe care este gata și pregătit să le înfățișeze înaintea noastră nu acum, ci la un soroc viitor, care îi va fi statornicit de noi. Și, deoarece, acel Iacob spunea, de asemenea, că are acte de hotărnicire cu privire la zisa moșie Valea lui Mihai, de aceea noi, după aflarea celor de mai sus, am hotărât dimpreună cu nobilii țării, după cum urmează: că atât numitul Nicolae, cât și zisul Iacob, să fie ținuti datori să înfățișeze înaintea noastră, unul împotriva celuilalt, la octavele sărbătorii fericitului mucenic Gheorghe⁸, ce vor urma acum, toate actele lor de hotărnicire și altele - dacă ar avea vreunele întocmite cu privire la zisele lor moșii -, pe care văzându-le, să putem face judecată și dreptate între părți în privința celor de mai sus.

Dat la Vișegrad, în a zecea zi după sorocul mai sus-arătat, în anul Domnului o mie trei sute șaptezeci și cinci.

<Pe verso, de aceeași mână:> <Scrisoare> de amânare pentru Nicolae, fiul lui Nicolae de Banhaza, împotriva lui Iacob, fiul lui Petru de Valea lui Mihai, cu privire la înfățișarea de acte la octavele sărbătorii fericitului mucenic Gheorghe.

<Pe marginea stângă> P<ârâșul> s-a <înfațișat> el î<nsuși>; pentru p<ârât> Pavel, fiul lui Nicolae, cu <scrisori de împuternicire din partea> reginei <s-au dat> la <octavele sărbătorii fericitului> Mihail⁷ <s-a amânat> două <scrisori>, au pl<ătit> amândoi douăzeci și doi <de dinari>.

Arh. Naț. Rom, D. J. Cluj, Doc.medievale, col. Kemeny József, nr. 67.

Orig., hârtie, cu urme de pecete de ceară galbenă aplicată pe verso.

Copie din sec. XIX la Kemeny, *Dipl. Trans. Appendix*, D, 3, nr. 130.

¹ Scris deasupra rândului, de aceeași mână.

² Astfel în document.

³ De la *et quia* până la «ar, scris deasupra rândului peste cuvintele *unde nos*, tăiate de aceeași mână.

⁴ De la *quod tam* până la *Iacobus*, scris deasupra rândului peste *quod idem Nicolaus*, tăiate de aceeași mână.

⁵ *Eorum* scris peste *Banhaza*, tăiat de aceeași mână.

⁶ *Se se* scris deasupra rândului peste *prefatum Nicolaum similiter instrumenta sua metalia sique producere deberet*, tăiate de aceeași mână.

⁷ 6 octombrie 1375.

⁸ 1 mai 1376.

Nos, capitulum ecclesie Chanadiensis, memorie commendamus quod Egidius, filius Johannis, et Johannes, filius Ambrosii, proximi <eiusdem Egidii de Beseneutelek, fratris sui>\ Jacobi, filii Blasii, Ladislai et Johannis, filiorum Nicolai dicti Vagot, Thome, Laurencii, filiorum Johannis de Kerecheu, ac nobilium dominarum, videlicet Elisabet, sororis sue, et filie eiusdem, Clara vocate, Agathe, filie Ladislai, filii Johannis, et Luce, Illie, alterius Ladislai, suorum proximorum <in personis, ab una parte>', vero ex altera, vir discretus dominus Georgius, plebanus de Keraslo, Mychael, filius Martini de eadem, Petrus, filius Alberti, Martinus <de Zombor in persona>' magnifici viri magistri Georgii, filii condam Andree, vaiuode Transsiluani, ut se asseruit, in nostram presenciam personaliter constitutis, <per eundem>² Egidium, filium Johannis, propositum extitit pariter et relatum, quod ipse, prescriptorum suorum fratres proximorum ex consensu, medietatem diete possessionis sue <populose, ut presertim>' Beseneutelek nuncupate, in comitatu Orodienis existentis, titulo iuris hereditarii ipsi contingentis, cum omnibus utilitatibus <et pertinentiis eiusdem>' medietatis universis sub eisdem metis et terminis quibusque ab antiquo possedisset, ad presens necessitate ac <... >³ urgente, prelibato magistro Georgio pro sexaginta florenis, pro quolibet floreno centum denarios computando, pignori obligasset, tamdiu, quousque idem Egidius <filius Johannis seu>' proximi vel ipsorum successores redimendi habebunt facultatem, <hoc tamen adiectoque>² idem magister Georgius <dictam medietatem pignorata in populositate>' et in aliis suis utilitatibus <... > eiusdem possessionis non pignorata devastare et desolare non debeat ut ipsos <... >² eandem sine differe<... >⁵ predictarum utilitatum suarum ubi poterit resignare et remittere <teneatur et quod etiam>¹ prefatus Egidius fructus, usus et utilitates et obventiones quaslibet ab eius medietate annotate possessionis plene percipiet <et> percipere deberet et quod post mortem suam sui proximi vel ipsorum successores et ubi necesse fuerit, magister Georgius sepefatus, eidem amministrare facerentur et tenerentur; ad quod se partes coram nobis spontanea obligarunt voluntate.

In cuius rei memoriam presentes nostras litteras duximus eisdem concedendas iusticia communi regni <nostri>⁶ requirente.

Datum in die festi beati Luce ewangeliste, anno domini M^{m0} CCC^{mo} LXX^{m0} quinto.

Noi, capitulul bisericii din Cenad, facem cunoscut că, venind înșiși înaintea noastră, pe de o parte, Egidiu, fiul lui Ioan, și Ioan, fiul lui Ambrosie, în numele

rudelor aceluiași Egidiu de Beseneuteleke, al fraților săi, Iacob, fiul lui Blasiu, Ladislau și Ioan, fiii lui Nicolae zis Vagot⁷, Toma și Laurențiu, fiii lui Ioan de Kerecheu, și a nobilelor doamne, adică a surorilor sale, Elisabeta și a fiicei acesteia zisa Clara, Agata, fiica lui Ladislau, fiul lui Ioan, și a rudelor sale Luca, Ilie și a altui Ladislau, iar pe de altă parte, chibzuitul bărbat, domnul Gheorghe, preot de Chereluș, Mihail, fiul lui Martin de același <Chereluș>, Petru, fiul lui Albert, Martin de Zombor, în numele măritului bărbat, magistrul Gheorghe, fiul răposatului Andrei, voievod al Transilvaniei, după cum spune el, prin acest Egidiu, fiul lui Ioan, ni s-a spus și ni s-a înfățișat că însuși din învoirea sus-scrișilor săi frați și a rudelor sale, <ca să scape> de nevoi de neînălțurat, a zălogit jumătate din zisa sa moșie împoporată, numită îndeosebi Beseneutelek <și> aflată în comitatul Aradului, ce le aparținea cu drept de moștenire, cu toate foloasele și cu toate cele ce țin de această jumătate <de moșie>, cu aceleași semne de hotar și hotare pe care le-a stăpânit din vechime, pomenitului magistru Gheorghe, pentru șaizeci de florini, socotindu-se pentru fiecare florin o sută de dinari, atâta vreme, până când acest Egidiu, fiul lui Ioan, sau rudele sau urmașii acestora vor avea puțința de a o răscumpăra; adăugându-se totuși că acest magistru Gheorghe este dator să nu pustiască și să nu prade zisa moșie zălogită în mulțimea locuitorilor și în alte foloase, că ei înșiși sunt datori să-l lase și să îngăduie să poată <culege> ... ziselor sale foloase și că chiar sus-zisul Egidiu trebuie <să poată> să strângă și să culeagă cu totul folosul și roadele și veniturile întâmplătoare care-i plac de pe jumătatea sa din sus-pomenita moșie și că atunci când va fi nevoie, după moartea sa, rudele sale sau urmașii acestora, și când va fi nevoie însuși magistrul Gheorghe este ținut să pună și să-i fie dată acestuia <jumătatea de moșie>; la care părțile s-au legat pe sine în fața noastră, de bună voie.

Spre pomenirea cărui lucru am hotărât să încuviințăm scrisoarea noastră de față potrivit dreptului obștesc al regatului nostru.

Dat în ziua sărbătorii sfântului evanghelist Luca, în anul Domnului o mie trei sute șaptezeci și cinci.

Arh. Naț. Magh., Dl. 91 820. Xerocopie la Inst. de Ist. Cluj-Napoca/1375.

Orig., hârtie, în stare avansată de deteriorare, cu foarte multe pete de mucegai și umezeală.

¹ Pată de umezeală 4,5 cm; întregire probabilă după sens.

² Pată de umezeală 2 cm; întregit după sens.

³ Rupt la îndoitură 3 cm.

⁴ Pată de umezeală 5cm; textul ilizibil.

⁵ Idoitură 8 cm; textul ilizibil.

⁶ Pată de umezeală 0,5 cm; lectură probabilă.

⁷ Zis *Tăiatul*.

Stephanus, vaivoda Transsilvanus et comes de Zonuk, dilectis sibi Nicolao et Ladislao, castellanis suis de Balvanus, et Ladislao, filii Ladislai de Zarkad, dilectionem cum salute.

Noveritis, nos expositionem¹ querulantis nobilis domine, relicte quondam Johannis, filii Nicolai de Doboka, percepisse, quod ipsa et Johannes, filius suus, in usu et perceptione fructuum possessionum et possessionariarum portionum quondam magistri Ladislai, filii eiusdem Johannis, quo nune domino arbitrante iudice, absque heredum sexus masculini <solatio>² ab hac luce decesso et eodem possessiones et portiones possessionarie in eundem Johannem, filium suum, iure successorio forent redundate, per nobilem dominam relictam eiusdem magistri Ladislai ac alios condivisionales, fratres predicti Johannis, filii sui, videlicet filios Lewkus et Ladislai, filiorum eiusdem Nicolai³, maximas atque continuas iniurias pateretur unacum⁴ quarumlibet⁴ predictorum nobilium dominarum in suis iuribus pacifice et absque discordia aliquali usque octavas festi beati Andree apostoli, quousque per nos et regni nobiles in facto eorundem possessionum congrua deliberatio celebrabitur inter ipsas velimus conservare et super his premissis vobis earundem dominarum vice nostre <... >⁵ persone vestre protectioni commiserimus.

Ideo harum serie vestre dilectioni, damus in preceptis, quatenus easdem nobiles dominas simul cum possessionibus et iuribus possessionariis ab omnibus easdem indebite et iniuste molestare atque perturbare attemptantibus, specialiter vero a filiis predictorum Ladislai et Lewkus, filiorum Nicolai <... >⁵, per quos maxime molesKationes ...⁵ atque perturbationes evenire exponuntur protegere, tueri atque defensare studeatis nostra auctoritate mediante. Ita videlicet, quousque predictas octavas festi sancti Andree apostoli nulla partium ad usum earundem possessionum seu possessionariarum portionum ipsius quondam Ladislai, filii Johannis, manus suas extendere presumat <... >⁵ antequam nos cum iudice⁶ decreverimus iustitia mediante. Secus per nostram dilectionem non facturi.

Datum in villa Bacsă⁷, in vigilia festi beatorum Simonis et Iude apostolorum, anno domini millesimo trecentesimo⁸ septuagesimo quinto.

Ștefan, voievodul Transilvaniei și comite de Solnoc, iubiților săi Nicolae și Ladislau, castelanii săi de Unguraș, și lui Ladislau, fiul lui Ladislau de Zarkad. dragoste și sănătate.

Aflați că am ascultat plângerea nobilei doamne, văduva răposatului Ioan, fiul lui Nicolae de Dăbâca, cum că ea și Ioan, fiul ei, îndură din partea nobilei doamne, văduva aceluiașu magistru Ladislau, precum și din a altor frați de devălmășie ai suszisului Ioan, fiul ei, anume fiii lui Leukus și ai lui Ladislau, fiul aceluiași Nicolae, nespun de mari și necurmăte vătămări în folosința și în strângerea roadelor moșiilor și părților de moșie ale răposatului magistru Ladislau, fiul aceluiași Ioan, când acesta, acum cu voia Domnului, a părăsit lumea aceasta fără <mângăierea> unor moștenitori de parte bărbătească, și acele moșii și părți de moșie au trecut în temeiul dreptului de moștenire asupra lui Ioan, fiul ei.

Deci, întrucât voim ca să păstrăm în pace pe fiecare din acele nobile doamne în drepturile lor și fără vreo neînțelegere între ele, până la octavele sărbătorii fericitului apostol Andrei⁹, când noi și nobilii țării vom ține sfatul de cuviință cu privire la acele moșii și întrucât am încredințat ocrotirii voastre în numele nostru <paza> acestor doamne pentru toate cele de mai sus.

Drept aceea, prin cuprinsul celor de față, dăm poruncă Bunătății voastre să vă străduiți, în temeiul împuternicirii noastre, a ocroti, a păzi și a apăra pe acele nobile doamne, împreună cu moșiile și drepturile lor de moșie de toți cei care ar încerca, fără dreptate și fără drept, să le supere și să le tulbure, și îndeosebi de fiii sus-zisului Ladislau și Leukus, fiii lui Nicolae < ... > din partea cărora <după cum> ni se arată, se aduc cele mai mari supă<rări> și tulburări.

Astfel anume ca până la sus-zisele octave ale sărbătorii sfântului apostol Andrei, nici una din părți să nu cuteze a-și întinde mâinile spre folosirea acelor moșii sau părți de moșie ale răposatului Ladislau, fiul lui Ioan < ... >, mai înainte ca noi să fi dat o hotărâre de judecată pe calea legii. Altfel să nu faceți, <dacă țineți> la prețuirea noastră.

Dat în satul Bata, în ajunul sărbătorii fericitilor apostoli Simion și Iuda, în anul Domnului o mie trei sute șaptezeci și cinci.

Kemeny, *Dipl. Trans. Appendix*, 3, nr. 132, Ms. A. 119.

Copie după originalul pe hârtie dat ca scrisoare deschisă și întărit cu pecetea aplicată pe verso, ce se află în arhiva conventului din Cluj Mănăștur, între documentele neînregistrate.

Documentul are o redactare destul de neobișnuită față de actele contemporane, fiind cunoscut numai în copia lui Kemeny.

¹ Urmează cuvântul *sic*, adăugat de Kemeny.

² Lipsă în doc. orig., întregire făcută de Kemdny.

³ Pe margine, cuvântul *sic*, adăugat de Kemeny.

⁴ în manuscris, probabil greșit, în loc de *unamquamque quarumlibet*.

⁵ Lacună în manuscris.

⁶ Probabil greșit, în loc de *in iudicio*.

⁷ în manuscris, greșit Barsa <*Borsa*>. Totuși, și varianta Bacsa este propusă cu unele rezerve pentru că prima atestare este din 1405 <Cf. Coriolan Suciu, *Dicționar istoric al localităților din Transilvania*, Buc. 1967, voi. II, p. 59.

⁸ în manuscris, greșit *tercentesimo*.

⁹ 7 decembrie.

435

1375 noiembrie 12, Moor

Johannes, filius Thome de Gwnyu,
comes Jauriensis.

Quia quidam mercatores partis Transiluvane ad nos venientes se ad thelonia¹ nostra et regalia apud nos habita versus Budam in via, que ducit ad possessionem Kwch et Banhyda, in eundo et redeundo ipsorum² mercimoniis² promittunt transituros. Ideo nos ipsis hanc gratiam duximus faciendam, ut quodcumque et quotiescumque iidem mercatores in eundo et redeundo ad loca tributorum regalium apud manus nostras habitorum et nostra propria hereditaria devenerint, ex tune iidem mercatores de ipsorum rebus et mercimoniis non plus, veluti mercatores Budenses per eandem viam transeuntes de ipsorum bonis et mercimoniis tributa solvunt, sic et modo simili ipsi tributum solvere teneantur.

Vobis itaque universis nostris tributariis loca tributorum regalium apud nos habitorum et nostra propria hereditaria tenentibus precipimus per presentes,

quatenus quodcumque et quotiescumque prescripti mercatores partis Transilvane, ut premittitur, cum ipsorum rebus et bonis ad nos devenerint, eosdem simul cum ipsorum rebus libere et pacifice exacto camere prius ipsorum thelonio¹ iusto modo premissis ipsis gratiose facto abire permittatis, et aliud contra formam nostre gratie non facturi.

Datum in villa Moor, secundo die festi beati Martini confessoris, anno domini M^o CCC^o septuagesimo quinto.

Ioan, fiul lui Toma de Gonyu, comite de Gyor.

Deoarece unii negustori din părțile Transilvaniei, venind la noi, făgăduiesc să treacă cu mărfurile lor, atât la ducere, cât și la întoarcere, spre Buda, prin vămile noastre și cele regești ținute de noi, aflătoare la noi, pe drumul ce duce la moșiile Kwch și Banhyda, de aceea am hotărât să le facem această milostivire ca, oricând și ori de câte ori numiții negustori vor ajunge, la ducere și la întoarcere, la locurile de vamă regească ținute de noi și la <vămile> noastre de moștenire, acești negustori să fie datori să plătească, pentru lucrurile și mărfurile lor, nu mai mult decât plătesc negustorii de Buda pentru lucrurile și mărfurile lor, când trec pe acel drum, ci să plătească vamă în același fel.

Așadar, prin scrisoarea de față, vă poruncim vouă, tuturor vameșilor noștri, ce țineți locurile de vamă regească din mâinile sau <vămile> noastre de moștenire, ca oricând și ori de câte ori pomeniții negustori din părțile Transilvaniei vor ajunge la noi, cum se spune mai sus, cu bunurile și mărfurile lor, să le dați voie să plece cu lucrurile și mărfurile lor, slobod și în pace, după ce le veți fi luat mai întâi vama dreaptă a cămării în felul de mai sus, pe care l-am îngăduit. Și altcum să nu faceți împotriva cuprinsului milostivirii noastre.

Dat la satul Moor, a doua zi după sărbătoarea fericitului Martin mărturisorului, în anul Domnului o mie trei sute șaptezeci și cinci.

Arh. Naț. Rom., D. J. Sibiu. Col. doc. medievale, U.I. 33. Fotocopie la InsL de Ist. Cluj-Napoca/1375.

Orig., hârtie, cu urme de pecete aplicată în ceară albă.

EDIȚII: *Fejer*, IX/5, p. 79-80 <după o copie din colecția Comides>; *Ub.*, II, p. 438-439.

REGESTE: *Fejer*, IX/5, p. 82; *Magyar Tort. Tar*, IV, p. 151.

¹ Astfel în document.

² Scris deasupra rândului, de aceeași mână.

<Viris discretis et hon>estis², honorabili capitulo ecclesie Transsilvane, Ladislaus, viceuoyuoda Transsilvanus, amicitiam <paratam cum hono>re².

Vestram petimus amicitiam presentibus diligenter quatenus vestrum mittatis hominem <pro testimonio fidedignum>², quo presente, Ladislaus, filius Petri, litterati de Sard, vel Dominicus de Deaky, aut < ... dictus Ba>logh\ aliis

absentibus, homo noster, Blasium et Andream, filios Nicolai de Machkas, <ac Andream, flium Ni>colai⁴ de Zamusfolua, contra dominum Otthonem, abbatem de Clusmonustra, <nostram citeț in presenciam ad termin>um^s competentem.

Et post hec diem et locum ipsius citacionis nominaque citatorum <prout fuerit opportunum>⁵ nobis amicabilem rescribatis.

Datum in Sancto Emerico, quinto die quindenarum <festi beati Michaelis archange>li^s. Anno domini M^{mm} CCC^{mm} LXX^{mm} quinto.

Chibzuților și cinstiților bărbați, vrednicului de cinste capitolu al bisericii Transilvaniei, Ladisiau, vicevoievodul Transilvaniei, cu toată prietenia și cinstea.

Prin scrisoarea de față cerem cu stăruință Prieteniei voastre să trimiteți omul vostru, ca om de mărturie vrednic de crezare, înaintea căruia, omul nostru, Ladisiau, fiul lui Petru diacul de Șardu, sau Dominic de Deaky sau în lipsa acestora < ... > zis Balogh să-i cheme înaintea noastră la un soroc potrivit pe Blasiu și Andrei, fiii lui Nicolae de Măciș, și pe Andrei, fiul lui Nicolae de Someșeni, împotriva domnului Otto, abatele de Cluj-Mănăștur.

Și după aceasta si ne faceți cunoscut în scris în chip prietenesc, după cum va fi <de trebuință> ziua și locul acestei chemări și numele celor chemați.

Dat la Sântimbru, în a cincea zi a cvindenelor sărbătorii fericitului arhanghel Mihail. în anul Domnului o mie trei sute șaptezeci și cinci.

Arh. Naț. Magh., Dl. 28 094. Fotocopie și xerocopie la Inst. de Ist. Cluj-Napoca/1375.

Transumpt în actul capitolului din Alba Iulia din 21 ianuarie 1376.

¹ Stabilirea lunii și a zilei este probabilă, documentul fiind rupt. Am considerat că aceasta este cea mai apropiată de realitate, fiind posibilă și o datare mai largă (iunie-decembrie).

² Rupt cea 2,5 cm; întregit după sens.

³ Rupt cea 2,5 cm; întregit în parte, pe baza contextului.

⁴ Rupt cea 2,5 cm; întregit pe baza actului din 21 ianuarie 1376.

⁵ Rupt cea 2,5 cm; întregire probabilă pe baza contextului.

Nos, capitulum ecclesie Transsiluane, significamus tenore presencium quibus expedit universis quod magistro Bakoch de Thwreek, ab una parte, vero ab altera, Georgio Rufo de Balastelke coram nobis personaliter constitutis, per predictum magistrum Bakoch propositum extitit et confessum oraculo vive vocis quod, quia idem Georgius Rufus sibi in universis causis, negociis factis et expedicionibus sumpma cum diligencia sollertique procuracione ac famulatibus suis semper et indefesse studuisset complacere, ideo ipse in porcione sua possessionaria in possessione Balastelke predicta habita, per excellentissimum principem, dominum Lodouicum, dei gracia regem Hungarie etc, pro fidelibus suis serviciis data et collata unam curiam integram seu duas mediaș curias iobagionibus aptas in contigua vicinitate curie ipsius Georgii Rufi in predicta Balastelke existentis a parte viile Vewlch adiacentes, cum omnibus suis utilitatibus ad easdem duas curias

debentibus simul cum media parte porcionis sua quam habet in silva Nyres vocata, intra metas eiusdem possessionis Balastelke existenți, pretacto Georgio Rufo et per eum suiș heredibus heredumque suorum successoribus dedisset, donasset ac dedit et donavit coram nobis perpetuo et irrevocabiliter possidendas, tenendas et habendas. Assumpsit eciam idem magister Bakoch quod ipse aliam particulam silve tantam quanta predicta particula silve Nyrees¹ vocate per ipsum eidem Georgio Rufo data, extitit de silvis suiș intra metas possessiones Powstelke existentibus similiter per predictum dominum regem sibi pro suiș obsequiis fidelissimis datis et collatis, memorato Georgio Rufo et per eum suiș heredibus dări et donări perpetuo possidendas et habendas.

Datum feria quarta proxima ante festum beati Andree apostoli, anno domini
m-mo

Noi, capitlul bisericii Transilvaniei, facem cunoscut prin cuprinsul <scrisorii> de față, tuturor căora se cuvine că venind înaintea noastră înșiși, magistrul Bakoch <de> Tiur, pe de o parte, iar pe de alta Gheorghe cel Roșu de Blăjel, sus-zisul magistru Bakoch ne-a spus și ne-a mărturisit prin viu grai că, întrucât acest Gheorghe cel Roșu s-a străduit întotdeauna și necurmat, împreună cu slugile sale, să-i fie pe plac în toate pricinile, în treburile făcute și în trimerile sale cu cea mai mare grijă și îndemânare, de aceea el a dat și a dăruit pomenitului Gheorghe cel Roșu și prin el moștenitorilor săi și urmașilor moștenitorilor săi, în partea sa de moșie avută în moșia sus-zisă Blăjel, dată și dăruită pentru slujbele sale credincioase de către preaînălțatul său principe, domnul Ludovic, din mila lui Dumnezeu, regele Ungariei etc, o curte întreagă sau două jumătăți de curți potrivite cu iobagi, aflate în imediata vecinătate a curții acestui Gheorghe cel Roșu, în sus-zisa <moșie> Blăjel, învecinându-se dinspre satul Velț, împreună cu toate folosințele sale care sunt trebuitoare acelor două <jumătăți> de curte, împreună cu jumătatea din partea sa a părții pe care o are în pădurea numită Nyres², aflătoare între semnele de hotar ale aceleași moșii Blăjel și o dă și o dăruiește înaintea noastră spre a le stăpâni, spre a le ține și a le avea pe veci și în chip nestrămutat. Ba chiar acel magistru Bakoch s-a legat ca el să dea și să dăruiască spre a stăpâni și spre a avea pe veci pomenitului Gheorghe cel Roșu și prin el moștenitorilor săi o altă bucată de pădure, - atât cât a fost dată de către el aceluiași Gheorghe cel Roșu în sus-zisa bucată de pădure numită Nyres - din pădurile sale aflătoare între semnele de hotar ale moșiei Păucea, <păduri> date și dăruite lui, pentru slujbele sale credincioase, de asemenea, de către sus-zisul domn rege.

Dat în joia de dinaintea sărbătorii fericitului apostol Andrei, în anul Domnului o mie trei sute șaptezeci și cinci.

Arh. Naț. Magh., Dl. 29 713. Fotocopie și xerocopie la Inst. de Ist. și arh. Cluj-Napoca/1375.

Orig., perg., cu urme de pecete de închidere aplicată în document pe verso.

REGEȘTE: *Ub.*, II, p. 439, nr. 1043.

¹ Astfel în original.

² Mestecăniș.

Papa Grigore al XI-lea numește pe magistrul Petru al lui Pavel din „Sman”, pentru meritele sale, canonic al bisericii Transilvaniei, în calitate de capelan papal.

Arh. Vat., Reg. Vat. 288, fol. 14r.

Orig., hârtie.

REGESTE: *Archiv*, XXIV/1892, p. 607, nr. 29.

Papa Grigore al XI-lea însărcinează pe episcopul Transilvaniei și pe cel de Vaș să caute a elibera din închisoare pe Grigore al lui Ioan, canonic de Cenad (*Chanadiensis*), care, fiind trimis la curtea regelui Ungariei cu niște scrisori papale, a fost prins de „niște fii ai răului, care nu se tem a lua în deșert numele Domnului”. Papa poruncește acestor episcopi ca să-i excomunică până când nu eliberează pe amintitul canonic, pe care îl dețin la mănăstirea din Pannonhalma.

Arh. Vat. Reg. Avinionensis, annus 5, pars 2, tom XXIV, fol. 39.

Orig., hârtie.

EDIȚII: *Archiv*, XXIV/1892, p. 607-608, nr. 30.

<însemnare de cancelariei Relatio domini Johannis, episcopi Vaciensis.

Lodouicus, dei gratia, rex Hungarie, Polonie, Dalmatie etc, fidelibus suis,, venerabili in Christo patri domino Demetrio, episcopo Transsiluano, ac nobilibus, civitatibus et liberis villis, earumque rectoribus et iudicibus necnon alterius cuiusvis status et conditionis partis Transsilvane hominibus officialibusque et vices gerentibus eorundem, salutem et gratiam.

Quia regis gloria in multitudine populorum solet iocundari, ob hocque, ha<bita>' una cum prelatis et baronibus nostris deliberatione matura, salifodinas nostras de Wyzakna, Deesakna, Zeekakna, de Torda et de Kplosakna multitudine <popul>orum velimus facere decorări, fidelități vestre et vestrum cuilibet firmissime edicimus, quatenus a modo in antea iobagiones et consocios vestros ad dictas salifodinas nostras vel aliquam earum causa commorandi venire volentes habita licencia iustoque terragio et aliis eorum debitis iustis et legitimis persolutis, non imponendo super eos pro hac re aliquod vitium calumnie libere, pacifice, quiete et indemniter ac ii lese abire et transire permittatis, salvis eorum rebus et personis. Si qui autem aliud quidquam actionis contra eosdem vel aliquem ipsorum habent vel habuerint, id in presentia comitis et iudicum dictarum salifodinarum vel suorum officialium legitimorum prosequantur, ex parte quorum consuetudine eorum requirente omnis iuris et iustitie exhibebitur complementum indilate; et e converso, si qui ex nostris iobagionibus diete partis Transsiluane, tam sub honore wayuodatus, quam alias existentibus; demptis salium nostrorum incisoribus ad vestras possessiones et vestri in medium residendi causa se transferre voluerint,

modo simili libere et indemniter transmitti iubemus et faciemus. Qui si hec feceritis bene quidem, alioquin viro magnifico Stephano, wayuode Transsiluano, fideli nostro vel eius vices gerenti commisimus et serie presentium committimus, ut in eo casu, quo vos premissa non admitteretis, vestros iobagiones et consocios ad dictas salifodinas, ut prefertur, venire volentes de vestris possessionibus et de vestri medio cum iudicio trium marcarum simul cum omnibus eorum rebus et bonis excipien<do>¹ liberos et indemnes statuatur in salifodinis nostris prenotatis, de quo tandem nostre minime imputare poteritis maiestăți. Aliud igitur facere non ausuri.

Datum in Vissegrad, in festo beati Nicolai confessoris, anno domini M^{mo} CCC^m¹⁰ LXX^{mo} quinto. Et hec in foris et aliis locis publicis <dict>arum' partium Transsiluanarum, ubi necesse fuerit, palam iubemus et volumus facere³ proclamări. Datum ut supra.

<Sub pecete, de aceeași mână:> Relatio domini Johannis episcopi Vacienensis.

<Insemnare de ccmcelarie:> Darea de seamă a domnului Ioan, episcopul de Vaț.

Ludovic, din mila lui Dumnezeu, regele Ungariei, Poloniei, Dalmației etc, credincioșilor săi: venerabilului întru Hristos părinte, domnului Dumitru, episcopul Transilvaniei, și nobililor, orașelor și satelor slobode, precum și dregătorilor și juzilor lor, precum și oamenilor de orice stare sau seamă din părțile Transilvaniei, și slujbașilor și locțiitorilor lor, sănătate și milostivire.

Deoarece slava regelui obișnuiește să-și afle bucuria în mulțimea oamenilor, drept aceea, după o temeinică chibzuire cu prelații și baronii noștri, voim să facem ca ocnele noastre de sare din Ocna Sibiului, Ocna Dejului, Sic, Turda și Cojocna să fie înzestrate cu mulțime de oameni, poruncim cu strășnicie Credinței voastre și fiecăruia dintre voi ca de aici înainte să dați voie iobagilor și tovarășilor voștri - care vor să vină la zisele ocne de sare sau la vreuna din ele ca să se așeze <acolo> - a pleca și a trece în voie, pașnic, liniștit și fără pagubă sau vătămare, neatinși în lucrurile sau în ființa lor, după ce vor fi căpătat învoire și își vor fi plătit cuvenita dare de pământ și își vor fi plătit celelalte datorii drepte și legiuite, fără a-i încărca pentru aceasta cu ponosul vreunei părți nedrepte. Iar dacă cineva are sau a avut vreo pricină împotriva lor sau împotriva vreunuia dintre ei s-o urmărească în fața comitelui și a juzilor acelor ocne de sare sau a slujbașilor lor legiuți, din partea cărora li se va face toată dreptatea și judecata, după cerința obiceiului lor. Iar în schimb, dacă vreunii dintre iobagii noștri din zisele părți ale Transilvaniei, atât de sub atârănarea voievodatului, cât și aflați din alte părți - dar lăsând în afară pe tăietorii noștri de sare - vor voi să se strămute pe moșiile voastre, pentru a se așeza, în mijlocul vostru, vom porunci și vom face tot astfel ca ei să se strămute în voie și fără pagube. Iar de veți face așa, va fi bine; de nu, am poruncit și prin cuprinsul scrisorii de față poruncim măritului bărbat Ștefan, voievodului Transilvaniei, credinciosul nostru sau locțiitorului său, ca, de se va întâmpla ca voi să nu dați urmare celor de mai sus, să-i așeze la ocnele noastre de sare mai sus-pomenite scoțându-i dimpreună cu toate lucrurile și bunurile lor, slobози și nevătămați, sub pedeapsa unei gloabe de trei mărci pe iobagii și tovarășii voștri care - după cum se spune mai sus - vor voi să vină de pe moșiile voastre și din mijlocul vostru, la sus-pomenitele ocne de sare, lucru pentru care apoi nu veți putea nicicum băga vina Maiestății noastre. Să nu îndrăzniți, așadar, a face altfel.

Dat în Vișegrad, ia sărbătoarea fericitului Nicolae mărturisitorul, în anul Domnului o mie trei sute șaptezeci și cinci.

Iar acestea poruncim și voim să puneți a fi vestite pe față în târguri și alte locuri obștești din părțile Transilvaniei, unde va fi nevoie. Dat ca mai sus.

<Sub pecete, de aceeași mână:> Darea de seamă a domnului Ioan, episcop de Vaț.

Arh. Naț. Rom., D. J. Cluj, Primăria Orașului Dej, nr. 20. Xerocopie la Inst. de Ist. Cluj-Napoca/1375.

Orig., hârtie, cu rupturi la îndoituri, cu urme ale peceteii mari aplicată pe verso.

EDIȚII: *Ub.*, II, p. 439-440.

¹ Rupt 0,5 cm; întregit după sens.

² Rupt 1 cm; întregit după sens.

³ Scris deasupra rândului de aceeași mână.

441 <1375>¹ decembrie 17 (*feria secunda proxima antefestum beati Thome apostoli*), Persed

Magistrul Laurențiu, fiul lui Heem de Prede, scrie soției lui Benedict de Debrente, fost ban. Răspunzând scrisorii acesteia îi cere să rămână pe mai departe în mănăstire, urmând ca după Crăciun să o viziteze. Se arată că pe moșia ei nu se află nici fân, nici nutreț (*in vestra possessione neque fenum, neque pabulum habetis*) pentru că slujitorii nu au vrut să cosească (*officiales falcare noluerunt*) iar armatele ce s-au perindat pe acolo, una împotriva alteia, au pustiit-o întru totul (*exercitus unus contra alium totaliter desolaverunt*). Cei cinci cai sunt bine iar nouă butoaie cu vin sunt la el (*novem tunellas vini apud nos habemus*). Casa și curtea sunt pustiite iar iobagilor în aceste momente nu li se poate porunci (*vestri domi cum curia totaliter sunt desolati et cum vestris iobagionibus in tali hora ordinare facere non possumus*). Iobagii se roagă să plătească în dinari gălețile cu grâne, refuzând să dea în natură din cauza scumpetei (*vestri iobagiones petunt vos quod vestros acones cum denariis recipiemus, quia fruges caro venduntur*). Așteaptă scrisoarea ei cu cele hotărâte.

Arh. Naț. Magh., Dl. 47 943.

Orig., hârtie.-

EDIȚII: *Századok*, 1983, nr. 5, p. 977.

¹ Deoarece anul nu a fost trecut pe document, la Arhivele Naționale din Budapesta a fost inventariat pentru perioada mai largă <1370-1380>. Argumentele datării prezente aduse de Kumorovitz în *Századok*, nr. 5/1983, p. 923, nota 22.

442

<1375 după decembrie 17-1374>'

Benedict, fiul lui Pavel, fiul lui Heym, fost ban al Bulgariei, împreună cu magistrul Nicolae, fratele său și cu Ștefan, fiul magistrului Petru, de asemenea fratele său, își împart între ei moșiile Remetea (*Remethe*) și Ersig (*Egwrscegh*).

¹ Kumorovitz B. în „Századok”, 1983, nr. 5, p. 923 nota 22 aduce argumente pentru redarea documentului cu anul 1375. Având în vedere că moartea lui Petru, fratele lui Benedict, s-a întâmplat cu prilejul campaniei din iulie-septembrie 1375 din Țara Românească și că Benedict nu revenise pe moșiile sale la mijlocul lunii decembrie 1375, am considerat că împărțirea moșiilor de mai sus trebuie să fi avut loc cândva spre sfârșitul anului 1375 și nu mai târziu de 1377.

DOCUMENTE FALSE NECUPRINSE ÎN VOLUM

1

1372, <Oradea>

Capitulul din Oradea adevărește că fratele Iacob, custodele¹, a înfățișat scrisoarea privilegială a capitlului din Alba-Iulia, ce transcrie - la rugămintea lui Lazăr, abatele conventului din Cluj-Mănăstur - scrisoarea aceluiași capitlu din Alba Iulia, trimisă ca răspuns lui Ladislau, voievodul Transilvaniei, cu privire la hotărnicirea moșiei Băgara (*Bogathelke*), a conventului din Cluj-Mănăstur.

Bibi. Univ. Budapesta, Col. D. Comides, tom. I, p. 20.

Copie din sec. XVIII.

REGESTE: *Fejer*, IX/4, p. 482, fără vreo informație cu privire la data celor două scrisori ale capitlului din Alba Iulia. Din context rezultă că este vorba de actul emis la 25 noiembrie 1299 (traducere în limba română în *DIR-C*, veac XIII, voi. II, p. 473-475), păstrat ca transumpt în privilegiul din 3 mai 1300 (la Arh. Naț. Magh., Dl. 28 713), cf. Jako Zs., *A kolozsmonostori apátság hamis oklevelei*, în *Lev. Kcal*, 1984, nr. 2, p. 126-127, care demonstrează, cu argumente convingătoare, falsitatea celor două documente. Implicit, incriminarea se extinde și asupra actului capitlului din Oradea, din anul 1372.

¹ Iacob al lui Paul a fost numit și confirmat custode al bisericii de Oradea în anul 1371; cf. doc. nr. 195.

2

1374 septembrie 7, <Cluj-Mănăstur>

Conventul din Cluj-Mănăstur adevărește că Petru zis Chewgh, fiul lui Ioan de Veneția a vândut fratelui său după mamă, Ladislau de Dopca, pentru o jumătate de marcă de argint, o moară în Hoghiz.

EDIȚII: *Hurmuzaki-Densușianu* 1/2, p. 222-223. Cf. Pali, *Diplomatica latină cu referire la Transilvania* (sec. XI-XV), în *DIR*, Introducere, voi. II, p. 318. n. 5.

DOCUMENTE GREȘIT DATATE ÎN EDIȚIILE ȘI COLECȚIILE VECHI*

- <1308-1322> Alba Iulia, (*DIR-C*, veac XIV, voi. 1, p. 60), cu data corectă: 13<74 mai cca>, Alba Iulia); *doc. nr. 313*.
- <1351-1382> martie 1, Buda (Pesty, *Szorenyi bânsăg*, II), cu data corectă: 1373 aprilie 1, Buda; *doc. nr. 226*.
- 1354 martie 23, Avignon (*Tort. Târ*, 1895, p.73, nr.173), cu data corectă: 1373 martie 23, Avignon; *doc. nr. 222*.
- 1354 mai 15, Pont-de-Sorgues (*Tort. Târ*, 1895, p.70, nr.154), cu data corectă: 1372 mai 14, Pont-de-Sorgues; *doc. nr. 138*.
- 1354 octombrie 29, Avignon (*Tort. Târ*, 1895, p.71-72, nr.164), cu data corectă: 1372 octombrie 29, Avignon; *doc. nr. 185*.
- 1355 martie 23, Avignon (*Tdrt. Târ*, 1895, p.74, nr.176), cu data corectă: 1373 martie 23, Avignon; *doc. nr. 219*.
- 1355 martie 23, Avignon (*Tdrt. Târ*, 1895, p.73, nr.175), cu data corectă: 1373 martie 23, Avignon; *doc. nr. 220*.
- 1355 mai 10, Avignon (*Tdrt. Târ*, 1895, p.75, nr.181; *DRH-C*, X, p.311, nr.306), cu data corectă: 1373 mai 10, Avignon; *doc. nr. 239*.
- 1356 octombrie 12, Avignon (*Tort. Târ*, 1896, p.88), cu data corectă: 1374 octombrie 13, Avignon; *doc. nr. 355*.
- <1361-1372 mai 31> (*DRH-C*, XII, p.31-33), cu data mai strânsă <1371 iunie 9 - 1372 mai 31>; *doc. nr. 41*.
- <1361-1373> (*Ortvay*, I, p.128-130), cu data mai strânsă: <1371 iunie 9 - 1372 mai 31>; £/oc./?r. 41.
- <1365-1374> mai 8, Debrețin (*Kállay*, II, p.130, nr.1560) cu data corectă: <1373> mai 8, Debrețin: *doc. nr. 237*.
- <1366-1374> mai 8, Debrețin (*Ortvay*, I, p.115-116), cu data corectă: <1373> mai 8, Debrețin; *doc. nr. 237*.
- <1369-1377> (*Documenta Valachorum*, p.221-223; *DRH-C*, XIII, nr. 370), cu data corectă: (1375 după 17 decembrie- 1377>; *doc. nr. 442*.
- 1370 (Batthyány, *Leges ecclesiasticae*, 1827, voi. m, rubrica XXXIX), cu data corectă: <1374-1375>; *doc. nr. 367*.
- <1370 după mai 7>, <Turda> (*DRH-C*, XBI, p.761-764), cu data corectă: <1372 cea aprilie 4, Turda>; *doc. nr. 113*.

* Lista cuprinde între paranteze rotunde () ediția (edițiile) în care documentul a fost publicat greșit, cu indicarea, în continuare, a datei corecte, mai precise sau probabile și prin confruntarea cu sursa după care s-a făcut îndreptarea; numărul documentului (*doc. nr.*) se referă la numărul de ordine i documentului din volumul de față.

- 1371-1372 {*Századok*, 1900, p.610-612; *Documenta Valachorum*, p.239-244; *DRH-D*, I, p.100-103), cu data corectă: <1372, după iulie 3>; *doc. nr. 156*.
- 1371 ianuarie 14, Sântimbru (Kemeny, *Dipl. Trans. Appendix*, 3, nr.95), cu data corectă: 1371 ianuarie 13, Sântimbru; *doc. nr. 2*.
- 1371 după aprilie 6, Sibiu (Kemeny, *Dipl. Trans. Appendix*, 3, nr.97), cu data corectă: 1372 aprilie 29, Sibiu; *doc. nr. 131*.
- 1371 aprilie 30, Sibiu (*Fejer*, IX/4, p.375-376), cu data corectă: 1372 aprilie 29, Sibiu; *doc. nr. 131*.
- 1371 iunie 2, Vișegrad (*Documenta Valachorum*), p. 234, nr. 191), cu data corectă: 1371 iunie 9, Vișegrad; *doc. nr. 43*.
- 1371 iulie 3, <Cluj-Mănăstur> (*Ub.*, II, p. 757), cu data corectă: 1371 iulie 23, <Cluj-Mănăstur>; *doc. nr. 55*.
- 1371 octombrie 20 (Kemeny, *Dipl. Trans. Appendix* 3, nr. 102), cu data corectă: 1371 octombrie 23; *doc. nr. 75*.
- 1372 martie 12, <Alba Iulia> (Kemeny, *Dipl. Trans. Appendix*, 3, nr. 107), cu data corectă: 1372 martie 11, <Alba Iulia>; *doc. nr. 103*.
- 1372 martie 12, Sântimbru (Kemeny, *Dipl. Trans. Appendix*, 3, nr. 105), cu data corectă: 1372 martie 17, Sântimbru; *doc. nr. 107*.
- 1372 martie 24, Sântimbru (*Tort. Tar*, 1889, p. 552-553, nr. 146), cu data corectă: 1372 martie 17, Sântimbru; *doc. nr. 107*.
- 1372 cea martie 29, Sântimbru (Kemeny, *Dipl. Trans. Appendix*, 3, nr. 114), cu data corectă: 1372 martie 30, Sântimbru; *doc. nr. 110*.
- 1372 cea martie 29, <Cluj-Mănăstur> (Kemeny, *Dipl. Trans. Appendix*, 3, nr. 114), cu data corectă: <1372 după martie 30>, <Cluj-Mănăstur>; *doc. nr. 111*.
- 1372 aprilie 12, Turda (*Tdrt. Tar*, 1896, p. 724, nr. 50), cu data corectă: 1372 aprilie 11, Turda; *doc. nr. 118*.
- 1372 aprilie 14, Turda (*Tort. Târ*, 1896, p. 724, nr. 51), cu data corectă: 1372 aprilie 13, Turda; *doc. nr. 122*.
- 1372 aprilie 14, Turda (*Tort. Târ*, 1896, p. 724, nr. 52; *Documenta Valachorum*, p.244), cu data corectă: 1372 aprilie 13, Turda; *doc. nr. 123*.
- 1372 mai 9, Buda (*Tort. Târ*, 1889, p. 553, nr. 147), cu data corectă: 1372 mai 10, Buda; *doc. nr. 136*.
- 1372 mai 15, Pont-de-Sorgues (*Fejer*, DC/4, p. 426-429), cu data corectă: 1372 mai 14, Pont-de-Sorgues; *doc. nr. 138*.
- 1372 cea noiembrie 4, Alberth (Kemeny, *Dipl. Trans. Appendix*, 3, nr. 177), cu data corectă: 1<37>2 noiembrie 7, Alberth; *doc. nr. 186*.
- 1373 martie 17, Vișegrad (*Kállay*, II, p. 165), cu data corectă: 1373 martie 16, Vișegrad; *doc. nr. 210*.
- 1373 iunie 1, Avignon (Theiner, *Afon. Hist. Hung.* II, p. 140; *Hurmuzaki-Densușianu* I/2, p.207-208), cu data corectă: 1373 iulie 1, Avignon; *doc. nr. 254*.
- 1373 iunie 2, Pont-de-Sorgues (*Archiv*, XXIV, p. 598, nr. 17), cu data corectă: 1373 iunie 10, Pont-de-Sorgues; *doc. nr. 247*.
- 1373 septembrie 3, ViHeneuve-les-Avignon (*Ub.*, II, p. 407, nr. 1011), cu data corectă: 1373 septembrie 4, Villeneuve-Ies-Avignon); *doc. nr. 270*.

- 1374 iunie 17, Alba Iulia (*Tort. Târ*, 1889, p. 554), cu data corectă: 1374 iunie 16, Alba Iulia; *doc. nr. 326*.
- <1374> iulie 25, Jimbor (*Századok*, 1983, nr. 5, p. 976), cu data corectă: <1375> iulie 25, Jimbor; *doc. nr. 420*.
- cea 1375 ianuarie 7, Sibiu (*Ub.*, II, p. 435-436), cu data aproximativă: <cca 1375 februarie 6>, Sibiu; *doc. nr. 379*.
- 1375 martie 8, Sântimbru (*Documenta Vaîachorum*, p. 257), cu data corectă: 1375 mai 8, Sântimbru; *doc. nr. 399*.
- 1375 mai 15, Timișoara (*Ortvay*, I, p. 132-133), cu data corectă: 1375 mai \> Timișoara; *doc. nr. 401*.
- 1379 ianuarie 23, Vișegrad (*Fejer*, IX/6, p. 241), cu data corectă: 1374 ianuarie 23, Vișegrad; *doc. nr. 302*.
- 1382 martie 1, Buda (*Fejer*, IX/5, *Hurmuzaki-Densușianu*, 1/2, p. 275) cu data corectă: 1373 aprilie 1, Buda; *doc. nr. 226*.
- 1382 (?) iulie 4, <Cluj-Mănăștur> (*Tort. Tăr*, 1892, p. 639, nr. 683), cu data corectă: <1372> iulie 4, <Cluj-Mănăștur>; *doc. nr. 157*.
- 1413 octombrie 30, (Wenzel, *Kritikai fejtegetesek*, p. 48), cu data corectă: 1373 octombrie 30, Câmpulung la Tisa; *doc. nr. 282*.

INDICI

Prescurtări, semne simbolice, lămuriri

a.d.	= aşezare dispărută
arhid.	= arhidiacon(at)
arhiep.	= arhiepiscop(at)
arh. fam.	= arhiva familiei
bis.	= biserică
capitl.	= capitolu
cea	= circa
col.	= colecția
comp.	= component(ă)
conv.	= convent
doc.	= document
ep.	— episcopie;
f.	= fost (se referă la localități care și-au schimbat denumirea românească și la foști domnitori)
fig-	= sens figurat
f.l.	= fiul lui (fiica lui)
fol.	- <i>folio</i>
fr. l.	= fratele lui
id. prob.	= identificare probabilă
jud.	= județul
l.	= lui
loc.	— lângă = localitate (se referă la localități din străinătate din care multe n-au fost identificate cu denumirile actuale)
mag.	= magistru
m-re	= mănăstire
mun.	= municipiu
nr.	= număr
Or.	= Oradea
or.	= oraș
orig.	= original
	= pentru
	= pergament
	= râu
5.	= sat
	= teritoriu
	= toponim
	= Transilvania
	= Ungaria
	= vezi
	= vicecomite
	= în paranteză rotundă, variantele din textul latin ale numelor de locuri, de persoane, ale termenilor comuni din indicele de materii

Trimiterile se fac la numărul de ordine al documentului.

INDICE ONOMASTIC ȘI TOPONIMIC

- Aba de Stoiana, v. **Dominic**, f.l. -
 Abafaia v. **Apalina**.
Abauj (*Ujwár*), comitat în Slovacia și Ungaria; comite de ~, **373**.
Abraham diacul, mag., slujitor din Saswar, 183.
Abraham, f.l. Iacob, f.l. Ioan, nobil de Scepes, 311.
Abrâny (*Abraham*), loc. în Ung., 253.
 Absan v. **Osor**.
Adrian (*Adriani villa*), a.d. pe lg. Lighet jud. Timiș, 156.
 Adriani villa v. **Adrian**.
 Ady **Endre** (*f. Mecenfju, Menthzenth*), s. jud. Satu Mare, 319.
 Affrica v. Avrig.
Agapit, ep. de Lisabona, trimis papal în Ungaria, 185.
 Agata, f. I. Ladislau, f.l. Ioan, sora I. Egidiu de Beseneutelek; sora Elisabetei, 433.
Agatha, nobilă, văduva lui Sebeuk de Stoiana, 53.
Agatha, soția lui Nicolae, f.l. Martin, 62.
Aghireșu (*Egeres, Egheres*), s. jud. Cluj; moșia-, 122, 288, 388.
Agneta, călugăriță din Or., 62.
Agneta, soția I. Iacob, f.l. Nicolae de Bogath, 89.
 Agria v. **Eger**.
Agriș (*Egres*), s. jud. Cluj, 326, 327.
Aiud (*Enyd, Enyed, Enyid, Enyud*), or. jud. Alba; moșia ~, 81, 130, 148, 149, 278, 365; orașul-, 118.
Aiud (*Enyd*), r., jud. Alba, 130.
Aiudul Mic (*Kisenyd*), r. în hotarele moșiei Aiud, jud. Alba, 130.
Akaszt6, loc. în Ung.; moșia ~, 370, 374.
Akus de Trascău, nobil, 365; v. și
Andrei, Nicolae, f.l. ~.
Aladar, a.d., pe lg. Dăbâca și Bădești în corn. Dăbâca; moșia-, 110.
 Alard v. Nicolae, f.l. ~.
 Alazy v. Olosig.
- Alba v. **Alba Iulia**.
 Alba v. **Fejer**.
Alba (*Albensis, Albensis partis Transsiluane*), comitatul ~, 9, 107, 168, 174, 205.
Alba Iulia (*Alba*), num. jud. Alba; act dat la ~, 48, 49, 132, 147, 164, 371, 425; bis. de ~ (*Albensis ecclesia, ecclesia Transsiluana*), 127, 130, 151, 173, 179, 195, 225, 239, 326, 327, 344, **347**, 364, 365; canonic de ~, 224, 343, 386; cantor al bis. de ~, 69, 127, 195, 233, 348; cantorat vacant, 390; capitl. bis. din ~, 233, 241, 268, 281, 289, 313-315, 320, 326, 327, 330, 335, 353, 412, 436, 437; v. și **capitul** din ~; decan la ~, 130, 233, 390; dieceza de ~, 179, 195, 242, 275, 276, 297, 348; drum mare ce duce la ~, 130; ep. de ~, 127, 132, 150, 164, 185, 205, 240, 285, 294-296, 298, 315-317, 320, 335, 353, 382, 439; moșii ale bis. de ~, 130, 148, 149, 157, 278, 365; oraș ~, 211; prepozit de ~, 109, 151, 220, 222, 233, 390; prepozitură vacantă ~, 133.
- Alba Regală v. **Szekesfehârvâr**.
Albania, hotarele - amenințate de turci, 138.
 Albensis v. **Alba**, comitat; FejeY, comitat; **Szâkesfehervâr**.
Albert de Jank, slujbaş, 245.
Albert de Kyde, nobil, 319.
Albert de Șura Mare, 98, 104, 105, 119, 189.
Albert din Odverem, iobag al nobililor de Geoagiu; văduva I. -, 145.
Albert, ep. de Milcov, 58.
Alberth, loc. în Ung.; act dat la ~, 186.
 Albești v. **Albeștii Bistriței**.
Albeștii Bistriței (*f. Albești, Wereseghaz*), s. jud. Bistrița Năsăud, 257.
Albiartz, loc. în Ung., **195**.
Alexandria, or. în Egipt; patriarh de - (*Alexandrinus*) <titlu onorific>, 136.
 Alexandru de Drighiu, 328, 338; v. **Petru f.l. ~**.
Alexandru, f.l. Gad de Zar, 32.
 Almakerek, v. **Mălâncrav**.
 Almanian v. **Germania**.
 Almasvyze v. **Almaș, Almaș** (*Almasvyze*), r. jud. Sălaj, 127.

- Almus, Nicolae zis ~ de Hodoș, 92.
 Alt v. Olt
 Alsogorba v. Gârbova Șieului.
 Altalkerek a.d. Ig. Voiteg, jud. Timiș, 41.
 Altalsaldobag, pădurea numită ~ în hotarul
 moșiei Vârșolt, jud. Sălaj, 415.
 Altzena v. Alțina.
 Alțina (*Altzena, Alzona*), 195, 307.
 Aluniș (*f. Chiced, Kecheth*), s. jud. Cluj, 127.
 Alzona v. Alțina.
 Ambrosie <nobil de Dara>, 236, 312/a.
 Amlaș, 134.
 Ana, f. I. Dominic de Hărănglab, nobilă,
 văduva lui Ioan de Ciufud, 38, 169.
 Ana, f.l. Ladislau, f.l. Gali de Omor, 91.
 Ana, soția I. Ștefan voievodul Trans., 228.
 Anderyashaya v. Andreashaza.
 Andochfalva (*Andyclfalua*), a.d. Ig. râul Timiș,
 aproape de Ictar, jud. Timiș, 183.
 Andrașfalău v. Andreeni.
 Andreas Frânez v. Frânez.
 Andreashaza (*Anderyashaza, Andreashaza,*
Anduriashaza), a.d. Ig. Mera, jud. Cluj,
 93, 124, 130, 144, 149, 278, 288, 365.
 Andreeni (f. Andrașfalău Unguresc,
Anduriasfalua), s. jud. Harghita, 206.
 Andrei, abatele m-rii din Cikâdor, 10.
 Andrei al IH-lea, regele Ung.; scrisoare
 privilegială a lui ~, 130, 149, 278, 365.
 Andrei, cantor al capitl. din Alba Iulia, 14, 69,
 133, 147; ~ împuternicit al I. Dumitru,
 ep. Trans., 127.
 Andrei, canonic al bis. de Alba Regală; mag.,
 370, 374.
 Andrei, canonic, mag., om de mărturie al
 capitl. din Agria, 176.
 Andrei de Badoc v. Petru, f.l. ~.
 Andrei de Batiz v. Mihail, f.l. ~.
 Andrei de Beges, 407.
 A»drei de Bihor, 253.
 Aadrei de Chepy, 324.
 Aadrei de Cruceni v. Andrei f.l. ~.
 Dara, v. Iacob, f.l. ~.
 ri de Darumkus, 407.
 t de Geoagiu v. Andrei, Emeric, Ioan și
 a, £1. ~.
 i de Geoagiu, comite; fiii I. ~, 130.
 Aadm de Myko v. Ioan f.l. ~.
 A»drei de Oioag, 328.
 A«dnJ3cSarfcad, 311.
 .Vadra ăe Sebeș, comite și jude regal, 104,
 :05. 119. 189, 307, 349, 361.
 • Aaiti de Sânmihai v. Ladislau, f.l.
 A Barei de Sictioana, 429.
 Andrei de Vurpăr, comite, 189, 268, 361.
 Andrei, f.l. Akus de Trascău, <văr cu fiii lui
 Ștefan de Trascău>, 130, 274, 278, 365.
 Andrei, f.l. Andrei de Cruceni, omul regelui,
 77.
 Andrei, f.l. Andrei, nobil de Geoagiu, 9, 48,
 130, 164, 425.
 Andrei, f.l. Andrei, f.l. Martin, slujitor, 39.
 Andrei, f.l. Dionisie de Kulche, comite de
 Satu-Mare, 248, 261, 304.
 Andrei, f.l. Dionisie de Uilac, 286.
 Andrei, f.l. Grigore, împuternicit în proces,
 40.
 Andrei, f.l. Grigore, <văr cu fiii lui Ștefan de
 Trascău>, 274.
 Andrei, f.l. Gyurk de Foit, 88.
 Andrei, f.l. Iacob de Gych, 407.
 Andrei, f.l. Ioan de Chesău, om al
 vicevoievodului, 269.
 Andrei, f.l. Ioan de Irina, 319.
 Andrei, f.l. Ivan, nobil de Scepes, 311.
 Andrei, f.l. Ladislau de Petrești, omul regelui,
 19, 30.
 Andrei, f.l. Laurențiu de Băla, 116, 140.
 Andrei, f.l. Marhard de Olcsva, 319.
 Andrei, f.l. Martin, împuternicit al I. Ștefan de
 Chamafalua, 142.
 Andrei, f.l. Martin, slujitor <al I. Ștefan și
 Ladislau de Peleș>, 39.
 Andrei, f.l. Nicolae de Mogh; ~ pâraș, 137,
 176.
 Andrei, f.l. Nicolae de Someșeni, 14, 277,
 436.
 Andrei, f.l. Nicolae, f.l. Iosif de Măcișu
 <fr. I. Blasiu de Măcișu>, 422, 436.
 Andrei, f.l. Nicolae, f.l. Robert de Ip, om al
 voievodului, 97, 137, 176.
 Andrei, f.l. Nicolae zis Chol de Sânmihaiu v.
 Ladislau, Ioan, diacul, Mihail și
 Nicolae, f.l. ~.
 Andrei, f.l. Pavel de Papfalva, omul ducelui
 de Oppeln, 39.
 Andrei, f.l. Petru, casa I. ~ din Sanislau, jud.
 Satu-Mare, 253.
 Andrei, f.l. Petru cel Roșu de Țaga, 335, 353,
 371.
 Andrei, f.l. Petru de Curciu, 131.
 Andrei, f.l. Petru, nobil de Fărăgău, 368.
 Andrei, f.l. Ștefan ce! Roșu, f.l. Dominic de
 Giulvăz, 336, 342.
 Andrei, f. vicevoievod al Trans., 9, 48, 130,
 149, 164, 234, 425; v. și Andrei de
 Geoagiu, Luca de Geoagiu și Ladislau,

Andrei, slujitor și slujbaş al mag. Benedict Himfy, 162,357.

Andrei v. Ioan f.l. ~.

Andrei v. **Ladislau** f.l. ~, vicecastelan de Timișoara, 82.

Andrei v. Mic, Valentin cel ~ f.l. ~.

Andrei zis Batur v. **Batur**.

Andrei zis Buda v. **Buda**.

Andrei zis Kupla v. **Kupla**.

Andrei zis Terkes v. **Terkes**.

Andrei zis Turma v. **Turma**.

Anduriashaza v. **Andreashaza**.

Anduriasfolua v. **Andreeni**.

Andyckfalua v. **Andochfalwa**.

Anich, f. lui Ioan, soția lui Iacob de Portelec, 431.

Anton de Spaleto, călugăr, 3S6.

Anton, f.l. Ștefan de Blăjel, om al voievodului, 126; mort fără moștenitori bărbați, 289, 314, 320, 386,392; v. și **Elena**. f.l. ~

Anton, f.l. Thegunia, 156.

Anton, preot al conv. din Cluj-Mănăstur, 21.

Anton, presbiter al bis. Sfintei Cruci din Lelez, om de mărturie, 300.

Anton zis Tătar v. **Tătar**.

Anyas de Dedach v. **Nicolae**, f.l. ~.

Apa Almașului v. **Alroaş**.

Apa Morii (*Malumuize*), top. în Maramureș, 282.

Apalina (*Abafaia*), s. jud. Mureș, 403.

Apathy v. **Apatiu**.

Apatiu (*Apathy, Apaty*), s. jud. Bistrița-Năsăud, moșia-, 113, 197,257,269.

Apaty v. **Apatiu**.

Apoldu de Jos (*Appoldia inferior*), s. jud. Sibiu, 98.

Appoldia inferior v. **Apoldu de Jos**.

Aprod, Ioan zis ~ de Iuș, 33, 177; v. și **Ladislau**, f.l. ~.

Aqua, loc. probabil în Ung., bis. din ~, 195.

Araci (f. Arpătac, *Arapataka*), s. jud. Covasna, 147.

Arad (*Orod, Orodensis*), mun. jud. Arad; bis. din ~, 246,**421**; capitl. din ~, 40, 45, 357, 359; v. și **capitiul** din ~ comitatul ~, 86, 114,433; prepozitura bis. din ~, 195.

Aranehe v. **Uroi**.

Aranas v. **Arieș**.

Arapataka v. **Araci**.

Archis v. Olaherkes.

Ardeova (*Erdeufalua*), s. jud. Cluj, 123.

Ardesch v. **Moardăș**.

Argeș v. **Curtea de Argeș**.

Arieș (*Aranas*): r. ~, 389.

Arnold, judele Sighișoarei, 361.

Arnold, strângător al dijmelor papale, 195.

Arpătac v. **Araci**.

Aschornisfin, pârâu, lg. Hundrubechiu, jud. Sibiu, 350.

Atea (*Atya. Ath'a*), s. jud. Satu Mare, 303,319.

Athad, a_d. aproape de Jadani, jud. Timiș, 156.

Athya v. **Atea**.

Atya, loc. în Ung., 321.

Augustin v. **Nicolae f.l. ~**.

Aurel Vlaicu (f. Bințiști, *Benczencz*), jud. Hunedoara, 313.

Avignon, (*Avinione, Avinionensis*), or. în Franța; act dat la ~, 12, 13, 29, 68, 72-74, 109, 125, 151, 185, 187, 190, 191, 214, 219-222, 224, 225, 228-232, 239, 242, 243, 254, 258, 259, 275, 280, 294-298, 346-348, 387, 438, 439; dieceza de ~, **58**, 63, 173, 297, 343, 344.

Avram de Fărăgău, 363.

Avram de Zakold, 401.

Avram, iobag <pe moșia Pooch, Ung.), 279.

Avrig (*Africa, Ebreek*), s. jud. Sibiu, 168, 379.

Baach v. **Baciu**.

Babnapataka, pârâu pe moșia Ikus, 46.

Babuch v. **Băbuți**.

Babuspataka, pârâu pe moșia Beudiu, 55.

Bai (Bach, *Bachiensis*), loc. în Serbia; bis. de ~, 195, 347; v. si **capitl.** din ~.

Bach v. **Bac**".

Bach v. **Baciu**.

Bachka, loc. în Ung., 402.

Bachko, v. Bocicioiu Mare.

Bachtuisse, a.d. jud. Caraș-Severin, 357.

Baciu (*Baach, Bach*), s. jud. Cluj, 34; moșia ~, 288, 305.

Bacsa v. **Bata**.

Badoc v. **Bădești**.

Badon (*Beldum*), s. jud. Sălaj; moșia ~, 415.

Badugh v. **Bădești**.

Baduk v. **Bădești**.

Bagach v. **BSgaciu**.

Bagarteleke v. **Băgara**.

Bagdan v. **Bogdan**.

Bagdand v. **Bogdan**.

Bago v. **Băgau**.

Bagow v. **Băgau**.

Baguth, Nicolae zis - de Iclod, om al vicevoievodului, 163.

Baka, loc. în Ung.; moșia ~, 404, 418.

Bakani. Petru zis ~, orașean din Cluj, 171, 172.

- Bakay v. Băcăinți.
- Bako de Mihalț, om al voievodului, 128, 130, 149, 234, 278, 365.
- Bakoch de Tiur, mag., 392, 437; om de măturie, 278.
- Bakos v. Luca f.l. ~.
- Bakouchpataka, pârâu pe moșia Ikus, 46.
- Bakus de Endred v. Iacob f.l. ~.
- Bala v. Băla.
- Balad, f.l. Toma, f.l. Simion banul, de Chendu, fr. 1. Ștefan, 196, 200, 211, 234.
- Balasa de Teyed, v. Ioan, f.l. Nicolae, f.l. ~.
- Balasteleke v. Blăjel.
- Balastelke v. Blăjel.
- Balastelky v. Blăjel.
- Bale de Nyres, f.l. Zoion Românul, 334.
- Bale, f.l. Sas, voievod al Maramureșului, 43, 282; slujitor al curții regești, mag., 265, 273; f. comite de Maramureș, 282.
- Baldum v. Badon.
- Balk, cnez de Mylas, 156.
- Baluanus v. Unguraș.
- Balvanus v. Unguraș.
- Bana, cnez din Chinka, 156.
- Banhaza, a.d., în Ung., 146, 432.
- Banhyda, i. în Ung.; moșia ~, 435.
- Barabas de Bărfea, om al regelui, 17, 127.
- Barabas, f.l. Pavel de Mădăraș, ora al voievodni!. 116. 140.
- Bana, Nicolai, orășeu din Sibiu. 189.
- Baraaya, comită! în Ung., 312.
- Baranatafca. pârâu pe moșia Ikus, 46.
- 3*rcaa>. Bărcea.
- 3amaba de Toldal v. Ioan f.l. Barnaba; fiii I. --. 160.
- Bars (*Bon*), comitat și loc. în Slovacia, lg. LeviCe; act dat la~, 154, 155; comitat, 192.
- Barta, oaspete din Sântioana, iobag al lui Leukus de Chesău, 115.
- Bartholomeu al lui Pavel, cleric din dieceza Trans., 195.
- Bartholomeu al lui Petru, cleric din dieceza Trans., 195.
- Bartholomeu de Avrig, comite, 168.
- Bartholomeu, f.l. Mihail, f.l. Grigore de Geoagiu, 130.
- Bartholomeu, f.l. Nicolae de Gachal, 43.
- Bassow de Pauca v. Gheorghe, f.l. ~.
- Bathus v. Batoș.
- Batiz (*Batzfolwa*, cu alt nume: *Sohtusteluk*), s. aparținând or. Călan, jud. Hunedoara, 49.
- Batizhaza v. Botez.
- Bător v. Nyirbător.
- Batoș (*Bathus*), s. jud. Mureș, 121.
- Batur v. Ba tor.
- Batur, Andrei zis ~, de Suceagu, omul vicevoievodului, 23, 24, 28, 44, 117, 364.
- Batyan v. Botean.
- Batz, f.l. Ștefan de Batiz, 49.
- Batzfolwa v. Batiz.
- Bata (*Bacsa*), s. jud. Bistrița Nasăud, 434.
- Bazna (*Bazna*, *Bozna*), s. jud. Sibiu; sat regesc, 126, 133.
- Bayton v. Butin.
- Băbuț v. Băbuțiu.
- Băbuțiu, (f. Băbuț, *Babuch*, *Bobuch*), s. jud. Cluj; moșia-, 196, 200.
- Băcăinți (*Bakay*, *Wakay*), s. jud. Alba, 1, 49.
- Bădești (f. Badoc, *Badugh*, *Baduk*), s. jud. Cluj, 110, 127, 196, 288.
- Băgaci (*Bagach*), s. jud. Mureș; satul ~, 38.
- Băgaci, (*Bogach*, *Bogath*, *Bugach*, *Bugath*), s. jud. Cluj, 335, 353, 371.
- Băgara (*Bagarteleke*, *Bugartelke*), s. jud. Cluj, 123; iobagii din ~, 288.
- Băgau (*Bago*, *Bagow*), s. jud. Alba, 118, 145, 157, 425.
- Băla (*Bala*), s. jud. Mureș, 116; moșia ~, 140.
- Băkacin (*Polky*), s. jud. Alba, 315.
- Bfircea, azi ~ Mare și ~ Mică, (*Barcha*), s. jud. Hunedoara, 1, 360.
- Birlea (*Olnuk*), s. jud. Cluj, 17, 127.
- Bârsa (*Borza*), țara ~, 280.
- Bbrassov v. Brașov.
- Bebek (*Bebek*, *Bubeck*, *Bubek*), Gheorghe, mare vistier al regelui, 34; ~ mare vistier al reginei, 285, 305, 407.
- Bebek, Ștefan, judele curții regale, 35, 45, 46.
- Bebek v. si Dominic ~.
- Bech v. Beych.
- Beche de Vireag, v. Ștefan f.l. ~.
- Beche, f.l. Ioan, f.l. Dominic de Hăghig, 147.
- Beche v. Beta.
- Beclean (*Bethlem*), or. jud. Bistrița Nasăud, 50, 51, 55, 57, 323.
- Beden v. Bidiu.
- Beech v. Viena.
- Beeke (*Beke*), a.d. contopită în s. Nima, jud. Cluj, 377.
- Begecs (*Beges*), loc. în Ung., 407.
- Beges v. Begăcs.
- Bekch de Sydow v. Ștefan, f.l. ~.
- Beke de Frata, 363.
- Beke de Hărău, v. Nicolae, f.l. ~.
- Beke de Iclod v. Ladislau f.l. ~.
- Beke, fiii lui ~ din Ung., 235
- Beke v. Beeke, 377.
- Bel (*Beld*), district la N-V de Lugoj, jud. Timiș, 156.
- Beld v. Bel.

- Beld v. **Beldiu**.
Beldiu (*Beld*), s. jud. Alba; moșia-, 130.
Belebur, a.d. pe lg. Hodoș, jud. Timiș, 156.
Belend, loc. în Ung., 235.
 Belenik v. **Benic**.
Belenus, a.d. lg. Cârnecea și Secășeni, jud. Caraș-Severin; moșia-, 155,158, 309.
Belluno (*Velunesis, Welunensis*), or. în Italia; v. **Ladislau**, duce de Oppeln și de ~, palatinul Ung.
Belmegyer, loc. în Ung., moșia -, 235.
 Benedict de Fărăgău, om al regelui, 157.
 Benedict de Gacy, 66, 71.
Benedict de Kiskuach, 426.
 Benedict de Perecke, 66, 71.
 Benedict de Pâncota, din capitl. de Agria, 250.
Benedict de Seuca, om al regelui, 131.
Benedict f.l. Andrei de Pachul, mag., protonotar al lui Emeric, voievodul Trans., 130, 149,170,278; - f. protonotar, 365.
Benedict, f.l. Gheorghe, 261.
Benedict, f.l. Ioan, f.l. Petru de Woya, 139, 162,180,357.
Benedict, f.l. Lachk, aproad al curții regale, mag., 265, 271-273.
Benedict, f.l. Pavel, f.l. Heem, f. ban al bulgarilor, comite de Timiș și Cenad, castelan de DObronte, mag., **82**, 92, 96, 139, 141, 154, 162, **180**, **199**, 201, 202, 210, 212, 218, 223, 237, 263, 291, 321, 331, 351, 357, 370, 374, **428**, 441, 442 v. și **Nicolae** f.l. ~.
Benedict, f.l. Petru diacul de Șardu, 95.
 Benedict, fr. I. Pavel, iobagul din Cerneteaz, 183.
Benedict, slujitorul I. Bale, voievodul, 43.
Benedict zis Robul v. **Robul**.
Benic (*Belenik*), s. jud. Alba; nobil de -, 425.
 Berch (*Byrch*), top. în hotarele moșiei Gârbova de Jos, jud. Alba, 130, 149.
 Berche, a.d. în Croația; s., moșia ~, 419.
Bereg (*Beregh*), comitat în Ung., 339, 352.
 Beregh v. **Bereg**.
Beregsău Mare (*Beregzou, Beregzow, Berekzou*), s. jud. Timiș, 70, 77, 251.
Beregsău Mic (Nemet, *Nemethy*), s. jud. Timiș, 156.
 Berekzou v. **Beregsău Mare**.
 Beregzow v. **Beregsău Mare**.
Berench, loc. în Slovacia, 165; nobilii de ~, 384, 402.
Berindu (*Burund*), s. jud. Cluj, 103.
 Bernabo Visconti v. Visconti.
 Berthlm v. **Biertan**.
Beseneutelek, a.d. aflată în f. comitat. Arad. 433.
 Beșa (*Besa*), v. **Stejărenii**.
 Bethlem v. **Beclean**.
Beta (*Beche*), s. jud. Alba, 48.
Beudiu (*Beud, Buud, Bwd*), s. jud. Bistrița Năsăud, 50,51, 55,57.
Beunye, a.d. lg. Chinteni, jud. Cluj, 422; v. și **Tyburch**.
Bezter, Matei zis ~, împuternicit al lui Ioan, f.l. Grigore de Chidea, 124.
 Bezturn de Hărănglab v. Dominic, f.l. ~.
 Beych, cetate și moșie în Ung., 43.
 Bichor v. **Bihor**.
 Bidinius v. **Vidin**.
Bidiu, s. jud. Bistrița Năsăud, 317.
Biertan (*Berthlm, Birchalin*), s. jud. Sibiu, 326; bis. din ~, **195**.
Biharea (*Bichor, Byhar*), s. jud. Bihor, 253, 364.
Bihor (*Bihor, Byhar, Byhoriensis*), comitatul ~, 35, 67, 311, 373, 414, 432; adunarea generală a comitatelor - și Crasna, 97.
 Bilgesd v. **Bilghez**.
Bilghez (*Bilgesd*), s. jud. Sălaj, 381.
Biniș (*Bynus*), s. jud. Caraș-Severin, 156.
Bingusd loc. în Ung.; moșia ~, 235.
 Bințiinți (*Benczencz*), v. **Aurel Vlaicu**.
 Birchalin v. **Biertan**.
Biscaria (*Dedachfolwa*), loc. comp. or. Simeria, jud. Hunedoara; nobilii de ~, moșia ~, 157.
Bizant (*România*), părți ale - ocupate de turci, 219,222.
Blas, Mihail, vilic al Orăștiei, 361.
Blasiu de Cerna, 156.
Blasiu de Ciufud v. **Ioan**, f.l. ~.
Blasiu de Gacy, 66, 71.
Blasiu de Mihalț, om al regelui, 174.
 Blasiu de Recea v. **Mihail**, f.l. ~.
Blasiu de Resighea, 66, 431.
Blasiu de Socol, 16.
Blasiu, diac, împuternicitul I. Benedict, f.l. Pavel, f.l. Heym, 357.
Blasiu, f.l. Alexie de Ura, 407.
Blasiu, f.l. Bako de Pata, 252.
Blasiu, f.l. Mihail de Dindeleag, om al regelui, 422.
Blasiu, f.l. Nicole, f.l. Iosif de Măcișu, 422, 436.
Blasiu, f.l. Pavel de Băcăinți, 49.
Blasiu, f.l. Petru, f.l. Chybrian, 291.
Blasiu, f.l. Petru de Ura, 407.
 Blasiu, f.l. Pousa <de Zeer>, de Izvin, 4, 40.

- Blasiu, f.l. Sandurde Silivașu de Câmpie, 113, 152, 197, 257, 269.
- Blasiu, iobag al fiilor lui Petru din Panyola, 279.
- Blasiu, soțul Elisabetei, f.l. Nicolae zis Dereske, 267.
- Blasiu, v. Gheorghe, f.l. ~.
- Blastelke v. Blăjel.
- Blaj el (*Balaastelek, Balaasteleke, Balasteleke, Balastelke, Balastelky, Blastelke*), s. jud. Sibiu; moșia ~, 126, 289, 314, 320, 386, 392, 437.
- Bobda (*Popd*), s. jud. Timiș, 156.
- Boc v. Turnu.
- Bochk, a.d. lg. Sântana de Mureș; moșie pustie și lipsită de locuitori, 390.
- Bochko v. Bocicoiu Mare.
- Bocicoiu Mare (*Bachko, Bocsko, Bocskoy*), s. jud. Maramureș; moșia ~, 265, 271, 272.
- Bodd v. Budun.
- Bodon, loc. în Ung., 333.
- Bodula v. Budila.
- Boemia, în titulatura împăratului Carol al IV-lea, 391; clerul din ~, 191; legat papal în ~, 136; postav de ~, 92.
- Bogach v. Ladislau f.l. ~ de Menthzenth.
- Bogath, loc. în Ung., 89.
- Bogath v. Băgaci.
- Bogd v. Turnu.
- Bogdani v. Bogdan.
- Bogdan, (*Bogdam, Bagdan, Bagdand*), loc. în Ung., 83, 137, 176.
- Bogdand v. Bogdan.
- Bogdan Vodă (*f. Cuhea, Kohnya, Kohya, Konya*), s. jud. Maramureș; moșia ~, 265, 271, 272.
- Boht v. Bojt.
- Boian (*Boyun*), s. jud. Sibiu; sat regesc, 133.
- Bojt (*Boht*), loc. în Ung.; moșia ~, 170.
- Bok v. Turnu.
- Bokan (localizare discutabilă); obștea din ~, 388.
- Boldur (*Boldur*), s. jud. Timiș, 156.
- Bonafalva, a.d. lg. Beiuș, jud. Bihor, 341.
- Bonchdelara, 315.
- Bonifaciu al VDI-lea, f. papă, 214, 254.
- Bontos al lui Zonka, arhid. de Satu Mare; mort, 195.
- Bont (*Nyres*), s. jud. Cluj; moșia-, 128, 143.
- Borkuth v. Cosău, pârâu.
- Borș v. Bars.
- Borsod, comitat în Ung., 394.
- Borsyacobfalwa a.d. lg. Sâncel și Petrisat, jud. Alba, 157.
- Borș (*Borș*), s. jud. Bihor, 328.
- Borza v. Bârsa.
- Bosnia (*Boznensi*), ep. de ~, 205, 285; părți ale ~, 254; vicariat al ~, 254.
- Botean (*Batyan*), s. jud. Bihor, 310, 319.
- Botez (*Batizhaza*), s. jud. Mureș, 326, 327.
- Bothos, Nicolae zis ~, fr. 1. Ghiula <stăpân al moșiei Darmianhaza>, 273.
- Bothus, Ioan zis ~ de Șinteu, om al regelui, 127, 200, 288.
- Botiza (*Batizhaza*), s. jud. Maramureș; moșia ~, 272.
- Bozna v. Bazna.
- Boznenses v. bosniaci.
- Boyun v. Boian.
- Bradu (*Foniefolua*), s. jud. Sibiu, 268.
- Bran (*Turcz*), s. jud. Brașov; moșia ~, 268.
- Brandenburg, margraf de ~, 391.
- Brascho v. Brașov.
- Brașov (*Brascho, Braso, Brassou, Brassow, Brassow, Corona*), mun. jud. Brașov, 26, 75, 292; bis. din ~, 195; or. ~, 215, 268; sașii dîn -, 215.
- Brateiu (*Pathay*), s. jud. Sibiu, 326, 327.
- Bratislava (*Pojon*), or. în Slovacia; comite de ~, 205, 285; jude al -, 405.
- Brațul Sfanțului Gheorghe (*Brachium Sancti Georgii*), strămtoare lg. Constantinopol, 220.
- Brădeni (f. Hendorf, *Hegun*), s. jud. Sibiu, 188.
- Bredenscheid, loc. în Germania, 190.
- Briccius de Bator v. Ioan f.l. ~, Ladislau, f.l. Ioan, f.l. -
- Briccius de Ders, 19, 30.
- Briccius, f.l. Ioan de Belend, om al regelui, 235.
- Briccius Kântor de Jănosi, 54.
- Bricciu zis Cantor v. Cantor.
- Brno, or. în R. Cehă; act dat la ~, 391.
- Bubek v. Bebek.
- Buchsyeen hop, pârâu, top. în hotarul Sibiului; locul numit ~, 189.
- Bud, Mihail zis - de Solyumus, 61.-
- Buda, loc. comp. a or. Budapesta; act dat la ~, 9, 19, 20, 76, 136, 199, 221, 223, 227, 292, 357, 362, 370, 381, 435; bis. din ~, 41, 155; drumul de ~, 208; orașenii din ~, 208; v. și capitlul din ~.
- Buda, Andrei zis ~ de Ratin, om al regelui, 381.
- Buda v. Buda Veche.
- Buda v. Nicolae, f.l. ~.
- Buda v. Vechea.
- Buda Veche (*Veteris Buda, Weterybuda*), l. Ung.; act emis la ~, 325; bis. colegială Sf. Petru din -, 195; călugărițele din ~, 405.

- Buda Veche v. Vechea.
- Budacu de Sus (*Budak*), s. jud. Bistrița Năsăud, 16,21.
- Budak v. Budacu de Sus.
- Budila (*Bodula*), s. jud. Brașov; moșia ~, 268.
- Budinius v. Vidin.
- Budun, a.d. Ig. Murani, jud. Timiș, 156, 372.
- Bugach v. Bagaciu.
- Bugath v. Bagaciu
- Bugartelke v. Băgara.
- Bugrud, loc. neidentificată, probabil Budrug, în Serbia, 342.
- Buken de Lopadea v. Mihail, f.l. ~.
- Bukkestirn, top. în hotarul Sibiului; semn de hotar numit ~, 189.
- Bulch, a.d. în Ung., 262, 414.
- Bulgar, Ladislau zis ~ de Tușinu, mag., 88, 120.
- Bulgaria, în titulatura regilor Ung., 205, 285; fost ban al ~, 428, 442; oaste trimisă în ~, 160; părți ale ~ ocupate de turci, 219, 222.
- Burperg v. Vurpăr.
- Burund v. Berindu.
- Buryu, Nicolae zis ~, mag., răposat, <de Geoagiu>; sora 1. ~, mama 1. Nicolae, f.l. Nicolae de Văleni, 164.
- Bustafalua (*Buztafalwa*), loc. în Ucraina; moșia-, 265, 272, 273.
- Butin (*Bayton*), s. jud. Timiș, 372.
- Butus, Ioan zis ~ de Șinteu, v. Bothus.
- Buud v. Beudiu.
- Buza (*Buza*), s. jud. Cluj, 145, 278.
- Buza, a.d. Ig. Salonta, jud. Bihor, 365.
- Buzas, Mihail zis ~, împuternicit al nobililor de Sântejude, 371.
- Byhar v. Biharea.
- Bykach, loc. în Ung.; moșia ~, 375, 383.
- Bykamezeu, a.d. aproape de Biled, jud. Timiș, 156.
- Bykutha, a.d. la vest de Ivanda, jud. Timiș, 156.
- Bynus v. Biniș.
- Byrbo v. Ghirbom.
- Byrch v. Berch.
- Byhar v. Bihor.
- Bwd v. Beudiu.
- Calanus (*Chalanus*), a.d. la NV de Săcuieni, lg. r. Eriu, jud. Bihor; moșia ~, 97.
- Cantor, Lorand zis ~, 431.
- Cantor, Mihail zis ~ de Janusi, 19, 30.
- Caransebeș (*Karan Sebeș*), or. jud. Caras Severin; orașul ~, 156; târgul ~, 20, 156, 409.
- Caras (*Crassou, Karasow, Karasso, Krassou, Krassow*), comitat, 41, 42, 91, 139, 155, 158, 336, 342, 357, 419.
- Carol al IV-lea, împărat roman, 141, 391.
- Cartalath, loc. neidentificabilă, probabil lectură greșită, 195.
- Castram Mărie v. Feldioara.
- Castram Sches v. Sighișoara.
- Cașovia v. Kosice.
- Caterina, călugăriță din ordinul Sf. Clara din Or., 62.
- Caterina, f.l. Ioan de Brașov, soția 1. Ilie de Jucu, 48.
- Cato (*Cato, Kacho*), Ladislau (și forma Vratislav) zis ~, numit canonic și prepozit al bis. Trans., doctor în drept canonic, 109, 151, 195, 224, 225; prepozit al bis. Trans., 233, 390; sol al regelui Ung. la papă, 219, 220, 239.
- Căpuș (*Kopus*), deal, top. în hotarul s. Bazna, jud. Sibiu, 133.
- Cățălușa v. Meseșenii de Jos.
- Câlnic (*Kelnek, Kelnyk*), s. jud. Alba; 98, 132, 313, 316, 317.
- Câmpia Turzii (f. Ghiriș, *Gyerustelke*), or. jud. Cluj; moșia ~, pustie, în pricină, 389, 395.
- Câmpulung Ia Tisa (*Huzyumezeu*), s. jud. Maramureș; act emis la ~, 282.
- Cândea de Virișmort, 334.
- Cârța (*Candelis, Kertz*), s. jud. Sibiu; mănăstirea fecioarei Măria, din ~, 276, 379.
- Cege v. Țagu.
- Ceh, Ladislau zis ~ de Rediu, 365.
- Cehăluț (*Chahlod, Chahol, Chahul*), s. jud. Satu Mare, 18, 43, 83, 286, 300, 308, 322; moșia ~, 176.
- Cele Șapte Scaune (*Septem Sedes*), săsești, 75.
- Cenad (*Cenadiensis, Chanad, Chanadiensis, Chanyadyensis, Chenadiensis*), s. jud. Timiș; act emis la ~, 421, 428, 433; bis. din ~, 195, 242, 295, 309, 387; canonic de ~, 439; comitatul ~, 321, 369; dieceza de ~, 195, 228, 230; ep. de ~, 8, 41, 100, 155, 185, 195, 205, 242, 268, 270, 275, 276, 285, 382, 387; v. și capitulul din ~; v. Dominic, ep. de ~.
- Cenei (*Chemey*), s. jud. Timiș, 156.
- Centum Cumulis v. Movile.
- Cepan (*Chepart*), s. jud. Bistrița Năsăud; moșia ~, 92, 396.

Cepan, slujitorul I. Ubul, vicecomite de Arad, 114.

Ceretul Mare (*Cerosa Magna*), pădure, pe lg. r. Mâtnic, 20.

Cergău Mare (*Chergeud*), s. jud. Alba; moșie acapitl. Trans., 129.

Cermel, loc. în Ung., 253.

Cerna (*Chorna*), s. jud. Timiș, 156.

Cerneteaz (*Chene*), s. jud. Timiș; moșia ~, 183.

Cerosa Magna v. Ceretul Mare.

Chaba a.d. pe lg. Gruni, jud. Timiș, 156.

Chahlod v. Cehăluț.

Chahol v. Cehăluț.

Chahul v. Cehăluț.

Chak de Dara v. Nicolae, f.l. ~.

Chak, f.l. Mihail de Dara, 306, 345, 366, 407; v. si Clara si Nicolae, f.l. ~

Chakan, Dominic zis ~, om de măturie, 419.

Chalanus v. Calanus.

Chalye v. Ciala.

Chamafalua v. Chamafolua.

Camafaya v. Ciumăfaia.

Chamafayha v. Ciumăfaia.

Chamafolua, loc. în Ucraina, 39, 43, 83, 142, 303.

Chanad v. Cenad.

Chanadiensis v. Cenad.

Chanyadyensis v. Cenad.

Chapori v. Cipău.

Chapou v. Cipău.

Checher, loc. în Ung., 337.

Chege v. Țaga.

Chegea (*Kege*), s. jud. Satu Mare, 27, 137; moșia-, 176.

Chegea (*Kegepataka*), r. în hotarul moșiei Orbău, jud. Satu Mare; r. ~, 176.

Ch«b, Ladislau zis ~ de Rediu, om al regelui, 127, 128, 130, 278.

Ckefce, loc. în Ung.; moșia ~, 236, 312.

Chefcze, loc. în Ung., 253.

OWL (*Cheel*, *Chyl*) strămoșul nobililor de Călnic, 132, 316, 317.

Zhoae v. Cenei.

Ziesuaru v. Cornești.

C Mic (*Kend*, *Kendhyd*, *Kendhyda*), s. înglobat în s. Chendu, jud. Mureș, 103, 196, 206, 211.

v. Cerneteaz.

Cheakns, Iacob zis ~, f.l. Petru de Valea lui Mihai, 146.

Cbețan v. Cepan.

Ckepy, loc în Slovacia, 324.

Ckeretaș (*Keraslou*), s. jud. Arad, 433.

l v. Cergău Mare.

Chery, cetate și district între Recaș și Berini, jud. Timiș; districtul ~, 156; or. ~, 156.

Chesău (*Kezew*, *Kezy*), s. jud. Cluj, 90, 115, 269.

Chesinț (*Kezy*), s. jud. Arad, 114.

Cesthe v. Cisteiu de Mureș.

Chestue v. Cisteiu de Mureș.

Cheztue v. Cisteiu de Mureș.

Cheztwe v. Cisteiu de Mureș.

Chiced v. Aluniș.

Chichow v. Ciceu.

Chidea (*Kyde*), s. jud. Cluj, 87, 115, 124, 256.

Chilian de Dileu, om al vicevoievodului, 94.

Chiniz v. Voievozi.

Chinka, a.d. lg. Jdioara, jud. Timiș, 156.

Chinkaz, cnez de Zaldubag, 156.

Chintău v. Chinteni.

Chinteni (f. Chintău, *Kayanthou*, *Kayantow*), s. jud. Cluj; moșia ~, 124, 422.

Chiochiș (*Kekys*, *Keykus*), s. jud. Bistrița Năsăud, moșia ~, 113, 197, 257, 269.

Chiraleu (*Kiraly*), s. jud. Bihor; moșia ~, 261.

Chirileu (*Kereleu*), s. jud. Mureș, 94, 131.

Chirpăr (*Kirchpert*, *Kuchperg*), s. jud. Sibiu, 195, 275, 276.

Chișfalău v. Satu Mic.

Chol, Nicolae zis ~, de Sânmihaiu; urmași I. ~, 164.

Cholch v. Chold.

Chold (*Cholch* sau *Zily*, *Cholth*), a.d. la est de Mândruloc, jud. Arad, 359, 372; moșia ~, 421.

Cholth v. Chold.

Chongua v. Uioara de Jos.

Chongwa v. Uioara de Jos.

Chonradi villa v. Poienița.

Chorna v. Cerna.

Chornata (*Charnaka*, *Chornata*), loc. în Ung., 312.

Chorto v. Ciortea.

Chortou v. Ciortea.

Chulnuk v. Petru, f.l. ~.

Chuz, Ioan zis ~, f. ban al părților dinspre mare, mag., 202.

Chychou, loc. în Ung.; moșia ~, 375.

Chyfud v. Izvoarele.

Chyl v. Chel.

Ciala (*Chalye*), a.d. azi înglobată or. Arad, jud. Arad, 421.

Cibinium v. Sibiu.

Cibinium v. Szeben.

Ciceu (*Chichow*), cetate și a.d. lg. Reteag, jud. Cluj; castelan de ~, 423.

Cikâdor, loc. în Ung.; mănăstirea din ~, 10.

- Cincu (*Magno Schenk, Schenek, Schenk*), scaun săsesc, 104,105,349, 350, 361.
- Ciorda v. **Ciortea**.
- Ciortea, (*f. Ciorda, Chorto, Chortou*), s. jud. Caraș-Severin, 139, 336.
- Cipău** (*Chapori, Chapou*), s. jud. Mureș, 326, 327.
- Cisnădie (*Helta, Heltha*), or. jud. Sibiu; oaspeții din ~, 119; satul -, 189.
- Cisnădioara (*Mons sandi Michalis*), s. jud. Sibiu; drumuri încrucișate ce pleacă de la -, 189.
- Cisteiu de Mureș** (*Chesthue, Chestue, Cheztue, Cheztwe*), s. jud. Alba, 130, 149, 278, 365.
- Ciufud v. **Izvoarele**.
- Ciugudu de Jos** (*Sugud*), s. jud. Alba, 118.
- Ciugudu de Sus** (*Sugud*), s. jud. Alba, 118.
- Ciumăfaia** (*Chamafaya, Chamafayha*), s. jud. Cluj, 2, 110, 197.
- Ciunga v. **Uioara de Jos**.
- Clara**, f.l. Chak de Dara și soția I. Luca, f.l. Ivan de Ugra, 306, 345, 366, 407.
- Clara**, f.l. Dumitru de Dob, soția I. Doja de Orozy, 375, 383.
- Clara**, f.l. Elisabeta <sora I. Egidiu de Beseneutelek>, 433.
- Clara**, f. I. Ioan, f.l. Laurențiu, soția I. Ioan zis Panczel, 186.
- Clara**, sora I. Ștefan, f.l. Dominic de Giulvăz, 336.
- Clara**, soția I. Ștefan de Buda Veche, 315.
- Clement** al lui Toma, cleric de Agria, 195.
- Cles**, Lenen, din Cisnădie, 189.
- Cleynschebs**, pârau în hotarul or. Sibiu, 189.
- Closmonoștra v. **Cluj-Mănăstur**.
- Cluj v. **Cluj-Napoca**.
- Cluj (*Clus, Colus, Klus, Kulus*), comitat, 3, 80, 93,3 95, 123, 124, 196, 233, 252, 257, 277, 288, 363.
- Cluj-Mănăstur *Closmonoștra, Clusmonoștra, (Jusmonosam, Qusmoneov, Kdosnonostara, Kulusmonoștra, Monostur)*, cartier al mun. Cluj-Napoca; abate de -, 108, 122—124, 214, 288, 297, 380, 388, 422, 436; bis. din ~, 122, 124; mănăstirea din ~, 108,123, 345, 364; oaspete din ~, 123; v. și **abate de ~**; v. și **conventul din ~**.
- Cluj-Napoca (f. Cluj, *Clus, Clusvar, Cluswar, Koloswar, Kolus, Kolusuar*), or. jud. Cluj, 14, 34, 80,195, 281, 287, 305; act emis la ~, 277, 423, 424; bis. din ~, 171; orașenii din ~, 171, 172, 376, 422.
- Clus v. **Cluj**.
- Clus v. Cojocna.
- Clusmonoștra v. **Cluj-Mănăstur**.
- Clusmonostura v. **Cluj-Mănăstur**.
- Clusmonustura v. **Cluj-Mănăstur**.
- Clusuar v. **Cluj-Napoca**.
- Clusvar v. **Cluj-Napoca**.
- Cluswar v. **Cluj-Napoca**.
- Cohalm v. **Rupea**.
- Cojocna (*Clus, Kolosakna, Kulus*), s. jud. Cluj; arhid. de ~, 69, 129, 130, 133, 149, 278, 365; ocnele de sare din ~, 440.
- Colin** (*Kol*), s. jud. Bihor, înglobat, probabil în loc. Cădea, 358.
- Coloman**, ep. de GyOr, 205,285.
- Coloman**, f.l. Grigore de Rosal, 83.
- Coloman**, sol, 237.
- Colonia v. **K5In**.
- Coloswar v. **Cluj**.
- Colus v. **Cluj**.
- Complar**, Sebastian zis ~, <din Or.>, 267.
- Conrad** de Cartalath, cleric din dieceza Trans., 195.
- Conrad** de Șura Mare, 98.
- Constantinopol** (*Constantinopolis*), or. în Turcia, 219, 220.
- Copand** (*Kopan*), s. jud. Alba, 365.
- Corbavia v. **Krbava**.
- Cornățel** (*f. Hărtibaciu, Hortubah, Ortobah*), s. jud. Sibiu; moșia ~, 168.
- Cornești** (f. Chendru, *Kend*), s. jud. Cluj, 17, 115,127.
- Coroi (f. Coroiu, *Korogh*), s. jud. Mureș, 206, 330.
- Coroisânmartin** (f. Sânmărtin, *Zenthmartun*), s. jud. Mureș, 330.
- Coroiu v. **Coroi**.
- Corona v. **Brașov**.
- Cosău** (*Kezau*), numit altfel Borkuth, pârau lg. Bocicoiu Mare, jud. Maramureș, 265.
- Cosma, cnez de Vlasag, 156.
- Coșeiu (*Kusal*), s. jud. Sălaj, 97.
- Cracovia (*Cracouia*), or. în Polonia, 84.
- Crasna** (*Karasna, Karazna*), comitat, 35, 97, 381.
- Crasna** (*Karazna*), s., f. cetate și arhidiaconat, jud. Sălaj; arhid. de ~, 392; moșia ~, 388.
- Crassou v. Caras.
- Crassou v. Caras, comitat.
- Crăciunelu** de Jos (*Karachunfolua, Karachurfolwa*), s. jud. Alba; moșia-, 164.
- Creț (*Crispus, Fodor*), Ștefan cel ~ de Cisteiu, f.l. Ioan, om al voievodului, 130, 149, 278,365.
- Crich, loc. în Ucraina, 413.

Crichywan <cnez> din satul Crich, 413; v. și Stanislau, f.l. ~.

Cristian (*Insula Cristiani*), s. jud. Sibiu, 189.

Cristian de Bradu v. Petru, f.l. ~.

Cristian, f.l. Mihail de Fata, 396.

Cristian zis Greeb de Ohaba v. Greeb.

Cristur (*Kyriztur*), s. jud. Hunedoara, 31.

Cristur v. Cristur-Criseni.

Cristur-Criseni (f. Cristur, *Kereskuz*) identificare probabila, s. jud. Sălaj, 127.

Criș (*Keresd*), s. jud. Mureș, 323.

Crișeu v. Izvoru Crișului.

Croația (*Croacia*), în titulatura regilor Ung., 205, 285; ban al ~, 205; duce al ~, 285.

Cruceni (*Kereztus*), s. jud. Timiș, 77.

Csenger, loc. în Ung.; act dat la ~, 161.

Csongrâd, comitat în Ung., 359.

Cuciulata (*Kotzalad*), s. jud. Brașov, 160.

Cuhea v. Bogdan Vodă.

Cuiesd (*Kevesd*, *Kewesd*), s. jud. Bihor, moșia ~, 193, 194.

Cuiesti (*Kuesd*), district organizat în zona munților Dognecea; districtul ~, 155.

Cumania (*Comania*), în titulatura regilor Ung., 205, 285.

Curciu (*Keurus*), s. jud. Sibiu, 131.

Curtea de Argeș (*Argeș*, *arx Argits*). or. jud. Argeș; act dat la -, 160.

Cnt *ftivt*), s. jud. Alba, 313.

Cazdrioara (*Knzar>arj*). s. jud. Cluj: moșia ~. 121.

C>ak ce Paiota v. MibaiL f.l. ~.

Cjfcia'ian >. Sibiu.

C>tnan v. Petru, f.l. ~.

Czectai v. Sacadate.

Czerner, Heinrich, din Csnădie, 189.

Czwilling, Petru, orășean din Sibiu, 189.

D

D«ia (*Dalheim*, *Dalhem*), s. jud. Sibiu, 189, 361.

Dalheim v. Daia.

Dalhem v. Daia.

Dalmația, în titulatura regilor Ung., 34, 41, 77, 82, 84, 139, 141, 152, 154, 155, 174, 175, 186, 198-200, 202, 205, 209, 210, 213, 215, 220-223, 226, 227, 251, 265, 268, 274, 281, 285, 286, 314, 331, 375, 381, 386, 401, 403, 411, 413, 421, 423, 424, 426, 440.

Damahyda v. Domohida.

Damanhyda v. Domănesti.

Damanhyda v. Domohida.

Damas v. Domos.

Dan de Duboz; comite, 37; fiii I. ~, 156; răposat, 156; v. și Dumitru, Ladislau și Mihail, f.l. ~.

Danciu (*Danchul*), fr. f. comite Neagu, fugit din Țara Românească în regatul Ung., 331.

Daniel deNocrich, comite, 361.

Dara (*Darah*), s. jud. Satu Mare, 159, 236, 306,312/a,345,366,407.

Darabus, Iacob zis - din Sanislău, 253.

Darabus, Mihail zis - de Măcicașu, om al vicevoievodului, 28, 364.

Darah v. Dara.

Darmianhaza, a.d. Ucraina, moșia ~, 273.

Darus, a.d. lg. Tioltur, jud. Cluj 53.

Dateș v. Dătășeni.

Datus v. Dateș.

David, f.l. Petru de Băgaciu; potrivnic al nobililor de Sântejude și de Țaga, 335, 353,371.

David, f.l. Zoward de Ordow, 261.

David, orășean din Cluj, socrul I. Ladislau zis Vitez de Dăbâca, răposat, 376.

Dăbâca (*Dobka*, *Doboca*, *Doboka*), s. jud. Cluj, 160, 227, 278, 376. 434; arhid. de ~, 129, 145, 147, 195, 365; comitatul ~, 2, 85,94, 101, 110, 115, 417; nobilii de ~, 17,110,127.

Dătășeni (f. Dateș, *Datus*), s. jud. Mureș, 88.

Deaj (f. Deaș, *Desfolua*, *Deesfolua*, *Hagmas alio nomine Desfolua*), s. jud. Mureș; moșia-, 38,131.

Deaky, a.d. lg. Ocna Dejului, jud. Cluj, 364, 422, 436.

Dealu Frumos (f. Șulumberg, *Pulchro Monte*, *Schumberg*), s. jud. Sibiu; oamenii din ~, 350.

Deaș v. Deaj.

Debreczen (*Debrețin*, *Debrechen*), or. în Ung., 267; act emis la ~, 237.

Debrente, loc. în Ung.; cetatea și moșia ~, 321,441.

Dedach, a.d. lg. Leșmir și Porți, jud. Sălaj, 97.

Dedach, fiii I. ~, 157.

Dedachfolwa v. Biscaria.

Dedemez, loc. în Ung., 253.

Dees v. Dej.

Deesfolua v. Deaj.

Dej (*Dees*, *Deswar*), or., jud. Cluj; orașul ~, 121,423.

Delleu v. Dileu Vechi.

Deme de Tioltur v. Nicolae, f.l. ~.

Demes v. DSmSs.

- Demeterpataka v. Dumitra.
Dengelegh v. Livada.
Dereske, Nicolae zis -, 267.
Ders, loc. în Ung., 19, 30, 431.
Desew de Batoș v. **Ladislau**, f.l. ~.
Desew de Voswar v. **Dominic**, f.l. ~.
Desew zis Wos v. **Wos**.
Desfolua v. Deaj.
Desideriu de Beregsău v. **Dominic**, f.l. ~.
Desideriu de Bykamezeu v. **Dominic**, f.l. ~.
Desideriu de Rediu v. **Ioan**, f.l. ~.
Desmer v. **Dezmir**.
Deswar v. **Dej**.
Detk, loc. în Ung., 291.
Detrich v. **Drighiu**.
Deușu (*Gyos*), s. jud. Cluj; moșia ~, 128, 143.
Deva (*Deva*), mun. jud. Hunedoara; cetatea ~, 31.
Dezmir (*Desmer*), s. jud. Cluj, 277.
Dileu Vechi (*Delleu*), s. jud. Mureș, 94.
Dindeleag v. **Livada**.
Dionisie de Băla v. **Dominic**, f.l. -.
Dionisie de Benic, nobil; răposatul ~, 42S.
Dionisie de Kulche, 203, 248, 261.
Dionisie de Silivaș v. **Ioan**, f.l. -.
Dionisie de Teyed, 357.
Dionisie de Uilac, 286.
Dionisie, f.l. Beke de Hărău, 49.
Dionisie, f.l. Dionisie, nobil de Stryg, copil, moștenitorul comitelui Emeric, 157.
Dionisie, f.l. Egidiu, f.l. Ioan cel Bătrân <de Zentgeorg>, 403.
Dionisie, f.l. Laurențiu, de Nădășelu, 3.
Dionisie, f.l. Nicolae de Mayusfolua, 309.
Dionisie, f.l. Pavel, 156.
Dionisie, f.l. Ștefan banul, 121.
Dionisie, f.l. Toma de Sama, 324.
Dionisie (Lackfi), f. voievod al Trans., 131; f.l. Ștefan (f. voievod al Trans. si ban al Croației), răposat, 403; v. si **Ștefan**, f.l. ~.
Dionisie, presbiter în corul bis. capitl. din Or., om de mărturie, 410.
Diosig (*Diozegh*), s. jud. Bihor, 358.
DiosgySr (*Diosgewr*), or. în Ung.; act emis la ~, 84, 268.
Dob, loc. în Ung., 61; moșia-, 375, 383.
Doba (*Dobou*), s. jud. Satu Mare, 407.
Dobaz v. Duboz.
Doboca v. Dăbăca.
Doboka v. Dăbăca.
Dobou v. **Doba**.
Doboz v. **Duboz**.
Dobra, Petru zis ~, oaspete din Cluj-Mănăstur, 123.
Dobus v. Pusztadobos.
Dogbka v. Dopca.
Doja de Debrețin, 362.
Doja de Orozy; soția l. ~, 375, 383.
Dolaț (*Dolch*), s. jud. Timiș, 156.
Dolch v. **Dolaț**.
Domahyda v. **Domănești**.
Domanhyda v. **Domănești**.
Dombo, (*Dumbo*), loc. în Ung., 29.
Domănești (Domohida, *Damahida*, *Damahyda*, *Domanhida*), s. jud. Satu Mare, 5, 47, 137, 176, 203, 248, 260, 319.
Domincusfolua (*Dominicusfolua*), a.d. jud. Brașov; moșia ~, 268.
Dominic, abatele mănăstirii din Or., 3.
Dominic al l. Iacob, preot din dieceza Or., 195.
Dominic, arhiep. de Zara, 285.
Dominic cel Roșu de Peterd, 328.
Dominic, cnez de Zynazeg, 156.
Dominic de Andyckfalua v. Nicolae, f.l. ~.
Dominic de Beregsău, Mare, mag., 251.
Dominic de Checher, 337.
Dominic de Deaky, om al regelui, 422, 436.
Dominic de Domohida v. Nicolae, f.l. ~.
Dominic de Fahid, om al regelui, 174.
Dominic de Fanchlaka v. Nicolae, f.l. ~.
Dominic de Giulváz, 336, 342.
Dominic de Iclod, 365, 380.
Dominic de Ictar v. Nicolae f.l. ~.
Dominic de Jucu v. **Ioan**, f.l. ~.
Dominic de Olosig, 328.
Dominic de Seuca, 326, 327.
Dominic de Sudurău v. **Ladislau**, f.l. ~.
Dominic de Zalouchk, pârât, 398.
Dominic, diacul <de pe moșia Zyly>, 421.
Dominic, <din Croația ce primește o nouă donație>, 427.
Dominic, ep. de Cenad, 8. 41, 100. 185. 205; f. ep. -, 295; ~ ep. de Or., 214, 238, 249, 285, 341; ~ restaurator al drepturilor regești, 155.
Dominic, ep. de Nitra, 205, 285.
Dominic, f.l. Aba de Stoiana, 2.
Dominic, f.l. Bezter (Beztur) de Hărănglab, răposatul ~, 38, 169.
Dominic, f.l. Desew de Voswar, 156.
Dominic, f.l. Desideriu de Beregsău, 77.
Dominic, f.l. Dezideriu de Bykamezeu, 156.
Dominic, f.l. Dionisie de Băla; văduva l. ~, 116, 140.
Dominic, f.l. Galus de Chamafalua, 39.
Dominic, f.l. Ioan de Bykutha, 156.
Dominic, f.l. Ioan de Halimba, 324.
Dominic, f.l. Ioan de Nădășelu, 3.

- Dominic, f.l. Ioan, f.l. Ladislau de Warada, pârât, 52, 56, 99, 135, 184, 238, 325, 332, 337, 373, 398.
- Dominic, f.l. <Ioan zis> Zennyes de Ramacha, om al vicevoievodului, 188.
- Dominic, f.l. Ladislau de Micula, 407.
- Dominic, f.l. Laurențiu de Nădășelu, 3.
- Dominic, f.l. Luca de Nadasd, om al palatinului, 359, 372.
- Dominic, f.l. Mihail de Răcăștia, 49.
- Dominic, f.l. Nicolae, f.l. Poch de Deaky, om de mărturie, 364.
- Dominic, f.l. Ștefan de Kerezus, om de mărturie, 42.
- Dominic, fr.l. Ioan vistierul, 304.
- Dominic, judele din Karasz, 54.
- Dominic, preot în corul bis. de Alba Iulia, om de mărturie al capitl., 131.
- Dominic v. Petru, f.l. ~.
- Dominic zis Chakan v. Chakan.
- Dominicusfolua v. Domincusfolua.
- Domohida v. Domănești.
- Domozlou, loc. în Ung., 250.
- Donch de Sâncrai, om de mărturie, 278.
- Dopca (*Dogbka*), s. jud. Brașov, 160.
- Dornink, Ștefan de Slimnic, 361.
- Doromkus, a.d. neidentificabilă (posibil, o formă coruptă pentru *Domunkus*, *Domokos*). în comitatul Satu Mare. 407.
- Dorothea, f.l. David, orașean din Cluj, și văduva l. Ladislau zis Vitez de Dăbâca. 376.
- Dorothea, f.l. Marc, f.l. Petru de Sânmărtin. 330.
- Dorothea, f.l. Nicolae, f.l. Grigore de Nima. 377.
- Domos (Demes, *Damas*, *Demesiensis*), loc. în Ung.; act dat la ~, 141; prepozitura bis. de ~, 109, 151, 195.
- Drag, f.l. Gyula, om al regelui <din Maramureș>, 413.
- Drag, f.l. Sas, f. voievod, fr. l. Bale voievodul, 43; slujitor al curții regești, mag., 265, 282.
- Dragomir de Maramureș, 334.
- Dragomir de Visag, 156.
- Dragomir, f.l. Gyula, om al regelui, 413.
- Dragomir, f. l. Sas, fr. l. Bale voievodul, 43.
- Dragomir, f.l. Voinade Loviște, 331.
- Dragoș, f.l. Giula de Maramureș, 334.
- Drăguța de Visag v. Ioan, f.l. ~.
- Drasman (*Drazman*), a.d. azi înglobată în s. Săliște, jud. Alba; moșia ~, 360, 411, 416.
- Drasov (*Drasso*), s. jud. Alba, 313.
- Drasso v. Drașou.
- Drazman v. Drasman.
- Drighiu (*Detrich*), s. jud. Sălaj, 328, 338.
- Dubia, a.d. Ig. corn. Forotic, jud. Caraș-Severin, 336.
- Duboz (*Dobaz*, *Doboz*), s. jud. Timiș, 37, 156.
- Dubrovnik (*Ragusa*), or. în Croația; arhiep. de ~, 205, 219, 285.
- Dumbo v. Dombo.
- Dumbrava (f. Oșorheiu, *Vasarhel*, *Vasarhely*), s. jud. Cluj, 80, 122, 123.
- Dumbrăveni (f. Ibașfalău, *Ebesfalua*, *Ebesffahvd*), s. jud. Sibiu, 326, 327.
- Dumitra (*Demeterpalaka*), s. jud. Alba, 313.
- Dumitrița (*Sanctus Demetrius*), s. jud. Bistrița-Năsăud, 195, 296, 297.
- Dumitru al l. Nicolae, cleric în dieceza Or., 195.
- Dumitru al l. Pavel, preot din dieceza de Agria, 195.
- Dumitru de Bogdan v. Egidiu, f.l. ~.
- Dumitru de Dob v. Clara, f.l. ~.
- Dumitru de Gurbediu v. Petru, f.l. ~.
- Dumitru de Kállo, 299.
- Dumitru de Luna, omul vicevoievodului, 51, 55, 257.
- Dumitru de Lyburck 329.
- Dumitru de Mesentea, canonic în bis. Trans., 149, 278, 365.
- Dumitru, ep. de Nona, 205. 285.
- Dumitru, ep. de Or.. 8. 13.52.99. 135. 184; f. ep., 214, 238, 267, 294.
- Dumitru, ep. de Sirmiu, 195.
- Dumitru, f.l. Andrei de Sarkad, 311.
- Dumitru, f.l. Daan de Duboz, 37.
- Dumitru, f.l. Ladislau, f.l. Andrei de Geoagiu de Sus, 130.
- Dumitru, f.l. Nicolae de Mark, om al voievodului, 137, 176.
- Dumitru, <f.l. Petru>, ep. de Alba Iulia, 8, 29, 48, 49, 53, 57, 68, 72-74, 109, 127, 132, 164, 185, 195, 205, 233, 234, 281, 285, 287, 288, 301, 313, 315-317, 335, 353, 371, 382, 386, 391, 425, 440; secretar cancelar al regelui Ung., 405, 420, 424.
- Dumitru, preot, om de mărturie al capitl. din Alba Iulia, 133.
- Dumitru v. Ioan, f.l. ~.
- Dumitru v. Mihail, f.l. ~, iobag.
- Durres, (Durazzo, *Duracii*), loc. în Albania; duce de ~, 205, 285.
- Dusnuk, loc. în Ung., 253.
- Dusyn, iobag din Obelzek, 419.

Dyakolch, a.d. Ig. Surducu Mare, jud. Caraș-Severin, 42.

Ebesfalua v. **Dumbrăveni**.

Ebesffalwa v. **Dumbrăveni**.

Ebreek v. **Avrig**.

Ecaterina, f.l. Deme, soția 1. Petru, f.l. Ladislau de Nădășelu, 124.

Ecaterina, f.l. Gyula, f.l. Sumbur de Silivaș, soția 1. Toma, f.l. Nicolae, 113, 257.

Ecaterina, f.l. Ladislau, f.l. Gali de Omor, 91.

Ecaterina, f.l. Petru diacul de Șardu, soția 1. Ioan, 93,95.

Ecaterina, văduva 1. Gheorghe, f.l. Iacob, oaspete din Vaja, 161.

Eched, loc. în Ung., 253.

Echetelek v. **Echetalke**.

Echetalke (*Echetelek*), a.d. Ig. Fărăgău, jud. Mureș, 363, 368.

Eger (*Agriensis*), or. în Ung., act emis la ~, 266; bis. de ~, 109, 225, 280; dieceza de ~, 195; **ep.** de ~, 205, 285, 406; v. și **capitulul** din Agria.

Egeres v. **Aghireșu**.

Egerespotaka v. **Valea Aghireșului**. /

Egeresrethe v. **Rătul Aghireșului**.

Eghazasgelsa, loc. în Ung.; moșia ~, 102.

Eghazaskyraly, a.d. Ig. Sânmartin, jud. Arad, 311.

Eghazassenye, a.d. în Ung., 43.

Egheres v. **Aghireșu**.

Egidiu de Sumurduc v. **Mihail, f.l. ~**.

Egidiu, f.l. Dumitru de Bogdan, om al voievodului, 83, 137,176.

Egidiu, f.l. Hench de Belenus, v. **Petru, f.l. ~**.

Egidiu, f.l. Ioan de Beseneutelek, 433.

Egidiu, f.l. Ioan, f.l. Ioan de Zenthgeorgh, 403.

Egidiu, f.l. Toma de Vany, 76, 79.

Egidiu, iobag al 1. Petru de Panyola, 279.

Egres v. **Agriș**.

Egrus v. **Igrîș**.

Egrus v. **Șchiopi**.

Egwrsccegh v. **Ersig**.

Ekemezew v. **Târnava**.

Elekus, f.l. Luca de Poltua, 156.

Elena, f.l. Anton, f.l. Ștefan de Blâjel, soția 1. Mihail, <fr. 1. Nicolae arhid. de Solnoo, 289, 314, 320, 386, 392.

Elena, f.l. Marc, f.l. Petru de Sânmartin, 330.

Elena, f.l. Peteu, f.l. Zombor <de Silivaș>, soția 1. Ladislau, f.l. Ladislau de Nădășel". 152.

Elena, f.l. Petru de Biertan, 326.

Eles, Ioan zis ~, de Păuca, 257.

Elis, soția 1. Ladislau, 360.

Elisabeta, bunica 1. Caterina. f.l. Ioan de Brașov, 48.

Elisabeta, f.l. Dionisie de Benic, soția 1. Niculae, f.l. Andrei de Geoagiu <de „Sus”>, bunica 1. Iacob cel Mic, nobil de Băgau, 425.

Elisabeta, f.l. Dumitru de Dob, soția 1. Matei de Keer, 375, 383.

Elisabeta, f.l. Nicolae zis Dereske, soția 1. Blasiu, 267.

Elisabeta, <sora 1. Egidiu, f.l. Ioan de Beseneutelek>, 433.

Elisabeta, stareță în bis. Sf. Spirit din Alba Iulia, 233.

Elisabeta, regina Ung., 20,258.

EHeus de Gachal v. **Ladislau**, f.l. ~.

Elleus de Trăscău v. **Ștefan, f.l. -**.

Elleus, f.l. Nicolae, f.l. Tyba, 43.

Elleus, f.l. Ștefan, f.l. Elleus de Trăscău, 130, 234, 274, 278, 285, 326, 327, 365.

Elye v. **Ilie**.

Emech de Tunyog v. **Pavel, f.l. ~**.

Emeric al 1. Laurențiu, cleric, primește un canonicat în bis. de Or., 195.

Emeric, comite, f.l. Ladislau; moștenitorii 1. ~, 157.

Emeric de Emea, nobil, 211, 234, 241.

Emeric de Ibașfalău, 326, 327.

Emeric de Kyda, om de măturie al regelui, 286.

Emeric de Mădăraș, om al voievodului, 116.

Emeric de Pata v. **Ioan, f.l. ~**.

Emeric, diacul, om de măturie al capitl. din Or., 236, 312/a.

Emeric, f.l. Andrei de Geoagiu, 9, 48, 164, 425.

Emeric, f.l. Beke de Frata, 363.

Emeric, f.l. Dominic de Seuca, 326, 327.

Emeric, f.l. Ioan de **Halimba**, 324.

Emeric, f.l. Ioan de Kyde, nobil, 319.

Emeric, f.l. Ioan de Sâncraiu, 319.

Emeric, f.l. Petru de Băgaciu, 335, 353, 371.

Emeric, fr. I. Nicolae cel Roșu, iobag al 1. Nicolae de Gara, ban de Macva, 183.

Emeric <Lackfi>, voievod al Trans. și comite de Solnoc; 8, 10, 57, 60, 65, 80, 113, 115-118, 120-124, 126-131, 137, 140, 143, 148, 149, 152, 176; dare de seamă a I. ~, 175; ~ f. voievod al Trans., 184,

185, 247, 278; pecetea l. ~, 165, 178, 180; protonotarul l. ~, 170; scrisoarea l. ~, 133, 144, 145, 177; ~ palatin al Ung., 193, 194, 201, 209, 212, 216-218, 238, 244, 245, 247, 253, 260, 266, 278, 284, 285, 302, 308, 312, 325, 329, 332, 359, 362, 365, 369, 372, 385.

Emeric, lector al capitl. din Or., 78, 83, 253, 415.

Emeric, paroh al bis. Sf. Mihail din Cluj, 171, 172.

Enchench, loc. în Ung., 253.

Endred (și **Endreud**), a.d. lg. Botinești, jud. Timiș, 45.

Endreud, r. lg. Botinești, jud. Timiș, 45.

Enyd v. **Aiud**.

Enyed v. **Aiud**.

Enyud v. **Aiud**.

Epponis, villa v. **Turnișor**.

Erdeufalua v. **Ardeova**.

Eriu-Sincrai (f. Sâncraiu, *Scenthkyral, Zenkirat*), s.jud.Satu Mare, 319,431.

Erman v. **Gherman**.

Ermenes v. **Urmeniș**.

Ernea (*Erney, Ernye*), s. jud. Sibiu, 211. 234, 241,326.

Erney v. **Ernea**.

Ernye v. **Ernea**.

Ersig (*Egwrsccegh*), s. jud. Caras Severin; moșia ~, 442.

Eruenaga, r. numit ~ în hotarul moșiei Simeria Veche, 157.

Esztergom (*Strigoni*), or. în Ung.: arhiep. de ~, 150, 190, 219-221, 240, 285, 400; bis. de ~, 109, 205, 225, 285; canonicat în bis. de ~, 195; dieceza de ~, 195, 275, 276, 387; or. -, 195.

Eurmenes v. **Urmeniș**.

Euzyn v. **Izvin**.

Ewr, loc. în Ung., 322.

Ewrmenes v. **Urmeniș**.

Ews v. **Iuș**.

Ewsyn v. **Izvin**.

Ezkalla v. **Izgar**.

Eztyen v. **Stoiana**.

Fabian de Komlod v. Toma, f.l. ~.

Fabian de Turnu v. **Nicolae**, f.l. ~.

Fabian, f.l. Iacob de Kysanarch, 165.

Fabian, f.l. Luca de Wylak, slujitor, 416.

Fabian, f.l. Preyk, mort fără moștenitori, 427.

Fabianhaza, loc. în Ung., 253.

Fahyd (*Fahyd*), a.d. lg. Galda de Jos, jud. Alba, 174.

Fanchlaka, a.d. între Timișoara și Berini, jud. Timiș, 156.

Farago v. **Fărăgău**.

Faragou v. **Fărăgău**.

Faragow v. **Fărăgău**.

Faro v. **Hvâr**.

Fata (*Fata*), a.d. lg. Dumitra, jud. Bistrița-Năsăud; nobilii de ~, 396.

Fărăgău (*Farago, Faragou, Faragow*), s. jud. Mureș, 16, 157,257, 269, 363; moșia ~, 368.

Fărău (*Forro, Forrou*), s. jud. Alba, 130, 149, 278, 365.

Fântânele (f. Iuș, *Ews, Ws*), s. jud. Bistrița-Năsăud, 33,177, 233, 378.

Fehur, Mihail zis ~, iobag, 62.

Feireghaz, loc. în Ucraina, 265, 272.

Feirighaz v. **Feyreghaz**.

FejeY (Alba, *Albensis*), comitat în Ung., 370, 374.

Felbyk, top. în hotarul s. Blăjel, jud. Sibiu; pădurea numită ~, 386, 392.

Feldioara (*Castrum Mărie, Merenburch, Meurenburch*), s. și cetate, jud. Brașov, 26,75,112.

Feleggaz, a.d. lg. r. Bârzava, jud. Timiș, 42.

Felefkark v. **Gyurgfolua**, alio nomine ~.

Felseuhuthzas, dumbravă, 38.

Feneș v. **Florești**.

Fenus, Petru zis ~, sluga l. Ștefan de Oar, 407.

Feyreghaz (*Feirighaz*), a.d. lg. Seceani, jud. Timiș, 372.

Feyrthou, loc. în Ung., 245.

Ffenyes v. **Saproch**, r.

Ffenyespataka v. **Valea Bradului**.

Ffermenes v. **Firminiș**.

Files, cnez de Syrkech, 156.

Filip, al l. Bodde, lasă canonicatul bis. Trans., 195; prepozit al capitl. din Or., 78, 83, 253;-mort, 195.

Filip de Budun v. **Ioan**, f.l. ~.

Filip de Șchiopi v. **Filip**, f.l. ~

Filip, f.l. Filip de Șchiopi, 365.

Filip, f.l. Ioan de Chamafolua, 303.

Firminiș (*Ffermenes*), s. jud. Sălaj, 17.

Florești (f. Feneș, *Fenes*). s. jud. Cluj; castelan de ~, 288; moșie a ep., 281, 287; vile din- 281,287.

Florești (f. Vireag, *Wylagusberk*). s. jud. Bistrița-Năsăud, 51.

Fodor, Nicolae zis ~. 313.

- Foktalan, a.d. lg. Vărădia, jud. Caraș-Severin 324.
- Folkmar (si Folukman) v. Gheorghe, f.l. ~.
- Foit (*Foulih*), s. jud. Hunedoara, 88.
- Foniefolua v. Bradu.
- Forgach, Andrei zis ~ v. Pavel, f.l. ~.
- Forro, loc. în Ung.; act emis la ~, 66.
- Forro v. Fărău.
- Forrou v. Fărău.
- Fouk v. Fuk.
- Foulth v. Foit.
- Francisc al 1. Ioan, cleric, primește un canonicat în bis. de Or., 195.
- Frânez, Andreas, vilic al or. Sibiu, 189.
- Frank, f.l. Konya, banul, 16, 329.
- Frankensteyn, Ioan, orășean din Sibiu, 166.
- Frata (*Fratha*), s. jud. Cluj, 363.
- Fratha v. Frata.
- Frederic, orășean din Sibiu, 166.
- Frumușeni (*Zeudy*), s. jud. Arad, înglobat în mun. Arad, 40.
- Fudor, Nicolae zis ~, 313.
- Fuk, top. în hotarul moșiei Gârbova de Jos; locul ce se cheamă ~, 130.
- Fuldwar, loc. în Ung.; abația benedictină din ~, 150.
- Ful Ikus, a.d. lg. Gladna, jud. Timiș, 45.
- Gachal, loc. în Ung., 39, 43.
- Gacy, loc. în Ung., 66, 71.
- Gad de Zer v. Nicolae, f.l. ~.
- Gakus v. Giacăș.
- Gald v. Galda de Jos.
- Galda de Jos (*Gald*), s. jud. Alba, 425.
- Galdthw v. Galtîu.
- Galfolwa v. Gănești.
- Galiția, rege al ~ în titulatura regilor Ung., 205, 285.
- Gali al 1. Valentin, lector al bis. din Or., 195.
- Gali de Athad v. Ladislau, f.l. ~.
- Gali de Chamafalua v. Ștefan, f.l. ~.
- Gali de Chirileu, om al vicevoievodului, 94.
- Gali de Idvor v. Ladislau, f.l. ~.
- Gali diacul de Omor v. Ladislau, f.l. ~.
- Gali, notar al 1. Emeric, voievodul Trans., 175.
- Gali, preot al capitl. din Cenad, 421.
- Galtew v. Galtîu.
- Galtîu (*Galdthw*, *Galtew*), s. jud. Alba; moșia ~, 408.
- Gara, loc. în Croația, 183.
- Garadych de Gereblies v. Nicolae, f.l. ~.
- Garazda, Nicolae, f. prepozit al bis. de Cenad, prepozit al bis. de Arad, 195, 246; răposat, 195.
- Gardiapataka, pârau, pe moșia Icuș, 46.
- Gaspar, f.l. Pancrațiu, canonic al bis. de Oradea, 294.
- Gavojdia (*Gouasdy*), s. jud. Timiș, 156.
- Gaydus, Mihail zis ~, din Băgara; văduva l. -, 123.
- Gănești (*Galfolwa*), s. jud. Mureș, 38.
- Gâstrade v. Straja.
- Gâmbaș (*Gumbas*), loc. comp. or. Aiud, jud. Alba, 130.
- Gârbova (*Orbau*), r. în hotarul moșiei Gârbova de Jos, jud. Alba, 130, 149.
- Gârbova (*Orbo Saxonica*), s. jud. Alba, 313.
- Gârbova de Jos (*Orbo*, *Orbou*), s. jud. Alba; moșia -, 130, 148, 149, 278, 365.
- Gârbova Seacă (*Zarrazorbou*), vale în hotarul moșiei Gârbova de Jos, jud. Alba, 130, 149.
- Gârbova Șicului (*Ahogorba*), r. în Maramureș, 272.
- Gegus de Gegusfalva v. Petru, f.l. ~.
- Gegus de Mălancrav v. Ioan, f.l. ~.
- Gegusfalua, a.d. lg. r. Bărzava și Opațița, jud. Timiș, 372.
- Getnpse (*Gemse*), loc. în comitatul Szabolcs, 339, 340.
- Geoagiu v. Geoagiu de Sus.
- Geoagiu de Sus (*Gyog*, *Gyogh*), s. jud. Alba, 9, 48, 425; moșia ~, 149; nobilii de ~, 130, 145, 149, 164, 234.
- Geomal (*Gyomal*), s. jud. Alba; moșia -, 149.
- Georgyn v. Gurghiu.
- Gerbed v. Gurbediu.
- Gereblies, a.d. aproape de Giarmata, jud. Timiș, 156.
- Gerend v. Grind.
- Gerend v. Luncani.
- Gerencher, loc. în Ung.; act emis la ~, 202.
- Gereu de Oșorheiu v. Ioan, f.l. ~.
- Gerewpataka v. Valea lui Gerw.
- Gerlach, Petru, f.l. Nicolae Greb, 361.
- Gerlacus, Gerlach, prior al conv. m-rii Cârța, călugăr cistercit, 379.
- Germania (*Almania*), clerul din ~, 191; legat papal în -, 136.
- Gerstelke, pământ aparținând de moșia Tordalaka, 22.
- Gesenggetberg, munte în hotarele Sibiului și Cisnădiei, 189.
- Geublin de Hașfalău v. Ladislau și Nicolae, f.l. Iacob, f.l. ~.
- Gheorghe cel Mare v. Mare.

Gheorghe cel Mic v. Mic.
 Gheorghe cel Roșu v. Roșu.
 Gheorghe de Buda Veche, mag., 256.
 Gheorghe de Daia, comite, 189, 361.
 Gheorghe de Giroc, 156.
 Gheorghe de Sanislău v. Ioan, f.l. ~.
 Gheorghe de Sântioana, 211, 234, 241, 326, 327.
 Gheorghe de Șaeș, comite, 98..
 Gheorghe de Șaroșu, om al vicevoievodului, 188
 Gheorghe de Șoarș, comite, 379.
 Gheorghe. f.l. Andrei, f. vicevoievod al Trans.. 433.
 Gheorghe, f.l. Blasiu, canonic în bis. Cenad, arhid al Părților de peste Mureș, 195, 295, 298, 309.
 Gheorghe, f.l. Basovv de Păuca v. Ioan și Toma, f.l. ~.
 Gheorghe, f.l. Dominic, de Nădășelu, slujitor, 3.
 Gheorghe, f.l. Foikmar, orășean din Cluj, 171, 172.
 Gheorghe, f.l. Gheorghe, fr. cu Ioan și Benedict, 261.
 Gheorghe, f.l. Grigore de Rosal, 303.
 Gheorghe, f.l. Iacob, oaspete din Vaja; răposatul-, 161.
 Gheorghe, f.l. Ioan cel Roșu de Tyburch, 364, 380.
 Gheorghe, f.l. Ioan, f.l. Briccius de Bâtor. 89, 245, 253.
 Gheorghe, f.l. Ioan, f.l. Petru de Woya, 139, 162, 180, 357.
 Gheorghe, f.l. Mihail de Banhaza; omorât, 146.
 Gheorghe, f.l. Myska, slujbaş din Vețel, 31.
 Gheorghe, f.l. Myske de Băgau, 145.
 Gheorghe, f.l. Ni'colae de Komlod, 407.
 Gheorghe, f.l. Pouka de Păuca, mort fără urmași pe linie bărbătească, 107; v. și Margareta, f.l. ~.
 Gheorghe, f.l. Toma de Șardu, om al vicevoievodului, 364.
 Gheorghe, f.l. Toma de Șoard, om al vicevoievodului, 168.
 Gheorghe, f.l. Ws zis Hodnogh de Andrașfalău, 206.
 Gheorghe, fr. I. Ladislau, f.l. Iacob, 27.
 Gheorghe, fr. I. Petru Zudar v. Zudar.
 Gheorghe, nepot al arhiep., 156.
 Gheorghe, preot de Chereluș, 433.
 Gheorghe, român, iobag al I. Ioan de Dumbrava, oaspete din Zamarteluk inferior, 123.
 Gheorghe zis Românul v. Românul.
 Gheorghe zis Werus v. Roșu.

Gheorghe Zudar v. Zudar.
 Gheorghe v. Benedict, f.l. ~; Ioan, f.l. ~.
 Gheorgheni (*Felekfark*, *Gyurgfolua*), s. jud. Cluj, 23, 24, 28, 44.
 Gherman (*Erman*), s. jud. Timiș, 42.
 Ghimbav (*Wibenbach*), s. jud. Brașov; bis. din ~, 195.
 Ghirbom (*Byrbo*), s. jud. Alba, 313.
 Ghiriș v. Câmpia Turzii.
 Giacăș (*Gyakus*, *Gakus*), s. jud. Sibiu; moșia ~. 206, 207, 211, 234, 241.
 Gilău (*Gyalu*), s. jud. Cluj, 301; curtea episcopală din ~, 288.
 Giomal, deal în hotarele moșiei Geomal, jud. Alba, 149.
 Giomal (*Gyomal*), pădurea numită ~ în hotarul moșiei Gârbova, jud. Alba, 130, 149.
 Giomal v. și Geomal.
 Giroc (*Gyrug*), s., comună suburbană, mun. Timișoara, 156.
 Giulia, fr. I. Nicolae zis Bothos, 273.
 Giulvăz (*Gyuluez*), s. com. jud. Timiș, 336, 342.
 Gniezno, or. în Polonia; arhiep. de ~, 219.
 Goblin, paroh de Cristian, 189.
 Gonyu (*Gwnyu*), loc. în Ung., 435.
 Gorbo Walahalis (*Gurbo*), a.d. între Cluj și Florești, moșie <a ep. Trans.>, 288.
 Gorzohaza, a.d. lg. Giulești, jud. Maramureș, 334.
 Gouasdy v. Gavojdia.
 Goztragh v. Straja.
 Greb. Nicolae <reprezentant al s. Marpod>, 361.
 Grecia (*Grecia*), invazie turcească în părțile ~, 138, 187.
 Greeb, Cristian zis ~ de Ohaba, 107, 204, 205; v. și Nicolae de Mănărade, f.l. ~.
 Grigore ai I. Gheorghe, cleric, primește un canonicat în arhid. de Kuleser, dieceza de Or., 195, 294.
 Grigore al I. Ioan, cleric, primește un canonicat în bis. de Cenad, 195; ~ închis, 439.
 Grigore al I. Nicolae, primește un canonicat în bis. Trans., 195, 343, 344; om de mărturie, 416.
 Grigore al XI-lea, papă, 13, 29, 58, 63, 64, 68, 72-74, 125, 136, 138, 150, 179, 185, 187, 190, 191, 195, 219-222, 224, 230, 240, 242, 259, 264, 270, 280, 297, 298, 344, 346-348, 354-356, 387, 438, 439.
 Grigore de Blăjel v. Petru, f.l. ~.
 Grigore de Camăr, om al regelui, 286.
 Grigore de Chidea, pârât, 256; v. și Ioan, f.l. ~.
 Grigore de Cipău, 326, 327.

Grigore de Domozlou v. **Nicolae**, f.l. ~.

Grigore de Nima v. **Nicolae**, f.l. ~.

Grigore de Nușfalău, slujitor și împluternicit, 316,317.

Grigore de Peterd, om al regelui, 375.

Grigore de Rosal, 303; v. și **Grigore**, f.l. ~.

Grigore de Sâncrai v. **Pavel**, f.l. ~.

Grigore de Soruld v. **Ioan**, f.l. ~.

Grigore de Zenthmartun v. **Iov**, f.l. ~.

Grigore, f.l. **Andrei** din **Oradea**, 78.

Grigore, f.l. **Grigore** de **Rosal**, 83.

Grigore, f.l. **Grigore**, f.l. **Laurențiu** de **Suplac**, 35, 97.

Grigore, f.l. **Ioan**, comite de Cluj, 277.

Grigore, f.l. **Ioan** de Beclean, 51, 55, 57, 323.

Grigore, f.l. **Laurențiu** de Bilghez, om al regelui, 381.

Grigore, f.l. **Laurențiu** de **Suplac**, 35; v. și **Grigore**, **Leukus**, **Ștefan** și **Turul**, f.l. ~.

Grigore, f.l. **Mihail**, f.l. **Ponya** de **Tirimia**, 390.

Grigore, f.l. **Nicolae** de Ciugud, 118.

Grigore, f.l. **Nicolae** de Sântioana, om al vicevoievodului, 363.

Grigore, f.l. **Pouch**, împluternicit al fiilor **I. Petru** de Chirileu, 131.

Grigore, f.l. **Ștefan** de Iară, 315.

Grigore, f. canonic de Or., f. ep. de Cenad, 195.

Grigore, fr. de mamă cu **Ioan** de Sântioana, 429, 430.

Grigore, preot paroh al altarului fericitului **Emeric** din corul bis. de Or., 71; vistier sau custode, 195.

Grigore, v. **Nicolae**, f.l. ~ <de Domuzlou>, comite de Bihor.

Grind (*Gerend*), s. jud. Hunedoara, 22.

Grind v. **Luncani**.

Grisogon, ep. de Trau, 285.

Gruhestan de Sarasău <om de mărturie al regelui>, 413.

Guden de Gavojdia v. **Petru**, f.l. ~.

Guileim. cardinal-preot al bis. Sf. Clement, 173, 347; mort, 195.

Guileim, ep. de Urbino, 247.

Guillermo v. **Guileim**.

Gumbas v. **Gâmbaș**.

Gurbediu (*Gerbed*), s. jud. Bihor, 401.

Gurghiu (*Georgyn*), s. jud. Mureș, 403.

Guthkeled, neamul ~, 384.

Gyakus v. **Giacăș**.

Gyatak, **Pavel** zis ~, 92.

Gyalu v. **Gilău**.

Gyanth, loc. în Ung., 60, 65.

Gyarmat, loc. în Ung., 300.

Gych, loc. în Ung., 407.

Gyerustelke v. **Câmpia Turzii**.

Gylian, cnez din Budacu, 21.

Gyog v. **Geoagiu de Sus**.

Gyogh v. **Geoagiu de Sus**.

Gyomal v. **Geomal**.

Gyos v. **Deușu**.

Gyor (*lauriensis*, *laurino*), loc. în Ung.; act emis la ~, 208; comite de ~, 208, 435; dieceza de ~, 195; ep. de ~, 205, 285; prepozitura de ~, 195.

Gyrekuth, a.d. lg. Sic, jud. Cluj, 53.

Gyrug v. **Giroc**.

Gyula, f.l. Sumbur de Silivaș, bunicul **I. Blasiu** și **Sandrin**, f.l. **Sandur** de Silivaș, mort, 113, 197, 257, 269.

Gyula v. **Ioan**, f.l. ~.

Gyulahawasa v. **Muntele lui Giula**.

Gyuluez v. **Giulvăz**.

Gyure, loc. în Ung., 83.

Gyurgfolua v. **Gheorgheni**.

Gyurk de Foit v. **Andrei**, f.l. ~.

H

Hagmas v. **Deaj**.

Hak, Anton de Lovnic, 361.

Halimba, a.d. le. Șoșdea, jud. Caraș-Severin, 324.

Ham, **Andrei**, jude la Csnădiee, 189.

Hamba, (*Hanabach*, *Hanbath*), s. jud. Sibiu, 189; bis. din-, 195.

Hanabach v. **Hamba**.

Hanbath v. **Hamba**.

Haraklian v. **Hereclean**.

Haram (*Haram*). cetate și a.d. în Serbia; act emis la ~, 336, 342; castelan de ~, 336, 342, 419.

Haranglab v. **Hărănglab**.

Harow v. **Hărău**.

Haszelbrun v. **Izvorul Alunișului**.

Hașfalău v. **Vânători**.

Hațeg (*Hatheczak*), or. jud. Hunedoara; act dat la ~, 409.

Hazinschart, Nycus zis ~, orășean din Cluj, 287.

Hay, loc. în Ung.; prepozitura bis. din ~, 195.

HSghig (*Hyduagh*, *Hyduigh*), s. jud. Covasna, 147; bis. parohială din ~, 232.

Hărănglab (*Haranglab*), s. jud. Mureș, 38, 131.

Hărău (*Harow*), s. jud. Hunedoara, 49.

Hârtibaciu v. **Cornățel**.

Hedric, (*Hendric*). f.l. Henric (de Alțina), 293, 307.
Heem de Perde. nobil, 441.
Heem de Remctea v. **Pavel**, f.l. ~.
Heem, Hem, Heym, Hym v. **Benedict, Nicolae și Petra**, f.l. Pavel, f.l. ~.
Heer, Mihail zis ~, comite de Pojon, 205, 285.
Heesfolua v. **Vânători**.
Hegun v. **Brideni**.
Heiligbron v. **Izvorul sfânt**.
Helta, Heltha v. Cislădie.
Hench de Belenus v. **Ioan**, f.l. ~.
Henczmann Schebneczer v. **Schebneczer**.
Hendorf v. **Brădeni**.
Henig (*Heningfalua*), s. jud. Alba, 313.
Hening de Cincu, comite, 104, 105; și jude regal, 349, 350, 361.
Heningfalua v. Henig.
Henke, Mihail zis ~, nobil, 28.
Henric, abate al m-rii Sf. Ioan din dieceza de Or., 108.
Henric (de Alfina) v. **Hedric**, f.l. ~.
Henric, zidar din Sibiu, 166.
Herbord, orașean din Vințul de Jos, 360.
Hereclean (*Haraklian*), s. jud. Sălaj, 381.
Herepe v. **Herepea**.
Herepea (*Herepe, Herepee, Hereppe, Herepey*), s. jud. Mureș, 314, 320, 365, 392, 416.
Herepee v. **Herepea**.
Herepey v. **Herepea**.
Hergoya, a.d. lg. Chevereșu Mare, jud. Timiș, 156.
Hermann. f.l. Nicoale de Fata, 396.
Hermann. f. jude al or. Szeben, 406.
Hermann, paroh la Cislădie, 189.
Hernchpataka v. **Valea lui Hernea**.
Hertvich, Ioan, din Cislădie, 189.
Heuholum v. **Vurpăr**.
Heves, comitat în Ung.; comite de ~, Ujvár și de Bihor, 373.
Hida (*Hydalmás*), s. jud. Sălaj; moșia ~, 127.
Hodișel (*HydusI*, r. în jud. Bihor, 341.
Hodnogh, Ws zis ~ de Andrasfalău, 206; v. și **Toma**, f.l. ~.
Hodoș (*Hodus, Hudus*), s. jud. Timiș; or. ~, districtul ~, 92, 156.
Hoghiz (*Calida Aqua*), s. jud. Brașov, 160.
Homonik v. **Homorog**.
Homorog (*Homonik, Homoruk*), s. jud. Bihor; arhid. în bis. de Or., cuprinzând o parte din fostele raioane Salonta și Beiuș; arhid.de-, 135, 184.
Homoruk v. **Homorog**.
Honorici (*Honorych*), s. jud. Timiș, 156.
Hormos, Ioan zis ~ de Warada, 325, 332.

Hormos, Pavel zis ~ de Warada, 325, 332.
Hormos, Ștefan zis ~ de Warada, 325, 332.
Hortubah v. **Cornățel**.
Hudus v. **Hodoș**.
Huduspataka, a.d. lg. Hodoș, jud. Timiș, 156.
Hundertbuechel v. **Movile**.
Hundirtbucheln v. **Movile**.
Hundrubechiu v. **Movile**.
Hunedoara (*Huniad, Hunyad*), arhid. de ~, 149, 195; comitatul-, 31.
Hungaria v. **Ungaria**.
Huniad v. **Hunedoara**.
Hunyad v. **Hunedoara**.
Hurugzeg, a.d. lg. Vizejdia și Comloșu Mare, jud. Timiș, 156.
Huzyumezeu v. **Câmpulung la Tisa**.
Hvâr (*Faro, Farensi*), loc. în Croația; ep. de ~, 205, 285.
Hydalmás v. **Hida**.
Hyduegh v. **Hăghig**.
Hyduigh v. **Hăghig**.
Hydus v. **Hodișel**.

I

Iacob al 1. Iacob, lector al bis. din Or., 195.
Iacob al 1. Ioan, preot în dieceza de Agria, numit canonic al bis. de Alba Iulia, 195, 278.
Iacob al 1. Pavel, canonic, custode al capitl. din Or., mag., 78, 83, 195, 253, 260, 415.
Iacob al I. Pavel, preot în dieceza de Veszprém, 195.
Iacob al 1. Rufius, arhid. de Hunedoara, canonic al bis. Trans., 149, 195, 365.
Iacob al 1. Winand din Brașov, 268.
Iacob, arhiep. de Otranto, 247.
Iacob, bogătașul, orașean din Sibiu, 119.
Iacob de Bălcaci, 315.
Iacob de Beclean v. **Ioan**, f.l..
Iacob de Bugrud, 342.
Iacob de Chegea v. **Martin**, f.l. ~.
Iacob de Gych v. **Andrei**, f.l. ~.
Iacob de Kysanarch v. **Nicolae**, f.l. ~.
Iacob de Săcășeni v. **Ladislav și Nicolae**, f.l. ~.
Iacob de Sântejude v. **Mihail**, f.l. ~.
Iacob de Triteni v. **Mihail**, f.l. ~.
Iacob de Wzd, om al regelui, 375.
Iacob de Zips, comite, jude al curții regești, 180, 285, 303, 306, 308, 310, 319, 321, 337, 345, 357, 358, 366, 386, 398, 400, 402, 405, 407, 414, 421, 432.
Iacob, diacul de Mera, 144.

- Jacob din Cluj, răposat v. Valentin, al 1. ~.
- Jacob, ep. de Makarska, 205.
- Jacob, f.l. Andrei de Dara; pâraș, 407.
- Jacob, f.l. Bakus de Endred, 46.
- Jacob, f.l. Blasiu <fr. cu Egidiu de Beseneutelek>, 433.
- Jacob, f.l. Dionisie de Kulche, 248.
- Jacob, f.l. Doja de Debrețin, 362.
- Jacob, f.l. Geublin de Hașfalău v. Ladislau și Nicolae, f.l. ~.
- Jacob, f.l. Iacob de Bugrud, comite, jude al nobililor, 342.
- Jacob, f.l. Ioan de Marosd, om al regelui, 375.
- Jacob, f.l. Ivan, nobil de Scepes, 311.
- Jacob, f.l. Martin de Portelec, 431.
- Jacob, f.l. Miske de Sâncrai, om al vicevoievodului, 365.
- Jacob, f.l. Myske de Băgau, om al regelui, 157; împuternicit, 425.
- Jacob, f.l. Nicolae de Bogath, 89.
- Jacob, f.l. Nicolae de Fărăgău, 363, 368; om al vicevoievodului, 16; v. și Looch.
- Jacob, f.l. Petru de Chamafolua, 43, 83.
- Jacob, f.l. Petru de Valea lui Mihai, 432; v. și Chenkus.
- Jacob, f.l. Wrkund de Tritu v. Mihail, f.l. ~.
- Jacob, lector al capitl. din Cenad, 309.
- Jacob <nobil de Dara>, 236, 312/a.
- Jacob Slavul, 62.
- Jacob, slujitorul 1. Ladislau, f.l. Desideriu de Țaga, 399.
- Jacob zis Chenkus v. Chenkus.
- Jacob zis Darabus v. Darabus.
- Jacob zis de Debrețin, f. jude al or. Or., 267.
- Jacob zis Looch v. Looch.
- Jacob zis Zegew v. Zegew.
- Jacob, zugrav, orășean din Sibiu, 166.
- Iacobeni (*villa Iacobi*), s. jud. Sibiu; comite de ~; locuitorii din ~, 350.
- Iakus, răposat, jude de Pojon, 405.
- Ianca (*Iwankhaza*), s. jud. Bihor; moșia ~, 262.
- Ianova (*Yeneu*), s. jud. Timiș, 156.
- Iară (*Iară, Jara*), s. jud. Cluj, 130, 234, 278, 315, 365.
- Iară de Mureș (*Jaara*), s. jud. Mureș; moșia ~, 403.
- Ibașfalău v. Dumbrăveni.
- Iclod (*Iclund*), s. jud. Alba, 163.
- Iclod (*Mod, Jklod*), s. jud. Cluj, 196, 365.
- Iclund v. Iclod.
- Ictar (*Ictar*), s. jud. Timiș, 46.
- Ida v. Viile Tecii.
- Idiciu (*Jedych*), s. jud. Mureș, 327.
- Idvor (*Wyoduar*), pustă în apropiere de Banloc, jud. Timiș, 156.
- Ignothauasa v. Muntele Ignăteasa, 272.
- Igriș (*Egrus*), s. jud. Timiș; abate de ~, 129.
- Iklod v. Iclod.
- Ikloud, a.d. Ig. Simeria Veche, jud. Hunedoara; nobilii de ~, 157.
- Ikus, a.d. între Gladna Română și Fârdea, jud. Timiș; moșia ~, 46; v. și Ful Ikus, Ol Ikus.
- Ilia, arhiep. de Ragusa, 205.
- Ilidia (*Elyed*), s. jud. Caraș-Severin, districtul ~, 357.
- Ilie de Vodronio, trimis al scaunului papal în Ung., 125.
- Ilie, f.l. Ștefan de Trascău v. Elleus.
- Ilie, nobil de Jucu, 28, 48.
- Ilie, preot al bis. din Titel, om de mărturie, 357.
- Ilie, <rudă cu Egidiu, f.l. Ioan de Beseneutelek>, 433.
- Ilie zis Kumlus v. Kumlus.
- Ilimbav (*Vlenbach*), s. jud. Sibiu, 379.
- Illeu, loc. în Ung., 253.
- Ilonch, loc. în Croația; moșia ~, 419.
- Uunch, soția 1. Bonch de Iară, 315.
- Inocentiu al VI-lea, papă, 195.
- Inokhaza, a.d. Ig. Dăbâca, jud. Cluj; moșia ~, 227.
- Ioan, abate al m-rii Cârța, 379.
- Ioan al 1. Andrei, cleric al bis. de Or., 195.
- Ioan al 1. Blasiu, cleric în bis. de Or., 195.
- Ioan al 1. Ioan, al 1. Alexandru, cleric, numit la Or., 195.
- Ioan al 1. Ioan, preot în dieceza Trans., 195.
- Ioan al 1. Luca, cleric în dieceza de Cenad și Or., 195.
- Ioan al 1. Nicolae, capelan al reginei mame, 195, 258.
- Ioan al 1. Nicolae, primește un canonicat în bis. Trans., 195.
- Ioan, arhid. de Homorog în bis. de Or., împuternicit al ep. de Or., 135, 184.
- Ioan, arhid. de Târnava, vicar general al ep. Trans., 48, 49, 53, 164, 313, 315, 335, 353, 371, 425.
- Ioan, arhid. de Tylegd, canonic al bis. Trans., 149, 278, 365.
- Ioan, bucătar din Sibiu, 166; v. și Koh.
- Ioan, canonic al capitl. din Arad, om de mărturie, 4, 369.
- Ioan, canonic și decan al bis. de Or., mag.; împuternicit al 1. Dumitru, ep. de Or., 99, 135, 253.
- Ioan cel Mare de Cehăluț v. Mare.

- Ioan cel Roșu de Sacos v. Roșu.
 Ioan cel Roșu <de Tyburchteleke> v. Roșu.
 Ioan, comite, jude al or. Cluj, 171.
 Ioan (și Janusch, Yanusch), comite și jude regesc al or. Sibiu, 104, 105, 119, 189, 307, 349, 361.
 Ioan, croitorul, pâraș, 200.
 Ioan de Bator v. Gheorghe și Ladislau, f.l. ~.
 Ioan de Băcăinți, omul vicevoievodului, 1.
 Ioan de Băla v. Ladislau, f.l. ~.
 Ioan de Bârlea v. Barrabas, f.l. ~.
 Ioan de Beclean v. Ioan, f.l. ~.
 Ioan de Beclean, văduva l. ~, 323; v. și Grigore, f.l. ~.
 Ioan de Belend v. Briccius, f.l. ~.
 Ioan de Beseneutelek, 433.
 Ioan de Borsyacobfolwa v. Ladislau, f.l. ~.
 Ioan de Brașov v. Caterina, f.l. ~.
 Ioan de Brateiu, 326, 327.
 Ioan de Bredenscheid, doctor în drept, sol al l. Ludovic I, regele Ung., la curtea papală, 190.
 Ioan de Bykutha v. Dominic, f.l. ~.
 Ioan de Cehăluț v. Mare.
 Ioan de Chesău v. Andrei, f.l. ~.
 Ioan de Chirpăr, capelan al regelui, 276; ~ preot în Veseud, 275; numit la parohia din Șura Mare, 195.
 Ioan de Chișfalău v. Ladislau, f.l. ~.
 Ioan de Chychou, 375.
 Ioan de Ciomocoș, 303.
 Ioan de Ciorda, împuternicit, 336.
 Ioan de Ciortea, om al regelui, 139.
 Ioan de Cisteiu v. Ștefan, f.l. ~.
 Ioan de Ciunga v. Petru, f.l. ~.
 Ioan de Dăbâca v. Vitez, Ladislau zis ~, f.l. ~.
 Ioan de Dezmir v. Micola, f.l. ~; Ladislau, f.l. ~.
 Ioan de Dindeleag, om de mărturie al vicevoievodului, 196, 200, 206.
 Ioan de Doba v. Ștefan, f.l. ~, 407.
 Ioan de Gachal v. Toma, f.l. ~.
 Ioan de Halimba v. Dominic, f.l. ~; Emeric, f.l. ~.
 Ioan de Kerecheu v. Toma, f.l. ~; Laurențiu, f.l. ~.
 Ioan de Kisvârda, 337.
 Ioan de Kulche v. Ștefan, f.l. ~.
 Ioan de Lipova v. Ștefan, al. I. ~.
 Ioan de Lojard v. Toma, f.l. ~.
 Ioan de Lussonet, cleric în bis. Trans., 195, 347, 348.
 Ioan de Mak6, 237.
 Ioan de Mark v. Nicolae, f.l. ~.
 Ioan de Nagyfalu v. Toma, f.l. ~.
 Ioan de Nădășelu v. Micolae, t.l. ~ și i., aurențiu, f.l. ~.
 Ioan de Petrisat v. Ladislau și Petru, f.l. ~.
 Ioan de Pozega, preot din dieceza de P6cs, numit în bis. de Or., 195.
 Ioan de Ramocsa v. Ioan, f.l. ~.
 Ioan de Sălățiș, 338.
 Ioan de Săuca v. Ioan, f.l. ~.
 Ioan de Semjen, împuternicit, 431.
 Ioan de Sângeorgiu v. Ștefan, f.l. ~.
 Ioan de Tereche v. Ladislau, f.l. ~.
 Ioan de Tur, om al voievodului, 128, 130, 149, 278, 288, 365.
 Ioan de Tyussed v. Ioan, f.l. ~.
 Ioan de Vaja v. Ladislau, f.l. ~.
 Ioan de Varda v. Nicolae și Dominic, f.l. ~.
 Ioan de Woya v. Gheorghe și Benedict, f.l. ~.
 Ioan de Wysk, preot, 282.
 Ioan de Zederkyn, om al regelui, 70.
 Ioan de Zenthgeorgh sau <Ioan cel Bătrân> de ~, 403.
 Ioan, diacul din Alba-Iulia, iobag al ep. Dumitru, împuternicit al l. Ioan, f.l. Gegus de Mălâncrav, 132, 313.
 Ioan, diacul, f.l. Andrei, f.l. Nicolae zis Chol de Sânmihaiu, 164.
 Ioan, diacul, împuternicit al ep. de Or., 238.
 Ioan, ep. de Vaș, 13, 205, 420, 440.
 Ioan, f.l. Ambrosie, <rudă cu Egidiu de Beseneutelek>, 433.
 Ioan, f.l. Andrei v. Nicoiae, f.l. ~.
 Ioan, f.l. Andrei de Geoagiu, 9, 48, 130, 149, 164, 234, 425.
 Ioan, f.l. Augustin de Myko, 2, 11.
 Ioan, f.l. Bako de Pata, 252.
 Ioan, f.l. Barnaba de Toldal, 16.
 Ioan, f.l. Blasiu de Ciufud: răposatul ~. 169.
 Ioan, f.l. Blasiu de Livada, om al regelui, 422.
 Ioan, f.l. Bricciu de Bător, 35. 89. 245; v. și Gheorghe și Ladislau, f.l. -
 Ioan, f.l. Deseu de Rediu, om al regelui, 127, 326, 327.
 Ioan, f.l. Deseu zis Wos de Țaga, 117, 128.
 Ioan, f.l. Dionisie de Kulche, 248.
 Ioan, f.l. Dionisie de Silivaș, 17.
 Ioan, f.l. Dominic de Checher, 337.
 Ioan, f.l. Dominic de Hăghig, v. Beche, f.l. ~.
 Ioan, f.l. Dominic de Jucu, 28.
 Ioan, f.l. Drăguța de Visag, 156.
 Ioan, f.l. Dumitru, <f. sorei l. Marc, f.l. Petru de Sânmărtin>, 330.
 Ioan, f.l. Dumitru, tânăr credincios, 266.
 Ioan, f.l. Dumitru de Káll6, 47, 299.
 Ioan, f.l. Dumitru de Lyburch, 329.

- Ioan, f.l. Emeric de Pata, jude al nobililor din comitatul Cluj, 277.
- Ioan, f.l. Filip de Budun, 156.
- Ioan, f.l. Gegus de Mălâncrav, mag., 132, 313, 316, 317.
- Ioan, f.l. Gereu de Oșorhei, 80, 122, 123.
- Ioan, f.l. Gheorghe de Sanislău, 89.
- Ioan, f.l. Gheorghe, f.l. Basow de Păuca, 107, 174.
- Ioan, f.l. Gheorghe, potrivnic al nobililor de Kulche, 261.
- Ioan, f.l. Grigore de Chidea, 87, 115, 124, 256.
- Ioan, f.l. Grigore de Soruld, 156.
- Ioan, f.l. Gyula, nobil de Konak, 340.
- Ioan, f.l. Hench de Belenus, 155, 158.
- Ioan, f.l. Iacob de Beclean, 57.
- Ioan, f.l. Ioan de Beclean, 50, 51, 55, 57.
- Ioan, f.l. Ioan de Biscaria, 157.
- Ioan, f.l. Ioan cel Mare de Cehăluț, 18, 43, 83, 286, 300, 308, 322.
- Ioan, f.l. Ioan de Chișfalău v. Ladislau, f.l. ~.
- Ioan, f.l. Ioan de Ramocsa, 54.
- Ioan, f.l. Ioan de Săuca, om al voievodului, 137, 176.
- Ioan, f.l. Ioan de Tyussed, pârât, 306, 345, 366, 407.
- Ioan, f.l. Ioan de Zenthgeorgh, 403.
- Ioan, f.l. Ioan, f.l. Nicolae de Dăbâca, 434.
- Ioan, f.l. Ioan zis Nog, v. Ioan, f.l. Ioan cel Mare.
- Ioan, f.l. Iuga de Gorzohaza, 334.
- Ioan, f.l. Ivanca de Iuș, 33, 177, 233, 378.
- Ioan, f.l. Jakck de Mihalț, 365.
- Ioan, f.l. Ladislau de Puthnuk, 400.
- Ioan, f.l. Ladislau de Warada v. Nicolae și Dominic, f.l. ~.
- Ioan, f.l. Ladislau de Zarka, om al voievodului, 130.
- Ioan, f.l. Ladislau, f.l. Ioan de Zenthgeorgh, 403.
- Ioan, f.l. Ladislau, pârât, 32.
- Ioan, f.l. Laurențiu v. Clara, f.l. ~.
- Ioan, f.l. Lorand voievodul, 43.
- Ioan, f.l. Luca de Uilac, slujbaş, 286, 300.
- Ioan, f.l. Marcu de Dolaț, 156.
- Ioan, f.l. Marcu de Sava, 78.
- Ioan, f.l. Martin de Chegea, 27.
- Ioan, f.l. Martin de Măciacășu, 17.
- Ioan, f.l. Matei, 335.
- Ioan, f.l. Mihail de Fata, 396.
- Ioan, f.l. Mihail de Sumurduc, om al vicevoievodului, 196.
- Ioan, f.l. Mihail zis Henke, 28.
- Ioan, f.l. Neacșu <de Ohaba>, cnez de Purhuna, 154, 156.
- Ioan, f.l. Nicolae de Chaba, 156.
- Ioan, f.l. Nicolae de Dăbâca, <răposat>, v. Ioan, f.l. ~; Ladislau, f.l. ~.
- Ioan, f.l. Nicolae de Sântioana, 429, 430; om al vicevoievodului, 363.
- Ioan, f.l. Nicolae de Someșeni, 14, 23, 80, 277.
- Ioan, f.l. Nicolae de Tarian, 299.
- Ioan, f.l. Nicolae de Temerken, om al regelui, 375.
- Ioan, f.l. Nicolae, f.l. Balașa de Teyed, 372.
- Ioan, f.l. Nicolae, f.l. Ivanca de Ianca, 262.
- Ioan, f.l. Nicolae, nobil de Nădășelu, 3.
- Ioan, f.l. Nicolae zis Vagot, 433.
- Ioan, f.l. Pancrațiu, arhid. de Timiș, 41. 295, 309.
- Ioan, f.l. Pavel de Băcăinți, 49.
- Ioan, f.l. Pavel de Ciumăfaia, om al vicevoievodului, 2, 110.
- Ioan, f.l. Pavel de Vetiș, 236, 312/a.
- Ioan, f.l. Peteu, castelan, 57.
- Ioan, f.l. Peteu de Petreu, om al voievodului, 137, 176.
- Ioan, f.l. Peteu de Santău, mag., om al regelui. 27, 41, 155.
- Ioan, f.l. Petru, 92.
- Ioan, f.l. Petru de Atea, 319.
- Ioan, f.l. Petru de Băgaciu, 335, 353, 371.
- Ioan, f.l. Petru de Botean, 319.
- Ioan, f.l. Petru de Panyola, 279, 338.
- Ioan, f.l. Petru de Toldal, om al vicevoievodului, 363, 368.
- Ioan, f.l. Petru de Warda, om al regelui, 375.
- Ioan, f.l. Petru, de Woya v. Gheorghe și Benedict, f.l. ~.
- Ioan, f.l. Petru, f.l. Ștefan, f.l. Dedach, 157.
- Ioan, f.l. Petru, f.l. Tyuan, român, 357: v. și Ioan, f.l. Petru de Woya.
- Ioan, f.l. Petru, nobil, mag., 1.
- Ioan, f.l. Petru, vicecomite de Timiș, mag., 183.
- Ioan, f.l. Rad, nobil <în Maramureș>, 282.
- Ioan, f.l. Sas voievodul; slujitor al curții regești, mag., 265.
- Ioan, f.l. Serafil de Ip, 97.
- Ioan, f.l. Somrakus (Somorakus, Zumrach), nobil de Bârcea, 1, 360, 411, 412, 416.
- Ioan, f.l. Ștefan de Arpăc, 147.
- Ioan, f.l. Ștefan, f.l. Ioan, nobil de Scepes, 311.
- Ioan, f.l. Toma de Gonyu, mare ușier regesc, comite de Gyor, 205, 208, 285, 388, 435.

- Ioan, f.l. Toma de Oșvarău, 319.
- Ioan, f.l. Toma iobagul; omorât, 114.
- Ioan, f.l. Toma, nobil de Sântioana; răposat ~, 120.
- Ioan, f.l. Zoward de Ordow, <fr. cu Ladislau, David și Toma>, 261.
- Ioan, fr. I. Petru <de Gachal>, 43.
- Ioan, fr. parohului <din Șelimbăr>, 119.
- Ioan, <Lepes>, vicevoievod al Trans., 1,2, 11, 16, 17, 21, 23-25, 28, 33, 44, 50, 51, 53, 55, 80, 81, 87, 93-95, 107, 110, 111, 117, 118, 124, 127, 130, 145, 163, 167, 168; jurământ înaintea I. ~, 116,118; ~ mag., 116; scrisoarea I. ~, 123, 149; ~ f. vicevoievod, 204.
- Ioan, <nobil de Dara>, 236, 312/a.
- Ioan, nobil de Kállo, 47.
- Ioan, orașean din Or., 67.
- Ioan, paharnic mare, 205.
- Ioan, paroh de Sibiu, 166, 189.
- Ioan, paroh de Vurpăr, 189.
- Ioan, paroh de Wysk, 282.
- Ioan, patriarh de Alexandria, legat papal în Germania, Boemia, Ung., Polonia, 68, 136.
- Ioan Pecenegul v. Pecenegul.
- Ioan, preot al altarului Sf. Duh din Or., om de mărturie, 260.
- Ioan, preot al capitl. Trans., 365.
- Ioan, preot al conv. din Cluj-Mănăstur, om de mărturie. 11. 44. 55. 95. 130. 140. 148. 149. 157. 197, 200, 207. 269, 278, 368.
- Ioan, preot al conv. din Lelez, 43.
- Ioan, preot în corul bis. din Or., slujitor al altarului Sf. Elisabeta, om de mărturie, 54, 83, 288, 407, 422.
- Ioan, prepozit al bis. de Buda, vicecomite al capelei regești, 41, 155.
- Ioan, prepozit al capitl. din Alba Iulia, 14, 69.
- Ioan, prepozit al bis. Sf. Cruci din Lelez, 271, 272, 273, 300.
- Ioan Ruffus v. Ruffus.
- Ioan, slujitorul și împuternicitul I. Ladislau zis Bulgar de Tușinu, 120.
- Ioan Sulceneer v. Sulcener.
- Ioan Treutel, <dare de seamă făcută de ~>, 420.
- Ioan, vistier mare, 205, 285, 304.
- Ioan, voievodul <în Maramureș>, 282.
- Ioan zis Aprod v. Aprod.
- Ioan zis Bothus (Butus) v. Bothus.
- Ioan zis Chuz v. Chuz.
- Ioan zis Eles v. Eles.
- Ioan zis Hormos v. Hormos.
- Ioan zis Koh v. Koh.
- Ioan zis Nepos, cleric, v. Nepos.
- Ioan zis Nog v. Nog.
- Ioan zis Panczel v. Panczel.
- Ioan zis Sas v. Sas.
- Ioan zis Stoian v. Stoian.
- Ioan zis Tevchlender v. Tevchlender.
- Ioan zis Toth v. Toth.
- Ioan zis Zeles v. Zeles.
- Ioan zis Zewke v. Zewke.
- Ioan zis Zudor v. Zudor.
- Ioan v. Andrei, f.l. ~ de Irina.
- Ioan v. Emeric, f.l. ~ de Kyde.
- Ioan v. Emeric, f.l. ~ de Sâncraiu.
- Iosif al I. Petru, preot din dieceza de Veszprem, slujitor al altarului în bis. Trans., 151, 195.
- Iosif de Măcișu v. Nicolae, f.l. ~.
- Iov (*lob*, *Iov*), f.l. Grigore de Zenthmartun, 417; om al vicevoievodului, 110.
- Ip (*Ip*, *Iph*), s. jud. Sălaj, 97, 137, 176.
- Iph v. Ip.
- Iregd (*Irud*), a.d. între Lipova și Ususău, jud. Arad, <identificare probabilă>, 114.
- Irina (*Iryn*), s. jud. Satu Mare, 319.
- Irud v. Iregd.
- Iryn v. Irina.
- Istria, revenirea cu trupe prin -.212.
- Italia, părți ale -, 247.
- Iuga, cnez<din Banat>. 156.
- Iuș v. Fântânele.
- Ivan de Kállo, 299.
- Ivan de Scepes, nobil, 311.
- Ivan de Vgra v. Luca, f.l. ~.
- Ivanca de Ianca v. Nicolae, f.l. ~.
- Ivanda (*Juand*), s. jud. Timiș, 156.
- Ivanka, f.l. Petru de Kelemenenes, 36.
- Ivanka, f.l. Rubyn, din Bârcea, 1.
- Iwan v. Ioan.
- Iwanch, a.d. aparținătoare cetății Șoimoș, jud. Arad; act dat la ~, 114.
- hvanka de Iuș v. Ioan, f.l. ~.
- Iwankahaza v. Ianca.
- Iwlak, a.d. lg. Budacu de Jos, jud. Bistrița-Năsăud, 16,21.
- Iza, r. în Maramureș, 272.
- Izgar (*Ezkalla*), s. jud. Caraș-Severin, 92.
- Izthyen v. Stoiana.
- Izvin (*Euzyn. Ewsyn*), s. jud. Timiș, 4, 40.
- Izvoarele (f. Ciufud, *Chyfud*), s. înglobat or. Blaj, jud. Alba, 169.
- Izvoru Crișului (f. Crișeu, Keresfew), s. jud. Cluj, 34.
- Izvorul Alunișului (*Haszelbrun*), top. lg. Călnic.jud. Alba, 98.

Izvorul sfânt (*Heiligbron*), top. lg. Călnic, jud. Alba, 98.

Jaara v. Iară de Mureș.

Jakab, loc. în Ung., 253.

Jakch de Mihail v. Ladislau și Petru, f.l. ~.

Jakch, f.l. Toma de Coșeu, mag., 97.

Jakofalua v. Kyszuha.

Jakus, orașean din Vișegrad, împuternicit al l. Dumitru, ep. de Or., 184.

Jamu Mare (*Sama*), s. jud. Timiș, 324.

Janika de Dyakolch, omul palatinului, 42.

Jänk, loc. în Ung., 245.

Jânosi (*Janusi*, *Janusy*), loc. în Ung., 19, 30, 54, 178.

Janusch de Sibiu v. Ioan. comite, jude al or. Sibiu.

Jara v. Iară.

Jarmi, loc. în Ung., 322.

Jedych v. Idiciu.

Jegenye, Jegunye v. Leghia.

Jeneu, a.d. lg. Șemlacu Mare, jud. Timiș, 42.

Jimbor (*Sumbur*), s. jud. Brașov; act emis la ~, 420.

Jklod v. Iclod.

Jod, pârâu în hotarul moșiei Cuhea, 272.

Jryn v. Irina.

Juand v. Ivanda.

Jucu (*Swk*), azi ~ de Mijloc, ~ de Sus, s. jud. Cluj, 28, 44, 48.

Judele, Nicolae zis ~, orașean din Cluj, 14.

Juga de Gorzohaza v. Ioan, f.l. ~.

K

Kaach, a.d. pe lg. Hurugzeg, jud. Timiș, 156.

Kacho v. Cato.

Kahou, munte în Maramureș, în hotarul s. Bocicioiu Mare, 271.

Kahva, pârâu <în Maramureș lg. Bocicioiu Mare>, 271.

Kaka, a.d. lg. Giarmata, jud. Timiș, 156.

Kakas de Kaza v. Ladislau, f.l. ~.

Kaldebach (= Pârâu Rece), pârâu în hotarul Cislădiei, jud. Sibiu, 189.

Kalis, f.l. Ștefan, soția I. Mihail de Galtiu, 408.

Kállo, loc. în Ung., 47, 299, 339, 340; act emis la ~, 255, 279.

Kalocsa (Caloce, *Collocenss*, *Colocensis*, *Colochyensis*), l. Ungaria; arhiep. de ~, 173, 190, 205, 219-221, 285, 316; bis. din ~, 195; canonicat în ~, 195; dieceza de ~, 29, 195, 347, 348; prepozitura de ~, 195.

Kapulna, a.d. în districtul Bel, jud. Timiș, 156.

Karachen, cnez de Zepmezeu, 156.

Karachunfolwa v. Crăciunelu de Jos.

Karan v. Caran.

Karan v. Caransebeș.

Karapch, nobil român din Banat, 4, 40, 45, 46.

Karasna v. Crasna.

Karasow v. Caras.

Karass v. Caras.

Karasso v. Caras.

Karász, loc. în Ung., 54.

Karazna v. Crasna.

Karol v. Cărei.

Karul v. Cărei.

Kasa, a.d. lg. Siria și Covășinț, jud. Arad, 70.

Katherina, sora I. Ștefan, f.l. Dominic de Giulvăz, 336.

Katherina v. Caterina.

Kaza v. Sajokaza.

Kayantow v. Chinteni.

Kechel v. Meseșenii de Jos.

Kecheth v. Aluniș.

Keer, loc. în Ung., 375, 383.

Kege v. Chegea.

Kekus v. Chiochiș.

Kekys v. Chiochiș.

Keled de Diosig, 358.

Kelemen v. Petru, f.l. ~.

Kelemenpataka v. Valea lui Căliman.

Kelnek v. Călnic.

Kelnyk v. Călnic.

Kemer v. Camăr.

Kend v. Chendru.

Kend v. Chendu.

Kendhyda v. Chendu Mic.

Kene v. Nan, f.l. ~; Ladislau, f.l. ~.

Kenes v. Kenez.

Kenesd v. Chiniz.

Kenez, a.d. lg. Nădlac, jud. Arad, 92.

Kenez (*Kenes*), loc. în Ung., 165, 398.

Kenezhauasa v. Muntele Cnezului.

Keraslou v. Chereluș.

Kerecheu, a.d. lg. Crișul Alb, între Cinteș și Nabab, jud. Arad, 433.

Kereleu v. Chirileu.

Keresd v. Criș.

Keresfew v. Izvoru Crișului.

Kereskuz, <greșeală a scribului> v. Cristur-Crișeni.

Kerestienfalva, a.d. lg. Beiuș, jud. Bihor, 341.

- Kerestus, a.d. ig. Șemlacu Mare, jud. Timiș, 42.
- Kereztus v. Cruceni.
- Kerthuelusmezeu. top. în hotarul moșiei Cuhea, 272.
- Kertz v. Cârța.
- Keuespatak, r., 20.
- Keurus v. Curciu.
- Keusygk, a.d. jud. Caraș-Severin, 357.
- Keve (*Kewe*), comitat ~, 42, 155.
- Kewesd v. Cuieșd.
- Kezäu v. Cosău, pârau.
- Kezepheg, top. în hotarul moșiei Cuhea, 272.
- Kezeu, Kezew v. Chesău.
- Kezew, loc. în Ung., 43.
- Kezy v. Chesău.
- Kezy v. Chesinț.
- Keykus v. Chiochiș.
- Kiraly v. Chiraleu.
- Kisbátor (*Kysbatw*), loc. în Ung., moșia ~, 253.
- Kiskyrally, a.d. !g. Sânmartin, jud. Arad, 311.
- Kiskouach, loc. în Ung., 426.
- Kissebes v. Sebeșel.
- Kisvârda (*Varda, Warada, Warda*), loc. în Ung., 52, 56, 99, 135, 184, 238, 325, 332, 337, 373, 398.
- Klus v. Cluj.
- Knin (*Tinniniensi*), or. în Croația; bis. de ~, 242, 264; ep. de ~, 195, 264, 270, 285.
- Koh, Ioan zis ~, 84.
- Kohnya v. Cuhea.
- Kolosakna v. Cojocna.
- Kolosmonostora v. Cluj-Mănăstur.
- Kolus v. Cluj.
- Kolusuar v. Cluj.
- Komlod (și Komlud, Komud) loc. în Ung.; moșia ~, 159,407.
- Komlud v. Komlod.
- Kompoldy, f.l. Mihail zis Bud, 61.
- Komud v. Komlod.
- Konak, loc. în Ung., 339, 340.
- Konia, f. ban al Dalmației și Croației, 16, 329.
- Konth, Nicolae, f. palatin al Ung., răposat, 61.
- Konya de Chold, om al regelui, 359, 372.
- Konya v. Bogdan Vodă.
- Kopus v. Căpuș.
- Korog, loc. în Ung., 304.
- Korogh v. Coroiu.
- Korosaan, loc. în Slovacia; moșia ~, 192.
- Koruska, r. zis ~, în hotarul moșiei Vârșolt, jud. Sălaj, 415.
- Kosice (*Cassa, Cașovia*), loc. în Slovacia, 84; orașenii din ~, 373, 395; spitalul din ~, 393.
- Kotzalat v. Cuciulata.
- Kozd, (și *Kozdat*), vechea denumire a scaunului și decanatului săsesc Rupea; comite de -, 98, 104, 379; v. și Rupea.
- Kozdat v. Kozd.
- KSİcse, (*Kulche*), loc. în Ung., 203, 248, 260, 261.
- K5In (Colonia, *Colonensis, Kolonia, Kolonya*), or. în Germania; postav de ~, 92, 177.
- Krasso, v. Caras.
- Krassou, v. Caras.
- Krassow v. Caras.
- Krbava (*Corbavia*), or. în Croația; ep. de ~, 254, 285; hotar al -, 254; scaun episcopal vacant, 205.
- Krivahaza, loc. în Ucraina, 334.
- Kuchar (= Clucer), Ștefan zis -, împuternicit al nobililor de Geoagiu, 425.
- Kuchperg v. Chirpăr.
- Kuesd v. Cuiești.
- Kuespataka, a.d. lg. Ilidia, jud. Caraș-Severin, 357.
- Kukulleu v. Târnava.
- Kulche v. Kolcse.
- Kuleser, a.d. Ig. Salonta, jud. Bihor, canonicatul, prebenda și arhid. de ~, 195.294.
- Kulus v. Cluj.
- Kulus v. Cojocna.
- Kulusmonostora v. Cluj-Mănăstur.
- Kulusmonustra v. Cluj-Mănăstur.
- Kumlus, Ilie zis ~, iobag al l. Ștefan zis Wos, 101.
- Kupla, Andrei zis ~, din Ardeova, împuternicit, 123.
- Kuzarwar v. Cuzdrîoara.
- Kuzepchere, pădure, 38.
- Kwch, loc. în Ung.; moșia ~, 435.
- Kwt v. Cut
- Kyde v. Chidea.
- Kyde, a.d. lg. Cărei, jud. Satu Mare, 47, 260, 286,319,407.
- Kykelleu v. Târnava.
- Kykellw v. Târnava.
- Kykulew v. Târnava.
- Kykylleu v. Târnava.
- Kyritzur v. Cristur.
- Kis Hauas v. Muntele Mic.
- Kysal v. Coșeu.
- Kysanarch, loc. în Ung., 165.
- Kysberch, top. lg. Cuhea, 272.
- Kysgeeh, loc. în Ung., 303.
- Kyskykullew v. Târnava Mică.
- Kyszuha, loc. în Ung.; moșia ~, cu alt nume, Jakofalua, 394.

Kyuesd, pârau, în hotarul s. Bocicoiu Mare,
jud. Maramureș, 271.

Kyzd v. **Saschiz**.

Laal de Sacos, 156.

Laayk, Laykone v. **Vladislav I**.

Lachk v. **Nicolae**, f.l. ~.

Ladislau, abatele m-rii Sfântul Munte de
Panonia, 358.

Ladislau, ajutor de cantor în bis. Trans., 149,
278, 365.

Ladislau, al **I. Andrei**, paroh de **Saeș**, canonic
al bis. Trans., 149, 278, 365, și decan al
aceleiași bis., 195, 233, 390.

Ladislau al **I. Avram**, cleric din dieceza de
Or., 195.

Ladislau al **I. Benedict**, cleric, primește un
canonicat în bis. de **Or.**, 195.

Ladislau al **I. Mihai**, lasă prepozitura din
Cenad, 195.

Ladislau al **I. Pavel**, cleric, primește un
canonicat în bis. de **Or.**, 195.

Ladislau al **I. Petru**, arhid. de Ugocea, canonic
în bis. Trans., 149, 278, 365;
împuternicit al cardinalului Guilelm,
173.

Ladislau al **I. Petru**, cleric în bis. Trans., 195.

Ladislau al **I. Petru**, primește lectoratul bis. de
Cenad, 195.

Ladislau al IV-lea, f. rege al Ung., 357.

Ladislau, arhid. de Caras, 309.

Ladislau, canonic al bis. din **Or.**, mag., 43.

Ladislau, castelan de Unguraș, 434.

Ladislau cel Mic v. **Mic**.

Ladislau cel Roșu v. **Roșu**.

Ladislau cel Șchiop, v. **Ladislau** de Brașov.

Ladislau de Andreashaza v. **Ladislau**, **Mihail**,
Petru și **Ștefan**, f.l. ~.

Ladislau de Brașov sau Ladislau cel Șchiop,
răposat, v. **Noel**, f.l. ~.

Ladislau de Beregsău, om al regelui, 70.

Ladislau de Berench v. **Toma**, f.l. ~.

Ladislau de Ciala, om al regelui, 421.

Ladislau de Domănești, nobil, 319.

Ladislau de Găstrade, om al vicevoievodului.
93.

Ladislau de Iară v. **Ladislau**, f.l. —.

Ladislau de Káll6 v. **Mihail**, f.l. ~; **Ubul**, f.l. ~.

Ladislau de Micula v. **Dominic**, f.l. ~.

Ladislau de Nădășelu, 59.

Ladislau de Nădășelu v. **Ladislau**, **Petru** și
Ștefan, f.l. ~.

Ladislau de Peleş v. **Ladislau** f.l. ~; Ștefan de
Chamafalua, f.l. ~.

Ladislau de Petrești v. **Andrei**, f.l. ~.

Ladislau de Puthnuk v. **Ioan**, **Mihail**, f.l. ~.

Ladislau de Sărăud v. **Ladislau**, f.l. ~; v.
Nicolae, f.l. ~.

Ladislau de Stryg v. **Petru**, f.l. ~.

Ladislau de Sumurducu, împuternicit, 87, 88.

Ladislau de Șardu, om al regelui, 422.

Ladislau de Șoimuș, împuternicit, 48, 425.

Ladislau de Tyburch v. **Petru**, f.l. ~.

Ladislau de Vârda v. **Dominic** și **Nicolae**, f.l.
Ioan, f.l. -

Ladislau de Vetis, 407.

Ladislau de Zarka v. **Ioan**, **Ladislau** și **Toma**,
f.l. ~.

Ladislau de Zărând v. **Nicolae**, f.l. ~.

Ladislau, duce de Oppeln și de Belluno,
palatinul Ung., jude al cumanilor, 5-7,
20, 32, 35, 39, 42, 52, 54, 56, 59, 61, 66,
70, 71, 82, 84, 97, 99, 100, 135, 142,
165, 178, 181, 203; scrisoarea l.-, 153.

Ladislau, ep. de Nitra, f. prepozit al bis. de
Caloce, 195.

Ladislau, - ep. de Vesprim, 57, 205, 285;
cancelar al curții regelui, 57: răposat,
423.

Ladislau, f.l. **Andrei** de Geoagiu, f.
vicevoievod al Trans., mag., 9, 48, 130,
149, 164; răposat ~, 425 v. și **Dumitru**,
Ladislau și **Mihail**, f.l. ~

Ladislau, f.l. **Andrei**, f.l. **Nicolae** zis Chol,
nobil de Sânmihaiu, 164; om al regelui,
157.

Ladislau, f.l. **Andrei**, vicecastelan de
Timișoara, 82.

Ladislau, f.l. **Avram** de Zakald, 401.

Ladislau, f.l. **Bakus** de Endred, 45.

Ladislau, f.l. **Beke** de Iclod, 196.

Ladislau, f.l. **Bogach** de Menthenth, 319.

Ladislau, f.l. **Daan** de Duboz, 37.

Ladislau, f.l. **Deseu**, comite al secuilor, mag.,
215, 386, 392.

Ladislau, f.l. **Desew** de Batoș, mag., 121.

Ladislau, f.l. **Desew** (**Desideriu**) zis **Wos** de
Țaga, 128, 335, 353, 371, 399.

Ladislau, f.l. **Dominic** de Sudurău, 338.

Ladislau, f.l. **Egidiu**, împuternicit al nobilei
<Ecaterina, f.l. **Petru** diacul de Șardu>,
95.

Ladislau, f.l. **Elleus** de Gachal, 43.

Ladislau, f.l. **Emeric** de Ernea, 211, 234, 241.

Ladislau, f.l. **Emeric** de Ibașfalău, 326, 327.

Ladislau, f.l. **Ioan** de Brateiu, 326, 327.

Ladislau, f.l. **Gali** de Athad, 156.

- Ladislau, fi. Gali de Idvor, 156.
 Ladislau, f.l. Gali diacul de Omor, mag., 91.
 Ladislau, f.l. Iacob de Săcășeni, 27.
 Ladislau, f.l. Iacob, f.l. Geublin de Hașfalău, 188.
 Ladislau, f.l. Ioan de Băla, 116, 140.
 Ladislau, f.l. Ioan de Borsyacobfolwa, om al regelui, 157.
 Ladislau, f.l. Ioan de Dăbâca v. Vitez.
 Ladislau, f.l. Ioan de Dezmir, <fr. cu Micola>, 277.
 Ladislau, f.l. Ioan de Petri sat. om al vicevoievodului, 163, 168.
 Ladislau, f.l. Ioan de Tereche, om al voievodului, 137, 176.
 Ladislau, f.l. Ioan de Vaja, 322.
 Ladislau, f.l. Ioan, f.l. Bricciu de Bâtor, mag., 35, 97, 253.
 Ladislau, f.l. Ioan, f.l. Ioan de Chișfalău, 261.
 Ladislau, f.l. Ioan, om al regelui, 381, 415.
 Ladislau, f.l. Ioan, <rudă cu Egidiu, f.l. Ioan de Beseneutelek>, 433.
 Ladislau, f.l. Ioan, vărul lui Benedict, f.l. Pavel, f.l. Heym, 357.
 Ladislau, f. l. Ioan zis Aprod, de Iuș, 33, 177.
 Ladislau, f.l. Iura, soț al Margaretei, 267.
 Ladislau^ f.l. Ivan de Káll, 299.
 Ladislau, f.l. Jakch de Mihail, 365.
 Ladislau, f.l. Kakas de Kaza, mag., 394.
 Ladislau, f.l. Kene, român, 198.
 Ladislau, f.l. Ladislau de Andreashaza, 144; ~, om al voievodului, 130, 149, 278, 365.
 Ladislau, f.l. Ladislau de Iară, 234.
 Ladislau, f.l. Ladislau de Nădășelu, 59, 152.
 Ladislau, f.l. Ladislau de Peleş, 39, 142, 153, 319.
 Ladislau, f.l. Ladislau de Sărăuad, pârât, 137, 176.
 Ladislau, f.l. Ladislau de Zarka, om al voievodului, 128, 149, 278, 326, 327, 365, 434.
 Ladislau, f.l. Ladislau de Sydou v. Ladislau, f.l. Ladislau de Peleş.
 Ladislau, f.l. Ladislau, f.l. Andrei de Geoagiu, 130.
 Ladislau, f.l. Lehach, român, 198.
 Ladislau, f.l. Lorand voievodul, mag., canonic de Or., 43; arhid. de Dăbâca, 129 și decan al bis. Trans., 147, 149, 278, 365.
 Ladislau, f.l. Marcu de Sava, 67, 78.
 Ladislau, f.l. Marhard de Olcsva, 319.
 Ladislau, f.l. Mihail de Călnic, nobil, 132.
 Ladislau, f.l. Mihail de Iară, om al voievodului. 130, 278, 365.
 Ladislau, f.l. Mihail de Răcăștia, 49.
 Ladislau, f.l. Mihail, f.l. Grigore de Geoagiu, 130.
 Ladislau, f.l. Myke de Tioitiur, 53.
 Ladislau, f.l. Neacșu, nobil <de Ohaba>, 154.
 Ladislau, f.l. Nicolae Chibak; arhid. de Turda; primește prepoziția bis. de Cenad, 195.
 Ladislau, f.l. Nicolae, comite de Ung, 230.
 Ladislau, f.l. Nicolae de Dăbâca; fii l. ~, 434; v. și Mihail și Nicolae, f.l. ~.
 Ladislau, f.l. Nicolae de Nădășelu, 3.
 Ladislau, f.l. Nicolae, f.l. Keled de Diosig, 358.
 Ladislau, f.l. Nicolae, f.l. Pousa de Zer, 359, 369.
 Ladislau, f.l. Nicolae zis Vagot, 433.
 Ladislau, f.l. Pavel de Vetiș, 236, 312/a.
 Ladislau, f.l. Peteu, oaspete din Mănăstur, iobag al l. Otto, abatele aceleiași mănăstiri, 123.
 Ladislau, f.l. Petru cel Roșu de Țaga, 335, 353, 371.
 Ladislau, f.l. Petru de Bâtor, 39.
 Ladislau, f.l. Petru de Cehăluț, 18.
 Ladislau, f.l. Petru de Detrich, 328, 338.
 Ladislau, f.l. Petru de Gyarmat, om al regelui, 300.
 Ladislau, f.l. Petru de Panyola, 279.
 Ladislau, f.l. Petru diacul de Șardu, 95; ~ om al regelui, 288; om al vicevoievodului, 364, ~436.
 Ladislau, f.l. Petru, om al regelui, 286.
 Ladislau, f.l. Pocholch de Iregd, 114.
 Ladislau, f.l. Simion de Cărei, 319.
 Ladislau, f.l. Sol, 338.
 Ladislau, f.l. Somrakus (Zumrach), de Bârcea, 1, 360, 411, 412, 416.
 Ladislau, f.l. Ștefan de Budun, om al regelui, 372.
 Ladislau, f.l. Ștefan, f.l. Elleus de Trascău, mag., 130, 274, 278, 326, 327, 365.
 Ladislau, f.l. Ștefan, f.l. Petru de Konak, 339, 340.
 Ladislau, f.l. Ștefan, f.l. Teodor, om al regelui trimis anume, 97.
 Ladislau, f.l. Ștefan, f.l. Toma, 121.
 Ladislau, f.l. Teutus, mag., parte în pricină, 10, 100, 312.
 Ladislau, f.l. Toma de Bojt, 170.
 Ladislau, f.l. Toma cel Roșu, de Sântioana, aflat în slujba regelui, 90, 120, 128.
 Ladislau, f.l. Toma de Turnu, om al regelui, 372.
 Ladislau, f.l. Ugrin, vicevoievod al Transilvaniei, 188, 196, 197, 200, 206, 207, 211, 234,

- 241, 256, 257, 269, 278, 363-365, 368, 380, 388, 389, 395, 396, 399; și mag., 386, 392.
- Ladislau**, f.l. Wlken, om al vicevoievodului, 396.
- Ladislau**, f.l. Zoward de Ordow, 261.
- Ladislau**, f.l. ..., român din Budacu, 16.
- Ladislau**, fr.l. **Karapch românul**, 40, 45, 46.
- Ladislau**, fr. l. Petru <de Gachal>, 43.
- Ladislau**, judele scaunului Sibiu, 26.
- Ladislau**, orășean din Vințu de Jos, 360.
- Ladislau**, om al regelui, 407.
- Ladislau**, român din Leghea, 123.
- Ladislau**, român, slujbaş în Caransebeș, 409.
- Ladislau**, slujitor al voievodului, 213.
- Ladislau v. **Leukus**, f.l. -.
- Ladislau** zis Bulgar v. **Bulgar**.
- Ladislau** zis **Cato (Kacho)** v. **Cato**.
- Ladislau** zis **Cheeh de Rediu** v. **Cheh**.
- Ladislau** zis **Toluay** v. **Toluay**.
- Ladislau zis Vitez de Dăbâca v. **Vitez**.
- Ladislau zis **Wos** v. **Wos**.
- Ladislau** zis **Zudor** v. **Zudor**.
- Lapad v. **Lopadea Veche**.
- Lascaris**, Ioan, cavaler, 346.
- Lassen, loc. în Croația, 195.
- Lateran**, conciliul de la ~, 294.
- Laurand** de Ders, 19, 30.
- Laurențiu**, bucătar, 92.
- Laurențiu**, canonic al capitol. din Arad, mag., om de măturie, 385.
- Laurențiu de Băla v. **Andrei**, f.l. ~.
- Laurențiu** de Bidiu, împluternicit al mag. Ioan, f.l. Gegus de Mălăncrav, 317.
- Laurențiu de Bilghez v. **Grigore**, f.l. ~.
- Laurențiu de Botez v. **Mihail**, f.l. -.
- Laurențiu de Dob v. **Ștefan**, f.l. ~.
- Laurențiu** de Nădășelu, om al vicevoievodului, 93, 364.
- Laurențiu de Popfalău v. **Nicolae**, f.l. ~.
- Laurențiu** de Roșia, comite, 98, 104, 105, 119, 189.
- Laurențiu de Suplac v. **Grigore**, f.l. ~.
- Laurențiu de Tileagd v. **Toma**, f.l. ~.
- Laurențiu de Vany v. **Mihail**, f.l. ~.
- Laurențiu de Zyman v. **Nicolae** diacul, f.l. ~.
- Laurențiu**, f.l. Heem de Perde, 441.
- Laurențiu**, f.l. Ioan de Kerecheu, 433.
- Laurențiu**, f.l. Ioan de Makó, 237.
- Laurențiu**, f.l. Ioan de Nădășelu, 3.
- Laurențiu**, f.l. Laurențiu voievodul, mag., 357.
- Laurențiu**, f.l. Mihail, răposat, 291.
- Laurențiu**, f.l. Mihail de Răcăștia, 49.
- Laurențiu**, f.l. Petru de Vetiș, 312/a.
- Laurențiu**, preot în corul bis. de Or.; om de măturie, 415.
- Laurențiu voievodul v. **Laurențiu**, f.l. ~.
- Layk v. **Vlaicu**.
- Laysta v. **Loviște**.
- Lazanpotaka** (= pâraul l. Lazan), top. lg. Hida, jud. Sălaj, 127.
- Lazar**, Nicolae zis ~, din Blăjel, 392.
- Lechința (Lekenche)**, s. jud. Bistrița-Năsăud, 88.
- Leen**, f.l. Chel, nobilă, 316, 317.
- Leghea v. **Leghia**.
- Leghia** (f. Leghea, *Jejenye, Jegunye*), s. jud. Cluj, 123; moșia-, 122.
- Lehach v. **Ladislau**, f.l. ~.
- Lekenche v. **Lechința**.
- Lekenee**, loc. în Ung., 192.
- Lelez (Lelez)**, loc. în Slovacia; act emis la ~, 300; v. **conventul** din ~.
- Lengyel**, Leukus zis ~, de Nagysemjen, mag., 5, 102, 244, 245, 279.
- Leschkirch v. **Nochrich**.
- Leschkirche(en) v. **Nocrich**.
- Lescovița (Lyzkou)**, s. jud. Caraș-Severin, 156.
- Letha**, loc. în Ung., 253.
- Leucha v. **Levoca**.
- Leucus, Lengen v. **Lengyel**.
- Leukus**, f.l. Grigore, f.l. Laurențiu de Suplac, 35, 97.
- Leukus, f.l. Ioan, nobil de Kállo, 47.
- Leukus**, f.l. Ladislau zis Wos de Chesău, 90, 115, 128, 335, 353, 371.
- Leukus**, f.l. Nicolae, nobil de Dăbâca, 127, 434.
- Leukus zis Lengyel v. **Lengyel**.
- Leuven** (Luvia, *Leuy, Lewy*), or. în Belgia; postav de ~, 177.
- Leva v. **Levice**.
- Levice (Leva, Lewa)**, loc. în Slovacia; act dat la ~, 152.
- Levoca (Leucha)**, loc. în Slovacia, 84.
- Libera villa v. **Zabadfalua**.
- Lien**, soția l. Herbord, 360.
- Lipova (Lippa, Lyppa)**, or. jud. Arad, 195, 266, 324, 343.
- Lippa v. **Lipova**.
- Lipto**, f. comitat în Ung., azi în Slovacia, 362.
- Liptovsky Hradok**, loc. în Slovacia; comite de ~, 34.
- Lisabona, or. în Portugalia; ep. de ~, trimis papal în Ung., 185.
- Livada (Dindeleag, Dengelegh)**, s. jud. Cluj, 196, 200, 206, 422.
- Livada (f. Șchiopi, *Egrus*), s. jud. Cluj, 365.
- Lobendyk v. **Lovnic**.

Lodomer de Krivahaza, 334.
 Lodomeria, în titulatura regilor Ung., 205, 285.
 Lojard v. Lujerdin.
 Lona v. Luna de Jos.
 Looch, Iacob zis ~, de Fărăgău, 257, 269.
 Lopad v. Lopadea.
 Lopadea (*Lapad*), r. la hotarul moșiei Aiud, 130.
 Lopadea (*Lapad*), s. jud. Alba, 157; moșia ~, 130, 365.
 Loptovia (*Liptauia*), loc. în Slovacia, 195.
 Lorand, f. voievod al Trans., răposat, v. Ioan, Ladislau și Ștefan f.l. ~.
 Lorand zis Cantor v. Cantor.
 Losad v. Lujerdiu.
 Lota, loc. în Ung., 10.
 Loviște (*Laysta*), valea Lotrului, ținut, 331.
 Lovnic (*Lobendyk*), s. jud. Brașov, 361.
 Luca, cnez de Huduspataka, 156.
 Luca de Geoagiu v. Ștefan, f.l. ~.
 Luca de Nadasd v. Dominic, f.l. ~.
 Luca de Poltua v. Elekus, f.l. ~.
 Luca de Ticuș v. Petru, al 1. ~.
 Luca de Uileac v. Ioan și Petru, f.l. ~.
 Luca de Wylak v. Fabian, f.l. ~.
 Luca de Zaldubag, 156.
 Luca din Lugoj, mag., 92.
 Luca, f.l. Bakos, împuternicit, 86.
 Luca, f.l. Grigore de Rosal, 83.
 Luca, f.l. Iacob, om al regelui, 139.
 Luca, f.l. Ivan de Ugra, 15; soțul Clarei, f.l. Chak de Dara, și împuternicitul ei, 407.
 Luca, preot al bis. de Or., 70.
 Luca, protonotarul 1. Iacob de Zips, judele curții regești, mag., 407.
 Luca, rudă cu Egidiu, f.l. Ioan de Beseneutelek, 433.
 Ludovic, canonic al capitl. din Or., 319.
 Ludovic I, regele Ung., Poloniei, Dalmației, 4, 8, 9, 19, 27, 30, 34, 35, 40, 41, 43, 45, 57-63, 65, 68, 76, 77, 79, 82, 84, 86, 87, 96, 113, 125, 131, 138, 139, 141, 146, 147, 152, 154, 155, 157, 160, 162, 174, 175, 180, 185-187, 191, 198, 199, 201, 202, 205, 209, 210, 213, 215-217, 219, 220-223, 225-227, 237, 239, 242, 248, 250, 251, 260, 263, 265, 268, 271-276, 281, 285-288, 290-293, 300, 304-308, 314, 318-320, 323, 324, 328, 331, 333, 334, 338, 345, 346, 349, 351, 354, 355, 370, 373-375, 382-384, 386, 392-394, 397, 401, 403-405, 407-413, 415, 416, 420-424, 426, 427, 431, 432, 437, 440; fiica 1. -, 391; oastea 1. ~ trimisă

împotriva bulgarilor, 372; pornirea oștirii 1. ~, 398; solul 1. ~, 190.
 Lueschkyrg v. Nocrich.
 Lugas, loc. în Ung., 253.
 Lugas v. Lugoj.
 Lugoj (*Lugas*), or. jud. Timiș, 92; or. ~, 156.
 Lujerdiu (f. Lojard, *Losad*, *Lusad*), s. jud. Cluj, 17,94.
 Luna v. Luna de Jos.
 Luna de Jos (f. Luna, *Lona*), s. jud. Cluj, 51, 55, 85, 127-257; act dat la ~, 101, 115.
 Luncani (f. Grind, *Gerend*), s. jud. Cluj, 288, 389, 395.
 Lusad v. Lujerdiu.
 Luschkirg v. Nocrich.
 Lusseneto v. Lussioneto.
 Lussioneto, Lusseneto, loc. în Slovacia 195, 347, 348.
 Luvia v. Leuven.
 Lybeu, loc. în Ung., 253.
 Lyburche, loc. în comitatul Nograd, Urig., 329.
 Lyen, f.l. Tyl cornițele, 313.
 Lylendorf, a.d. jud. Brașov, moșia ~, 268.
 Lyppa v. Lipova.
 Lyptau v. Liptovsky Hradok.
 Lyzkou v. Lescovița.

M

Macedonia (*Machedonia*), s. jud. Timiș, 156.
 Machedonia v. Macedonia.
 Machkas v. Măcicașu.
 Machow v. MacVa.
 Macra v. Mocrea.
 Macva (*Machow*), banat azi în Serbia; ban de ~, 183,205,285.
 Mada v. Nyirmada.
 Madaras v. Mădăraș.
 Magas, român, slujbaş în Caran, 409.
 Magerutcha, stradă în Cluj, 171.
 Magnum Horreum, Magnum Horrium v. Șura Mare.
 Magria v. Pelișor.
 Magyar, Ștefan zis ~ de Gherman, 42.
 Magyar v. Pelișor.
 Magyarapacha v. Opațița.
 Magzemberch (= Dealul 1. Maxim), top. în hotarul moșiei Cuhea, jud. Maramureș, 272.
 Makarska (*Makarensis*), loc. în Croația; ep. de ~, 205.
 Mak6 (*Makofalva*), loc. în Ung., 237.

- Makofalva v. Makâ.
- Malumeer, loc. în Ung.; moșia ~, 235.
- Malumuize v. Apa Morii.
- Manael, iobag al nobililor de Băgau, 145.
- Maramorisiensis, Maramorosiensis, Maramorusius v. Maramureș.
- Maramureș (*Maramorisiensis, Maramorosiensis, Maramorusius*), 282; comitat, 265, 334, 413.
- Marcu de Dolăț v. Ioan, f.l. ~.
- Marcu de Sava v. Ioan, Ladislau, Marcu, preot, și Mihail, f.l. ~.
- Marcu <f.l. NicolaO de Ikus, 45.
- Marcu, f.l. Petru de Sânmartin, 330; ~ de Coroiu, om al voievodului, 206.
- Marcu, preot, f.l. Marcu de Sava, 67, 78.
- Mare (*Magnus*), Gheorghe cel ~, orășean din Cluj, 171,172.
- Mare (*Magnus, Nog*), Ioan cel ~ de Cehăluț, 43, 300, 322; v. și Ioan, Petru și Sebastian, f.l. ~.
- Mare (*Magnus*), Pavel cel ~, sluga și slujbașul l. Otto, abatele de Cluj-Mănaștur, 422.
- Margareta, abatesa m-rii Sf. Ana din Or., 62.
- Margareta, f.l. Bako de Pata, soția l. Petru, f.l. Nicolae, 252.
- Margareta, f.l. Gheorghe, f.l. Pouka de Păuca, mama comitelui Nicolae de Mănărade, 107.
- Margareta, f.l. Gyula de Silivaș, soția l. Andrei de Chesău, 269.
- Margareta, soția l. Marcu, f.l. Petru de Coroiu, răposată, 330.
- Margareta, soția l. Nicolae, f.l. Simion din Timișoara, 230.
- Margareta, văduva l. Anton, f.l. Ștefan de Blăjel, 386.
- Margareta, văduva l. Deme, soția l. Ioan cel Roșu <de Tyburch>, 87, 124.
- Margareta, văduva l. Petru Niger de Kasa, 70.
- Margareta, văduva l. Sebastian zis Complar, soția l. Nicolae zis Dereske, 267.
- Marghita (*Margita*), or. jud. Bihor; bis. din ~, 231.
- Margita v. Marghita.
- Marhard de Cărei; fiii l. ~, 310; v. și Andrei și Ladislau, f.l. ~, de Olchva.
- Măria, f.l. Ludovic I, regele Ung., 391.
- Mâriapâcs (*Pooch*), loc. în Ung., 253, 279.
- Mark, loc. în Ucraina, 137, 176.
- Marosd, a.d. în comitatul Timiș (probabil Maras), 375.
- Marpod (*Megerpot*), s. jud. Sibiu; obșteea locuitorilor din -, 361.
- Martin de Chegea v. Ioan, f.l. ~.
- Martin de Măcicașu v. Ioan, f.l. ~.
- Martin de Portelcc v. Iacob, f.l. ~.
- Martin de Totoiu v. Petru și Ștefan, f.l. ~.
- Martin de Zombor, 433.
- Martin, decan de Sibiu, paroh de Șura Mare, 119, 189; prepozit de Sibiu, 195, 270, 275.
- Martin, f.l. Alard, 107.
- Martin, f.l. Iacob de Chegea, om al voievodului, 137, 176.
- Martin, f.l. Myske de Băgau, 118,145.
- Martin, iobag din Peciu Nou, 62.
- Martin v. Nicolae, f.l. ~, din Or.
- Martini, villa v. Metlșdorf.
- Matei al l. Simion, hărăzit cu un canonicat în bis. de Strigoni, 195.
- Matei de Ciortea, om al regelui, 139.
- Matei de Keer; soția l. ~, 375, 383.
- Matei, ep. de Sebenico, 205.
- Matei, f.l. Nicolae de Vidafeulde, 362.
- Matei, f.l. Petru; casa l. ~, din Sanislău, 253.
- Matei, f.l. Petru, f.l. Mihail de Dara, 159, 236, 312/a.
- Matei v. Ioan, f.l. ~; v. Mihail, f.l. ~.
- Mathosolna (probabil Makofalva, azi Mako), loc. în Ung.; ~ din dieceza de Cenad, 195; v. și Mak6.
- Mathyaz v. Matyoz,
- Matia al l. Cenadin, hărăzit cu un canonicat în bis. de Agria, 195.
- Matia, custode al capitl. din Cenad, 309.
- Matia de Apoldu de Jos, comite, 98.
- Matia, f.l. Blasiu, slujbașul l. Hermann, f.l. Nicolae de Fata, 396.
- Matia, f.l. Rudolf, nepotul l. Nicolae ep. de Cenad, 268.
- Matyoz (*Mathytaz*), a.d. lg. Socolari și Ilidia, jud. Caraș-Severin, 385.
- Mayusfalua, a.d. lg. r. Bârzava, aproape de Ersig, jud. Caraș-Severin, 309.
- Măcicașu (*Machkas*), s. jud. Cluj, 17, 28, 278, 326, 327, 364, 422, 436.
- MSdăraș (*Madaras*), s. jud. Mureș, 116.
- Măgărei v. Pelîșor.
- Măhal (*Mohal, Muhal*), s. jud. Cluj; moșia ~, 128, 143.
- Mălâncrav v. Mălftncrav.
- Mălâncrav (f. Mălâncrav, *Almakerek*), s. jud. Sibiu, 132,313,316,317.
- Mănărade (*Monara, Monera*), s. ap. or. Blaj, jud. Alba, 107, 129.
- Mănăstur v. Cluj-Măniștur.
- Mătnic (*Muthnuk*), r., 20, 409.
- Mătnic v. Mătnicu Mare.

Mătnicu Mare (*Muthnuk*), s. jud. Caraș-Severin; nobili de ~, 409.
Mecențiu v. **Ady Andre**.
Mediaș (*Megyes*), mun. jud. Sibiu, 392.
Megerpot v. **Marpod**.
Megkerek v. **Mescreac**.
Megyes v. **Mediaș**.
Mehadia (*Mihald*), s. jud. Caraș-Severin; castelan de ~, 198.
Mendzend, Mendzenth v. **Mesentea**.
Menthzentht v. **Mecențiu**.
Mera (*Mera*), s. jud. Cluj, 144.
Mercurea v. **Miercurea Sibiului**.
Merenburch v. **Feldioara**.
Mergental v. **Merghindeal**.
Merghindeal (*Mergental*), s. jud. Sibiu; locuitorii din ~, 349.
Mesentea (*Mendzend, Mendzenth*), s. jud. Alba, 149,278, 365; moșia-, 425.
Meseșeni de Jos (f. Cățalușa, *Kechel*), s. jud. Sălaj, 381.
Mesturbyk, top. în hotarul moșiei Orbău, jud. Satu Mare; albia ~, 176.
Meșcartac (*Megkerek*), s. jud. Alba, 48.
Metis (f. Metișdorf, *Martini villa*), s. jud. Sibiu; bis. parohială din ~, 195,276.
Metișdorf v. **Metis**.
Meurenburch v. **Feldioara**.
Mezespataka, pârâu în Maramureș, lg. Bocicoiu Mare, 271.
Mezeusomliou, Mezeusomlyo v. **Șemlacu Mare**.
Mezkeu (*Mezlcw*), top. în hotarul moșiei Aiud, jud. Alba; piatra ~, 130, 148, 278, 365.
Mic (*Parvus*), Gheorghe cel ~, de Dubia, f.l. Ladislau, 336.
Mic (*Parvus*), Ladislau cel -, slujitor al curții regale, 202.
Mic (*Parvus*), Mihail cel ~, canonic de Agria, hărăzit cu un canonicat în bis. de Or., 195.
Mic (*Parvus*), Valentin cel ~, f.l. Andrei, orășean din Oradea, 67, 78.
Michalchfolua v. **Mihalț**.
Micola, f.l. Ioan de Dezmir, 277.
Micula (*Mykola*), s. jud. Satu Mare, 407.
Miercurea Sibiului (f. Mercurea, *Rusmark*), s. jud. Sibiu; jude de ~, 361.
Mihail al I. Clement, paroh al bis. din Zalia, 195.
Mihail al I. Martin, canonic de Agria și de Or., 195.
Mihail al I. Pavel din Dumitrița, canonic de Albalulia, 195,296,297.

Mihail al I. Petru de Lassen, din dieceza de Zagreb, hărăzit cu un canonicat în bis. de Or., 195.
Mihail al I. Ștefan, cleric din dieceza de Vaț, hărăzit cu un canonicat în bis. de Or., 195.
Mihail al I. Toma, f. prepozit al bis. Sf. Toma din Cenad, prepozit al bis. Sf. Salvator din Cenad, numit prepozit al bis. de Bac, 195.
Mihail al I. Toma de Gyor, f. prepozit al bis. colegiale Sf. Salvator din Cenad, 195.
Mihail, canonic de Alba Iulia, mag., om de măturie, 326, 327.
Mihail, canonic de Or., om de măturie, 319.
Mihail cel Mic v. **Mic**.
Mihail de Avrig, comite, 379.
Mihail de Baka v. **Valentin, f.l.** ~
Mihail de Banhaza, 432.
Mihail de Borș, 328.
Mihail de Călnic, comite; răposatul ~, 132; v. și **Ladislau și Mihail, f.l.** ~.
Mihail de Dara v. **Chak** și **Petru, f.l.** ~.
Mihail de Dindeleag v. **Blasiu, f.l.** ~.
Mihail de Domohida v. **Mihail, f.l.** Nicolae de Domohida.
Mihail de Fata v. **Cristian** și **Ioan, f.l.** ~.
Mihail de Fărău v. **Nicolae** și **Petru, f.l.** ~.
Mihail de Firminiș, om al vicevoievodului, 17.
Mihail de Iară v. **Ladislau, f.l.** ~.
Mihail de Luna, om al regelui, 127.
Mihail de Moardăș, paroh de Metișdorf, 195, și capelan al regelui, 276.
Mihail de Nocrich, comite, 98, 104.
Mihail de Orăștie, comite, 349.
Mihail de Pyspiky v. **Mihail, zis de Pyspiki**.
Mihail de Răcăștia v. **Dominic, Ladislau** și **Laurențiu, f.l.** ~.
Mihail de Semjen v. **Ubul, f.l.** ~.
Mihail de Sumurdur v. **Ioan, f.l.** ~.
Mihail de Tarcea, 250.
Mihail de Zala, înputernicit, 5.
Mihail, ep. de Agria, 205, 285.
Mihail, ep. de Scardona, 205, 285.
Mihail, f.l. Andrei de Batiz, 49.
Mihail, f.l. Andrei de Sântioana, 429.
Mihail, f.l. Andrei, f.l. Nicolae zis Chol, nobil de Sănmihaiu, 164.
Mihail, f.l. Andrei, slujbaş al I. Dionisie, f.l. Dionisie de Stryg, 157.
Mihail, f.l. Blasiu de Recea, 186.
Mihail, f.l. Buken de Lopadea, om al regelui, 157,365.
Mihail, f.l. Cybak de Palota, mag., 86, 246.
Mihail, f.l. Dan de Duboz, 37.

Mihail, f.l. Dionisie de Kulche, 248.
Mihail, f.l. Dionisie de Teyed, om al regelui, 139,162,357.
Mihail, f.l. Dominic, din Domohida, 5.
Mihail, f.l. Dumitru, iobag al I. Nicolae de Domohida, 47.
Mihail, f.l. Egidiu de Cățlușa, om al regelui, 381.
Mihail, f.l. Egidiu de Sumurduc, om al vicevoievodului, 93, 95.
Mihail, f.l. Grigore de Geoagiu v. **Bartolomeu, Ladislau și Mihail**, f.l.~.
Mihail, f.l. Iacob de Sântejude, jude al nobililor din comitatul Dăbâca, mag., om al voievodului, 115, 128, 143; pârâș. 85, 101.
Mihail, f.l. Iacob, f.l. Wrkund de Tritu, 22, 69, 389, 395.
Mihail, f.l. Ioan de Halimba, 324.
Mihail, f.l. Kompoldy, 61.
Mihail, f.l. Ladislau de Andreashaza, om al vicevoievodului, 93.
Mihail, f.l. Ladislau de Dăbâca, 127.
Mihail, f.l. Ladislau de Kâllo, 5, 47, 339, 340.
Mihail, f.l. Ladislau de Puthnuk, 193, 194, 302, 400.
Mihail, f.l. Ladislau, f.l. Andrei vicevoievodul, de Geoagiu, 130,149,425.
Mihail, f.l. Laurențiu de Botez, 326, 327.
Mihail, f.l. Laurențiu de Vany, 76.
Mihail, f.l. Laurențiu, <din Blâjel>, 386.
Mihail, f.l. Marcu de Sava, 67, 78.
Mihail, f.l. Martin <de Chereluș>, 433.
Mihail, f.l. Matei, împruternicit al I. Ladislau, f.l. DeseudeȚaga,353, 371.
Mihail, f.l. Mihail de Călnic, nobil, 132.
Mihail, f.l. Mihail, f.l. Grigore de Geoagiu, 130.
Mihail, f.l. Myke de Tioitiur, 53.
Mihail, f.l. Nicolae al I. Albert, canonic al capitl. din Alba Iulia, mag., om de mărturie, 123, 124.
Mihail, f.l. Nicolae de Domohida, 203, 248, 260, 319; om al voievodului, 137, 176.
Mihail, f.l. Nicolae de Tioitiur, 53.
Mihail, f.l. Nicolae de Tykud, 407.
Mihail, f.l. Pavel de Hărănglab, 38, 131.
Mihail, f.l. Petru de Feyreghez, 372.
Mihail, f.l. Petru de Galtiu, 408.
Mihail, f.l. Petru de Kerestienfalva, 341.
Mihail, f.l. Petru, f.l. Tyuan, român, 357.
Mihail, f.l. Ponya de Tirimia, mag., 234, 390, 429; om al voievodului, 116; v. și Grigore și Ștefan, f.l. ~.
Mihail, f. !. Simion banul, răposat, 234.

Mihail, f.l. Simion de Cărei, om al voievodului, 137, 176.
Mihail, f.l. Ștefan de Jeneu, 42.
Mihail, f.l. Ștefan diacul de Ewr, 322.
Mihail, f.l. Tyba, necredincios regelui, 43,
Mihail, f.l. Valentin de Herepea, mag., 365.
Mihail, f.l. Zevedeu, nobil de Fărăgău, 368.
Mihail, fr.l. Nicolae arhid. de Solnoc, 299, și soțul Elenei, f.l. Anton de Blâjel, 386, 392.
Mihail, funar (sau găitenar ?), 92.
Mihail, locșitor al voievodului Trans., 416.
Mihail, notar al provinciei Sibiu, mag., 166, 189.
Mihail, preot în cor și slujitor al altarului Sf. Dorotea din bis. de Or., om de mărturie., 332, 333.
Mihail Seudeur v. **Seudeur**.
Mihail v. **Blas**.
Mihail v. **Laurențiu**, f.l. ~.
Mihail zis Bud de Solyumus v. **Bud**.
Mihail zis Buzas v. **Buzas**.
Mihail zis Cantor de Janusi v. Cantor.
Mihail zis Darabus de Măcicașu v. Darabus.
Mihail zis Fehur v. **Fehur**.
Mihail zis Gaydus v. Gaydus.
Mihail zis Heer v. **Heer**.
Mihail zis Henke v. **Henke**.
Mihail zis Nonnencleppil, Nunnenklepil v. **Nunnencleppel**.
Mihail zis de Pyspiki, 2, 11,417; împruternicit al nobililor de Dăbâca, 127.
Mihail zis Schoder v. **Schoder**.
Mihail zis Zeremi, 299.
Mihail v. Mehadia.
Mihailț (*Michalchfolua*, *Mychalchfolua*, *Myhalchfalua*, *Myhcdchfohva*, *Myhalkfalua*, *Myhelchfolua*), s. jud. Alba, 128, 130, 149, 174,234,278,365.
Mihăiești (f. Sânmihaiu, *Zenthmyhaltelke*), s. jud. Cluj, 157; nobili de ~, 164.
Miklostelke. loc. în Ung.; moșia ~, 404, 410.
Milano, or. în Italia; cavalier de ~, 125.
Milcovia (*Milcoviensis*, *Milkoviensis*), ep. de ~, episcopia de ~, 58, 63, 64, 406.
Milcoviensis, *Milkoviensis* v. **Milcovia**.
Mintiu (*Nemeth*), s. jud. Bistrița-Năsăud; moșia ~, 396.
Mirăslău (*Myruzlou*), s. jud. Alba; moșia ~, 130.
Miske de Mociu v. **Ștefan**, f.l. ~.
Miske de Sâncrai v. **Iacob**, f.l. ~.
Miske, **Myske** de Băgau v. Gheorghe, Iacob și Martin, f.l. ~.
Moardăș (*Ardesch*), s. jud. Sibiu, 195, 276.

Moch (*Mogh, Moogh*), ad., pe tg. Varviz și Borumlaca, jud. Bihor (id. prob.; posibil și Magh, din comitatul Szabolcs), 137, 176.

Moch v. **Mociu**.

Mochws, s. în Ung., 304.

Mochy v. **Mociu**.

Mociu (*Moch, Mochy*), s. jud. Cluj, 257, 277.

Mocrea (*Macra*), s. jud. Arad, 257.

Modos, loc. în Serbia, 42.

Mogh v. **Moch**.

Mohal v. **Măhal**.

Monara, Monera v. Mănărade.

Monostur v. **Cluj-Mănăstur**.

Mons sancti Michaelis v. **Cisnădioara**.

Mons Sant'Angelo v. **Muntele Sant'Angelo**.

Moogh v. **Moch**.

Moor, loc. în Ung., 435.

Moravia, regiune în Cehia; oaste regească ce se va trimite spre ~, 59.

Morisium v. **Mureș**.

Movele (f. Hundruechui, *Centum Cumulis, Hundertbuechel, Zazhalm*), s. jud. Sibiu; locuitorii din ~, 349, 350; act dat la ~, 413.

Moxond, a.d., probabil pe lg. Oravița sau în Banatul sârbesc, 92.

Muelnbach v. Sebeș.

Muhal v. **Măhal**.

Mulbach v. Sebeș.

Mantele Cnezului (*Kenezhauasa*), munte în Maramureș, 272.

Mantele lui Giula (*Gyulahawasa*), munte la hotarul moșiei Aiud, jud. Alba, 130.

Mantele Ignăteasa (*Ignothauasa*), munte în Maramureș, 272.

Muntele Mic (*Kys Hauas*), munte în Maramureș, pe lg. Bocicioiu Mare, 271.

Muntele Sânt' Angelo (*Mons Sancti Angeli*), ținut în Italia meridională; în titulatura lui Ludovic I, regele Ung., 205, 285.

Muntele Stol (*Stolhauasa*), munte în Maramureș, 272.

Muntele Vișeuului (*Vigsagliuasa*), munte în Maramureș, 272.

Mureș (*Morisium*), r., 130, 157, 195, 390; insulă a~, 130.

Mureș, de peste ~ (*Ultramorisensis*), arhid. în bis. de Cenad, 195, 295, 298, 309.

Muthnuk v. **Mfitnic**.

Muthnuk v. Mătnicu Mare.

Mychalchfolua, Myhalchfalua, Myhalchfolwa, Myhalkfalua, Myhelchfolua v. Mihalț.

Myke de Tioltur v. Ladislau și Mihaii, f.l. ~.

Myko, a.d. lg. Dragu, jud. Sălaj, 2; moșia ~, 417.

Mykola v. **Micula**.

Mykou, f.l. Paulen de Predysinth, mort fără moștenitori, 427.

Mykud ban; nepotul **1.** ~, 160.

Mylas, a.d. lg. Jdioara, jud. Timiș, 156.

Myruzlou v. **Mirăslău**.

Myska v. **Gheorghe**, f.l. ~.

Myske de Băgau v. Miske.

N

Nadas v. **Nădășelu**.

Nadasd, a.d., între Pișchia și Giarmata, jud. Timiș, 359, 372.

Nadasd v. **Nădășelu**.

Nager, a.d. lg. Diosig, jud. Bihor, 358.

Nagyfalu, loc. în Ung., 279.

NagyTalw v. **Nușfalău**.

Nagysemen (și Semjen) loc. în Ung., 102, 216, 217, 245, 279, 431.

Nagyvarsány (*Wyuossan*), loc. în Ung., 83.

Nan, f.l. Kene, român, 198.

Nidișelu (*Nadas, Nadasd*), s. jud. Cluj, 3, 59, 93, 124, 152, 301, 364.

Neacșu, f.l. Kopach de Sudriaș, 156.

Neacșu v. **Ioan, Ladislau și Petru, f.l. -**.

Neagu (*Neeg*), f. comite, boier din Țara Românească, 331.

Neagu, nobil de Mătnic, 409.

Neagul (*Negul*), fr. 1. Karapch, român, 40, 46.

Nebveyli, vale pe lg. Bocicioiu Mare, în Maramureș, 271.

Nedele (*Nedele*), munte în Maramureș, 272.

Nema v. **Nima**.

Nemegh, loc. în Ung., 76, 79.

Nemet v. **Beregsău Mic**.

Nemeth v. **Mintiu**.

Nemethy v. **Beregsău Mare**.

Nenycheuelge, pârau, 45.

Nepos (= Nepotul), Ioan zis ~, cleric, 195.

Neurince v. **Nevrincea**.

Nevrincea (*Neurince*), s. jud. Timiș, 156.

Nexe v. **Neacșu**.

Nicolae al 1. Alexandru, cleric, canonic de Or., 195.

Nicolae al 1. Arnold, hărăzit cu canonicatul și custodia bis. de Or., răposat, 195.

Nicolae al 1. Carachin, canonic de Sirmiu, răposat, 195.

Nicolae al 1. Egidiu, cleric, hărăzit cu un canonicat în bis. de Or., 195.

- Nicolae** al 1. Ioan, al 1. Alexandru, canonic de Agria, arhid. în bis. de Or., răposat, 195.
- Nicolae** al 1. Ioan, cleric din dieceza Trans., prebendar al bis. Sf. Toma din Deal, din dieceza de Strigoni, 195.
- Nicolae** al 1. Mihail, numit arhid. în bis. de Cenad, 195.
- Nicolae** al 1. Nicolae de Teiuș, preot din dieceza Trans., răposat, 195.
- Nicolae** al 1. Pavel, mag., în slujba 1. Benedict cornițele de Timiș, 92.
- Nicolae** al 1. Petru din Biertan, preot la bis. parohială din Biertan, 195.
- Nicolae**, arhid. de Crasna, canonic de Alba Iulia, mag., om de mărturie, 392.
- Nicolae**, arhid. de Ozd în bis. Trans., 16,130.
- Nicolae**, arhid. de Sebeș în bis. de Cenad, 309.
- Nicolae**, arhid. de Solnoc, canonic de Alba Iulia, 278, 289, 365, 386, 392, și decan tot acolo, 130,149.
- Nicoale**, cantor al capitl. din Cenad, 309.
- Nicolae**, călugăr, om de mărturie al conv. din Lelez, 271-273.
- Nicolae** cel Roșu v. **Roșu**.
- Nicolae** Chibak, nobil, răposat, 195; v. și **Ladislau**, f.l. ~.
- Nicolae**, cnez din Berche, 419.
- Nicolae**, comite de Ung., sol al regelui la papă, 219,220,222,229,230,239.
- Nicolae**, custode de Zagreb, 282.
- Nicolae** de Agriș, 326, 327.
- Nicolae** de Bachka v. **Ștefan**, f.l. ~.
- Nicolae** de Badoc, om al regelui, 110, 127, 196.
- Nicolae** de Bogath v. **Iacob**, f.l. ~.
- Nicolae** de Brașov, decan de Brașov, ales ep. de Knin, 195; ep. de Knin, 205; f. ep. de Knin, ep. de Cenad, 242; ep. de Cenad, 268, 285, 292, 382, 428; dania 1. -, 387.
- Nicolae** de Brașov (Corona), paroh de Ghimbav, numit la parohia de Brașov, 195.
- Nicolae** de Buda, ep. de Milcov, 58, 63, 64, și vicar al ep. de Agria, 406.
- Nicolae** de Buda Veche, slujbaş al capitl. din Alba Iulia, 16,21.
- Nicolae** de Bulch v. **Zudor**, Ladislau, f.l. ~.
- Nicolae** de Buza, canonic de Alba Iulia, 149,278,365.
- Nicolae** de Chaba v. **Ioan**, f.l. ~.
- Nicolae** de Ciugud v. **Grigore**, f.l. ~.
- Nicolae** de Călnic v. **Solomon**, f.l. ~.
- Nicolae** de Cohalm, comite, 349, 361.
- Nicolae** de Dăbâca v. **Ioan**, **Ladislau**, **Leukus** și **Nicolae**, f.l. ~.
- Nicolae** de Domohida, omorât, 248; v. și **Mihail și Nicolae**, f.l. ~.
- Nicolae** de Fata v. **Hermann**, f.l. ~.
- Nicolae** de Gachal v. **Bartolomeu**, f.l. ~.
- Nicolae** de Galda v. **Ștefan**, f.l. ~.
- Nicolae** de Gara, ban de Macva, 205, 285; iobagul 1. ~, 183.
- Nicolae** de Gâmbaș, nobil, om al regelui <Andrei al III-lea>, 130.
- Nicolae** de Grind, castelan de Feneș <al 1. Dumitru, ep. Trans.>, 288; v. și **Nicolae**, f.l. ~.
- Nicolae** de Gych, 407.
- Nicolae** de Hendorf v. **Ștefan**, f.l. ~.
- Nicoale** de Ilimbav v. **Nicolae**, f.l. ~.
- Nicolae** de Ip v. **Andrei**, f.l. ~.
- Nicolae** de Karasz v. **Pavel și Vincentiu**, f.l. ~.
- Nicolae de Komlod v. Gheorghe**, f.l. ~.
- Nicolae de Kozd**, comite, 98,104, 361.
- Nicolae de Mada**, om al regelui, 410.
- Nicolae** de Mayusfalua, 309.
- Nicolae** de Mănărade, comite, f.l. Cristian de Ohaba, 107, 163, 167, 174, 204, 205.
- Nicolae** de Mogh v. **Andrei**, f.l. ~.
- Nicolae** de Resighea, 279.
- Nicolae** de Roșia, comite, 361.
- Nicolae** de Saschiz v. **Petru**, f.l. ~.
- Nicoale** de Sâncrai, 431.
- Nicolae** de Sântioana v. **Grigore și Ioan**, f.l. ~.
- Nicolae** de Someșeni v. **Andrei și Ioan**, f.l. ~.
- Nicolae** de Selimbăr, comite, 119.
- Nicolae** de Tarian v. **Ioan**, f.l. ~.
- Nicolae** de Temerken v. **Ioan**, f.l. ~.
- Nicolae** de Tykud v. **Mihail**, f.l. ~.
- Nicolae** de Vălcău v. **Nicolae**, f.l. ~.
- Nicolae** de Vidafeulde, 362.
- Nicolae** de Zeech, comite, jude al curții regești, 10, 40, 43, 45, 46, 59, 86, 146, 170; ban al Slavoniei, 205; mag., 420.
- Nicolae**, diacul, de Măcicaș, om al vicevoievodului, 278.
- Nicolae**, diacul, f.l. Laurențiu de Zyman, om al regelui, 253, 375.
- Nicolae**, ep. de Trau, 205.
- Nicolae** f.i. Akus de Trăscău, nobil, 130, 278, 365.
- Nicolae**, f.l. **Alard**, 411.
- Nicolae**, f.l. Andrei de Batiz, 49.
- Nicolae**, f.l. Andrei de Cruceni, 77.
- Nicolae**, f.l. Andrei de Geoagiu, 425.
- Nicolae**, f.l. Andrei, f.l. Ivan, nobil de Scepes, 311.
- Nicolae**, f.l. Andrei, f.l. Nicolae zis Chol, nobil de Sânmihaiu, 164.
- Nicoale**, f.l. Anyas de Dedach, 97.

- Nicolae, f. Augustin, om al palatinului, 42.
 Nicolae, f.l. Balașa de Teyed v. Ioan, f.l. ~.
 Nicolae, f.l. Beke de Hărău, 49.
 Nicolae, f.l. Benedict, f.l. Pavel, f.l. Heem, 92, 162, 180, 291.
 Nicolae, f.l. Buda, om al regelui, 77.
 Nicolae, f.l. Chak de Dara, 159, 306, 366, 407.
 Nicolae, f.l. Cristian de Bradu, om al regelui, 268.
 Nicolae, f.l. Cristian de Ohaba v. Nicolae de Mănărade.
 Nicolae, f.l. Dan, cnez din Gurbo, 288.
 Nicolae, f.l. Deme de Tioltur, 53.
 Nicolae, f.l. Dionisie de Kulche, 248.
 Nicolae, f.l. Dominic de Andyckfalua, comite, 183.
 Nicolae, f.l. Dominic de Fanchlaka, 156.
 Nicolae, f.l. Dominic de Ictar, împuternicit, 46.
 Nicolae, f.l. Fabian de Turnu, 4.
 Nicolae, f.l. Filip de Șchiopi, 365.
 Nicoale, f.l. **Gad** de **Zer**, 32.
 Nicolae, f.l. Garadych de Gereblies, 156.
 Nicolae, f.l. Grigore de Domozlou, 250; comite de Szabolcs, 279; mag., comite de Heves, Ujwar și Bihor, 373.
 Nicolae, f.l. Grigore <de Mihalt>, om al regelui, 174.
 Nicolae, f.l. Grigore de Nima, 377.
 Nicolae, f.l. Iacob de Ikod, 157.
Hk»be, f.l. Iacob de Kysanarch, 165.
 Nicolae, f.l. Iacob, f.l. Geublin de Hașfalău, 188.
 NicoUe, fi. iacob de Săcășeni, 27.
 Nkolae, f.l. Ioan cel Bătrân <de Zenthgeorgh>, 403.
 Nicolae, f.l. Ioan de Mark, om al voievodului, 137, 176.
 Nicolae, f.l. Ioan de Sumurduc, 196.
 Nicolae, f.l. Ioan, f.l. Andrei, 338.
 Nicolae, f.l. Ioan, f.l. Ladislau de Warda: pârât, 52, 56, 99, 135, 184.
 Nicolae, f.l. Ioan, f.l. Serafil de Ip, 97.
 Nicolae, f.l. Ioan, nobil de Nădașelu, 3.
 Nicolae, f.l. Iosif de Măcișu, om al voievodului, 28; v. și Andrei și Blasiu, f.l. ~.
 Nicolae, f.l. Ivanca de lanca, 262.
 Nicolae, f.l. Keled de Diosig v. Ladislau, f.l. ~.
 Nicolae, f.l. Konia, 329.
 Nicolae, f.l. Lachk, mag., 420.
 Nkolae, f.l. Ladislau de Dăbâca, 227.
 Nkolae, f.l. Ladislau <de Nimigea>, 396.
 NicoUe, f.l. Ladislau de Sărăuad, 308.
 Nicolae, f.l. Ladislau de Zărând, arhid. și canonic de Bach, numit la prepozitura bis. de Hay, 195.
 Nicolae, f.l. Ladislau, f.l. Ioan de Dăbâca, 160.
 Nicolae, f.l. Laurențiu de Popfalău, om al voievodului, 23, 124.
 Nicolae, f.l. Laurențiu de Vany, 79.
 Nicolae, f.l. Martin, din Or., 62.
 Nicolae, f.l. Mihail de Banhaza, 146, 32.
 Nicolae, f.l. Mihail de Fărău, om al voievodului, 130, 149, 278, 365.
 Nicoale, f.l. Monis, 156.
 Nicolae, f.l. Nicolae de Dăbâca, 127.
 Nicolae, f.l. Nicolae de Domohida, mag., 203, 248, 260; iobagul 1. ~, 5, 47; om al voievodului, 137, 176.
 Nicolae, f.l. Nicoale de Grind, mag., 22, 389, 395.
 Nicoale, f.l. Nicolae de Ilimbav, comite, 379.
 Nicolae, f.l. Nicolae de Resighea, slujitor al mag. Leukus de Nagysemjen, 279.
 Nicolae, f.l. Nicolae de Vălcău, 164.
 Nicolae, f.l. Nicolae, mort fără urmaș, 268.
 Nicolae, f.l. Pavel banul, 43.
 Nicolae, f.l. Pavel de Copand, om al vicevoievodului, 365.
 Nicolae, f.l. Pavel de Vetis, 236, 312/a; om al regelui, 407.
 Nicolae, f.l. Pavel, f.l. Heem de Remetea, fr. 1. Benedict cornițele de Timiș, 36, 37, 139, 162, 180, 198, 210, 237, 357, 374, 442; mag., castelan de Haram și vicecomite de Caras, 336, 342, 419.
 Nicolae, f.l. Petheu, comite de Dăbâca, mag., 85, 101; castelan de Unguraș, 57, 434; în Italia, împreună cu Benedict, cornițele de Timiș, 202.
 Nicolae, f.l. Petru cel Roșu, de Țaga, 335, 353, 371.
 Nicolae, f.l. Petru de Komlod, 159.
 Nicolae, f.l. Petru, f.l. Tyuan, român, 357.
 Nicolae, f.l. Petru, nobil de Fărăgău, 368.
 Nicolae, f.l. Petru zis Zyelus, nobil de Tioltur, 53.
 Nicolae, f.l. Poch de Deaky v. Dominic, f.l. ~.
 Nicolae, f.l. Pousa de Frumușeni v. Nicolae, f.l. Pousa de Zeer.
 Nicolae, f.l. Pousa de Zer, 32, 86; ~ de Frumușeni, 40; v. și Ladislau, f.l. ~.
 Nicolae, f.l. Radou de Palasth, 94.
 Nicoale, f.l. Rubert de Ip, 97.
 Nicolae, f.l. Sartoric, 286.
 Nicolae, f.l. Simion din Timișoara, 230.
 Nicolae, f.l. Simion, iobag din Chesinț, 114.
 Nicolae, f.l. Ștefan de Oar, 407.

- Nicolae, f.l. Ștefan de Oșvarău, 39.
- Nicolae, f.l. Ștefan, f.l. Elleus de Trascău, mag., 130, 274, 278, 326, 327, 365; cavaler al curții regești, 285; om al voievodului, 128.
- Nicolae, f.l. Ștefan, f.l. Pousa de Zeer, 359, 369.
- Nicolae, f.l. Ștefan, slujbaş din Caran al I. Ladislau, palatinul Ung., 20.
- Nicolae, f.l. Ștefan zis Saphar, mag., castelan de Regech, 373.
- Nicolae, f.l. Toma de Turnu, om al regelui, 359, 369, 372, 385.
- Nicolae, f.l. Toma de Vârșolț, orb, 381, 415.
- Nicolae, f.l. Toma, f.l. Simion banul, de Chendu, 103.
- Nicolae, f.l. Tyba v. Elleus, f.l. ~.
- Nicolae, f.l. Valentin de Herepea, mag., om al regelui, 314, 365, 392, 416.
- Nicolae, f.l. Vâlcă de Kerestienfalva, voievod, 341.
- Nicolae, f.l. Zok de Zyman, om al regelui, 375.
- Nicolae, fr. I. Egidiu, orășean din Or., răposat, 267.
- Nicolae, fir. I. Karapch, român, 4, 40, 45, 46.
- Nicolae Garazda v. Garazda.
- Nicolae Konth v. Konth.
- Nicolae, notar special al I. Emeric palatinul Ung., mag., 266.
- Nicolae Nugigerulus v. Nugigerulus.
- Nicolae, paroh al bis. din Ormeniș, 326, 327.
- Nicolae Pek de Brașov v. Pek.
- Nicolae, preot, canonic al capitl. din Alba Iulia, om de mărturie, 1.
- Nicolae, preot, om de mărturie al conv. din Cluj-Mănăstur, 24, 25, 127, 130, 143, 167.
- Nicolae, slujitor al altarului în bis. de Alba Iulia, 320.
- Nicolae Streling v. Streling.
- Nicolae, voievod al Trans., f., 22.
- Nicolae v. Ștefan și Petru, f.l. ~ de Ikloud.
- Nicolae zis Baguth v. Baguth.
- Nicolae zis Bothos v. Bothos.
- Nicolae zis Buryu v. Buryu.
- Nicolae zis Chol v. Chol.
- Nicolae zis Dereske v. Dereske.
- Nicolae zis Fudor v. Fodor.
- Nicolae zis Judele v. Judele.
- Nicolae zis Lazar v. Lazar.
- Nicolae zis Pythyr v. Pythyr.
- Nicolae zis Vagot v. Vagot.
- Nicoale zis de Viena, orasean din Sibiu, 209.
- Nicolae zis Vinz de Sântioana v. Vinz.
- Nicolae zis Werus v. Werus.
- Nicolae zis Wos de Sântejude v. Wos.
- Nicolae zis de Wtas, slujbaş din Turea al ep. Trans., 288.
- Nicolae zis Zekul v. Zekul.
- Nicopole (*Nykapol*), loc. în Bulgaria, 331.
- Niger, Petru - de Kasa, 70.
- Nikus, f.l. Iakus judele or. Pojon, 405.
- Nima (*Nema*), s. jud. Cluj; moșia ~, 377.
- Nitra (*Nitriensis*), or. în Slovacia; ep. de ~, 195, 205, 285.
- Nocrich (*Leschkirch*, *Leschkirche*, *Lueschkyrg*, *Luschkirg*), s. jud. Sibiu; comite de ~, 98, 104, 361; or. ~, 361; scaunul ~, 293, 307.
- Noel, fl, Ladislau de Brașov, soția I. Iacob al I. Wynand de Brașov, 268.
- Nog (= cel Mare) v. Mare, loan cel ~.
- Nogenydfeu (și *Nogenydfew*, *Nogenyudfew* = Obârșia Aiudului Mare), top. în hotarul moșiei Aiud, jud. Alba, 130, 149.
- Nogfalu v. Nușeni.
- Nogfalu v. Satul Mic.
- Noghmihal, Nogmihal v. Valea lui Mihai.
- Nogmuse, loc. în comitatul. Bereg, în Ung., 339, 340.
- Nogzamus v. Someșul Mare.
- Nogzilus v. Silivașu de Câmpie.
- Nona (*Nonensis*), or. în Croația; ep. de ~, 205, 285.
- Nugigerulus, Nicolae, canonic de Strigoni, răposat, 195.
- Numai, munte pe lg. Șercaia, în Țara Făgărașului, 134.
- Nunnencleppel (și *Nonnencleppil*), Mihail zis ~, întâiul sfetnic la Sibiu, 98, 119; ~, burgărmășter al Sibiului, 166, 189, 349, 361.
- Nunnencleppel, Ștefan, orășean din Sibiu, 166.
- Nușeni (f. Nușfalău, *Nogfalu*), s. jud. Bistrița-Năsăud, 316, 317.
- Nușfalău (*Nagyfatw*), s. jud. Sălaj; moșia ~, 388.
- Nușfalău, Grigore zis de ~ v. Grigore de ~.
- Nușfalău v. Nușeni.
- Nycus zis Hazinschart v. Hazinschart.
- Nyirbător (*Bator*, *Batur*), loc. în Ung., 35, 39, 89, 97, 245, 253.
- Nyirmada, loc. în Ung., 410.
- Nyirvasvári, loc. în Ung., 253.
- Nykapol v. Nicopole.
- Nyres, a.d. pe r. omonim, lg. Cuhea și Giulești, jud. Maramureș; moșia-, 272, 334.

Nyres, pădure lg. Blăjel și Velț, 437.
 Nyres v. Bont.
 Nyzkam syffen hop (= Clăbucetul pieptenelui),
 pârau la hotarele Sibiului și Cisnădiei,
 189.
 Nyzko, top. în hotarele moșiei Aiud; piatra
 numita ~, 130.

O

Oar (*Owar*), s. jud. Satu Mare, 407.
 Obad (*Ohhad*), s. jud. Timiș, 156.
 Obelzek, a.d. în Serbia, 419.
 Obârșia Aiudului Mare v. Nogenydfeu.
 Ocna Dejului (*Deesakna*), loc. comp. a or.
 Dej, jud. Cluj; ocnele de sare din ~,
 440.
 Ocna Sibiului (*Wyzakna*), or. jud. Sibiu;
 ocnele de sare din ~, 440.
 Odonmonostora, loc. în Ung., 253.
 Odverem (*Voduerem*, *Woduerum*), s. jud.
 Alba, 48, 145.
 Ohaba (*Wyfatu*, *Wyfalw*), s. jud. Alba, 107,
 163, 167, 173, 204, 205.
 Ohaba v. Zabadfaiua.
 Ohhad v. Obad.
 Ol Ikus v. Olykus.
 Olah v. Românul.
 Olaharkus (Archis, *Olaherkes*, *Olarchis*), a.d.
 înglobată în s. Sălișteș, f. Cioara, jud.
 Alba; moșia-, 360, 411, 416.
 Olaherkes v. Olaharkus.
 Olahteleke, a.d. lg. Cuieșd. jud. Bihor, 193,
 302.
 Olarchis v. Olaharkus.
 Olazy, uliță în Oradea, 362.
 Olchua v. Olcsva.
 Olcsva (*Olchua*, *Wolchwa*). loc. în Ung., 6,
 310, 319.
 Olnuk v. Bârlea.
 Olosig (*Alazy*), s. jud. Bihor, 328.
 Olsouhuthzas, dumbravă în hotarul moșiei
 Gănești, jud. Mureș, 38.
 Olt (*Alt*), r., 160.
 Olykus (*Ol Ikus*), a.d. lg. Gladna Română și
 Fârdia, jud. Timiș, 45; v. și Ikus.
 Omor v. Rovinița Mare.
 Onchtelke, a.d. lg. Aghireșu, jud. Cluj;
 moșia ~, 288.
 Onpsade Sacos, 156.
 Opațița (f. Opațița Ungurească, Opațița Slavă,
Sfagyarapacha, *Tothapacha*), s. jud.
 Timiș, 246.

Opațița Slavă v. Opațița.
 Opațița Ungurească v. Opațița.
 Oppeln (*Opulie*, *Opulye*), loc. și ținut în
 Polonia; duce de ~, în titulatura l. Ladislau,
 palatinul Ung., 6, 20, 32, 39, 42, 52, 56,
 66, 70, 71, 82, 97, 135, 142, 153.
 Opulie, Opulye v. Oppeln.
 Oradea (*Varadiensis*, *Varadinum*, *Waradiensis*,
Waradinum, *Waradyensis*), mun. jud.
 Bihor; act emis la ~, 249, 267, 314,
 393, 394; adunare generală a comitatelor
 Bihor și Crasna ținută lg. ~, 35, 97;
 arhid. în bis. de ~, 135, 184, 195, 294;
 bis. de ~, 30, 151, 195, 224, 333, 338,
 341; bis. Sf. Ana, din ~, 195, 243; bis.
 Sf. Măria, din ~ 195, 253, 344; canonic
 în bis. de ~, 151, 195, 319, 415;
 canonic și decan de ~, 99, 135, 253;
 cantor de ~, 224, 253, 415; custode de ~,
 195, 224, 253, 415; dieceza de ~, 108,
 195; ep. de ~, 8, 13, 52, 99, 135, 184,
 195, 214, 238, 249, 267, 285, 294, 295,
 341, 387; lector al bis. de ~, 195, 224,
 253, 415; prepozit de ~, 195, 253, 415;
 scaun episcopal vacant, 205, 382;
 cartier din ~, 362; cetatea ~, 253; or. -,
 78, 97, 214, 267; v. și capitlul din ~.
 Orăștie (*Warasio*, *Warasium*, *Warasyo*), or.
 jud. Hunedoara, 361; scaun săsesc, 104,
 349.
 Orbău (*Orbou*, *Orbov*, *Orbow*), s. jud. Satu
 Mare; moșia ~, 137, 176.
 Orbo v. Gârbova de Jos.
 Orbo Saxonica v. Gârbova.
 Orbopatak (= Valea Orbăului), r. în hotarul
 moșiei Orbău, jud. Satu Mare, 176.
 Orbou v. Gârbova de Jos.
 Orbou, Orbov, Orbow v. Orbău.
 Ordow (*Ordou*), loc. în Ucraina, 261.
 Ori, loc. în Ung., 304.
 Ormeniș (f. Urmeniș, *Ermenes*, *Eurmenes*), s.
 jud. Mureș, 326, 327.
 Orod, Ordiensis, Orodyensis v. Arad.
 Orozuiz v. Ruscova.
 Orozy, loc. în Ung., 375, 383.
 Orsoa, Orsowa, Orsua v. Orșova.
 Orșova (*Orsoa*, *Orsowa*, *Orsua*, *Vrsua*), or.
 jud. Mehedinți; cetatea ~, 223; cetatea
 nouă a ~, 141, 156; castelan de ~, 226;
 vama de la ~, 210.
 Ortobah v. Cornățel.
 Osor (*Absan*), loc. în insula Cherso din Marea
 Adriatică, 254.
 Oșorheiu v. Dumbrava.
 Oșorheiu v. Târgușor.

Oșvarău (*l'asuar, Voswar*), loc. comp. a s.
Botiz, jud. Satu Mare, 39, 319.

Otranto (*Ydronutin*), or. în Italia; arhiep. de ~,
247.

Otto, abate al m-rii din Cluj-Mănăstur, 80, 87,
88, 108, 122-124, 288, 364, 380, 388,
422, 436.

Owar v. **Oar**.

Ozd, s. jud. Mureș; arhid. de ~, 16, 130.

Ozora (*Uzura, Wzura*), ținut în Bosnia; pecete
pierdută în ținutul ~, 401, 403.

Pachul, loc. în Ung., 170.

Padova (*Padua*), or. în Italia, 199, 201, 202.

Palasth, loc. în Ung., 94.

Paița v. **Palota**.

Palmonostora, loc. în Ung.; moșia -, 359,
369.

Palota (*Paița*), s. jud. Bihor, 86.

Panad v. **Pânade**.

Pancrațiu v. **Gaspar**, f. l. ~; v. **Ioan**, f.l. ~.

Pancel, Ioan zis -, 186.

Pand, loc. în Ung., 310.

Panit (*Panit, Panith*), s. jud. Sălaj; moșia ~.
286.

Panith v. **Panit**.

Pankota v. Pâncota.

Pannonhalma, loc. în Ung.; m-rea ~, 39.

Panyala v. **Panyola**.

Panyola (*Panyala*), loc. în Ung., 279, 338.

Papfalua, a.d. Ig. Dara, jud. Satu Mare, 39.

Paraznya, loc. în Ung., 322.

Paris (*Parisius*), or. în Franța, 343.

Parisius v. Paris.

Parlagh, loc. în Ung., 137, 176.

Pata (*Patha*), s. jud. Cluj; moșia ~, 252, 277.

Patak v. Woya.

Patha v. Pata.

Pathay v. **Brateiu**.

Paul v. **Pavel**.

Pavel, abate al m-rii din Cenad, 76, 79.

Pavel al l. Petru, prepozit al bis. de Or., 195,
415.

Pavel banul, de Nemet v. **Ștefan**, f.l. ~.

Pavel banul v. **Nicolae, Ștefan** și Vyd, f.l. ~.

Pavel cel Mare v. **Mare**.

Pavel de Băcăinți v. **Ioan**, f.l. ~.

Pavel de Ciumăfaia v. **Ioan**, f.l. ~.

Pavel de Copand v. **Nicolae**, f.l. ~.

Pavel de Dumitrița v. **Mihail** al l. ~.

Pavel de Hărănglab v. **Mihail**, f.l. ~.

Pavel de Herepea v. **Petru**, f.l. ~.

Pavel de Kaach, 156.

Pavel de Lescovița, 156.

Pavel de Mădăraș v. Simion, f.l. ~.

Pavel de Papfalua v. **Andrei**, f.l. ~.

Pavel de Socolu, om al vicevoievodului, 16,
21.

Pavel de Soklous v. **Ștefan**, f.l. ~.

Pavel de Tărian v. **Ștefan**, f.l. ~.

Pavel de Vetiș v. **Ioan, Ladislau** și Nicolae,
U.~.

Pavel, ep. de Knin, 264, 270, 285; f. prepozit
al bis. de Sibiu, ep. ales de Knin, 195,
225, 242.

Pavel, f.l. Andrei zis Forgach de Lekenee,
192.

Pavel, f.l. Bartolomeu, orășean din Or., 267.

Pavel, f.l. Emech de Tunyog v. **Zewke**, Ioan,
f.l. ~.

Pavel, f.l. Grigore de Sâncrai, 416.

Pavel, f.l. Heem v. **Benedict**, Nicolae și
Petru, f.l. ~.

Pavel, f.l. Ioan, om al regelui în comitatul
Caras, 139.

Pavel, f.l. Nicolae de Karasz, 54.

Pavel, f.l. Ștefan de Cenei, 156.

Pavel, f.l. Ștefan de Pachul, 170.

Pavel, f.l. Ștefan; casa, locul l. -, din Sanislău.
253.

Pavel, f.l. Zyn, 156.

Pavel, iobag din Cerneteaz al l. Nicolae de
Gara, banul de Mafva, acuzat de
tâlharie, 183.

Pavel, preot în corul bis. de Or. și slujitor al
altarlui Sf. Salvator, om de mărturie,
333.

Pavel, stolnic, mare, 205, 285.

Pavel zis Hormos de Warada v. Hormos.

Pavel zis Wos de Sântejude v. **Wos**.

Păingeni (f. Păuca, *Pokatelke*), s. jud. Mureș,
257.

Pânade (*Panad*), s. jud. Alba; moșia ~, 164.

Păuca (*Pokafalua, Poukafalua*), s. jud. Sibiu;
moșia-, 107, 163, 167, 174, 204, 205.

Păuca v. Păingeni.

Păucea (*Ponsteleke, Poosteleke, Poustelke,*
Powstelke), s. jud. Sibiu; moșia ~, 289,
314, 320, 386, 392, 437.

Pâncota (*Pankota*), or. jud. Arad, 250.

Pârâul lui Lazan v. **Lazanpotaka**.

Pecenegul (*Beseneu*), Ioan ~, mag., 357.

Peciu Nou (*Vybech*), s. jud. Timiș, 62.

Pecs (*Quinqueecclesiensis*), or. în Ung.; bis.
de ~, dieceza de ~, 195; ep. de ~, 41,
47, 179, 205, 220, 221, 285, 348.

- Pecsvâradin v. conventul din ~.
- Peel v. Pilu.
- Pek, Nicolae ~ de Braşov, cleric din dieceza de Strigoni, hărăzit cu parohia de Ghimbav, 195.
- Peleske v. Peleş.
- Peleş (*Peleske, Pelyske, Piliske, Pyliske*), s. jud. Satu Mare, 39, 319; moşia ~, 142, 153.
- Pelişor (f. Măgărei, *Magria, Magyar*), s. jud. Sibiu, 293, 379.
- Pelys (*Pylys*), top. în hotarul moşiei Gârbova, jud. Alba; dealul ~, 130, 149.
- Pelyske v. Peleş.
- Penthek, Pentuk v. Pinticu.
- Perde (*Prede, Persed*), a.d. lg. Bârzava, jud. Caraş-Severin, 441.
- Pereche loc. în. Ung., 66, 71.
- Periam (*Peryemus*), s. jud. Timiş, 92.
- Perked, loc. în Ung.; moşia-, 216, 217.
- Per[^]emus v. Periam.
- Peryn, loc. în Ung.; nobili de ~, 181.
- Pestus v. Peştişu.
- Peştişu (*Pestus*), azi ~ Mare şi ~ Mic, s. jud. Hunedoara, 31.
- Petea (*Petelaka, Petetelke*), s. jud. Cluj; moşia ~, 233, 378.
- Petelaka v. Petea.
- Petenye de Boht; fiii 1. ~, 170.
- Peterd, loc. în Ung., 328, 375.
- Peterfalua v. Petreşti.
- Petermonostora (*Peturmonostura*), loc. în Ung.; moşia ~, 359, 369.
- Petetelke v. Petea.
- Peteu de Petreu v. Ioan, f. 1. ~.
- Peteu de Santău v. Ioan şi Ştefan, f.l. ~.
- Peteu, f.l. Sombur de Silivaş, răposat, 152, 197; fr. 1. Gyula de Silivaş, 257; tatăl Elenei, soţia 1. Ladislau, f.l. Ladislau de Nădăşelu, 152.
- Pethlend v. Petreni.
- Petnehaza (f. Tereche), loc. în Ung., 137, 176.
- Petreni (*Pethlend*), s. jud. Hunedoara, 1.
- Petreşti (f. Petrifalău, *Peterfalua*), s. jud. Alba, 313.
- Petreşti (f. Petreu, *Petri, Petry*), s. jud. Satu Mare, 19, 30, 137, 176.
- Peteu v. Petreşti.
- Petri v. Petreşti.
- Petrifalău v. Petreşti.
- Petrisat (*Peturfalua*), loc. comp. or. Blaj, jud. Alba, 163, 167, 168.
- Petru al 1. Begon, canonic de Strigoni, 195.
- Petru al 1. Luca de Ticuş, 268.
- Petru al 1. Matia de Posega, f. custode al bis. de Cenad, prepozit al bis. de Arad, 195, 421.
- Petru al 1. Pavel, canonic de Agria, 195.
- Petru al 1. Pavel, canonic de Or., 195.
- Petru al 1. Pavel din „Sman”, capelan al papei, canonic de Alba Iulia, 438.
- Petru al 1. Rikolf, f. prepozit al bis. de Arad, răposat, 195.
- Petru al 1. Ştefan, canonic de Agria, strângător al dijmelor papale în Ung. şi Polonia, 195, 280.
- Petru al 1. Ştefan, canonic de Or., 195; om de mărturie, 235; slujitor al altarului Sf. Ludovic, 253.
- Petru al 1. Ştefan de Timişoara, cleric, 195, 230.
- Petru, arhid. de Cojocna, 69, 130, 133, 149, 278, 365, şi decan al bis. Trans.. 69, 130, 133, 149.
- Petru, cardinal-diacon al bis. Sf. Măria „in Via Lata”, din Roma, 195.
- Petru cel Roşu de Sântejude v. Roşu.
- Petru, cnez din Boldur, 156.
- Petru, custode al bis. Trans., 14, 69, 133, 147, 149, 233, 278, 365, 390.
- Petru de Albiartz, strângător de dijme papale, 195.
- Petru de Atea v. Ioan, f.l. ~.
- Petru de Bător v. Ladislau, f.l. ~.
- Petru de Băgaci v. David, Emeric şi Ioan, f.l. ~.
- Petru de Berindu, slujitorul 1. Nicolae, f.l. Toma, f.l. Simion banul, de Chendu, 103.
- Petru de Biertan, comite, 326.
- Petru de Botean v. Ioan, f.l. ~.
- Petru de Chamafolua v. Iacob, f.l. ~.
- Petru de Chirileu, om al regelui, 131.
- Petru de Cristur, om al regelui, 127.
- Petru de Curciu v. Andrei şi Petru, f.l. ~.
- Petru de Czanze, orăşean din Sibiu, 166.
- Petru de Fărăgău v. Andrei şi Nicolae, f.l. ~.
- Petru de Fărău, nobil, om al regelui Andrei al II[^]Mea, 130, 149.
- Petru de Feyreghez v. Mihail, f.l. ~.
- Petru <deGachal>, 43.
- Petru de Galtiu v. Mihail, f.l. ~.
- Petru de Gyarmat v. Ladislau, f.l. ~.
- Petru delvanda, 156.
- Petru de Kerestienfalva v. Mihail, f.l. ~.
- Petru de Komlod v. Nicolae, f.l. ~.
- Petru de Konak v. Ştefan, f.l. Ladislau, f.l. Ştefan, f.l. ~.
- Petru de Kyde, nobil, 47, 319, 407; om al palatinului, 260.

- Petru de Macedonia, mag., 156.
 Petru de Panyola v. Ioan și Ladislau, f.l. ~.
 Petru de Resighea, 66, 71.
 Petru de Sighișoara, comite, 104.
 Petru de Sânmartin v. Marcu, f.l. ~.
 Petru de Toldal v. Ioan, f.l. ~.
 Petru de Ura v. Blasiu, f.l. ~.
 Petru de Valea lui Mihai v. Chenkus, Iacob zis, f.l. ~.
 Petru de Vaya, nobil, 407.
 Petru de Vetîș v. Laurențiu, f.l. ~.
 Petru de Warda v. Ioan, f.l. ~.
 Petru diacul, de Șardu; drepturile de stăpânire rămase după ~, 93, 95; v. și Benedict, Ecaterina și Ladislau, f.l. ~.
 Petru diacul, împuternicit al nobilei Anich, sofia I. Iacob, f.l. Martin de Portelec, 431.
 Petru din Cristur, tâlhar, 31.
 Petru, ep. al Bosniei, 205, 285.
 Petru, ep. de Corbavia, 285.
 Petru, f.l. Albert, 433.
 Petru, f.l. Alexandru de Drighiu, 328, 338.
 Petru, f.l. Andrei de Badoc, 110.
 Petru, f.l. Andrei, împuternicit al I. Petru, f.l. Pavel, f.l. Heem, 419.
 Petru, f.l. Chulnuk, mag., 419.
 Petru, f.l. Chybrian v. Blasiu, f.l. ~.
 Petru, f.l. Cristian de Bradu, om al regelui, 268.
 Petru, f.l. Dan, cnez din Gurbo, 288.
 Petru, f.l. Dominic, împuternicit al I. Sebastian, f.l. Ioan de Cehăluț, 308.
 Petru, f.l. Dumitru de Gurbediu, 401.
 Petru, f.l. Egidiu, f.l. Hench de Belenus, 155, 158.
 Petru, f.l. Gegus de Gegusfalua, 372.
 Petru, f.l. Gheorghe de Sântioana, mag., 211, 234, 241, 326, 327.
 Petru, f.l. Grigore de Blăjel, om al voievodului, 126, 133.
 Petru, f.l. Guden de Gavojdia, 156.
 Petru, f.l. Ioan cel Roșu de Tyburch, 364, 380.
 Petru, f.l. Ioan de Ciunga, om al regelui, 157.
 Petru, f.l. Ioan de Petrisat, om al vicevoievodului, 163, 167, 168.
 Petru, f.l. Ioan, împuternicit al nobilei Clara, f.l. Chak de Dara, 407.
 Petru, f.l. Ioan zis Nog de Cehăluț, 18; v. și Ladislau, f.l. ~.
 Petru, f.l. Jakch de Mihalț, om al vicevoievodului, 365.
 Petru, f.l. Kelemen, 36.
 Petru, f.l. Ladislau de Andreashaza, împuternicit, 124; om al voievodului, 130, 149, 278, 365.
 Petru, f.l. Ladislau de Nădășelu, sau de Tyburch, soț al Ecaterinei, f.l. Deme, 87, 124, 256; slujitor al I. Dumitru, ep. Trans., 301.
 Petru, f.l. Ladislau de Tyburch v. Petru, f.l. Ladislau de Nădășelu.
 Petru, f.l. Ladislau, nobil de Stryg, 157.
 Petru, f.l. Luca de Uilac, slujbaş, 286, 300.
 Petru, f.l. Martin de Totoiu, om al regelui, 127, 149, 157.
 Petru, f.l. Mihail de Banhaza, 146.
 Petru, f.l. Mihail de Dara v. Matei, f.l. ~.
 Petru, f.l. Mihail de Fărău, om al voievodului, 130, 149, 278, 365.
 Petru, f.l. Neacșu, cnez din Banat, 154.
 Petru, f.l. Nicolae de Saschiz, om al vicevoievodului, 188.
 Petru, f. I. Nicolae, nobil de Ikloud, 157.
 Petru, f.l. Nicolae, soț al Margaretei, f.l. Bako de Pata, 252.
 Petru, f.l. Pavel de Herepea, 314, 320.
 Petru, f.l. Pavel, f.l. Heem, mag., 36, 77, 139, 162, 180, 198, 210, 237, 357, 374, 419, 442; ban, 37; castelan de Orșova, 226; v. și Ștefan, f.l. ~.
 Petru, f.l. Pavel, nobil de Țagu, zis de Mocrea, 257.
 Petru, f.l. Petru de Curciu, 131.
 Petru, celălalt, f.l. Petru de Curciu, 131.
 Petru, f.l. Simion de Biscaria, 157.
 Petru, f.l. Simion de Șelimbăr, 379.
 Petru, f.l. Synka de Parlagh, om al voievodului, 137, 176.
 Petru, f.l. Synca de Săuca, 176.
 Petru, f.l. Ștefan de Vechea, om al regelui, 422.
 Petru, f.l. Ștefan, f.l. Dedach, 157.
 Petru, f.l. Toma iobagul I. Ladislau de Iregd, omorât, 114.
 Petru, f.l. Tyuan, român, v. Ioan, Mihail și Nicolae, f.l. ~.
 Petru, învățător din Sibiu, 166.
 Petru, jude de Șemlacu, 36.
 Petru Niger de Kasa v. Niger.
 Petru, paroh de Bistrița, 423.
 Petru, paroh de Zeuleus, 282.
 Petru, preot al bis. de Or., 70, 338.
 Petru, preot din Sebeș, canonic de Alba Iulia. răposat, 195.
 Petru, preot, om de mărturie al conv. din Cluj-Mănăștur, 396.
 Petru, prepozit al bis. de Cenad, 309.
 Petru Schever v. Schever."
 Petru, vicevoievod al Trans.; scrisoarea I. -. 123, 129; fiii răposatului ~, 378.

Petru Vita v. **Vita**.
 Petru Wydmann v. **Wydmann**.
 Petru zis Bakani v. **Bakani**.
 Petru zis de Gurghiu v. **Ioan** de Zenthgeorgh, f.l. ~.
 Petru ziș Fenus v. **Fenus**.
 Petru zis Zekel v. **Zekel**.
 Petru zis Zudor v. **Zudar**.
 Petru zis Zyelus v. **Nicolae**, f.l. ~.
 Petry v. **Petreu**.
 Peturfalua v. **Petrisat**.
 Peturmonostura v. **Petermonostora**.
Pfaffenhenel, Petru,, orașean din Sibiu, 166.
Piliph, loc. în Ung., 291.
 Piliske v. **Peleş**.
Pilu (*Peet*), s. jud. Arad, 67, 78.
 Pintic v. **Pinticu**.
Pinticu (f. Pintic, *Penthek*, *Pentuk*), s. jud. Bistrița-Năsăud; moșia ~, 94.
 Poch de Deaky v. **Nicolae**, f.l. ~.
Poenița (f. Găinari, *villa Chonradi*), s. jud. Sibiu, 379.
 Pojon v. **Bratislava**.
 Pokafalua v. **Păuca**.
 Pokatelke v. **Păingeni**.
 Polky v. **Bălcaci**.
Polonia, în titulatura l. Ludovic I, regele Ung., 34, 41, 84, 139, 141, 152, 154, 155, 162, 174, 175, 186, 198, 199, 201, 202, 205, 209, 210, 213, 215, 223, 226, 227, 237, 251, 263, 265, 268, 274, 281, 285, 286, 291-293, 305, 307, 314, 318, 323, 324, 331, 334, 350, 375, 381, 386, 401, 403, 411-413, 421, 423, 424, 426, 440: comerț sibian în ~, 84; legat papal în ~, 136; prelați și nobili din ~, 391; regat al ~, 195, 220-222, 347; trimis apostolic în ~, 280; venituri bisericești din ~, 125.
Poltua, a. neidentificabilă, în comitatul Timiș, 156.
 Ponsteleke v. **Păucea**.
Pont-de-Sorgues (*Pontemsorgie*), loc. în Franța; act dat la -, 138, 150, 247, 343, 344.
 Pontemsorgie v. **Pont-de-Sorgues**.
 Ponya de Tirimia v. **Mihail**, f.l. ~.
 Pooch v. Măriap6cs.
 Poostelege v. **Păucea**.
 Popd v. **Bobda**.
Popești (f. Popfalău, *Popfolua*), s. jud. Cluj, 23.
 Popfalău v. **Popești**.
 Popfolua v. **Popești**.
 Portelec, Portelok v. **Portița**.

Portița (Portelec, *Portelok*), s. jud. Satu Mare, 431.
Portiva, ep. de Segno, 205, 285.
 Posega v. **Pozega**.
 Poukafalua v. **Păuca**.
 Pousa de Zeer v. **Blasiu**, **Nicoale** și **Ștefan**, f.l. ~.
 Poustelke v. **Păucea**.
 Powstelke v. **Păucea**.
Poyas, pădure în hotarul moșiei Gănești, 38.
Pozega, or. în Serbia, 195.
 Prede v. **Perde**.
Predysynth, loc. în Serbia; moșia ~, 427.
 Prepositi, villa v. **Stejărișu**.
 Prostea v. **Stejărișu**.
 Prostea v. **Târnavă**.
Puini (*Pulun*), s. jud. Cluj; moșia-, 128, 143.
 Pulchro Monte v. **Șulumberg**.
 Pulun v. **Puini**.
Purhuna, a.d. lg. Berzovia, jud. Caraș-Severin; cnezatul ~, 156.
 Pusztadobos (*Dobus*), loc. în Ung., 310, 319.
Puthnuk, loc. în Ung., 193, 194, 302, 400.
 Pylis v. **Pelys**.
 Pyliske v. **Peleş**.
 Pysky v. **Simeria Veche**.
 Pyspeky, Pyspiky, Pyspyky v. Pyspuky.
Pyspuky (ș\ f. *Pyspeky*, *Pyspiky*, *Pyspyky*), a.d. lg. Hida, jud. Sălaj, 2, 11, 417; moșie episcopală, 127.
 Pythyr, Nicolae zis ~, 156.
 Pythyr, Toma zis ~, 156.

Quinqueecclesiensis v. **Păcs**.

R

Raboz v. **Rupea**.
 Rach, Rachteluk v. **Rath**.
Rachiș (*Rakws*), pârau la hotarul moșiei Aiud, 130.
 Radoslav (*Raduzlu*) v. **Voicu**, f.l. ~.
 Radou de Palasth v. **Nicolae**, f.l. ~.
Radu, cnez, f.l. Scosac de Biniș, 156.
Radu, nobil de Mâtnic, 409.
 Rafael de Chendru v. **Toma**, f.l. ~.
 Ragusa v. **Dubrovnik**.
Rakamaz, loc. în Ung., 253.
 Rakusd v. **Răcăștia**.
 Rakws v. **Rachiș**.
 Rama, ținut în Bosnia, în titulatura l. Ludovic I, regele Ung., 205, 285.

Ramacha, a.d. Ig. Archita, jud. Mureș, 188.
Ramocsa, loc. în Ung., 54.
Rath (*Rach*, *Rachteluk*), a.d. Ig. Orbău și Cehăluț; moșia ~ lipsită de locuitori, 137, 176.
Ratin (*Raion*), s. jud. Sălaj, 381.
Raton v. **Ratin**.
Raymond de Alțina, cleric, 195.
Răcăștia (*Rakusd*), loc. comp. a mun. Hunedoara, 49.
Răhău (*Rychau*), s. ap. or. Sebeș, jud. Alba; oamenii din ~, 98.
Rătul Aghireșului (*Egeresrethe*), top. în hotarul s. Bazna, jud. Sibiu, 133.
Rebra, r. în jud. Bistrița Năsăud; pâraul ~, 396.
Recaș (*Rekas*), s. jud. Timiș, 4, 46.
Recea (*Reche*), s. jud. Sălaj, 186; moșia ~, 415.
Reche v. **Recea**.
Rediu (*Reud*), s. jud. Cluj, 127, 128, 130, 278, 326, 327, 365.
Regech, cetate și loc. în Ung.; castelan de ~, 373.
Rekas v. **Recaș**.
Remete v. **Remetea Pogănici**.
Remetea v. **Remetea Pogănici**.
Remetea Pogănici (Remetea, *Remete*, *Remethe*), s. jud. Caraș-Severin, 37; morile din ~, 92; moșia ~, 442.
Remethe v. **Remetea Pogănici**.
Reneriu, f.l. Reneriu v. **Rhener**.
Resighea (*Rezege*), s. jud. Satu Mare, 66, 71, 279, 431.
Reud v. **Rediu**.
Rezege v. **Resighea**.
Rhener, comite, din Vințu de Jos, răposat, 360; mort fără moștenitori de parte bărbătească, 411.
Rimetea (f. Trăscău, *Thorozkou*, *Thuruzkou*, *Toročko*, *Torozkou*, *Torozkw*, *Toruzkou*, *Turuzkou*), s. jud. Alba, 81, 128, 234, 274, 285, 326, 327; moșia ~, 130, 278; nobilii de ~, 130, 148, 278, 365.
Ringelkirch, a.d. Ig. Doștat, jud. Alba, 313.
Riua (*Ryua*), a. d. Ig. Bont, jud. Cluj; moșia ~, 128, 143.
Robach, Matia, din Csnădie, 189.
Robul (*Salaus*), Benedict zis ~, 92.
Roman, cnezdin Hodoș, 156.
Românul (Olah), Gheorghe zis ~, bunicul lui Mihai zis Henke și al altor nobili de Gheorgheni, 28.
Rophayn v. **Rafael**.
Rosal v. **Rozsály**.

Rosintal v. **Ruja**.
Roșia (*Ruffomonte*, *Ruffo Monte*), s. jud. Sibiu, 98, 104, 105, 119, 189, 361.
Roșia de Secaș (*Rothkyr*), s. jud. Alba, 313.
Roșu (*Rufus*, *Werus*), Gheorghe cel ~ din Blâjel, 314, 437.
Roșu (*Rufus*), Ioan cel ~, de Sacos, 156.
Roșu (*Rufus*), Ioan cel ~, de Tyburch, soțul nobililor Margareta, 87, 124; v. și **Gheorghe și Petru, f.l. ~**.
Roșu, l'adislau cel ~, casa l. ~ din Sanislău, 253.
Roșu (*Rufus*), Nicolae cel ~, de Măcicașu, 326, 327.
Roșu (*Rufus*), Nicolae cel ~, f.l. Benedict de Kiskouach, 426.
Roșu (*Rufus*), Nicolae cel ~, iobag al l. Nicolae de Gara, banul de Macva, 183.
Roșu (*Rufus*), Petru cel ~, de Sântejude, mag., 128, 143; v. și **Andrei, Ladislau și Nicolae, f.l. ~, de Țaga**.
Roșu (*Rufus*), Ștefan cel ~, f.l. Dominic de Giulvăz, 342.
Roșu, Toma cel ~ de Sântioana v. **Ioan și Ladislau, f.l. ~**.
Roșu v. și **Werus**.
Rotbav (*Ruffa ripa*), s. jud. Brașov, 26, 75.
Rothkyr v. **Roșia de Secaș**.
Rouendorf, a.d. Ig. Sebeș, jud. Alba, 313.
Rovinița Mare (f. Omor, *Vmur*), s. jud. Timiș, 91.
Rozavlea (*villa Johannis woyuode*), s. jud. Maramureș; moșia ~, 272.
Rozsály (*Rosal*), loc. în Ung., 83, 303.
Rubert de Ip v. **Nicolae, f.l. ~**.
Rubyn de Bârcea v. **Iwanka, f.l. ~**.
Rudarosoma, a.d. în hotarul c. Jamu Mare, jud. Timiș; moșia ~, 91.
Rudolf al 1. Ioan, cleric din dieceza de Strigoni, 387.
Rudolf, fr. 1. Nicolae, ep. de Cenad, 268.
Rudolf, jude de Feldioara, 112.
Ruffa ripa v. **Rotbav**.
Ruffo Monte, Ruffomonte v. **Roșia**.
Ruffus, Ioan, canonic și prepozit al bis. Trans., răposat, 109.
Rufus v. **Roșu**.
Ruja (*Rosintal*), loc. comp. or. Agnita, jud. Sibiu, 268.
Rukbas v. **Rupea**.
Rupea (f. Cohalm, *Raboz*, *Rukbas*), or. jud. Brașov, 349, 361, 379; v. și Kozd.
Ruscova (*Orozuiz*), s. jud. Maramureș, 272.
Rusmark v. **Mercurea**.
Rychau v. **Răhău**.

Saadlaka (*Sallaka*), a.d. lg. Zerind, jud. Arad, 67, 78.

Saard v. **Șoard**.

Saasvar v. **Saswar**.

Sacos v. **Sacoșu Mare**.

Sacoșu Mare (Sacos, *Zekus*), s. jud. Timiș, 156. Sagy, Ștefan zis ~, slujbaş din Ilonch, 419.

Sahtusut, **Sahtuswth** (= Drumul băii), top. în hotarele moșiilor Orbău, jud. Satu Mare, 176, și Vârșolț, jud. Sălaj, 415.

Sajokaza (*Kaza*), loc. în Ung., 394.

Salamontelke (*Salamonteluk*), a.d. pe lg. Orbău, jud. Satu Mare; moșie lipsită de locuitori, 137, 176.

Salerno, loc. în Italia; principe de ~, în titulatura I. Ludovic I, regele Ung., 205, 285.

Salfalwa v. **Șăulești**.

Sallaka v. **Saadlaka**.

Sama v. **Jamu Mare**.

Samson, nobil de Geoagiu, bunicul Caterinei, 48.

Sanctus Demetrius v. **Dumitrița**.

Sanctus Egidius v. **Sântejude**.

Sanctus Emericus v. **Sântimbru**.

Sanctus Georgius v. **Sângeorgiu de Câmpie**.

Sanctus Johannes v. **Sântioana**.

Sanctus Martinus v. **Zenthmartun**.

Sanctus Rex v. **Sâncrai**.

Sandor, Sandur de Silivaș v. **Blasiu** și **Sandrin**, f.l. ~.

Sandor v. **Sandrin**.

Sandrin, f.l. Sandor de Silivaș, copil, 113, 152, 197, 257, 269.

Sandur v. **Sandrin**.

Sanislău (*Sztanizlo*, *Zanislow*), s. jud. Satu Mare, 89; moșia ~, 253.

Sant'Angelo v. **Muntele Sant'Angelo**.

Santău (*Zanthow*, *Zantou*), s. jud. Satu Mare, 27, 41.

Saproeh, r. pe lg. Bocicoiu, jud. Maramureș; ~, cu alt nume Ffenyés, 271.

Sarachen, comite al cămărilor și ocnelor de sare din Ocna Dejului și Dej, mag., 210.

Sarachen, om al regelui în comitatul Maramureș, 413.

Sarad, a.d. între Giarmata și Pișchia, jud. Timiș, 156.

Sarand v. **Zarand**.

Sarasău (*Zarazou*), s. jud. Maramureș, 413.

Sard v. **Șardu**.

Sarkad, loc. în Ung., 311.

Saruarmonastara, loc. în Ung., 253.

Sarus v. **Șaroș pe Târnavă**.

Sas, f. voievod <al Maramureșului, 271, 272; v. și **Bale**, **Drag**, **Dragomir**, **Ioan** și **Ștefan**, f.l. -

Sas (*laz*), Ioan zis ~, din Hașfalău, răposat, 188.

Saschiz (*Kyzd*), s. jud. Mureș, 188.

Saswar (*Saasvar*), a.d., cetate, între Remetea Mare și Janova, jud. Timiș, 156, 183.

Satu Mare (*Zachmar*, *Zathmar*, *Zathmariensis*, *Zothmar*), mun. jud. Satu Mare; arhid. de ~, 195; comitat, 43, 54, 161, 178, 236, 245, 300, 303, 304, 322, 407; drumul mare ce vine de la ~, 253.

Satu Mic (f. Chișfalău, *Nogfalu*), s. jud. Satu Mare, 261; moșia ~, 176.

Saul, f.l. Petru de Șăulești, mag., 1.

Sava (*Zaava*, *Zaua*), s. jud. Cluj, 67, 78.

Sayo v. **Șieu**.

Sacadate (*Czectat*, *Zectat*), s. jud. Sibiu, 104, 105.

Săcășeni (*Zakachy*), s. jud. Satu Mare, 27.

Sălard (*Zalard*), s. jud. Bihor; satul -, 362.

Sălătig (*Sylagzeg*), s. jud. Sălaj, 338.

Săldăbagiu de Munte (*Zaldubag*), s. jud. Bihor, 62.

Săndulești (f. Sind. *Zynd*), s. jud. Cluj; moșia ~, 315.

Săpânța (*Zapancha*), s. jud. Maramureș, 282.

Sărăcin v. Sarachen.

Sărăuad (*Zaruad*, *Zoruad*), s. ap. or. Tășnad, jud. Satu Mare, 137, 176, 308.

Săuca (*Zendemeier*), s. jud. Satu Mare, 137, 176.

Sâncrai (*Sanctus Rex*, *Zenkyral*), s. ap. or. Aiud, jud. Alba, 278, 365, 416.

Sâncraiu (*Szenkiral*), s. jud. Cluj, 80.

Sâncraiu v. **Eriu-Sâncrai**.

Sângeorgiu de Câmpie (*Sanctus Georgius*), s. jud. Mureș, 113, 257.

Sânmartin (*Zenthmartun*), s. jud. Arad, 311.

Sânmartin v. **Coroisânmărtin**.

Sânmihaiu v. **Mihăiești**.

Sânmihaiu v. **Sânmihaiu de Câmpie**.

Sânmihaiu de Câmpie (Sânmihaiu, *Zenthmihaltelke*), s. jud. Bistrița-Năsăud; pământul numit ~, 363, 368.

Sânnicoară (*Zenthmiklos*), s. jud. Cluj, 14.

Sânpetru Almașului (*Zenthpeter*), s. jud. Sălaj, 2, 11.

Sântana de Mureș (*Zenthanna Azunfolua*), s. jud. Mureș, 390.

Sântejude (*Sanctus Egidius, Senthgyud, Zenthegyd*), s. jud. Cluj, 51, 85, 101, 115, 335, 353, 371; moșia-, 128, 143.

Sântimbru (*Sanctus Emericus*), s. jud. Alba; act emis la ~, 2, 16, 17, 23, 28, 33, 50, 51, 87, 93, 94, 107, 110, 145, 163, 168, 188, 206, 211, 241, 256, 257, 278, 363-365, 399, 436; jurământ de făcut la ~, 116, 118.

Sântioana (*Zenthiuan, Zenthyuan, Zenthyuan*), s. jud. Cluj, 90, 115, 120; moșia-, 128, 143.

Sântioana (f. Sântioana Săsească, *Sanctus Johannes, Zenth Iwan, Zenthiwan, Zenthyuan, Zenthywan*), s. jud. Mureș, 211, 234, 241, 326, 327.

Sântioana v. **Voivodeni**.

Scadkw v. Zaadkw.

Scardona (*Scardonensis*), loc. în Croația; ep. de -, 205, 285.

Scebenio v. **Sibiu**.

Scenthkyral v. Eriu-Sâncrai.

Scepes, loc. în Ung. (pe lg. Debreczen), 89, 311.

Scepus v. **Zips**.

Schais v. **Șaeș**.

Scharz v. **Șoarș**.

Schebes v. **Sebeș**.

Schebes v. **Șeviș**.

Schebneczer, Henczmann. orășean din Sibiu, 189.

Schebniczzer, Hannus. locuitor din Cisnădie, 189.

Schebs v. **Seviș**.

Schellenberg, Schellinberg v. **Șelimbăr**.

Schenek, Schenk v. **Cincu**.

Scherkengen v. **Șercaia**.

Schever, Petru, orășean din Sighișoara, 98.

Schoder, Mihail zis ~, comite, orășean din Sibiu, 84, 189, 349, 361.

Schonberg v. **Șulumberg**.

Sclauus v. **Robul**.

Slavonia v. **Slavonia**.

Scolastica, f.l. Ioan, f.l. Gheorghe de Sanislău, soția I. Ștefan, fi. Iacob de Scepes, 89.

Scopudtou v. **Zapultou**.

Scosac de Biniș v. **Radu, f.l. ~**.

Sebastian, f.l. Ioan cel Mare de Cehăluț, 18, 43, 83, 286, 300, 308, 322; v. și **Ștefan**, f.l. ~.

Sebastian zis Complar v. **Complar**.

Sebenico v. **Sibenik**.

Sebeș v. **Caransebeș**.

Sebeș, Sebest v. **Sebeș**.

Sebeș (*Sebus*), arhid. în bis. de Cenad, 309.

Sebeș (*Sebeș, Sebest*), f. district în jud. Caraș-Severin; districtul -, 156; ținutul ~, 254.

Sebeș (*Muelnbach, Mulbach, Schebes, Sebus*), or. jud. Alba; comite de ~, 104, 105, 119, și jude regesc, 189, 307, 349, 361; **paroh** de ~, 195; **r.**, 98.

Sebeș v. **Caransebeș**.

Sebeșel (*Kissebes*), s. jud. Alba, 313.

Sebeuk de Stoiana, răposat, 53.

Sebus v. **Sebeș**, arhid.

Sebus v.-**Sebeș**, or.

Secaș v. **Secășeni**.

Secășeni (f. Secaș, *Zekaspataka*), s. jud. Caraș-Severin, 357.

Seg (*Segh*), top., la hotarul moșiei Gârbova, jud. Alba, 130.

Seges, Segesd v. **Șaeș**.

Seghedin v. Szedeg.

Segno v. **Senj**.

Segusd v. **Șaeș**.

Selibor, om de aproape al voievodului Valdislav I, fugit în regatul Ung., 331.

Selky v. **Șeica**.

Semjen v. **Nagysemjân**.

Senj (Segno, *Seniensis*), or. în Croația; ep. de ~, 205, 285.

Senthgyud v. **Sântejude**.

Senthgotharth v. **Sucutard**.

Senyd, soția lui Petru zis Bakani, orășean din Cluj, 171, 172.

Senye, loc. în Ung.; pământul numit -, 43.

Septeer v. **Șopteriu**.

Septel, loc. în Ung.; moșia ~, 170.

Septer v. **Șopteriu**.

Serafil de Ip, v. **Ioan, f.l. ~**.

Serbia, în titulatura I. Ludovic I, regele Ung., 205, 285; părți ale ~ cotropite de turci, 138, 219, 222; victorie turcească asupra-, 187.

Serleng, pârau în hotarul s. Bazna, jud. Sibiu, 133.

Servațiu de Sibiu, comite, 119, 189.

Servațiu, orășean din Sibiu, 98, 119, 166, 189.

Seuca (*Zeukeffalwa, Zeukefolua, Zeukefolwa*), s. înglobat la s. Gănești, jud. Mureș, 131, 326, 327.

Seudeur, Mihail, orășean din Sibiu, 209.

Severin (*Zeurinium*), ban de -, în titulatura I. Vladislav I, voievodul Țării Românești, 160.

Sibenik (Sebenico, *Sybinicensi*), or. în Croația; ep. de ~, 205.

Sibiu (*Cibinium, Cybinium, Scebenium, Scibinium, Sibinium*), mun. jud. Sibiu; act dat la ~, 119, 131, 283, 349, 361

- 379, 411, 412; adunare generală a celor șapte scaune săsești la ~, 131; burgărmester al ~, 166, 189, 349, 361; comite de ~, 104, 105, 119, 189, și jude regesc, 307, 349, 361; decan de ~, 119, 189; negustori din ~, 84, 208, 213; obștea locuitorilor din ~, 189; or. ~, 166, 189; orașeni din ~, 98, 119, 166, 189, 292, 349, 361, și oaspeți, 175, 209, 213; paroh de ~, 189; prepozit, prepozitura de ~, 195, 242, 258, 270, 275; provincia ~, 189, 379; scaunul ~, 26; sfât obștesc la ~, 98, 379.
- Sic (*Zeekakna*), s. jud. Cluj; ocele de sare din ~, 440.
- Sighișoara (*Castrum Scheks, Castrum Sches*), mun. jud. Mureș; comite de ~, 104; orașeni din ~, 98; scaunul ~, 350; vilicul din ~, 361.
- Sigismund <de Luxemburg>, marcgraf de Brandenburg, 391.
- Silivaș (*Syluas, Zyluas*), loc. comp. or. Gherla, jud. Cluj, 17; moșia-, 128, 143.
- Silivaș v. Silivașu de Câmpie.
- Silivașu de Câmpie (f. Silivaș, *Nogziluas, Zyluas*), s. jud. Bistrița-Năsăud, 152; moșia-, 113, 197, 257, 269.
- Simeria v. Simeria Veche.
- Simeria Veche (Simeria, *Pysky*), s. ap. or. Simeria, jud. Hunedoara; moșia-, 157.
- Simion al I. Simion, primește un canonicat în bis. Trans., 195.
- Simion, banul <de Dârlos>; urmașii I. ~. 103. 196, 206, 234.
- Simion de Cărei v. Ladislau și Mihail, f.l. ~.
- Simion de Șelimbăr, comite, 379: v. și Petru, f.l. ~.
- Simion din Timișoara v. Nicolae, f.l. ~.
- Simion, f.l. Gerard, din Blăjel, 386.
- Simion, f.l. Laurențiu, din Blăjel, 386.
- Simion, f.l. Pavel de Mădăraș, om al voievodului, 116.
- Simion, notar al reginei, 215.
- Simion, preot, slujitor al altarului sf. Blasii în bis. de Or., om de măturie, 407.
- Sind v. Săndulești.
- Siplac v. Suplacu de Tinca.
- Sirimiensis v. Srjem.
- Sirmiu v. Srjem.
- Slaufberg, top. în hotarul or. Sibiu; semn de hotar ce se cheamă -, 189.
- Slavonia (*Sclavonia, Slauonia*), ban al ~, 205, 285, 322, 346; hotarele - amintate de turci. 138.
- Slimnic (*Stolczenberg*), s. jud. Sibiu, 361.
- Socol v. Socolu de Câmpie.
- Socolu de Câmpie (Socol, *Zakul*), s. jud. Mureș, 16, 21.
- Sohtusteluk v. Batiz.
- Sokiernica, r., afluent pe malul drept al Tisei, 273.
- Soklous, loc. în Ung., 312.
- Solmus v. Șoimuș.
- Solnoc (*Zolnuk, Zonok, Zonuk*), arhid. de ~, 130, 149, 278, 289, 365, 386, 392; comitat, 27, 97; comite de ~, în titulatura voievozilor Trans., 108, 113, 115-118, 120-124, 126-131, 133, 137, 140, 143-145, 149, 152, 176, 204, 205, 278, 365, 434.
- Solnocui Interior (*Zonuk interior*), comitat, 377.
- Solomon de Cohalm, comite, 379.
- Solomon de Măgărei, comite, 379; jude al scaunului Nocrich, 293, 307.
- Solomon de Ruja, om al regelui, 268.
- Solomon, f.l. Nicolae de Călnic, mag., 132, 313, 316, 317.
- Solumkeu, Solumkew, Solumkw v. Șoimeni.
- Solymus v. Șoimuș.
- Solymus, loc. în Ung... 61.
- Sombur (și Sumbur) de Silivaș v. Gyula și Peteu, f.l. ~.
- Someș (*Zamos, Zomus*), r., 14. 236, 304, 312/a.
- Someșeni (f. Someșfalău, *Zamosfolua, Zamusfalua, Zamusfolua, Zomosfaludă*), loc. comp. mun. Cluj-Napoca, 14, 23, 24, 80, 277, 436.
- Someșfalău v. Someșeni.
- Someșul Mare (*Nogzamus*), r., 396.
- Somogy (*Symigiensis*) v. conventul din ~.
- Somplo v. Șemlacu Mare.
- Somrakus (și Zumrach) de Bârcea v. Ladislau și Ioan, f.l. ~.
- Sormuld v. Soruld.
- Soruld (*Sormuld*), a.d. pe Ig. Livezile și Partoș, jud. Timiș, 156.
- Sospataka v. Valea Slatinei.
- Spalato v. Split.
- Spinis v. Teiuș.
- Split (*Spalato*), loc. în Croația; arhiep. de ~, 205, 219, 242, 264, 285.
- Spring v. Șpring.
- Sracimir (Strașimir), țar al Vidinului, 237.
- Srjem f. Sirmiu, *Sirimiensis, Zerem*), ținut în Serbia; bis. de ~, dieceza ~, 195; ep. de -, 195, 205, 285.
- Stan, cnez de Nevrincea, 156.
- Stan de Sacos, 156.

- Stan**, nobil din Maramureș, 282.
- Stanislau** de Honorici, 156.
- Stanislau** de Kenez, 165,398.
- Stanislau**, f.l. Crichywan din Crich, 413.
- Stejărenii** (f. Beșa, *Besa*), s. jud. Mureș, 323.
- Stejărișu** (f. Prostea, *Prepositi villa*), s. jud. Sibiu; oamenii din ~, 350.
- Steynreich**, top. în hotarul Sibiului; locul numit ~, 189.
- Stoian**, Ioan zis ~, cnez, 413.
- Stoiana** (*Eztyen, kthyen*), s. jud. Cluj, 2, 53.
- Stoican** (*Stoykan*), f.l. Dragomir, f.l. Voina de Loviște, fugit din Țara Românească în reg. Ung., 331.
- Stolzenberg v. Slimnic**.
- Straja** (f. Găstrade, *Goztragh*), s. jud. Cluj, 93.
- Strașmir**, Strașimir v. **Sracimir**.
- Strei** (*Stryg*), r. în jud. Hunedoara, 157.
- Streling**, Nicolae ~ din Șelimbăr, 119.
- Strigfolwa**, a.d. lg. Simeria Veche și Biscaria, jud. Hunedoara; moșia ~, 157.
- Strigoni v. Esztergom**.
- Stryg**, a.d. lg. moșia Simeria; nobilii de ~, moștenitorii comitelui Emeric, 157.
- Stryg v. Strei**.
- Suceag v. Suceagu**.
- Suceagu** (f. Suceag, *Zuchaak, Zuchak*), s. jud. Cluj, 23, 28,117,364.
- Sucutard** (*Senthgotharth, Zenthgotharth, Zenthguthart*), s. jud. Cluj; moșia ~, 128, 143, 399.
- Sudriaș** (*Zederies*), s. jud. Timiș, 156.
- Sudurău** (*Zudaro, Zudro*), s. jud. Satu Mare, 338,431.
- Sugud v. Ciugudu de Jos și Ciugudu de Sus**.
- Sulcener**, Ioan, orășean din Sibiu, 189.
- Sumbur v. Jimbor**.
- Sumbur de Silivaș v. Sombur**.
- Sumkerek v. Șintereag**.
- Sumplio**, comitat, 357.
- Sumurduc v. Sumurducu**.
- Sumurducu** (f. Sumurduc, *Zomorduk, Zomurduk, Zumurduk*), s. jud. Cluj, 87, 88, 93, 196.
- Suplac v. Suplacu de Barcău**.
- Suplac v. Suplacu de Tinca**.
- Suplacu de Barcău** (f. Suplac, *Zeplak*), s. jud. Bihor, 35, 97.
- Suplacu de Tinca** (f. Suplac, *Siplac, Zeplak*), s. jud. Bihor, 214; act emis la ~, 341.
- Swk v. Jucu**.
- Sydou** (*Sydow*), loc. în Ung., 142, 153.
- Sydow v. Sydow**.
- Sylagzeg v. Sălățiș**.
- Syle**, Sylee v. **Silea**.
- Syluas v. Silivaș**.
- Symigiensis v. Somogy**.
- Synka de Parlag v. Petru**, f.l. ~.
- Synka de Săuca v. Petru**, f.l. ~.
- Syrkech**, a.d. pe lg. Hodoș, jud. Timiș, 156.
- Szabolcs** (*Zaboch, Zabolch, Zabouch*), comitat în Ung., 216, 217, 279, 325, 333, 339, 352,404,414,418.
- Szokol** (*Zakald*), loc. în Ung., 401.
- Szeben** (*Cibinium*), loc. în Ung., 406.
- Szeged** (*Seghedin, Zeguediensis*), or. în Ung.; arhid. ~, 347.
- Szekes-Fehérvár** (Alba Regală, *Alba Regalis, civitas Albensis*), or. în Ung.; act dat la ~, 374; bis. de ~, 195, 370, 374; capitl. din ~, 65; comerț sibian la și prin ~, 175, 208, 213; conv. ioanit din ~, 370, 374.
- Szentkiraly v. Sâncraiu**.
- Szepse**, loc. în Ung., 54.
- Sztanizlo v. Sanislău**.
- Șaeș** (*Schais, Seges, Segesd, Segusd*), s. jud. Mureș, 98; paroh de ~, 149, 195, 233, 278, 365, 390.
- Șard v. Șardu**.
- Șard v. Șoard**.
- Șardu** (f. Șard, *Sard*), s. jud. Cluj, 288, 364, 422, 436; moșia-, 93, 95.
- Șaroș** pe **Târnava** (f. Șaroșu, *Sarus*), loc. comp. or. Dumbrăveni, jud. Sibiu. 188.
- Șaroșu v. Șaroș pe Târnava**.
- Șăulești** (*Salfalwa*), s. ap. or. Simeria, jud. Hunedoara, 1.
- Șchiopi v. Livada**.
- Șeica** (*Selky*), azi Șeica Mare și Șeica Mică, s. jud. Sibiu, 314.
- Șelimbăr** (*Schellenberg, Schellinberg*), s. jud. Sibiu, 119, 379.
- Șemlac v. Șemlacu Mare**.
- Șemlacu Mare** (f. Șemlac, *Mezeusomlioii, Mezeusomlyo, Somplio*), s. jud. Timiș, 36; act dat la ~, 246,404,410,419; or. ~, 92.
- Șercaia** (*Scherkkengen*), s. jud. Brașov; târgul ~, 160.
- Șeviș** (*Schebes, Schebs*), afluent al Cîbinului; pâraul ~, 189.
- Șieu** (*Sayo*), s. jud. Maramureș; moșia ~, 272.
- Silea** (*Syle, Sylee*), s. jud. Alba, 126, 326, 327.
- Șinca**, azi Șinca Veche și Șinca Nouă, jud. Brașov; satul ~, 134.

Șintereag (*Sumkerek*), s. jud. Bistrița-Năsăud; moșia ~, 396.

Șinteu v. **Șoimeni**.

Șoard (f. *Șard*, *Saard*), s. jud. Mureș, identificare probabilă, 168.

Șoarș (*Scharz*), s. jud. Brașov, 379.

Șoimeni (f. *Șinteu*, *Solumkeu*, *Solumkew*, *Solumkw*), s. jud. Cluj, 127, 200, 288.

Șoimuș (*Solmus*, *Sofymus*), s. jud. Alba, 48, 425.

Șopteriu (*Septeer*, *Septer*), s. jud. Bistrița-Năsăud; bis. din ~, 269; moșia ~, 113, 197, 257, 269.

Spring (*Spring*), s. jud. Alba, 313.

Ștefan al V-lea, rege al Ung.; privilegiul răposatului ~, 97, **131**.

Ștefan al 1. Dominic, canonic al bis. de Pecs, 195.

Ștefan al 1. Iacob, canonic al bis. de Cenad; răposat, 387.

Ștefan al 1. Ioan de Lipova, custode al bis. de Arad, canonic al bis. Trans., 195, 266; răposat, 195, 343.

Ștefan al 1. Laurențiu v. **Ștefan**, ep. de Zagreb.

Ștefan al 1. Matia, canonic al bis. de Or., 195.

Ștefan al 1. Matia, cleric, 195.

Ștefan al 1. Nicolae, hărăzit cu un canonicat în bis. de Or., 195.

Ștefan al 1. Nicolae, preot din dieceza Trans., hărăzit cu un canonicat în bis. de Strigoni, 195.

Ștefan, arhiep. de Caloce, 29, 190, 205, 285, 316.

Ștefan Bebek v. Bebek.

Ștefan, cantor al capitl. din Or., 78, 83, 195, 253, 415.

Ștefan, castelan de Deva, mag., 31.

Ștefan cel Creț v. **Creț**.

Ștefan cel Roșu v. Roșu.

Ștefan, comis mare v. **Ștefan** <Lackfi>.

Ștefan, comite <pe lg. Călnic și Răhău>; hotarul 1. ~, 98.

Ștefan de Arpătac v. **Ioan**, f.l. ~.

Ștefan de Batiz v. **Batyz**, f.l. ~.

Ștefan de Beges, om al regelui, 407.

Ștefan de Blăjel v. **Anton**, f.l. ~.

Ștefan de Buda Veche, 315.

Ștefan de Budun v. **Ladislau**, f.l. ~.

Ștefan de Butin, 372.

Ștefan de Cenei v. **Pavel**, f.l. ~.

Ștefan de Chaba, 156.

Ștefan de Chamafalua, 142; f.l. Ladislau de Peleş sau de Sydou, 39, 153, 319.

Ștefan de Ders, 431.

Ștefan de Iară, 315.

Ștefan de Jeneu, 42.

Ștefan de Kerezts, 42.

Ștefan de Oar, învinuit de omor, 407.

Ștefan de Orăștie, comite, 104.

Ștefan de Oșvarău v. **Nicolae**, f.l. ~.

Ștefan de Pachul v. **Pavel**, f.l. ~.

Ștefan de Pand, notar al judelei curții regești, 310, 319.

Ștefan de Silea, 326, 327; om al voievodului, 126.

Ștefan de Wpor, cleric, hărăzit cu un canonicat în bis. de Or., 195.

Ștefan, diac, f. notar al regelui, 322; v. și **Mihail**, f.l. ~.

Ștefan, ep. de Faro, 205, 285.

Ștefan, ep. de Sirmiu, 205, 285; ep. ales de ~, 195.

Ștefan, ep. de Zagreb, 100, 205, 285, 346; ~al 1. Laurențiu, canonic în bis. de Or. și ep. ales de Zagreb, 195; sol al Ung. la papă, 346.

Ștefan, f. ban <de Severin> v. Dionisie, f.l. ~.

Ștefan, f.l. Avram de Fărăgău, 363, 368.

Ștefan, f.l. Beche de Vireag, om al vicevoievodului, 51.

Ștefan, f.l. Bekch de Sydow, 142, 153.

Ștefan, f.l. Dionisie <Lackfi> v. **Ștefan** <Lackfi>

Ștefan, f.l. Dominic de Giulvăz, 336.

Ștefan, f.l. Elleus de Trăscău v. Ellek, EHeus, **Ladislau** și Nicolae, f.l. ~.

Ștefan, f.l. Gallus de Chamafalua, 39.

Ștefan, f.l. Grigore, f.l. Laurențiu de Suplac, 35, 97.

Ștefan, f.l. Iacob de Kysanarch, 165.

Ștefan, f.l. Iacob, f.l. Doja de Debrețin, mag., 362.

Ștefan, f.l. Iacob, f.l. Ivan, nobil de Scepes, 89, 311.

Ștefan, f.l. Iacob zis Zegew de Badoc, om al regelui, 288.

Ștefan, f.l. Ioan de Cisteiu v. Creț.

Ștefan, f.l. Ioan de Ciunga, om al regelui, 130, 157.

Ștefan, f.l. Ioan de Doba, 407.

Ștefan, f.l. Ioan de Sângeorgiu, mag., împuternicit și tutore al 1. Blasiu și Sandrin, f.l. Sandur de Silivaș, 113, 257.

Ștefan, f.l. Ioan. f.l. Dionisie de Kulche, 203, 248, 260.

Ștefan, f.l. Ioan de Totoiu, 365.

Ștefan, f.l. Ivan, nobil de Scepes. 311.

- Ștefan, f.l. Ladislau de Andreashaza, 144; împuternicit, 124; om al voievodului, 130, 149, 278, 365, sau al regelui, 288.
- Ștefan, f.l. Ladislau de Nădășelu, 301.
- Ștefan, f.l. Ladislau de Sydou, v. Ștefan de Chamafalua.
- Ștefan, f.l. Ladislau, f.l. Ștefan, f.l. Petru de Konak, 339.
- Ștefan, f.l. Laurențiu de Dob, 61.
- Ștefan, f.l. Lorand voievodul, 43.
- Ștefan, f.l. Luca de Geoagiu, 9, 48, 130, 149, 164, 425.
- Ștefan, f.l. Martin de Totoiu, împăciuitoar, 234; om al regelui, 149, 157, 278, 365.
- Ștefan, f.l. Mihail; locul 1. ~, din Sanislău, 253.
- Ștefan, f.l. Mihail, f.l. Ponya de Tirimia, 390.
- Ștefan, f.l. Miske de Mociu, 257; jude al nobililor din comitatul Cluj, 277.
- Ștefan, f.l. Nicolae de Bachka, 402.
- Ștefan, f.l. Nicolae de Galda, împuternicit, 425.
- Ștefan, f.l. Nicolae de Hendorf, om al vicevoievodului, 188.
- Ștefan, f.l. Nicolae de Tioltiur, 53.
- Ștefan, f.l. Nicolae, nobil de Ikloud, 157.
- Ștefan, f.l. Nicolae zis Wos de Sântejude v. Wos.
- Ștefan, f.l. Pavel banul, 43.
- Ștefan, f.l. Pavel banul de Nemet, 156.
- Ștefan, f.l. Pavel de Dorumkus, 407.
- Ștefan, f.l. Pavel de Soklous, 312.
- Ștefan, f.l. Pavel de Tărian, 328, 338.
- Ștefan, f.l. Petru de Santău, 27.
- Ștefan, f.l. Petru de Atya, 321.
- Ștefan, f.l. Petru de Konak, 339, 340.
- Ștefan, f.l. Petru, f.l. Pavel, f.l. Heem, 442.
- Ștefan, f.l. Pousa, de Frumușeni v. Ștefan, f.l. Pousa de Zeer.
- Ștefan, f.l. Pousa de Zeer, mag., 32, 70, 86, 182, 359, 369, 372, 385; cavaler, 41; ~ de Frumușeni, 40; restaurator al drepturilor regești, 155; v. și Nicolae și Ștefan, f.l. ~.
- Ștefan, f.l. Samson de Geoagiu, 9, 48.
- Ștefan, <f.l. Sas voievodul>, fr. 1. Bale voievodul, 43.
- Ștefan, f.l. Sebastian, nobil de Cehăluț, 18.
- Ștefan, f.l. Ștefan de Gherman, 77.
- Ștefan, f.l. Ștefan, f.l. Pousa de Zeer, 359, 369.
- Ștefan, f.l. Teodor v. Ladislau, f.l. ~.
- Ștefan, f.l. Toma, f.l. Simion banul, de Chendu, mag., 103, 196, 200, 206, 207, 211, 234.
- Ștefan, f.l. Tyba, 43.
- Ștefan, fr. 1. Ladislau, f.l. Iacob de Săcășeni, 27.
- Ștefan, iobag al 1. Dominic, f.l. Ioan de Warada, 325.
- Ștefan <Lackfi>, f.l. Dionisie voievodul; căpitan al trupelor ungare trimise la Padova, 199, 212, 218; mare comis, 201, 202, 205, 285.
- Ștefan <Lackfi>, f.l. Ștefan voievodul și fr.l. Emeric voievodul Trans.; comite al secuilor, 10; ban al Dalmației și Croației, 60, 65; voievod al Trans. și comite de Solnoc, 186, 204, 205, 209, 212, 213, 215-217, 228, 259, 285, 320, 360, 382, 391, 411, 412, 423, 434, 440; pecetea 1. ~, 329.
- Ștefan <Lackfi>, f. voievod al Trans., 108, 403; f. ban al Slavoniei și Croației, 403; v. și Dionisie, Emeric și Ștefan <Lackfi>, f.l. ~
- Ștefan <corect: Emeric>, palatin al Ung., 205.
- Ștefan, paroh de Sântioana, 326, 327.
- Ștefan, sluga 1. Ștefan de Oar, 407.
- Ștefan, vilic de Mercurea, 361.
- Ștefan, voievod al Trans. v. Ștefan <Lackfi>.
- Ștefan zis Fodor de Cisteiu v. Creț.
- Ștefan zis Hormos de Warada v. Hormos.
- Ștefan zis Kuchar v. Kuchar.
- Ștefan zis Magyar de Gherman v. Magyar.
- Ștefan zis Sagy v. Sagy.
- Ștefan zis Saphar v. Nicolae, fi. ~.
- Ștefan zis Wos v. Wos.
- Șulumberg v. Dealu Frumos.
- Șura Mare (*Magnum Horreum, Magnum Horrium*), s. jud. Sibiu, 98, 104, 105, 119, 189; paroh, parohie. 119, 189, 195, 270, 275, 276.
- Tarcea (*Tarcha*), s. jud. Bihor, 250; moșia ~, 35, 97.
- Tarcha v. Tarcea.
- Tarian (*Taryan*), loc. în Ung., 299.
- Tate, Tathe v. Totoi.
- Tărian (*Teryen*), s. jud. Bihor, 328, 338.
- Tătar (*Talar*), Anton zis ~, iobag din Blăjel al mag. Bakouch, 392.
- Târgu Mureș (*Zekuluasarhel*); act dat la ~, 131.
- Târgușor (f. Oșorheiu, *Vasarhel*), s. jud. Cluj; români din ~, 399.

- Târnava (*Kikuleu, Kukulleu, Kykelleu, Kykellw, Kykullew, Kykylleu*); arhid. de ~, 48, 53, 164, 214, 315, 335, 353, 371, 425; comitat, 206, 314, 326, 330; r., 38.
- Târnava (f. Prostea Mare, *Ekemezew*), s. jud. Sibiu; sat al prepoziturii, 133.
- Târnava Mică** (*Kyskykullew*), r., 330.
- Târnovo (*Tyrna*), or. în Bulgaria; ȧarul de la ~, 160.
- Teaca (*Teke*), s. jud. Bistrița-Năsăud; moșia ~, 94.
- Teba**, loc. în Grecia; alianță creștină urmând a se încheia la ~, 187.
- Teiuș (*Spinis, Tewys*), or. jud. Alba, 195; moșia ~, 149.
- Teke v. Teaca.
- Telegd v. **Tileagd**.
- Temerken, a.d. pe locul s. Micălaca, înglobat or. Arad, 375.
- Temes, Temesiensis v. Timiș.
- Temeskuz (*Themeskuz*), district, 96; comitat sau district, 351.
- Temesuar, Temesvar, Temeswar v. Timișoara.
- Temesyensis v. Timiș.
- Temeș, slujitor al I. Ștefan, voievodul Trans., 213.
- Tereche v. Petnehăza.
- Teremi v. Tirimia.
- Terhouasa v. Toroiaga.
- Terkes, Andrei zis ~ de Hereclean, om al regelui, 381.
- Terra Transalpina v. ȧara Românească.
- Teryen v. **Tărian**.
- Tethreh v. **Tritenii** de Jos.
- Teutus v. **Ladislau**, f.I. ~.
- Tevchlender, Ioan zis ~, din Blăjel, 392.
- Tewys v. Teiuș.
- Teyed, a.d. lg. Gaiu Mic, jud. Timiș, 139, 357, 372.
- Tharaz, loc. în Ucraina; moșia ~, 265.
- Thate v. Totoi.
- Thelegd v. Tileagd.
- Themesiensis v. Timiș.
- Themeskuz v. Temeskuz.
- Themesuar v. Timișoara.
- Therem, loc. în Ung., 253.
- Theremi, Theremy v. Tirimia.
- Thetreh, Thettrih v. Tritenii de Jos.
- Thicus v. Ticușu Vechi.
- Tholdalad v. Toldal.
- Thomerius, cnez, 156.
- Thonay**, a.d., în districtul Bel, jud. Timiș, 156.
- Thoplichia, a.d. lg. Beiuș, jud. Bihor, 341.
- Thopșa, cnez de Zaldubag, 156.
- Thorda v. Turda.
- Thorozkou v. Rimetea.
- Thouth v. Toth.
- Thuruzkou v. Rimetea.
- Thvnyogh v. Tunyog.
- Thwreek v. Tiur.
- Thyl, strămoș al nobililor de Călnic, 132.
- Thylegd v. Tylegd.
- Tiba de Atea, om al regelui, 303.
- Ticia v. Tisa.
- Ticuș v. Ticușu **Vechi**.
- Ticușu Vechi (f. Ticuș, *Thicus*), s. jud. Brașov, 268.
- Tileagd (*Telegd, Thelegd*), s. jud. Bihor, 193, 194, 302; nobilii de ~, 400.
- Timiș (*Temes, Temesiensis, Temessyensis, Temesyensis, Themesiensis, Timisiensis*), arhid. de ~, 295, 309; comitat, 41, 82, 155, 321, 331, 375; comite de ~, 141, 154, 201, 202, 210, 223, 237, 263, 370, 428; cabla de ~, 92; r., 251; vama de la r. ~, 92; vicecomitele și juzii nobililor din comitatul ~, 183.
- Timișoara (*Temesuar, Temesvar, Temeswar, Themesuar*), mun. jud. Timiș, 195, 198, 230; act dat la ~, 183. 401, 403, 426, 427; castelan de ~, 82; or. ~, 92, 251.
- Tioltiur (*Tootheur*), s. jud. Cluj, 53.
- Tirimia (*Teremi, Theremi, Theremy*), s. jud. Mureș, 116, 234, 390.
- Tisa (*Ticia, Tycia, Tyza, Tyzia*), r., 83, 271, 304, 339.
- Tisa (f. Virișmort, *Veresmart*), s. jud. Maramureș, 334.
- Titel (*Titulensis, Tytulensis*), loc. în Serbia; bis. de ~, 195; v. și capitlul din ~.
- Tiur (*Thwreek, Turek*), loc. înglobată or. Blaj, jud. Alba, 278, 437.
- Tiurea v. Turea.
- Tohan (*Tuchan*), s. jud. Brașov; moșia-, 268.
- Toldal (*Tholdalad, Toldalad*), s. jud. Mureș, 16, 363, 368.
- Toldalad v. Toldal.
- Tolna (*Tolnensis*), comitat, 375.
- Toluay, Ladislau zis ~ de Ulieș, 257.
- Toma al I. Dumitru, cleric din dieceza de Cenad, 195.
- Toma ai I. Matei (sau al I. Matia), canonic de Alba Iulia, 12, 13; cantor tot acolo, 195, 233; răposat, 347.
- Toma al I. Mihail, preot din dieceza Trans., 195.
- Toma al I. Nicolae, cleric de Pecs, 195.
- Toma al I. Simion, hărăzit cu un canonicat în bis. de Vac, 195.

- Toma al 1. Thurs. cleric din dieceza Trans., canonic de Strigoni, 195.
- Toma, arhid. de Hunedoara, decan al capitol. din Alba Iulia, 14, 195; ~ zis Toot (și Tohot), hărăzit cu arhid. de Turda (1371) și apoi cu arhid. de Dăbâca (1374), 195.
- Toma, arhiep. de Strigoni, 64, 190, 205, 285, 400.
- Toma cel Roșu, de Sântioana v. **Roșu**.
- Toma** de Buda Veche, 21.
- Toma de Coșeiu v. **Jakch**, f.l. ~.
- Toma de Gânyu v. **Ioan**, f.l. ~.
- Toma de Kezew, înputernicit, 43.**
- Toma** de Mesentea, canonic al bis. Trans., 149, 278, 365.
- Toma de Oșvarău v. **Ioan**, f.l. ~.
- Toma de Sama v. **Dionisie**, f.l. ~.
- Toma de Șardu v. **Gheorghe**, f.l. ~.
- Toma** de Șeica, om al regelui, 314.
- Toma de Tumu, om al palatinului, 359; v. și Nicolae și Ladislau**, f.l. ~.
- Toma de Vany v. **Egidiu**, f.l. ~.
- Toma de Vârșolt v. Nicolae, f.l. ~.
- Toma, f.l. Andrei de Geoagiu, 9, 48, 164, 425.
- Toma, f.l. Beke, om al regelui, 375.
- Toma**, f.l. Dionisie de Kulche, 203.
- Toma**, f.l. Dionisie <din vecinătatea moșiei Cuhea>, 272.
- Toma**, f.l. Fabian de Komlod, 407.
- Toma**, f.l. Gheorghe, f.l. Basow de Păuca, 107, 174.
- Toma**, f.l. Ioan de Gachal, 39.
- Toma**, f.l. Ioan de Kerecheu, 433.
- Toma**, f.l. Ioan de Lojard, om al vicevoievodului, 94.
- Toma**, f.l. Ioan de Nagyfal, slujitor, 279.
- Toma, f.l. Ladislau de Berench, pârâș, 165.
- Toma, f.l. Ladislau de Zarka, 365.
- Toma, f.l. Laurențiu de Tileagd, mag., 193, 194, 302.
- Toma f.l. Mathyaz de Matyoz, 372, 385.
- Toma. f.l. Nicolae de Chiced, om al regelui, 127.
- Toma**, f.l. Nicolae, om fără pământ, soțul Ecaterinei, f.l. Gyula de Silivaș, 113, 257.
- Toma**, f.l. Rafael de Chendru, jude al nobililor din comitatul Dăbâca, 85, 101, 115; ~ om al regelui, 17, 25, 127.
- Toma, f.l. Simion banul, de Chendu v. **Balad, Nicolae și Ștefan**, f.l. ~.
- Toma**, f.l. Simion, iobag al 1. Ladislau, f.l. Pocholch de Iregd, 114.
- Toma, f.l. Ws zis Hodnogh de Andrașfalău, 206, 207.
- Toma, f.l. Zoward de Ordow, 261.
- Toma, fr. I. Nicolae arhid. de Ozd, 16.
- Toma**, fr. I. Petru <de Gachal>, 43.
- Toma**, paroh de Hamba, 189, 195.
- Toma**, prepozit al bis. de Or. <la 1415>, 236, 312/a.
- Toma**, presbiter, 303.
- Toma zis Toot (Tohot) v. **Toma**, arhid.
- Tomurken**, a.d. în Serbia; moșia ~, 182.
- Toot (Tohot) v. **Toma**, arhid.
- Toothour v. **Tioitiur**.
- Torda v. **Turda**.
- Tordalaka**, a.d. pe lg. Câmpia Turzii, jud. Cluj, 22, 69.
- Torkwpataka v. **Trascău**.
- Torma** (*Turma*), Andrei zis ~, castelan de Mehadia, 198.
- Tornia v. **Tumu**.
- Toroiağa** (*Terhouasa*), munte în Maramureș, 272.
- Torozko, Torozkou, Torozkw, Toruzkou v. **Rimetea**.
- Toth**, Ioan zis ~, de Ciomăfaia, om al vicevoievodului, 2, 110, 197.
- Tothfal**, loc. în Ung., 312.
- Totoi** (f. Totoiu, *Tate, Tathe, Thate*), s. jud. Alba, 127, 149, 157, 234, 278, 365.
- Totoiu v. **Totoi**.
- Transalpina, terra v. **Țara Românească**.
- Transilvania**, passim; bis. ~ v. **Alba Iulia**; capitol. v. **Alba Iulia**; dieceza ~ v. **Alba Iulia**; ep. ~ v. **Alba Iulia**; prepozit v. **Alba Iulia**.
- Trascău** (*Torkwpataka, Toruzkou*), r. la hotarele moșiei Aiud, jud. Alba, 130, 149.
- Trascău, Trascău v. **Rimetea**.
- Trau v. **Trogir**.
- Trencin** (*Trinchinium*), loc. în Slovacia; consfătuire la ~, 141.
- Trinchinium v. **Trencin**.
- Tritenii** de Jos (f. Tritu, *Tethreh, Thetreh, Thettrih*), s. jud. Cluj, 22, 69, 389.
- Tritu v. **Tritenii de Jos**.
- Trogir** (Trau, *Taguriensis*), or. în Croația; ep. de ~, 205, 285.
- Tuchan v. **Tohan**.
- Tulogd**, a.d. lg. Săcueni, jud. Bihor, 358.
- Tunyog** (*Thvnyogh*), loc. în Ung., 18.
- Tur v. **Tureni**.
- Turcz v. **Bran**.
- Turda** (*Thorda, Torda*), mun. jud. Cluj; act dat la ~, 116-118, 120-124, 126-129,

388, 389; adunare obștească a Trans., ținută la -, 113, 116-118, 120-124, 127-131; arhid. de -, 195; comitat, 88, 389; juzzii nobililor din comitatul -, 130; ocele de sare din -, 440.

Turea (f. Tiurea, *Tyre*), s. jud. Cluj: moșia -, 288.

Turek v. **Tiur**.

Tureni (f. Tur, *Tur*, *Twr*), s. jud. Cluj, 128, 130, 149, 278, 288, 365.

Turiterebes v. **Turulung**.

Turma v. **Torma**.

Turnișor (*villa Epponis*), loc. comp. or. Sibiu; satul -, 98.

Turnu (f. Tornia, *Bogd*, *Bok*), s. jud. Arad, 4, 359, 369, 372, 385.

Turul, f.l. Grigore, f.l. Laurențiu de Suplac, preot, 97.

Turulung (*Turiterebes*), s. jud. Satu Mare, 245.

Turuzko, Turuzkou v. **Rimetea**.

Tusun v. **Tușinu**.

Tușinu (*Tusun*, *Twsun*), s. jud. Mureș, 88, 120.

Tuysed v. Tyussed.

Twr v. Tureni.

Twsun v. **Tușinu**.

Tyba v. **Mihail** și **Nicolae**, f.l. -.

Tyburch (*Tyburchtelek*, *Tyburchteleke*, *Tyburchteleky*), a.d. în hotarul s. Chinteni, jud. Cluj, 87, 256, 301, 364; moșia-, 124, 380.

Tyburchtelek, Tyburchteleke, Tyburchteleky v. **Tyburch**.

Tycia v. **Tisa**.

Tykud, loc. în Ung., 407.

Tyl, comite, 132; v. și **Lyen**, f.l. -.

Tylegd (*Thylegd*), arhid. în bis. Trans. <de lg. Mureș>; arhid. de -, 149, 278, 365.

Tynod (*Tynoud*), a.d. lg. Gârbova de Jos și Aiud, jud. Alba; moșia -, 130, 149.

Tynoud v. **Tynod**.

Tyre v. **Turea**.

Tyma v. **Târnovo**.

Tyuan v. **Petru**, f.l. -.

Tyussed (*Tuysed*), a.d. lg. Tășnad, jud. Satu Mare, 306, 345, 366, 407.

Tyza, Tyzie v. **Tisa**.

Țaga (*Chege*), s. jud. Cluj, 117, 335, 353, 371, 399; moșia-, 128, 143.

Țagu (*Cege*), s. jud. Bistrița-Năsăud, 257.

Țara Făgărașului (*terra Fugaras*), de lg. r. Olt, 134, 160; duce al -, în titulatura I. Vladislav I, voievodul Țării Românești, 160.

Țara Românească (*terra Transalpina*, *Wlachia*, *maior Wlachia*), 254; boieri fugiți din -, 331; inport de sare din -, 210; victorie turcească asupra -, 187; voievod al -, 134, 160, 284, 312, 331.

Țara secuilor (*terra Sicularum*), 116.

Țibleș (*Zepleshauasa*), munte, 272.

U

Ubul, f.l. Ladislau de Kallo, 5, 47, 339, 340.

Ubul (*Wbul*), f.l. Mihail de Senjen, 216, 217.

Ubul, vicecomite de Arad, mag., 114.

Ugatha v. Ugocea.

Ugo, arhiep. de Raguza, 285.

Ugocea (*Ugatha*, *Wgacha*), arhid. și comitat, azi în Ung. și Ucraina; arhid. în bis. Trans., 173; arhid. de -, 149, 173, 278, 365.

Ugolin, arhiep. de Spalato, 205, 242, 264, 285.

Ugra (*Ugra*, *Vgra*), loc. în Ung., 15, 407.

Ugrin (*Vgn'h*) v. **Ladislau**, f.l. -.

Uilac v. Uileacu Șimleului.

Uileacu v. Uileacu de Criș.

Uileacu de Criș (f. Uileacu, *Ujlak*, *Wylak*), s. jud. Bihor, 302; moșia-, 193, 194.

Uileacu Șimleului (f. Uilac, *Vylak*), s. jud. Sălaj, 286, 300.

Uioara de Jos (f. Ciunga, *Chongua*, *Chongwă*), loc. comp. or. Ocna Mureș, jud. Alba, 130, 157.

Ujfalú (*Wyfalú*), loc. în Ung., 407.

Ujlak v. **Uileacu de Criș**.

Ujwâr v. **Abauj**.

Ulieș (*Vlues*), s. jud. Mureș, 257.

Ultramorisienensis v. **Mureș**, de peste -.

Ung (*Wng*), comitat, azi în Slovacia și Ucraina; comite de -, 219, 220, 222, 229, 230, 239.

Ungaria (*Hungaria*, *Vngaria*), legat apostolic în -, 136, 280; palatin al -, 5-7, 20, 32, 35, 39, 42, 52, 54, 56, 59, 61, 66, 70, 71, 82, 84, 97, 99, 100, 135, 142, 153, 165, 178, 181, 193, 194, 203, 238, 244, 245, 253, 260, 266, 278, 84, 302, 308, 312, 325, 329, 332, 359, 362, 365, 369, 372, 385; prelați și nobili din -, 391; provincia -, 136; regat al -, 8, 33, 41,

- 61, 68, 97, 125, 138, 185, 191, 195, 346, 347, 354-356; rege al ~, 4, 8, 9, 19, 27, 30, 34, 35, 40, 41, 43, 45, 57-63, 65, 68, 76, 77, 79, 82, 84, 86, 87, 96, 97, 113, 125, 130, 131, 138, 139, 141, 146, 147, 149, 152, 154, 155, 157, 160, 162, 174, 175, 180, 185-187, 190, 191, 198, 199, 201, 202, 205, 209, 210, 213, 215-217, 219-223, 225-227, 237, 239, 242, 248, 250, 251, 254, 255, 265, 268, 272, 275, 276, 286, 287, 288, 290-293, 300, 304-308, 314, 318-320, 323, 324, 328, 331, 333, 334, 338, 345, 346, 349, 351, 354, 355, 357, 370, 373-375, 381-384, 386, 391-394, 397, 398, 401, 402, 404, 408, 410-413, 416, 424, 426, 427, 432, 439, 440; regină a ~, 258.
- Unguraș** (*Baluanus, Balyanus*), s. jud. Cluj; castelan de ~, 57, 423, 434; cetate regală, 50, 51, 55, 390.
- Ura** (*Vra*), loc. în Ung., 407.
- Urban** al V-lea, papă, 195.
- Urbinitum v. **Urbino**.
- Urbino** (*Urbinitum*), or. în Italia; ep. de ~, 247.
- Urkund de Tritu v. **Mihail**, f.l. Iacob, f.l. ~.
- Urmeniș** (*Eurmenes, Ewrmenes*), s. jud. Bistrița-Năsăud; moșia ~, 113, 197, 257, 269.
- Urmeniș v. Ormeniș.
- Uroi, deal în vecinătatea moșiei Simeria, jud. Hunedoara, 157.
- Ursula**, f.l. Blasiu, f.l. Pousa de Zeer, 4, 40.
- Urványesligethe, a.d., jud. Bihor, 193.
- Uzura v. **Ozora**.
- Văc** (Vaț, *Vachyensis, Vaciensis, Wachyensis*), loc. în Ung.; dieceza de ~, 195; ep. de ~, 199, 205, 420, 439, 440; v. și **capitulul** din ~.
- Vachyensis, Vaciensis v. **Văc**.
- Vagot, Nicolae zis ~, v. **Ioan** și **Ladisla**, f.l. ~.
- Vaja** (*Vaya, Voya, Woya*), loc. în Ung., 161, 322, 407.
- Valea Aghireșuii** (*Egerespotaka*), pârau în hotarul s. Bazna, jud. Sibiu, 133.
- Valea Bradului** (*Ffenyespataka*), pârau lg. Bocicioiu Mare, jud. Maramureș, 271.
- Valea dintre Carpini** (*Gertyanusewreny*), r. lg. Cuhea, în Maramureș, 272.
- Valea lui Căliman** (*Kelemenpataka*), pârau lg. Cuhea, jud. Maramureș, 272.
- Valea lui Gerw** (*Gerwpataka*), top. în Maramureș, 282.
- Valea lui Hernea** (*Hernechpataka*), top. în Maramureș, 282.
- Valea lui Mihai** (*Noghmihal, Nogmihal*), s. jud. Bihor, 146, 432.
- Valea Muntelui lui Giula** (*Gyulahauasapotoka*), pârau la hotarul moșiei Gârbova, jud. Mba, 149.
- Valea Slatinei** (*Sospataka*), pârau lg. Cuhea, jud. Maramureș, 272.
- Valentin** al I. Iacob din Cluj, cleric în bis. Trans., 179, 195.
- Valentin** al I. Pavel, preot din dieceza Transi, 195.
- Valentin**, canonic de Strigoni, lector, vicecancelar al curții regale, doctor în drept canonic, 205, 285.
- Valentin**, canonic, mag., om de mărturie al capitol. din Titel, 162.
- Valentin cel Mic v. Mic.
- Valentin de Herepea v. **Mihail** și **Nicolae**, f.l. ~.
- Valentin**, înălțat ep. de Pecs, 195.
- Valentin**, f.l. Mihail de Baka, 404.
- Valentin**, preot în corul bis. Trans., om de mărturie, 380.
- Valentin**, slujbaş din Turea al ep. Trans., 288.
- Valle, Ioc.** în Ung., 253.
- Vany**, loc. în Ung., 76, 79.
- Varadiensis, Varadinum v. **Oradea**.
- Varda v. **Kisvârda**.
- Vas, comitat, 382.
- Vasarhel v. Târșușor.
- Vasarhel, Vasarhely v. **Dumbrava**.
- Vasuar v. **Oșvarău**.
- Vaț v. **Văc**.
- Vaya v. **Vaja**.
- Vaya v. **Woya**.
- Vălcău v. **Văleni**.
- Văleni** (f. Vălcău, *Wolko*), s. jud. Cluj, 164.
- Vâlcău de Kerestienfalva v. **Nicolae**, f.l. ~.
- Vânători**, (f. Hașfalău, *Heesfoluă*), s. jud. Mureș, 188.
- Vârșolț** (*Warsolch*), s. jud. Sălaj; moșia ~, 381, 415.
- Vechea** (f. Buda Veche, *Buda*), s. jud. Cluj, 256, 315, 422.
- Veche v. **Vețel**.
- Veț** (*Vewlch, Weulch*), s. jud. Sibiu; satul regesc-, 126, 133, 437.
- Velunensis v. **Belluno**.
- Venchellew**, loc. în Ung., 253.
- Venetze v. Veneția de Jos.

- Veneția** de **Jos** (Veneția, *Venetze*), s. jud. Brașov, 160.
- Veneția v. **Veneția de Jos**.
- Veresmart v. **Virișmort**.
- Veseud** (*Wessodia*), s. jud. Sibiu; bis. parohială din ~, 195, 275, 276.
- Vesprim v. **Veszprâm**.
- Vesprimiensis v. **Veszprem**.
- Veszprâm** (Vesprim, *Vesprimiensis*, *Wesprimiensis*), or. în Ung.; comitat, 382; dieceza de ~, 109, 136, 151, 195; ep. de ~, 57, 150, 151, 205, 285; f. ep. de ~, 423.
- Vetes, Vethes v. **Vetiș**.
- Vetiș** (*Vetes*, *Vethes*), s. jud. Satu Mare, 236, 312/a, 407.
- Vețel** (*Vechel*), s. jud. Hunedoara, 31.
- Vewlch v. **Velț**.
- Veyteh v. **Voiteg**.
- Vgra v. **Ugra**.
- Vgrin v. **Ugrin**.
- Vidafeulde**, loc. în comitatul Lipto, Ung., 362.
- Vidin** (*Budinius*), or. în Bulgaria; țarul de la ~, 237.
- Viena** (*Beech*, *Vyenna*, *Wiena*), or. în Austria, 209; negoț sibian la ~, 175, 208, 213.
- Vigsaghauasa v. **Muntele Vișeului**.
- Viile Tecii (f. *Ida*, *Ido*), s. jud. Bistrița-Năsăud; moșia ~, 94.
- Vilhelm v. Wilhelm.
- Villa Iacobi v. **Iacobi**.
- Villanova Avinionensis v. **Villeneuve-les Avignon**.
- Villeneuve-les Avignon** (*Villanova Avinionensis*), loc. în Franța; act emis la ~, 58, 63, 64, 173, 179, 264, 270, 275, 276.
- Vincentiu, f.l. Nicolae de Karász, 54.
- Vingard** (*Vingarkirk*), s. jud. Alba, 313.
- Vingarkirk v. **Vingard**.
- Vintz**, Nicolae zis ~ de Sântioana, 257.
- Vințu de Jos** (*Wynch*), s. jud. Alba, 313, 360.
- Vireag v. **Florești**.
- Virișmort v. **Tisa**.
- Visag** (*Wyzag*), s. jud. Timiș, 156.
- Visconti**, Bernabo, cavalier de Milano, 125, 191.
- Visconti**, Galeazzo, 191.
- Visegrád** (Vișegrad, *Vissegrad*, *Vysegrad*, *Vyssegrad*, *Wissegrad*, *Wyssegrad*), or. în Ung.; act emis la ~, 5, 6, 7, 10, 32, 34, 35, 39, 40, 42, 43, 45, 46, 56, 57, 59, 60, 77, 82, 86, 97, 99, 100, 135, 137, 139, 142, 146, 165, 170, 178, 184, 201, 204, 209, 210, 212, 213, 215, 217, 218, 244, 245, 248, 251, 260, 263, 274, 281, 284, 286, 290, 302-304, 308, 312, 321, 329, 337, 357, 359, 372, 373, 375, 384, 386, 398, 400, 407, 432, 440; orașean din ~, 184.
- Vissegrad v. **Visegrád**.
- Viszl** (*Vysul*), a.d. lg. Dara, jud. Satu Mare; satul ~, moșia ~, 407.
- Vișegrad v. **Visegrád**.
- Vișeu** (*Vyssou*, *Vyzou*), r., 271.
- Vișeu de Jos (*Wyssso*), s. jud. Maramureș; moșia ~, 272.
- Vita**, Petru, orașean din Sibiu, 166.
- Vitez**, Ladislau zis ~, f.l. Ioan de Dăbâca, cavalier, mag., 127, 160; răposat, 376, 434; v. și **Dorothea**, soția **I.** ~, și **Nicolae**, f.l. ~.
- Vița** (*Vyche*, *Vythe*, *Wythee*), s. jud. Bistrița-Năsăud, 50, 51, 55.
- Vladislav I** (*Vlaicu*, *Laayk*, *Laykone*), voievod al Țării Românești, 134, 331, și ban de Severin și duce al Țării Făgărașului, 160; oaste regească pornită odinioară împotriva **I.** -, 284, 312.
- Vlaicu** (*Layk*), român, fr. **I.** Karapch, 40, 46.
- Vlaicu Vodă v. Vladislav I.
- Vlasag, a.d. pe lg. Potoc, jud. Caraș-Severin, identificare probabilă, 156.
- Vlenbach v. **Ilimbav**.
- Vlues v. Ulieș.
- Vmur v. Rovinița Mare.
- Vngaria v. Ungaria.
- Vodronio, loc. în Italia, 125.
- Voduerem v. Odverem.
- Voicu (*Woyk*), f.l. Radoslav, fugit din Țara Românească în regatul Ung., 331.
- Voina de Loviște v. **Dragomir**, f.l. ~.
- Voiteg** (*Veyteh*), s. jud. Timiș, 41.
- Voivodeni** (f. Sântioana, *Zentyuan*, *Zentywan*), s. jud. Mureș, 257, 363, 429, 430.
- Voivozi** (f. Chiniz, *Kenesd*), s. jud. Bihor, 302.
- Voswar, a.d., în Serbia, 156.
- Voswar v. **Oșvarău**.
- Voya v. Vaja.
- Voyn de Sudriaș, 156.
- Vra v. Ura.
- Vratislav al I. Cato v. Cato.
- Vrgiit**, Andrei, din Cislădie, 189.
- Vrsua v. Orșova.
- Vruenesligethe, a.d. lg. Cuieșd, jud. Bihor, 302.
- Vsa, loc. în Ung., 291.
- Vurpăr (*Burgperg*, *Burperg*, *Heuholum*), s. jud. Sibiu, 189, 268, 361.
- Vybech v. **Peciu Nou**.
- Vyche v. Vița.

Vyd, f.l. Pavel banul, 43.
 Vyennav. Viena.
 Vylak v. Uileacu Șimleului.
 Vysegrad, Vyssegrad v. Visegrád.
 Vyssou v. Vișeu.
 Vysul v. Viszl.
 Vythe v. Vița.
 Vyzou v. Vișeu.

W

Wachyensis v. Vâc.
 Wakay v. Bakay.
 Warada, Warda v. Kisvârda.
 Waradiensis, Waradinum, Waradyensis v. Oradea.
 Warasio, Warasium, Warasyo v. Orăștie.
 Warchery, deal în hotarul moșiei Vârșolț, jud. Sălaj, 415.
 Warda, loc. în Ung., 375.
 Warsolch v. Vârșolț.
 Wasmuet, f.l. Nicolae Greb, 361.
 Waya v. Woya.
 Wbul v. Ubul.
 Welunensis v. Belluno.
 Wepe, a.d., în comitatul Timiș; moșia ~, 375.
 Wereseghaz v. Albeștii Bistriței.
 Werus, Gheorghe zis ~, din Blăjel, v. Roșu.
 Werus, Nicolae zis ~, 168.
 Wesprimiensis v. Veszprém.
 Wessodia v. Veseud.
 Wetrybuda v. Buda Veche.
 Weulch v. Velț.
 Wezberch, top. lg. Cuhea, jud. Maramureș, 272.
 Wgacha v. Ugocea.
 Wiena v. Viena.
 Wilagusberk v. Florești.
 Wilhelm, ep. de Păcs, 41, 47, 205, 285, și comite al capelei regești, 41.
 Winand de Brașov v. Iacob al I. ~.
 Wissegrad v. Visegrád.
 Wlachia v. Țara Românească.
 Wlmez (*Wlmuzteluk*), a.d. lg. Orbău și Chegea, jud. Satu Mare; moșia ~, 176.
 Wlmezpatarka, r. în hotarul moșiei Orbău, jud. Satu Mare, 176.
 Wlmuzteluk v. Wlmez.
 Wng v. Ung.
 Woduerum v. Odverem.
 WolfTesyfen hop (= Clăbucetul lupului), pârâu, la hotarele Sibiului și Cisnădiei, 189.
 Wolko v. Văleni.
 Wolszeszyfen v. Wolffeszyfen hop.

Wos, Deseu zis ~ de Taga, mag., răposat, 117; v. și Ioan și Ladislau, f.l. ~.
 Wos, Ladislau zis - de Chesău v. Leukus, f.l. ~.
 Wos, Ladislau zis ~ de Sântejude, om al vicevoievodului, 51.
 Wos, Nicolae zis ~ de Sântejude, răposat, 335; v. și Pavel și Ștefan, ziși ~, f.l. ~.
 Wos, Pavel zis ~ de Sântejude, 7, 85; f.l. Nicolae zis ~ de Sântejude, 128, 335, 353, 371.
 Wos, Ștefan zis ~, mag., 101, 115; f.l. Nicolae zis - de Sântejude, 128, 143, 335, 353, 371.
 Wos v. și Roșu: Petru cel ~ de Sântejude, și Toma cel - de Sântioana.
 Woya (*Vaya, Waya, Patak alio nomine Waya*), • a.d. la vărsarea văii Secaș în r. Caras, în hotar cu cetatea Ilidia și cu Berliște, jud. Caraș-Severin; moșia ~, 139, 162, 180, 357.
 Woya v. Vaja.
 Woyk v. Voicu.
 Wpor, loc. în Slovacia, 195.
 Wrkund v. Urkund.
 Wrs (cele două ~), a.d., azi pustă în f. comitat Cenad, în Serbia, 291.
 Ws v. Fântânele.
 Ws zis Hodnogh v. Hodnogh.
 Wtas, loc. în Slovacia, 288.
 Wydmann, Petru ~ din Șelimbăr, 119.
 Wyfalu, Wyfalw v. Ohaba.
 Wyfalu v. Ujfalu.
 Wylagusberk v. Florești.
 Wylak, a.d. înglobat în s. Săcel, jud. Sibiu, 416.
 Wylak v. Uileacu de Criș.
 Wynch v. Vințu de Jos.
 Wyoduar v. Idvor.
 Wysegrad v. Visegrád.
 Wysk, loc. în Ucraina, 282.
 Wyssegrad v. Visegrád.
 Wysso v. Vișeu de Jos.
 Wythee v. Vița.
 Wyuossan v. Nagyvarsány.
 Wyzag v. Visag.
 Wyzakna v. Ocna Sibiului.
 Wzd, loc. în Ung., 375.
 Wzura v. Ozora.

Yanusch de Sibiu v. Ioan, comite.
 Yeneu v. Ianova.

Ydrontinum v. Otranto.

Zaadkw (*Scadkw*, *Zaadkeu*, *Zadko*), cetate d.,
la hotarul moșiei Aiud, jud. Alba; piatră
mare numita ~, 130, 148, 278, 365.

Zaar (*Zaar*), loc. în Ung., 198.

Zaava v. Sava.

Zabadfalua (= *Ohaba*, *Libera villa*), a_d pe lg.
Belinț, jud. Timiș, 156.

Zaboch, Zabolch, Zabouch, v. Szabolcs.

Zachmar v. Satu Mare.

Zadko v. Zaadkw.

Zagrabiensis v. Zagreb.

Zagreb (*Zagrabiensis*), or. în Croația; bis. de ~,
195, 282, 343; ep. de ~ 100, 195, 205,
285, 346.

Zakachy v. Săcășeni.

Zakald v. Szakol..

Zakul v. Socolu de Câmpie.

Zafau loc. și comitat în Ung., 5.

Zaiard v. Silard.

v. Ziatnâ na Ostrove.

Zilag), or. jud. Sălaj; moșia ~, 415.

a_d pe !g. Jdioara. jud. Timiș, 156.

jbag \ SiMibagia de Munte.

Zafca. iot in Lai: bis din ~, 195.

Zajka. ioc in comitatul Bereg. în Ung., 339,

Zcsocn. *Zsrwk*), s. jud. Sălaj; moșia ~,
?~. 581: moșia - lipsită de locuitori,

•115

Zilouchk. loc. în Ung., 398.

Zamarteluk inferior, a.d. lg. Căpușu Mare,
jud. Cluj. 123.

Zamos v. Someș.

Zamosfolua, Zamusfalua, Zamusfolua v.
Someșeni.

Zanizlow v. Sanislău.

Zanoch v. Zalnoc.

Zanthow, Zantou, v. Santău.

Zanuk v. Zainoc

Zapancha v. Săpânța.

Zapultou (și *Scopudtou*), top. în hotarul
moșiei Gârbova, jud. Alba, 130.

Zara (*Jadra*), or. în Croația, 8; arhip. de ~,
219, 285.

Zarand (*Sarand*, *Zarand*), comitatul ~, 67, 78,
311.

Zarand v. Zarand.

Zarazou v. Sarasău.

Zarhegh, top. în hotarul moșiei Orbău, jud.

Satu Mare; dealul numit ~, 176.

Zarka (*Zarkad*), a.d. lg. Petreștii de Jos și
Surdac, jud. Cluj, 128, 130, 149, 278,
326, 327, 365, 434.

Zarkad v. Zarka.

Zarrazorbou v. Gârbova Seacă.

Zaruad v. Sărăuad.

Zathmar, Zathmariensis v. Satu Mare.

Zaua v. Sava.

Zawa, loc. în Ung., 312.

Zaz v. Sas.

Zazhalm v. Movile.

Zarand (*Zarand*), s. jud. Arad, 195.

Zărnești (*Zirna*), or. jud. Brașov, 268.

Zectat v. Sacadate.

Zederes v. Sudriaș.

Zederkyn, a.d. lg. Pădureni, jud. Arad, 70.

Zeech, loc. în Slovacia, 10, 40, 43, 45, 46, 86,
146, 170, 205, 420.

Zeekakna v. Sic.

Zeer (și *Zer*), a.d., în Ung., 4, 32, 41, 70, 86,
182, 359, 369, 372, 385.

Zegew, Iacob zis ~, de Badoc v. Ștefan, f. 1. ~

Zekaspataka v. Secășeni.

Zekei, Petru zis ~, om de încredere al nobililor
deCâlnic, 132.

Zekul, Nicolae zis ~, din Blăjel, 386.

Zekuluasarhel v. Târgu Mureș.

Zekus v. Sacoșu Mare.

Zeles, Ioan zis ~, de Albești, 257.

Zemmiklos v. Zenthmiclos.

Zendemeter v. Săuca.

Zenkyral v. Sâncrai.

Zenmiklos v. Zenthmiclos.

Zennyes de Ramacha v. Dominic, f.l. ~.

Zenth Iwan v. Sântioana <jud. Mureș>.

Zenthanna Azunfolua v. Sântana de Mureș.

Zenthegyd v. Sântejude.

Zenthgeorgh, a.d. lg. Bunești, jud. Cluj, 403.

Zenthgothharth, Zenthguthart v. Sucutard.

Zenthluan v. Sântioana.

Zenthluan v. Sântioana <jud. Mureș>.

Zenthmartun (*Sanctus Martinus*), a.d. lg.
Hida și Dragu, jud. Sălaj, 2, 11, 110,
417.

Zenthmartun v. Sânmartin.

Zenthmiclos (*Zemmiklos*, *Zenmiklos*), a.d. lg.
Sărăuad și Orbău, jud. Satu Mare;
moșia ~, 176.

Zenthmihaltelke v. Sânmihaiu de Câmpie.

Zenthmiklos v. Sânnicoară.

Zenthmyhaltelke v. Mihăiești.

Zenthpeter v. Sânpetru Almașului.

- Zenthyan v. Sântioana.
 Zenthuyan v. Sântioana <jud. Mureș>.
 Zenthuyan v. **Voivodeni**.
 Zenthuyan v. Sântioana.
 Zenthuyan v. **Voivodeni**.
 Zeplak v. **Suplacu de Barcău**.
 Zeplak v. **Suplacu de Tinca**.
 Zepleshauasa v. **Tibleș**.
Zepmezeu, a.d. lg. Jdioara, jud. Timiș, 156.
Zepse, loc. în Ung.; moșia ~, 178, **181**.
 Zer v. **Zeer**.
 Zerem v. **Srjem**.
 Zeudy v. **Frumușeni**.
 Zeukeffalwa, Zeukefolua, Zeukefolwa v.
Seuca.
Zeuleus, or. în Ucraina, 282.
 Zeurinium v. **Severin**.
Zevedeu de Fărăgău v. **Mihail, f.l. ~**.
Zewke, Ioan zis ~, comite, f.l. Pavel, f.l.
 Emech de Tunyog, 18.
 Zezyna v. **Zizin**.
 Zilag v. **Zalău**.
 Zily v. **Cholch**.
Zips (*Scepus*), loc și ținut în Slovacia; comite
 de~, 180, 303, 308, 310, 319, 321, 337,
 357, 358, 386, 398, 400, 402, 405, 407,
 414, 421, 432; spitalul ospitalierilor din
 ~, 393.
 Zirna v. **Zărnești**.
Zizin (*Zezyna*), s. jud. Brașov; moșia ~, 268.
Zlatnâ na Ostrove (*Zlatnâ, Zalatnna*), loc. în
 Slovacia; act dat la ~, 174, 175.
 Zlatnâ v. **Zlatnâ na Ostrove**.
 Zok de Zyman v. **Nicolae, f.l. ~**.
 Zolio v. **Zvolen**.
 Zolnuk v. **Solnoc**.
 Zolon Românul v. **Bale** de Nyres, f.l. ~.
Zombor, a.d. între Pâncota și Mășca, jud.
 Arad, 433.
 Zomorduk v. **Sumurducu**.
 Zomosfalua v. **Someșeni**.
 Zomurduk v. **Sumurducu**.
 Zomus v. **Someș**.
 Zonok, Zonuk v. **Solnoc**.
 Zoruad v. **Sărăuad**.
 Zothmar v. **Satu Mare**.
 Zoward de Ordow v. **David, Ioan, Ladislau și**
Toma, f.l. ~.
 Zuchaak, Zuchak v. **Suceagu**.
Zudar, Emeric, f. arhid. de Satu Mare în bis.
 Trans., canonic și prepozit de Caloceia,
 canonic de Cenad, 195; ep. de Or.
 (confirmat de papă, nerecunoscut de
 rege), 387.
Zudar, Gheorghe, 322; dare de seamă a l. ~,
 84; trimis cu trupe la Padova, 199, 201,
 202; mare paharnic, 285.
Zudar, Ioan, custode de Alba Regală, hărăzit
 cu canonicatul și prepozitura bis. de
 Or., 195.
Zudar, Mihail ~, 322.
Zudar, Petru, dare de seamă a l. ~, 84; jude al
 curții regești, 205; f. jude al curții
 regești, 235; ban al Slavoniei, 285, 322,
 346.
Zudar, Ștefan ~, 322.
 Zudaro v. **Sudurău**.
 Zuder v. **Zudar**.
Zudor, Ladislau zis ~ de Bulch, f.l. Nicolae,
262.
Zudor, Petru zis ~ de Bulch, f.l. Ioan, mag.,
 262, 414.
 Zudor v. **Zudar**.
 Zudro v. **Sudurău**.
 Zumrach v. **Somrakus**.
 Zumurduk v. **Sumurducu**.
Zvolen (*Zolio*), or. în Slovacia; act emis la ~,
 331.
 Zyelus, Petru zis ~ v. Nicolae, f.l. ~.
 Zyluas v. **Silivaș**.
 Zyluas v. **Silivașu de Câmpie**.
Zyluaswarad, loc. în Ung; act emis la ~, 265.
Zyman, loc. în Ung., 253, 375.
Zynazeg, a.d. aproape de Hodoș, jud. Timiș,
 156.
 Zynd v. **Săndulești**.

INDICE DE MATERII

- abate (*abbas*), 3, 10, 29, 80, 87, 88, 108, 122-124, 129, 136, 214, 276, 288, 297, 344, 364, 379, 388, 422, 436.
- abatisi (*abbatissa*), 62.
- abatie; ~ benedictină, 150.
- nbuz* (*abusio*), 2& \.
- acoperitul caselor (*tectum edificii*), 274.
- acte (scrise) (*documenta, instrumenta, ntunimenta litteralia*), 2, 110, 118, 127, 131, 157, 163, 165, 167, 178, 186, 211, 215, 220, 233, 241, 260, 267, 268, 302, 363, 389, 395, 421, 423; ~ autentice, 248; de adeverire obștească (*publica instrumenta*), 221, 350; ~ de hotărnicire (*instrumenta metalia*), 381, 432; ~ temeinice, trainice (*instrumenta efficacia*), 34, 130, 131, 357, 432; înfățișarea ~ (*exhibitio instrumentorum*), 131, 288; v. și dovadă.
- adeverință de plată (*quitantia*), 195.
- adjudecare (*adiudicatio*), 268.
- adunare obștească (*congregatio generalis*) ~ a voievodului, 22, 113, 115-118, 120-124, 127-131; ~ ținută de palatin în comitatele Bihor și Crasna, 97; ~ ținută de voievod cu obștea sașilor din Cele Șapte Scaune, 131.
- afurisenie (*excommunicatio*), 221, 240, 280.
- afurisiți (cu blestem) (*excomunicați*), 195.
- ajutor (*auxilium, iuvamen, subsidium*), 166, 171, 189, 190, 202, 381; -armat, 187.
- ajutor de cantor (*succentor*), 365.
- alai (de înmormântare) (*processio*), 166.
- albie (*aheus, meatus*), 133, 176, 271.
- alianța: ~ împotriva turcilor, 187.
- aliat (*confederatus*), 331.
- altar (*altar*), 151, 320, 406, 407.
- a ai narea pricinii (*prorogatio*), 5, 7, 56, 99, 124, 127, 135, 180, 184, 365, 371. 398, 425.
- anenda, 248, 260.
- materni (*anathema*), 240.
- animal (*animal*), 14, 254.
- api (*aquaj*), 107, 149, 158, 189, 269, 312, 327, 379, 386, 390.
- apartenențe D. pertinențe (*pertinentie*), 45.
- aprod al curții regești (*aule regie iuvenis*), 265, 271, 272, 273.
- arat (*peraracio*), 122.
- arătare și înfățișarea hotarelor v. hotare,
- arbori (*arbores*), 278, 282, 415.
- ardere (*combustia*), 130.
- argint v., mărci,
- arhidiacon, arhidiaconat, 129, 130, 133, 135, 136, 147, 149, 164, 173, 184, 195, 214, 278, 289, 294, 278, 289, 294, 295, 298, 309, 315, 335, 347, 353, 365, 371, 386, 392, 425.
- arhidiacon de Cojocna, v. Petru —;
- arhidiacon de Timiș, v. Ioan, ~;
- arhidiacon de Târnava v. Ioan ~;
- arhiepiscop, 136, 150, 156, 173. 190, 205, 219-221, 240, 242, 247, 264, 285, 316, 348, 400.
- arhiepiscop de Bac, 27.
- arhiepiscop de Caloce, 58, 354-356; v. Ștefan ~.
- arhiepiscop de Strigoni, 354-356; v. Toma
- arhivă (*conservatorium*), 395.
- arin (*egur*), 157.
- armați (*exercitus*), 227, 420, 441.
- armăsar, 245.
- arme (*arma*), 183, 240.
- armistițiu (*treuga*), 201.
- ascultare (*iugum*); sub ~ regelui, 160; sfânta ~ (*sancta obedientia*), 136.
- asesori jurați v. jurați.
- așezarea dijmei (*laxatio decime*), 11.
- așezământ (*instituția*), 107; - sfânt (*sacra* ~), 166.
- atârnaire (*iurisdiccio*), 97.
- aur v. florini.
- autoritate (*auctoritas*), ~ apostolică (*apostolica*), 294-296, 343;
- episcopală (*ordinaria*), 109, 151, 294, 295; - judecătorească (*iudiciaria*), 129, 425; - regească (*regia*), 130, 381; - voievodală (*wayuodalis*), 257.
- avere (*res*); fără-, 166.

ban (*banus*), 92, 103, 121, 155, 156, 183, 202, 206, 212, 218, 223, 234, 357, 374, 441; ~ al Bulgariei, 201, 202, 237, 321, 331, 428, 442; ~ al Dalmației și Croației, 329; ~ al părților dinspre mare (*maritimus*), 202; ~ al Slavoniei, 285, 322, 346; ~ de Macva, 205; v. Ștefan, ~ al Dalmației și Croației; v. Vladislav, voievodul Țării Românești, ~ de Severin.

bani (*pecunia*), 48, 97, 116, 142, 143, 146, 152, 153, 166, 199-201, 221, 234, 261, 262, 372, 390; -*principalis* v. capital.

barhet (*barhanum*), 92.

baroni (*barones*), 97, 130, 131, 141, 204, 268, 357, 440.

batist (*bissus*), 92.

bărbați (*viri*); ~ chibzuiți (*discreți*), 131, 309, 326, 327, 361, 364, 386, 390, 392; ~ cinstiți (*honesti, probi*), 107, 137, 149, 176, 189, 211, 282, 311, 315, 363-365, 381, 389, 395; ~ cucernici (*religioși*), 363, 365, 379, 380, 388; ~ vrednici de cinste (*honorabiles*), 137, 149, 176, 189, 309, 326, 361; v. și nobili (*nobiles*).

bătrâni (*seniores*), 26, 98, 104, 112, 119, 189, 350, 361, 388; - (*annosi*), 331; ~ (*veteres*), 288.

beneficiu (*beneficium*); ~ bisericesc (*ecclesiasticum*), 72, 195, 258; ~ bisericesc pe veci (*perpetuum*), numit prebendă, 151, 195.

biserică (*ecclesia*), 83, 125, 136, 171, 195, 205, 214, 233, 242, 243, 246, 253, 254, 269, 275, 276, 280, 285, 294-297, 309, 311, 314, 316, 320, 322, 326, 327, 330, 332, 333, 339, 341, 343, 344, 347, 357, 359, 363-365, 370, 388, 392, 410, 421, 424; lăcașul ~; (*templum*), 130, 136; ~ catedrala (*ecclesia cathedralis*), 72, 136, 221, 258; ~ colegială (*collegiata*), 221; - parohială (*parochialis*), 171, 221, 231, 232, 390; ~ romană (*Romana*), 190, 228, 259, 264, 346; ~ Sfintei Cruci din Lelez, 300; ~ Sfântul Agricola din Avignon, 13, 348; ~ Sf. Martin din dieceza Transilvaniei, 12; — Transilvaniei, 12, 16, 73, 122, 124, 130, 131, 135.

boală (*egritudo*), 321.

bogătaș (*dives*), 119.

boi (*boves*), 4, 77, 92, 115, 177, 288, 419.

boieri (*barones*), 160.

bosnieci (*Boznenses*), 45.

bucată de moșie v. moșie.

bucate (*fruges*), 198, 223.

bucătar (*coquus, quocius*), 92, 166.

bucătărie (*coquina*), 92.

bulă papală, 219, 264.

bulgari (*Bulgari*), 372; v. și ban al Bulgariei.

bunic (*mus*), 28, 48, 107, 113, 257, 441, 425.

bunică (*mia*), 48, 49, 61, 164, 315, 336, 342, 411, 425.

bunuri (*bona, res*), 67, 107, 130, 152, 214, 257, 267, 373, 375, 380, 440.

burgermeșter (*magister civium*), 166, 189.

butoi cu vin (*tunella vini*), 288, 441.

cai (*equi*), 16, 19, 21, 30, 118, 268, 286, 288, 422, 441; ~ de căruță (*auriferi*), 177; ~ de herghelie (*equaciales*), 16, 21; furt de~, 101, 123, 183.

cale (*trames, via*); ~ a toată făptura (*via*), 166; ~ credinței <față de rege> (*trames fidelitatis*), 154; ~ legii (*trames iuris*), 124, 127; ~ legii și a dreptății (*iure et iustitia mediante*), 120; ~ legiuită (*via iusticie*), 113.

cancelarie (*cancellaria*); ~ mare <a regelui> (~ *magna*), 281.

cancelarul curții (regale) (*cancellarius aule*), v. Ladislav, ep. de Vespriș ~.

canonic (*canonicus, concanonicus*), 1, 4, 12, 13, 41, 43, 99, 109, 123, 135, 136, 149, 162, 176, 233, 253, 260, 278, 280, 326, 327, 369, 370, 385, 386, 390, 392, 415, 438, 439.

canonicat (*canonicatus*), 12, 73, 109, 151, 173, 179, 195, 224, 258, 294-296, 316, 343, 344, 347, 348, 365, 387.

cantor (*cantor*), 127, 133, 136, 147, 224, 233, 253, 309, 415; ~ al capitl. din Alba Iulia; v. Andrei ~; — al capitl. din Oradea, v. Ștefan ~; ajutor de - (*succentor*), 149, 278.

cantorat (*cantoratus*), 347, 348, 390.

capelan (*capellamts*), 166, 258, 276; ~ al regelui, 275, 423; ~ papal, 438.

capeli (*capella*), 339, 406.

capitlu (*capitulum*); ~ din Agria, 6, 18, 52, 61, 137, 176, 250; ~ din Alba Iulia, 1, 14, 16, 21, 38, 48, 49, 69, 81, 84, 94, 103, 120, 123, 124, 126, 129-133, 147-149, 157, 168, 174, 188, 211, 233, 234, 241, 278, 289, 314, 320, 326, 327, 330, 360,

364, 365, 380, 386, 390, 392, 395, 408, 412, 416, 425, 436, 437; ~ din Alba Regală, 60, 65; ~ din Arad, 4, 32, 35, 40, 45, 86, 91, 290, 359, 369, 372, 385; ~ din Bai, 27; ~ din Buda, 67, 79; ~ din Cenad, 32, 36, 37, 41, 42, 45, 46, 77, 158, 180, 182, 192, 309, 421, 433; ~ din Milcov, 58; ~ din Oradea, 6, 7, 15, 30, 35, 43, 47, 54, 62, 66, 70, 71, 78, 83, 89, 97, 99, 102, 108, 130, 135, 159, 170, 178, 181, 184, 203, 214, 217, 235, 236, 244, 253, 255, 260-262, 267, 288, 299, 303, 306, 311, 322, 325, 332, 333, 337, 339, 340, 345, 352, 362, 366, 381, 384, 402, 404, 407, 410, 414, 415, 418, 422, 431; ~ din Sibiu, 104; ~ din Titel, 139, 162, 180, 357; ~ din Văc, 142, 153; ~ din Zara, 8-
capre; ~ cu iezi, 123.
car (*currus*), 208; ~ cu boi, 288, 419.
cardinal (*cardinalis*); ~ **diacon** (*diaconus*), 195; ~ preot (~*presbiter*), 173, 347.
carne de vită (*carnes bovine*), 92.
carpen (*gyerthyan*), 130.
cartă (*carta*), 130.
cartier (*vicus*), 362.
casă (*domus*), 1, 4, 14, 92, 253, 331, 342, 388, 441; ~ parohială (*mansio dotis*), 166; ~ supusă la dare (*numeralis*), 350.
castelan (*castellanus*)\ 31, 57, 82, 84, 198, 226, 283, 336, 342, 373, 419, 423, 434;
slujbă de ~ (*castellanatus*), 82.
ca uzi sfaști (*sanctum negocium*), 221.
cavalier (*miles*), 41, 125, 127, 160, 285, 346, 357.
călăreți (*equites*), 419.
călugări (*fratres, persone religiose*). 29, 108. 109, 123, 124, 127, 136, 148, 149, 157, 173, 190, 379, 380.
călugărițe (*femine sanctimoniales, moniales. sanetimoniales, sorores*), 62, 233, 243, 405.
cămăraș (*camerarius*), 195.
cămară (*camera*), 347, 435.
căpetenie (*rector*), 424.
căpitan (*capitaneus*), 199, 247.
cărțuție (*chartula*), 166.
căsătorie (*matrimoniale fedus*), 113, 186, 391.
căblă (*cubutus*), 419; - de Timiș, 92.
câmp (*campus, planitia*), 45, 252, 269, 272, 273, 419.
cear* (*cera*), 213, 292.
ceartă (*altercatio, rix*), 282, 350.
cele șapte comitate din Transilvania (*septem comitatus partis Transsiluane*), 116, 124, 127, 129, 130.

cercetare (*examen, examinatio, inquisitio, investigatio, requisitio*), 17, 24, 28, 30, 66, 70, 71, 101, 154, 288, 325, 332, 336, 384, 422, 425; ~ comună (*communis inquisicio*), 407; ~ **din nou** (*revisio*), 423; ~ judecătorească (*iudicarium conspectus, ~ examen*), 123, 124, 129, 131, 137, 365.
cereale (*fruges*), 441.
cerere (*instancia, oracio, peticio, postulatio, requisitio, supplicatio, votum*), 97, 101, 109, 112, 115, 123, 130, 131, 133, 140, 143, 147, 149, 166, 167, 169, 176, 183, 191, 205, 207, 209, 214, 228, 229, 241, 249, 254, 257, 269, 278, 285, 287, 294, 295, 309, 326, 327, 361, 365, 368, 380, 385-387, 395, 401, 403, 408, 421, 425; ~ **stăruitoare** (*supplex instantia*), 152.
cerșit (*mendicitas*), 136.
cetate (*arx, castram*), 26, 31, 43, 50, 51, 57, 98, 141, 156, 160, 223, 253, 321, 399, 423, 432.
cheie (*clavis*), 221.
cheltuieli (*expensa*), 92, 97, 123, 166, 190, 191, 199, 311, 315, 327, 357; v. și osteneli.
chemare în judecată (*citatio, convocatio, evocatio*), 40, 52, 127, 130, 131, 133, 162, 288, 314, 357, 363, 364, 372, 407, 425.
chezaș (*assumptor*), 180.
chezășie (*cautela*), 124, 147, 189, 309, 312/a, 376, 430.
chibzuință (*deliberatio*), 141, 311, 350.
chică (*tempus*), 419.
cimitir (*cimiterium*), 254, 406.
cingătoare (*balteus, baltheus*), 16, 21, 183.
clădire (*edificium*), 1, 141, 171; -trebuincioasă (*officina*), 254.
cler (*clerus*), 190, 191, 195, 249.
cleric (*clericus*), 179, 195, 230, 242, 288, 294, 387.
clopot (*campana*), 229, 254.
clopotniță (*campanile*), 254.
cnez (fenezmjr; 21, 31, 156, 198, 288, 413, 419.
cnezat (*kenezatus*), 154, 156.
coastă de deal (*altitudo montis, latus*), 176, 189, 392.
coif (*galea*), 21.
cojurător (*persana interposita*), 381.
comis, mare (*magister agasonum*), 201, 202, 205, 285.
comitat (*comitatus*), v. Alba, Arad, Baranya, Bars, Bihor, Borsod, Caras, Cenad, Cluj, Crasna, Csongrad, Dăbâca, Fejer, Hunedoara, Keve, Liptâ, Satu Mare,

Solnoc, Szabolcs, Timiș, Târnava, Turda, Vas, Veszprém, Zaránd.

comite (*comes*), 101, 141, 154, 201, 202, 204, 208, 210, 220, 223, 227, 229, 230, 237, 239, 245, 263, 278, 279, 282, 285, 303, 304, 308, 321, 326, 331, 337, 342, 349, 357, 361, 365, 370, 373, 381, 386, 398, 400, 407, 413, 421, 424, 432, 434, 435.

cornițele capelei regale (*comes capelle regie*), 5, 35, 41, 47, 97.

cornițele comitatului (*comes comitatus*, *comes parochialis*), 34, 59, 84, 85, 227, 426.

cornițele ocnelor de sare, 440.

cornițele săsesc, 98, 104, 105, 107, 119, 130, 132, 163, 167, 168, 171, 183, 189, 379; v. și greav.

cornițele seculilor, 215, 386.

concanonici v. canonici.

concetățeni (*concives*), 281.

conciliu (*concilium*), 294.

condei (*stilus*), 166.

condică (*registrum*), 49.

confrați (*confratres*), 166.

convent (*convenita*); ~ din Alba Regală, 370, 374; ~ din Cârța, 379; - din Cluj-Mănăstur, 2, 11, 14, 16, 21-24, 28/44, 51, 55, 67, 81, 87, 88, 90, 93, 95, 110, 111, 113, 116, 127, 128, 130, 140, 143, 144, 148, 149, 157, 163, 167, 172, 177, 196, 197, 200, 204, 206, 207, 252, 257, 269, 278, 287, 315-317, 335, 345, 353, 363-365, 368, 371, 376-378, 388, 389, 395, 396, 417, 422, 429, 430; - din Lelez, 39, 43, 97, 265, 271-273, 284, 286, 300, 413; - din Pecsvaradin, 10; ~ din Somogy, 375, 383.

copărtași (*comportionarii*), 368.

copii (*proles*, *pueri*), 113, 157, 252, 289, 330.

cor (*chorus*); ~ bisericii, 131, 133, 181, 235, 333, 357, 380, 410, 415, 416.

cot <u.m.> (*ulna*, *wlna*), 92, 177.

cotopire (*occupatio*, *usurpatio*); ~ de moșii, 94, 121, 322, 342, 378; v. și moșii cotropite.

cotropitori (*usurpatores*); ~ ai drepturilor regești, 155.

crâng (*viredu*), 189.

creștinătate (*christianitas*), 160.

credincioși (*fideles*), 166, 199, 201, 240, 286, 309, 346, 349, 357, 420.

credință (*ffides*), 154, 160; ~ catolică (~ *catholica*, ~ *christiana*), 221, 222, 240, 346, 354-356, 407; ~ față de rege (*fidelitas*), 386, 392.

creștini (*christiani*), 219, 221, 222, 231, 254, 346.

croitor (*sartor*), 92.

cruce, propovăduirea ~ (*predicatio crucis*), 220.

cruciadă; îndemnuri Ia~, 138.

cuget (*consciencia*), 155.

cuișoare (*erbe*, *zekfw*), 92.

cumani v. jude al ~.

cumnat (*sororius*), <de soră>, 252.

cumpărături (*comparationes*), 92.

cunună (*seria*), 92.

curea (*currigia*), 92.

curte (*curia*), 257, 311, 330, 342, 379, 386, 388, 392, 399, 437, 441; ~ episcopală, 288; ~ iobăgească, 16, 21; ~ nobiliară, 1; ~ papală, 109, 195, 294, 343; ~ regească, 97, 131, 202, 205, 265, 271-273, 285, 321, 381.

custode (*custos*), 133, 147, 149, 233, 253, 278, 282, 309, 365, 415; ~ al capitl. din Alba Iulia v. Petru ~; - al capitl. din Or. v. Iacob ~.

D

danie (*donatio*, *collatio*), 27, 91, 154, 155, 160, 265, 294, 295, 343, 387, 418; ~ apostolică (*apostolica*), 151, 276; ~ dintâi (*primăria*), 155; ~ nouă (*nova*), 357, 394, 411, 427; ~ regească (*regalis*), 43, 271, 272.

darea după moară (*tributum molendini*), 323.

darea unei scrisori (*emanatio*), 317.

dare (*collecta*), 14, 82, 92, 246; ~ pe pământ (*terrarium*), 419, 440; - pe vii (*tributum montani*), 281, 287, 323; - regelui (*census regis*), 350; nedreaptă, 390.

dare de seamă (*relatio*, *reportacio*), 57, 84, 96, 137, 152, 175, 201, 209, 213, 215, 305, 407, 420, 440.

dare în judecată (*acquisicio*), 107, 316, 317.

dare în stăpânire (*possessionaria statutio*), 95, 97, 131, 143, 163, 357, 392; v. și împotrivre, opreliște la ~.

daruri de nuntă (*res paraffernales*; ~ *parapharnales*), 48, 89, 299, 315, 326, 330.

datină (*consuetudo*) v. obicei.

datină creștinească (*mos calholicus*); ~ de înmormântare, 166.

datorie (*debilum*), 267.

datornic (*debitor*), 117.

daună (nocumentum) v. pagubă.

dăruire (donatio) v. danie.

deal (moța, monticulum), 98, 130, **149,** 157, **176, 350, 415;** ~ păduros (*silvosus*), **133;** ~ **rotund (rotundum),** 133; poala ~, 149; vârful ~, 189.

decan (decanus), 99, 119, 130, 133, 135, 136, 147, 149, 189, 195, 233, 276, 278, 297, 344, 348, 365, 390; ~ al bis. Sf. Agricola din Avignon, 13; ~ al capitl. din Alba Iulia v. **Petru,** arhidiacon; ~ v. **Tom a,** arhidiacon ~.

defăimător (oblocutor), 154.

demnitate (dignitas), 74, 109, 151, 173.

descărcare (expeditio), 107, 123, 146, 161, 164.

despăgubire (emenda, satisfactio), 116, 123, 140, 152, 189, 315.

dezbatere judecătorească (litigionarius processus), 131.

dezbatere privitoare la pământ (terriiloquium), 26.

diac (literatus, litteratus), 93, 95, 132, 144, 164, 183, 236, 253, 278, 288, 312/a, 357, 375.

dieceză (diocesis, dyocesis), 108, 109, 136, 151, 173, 179, 214, 228, 230, 231, 240, 254, 258, 275, 276, 294, 297, 344, 347, 348, 387.

dijmă (*decima*), 125, 190, 191, 195, 214, 258.

dinar (denarius), 38, 92, 146, 433, 441; ~ vechi (*antiquus*), 195; ~ ungurești (*Unguricales*), 195.

district (districtus), 96, 155, 156, 357.

doamnă **nobilă (nobilis domina),** 2, 38, 87, 92, 161, 315, 317, 326, 330, 331, 342.

dobândire; ~ din nou (acquisitio, recaptivatio), 124, 139, 174, 178, 315.

doctor (doctor); - în drept (legum ~), 190; ~ în dreptul canonic (*decretorum ~*), 109, 205, 219, 220, 222, 225, 233, 285, 390.

doftorie (medicina), 318.

domn (dominus), passim.

dovadă (comprobatio, probatio), 316, 317, 425; ~ scrisă (*laterale munimentum*), 22, 130, 395; - cu martori, 132; - sigură (*certum documentum*), 113.

dregători (*honorts, rectores*), 208, 285, 440.

dregătorie (*honorj.* 82: ~ de iude (*iudicatus;* 341.

drept (ius), 91. 93-95. 113. 116. 121. 1-6-128, 130, 139. 143. 155. 158. 160. 163. 164, 174, 215, 233. 257. 267. 311, 314. 320, 326. 327. 341. 342. 361. 371. 375. 381, 423.

drept; ~ al mănăstirilor, 150.

drept (ius), ~ bisericesc, 428.

drept canonic (ius canonicum), 73, 225, 296, 343.

drept comun (communis iusticia), 36, 50, 88, 103-105, 316, 388, 399.

drept de danie (collatio), 88, 109, 151.

drept de folosință (usus), 327, 409.

drept de judecată (iurisdicatio), 214, 424.

drept de moștenire (ius hereditarium, ius successorium), 3, 9, 28, 107, 152, 154, 160, 174, 252, 267, 315, 323, 425, 433, 434; ~ pe linie maternă (*materne successonis*), **164, 186.**

drept de patronat (ius patronatus) <al bis.>, 392.

dreptul de pătrime <al fiicei> (*ius quartale*), 386.

drept de proprietate (ius et proprietas), 140.

drept de răscumpărare (redemptio), 80.

drept de stăpânire (ius possessionarium), 10, 57, 69, 76, 79, 93, 95, 107, 116, 124, 130, 131, 140, 164, 186, 265, 278, 289, 363, 365, 375, 386.

drept de urmaș (ius successorius) v. drept de moștenire.

drept de veci (ius perpetuum), 172.

drept de vecinătate (commetaneitatis), yil.

drept de zestre (ius dotalicium), 386.

drept din naștere (ius naturale, ius nature), 48, 53, 132, 164, 315, 330.

dreptul fiicei (ius puella), 377.

dreptul firesc (ius nature) v. drept din naștere.

drept lumesc (ius temporalium), 428.

drept părintesc (ius paternum), 386.

dreptate (equitas, iustitia), 50, 119, 123, 124, 128, 130, 131. 136, 140, 143, 145, 149, 167, 207, 349, 357, 361, 365, 424, 433, 440.

drepturi regești (iuraregalia), 126, 155.

drum (via, plătea, meatus), 133, 149, 175, 176, 189, 253, 350, 376, 392, 415, 435; ~ mare (*magna, publica*), **38. 130, 149,** 176, 189, 253, 392, 415.

duce (dux); - al Țării Făgărașului <în titulat. Vladislav voievod. Ț.R.>, 134, 160.

duce (dux), de Oppein și de Belluno v. **Ladislau ~.**

duhovnic (confessor), 228.

dulgher (carpentarius), 92.

dumbravă (nemus), 38, 95, 130, 149, 158, 167, 189, 252, 269, 379, 390.

dușman (hostis), 240, 346; - al neamului omenesc (*humani generis inimicus*), 407.

dușmănie (*rancor*), 189.

E

econom (*villicus*), 189.

episcop, 99, 100, 109, 127, 132, 135, 136, 150, 151, 155, 164, 179, 184, 185, 195, 201, 205, 214, 221, 233, 234, 238, 240, 242, 247, 249, 254, 258, 264, 267, 268, 270, 275, 276, 280, 281, 285, 287, 288, 294, 295, 298, 315-317, 335, 341, 346, 348, 353, 371, 382, 386, 387, 391, 405, 406, 420, 423-425, 428, 439, 440; - sufragan, 190, 219; sfințire de ~, 225; v. și Dominic, ~ de Cenad; v. Dumitru, ~ de Alba Iulia; v. Dumitru, ~ de Oradea; v. Ioan, ~ de Vaț; v. Ladislau, ~ de Vesprim; v. Nicolae de Buda, ~ de Milcov; v. Nicolae de Cenad; v. Wilhelm, ~ de Pecs.

evanghelie (*evangelia*); jurământ pe ~, 425.

evlavie (*causa dei*), 166.

excomunicare (*excommunicatio*); pedeapsa ~ (-*pena*), 136.

expediții (militare), 190, 191, 219, 394.

fag (*bijk*), 130, 415.

fapte (*acta, gesta, opera, servieta*), 154, 189, 274, 285, 309, 350; ~ de arme (*militare**), 160; ~ de credință (*fidelitates*), 175; - omenesți (*humane*), 98, 166, 171; ~ vrednice (*merita*), 166; ~ silnice v. silnicie; ~ vătămătoare v. vătămare.

făgăduieli (*promissiones*), 218.

fân tfenumj, 92, 149, 441.

fanat (*fenetum, pratum*), 95, 107, 158, 167, 252, 262, 269, 350, 379, 386, 422, 432.

fșnt8nă (*puteus*), 45, 130.

fată ffilia, puella, virgo), 91, 113, 132, 160, 288, 289, 314-317, 320, 326, 330, 342, 377, 386, 392, 407, 411, 425.

fecioară v. fată.

femei (*mulieres*), 145, 288.

fețe bisericești (*ecclesiastice persone*), 136.

fier (*ferum*), 240.

fiică v. fată.

fiu (*filius*), 97, 302, 309, 312/a, 322, 326, 327, 330, 335, 357, 363, 364, 390; - firesc (*naturalis*), 107; ~ iubit (*dilectus*), 109.

florin (*florenus*), 14, 16, 21, 48, 92, 101, 117, 118, 123, 153, 164, 166, 177, 195, 233, 245, 277, 299, 312/a, 315, 339, 350, 357, 362, 372, 385, 433; - de aur (*caires*), 22, 35, 47, 97, 142, 153, 195, 236, 246, 262, 413.

foamete (*flames*); vremuri de ~, 166.

foc (*ignis*), 388.

folosință (*usus, utilitas*), 91, 95, 97, 98, 107, 122, 137, 140, 155, 158, 163, 167, 172, 176, 258, 311, 312/a, 315, 326, 327, 330, 336, 341, 342, 368, 377, 378, 386, 390, 392, 433; ~ a pădurii, 189; ~ obștească (*communis*), 392; ~ silnică (*violentus*), 121, 159, 182, 409.

frate (*frater*), 23, 103, 113, 154, 164, 180, 212, 218, 234, 272, 282, 285, 294, 295, 300, 309, 316, 317, 335, 353, 366, 386, 419; ~ bun (*germanus*), 267, 331; ~ după mamă (*uterinus*), 50, 67, 142, 267, 357; ~ după tată (*carnalis*), 37, 324; ~ vitreg (*ex alia matre progenitw*), 164; ~ părtași, codevălmași (*condivisianales*), 103, 434; v. și călugări, canonici.

frăție (*societas*), 166.

frică (*timor*), 160, 349.

frâu (*frenum, kengel nomine*), 92.

frunziș (*frons*), 149.

funar (*filator ligaturarum*), 92.

furt (*substraccio, furtive ablacio, furticinium*), 115, 120, 123, 325, 399.

galeră (*galera*), 346.

gard (*sepes*), 399.

găleată (*aco*), 441.

găzduire (*hospitalitas*), 101.

gâlceava (*contencio, strepitu*), 189, 326.

generație (*generația*), 171.

ginere (*gener, sponsus*), 88, 386, 392.

gloabă (*byrsagium, gravamen, honus, iudiciale gravamen, iudicium portio iudicis*), 26, 33, 38, 80, 86, 87, 120, 123, 124, 130, 132, 189, 193, 260, 308, 341, 361, 411, 421, 426, 440.

gospodărie (*mansio*), 14.

graniță (*grennicia*), 189.

grâne tfrMge*; 92, 96, 157.

greci v. schisma grecilor.

gros (*grossus*), 47, 123, 308, 422.

H

haine (*vestimenla, vestesj*, 116, 183; ~ de jder (*mastruca*), 277.
hamei (*humulus*), 4.
heleșteu (*piscina*), 107, 133, 182, 269, 350, 386, 392.
herghelie (*equatia*), 245.
holde (*sata, segetes*), 130, 157, 349.
hotar (*territorium*); - de moșie (*possessionis*), 98, 189, 386; ~ul satului (*viile*), 62.
hotare (*confinium, limties, mete, termini*); - ale diecezei, 214; ~ ale unui loc de curte, 171; - ale moșiei, 124, 130, 390, 392, 395; ~ ale orașului, 215; - ale regatului, 64, 154, 226; semne de ~ (*mete, signa metalia, metarum distinctiones*), 119, 121, 127, 130, 131, 133, 149, 155, 157, 162, 189, 254, 269, 271, 272, 274, 278, 282, 350, 357, 365, 368, 381, 395, 411, 415, 422, 423, 433, 437; ~ adevărate și vechi (*vere et antique*), 17, 278, 381, 395; ~ de legătură (*cursoriales*), 45; ~ din urmă (*finales*), 278; ~ în pricină (*litigiose*), 127; -înșelătoare (*false*), 23, 24; ~ neîntrerupte (*cursoriales*), 415; arătarea (*ostensio et demonstratio*), ~, 127, 130, 137, 148, 149, 176, 381, 415; despărțirea (*sequestratio*), ~, 45; îndreptarea (*rectificatio*), ~, 409, 423; mersul (*cursor*) ~, 278, 363, 381, 395; movilă de ~ (*mela terrea*), 45, 130, 176, 272, 273, 350; ridicarea (*errectio*) ~, 157, 162, 278, 288, 356, 363, 395, 396.
hotărâre (*decisio, dispositio*), 136, 386.
hotărâre judecătorească (*adiudicatio, iudiciaria commissio, iudiciaria deliberatio, sententia*), 1, 43, 132, 144, 149, 153, 176, 269, 278, 317, 365, 393; ~ de încheiere (din urmă, finală) (*lexfinalis, decisio finalis, definitiva sententia*), 31, 98, 129, 211.
hotărnicire (*reambulatio*), 6, 17, 41, 81, 83, 127, 130, 133, 137, 148, 149, 157, 176, 288, 310, 334, 363, 365, 386, 414.
hoț (*fur*), 16, 31, 274.
hrană (*pabulum, victus*), 92, 136, 171, 172.

I

iapă; - cu mânăz (*cabella cum poledro*), 120; ~ de herghelie (*equaequacialis*), 120.
iertare și milostivire (*indulgentia et gracia*). 221.222. 230, 231, 243.

iezi, 123.
incendiatori (*crematores*), 274.
insulă (*insula*), 130, 170, 220.
interdict (*interdictus*), 229.
iobagi (*iobbagiones*), 4, 16, 20, 28, 41, 62, 82, 101, 114, 115, 122, 123, 130, 132, 145, 183, 198, 253, 257, 268, 269, 279, 288, 304, 325, 327, 332, 378, 388, 392, 409, 419, 422, 437, 440, 441; ~ ai regelui, 96, 409.
iugăr (*iugerum*), 157, 336, 342, 392.
izvor (*fons*), 98.

Î

îmbrăcăminte (*amictus*), 171, 172.
împăciuire (*arbitracio, compositio, concordia, consensus, pactum, pax-parcium, reformatio*), 107, 114, 119, 120, 124, 131, 136, 176, 189, 234, 282, 389.
împăciuitor (*arbiter, arbitrator*), 211, 389, 395.
împărat roman v. Carol al IV-lea.
împărțire (de moșii) (*divisio p.*), 7, 18, 38, 67, 83, 103, 107, 128, 143, 235, 253, 255, 257, 341, 402, 425, 442.
împărțitori de dreptate (*iusticiarii, villicis*), 227, 424, 426.
împotrivire (*contradictio*), 27. 81, 124, 127, 130, 131, 140, 143, 149, 157, 180, 181, 314, 320, 324, 357, 363, 374, 386; v. și opreliște,
împotrivitori (*contradictores*), 136, 139, 200, 265, 272, 314, 320, 357, 363, 418.
împovărări judecătorești (*gravamina*), 316, 317.
împricinați (*causantes, causidici*), 50, 98, 100, 107, 113, 116, 124, 127-131, 137, 142, 149, 170, 176, 189, 381, 386, 389, 392, 395.
împuțnicire regească (*regia auctoritatis manus*), 152.
împuțnicit (*procurator*), 45, 48, 95, 97, 127, 130, 131, 135, 137, 148, 149, 157, 173, 176, 184, 195. 315-317, 319, 357, 365, 381, 386, 392, 407, 422.
încălțări (*calcii*), 92.
încredințare (*assecuratio*); legat <testamentar> sau-, 172.
încuviințare (*consensus*); - regească, 386.
îndatorire (*obligamen*), 123, 146, 164, 389.
înmormântare (*sepultura*), 166.
înrudire (*proximitas*), 311, 315.

însărcinare osebiți (*commissio specialii*), 425.
 însoțitori de pază (*securus conductus*), 208.
 înstrăinare de moșii (*alienacio*), 27, 103, 322.
 întărire; - de acte, 45, 106, 119, 129; - în stăpânire, 107.
 întemeiere (*plantatio*), 160; ~ a satului, 349.
 întâmpinare (*protestatio*), 36, 50, 88, 103, 121, 122, 316, 317, 378, 388, 399, 419.
 înțelegere (*concordia*), 201, 234, 349.
 învățat în teologie (*in sacra pagina școlarii*), 12.
 învățător (*kathedralis magister*), 166.
 învățăături divini (*divina instructio*), 166.
 învelitoare (*lodica*), 123.
 învinuire (*impetitio*), 425.
 învoială (*concordia, compositio, contractus, pactus*), 37, 45, 62, 241, 311, 326, 341, 403, 430.
 învoire judecătorească pentru împăciuire (*iudiciaria concordandi licencia*), 107.
 jude (*iudex*), 97, 137, 251, 267, 282, 316, 389, 406, 424, 426, 440.
 jude al cumanilor, 97, 142, 153, 165, 184, 260, 284, 302, 312, 325, 332, 359, 362, 372, 385; v. și Emeric, palatinul Ungariei și ~; Ladislau, palatinul Ungariei și ~.
 jude al ocnelor de sare, 440.
 jude al orașului (*iudex, preconsul, magister civium*), 119, 171, 189, 349, 361, 405.
 jude al scaunului apostolic, 214.
 judele curții regale (*iudex curie regis*), 146, 170, 180, 205, 235, 285, 303, 306, 308, 321, 337, 345, 357, 386, 398, 400, 402, 405, 407, 414, 421, 424, 426, 432; v. și Nicolae de Zeech și Iacob de Zips.
 judele curții palatinului, 227.
 jude legiuit (*iudex ordinarius*), 424.
 judele nobililor (*iudex nobilium*), 31, 59, 80, 85, 101, 114-116, 123, 124, 127, 129, 130, 161, 183, 227, 245, 257, 277, 279, 282, 336, 342, 413, 419, 424, 426.
 jude regesc (*iudex regie maiestatis*), 189, 349, 350, 361.
 judele satului (*villicus*), 36, 54, 82, 84, 98, 112, 115, 189, 388.
 jude sciunal (*iudex sedis*), 293, 307.
 juzi ai celor Șapte scaune săsești, 379.
 judecată (*iudicium, Hs, deliberatio, arbitrium*), 33, 50, 97, 116, 123, 127, 130-132, 137, 149,

183, 308, 315-317, 326, 337, 341, 357, 371, 381, 405, 407, 425, 429, *2, <14*Q;— bisericească (*iudicium eccleisti&nT*)), 428; ~ duhovnicească (*spiritimleimfiai*nt), 164; ~ lumească (*iudicium tmrpontj*), 428; prin ~ (*iustitia mediantie*), W21.
 judecător (*iustitiarius*), 59, 430; ~ țpișc <jpcsc (officialis), 297.
 jefuire (*ablatio, spolia tio*), 123, 130, 1189, 2288.
 jurați (*iurati*), 116, 124, 127, 129, 1850, 1174, 489, 251, 282, 349.
 jurământ (*iuramentum, iuramentalisc Uepositio, sacramentum*), 35, 97, 116, UK, WMH, 160, 220, 366, 381, 391, 407, «E5,4»S.
 jurisdicție (*iurisdicatio*), 84.
 lac (*lacus*), 38.
 lanțuri (*vincula*); scos din ~, 183.
 lăsarea la vatră a oștirii regești, 45, 556, 559, 99, 227, 312, 426.
 lăstăriș (*virgultum, dumus viminis*), 149, 4135.
 lectică (*currus pendentes*), 331.
 lector (*lector*), 205, 224, 253, 285, 369, 14155; v. și Emeric ~ al capitl. din Oradea.
 legat papal (*apostolice sedis legatus*), 136.
 legat testamentar (*legacio*), 172.
 legământ (*assumptum, unio, vinculum*), 38, 1223, 164, 189, 211; ~ de înrudire (*partntik contractus*), 391.
 legătură de sânge (*consangwinitatis annexio*), 160.
 lege (*iux, lex*), 110, 155, 316, 317, 357, 33*6, 422; ~ a țării (*regni*), 107, 131, 1137, 152, 174, 176.
 lemne (*ligna*), 141, 189.
 libertate (*libertas*), 136, 254, 281; ~ comwciaia (*libera facultas*), 175.
 limbă (*lingua*); ~ maternă (*materna*), 33FSO; ~ mireană (*layca*), 395; ~ română, 354-5336.
 lipsi (*penuria, defectus*), 142, 166.
 liturghie (*missa*), 166, 171, 219, 229.
 loc (*locus, fiindus*), 130, 149, 169, 171, 172, 11®?, 254, 361, 364, 365; ~ de curte (*mrie*), 14; ~ de citire (*lectorium*), 166; ~ cHe găzduire (*descensus*), 16; ~ denmoasă (*molendini*), 1, 14; ~ de pescuit (*piscmanas*), 107; - de rugăciune (*oratorium*) 22M; ~ de sesie (*sessionalis*), 253, 262, 2269, 312/a, 357; ~ de târg (*fori*), 267; — fiua clădiri (*vacuus*), 1; ~ obștesc (*puSUm*s), 440; ~ de vamă (*tributi*), 435.

localnic (*civis*), 119, 189.
locuinți (*habitatio, hospicium, residencia*), 123, 136, 183, 357, 386.
locuitori (*habitatores, plebs, populi, regnicole, incole*), 213, 221, 311, 349, 350, 361, 389, 390, 409, 415, 426; ~ ai provinciei (*provinciales*), 98, 105, 112, 119, 189, 379.
loțitiitor (*vice gerens*), 136, 440; ~ al judeului curții (*iudicis curie*), 59; ~ al palatinului (*palatini*), 59; ~ al vicevoievodului (*vicevaivode*), 386, 392; ~ al voievodului (*voivode*), **411,417**.
lucrători (*laborantes, homines laborantes*), 92, **156**.
lucruri de zestre (*res scrinales*), 330; v. și **zestre**; v. și **bunuri**.
luncă (*pratium*), 312/a, 422; v. și **rit**
luptători (*bellatores*), 222.

M

magistru (*magister*), 91, 92, 97, 99, 101, 103, 113, 114, 116, 117, 120, 121, 123, 127, 128, 130, 132, 135, 139, 141-143, 147, 149, 154, 155, 160, 162, 164, 166, 170, 176, 180, 183, 184, 193, 196, 198, 200, 202, 206, 207, 210, 211, 215, 223, 226, 233, 234, 246, 251, 253, 256, 257, 260, 262, 263, 265, 266, 271-274, 277-279, 285, 286, 288, 302, 309, 312, 315-317, 322, 326, 327, 331, 335, 336, 342, 353, 357, 362, 365, 369-374, 376, 385, 386, 389, 390, 392, 394, 395, 419, 420, 425, 428, 433, 434, 437, 438, 441, 442.
magnați (*magnates*), 346.
mamă (*mater*), 164, 267, 315, 326, 330, 336, 342.
marcă (*marca*), 14, 38, 80, 123, 124, 132, 146, 161, 189, 260, 308, 330, 389, 421, 430, 440; ~ de argint, 43, 72, 116, 258, 326, 361; ~ de aur, 280; ~ de gloabă (*iudicialis*), 302; ~ regească (*regalis*), 211.
marcgraf, **391**.
martor (*testis*), 49, 105, 119, 123, 132, 214, 316, 317, 333, 425.
mănăstire (*monasterium, claustrum*), 108, 123, 124, 243, 276, 288, 297, 316, 317, 344, 368, 376-379, 439, 441; ~ din Cenad, 79; — din Cluj-Mănăștur v. **conventul** ~; - Sf. Ana din Oradea, 62; ~ Sf. Gheorghe din Dombo, 29.

mărfuri (*merces, mercimonia*), 84, 175, 208, 435.
mărturie (*testimonium, attestatio*), 48, 106, 109, 115, 175, 316, 350, 361, 407, 425; ~ scrisă (*literarum testimonium*), 119.
mărturisire (*confessio*), 326, 327.
măsură regească (*regalis mensura*), 130, 137, 149, 176, 278, 365.
mătase (*sericum*), 92.
mântuire, a sufletelor (*redemptio animarum*), 166.
mfinz (poledrum), 120.
megieși (*commetanei*), 312/a, 320, 407; v. și **vecini**.
megiesie (*commetaneitas*), 130, 137, 157, 176, 324.
mei (*miliium*), 157, 419.
meșter (*magister*); ~ al dulgherilor, 92.
miei (*agnelli*), 399.
milostenie (*elemosina*), 221, 243, 231.
minorii, ordinul călugăresc, 356.
mireni (*laici*), 189, 221.
moară (*molendinum*), 1, 14, 92, 96, 144, 251, 327, 341, 361.
moarte (*mors, obitus*), 109, 161, 166, 326, 330, 387.
morar (*molendinator*), 14.
moșie (*possessio*), ~ aflată în pricină (*litigiosa*), 137, 389, 396; ~ a nobililor (*nobilium*), 41; ~ a regelui (*regalis*), 41, 126; ~ arendată, 311; ~ arsă (*concremata*), 422; ~ confiscată, 154, 373; ~ cotropită, 94, 122, 131, 139, 322, 373; ~ cumpărată (*empta et comparata*), 390; ~ dată în stăpânire, 167; - dăruită (*data, donata*), 155, 158, 233, 386; ~ de cumpărătură (*emptitia*), 48, 143, 164; ~ de dobândire, 313; ~ de moștenire (*hereditaria*), 28, 48, 164, 208; ~ devălmașă (*communis*), 103, 128; ~ de veci (*perpetuacio*), 91; ~ episcopală (*episcopalis*), 127; ~ ereditară, 313; ~ hotărnicită, 368; ~ împoporată (*populosa*), 433; ~ învecinată (*vicinaria*), 133; ~ lipsită de locuitori (*vacua, habitatoribus destituta*), 137, 389, 390, 395; ~ părintească (*paterna*), 89, 152, 386; ~ vândută, 116; ~ zălogită (*impignoraticia*), 116; bucată de ~ (*particula*), 137, 386, 388; cotopire de ~, 432; danie de ~, 370, 382, 386, 390; dare în stăpânire de ~, 197, 206, 278, 404; jumătate de ~, 131, 153, 158, 163, 167, 168, 369, 375, 386; felul ~, 137, 176, 365; hotărnicire de ~, 197, 238, 269, 278, 415, 422; întinderea ~ (*quantitas*).

spacium), 121, 137, 149, 176, 365, 386, 392; ~ înveșnicire de ~, 278; marginea - (*limes*), 17, 24; măsurătoare ~, 386; părți de ~ (*possessionaria porcio*), 97, 102, 110, 113, 116, 130, 131, 140, 142, 152, 159, 174, 252, 261, 268, 269, 377, 379, 385, 386, 407, 427, 434; poprire de ~, 422; prețuire (*estimatio*), de ~, 137, 176, 197, 269, 278, 326, 381, 404, 410; răscumpărare de ~, 248; redobândire (*recaptivatio*) de ~, 207, 357; rodnicia (*fhctuositas*), ~, 278; schimb (*permutatio*) de ~, 327, 429; statornicire de ~ (*assignatio possessionaria*), 315; vânzare de ~, 27, 116, 192, 233, 261, 322, 352, 379; zalogire de ~, 27, 91, 97, 142, 189, 236, 261, 322, 363, 433.

moștenire (*hereditas, successio*), 49, 313, 317, 361, 425.

moștenitori (*heredes*), 88, 107, 155, 157, 205, 228, 234, 252, 262, 268, 274, 285, 311, 315, 330, 379, 386, 401, 403, 411, 425, 434, 437.

muncel (*monticulum*), 176, 415.

munte (*alpis, mons alpinus*), 130, 189, 271, 272, 280.

muștrare canonici (*canonica monitio*), 136.

N

navă (*navis*), 251.

năvălire (*insultus*); ~ și răzvrătire a sașilor, 130.

neam (*generatio, genus, națio*), 80, 90, 121, 268, 315; ~ cu drept la împărțeață (*linea generationis divisionalis*), 316, 317, 327; de ~ românesc (*de genere Olahali*), 357; - de nobili, 384; ~ românilor (*națio Walachonis*); v. români; v. rude.

necredincioși (*infideles*), 64, 154; v. și păgâni.

negustori (*mercatores, forenses homines*), 84, 166, 213, 304, 435.

nenobili (*ignobiles*), 107, 183, 288, 300, 422, 425.

nepot (*nepos*), 107, 156, 160, 268.

nevoi (*necessitates*), 190, 379.

nevoiași (*exiles*), 166.

nobile (*nobiles domina*), 91, 93, 113, 116, 124, 140, 152, 164, 169, 186, 210, 314, 316, 317, 320, 345, 366, 375, 383, 386, 407, 408, 416, 425, 428, 434.

nobili (*nobiles*), 9, 16, 31, 84, 102, 110, 115, 116, 120, 123, 127, 128, 130, 132, 143,

145, 148, 149, 157, 164, 181, 183, 204, 236, 255, 257, 278, 282, 288, 300, 303, 311, 312/a, 316, 317, 326, 327, 336, 339, 340, 342, 346, 351, 365, 368, 372, 384, 391, 396, 400, 402, 409, 418, 422, 425, 432, 434, 440; ~ ai țării (*regni*), 50, 101, 388, 407; ~ cojurători, 118; ~ de Cehăluț, 18; ~ de Dăbâca, 17; ~ de Geoagiu, 48; ~ de Gheorgheni, 23, 24; ~ de Jucu, 28, 44; ~ de Karasz, 54; ~ de Nădășelu, 3; ~ de Someșeni, 24; ~ de Trascău, 81; ~ din același ținut (*comprovinciaks*), 407; ~ din cele Șapte comitate, 129; ~ din corn. Timiș, 82.

noblețe (*nobilitas*), 95, 111, 167, 368, 395.

nona (*nona*), 146.

notar (*notarius*), 166, 175, 189, 215, 266, 278, 322.

nuc (*nux*), 130, 149.

nuntă (*nuptia*), 92.

nutreț (*pabulum*), 441.

O

oale (*oile*), 92.

oameni (*populi, gentes, persone, homines*), 50, 51, 55, 115, 129, 202, 212, 246, 263, 390, 392, 399, 407, 423, 424, 440; ~ de altă stare (*homines alterius status*) <decât nobilii>, 82, 113, 116-118, 121-124, 127-131, 300; ~ de rând (*plebs, homines communes*), 26, 428; ~ localnici (*homines comprovinciaks*), 424; ~ răi (*malignes homines*), 274; ~ regești (*populi regales*), 126, 133; v. și orășeni.

oaspeți (*hospites*), 50, 51, 55, 84, 104, 115, 119, 126, 209, 251, 281, 282, 287, 292, 305, 423.

oaste (*exercitus, gens armigera*), 247, 259; ~ puternică (*validus*), 160; ~ regală (*regalis*), 190, 221, 284, 353, 372, 398, 426; v. și lăsarea la vatră a ~.

obârșie (*caput*); ~ a unui curs de apă, 130, 149, 176.

obicei (*consuetudo. mos*), 214, 257, 281, 294, 295; ~ îndătinat (*solitus*), 127, 129, 130; ~ regatului <țării> (*regni consuetudo*), 9, 89, 101, 127, 130, 132, 137, 149, 176, 234, 257, 269, 278, 288, 315, 330, 365, 369, 381, 386, 395, 422, 440; ~ săsesc (*mox saxonicus*), 313; ~ vechi (*antiqua consuetudo, mos pristinus*), 96, 109, 215.

obște (*conunitas, universitas*), 98, 189, 388; ~ a bătrânilor (*seniorum*), 98, 112, 189; ~ a locuitorilor (*civium*), 189; ~ nobililor (*nobilium*), 97; ~ a nobililor și a oamenilor de orice stare și treaptă (*nobilium et alterius cuiusvis status el condidonis hotinum*), 113, 116-124, 127-131; ~ a sașilor din cele Șapte scaune (*Saxonum septem sedium*), **131**; — din scaunul Nocrich, 307; ~ satului (*viile*), 361; ~ a sftetnicilor jurați (*iuratorum consilium*), **166**.

ocne de sare (*salifodinae*), 440.

ocrotire (*tutela*), 346.

ogor (*ager, arvum*), 189, 350.

oi (*oves*); furt de ~, 399.

om (*homo*); ~ al regelui (*regius*), 4, 19, 20, 30, 39, 41 ^ 3, 60, 66, 70, 71, 77, 97, 127, 130, 131, 139, 157, 162, 174, 197, 235, 244, 250, 271, 278, 320, 357, 369, 372, 375, 381, 384, 385, 392, 404, 407, 413, 415, 422, 436; ~ al vicevoievodului, 1, 2, 11, 16, 17, 21, 23-25, 28, 44, 51, 55, 94, 95, 110, 130, 163, 167, 188, 368, 380, 396; ~ al voievodului, 116, 126, 128, 130, 133, 137, 140, 143, 149, 168, 176; ~ de încredere v. slujitor; ~ de mărturie (*pro testimonio, testimonium*), 93-95, 110, 113, 116, 123, 124, 126-128, 130, 131, 133, 137, 139, 140, 143, 148, 149, 157, 162, 163, 167, 168, 174, 176, 178, 181, 188, 253, 300, 314, 320, 325, 326, 332, 333, 359, 363-365, 368-370, 372, 375, 381, 384-386, 392, 396, 404, 416, 422; ~ fără moșie (*impossessionatus*), 113, 257, 289; ~ netrebnic (*frivulus*), 349; ~ trimis anume (*specialis*), 381, 415.

omor (*homocidium, interfectio, nex*), 114, 146, 189, 407.

opinci (*calige Olachales*), 123.

opreliște (*prohibitio*), 36, 51, 88, 102, 103, 124, 127, 130, 149, 159, 162, 182, 192, 288, 340, 357, 358, 396.

opunere (*obieccio*), 389, 395.

oraș (*civitas*), 57, 78, 92, 97, 119, 121, 156, 166, 172, 175, 211, 213-215, 242, 254, 267, 361, 406, 414, 440.

orișeni (*cives*), 14, 26, 34, 67, 75, 84, 98, 119, 121, 132, 166, 171, 172, 175, 184, 189, 208, 209, 213, 251, 281, 287, 292, 305, 349, 361, 373, 376, 379, 393, 422, 423.

orb *tectus*), 381, 415.

ordin (<*ordo*>) ~ al călugărilor cistercieni, 379; - cruciferi, 60, 65; - eremiți, 58; ~ franciscani, 254; - minoriți, 254; ~

ospitalieri, 393; ~ predicatori, 136; - Sfintei Clara, 62.

oșteni (*gentes, miles*), 190, 351; v. și oaste.

pagubă (*dampnum, nocumentum, preiudicium*), 103, 121-123, 131, 144, 166, 212, 378, 379, 388, 389, 395.

paharnic mare (*magister pincernarum*), 205, 285.

palat apostolic (*palacium apostolicum*), 240.

palatin al Ungariei, 99, 100, 135, 178, 181, 193, 201, 203, 205, 209, 212, 216-217, 218, 223, 227, 238, 244, 245, 253, 260, 266, 278, 284, 285, 421, 424, 426, 431; ~ și jude al cumanilor, 97, 142, 153, 165, 184, 302, 308, 312, 325, 329, 332, 359, 362, 365, 369, 372, 385; v. și Ladislau, duce de Opolen; și Emeric Lackfi.

papă (*papa, episcopus <dei> pontifex romanus*), v. Grigore al XI-lea.

papură (*harundo*), 149.

paroh (*plebanus, rector ecclesie*), 136, 149, 166, 171, 172, 189, 221, 233, 254, 282, 326, 365, 390, 423.

parohie (*parochia, plebania*), 275.

parte de moșie (*porciopossessionaria*), v. moșie.

patriarh (*patriarcha*), v. Ioan ~ de Alexandria.

păcat (*peccatum*), 228.

păcătoși (*peccatores*), 166.

pădure (*silva, lucus, nemus*), 38, 95, 98, 130, 133, 149, 158, 167, 189, 215, 252, 269, 273, 278, 288, 312/a, 365, 379, 386, 390, 392, 415, 432, 437; ~ aflată în pricină, 409; ~ deasă (*densa*), 130; ~ de folosință (*usualis*), 189, 386; ~ regească (*regalis*), 155.

păgâni (*infideles*), 160.

pământ (*terra*), 124, 157, 166, 176, 233, 254, 267, 274, 278, 312/a, 365, 368, 423; ~ aflat în pricină (*terra litigiosa, contenciosa*), 127, 137, 149, 176, 282, 381, 409, 423; - al cetății (*terra castri*), 57; ~ al orașului (*terra civitatis*), 57; ~ al târgului (*terra oppidi*), 57; ~ de arătură (*terra arabilis*), 95, 107, 122, 130, 158, 167, 176, 189, 252, 262, 313, 336, 342, 379, 386, 390, 392; ~ de câmp (= necultivat) (*terra campestris*), 158; ~ de folosință (*terra usualis*), 121, 137, 158, 363; ~ gunoît (*terra flmata*), 107; ~ lucrat (*terra cultis*),

- 269; ~ regesc (*lerra regalis*), 155;
măsurarea ~ din ochi, 127.
păpuriș (*arundina*, *Rdr*), 350.
părinți (*patentes*), 316, 317, 330, 335, 379,
390.
părtași la rele, le silnicii (*complices, participes*),
118,161,288.
părțile de lângă mare (*partes maritime* =
Dalmația), 120; ~ Ungariei v. Ungaria,
păsărar (*auceps*), 92.
păstorire de suflete (*animarum cura*), 136, 151,
173.
pășune (*pascua*), 254.
pătrimea cuvenită fiicei (*quarta filiala*. ~
puellaris), 9, 43, 48, 53, 89, 107, 113,
132, 152, 164, 257, 269, 313, 315-317,
330,360, 377, 386, 392,408,411.
pâine (*panis*), 166.
pânză fină <de in> (*sindo*), 92.
pără (*actio. criminatio, delatio*), 43, 116, 118,
123, 124, 127, 131, 132, 154, 357, 361,
407,425.
pârâș (*actor, agens, eausidicus*), 40, 49, 56,
99, 101, 107, 127, 130, 132, 135, 137,
149, 176, 184, 200, 260, 308, 319, 365,
425, 429.
pârâșă (*actrix*), 145.
pârât (*in causam attractus*), 40, 49, 56, 99,
107, 127, 130, 135, 137, 149, 176, 184,
241,257,278,319,365,407.
pârâu (*potok, rivulus, vallis*), 45, 127, 130,
133, 149, 176, 189, 271, 272, 350, 386,
396,415.
pecete (*signum, sigillum*), 26, 61, 87, 91, 97,
98, 113, 136, 169, 178, 257, 264, 329,
361, 415, 421; ~ orașului (*s. civitatis*),
166, 213; ~ atârnată (*sigillum pendens*),
14, 35, 45, 67, 78, 147, 233, 252, 309,
379,390; ~ autentică (*sigillum autenticum*),
15, 35, 45, 69, 78, 89; ~ cea mare [a
regelui] (*sigillum maior*), 41, 84, 281,
285,392,401,403, 408; ~ pierdută, 401,
403; ~ de taină (*sigillum secretum*), 43,
131, 175, 209, 274; ~ inelară (*sigillum
anulare*), 152; ~ nouă și rotundă, a
celor Șapte scaune săsești, 104-106,
112, 119, 189, 283, 287; ~ provincială
(*provinciale sigillum*), 75, 350; lipsa ~,
165,178,180,407.
pedeapsă (> (*poena. vindicta*), 96, 116, 154, 189,
249, 349, 381; ~ de la Dumnezeu
(*flagellum dei*), 166; ~ plății duble (*poena
duppli*), 97, 123.
pense (*pense*); marca socotită la zece ~, 146.
pergament (*harta*), 160.
pertinențe (*pertinentia*), 45, 91, 94, 130, 137,
140, 155, 158, 171, 172, 180, 312/a,
365, 368, 377, 386.
piatră (semn de hotar) (*lapis*), 130, 141, 149,
189,278,365,415.
pieptar (*banbusium*), 92.
pildă (*exemplum*); - de pedeapsă (~ *punitionis*),
349.
plasă sau lesă (*sagena seu rethee*), 92.
plată (*solucio*), 92, 177, 190, 302; ~ cuvenită
(*satisfaccio condigna*), 386; ~ de împăcare
(*iudicium pacis*), 127; ~ în bani (*solucio
pecuniaria, pretium, satisfactio*), 97,
107, 117, 146, 153, 164, 315, 330; ~ în
mână (*sohaio efficabilis*), 166; ~ nedreaptă
(*exactio iniusta*), 390; v. și despăgubire:
platoșă (*pancerium*), 16,21.
plângere (*querela, questio, expositio, propositio*),
62, 75, 98, 215, 244, 257, 279, 281,
332, 357, 424,434.
pleban (*plebanus*) v. paroh.
plop *O'epenyfa*, (*nyar*), 130, 157, 282.
plug (*aratrum*), 122; (ca suprafață, unitate de
măsură), 83,137,149, 176.
pod (*pons*), 133.
pofil (*mentenk*), 92.
pomană (*elemosyna*), 171.
pomelnic (*scriptio*), 166.
ponegrire (*calumpnia*), 154.
pontificat (*pontificatus*), 136.
popor (*populus*), 136,187, 242,243.
populare (= împoporare) (*populatio*), 311.
porc (*porcus*), 286, 288.
poruncă (*commissio, iussus, mandatum, nutus,
preceptum*), 92, 113, 131, 157, 162,
166, 186, 199, 202, 251, 253, 268,271-
273, 285, 288, 320, 410, 415, 416, 422; ~
judecătorească (*htdiciaria commissio*). 116,
131,137,153,407; ~ regească (*commissio
regalis, edictum /mandatum/preceptum
regium*), 57,65,75,96,124,127,129-131,
176, 260, 282, 300, 357, 384, 392,
398,407; ~ scrisă a regelui (*regium
litteratorium mandatum/preceptum*), 56,
87, 97, 407.
postav (*pannus*), 92, 177, 281.
prebendă (*prebenda*), 12, 72, 109, 151, 173,
195,224,225,258,294, 343, 347,387.
predică (*predicatio*), 136.
prelat (*prelatus*), 127, 136, 190, 195, 204,
221,233,234, 264, 267, 268,391,440.
preot (*sacerdos, presbiter, rector ecclesie,
rector parrochialis*), 95, 97, 127, 130,
131, 133, 136, 140, 143, 149, 157, 166,
167, 181, 189, 197, 221, 242, 253, 254,

269, 270, 275, 276, 278, 288, 300, 303, 327, 332, 357, 365, 368, 380, 396, 407, 410, 415, 416, 421, 422, 433; ~ al capitolului din Oradea, 30, 70, 71, 83; ~ al conventului din Cluj-Mănăstur, 11, 21, 24, 25, 44, 55; ~ al conv. din Lelez, 43; ~ de mir, 29; ~ din dieceza de Caloceca, 29; ~ unguri (*sacerdotes Ungarorum*), 354, 356; v. și paroh.

preoție; treapta ~ (*presbyteratus ordo*), 151.

prepozit (*prepositus*), 109, 136, 151, 155, 214, 220, 222, 225, 239, 242, 246, 253, 258, 271-273, 300, 309, 312/a, 344, 390, 415, 421; ~ al capitolului din Alba Iulia v. Ioan ~; al capitolului din Oradea v. Filip ~.

prepozitură (*prepositura*), 109, 133, 147, 151, 225, 270, 275.

prerogativă (*personatus, prerogativa*), 34, 74, 84, 151, 173; ~ episcopală (*casus episcopalis*), 301.

presbiter v. preot.

preț (*valor*), 365; ~ moșiei, 137, 176; ~ al sângelui (*homicidium*), 330.

pricină (*causa, lis*), 59, 75, 87, 100, 107, 123, 124, 127, 129, 130, 131, 140, 145, 148, 194, 211, 227, 238, 248, 256, 260, 267, 277, 282, 284, 288, 303, 306, 312, 315-317, 326, 335, 337, 345, 349, 357, 371, 395, 398, 400, 402, 407, 414, 422, 424, 431, 437, 440; ~ amănată (*prorogata*), 101, 120, 127, 130, 131, 137, 400, 405, 425, 426; ~ anumită (*certa*), 190; ~ de judecată (*litis materia*), 341; ~ de moșie (*factum possessionarium*), 425; ~ de nimic (*levis causa*), 189; ~ de ocară (*iniwiosa*), 395; parte în ~ (*pars adversa, pars litigiosa, pan discordantis*) v. **împricinați**.

prilej de pricină (*controversionis materia, controversionis iurgii, materia litis, materia dissensionis*), 107, 407.

primejdii (*discrimina*); ~ ale drumurilor, 169, 376.

principe (*princeps*), în titulatura regleui Ungariei; v. rege al Ungariei.

prior (*prior*), 136, 379.

prisacă (*ortus apium*), 189.

privilegiu (*privilegium*), 18, 22, 91, 131, 147, 149, 155, 205, 209, 215, 254, 278, 283, 285, 365, 376, 382, 386, 397, 402, 403, 424; ~ ars, 130; ~ nou (*novum*), 104-106, 112; ~ vechi (*antiquus codex*), 105; v. și scrisoare privilegiată.

proscris v. surghiunit și ~.

protonotar (*prothonotarius*), 130, 149, 170, 278, 365, 407.

provinciali (*provinciales*), 75, 136, 350.

provincie (*provincia*), 379; ~ Sibiului, 104, 166, 189, 361; -Ungariei, 136.

puncte (*articuli*); ~ sau capete (*seu capitula*), 136.

punere în stăpânire (*introductio, statutio*), 1, 2, 11, 95, 314, 338, 369, 383.

putere (*potentia, imperium, vis*), 214, 314, 320, 336.

putere (*auctoritas*) juridică v. autoritate.

putință (*facultas, possibilitas*), 127, 154, 171, 172.

R

rană (*vulnus*), 118, 123, 288.

răscumpărare (*redemptio*); ~ a capului (*capitis, homagium*), 21, 114, 161; ~ de moșie, 35, 97, 116, 153.

răufăcător (*malefactor*), 16, 21, 124, 127, 129, 274.

război (*bellum*), 125, 187, 222.

răzvrătire (*rebellio, seditio*), 130, 154.

răzvrătit (*rebellis*), 136.

râncă (*rinka*), 92.

rânduială (*ordinatio, ordo, dispositio, regula*), 78, 114, 123, 151, 166, 189, 294, 315-317, 423; ~ canonică (*canonica sanctio*), 136; - de împăciuire (*arbitrativa*), 395; ~ judecătorească (*iudiciaria forma*), 107, 131; ~ legii (*iuris ordo*), 123, 157, 422; ~ veche (*pristina*), 166.

rât (*pratium*), 95, 130, 133, 149, 158, 167, 189, 252, 379, 386, 390, 392, 415; v. și fânaț.

râu (*rivus, rivulus, flumen, fluvius, aqua*), 45, 98, 127, 149, 157, 176, 236, 251, 271-273, 282, 312/a, 389, 390, 396, 409, 415.

regat (*regnum*), 131, 154, 190, 195, 219, 220, 222, 356; v. și Ungaria.

rege (*rex*), 92, 98, 107, 158, 162, 190; prezența specială a ~ (*presentia specialis*), 131, 174; v. și Andrei al III-lea, Carol Robert, Ludovic I, ~ al Ungariei; ~ Carol al IV-lea, ~ al Boemiei.

regină (*regina*), 215, 258, 285, 405; v. și Elisabeta, ~ a Ungariei.

rezervații apostolice (*reservationes apostolice*), 294, 295.

roade (*fructus*), 14, 121, 122, 136, 189, 214, 258, 311, 312/a, 336, 361, 378, 434.

rodnicie (*fructuositas*), 365.

români (*Olachi, Walachones*), 4, 16, 21, 31, 35, 40, 43, 45, 46, 92, 123, 198, 240,

254, 288, 331, 351, 354-356, 388, 399, 409; legea ~ (*tex Olachorum*), 31; obște ~ (*universitas Olachorum*), 16, 21.

româncă (*Volahalis*); ~ văduvă, 145.

rudenii (*cognati, proximi*), 40, 82, 127, 172, 234, 331, 357, 417, 433; - de sânge (*consanguinei*), 160; v. și neam.

rugăciuni (*orationes*), 136, 157, 162, 392.

rugămintele (*precamen, preces, supplicatio*), 104, 105, 107, 109, 175, 190, 386.

salcie (*arbor salicis*), 273.

samavolnicie, 66, 71; v. și silnicie.

saraceni (*Sarraceni*), 240; v. și turci.

sare (*sal*), 210.

sași (*Saxones*), 130, 131, 213, 215, 293, 420.

sat (*villa, vicus*), 2, 5, 62, 98, 107, 129, 130, 139, 156, 160, 162, 189, 214, 254, 286, 304, 305, 349, 350, 361, 390, 407, 411, 413, 419, 435, 437; ~ al prepozitiei (~ *propositalis*), 133; ~ liber (*libera*), 424, 440; ~ regesc (*regalis*), 133, 313; ~ românesc (*olachalis*), 341.

săgeată (*sagitta*), ca armă: 16, 21, 288, 422; ca unitate de măsură: o aruncătură de ~, 415.

săraci (*pauperes*), 92, 166.

sărăcie (*pauperies*), 166.

sărmani (*egeni*), 166.

scaun (*sedes*); ~ apostolic (*apostolica*), 109, 125, 132, 190, 247, 254, 294, 315, 316, 335, 343, 353, 387; ~ de judecată (*iudiciaria, iudicarium tribunal, iudicium*); ~ al castelanului, 31; ~ al districtului, 31; ~ al episcopului, 49; ~ al palatinului, 97; ~ al regelui, 65, 407; ~ al vicevoievodului, 50, 278, 365; ~ al voievodului, 16, 124, 127, 129, 130, 204; ~ episcopal (*vacant*), 382; ~ săsesc, Cele Șapte ~ săsești, 26, 98, 104-106, 112, 119, 131, 189, 283, 349, 350, 361, 379.

scăldătoare (*balneum*), 267.

schimb de moșie (*permutatio, concambium*) v. moșie.

schisma grecilor (*scisma Grecorum*), 354-356.

schismatic (*scismalici*), 219, 254.

scris (*scriptum, scriptura, stilus literarius*), mărturia-, 166, 171, 189.

scrisoare (*littera, pagina, scripta*), 16, 17, 22, 23, 28, 84, 91, 94, 95, 97, 111, 112,

131, 133, 144, 145, 152, 153, 160, 166, 172, 176, 195, 196, 200, 201, 207, 211, 212, 218-220, 222, 226, 231-234, 239, 241, 263, 265, 268, 269, 272, 274, 277, 280, 282, 314, 316, 350, 363, 364, 390, 395, 396, 412, 421, 433, 440, 441; ~ a juzilor nobililor din comitat, 130; ~ apostolică (*apostolica scripta, scriptum apostolicum*), 173, 214, 242, 258, 275, 294, 343, 344, 356, 439; ~ dată ca poruncă (regală) generală pe timp de un an (*l. per anni circulum generaliter datis*), 4, 127, 157, 288, 422; ~ de adjudecare (*l. adiudicatorie*), 45, 46, 302; ~ de amânare (*l. prorogatorie*), 33, 35, 40, 43, 49, 85, 87, 97, 107, 118, 120, 124, 130, 131, 137, 145, 256, 278, 335, 353, 365, 371, 407, 432; ~ de cercetare (*l. inquisicionales, l. inquisitorie*), 4, 37, 107, 300, 336, 342, 357, 419; ~ de chemare [în judecată] (*l. citatorie*), 4, 39, 86, 157, 357, 380, 385, 407; ~ de chemare în judecată și de hotărnicire (*citatoria pariterque reambulatoria*), 130; ~ de chemare în judecată și de redobândire (*litierie citatorie pariter et recaptivatorie*), 180; ~ de dare de seamă (*relatoria, relatorie*), 162, 176; ~ de dare în stăpânire (*statutoria*), 131, 320; ~ de descărcare (*l. expeditorie*), 89, 177, 302, 317; ~ de descărcare și de amânare (*expeditoria ac prorogatoria*), 146; ~ de globire (*l. iudiciales*), 35, 86, 97, 130; ~ de hotărnicire (*l. metales*), 6; ~ de împăciuire (*compositionales*), 315; - de împăciuire și de îndatorire (*litierie compositionales et obligatorie*), 164; ~ de împuternicire (*l. procwatorie*), 5, 14, 32, 35, 37, 40, 43, 45, 48, 53, 86, 87, 97, 99, 113, 120, 123, 127, 130-132, 135, 142, 149, 170, 180, 184, 236, 238, 257, 260, 278, 303, 308, 312/a, 315, 335, 353, 357, 362, 365, 371, 407, 425; ~ de îndatorire (*l. obligatorie*), 80, 123, 177, 234, 430; ~ de întâmpinare (*l. protestatorie*), 37, 50, 342, 388, 399; ~ de întâmpinare și de opreliște (*protestatoria et prohibitoria*), 103; - de învoială (*l. compositionales*), 48, 403; ~ de judecată (*l. adiudicatorie, causales*), 33, 37, 116, 407; ~ de legământ (*litierie obligatinales*), 107; ~ de mulțumire (*l. regratatorie*), 307; ~ de opreliște (*l. prohibitorie*), 4, 36, 261, 322, 324, 357; - de punere în stăpânire (*l. introductorie*),

- 320; ~ de punere în stăpânire și de hotărnicire (*littera statutoria et reambulatoria*), 272; ~ de răspuns (7. *rescripcionales*), 32, 61, 124, 127, 130, 131, 306, 337, 345, 362, 365, 366, 407; ~ de redobândire (*recaptivatoria*), 188, 357; - de redobândire și dare în stăpânire (*statutoria et recaptivatoria*), 94; - deschisă (*littere patentes*), 15, 43, 61, 80, 98, 107, 108, 113, 123, 131, 136, 169, 204, 209, 257, 264, 285, 287, 309, 312/a, 357, 376, 401, 403, 408, 416; ~ desființată (*l. revocate*), 9; ~ de vestire (*littere proclamatorie*), 137; - de zălogire (*littere inipignoratorie*), 142, 417; ~ închisă, 260; ~ legiuită (*publica scriptura*), 105; ~ lipsită pe veci de tărie (*l. viribusque perpetuo cariture*), 37; ~ memorială (*l. memoriales*), 31, 35, 97; ~ netrebnică (*l. frivole*), 9; ~ privilegială (*l. privilegiales*), 14, 35, 41, 43, 45, 67, 69, 78, 105, 119, 129-131, 147, 204, 205, 233, 252, 309, 357, 361, 379, 390, 395, 414, 415, 425; - privilegială și de îndatorire (*littere privilegiales et obligatorie*), 146; - regească (*littere regalei*), 131, 154, 220, 260, 271, 287, 346, 357, 371, 407, 411; ~ stricată (*l. casse*), 9; - tăiată pe mijlocul literelor alfabetului, 18; ~ zădărnicită (*littere innane*), 154, 189, 395; dare a ~ (*emanatio littere*). 131: transcriere de ~, 368, 369, 374, 376, 380, 382, 383, 385, 392, 395; v. și privilegiu.
- scroafă (*scrofa*), 286.
- scumpete (*caristia*); vremuri de ~, 166.
- scutire (*immunitas*), 254; (~ *excusatio*), de dijme papale, 190, 191.
- secretar cancelar (*secretarius cancellarius*); episcop al bisericii Transilvaniei și ~, 405, 424.
- secui (*Syculi*), 116, 215, 386, 390.
- semănătură (*satus*), 349; v. și holde.
- semn al vânzării (*signum vendicionis*), 233.
- semne de hotar v. hotar.
- sentință definitivă (*diffinitiva sententia*), 267, 425.
- servicii (*servitia*), 341.
- sesie (*sessio*), 253, 342.
- sfat (*colloquium*), 98, 141 <a ține ->; ~ obștesc (*generale*), 379.
- sfat (*consilium*); ~ potrivit și chibzuit (*monitio*), 141, 166, 212, 342, 420, 434.
- sfetnic (*consiliarius*), 62.
- sfetnici (*seniores*); ~ 379.
- sfetnici (*consiliarii*); ~ ai regelui, 130.
- sfetnici jurați (*iurati consules*), 166.
- sigiliu v. pecete.
- silnicie (*actus/factum potentie, excessus, potentia, potentiaria perpetratio*), 116, 118, 122, 123, 140, 152, 189, 268, 286, 386, 388.
- slobozenie (*exempcio*), 254.
- slugă (*famulus*), 114, 118, 351, 407, 422, 437.
- slujbaş (*officialis*), 16, 20, 21, 31, 82, 155, 157, 162, 183, 198, 245, 286, 305, 357, 365, 388, 409, 419, 422, 424, 440, 441.
- slujbă (*officium, officiat, servitium, famulatus, magistratus, honor, dignitas*), 9, 74, 80, 107, 110, 120, 127, 136, 154, 158, 160, 166, 173, 195, 199, 212, 218, 229, 249, 265, 267, 274, 275, 341, 349, 357, 386, 390, 394, 420, 437.
- slujitor (*famulus, familiaris, serviens, domesticus, cliens*), 3, 27, 39, 43, 92, 103, 114, 120, 132, 198, 202, 216-217, 218, 229, 245, 268, 279, 294, 305, 316, 317, 331, 373, 396, 399, 416, 424; ~ al altarului (*magister / rector / minister altaris*), 151, 235, 320, 332, 333, 370, 407; ~ al curții (*aule familiaris*), 265.
- sol (*ambasciator, nuncius*), 187, 190, 219—222, 237, 239, 247, 280, 281, 318, 346.
- soldă (*stipendium*), 199.
- solie (*legacio*), 318.
- soră (*soror*), 107, 132, 252, 268, 330, 336, 342, 377, 412, 416, 433.
- soră (*soror*) v. și călugăriță.
- sorti (*sortes*); tragere la ~, 107.
- soț (*maritus*), 113, 116, 140, 186, 267, 315, 386, 392, 428.
- soț (*socius*), 101, 130, 143, 149, 167, 368, 392.
- soție (*coniux, consors, uxor*), 2, 87, 88, 93, 95, 113, 124, 152, 166, 171, 172, 223, 228, 252, 288, 315, 375, 383, 407, 428.
- spânzurătoare (*patibulum*), 16, 274.
- spital, 393.
- spovedanie (*confessio*), 136.
- stareță (*priorissa*), 233.
- stăpân (*dominus*), 101, 103, 120, 127, 145, 160, 162, 171, 300, 392, 396.
- stăpână (*domina*), 377.
- stăpânire (*dominium, possessio*), 91, 93, 95, 97, 107, 110, 113, 140, 143, 152, 160, 163, 173, 311, 314, 315, 320, 344, 363, 375, 377, 386.
- stăpânitor legiuit (*legitimus possessor*), 377.
- stăvilar (*clausura, obslaculum*); ~ de moară, 144, 251, 327.
- steag (*vexillum*); sub - regelui, 372.

stejar (*arbor quercinea, eychbom, ilex, karcus, quercus, tul*), 130, 133, 149, 176, 189, 415.

strană v. cor.

străbunic (*atavus, protavus*), 28, 132, 425.

străbunică (*abavia, atava, prothavia*), 132, 313, 316, 317.

străin (*extraneus*), 304, 341.

strigări (*proclamaciones*); ~ la trei târguri, 137, 362.

subcantorat (*succentorium*), la bis. Oradea, 195.

sufragan (*suffraganeus*) v. episcop,

suman (*birrus*), 123.

sumă de bani (*summa pecunie*), 97.

supus (*subditus, vassalis*), 154, 190, 242.

surghiunit și proscris (*bannitus et proscripius*), 154.

șa (*sella*), 92.

șanț (*fossa, fossatum, sulcus*), 130, 156, 176, 189, 392.

șes (*planitia*), 130, 157.

știință de carte (*literarum scientia*), 109.

tată (*pater*), 95, 257, 267, 336, 342, 375, 392.

tăietor de sare (*incisor salis*), 440.

tătari (*Tartari*), 219, 221, 354-356.

tâlhar (*latro*), 31, 183; v. și hoț.

tâlhărie (*latrocinium*), 183, 373.

târg (*forum*), 137, 160, 189, 267, 440.

târg (*oppidum*), 20, 57, 409.

tei (ft7iaj), 415.

teritoriu (*territorium*), 349, 350.

testament (*testamentum*), 91, 172, 234; prin ~ (*testamentaliter*), 171.

teutoni, 280.

timp (*tempus*), 107, 171, 311, 317; „cele patru timpuri” (*Quatuor tempora*), 116; curgerea ~ (*cursus, processus lemporis*), 315, 350, 390; ~ de vară (*aestivalis*), 365; timpuri vechi (*antiquum tempus*), 361.

tovarăș (*socius, consocius*), 327, 365, 440.

tovărășie (*consortium*), 166.

transcriere v. transumpt.

transumpt [sau transcriere] (*Transcriplum seu transsumptum*), 61, 69, 95, 108, 119,

130, 131, 133, 140, 143, 147, 162, 167, 169, 181, 376, 408.

treburi (*negocia*), 98, 115, 263, 331, 351, 365, 394, 437.

treapta preoției (*ordo presbyteratus*), 12.

tricesimă (*tricesima*); ~ legiuită, 175.

trimis (*ambasiator, nuntius*), 98, 125, 185, 326, 327; v. și sol.

trupe (*gens*), 199, 201, 420.

tunică (*tunica*), 92.

turci (*Thorci, Torci, Turchi*), **138**, 160, 187, 190, 191, 219-222, 240, 331, 346.

turmă (*grex*), 286, 419, 422.

tutore (*tutor*), 113, 257.

țar (*imperator*); ~ al Bulgariei, 160; ~ de Vidin, 318.

țară (*terra, regnum*), 101, 190, 210, 221, 222, 274, 330; v. și regat,

ținut (*honor, plaga, regio, tenutum, terra, territorium*), 84, 92, 116, 166, 189, 365; ~ **ui** moșiei (*provincia possessionis*), 44, 84.

U

uliță (*plătea*), 171, 172; ~ cu două rânduri de case (*cum dupplici ordine*), 386; ~ cu un singur rând de case (*vicus simplicis ordinis*), 392.

unealtă de caznă (*tormentorum ingenium*), 274.

unguri (*Hungari*); iobagi ~, 388.

uniune <alianță> (*unio*), 346.

urechi (*aures*), 105.

urmași (*successores, posteri, proles*), 107, 140, 154, 160, 171, 172, 205, 233, 269, 285, 289, 311, 315, 326, 341, 357, 395.

uși (*hostia*); ~ sparte, 183.

ușier **mare**, regesc (*magister ianitorum*), 205, 208, 285.

vad (*portus, meatus*), 271, 272, 304.

val de postav (*pecia panni*), 281.

vale (*vallis, potok*), 130, 133, 149, 176, 271.

vamă (*telonium, tributum*). 34, 84, 92, 175, 208, 210, 253, 288, 305, 435.

- vameși** (*teloniatore, tributarii*), 34, 82, 84, 208, 305, 435.
- var** (*cementum*), 141.
- vară** (*tempus estivale*), 148.
- vasali** (*clientes*), 351; ~ ai bisericii (*vassali ecclesie*), 58.
- văduvă** (*relict*), 61, 66, 116, 123, 124, 140, 145, 161, 169, 376, 386, 434.
- văr** (*fraterpatruelis*), 128, 274, 326, 327, 357.
- vătămare** (*actus iniwiosus, iniuria, nocumentum*), 37, 123, 136, 212, 434.
- vână de apă** (*vena aquosa*), 130.
- vânzare** (*venditio*); ~ de moșie v. moșie.
- vârf de deal** (*cacumen, vertex*), 98, 130, 149, 350.
- vârstă** (*etas*), 113; ~ legiuită (*legitima*), 371, 390.
- vecinătate** (*vicinitas, commetaneitas*), 130, 324; ~ nemijlocită (*contigua*), 311.
- vecini și megieși** (*vicini et commetanei*), 17, 28, 50, 95, 97, 116, 121, 124, 126, 127, 130, 131, 133, 137, 139, 140, 149, 157, 162, 163, 167, 176, 188, 206, 207, 257, 262, 265, 268, 269, 271-273, 378, 314, 320, 336, 357, 363, 365, 368, 375, 378, 381, 386, 392, 396, 407, 415.
- venețieni** (*Veneti*), 201.
- venit** (*proventus, fructus, redditus*), 14, 195, 258, 311, 341; - întâmplător (*obventio*), 341, 433; ~ bisericesc (*ecclesiasticus*), 125, 190, 191.
- vestire** (*proclamare*): ~ pe față (*publice proclamare*), 124, 127.
- vicar** (*xicarius*), 136, 254, 317; ~ general <al episcopului Transilvaniei> (*vicarius in spiritualibus generalis, episcopus suffraganus*), 164, 315, 316, 335, 353, 371, 406, 425; v. și **Ioan**, arhidiacon de Târnava și ~.
- vicariat** (*vicaria*), 254.
- vicecancelar** (*vicecancellarius*), 205, 285.
- vicecastelan** (*vicecastellanus*), 82.
- vicecomite** (*vicecomes*), 114, 183, 245, 336, 342, 381, 419; ~ al capelei regești, 41, 155.
- vicevoievod al Transilvaniei**, 93, 95, 107, 110, 116, 118, 149, 164, 186, 188, 196, 197, 201, 204, 206, 207, 211, 234, 241, 256, 257, 269, 278, 363-365, 368, 378, 380, 386, 388, 389, 395, 396, 399, 425, 436; vezi și **Ioan** ~; **Ladislau** ~.
- vie** (*vine*), 38, 62, 189, 386, 392.
- viiic** <în oraș> (*villicus*), 189, 361.
- vin** (*vinum*), 92, 288, 441.
- vină** (*culpa*), 407; ~ necinstei (*nota infamie*), 154; ~ necredinței (*nota infidelitatis*), 154.
- visterie**, 195.
- vistier** (*thesaurarius*), 195, 304; ~ al bisericii de Oradea, 224; - mare (*magister tavernicorum*), 34, 205, 285, 393; ~ mare al reginei (~ *reginalium*), 407.
- vite** (*pecora*), 388, 422.
- voievod**; al Transilvaniei; v. **Emeric** ~; v. **Ladislau** ~; v. **Nicolae**, fost ~; v. **Ștefan** ~; al Țării Românești; v. **Vladislav** ~; ~ de Dăbâca, 278; ~ de Maramureș, 271, 272, 282.
- voievodat**; al Transilvaniei v. **Transilvania**, passim.
- zălog** (*vagium*), 92, 419.
- zălogire**; ~ de moșie v. moșie.
- zecimea** <cuvenită judeului>, 123; - și nona, 146.
- zestre** (*dos*), 48, 89, 152, 299, 315, 326, 330.
- zidar** (*murator*), 166.
- zidire** (*fabrica*) ~ a bisericii mănăstirii din Alba Iulia, 231, 233.
- zugrav** (*pictor*), 166.
- zvonuri** (*fame, rumores*), 154, 331.

[Copistul A.]

Forma iuramenti canonicorum in principio receptionis

Ego, N., iuro per hec sancta dei evangelia, primo domino et prelato meo huius alme ecclesie Waradiensis pro tempore existenți et in futurum constituendo, necnon dominis meis de capitulo diete ecclesie similiter nune existentibus et in posterum constituendis in omnibus licitis et honestis semper obedire; discordias inter ipsos nunquam seminare; bona ecclesie conservare, perdita vero seu indebite alienata iuxta posse recuperare. Item constitutiones, stătuta et consuetudines laudabiles et laudabiliter ab antiquo in hac ecclesia Waradiensi observatas, approbatas et in antea observanda et approbata¹ servabo sine contradiectione diligenter. Item, quod secreta ecclesie, tenores privilegiorum et aliarum litterarum sensum et intellectum, que in dampnum ecclesie verisimiliter vergere possent, directe vel indirecte, occulte et manifeste, per me vel alium seu alios quoscunque non pandam aliquomodo. Item consilia dominorum de capitulo prenotate ecclesie, et tractatus pro utilitate capituli in loco capitulări vel extra factos et habitos non manifestabo cuiquam. Item quod utilitatem huius ecclesie prefate consilio, favore et auxilio iuxta meum posse procurabo in isto stătü vel in quemcunque alium devenero. Ita me deus adiuvet, et gloriosissima dei genitrix virgo Măria et hec sancta dei evangelia et sanctissimus rex Ladislaus.

• Data morții episcopului de Oradea, Dominic (31 octombrie 1374), ce apare în Statute, devine element de datare. Este cert că redactarea acestora s-a făcut după această dată, respectiv, în noiembrie-decembrie 1374 și/sau la începutul anului 1375. în *Korai Magyar Történeti Lexicon (9-14 század)*, FoszterkesztG: Krisztá Gyula. Szdrkesztok: Engel Pál es Makk Ferenc, Budapest, 1994, p. 712, apare anul 1375.

¹ Corect: *approbanda*.

Forma iuramenti decimatorum nostrorum tempore creacionis eorum

Sic me deus adiuvet, atque beatissima virgo Măria, omnes sancti et beatissimus rex Ladislaus patronus noster, quod ego anno in presenti et in futurum in exaccione et recollecione et divisione universorum vinorum nonalium et decimalium, ipsis dominis meis de iure proveniencium, iuxta ipsorum communem eleccionem in personam meam factam, fideliter et conscienciose agam. Item quod nulli omnino hominum, videlicet amicis, fautoribus, proximis, cognatis et familiaribus meis in preiudicium iurium decimalium dominorum meorum indebitam relaxacionem faciam. Item quod nulli ex familiaribus meis pro serviciis annualibus aut parcialibus, videlicet domesticalibus solum ad me spectantibus,

demptis serviciis presentibus dominis meis et mihi in hoc loco decimacionis factis et exhibitis ultra meritum eorundem, in racione per me eisdem dominis meis assignanda, ex eisdem vinis decimalibus aut pecuniis, pro eisdem vinis decimalibus receptis, dabo et assignabo. Nec pro persona mea, et serviciis meis ultra, et consuetudinem minorum meorum recipiam; expensasque inutiles usque tempus debitum non faciam. Item quod omnes redemptiones vinorum anni presentis in dicto loco decimacionis, et ultra ubivis per me et familiares meos, quibuscunque personis sive in credencionali sive parata in pecunia factam¹, realiter, integre et in toto consciencie ipsi dominis meis fideliter pandam, redicam atque reddam.

¹ Corect: *factas* (se acordă cu *redemciones*).

IN CHRISTINOMINE AMEN. AD HONOREM OMNIPOTENTIS DEI ET GLORIOSE VERGINIS MĂRIE ET SANCTIREGIS LADISLAI, CUIUS RELIQUIAS COMPLECTIMUR, CONSTITUCIONES ET STĀTUTA CAPITULI ECCLESIE WARADIENSISINCIPIUNT

Egregius ille doctor beatus Augustinus testatur in libro de fide christiana, quod ecclesia catholica per orbem diffusa tribus modis existere comprobatur. Quicquid namque tenetur in illa, aut est auctoritas scripturarum novi et veteris testamenti; aut universalis tradicio; seu terre institutio propria, et particularis existit. Auctoritate omnium ipsarum scripturarum gubernatur totaliter; et universali traditione maiorum nichilominus¹ regitur ipsa tota; privatis vero constitutionibus et propriis informacionibus pro locorum varietate regitur unaquaque. Eapropter nos, capitulum ecclesie Waradiensis ad nostram communem utilitatem et nostrum, ac ecclesie nostre profectum, recensitis et constitutionibus et consuetudinibus nostris ab olim memoriter sine scriptis servatis: quasdam ex ipsis approbavimus, plerasque declaravimus, novas concorditer adiuximus², prout temporum varietate credidimus expedire; ipsasque in unum librum per venerabilem virum dominum Emericum diete ecclesie nostre canonicum et lectorem de nostro mandato redactas et sub debitis titulis collocatas nominum³ et singulorum, quorum interest, noticiam scriptis presentibus duximus deferendis⁴ et easdam⁵ solenniter publicandas; illas et quecunque continentur in ipsis, sub penis adiectis promisimus et iuravimus, tactis corporaliter evangeliis sacrosanctis, inviolabiliter observare; constitutiones easdam⁵ interpretandi et declarandi, addendi et diminuendi et contra illas dispensandi nobis facultate plenaria et omnimoda reservata, aliis constitutionibus in presenti voluminum non insertis exnunc per omnia revocatis.

Ad faciliorem igitur instruccionem nostram constitutionibus et statutis huiusmodi redactis, ut prefertur, in presentem libellum, ipsum in tres particulas duximus dividendum, in quarum **prima** de fundacione ecclesie nostre Waradiensis, et de nominibus et temporibus regiminum regum Ungarie, et episcoporum ecclesie eiusdem, neenon de iuribus, redditibus, et statutis nostris communibus ac de officiis officialium et aliorum subditorum nostrorum et de stipendiis eorum dissetur; in **secunda** de iuribus et redditibus singulorum ex nobis obtinencium dignitates,

personatus, vel officia in dicta ecclesia nostra et officiis ipsorum ac de statutis eadem decernentibus perstringetur; in **tercia** autem tenores privilegiorum, instrumentorum, litterarum, munimentorum, iura et libertates ecclesie nostre et nostra continencium summarie supponentur etc.

¹ Astfel în copie.

² Corect: *adiunximus*.

³ Corect: *in omnium*.

* Corect: *deferendas*.

⁵ Corect: *easdem*.

Sequitur de fundacione ecclesie nostre Waradiensis, et devastacione eiusdem per Tartaros facta *Rubrica prima*

Ante omnia est nota dignum, quod ecclesie nostre Waradinesis fundator est beatissimus Ladislaus olim Ungarie rex, cuius translacionis festum colitur quinto kalendas Mii, et eius deposicio repletur anno domini millesimo nonagesimo quinto quarto kalendas Augusti. Fundavit autem ipsam ecclesiam et dedicavit in honore beatissime matris Mărie virginis, instituens primo in ea prepositum et canonicos numero viginti quatuor, computato preposito, et tandem erexit ipsam in episcopalem et multis possessionibus, iuribus et prerogativis dotavit; sed processu temporum Tartatis totum regnum Hungarie tempore Bele regis quarti, filii Andree regis, patris sancte Elizabet, anno scilicet domini millesimo ducentesimo quadagesimo primo, flebiliter devastantibus, omnibus privilegiis ipsius ecclesie, preter condam privilegium regis Henrici, anno domini millesimo ducentesimo tercio confectum, alienatis et combustis, creditur, quod dicta ecclesia in multis bonis et iuribus suis dampnificata fuerit. Testatur enim idem rex Bela per privilegium suum, confirmans ipsum privilegium Henrici regis, ita inquires: quod cum propter devastacionem que per Tartaros culpis nostris exigentibus accidit, permittente domino, sicut creditur, privilegia ecclesie nostre Waradiensis super donacionibus eidem ecclesie factis, in qua quidem corpus sanctissimi predecessoris nostri regis Ladislai venerabiliter conquiescit, perdita fuissent et combusta, et solum quoddam privilegium regis Henrici pie recordacionis illesum remansisset, donaciones quasdam continens; perditis vero et combustis eisdem privilegiis, orta fuit tandem inter episcopum et nos discordia et demum sedata per Lodomerium episcopum, prout habetur clarius infra sub *tercia* particula capitulo primo: *De instrument* Erat autem eadem ecclesia ex prisca fundacione sui speciosa satis, sed tandem fecit eam ampliorem in longitudine Andreas episcopus et multipliciter decoravit, sicut patet intuentibus. Novissimis vero diebus idem anno domini millesimo tricentesimo sexagesimo secundo inchoavit aliam ecclesiam, que priorem sua magnitudine circumcinxit et pulchritudine exuperat, et consumavit omnes cellas circa chorum preter testudines, quas perfecit Demetrius episcopus de rapina pauperum, qui obiit anno domini millesimo tricentesimo die septima mensis

Decembris, et sepultus est in una earundem capellarum novarum, quam ipse sufficienter dotavit et in honorem sancti Demetrii martyris, dum viveret, dedicavit.

¹ Sublinierea titlurilor de capitol aparține editorului.

Sequitur de nominibus et temporibus regiminum regum Hungarie

Rubrica II

Et quia supra describitur obitus beati Ladislai, utile est et expediens propter multa, ut omnium ducum tempore ingressionis eorum in Pannoniam, et omnium regum Hungarie nomina et tempora regiminum, in quantum occurrit, describantur. Relacio enim Hungarorum in scriptis ab olim redacta, inter cetera habet, quod anno ab incarnatione domini octingentesimo octuagesimo octavo, de gente Scytica, oceano in septemptrione coniunctam¹, magna multitudo finis² Pannonie intraverat, et potenter occupavit totam Pannoniam iure hereditario possidendam, in qua gente quamplures fuere duces, sed unus ex ipsis fuit principaliter ab aliis propter suam virtutem electus, qui vocabatur Almus. Huic in ducatu successit eius filius nomine Arpad, et huic successit filius suus in ducatu, qui Toxin nominatur. Hic habuit duos filios, quorum primus fuit dux Geysa, pater beati Stephani regis; secundus vero fuit Michael. Dux iste Michael habuit duos filios, ducem videlicet Vazwl³ et ducem Ladislaum Calvum. Iste dux Văzul habuit tres filios, horum primus fuit dux Andreas, postea rex; secundus fuit dux Bela, demum rex, ut infra dicitur; tercius fuit dux Leuente; dux autem Ladislaus Calvus, de quo supra, habuit filium <qui> Bonuzlo⁴ vocabatur. Modo redeamus.

Dux Geysa filius Toxin, de quo supra, anno ab incarnatione domini nongentesimo LXIII, nuto⁵ divino cepit cogitare de ritibus paganisimi destruendis et de cultu divino ampliando; seque fecit baptizari, et tandem in huiusmodi sancto proposito mortuus est, prout plenius hec in legenda beati regis Stephani filii sui continentur, qui scilicet sanctus rex Stephanus natus est ei anno domini nongentesimo sexagesimo nono.

Sanctus igitur Stephanus primus rex Hungarie ducatum Hungarie, priusquam in regem coronaretur, tenuit annis octo, regnavit autem post hoc annis triginta tribus, mensibus septem, diebus XIII. Hic habuit filium sanctum Emericum ducem, qui vivente adhuc sancto Stephano sublatu est de medio, virgo existens, sanctitate et gracia plenus. Obiit autem iste beatissimus rex anno domini millesimo tricesimo quarto, octodecimo kalendis Septemris⁶, feria quinta, in die scilicet assumptionis beatissime virginis Mărie, cuius corpus Albe in ecclesia maiori reconditum veneratur, quam ipse fundavit, et uberrime dotavit. Hic quantis a deo graciis fuit insignitus et quanta opera exercuerit meritoria <?> vide in sua legenda.

Mortuo autem sancto Stephano rege, regnum vacavit vero regimine annis undecim, mensibus quatuor et medio, infra quod tempus preuit regno P<etrus> Theutonicus, pariter⁷ Kesla regine, consortis sancti regis Stephani, de sorore sancti Stephani genitus, quasi annis XII et ultra, qui sepultus est Quinqueecclesiis. Ab a vero sororius s<anti> regis prefuit annis tribus et ultra, qui postea ab Hungaris interfectus et tumulatus est in suo monasterio.

Post hoc adeptus est coronam Andreas dux filius Văzul, de quo supra, et regnavit annis quindecim, qui in vita sua instituit post se regnaturum Salomonem filium suum puerulum et tandem in senectute bona obiit 1060. Cuius corpus reconditum est in suo monasterio Thyan iuxta lacum Balaton.

Salomon rex, de quo supra, non fuit aptus ad regendum et concordiam tenendam cum Bela duce, filio Văzul et filiis suis, scilicet Geysa et Ladislao, postea regibus gloriosis; sed cum eis semper, ut habet Cronica Hungarorum, maliciose egit; nam sanctus rex Ladislaus ab omnibus regnicolis post obitum Geyse regis fratris sui vix potuit induci, ut regni gubernaculum susciperet, qui cum ipso Salomone fecerat perpetuam pacem, concedendo sibi magnam partem regni, sed ipse Salomon post aliquod tempus de hoc non contentus, in necem ipsius s<ancti> regis conspiraverat, et sic confusus et superatus ab ipso s<ancto> rege, de regno evanuit nemine sciente, et tandem obiit et in Pola civitate Styrie sepultus est.

Post hoc regnavit Bela, dictus Belyn, secundus filius Wazul³ de quo supra. Obiit autem anno domini millesimo LXIII, tercio idus Septembris et supultus est in suo monasterio Saxardiensi. Hic habuit duos filios, scilicet ducem Geysam postea regem, et sanctum regem Ladislaum.

Post hoc regnavit annis tribus Geysa primogenitus Bele regis, de quo supra, qui obiit anno domini millesimo LXXVII, octavo kalendas Maii, cuius corpus est humatum in ecclesia Waciensi, quam ipse construxit. Hic fuit rex christianissimus et habuit duos filios: primus fuit dux Colomanus postea rex, secundus fuit dux Almus, pater regis Bele secundi.

Post hoc regnavit beatus rex Ladislaus filius secundogenitus regis Bele dicti Belyn, fundator et dotator ecclesie nostre, de quo supra, annis XIX. mensibus tribus. Hic multis meritoriis operibus peractis, prout superius ponitur, migravit ad dominum, anno domini millesimo nonagesimo quinto, quarto kalendas Augusti, feria prima, cuius corpus sanctissimum in suo monasterio Waradini devotissime veneratur. Si vis scire plene eius meritoria opera, perlege legendam suam.

Post hoc regnavit Colomanus rex, qui fuit episcopus ecclesie nostre Waradiensis, primogenitus regis Geyse, de quo supra, annis XVIII, mensibus sex, diebus quinque. Obiit autem anno domini millesimo CXIII, tercio nonas Februarii, feria tertia, cuius corpus Albe quiescit. Hic habuit filium Stephanum ducem, qui ei successit in regno.

Huic successit Stephanus rex secundus, filius Colomani, et regnavit annis XIII., mensibus quinque. Obiit autem anno domini millesimo CXXXL, cuius corpus quiescit Waradini.

Post hoc regnavit secundus rex Bela Cecus, filius ducis Almus, de quo supra, annis IX., mensibus XI. et diebus XII. Obiit autem anno d<omini> millesimo CXLI, idus Februarii, feria quinta, cuius corpus Albe quiescit. Hic habuit filios quatuor: ducem scilicet Geysam, tandem regem, ducem Ladislaum et ducem Stephanum et Almus.

Post hoc regnavit Geysa rex secundus, de quo supra, annis XX., mensibus tribus, diebus XV. Obiit autem anno domini millesimo CLXI, secundo kalendas Junii, cuius corpus Albe quiescit. Hic habuit filios quatuor, quorum primus fuit dux

Stephanus, tandem rex; secundus fuit rex Bela; tercius fuit dux Arpad; quartus fuit dux Geysa.

Huic successit rex Stephanus eius filius, de quo supra, in proximo, et regnavit annis XI., mensibus novem, diebus tribus, sub cuius imperio dux Ladislaus filius Bele regis Ceci usurpavit sibi coronam⁸ anno dimidio. Obiit autem idem Stephanus anno domini MCLXXII. tercio⁹ Februarii kalendas, cuius corpus Albe sepultum est.

Post hunc autem usurpavit sibi coronam Stephanus filius Bele Ceci, de quo supra, per menses quinque, et expulsus obiit in Zemphlyn anno domini MCLXIII. tercio idus Aprilis, cuius corpus Albe quiescit.

Post hunc regnavit rex Bela tercius filius Geyse, de quo [*Copistul B*] supra, annis XXIII, mense uno, diebus XIX. Obiit autem anno domini millesimo CXC. IX. kalendas Maii, cuius corpus Albe quiescit. Hic reliquit filios quatuor, quorum primus fuit dux Henricus, qui successit ei in regno; secundus fuit dux Andreas postea rex, pater regis Bele quarti; tercius fuit dux Salomon, et quartus fuit dux Stephanus.

Post hoc regnavit rex Henricus filius regis Bele tercii, <de quo> supra proxime, annis VIII. diebus VI. Obiit autem anno domini millesimo CC. pridie kalendas Decembris et sepultus est Agrie. Hic habuit filium unum, ducem scilicet Ladislaum, qui ei successit in regno. Hic quoque Henricus rex duas partes tributorum totius comitatus Byhoriensis, tam circa Byhar, quam circa Zarand, et partem suam tributi, - quod in comitatu Novi Castfi, tam circa ipsum Novum Castrum, quam circa Hewes et in comitatu de Bekes, tam in villis, quam in foris exigitur, - donavit ecclesie nostre Waradiensi, in duabus partibus episcopo, et in tercia parte nobis, prout in privilegio eiusdem, confirmato per Belam quartum, Stephanum, Ladislaum, Karolum et Lodouicum reges, continetur.

Post hoc regnavit rex Ladislaus secundus, filius regis Henrici, ut supra, mensibus VI. et diebus duobus. Obiit autem anno domini MCC. primo nonas Maii, cuius corpus Agrie quiescit.

Post hunc regnavit rex Andreas, filius regis Bele tercii, ut supra, annis XXX. mensibus III. diebus XXVI. Hic multa meritoria opera exercuit in edificandis et dotandis ecclesiis secularibus et regularibus, et introducendis religiosis diversis; victoriaque habita ad sepulchrum domini, obiit anno domini millesimo ducentesimo XXXV. XI. kalendas Octobris, cuius corpus in monasterio suo Egres¹⁰ requiescit. Hic reliquit filios tres, quorum primus fuit dux Bela, tandem rex, qui ei successit; secundus dux Colomanus; tercius dux Andreas; et unam filiam, beatam scilicet Elizabeth.

Huic Andree regi successit filius eius rex Bela quartus, et regnavit annis XXXV. mensibus VII. Huius tempore, anno scilicet millesimo ducentesimo XLI. Tartari cum multitudine copiosa regnum Hungarie invaserunt et flebiliter devastaverunt; manserunt enim ipsi Tartari tribus annis continuis in regno. Obiit autem anno domini MCCLXXV. nonas Maii, cuius corpus requiescit in ecclesia fratrum minorum Strigonii. Hic habuit duos filios: primus fuit dux Stephanus, postea rex; secundus fuit dux Bela. Hic declaravit, quod privilegia ecclesie nostre fuerunt dissipata et combusta, prout supra in capitulo: *De fundacione ecclesie Waradiensis*¹¹ continentur.

Post hoc regnavit rex Stephanus, de quo supra, annis duobus, mensibus tribus, diebus V. Hic fuit in vultu austerus; hic primus Bulgaris in prelio superatis, ducem eorum sibi subiugavit, et obiit anno domini MCCLXX. VII. idus Augusti, cuius corpus requiescit in insula Budensi in ecclesia beate Virginis in loco Beginarum. Hic habuit unum filium ducem Ladislaum, tandem regem.

Huic successit Ladislaus filius eius, qui prius Ottocharo rege Bohemie in prelio interempto et Cumanis dei adiutorio viriliter in bello campestro superatis, tandem per ipsos Cumanos prope castram Keweszog est interfectus circa XII. annum regni sui, anno scilicet domini MCCLXXX. Huius tempore Tartari instinctu Cumanorum, qui evaserant, et se in Tartariam receperant, secunda vice, anno scilicet domini millesimo CCLXXXV. Hungariam invaserunt, et usque Pesth miserabiliter omnia cremaverunt.

Tertio autem decimo die obitus eiusdem Ladislai regis Andreas dux de Weneciis, nepos scilicet secundi regis Andree predicti, patris scilicet Bele regis quarti, coronatur; vivente enim adhuc eodem Ladislao rege ductus fuerat in Hungariam. Hic multa adversa passus, tandem anno domini M. tricentesimo primo in die sancti Felicis in Pincis moritur, et in Castro Budensi apud fratres minores sepellitur.

Supradictus autem Stephanus rex quartus, filius regis Bele quarti, habuit filias tres, ex quibus una vocabatur Măria, que fuit tradita in consortem Karolo Claudio, filio Karoli magni regis Sicilie, ex qua ipse rex habuit filios quinque. Primogenitus fuit dux Karolus Marcellus, qui debebat succedere patri suo in regno Sicilie; secundus fuit sanctus Lodovicus episcopus Thosolanus¹²; tercius fuit rex Robertus; quartus fuit Philippus; et quintus Johannes princeps.

Predictus autem dux Karolus Marcellus habuit filium Karolum regem Hungarie, qui fuit coronatus anno domini MCCC, et regnavit annis XLII. Obiit autem anno domini MCCCXLII. die decimo octavo mensis Julii, cuius corpus reconditum est Albe in ecclesia maiori. Iste rex multas adversitates fuit passus a principio sui regiminis per annos quam plures a tyrannis sui regni infidelibus, et tandem factus fuit potens, et in pace vitam finivit, relictis filiis tribus: duce scilicet Lodouico postea rege, qui ei successit; Andrea facto rege Sicilie; Stephano Dalmacie, Sclavonie et Croacie duce, qui Stephanus obiit in vigilia beati Laurencii anno domini MCCCXLIII. in reversione de exercitu moto contra Rasciam.

Nune autem feliciter regnat dominus Lodouicus rex, de quo supra, qui potencior factus fuit patre suo, et subiugavit Dalmaciam et Croaciam a medio Carnerii, usque ad fines Duracii. Hic coronatur post obitum patris sui die VI., scilicet anno domini millesimo CCCXLII.

¹ Corect: *coniuncta*.

² Corect: *finis*.

³ Astfel în copie.

⁴ La Bunytay, *Stătuta: Bomizlo*.

⁵ Corect: *nutu*.

⁶ Corect: *Septembris*.

⁷ Lectură probabilă. La Bunytay, *Stătuta: frater*.

⁸ Corect: *coronam*.

⁹ Urmează: *idus Aprilis*, șters de aceeași mână.

¹⁰ Astfel în copie. Este vorba de Agria.

¹¹ Sublinierea titlului de capitol aparține editorului.

¹² Corect: *Tholosanus*.

Sequitur de nominibus, et temporibus regiminum episcoporum ecclesie
Waradiensis
Rubrica III

Descriptis nominibus et temporibus regiminum regum Hungarie, perutile est et congruum, ut in presenti libello memoria episcoporum ecclesie nostre, in quantum occurrit, fateatur. Et quidem, sicut ex variis similibus coniecturis, et precipue ex Cronica apparet Hungarorum, primus episcopus eiusdem ecclesie Waradiensis fuit *Colomanus* primogenitus Geyse regis secundi, tempore scilicet sancti regis Ladislai. Nam eo migrante ad dominum, successit ei idem Colomanus in regno per dispensacionem apostolice sedis, qui cum horas canonicas ex debito pontificalis dignitatis exolveret, Kewmues Kalman vocabatur.

Huic successit *Mercurius* et rexit ecelesiam Waradiensem tempore Geyse tercii Bele regis filii, ut ex privilegio eiusdem Geyse regis, quod fuit repertum in nostris archivis, apparet, circa annos scilicet domini millesimo CLVL, sed utrum immediate vel aliter <?> ignoratur, cum inter eosdem Colomanum et Mercurium fluxerunt anni circiter XL. duo.

Circa initium Bele regis tercii, secundi regis Geyse filii, preuit ecclesie Waradiensi *Nicolaus* episcopus, ut liquet ex actis et registris nostris; sed utrum inter hunc et Mercurium aliquis diete ecclesie dubitatur prefuerit¹.

Post Nicolaum rexit ecelesiam Waradiensem *Joannes* episcopus tempore eiusdem Bele regis terciis, anno scilicet domini MCLXXX.

Regnante autem prefato Bela rege tercio, anno domini millesimo C. octuagesimo sexto *Vata* in episcopum Waradiensem eligitur, et amplius, quam tribus annis in episcopatu vixisse reperitur.

Tempore autem eiusdem Bele regis anno domini MC. octuagesimo nono successit eidem *Elliniinus* episcopus, et vixit in episcopatu usque ad tempus Henrici regis, de quo supra, dicti tercii Bele regis filii, annos scilicet millesimum CC.

Huic successit *Symon* episcopus electus et confirmatus, tempore eiusdem regis Henrici, et legitur vixisse usque ad tempus Andree regis primi. Obiit autem anno domini MCCXVIII.

Anno autem domini millesimo ducentesimo decimo nono tempore eiusdem Andree regis *Alexander* in episcopum eligitur, et in episcopatu usque ad annos domini millesimum CC.^{""}¹⁰ vigesimum octavum et amplius vixisse invenitur.

Regnante vero adhuc eodem rege Andrea, *Benedictus* episcopus primus ecclesie Waradiensi preficitur.

Post hunc rexit ecelesiam Waradiensem *Vincencius* episcopus, qui fuit electus anno domini MCC. quinquagesimo primo, tempore scilicet Bele regis quarti, secundi Andree filii regis. Obiit autem anno domini MCC. quinquagesimo octavo.

Nam sequenti anno domini, scilicet millesimo CC. quinquagesimo nono *Zozinas* in episcopura eligitur. Hic et omnes precedentes nulla opera digna memorie in ecclesia Waradiensi fecisse reperiuntur.

Huic successit *Lodomerius* episcopus, vir mire virtutis et preuit ecclesie Waradiensi usque ad annos domini MCC. octuagesimum, regnantibus interim consequenter gloriosis regibus: Bela scilicet quarto, de quo supra, et tandem² Stephano³ filio eiusdem. Sequenti enim anno translatus est in ecclesiam Strigoniensem, que est metropolis. Hic dubio propter combussionem privilegiorum ecclesie nostre, ut supra sub titulo: *De fundacione ecclesie Waradiensis** dicitur exorto, inter alia diligenter declarate, certissime tradidit: esse quasdam possessiones et bona alia communia nobis et episcopo, quedam vero distincta, prout infra sub 3-a particula, centesimo⁵ primo agitur *De instrumentis*⁴, expressius continetur.

Translate Lodomerio, *Thomas* in episcopum Waradiensem anno domini MCC. octuagesimo primo electus et consecratus, paucis in episcopatu vixit annis, relinquens nobis placida caritatis insignia, prout apparet in instrumentis, descriptis infra locis suis.

Anno enim domini millesimo CC. octuagesimo quarto *Bartholomeus* episcopus Thome successit. Hic, prout ex litteris suis colligitur, sedavit discordiam ortam inter nos et magistrum misse mortuorum occasione terre Fanchal, que est eiusdem magistratus, et alie Fanchal, que est nostra.

Huic successit in episcopatu *Benedictus secundus* anno domini millesimo ducentesimo nonagesimo primo. Obiit autem anno domini millesimo CCC. Huius tempore alienatus est ab ecclesia Waradiensi comitatus Bihorensis, quem a tempore sancti Ladislai omnes episcopi usque hunc pacifice tenuerunt.

Eodem autem anno electus et consecratus est *Emericus* vir vite laudalibis, qui donavit nobis terciam partem proventuum argentifodine in Belinis instituens eos esse quotidianas distributiones. Obiit autem anno domini millesimo CCC. decimo septimo, die XIII. Novembris.

Mortuo Emerico, successit sibi *Iwanka* episcopus, qui multa virtuosa opera exercens, tandem migravit ad dominum anno domini millesimo CCCXX. nono.

Eodem enim anno *Andreas* Bictii de Bathor in episcopum electus et consecratus, legitur vixisse in episcopatu usque ad annum domini MCCC. quadragesimum quintum ; hic primo oculis himie cupiditatis impositis, visus est turbare iura, nobis et episcopo communia; licet postea, dum adhuc viveret, penitencia ductus recognoverit, quemadmodum ex privilegiis suis et aliis instrumentis apparet evidenter.

Huic successit *Demetrius* episcopus, qui dicto Andrea factus cupidior, nos lesit multipliciter in nostris iuribus, et alienavit plurimas possessiones et terras episcopatus Waradiensis per suam negligenciam. Hic anno domini MCCC, septuagesimo secundo, die septima mensis Decembris obiit, obstinatus in malo, cum salutaribus monitis plurium ex nobis et eciam fratris sui uterini inductus, confiteri et sacramentis corporis et sanguinis domini ac extreme unctionis muniri noluerit.

Sequenti anno vicesima secunda die Februarii *Dominicus* episcopus Chanadiensis translatus est in ecclesiam Waradiensem, postulatus a nobis, qui post appellacionem, per nos a spoliis, occupacionibus et gravaminibus per dictum Demetrium predecessorem suum indebite illatis, ad sedem apostolicam interpositam, male acta ab ipso Demetrio pro maiori parte in statum debitum reduxit, sicut ex privilegio eius apparet. Obiit autem anno domini millesimo CCC. septuagesimo quarto in vigilia festi Omnium sanctorum⁶.

¹ în loc de: *prefuerit dubitatur*.

² Urmează un cuvânt indescifrabil şters de aceeaşi mână.

³ Scris pe marginea dreaptă a paginii, de o altă mână contemporană.

⁴ Sublinierea titlului de capitol aparţine editorului.

⁵ Astfel în copie, în loc de *capitula*.

⁶ Urmează: *Nomina episcoporum Varadiensium, que non scripta in inventario*.

Emericus Zwdar 1376. Ladislaus 1378. Johannes 1383. Lucas 1397. Eberhardus 1406. *Andreas Florentinus* 1415. *Johannes de Pratis* 1426. *Dionisius Jakch* 1417. *Fraier Johannes de Korsula* 1436. *Johannes de Segnia* 1440. *Johannes Slavus* 1447. *Johannes Alemanus* 1466. *Johannes Moravus* 1475. *Valentinus Farkas* 1490. *Dominicus* 1495. *Georghis* 1501. *Sigismundus* 1506.

Intervenţie târzie, din secolul al XVI-lea, când s-a realizat copia documentului.

Sequitur de numero canonicorum ecclesie Waradiensis et de dignitatibus et curiis canonicalibus conferendis eisdem

Rubrica quarta

Presentis scripti patrocínio in perpetuum valiturum declaramus, quod capitulum nostre ecclesie Waradiensis ab exordio sue institutionis fuit et perpetuo esse debet contentum viginti quatuor canonicorum numero, quorum collatio cum suis prebendis et iuribus, ac eciam dignitatum, personatum et officiorum eiusdem ecclesie pertinet ad episcopum diete ecclesie, prelatum nostrum, qui pro tempore fuerit. Et fuit communiter observatum ab antiquo, quod episcopi Waradienses dignitates, personatus et officia huiusmodi vacantes et vacancia pro tempore contulerunt canonicis eiusdem ecclesie Waradiensis, et non aliis; et si aliquando contingit dignitates, personatus et officia predicta conferri non canonicis, talibus ex debito honestatis fuit provisum de canonicatu et prebenda, cum nec dignitati, nec personatui, nec officio canonici sit annexa. Et licet antiquitus XXIIII. curiarum numerus iuxta numerum canonicorum in nostro fuerit territorio institutus: nulla tamen ex hiis certis canonicabus¹ vel dignitatibus est annexa preter unam, que est dignitati prepositure deputata. Nihilominus autem curie huiusmodi conceduntur, cum vacant, canonicis tantum pro voluntate prelati nostri, adque nostra ad emendum, solutis illi prius, cuius erat, si se in aliam curiam vivens transtulerit, vel illis, quibus moriens voluerit, aut nostro homini, si forte intestatus, quod absit, decesserit, infra triginta dies a die vacationis curie huiusmodi immediate computandos decern marcas denariorum pro tempore currencium, ad quas singulas curias canonicales ab olim taxasse noscuntur et taxamus in his scriptis. Verum ex dictis vigintiquatuor curiis non restant plures, quam viginti; reliquis quatuor extraneis usibus indebite applicatis: duas enim, que

erant in vico Venecia, detinet prelatus noster occupatas; terciam, que est prope scholas, Andreas episcopus, applicavit magistratui capelle sancti Andree, et in area³ quarte est constructum hospitale⁴.

¹ Corectat de o altă mână contemporană, prin scrierea silabei *-ti* deasupra cuvântului: *corect*
canonicatibus.

² Urmează un cuvânt indescifrabil, șters de aceeași mână.

³ Cuvânt scris sub rând, de o altă mână contemporană.

⁴ în loc de: *constructum est hospitale*.

Se quitur de cautela adbibenda in consiliis et tractatibus capitali, et de vocandis canonicis

Rubrica V

Equitas naturalis et iuris ratio id exposcunt, ut unus quisque magis fidei affectu, eiusque effectu benivolo his intendit, unde sui honoris et commodi recipit incrementa, quod tunc facilius perficitur, cum in communi, deliberacione diligenti prehabita, familiariter et concorditer ex affectu sancto, onorando et iusto, expedienda pro tempore negocia pertractantur; tempore autem, sicut sacer Canon dicit, indigemus, ut aliquid maturius peragamus; id circo, quia difficile est semper vocandos ex nobis ad hoc per nuncios intimare, ideo statuimus, quodcumque aliqua ponderosa negocia in nostro expedienda capitulo occurrunt, campana ad hoc apta, ad mandatum prepositi vel lectoris, aut in eorum absentia cuiuscunque alterius in ecclesia nostra Waradiensi, pulsetur regulariter circa horam primam, nisi aliud casus momentane vel imminetis necessitatis inducat, cuius sono audito, confestim quilibet canonicus, qui in nostro capitulo de iure vocem habet, ad ecclesiam nostram maiorem pro expediendis negociis incumbentibus² venire teneatur; secus facientes querela de contemptu, quia a facilitate processerat, condemnantur, illis de suo robore duraturis, que per presentes iuste decreta fuerit et discussa; hec tamen in maioribus, et arduis expeditionibus sufficere non poterunt, nisi absentes de iure vocandi specialius invitentur.

¹ Urmează: *alterius in ecclesia nostra Waradiensi*, Șterse de aceeași mână.

² *Incumbentibus*: scris de o altă mână contemporană.

Sequitur de penis canonicorum, qui contra nos et ecclesiam nostram alii assistunt, et qui secreta nostra prodwat vel revelant

Rubrica VI

Iui procul dubio sunt maiori pena plectendi, **qui** nituntur offendere, quod suis totis viribus defendere tenebantur. Cum igitur persone ecclesiastice singulariter teneantur tueri ecclesiam, a qua suam tuicionem accipiunt, ideo nos, capitulum et canonici ecclesie Waradiensis predictae pro bono et quieto stătu diete ecclesie et nostro presenti constitutione perpetuo valitura statuimus, ut nullus ex nobis,

cuiuscunque preeminencie, status aut dignitatis existat, ab hac die in antea prebeat alicui persone ecclesiastice vel seculari, cuiuscunque dignitatis vel condicionis existat, contra ecclesiam nostram Waradiensem predictam, vel contra communitatem noŝtri capituli consilium, auxilium vel favorem publice vel occulte, nec audeat prodere, seu revelare consilia vel secreta nostra alicui, unde possit ecclesia nostra vel nostra communitas in suis bonis pati dispendium vel iacturam; quin ymo quilibet ex nobis teneatur secreta huiusmodi diligenter et studiose celare, et diete ecclesie nostre ac nostre¹ communitatis² iura, iurisdieciones, honores et libertates augere, defendere et alienata illicite, vel distracta ad ius et proprietatem diete ecclesie et nostre communitatis pro posse revocare. Si quis autem ex nobis contra tam salubre statutum in toto vel in parte venire presumpserit, et per nos seu aliquem ex nobis, nomine nostro et diete ecclesie nostre, primo, secundo et tercio, ac peremptorie monitus et requisitus se emendare ad effectum contempserit: ipso facto periurium incurrat, et nihilominus dominus camerarius domini noŝtri pape, dicteque camere auditor, vice-auditor, locumtenens et commissarii eorundem, quorum iurisdictioni et cohercioni nos universi universaliter, et singuli singulariter in hac parte submittimus, per vos vel maiorem partem noŝtri capituli, aut aliquem ex nobis, nostro et diete ecclesie nostre nomine requisiti, contra talem ad privacionem beneficii ecclesiastici cognoscendi simpliciter et de plano, et sine scripto iudicii, super hoc aliquo documento legitimo informaŝi, quacunque die vel hora voluerint, procedendi, eumque suis beneficiis privandi liberam habeant facultatem. Renunciamus igitur nos propterea libelli oblacioni, litis contestacioni, ac aliis solemnitatibus iuris, feriis messium, vindemiarum, doli mali dicacioni, appellacioni, excepcioni, petitioni, restitutioni in integrum, et generaliter omni alii iure canonico et civili statuto, et consuetudini, quibus contra premissa vel aliqua de premissis venire possemus, et eciam iuri dicendi generalem retractacionem non vaiere, nisi precesserit specialis.

¹ Urmează: *con communitatis*, ŝterse de aceeaŝi mână.

* Scris pe marginea stângă a paginii de o altă mână contemporană.

Sequitur de sigillis noŝtri capituli, et eorum redditibus, ac de denariis iuramentalibus

Rubrica VII

Habebamus olim unicum sigillum forme oblonge, continens in sculptura imaginem beate Mărie virginis sedentem et coronam habentem in capite, et imaginem filii sui in dextro brachio baiulantem, in mânu sinistra tenentem similitudinem Ulii et circumferencialiter istas litteras: t *S.<igillum> capituli Waradiensis ecclesie*. Sed isto vetustate consumpto, data et autenticata fuerunt inter festum sancti Valentini et diem medii XLe anno domini millesimo CC. nonagesimo primo alia duo sigilla, quorum unum est rotundum ad privilegia, aliud vero oblongum ad causas. Rotundum autem habet in medio imaginem sancti regis

Ladislai dimidiam, quasi usque ad umbilicum, habentem coronam in capite, et in dextera bipenniis¹, in sinistra vero pomum cum cruce desuper erecta; in superscripcione vero² istas litteras: t *S<igillum>. mains capituli Waradiensis ecclesie ad privilegia*. Oblongum autem habet figuram imaginis beate virginis sedentis in trono, et tenentis puerum, erectum sive stantem super genu sinistra et habentem figuram pomi in mânu dextra, continente in suprascriptiōne has figuras: f *S<igillum> minus capituli Waradiensis ecclesie ad causas*. Et quia in regno Hungarie expeditiones cāusarum in foro seculari communiter consueverunt fieri testimonio litterarum capitulorum: ideo ad nostrum et ad nos iuxta modum laudabilem³ patrie⁴ in causis et negociis suis cursum⁵ habencium⁶ utilitatem et commodum declaramus, fuisse ab olim observatum et semper de cetero observandum, quod ambo sigilla predicta vel alteram eorundem, pro qualitate imminencium cāusarum opportunum, ad minus sex canonici in sacris ordinibus constituti, etatis mature, et discrecionis ac vite irreprehensibilis, aperto scrinio et⁷ ruptis⁴ impressis sigillis de ipso scrinio ex pixide possint excipere et⁸ cum⁶ eis, vel eorum altero litteras indigenarum et forensium, et communis iusticie, et simplices legaciones negociorum, proprie nos tangencium, in sacristia ecclesie nostre sigillare; et facta sigillatione statim⁹, absque aliquo interval Io recludere, et propriis sigillis sigillare et serare. Litteras autem gracie vel quasunque alias, ubi maioris et sanioris partis nostri capituli consensus fuerit requirendus, non liceat ullatenus sex personis sigillare; in arduis autem et maioribus casibus, qui omnium nostrum ad id accedente consensu debent deffiniri, predicta locum decrevimus non habere. De sigillis autem privilegiis singuli floreni auri, et de litteris patentibus, sigillatis a tergo, viginti quatuor denarii, et litteris clausis duodecim denarii, ac de qualibet persona, que se prestito sacramento coram nobis purgaverit, quadraginta denarii monete usualis pro tempore currentis exigantur, sed solum cedunt nobis due partes precii privilegiorum, et tertia pars precii litterarum patencium et clausarum, necnon denarii iuramentales totaliter dividendi inter illos solum, qui infra in capitulo: *Ut hi, qui*¹⁰ exprimuntur, salvis duabus partibus precii litterarum patencium, clausarum, et tertia parte precii privilegiorum, de quibus habentur infra sub titulo: *De lectore*^{TM}. Nullus autem ex nobis pro scriptura litterarum, quas habere voluerit super iuribus sibi competentibus, notario nostro, nobis vel lectori aliquid invitus solvere obligetur.

Corect: *bipennem*.

² Scris deasupra rândului de aceeași mână.

³ Urmează un cuvânt indescifrabil șters de aceeași mână.

⁴ Scris deasupra rândului de o altă mână contemporană.

⁵ Urmează probabil *habencium*, șters de o altă mână contemporană. La Bunyitay, *Stătuta: recursum*.

⁶ Scris pe marginea stângă a paginii, de o altă mână.

⁷ Urmează probabi *ruptis*, șters de o altă mână contemporană.

Urmează *ad*, șters de o altă mână contemporană.

Urmează cuvântul *usque*, șters, cuvântul *statim* fiind scris pe marginea stângă a paginii, de o altă mână contemporană.

¹⁰ Sublinierea titlului aparține editorului.

Sequitur de iuramento notarii nostri capituli

Rubrica VIII

Quamvis quilibet ad officium notarie capituli nostri electus credatur, verisimiliter idoneus et fidelis; quia tamen moris est, talis ut suum fideliter exequatur officium, iuramento astringere, ideo statuimus, ut is, qui dictum officium pro honore per nos assumitur in nostri medio teneatur corporaliter iurare ad sancta Dei evangelia manu tacta: quod omnes et singulas litteras sigillis nostri capituli sigillandas, cartas solum papireas communiter, dando pro nobismetipsis cum papiro, fideliter et legaliter, sine fraude conscribat, nihil addens vel minuens maliciose, per quod alteri contrahencium prodesse possit quomodolibet, vel obesse, et nemini de mundo nostra secreta, que cum eo pro qualitate negotiorum incumbencium communicaverimus, revelabit; nec litteras, de quibus precium detur, ad sigillandum offerat, nisi prius habita tota capituli porcione, hoc salvo, si interessentes sigillacioni intuitu alicuius aliter in hac parte duxerint ordinandum. Habeat autem notarius noster terciam partem precii privilegiorum et terciam partem precii litterarum patencium et clausarum.

Sequitur de ponderibus et decima birsagiorum, ac de dimidia parte munerum dandorum pro executionibus causarum nobis debitis

Rubrica IX

Licet apud aliqua servantur capitula, ut de pecuniis, que coram eis ex iussu regis vel iudicis competentis sententia¹, aut ex convencione alias facta, et litteris regis, capitulorum vel quorumcunque aliorum roborata, per quoscunque et quibuscunque in terminis ad hoc statutis persolvuntur, recipiant vel petant: nos tamen de huiusmodi pecuniis pro singulis marcis denariorum singula solum pondera, id est octo denarios usuales, de emendis seu birsagiis iustis, que iudices temporales super suos subditos, presente nostro testimonio exigunt, partem vicesimam accipimus, que premissa scilicet ratione decime ad nos iuste credimus pertinere, et fuisse inductum ex antiqua observancia per nostros prelatos toilerata. Cum autem operariis mercedis exhibitio debeat, dimidiam partem quorumcunque munerum, sive in pecunia, sive in rebus aliis, que dantur alicui ex nobis, vel ex sacerdotibus, aut clericis chori nostri ab illis, quorum utilitas vel commodum in citacionibus, inquisitionibus, et² in prohibicionibus faciendis, possessionibus statuendis, metis erigendis et similibus, quomodolibet exequendis, vice nostri procurantur, in usus nostros de cetero decrevimus convertendam, que simul cum predictis, in presenti capitulo expressis, dividantur, solummodo inter illos, qui commemorantur infra in capitulo: *Ut hi qui**; residua parte dimidia munerum huiusmodi illis semper concessa, qui premissa vice nostri exequuntur.

Scriis de o altă mână contemporană.

¹ Scriis deasupra rândului de aceeași mână.

¹ Sublinierea titlului aparține editorului.

**Sequitur, quomodo domus, vinee, prata, molendina et quelibet alia civilia
immobilia, infra limites civitatis Waradiensis constituta, litteris nostris
mediantibus possideantur**

Rubrica X

Iure et ratione exigente, ac etiam de approbata consuetudine regialiter inductum est, ut omnes, qui infra limites civitatis nostre Waradiensis domos, ortos, vineas, prata, molendina et quelibet alia civilia immobilia habere desiderant, litteris nostris se muniant circa illa, secus facientes in iudicium ratione premissorum deducti, tamquam violenti et illegitimi possessores cedant, sicut semper ceciderunt ab omni iure, quod sibi¹ ex² civilibus² huiusmodi quomodolibet competeat, et ad nostram dispositionem libere devolvatur, nisi eorum possessores rationabili causa excusentur; ratione enim civilium iurium omnes, qui infra limites diete civitatis illa obtinent, etiam si forenses sint, nostre iurisdiectioni sunt subiecti, sicut illi, qui in aliis terris et villis ad nos pertinentibus commorantur.

¹ Urmează două cuvinte indescifrabile șterse de aceeași mână.

² Scrise pe marginea stângă a paginii, de o altă mână contemporană.

**Sequitur, qualiter habemus liberam iurisdictionem temporalem et libertates
diversas, et qualiter huiusmodi iurisdictione sit utendum**

Rubrica XI

[Copistul A.] In capitulo supra proximo tetigimus, quod tam infra limites civitatis Waradiensis, quam etiam in omnibus tenutis et possessis ad nostrum commune quomodolibet spectantibus meram et liberam iurisdiectionem temporalem, et plenam libertatem, ab omnibus forensibus vexacionibus et angariis exempti, prout expressius apparet ex privilegiis regum Ungarie, inferius summatim in suis locis descriptis, obtinemus, utile est describere, qualiter iurisdiectione huiusmodi sit utendum <?> Statuimus igitur, in illa servandum esse iuxta posse, quod beatus Gregorius definit, ita dicens: disciplina vel misericordia multum destituitur, si una sine altera teneatur; sed circa subditos inesse debet rectoribus et iuste consulens misericordia, et pie serviens disciplina; hinc est, quod semivivi illius vulneribus, qui a Samaritano in stabulum ductus est, et vinum adhibetur, et oleum foveantur, quatinus unusquisque, qui sanandis vulneribus preest, in vino morsum districcionis adhibeat, in oleo moliciam pietatis; per vinum enim mundantur putrida, per oleum sanandi foveantur. Miscenda est igitur severitas cum lenitate; faciendum est quoddam ex utroque temperamentum, ut nec multa asperitate exulcerentur subditi nec nimia benignitate dissolvantur. Hoc nimirum illa tabernacula¹ arca signat, in qua tabula virga simul et manna est, quia cum scriptura sacra sciencia est in boni rectoris pectore, si est virga districcionis, et manna dulcedinis: hinc etiam David ait: virga tua et baculus tuus ipsa me consolata sunt. Virga enim percutimur et baculo sustentamur, sit ergo et districcio iusticie, que feriat, sit et consolacio baculi, que sustentet; sit itaque amor, sed non emolliens; sit

vigor, sed non exasperans; sit zelus, sed non immoderate serviens; sit pietas, sed non plus, quam expedit parcens.

¹ *Corect: tabernaculi.*

**Sequitur de quantitate penarum contumacie citatorum et hora expectandi eos,
ac mulcta penali de homicidiis, et criminalibus exigendis**

Rubrica XII

Omnis iudicans postpositis timore, odio et amore, qui habent corrumpere iudicia iuris, ante omnia consideret equitatem, secundum quam procedit in iudicio securus, non attendens, quid os loquencium iniqua loquatur, nec propter hoc recedat in aliquo a tramite veritatis, nam sicut dicit Isidorus: quod a bonis pie sit, crudele putatur a pravis, quia non discernunt recto oculo, quod a bonis fit animo <cauto>'. Tanto ergo caucior iudex sit in iudicio, quanto durius a Christo iudicari formidat. Unde beatus Gregorius ita dicit: omnis, qui iuste iudicat, stateram in mânu gestat, in utroque penso iusticiam, et misericordiam portat, sed per iusticiam reddit peccandi sententiam, per misericordiam peccati temperat penam, ut iusto libramine quedam per equitatem corrigat, quedam vero per misericordiam indulgeat, qui dei iudicia oculis suis preponit, sed timens et tremens in omni negocio vel iudicio, formidat, ne de iusticie tramite devians, cadat, et unde non iustificatur, inde pocius condempnetur. Attendat ergo hic, et intelligat bene quilibet ex nobis, et specialiter decanus noster et nostri iudices seculares, qui habent nostros subditos in sibi commissis casibus iudicare, nam sicut dicit canon: eterni tribunal iudicis illum reum non habet, quem iniuste iudex condempnat. Hac igitur consideracione statuimus, quod quicumque de nostris vel eciam singulorum ex nobis subditis in causis maioribus, que enormes seu criminales dici possint et sint, homicidii scilicet, mutilacionis, furti, latrocinii, stupri, incendii et violencie, in quibus potestatem cognoscendi, et sentenciandi, si agatur civiliter, ab olim pro nobis noscimus reservasse, et nostram citatus presenciam debet comparere illo die, ad quem fuerit evocatus, et respondere adversario vel satisfacere, prout fuerit rationis. Citacio autem fiet una pro omnibus, que peremptorium continebit terminum, pro locorum proximitate, et temporum qualitate moderandum. Et si die ipso, quousque vespertinum et completorii officia in maiori ecclesia nostra complebuntur, contumaciter non comparuerit: sic citatus nobis unum, et actori pro expensis suis dimidium fertonem denariorum usualium pro huiusmodi contumelia solvere obligetur, et nihilominus ex parte rei, eo ulterius non vocato, pro modo iniurie illate vel dampni infecti, actori congrua satisfaccio impendatur, sponte tamen volenti a lite discedere, pacta eciam vel transacciones inire, post citacionem emissam ante litem contestatam in criminali iudicio, absque ullius contumacie pena, licenciam partibus non negamus, contenti solum de marcis tribus iuxta morem antiquum, ex bonis rei. In predictis casibus criminalibus, sive coram nobis, ut prefertur, civiliter, sive coram iudicibus nostris secularibus criminaliter agatur, ante omnia deducendis; si vero aliquo predictorum criminum perpetrato reus auffugerit, et vocatus redire et iuri parere contempserit: omnia bona fugitivi mobilia et immobilia ad nos libere

devolvantur, et laso vel passo iniuriam parte ex ipsis competenti iuxta nostrum arbitrium assignata, reliqua cum predictis mulctis seu penis pariter inter nos dividantur, prout habetur infra in capitulo: *Ut hi quP* ... deducta prius tertia parte eorundem, que decanum contingunt. Volumus tamen, quod in predictis casibus, nec patres pro filiis, vel e converso, nec fratres pro fratribus aut pro coniugibus coniuges in porcionibus sibi debitis dispendium paciantur, nisi forte fugitivis alimenta subministrent publice vel occulte. Aliis, que in similibus vel minoribus casibus per nos vel nostros officiales agitandis fienda occurrunt, non mutatis.

¹ Lipsește în manuscris. întregit după Bunyitay, *Stătuta*.
Sublinierea titlului aparține editorului.

**Sequitur de distinctione civitatis Waradiensis a vicis seu contratis ad
episcopum pertinentibus, et de nominibus illarum villarum, quas pacifice et
communiter possedimus**

Rubrica XIII

Ad nostram communitatem preter predicta pertinet tota civitas Waradiensis, preter vicos infrascriptos: Olazy scilicet, Bolonia atque Badua¹ ad episcopum pertinentes. Vicus autem Olazy distinguitur ab eadem civitate per ramusculum fluvii Crys, qui influit civitatem ipsam subtus montem, in quo est ecclesia sancti Stephani protomartyris posita, et transiens inter claustrum sancti Nicolai confessoris, in fine eiusdem viei Olazy situm et vicum Azombathhel qui similiter ad episcopum pertinet, currit versus villam Pyspuky et mutato hoc nomine Keres, Wynzws incipit appellari. In huius tamen viei Olazy confinio, a parte orientis habemus eciam contractam¹ sancti Petri, que ubi et qualiter ab eodem vico Olazy limitatur <?> dicitur infra in tertia particula sub titulo: *De instrumentis. Rubrica prima*². Predicti vero viei Bolonia et Padua a vico predictae civitatis, Venecia, alio nomine Tykol nuncupato, limitatur per alium ramusculum eiusdem fluvii Crys, currentem inter ipsum vicum Venecia et villam Hydkwzhenlews dictam, qui ramusculus infra vadum, quo itur ad dictam villam Zewlews, reflectitur quasi contra septemtrionem, et transiens iuxta claustrum sancte Anne monialium et demum iuxta ortum cervorum coniungitur alio ramusculo eiusdem fluvii penes fossatum castris et ex opposito palatii episcopalis transeunti. Sed quosdam vicos seu contratas eiusdem civitatis Waradiensis, pută vicum Venecia, alio nomine Tykol dictum, cum vico Egerzegg et Wyfalw tenet nune de facto episcopus ecclesie nostre, et solum nobis medietatem decimarum et aliarum collectarum ordinarium eiusdem viei Venecia administrat, prout in privilegio Dominici episcopi, confecto anno domini MCCC. septuagesimo tercio, continetur. In districtu autem Waradiensi, seu in comitatu Bylgoriensi¹ habemus in communi istas villas, scilicet: Hewyo, Chehy, Abrantzaza, Sauli, Zekelthelek, Almas, Meches, Nyarzeg, cum terra Kysthelegd, que est penes ipsam, Bikach, Barakw, Royth et Rywid, cum terris ad ipsas pertinentibus; Harsan maiorem, Harsan minorem, Gyan et Besenew³, cum terra Resenthelek dicta, pertinente ad eandem Besenew; item Ewssi cum villis Kakwch, Ikold, Megyes, Molonzeg et terra Zygeth dicta, ad eandem pertinentibus. Item Teleky prope Sanctum Laurencium, Fazulkas, Janosi, Zomlyn

cum pratis et terris ad eandem pertinentibus. Item villam Kerezthes, alio nomine Fankal, sed istam tenet nune episcopus de facto. Item Kekews et Thamasy cum terra Zent Istwanfewlde ad eandem pertinente, Baganner, cum terris⁴ Horon⁵, Gywrgehal, que sunt prope ipsam, Pathka, Paly, atque Wylak. In comitatu autem de Karazna habemus villam Kaluzthelek cum terris Adryanthelek et Zathmathelek, et aliis pertinentibus ad eandem. In districtu vero de Zeplak villam Pethegd totaliter, et villam Kesehaza similiter totaliter, iste sunt Ungaricales; item villas Olahales infra scriptas, scilicet: Vyzath, Dombrawycza, alia Dombrawycza, Karazon superiorem, Karazon inferiorem, Machahaza, Lazlonhaza, Harna superiorem, et aliam Harna inferiorem. In comitatu de Zarand habemus istas villas videlicet: medietatem viile Wadal, medietatem viile Zyntha, et medietatem viile Chwba, neenon villam Jenew totaliter. Iuxta Marisium vero habemus villam Chyka. Et tam civitas, quam eciam villa et terra suprascripta, excepta, ut prefertur, villa Kerezthes, habentur pacifice¹ apud manus nostras, et pertinent ad nos separatim ab episcopo, et distinctim cum omnibus iuribus, iurisdicionibus¹, decimis, fructibus, redditibus et proventibus ac pertinentis suis universis, preter decimas viile Zeplak, que ad plebanum ecclesie beate Mărie virginis de eadem, item preter decimas villarum ad eandem Zeplak pertinencium, neenon villarum Wadaz¹, Zyntha, Chwba, Heyo¹, Harsan maiore, Kakwch, Bagamer¹, Paly et Wysak¹, que ad episcopum Waradiensem, item preter decimas viile Chyka, que ad episcopum Chanadiensem, et villa Kalazthelek¹, que ad episcopum Transylwaniensem pertinere dinoscuntur.

¹ Astfel în copie.

² Sublinierea titlului aparține editorului.

³ Urmează: *item Ewsii cum villis*, șterse de aceeași mână.

⁴ Urmează *Adrianthelek et Zathmathelek et aliis*, șterse de aceeași mână.

⁵ Cuvânt repetat pe marginea stângă a paginii.

Sequitur de nominibus villarum nostrarum, que apud manus extraneas occupative habentur *Rubrica XIII*

Sicut ex privilegiis et litteris inferius loco sui¹ expressis apparet, possessiones infra scripte ad nos pertinent, separatim ab episcopo; sed habentur pro nune apud manus extraneas: Kewres scilicet, Zywnywg, populi Harmad, Zylas, Tarcha, Nywegh et Zemmyklos.

Corect: *suo*.

Sequitur de nominibus villarum, que inter nos et episcopum sunt communes *Rubrica XV*

Ad nos vero et episcopum communiter, ut infra sub prima rubrica: *De instrumentul* apparet, pertinent iste viile: Pispky² scilicet, Zenthlewryntz, Zewlews maior et minor, Cordo Baramon et Syred³, cum omnibus decimis, tam

scilicet frugumj quam vini et aliis fructibus suis, preter decimas viile byrea , que aa episcopum Agriensem pertinent; sed de presenti tenet easdem villas episcopus noster de facto; solum enim in iure percipiendi medietatem decimarum vini, bladi et aliarum rerum decimalium earundem existimus; alios enim redditus ipsarum dominus Dominicus olim prelatus noster promiserat nobis integraliter administrare, sicut eciam alias administrați fuerunt interim, donec nobiscum aliter de ipsis disponderet, prout inferius in litteris eius expressius continetur; Purozlou insuper et Jank que eciam apud manus extraneas habentur, item possessiones Luce fratris quondam Emerici episcopi, si inveniri poterunt, nobis et episcopo sunt communes, prout indicant privilegia confecta super ipsis.

¹ Sublinierea titlului aparține editorului.

² Astfel în copie.

³ Corect: *Fyred*.

Sequitur de nominibus villarum, in quibus credimus habere ius

Rubrica XVI

In iliis autem infrascriptis, ut pută in Keer superiore, in Keer inferiore, in Alpar, in Lathabar et in Tottholek, que habentur apud manus episcopi, credimus habere nobis ius competens, cum in aliqualem recompensacionem destruccionum, desolacionum, dampnorum et iniuriarum, per Nicolaum wayuodam¹ filium Pauli, et alios ecclesie nostre Waradiensi illatorum, eedem viile simul cum Heyo, que erat eiusdem, adiudicate et date fuerint eidem ecclesie Waradiensi, prout ex privilegio Ladislai regis apparet; non habemus ex illis plura, nisi partem viile Heyo, supradicte. Credimus eciam verisimiliter habere nobis porcionem competituram in possessionibus Thwrpaztheh et Omorsa, erga episcopum habitis, ex eo, quod eedem possessiones sint donate et legate ecclesie Waradiensi indistincte. De aliis vero possessionibus et bonis, in quibus ius habemus, vide privilegium Lodomerii episcopi, quod est infra in tercia particula sub prima rubrica: *De instrumentis*".

¹ Astfel în copie.

² Sublinierea titlului aparține editorului.

Sequitur de censibus et collectis ordinariis, et muneribus civitatis et villarum apud manus nostras habitarum, et de modo ac tempore exaccionis eorum

Rubrica XVII

Harum autem civitatis et villarum ordinarii redditus ex antiqua institutione hactenus observata consistunt in fertonibus, in terragiis et muneribus; attamen vario modo exiguntur. Nam quilibet eiusdem civitatis nostre civis facultatibus pocior integraliter, mediocriter vero inferior secundum facultatem suam et nostram disposicionem, non habito respectu ad fundum suum, sive fuerit spaciosus sive artus, cum mansiones in dicta civitate nec eiusdem quantitatis sint, nec taxate ad huiusmodi fertonum, terragiorum et munerum solucionem obligantur, exceptis inquilinis suis,

vulgariter *seller* dictis, qui iuxta facultatem eorum per se taxantur, nisi tales fuerint filii, fratres vel nepotes uxorati, aut sponsi indivisi sui hospitis: tune enim quilibet non habita computacione huiusmodi coniunctarum personarum, simplicis collecte prestacione excusatur. Exterarum vero villarum nostrarum incole huiusmodi census fertonum scilicet, terragiorum et munerum solvunt nobis, habita consideracione fundorum suorum, nam ibi fundi ab antiquo sunt taxați et distincti. İs enim, qui in fundo integro residet, integrum, qui vero in medio, in tertia vel quarta partibus, iuxta hoc: medium censum, terciam vel quartam partem census solvere more solito obligatur, nisi ex speciali convencione inter nos et nostros subditos, vel aliquem ex illis aliter fuerit ordinatum; nam contractus ex convencione legem accipiunt. Pro fertone autem integro singulis annis circa <festum> s<ancti> Georgii martyris consuevimus recipere quatuordecim grossos, idest quartam¹ partem unius maree denariorum, quorum <...>² faciunt florenum unum auri. Circa festum vero sancti Michaelis archangeli pro terragio quatuor, pro muneribus vero duos grossos; nam ad hos duos grossos munera cuiuslibet annualia, tam scilicet in civitate, quam in villis nostris exterioribus residentis taxasse antiquitus invenimus. Ne autem nostri subditi diverso iure censi videantur, reducendi sunt omnes in fertonum, terragiorum et munerum dacione ad unum modum, preter subditos nostros Olahales, qui ritu adhuc gentilitatis viventes, differunt omnino ab Vngaris in dandis collectis. Ipsi pro censu annuo tenentur singuli singulariter annis singulis circa festum Penthecostes dare decimam partem ovium suarum, racione quinquagesime; circa festum vero nativitatis beate Mărie virginis singule mansiones oves singulas ac racione descensus, et de mense Decembris vel circa similiter decimam porcorum suorum. Kenezii vero tam ad ovium, quam corporum³ prestacionem astringuntur iuxta convencionem factam inter nos et eosdem, et ultra hoc idem Kenezii singulariter de more consueto dant circa annis singulis medium lodicem, unum philtrum pro sella et unum caseum. Communiter vero Olatzii⁴ nostri dant nobis in die Strennarum in signum dominii annis singulis equum unum.

¹ Urmează un cuvânt indescifrabil șters de aceeași mână.

² Spațiu liber cea 2 cm.

³ Greșit în loc de: *porcorum*.

⁴ Astfel în copie.

Sequitur de decimis frugum tam civitatis, quam aliarum villarum nostrarum, et quarundam aliarum nobis debitis, et de tempore et modo dicationis earundem

Rubrica XVIII

Traditum tenet ecclesia et collegium nostrum a senioribus eiusdem collegii et civitatis nostre Waradiensis, ut cum hospites et incole eiusdem civitatis nostre propter artitudinem terrarum arabilium seu usualium agriculture officium exercere non valebant, sed potius manuum et laborum suorum adquisicione victus usum querebant, prout et ad presens querunt et utuntur: ad eorundem humilimam supplicacionem sub anno Domini MCCCXII, Emerico episcopo diete ecclesie nostre Waradiensi presidente, ipsoque consenciente, quamvis in preiudicium prescripti

collegii nostri, annuimus, ut pro modio, alias *ako*, ab antiquo ad cellaria nostra et mensam nostram pro victu nostro consueto, ex decimis nostris, more aliarum villarum, cum bladis amministrari consuetis, non plus, quam quilibet eorundem hospitem et incolarum civitatis nostre, in proprio fundo suo aut conductivo residens, quatuor cubulos cum communi mensura sepedicte civitatis nostre; inquilinorum vero quilibet duos cubulos, quibus utuntur in emendo et vendendo, partim tritici et partim siliginis, prout in litteris eisdem super his concessis plenius apparet, pro dimidia vero unum cubulum tritici cum usuali cubulo seu mensura civitatis, servatis in exactione collecte huiusmodi, quo ad personas apud cives pro tempore residentes, modo et ordine, qui in capitulo supra proximo describuntur. Solucio insuper similium decimarum in aliis villis nostris, supra in capitulo: *Adnostram*¹ enumeratis, pro nobis fieri consuevit tali modo: quod habens quinque capecias bladi unius vel plurium specierum, puta frumenti, siliginis, ordeï, milii et avene, ad dimidiæ, - habens decern, ad unius, — habens viginti, ad duarum, - habens triginta, ad trium capeciarum solucionem obligantur; dando pro dimidia capecia unum tritici; pro una duos: unum tritici, et alium siliginis; pro duabus quattuor²: duos tritici, unum siliginis et unum avene; pro tribus sex: duos tritici, duos siliginis et duos cubulos avene cum usuali mensura, seu cubulo cellarii nostri. Ex hac consideratione fiet solucio decimarum bladi maioris quantitatis. Habens autem minus, quam quinque capecias, tenetur dare estimacionem, prout decimatori nostro secundum deum visum fuerit expedire. A quolibet autem solvente decimas huiusmodi eligitur unus puUus, et ab habente decem anseres, anser unus. Popul i autem in predictis villis, Megyes et Kekus, que sunt nostre, et in villis Arpad et Kesserew residentes, redimendo decimas frugum nobis debitas, dant ex antiqua consuetudine pro singulis capeciis singulos XII. denarios monete pro tempore currentis, sicut alias in diocesi Waradiensi pro episcopo exiguntur. Habemus insuper decimas frugum et rerum aliarum in quibusdam villis, que describuntur in privilegio declaratorio Lodomerii episcopi, eiusdem et nostro sigillis roborato, sed eodem indebite occupative tenentur. Preterea perceptio quarte partis omnium decimarum proveniencium ex fructibus excrescentibus infra limites diocesis Waradiensis, exceptis archidiaconatibus de Kalatha et Zugolim et de Bekes, ex approbata, et usque ad tempus predicti Demetrii episcopi pacifice observata consuetudine, pertinuit ad clerum ecclesie nostre ita, ut eadem quarta decimarum, ab aliis tribus partibus episcopo debitis separata, conferebatur canonicis et interdum eciam aliis idoneis presbiteris diete ecclesie nostre, et tales contrarii⁴ magistri capellarum vocabantur et parochiarum seu villarum quarte decimacionis seu magistratus sui in die assumeionis beate Marie virginis seu alio festo, quo volebant, singulis annis recipiebant pro se totum offertorium, sive in pecunia sive in aliis rebus, nichil pro tune sacerdoti parochiali ex illis relinquendo; sed idem Demetrius episcopus cupiditate ductus, spoliavit successive dicta quarta omnes indifferenter, et eam in usus proprios convertit. De exactione autem none partis frugum et vini, per Lodouicum regem novissimis diebus inducta, certa regula dari non potest, cum⁵ speretur de eius relaxacione; antiqui enim census augeri non possunt sine manifesta offensa creatoris. Interim autem duplariis de nona frugum et vini, pro qualitate duple,

que eis de terragiis cedere debet, competenter satisfaciemus, cum a solventibus non soleamus exigere terragium.

¹ Sublinierea titlului aparține editorului.

² Astfel în copie.

³ Urmează: *infra limites diocesis Waradiensis exceptis*, șterse de aceeași mână.

⁴ Greșit în loc de: *quartarii*.

⁵ Urmează literele *spr*, șterse de aceeași mână.

Sequitur de decimis agnorum, hedorum et mellis sive apum *R<ubrica> XIX*

In eisdem quoque villis nostris, quarum decime bladi ad nos pertinent, recipiuntur etiam pro nobis decime agnorum, hedorum et mellis sive apum, que taliter decimantur: ab illo enim, apud quem decern agni vel hedi reperiuntur, decimator noster accipit unum pro libitu voluntatis. Alias de singulis agnis vel hedis numero paucioribus singuli denarii exiguntur. De apibus autem fiet decimacio eodem modo, sicut de agnis vel hedis, salvo eo, quod apes alias decimate non decimantur secundario, sed solum nove, que vulgo *ray* dicuntur.

¹ Corect: *libito*.

Sequitur de decimis porcorum *Rubrica XX*

Porcorum decime in nostris tenutis olim ubique pro nostra communitate exigebantur, sed ab huiusmodi decimarum soluzione subditos nostros a tempore prime pestis, idest circa annos d<omini> M°CCCXLVIII exemimus, ut eo facilius viile nostre per pestem desolate statum pristinum sortirentur; modo vero solum illi ad dandam porcorum decimam obligantur, qui in Zeplak et eius districtu commorantur, prout supra in capitulo: *Harum autem*¹ continetur, porcis et apibus in silvis et pascuis cum episcopo communibus, pro tempore exigendis, inter nos et eundem equaliter dividendis.

¹ Sublinierea titlului aparține editorului.

Sequitur de decimis vini, et officio decimatoris nostri *Rubrica XXI*

Declaratum est, prout privilegio Lodomerii episcopi evidenter apparet, quod medietas decime vini tocius diocesis Waradiensis ad nos pertinet, reliqua parte dimidia episcopo nostro deputata; sed cupiditate prelatorum nostrorum pro tempore presidencium maxima parte earum existimus defraudati. Solum enim sumus in iure percipiendi rectam medietatem omnium decimarum vini, proveniencium ex

fructibus excrescentibus infra limites civitatis Waradiensis, et villarum Byhor et Pyspwky¹, salvis decimis vinearum populorum in villa Zaldubagh continuam residenciam faciencium, et vinearum infra limites viile nostre Paly existencium, que ad episcopum pertinet, sicut patet ex privilegiis nostris, que infra suis locis describuntur. Decime siquidem civium diete civitatis et forensium, in territorio ipsius civitatis vineas habencium, percipiuntur ad magnas decimas, in fine civitatis, prope capellam sancti regis Ladislai intra fossatum, et prope heremitorium sancti Iheronimi confessoris. Decime vero populorum in villa sancti Stephani prothomartyris de promontorio Waradiensi residencium dicantur ibidem in cellariis in medietate², cum fuerit decimacio in magnis decimis consummata. Decimis populorum de Byhar¹ et de Pyspeky¹, et aliorum forensium infra limites earundem villarum vineas possidencium, apud villas easdem in locis consuetis exigendis; tinis vero, que in terris cum episcopo communibus a vineis forensium ratione dominii exigebantur, propter nonam supervenientem, quamdiu ipsa durabit, relaxatis. Decimatores autem nostri et episcopi pariter, donec apud loca predicta moram trahunt, omnes causas ratione vini, [*Copistul C*] mercedisque custodum vinearum quomodolibet emergentes discutere, et a singulis, qui propter debita huiusmodi pro tune apud domum decimalem arrestantur: octo denarios; de singulis vero solventibus decimas, et more solito sigilla redimentibus: singulos duos denarios; de quolibet vero novo³ torculari: unum; de veteri autem dimidium fertonem denariorum parvorum pro tempore currencium, vel circa, recipere sunt soliti. Pecunia sic recepta per nos et episcopum pro sumptibus, quos interim decimatores ipsos facere oporteret, deliberata provisione ex antiquo deputata.

¹ Astfel în copie.

² La Bunytay, *Stătuta: immediate*.

³ Cuvânt scris deasupra rândului de aceeași mână.

Sequitur de pena negancium decimas seu res decimales

Rubrica XXII

Negantes autem frumentum, vinum, porcos, apes, resque alias decimales, amittunt de more solito nonam partem huiusmodi negatorum, parte decima negantibus relinquenda, nisi tales misericorditer tollerentur.

Sequitur de serviciis, ad que preter premissa nostri subditi obligantur

Rubrica XXIII

Preter illa, que superius enumerantur, nostri subditi non obligantur ex debito ad alia certa servicia, nisi quod artifices civitatis nostre, cuiusunque professionis existant, res artis sue tenentur nobis vendere remissius, iuxta convencionem habitam inter nos et eosdem. Universitas vero civitatis eiusdem simul cum civibus episcopalibus tenentur iuxta morem consuetum reparare, cum opus fuerit, pontes sitos infra civitatem, et in adventu regis, regine, liberorumque regalium contribuere

ad eorum expensas, licet alias non consueverint pro reverencia sancti regis Ladislai super populos ecclesie nostre recipi victualia seu descensus. Coloni vero nostri in villis propinquioribus residentes similiter ad huiusmodi contribuere tenentur¹ victualia, secundum taxacidnem nostram, suisque expensis inferre decimas frugum in nostrum cellarium, et singuli singulariter de feno nostris sumptibus comparando, in nostrum portare horreum unum currum. In villis autem remocioribus degentes, qui hec vel his similia non exhibent servicia: collecta extraordinarie prestacionis, quam nostris subditis pro nostrorum qualitate negociorum imponimus, specialius ceteris obligantur.

=

¹ Cuvânt scris pe marginea dreaptă a paginii, de o altă mână contemporană.

**Sequitur de exempcione subditorum nostrorum a serviciis singularibus
personis ex nobis non expendendis preter certa**
Ru<brica> XXIIII

Quamvis nostri subditi premissa et alia quecunque servicia portabilia, que eis a nobis ratione previa imponuntur, subire necessario¹ teneantur; non tamen personis singularibus ex nostro collegio, ad aliquod servicium gravamen inducens, videiicet rei cuiuslibet, quantumcunque modice, prestacionem tenentur inviți. Statuimus igitur, quod quicumque ex nobis sibi iure proprio quicquam ex ipsis vendicaverit, hic tanquam invasor alienorum iurium pro modo culpe, et persone qualitate temporaliter iuxta nostram dispositionem puniatur.

¹ Urmează, probabil, cuvântul *teneantur*, șters de aceeași mână.

**Sequitur de tributis et salifodinis, que precise et que cum episcopo
communiter nos contingunt, et de tempore locacionis eorum**
Ru<brica> XXV

Tributum fori civitatis nostre Waradiensis, quod in vigilia omnium sanctorum locare consuevimus, totaliter ex donacione sancti Ladislai ad nos pertinet. Ad infestacionem tamen Demetrii episcopi novissimis diebus inductum est, quod tam nostri, quam episcopi subditi in dicta civitate et eius suburbiis degentes¹, item² populi de Pysspeky³, de Sancto Laurencio et de Scewlews³, que nobis et episcopo nostro sunt communes¹, item² de Chehy³, de Ewssy³, et de Fazakas³, Janosy³, que sunt nostre, necnon Alchy et de Zaldobagh³, que sunt episcopi, et de Wolff, que est cantoris ecclesie nostre, salvo tributo⁴ portarum eiusdem civitatis, solvunt nobis pro tributo fori singuli singulariter singula tantum pondera, id est denarios quatuor, annis singulis circa festum sancti Michaelis archangeli, reliquis omnibus pro qualitate rerum suarum venalium tributum integraliter persolventibus. Tributa vero portarum diete civitatis in vico Venecia, et in vico Wamwca exigī consueta, quod in festo sancti Benedicti de mense Mărcii, et tributum viile Byhor, quod in festo ascensionis domini locantur¹,

item² tributum, quod in villa Zylah, et tributum, quod in Sceged exiguntur, pars tertia nos contingit, duabus partibus eorundem episcopo deputatis. Sed tributum in villa Sceplak³ et eius districtu super fluvium Nigri Crysii decurrentis, in festo sancti Georgii, quoad porcionem nostram, locari consuevit, inter nos et episcopum equaliter dividitur, et hec omnia pacifice et quiete possidemus. Sunt et alia tributa, quorum dominium ab ecclesia nostra est alienatum, videlicet due partes tributorum civitatis Byhoriensis et circa Zarand, exceptis paucis; item tributa, que in civitate Novi Castri tam circa ipsum Novum Castrum, quam circa Hewes, et in comitatu de Abawywar, de Bekes colligitur; ac tributum viile Porozle³, necnon salifodine in Thorda, que nobis et episcopo debentur, necnon tributum in villa Scalach exigi consuetum, que nos contingit, prout in privilegiis infra suo loco descriptis continetur.

¹ Urmează *nam*, șters de aceeași mână.

² Scris deasupra rândului de o altă mână contemporană.

³ Astfel în copie.

⁴ Urmează: *fori singuli singulariter singula solvunt nobis pro tributo fori*, șterse de aceeași mână.

Sequitur de molendinis et tempore locacionis eorum, ac de censibus exigendis ab habentibus molendina in nostro territorio, et de lucro cubulorum et statere
Ru<brica> XXVI

Habemus communiter preter illa, que sunt in Zeplak et eius districtu, de quibus supra in capitulo precedenti, in Chwba, in Jenew et in Pathka molendinum trium rotarum, et pilotherium situm super una clausura in via Sancti Petri in confinio viei Olazy, molendinum trium rotarum retro vicum Swpes. molendinum, quod Almas dicitur, in fine eiusdem viei Swpes duarum rotharum¹, unius piloterii, et alterius ad farinam²; item³ molendinum septem rotharum¹ constitutum in Heyo in tribus locis distinctis; molendinum duarum rotharum¹ in villa Harsan maiori, et molendinum Elisey in villa Ewssy¹ duarum rotarum² item³ in villa Meger, que erat capituli nostri, sed applicata est³ dignitati custodie. Pro contratā sancti Petri tradidimus molendinum constructum per Natus custodem pro usu nostro, sicut ex litteris Thome episcopi apparet: sed primo est totaliter dissipatum. Locantur autem et redditus eorum per sigilla dividuntur mensis Septembris die primo, preter molendinum Almas dictum, quod pro pecunia locari in festo sancti Georgii consuevit. Habentes autem molendina in nostro territorio ratione singularum rotharum singulos nobis fertones argenti circa idem festum solvere pro annua pensione obligantur, secus presummentes vel censentes in solutione huiusmodi per biennium ab eis remouentur, non obstante, quod eis, ut pensionem solvant, non fuerit nunciatum. Lucrum autem, quod nobis ex cubulis et stateris eris, plumbi et⁵ cepti³ prevenire solebat, in usum nostre civitatis noscimus convertisse.

¹ Astfel în copie.

² Urmează: *nam*, șters de aceeași mână.

Scris deasupra rândului de o altă mână contemporană.

Scris pe marginea stângă a paginii de o altă mână contemporană.

Urmează *sepe*, șters de o altă mână contemporană.

Sequitur de dvilibus iuribus, que infra civitatem Waradiensem habemus

Ru<brica> XXVII

Optinemus quoque in communi quedam iura civilia in civitate Waradiensi, primo scilicet medietatem municionis seu castris, que est a parte ecclesie sancte Crucis, cum uno cellario et suis edificiis sub et supra, necnon cum turri posita iuxta portam; licet totum castrum in nostro territorio sit fundatum¹. Item² unam turrim, ubi olim erat balneum lapideum, quod fecimus funditus demoliri eo, quod Demetrius episcopus occupaverat ipsum in preiudicium nostrum¹. Item² unum balneum iuxta pontem, quo itur in vicum Olazy, quod nobis per filiam Petri filii Michaelis, et unum fundum in vico Swpes, qui per dominam relictam Stheophani iudicis testamentaliter sunt legata.

¹ Urmează *nam*, şters de o mână contemporană.

² Scris deasupra rândului de o altă mână contemporană.

Sequitur de funeralibus et legatis capitulo, ac aliis oblacionibus

Rubri<ca> XXVIII

Sicut ex privilegio Lodomerii episcopi predicti, sigillo ipsius et nostro signato, apud nos habito, apparet: in die sepulture regis, regine et liberorum regalium, aut aliorum solennium principum seu baronum, principatum vel baronatum obtinecium, apud ecclesiam nostram cathedralem sepulturam eligencium, licet nobis aliquem sacerdotem ad officium misse choralis deputare, oblacionibus infra missam ad altare oblatis communitati nostre devolvendis. Has igitur et etiam alia mobilia nostro capitulo legata seu relict¹, item² terciam partem proventuum argentifodine in Belenys, necnon oblaciones, que per episcopum et eius familiam in vigilia festi Epiphaniarum ad crucem, ac oblaciones, que episcopo in summis festis missam in dicta ecclesia nostra solenniter celebrante ad altare offeruntur, inter quotidianas distributiones connumerando, eo modo de cetero dividenda esse statuimus, quod infra in capitulo: *Ut hi, qu?* continetur, immobilia legata seu relict¹, putā terras, domos, hortos, vineas, molendina, prata et similia usibus nostre communitatis profutura reservantes, nisi forte aliquid de his maioris partis nostri capituli diffinitione pro incumbentibus ecclesie nostre vel nostris necessitatibus supportandis fuerit distrahendum. Omnes etiam oblaciones, que pia liberalitate fidelium ad sanctissimas reliquias sancti regis Ladislai, in utroque eiusdem, translacionis festo² scilicet et deposicionis, necnon in festo Penthecostes, in festo sancti Francisci, et in ebdomada sancta sub annua devocione vel quolibet alio tempore anni visitancium offeruntur, in quibuscunque rebus consistant, preter dimidiam partem oblacionum festi translacionis sancti regis Ladislai, que episcopum nostrum contingit, ad nostram communitatem pertinent, et dividuntur inter nos equaliter, sicut alii grossi nostri⁴ redditus dividi solent, salva porcione duplariorum ex illis tantum oblacionibus deducenda, que infra in secunda

particula sub titulo: *De preposito et de ceteris dupplariis*³ expressius describuntur. Ciphis vel aliis iocalibus argenteis ultra duas marcas argenti singulariter ponderantibus¹, item² crucibus, calicibus, purpuris⁵, tapetis, ornamentis altarium et sacerdotalium et his similibus, per regem, reginam et liberos regales aut alios quospiam offerendis ad usum ecclesie nostre; illis vero, que ad luminaria pertinent sive in lucernis dupplerii et candelis, sive in cera in dictis festivitibus vel alio quolibet anni tempore ad reliquias sancti Ladislai offerendis ad usum luminariorum more solito deputatis.

¹ Urmează *nam*, şters de o mână contemporană.

² Scris deasupra rândului de o altă mână contemporană.

³ Sublinierea titlului aparţine editorului.

⁴ Scris pe marginea dreaptă a paginii de o mână contemporană.

⁵ Urmează *impetis*, corectat în *tapetis* de o mână contemporană.

Sequitur de numero et divisione vinearum, et de non desertandis eisdem

Rubrica XXIX

Olim vinum ex nostris vineis proveniens recondebatur in nostro communi cellario et distribuebatur solum interessentibus dominis, sicut alie quottidiane distribuciones solent dividi, sed diebus novissimis uno unanimes dividendo eas, ut sequitur, ad personas, fecimus ex illis viginti duas porciones, licet sint canonici viginti¹ quatuor, et hoc sub ista consideratione, quia raro vel nunquam potest esse. ut omnes uno et eodem tempore sint presentes, singulis igitur ex nobis residentibus singulis porcionibus assignatis, et vacantibus usque ad adventum absencium in usum nostre communitatis pari concordia reductis. Presenti constitucione in perpetuum valitura firmamus, quod quicunque ex nobis sua tepiditate vel negligencia suam vineam canonicalem desolaverit, ut in eo puniatur, in quo deliquit: quod nil posset legare de eius fructibus, si qui erunt, quinimo de eius redditibus eo vivente vel defuncto de suis bonis tantum deducatur, quo talis vinea desolata expedite restauretur. Si vero eam bene coluerit, ex tune de eius fructibus testari possit pro libito, si decedat, cultura vinee sue completa, vel suis expensis per illum, cui dimiserit, complenda, quod restabit ad complendum. Vinee vero ad predictas viginti duas² porciones divise sunt hec: videlicet vinea sit in monte Omlas, Salva Regina dicta ad tres porciones; nam in monte eodem alia vinea Lazlo-pap vocata ad unam porcionem; item vinea Urbanus ultra domum leprosororum existens, ad tres porciones; nam iuxta eandem vineam Colomani ad duas porciones; item vinea Lator-Janos versus capellam³ Heremitarum beate Virginis ad tres porciones; nam supra eandem capellam vinee Olazpothe ad tres porciones; item vinea sita in loco Kyralkuthe ad duas porciones; item vinea Stok-korlath, que est prope Pyspeky in loco Gyoswlg, ad quinque porciones.

¹ Urmează un cuvânt indescifrabil, şters de aceeaşi mână.

² Cuvânt repetat.

³ Urmează *vinee*, şters de aceeaşi mână.

Sequitur de optandis vineis canonicalibus **per canonicos** seniores

Ru<brica> XXX

Quoniam teste scriptura is gradus ceteros antecedit, quem labor prolixior ut¹ stipendia meliora fecerunt anteire. Idcirco statuimus, quod quocunque casu vinea canonicalis vacaverit, canonicus instituetur senior residens tantum, si voluerit illam per se vel per alium in nostri presencia acceptare, poterit infra dies octo a die vacationis ipsius in medietate² temptandos³, sua tamen vinea in bona cultura dimissa, quam prius obtinebat; et hoc intelligitur repetitum de singulis antiquioribus canonicis, gradatim volentibus acceptare dimissam vineam vel vacantem; demum vero novicius habeat vineam, que ultimo dimissa remanebit, salva semper auctoritate nostri capituli, si forte ob reverenciam alicuius persone de nostra conveniencia in concordia secus fieri contingat, eciam illo <non> contradicente, cui ius acceptacionis huiusmodi competeat.

¹ La Bunyitay, *Stătuta: et.*

² La Bunyitay, *Stătuta: immediate.*

³ Greșit, probabil în loc de *computanda*.

Sequitur de decano, et eius electione

Ru<brica> XXXI

Licet ad omne negotiorum nobis iure et consuetudine laudabili patrum commissorum nostrum solícite diffundamus intuitum, ad illa tamen, que nostram et nostrorum¹ subditorum utilitatem specialius respiciunt, fervor nostre sollicitudinis exuberat circa status nostri et nostrorum prosperitatem cum affectus plenitudine cogitando; verum quia multiplicium quasi negotiorum varietate prepediti, omni exercitacioni presentes interesse non possumus: ideo in parte nostre sollicitudinis aliquem pro tempore de communitatis nostre corpore assumere consuevimus, qui sciat et possit nostro et ecclesie nostre ac nostrorum negociis utili consilio providere. Hic apud nos non ratione dignitatis sue, sicut in plerisque locis, sed ratione iurisdicciónis temporalis, quam in casibus sibi commissis in subditos nostros ex nostra commissione exercet, decanus consuevit appellari, et per nos eligi annis singulis in secunda dominica quadragesime concorditer, si fieri² poterit, alias in quem maior et sanior pars nostri capituli consentit, ita quod pars minor intencioni maioris se debeat conformare, sicut in aliis negociis nostris fieri debet, ne dyabolus³ pater et auctor scandali possit in nobis habitaculum vindicare, exacto ab ipso sacramento, quod nostra et ecclesie nostre negocia, cure et sollicitudini sue de consuetudine et in speciali commissa, fideliter et legaliter, sine fraude exercebit. Ut autem decanis officium nostrum tune presencium assensu sine labe paccionis conferri valeat, presenti statuto inhibemus, ut nullus ex nobis decanatum huiusmodi directe vel indirecte, occulte vel publice a nostro communi vel personis singularibus ex nobis quomodolibet pro alio audeat postulare, sed si pro se ipso habere desideraverit, hoc sibi liceat, dummodo id fiet in die creaccionis decani simpliciter sine aliqua promissione, sive pacto; si quis autem huius nostre

constitucionis transgressor extiterit, tam his, qui pro se, quam iile, qui pro alio postulaverit, si electi fuerint, commodo eleccionis careant et officium sic ambitum amittant ipso facto.

¹ Urmează: *prosperitatem*, șters de aceeași mână.

² - Urmează *possit*, șters de aceeași mână.

³ Astfel în copie.

Sequitur de decano eodem non eligendo anno sequenti, nisi plena fratrum
concordia exigente
Rubrica XXXII

Honorem debitum¹ nostre communitati reservantes statuimus, ut is, qui decanatum tenuerit uno anno, in anno sequenti non valeat eligi in decanum, nec electus interim audeat decanatum acceptare; secus faciens penam in capitulo supra proximo expressam ipso facto incurrat, nisi in plena concordia, nemine discrepante eligatur.

¹ Scris pe marginea stângă a paginii de aceeași mână.

Sequitur de **sallario** decani, et restituendis indebite usurpatis per ipsum
Rubrica XXXIII

Ordo recte consideracionis exposcit, fidelia obsequia cuiuslibet favore speciali prosequi, ut dignum premium virtutis actus obtineant, et ad fidele servicium aliorum devocio uberius invitetur. Hac igitur consideracione inducti statuimus, quod decanus noster pro tempore constitutus in recompensationem laboris ad suum officium spectantes¹, habeat unam porcionem canonicalem de communi in omnibus grossis redditibus nostris, scilicet terragiis, tributis, decimis frugum et vini, oblacionibus celebritatum diei Cene domini, festi Penthecostes, et festi translacionis sancti regis Ladislai, patroni nostri, necnon a singulis forensibus venditoribus piscium in loco Pyntheke singulis sextis feriis convenientibus iuxta numerum barccorum unum piscem, qui duos denarios, diebus vero sabbati de mane in foro a forensium tantum, et hora vesperarum in macellis a quolibet carnifice nostro pro numero stannorum unam porcionem carnis, que similiter duos denarios valeant usuales, necnon linguas boum et similium animalium precedenti feria sexta occisorum, a quolibet curm ollis onerando unam ollam; item habeat omnia iudicia seu soluciones emendarum ab hiis, ad quos sua iurisdiccio extenditur, in causis Vel casibus alias nobis vel iudicibus civitatis nostre non reservatis, cum tercia parte iudiciorum seu mulctarum, de quo supra in capitulo: *Omnis iudicans*²; habeat quoque in singulis diebus sabbati a vespera diei precedentis inchoando, quousque forum duraverit, iurisdiccioem; preterquam in casibus iudicibus nostre civitatis reservatis, super omnes in forum nostrum die ipso convenientes, qui eius officium imploraverint, tunc enim iurisdiccio iudicum nostre civitatis in hac parte silere debebit, utpote minus lumen per luminare maius

supervenienti obscuratum. Nam ab quolibet incarcerato, qui eodem carcere unam vel plures noctes fecerit, pro eius liberatione non plus, quam grossos quatuor recipiat; sed ab aliis incarceratis nil omnino petat, qui eodem incarcerationis die quacunque hora extiterint liberați. Hiis ergo stipendiis decanus contentus existens, nil amplius a nobis vel a nostris subditis unquam ex aliqua causa, auctoritate propria presummat usurpare; quod si fecerit, eo ipso pro transgressore seu violatore iuramenti, quod in sui creacione prestare debebit, habeatur, et nichilominus per decanum sibi immediate succedentem coram episcopo nostro vel eius vicario conventus, ad restitutionem indebite usurpatorum compellatur.

¹ Corect: *spectantis*.

² Sublinierea titlului aparține editorului.

Sequitur de serviciis, ad que decanus expensis propriis obligatur

Ru<brica> XXXVIII

Cum is, qui rerum commoda amplectitur, onus recusare non debeat, proinde statuimus, quod decanus noster pro tempore constitutus omnes lites et controversias iniuriarumque causas, personales scilicet et reales, ac generaliter omnia negocia communitalis et ecclesie et ad nos spectantium ubicunque, qualitercunque et sub quocunque iudice tractandos et tractanda, iuxta nostrum consilium prosequi, et adventuram ipsorum, citacionumque inquisitionem, possessionum, prohibitionum, et his similium pro varietate rerum fiendarum expeditionem, regis et iudicum nostrorum ordinariorum homines, capitulorumque et conventuum testimonia ducere et ipsos in veniendo, morando, redeundo decenter procurare, instrumenta, litteras, et quelibet monumenta super premissis et quolibet premissorum, preter privilegia, redimere cum expensis sui salarii legaliter et sine fraude teneatur, reliquis omnibus per nostram communitatem exercendis, que restabunt exercenda.

Sequitur de procuracione decani et redditus nostros dicantium

Rub<rica> XXXV

Quicunque stipendia sibi debita publice consequitur, si amplius eligit, tamquam calumniator et concussor, Johannis testimonio comprobatur, dicentis in evangelio: neminem concusseritis, nec calumniam faciatis, sed contenti estote stipendiis. Ne igitur nostri subditi per immoderatas expensas, quas in procurando dicanos facere sunt coacti, de cetero aggravarentur, statuimus, quod decanus noster ex causa rationabili procuraturus seu procuraturus nostre communitalis negocia non propria vel aliena, ad tenutas nostras accendens, ducendo secum necessarias tantum personas, possit licite a nostris¹ subditis procuracionem moderatam petere et eciam exigere, interim donec perfecerit,- quod incumbit; ex hoc idem liceat illis, quod decano, aliis serviciis nostris occupando, <quos> ad dicandas collecturas

nobis debitas vel alia negocia nostra exercenda duxerimus deputandos; contrarium facientes penam periurii incurrant ipso facto.

¹ Urmează, probabil, *beatis*, șters de aceeași mână.

Sequitur de iudice nostro seculari, et eius officio et salario

Ru<brica> XXXVI

Iudex noster secularis eo die, quo decanus, debet eligi decanus . Ad eius officium ex accione huiusmodi et eciam generaliter, ut creditur, spectat, purgare provinciam <a> malis hominibus, causas criminales in terris foris civitatem tantum nostre iurisdiccioni temporaliter subiectis, inter quoscumque criminaliter motas examinare, sentenciare et execucioni demandare; causis criminalibus infra civitatem nostram et eius limites sub eo criminaliter motis semper iudicibus eiusdem civitatis reservandis; in causis vero civilibus et eciam criminalibus, cum civiliter agitur, adversarios suos incole diete civitatis possunt, sub quo maluerint, iudice convenire. Laboris autem sui premium idem iudex consequitur a decano, cum ad eius servitium existat deputatus; ab huius tamen, et decani iudicum civitatis et aliorum iusticiariorum nostrorum sentenciis appellaciones et querimonie non ad compares vel ad maiores, sed ad nostram communitatem deferentur.

¹ La Bunytay, *Stătuta*: cuvântul *decanus* lipsește, fiind de prisos.

Sequitur, qualiter decanus de male attentatis, et de nostris redditibus tenetur rationem reddere

Ru<brica> XXXVII

Per presentis constitutionis edictum sanecimus, ut post functum officium decanus noster cum officialibus suis per dies octo coram nobis continue compareat, infra quos omnibus de iurisdiccione sua licencia libera tribuatur, defectus ipsorum in publicum producendi; et si circa mandata nostra vel phisci nostri commoda seu privatorum iura fraudulenter aut perperam per inquisicionis officium vel delaciones aliquorum inventus fuerit culpabilis aut dolosus: iniurias et dampnum per ipsum et eius officiales nobis et nostris subditis indebite illata integre resarcire, et de omnibus nostris redditibus, qui ad ipsum tempore sui decanatus utcunque devenerint, rationem reddere sub debito prestiti iuramenti teneatur.

Sequitur de prebendariis et eorum institucione et officio

Rubrica XXXVIII

Capitulum nostre ecclesie a tempore sue institucionis vigintiquatuor canonicorum prebendatorum numero est contentum, prout supra in capitulo: *Presentis*¹ continetur. Sed postmodum ultra² numerum constitutum ad unam

prebendam canonicalem, per nos de novo creatam, duos noscimus recepisse, qui ex sua institutione et consuetudine hactenus observata prebendarii seu porcionarii vocati, sacerdotes esse debent, et in nostra ecclesia continue residere, ita ut matutinalibus³, vespertinis, misse, prime, tercię, sextę, none et completorii ac mortuorum officiis interesse et cum omni puritate consciencie et animi devocione dicta divina officia in defectu ebdomadariorum et aliorum, qui ad aliquod dictorum officiorum more solito inscripti fuerunt, peragere obligantur, nisi infirmitate curabili vel alia iusta vel racionabili causa excusentur, in quo casu officium eorum huiusmodi per alios idoneos presbiteros supplere teneantur. Qui si in hac parte tepidi vel remissi fuerint, aut forte ad alia loca morandi causa transierint, vel aliquod beneficium obtinuerint: eciam non vocati dictis officiis eo ipso sint privati, et talibus personis conferantur, qui residere in ecclesia nostra et curam seu officium huiusmodi servitutis per se ipsos possint et valeant exercere.

¹ Sublinierea titlului aparține editorului.

² Urmează *modum*, șters de aceeași mână.

³ Corect: *matutinalibus*.

Sequitur de numero et institutione magistratuum capellarum et altarium, et de officio rectorum eorundem

Rubrica XXXIX

Capellarum et altarium ecclesie nostre magistratus a diversis et sub diversis temporibus noscuntur esse instituti, ut enim creditur. Capella sancti Joannis ewangeliste, ubi eciam est altare sancti Bartholomei, qui est magistratus distinctus ab eadem; nam capella sancti Johannis Baptiste, Privardi martyris; nam altare maius beate Mărie virginis duorum magistratuum; nam a latere dextro altare sancti Martini sub campanili; altare sancti Pauli; altare sancti Nicolai; altare pendens sancti Adalberti annexum archidiaconatui de Zekhalom; altare sancti Georgii; altare sancte Mărie virginis; nam in sinistro latere altare sancti Petri sub alio campanili duorum magistratuum; altare sancti Luce sub gradibus; altare pendens sancti Thome martyris; altare sancte Katherine virginis iuxta sepulcrum sancti regis Ladislai; altare sanctorum omnium, et ibidem superius ad arcum altare sanctorum Cosme et Damiani; necnon altare sancti Salvatoris supra chorum; nam superius in pulpito eundo ad oratorium sancti Ladislai altare sancti Gerardi martyris, annexum archidiaconatui de Bekes; altare sancti Stephani regis et altare sancti Emerici ducis sunt instituta tempore fundacionis ecclesie nostre, nec scitur pro certo, qui easdem capellas et altaria dotaverunt, preter ecclesiam minorem beate Virginis¹, de qua infra, et preter maius altare beate Virginis, quod postmodum fuit dotatum de redditibus cantoratus, et duobus presbiteris in beneficium assignatum. Olim enim erat cantor magister misse, que quottidie in dicto altari ad honorem intemerate virginis Mărie devotissime dici solet; sed modo obligatur tantum ad officium ipsum, altare, quoad epistolas et ewangelia², racione viile Wolff et cuiusdam vinee, quas possidet; et preter altare sancte Crucis, quod per nos et episcopum institutum,

primo competenter, postmodum vero uberius per Stephanum iuniorem regem Hungarie est dotatum ratione misse, que in dicto altari pro defunctis celebrari consueverunt, prout intra in privilegio Lodomerii episcopi et nostro ac eiusdem regis Stephani clare patet. Post canonisationem autem sancti regis Ladislai institutum fuit ad eius sepulchrum sub eius titulo altare, et annexum officio sue custodie, et tandem precedente tempore per Ladislaum regem dotatum tercia parte proventuum ville Sceulews, prout habetur infra capitulo secundo sub titulo: *De custode**. Novissimis autem temporibus altare sancti Vincencii, quod est iuxta altare sancte Crucis a meridie, erexit et dotavit Copaz palatinus, demum vero manente memoria sancti Vincencii, fuit dedicatum per regem Karolum ad honorem sancti Lodouici pro remedio anime domine Beatricis consortis sue, que ibidem sepulta existit, sicque altare ipsum est distinctum ad duos magistratus. Altare autem sancte Elisazabeth in sacristia nostra construxit Iwanka episcopus, qui ibi iacet tumulatus. Item Chanadinus olim prepositus ecclesie nostre, tandem archiepiscopus Strigoniensis, de consensu episcopi atque nostro, ecclesiam beate Virginis minorem de iuxta porticum, ecclesiam nostram erexit in collegiatam, instituens in ea prepositum et sex canonicos, ut eidem et ecclesie nostre serviant, prout infra de preposito minoris ecclesie beate Virginis dicitur. Edificavit eciam et dotavit tria altaria sita in dicta ecclesia nostra: sancti videlicet Dominici sub campanilli dextro occidentali; sancte Anne iuxta aram sancte Crucis; et sancte Elene ex opposito altaris sancti Luce. Nos vero cum episcopo⁴ ereximus, et sufficienter dotam⁵ dotavimus duo altaria: ad honorem sancte Trinitatis et sancti Johannis ewangeliste, pro salute anime Stephani filii Thome, qui sepultus erat ad ipsum altare sancte Trinitatis; obiit autem XI. mensis Januarii anno Domini MCCCXXX. tercio, et legavit nobis et episcopo communiter villam Sceplak cum suo districtu tempore Andree episcopi, quam idem construxit cum magistrata altaris sancti Briccii, qui pertinet ad sacerdotes chori, ubi eciam, scilicet in capella sancti Andree apostoli, est altare sancti Michaelis, per Ladislaum olim archidiaconum de Karotha institutum. Nam sub turri leva occidentali est altare Spiritus Sancti duorum magistratuum distinctorum, quorum unum instituit Nicolaus archidiaconus dictus Syron, alium vero Benedictus lector, diversis tamen temporibus. Instituit eciam idem Nicolaus archidiaconus altare preciosi corporis Christi. Altare sancte Elizabet iuxta aram minorem beate virginis instituit et dotavit Ladislaus dux Opulie, olim palatinus Hungarie, pro anima consortis sue, filia Alexi Andri wayuode Transalpine, que ibi est sepulta; sed idem dux disposuit, ut transferatur ad unam capellam novarum, que est iuxta capellam sancti Demetrii. Item altare sancti Laurencii, per Martinum archidiaconum Bychoriensem, - altare sub titulo sanctarum Margarethe et Dorothee virginum unius tamen magistratus, per Johannem canonicum, dictum Puser, - altare sancti Jacobi maioris, per Jacobum custodem modernum, - et altare Sancti Spiritus, per dominam consortem⁶ Simonis bani, - nam altare sancti Blasii, per Jacobum filium [*Copistul D.*] Kunczel, - altare sancti Demetrii, per Benedictum Magnum, - et altare sancti Sigismundi regis per Georgium dictum Wammos civis Waradiensis existunt instituta. Petrus sacerdos dictus de Padua ordinavit magistratum sancte Marie Magdalene, sed altare nondum

habet. Ceterum Demetrius episcopus⁷ erexit et dotavit altare sancte Katherine supra ianuam occidentalem, et altare sancti Demetrii, quod est in capella⁸ nova⁷, ubi requiescit sepultus; pro altari autem ad honorem sancte Dorothee virginis construendo, dotem congruam deputavit, et insuper in dicta ecclesia nostra magistratum sancti Gregorii sine ara, cui Gregorius olim custos ecclesie nostre, tandem episcopus Chanadiensis legavit unam vineam, post mortem Andree canonici Zagradiensis ad ipsum magistratum devolvendam. Altare vero sancti Dominici, situm in alia capella nova, instituit Dominicus episcopus, qui ibidem est sepultus. Prefatorum autem capellarum altarium rectores, sacerdotes chori, alias assisi seu mansionarii dicuntur, et ex diffinitione nominum eorum presentes et coadiutores nostri esse debent, et omnibus horis divinis⁷, singulis diebus, impedimento cessante⁷ legitimo, unacum canonicis predictae ecclesie beate Virginis, ut infra sub titulo: *De preposito¹ eiusdem ecclesie³*, debent interesse, et pro dispositione lectoris et cantoris vel eius succentoris ad peragenda ipsa officia⁹ tenentur¹⁰ se paratos exhibere sub pena, que in sequenti constitutione continetur.

¹ Urmează *quod postmodum fuit dotatum*, șterse de aceeași mână.

² Astfel în copie.

³ Sublinierea titlului aparține editorului.

⁴ Urmează *ex*, șters de aceeași mână.

⁵ Cuvântul *dotam* lipsește la Bunyitay, *Stătuta*.

⁶ Urmează *modernum*, șters de aceeași mână.

⁷ Scris deasupra rândului.

⁸ Urmează probabil *sanda*, șters de aceeași mână.

⁹ Urmează un cuvânt indescifrabil, șters de aceeași mână.

¹⁰ Scris pe marginea dreaptă a paginii.

Sequitur de pena sacerdotum chori seu rectorum capellarum, altarium, divina officia negligencium *Rubrica XL*

Pena, quam sacerdotibus chori nostri divina officia negligentibus Dominicus episcopus imposuit, iustam esse reputantes¹, statutum² eiusdem super hoc editum, ut eo vigilancius¹ teneatur, hic duximus inserendum, eius siquidem¹ tenor noscitur esse talis: Dominicus, dei et apostolice sedis gracia episcopus Waradiensis, ad perpetuam rei memoriam. Sicut scribit venarabilis Beda, quatuor sunt, que nobis diligenda sunt, Deus scilicet, nosmetipsi, amicus et inimicus. Deus ex toto corde, tota mente, tota virtute; nosmetipsi tota castitate, tota sobrietate, tota bonitate; amicus tota benignitate, tota admonicione, toto iuvamine; inimicus vero misericordia, tota indulgencia, tota patiencia. His ergo, annuente domino, nobis concessis in caritate perfecta, secundum eum petamus fideliter, queramus fideliter¹, pulsemus perseveranter eum, qui se petenti tribuit, querenti offert, pulsanti aperit; et sic in nostris officiis et horis complendis canonicis precipue ad ipsum nostra attenta, discreta, humilis et devota preveniat oracio, ut nobis subveniat illius miseracio. Quoniam, ut dicit beatus Augustinus, nichil prodest labiorum strepitus,

si mutum est cor; et secundum beatum Gregorium, illam oracionem deus non exaudit, cui iile, qui orat non attendit: quare vos omnes prebendarios et capeilarum magistros atque altaristas, qui alias rectores seu magistri altarium intra et extra ecclesiam nostram predictam consistencium dicimini², sollicitos in dei servicio esse cupientes, monemus, rogamus, et hortamur in domino Jesu Christo, vobisque et vestrum cuilibet in virtute sancte obediencie et sub penis infrascriptis distincte precipiendo mandamus, quatenus premissis diligenter pensatis, ita divino officio et precipue horis canonicis in ecclesia nostra pretacta intendatis, ut vobis et aliis, largiente domino, eterna premia acquiratis. Statuimus autem, ut is, qui ex vobis decetero singulis diebus matutinali misse maioris et vespers officio non interfuerit, pro omissione cuiuslibet semper ad solucionem unius grossi monete usualis; is vero, qui vigiliis mortuorum prime, tercię, sextę, none et completorii officiis non interfuerint, singulis diebus ad solucionem singulorum quatuor denariorum usualium sit astrictus, nisi fuerit prepedicione canonica prepeditus. Ebdomadarius autem misse maioris, et magistri misse beate virginis et misse defunctorum, pro singulis vicibus, quibus missam in sua ebdomada per se vel per alium celebrare obmiserit, penam decern denariorum incurrat eo facto, nec in his casibus sua excusacio qualiscunque admittatur, cum ista valeant per alios eciam de facili adimpleri. Preterea, qui ex dictis prebendariis capeilarum et altarium, tam intra, quam eciam extra ecclesiam nostram predictam consistencium, magistris vel eciam ex fratribus de capitulo ad mandatum cantoris vel eciam succentoris, quotiens, quando opportunum fuerit, ad missam se preparare, aut pro dyacono, subdyacono vel acolito induere, aut lecciones legere, responsoria seu versiculos cāntare, chorum regere vel his similia, que ad divinum spectant officium, non curaverint contumaciter adimplere: pro singulis vicibus ad solucionem duorum grossorum obligentur; quorum omnium premissorum solucionem quilibet negligens, pro tota ebdomada, facere teneatur die sabbati ad manus succentoris, prout in scriptis, vel aliter sibi constare poterit de premissis, que a modo decernimus ad suum officium pertinere; hoc expresso, quod tota illa quantitas pecunie, <que> ex premissis haberi poterit, dividatur inter prebendarios, capellarumque et altarium magistros, illos scilicet, qui defectum aliorum supplent, vel qui suum officium laudabiliter exequentur, primo tamen pro succentoris divisione data dupplici porcione; nec ista pena per succentorem vel alios relaxāri possit sine nostra licencia speciali, nisi se racionabiliter valeant excusare. Quicumque autem in solucione huiusmodi pene contumaciter remissus fuerit et se suamque negligenciam primo, secundo, tercio monitus pro succentoris arbitrio emendare contempserit: magistratu suo sit ipso facto privatus, et eius dispositio ad nos libere devolvatur. Ad premissa autem et premissorum singula succentor ipse invocet, quotiens necesse fuerit, auxilium vicarii nostrī in spiritualibus generalis, vel eo absente, lectoris ecclesie nostre nune et pro tempore constituti, ad quem racione sue dignitatis ex antiqua et approbata consuetudine ecclesie nostre prefate inter alia pertinet, evangelia, epistolas, prophecias, lecciones et alia ad divinum officium spectancia legentes seu cantantes corrigere et in accentibus errantes vel inepte aliqua proferentes emendare. Et ut presens nostra constitucio robur obtineat perpetue firmitatis, nec quisquam de cetero nacta occasione queat dicere, quod premissorum ad eos noticia deducta non

fuerit, eam prius presente quasi toto clero et aperte, audiente, publice et legibiliter legi fecimus, et appositione sigilli nostri munitam in sacristia ecclesie nostre predictae, quo cottidie quasi totus clerus ecclesie eiusdem solet convenire, affigi iussimus seu appendi; precipientes omnibus et singulis sub pena excommunicationis, quam in contra facientes, monicione canonica premissa, ferimus in his scriptis, ut nemo eam ab inde subripere audeat seu eciam remove. Datum, actum, lectum, et puplicatum³ Waradini in palacio nostro, in die festi Sancte Trinitatis anno domini millesimo tricentesimo septuagesimo tercio.

¹ Urmează un cuvânt indescifrabil, șters de aceeași mână.

² Scris pe marginea dreaptă a paginii.

³ Astfel în copie.

Sequitur, ut prebende et magistratus de bonis capituli noștri non fiant

Rubrica XLI

Licet iure naturali omnia sint communia omnibus, iure tamen consuetudinis, constitutionis: hoc meum est, illud tuum. Caventes igitur, ne id, quod pro nostra communi utilitate pia liberalitate fidelium collatum est, propriis cuiuscunque usibus applicetur: presenti statuto firmamus, quod nunquam decetero terras, predia, domos, vineas, molendina vel quecunque alia iura immobilia, ad nostrum directum dominium spectancia, seu a nostris subditis ad nos iure domini vel quocunque alio iusto titulo in vita vel¹ in² eorum² morte devolvenda, vel generaliter illa, quorum alienacio posset in nostris redditibus diminucionem inducere: in prebendariorum vel rectorum magistratuum ecclesie nostre institutorum seu de novo instituendorum, aliarumve¹ ecclesiasticarum² vel secularium personarum usus quovis modo convertemus, nec volentibus convertere consensum prebemus, decernentes ex nune irritum et inane, si secus super his a quocunque scienter vel ignoranter contigerit attemptari.

¹ Urmează un cuvânt indescifrabil, șters de aceeași mână.

² Scris deasupra rândului.

Sequitur, quod absentibus redditus non amministrentur

Rubrica XLII

Sepe contingit, quod mulți ex nobis propriis comodis¹ inhiantes, sine iusta et necessaria causa, nostro presertim non accedente consensu, ab ecclesia nostra se absentant, ex quo insolencie oriuntur vagandi, et dissolucionis preparatur materia, minuitur cultus divinus et officium plerumque omittitur, propter quod beneficium ecclesiasticum datur et confertur. Cupientes igitur super his de opportuno remedio pro posse providere, decernimus observandum, quemadmodum fuit ab olim observatum: quod nemini, quem iura non reputant pro presente, additus² et proventus sui canonicales ministrentur, sed persone ipsius computacione non habita, redditus vel proventus huiusmodi infra totum sue absencie oceurentes inter

presentes tantum dividantur, prout de aliis redditibus nostris communibus fieri consuevit; nisi forsan aliqui ratione sui officii lici et honesti vel pro suis negociis propriis expediendis infra paucos dies se absentaverint, vel de nostro unanimi seu maioris et senioris partis nostri capituli consensu tempore illis ulteriori³ secundum⁴ locorum distanciam, personarum et negotii qualitatem, indulto aliud fieri contingat in hac parte, et tunc illis grossi solum redditus assignentur, cottidianis distributionibus et aliis manualibus beneficiis seu victualibus exceptis, de quibus dicetur infra in particula secunda sub titulo: *De cotidianis distributionibus*⁵.

¹ Astfel în copie.

² Greșit, în loc de *redditus*.

³ Urmează un cuvânt indescifrabil, șters de aceeași mână.

⁴ Scris deasupra rândului.

⁵ Sublinierea titlului aparține editorului.

Prohemiuni secunde particule incipit

In parte precedenti prelibavimus de fiindacione ecclesie nostre Waradiensis, de nominibus et temporibus regiminum regum Hungarie et episcoporum eiusdem ecclesie, neenon de iuribus, redditibus et statutis nostris communibus, ac de officiis officialium et aliorum subditorum nostrorum, et de stipendiis eorundem; in hac vero secunda particula de iuribus et redditibus singulorum ex nobis, et obtinencium dignitates, personatus vel officia in dicta ecclesia nostra, et officiis eorundem singillatim per titulos speciales disserimus.

Unde dicantur et quomodo se habere debeant¹ canonici²

Rubrica prima

Canonici dicti sunt a Canone². Canon nam grece, sicut scribit Ysodorus³, latine regula nuncupatur; regula vero dicta est eo, quod recte ducit, vel quod normam recte vel bene vivendi prebeat, et quod distortum pravumque est, corrigat. Ex vi ergo vocabuli patet profecto, quod singuli nostri ex debito necessitatis debent aliis regulam recte vivendi prebere, et distorta pravaque pro posse emendare, que perficere nequit, quiscunque sit iile, nisi habeat prudenciam, ad quam pertinet rectitudo rationis, iusticiam, ad quam spectat reservacio passionum, hec enim¹ ramis² suis bene intellecta et custodita, augmentant¹ meritum, et excludunt materiam viciorum, quorum principalia sunt septem, a septem principatibus singulis Sathane derivata, videlicet superbia sive inanis gloria, invidia, ira, actidia³ sive tristicia, gula, avaricia et luxuria. Per superbiam, cui preest Lucifer, cor humanum et mens elevatur ad inobedienciam et contemptum; per invidiam, quam Beemok exercet, arescit et affligitur; per iram, quam excitat Leviatam¹, tumescit² et indignatur; per actidiam³, quam promovet Demon, infiamatur³ et actenditur³; per gulam, quam nutrit Belsabub, inficitur et hebetatur; per avariciam, quam Mammon possidet, dispergitur et pervertitur; et per luxuriam, quam ingerit Asmodeus,

conculcatur et exsicatur³. Horum autem principalium viciarum regina et mater¹ est superbia, et eadem septem principalia membra de se¹ parturiunt² vicia, que ita sibimet quadam cognacione iunguntur², ut ex altero alterum oriatur. Adversus igitur impetus viciarum contrariis virtutibus est pugnandum: superbie enim opponenda est humilitas, invidie dilectio, ire paciencia, actidie³ fortitudo, gule abstinentia, avaricie largitas, luxurie¹ mundicia², et sic ad singula ex his prodeuncia, nam diversitas culparum facit diversitatem penitenciarum, quibus possunt passiones corrigi; et¹ inter² cetera² sunt simplex affectus caritatis, fructus elemosinarum, pie hospitalitatis² beneficia, perfusio lachrimarum³, confessio criminum, reconciliatio discordantium, affliccio cordis et corporis, emendacio morum, intercessio sanctorum, meritum fidei et misericordie conversio, salus aliorum, indulgentia et remissio⁵ in alios nobis peccantes³. Et quia malum est peccatum committere, bonum est de premissis penitentiam agere; quisquis autem ex deteriori iam melior esse ceperit, deo grates referat, sed caveat de acceptis extolli virtutibus, ne gravius corruat, quam prius ex lapsu viciarum iacebat.

¹ Urmează un cuvânt greșit, șters de aceeași mână.

² Scris deasupra rândului.

³ Astfel în copie.

⁴ Inițial scris greșit *hospitalibus*, apoi corectat de aceeași mână.

⁵ Urmează *nostra*, șters de aceeași mână.

Sequitur de concordia servanda, et iusticia de nobis et nostris subditis conquerenti reddenda *Rubrica secunda*

Cum sit proprium charitatis¹, nutrire concordiam, servare composita, coniungere dissociata, dirigere prava et virtutes ceteras perfeccionis sue munere solidare, secundum apostolicum preceptum charitate fraternitatis invicem diligere, honore invicem prevenire cupientes, nilque sordidum, quo dissensiones vel scandala oriri et nostra valeat unitas dissipari, relinquentes¹, attentius inhibemus, sicuti alias inhibitum reperitur et servatur, ne alter ex nobis alterius familiam domesticam absque permissione et licencia domini sui tacita vel expressa suis mancipandam serviciis assummat, nec proprios, aut nostre communitatis subditos in nos vel nostrum quemlibet, seu in alios quomodolibet delinquentes, quominus pena debita puniantur, a potestate, iurisdiccione et coercione nostra iniuriose eximat vel iniuste tueatur, quin potius cuilibet de se, suisque subditis et eciam familia domestica conquerenti iuxta propriam, si fieri potest, vel nostram dispositionem iusticiam faciat; contrarium faciens, coram nostro superiore conventus, tamquam fraterne² concordie³ violator, pro culpe qualitate condempnetur, proprios autem singularum personarum ex nobis subditos, illos in hoc casu intelligimus, quorum idem utile dominium obtinet, nos directum.

¹ Astfel în copie.

² Urmează un cuvânt indescifrabil, șters de aceeași mână.

³ Scris deasupra rândului.

Sequitur de ordine, quo beneficia in ecclesia maiori tenentur suas servare
ebdomadas, et officiis divinis interesse

Rubrica III

In nostra ecclesia cathedrali due misse canonice in cantu cottidie celebrentur: prima scilicet de beata Virgine ad maius altare per rectores eiusdem in aurora, adiunctis sibi per episcopum clericis idoneis ad canendum; secunda de die, hora diei tertia¹ per nos cum choro, ordine infrascripto; due vero peculiare intermedie, scilicet: de sancto rege Ladislao per sub-custodem ad altare eiusdem, et de sancta Katherina ad altare ipsius situm supra ianuam occidentalem per eius² ministrum similiter cantando necessario peraguntur. Misse peculiare omnino vel pro parte, propter supervenientes festivitates altarium sitorum in ecclesia nostra, vel propter officium mortuorum, aut aliam causam rationabilem fuerint, ut est moris, reverenciabiliter pretermisse. Ne vero predicta ecclesia nostra necessariis destituta ministris, debitis officiis defraudetur, statuimus in perpetuum observandum, prout alias esse noscitur observatum, quod quilibet nostrum in ordine² videlicet³, seu per se vel per idoneum sacerdotem missam canonicam seu canonicalem, que missa chori vel maior esse dicitur, in dicta ecclesia nostra ebdomadatim cāntare teneatur, ita, ut primus ebdomadarius ad dictam missam canendam sit prepositus, alter lector et deinceps omnes canonici² gradatim³ usque ad ultimum reciprocando prosequantur. Horum autem ebdomadariorum coadiutores esse solent presbiteri chori nostri et canonici minoris ecclesie beate virginis, de quibus dicitur supra prima particula in capitulo: *Capellarum*⁴, qui pro dispositione cantoris vel sui succentoris⁵, quoad epistolas et ewangelia, suas servare ebdomadas obligantur. Intermittitur autem ordo iste in ebdomada sancta et in ebdomada precedente, et sequente festum Penthecostes, et in ebdomada proxima ante festum translacionis sancti regis Ladislai. Tune enim missam chori succentor⁵, si nostrum aliquis induerit, ex nostra ordinatione servare et oblaciones minutas infra missam offerendas percipere consuevit, nam grosse, que in lucernis et duppleciis vel aliter in pecunia aut rebus aliis ad maius altare offeruntur, nos contingunt. Et ut cultus divinus in nostra ecclesia augeatur, addicimus², quod quicumque ex nobis diebus dominicis et festivis solemnibus matutinali misse maioris et vespere officiis, diebus vero profestis, horis, misse et vespere, saltem legitimo impedimento cessante, personaliter vel impeditus canonice, per suum capellanum vel clericum² periciam³ canendi habentem² interesse contempserit: cottidianis distributionibus, illa vice ocurrentibus, careat, penisque in negligentes divina officia et alios, supra in prima particula capitulo: *Pena, quam² statuimus**, in suo robore duraturis.

¹ Cuvânt repetat.

² Urmează un cuvânt indescifrabil, șters de aceeași mână.

³ Scris deasupra rândului.

⁴ Sublinierea titlului aparține editorului.

⁵ Astfel în copie.

Sequitur de redditibus et proventibus singulorum canonicorum, et de pena eorum, qui suis subditis iniuriosi fuerint, molesti seu dampnosi, et de subditis canonicorum absencium, usui et iurisdiccioni¹ nostre² reservatis²

Rubrica IUI

Quoniam propter officia, de quibus pretermittitur, beneficia conceduntur, idcirco de beneficiorum redditibus et proventibus singulis canonicis vel prebendariis ipsa obtinentibus beneficia debentibus est dicendum. Et quidem quilibet canonicus de omnibus fructibus, redditibus, proventibus, obventionibus nostris communibus, superius in prima parte per loca descriptis³, oneribus² ecclesie nostre pro tempore incumbentibus, de huiusmodi redditibus communibus, ut moris est, supportatis, deductis tamen primo ex quibusdam eorundem decima lectoris⁴, quarta⁵ prepositi, et porcione duppliariorum, - prout infra sub titulis eorundem dicitur, - debet equalem cum suis concanonicis, salvo eo, quod in sequenti capitulo dicitur, percipere porcionem, quamvis in percipiendis et tollendis porcionibus huiusmodi seniores institucione sint, ut est iuris, iunioribus⁴ preferendi². Debentur etiam singulis canonicis singule curie, demptis⁴ quatuor, sub condicione, que infra in capitulo: *De testamentis canonicorum*⁶, necnon singule vinee, ut in prima particula et capitulo: *Olim vinum*⁶ continetur; habentibus ergo curias canonicas et residentibus concedimus, sicut concessum antiquitus reperitur, ut in subditos librate seu contrate, ad curiam nostram canonicalem spectantes, habeant omnium censuum ordinariorum, puta fertorum, terragiorum et denariorum, munerarium ac decime frugum perceptionem, preter decimam et nonam vini, que pro communitate exiguntur. Habeantque iurisdiccione causarum super iniuriis levibus, debitis et aliis rebus minutis emergencium; maiores enim cause, que presertim subtiliorem indaginem iudicalem et nostram auctorisationem exigunt, et etiam criminales, de quibus supra in prima particula et capitulo: *Omnis iudicans*⁶, cum⁴ criminaliter² agitur, ad nostrum examen cum omnibus emolumentis et multis suis reservantur, criminalibus in civitate nostra criminaliter motis per iudices eiusdem civitatis, in villis vero exterioribus per iudicem nostrum secularem, ut iustum fuerit, agitandis. Volumus tamen, ut nullus canonicorum occasione subieccionis huiusmodi suos subditos indebite, motu proprio ultra premissa iniuriis, molestiis, dampnisve afficiat; contrarium faciens, passis iniuriam, molestiam sive dampnum pro qualitate commissorum, iuxta nostram dispositionem sub pena periurii satisfaciat⁴ competenter. Subditos autem canonicorum, absque iusta et rationabili causa absencium, cum omnibus decimis, censibus et collectis suis tam ordinariis, quam etiam extraordinariis pariter nostre communitatis iurisdiccioni, usui et dispositioni reservamus.

¹ Urmează *reservatis*, şters de aceeaşi mână.

² Scris deasupra rândului.

³ Urmează *omnibus*, şters de aceeaşi mână.

⁴ Urmează un cuvânt indescifrabil, şters de aceeaşi mână.

⁵ Scris pe marginea stângă a paginii.

⁶ Sublinierea titlului aparţine editorului.

Ut hii, qui in nostra ecclesia canonicatus, dignitates, personatus vel officia obtinent vel obtinebunt in posterum, ad residendum in dicta ecclesia nostra et ad officiandum ipsam ecclesiam, ac ad suscipiendum sacros ordines propensius inducantur: statuimus ut quotidiane distribuciones, et alia¹ beneficia seu victualia, que in rebus consistunt infrascriptis, canonicis in sacris solummodo constitutis numero, ordine et temporibus infrascriptis tribuantur. Ila enim, que proveniunt ex sigillis nostris, et ex sacramentis coram nobis se purgantium, de quibus dicitur superius in capitulo: *Habebamus*², item ex pecunia per quoscunque et quibuscunque coram nobis solvenda, necnon ex emendis seu byrsagiis, ac muneribus dandis pro executionibus causarum, que vulgari *nomine fidei dignitas* nuncupantur, de quibus habetur supra in capitulo: *Licet apud*², et ex iurisdiccione nostra, expressa supra in capitulo: *Omnis iudicans*², sigillacioni, illa vero, que ex oblacionibus seu funeralibus quibuscunque et quomodocunque nostro communi largiendis, et ex oblacionibus per episcopum et suam familiam in vigilia Epiphanie domini ad crucem, et episcopo in dicta ecclesia nostra missam solemniter celebranti ad altare per quoscunque offerendis, de quibus dicitur supra in capitulo: *Sicui*², necnon ex vecturis feni, de quibus supra in capitulo: *Preter illa*, item ex tertia parte proventuum argentifodine in Belenyes, et ex balneo et domibus nostris communibus, de quibus superius in capitulo: *Optinemus*², necnon ex censibus quorumcunque in nostris terris molendina habencium, ut supra in capitulo: *Habemus*², quomodolibet provenerunt³; item⁴ vinum ex vineis canonicorum absencium, et ex vinea quondam Romani iuxta vineam magistratus altaris sancti regis Ladislai consistenti proveniens, et eciam omnia victualia, in quibuscunque rebus consistant, que in cellario nostro communi recondi solent: canonicis I in sacris constitutis, et divinis officiis tempore, quo diete distribuciones occurrunt, similiter⁴ interessentibus; item illa, que consistunt in decimis porcorum, agnorum, hedorum et¹ mellis⁴ sive apum, ac in omnibus racione descensus et quinquagesime Wolachorum nobis debitis, necnon in fructibus et quibuscunque obventionibus ville nostre Bagamir diete⁵, permutate cum villa Gymolth, que fuit donata, ut infra sub titulo tercie particule in privilegio Lodomerii episcopi continetur, pro residencium canonicorum superpelliciis; ac in oblacionibus festi sancti Francisci inter omnes canonicos, qui tempore distribucionis bonorum huiusmodi presentes fuerint, etsi non sint in sacris constituti vel divinis interesse non possunt: equaliter dividantur in omnibus predictis casibus, illis inclusis, quos infirmitas excusaverit, sive in nostri capituli servicio pro tune contigerit deŕineri. Illis tamen, qui dicta ecclesie nostre beneficia obtinent, quibus certi ordines sunt annexi, nisi iuxta stătuta concilii Viennensis, iusto impedimento cessante ad huiusmodi ordines se promoveri fecerint, infra annum, donec ad eos promoti fuerint, omnium distribucionum predictarum pars dimidia subtrahatur, inter illos ex nobis dividenda, qui presentes fuerint illa vice. Quibus autem vinee canonicales, que eciam connumerantur inter quotidianas distribuciones, debeantur, dicitur supra in prima particula capitulo: *Olim vinum*².

Urmează un cuvânt indescifrabil, șters de aceeași mână.

² Sublinierea titlului aparține editorului.

³ Urmează *nam*, șters de aceeași mână.

⁴ Scris deasupra rândului.

⁵ Urmează *pro*, șters de aceeași mână.

Sequitur de testamentis canonicorum, et amministrandis eisdem redditibus infra triginta dies

Rubrica VI

Licet mobilia per ecclesiam acquisita de iure in alios pro morientis arbitrio transferri non possint¹, fuit² de consuetudine ecclesie nostre a tempore³, cuius contrarii memoria non existit, semper observatum, quod quilibet ex nobis in mortis articulo constitutus disposuerit libere de² eisdem pauperibus illa, et religiosis locis, parentibus et eciam illis, qui viventi serviverant, sive consangvinei, sive alii, iuxta servicii meritum, conferendo precio curie sue canonicalis, de quo supra in prima particula capitulo: *Presentis*⁴, et fructibus vinee sue canonicalis, de quibus supra eadem particula et capitulo: *Olim vinum*⁴ continetur, ac redditibus et proventibus suis, quos cuilibet ex nobis infra triginta dies a die obitus sui immediate computandos, infra quos eciam familia sua in eius curia absque molestacione et inquietacione permaneat, integraliter, ac si viveret, administramus semper et administrabimus in futurum, necnon illis, que in hereditate vel artificio aut doctrina, seu dono consangvineorum aut amicorum proveniunt, vel alio modo intuitu persone acquiruntur, distributis pro arbitrio decedentis.

¹ Urmează două cuvinte indescifrabile, șterse de aceeași mână.

² Scris deasupra rândului.

³ Urmează, probabil, *cuius*, șters de aceeași mână.

⁴ Sublinierea titlului aparține editorului.

Sequitur de preposito ecclesie nostre et eius redditibus

Rubrica VII

Ostenso superius, quid ad singulos canonicos pertineat, restat videre, quid spectet ad obtinentes dignitates, personatus vel officia in ecclesia nostra, et primo de preposito, qui obtinet primum locum in dextro choro ecclesie nostre, et habet in nostro capitulo primam vocem in omnibus et singulis exhibicionibus ecclesie nostre, nostrum capitulum contingentibus. Debet autem inprimis expeditionibus, et aliis pro tempore occurrentibus virtuose, discrete et viriliter se habere, non superbe sapere; attendens illud ecclesiastem: Rectorem te posuerunt homines, noii extolli, sed esto in illis, quasi unus ex illis; quia sicut scribit Ysodorus¹, nichil peius, quam per potestatem pectandi¹ libertatem habere; nichilque infelicius male agendi, felicior, ut subdit, qui infra seculum bene temporaliter imperat, sine fine in perpetuum regnat, et de gloria secuui huius ad eternam transmeat gloriam; qui vero prave, post vestem fulgidam, et luminaria lampadum nudi et miseri ad inferna

torquendi descendunt. Ad eius autem spectat officium exemplum bone vite, conversacionis honeste, alios sicut dignitate, ita et moribus precedere, et dum aliquid expediendum imminet, convocare canonicos, facere capitulum, et exponere necessaria incumbencia in eodem, ac inter tractatus subtiliter, bono zelo consilia requirere ex canonicis, quibus expedit, quoniam canonici in sacris constituti ordinibus tantum in capitulo voces habent; sequique illud, quod saniori ratione summatur, sive ab episcopo, sive a quocunque ex fratribus in medium proferatur.

Habet autem prepositus noster unam porcionem prebende canonicalis in omnibus redditibus nostris ratione canonie, preter illa, que sequuntur, subaudi, si fuerit canonicus, quod et de quolibet alio dignitatem, personatum vel officium habente est intelligendum, cum nec preposituris, nec aliis dignitatibus, personatibus vel officiis canonica sit annexa. Si vero canonicus non fuerit prepositus, debetur sibi tantummodo una curia canonicalis cum incolis ad eandem spectantibus et consuetis censibus eorandem, cum uno molendino, quod est ultra claustrum sancti Nicolai a parte viile Pispiky¹ et insuper quedam villa Irewgd dicta² cum suo territorio et cum omnibus redditibus ac colonorum serviciis ac decimis, in quibuscunque rebus consistant; necnon quarta pars decimarum vini et proventuum omnium tributorum nostrorum, salvo tributo in Sceplak¹ exigi consueto, quod omnibus canonicis equaliter distribuere; deducta tamen primo decima lectoris ex eisdem decimis vini, et proventibus tributorum. Item una portio in decimis frugum, terraginis et in oblacionibus diei cene Domini, festi Penthecostes, et festi translacionis sancti regis Ladislai offerendis - solum tempore earundem festivitatum ad *caput*, ad *utramque manum* sancti regis, nam illa, que ad eius sepulcrum et orarium vel in lucernis aut dupleriis pro tune offeruntur, dicuntur manualia, et inter canonicos solum, sicut alie oblaciones extra predictas festivitates, quolibet anni tempore, ad reliquias sancti regis Ladislai offerende, equaliter dividuntur.

¹ Astfel în copie.

² Urmează un cuvânt indescifrabil, șters de aceeași mână.

¹ Corect: *terragiis*.

Sequitur de lectore et eius officio et redditibus, ac de eius sublectore

Rubrica VIII

Lector ecclesie nostre optinet¹ primum locum in levo choro in capite in ecclesia maiori ratione sui lectoratus, qui est dignitas vel potius personatus. Hic habet vocem in nostro capitulo immediate post prepositum in agendis, que octurrunt¹, dummodo existat canonicus. Ad suum autem spectat officium; in absencia prepositi agenda in capitulo eodem disponere, que ad prepositi presentis, et in absencia lectoris et prepositi ad alios eodem modo per ordinem ipsos sequentes descendendo. Item cantantes ewangelium et epistolas, prophecias et leceiones in officio divino publice et ordinarie in ecclesia maiori attendere, et comgere in actentibus¹ errantes ac male aliqua proferentes, qui prius in iis per psum vel sublectorem instrui debuerunt. Item regere scholas, seu interessentes

scholis nostris docendo utiliter in primitivis saltem scienciis, prout de iure, et locorum solemnium, saltem nostro similium de bona consuetudine requiritur, per se vel sublectorem, quem cum omnibus scholaribus suis in quibuscunque casibus specialibus corrigere ipse habet, quoniam iurisdiccione ordinariam obtinet supra illos. Spectat eciam ad eius officium considerare subtiliter, qualiter amministratur doctrina; annuncianda enim est et ministranda doctrina singulis discipulis pro qualitate et capacitate eorum, diversa non eadem, quoniam et periti medici ad varios corporis morbos diverso medicamine serviunt ita, ut iuxta varietates² vulnerum³ medicina sit diversa; nam sicut scribit Ysodorus¹, prima prudencia virtus est, eam quoque docere oporteat, estimare personam, per hec enim nostre ecclesie statui multum consulitur et honori, dum discipuli huiusmodi proficiunt, et ad maiores eciam acquirendas sciencias redduntur habiles, quibus acquisitis in nostra ecclesia, eius⁴ diocesis³, et alias per verbi divini sermonem nec aliter fulgebunt, quasi stelle in perpetua eternitate.

Ut autem ad scholas nostras docendi facilius invitentur, neque formident se per lectorem sive per eius sublectorem inordinatis vel indebitis solucionibus aggravari, super hiis et aliis sequentibus constitutionem specialem edidit sub hac forma, pie fuit in Lateranensi provisum consilio¹, ut per unamquamque kathedralem¹ ecclesiam magistro, qui clericos eiusdem ecclesie, aliosque scholares pauperes communiter instruerit, aliquod competens beneficium preberetur, quo et docencium relevaretur necessitas, et via pateret discentibus ad doctrinam. Ab olim igitur premissis consideratis nostrum commune, tamquatin veri obediencie filii, redditus unius canonicalis prebende, in quibuscunque rebus consistant, que⁵ inter nos dividi solent, exceptis tantum iobagionibus et vineis canonicalibus, ac illis rebus, que canonicis sigillacionibus interessentibus tribuuntur: pro magistro huiusmodi deputarunt, illis tamen computatis, que de duppla lectoris pro magistro eodem, ut sequitur, deducuntur.

Statuimus [*Copistul E.*] ergo, quod magister ipse, qui pro tempore fuerit, de huiusmodi redditibus unius canonicalis prebende contentus, de pauperibus scholaribus, qui mendicant vel mendicarent, si ab aliis pietatis intuitu non subveniretur eisdem, directe vel indirecte, eciam pretextu laboris vel servicii sui nihil petat. Sustinemus autem, ut a scholaribus tam indigenis, quam forensibus, non mendicantibus, qui scilicet per suos parentes vel proximos sustentantur, possit magister ipse licite petere ad festum Nativitatis domini unum capponem et duos panes; item ad festum Ressureccionis domini similiter duos panes, unum caseum et octo ova; ad festum vero Galii unum gallum vel gallinam; et mense quolibet a singulis singulos denarios pro salario circatoris, et tempore hiemali ligna ad calefaciendum scholas iuxta consuetudinem alias observatam, et non amplius, nisi sibi ultra ista ab eis vel eorum parentibus seu amicis aliquid liberaliter offeratur. Quicunque autem scholasticus ultra premissa quicquam sibi vindicare presumserit, vel suos scolares¹ non curaverit equaliter et sollicite iudicium sciencie pro capacitate audiencium erudire, hic pro inutili habeatur et alter in eius locum, eo amoto, subrogetur, qui possit et velit premissa omnia et singula cum effectu adimplere. Clericos autem ecclesie, de quibus habetur in dicto concilio, intelligimus esse non solum canonicos vel prebendarios, aut altarium seu capellarum rectores ecclesie

nostre, sed et nostros nepotes et eciam alios scholares, qui ubicunque versentur, ex nostris vel alterius ex nobis expensis seu victualibus sustentantur, dummodo divina frequentent, sicut fuit alias consuetum. Et ut modum docendi scholastico imponamus, expedit, ut noster scholasticus quolibet die anni, diebus cantui deputatis et feriis solemnibus, quas ob reverenciam dei et sanctorum iura et eciam prelați noștri statuerunt solemniter venerandas, exceptis, de mane legat grammaticalia pro capacitate universitatis studencium scolarium¹ necessaria, et postea immediate, si fieri potest, vel in meridie adultis et docilibus loicalia¹ alias de regulis grammaticalibus exponendo, et intellectui audiencium diligenter imprimendo; inter nonam vero et vespervas, vel dum sibi oportunius¹ videbitur, insistat declamacionibus, ut pueri reddantur habiles ad intelligendum, recteque latinum proferendum. Poeticalia vero non videntur esse legenda ordinarie, quoniam per se vel cum modico adiutorio sensum et intellectum eorum capere poterunt de facili in premissis erudiți. Post hec tamen non precludimus viam scholasticis, quin ipsi scholares suos per se vel alios aliis horis vel diebus cantoralibus et festivis solemnitatibus in philozophicalibus vel aliis facultatibus instruant, prout fuerit expediens seu eciam opportunum. Obligatur eciam lector noster ratione sue dignitatis, si tante facultatis fuerit, et nobis placuerit, alias is, quem nos ad officium notarie communiter elegerimus, omnes et singulas litteras cuiuscunque forme, pro rerum et causarum qualitate necessarias, sigillis capituli noștri sigillandas, quotienscunque per nos, vel nostrum aliquem nomine nostro fuerit requisitus, legaliter, sine fraude conscribere, cartas solummodo papireas dando gratis. Redditus autem et proventus lectoratus sunt in his primo locati: pertinent ad ipsum due partes precii litterarum patencium et clausarum, et tertia pars precii privilegiorum, de quibus traditur supra in prima particula et capitulo: *Habebamus*⁶; sed hoc ita, si officium notarie noștri capituli per se exercuit, alias solum pertinet ad ipsum tertia pars precii litterarum patencium et clausarum, duabus partibus simul cum dato precio privilegiorum nostro notario et nobis reservatis, prout in prima particula: *Habebamus*⁶ et capitulo sequenti continetur. Pertinet eciam ad lectorem et ...⁷ omnium scilicet divisionum, decima pars decimarum vini ad nostrum commune quomodolibet spectancium, ac decima pars proventuum omnium tributorum nostrorum, salvo tributo in Zeplack exigı consueto. Habet insuper unam porcionem in decimis frugum, in terragiis et oblacionibus, quemadmodum supra in capitulo secundo: *De preposito*⁶ exprimuntur. Et hoc totum ratione lectoratus, ratione vero canonicatus, si fuerit canonicus, percipit ultra predicta unam porcionem prebende canonicalis in omnibus redditibus nostris; illam tamen porcionem, que sibi ex decimis frugum, terragiis et oblacionibus predictis ratione lectoratus provenit, cum suo equaliter dividet sublectore, qui sublector ... supputatis illis, que de dictis rebus deducuntur, integram habet porcionem unius prebende canonicalis, salvis illis, que excipiuntur supra capitulo secundo.

¹ Astfel în copie.

² Urmează, probabil, *vulnerum*, șters de aceeași mână.

³ Scris deasupra rândului de aceeași mână.

⁴ Urmează *disocensis*, greșit.

⁵ în copie *qui*, greșit.

⁶ Sublinierea titlului aparține editorului.

⁷ Spațiu alb, cea 2 cm.

Cantor nostre ecclesie ratione sui cantoratus, qui est dignitas vel potius personatus, obtinet locum in choro dextro circa prepositum nostre ecclesie et vocem in capitulo immediate post lectorem. Hic preest omnibus ministris in divino officio, quod canendo publice¹ in maiori ecclesia expeditur, tales enim cantus orationes sunt, que fiunt in persona totius capituli, et dicuntur orationes vocales. Vox autem orationibus adiungitur triplici ratione: primo ad excitandam interiorem devocionem, verbis enim et signis nosmetipsos excitamus ad sanctum augendum desiderium, secundum beatum Augustinum; secundo ad reddicionem debiti, ut scilicet serviat orans deo secundum se totum corde et corpore; tercio ex quadam redundancia ab anima in corpus ex vehementi, unde psalmista: letatum est cor meum, et exultat lingua mea. Bonum est ergo orare publice et secrete, quoniam sicut scribit beatus Augustinus: oratio est oranti presidium, adversario incendium, angelis solacium, deo gratum sacrificium; nam principaliter contra vicia spiritualia, unde Hieronimus super Matheum: hoc genus demoniorum non eiicitur, nisi oratione et ieiunio; ieiunio sanantur pestes corporis, oratione vero sanantur pestes mentis. Et quoniam oratio procedit ex radice charitatis, penes quam consistit omne meritum, per quam etiam revelantur secreta divina, ut dicit Canon, ideo requiritur merito, ut ita presit orantibus ut in ecclesia maiori in cantibus, ut per eius discrecionem et sollicitudinem exinde fructus devocionis, et affectus audientibus et cantantibus ad effectum actrescat¹, quia dum blanda vox queritur, congrua vita negligitur, et cantor deum stimulat, dum populum vocibus delectat, et iterum, quid prodest dulcedo vocis sine dulcedine cordis? Frange vocem, frange et voluntatem, serva consonanciam vorum, serva concordanciam morum, ut per Christum • concordemur proximo, per voluntatem deo, per obedienciam magistro.

Officium autem cantoris, quod per suum sucentorem¹ exercere ut plurimum consuevit, principaliter consistit in hoc, ut divina officia in ecclesia nostra maiori horis expediantur debitis, ut videlicet finito sono campane, ad quodcunque officium vel horam pulsate, immediate tale officium vel hora incipiatur, remota omni negligencia, noverca virtutum. Et ideo inductum est, quod campanator seu pulsatores ad mandatum cantoris vel eius sucentoris¹ in absencia sucentodis¹ pulsare campanas deberent, qui in aliis omnibus ex nostra commissione subiacent iurisdiccioni, cohercioni, correccioni et presentacioni subcustodis. Modus autem pulsandi campanas ad divinum officium pulsatoribus est satis notus. Pertinet etiam ad eius officium executio constitutionis, que incipit: *Pena quanf*, contra negligentes divinum officium edite; et clericos chorum frequentantes instruat ad artem musicam et periciam cantandi in divino officio, quamvis hoc per sucentorem¹ consueverit exerceri ex ordinatione et commissione cantoris. Dies autem musice artis predicte instruendi deputati sunt: primo ante festum Nativitatis domini dies octo immediati, item ante diem Resurreccionis domini similiter octo immediati, scilicet preter diem Palmarum, Cene domini, Parasceven et sacri sabbati; item una dies precedens, singula quinque festa beate Virginis, utriusque festa Exaltacionis sancte crucis, beati Johannis Baptiste, dedicacionis sancti Michaelis archangeli,

Omnium sanctorum, beatorum Petri et Pauli apostolorum, sancti Stephani regis, et translacionis sancti Ladislai regis, item singuli dies precedentes festa, proprias habentes historias, et dies sabbati semper pro diebus dominicis, nisi tune festum octurrat, pro quo feria sexta cedat cantorie, quilibet ex premissis a vesperis⁴ precedentis diei videlicet, quando prima campana sonare incipit ad vespervas vel pulsari, et sic usque sero vocabuntur scholares huiusmodi ad cantum scribendum pro die, vel diebus futuris, prout sucentoris¹ videbitur expedire.

Cure sive sollicitudini cantoris incumbit similiter considerare curialiter, quibus diebus qualiter chorus regatur, et perficere ordinatur; nam in festivitibus totis duplicibus¹, sive totis solennibus in missa maiori in matutino, in primis et secundis vesperis eorundem debent esse constituti corallii de canonicis senioribus vel archidiaconis, et in aliis festivitibus solennibus et simplicibus, et diebus dominicis duo similiter de canonicis iunioribus et quinque de prebendariis, et rectoribus altarium seu capitularum⁵, prout videbitur expediens, et fuit alias consuetum; et breviter ad eius disposicionem et ordinacionem pertinet, cum indumentis ecclesiasticis diversimode, consideratis festivitibus, et aliis apparatibus preciosis, more consueto pertinentibus ad divinum ministerium, ordinare ministros in officio et processionibus, et aliis, que per singula longum esset describere, et ideo boni sucentoris¹ moderacioni et consideracioni in cantoris absencia relinquantur.

Redditus autem et proventus cantoratus consistunt in his primo ...⁶ porcio canonicalis prebende de communibus redditibus nostris, qui consueverunt inter nos dividi, ultra illa, que sequuntur eo modo, quo lectori, si fuerit canonicus; si vero non fuerit, pertinet ad eum racione cantoratus tantum una porcio canonicalis in decimis frugum, vini et terragiis, et in omnibus tributis nostris, salvo tributo de Zeplack, neenon in oblacionibus, que supra exprimuntur sub titulo: *De preposito*³, capitulo: *Habet autem*¹. Item quedam villa Wolf^f dicta, et quedam vinea, pro quibus videlicet villa et vinea obligatur tenere diaconum et subdiaconum ad missam beate Virginis, que quotidie in ecclesia nostra ad maius altare celebrator. Suctentor¹ autem cantoris non habet aliquos redditus sibi appropriatos, ex quo cantor sucentorem¹ non indiget, quia potest, si vuit, suum personaliter exercere officium; nihilominus tamen cantor semper consuevit habere sucentorem¹, participans cum eo illo⁷ redditibus solum, qui sibi debentur racione cantoratus, preter villam et vineam predictas, et preter molendinum cantoratus, quod erat super fluvium Crisii supra pontem Henczida nuncupatum, quod tamen a multis annis retroactis est destructum.

Sustinemus autem, ut sucentor¹ a singulis scholaribus adultis, non mendicantibus, qui ab eo in arte musica instrui volunt, singulos duodecim, a pueris vero indigenis et forensibus, qui parentum vel cognatorum aut amicorum sumptibus sustentantur, quatuor denarios usuales petere possit ad primam dominicam Adventus domini, exceptis clericis ecclesie nostre, atque nostris, qui supra sub titulo: *De Lectore** capitulo secundo describuntur. Habeat quoque in hebdomadis servandis per eum, oblaciones illas, que supra in capitulo: *In nostrā*¹ continentur; neenon oblaciones, quo proveniunt infra secundam missam

defunctorum, si eam die sepulture vel anniversarii aliquorum celebrări contingat; nam oblaciones prime misse, que ad altare sancte cruciŝ celebratur, debent rectori eiusdem, salvis semper oblacionibus nobis debitis, qui dicuntur supra in prima particula capitulo: *Sicut ex privilegia**. Consuevit eciam suctentor¹ honorari ab illis, qui de novo in nostra ecclesia canonias vel dignitates obtinent, quique per ipsum more solito installantur, et in corporalem possessionem suorum beneficiorum inducuntur. Debetur eciam suctentori¹ dimidia pars domus lapidee, que est in castro retro minorem ecclesiam beate Virginis a porta septemtrionali consistens, nam alia pars eiusdem, que est a' meridie id est iuxta curiam episcopalem, debetur suctustodi¹, ad usum enim suctentoris¹ et suctustodis¹ ab inicio domus illa est constructa.

¹ Astfel în copie.

² Corect: *rubrica*.

³ Sublinierea titlului aparține editorului.

* Urmează *incipit advesperas*, șterse de aceeași mână.

⁵ Corect: *capellarum*.

⁶ Rupt cea 4 cm.

⁷ Corect: *in*.

Cuprinsul jurământului canonicilor la începutul primirii <lor>

Eu, n<umitul>, jur pe această stanță evanghelie a lui Dumnezeu să mă supun totodată tuturor celor îngăduite și cinstite, mai întâi domnului și prelatului meu din această biserică mamă de Oradea, aflător în slujbă acum și care va fi în viitor, ca și domnilor mei din capitlul zisei biserici, la fel aflători acum și care vor fi în viitor în slujbă; să nu semăn niciodată neînțelegeri între ei, să păstrez bunurile bisericii, iar pe cele pierdute sau înstrăinate pe nedrept să le dobândesc din nou după puțință. De asemenea voi păzi cu stăruință, fără împotrivire, așezămintele, statutele și obiceiurile vrednice de laudă și păzite în chip lăudabil și ținute din vechime în această biserică de Oradea și le voi păzi și ține și de aci înainte. De asemenea nu voi răspândi în nici un chip, prin mine sau prin altul sau prin oricare alții, de-a dreptul sau pe ocolite, în ascuns sau pe față, tainele bisericii, cuprinsul privilegiilor și tâlcul și înțelesul¹ altor scrisori, care s-ar putea întoarce în paguba adevărului bisericii. De asemenea, nu voi destăinui nimănui sfaturile domnilor din capitlul sus-însemnatei biserici și dezbaterile făcute și avute spre folosul capitlului, în vreun loc capitular sau în afară. De asemenea, voi fi de folos acestei biserici mai sus-pomenite cu sfatul, grija și ajutorul după puțința mea, în această stare sau în oricare alta voi ajunge. Așa să-mi ajute Dumnezeu și prea slăvită născătoare de Dumnezeu, Fecioara Măria și această sfântă evanghelie a lui Dumnezeu și prea sfântul rege Ladislau.

¹ *Sensum et intellectum*.

Cuprinsul jurământului strângătorilor noștri de dijmă, la numirea lor

Așa să-mi ajute Dumnezeu și prea fericita Fecioară Măria, toți sfinții și prea fericitul rege Ladislau, patronul nostru, că, potrivit dimpreunei lor alegeri făcute în persoana mea, eu voi lucra cu credință și conștiință, în acest an și în viitor, la strângerea, adunarea și împărțea tuturor nonelor și a dijmelor din vin, cuvenite de drept stăpânilor mei. De asemenea, că nu voi face ușurare necuvenită nici unui om, adică prietenilor, sprijinitorilor, rudelor celor mai apropiate, neamurilor și familiilor mei, în paguba drepturilor de dijmă ale stăpânilor mei. De asemenea că nimănui dintre familiarii mei, pentru slujbele anuale sau personale¹, adică pentru cele de casă ce mă privesc numai pe mine, lăsând la o parte slujbele făcute și aduse stăpânilor mei de acum și mie, în locul <unde se ia> dijma, nu le voi da și lăsa din numitele vinuri de dijmă sau din banii primiți pentru pomenitele vinuri de dijmă mai mult decât vrednicia lor, după socoteala ce va fi făcută de mine pomeniților mei stăpâni. Nici pentru persoana mea și slujbele mele nu voi primi mai mult și <voi ține> obiceiul stăpânilor mei și nu voi face cheltuieli de prisos, pe timpul cuvenit. De asemenea, că voi arăta, voi spune și voi înapoia cu adevărat pe de-antregul și în totul, cu credință și întocmai, pomeniților mei stăpâni, toate răscumpărările de vinuri din acest an, ce s-ar face prin mine și prin familiarii mei oricăror persoane, fie prin <scrisoare> de încredințare², fie pe bani gata, în zisul loc de dijmă și în oricare alt loc.

¹ *Partialibus* (v. A. Blaise, *Dictionnaire latin-français des auteurs du Moyen Age*, p. 657).

² *In credencionali*.

ÎN NUMELE LUI CHRISTOS AMIN. ÎNTRU SLAVA ATOTPUTERNICULUI DUMNEZEU ȘI A SLĂVITEI FECIOARE MĂRIA ȘI A SFÂNTULUI REGE LADISLAU, ALE CĂRUI MOAȘTE LE ÎMBRĂȚIȘĂM, ÎNCEP AȘEZĂMINTELE ȘI STATUTELE CAPITLULUI BISERICII DE ORADEA

Acel doctor preaaales, fericitul Augustin, mărturisește în cartea despre credința creștină că biserica catolică, răspândită pe <întreg> pământul se dovedește că ființează în trei feluri; căci ceea ce se propovăduiește în ea izvorăște sau din autoritatea scripturilor Noului și Vechiului Testament sau din obiceiul universal sau izvorăște din rânduiala proprie și osebită a țării. În întregime <ea> este cârmuită de autoritatea tuturor acelor scripturi și, nu mai puțin, ea întreagă este cârmuită de obiceiul universal al strămoșilor, dar fiecare <biserică> este cârmuită de așezăminte osebite și învățături proprii după felurimea locurilor. De aceea noi, capitlul bisericii de Oradea, cercetând și așezămintele și obiceiurile noastre <care erau> spre folosul nostru al tuturor și spre bunul nostru și al bisericii noastre, păstrate de mai înainte în minte fără a fi scrise, pe unele din ele le-am încuviințat, pe cele mai multe le-am lămurit și am adăugat altele noi, prin bună înțelegere, după cum am socotit că este de folos potrivit schimbării vremurilor. Și acestea, rânduite,

din însărcinarea noastră, într-o singură carte, de către venerabilul bărbat domnul Emeric, canonic și lector al zisei noastre biserici, și așezate sub cuvenitele titluri, am hotărât să le facem cunoscute, prin scrisoarea de față, tuturor și fiecăruia în parte, cărora se cuvine, și să le publicăm în chip solemn. Am făgăduit și am jurat, în persoană <atingând> sfintele Evanghelii, să le păstrăm neschimbate, <precum> și toate cele ce sunt cuprinse în ele, sub pedepse, păstrându-ne puțința întreagă și deplină de a tălmăci și lămurii pomenitele așezăminte, de a le completa și a le scurta și, de a da dezlegare față de ele, îndepărtând întru totul de acum înainte celelalte rânduiești netrecute în cartea de față. >

Iar spre o mai ușoară lămurire a noastră, am hotărât să împărțim în trei părți această carte, în care sunt rânduite așezămintele și statutele în chipul arătat, dintre care, în **prima** se vorbește despre întemeierea bisericii noastre de Oradea și despre numele și vremea cârmuirilor regilor Ungariei și a episcopilor acelei biserici, ca și despre drepturile, veniturile și statutele noastre comune și despre slujbele slujbașilor și altor supuși ai noștri și despre veniturile lor.

În **a doua** se pomenește pe scurt despre drepturile și veniturile fiecăruia dintre noi care ținem demnități, prerogative sau slujbe¹² în zisa noastră biserică și despre slujbele acestora și despre statutele ce privesc aceste <slujbe>.

Iar în **a treia** se trece pe scurt cuprinsul privilegiilor, actelor, scrisorilor, documentelor ce cuprind drepturile și libertățile noastre și ale bisericii noastre.

¹ *Corporaliter.*

² *Dignitates, personatus vel officia*: titluri în ierarhia canonicilor. *Personatus* este un titlu onorific ce semnifică o preeminență. Exprimă calitatea de titular a celui ce posedă „personal”, *sub personatu*, un beneficiu. *Dignitates*: *preposit, cantor, lector, custos*.

Urmează despre întemeierea bisericii noastre de Oradea și pustiirea ei, săvârșită de tătari

Titlul întâi

Înainte de toate, este vrednic de amintit faptul că întemeietorul bisericii noastre de Oradea este Preafericitul Ladislau, răposatul rege al Ungariei, strămutarea <moaștelor sale> fiind sărbătorită în a cincea zi înainte de calendele lui iulie¹, iar înmormântarea sa fiind săvârșită în anul Domnului o mie nouăzeci și cinci, în a patra zi înainte de calendele lui august². Iar <el> a întemeiat această biserică și a închinat-o în cinstea Preafericitei mame, Fecioara Măria, rânduiind mai întâi în ea prepozit și canonici în număr de douăzeci și patru, socotind <și> prepozitul, și în cele din urmă a ridicat-o la <rangul> de biserică episcopală și a înzestrat-o cu multe moșii, drepturi și prerogative.

În curgerea vremii însă, tătarii, pustiind în chip jalnic întregul regat al Ungariei, în vremea regelui Bela al IV-lea, fiul regelui Andrei, tatăl Sfintei Elisabeta, adică în anul Domnului o mie două sute patruzeci și unu, <și> toate privilegiile acestei biserici fiind înstrăinate și arse, afară de privilegiul fostului rege Emeric, întocmit în anul Domnului o mie două sute trei³, se crede că zisa

biserică a fost păgubită în multe bunuri și drepturi ale ei. Căci, același rege Bela mărturisește prin privilegiul său, întărind acel privilegiu al regelui Emeric⁴, spunând așa, că, din pricina pustiirii tătarilor, care, precum se crede, s-a întâmplat cu îngăduința Domnului, din cauza păcatelor noastre, privilegiile bisericii noastre de Oradea cu privire la daniile făcute aceleiași biserici, în care odihnește cu cinste trupul regelui Ladislau, Preasfințitul nostru înaintaș, au fost pierdute și arse și numai un privilegiu al regelui Emeric, de fericită aducere aminte, cuprinzând câteva danii, a rămas neatins. Iar numitele privilegii fiind pierdute și arse, s-a ivit în cele din urmă între episcop și noi o neînțelegere <care> apoi a fost liniștită de episcopul Lodomer⁵, așa precum se arată mai lămurit, mai jos, în titlul al treilea al capitolului întâi: *Despre acte* și era acea biserică din zidirea ei veche destul de arătoasă, dar totuși târziu, episcopul Andrei⁶ a făcut să fie mărită în lungime și a înfrumusețat-o mult, precum se înfățișează celor ce o cercetează. Iar în ultimele <lui> zile, acela, în anul Domnului o mie trei sute șazeci și doi⁷, a început o altă biserică, care a cuprins-o pe cea dintâi prin mărimea sa și o întrece prin frumusețe și a isprăvit toate capelele⁸ din jurul corului, afară de bolți, pe care le-a terminat, din spolierea săracilor, episcopul Dumitru, care a murit în anul Domnului o mie trei sute⁹, în ziua a șaptea a lunii decembrie, și a fost îngropat în una din acele capele noi, pe care el le-a înzestrat cu îndestulare și a închinat-o, pe când trăia, în cinstea Sfântului mucenic Dumitru.

27 iunie.

² 29 iulie.

³ Privilegiul regelui Emeric din 1203 pentru biserica din Oradea se cunoaște numai din unele mențiuni târzii (Cf. *DIR-C*, veac XI-XII-XIII, voi. I, p. 27).

⁴ Confirmarea privilegiului regelui Emeric de către regele Bela al IV-lea este din 23 martie 1261 (Cf. *DIR-C*, veac XI-XII-XIII, voi. I, p. 34).

⁵ Lodomer, episcop de Oradea între anii 1268-1279.

⁶ Andrei Băthori, episcop de Oradea între anii 1329-1345.

⁷ Anul este greșit, deoarece episcopul Andrei a păstorit la Oradea până în anul 1345. Greșeala se datorează fie necunoașterii exacte a anilor de păstorire ai episcopului Andrei, fie unei lecturi greșite: *MCCCLXII* în loc de *MCCCXLII*.

⁸ *Cellas*.

⁹ Dumitru de Nethke a păstorit biserica de Oradea între anii 1345-1372. Scribul a omis ultimele două cifre, cunoscând cu exactitate ziua morții episcopului Dumitru.

Urmează despre numele și vremurile cârmuirii regilor Ungariei *Titlul al doilea*

Și, deoarece mai sus se descrie moartea fericitului Ladislau, este folositor și se cuvine pentru multe <pricini> să se arate numele și vremea cârmuirii tuturor ducilor, din vremea intrării lor în Panonia, și al tuturor regilor Ungariei, după cum au urmat. Iar povestirea¹ despre unguri, păstrată din vechime în scrieri, cuprinde, între altele, că, în anul de la întruparea Domnului opt sute optzeci și opt, o mare mulțime din neamul sciților, vecină la miazănoapte cu oceanul², a intrat în hotarele Panoniei și cu silnicie a pus stăpânire pe toată Panonia

stăpânind-o potrivit dreptului de moștenire; la acest popor erau mai mulți duci, dar unul dintre ei, care se numea Almus, a fost cu osebire ales față de ceilalți, datorită vredniciei lui.

Acestuia i-a urmat ca duce fiul său numit Arpad, și acestuia i-a urmat ca duce fiul său, ce se numește Toxin³. Acesta a avut doi fii, dintre care întâiul a fost ducele Geysa, tatăl fericitului rege Ștefan, iar al doilea a fost Mihail. Acest duce Mihail a avut doi fii, anume pe ducele Văzul și pe ducele Ladislau cel Pleșuv. Acest duce, Văzul, a avut trei fii, dintre care cel dintâi a fost ducele Andrei⁴, mai târziu rege; al doilea a fost ducele Bela⁵, după aceea rege, precum se va spune mai jos; al treilea a fost ducele Leventé⁶; iar ducele Ladislau cel Pleșuv, despre care <s-a pomenit> mai sus, a avut un fiu, <care> se numea Bonuzlo. Dar să ne reîntoarcem.

Ducele Geysa, fiul lui Toxin, despre care <s-a pomenit> mai sus, în anul de la întruparea Domnului nouă sute șazeci și trei, din vrerea dumnezeiască, a început să cugete la distrugerea riturilor păgâne și la sporirea cultului dumnezeiesc; el s-a botezat⁷ și în cele din urmă a murit în această sfântă hotărâre, precum se arată mai deplin acestea în legenda fericitului rege Ștefan, fiul său, care anume sfânt rege Ștefan i s-a născut, în anul Domnului nouă sute șazeci și nouă.

Așadar, sfântul Ștefan, cel dintâi rege al Ungariei, înainte de a se încorona ca rege, a stăpânit ducatul Ungariei opt ani⁸, iar după aceasta a domnit treizeci și trei de ani, șapte luni <și> paisprezece zile⁹. Acesta a avut ca fiu pe sfântul duce Emeric, care însă pe când trăia sfântul Ștefan, a fost luat din mijlocul <lor>¹⁰ fiind neprihănit, plin de sfințenie și de har. Iar acest Preasfânt rege a murit în anul Domnului o mie treizeci și patru, joia, în a cincisprezecea zi înainte de calendele lui septembrie, anume în ziua Adormirii Preafericitei fecioare Măria¹¹, trupul lui este îngropat și cinstit în biserica mare din Alba¹², pe care el a zidit-o și a înzestrat-o din belșug. Cât de mult a fost acesta milostivit de Domnul și câte fapte vrednice a împlinit, vezi în legenda sa ?!

Murind însă sfântul rege Ștefan, țara a fost lipsită de o adevărată cârmuire unsprezece ani, patru luni și jumătate, în care timp în fruntea țării a fost peste doisprezece ani P<etru> Theutonicul, în același timp cu regina Gisella¹³, soția sfântului rege Ștefan, născut din sora sfântului Ștefan¹⁴; acesta a fost înmormântat la Pecs. Aba însă, <fiul> surorii s<fântului> rege, care a cârmuit mai mult de trei ani¹⁵ a fost omorât apoi de unguri și îngropat în mănăstirea sa¹⁶.

După aceasta a luat coroana ducele Andrei¹⁷, fiul lui Văzul, de care <s-a pomenit> mai sus și a domnit cincisprezece ani¹⁸; acesta din timpul vieții sale a rânduit ca după el să domnească Solomon, fiul său, <încă> copil, și în sfârșit a murit la adânci bătrânețe, în o mie șazeci. Corpul acestuia a fost îngropat la mănăstirea sa Thyan¹⁹, lângă lacul Balaton.

Regele Solomon, despre care <s-a pomenit> mai sus, n-a fost potrivit să domnească și să țină înțelegere cu ducele Bela, fiul lui Văzul și <cu> fiii acestuia, anume Geysa și Ladislau, mai pe urmă regi glorioși, ci ș-a purtat cu ei întotdeauna cu răutate, cum arată cronica ungarilor²⁰. Sfântul rege Ladislau însă abia a putut, după moartea regelui Geysa, fratele său, să obțină de la toți locuitorii țării primirea cârmuirii țării, că a și făcut pace veșnică cu acest Solomon, dându-i o mare parte

din țară, dar acest Solomon, după câțeva vreme, nemulțumit cu aceasta, a plănuit moartea celui s<fânt> rege și, fiind astfel bătut și învins de acel s<fânt> rege, a fost alungat din țară fără știrea nimănui²¹ și, în sfârșit, a murit și a fost îngropat în Pola, oraș în Istria²².

După aceasta a domnit Bela, zis Belyn, al doilea fiu al lui Wazul²³, despre care <s-a pomenit> mai sus, și a murit în anul Domnului o mie șazeci și trei, în <ziua> a treia înainte de idele lui septembrie²⁴ și a fost îngropat în mănăstirea sa Saxord²⁵. Acesta a avut doi fii, anume pe ducele Geysa, mai apoi rege și pe sfântul rege Ladislau.

După aceasta a domnit trei ani Geysa, <fiul> cel mai mare al regelui Bela, despre care <s-a pomenit> mai sus, care a murit în anul Domnului o mie șaptezeci și șapte, în <ziua> a opta înainte de calendele lui mai²⁶; trupul lui este îngropat în biserica din Vaț, pe care a zidit-o el însuși. Acesta a fost un rege foarte bun creștin și a avut doi fii: cel dintâi a fost ducele Coloman, mai târziu rege, al doilea a fost ducele Almus, tatăl regelui Bela al II-lea.

După acesta a domnit fericitul rege Ladislau, al doilea fiu al regelui Bela zis Belyn, întemeietorul și dăruitorul bisericii noastre, despre care <s-a vorbit> mai sus, nouăsprezece ani și trei luni²⁷. Acesta, săvârșind multe fapte vrednice, precum se arată mai sus, a răposat întru Domnul, în anul Domnului o mie nouăzeci și cinci, duminică în <ziua> a patra înainte de calendele lui August²⁸, trupul lui Preasfânt este cinstit cu multă evlavie în biserica sa catedrală din Oradea. Dacă vrei să cunoști pe larg faptele lui vrednice, citește legenda lui.

După aceasta, a domnit regele Coloman, care a fost episcop al bisericii noastre de Oradea²⁹, <fiul> cel mai mare al regelui Geysa, despre care <s-a pomenit> mai sus, optsprezece ani, șase luni și cinci zile³⁰. A murit în anul Domnului o mie o sută treisprezece, marți, în <ziua> a treia înainte de nonele lui februarie³¹; trupul lui se odihnește la Alba³². Acesta a avut un fiu, pe ducele Ștefan, care i-a urmat la domnie.

Acestuia i-a urmat regele Ștefan al doilea, fiul lui Coloman, și a domnit treisprezece ani <și> cinci luni³³. Și a murit în anul Domnului o mie o sută treizeci și unu; trupul lui se odihnește la Oradea.

După aceasta, a domnit al doilea rege Bela, cel Orb, fiul ducelui Almus, despre care <s-a pomenit> mai sus, nouă ani, unsprezece luni și douăsprezece zile. Și a murit în anul Domnului o mie o sută patruzeci și unu, joi, la idele lui februarie; trupul lui se odihnește la Alba³⁵. Acesta a avut patru fii, anume: pe ducele Geysa, mai apoi rege, pe ducele Ladislau și pe ducele Ștefan și pe Almus.

După aceasta, a domnit regele Geysa al doilea, despre care <s-a pomenit> mai sus, douăzeci de ani, trei luni <și> cincisprezece zile³⁶. Și a murit în anul Domnului o mie o sută șazeci și unu, în <ziua> a doua înainte de calendele lui iunie³⁷; trupul lui se odihnește la Alba³⁸. Acesta a avut patru fii, dintre care primul a fost ducele Ștefan, mai târziu rege, al doilea a fost regele Bela, al treilea a fost ducele Arpad, <iar> al patrulea a fost ducele Geysa³⁹.

Acestuia i-a urmat îndată regele Ștefan, fiul lui, despre care <s-a pomenit> mai sus, și a domnit unsprezece ani, nouă luni, trei zile⁴⁰; în timpul domniei lui, ducele Ladislau, fiul regelui Bela cel Orb, a luat cu silnicie coroana, o jumătate de

an⁴¹. Și a murit pomenitul Ștefan, în anul Domnului o mie o sută șaptezeci și doi, în <ziua> a treia înainte de calendele lui februarie⁴²; trupul lui a fost îngropat la Alba.

După acesta însă, a luat cu silnicie coroana, Ștefan, fiul lui Bela cel Orb, despre care <s-a pomenit> mai sus, timp de cinci luni⁴³, și, izgonit, a murit la Zemphlyn⁴⁴, în anul Domnului o mie o sută șazeci și trei, în <ziua> a treia înainte de idele lui aprilie⁴⁵; trupul lui se odihnește la Alba.

După aceasta a domnit regele Bela, al treilea fiu al lui Geysa, despre care <s-a pomenit> mai sus, douăzeci și trei de ani, 6 lună <și> nouăsprezece zile⁴⁶. Și a murit în anul Domnului o mie o sută nouăzeci, <ziua> a noua înainte de calendele lui mai⁴⁷; trupul lui se odihnește la Alba. Acesta a lăsat patru fii, dintre care întâiul a fost ducele Emeric, care i-a urmat la domnie; al doilea a fost ducele Andrei, mai târziu rege, tatăl regelui Bela al IV-lea; al treilea a fost ducele Salomon și al patrulea a fost ducele Ștefan.

După aceasta a domnit regele Emeric, fiul regelui Bela al III-lea, <despre care s-a pomenit> puțin mai sus, opt ani <și> șase zile⁴⁸. Și a murit în anul Domnului o mie două sute⁴⁹, în ajunul calendelor lui decembrie⁵⁰ și a fost îngropat la Agria. Acesta a avut un fiu, anume pe ducele Ladislau, care i-a urmat la domnie. Și acest rege Emeric a dăruit două părți din vămile întregului comitat Bihor, care se iau atât lângă Biharia, cât și lângă Zărand și partea sa din vama ce se ia în comitatul Cetății Noi⁵¹, atât lângă pomenita Cetate Nouă, cât și lângă Hewes⁵² și în comitatul Bekes, atât în sate, cât și în târguri, bisericii noastre din Oradea; două părți episcopului și a treia parte nouă, precum se cuprinde în privilegiul aceluiași <rege>, întărit de regii Bela al IV-lea, Ștefan, Ladislau, Carol și Ludovic⁵³.

După acesta a domnit regele Ladislau al doilea⁵⁴, fiul regelui Emeric, ca mai sus, șase luni și două zile⁵⁵. Și a murit în anul Domnului o mie două sute unu, în prima <zi> a nonelor lui mai⁵⁶; trupul lui se odihnește la Agria⁵⁷.

După acesta a domnit regele Andrei, fiul regelui Bela al treilea, ca mai sus, treizeci de ani, trei luni <și> douăzeci și șase de zile⁵⁸. Acesta a săvârșit multe fapte vrednice, ridicând și înzestrând biserici mirene și pentru clericii regulari⁵⁹ și aducând felurite ordine călugărești⁶⁰; după ce a avut o izbândă la mormântul Domnului⁶¹, a murit în anul Domnului o mie două sute treizeci și cinci, în <ziua> a unsprezecea înainte de calendele lui octombrie⁶²; trupul lui se odihnește în mănăstirea sa din Agria. El a lăsat trei fii, dintre care întâiul a fost ducele Bela, mai târziu rege, care i-a urmat; al doilea ducele Coloman; al treilea ducele Andrei⁶³, și o fiică, anume Sfânta Elisabeta⁶⁴.

Acestui rege Andrei i-a urmat fiul lui, regele Bela al patrulea, și a domnit treizeci și cinci de ani <și> șapte luni⁶⁵. În vremea lui, anume în anul o mie două sute patruzeci și unu, o mare mulțime de tătari a năvălit în regatul Ungariei și l-a pustiit jalnic; căci au rămas acei tătari trei ani în șir în regat⁶⁶. Și a murit în anul Domnului o mie două sute șaptezeci și cinci, la nonele lui mai⁶⁷; trupul lui se odihnește în biserica fraților Minoriti din Strigoni. Acesta a avut doi fii: cel dintâi a fost ducele Ștefan, mai târziu rege, al doilea a fost ducele Bela. Acesta a mărturisit că privilegiile bisericii noastre au fost risipite și arse, precum se cuprinde mai sus, în capitolul *Despre întemeierea bisericii de Oradea*.

După aceasta a domnit regele Ștefan, despre care <s-a pomenit> mai sus, doi ani, trei luni <și> cinci zile⁶⁸. Acesta a fost aspru la înfățișare; el, cel dintâi, după ce a învins pe bulgari în luptă, a supus pe ducele lor⁶⁹ și a murit în anul Domnului o mie două sute șaptezeci, în <ziua> a opta înainte de idele lui august⁷⁰; trupul lui se odihnește în insula Budei⁷¹, în biserica fericitei Fecioare, în lăcașul beghinelor⁷². Acesta a avut un fiu, pe ducele Ladislau, mai târziu rege⁷³.

Acestuia i-a urmat Ladislau, fiul lui, care, după ce mai înainte Ottocar, regele Boemiei, a fost omorât în luptă⁷⁴, și cumanii, cu ajutorul lui Dumnezeu, au fost învinși cu totul într-o bătălie în câmp deschis, a fost omorât în cele din urmă de pomeniții cumani, aproape de cetatea Cheresig, cam în al doisprezecelea an al domniei sale⁷⁵, anume în anul Domnului o mie două sute nouăzeci. În vremea lui, tătarii, la îndemnul cumanilor, care fugiseră și fuseseră primiți în Tartaria, au năvălit pentru a doua oară în Ungaria, adică în anul Domnului o mie două sute optzeci și cinci, și au ars totul - în chip jalnic - până la Pesta.

Iar în a treisprezecea zi după moartea numitului rege Ladislau este încoronat Andrei⁷⁶, duce al Veneției⁷⁷, adică nepotul sus-pomenitului rege Andrei al doilea mai sus zis, adică tatăl regelui Bela al patrulea; încă pe când trăia numitul rege Ladislau, fusese adus în Ungaria. Acesta a suferit multe nenorociri <și>, în cele din urmă, moare în anul Domnului o mie trei sute unu, în ziua sfântului Felix⁷⁸, în Pincio⁷⁹, și este îngropat în cetatea Buda la frații Minoriti.

Iar sus-zisul rege Ștefan al IV-lea⁸⁰, fiul regelui Bela al patrulea, a avut trei fiice, dintre care una se numea Măria, care a fost dată de soție lui Carol cel Șchiop, fiul lui Carol cel Mare, regele Siciliei, cu care numitul rege a avut cinci fii. Primul născut a fost ducele Carol Martel, care trebuia să urmeze tatălui său la domnia Siciliei; al doilea a fost sfântul Ludovic, episcop de Tulusa⁸¹; al treilea a fost regele Robert; al patrulea a fost Filip și al cincilea, principele Ioan.

Iar sus-zisul duce Carol Martel a avut fiu pe Carol, regele Ungariei, care a fost încoronat în anul Domnului o mie trei sute⁸² și a domnit patruzeci și doi de ani⁸³. Și a murit în anul Domnului o mie trei sute patruzeci și doi, în ziua a optsprezecea a lunii iulie⁸⁴; trupul lui a fost îngropat în biserica cea mare din Alba⁸⁵. Acest rege a suferit din partea tiranilor necredincioși ai regatului său multe nenorociri la începutul domniei sale, mai mulți ani, și în cele din urmă a devenit puternic și și-a încheiat viața în liniște, lăsând trei fii: anume pe ducele Ludovic mai târziu rege, care i-a urmat lui; pe Andrei, ales rege al Siciliei; pe Ștefan, ducele Dalmației, Slavoniei și Croației; acest Ștefan a murit în ajunul fericitului Laurențiu în anul Domnului o mie trei sute cincizeci și patru⁸⁶, la întoarcerea de la oastea pornită împotriva Serbiei.

Iar acum, domnește în chip fericit domnul <nostru> regele Ludovic, despre care <s-a pomenit> mai sus, care a devenit mai puternic decât tatăl său și a supus Dalmația și Croația, de la mijlocul <golfului> Quarnero până la hotarele <orașului> Durazzo⁸⁷. El⁸⁸ se încoronează în ziua a șasea după moartea tatălui său, anume în anul Domnului o mie trei sute patruzeci și doi.

¹ *Relatio.*

- ² *Oceano coniuncta*. Aici se face referire la unguri, la Marea Neagră și la popasul lor în Atelkuz; cronicarul greșește totuși, deoarece Marea Neagră este la miazăzi și nu la miazănoapte de locul unde poposiseră ungurii.
- ³ Ducele Toxin (Taksony) nu era fiul lui Arpad, ci nepotul acestuia și n-a urmat la conducere imediat după Arpad, ci după Salt (Zaltas), fiul acestuia.
- ⁴ Andrei n-a fost primul fiu al lui Văzul, ci al doilea, cel dintâi fiind Levente.
- ⁵ Bela a fost al treilea și nu al doilea fiu al lui Văzul.
- ⁶ Levente a fost primul fiu al lui Văzul și nu al treilea.
- ⁷ Botezul lui Geysa a avut loc între anii 972-975.
- ⁸ Ștefan, înainte de încoronare ca rege, a cârmuit 3 aniși nu opt ani, căci el ia domnia în 997, iar încoronarea a avut loc în anul 1000/1.
- ⁹ Domnia lui Ștefan ca rege n-a fost de 33 de ani, șapte luni și paisprezece zile, deoarece se încoronează în 1000/1 și moare la 15 august 1038.
- ¹⁰ Emeric a murit la 2 septembrie 1031.
- ¹¹ Moartea regelui Ștefan într-adevăr se socotește la 15 august, dar nu în anul 1034, ci în anul 1038.
- ¹² Alba Regală.
- ¹³ Kesla.
- ¹⁴ Petru era fiul surorii regelui Ștefan și al lui Otto Orseolo, ducele Veneției. A domnit de două ori: 1038-1041, 1044-1046. Traducere aproximativă, nesigură, datorită lecturii probabile.
- ¹⁵ Aba Samuel, fiul surorii regelui Ștefan, a domnit între anii 1041-1044.
- ¹⁶ Mănăstirea Sar din comitatul Matra.
- ¹⁷ După uciderea lui Aba Samuel a domnit din nou Petru, timp de trei ani (1044-1046), și numai după aceea a urmat Andrei.
- ¹⁸ Andrei I a domnit între 1046-1060.
- ¹⁹ Tihany.
- ²⁰ Solomon totuși a domnit între anii 1063-1074, după unchiul său Bela I, care a domnit între anii 1060-1063. Geysa I a domnit între anii 1074-1077, iar Ladislau I între anii 1077-1095.
- ²¹ în *Chronicon Posoniense* se spune că Solomon a fost închis la Vișegrad.
- ²² în textul latin, greșit: *Styrie*.
- ²³ Bela era al treilea fiu al lui Văzul.
- ²⁴ 11 septembrie 1063.
- ²⁵ Szekszárd.
- ²⁶ 24 aprilie. în cronica lui Thuroczi ziua morții regelui Geysa este dată la VII Kalendas Mai, deci 25 aprilie. Anii de domnie sunt exacti.
- ²⁷ Ladislau cel Sfânt a domnit de la 24/25 aprilie 1077 până la 29 iulie 1095.
- ²⁸ 29 iulie.
- ²⁹ Această legendă cu regele Coloman ca episcop de Oradea se regăsește și în: cronica lui Thuroczi, Tripartitul lui Verboczi și în *Codex Bathyaneum*, dar nu corespunde adevărului istoric.
- ³⁰ Coloman a domnit de la 24 iulie 1095 până la 3 februarie 1116.
- ³¹ Vineri, 3 februarie 1116.
- ³² Alba Regali
- ³³ Ștefan al II-lea a domnit din 1116 până la 1131.
- ³⁴ Bela al II-lea a domnit din 1131 până la 13 februarie 1141.
- ³⁵ Alba Regală.
- ³⁶ Geza al II-lea a domnit de la 13 februarie 1141 până la 31 mai 1162.
- ³⁷ 31 mai 1161; în realitate a murit la 31 mai 1162.
- ³⁸ Alba Regală.
- ³⁹ Geysa era mai mare decât Arpad, fiind al treilea fiu.
- ⁴⁰ Ștefan al III-lea a domnit de la 31 mai 1162 până la 2/4 martie 1172, deci numai 9 ani și trei luni.
- ⁴¹ Ladislau al II-lea a domnit din iulie 1162 până în ianuarie 1163.
- ⁴² 30 ianuarie. Data morții lui Ștefan este 2/4 martie 1172.
- ⁴³ Ștefan al IV-lea a uzurpat tronul timp de 5 luni și cinci zile, după moartea lui Ladislau al II-lea și nu după cea a lui Ștefan al III-lea.

- ⁴⁴ Este vorba de localitatea Zemlin - Zemun, lângă Belgrad.
- ⁴⁵ 11 aprilie, dar în anul 1165.
- ⁴⁶ Bela al III-lea a domnit de la 2 martie 1172 până la 23 aprilie 1196, deci 24 de ani, o lună și 21 de zile.
- ⁴⁷ Ziua morții lui Bela al III-lea este exactă, însă anul e greșit; lipsește ultima cifră, omisă probabil de scrib.
- ⁴⁸ Emeric a domnit de la 23 aprilie 1196 până la 30 noiembrie 1204, deci 8 ani, 7 luni și 6 zile.
- ⁴⁹ Ca și în alte numeroase locuri, scribul a omis și aici ultima cifră.
- ⁵⁰ 30 noiembrie.
- ⁵¹ *Novi Castri.*
- ⁵² în Ungaria.
- ⁵³ E vorba de privilegiul din 1203.
- ⁵⁴ Corect: Ladislau al III-lea.
- ⁵⁵ Ladislau al III-lea a domnit de la 30 noiembrie 1204, până la 7 mai 1205, deci 5 luni și 8 zile numai.
- ⁵⁶ Ziua morții lui Ladislau este exactă, anul însă este 1205 și nu 1201.
- ⁵⁷ A murit la Agria, însă corpul i-a fost dus la Alba Regală.
- ⁵⁸ Andrei al H-lea a domnit de la 7 mai 1205 până la 21 septembrie 1235.
- ⁵⁹ *Ecclesiis secularibus et regularibus.*
- ⁶⁰ *Introducendis religiosis diversis.*
- ⁶¹ Se face aluzie la participarea lui Andrei al II-lea la cruciada a V-a, în anul 1217.
- ⁶² 21 septembrie.
- ⁶³ Andrei al II-lea a avut și un al patrulea fiu, Ștefan, născut după moartea sa.
- ⁶⁴ Andrei al II-lea a avut 3 fete: Măria, Elisabeta și Iuliana.
- ⁶⁵ Bela al IV-lea a domnit de la 21 septembrie 1235 până la 7 mai 1270.
- ⁶⁶ Tătarii au ținut Ungaria și Transilvania ocupate doar un an și ceva.
- ⁶⁷ 7 mai; ziua morții lui Bela al IV-lea este exactă, însă anul este greșit, după cum s-a arătat mai sus.
- ⁶⁸ Ștefan al V-lea a domnit de la 7 mai 1270 până la 1 august 1272.
- ⁶⁹ Este vorba de sârbi și de țarul Ștefan Uroș.
- ⁷⁰ 6 august 1270; ultima cifră a anului morții a fost omisă de copist; e vorba de anul 1272.
- ⁷¹ Insula Sf. Margareta.
- ⁷² Beghinele: sunt femei pioase care duc o viață semireligioasă, în case grupate în jurul unei biserici, dar fără a presta un jurământ. Au un veșmânt distinctiv și se îndeletnicesc cu îngrijirea bolnavilor, în general cu acțiuni de caritate. Suspecte de erezie, treptat sunt încorporate în ordinul terțiarilor dominicani și franciscani (sec. XIV-XV).
- ⁷³ Ștefan al V-lea a avut doi fii: Ladislau și Andrei.
- ⁷⁴ Este vorba de luptele din 1278 de la Diirenkrutt, în care Ottocar a fost învins și ucis.
- ⁷⁵ Ladislau al IV-lea Cumanul a domnit aproape 18 ani, de la 1 august 1272 până la 10 iulie 1290.
- ⁷⁶ Andrei al IH-lea a fost încoronat la 23 iulie 1290.
- ⁷⁷ Andrei era fiul lui Ștefan și al Tomasinei Morosini, fiica dogelui Veneției.
- ⁷⁸ 14 ianuarie. Data morții regelui Andrei al III-lea este exactă: 14 ianuarie 1301.
- ⁷⁹ Pincio, cartier în Roma.
- ⁸⁰ De fapt, este Ștefan al V-lea.
- ⁸¹ Toulouse, episcopie în Franța.
- ⁸² A fost încoronat în 1301 și nu în 1300.
- ⁸³ A domnit între 1301-1342.
- ⁸⁴ Carol Robert a murit la 16 iulie și nu la 18 iulie.
- ⁸⁵ Alba Regală.
- ⁸⁶ 9 august 1354.
- ⁸⁷ Quarnero: golf la Marea Adriatică; Draci, Durazzo.
- ⁸⁸ Ludovic I de Anjou a domnit între 21 iulie 1342 - 10 septembrie 1382.

Urmează despre numele și vremea păstoririi episcopilor bisericii de Oradea

Titlul al treilea

După ce s-au arătat numele și vremea cârmuirii regilor Ungariei, este foarte folositor și potrivit ca, în această carte, să se facă pomenire despre episcopii bisericii noastre, așa după cum au urmat. Și precum se vede din felurite presupuneri asemănătoare și, mai ales, din *Cronica ungarilor*, cel dintâi episcop al pomenitei biserici de Oradea a fost Coloman¹, primul născut al regelui Geysa al doilea², anume în vremea sfântului rege Ladislau. Iar acesta³ săvârșindu-se întru Domnul, i-a urmat lui la domnie același Coloman, prin dispensa Scaunului apostolic; deoarece acesta săvârșea orele canonice⁴ din îndatorirea demnității episcopale, era numit Coloman Cărturarul.

Acestuia i-a urmat Mercurius⁵ și a păstorit biserica de Oradea în vremea lui Geysa, fiul regelui Bela al treilea⁶, precum se vede din privilegiul aceluiași rege Geysa, ce a fost găsit în arhivele noastre; nu se știe însă dacă <a păstorit> pe la anul Domnului o mie o sută cincizeci și șase sau îndată după aceea sau altcândva, deoarece între pomeniții Coloman și Mercurius s-au scurs cam patruzeci și doi de ani.

Pe la începutul <domniei> regelui Bela al III-lea, fiul regelui Geysa al doilea, a păstorit biserica de Oradea episcopul Nicolae, precum se vede din actele și registrele noastre, dar nu se știe dacă între acesta și Mercurius a fost vreun altul mai mare peste zisa bisericii⁷.

După Nicolae a păstorit biserica de Oradea episcopul Ioan, în vremea pomenitului rege Bela al III-lea, anume în anul Domnului o mie o sută optzeci.

Însă, în timpul cârmuirii pomenitului rege Bela al III-lea, în anul Domnului o mie o sută optzeci și șase, Vata este ales episcop de Oradea și se știe că a trăit în demnitatea episcopală mai mult de trei ani.

Iar în vremea aceluiași rege Bela, în anul Domnului o mie o sută optzeci și nouă, i-a urmat aceluia, episcopul Elvin și a trăit în demnitatea episcopală până în vremea regelui Emeric, despre care <s-a pomenit> mai sus, fiul zisului rege Bela al treilea, anume până în anul o mie două sute.

Acestuia i-a urmat episcopul Simon, ales și confirmat în vremea numitului rege Emeric și se citește că a trăit până în vremea regelui Andrei I⁸. Și a murit în anul Domnului o mie două sute optsprezece.

Iar în anul Domnului o mie două sute nouăsprezece, în vremea aceluiași rege Andrei, Alexandru este ales episcop și se află că a trăit în demnitatea episcopală până în anul Domnului o mie două sute douăzeci și opt și mai mult⁹.

Pe când domnea încă pomenitul rege Andrei, Benedict este rânduit ca episcopul întâi al bisericii de Oradea¹⁰.

După acesta a păstorit biserica de Oradea episcopul Vincențiu, care a fost ales în anul Domnului o mie două sute cincizeci și unu", anume în vremea regelui Bela al IV-lea, fiul regelui Andrei al II-lea. Și a murit în anul Domnului o mie două sute cincizeci și opt.

Iar în anul Domnului următor, adică în o mie două sute cincizeci și nouă, Zosima este ales episcop¹². Se știe că acesta și toți înaintașii n-au făcut nici o lucrare vrednică de pomenire în biserica de Oradea.

Acestuia i-a urmat episcopul Lodomer, bărbat de o mare vreanie și a păstorit biserica de Oradea până în anul Domnului o mie două sute optzeci¹³, în acest timp domnind, unul după altul, slăviții regi: anume Bela al patrulea, despre care <s-a pomenit> mai sus, și apoi Ștefan, fiul său. Iar în anul următor, a fost mutat la biserica de Strigoni, care este metropolitană. Acesta, ivindu-se o îndoială din pricina arderii privilegiilor bisericii noastre, precum se spune mai sus, sub titlul *Despre întemeierea bisericii de Oradea*, a spus răspicat între altele, arătând în chip neîndoielnic, că sunt unele moșii și alte bunuri deopotrivă ale noastre și ale episcopului, iar altele deosebite, precum se cuprinde lămurit mai jos <și> se arată în partea a treia, a capitolului întâi: *Despre acte*.

După ce a fost mutat Lodomer, a fost ales și consacrat episcop de Oradea, Toma, în anul Domnului o mie două sute optzeci și unu¹⁴, <dar> a trăit puțini ani în demnitatea episcopală, lăsându-ne plăcute dovezi de caritate, precum apare în actele arătate mai jos la locurile lor.

Iar în anul Domnului o mie două sute optzeci și patru, episcopul Bartolomeu i-a urmat lui Toma. Acesta, precum se înțelege din actele lui, a potolit neînțelegerea ivită între noi și magistrul slujbei morților din pricina pământului Fanchal, care ține de acea slujbă și un alt <pământ> Fanchal, ce este al nostru.

Acestuia i-a urmat în demnitatea de episcop Benedict al doilea, în anul Domnului o mie două sute nouăzeci și unu. Și a murit în anul Domnului o mie trei sute¹⁵. În vremea lui a fost înstrăinat de biserica de Oradea, comitatul Bihor, pe care din vremea sfântului Ladislau toți episcopii până la acesta l-au ținut în pace¹⁶.

Iar în același an a fost ales și consacrat Emeric¹⁷, bărbat cu o viață vrednică de laudă, care ne-a dăruit a treia parte din veniturile minei de argint din Beiuș, rânduiind ca ele să fie <date ca> împărțiri zilnice. Și a murit în anul Domnului o mie trei sute șaptesprezece, în ziua de patrușprezece noiembrie.

După ce a murit Emeric, i-a urmat episcopul Ivanca¹⁸, care, făptuind multe fapte vrednice, în cele din urmă s-a săvârșit întru Domnul, în anul Domnului o mie trei sute douăzeci și nouă.

Iar în același an, Andrei al lui Bricciu de Bathor a fost ales și consacrat episcop; se citește că a trăit în demnitatea episcopală până în anul Domnului o mie trei sute patruzeci și cinci; acesta, la început, privind cu ochi foarte lacomi, a început să turbure drepturile, deopotrivă ale noastre și ale episcopului, dar mai apoi, pe când trăia - împins de căință -, le-a recunoscut, precum se vede limpede din privilegiile sale și din alte acte.

Acestuia i-a urmat episcopul Dumitru, care, ajungând mai lacom decât zisul Andrei, pe noi ne-a vătămat în multe feluri, în drepturile noastre și a înstrăinat foarte multe moșii și pământuri ale episcopiei de Oradea prin nepăsarea sa. Acesta a murit în anul Domnului o mie trei sute șaptezeci și doi, în ziua a șaptea a lunii decembrie; îndărătnic în rău, <deși> a fost îndemnat de sfaturile mântuitoare ale celor mai mulți dintre noi și chiar de ale fratelui său după mamă, n-a vrut să se spovedească și nici să se întărească cu taina <împărtășaniei> trupului și sângelui Domnului și cu ungerea de pe urmă.

în anul următor, în ziua de douăzeci și doi februarie, episcopul Dominic de Cenad, cerut de noi, a fost mutat la biserica de Oradea. Acesta, după apelul făcut de noi la scaunul apostolic pentru jafurile, cotropirile și apăsările pricinuite pe nedrept de zisul Dumitru, înaintașul său, a adus în starea cuvenită, în cea mai mare parte, cele înfăptuite de pomenitul Dumitru, precum se vede din privilegiul lui. Și a murit în anul Domnului o mie trei sute șaptezeci și patru, în ajunul sărbătorii Tuturor sfinților".

¹ Vezi titlul al II-lea, nota 29.

² Greșit, în loc de Geysa I.

³ Ladislau cel Sfânt.

⁴ *Horae canonicae*: ore canonice, i.e. anumite ore din noapte și zi la care se efectuau slujbele religioase: *Matutina, Prima, Tertia, Sexta, Nona, Vespera, Completa*.

⁵ Nu se cunoaște din nici un document istoric existența lui Mercurius ca episcop de Oradea.

⁶ în realitate Bela al II-lea.

⁷ înainte de Nicolae (1163-1180) s-au succedat în fruntea bisericii de Oradea următorii episcopi: Sixtus (1111-1113), Valthier (1124-1180), Matias Estorad (1134-1150) <?>, Mihail (1156).

⁸ în realitate, Andrei al II-lea.

⁹ Alexandru a fost episcop de Oradea până în anul 1230.

¹⁰ în sensul de episcop titular, având probabil și un locuitor.

¹¹ Vincențiu a fost ales în anul 1244 și nu la 1251.

¹² La Gams, *Series ...* (p. 384) și la Eubel, *Hierarchia ...* (p. 175) între Vincențiu și Zosima este pomenit un episcop Dumitru.

¹³ Lodomer: 1268-1279.

¹⁴ Toma: 1280-1282. La Gams, *Series ...*, apar anii: 1272-1283.

¹⁵ Anii de păstorire ai lui Benedict II sunt 1291-1296.

¹⁶ Este vorba de vama pe care o lua episcopia în anumite localități din comitatul Bihor, potrivit privilegiului din 1203 al regelui Emeric și nu din vremea lui Ladislau cel Sfânt.

¹⁷ Emeric a păstorit din anul 1297.

¹⁸ Ivanca a păstorit între anii: 1318-1329.

¹⁹ 31 octombrie. Data morții episcopului Dominic (31 octombrie 1374) devine element de datare. Este cert că *Statutele* au fost redactate după această dată, respectiv, în noiembrie-decembrie 1374 și/sau începutul anului 1375.

Urmează despre numărul canonicilor bisericii de Oradea și despre demnitățile și curțile canonice ce trebuie să le fie date <acestora>

Titlul al patrulea

Prin ocrotirea scrierii de față mărturisim, ca să fie pe veci trainic, că, de la începutul întemeierii lui, capitulul bisericii noastre de Oradea a fost și trebuie să fie pe veci mulțumit cu un număr de douăzeci și patru de canonici; hărăzirea <slujbelor de canonici> cu prebende și drepturile lor și chiar a demnităților, prerogativelor și a slujbelor numitei biserici ține de episcopul zisei biserici, prelatul nostru, care va fi în acea vreme. Și a fost îndeobște ținut din vechime că episcopii de Oradea au hărăzit aceste demnități, prerogative și slujbe libere și <tot> ce era liber în acea vreme, canonicilor aceleiași biserici de Oradea și nu altora. Și dacă uneori s-a întâmplat să fie hărăzite demnitățile, prerogativele și slujbele mai suszise necanonicilor acestora - dintr-o cinste cuvenită - le-a fost dat canonicatul și

prebenda, deoarece canonicatul nu este legat nici de demnitate, nici de prerogativă și nici de slujbă. Și, deși din vechime, a fost rânduit în dieceza noastră un număr de douăzeci și patru de curți, după numărul canonicilor, totuși nici una din acestea n-a fost legată de anumite slujbe de canonic sau demnități, afară de una, ce a fost hărăzită demnității de prepozit¹. Aceste curți sunt date însă spre cumpărare când devin libere, deopotrivă canonicilor, atât din voința prelatului nostru, cât și a noastră, plătindu-se mai întâi aceluia a căruia era, dacă s-a mutat - în viață fiind - într-o altă curte, sau acelora, cărora a voit el - pe moarte fiind sau omului nostru, dacă din întâmplare - Doamne, ferește! - ar muri fără testament; în timp de treizeci de zile din ziua eliberării acestei curți, îndată trebuie să fie plătite zece mărci în dinari umblători în acea vreme, la care se știe că a fost prețuită de mai înainte fiecare curte canonică și o prețuim <și> în această scriere. Este adevărat că din zisele douăzeci și patru de curți nu rămân mai mult de douăzeci, celelalte patru fiind date pe nedrept spre foloase străine. Astfel două, care erau în ulița Veneția, le are în stăpânire prelatul nostru; a treia, care este aproape de școală, a dat-o episcopul Andrei² slujitorului capelei sfântului Andrei³, iar în spațiul celei de-a patra curți a fost ridicat un spital.

¹ în evul mediu această curte se numea Palatul Podului.

² Andrei a fost episcop de Oradea între anii 1329-1345.

³ Capelă întemeiată de același episcop.

Urmează despre precauțiunea ce trebuie avută în sfaturile și dezbaterile capitluului și despre chemarea canonicilor

Titlul al cincilea

Dreptatea firească și rânduiala legii cer astfel ca fiecare, mai mult dintr-un simțământ de credință și dintr-o bunăvoință desăvârșită, să se îndrepte spre aceia, de unde își primește sporul cinstei și folosul lui, căci atunci se săvârșește <totul> mai ușor, când se dezbate lucrurile ce trebuie împlinite la vreme, într-o sfătuire ținută cu grijă laolaltă, prietenește și în înțelegere, dintr-un simțământ sfânt, vrednic de cinste și drept. Vreme însă, precum spune sfântul canon, nu avem, ca să dezbatem orice <lucru> mai cu chibzuință. De aceea, fiindcă este greu ca întotdeauna să înștiințăm, pentru aceasta - prin trimiși - pe cei ce trebuie chemați dintre noi, am hotărât ca ori de câte ori unele treburi de seamă trebuie împlinite în capitlul nostru, la porunca prepozitului sau a lectorului sau, în lipsa lui, a oricărui altuia, să se tragă, potrivit rânduiei în preajma primei ore¹ în biserica noastră din Oradea, un clopot anume pentru aceasta, numai dacă vreo întâmplare neașteptată sau vreo grabnică nevoie ar cere-o altfel; la auzul sunetului acestuia, îndată fiecare canonic, care are glas de drept² în capitlul nostru, să fie dator să vină la biserica noastră cea mare spre împlinirea treburilor ce trebuie împlinite. Cei ce ar face altfel să fie osândiți la o pedeapsă³ pentru disprețul lor, purces din ușurință, <iar> cele ce au fost hotărâte și dezbătute pe drept de cei de față își vor păstra tăria lor. Totuși acestea nu vor putea fi

îndestulătoare în actele mai mari și mai importante, numai dacă cei ce lipsesc ar **fi chemați** legiuit printr-o chemare, mai osebită.

¹ Este vorba de orele canonice: *Prima*, fiind în jurul orei 6 dimineața.

² Drept de vot.

* *Querela*: amendă, pedeapsă în bani (cf. Du Cange, V, p. 556).

Urmează despre pedepsele canonicilor care ajută pe alții împotriva noastră și împotriva bisericii noastre, și care dau pe față și dezvăluie tainele noastre *Titlul al șaselea*

Fără îndoială aceia sunt vrednici de o pedeapsă mai mare care se ridică să jignească ceea ce erau ținuți să apere cu toate puterile lor. Așadar, deoarece fețele bisericești sunt ținute fiecare să ocrotească biserica de la care-și primesc ocrotirea, de aceea noi, capitulul și canonicii bisericii mai sus zise de Oradea, pentru binele și liniștea zisei biserici și <pentru ca> rânduiala noastră de acum să fie veșnică, am hotărât ca nici unul dintre noi, de orice treaptă, stare sau demnitate ar fi, să nu dea de, azi înainte, vreun sfat, ajutor sau sprijin, pe față sau în ascuns, vreunei fețe bisericești sau mirene, de orice demnitate sau condiție ar fi, împotriva mai sus zisei noastre biserici de Oradea sau împotriva comunității capitolului nostru, nici să îndrăznească să trădeze sau să dea pe față cuiva sfaturile sau tainele noastre din care biserica noastră sau comunitatea noastră să poată suferi vreo pierdere sau pagubă în bunurile sale. Fiecare dintre noi să fie dator, chiar să păstreze aceste taine cu grijă și cu zel și să sporească, să apere drepturile, jurisdicțiile, slujbele și libertățile zisei noastre biserici și a comunității noastre și pe cele înstrăinate pe nedrept sau împrăștiate să le aducă înapoi după putere, în dreptul de proprietate al zisei biserici și al comunității noastre. Iar dacă vreunul dintre noi ar cuteza să stea în totul sau în parte împotriva unui statut atât de folositor și <dacă> sfătuit și îndemnat de noi sau de vreunul dintre noi, în numele nostru și al zisei biserici a noastre, întâia, a doua și a treia oară și fără de amânare nu și-ar îndrepta greșeala, prin chiar acest fapt să sufere <pedeapsa> călcării jurământului și, totodată, domnul cămăraș al stăpânului nostru Papa și auditorul zisei cămări, ajutorul de auditor, locțiitorul și împuterniciții lor, la a căror jurisdicție și drept de constrângere ne supunem în această privință noi toți împreună și fiecare în parte să aibă libertatea de a face cercetare împotriva unuia ca acesta atunci când li s-ar cere de către noi sau de către cea mai mare parte a capitolului nostru sau de vreunul dintre noi, în numele nostru și al zisei noastre biserici, pentru a-l lipsi de beneficiul bisericesc de-a dreptul și fără înconjur, și, fără a fi fost înștiințat în această privință printr-un înscris de judecată <și> prin vreun alt act legiuit, să purceadă <împotriva lui> în orice zi sau oră ar voi și să-l lipsească pe acesta de beneficiile sale. Așadar, noi, din această pricină renunțăm la înfățișarea scrisorii de dăruire, la pricina judecății¹ și la formalitățile de drept, la zilele secerișului și ale culesului viilor <în care nu se judecă>, la arătarea defăimării², la apel, la întâmpinare, la cerere, la punerea în starea de mai înainte³ și îndeobște la orice alte <lucruri> prevăzute de dreptul canonic și civil și la orice obicei, de care am putea să ne folosim împotriva celor de

mai sus sau a unora din cele de mai sus și chiar la dreptul de a spune că, în general, renunțarea nu are putere, dacă nu a fost dată mai înainte una osebită.

¹ *Li tis contestationi.*

² Traducere probabilă, după nota lui Bunyitay, *Siătuta* (p. 22).

³ *Restitutioni in inteerum.*

Urmează despre pecetele capitlului nostru și despre veniturile celor <din capitlu> și despre dinarii de jurământ

Titlul al șaptelea

Odinioară aveam o singură pecete, de formă lunguiață, având în sculptură imaginea Fericitei Fecioare Măria șezând și având coroană pe cap și purtând imaginea fiului său pe brațul drept, <iar> în mâna stângă ținând un crin și având împrejur aceste litere: *P<ecetea> capitlului bisericii de Oradea*. Dar această <pecete> fiind roasă de vechime, au fost date și adevărate, între sărbătoarea sfântului Valentin și ziua mijlocului Păresimilor, în anul Domnului o mie două sute nouăzeci și unu¹, alte două peceti, dintre care una este rotundă, pentru privilegii, iar alta lunguiață pentru pricini. Cea rotundă are în mijloc imaginea pe jumătate, cam până la brâu, a sfântului rege Ladislau, având coroană pe cap și în <mâna> dreaptă o secure cu două tășuri², iar în stânga un glob³, cu cruce deasupra; iar scrierea cuprinde aceste litere: *P<ecetea> cea mare a capitlului bisericii de Oradea pentru privilegii*. <Pecetea> lunguiață însă are forma imaginii⁴ Fericitei Fecioare șezând pe un tron și ținând copilul ridicat sau stând pe genunchiul stâng și având forma globului în mâna dreaptă, cuprinzând scrierea acestor forme⁵: *f P<ecetea> mică a capitlului bisericii de Oradea, pentru pricini*. Și deoarece în țara Ungariei actele pricinilor se obișnuia să se facă de obicei la tribunalul mirean, prin mijlocirea mărturiei scrisorilor capitlurilor, de aceea facem cunoscut, spre folosul și binele nostru și al acelora care se îndreaptă spre noi - potrivit obiceiului vrednic de laudă al patriei - în pricinile și treburile lor, că a fost ținut din vechime și în viitor totdeauna va trebui ținut, ca cel puțin șase canonici rânduiți în sfintele ordine, de vârstă matură și chibzuiți și cu viață nepătată, deschizând dulapul și rupând pecetele acelui dulap să poată scoate din cutie⁶ amândouă pecetele mai sus-zise sau una dintre ele, care se potrivește cu felul pricinilor, și cu ele sau cu una dintre ele să pecetluiască scrisorile localnicilor și ale străinilor și cele de drept comun și împuternicirile obișnuite pentru îndeplinirea treburilor care ne privesc în chip oșebit pe noi, în sacristia bisericii noastre și, făcută pecetluirea, pe dată, fără nici o zăbavă, să le închidă din nou <în cutie>, să o pecetluiască cu pecetele proprii și să o încuie în <dulap>, iar scrisorile de milostivire și altele, unde se cere învoirea unei părți mai mari și mai cu judecată din capitlul nostru, să nu fie îngăduit niciodată să fie pecetluite <doar> de șase persoane. Însă în pricinile mai grele și mai mari, care trebuie să fie rânduite prin încuviințarea noastră a tuturor, dată pentru aceasta, mărturisim că cele de mai sus nu sunt potrivite. Și să se ceară pentru pecetele privilegiilor câte un florin de aur și pentru scrisoarea deschisă, pecetluită pe dos, douăzeci și patru dinari și pentru scrisoarea închisă doisprezece dinari și, de la

fiecare persoană, care se va dezvinovăți înaintea noastră prin punerea jurământului, patruzeci de dinari în bani obișnuiți ce ar umbla în acea vreme, dar nouă să ni se lase numai două părți din prețul privilegiilor și a treia parte din prețul scrisorilor deschise și închise, precum și dinarii de jurământ care se împart în întregime numai între cei ce sunt arătați mai jos în capitoul: *Pentru ca aceia care*, rămânând neatinse două părți din prețul scrisorilor deschise și închise și a treia parte din prețul privilegiilor, despre care se pomenește mai jos, sub titlul: *Despre lector*. Și nimeni dintre noi să nu fie silit, fără voie, să plătească ceva notarului nostru, nouă sau lectorului, pentru scrierea scrisorilor, pe care ar voi să le aibă cu privire la drepturile ce i se cuvin.

¹ între 14 februarie și 28 martie.

² *Bipennem.*

³ *Pomum.*

⁴ *Figuram imaginis.*

⁵ în sens de litere.

⁶ *Ex pixide.*

Urmează despre jurământul notarului capitlului nostru

Titlul al optulea

Deși se știe că cel care a fost ales pentru slujba de notar al capitlului nostru este cu adevărat potrivit și credincios, deoarece este totuși obiceiul ca acesta să fie silit prin jurământ să-și împlinească cu credință slujba lui, de aceea hotărâm ca acela care își ia zisa slujbă, din cinste pentru noi, să fie ținut ca în mijlocul nostru să jure, în persoană, pe Sfânta evanghelie a lui Dumnezeu, atingând-o cu mâna: că toate și fiecare scrisoare, pe care o va pecetlui cu pecetea noastră, o va scrie cu credință și în chip legiuit, fără înșelăciune, dându-ne nouă deopotrivă pe cea scrisă pe pergament, cât și pe cea scrisă pe hârtie¹; că nu va adăuga nimic, nici nu va scădea ceva cu răutate, care ar putea să fie de folos uneia dintre părți în vreun fel oarecare - sau să o vatăme - și că nimănui din lume nu-i va destăinui tainele noastre, pe care i le-am împărtășit cu privire la felul treburilor ce țin de el; că nu va înfățișa spre pecetluire scrisorile - pentru care se plătește - fără ca mai înainte capitlul să-și capete partea sa întreagă, afară numai dacă cei prezenți la pecetluire, n-au hotărât să rânduiască în această privință altcumva, ținând seamă de cineva <anume>. Notarul nostru însă să aibă a treia parte din prețul privilegiilor și a treia parte din prețul scrisorilor deschise și închise.

¹ Traducere aproximativă.

Urmează despre ponduri, despre dijma gloabelor și despre jumătate din darurile datorate nouă pentru ducerea la îndeplinire a pricinilor

Titlul al nouălea

Deși la unele capitluri se obișnuiește să se ceară sau să se ia din banii ce se plătesc înaintea lor - din porunca regelui sau după o hotărâre a judecătorului cuvenit

sau după o înțelegere făcută în altă parte și întărită prin scrisoarea regelui, a capitlurilor sau a oricăror altora - de la oricine și la orice soroc hotărât pentru aceasta, totuși noi primim din acești bani, pentru fiecare marcă în dinari numai câte un pond adică opt dinari obișnuiți din amenzile sau gloabele drepte, pe care judecătorii mireni le cer de la supușii lor, de față fiind <omul> nostru de mărturie; <deci> a douăzecea parte credem că ni se cuvine pe drept, anume ca dijmă fiind hotărât <aceasta> printr-o păstrare din vechime <a acestui lucru>, îngăduită de prelații noștri, și, deoarece, plata trebuia <făcută> curatorilor, am hotărât ca pe viitor să întoarcem spre folosul nostru jumătate din orice daruri, fie în bani, fie în alte lucruri, care se dau oricăruia dintre noi sau dintre preoții sau clericii noștri din cor de către aceia, a căror folos și interes, la chemările în judecată, la cercetări și la punerea opreliștilor, la punerea în stăpânire, la ridicarea semnelor de hotar și la <alte> asemenea, oricum ar fi fost împlinite, le sunt făcute în numele nostru. Acestea, dimpreună cu cele mai sus-zise, arătate în capitolul de față, să se împartă, numai între aceia care sunt arătați mai jos, în capitolul: *Pentru ca aceia care*, iar cealaltă jumătate din darurile acestea să fie dată întotdeauna acelora care împlinesc cele de mai sus în locul nostru.

**Urmează în ce chip casele, viile, livezile, morile și orice alte <bunuri>
nemișcătoare orășenești aflătoare între hotarele orașului Oradea să fie
stăpânite potrivit cuprinsului scrisorilor noastre**

Titlul al zecelea

După cum cere legea și judecata și chiar după un obicei statornicit, s-a rânduit prin porunci regești ca toți cei ce doresc să aibă case, grădini, vii, livezi, mori și orice alte <bunuri> nemiscătoare orășenești să se asigure cu privire la acelea cu scrisorile noastre; iar cei ce ar face altfel, trași în judecată în temeiul celor de mai sus, să le piardă, ca niște stăpânitori prin silnicie și pe nedrept, precum în veci și-au pierdut orice drept ce li se cuvenea în vreun chip oarecare din <bunurile> orășenești, și ele să treacă în chip liber la dispozițiunea noastră, afară numai dacă stăpânitorii lor nu se vor dezvinovăți în chip îndreptățit, căci, în temeiul drepturilor orășenești, toți cei ce țin asemenea <bunuri> în hotarele zisului oraș, chiar dacă sunt străini, sunt supuși jurisdicției noastre, ca și aceia care locuiesc pe alte pământuri și sate ce țin de noi.

**Urmează în ce fel avem liber dreptul de judecată mireană și felurite libertăți și
în ce chip este folosit acest drept de judecată**

Titlul al unsprezecelea

În capitolul de mai sus am arătat că păstrăm atât în hotarele orașului Oradea, cât și în toate ținuturile și moșiile ce țin în orice chip de comunitatea noastră dreptul deplin și liber de judecată mireană și deplina libertate, scutiți fiind de toate supărările și sarcinile străinilor, precum se arată, mai deslușit, în privilegiile regilor Ungariei, date mai jos, pe scurt, înfățișate la locul lor. Este folositor <oare> să arătăm în ce chip

trebuie să se folosească acest drept de judecată ? Așadar rânduim că trebuie să se țină - după putere - cu privire la acel <drept>, ceea ce fericitul Grigore arăta când spune astfel: pedeapsa și mila strică mult, dacă una este folosită fără cealaltă, căci față de supuși, conducătorii trebuie să aibă și mila cea drept sfătuitoare și asprimea, care să-i facă <pe supuși> să asculte cu credință. Drept aceea, și la rănilor celui pe jumătate mort, care a fost dus în staul de Samaritean, a fost folosit și vinul și uleiul, deoarece oricine vrea să vindece rănilor, se folosește și de mușcătura chinuitoare a vinului și de blândețea binevoitoare a uleiului, căci prin vin se curăță putreziciunea, iar prin ulei se ușurează însănătoșirea. Așadar, trebuie amestecată asprimea cu blândețea, într-o măsură potrivită, încât supușii să nu fie nici apăsați de prea multă asprime, dar nici slăbiți printr-o prea mare bunăvoință. Acest lucru îl arată prea bine chivotul legii, în care legea este totodată și varga și mană, deoarece cu sfânta scriptură, cunoașterea se află în inima bunului conducător <și> dacă este varga asprimii, <ea este> și mana blândeții. Drept aceea chiar David zice: toiagul tău și varga ta, acestea-s mângâierea mea¹; căci cu varga suntem loviți și cu toiagul ne sprijinim. Așadar, să fie și asprimea dreptății, care să lovească, și mângâierea toiagului, care să sprijine. Să fie, așadar, dragoste, dar să nu moleșească; să fie forță, dar să nu amărăască; să fie zel, dar să nu slujească în chip nemăsurat; să fie îndurare, dar nu mai mult decât se cuvine iertării.

¹ David, *Psalm 22*.

Urmează despre mărirea pedepselor pentru nesupunerea celor chemați în judecată și ceasul așteptării lor, și despre pedeapsa pentru omucidere și despre judecarea criminalilor
Titlul al doisprezecelea

Oricine judecă, lăsând la o parte teama, ura și părtinirea, care pot să strice judecățile legii, să se gândească înainte de toate la dreptate, potrivit căreia judecă în mod drept, neașteptând ca gura vorbăreților să spună nedreptăți, ca din această pricină să se îndepărteze de la calea adevărului, căci precum zice Isidor: ceea ce s-ar face de cei buni cu îndurare, ar fi socotit de cei răi cu cruzime, deoarece ei nu judecă cu ochi drept ceea ce se face de către cei buni, cu inimă chibzuită. Așadar, cu atât mai prevăzător să fie judecătorul în judecată, cu cât se teme mai mult să fie judecat mai aspru de Hristos. Drept aceea, fericitul Grigore zice astfel: oricine judecă drept, ține în mână un cântar; în cele două talere poartă dreptatea și mila, iar prin dreptate dă hotărârea de ispășire, prin milă îmblânzește pedeapsa păcatului, încât printr-o dreaptă cumpănire, pe unul îl îndreaptă prin dreptate, iar pe altul îl îmblânzește prin milă; acela care are înaintea ochilor săi judecățile lui Dumnezeu, dar se teme și tremură în orice lucrare sau judecată, să se înfricoșeze ca nu cumva să cadă, abătându-se de la calea dreptății, căci dacă nu se va putea dezvinovăți și mai greu va fi osândit. Să ia seama, așadar, acesta și să înțeleagă bine fiecare dintre noi și, mai ales, decanul nostru și judecătorii noștri mireni, care au să judece pe supușii noștri în pricinile încredințate lor, căci după cum zice canonul: scaunul de judecată al judecătorului veșnic nu socotește osândit pe acela pe care judecătorul îl osândește pe nedrept. <Mânați>, așadar, de acest îndemn, am hotărât ca oricine dintre supușii noștri sau chiar fiecare

dintre noi, în ce privește pricinile mai mari, ce se pot numi și <chiar> sunt <pricini> grele sau criminale, anume de omucidere, de schilodire, de furt, de tâlhărie, de siluire, de incendiu și de silnicie, în care puterea de cunoaștere și de hotărâre, dacă se judecă după dreptul civil, știm că e lăsată pe seama noastră, astfel că cel chemat trebuie să se înfățișeze înaintea noastră în acea zi în care a fost chemat și să răspundă potrivitului său sau să-l mulțumească precum se cuvine. Iar chemarea în judecată va fi una pentru toți și va cuprinde sorocul fără amânare ce va trebui stabilit după apropierea locurilor și felul timpului. Și dacă în acea zi, până se vor termina slujbele de după-masă¹ și de seară² în biserica noastră cea mare, nu se va înfățișa cu îndărătnicie, cel chemat astfel, să fie dator să ne plătească nouă, pentru această jignire, un fertun și pârașului pentru cheltuielile lui o jumătate de fertun în dinari obișnuiți și, nu mai puțin, din partea pârâtului, dacă nu va fi chemat <la judecată>; dacă totuși ar voi de bună voie să se lepede de păcă, nu tăgăduim părților îngăduința de a face înțelegeri sau învoieli după trimiterea chemării în judecată, dar înaintea începerii procesului într-o judecată criminală, fără nici o pedeapsă pentru neînfațișare, mulțumindu-ne numai cu trei mărci, din bunurile pârâtului, după obiceiul vechi. În sus zisele pricini criminale, ce vor trebui aduse înaintea tuturor, să se facă plângere, fie înaintea noastră, precum se arată mai sus, după dreptul civil, fie înaintea judecătorilor noștri mireni, după dreptul penal; dacă însă pârâtul, care a săvârșit vreuna din fărădelegile mai sus zise, ar fugi și, chemat, ar disprețui să se întoarcă și să se supună legii, toate bunurile celui fugit, mișcătoare și nemișcătoare, să ne rămână nouă liber și dând, după hotărârea noastră, partea ce se cuvine din ele celui ce a suferit și suportat paguba, celelalte, cu sus, pomenitele amenzi sau pedepse, la fel să se împartă între noi, după cum se spune mai jos în capitolul *Pentru ca aceia care ...*, după ce s-a luat mai întâi a treia parte din pomenitele <bunuri>, care se cuvin decanului. Voim totuși ca în sus zisele pricini, nici părinții pentru fii sau, dimpotrivă, nici frații pentru frați sau soții pentru soții să nu sufere vreo pierdere în părțile ce li se cuvin lor, numai dacă n-ar da hrană - pe față sau în ascuns - celor fugiți. Altele ce urmează să se facă în pricini asemănătoare sau mai mici ce ar urma să fie cercetate de noi sau de slujbașii noștri, rămân neschimbate.

¹ *Vespera* după nouă (spre orele 18).

² *Completa* seara (spre orele 21).

Urmează despre delimitarea orașului Oradea de ulițele și cartierele ce țin de episcop și despre numele acelor sate, pe care le stăpânim în pace și laolaltă

Titlul al treisprezecelea

În afară de cele spuse, de comunitatea noastră ține întreg orașul Oradea, afară de ulițele scrise mai jos, anume: Olazy, Bolonia și Padua, ce țin de episcop. Iar ulița Olazy este despărțită de oraș printr-un braț al râului Criș, care intră în orașul pomenit pe sub un deal, pe care este așezată biserica sfântului Ștefan protomartirul și trecând printre mănăstirea sfântului Nicolae mărturisitorul, așezată la capătul numitei ulițe Olazy și ulița Azombathhel¹, care, la fel, ține de episcop, curge către satul Piscupia și, schimbându-și numele de Criș, începe să se numească Wynzws. Totuși în marginea uliței Olazy, înspre partea de răsărit, avem și cartierul sfântului Petru, despre care, se va spune mai jos, în partea a treia, sub titlul *Despre acte, titlul întâi*,

unde și în ce chip se hotărânicește cu numita uliță Olazy. Iar sus - zisele ulițe Bolonia și Padua sunt despărțite de ulița sus - pomenitului oraș numită Veneția sau, cu alt nume, Tykol², de către un alt braț al aceluiași râu Criș, ce curge între pomenita uliță Veneția și satul zis Seleuș; acest braț, mai jos de vadul prin care se merge la zisul sat Seleuș, cotește mult spre miazănoapte și, trecând pe lângă mănăstirea călugărițelor sfintei Ana și apoi pe lângă Grădina cerbilor, se unește cu un alt braț al aceluiași râu aproape de șanțul cetății și trece prin fața palatului episcopal. Dar unele ulițe sau cartiere ale celui oraș Oradea, cum ar fi ulița Veneția, zisă cu alt nume Tykol, împreună cu ulița Egerzegh și Wyfalw³, le stăpânește acum de fapt episcopul bisericii noastre și ne dă numai jumătate din dijmele și din alte colecte obișnuite ale acelei uliți Veneția, după cum se cuprinde în privilegiul episcopului Dominic, întocmit în anul Domnului o mie trei sute șaptezeci și trei. Iar în districtul Oradea sau în comitatul Bihorului avem laolaltă aceste sate, anume: Hăieu, Ceheiu, Abrantzaza, Șavaieu, Sititelec, Almaș, Meches, Miersig cu pământul Kysthelegd⁴, care este aproape de el, Bicaciu, Berechiu, Roit și Rywid, cu pământurile ce țin de ele; Harsanul Mare, Harsanul Mic, Toboliu și Besenew, cu pământul zis Resenthelek, ce ține de pomenitul Besenew; de asemenea Ewssi, cu satele Kakwch, Ikod, Megyes, Molonzeg și pământul Zygeth ce ține de el. De asemenea Teleki aproape de Sanctus Laurentius, Fazulkas, Janosi, Zomlyn, cu livezile și pământurile ce țin de ele. De asemenea satul Kerezthes, cu alt nume Fankal, dar acum pe acesta îl stăpânește de fapt episcopul. De asemenea Kekews și Tămășeu, cu pământul Zent Istvanfewlde⁵ ce ține de el, Baganer, cu pământurile Horon, Gywrgehal, ce sunt aproape de el, Pathka, Paleu și Uileac. Iar în comitatul Crasna avem satul Carastelec, cu pământurile Adryanthelek⁶ și Zanthmathelek și cu altele ce țin de el. Iar în districtul Suplac <avem aceste sate>, satul Petid în întregime și satul Cheșa la fel în întregime; acestea sunt <sate> ungurești; de asemenea satele românești mai jos scrise, anume: Vyzath, Dumbrăvița, un alt sat Dumbrăvița, Cărsăul de Sus, Cărsăul de Jos, Machahaza, -Lazlonhaza, Harna de Sus și un alt <sat> Harna de Jos. în comitatul Zarand avem aceste sate, anume: jumătate din satul Vădas, jumătate din satul Sinteia și jumătate din satul Chwba, ca și satul Chișineu în întregime. Iar lângă Mureș avem satul Chyka. Și atât orașul, cât și satele și pământurile mai sus scrise, afară de satul Kerezthes, precum se arată mai sus, le avem în mâinile noastre în chip pașnic și țin de noi despărțite și deosebite de episcop, cu toate drepturile, jurisdicțiile, dijmele, roadele, veniturile și folosințele și cu toate cele ce țin de ele, afară de dijmele satului Suplac, care se știe că țin de parohul bisericii Fericitei fecioare Măria din același <sat>, de asemenea afară de dijmele satelor ce țin de pomenitul Suplac, ca și ale satelor Vădas, Sinteia, Chwba, Hăieu, Harsanul Mare, Kakwch, Bagamer, Paleu și Uileac, care <țin> de episcopul de Oradea, de asemenea afară de dijmele satului Chyka, care <țin> de episcopul de Cenad și de satul Carastelec, care <ține> de episcopul Transilvaniei.

¹ Târgul de sâmbătă.

² Cotețul găinilor. Probabil cel mai vechi nume al acestui cartier, derivat din faptul că acolo se afla gospodăria capitlului.

³ Insula Șoarecilor și Satul Nou.

⁴ Lacul Mic.

⁵ Câmpul Sfanțului Ștefan.

⁶ Lacul lui Adrian.

Urmează despre numele satelor noastre, care se află cotropite de mâini străine

Titlul al patrușprezecelea

După cum se vede din privilegiile și scrisorile arătate mai jos la locul lor, moșiile mai jos pomenite țin de noi, osebit de episcop, dar se află acum în mâini străine, anume: Kewres, Suiug, Harmad, Zylas, Tarcea, Niuved și Sânmiclăuș¹.

¹ Identificare probabilă, deoarece în Evul Mediu, în vechiul comitat Bihor existau patru sate cu numele de *Zenthmyklos*.

Urmează despre numele satelor ce sunt <ținute> laolaltă de noi și de episcop

Titlul al cincisprezecelea

Iar noi și episcopul ținem laolaltă aceste sate, după cum se vede din titlul întâi *Despre acte*, anume: Piscupia, Zenthlewryntz, Seleușul Mare și Mic, Cordău, Baramon și Fyred cu toate dijmele, adică atât din cereale, cât și din vin și din alte roade ale lor, afară de dijmele satului Fyred, care ține de episcopul de Agria. Însă acum stăpânește pomenitele sate, de fapt, episcopul nostru, căci avem dreptul de a strânge numai jumătate din dijmele de vin, din grâne și din alte lucruri supuse la dijmă din pomenitele <sate>. Iar celelalte venituri ale acelor <sate> domnul Dominic, odinioară prelatul nostru, ne-a făgăduit să ni le dea în întregime, după cum ne-au fost, de altfel, date, până când s-a hotărât altfel dimpreună cu noi cu privire la ele, precum se cuprinde mai jos, mai lămurit în scrisoarea lui; pe deasupra Purozlou și Ianca, care se află și ele în mâini străine; de asemenea moșiile lui Luca, fratele răposatului episcop Emeric, dacă vor putea fi găsite, sunt ale noastre și ale episcopului împreună, precum arată privilegiile întocmite cu privire la ele.

Urmează despre numele satelor, asupra cărora credem că avem drept

Titlul al șaisprezecelea

Iar în acele <sate> mai jos însemnate, cum ar fi Cheriul de Sus, în Cheriul de Jos, în Alparea, în Lathabar și în Tăutelec, ce se află în mâinile episcopului, credem că avem un drept ce ni se cuvine, deoarece drept despăgubire pentru niște distrugerii, pustiiri, pagube și nedreptăți aduse de voievodul Nicolae¹, fiul lui Pavel, și de alții, bisericii noastre de Oradea, numitele sate, dimpreună cu Hăieu, care era al aceluiași <voievod>, au fost hărăzite și date pomenitei biserici de Oradea, precum se vede din privilegiul regelui Ladislau²; din acele <sate> nu avem mai multe <drepturi> decât partea din satul Hăieu mai sus pomenit. Credem chiar că ni se cuvine cu adevărat o parte din moșiile Thwrpaztheh și Omorsa, ținute de episcop, de aceea fiindcă numitele moșii au fost dăruite și lăsate prin testament, fără osebite, bisericii de Oradea. Cu privire însă la alte moșii și bunuri, în care

avem drept, vezi privilegiul episcopului Lodomer, care se află mai jos, în partea a treia, titlul întâi *Despre acte*.

¹ Nicolae din neamul Geregye, voievod între anii 1263-1270; 1272-1273; 1274.

² Ladislau al IV-lea Cumanul.

Urmează despre dările și colectele obișnuite și darurile orașului și ale satelor ce se află în mâinile noastre și despre felul și vremea strângerii lor

Titlul al șaptesprezecelea

Iar veniturile obișnuite ale orașului și ale satelor, după o veche rânduială ținută până acum, sunt alcătuite din fertuni, din birul pământului și din daruri, dar totuși se strâng în feluri diferite. Căci toți orașenii din pomenitul nostru oraș sunt îndatorați: orașeanul mai bogat în întregime, iar cei mijlocii și mai săraci, după puțința lor și după rânduială noastră, fără a ține seama de locul lor, fie că este mare, fie că este mic, deoarece gospodăriile din zisul oraș nici nu sunt de aceeași mărime, nici puse <la fel> la această plată de fertuni, de bir al pământului și de daruri, în afară de inquilinii lor, numiți în vorbirea obișnuită jeleri, ce-și pun darea ei înșiși, după puțința lor, afară numai dacă aceștia sunt fii, frați sau nepoți căsătoriți sau logodiți, devălmași, ai oaspetelui/gazdei lor; atunci oricine, care nu intră în această socoteală a persoanelor înrudite/devălmașe, să fie scutit de plata colectei simple. Iar locuitorii satelor noastre din afara <orașului> ne plătesc aceste dări, anume din fertuni, birul pământului și daruri, ținându-se seama de pământurile lor, căci acolo pământurile au fost impuse și despărțite din vechime, iar cel ce locuiește pe un pământ întreg este dator să plătească <birul> întreg, în chipul obișnuit, iar cel ce locuiește pe o jumătate, o treime sau o pătrime <este dator să plătească> darea potrivită cu aceasta: adică jumătate de dare <sau> a treia sau a patra parte, afară doar dacă nu s-a rânduit altfel printr-o înțelegere osebită între noi și supușii noștri sau unul dintre ei, căci înțelegerile făcute prin învoială au putere de lege. Iar pentru un fertun întreg, am obișnuit să primim în fiecare an, pe la sărbătoarea sfântului martir Gheorghe¹, paisprezece groși, adică a patra parte dintr-o marcă în dinari, din care <o sută> fac un florin de aur. Iar pe la sărbătoarea sfântului arhanghel Mihail², <să se dea> drept bir al pământului patru groși, iar drept daruri doi groși, căci am aflat că din vechime au fost socotite la acești doi groși darurile anuale ale oricui locuiește atât în oraș, cât și în satele noastre din afară. Și pentru ca supușii noștri să nu fie socotiți birnici după un drept osebit, să fie supuși cu toții la un singur fel de dare, în fertuni, în birul pământului și în daruri, în afară de supușii noștri români care, trăind până acum după ritul neamului lor, se deosebesc cu totul de unguri în plata dărilor. Ei sunt datori ca darea anuală să dea fiecare în parte pe la sărbătoarea Rusaliilor a zecea parte din oile lor, ca cincizecime din oi, iar pe la sărbătoarea nașterii Fericitei fecioare Măria³, fiecare gospodărie <să dea> câte o oaie drept <răscumpărare> a găzduirii și în luna decembrie sau cam pe atunci, de asemnenea <să dea> dijmă din porcii lor. Iar cnezii sunt datori la dare atât din oi, cât și din porci, potrivit înțelegerii făcute între noi și ei și, pe lângă aceasta, pomeniții cnezi, fiecare în parte, după obiceiul statornicit, mai dau cam în fiecare an, un țol <de

mărime> mijlocie, câlți pentru șa și un caș. Iar românii noștri împreună ne dau, în fiecare an, în ziua anului nou, ca semn al stăpânirii, un cal.

¹ 24 aprilie.

² 29 septembrie.

³ 8 septembrie.

Urmează despre dijmele datorate nouă din grâne, atât de către oraș cât și de alte sate ale noastre și de oricare alții și despre vremea și felul așezării acelor <dijme>

Titlul al optsprezecelea

Biserica și colegiul nostru țin ca o datină de la bătrânii acestui colegiu și ai orașului nostru Oradea că, deoarece oaspeții și locuitorii pomenitului oraș al nostru, din pricina puținătății pământurilor de arătură sau de folosință, nu puteau să se îndeletnicească cu agricultura, ci mai degrabă își câștigau hrana de toate zilele prin truda mâinilor și strădaniile lor, precum și acum și-o câștigă, <noi> la preasmerita lor cerere din anul Domnului o mie trei sute doisprezece, pe când păstorea zisa biserică a noastră de Oradea episcopul Emeric și cu învoiala lui, am încuviințat, deși în paguba sus-amintitului nostru colegiu, ca ei pentru <darea numită> găleată sau ako, obișnuită din vechime să se dea din grâne pentru pivnițele noastre și la masa noastră pentru hrana noastră, din dijmele noastre obișnuite - după obiceiul altor sate - <să nu dea> mai mult decât oricare din oaspeții și locuitorii orașului nostru, ce ar locui pe pământul său propriu sau închiriat, <adică> patru câble după măsura obișnuită a despomenitului nostru oraș. Iar fiecare dintre jeleri <să dea> două câble <din acele> care se folosesc la cumpărare și vânzare, parte în grâu, parte în secară, precum se află mai pe larg în aceeași scrisoare, dată cu privire la acestea, iar de fiecare jumătate de găleată o câblă de grâu, după cabla obișnuită sau după măsura orașului, păstrându-se la strângerea acestei dări, pentru cei ce locuiesc acum la orașeni, măsura și rânduiala care au fost înfățișate în capitolul îndată de mai sus. Pe deasupra, plata dijmelor asemănătoare din alte sate ale noastre înșirate mai sus, în capitolul *De <obștea> noastră*, s-a obișnuit să ni se facă în acest chip; cel ce are cinci clăi de grâne de unul sau de mai multe feluri, de pildă grâu, secară, orz, mei și ovăz, este dator cu plata unei jumătăți <de claie>, cel ce are zece cu una, cel ce are douăzeci cu două, cel ce are treizeci cu trei clăi, dând pentru o jumătate de claie o câblă de grâu; pentru o claie două câble: una de grâu, alta de secară; pentru două, patru: două de grâu, una de secară și una de ovăz; pentru trei, șase: două de grâu, două de secară și două de ovăz, toate după măsura obișnuită sau după cabla cămării noastre. După această socoteală se va face plata dijmelor din grâne, când va fi în cantitate mai mare. Iar cel ce are mai puțin de cinci clăi este dator să dea atât, precum se va fi părut strângătorului nostru de dijmă că se cuvine, după <dreptatea> lui Dumnezeu.

Și de la oricine care plătește aceste dijme, se alege un pui și de la cel ce are zece găște, o găscă. Iar oamenii ce locuiesc în sus-pomenitele sate Megyes și Kekus, care sunt ale noastre, și în satele Arpășel, Cheșereu, răscumpărând dijmele ce ne sunt datorate nouă din grâne, dau, potrivit vechiului obicei, de fiecare claie câte

doisprezece dinari în bani umblători în acea vreme, după cum, în alte părți, se strâng în dieceza de Oradea pentru episcop. Pe deasupra, avem dijele din grâne și din alte lucruri în unele sate, care sunt înfățișate în privilegiul lămuritor al episcopului Lodomer, întărit cu pecetea lui și a noastră, dar acestea sunt ținute în stăpânire <de alții> pe nedrept. Pe lângă acestea, strângerea pătrimii din toate dijele ce provin din roadele ce cresc între hotarele diecezei de Oradea, afară de cele din arhidiaconatele de Călata, de Zugolim și de Bekes, ținea de clerul bisericii noastre, după un obicei statornicit și păstrat în pace până în vremea sus-zisului episcop Dumitru, astfel că, acea pătrime din dije, despărțită de celelalte trei părți datorate episcopului, era dăruită canonicilor și uneori chiar altor preoți mai vrednici ai zisei noastre biserici și aceștia erau numiți magistrii ai capelelor cu pătrimi și toate ofrandele din parohiile și satele <lor> le primeau în fiecare an, ca pătrimi din dije sau pentru slujba lor, fie în bani, fie în alte lucruri, în ziua Adormirii Maicii Domnului¹ sau la altă sărbătoare, când ar fi voit, nelăsând nimic din ele preotului paroh de atunci; dar pomenitul episcop Dumitru, mânat de lăcomie, a jefuit pe rând pe toți, fără osebire, de zisa pătrime și a întors-o spre folosul lui propriu. Iar despre strângerea părții a noua din grâne și din vin, introdusă de puțină vreme de regele Ludovic², nu se poate da o regulă sigură, deoarece se nădăduiește să fie ștearsă, căci nu pot să fie sporite vechile dări, fără jignirea vădită a creatorului. Iar între timp, noi vom mulțumi cum se cuvine pe canonicii cu parte dublă³, din nona din grâne și din vin, după felul <dijmei> duble ce trebuie să le vină acestora din birul pământului, deoarece nu obișnuim să cerem birul pământului de la cei ce plătesc <nona>.

¹ 15 august.

² Este vorba de decretul lui Ludovic I din 1351, în *DRH-C*, X, p. 89-93.

³ *Duplariis*, canonici cu slujbe în capi tiu: prepozitul, lectorul, cantorul și custodele.

Urmează despre dijele **din miei, din iezi și din miere sau din albine** *Titlul al nouăsprezecelea*

Și în acele sate ale noastre, ale căror dije din grâu ni se cuvin nouă, se mai strâng pentru noi dijele din miei, din iezi și din miere sau. din albine, care se dijmuesc în acest chip: de la acela care are zece miei mici sau iezi, strângătorul nostru de dijmă primește unul, după voia plăcerii sale. Altfel, din miei sau iezii mai puțini la număr se cere câte un dinar de fiecare. Din albine însă se va face dijmuirea în același fel, după cum se face din miei sau din iezi, afară de albinele ce au fost dijmuite altă dată, ce nu sunt supuse dijmelor pentru a doua oară, ci numai cele noi care se numesc în vorbirea obișnuită roi.

Urmează despre dijele **din porci** *Titlul al douăzecelea*

Odinioară, dijele din porci în ținuturile noastre erau cerute pretutindeni pentru comunitatea noastră, dar de plata acestor dije, am scutit pe supușii noștri

din vremea celei dintâi ciume, anume cam din anul Domnului o mie trei sute patruzeci și opt, pentru ca satele noastre pustiite de ciumă să ajungă astfel mai ușor în starea dinainte. Numai aceia însă sunt datori să dea dijma din porci, care locuiesc în Suplac și în districtul acestuia, precum se cuprinde mai sus în capitolul *Iar <veniturile> acestora; <dijmele> din porci și albine, din pădurile și de pe pășunile <stăpânite> împreună cu episcopul, ce trebuie strânse în curgerea timpului se vor împărți deopotrivă între noi și el.*

**Urinează despre dijmele din vin și despre slujba strângătorului
nostru de dijme**

Titlul al douăzeci și unulea

S-a hotărât, precum se vede deslușit din privilegiul episcopului Lodomer, că jumătate din dijma din vin din întreaga dieceză de Oradea ni se cuvine nouă, cealaltă jumătate fiind lăsată episcopului nostru; dar din pricina lăcomiei prelaților noștri, ce au păstorit în curgerea timpului, am fost lipsiți de cea mai mare parte din ea. Căci numai noi suntem îndreptățiți să strângem jumătatea dreaptă din toate dijmele din vin, ce provin din roadele ce cresc între hotarele orașului Oradea și între ale satelor Biharia și Piscupia, afară de dijmele din viile oamenilor ce au locuința statornică în satul Săldăbagiu și din viile aflătoare în hotarele satului nostru Paleu, care sunt ale episcopului, precum se vede din privilegiile noastre, care vor fi arătate mai jos, la locurile lor. Iar dijmele orașenilor zisului oraș și ale străinilor ce au vie în teritoriul pomenitului oraș, sunt strânse la <locul> dijmelor mari, la capătul orașului, aproape de capela Sfântului rege Ladislau, dincoace de șanț și aproape de sihăstria Sfântului Ieronim confesorul. Iar dijmele oamenilor ce locuiesc în satul Sanctus Stephanus prothomartyr din dealul Orăzii se strâng acolo în pivnițe, îndată ce s-a isprăvit dijmuirea <la locul> dijmelor mari. Dijmele oamenilor din Biharia și din Piscupia și ale altor străini ce ar stăpâni vie în hotarele acelor sate, se vor strânge în pomenitele sate, la locurile obișnuite. Iar carafele de vin, care se cereau în pământurile comune cu episcopul, din viile străinilor, în temeiul stăpânirii, din pricina adăugirii nonei, tot timpul cât va ține aceasta, sunt iertate. Iar strângătorii noștri de dijme, ca și ai episcopului, atâta vreme cât zăbovesc la locurile mai sus zise, aveau obiceiul să cerceteze toate pricinile ce s-ar fi ivit în orice chip pentru vin și pentru plata paznicilor de vie și să ia de la fiecare, ce din pricina acestor datorii ar fi fost atunci închiși în casa dijmelor, opt dinari, iar de la fiecare <dintre cei> ce plătesc dijmele și răscumpără pecețile¹ în chipul obișnuit, câte doi dinari; iar de fiecare teasc nou, un <dinar>; iar de <fiecare> teasc vechi jumătate de fertun în dinari mici umblători în acea vreme sau cam atâta. Din banii primiți astfel de noi și de episcop, <să se plătească>, pentru cheltuielile, pe care pomeniții strângători de dijmă au trebuit să le facă, după chibzuirea cumpănire statornică din vechime.

Strângătorii de dijmă, după ce puneau dijma, dădeau producătorului o pecete, care servea drept dovadă că a plătit dijma.

Urmează despre pedeapsa celor ce na vor să dea dijmele sau
lucrurile de dijmă
Titlul al douăzeci și doilea

Iar cei ce nu vor să dea grânele, vinul, porcii, albinele și celelalte lucruri de dijmă, pierd, potrivit obiceiului statornicit, a noua parte din aceste <lucruri> nedate, a zecea parte rămânând acestor tăgăduitori, doar dacă nu sunt iertați cu milostivire.

Urmează **despre slujbele la care supușii noștri sunt îndatorați, în afară de cele de mai sus**
Titlul al douăzeci și treilea

Afară de cele înșirate mai sus, supușii noștri nu sunt datori cu alte slujbe anumite, afară numai de meșteșugarii din orașul nostru, orice meserie ar avea, <și care> sunt datori să ne vândă nouă mai ieftin lucrurile meșteșugului lor, potrivit înțelegerii avute între noi și ei. Iar obștea acestui oraș, dimpreună cu orășenii episcopali, sunt datori, potrivit obiceiului statornicit, să repare, când va fi nevoie, podurile aflătoare înlăuntrul orașului și la venirea regelui, a reginei și a copiilor regești, să contribuie la cheltuielile aceloră pentru hrană și găzduire, deși altă dată nu se obișnuia să se ceară pentru acestea de la oamenii bisericii noastre, dintr-un respect pentru Sfântul rege Ladislau. Iar colonii noștri ce locuiesc în satele mai apropiate, la fel, sunt datori să contribuie cu hrană, potrivit așezării <de dare> a noastră, și să aducă pe cheltuiala lor dijmele din grâne în pivnițele noastre și, cumpărând fân pe cheltuiala noastră, fiecare în parte să aducă câte un car în hambarul nostru. Însă cei ce locuiesc în sate mai depărtate, care nu împlinesc aceste slujbe sau altele asemănătoare, sunt datori, mai mult decât ceilalți, la plata unei colecte neobișnuite, pe care noi o punem supușilor noștri după felul trebuințelor noastre.

Urmează despre scutirea supușilor noștri de slujbele ce nu trebuie împlinite pentru fiecare dintre noi, afară de anumite <slujbe>
Titlul al douăzeci și patrulea

Deși supușii noștri sunt datori să îplinească neapărat slujbele de căraușie de mai sus și oricare altele, care le sunt impuse de noi în temeiul de mai sus, totuși ei nu sunt ținuti, față de fiecare persoană din colegiul nostru la vreo slujbă ce le-ar aduce vreo povară, adică la orice lucru oricât de mic, fără de voie. Hotărâm, așadar, ca oricare dintre noi care ar cere pentru dânsul - ca un drept propriu - ceva de la ei, acela, tocmai ca agresor al drepturilor altora, să fie pedepsit pentru un timp, după mărimea vinei și după starea persoanei, potrivit hotărârii noastre.

Urinează despre vămile și ocnele care în mod limpede țin de noi și de episcop laolaltă și despre vremea arendării lor

Titlul al douăzeci și cincilea

Vama târgului orașului nostru Oradea, pe care am obișnuit s-o arendăm în ajunul <sărbătorii> Tuturor sfinților¹, este a noastră în întregime din dania sfântului Ladislau. Totuși, la pornirea dușmănoasă a episcopului Dumitru, în timpul din urmă, s-a hotărât ca atât supușii noștri, cât și ai episcopului, ce locuiesc în zisul oraș și în suburbiile lui, de asemenea oamenii din Piscupia, Sanctus Laurentius și Seleuș, care sunt ale noastre și ale episcopului nostru, de asemenea <cei> din Ceheiu, din Ewssy, din Fazakas și din Janosy, care sunt ale noastre, ca și <cei> din satele Alchy și din Săldăbagiu, care sunt ale episcopului și din Wolff, care este al cantorului bisericii noastre, să ne plătească fiecare, ca vamă a târgului - rămânând neatinsă vama porților pomenitului oraș - numai câte un pond, adică patru dinari, în fiecare an pe la sărbătoarea Sfântului arhangel Mihail², toți ceilalți plătind vama în întregime după felul lucrurilor lor aduse spre vânzare. Iar din vămile porților zisului oraș, ce se obișnuiesc să se ceară în ulița Veneția și în ulița Wamwcz³, ce se arendează la sărbătoarea Sfântului Benedict din luna martie⁴, și din vama satului Biharia, ce se arendează la Sărbătoarea înălțării Domnului⁵, de asemenea din vama ce se ia în satul Zalău și din vama ce se ia în Sceged, a treia parte ni se cuvine nouă, două părți din ele fiind socotite episcopului. Iar vama din satul Suplac și din districtul de pe râul Crișul Negru ce curge pe acolo - ce ține de partea noastră - ce obișnuiește să se arendeze la Sărbătoarea sfântului Gheorghe⁶ <și> se împarte deopotrivă între noi și episcop și toate aceste <vămii> le stăpânim în pace și liniște. Sunt și alte vămii, a căror stăpânire a fost înstrăinată bisericii noastre, anume două părți din vămile comitatului⁷ Bihor și din jurul Zărandului, afară doar de câteva; de asemenea vămile ce se strâng în comitatul Cetatea Nouă, atât în jurul Cetății Noi, cât și în vecinătatea Hewesului și în comitatul Abawywar și Bekes și vama satului Porozlo, ca și ale ocnei din Turda, care ni se cuvine nouă și episcopului, ca și vama ce se obișnuiește să se ceară în satul Sălacea, ce ne aparține, precum se cuprinde în privilegiile înfățișate mai jos la locul lor.

¹ 31 octombrie.

² 29 septembrie.

³ Ulița Vămii.

⁴ 21 martie.

⁵ Joia înainte de *Exaudi (Domine)*, aceasta fiind în a șasea duminică după Paști.

⁶ 24 aprilie.

⁷ *Civitatis*, aici cu sensul de comitat.

Urmează despre mori și despre vremea arendării lor și despre dările ce trebuie cerute de la cei ce au mori pe teritoriul nostru și despre venitul câblelor și al cântarului

Titlul al douăzeci și șaselea

Pe lângă acelea ce sunt în Suplac și în districtul lui, despre care <s-a pomenit> mai sus, în capitolul de mai înainte, mai avem laolaltă cu episcopul, în Chwba, în

Chișineu și în Pathka, o moară cu trei roți și o puiă așezată deasupra unui stăvilar în drumul Sfântu Petru, la marginea uliței Olazy, o moară cu trei roți în dosul uliței Swpes, o moară ce se numește Almas¹ la capătul pomenitei ulițe Swpes, cu două roți, una pentru puiă și alta pentru faină; de asemenea o moară cu șapte roți așezată în Haieu, în trei locuri deosebite; o moară cu două roți în satul Harsanul Mare și moara lui Eliseu în satul Ewssy, cu două roți; de asemenea <o moară> în satul Meger, care era a capitlului nostru, dar a fost dată în folosința celui aflat în demnitatea de custode. Am lăsat pentru cartierul Sfântu Petru moara construită de custodele Natus, în folosul nostru, după cum se vede din scrisoarea episcopului Toma, dar s-a stricat cu totul mai înainte. Însă <morile> se arendează, iar veniturile lor se împart prin sigil în cea dintâi zi a lunii septembrie, afară de moara zisă Almas, care s-a obișnuit să se arendeze pentru bani, la sărbătoarea Sfântului Gheorghe². Iar cei ce au mori pe pământul nostru sunt datori să ne plătească pentru fiecare roată, drept dare anuală, câte un fertun de argint, pe la aceeași sărbătoare; celor ce ar îndrăzni sau ar socoti altfel cu privire la această plată să li se ia <morile> vreme de doi ani, fără a ține seama că ei n-au fost înștiințați să facă plata. Iar venitul ce obișnuit ne venea din câble și din cântarele de aramă, plumb și fier³, am îngăduit să fie dat spre folosul comunității⁴ noastre.

¹ A mărului.

² 24 aprilie.

³ în copie: *cepi*, greșit, în loc *deferri*.

⁴ în copie: *cMtatis*, greșit, în loc *de communitatis*.

Urmează despre drepturile civile, pe care le avem în orașul Oradea

Titlul al douăzeci și șaptelea

Păstrăm de asemenea împreună anumite drepturi civile în orașul Oradea, anume, mai întâi jumătatea ce se află înspre partea bisericii Sfintei Cruci din întăritură sau cetate, împreună cu o pivniță și cu clădirile sale de dedesupt și de deasupra, precum și cu un turn așezat lângă poarta <cetății>, deși toată cetatea a fost zidită pe pământul nostru. De asemenea un turn, unde odinioară era o baie de piatră, pe care am pus să-I dărâme din temelie, fiindcă episcopul Dumitru l-a luat în stăpânire în paguba noastră. De asemenea o baie lângă podul ce duce în ulița Olazy, ce ne-a fost lăsată prin testament de fiica lui Petru, fiul lui Mihail, și un loc în ulița Swpes, care ne-a fost lăsat prin testament de doamna văduvă a judei Ștefan.

Urmează despre îngropăciuni și despre legatele capitlului și despre alte pomeni

Titlul al douăzeci și optulea

După cum se vede din privilegiul episcopului Lodomer mai sus pomenit, întărit cu pecetea lui și a noastră, aflător la noi: în ziua înmormântării regelui, a reginei și a copiilor regești sau a altor principii sau baroni vestiți, ce țin un principat sau un baronat, <și> care și-au ales mormântul în biserica noastră catedrală, ne este îngăduit să trimitem un preot pentru slujba liturghiei mari, pomenile făcute după

liturghie, la altar, trebuind să fie împărțite comunității noastre. Așadar, am hotărât ca acestea și chiar alte <bunuri> mișcătoare, lăsate prin testament sau rămase capitolului nostru, de asemenea a treia parte din veniturile minei de argint din Beiuș, ca și pomenile ce se fac de către episcop și familia sa¹, în ajunul Sărbătorii bobotezei², la cruce, și pomenile ce se fac la altar în timp ce episcopul slujește în chip solemn liturghia în zisa noastră biserică, la sărbătorile mari, să fie împărțite - socotindu-le printre împărțirile zilnice - în același chip, pe viitor, precum se cuprinde mai jos în capitolul *După cum aceia care*, păstrând noi <bunurile> nemișcătoare ce au fost lăsate prin testament sau rămase, cum ar fi pământurile, casele, grădinile, viile, morile, livezile și altele asemenea, ce ar fi în viitor spre folosul comunității, afară doar dacă nu s-ar lua ceva din ele - după hotărârea unei părți mai mari din capitolul nostru - pentru împlinirea nevoilor ce apasă biserica noastră sau pe noi. Iar toate pomenile, care se fac cu o cucernică dărnicie pentru preasfintele moaște ale Sfântului rege Ladislau, în amândouă sărbătorile lui, anume la Strămutarea moaștelor³ și la înmormântarea lor⁴, ca și la Sărbătoarea Rusaliilor, la Sărbătoarea sfântului Francisc⁵ și în Săptămâna sfântă, la devoțiunea din fiecare an sau în orice altă vreme a anului, de cei ce ar vizita <moaștele> din orice lucruri ar fi <pomenile> afară de jumătatea pomenilor de la Sărbătoarea strămutării moaștelor Sfântului rege Ladislau, ce i se cade episcopului nostru - se cuvin comunității noastre și se împart între noi deopotrivă, precum obișnuiesc să se împartă ceilalți groși ai venitului nostru, rămânând neatinsă partea <canonicilor> cu parte dublă, ce trebuie luată numai din acele pomeni care sunt descrise mai deslușit în a doua parte sub titlul: *Despre prepoziit și despre ceilalți cu parte dublă*. Cupele sau alte odoare din argint, ce cântăresc fiecare mai mult de două mărci de argint, de asemenea crucile, potirele, țeșăturile de purpură, covoarele, podoabele altarelor și ale preoților și altele asemenea acestora, ce vor fi dăruite de rege și regină și de copiii regești sau de oricare alții, <trebuie date> spre folosul bisericii noastre; iar <acele pomeni> pentru luminat, <făcute> fie în opaițe, făclii și candelă, fie în ceară, la zisele sărbători sau în orice altă vreme din an, dăruite moaștelor sfântului Ladislau să rămână spre folosință la rugăciunile de după-masă⁶, potrivit obiceiului.

¹ *Et eius familiam*, adică slujitorii episcopului.

² 5 ianuarie.

³ 27 iunie.

⁴ 29 iunie.

⁵ 4 octombrie.

⁶ *Luminariorum*: rugăciunile oficiate în timpul slujbei de la *vesperae* (după masa).

Urmează despre numărul și împărțirea viilor și despre <îndatorirea> de a nu le părăsi

Titlul al douăzeci și nouălea

Odinioară, vinul scos din viile noastre se păstra în pivnița noastră comună și se împărțea numai canonicilor prezenți, care participă la slujbe¹, după cum se împart de obicei, celelalte împărțiri zilnice, dar, în timpul din urmă, <am hotărât>

cu toții să împărțim <viile> date persoanelor, precum urmează: am făcut din ele douăzeci și două de părți, deși sunt douăzeci și patru de canonici și aceasta deoarece niciodată sau rareori se întâmplă ca toți să fie de față în același timp. Așadar, am dat fiecăruia dintre noi care locuiește <în capitolu> numai câte o parte și am lăsat - în deplină înțelegere - în folosul comunității pe cele libere până la venirea celor absenți. Prin așezământul de față întărim, ca să țină pe vecie că oricare dintre noi ar lăsa în paragină via lui canonică din pricina slăbiciunii sau nepăsării lui, să fie pedepsit după cum a greșit: <ca> să nu poată lăsa prin testament roadele ei, dacă vor fi, ci dimpotrivă din veniturile lui, cât este în viață sau după moarte, din bunurile lui să se ia atât cât <e nevoie> pentru ca o astfel de vie părăsită să fie dreașă din nou cum se cuvine. Dacă însă a îngrijit-o bine, atunci să poată lăsa prin testament din roadele ei, după voie, atunci când moare, dacă este împlinită cultivarea viei sale sau va trebui să fie împlinită munca ce a rămas de împlinit cu cheltuiala lui de către acela căruia i-a fost lăsată. Iar viile împărțite în sus-zisele douăzeci și două de părți sunt acestea: anume via care este pe dealul Omlas, zisă Salva Regina <este> împărțită în trei părți; iar pe același deal se află o altă vie numită Lazlo-pap² cu o parte; de asemenea via Urbanus, aflătoare dincolo de casa leproșilor, cu trei părți; iar lângă acea vie, <via> Coloman, cu două părți; de asemenea via Lator-Janos³, spre capela Eremitilor Fericitei fecioare, cu trei părți; iar dincolo de acea capelă sunt viile Olazpothe⁴, cu două părți; de asemenea via aflătoare în locul Kyralkuthe⁴, cu două părți; de asemenea via Stok-Korlath, ce este aproape de Piscupia, <aflătoare> în locul <numh> Gyoswlgh, cu cinci părți.

¹ *Interessentibus dominis*, canonicii ce sunt de față și iau parte la slujbe.

² A popii Vasile.

³ Lator-Ioan.

⁴ Fântâna Regelui.

Urmează despre alegerea viilor canonice de către canonicii mai bătrâni

Titlul al treizecilea

Fiindcă după mărturisirea scripturii acea ridicare¹ stă înaintea celorlalte, pe care o muncă plină de belșug și o răsplată mai bună au pus-o înainte; de aceea am hotărât că în orice împrejurare o vie canonică ar ajunge liberă să-i fie rânduită canonicului mai bătrân ce ar locui acolo; dacă ar voi să primească acea <vie> el însuși sau prin altul, în fața noastră, să poată <s-o primească> în opt zile socotite îndată din ziua de când a rămas liberă, lăsându-și totuși bine cultivată via sa pe care o avea mai înainte. Și acest lucru se înțelege la fel pentru fiecare canonic mai vechi, care - potrivit rangului -, ar voi să primească via ce a fost lăsată sau care a rămas liberă; iar la sfârșit <canonicul> cel mai nou va avea via ce va rămâne la urmă liberă, rămânând întotdeauna neștirbită autoritatea capitolului nostru, dacă s-ar întâmpla ca, din respect față de o oarecare persoană, să se facă altfel, cu înțelegerea și buna noastră învoială, dar fără împotrivirea celui căruia i se cuvine dreptul de a o primi.

¹ în sens de promovare.

Urmează despre decan și alegerea lui

Titlul al treizeci și unulea

Deși ne revărsăm privirea cu grijă spre toate treburile încredințate nouă după dreptul și obiceiul vrednic de laudă al strămoșilor totuși spre acelea care privesc mai cu seamă folosul nostru și al supușilor noștri se îndreaptă zelul grijii noastre, gândindu-ne cu toată dragostea la bunăstarea noastră și a alor noștri. Deoarece însă, împiedicați fiind de mulțimea feluritelor treburi, nu putem să luăm parte - noi înșine - la înfăptuirea tuturor <lucrurilor>, de aceea am obișnuit - din osebita noastră grijă - să alegem pe cineva, pentru un timp, din mijlocul comunității noastre, care să știe și să poată să se îngrijească, cu sfatul nostru folositor, de treburile bisericii noastre și de ale noastre. Acesta la noi s-a obișnuit să se numească decan, nu în temeiul demnității lui, ca în cele mai multe locuri, ci în temeiul dreptului de judecată mireană, pe care îl împlinește în pricinile date lui asupra supușilor noștri, din încredințarea noastră, și este ales de noi în fiecare an, în a doua duminică a Păresimilor, în deplină înțelegere, dacă se poate; astfel <să fie ales acela> asupra căruia se înțelege partea cea mai mare și mai chibzuită a capitolului nostru, astfel că cei mai puțini trebuie să se supună voinței celor mai mulți, precum trebuie să se facă în alte treburi ale noastre, ca nu cumva diavolul, tatăl și făcătorul vrăjmașiei, să-și poată dobândi adăpost între noi. Se va cere de la numitul <dعان> jurământ că va împlini treburile noastre și ale bisericii noastre, încredințate grijii și strădaniei lui după obicei sau în chip osebit, cu credință și după lege fără înșelăciune. Pentru ca însă însărcinarea noastră să poată fi încredințată decanilor, eu încuviințarea celor atunci de față, fără rușinea unei învoieli, oprim prin statutul de față ca vreunul dintre noi să îndrăznească să ceară în orice chip pentru altul acest decanat, de-a dreptul sau pe ocolite, pe ascuns sau pe față, de la noi laolaltă sau de la vreunul dintre noi, în parte, însă dacă ar dori să-l aibă pentru sine însuși, să-i fie îngăduit acest lucru, numai să se facă în ziua alegerii decanului, în chip simplu, fără vreo făgăduință sau învoială, iar dacă cineva va călca această rânduială a noastră, să fie lipsit prin chiar acest fapt de privilegiul alegerii, atât cel care a cerut <slujba> pentru el, cât și cel care a cerut-o pentru altul, chiar dacă au fost aleși, și slujba astfel râvnită să o piardă.

Urmează despre <opreliștea> de a alege același decan în anul următor decât doar cu deplina înțelegere a fraților

Titlul al treizeci și doilea

Păstrând cinstea cuvenită comunității noastre, am hotărât ca acela care a ținut slujba de decan timp de un an, să nu poată fi ales decan, în anul următor, nici, ales fiind între timp, să nu cuteze să primească slujba de decan; făcând altfel, să sufere, prin chiar acel fapt, pedeapsa arătată în capitolul de mai sus, numai dacă ar fi ales în deplină înțelegere, neîmpotrivindu-se nimeni.

Urmează despre salariul decanului și despre înapoierea <lucrurilor> însușite pe nedrept de el

Titlul al treizeci și treilea

Rânduiala unei drepte chibzuiri cere ca slujbele credincioase ale fiecăruia să fie răsplătite cu o bunăvoință osebită, pentru ca faptele de vrednicie să dobândească răsplata cuvenită și pentru ca evlavia altora să fie impusă spre slujbe credincioase. Așadar, mânați de această cugetare, am hotărât ca decanul nostru care va fi în slujbă, drept răsplată a muncii ce ține de slujba lui, să aibă o parte canonică de la toți, din toți groșii veniturilor noastre, anume din birul pământului, din vămi, din dijelele din grâne și din vin, din pomenile <făcute> la celebrarea Cinei Domnului¹, la sărbătoarea Rusaliilor și la sărbătoarea Strămutării moaștelor Sfanțului rege Ladislau, patronul nostru; de asemenea de la fiecare străin care vinde pește la locul Pynthecker în fiecare vineri, câte un pește, după numărul bărcilor, care <să prețuiască> doi dinari, iar de la străinii <ce se adună> în zilele de sâmbătă dimineața în piață tot atâta și spre vespere², în măcelării de la fiecare măcelar al nostru, după numărul scaunelor de măcelar, câte o porție de carne, care la fel să prețuiască doi dinari umblători, precum și limbile de boi și ale <altor> asemenea animale, tăiate în vinerea de dinainte, <și> de la fiecare car încărcat cu oale, o oală; de asemenea să aibă toate gloabele și amenzile de la acei asupra cărora se întinde dreptul lui de judecată, în pricinile sau cazurile ce nu ne-au fost lăsate nouă sau juzilor orașului nostru, împreună cu a treia parte din gloabele și amenzile, despre care <se vorbește> mai sus în capitoul: *Oricine judecă*, și să mai aibă dreptul de judecată în fiecare zi de sâmbătă, începând de la vesperale zilei de dinainte, cât va ține târgul; afară de aceasta, în cazurile lăsate juzilor orașului nostru, asupra tuturor acelora care, venind în acea zi la târgul nostru, ar cere intervenția lui, atunci dreptul de judecată al juzilor orașului nostru va trebui, în această împrejurare să înceteze, deoarece o lumină mai mică este întunecată de una mai mare ce vine să lumineze. Iar de la fiecare întemnițat, care a stat în aceeași carceră, una sau mai multe nopți, să nu primească mai mult de patru groși, pentru liberarea lui; dar de la alți întemnițați, care au fost eliberați, la orice oră din aceeași zi a întemnițării, să nu ceară nimic. Așadar, decanul, fiind mulțumit de aceste câștiguri, să nu cuteze din propria lui autoritate să ceară vreodată de la noi sau de la supușii noștri pentru vreo pricină oarecare mai mult; iar dacă ar face astfel să fie socotit el însuși drept călcător sau pângăritor al jurământului pe care a fost dator să-l spună la alegerea lui și, mai mult, să fie silit de decanul ce urmează îndată după el - înaintea episcopului nostru sau la adunarea vicarului lui - la înapoierea celor însușite.

¹ Joia mare înainte de **Paști**.

² *Hora vesperarum*: **după** masa (spre orele 18).

Urmează despre slujbele la care decanul este îndatorat pe cheltuiala lui

Titlul al treizeci și patrulea

Deoarece cel ce se bucură de foloasele lucrurilor nu trebuie să ocolească sarcinile, de aceea am hotărât ca decanul nostru aflător în slujbă să fie îndatorat să

urmeze după sfatul nostru, toate pârlle și neînțelegerile și pricinile de jigniri, anume personale sau reale, și îndeobște toate treburile comunității și ale bisericii și care ne privesc pe noi, ce s-ar dezbate oriunde, în orice chip și de orice judecător și <să urmărească> mersul lor, precum și ducerea la îndeplinire a chemărilor <în judecată>, a cercetărilor, a dărilor în stăpânire, a opreliștilor și a altora asemenea ce trebuie făcute după felul osebit al faptelor, să fie dator să conducă pe oamenii regelui și ai uzilor noștri obișnuți și pe oamenii de mărturie ai capitlurilor și ai conventurilor și să se îngrijească de întreținerea aceloră după cum se cuvine, la venirea, la șederea <și> la întoarcerea lor; să fie ținut să răscumpere, după lege și fără înșelăciune, din câștigul salariului său, actele, scrisorile și orice alte înscrisuri cu privire la cele de mai sus și la fiecare din cele de mai sus, afară de privilegii; toate celelalte ce vor rămâne de îndeplinit, să fie îndeplinite de comunitatea noastră.

Urinează despre întreținerea decanului și veniturile celor ce așează dările
noastre

Titlul al treizeci și cincilea

Oricine câștigă pe față plata ce i se cuvine, dacă ia mai mult este socotit pârător și acuzator după mărturisirea lui Ioan, care spune în evanghelie: pe nimeni să nu pârâți nici să acuzați, ci să vă mulțumiți cu plata voastră. Așadar, pentru ca pe viitor supușii noștri să nu fie împovărați de cheltuieli nemăsurate, pe care ar fi siliți să le facă cu întreținerea decanilor, am hotărât ca decanul nostru, mergând în ținurile noastre, spre a împlini pentru un temei îndreptățit treburile comunității noastre <și> nu pe ale sale proprii sau unele străine, și ducând cu dânsul numai persoanele de trebuință, să poată, pe drept, să ceară și chiar să ia de la supușii noștri o întreținere obișnuită, atât timp până va împlini cele de nevoie; la fel, să fie îngăduit și aceloră pe care am hotărât să-i trimitem la așezarea dărilor datorate nouă sau spre împlinirea altor treburi ale noastre, atunci când decanul este ocupat cu alte slujbe ale noastre. Cei ce ar face altfel să sufere, prin chiar acest fapt, pedepasa călcării jurământului.

Urmează despre judele nostru mirean și despre slujba și salariul lui

Titlul al treizeci și șaselea

Judele nostru mirean trebuie să fie ales în aceeași zi cu decanul. De slujba lui ține, ca o îndatorire a acestei slujbe și chiar îndeobște, după cum se crede, să curețe provincia de oamenii răi, să cerceteze pricinile penale, potrivit dreptului penal, între oricine ar fi pornite, pe pământurile din afara orașului, supuse numai în mod provizoriu dreptului nostru de judecată, să dea hotărâri și să ceară împlinirea <lor>; pricinile penale pornite de el - după legea penală - în orașul nostru și între hotarele lui sunt lăsate totdeauna juzilor acestui oraș; iar în pricinile civile și chiar penale, când se judecă după legea civilă, locuitorii zisului oraș să cheme pe potrivnicii lor, la judele pe care l-ar dori. Dar răsplata muncii lui o dobândește acest jude de la decan, deoarece a fost însărcinat cu slujba acestuia; totuși sentințele de apeluri și

plângerile, împotriva hotărârilor lui, ale decanului, ale juzilor orașului și ale altor împărțitori de dreptate ai noștri sunt date spre cercetare nu unor egali sau mai mari, ci comunității noastre.

Urmează despre chipul în care decanul este dator să dea socoteală de cele săvârșite în chip nedrept și despre veniturile noastre

Titlul al treizeci și șaptelea

Prin porunca acestui așezământ, hotărâm ca după terminarea slujbei sale, decanul nostru, dimpreună cu slujbașii lui, să se înfățișeze în fiecare dintre următoarele opt zile, înaintea noastră, în care să se dea deplină îngăduință tuturor, să arate pe față lipsurile - în ce privește jurisdicția sa - și dacă, cu ajutorul cercetării sau prin acuzarea altora, va fi găsit vinovat sau înșelător, prin înșelăciune sau din greșală, cu privire la poruncile noastre sau la foloasele vistieriei noastre sau cu privire la drepturile persoanelor private, să fie dator să repare în întregime nedreptățile și paguba aduse pe nedrept nouă și supușilor noștri, de el și de slujbașii lui, și să dea socoteală, potrivit îndatoririi jurământului pus, despre toate veniturile noastre care i-au fost date lui - în orice chip - în vremea slujbei sale de decan.

Urinează despre prebendari, despre rânduirea și despre slujbele lor

Titlul al treizeci și optulea

Capitulul bisericii noastre a avut din vremea întemeierii lui un număr de douăzeci și patru de canonici prebendari, precum se cuprinde mai sus în capitolul: *Prin <ocrotirea scrisorii> de față*. Dar după aceasta, am îngăduit să fie primiți - peste numărul hotărât - la o prebendă canonicală, nou rânduită de noi, două <persoane> care, potrivit rânduiri lor și obiceiului ținut până acum, sunt numiți prebendari sau părtași¹ <și> care trebuie să fie preoți și să locuiască tot timpul în biserica noastră, pentru ca astfel să fie datori să meargă la slujbele de dimineață, de seară, la liturghiile de la ceasul întâi, al treilea, al șaselea², al nouălea și de la cel din urmă, la slujbele morților, și să împlinească, cu toată curățenia conștiinței și cu sufletul smerit, zisele slujbe bisericesti, în lipsa celor încredințați cu slujba săptămânală sau a altora care au fost rânduiți - după obiceiul statornicit - la vreuna din zisele slujbe, afară numai dacă nu vor fi scutiți din pricina vreunei boli ce se poate îngriji sau a vreunei alte cauze drepte și de înțeles; în acest caz să fie ținuți să împlinească această slujbă a lor prin alți prezbiteri potriviți pentru aceasta. Iar dacă aceștia s-au arătat a fi - în această privință - leneși sau au fost înlăturați sau, dacă din vreo cauză, au plecat pentru a locui în alte locuri sau au căpătat vreun beneficiu, chiar dacă nu vor fi chemați <la datorie>, să fie lipsiți prin chiar acest fapt de zisele slujbe și <acestea> să fie date unor persoane, care pot și sunt în stare să locuiască în biserica noastră și să împlinească prin ei înșiși grija și slujba acestei îndatoriri.

¹ *Portionarii*, canonici care beneficiază doar de jumătate de prebendă.

² *Sexta*, oră canonică, ce corespunde aproximativ orei 12 (prânzul).

Urmează despre numărul și rânduirea slujbelor și slujitorilor capelelor și altarelor¹ și despre îndatorirea preoților acestora

Titlul al treizeci și nouălea

Slujbele și slujitorii capelelor și altarelor bisericii noastre au fost rânduite de <persoane> osebite și în vremuri osebite, după cum se crede și se știe: capela Sfântului evanghelist Ioan, unde este chiar altarul Sfântului Bartolomeu, care <însă> este o slujbă deosebită de acea <a capelei>, apoi capela Sfântului Ioan Botezătorul, a martirului Privard; apoi altarul mare al fericitei Măria care are doi slujitori, apoi pe partea dreaptă <este> altarul Sfântului Martin sub clopotniță; altarul Sfântului Pavel; altarul Sfântului Nicolae; altarul atârnat al Sfântului Adalbert legat de arhidiaconatul de Zekhalom; altarul Sfântului Gheorghe; altarul Sfintei fecioare Măria; apoi, pe partea stângă, altarul Sfântului Petru, sub o altă clopotniță, care are doi slujitori; altarul Sfântului Luca, sub trepte, altarul atârnat al Sfântului Toma martirul; altarul Sfintei fecioare Ecaterina, lângă mormântul Sfântului rege Ladislau; altarul tuturor sfinților și tot acolo, deasupra arcadei, altarul Sfinților Cosma și Damian; la fel altarul Sfântului Salvator deasupra corului; iar mai sus de amvon, mergând spre oratoriul Sfântului Ladislau, altarul Sfântului Gerard martirul, ce ține de arhidiaconatul de Bekes; altarul Sfântului rege Ștefan și altarul Sfântului duce Emeric au fost întemeiate în vremea zidirii bisericii noastre, fără a se ști cu certitudine cine a înzestrat aceste capele și altare, afară de biserica mică a Fericitei fecioare, despre care <se pomeneste> mai jos și afară de altarul mare al Fericitei fecioare care a fost înzestrat, mai pe urmă, din veniturile cantorului și dat ca beneficiu la doi presbiteri; căci odinioară, era un cantor slujitor al liturghiei, ce obișnuia să se spună în fiecare zi în zisul altar, cu mare smerenie în cinstea curatei fecioare Măria, dar acum este îndatorat numai la slujba aceluia altar, în ce privește epistolele și evangheliile, pentru satul Wolff și o vie pe care le stăpânește; și în afară de <aceasta>, altarul Sfintei cruci, ce a fost întemeiat de noi și de episcop, înzestrat la început potrivit, mai târziu însă din belșug de către Ștefan, regele tânăr al Ungariei², pentru liturghia pe care aveau obiceiul să o slujească pentru cei morți în zisul altar, precum se arată deslușit, mai jos, în privilegiul episcopului Lodomer și în al nostru și în al aceluia rege Ștefan. Iar după canonizarea Sfântului rege Ladislau, a fost întemeiat la mormântul acestuia, cu numele lui, un altar la care s-a adăugat slujba de îngrijire a lui, în cele din urmă, cu trecerea vremii, fiind înzestrat de regele Ladislau cu a treia parte din veniturile satului Seleuș, precum se găsește mai jos în capitolul al doilea sub titlul: *Despre custode*³. Iar în timpul din urmă palatinul Copaz⁴ a ridicat și înzestrat altarul Sfântului Vincențiu, ce este lângă altarul Sfintei cruci înspre miazăzi, iar mai apoi, rămânând mai departe amintirea Sfântului Vincențiu, a fost închinat de regele Carol și în cinstea Sfântului Ludovic, pentru mântuirea sufletului doamnei Beatrice, soția sa, care a fost înmormântată tot acolo, și astfel acest altar este împărțit la doi slujitori. Iar episcopul Iwanka a zidit altarul Sfintei Elisabeta în sacristia noastră, unde a fost îngropat acesta. De asemenea Chanadinus, fostul prepozit al bisericii noastre, mai apoi arhiepiscop de Strigoni, cu încuviințarea episcopului și a noastră, a ridicat biserica mică a Fericitei fecioare de lângă poartă,

biserica noastră, la rangul de biserică colegială, rânduind în ea un prepozit și șase canonici, pentru ca să-i slujească lui și bisericii noastre, precum se spune mai jos despre prepozitul bisericii celei mici a Fericitei fecioare. A mai ridicat și a înzestrat trei altare aflătoare în zisa noastră biserică: anume al Sfântului Dominic, sub clopotnița din dreapta, dinspre apus; al Sfintei Ana, lângă altarul Sfintei cruci și al Sfintei Elena, în fața altarului Sfântului Luca. Iar noi cu episcopul am ridicat și înzestrat potrivit două altare: <unul> în cinstea Sfintei treimi și <altul> în a Sfântului evanghelist Ioan, pentru mântuirea sufletului lui Ștefan, fiul lui Toma, care fusese îngropat la pomenitul altar al Sfintei treimi; și <acesta> a murit în <ziua> a unsprezecea a lunii ianuarie, în anul Domnului o mie trei sute treizeci și trei și ne-a lăsat prin testament nouă și episcopului dimpreună satul Suplac, cu districtul lui. De asemenea, în vremea episcopului Andrei, s-a ridicat altarul cu un loc de slujitor⁵ al altarului Sfântului Briciu, care ține de preoții din cor, chiar în capela Sfântului apostol Andrei, unde mai este altarul Sfântului Mihail întemeiat de Ladislau, fost arhidiacon de Calată. Iar sub turnul din stânga, dinspre partea de apus, este altarul Sfântului spirit, cu doi slujitori osebiți, dintre care pe unul l-a rânduit arhidiaconul Nicolae, zis Syron, iar pe celălalt Benedict, lectorul, dar în vremuri osebite. Iar pomenitul arhidiacon Nicolae a întemeiat altarul scumpului Trup al lui Christos. Altarul sfintei Elisabeta de lângă altarul cel mic al Fericitei fecioare a fost întemeiat și înzestrat de Ladislau, ducele Opuliei⁶, fost palatin al Ungariei, pentru sufletul soției sale, fiica lui Alexandru voievodul Țării Românești⁷, care a fost îngropată acolo; dar numitul duce a hotărât ca să fie dusă în una din capelele cele noi, <anume> în aceea care este lângă capela Sfântului Dumitru. De asemenea, altarul Sfântului Laurențiu a fost întemeiat de Martin arhidiacon de Bihor; altarul cu numele Sfintelor fecioare Margareta și Dorotea, cu un singur slujitor, a fost întemeiat de canonicul Ioan, zis Puser; altarul Sfântului Iacob cel Mare a fost întemeiat de curând de Iacob custodele; și altarul Sfântului spirit a fost întemeiat de soția banului Simon⁸; iar altarul sfântului Blasiu a fost întemeiat de Iacob, fiul lui Kunczel; altarul Sfântului Dumitru a fost întemeiat de Benedict cel Mare și altarul Sfântului rege Sigismund de Gheorghe zis Wammos, orășean din Oradea. Preotul Petru zis de Padua a rânduit pe slujitorul Sfintei Măria Magdalena, care nu are încă altar. Iar episcopul Dumitru a înălțat și a înzestrat altarul Sfintei Caterma, deasupra ușii dinspre apus, și altarul Sfântului Dumitru, care este în capela cea nouă, unde odihnește înmormântat, iar pentru altarul ce se ridică în cinstea Sfintei fecioare Dorotea, a hărăzit o înzestrare potrivită și pe deasupra - <a rânduit> în zisa noastră biserică - pe slujitorul Sfântului Grigore, fără altar, căruia Grigore, custodele bisericii noastre, mai apoi episcop de Cenad⁹, i-a lăsat prin testament o vie, care, după moartea lui Andrei, canonic de Zagreb, să fie lăsată acelu slujitor. Iar altarul Sfântului Dominic, așezat într-o capelă nouă, a fost întemeiat de episcopul Dominic, care a fost îngropat acolo. Iar preoții pomenitelor capele <și> altare, preoții din cor, care se numesc altfel preoți beneficiari sau mansionari, și din definiția numelui lor <reiese> că trebuie să fie de față și ajutoare ale noastre și trebuie să participe la orele canonice, în fiecare zi, dacă nu este vreo piedică legiuită, dimpreună cu canonicii sus-zisei biserici ai Fericitei fecioare, precum <se arată> mai jos sub titlul: *Despre prepozitul numitei biserici* și, după hotărârea lectorului sau a cantorului sau a

ajutorului de cantor, sunt datori să fie gata să împlinească acele slujbe, sub pedeapsa care se cuprinde în rânduiala următoare:

¹ *Magistratus capellae*. Sensul termenului este complex, această instituție implicând cel puțin trei elemente: întemeierea capelei (de către o persoană laică sau ecleziastică), slujba/funcția pe care o presupune și preotul care o îndeplinește având un beneficiu. Am propus această traducere (perfectibilă) ținând seama și de context.

² Ștefan al V-lea, 1270-1272.

³ Acest capitol sau titlu lipsește.

⁴ Kopasz din familia Borsa a îndeplinit slujba de palatin - cu întreruperi - de la 1306 la 1314.

⁵ Traducere aproximativă datorită omisiunilor din textul latin.

⁶ Ladislau de Oppeln, palatin al Ungariei între anii 1367-1372.

⁷ La Batthyány, *Leges apare Transsyhaniae*, în loc de *Transalpinae*. De aici, interpretări diferite privind originea soției lui Ladislau de Oppeln. Vezi Măria Holban, *Din cronica...*, p. 181-182.

⁸ Simon, ban al Dalmației și Croației între anii 1369-1371.

⁹ Este vorba probabil de Grigore al III-lea, episcop de Cenad între anii 1359-1360.

Urmează despre pedeapsa preoților din cor sau a preoților capelelor, altarelor, care nu se îngrijesc de slujbele sfinte *Titlul al patruzecilea*

Socotind că e dreptă pedeapsa pe care episcopul Dominic a rânduit-o pentru preoții din corul nostru, care nu s-ar îngriji de slujbele sfinte, am hotărât să introducem aici - ca să fie ținut cu mai multă grijă - statutul aceluia, dat cu privire la aceasta. Iar cuprinsul actului, se știe, că este acesta:

Dominic, din mila lui Dumnezeu și a Scaunului apostolic, episcop de Oradea, spre veșnica amintire.

Precum scrie venerabilul Beda, patru sunt cele ce trebuie să fie iubite de noi: anume Dumnezeu, noi înșine, prietenul și dușmanul. Pe Dumnezeu din toată inima, cu spiritul, cu toată virtutea, pe noi înșine, cu toată castitatea, cu toată cumpătarea, cu toată bunătatea; pe prieten, cu toată bunăvoința, cu toată povățuirea, cu toată ajutorarea; iar pe dușman, cu milostivire, cu toată îngăduința, cu toată răbdarea.

Așadar, - cu îngăduința Domnului, hărăzindu-ni-se acestea, cu dragoste desăvârșită - să cerem de la el, cu credință, să-l rugăm pe el, cu sânguință, să batem <la ușa> lui, cu stăruință, a Lui, care dă celui ce-i cere, dăruiește celui ce se roagă, deschide celui ce bate; și astfel mai ales, în împlinirea slujbelor noastre și a orelor canonice, să-l întâmpine rugăciunea noastră silitoare, chibzuită, smerită și cucernică, pentru ca să ne vină într-ajutor îndurarea lui. Fiindcă, precum spune fericitul Augustin, nu ajută la nimic murmurul buzelor, dacă inima este mută și, după fericitul Grigore, Domnul nu ascultă acea rugăciune care nu este gândită de cel ce se roagă, de aceea vă sfătuim pe voi, pe toți prebendarii și magistrii capelelor, cât și altariștii, care sunteți numiți altfel preoți sau magistri ai altarelor aflătoare înlăuntrul și în afara sus-pomenitei noastre biserici, care doriți să fiți grijului în slujba Domnului, vă rugăm și vă îndemnăm întru Domnul Isus Christos și vă poruncim deslușit vouă și fiecăruia dintre voi, în temeiul sfintei ascultări și sub pedepsele de mai jos, ca, stăruind cu gândul la cele de mai sus, să vă siliți în

așa fel la slujba bisericească și mai ales la orele canonice din pomenita noastră biserică, încât să dea Domnul să dobândești pentru voi și pentru alții răsplata cea veșnică. Hotărâm însă, ca acela dintre voi care, de acum încolo, nu va lua parte în fiecare zi la slujba de dimineață a liturghiei celei mari și la slujba de vespere să fie întotdeauna supus, pentru lipsa de la oricare din ele, la plata unui gros în monedă obișnuită, iar acela care nu va lua parte în fiecare zi la slujbele morților ținute la vigilia¹, la prima oră, a treia, a șasea, a noua și la completa², să fie silit la plata a patru dinari obișnuți, afară dacă nu a fost împiedicat de piedici canonice. Iar preotul liturghiei celei mari din fiecare săptămână și slujitorii liturghiei Fericitei fecioare și a slujbei morților, de fiecare dată, când nu s-a îngrijit să slujească liturghia în săptămâna sa, fie prin el însuși, fie prin altul, să fie supus prin chiar acest fapt la o pedeapsă de zece dinari, și în aceste situații să nu i se îngăduie nici o dezvinovățire, deoarece aceste <slujbe> pot fi împlinite de alții și chiar cu ușurință. Pe lângă aceasta, aceia dintre zișii prebendari ai capelelor și ai altarelor aflătoare atât înlăuntrul, cât și în afara pomenitei noastre biserici, dintre magistrii și chiar dintre frații din capitolu, care nu s-au îngrijit să-și împlinescă datoria la poruncile cantorului sau chiar ale subcantorului, ori de câte ori a fost nevoie să se pregătească pentru liturghie, <adică> să își ia veșmântul de diacon, subdiacon sau acolit, sau să citească învățăturile, să cuvânte răspunsurile sau verseturile, să conducă corul sau alte asemenea acestora care privesc sfânta slujbă, să fie supuși pentru fiecare dată la plata a doi groși; <iar> plata tuturor celor de mai sus, pentru întreaga săptămână, să fie dator s-o facă, în ziua de sâmbătă, oricare <cleric> ce nu și-a împlinit datoria, în mâinile subcantorului, după cum va putea el să se încredințeze, prin <însemnări> scrise sau altcumva, cu privire la cele de mai sus, pe care le hotărâm că țin de acum înainte de slujba lui, cu această deosebire că întreagă acea sumă de bani, care va putea să fie strânsă din cele de mai sus, să se împartă între prebendari și magistrii capelelor și altarelor, adică <între> aceia care împlinesc lipsa celorlalți sau care își împlinesc slujba lor cu vrednicie, dându-se mai întâi totuși la împărțeală o parte dublă subcantorului; și nici această pedeapsă să nu poată fi iertată de subcantor sau de alții, fără învoirea noastră osebită, afară numai dacă n-ar putea să se dezvinovățească în chip întemeiat. Iar oricare ar fi întârziat cu îndărătnicie la plata acestei pedepse și ar nesocoti să se îndrepte pe sine și <să-și răscumpere nepăsarea> lui, după ce va fi fost îndemnat prin hotărârea subcantorului odată, de două ori și a treia oară, să fie lipsit prin chiar acel fapt de slujba lui, și dispozițiunea ei să treacă în chip slobod asupra noastră. Iar pentru cele de mai sus și pentru fiecare din cele de mai sus, subcantorul însuși să ceară, ori de câte ori va fi nevoie, ajutorul vicarului nostru general întru cele duhovnicești sau, în lipsa lui, a lectorului bisericii noastre, în slujbă acum și în viitor, care are — între altele - în căderea lui, în temeiul demnității sale, din vechiul și statornicul obicei al bisericii noastre mai sus pomenite, să îndrepte pe cei ce citesc sau cântă evangheliile, epistolele, profețiile, învățăturile și celelalte ce privesc sfânta slujbă și să aducă îndreptare atunci când glasurile rostesc vreunele lucruri greșit.

Și, pentru ca această rânduială a noastră să capete tăria veșnicei trăinicii, pentru ca nimeni de acum încolo, folosind vreun prilej, să nu poată spune că nu i-au

fost aduse la cunoștință cele de mai sus, am pus mai întâi să se citească - de față cu mai tot clerul - deslușit, în auzul <tuturor> pe față și cu glas tare și întărind-o cu punerea peceteii noastre, am poruncit să fie atârnată sau agățată în sacristia bisericii noastre sus-zise, unde obișnuiește zilnic să se adune mai tot clerul acelei biserici.

<Drept aceea> poruncim tuturor și fiecăruia în parte, sub pedeapsa excomunicării pe care o aducem prin acest înscris, punând în vedere mai întâi, potrivit canoanelor, acelora care s-ar împotrivi, ca nimeni să nu cuteze să smulgă sau să sustragă această <rânduială> de acolo.

Data, întocmită, citită și vestită în Oradea, în palatul nostru, în ziua sărbătorii Sfintei treimi, în anul Domnului o mie trei sute șaptezeci și trei.

¹ *Vigilia*, ora canonică înainte de răsăritul soarelui, la care se ține prima slujbă religioasă a unei zile.

² *Completa*, ora canonică ce marchează slujba dinainte de apusul soarelui.

Urmează <despre> cum să nu se facă prebende și slujbe din bunurile capitlului nostru

Titlul al patruzeci și unulea

Deși după dreptul firii toate sunt ale tuturor dimpreună totuși după dreptul obișnuielnic <și> cel al rânduiei: acesta este al meu, celălalt al tău. Luând noi seama ca nu cumva ceea ce a fost hărăzit pentru folosința noastră comună din evlavioasa dărnicie a credincioșilor, să fie dat spre propria folosință a cuiva, prin statutul de față întărim ca niciodată în viitor, pământurile, prediile, casele, vilele, morile sau orice alte drepturi nemișcătoare, care țin de stăpânirea noastră nemijlocită sau acelea ce ne vor fi lăsate nouă de supușii noștri, în timpul vieții sau la moartea lor, din dreptul de stăpânire sau din orice alt temei îndreptățit sau îndeobște, acele <drepturi> a căror înstrăinare ar putea aduce o scădere a veniturilor noastre, să nu le întoarcem - în niciun fel - spre folosul prebendarilor sau al preoților cu slujbe în biserica noastră, în ființă <acum> sau care vor fi de acum înainte sau al altor fețe bisericești sau mirene, nici să nu dăm încuviințarea celor ce voiesc să le întoarcă <spre folosul acestora>, hotărând de pe acum, zadarnic și fără de putere, tot ce s-ar încerca să se facă altfel cu privire la acestea, de către oricine, cu știință sau cu neștiință.

Urmează despre neîngrijirea veniturilor celor ce lipsesc

Titlul al patruzeci și doilea

Adesea se întâmplă, ca mulți dintre noi, umblând după avantajul lor propriu, să se depărteze de biserica noastră fără o cauză dreaptă și de trebuință, mai ales fără a avea îngăduința noastră; din această pricină se naște nerușinarea hoinăreliei și se pregătește prilej de dezbinare, scade dragostea față de cultul divin și este părăsită mai totdeauna slujba, pentru care se dă și se hărăzește beneficiul bisericesc. Dorind, așadar, să ne îngrijim, cu privire la acestea, prin mijloace potrivite, după putință, am hotărât să se țină precum s-a ținut odinioară: că nimănui, pe care

dreptul nu-l socotește ca fiind de față, să nu i se dea veniturile și foloasele canonice, ci fără a-l socoti pe el, veniturile sau foloasele acestea, ivite în tot timpul lipsei sale, să se împartă numai între cei de față, precum s-a obișnuit să se facă cu celelalte venituri comune ale noastre, afară doar, dacă unii ar lipsi pentru puține zile, în temeiul slujbei lor îngăduite și cinstite sau pentru împlinirea propriilor lui treburi sau, dacă li s-ar îngădui cu învoirea noastră a tuturor sau a părții celei mai mari și mai înțelepte a capitolului nostru, un timp mai îndelungat, după depărtarea locurilor, felul persoanelor saii al lucrului - s-ar ajunge să se facă altfel în această privință -, atunci să li se dea numai groșii din venit, afară de împărțirile zilnice și celelalte beneficii manuale¹ sau alimente, despre care se va vorbi mai jos, în partea a doua, sub titlul: *Despre împărțirile de fiecare zi*.

¹ *Manualibus beneficiis*: veniturile zilnice și mici provenite de pe prebende (cf. Du Cange).

Începe introducerea părții a doua

În partea dinainte am vorbit despre întemeierea bisericii noastre de Oradea, despre numele și vremea cârmuirii regilor Ungariei și a episcopilor acestei biserici, precum și despre drepturile, veniturile și statutele noastre comune și despre slujbele slujbașilor și ale altor supuși ai noștri și despre plata lor; iar în această parte a doua, vom vorbi despre drepturile și veniturile fiecăruia dintre noi și despre cei care obțin demnități, prerogative sau slujbe în zisa noastră biserică și separat despre slujbele lor, în titluri deosebite.

De unde își trag numele și în ce chip trebuie să se poarte canonicii

Titlul întâi

Canonicii se numesc de la Canon; iar canon în grecește, <și> precum scrie Ysidor, în latinește înseamnă regulă, iar regula este numită de aceea fiindcă îndeamnă în chip drept sau că dă rânduiala de a trăi drept și bine și că îndreaptă ceea ce este strâmb și rău. Așadar, din cuprinsul cuvântului, se vede deslușit că fiecare dintre noi, din îndatorirea unei nevoi, trebuie să dea altora regula de a trăi în chip drept și după putere să îndrepte cele strâmbe și rele; acestea <nimeni> nu le-ar putea împlini, oricine ar fi acela, dacă n-ar avea chibzuință, de care ține corectitudinea judecății, <și> dreptatea, de care ține înfrânarea patimilor, căci acestea, atunci când sunt bine gândite și păzite, în <toate> ramurile lor, sporesc vrednicia și înlătură pricina păcatelor, dintre care șapte sunt de căpetenie, ieșite din fiecare dintre cele șapte împărății ale Satanei: anume trufia sau mândria deșartă, pizma, mânia, dezgustul sau tristețea, lăcomia de mâncare, zgârcenia și desfrânarea. Prin trufie, peste care domnește Lucifer, inima omenească și cugetul sunt duse spre nesupunere și dispreț; prin pizmă, pe care o ațâță Beemok, <cugetul> se usucă și se întristează; prin mânie, pe care o ațâță Leviatan, <cugetul> fierbe și se supără; prin dezgust, pe care îl împinge Demon, se aprinde și arde; prin

lăcomie, pe care o hrănește Belsabub, se otrăvește și slăbește; prin zgârcenie, pe care o stăpânește Mammon, se împrăstie și se nimicește și, prin desfrânare, pe care o aruncă Asmodeu, este călcat în picioare și secătuit. Iar regina și mama acestor păcate de căpetenie este trufia și aceste șapte mădulare de căpetenie ale ei nasc păcate care se unesc între ele în așa fel, printr-un fel de legătură, încât unul se naște din celălalt. Așadar, împotriva primejdiilor păcatelor trebuie să luptăm cu virtuți potrivnice: trufiei să-i fie pusă împotriva umilința, pizmei iubirea, mâniei răbdarea, dezgustului tăria, lăcomiei cumpătarea, zgârceniei dărnicia, desfrânării curățenia și tot așa la fiecare ce răsar din ele căci felurimea păcatelor pricinuieste o felurime de penitențe, care pot îndrepta patimile. Și între altele sunt: simțământul simplu al carității, rodul pomenilor, foloasele evlavioasei găzduiri, vărsarea de lacrimi, mărturisirea faptelor rele, împăcarea celor certați, chinuirea sufletului și trupului, îndreptarea moravurilor, implorarea sfinților, vrednicia credinței și întoarcerea spre îndurarea, mântuirea altora, îngăduința și iertarea față de alții ce au păcătuit față de noi. Și fiindcă este rău să se săvârșească un păcat, este bine să se facă penitență, cu privire la cele dinainte; iar acela care, din mai rău a început să se facă mai bun, aduce mulțumire lui Dumnezeu; dar să se păzească să se laude cu virtuțile dobândite, pentru ca să nu se prăbușească mai jos decât se afla mai înainte din pricina căderii în păcat.

Urmează despre păstrarea înțelegerii și despre redarea dreptății celui ce se plânge împotriva noastră și a supușilor noștri

Titlul al doilea

Deoarece este însușirea carității să hrănească buna înțelegere, să păstreze cele hotărâte, să unească cele despărțite, să îndrepte cele rele și să întărească celelalte virtuți prin desăvârșirea ei, dorind noi, potrivit învățaturii apostolice despre dragostea frăției, să ne iubim unii pe alții, să ne cinstim între noi și, nelăsând nimic murdar din care să se ivească neînțelegeri sau vrășmășie și armonia noastră să poată să se risipească, am oprit cu mare grijă, precum de altfel se află și se cunoaște că a fost oprit, ca nici unul dintre noi să nu ia oamenii de casă ai altuia, fără îngăduința și învoirea rostită sau nerostită a stăpânului lor, pentru a-l sluji pe el; nici să scoată de sub puterea, jurisdicția și constrângerea noastră pe supușii lui sau ai comunității noastre, vinovați față de noi <toți> sau față de oricare dintre noi sau în orice chip față de alții, spre a nu fi pedepsiți cu pedeapsa cuvenită; nici să-i cruțe pe nedrept, ci mai degrabă să facă dreptate oricui s-ar plânge de el, de supușii săi și chiar de oamenii săi de casă, după hotărârea lui, dacă va putea sau după hotărârea noastră. Cel ce ar face dimpotrivă să fie pedepsit după felul vinii, înaintea superiorului adunării noastre, întocmai ca unul ce a călcat înțelegerea frățească; ca supuși proprii ai fiecăruia dintre noi îi socotim în această privință pe aceia asupra cărora vreunul <dintre noi> are o stăpânire de folosință, iar noi una directă¹.

Dominium directum = dreptul de stăpânire perpetuă în opoziție cu *dominium utile* - drept de stăpânire vremelnică (drept de folosință).

Urinează despre ordinea în care cei cu beneficii sunt datori să slujească în biserica mare în timpul săptămânii lor și să ia parte la slujbele sfinte

Titlul al treilea

În biserica noastră catedrală două liturghii canonice se slujesc cântat, în fiecare zi: anume, prima, a Fericitei fecioare, în zori, la altarul cel mare de către preoții acestuia, episcopul adăugându-le acestora clerici potriviți pentru cântat; a doua, ziua, la a treia oră din zi¹, <slujită> de noi cu corul, după rânduiala de mai jos; iar două <slujbe> speciale² se fac între acestea, anume: a Sfântului rege Ladislau, de către ajutorul custodelui, la altarul acestuia, și a Sfintei Caterina la altarul ei, așezat deasupra ușii de la apus, de către slujitorul ei, la fel cântând în chip obligatoriu. Liturghiile speciale vor putea fi lăsate la o parte - cu toată smerenia - în totul sau în parte, după cum este obiceiul, din pricina ivirii pe neașteptate a sărbătorilor altarelor aflătoare în biserica noastră sau din pricina slujbei morților sau dintr-o altă cauză întemeiată. Ca nu cumva sus-zisa noastră biserică, văduvită de slujitorii de trebuință, să fie lipsită de slujbele cuvenite, hotărâm ca să țină pe veci, după cum se știe că a fost ținut și altă dată, ca fiecare dintre noi, anume în ordine, să fie dator să slujească sau el însuși sau prin alt preot potrivit în zisa noastră biserică, în fiecare săptămână, liturghia canonică sau canonicală, care se numește liturghia corală sau cea mare, astfel ca prepozitul să fie cel dintâi din săptămână care să slujească liturghia; al doilea lectorul și apoi să urmeze toți canonicii, pe rând, după grad, până la cel din urmă. Iar ca ajutoare ale acestor slujitori din săptămână, obișnuiesc să fie presbiterii din corul nostru și canonicii bisericii celei mici a Fericitei fecioare, despre care se vorbește mai sus în primul titlul din capitolul: <Slujitorii> *capelelor*, care sunt datori să slujească în săptămânile lor, cât privește epistolele și evanghelia, după rânduiala cantorului sau a ajutorului de cantor. Iar această rânduiala se întrerupe în Săptămâna sfântă și în săptămâna dinaintea și de după sărbătoarea Rusaliilor și în săptămâna de dinaintea sărbătorii Strămutării moaștelor Sfântului rege Ladislau. Iar atunci liturghia cea mare obișnuiește să o slujească ajutorul de cantor, după rânduiala noastră; dacă vreunul dintre noi este investit cu <această slujbă>, acesta ia și pomenile mici aduse la liturghie, căci groșii ce se dau pentru opaițe și făclii sau pentru altceva, în bani sau în alte lucruri, la altarul mare, ni se cuvin nouă. Și pentru ca să sporească cultul divin în biserica noastră, adăugăm că oricare dintre noi, care duminică sau în zilele de sărbători mari, ar disprețui să ia parte el însuși sau, împiedicat fiind de canoane, prin capelanul său sau prin vreun cleric care ar cunoaște slujba, la liturghia cea mare de dimineață și la slujbele de la vespere, iar în zilele lucrătoare, la orele canonice, la liturghie și la vespera, să fie lipsit de împărțirile zilnice ce i s-ar cuveni, suferind, în toată puterea lor, pedepsele <ce se dau> împotriva celor care neglijează slujbele sfinte, precum și împotriva altora <asa cum se arată> mai sus în prima parte, în capitolul *Pedeapsa, pe care am hotărât-o*.

¹ *Tertia* = oră canonică ce corespunde aproximativ orei nouă dimineața.

² *Misse peculiare*s, slujbe speciale/specifice ale unor sărbători religioase.

Urmează despre veniturile și foloasele fiecărui canonic și despre pedeapsa acelor care au fost nedrepti, aspri sau păgubitori cu supușii lor și despre supușii canonicilor ce lipsesc, lăsați în folosința și jurisdicția noastră

Titlul al patrulea

Deoarece beneficiile se dau pentru slujbele, despre care se povestește mai sus, de aceea trebuie să vorbim despre veniturile și foloasele beneficiilor cuvenite fiecărui canonic sau prebendar, care are aceste beneficii. Și fiecare canonic, din toate roadele, veniturile, foloasele și veniturile noastre întâmplătoare comune, înfățișate mai sus la locul lor, în prima parte, după ce au fost plătite din aceste venituri, sarcinile ce cad în curgerea vremii asupra bisericii noastre, precum este obiceiul, și după ce mai întâi s-au scos din fiecare din ele: dijma lectorului, a patra parte a prepozitului și partea celor cu părți duble, precum se va arăta mai jos, sub titlurile lor, trebuie să ia o parte egală cu frații săi canonici, rămânând neschimbat ceea ce se va spune în capitolul următor, cu toate că în luarea și primirea acestor părți cei mai bătrâni vor fi puși - așa cum este drep - înaintea celor mai tineri. Se cuvine însă fiecărui canonic câte o curte, în afară de <cele> patru¹, cu condiția, ce <se arată> mai jos în capitolul: *Despre testamentele canonicilor*, precum și câte o vie, după cum se arată în prima parte, în capitolul *Odinioară vinul*. Așadar, celor ce au curți canonice și care locuiesc <în ele> le hărăzim, după cum se află că le-a fost hărăzit din vechime, ca asupra supușilor din împrejurimi sau cartiere ce țin de curtea noastră canonicală, să aibă <dreptul> să strângă toate dările obișnuite, cum ar fi: fertunii, birul pământului și dinarii, darurile și dijele din grâne, afară de dijma și a noua parte din vin, care se strâng pentru comunitate, și să aibă dreptul de a judeca pricinile ce s-ar ivi cu privire la jignirile ușoare, la datorii și la alte lucruri mărunte. Iar pricinile mai mari, care cer în chip osebit, o cercetare judecătorească mai pătrunzătoare, precum și încuviințarea noastră și chiar pricinile criminale, despre care <s-a pomenit> mai sus, în prima parte, în capitolul: *Oricine judecă*, atunci când se face după legea penală, sunt lăsate în cercetarea noastră, cu toate foloasele lor și pedepsele în bani; pricinile penale pornite după legea penală în orașul nostru, urmând a fi cercetate de juzii acelui oraș, iar în satele din afară, de judele nostru mirean, așa cum este drept. Voim totuși ca niciunul dintre canonici, în temeiul acestei supușenii, să nu lovească pe nedrept în supușii săi, din propria lui voință, cu nedreptăți, supărări sau pagube, trecând peste cele de mai sus; cel ce ar face dimpotrivă să despăgubească cum se cuvine pe cei ce au suferit nedreptatea, supărarea sau paguba, după felul celor suferite, potrivit hotărârii noastre, sub pedepasa călcării jurământului. Iar pe supușii acelor canonici ce lipsesc, fără cauză dreaptă și cuvenită, îi păstrăm, cu toate dijele, dările și colectele lor, atât cele obișnuite, cât și cu cele neobișnuite chiar, <și> deopotrivă, judecății, folosului și hotărârii comunității noastre.

¹ Vezi partea întâi, titlul patru.

Urmează despre împărțelile zilnice și între cine și cum să se împartă ele

Titlul al cincilea

Pentru ca aceia care țin sau vor ține în viitor în biserica noastră canonicate, demnități, prerogative sau <alte> slujbe să fie îndemnați cu mai multă trageră de inimă să locuiască statornic în zisa noastră biserică și să slujească în această biserică și să-și ia asupra-le sfintele ordine¹, hotărâm ca împărțelile zilnice și alte beneficii sau alimente, care sunt alcătuite din lucrurile de mai jos, să se împartă numai canonicilor rânduți în cele sfinte după numărul, ordinul și în timpurile mai jos însemnate. Și acele <venituri> care vin de la pecețile noastre și din jurămintele celor ce se dezvinovătesc înaintea noastră, despre care se vorbește mai sus, în capitolul: *Aveam*, de asemnenea din banii ce vor fi plătiți de oricine și oricui înaintea noastră, ca și din amenzile sau gloabele și darurile ce se dau pentru îndeplinirea pricinilor, care în limba obișnuită se numesc *demnitatea credinței*, despre care se pomenește mai sus, în capitolul: *Deși la*, precum și din dreptul nostru de judecată, arătat mai sus, în capitolul: *Oricine judecă*, <să fie lăsate> pentru pecetluiri, iar <veniturile> din pomeni sau de la îngropăciuni, ce se fac oricui sau în orice chip, comunității noastre și din pomenile dăruite de episcop și de familia sa în ajunul Bobotezii Domnului la cruce, și <din pomenile> făcute la altar de oricine episcopului ce slujește liturghia solemnă, în zisa noastră biserică, despre care se vorbește mai sus, în capitolul: *După cum <se află> din*, ca și <veniturile> din transporturile de fân, despre care <se vorbește> mai sus, în capitolul: *Afară de acelea*, de asemenea <veniturile> din a treia parte a foloaselor minei de argint din Beiuș și din baia și casele noastre comune, despre care <se vorbește> mai sus, în capitolul: *Păstrăm*, ca și din dările acelora care au moară pe pământurile noastre, precum <se vorbește> mai sus în capitolul: *Avem*, în orice chip au venit; de asemenea vinul din viile canonicilor ce lipsesc și din via răposatului Roman, aflată lângă via slujitorului altarului Sfântului rege Ladislau și chiar toate alimentele, în orice lucruri ar fi, care obișnuit se pun în pivnița noastră comună, <să fie împărțite> canonicilor rânduți în cele sfinte și care sunt de față la slujbele bisericești, la vremea când se fac zisele împărțeli; de asemenea <veniturile> din dijele de porci, din miei, din iezi și din miere sau din albine, precum și din toate ce ni se cuvin nouă din dreptul de găzduire și din cincizecimea oilor de la români, ca și din roade și din orice venit al satului nostru zis Bagamir, schimbat cu satul Gymolth, care a fost dăruit, precum se cuprinde mai jos, în partea a treia, în privilegiul episcopului Lodomer, <să fie împărțite> pentru veșmintele² canonicilor ce locuiesc <aici>; iar pomenile <făcute> la Sărbătoarea sfântului Francisc³ <să se împartă> între toți canonicii, care vor fi de față în vremea împărțelii acestor bunuri, chiar dacă nu sunt rânduți în <cele sfinte> sau nu pot lua parte la <slujbele> sfinte <în felul următor>: să se împartă la toți deopotrivă în toate împrejurările, fiind socotiți <și> cei care ar fi scutiți din cauza unei boli sau s-ar întâmpla să fie ocupați atunci în slujba capitolului nostru. Totuși, acei care primesc zisele beneficii ale bisericii noastre, ce sunt legate de anumite ordine sacre, dacă potrivit statutelor conciliului de la Vienne⁴, ei nu vor fi ridicați în aceste ordine, până într-un an de la încetarea legiuitei piedici, atunci să li se scadă, până ce vor fi ridicați în aceste

ordine, jumătate din toată împărțeala de mai sus <și> să se împartă între acei dintre noi, care au fost de față la acea dată. Iar cine sunt cei cărora li se cuvin viile canonice, care se socotesc între împărțirile zilnice, se spune mai sus în prima parte, în capitolul: *Odinioară vinul*.

¹ Este vorba de ordinele clericale: *ordines maiores (sacri)* care includ: subdiaconul, diaconul, preotul, episcopul și *ordines minores (non sacri)*, care includ: ostiarul, lectorul, exorcistul și acolitul.

² Confectionate din lână (*superpellicium*).

³ 4 octombrie.

⁴ Conciliu general de la Vierme (Franța), 1311-1312.

Urmează despre testamentele canonicilor și despre îngrijirea acelor venituri până în treizeci de zile

Titlul al șaselea

Deși <bunurile> mișcătoare dobândite de biserică nu pot fi trecute, de drept, la alții prin hotărârea celui ce moare, întotdeauna a fost îngăduit, după un obicei al bisericii noastre, de demult, de când nu se pomenește să fi fost altfel, ca fiecare dintre noi, aflându-se în preajma morții, să poată hotărî în chip liber, cu privire la ele, lăsând săracilor și lăcașurilor bisericăști, părinților și chiar acelor care l-au slujit pe când era în viață, fie rude, fie alții, după vrednicia slujbei, prețul curții sale canonice despre care <se pomenește> în prima parte, în capitolul: <*Prin ocrotirea*> *scrisorii de față* și roadele viei sale canonice, despre care se cuprinde mai sus, în aceeași parte, în capitolul: *Odinioară vinul* și veniturile și foloasele lui, pe care le îngrijim întotdeauna și le vom îngriji în viitor, pentru fiecare dintre noi, ca și cum ar fi în viață, vreme de treizeci de zile socotite îndată din ziua morții lui, timp în care familia lui poate să rămână în curtea lui fără a fi supărată și neliniștită; de asemenea acele bunuri care provin în moștenire fie din măiestria sau învățătura lui, fie din dania rudelor sau prietenilor sau dobândite în alt chip, pentru temeiuri legate de el anume, să fie împărțite după hotărârea celui ce moare.

Urmează despre prepozitul bisericii noastre și despre veniturile lui

Titlul al șaptelea

Arătându-se mai sus ce se cade fiecărui canonic, rămâne de văzut, ce ține de cei ce capătă demnități, prerogative sau slujbe în biserica noastră și mai întâi <va fi vorba> despre prepozit, care ține primul loc în partea dreaptă a corului bisericii noastre și are în capitlul nostru întâiul cuvânt în toate și în fiecare din dezbaterile bisericii noastre, privind capitlul nostru. Și mai întâi în rezolvarea treburilor și în altele ce se ivesc cu vremea, trebuie să se poarte cu vrednicie, cu chibzuință și cu bărbăție, să nu se poarte cu trufie, ascultând pe acel Eclesiast <care spune>: oamenii te-au pus cârmuitor; nu te mândri, ci fii între ei ca și unul dintre ei; deoarece, precum scrie Isidor, nimic nu e mai rău decât, prin putere, să ai libertatea de a păcătui și nimic mai nefericit decât a face rău; mai fericit, după cum adaugă el,

<este> acela care în timpul vieții de pe pământ cârmuiește bine - cât trăiește -, <căci acela> domnește fără de sfârșit, în veci, și din gloria acestei lumi trece spre gloria veșnică; iar acei care <au cârmuit> rău, după haina strălucitoare și luminile torțelor, coboară goi și nenorociți spre a fi chinuiți în iad. Iar de slujba lui ține pilda unei vieți bune, a unei purtări cinstite, să întreacă pe alții atât în vrednicie, cât și în obiceiuri, și când e nevoie să se împlinească ceva în grabă, să-i întrunească pe canonici, în capitol și să înfățișeze acolo cele ce sunt de trebuință și în timpul discuțiilor să ceară sfaturi cu băgare de seamă, cu stăruință folositoare de la canonicii de la care se cuvine, deoarece canonicii rânduiți în <ordinele> sfinte au cuvânt numai în capitol; și să urmeze hotărârea ce se ia după un temei mai chibzuit, fie că este spusă de episcop, fie de oricare dintre frați.

Iar prepozitul nostru, în calitate de canonic, are o parte din prebenda canonicală din toate veniturile noastre, pe lângă acelea care urmează să fie arătate mai jos, dacă este canonic, ceea ce trebuie înțeles despre oricare altul care are o demnitate, prerogativă sau slujbă, când slujba de canonic nu este legată de slujbele de prepozit, nici de alte demnități, prerogative sau slujbe. Iar dacă prepozitul nu este canonic, i se datorează numai o curte canonicală, cu locuitorii ce țin de ea și cu obișnuitele dări ale lor, cu o moară, care este dincolo de mănăstirea Sfântului Nicolae dinspre partea satului Piscupia și pe deasupra un sat numit Chișirid, cu pământul său și cu toate veniturile și slujbele colonilor și cu dijmele, în orice lucruri ar fi; la fel a patra parte din dijmele din vin și din venitul tuturor vămilei noastre, afară de vama ce obișnuiește să se ia în Suplac, care se împarte în chip egal tuturor canonicilor, scoțându-se totuși mai întâi dijma lectorului din acele dijme din vin și din veniturile vămilei; de asemenea o parte din dijmele din grâne, din birurile asupra pământului și din pomenile ce se aduc la ziua Cinei Domnului, la sărbătoarea Rusaliilor și la Sărbătoarea Strămutării moaștelor sfântului rege Ladislau - numai în timpul acestor sărbători *la cap și la amândouă mâinile*¹ Sfântului rege -, căci acelea care se dau atunci la mormântul lui și la giulgiu² fie în opaițe, fie în făclii, se numesc <pomeni> manuale și se împart egal, numai între canonici, ca și alte pomeni ce se dau în afară de sus-zisele sărbători, în orice vreme a anului, la moaștele Sfântului rege Ladislau.

¹ Este vorba despre moaștele regelui Ladislau care erau păstrate în cutii separate până la 1884, când au fost puse într-o statuie de aur ce reprezintă chipul regelui.

² *Orarium*.

Urmează despre lector și slujba lui și despre veniturile lui și despre ajutorul de lector

Titlul al optulea

Lectorul bisericii noastre ocupă primul loc în partea stângă a corului, în capăt, în biserica cea mare, în temeiul slujbei sale de lector, care este o demnitate sau mai degrabă o prerogativă. El are cuvânt în capitolul nostru îndată după prepozit în treburile ce se ivesc, numai să fie canonic. Iar de slujba lui ține, ca în lipsa

prepozitului, să hotărască să se împlinească în capitolul cele <ce țin de îndatoriri> prepozitului, când acesta este de față și în lipsa lectorului și a prepozitului <acest drept> trece la alții, în același chip, în ordinea în care urmează ei. De asemenea să asculte pe cei ce cântă evanghelia și epistolele, profețiile și scripturile, la slujba bisericească, publică și obișnuită din biserică cea mare și să îndrepte pe cei ce greșesc la accente și pe cei ce spun ceva greșit și care mai întâi au trebuit să fie învățați în această privință de el sau de ajutorul de lector. De asemenea să conducă școlile sau să-i învețe pe cei ce urmează cu folos școlile noastre, cel puțin cele dintâi învățături, precum se cere după un bun obicei, de drept, în bisericile mari, asemenea, cel puțin, cu a noastră, prin el sau prin ajutorul de lector, pe care el are <îndatorirea> de a-l îndrepta dimpreună cu toți școlarii lui, în anumite cazuri osebite, deoarece are o jurisdicție obișnuită asupra lor. Și tot de slujba lui ține să cerceteze, cu băgare de seamă, în ce chip se dă învățătura; învățătura trebuie predată și dată însă potrivit calității și capacității fiecărui școlar în parte; ea trebuie să fie felurită, deoarece și medicii iscusiți se folosesc de leacuri deosebite după felurile boli ale trupului, astfel încât medicina este deosebită după felurimea rănilor, căci precum a scris Isidor, cea dintâi virtute este înțelepciunea și aceasta trebuie predată <ca după aceasta> să fie prețuită persoana, căci prin acestea se ajută mult starea și cinstea bisericii noastre, iar acești școlari trag folos și ajung destoinici chiar să dobândească cunoștințe mai mari, după dobândirea cărora ei vor străluci în biserică noastră, în dieceza ei și în alte <locuri> prin predicarea cuvântului sfânt, nu altfel decât stelele în nemărginirea eternității.

Iar pentru ca să fie atrași mai cu ușurință să învețe în școlile noastre și pentru ca să nu se teamă că vor fi îngreunați de lector sau de ajutorul de lector cu plăți nerânduite sau nedatorate, s-a dat, cu privire la acestea și la altele care urmează, un așezământ osebit, în forma în care s-a hotărât - cu smerenie - în conciliul din Lateran¹, ca, pentru fiecare biserică catedrală să se dea magistrului, care învață pe clericii acelei biserici împreună cu alți școlari săraci, un beneficiu potrivit, prin care să se ușureze și nevoia învățătorilor, dar să se deschidă și calea acelor ce învață știința. Așadar, odinioară, luând aminte la cele de mai sus, comunitatea noastră, ca niște adevărați fii ai supunerii, a hărăzit pentru acest magistrul veniturile unei prebende canonice, din orice lucruri ar consta, <venituri> care se împart de obicei între noi, afară doar de iobagii și de vile canonice și de acele lucruri care se împart canonicilor care iau parte la pecetluiri, socotindu-se totuși cele ce se scot din partea dublă a lectorului pentru acel magistrul, după cum urmează. Hotărâm, așadar, ca pomenitul magistrul care va fi <în slujbă>, mulțumit cu aceste venituri ale prebendei canonice, să nu ceară nimic de-a dreptul sau pe ocolite, pretextând cu munca și slujba lui, de la școlarii săraci, care cerșesc sau au cerșit, dacă ei n-ar fi ajutați de ceilalți dintr-o pornire milostivă. Îngăduim însă ca pomenitul magistrul să poată cere, la sărbătoarea Nașterii Domnului, de la școlarii, atât localnici, cât și străini, care nu cerșesc, adică de la cei ce sunt întreținuți de părinții lor sau de rude, un clapon și două pâini; de asemenea la Sărbătoarea învierii Domnului, la fel două pâini, un caș și opt ouă; iar la sărbătoarea <sfântului> Gali², un cocoș sau o găină; și la fiecare masă, de la fiecare, câte un dinar, pentru salariul paznicului și, în vremea

de iarnă, lemne pentru încălzirea școlii, după un obicei ținut <și> altădată, dar nu mai mult, afară numai dacă nu se dă din dărnicie ceva peste acestea, de ei sau de părinții lor sau de prieteni. Și orice profesor, care ar cuteza să ceară pentru el ceva peste cele de mai sus sau nu se va îngriji să învețe deopotrivă și cu stăruință pe școlarii săi, după înțelegerea ascultătorilor, adâncimea științei, acela să fie socotit nefolositor și, odată îndepărtat, să fie pus altul în locul lui, care să poată și să vrea să împlinească cu rezultate toate și fiecare din cele de mai sus. Iar prin clerici ai bisericii, despre care se pomenește în zisul conciliu, înțelgem nu numai pe canonici sau pe prebendari sau pe preoții altarelor sau ai capelelor bisericii noastre, ci și pe nepoții noștri și chiar pe alți școlari care, oriunde s-ar afla, sunt ținuți pe cheltuiala sau cu alimentele noastre sau a unuia dintre noi, numai să ia parte la <slujbele> bisericești, precum s-a obișnuit și altă dată. Și ca să hotărâm pentru profesor felul în care să predea se cuvine ca profesorul nostru, în fiecare zi din an, în afară de zilele hotărâte pentru cântat și de sărbătorile mari pe care, pentru cinstea lui Dumnezeu și pentru drepturile sfinților, chiar și prelații noștri au hotărât să fie cinstite în chip osebit, să citească de dimineață regulile de gramatică, potrivite cu înțelegerea tuturor școlarilor ce învață și apoi de îndată, dacă se poate, sau la amiază, să predea celor mai mari și mai iscușiți, logica, pe lângă regulile gramaticale și să le întipărească cu grijă în mintea ascultătorilor; iar între a noua oră³ și vespera sau când i se va părea lui mai potrivit, să stăruie asupra exercițiilor de oratorie, spre a face pe copii să înțeleagă ușor și să vorbească bine latinește. Iar operele poetice nu este nevoie să fie citite de obicei, deoarece cei ce cunosc cele de mai sus, vor putea cu ușurință, prin ei sau cu un mic ajutor, să înțeleagă sensul sau înțelesul lor. Totuși, după acestea, nu închidem învățătorilor drumul ca ei înșiși sau cu ajutorul altora să învețe pe școlarii lor în alte ceasuri sau în zilele <rânduite pentru> cântări și în sărbătorile mari, filosofia sau alte discipline, precum va fi cu cale sau chiar nevoie. Iar lectorul nostru, este îndatorat în temeiul demnității sale, dacă are astfel de posibilități și dacă noi am găsit cu cale sau acela pe care noi l-am ales împreună în slujba de notar, să scrie fără înșelăciune, potrivit cu legea, toate scrisorile și fiecare în parte, de orice formă ar fi, ce sunt cerute de felul lucrurilor și al pricinilor, pecetluindu-le cu pecețile capitlului nostru, ori de câte ori i se va cere de noi sau de vreunul dintre noi, în numele nostru; dând fără plată numai scrisorile scrise pe hârtie. Iar veniturile și foloasele slujbei de lector sunt alcătuite mai întâi din acestea: i se cuvin lui două părți din prețul scrisorilor deschise și închise și a treia parte din prețul privilegiilor, despre care se vorbește mai sus în partea întâi și în capitolul: *Aveam*; aceasta însă este astfel <doar> dacă a împlinit slujba de notar al capitlului nostru el însuși, altfel, lui i se cuvine numai a treia parte din prețul scrisorilor închise și deschise, două părți fiind lăsate, dimpreună cu prețul dat pentru privilegiu, notarului nostru și nouă, precum se cuprinde în prima parte: *Aveam* și în capitolul următor. Iar lectorului îi aparține și...⁴ anume din toate împărțelile, a zecea parte din dijele din vin ce ni se cuvin în orice chip nouă împreună, și a zecea parte din veniturile tuturor vămilor noastre, în afară de vama ce obișnuiește să se ia la Suplac. Are pe deasupra o parte din dijele din grâne, din birurile asupra pământului și din pomeni, așa precum sunt arătate mai sus, în capitolul al șaptelea: *Despre prepozit*. Și toate acestea le ia în temeiul slujbei de lector sau în temeiul slujbei de canonic, dacă ar fi canonic, iar afară de cele de mai

sus <mai are> o parte din prebenda canonicală din toate veniturile noastre; totuși cea parte care i se cuvine lui din dijele din grâne, din birurile asupra pământului și din pomenile mai sus zise, în temeiul slujbei de lector, s-o împartă în chip egal cu ajutorul de lector, care ajutor de lector ...⁴, socotindu-se cele ce se scad din zisele lucruri, are o parte întreagă a unei prebende canonice, rămânând neatinse cele ce sunt arătate mai sus, în capitolul al doilea.

¹ Conciliul ecumenic de la Lateran, 1179 (al III-lea), canonul 18.

² 1 iulie.

³ *Nona*, oră canonică ce corespunde aproximativ orei trei după masă

⁴ Lacună în textul latin.

Urmează despre cantor, despre slujba și veniturile lui și despre ajutorul de cantor

Titlul al nouălea

Cantorul bisericii noastre, în temeiul slujbei sale de cantor, care este o demnitate sau mai degrabă o prerogativă, are locul în partea dreaptă a corului, lângă prepozitul bisericii noastre și cuvântul în capitolu îndată după lector. Acesta este mai mare peste toți cei ce oficiază la slujba, sfântă, căci se cuvine să slujească, în auzul tuturor, în biserica cea mare, iar aceste cântări sunt rugăciuni, care se fac în numele întregului capitolu și se numesc rugăciuni vocale. Iar vocea se adaugă rugăciunilor, dintr-un întreit temei: mai întâi, să trezească cucernicia lăuntrică, căci prin cuvinte și senine ne îndemnăm pe noi înșine întru sporirea dorinței sfinte, după <cum spune> fericitul Augustin; în al doilea rând, pentru împlinirea datoriei, pentru ca anume cel ce se roagă lui Dumnezeu, să slujească cu tot trupul și din toată inima; în al treilea rând, dintr-o năvalnică revărsare ce trece din suflet în trup, de unde <cuvintele> psalmistului: bucuratu-s-a inima mea și se veselește limba mea. Așadar este bine să se facă rugăciuni, pe față și în taină, deoarece precum scrie fericitul Augustin: rugăciunea, pentru cel ce se roagă, înseamnă protecție, pentru potrivit, este văpaie, pentru îngeri mângâiere; pentru Dumnezeu plăcută jertfă, dar mai ales <este de ajutor> împotriva păcatelor spirituale, din care pricină Ieronim <spune> cu privire la Matei: acest fel de demoni nu se gonesc decât prin rugăciune și post: „prin post se însănătoșesc bolile trupului, iar prin rugăciune bolile sufletului”. Și deoarece rugăciunea purcede din adâncul iubirii, în puterea căreia stă toată vrednicia, prin care se dezvăluie chiar tainele dumnezeiești, precum spune canonul, de aceea se cere pe drept ca astfel să călăuzească <cantorul> pe cei ce se roagă cântând în biserica cea mare, încât, prin chibzuință și grija lui, să crească de aici prin împlinire roadele devoțiunii și ale dragostei pentru cei ce ascultă și pentru cei ce cântă, deoarece când se roagă o voce blândă, viața plăcută este lăsată uitării în timp ce cantorul îndeamnă pe Dumnezeu și desfată poporul prin voci; și, apoi la ce ar folosi dulceața vocii fără dulceața inimii? Frânge vocea, frânge și voința, păzește consonanța vocilor, păzește armonia obiceiurilor, pentru ca prin Hristos să fim în bună înțelegere cu aproapele <nostru>, prin voință cu Dumnezeu, prin supunere cu magistrul.

Iar slujba cantorului, pe care era obiceiul să o împlinească mai cu osebire prin ajutorul său de cantor, constă, îndeosebi, în aceea ca slujbele bisericești să fie făcute în biserica noastră cea mare la orele cuvenite, anume <atunci> când se sfârșește sunetul clopotului, tras pentru orice slujbă sau oră <canonică>, să înceapă îndată cuvenita slujbă sau oră, lăsându-se la o parte orice nepăsare, maștera virtuților. Și de aceea s-a hotărât ca clopotarul sau cei ce trag clopotele să fie datori să tragă clopotele, la porunca cantorului sau a ajutorului de cantor, în lipsa ajutorului de custode; aceștia, în toate celelalte, din hotărârea noastră sunt supuși dreptului de judecată, constrângerii, muștrării și îndatoririi de înfățișare înaintea ajutorului de custode. Iar felul de a trage clopotele la slujba sfântă este destul de cunoscut clopotarilor. Iar de slujba lui ține împlinirea rânduielii care începe cu: *Pedepasa pe care*, dată împotriva celor ce nu se îngrijesc de slujba bisericească; <de asemenea> să învețe pe clericii din cor arta muzicii și cunoașterea cântărilor la slujba bisericească, deși aceasta s-a obișnuit, din rânduirea și porunca cantorului, să fie îndeplinită de ajutorul de cantor. Iar zilele de învățământ în arta muzicii mai sus zise au fost rânduite <astfel>: mai întâi, cele opt zile înaintea Sărbătorii Nașterii Domnului, de asemenea, la fel cele opt zile înainte de ziua învierii Domnului, afară anume de ziua Floriilor, de Cina Domnului, de Vinerea mare¹ și de Sâmbăta mare; de asemenea o zi dinaintea fiecăreia din cele cinci sărbători ale Fericitei fecioare, <dinaintea> sărbătorilor celor două înălțări ale crucii, a fericitului Ioan Botezătorul, a închinării Sfântului arhanghel Mihail, a Tuturor sfinților, a Fericitilor apostoli Petru și Pavel, a Sfântului rege Ștefan și a Strămutării moaștelor Sfântului rege Ladislau; de asemenea fiecare zi dinaintea sărbătorilor în care se citesc istorii <din Vechiul Testament>, și zilele de sâmbătă, întotdeauna, pentru zilele de duminică, afară numai dacă nu cade atunci vreo sărbătoare caz în care ziua de vineri este lăsată pentru învățarea cântărilor. în fiecare din <zilele> de mai sus, anume de la vespera zilei dinainte, când începe să sune sau să fie tras primul clopot pentru vespera și, astfel, până târziu, vor fi chemați școlarii aceștia pentru a scrie cântecul pentru ziua sau zilele următoare, precum va crede de cuviință ajutorul de cantor.

Tot în grija și strădania cantorului cade <îndatorirea> de a lua aminte cu mare grijă în ce zile și cum să fie condus corul și să fie rânduit să cânte; căci în toate sărbătorile duble sau în toate <sărbătorile> mari, la liturghia mare de dimineață, la acea dintâi și de a doua vespera a acestora, trebuie să fie rânduiți coriști dintre canonicii mai bătrâni sau dintre arhidiaconi și în alte sărbători mari și simple și în zilele de duminică, de asemenea, doi dintre canonicii mai tineri și cinci dintre prebendari și dintre preoții altarelor sau ai capelelor, precum se cuvine și s-a obișnuit altă dată; și, pe scurt, ține de rânduiala și hotărârea lui, ca să așeze pe clerici, cu îmbrăcămintea preoțească felurită, potrivit sărbătorilor, și cu alte obiecte liturgice de preț, ce țin în chip obișnuit de slujba sfântă, la slujbă și la procesiuni și în alte <împrejurări>, pe care ar fi prea mult să le înșirăm și de aceea <trebuie> să fie lăsate la chibzuință și priceperea unui ajutor de cantor bun, în lipsa cantorului.

Iar veniturile și foloasele slujbei de cantor se alcătuiesc din acestea: mai întâi..? o parte din prebenda canonicală din veniturile noastre comune, care s-a obișnuit să fie împărțite între noi; afară de acelea, ce urmează în același chip ca și pentru lector, dacă este canonic; iar dacă nu este, i se cuvine acestuia, în temeiul slujbei de cantor numai o

parte canonică din dijele din grâne, din vin și din birurile asupra pământului și din toate vămile noastre, în afară de vama din Suplac, ca și din pomenile care se arată mai sus, sub titlul: *Despre prepozit*, în capitolul: *Iar el are*. De asemenea un sat zis Wolff și o vie, pentru care anume sat și vie este dator să țină un diacon și un subdiacon pentru liturgia Fericitei fecioare, care se slujește în fiecare zi în biserica noastră, la altarul mare. Iar ajutorul de cantor al cantorului nu are anumite venituri rânduite lui, căci cantorul nu are nevoie de ajutor de cantor, deoarece poate, dacă vrea, să-și împlinească el însuși slujba sa; cu toate acestea totuși cantorul întotdeauna a obișnuit să aibă un ajutor de cantor, cu care să împartă veniturile care i se cuvin pentru slujba de cantor, pe lângă satul și via mai sus-zise și pe lângă moara <ce ține> de slujba de cantor, care era pe râul Criș, lângă podul numit Henczida, care însă s-a stricat cu mulți ani înainte.

Iar noi îl sprijinim pe ajutorul de cantor ca să poată cere de la fiecare școlar adult, care nu cerșește și care vrea să învețe de la el arta muzicii, câte doisprezece <dinari obișnuiți>, iar de la copiii localnici și străini, care sunt întreținuți pe cheltuiala părinților sau a rudelor sau a prietenilor câte patru dinari obișnuiți, în cea dintâi duminică a *adventului Domnului*, afară de clericii bisericii noastre și de ai noștri, care sunt arătați mai sus, sub titlul: *Despre lector*, în capitolul al doilea. Și să aibă în săptămânile în care va sluji el, acele pomeni, care sunt cuprinse mai sus în capitolul: *în <biserica> noastră*; la fel și pomenile, care provin din a doua liturghie a morților, dacă se întâmplă să fie slujită în ziua înmormântării sau a pomenirii unora, căci pomenile celei dintâi liturghii, care se slujește la altarul sfintei cruci, se cuvin preotului acelui <altar>, rămânând întotdeauna neatins pomenile datorate nouă, despre care se vorbește mai sus, în prima parte, în capitolul: *După cum <se vede> din privilegiul*. Chiar s-a obișnuit ca ajutorul de cantor să fie cinstit de cei ce dobândesc pentru întâia dată în biserica noastră slujbe de canonici sau demnități și care sunt puși în slujbă de el, potrivit obiceiului, și în stăpânirea de fapt a beneficiilor lor. Se mai cuvine ajutorului de cantor jumătatea din casa de piatră, dinspre poarta de la miazănoapte, care este în cetate, în spatele bisericii mici a Fericitei fecioare, căci cealaltă parte a ei, care este spre miazăzi, adică lângă curtea episcopală, se cuvine ajutorului de custode, deoarece acea casă a fost construită de la început spre folosința ajutorului de cantor și a ajutorului de custode.

Originalul documentului s-a pierdut. El se păstrează sub formă de copie, incompletă, lipsind finalul părții a doua și integral partea a treia. Datată în sec. XVI, sub titlul *Chartularium capituli Varadiensis*, se păstrează în cadrul Bibliotecii „Batthyaneum” din Alba-Iulia, cota actuală VI 80. Face parte dintr-un miscelaneu care grupează mai multe tipărituri și manuscrise, Statutele acoperind foile numerotate: 57r-89r. Copia este rezultatul muncii a mai multor copişti, notați în ediția de față cu majusculele A, B, C, D, E. Xerocopie la Inst. de Ist. Cluj-Napoca/1374.

EDIȚII: Bunyitay, *Stătuta*, 98 p.; Batthyányi, *Leges ecclesiasticae*, voi. III, rubrica XXXIX (datat: 1370); *Fejer*, IX/4, p. 597-603 (fragmentar).

¹ *Parasceve*.

² **Lacună în textul latin.**

Adventus Domini, cele patru duminici ale adventului înainte de Crăciun.

INDICE* TOPONIMIC ȘI ONOMASTIC

Azombathhel, uliță în Or., 1/13.

Abaujvâr (*Abawywar*), comitat în Ung., 1/25.

Abawywar v. **Abaujvâr**.

Abrantzaza, a.d. Ig. Cihei, jud. Bihor, 1/13.

Adryanthelek, câmp în hotarul s. Carastelec, jud. Sălaj, 1/13.

Agria v. **Eger**.

Alba v. **Szfekesfehe**"rvâr.

Alchy, a.d. la E de Toboliu, jud. Bihor, 1/25.

Alexandru, ep. de Or., 1/3.

Almas, moară în Or., 1/26.

Almas v. **Almașul Mic**.

Almașul Mic (Almaș, *Almas*), s. jud. Bihor, 1/13.

Almus, duce al ung., 1/2.

Almus, f.l. Bela al II-lea cel Orb, duce 1/2.

Alpar v. **Alparea**.

Alparea (*Alpar*), s. jud. Bihor, 1/16.

Andrei I, rege al Ung., 1/2.

Andrei al II-lea, rege al Ung., 1/1, 1/2, 1/3.

Andrei al III-lea, rege al Ung., 1/2.

Andrei, f.l. Andrei al II-lea, duce, 1/2.

Andrei, f.l. Carol I Robert, rege al Siciliei, 1/2.

Andrei, f.l. Bricciu de Bathor, ep. de Or., 1/1, 1/3, 1/4, 1/39.

Andrei, canonic al capitl. din Zagreb, 1/39.

Arpad, f.l. Almus, duce al ung., 1/2.

Arpad, f.i. Geysa al II-lea, duce, 1/2.

Arpad v. **Arpășel**.

Arpășel (*Arpad*), s. jud. Bihor, 1/18.

Augustin. părinte al bis. (354-430), I/c, 1/40, II/9.

B

Bagamer (*Baganer*, *Bagamir*), loc. în Ung., 1/13, II/5.

Bagamir v. **Bagamer**.

Baganer v. **Bagamer**.

Balaton, lac în Ung., 1/2.

Barakw v. **Berechiu**.

Baramon, a.d., azi cătunul Barmod la N de Ciumeghiu, jud. Bihor, 1/15.

Bartolomeu, ep. de Or., 1/3.

Beatrice, soția lui Carol I Robert, regele Ung., 1/39.

Beda Venerabilul (teolog și istoric, 672/673-735), 1/40.

Beiuș (*Belinis*, *Belenys*, *Belenyes*), or. jud. Bihor, minele de argint din ~, 1/3, 1/28, II/5.

Bekes v. **Bekăs**.

Bekes (*Bekes*), loc. în Ung., arhid. de ~, în dieceza Or., 1/18, 1/39; comitatul ~, 1/2, 1/25.

Bela I, rege al Ung., 1/2.

Bela al II-lea cel Orb, rege al Ung., 1/2.

Bela al II-lea, rege al Ung., 1/2, 1/3.

Bela al IV-lea, rege al Ung., I/1, I/2, 1/3.

Bela, f.l. Bela al IV-lea, duce, 1/2.

Belinis v. **Beiuș**.

Belenyes v. **Beiuș**.

Belenys v. **Beiuș**.

Benedict, ep. de Or., 1/3.

Lămuriri: *Statutele capitului din Oradea* se constituie din două părți (*particulae*) pe care le-am marcat cu cifre romane: I și II, fiecare parte având un număr de capitole (*rubricae*) numerotate în document cu cifre romane, dar pe care, din considerente practice, le-am semnalat cu cifre arabe. Prima parte are un număr de 42 de capitole, iar partea a doua, nouă. De exemplu, trimiterea 1/23 reprezintă capitolul 23 din prima parte, iar U/7, capitolul 7 din partea a doua.

Prima parte are primele trei capitole introductive nenumerate, motiv pentru care le-am notat în felul următor: *Forma iuramenti canonicorum* ... cu I/a, *Forma iuramenti decimatorum* ... cu I/b, iar *In Christi nomine* ... cu I/c.

Introducerea părții a doua am notat-o cu II/a.

Prescurtările sunt comune cu cele făcute pentru Indicii documentelor.

Benedict al II-lea, ep. de Or., 1/3.
 Benedict ce! Mare, 1/39.
 Benedict, lector al capitl. din Or., 1/39.
 Berechiu (*Barakw*), s. jud. Bihor, 1/13.
 Bessenew, a.d. lg. Or., jud. Bihor, 1/13.
 Bicaci (Bicaciu, *Bikach*), s. jud. Bihor, 1/13.
 Bihar v. Biharia.
 Biharia (*Bihar*, *Byhor*), s. jud. Bihor, 1/21, 1/25; loc. de vamă, 1/2.
 Bihor (*Bihoriensis*, *Byhoriensis*), comitat, 1/13; vama din ~, 1/2, 1/3, 1/25.
 Bihoriensis v. Bihor.
 Bikach v. Bicaci.
 Boemia (*Bohemiă*), regat, 1/2.
 Bolonia, uliță în Or., 1/13.
 Bonuzlo, f.l. Ladislau cel Pleșuv, 1/2.
 Bricciu de Bathor v. Andrei, f.l. ~.
 Buda (*Castrum Budensi*), loc. comp. a or. Budapesta, 1/2.
 Byhor v. Biharia.
 Byhoriensis v. Bihor.

Chișirid (*Irewgd*), s. jud. Bihor, II/7.
 Chwba, id. prob.: a.d. pe malul drept al r. Crișul Alb, 1/13, 1/26.
 Chehy v. Cihei.
 Chyka, a.d. lg. Nădlac, jud. Arad, 1/13.
 Cihei (Ceheiu, *Chehy*), s. jud. Bihor, 1/13, F25.
 Coloman. rege al Ung., 1/2, 1/3.
 Coloman, f.l. Andrei al II-lea, duce, 1/2.
 Coloman, vie, lg. Or., 1/29.
 Cordău (*Cordo*), s. comp. al comunei suburb. Sântmartin, Oradea, jud. Bihor, 1/15.
 Cordo v. Cordău.
 Crasna (*Karazna*), comitatul ~, 1/13.
 Crisii v. Criș.
 Criș (*Crysy*, *Crisii*), râu, 1/13, II/9.
 Criș (*Keres*), braț al r. Criș, yi3.
 Crișul Negru (*Nigri Crysy*), r., 1/25.
 Croația, 1/2.
 Crysy v. Criș.

D

Dalmația, 1/2.
 Dealul Orăzii (*promontorium Waradiensi*), top. lg. Oradea, jud. Bihor., 1/21.
 Dombrawytza v. Dumbrăvița.
 Dominic, f. ep. de Cenad, ep. de Or., 1/3, 1/15, 1/39, 1/40.
 Dumbrăvița (*Dombrawytza*), s. jud. Bihor, 1/13.
 Dumitru de Nethke, ep. de Or., 1/L 1/3, 1/18, 1/25, 1/27, 1/39.
 Duracium v. Durazzo.
 Durazzo (Draci, *Duracium*), or. în Albania, 1/2.

Eger (*Agria*), or. în Ung., 1/2; ep. de ~, 1/15.
 Egerzegh, uliță în Or., 1/13.
 Elisabeta, f.l. Andrei al II-lea, 1/1, 1/2.
 Eliseu, moara lui ~ din s. Ewssy, 1/26.
 Elvin.ep. deOr., y3.
 Emeric, rege al Ung., VI, 1/2, 1/3.
 Emeric, ep. de Or., 1/3, 1/18.
 Emeric, canonic și lector al bis. din Or., cel care a redactat forma finală a *Statutelor*, 1/c.
 Emeric, f.l. Ștefan I cel Sfânt, 1/2.
 Epsicopia Bihorului (Piscupia, *Pyspuky*, *Pysspeky*, *Pyspeky*, *Pispyky*, *Pyspwky*), loc. înglobată or. Or., jud. Bihor, 1/13, 1/15, 1/21, 1/25, 1/29, II/7.

Esztergom (Strigoniu, *Strigonium*), or. în Ung..
arhiep. de ~, 1/3,1/39; bis. fraților minoriți
din ~, 1/2
Ewssi, Ewssy, a.d. lg. Or., jud. Bihor, 1/13,
1/25,1/26.
Ewssy v. Ewssi.

Heves (*Hewes*), loc. și comitat în Ung.. 1/2,1/25.
Hewes v. Heves.
Hewyo v. Haieu.
Heyo v. Haieu.
Horon, câmp lg. Bagamer, în Ung., 1/13.
Hungaria v. Ungaria.
Hydkwzhenlews v. Seleuş.

I

Fanchal v. Keresztes.
Fankal v. **Keresztes**.
Fazakas, **Fazulkas**, id. prob.: a.d. pe terit. f.
comitat Bihor, 1/13,1/25.
Fazulkas v. **Fazakas**.
Filip, f.l. Carol al II-lea d'Anjou, cel Șchiop,
regele Neapolelui și Siciliei, 1/2.
Fyred, loc. în Ung., în comitatul Heves, 1/15.

Iacob, custode al capitl. din Or., 1/39.
Iacob, f.l. Kunczel, 1/39.
Ianca (*Jank*), s. jud. Bihor, 1/15.
Ieronim, părinte al bisericii (cea. 347--120), II/9.
Iklod, a.d. lg. Or., jud. Bihor, 1/13.
Insula Budensi v. **Sfânta Margareta**, insulă.
Ioan, ep. de Or., 1/3.
Ioan, f.l. Carol al II-lea d'Anjou, cel Șchiop,
regele Neapolelui și Siciliei, 1/2.
Irewgd v. **Chișirid**.
Isidor din Sevilla, teolog (cea. 560-636), II/1,
II/7, II/8.
Istria, 1/2.
Ivanca, ep. de Or., 1/3,1/39.

Geysa I, rege al Ung., 1/2,1/3.
Geysa **al II-lea**, rege al Ung., 1/2,1/3.
Geysa, f.l. Geysa al II-lea, duce, 1/2.
Geysa, f.l. Toxin, duce al ung., 1/2.
Gissela, regină, soția lui Ștefan I cel Sfânt, 1/2.
Grădina Cerbilor, {*prtus cervorum*}, uliță în
Or., 1/13.
Grigore, custode al capitl. din Or., apoi ep. de
Cenad, 1/39.
Grigore din Tours, teolog și istoric (538-594),
1/12,1/40.
Gyan v. **Toboliu**.
Gymolth, loc. în Ung., în comitatul GyOr, II/5.
GySrgyegyhaza (*Gywrgehal*), loc. în Ung., 1/13.
Gyoswlgh, loc de vie, lg. Or., 1/29.
Gywrgehal v. Gyorgyegyhâza.

H

Haieu (Hăieu, *Hewyo*, *Heyo*), s. jud. Bihor, 1/13,
1/16,1/26.
Harmad, a.d. lg. Periam, jud. Timiș, 1/14.
Harna superior et inferior, a.d. lg. Rogoz,
jud. Bihor, 1/13.
Harsan maior et minor v. **Harsăny**.
Harsiny (*Harsan maior et minor*), loc. în Ung.,
1/13,1/26.
Henczida. pod peste Criș, II/9.

Jank v. **Ianca**.
Janosi, **Janosy**, id. prob.: a.d. pe terit. fost.
comitat Bihor, 1/13,1/25.
Janosy v. **Janosi**.
Jenew v. **Chișineu-Criș**.

K

Kakwch, a.d. lg. Or., jud. Bihor, 1/13.
Kalatha v. **Călata**.
Kalazthelek v. Carastelec.
Kaluzthelek v. Carastelec.
Karazna v. **Crasna**.
Karazou superior et inferior v. Cărăsău.
Karotha v. **Călata**.
Keer superior et Keer inferior v. Cheriou.
Kekews, **Kekus**, loc. în Ung., 1/13,1/18.
Kekus v. **Kekews**.
Keres v. **Criș**.
Keresztes (*Fanchal*, *Kerezthes alio nomine*
Fankal), loc. în Ung., 1/3, 1/13.

Kerezthes v. Keresztes.
 Keshaza v. Cheșa.
 Kesserew v. Cheșereu.
 Kewesog v. Cheresig.
 Kewres, a.d. lg. Suplacul de Barcău, jud. Bihor,
 yu.
 Kisthelegd, a.d. lg. Miersig, jud. Bihor, 1/13.
 Kopasz, Jakob, f. palatin al Ung., 1/39.
 Kyralkuthe, loc de vie, lg. Or., 1/29.

Matei, evanghelistul, 11/9.
 Meches, a.d. lg. Salonta, jud. Bihor, 1/13.
 Meger, a.d. lg. Or., 1/26.
 Megyes, a.d. lg. Or., jud. Bihor, 1/13, 1/18.
 Mercurius, presupus ep. al bis. de Or., 1/3.
 Miersig (*Nyarzeg*), s. jud. Bihor, 1/13.
 Mihail, f.l. Toxin, duce al ung., 1/2.
 Molonzeg, a.d. lg. Diosig, jud. Bihor, 1/13.
Mureș (*Marisium*), r., 1/13.

N

Ladislau I cel Sfânt, rege al Ung., 1/a, 1/b, 1/c,
 1/1, 1/2, 1/3, 1/7, 1/23, 1/25, 1/33; altarul
 lui ~, 1/39, II/3, II/5; capela lui ~, 1/21;
 moaștele lui ~, 1/28, II/7; mormântul lui
 ~, 1/39.

Ladislau al II-lea, contrarege al Ung., 1/2

Ladislau al III-lea, rege al Ung., 1/2

Ladislau al FV-lea Cumanul, rege al Ung.,
 1/2, 1/16.

Ladislau cel Pleșuv, f.l. Mihail, duce al ung.,
 1/2

Ladislau, ducele Opuliei, f. palatin al Ung.,
 1/39.

Ladislau, f. arhid. de Călata, 1/39.

Lateran, cartier al or. Roma, Italia, conciliu
 ecumenic de la ~, II/8.

Lathabar. a.d. la V de Tăutelec, jud. Bihor,
 1/16.

Lator-Janos, vie lg. capela Eremitilor Sf.
 Fecioare, lg. Or., 1/29.

Laszlo-pap, vie pe dealul Omlas, lg. Or., 1/29.

Lazlonhaza, a.d. pe lg. Ursad, jud. Bihor, 1/13.

Lodomer, ep. de Or., 1/1, 1/3, 1/16, 1/18, 1/21,
 1/28, 1/39, II/5.

Luca, fratele ep. de Or., Emeric, 1/15.

Ludovic I cel Mare, rege al Ung., 1/2, 1/18.

Ludovic, f.l. Carol al II-lea d'Anjou, cel Șchiop,
 regele Siciliei, ep. de Tulusa, 1/2

M

Machahaza, a.d. lg. Ursad, Dumbrăvița, jud.
 Bihor, 1/13.

Măria, f.l. Ștefan al V-lea, regele Ung., soția
 lui Carol al II-lea d'Anjou, cel Șchiop,
 regele Siciliei, 1/2

Marisium v. Mureș.

Martin, arhid. de Bihor, 1/39.

Natus, custode al capitl. din Or., 1/26.

Nicolae, ep. de Or., 1/3.

Nicolae, f.l. Pavel, f. voievod al Trans., 1/16.

Nicolae-Alexandru, voievodul Țării Rom., fiica
 lui ~, 1/39.

Niuved (*Nywegh*), s. jud. Bihor, 1/14.

Novum Castram v. **Ujvăr**.

Nyarzeg v. **Miersig**.

Nywegh v. **Niuved**.

O

Olazpothe, vie, lg. capela Eremitilor Sf. Fecioare,
 lg. Or., 1/29.

Olazy, uliță în Or., 1/13, 1/26, 1/27.

Omlas, deal, lg. Or., 1/29.

Omorsa, loc. în Ung., 1/16.

Oradea, (*fVaradiensis*), mun. jud. Bihor, bis.
 din ~, 1/a, 1/c, 1/1, 1/2, 1/3, 1/4, 1/6, 1/16,
 1/18, II/a; capitl. din ~, 1/c, 1/4, 1/6, 1/7;
 cetatea ~, 1/27; dieceza ~, 1/18, 1/21;
 districtul ~, 1/13; or. ~, 1/10, 1/13, 1/18,
 1/21, 1/25, 1/27; ep. de ~, 1/13, 1/40.

Ottokar al II-lea, rege al Boemiei, 1/2.

Padua, Badua, uliță în Or., 1/13.

Padua, Petru zis de ~, preot, 1/39.

Paleu (*Pafy*), s. jud. Bihor, 1/13, 1/21.

Paly v. **Paleu**.

Pannonia (*Pannonia*), 1/2.

Pathka, id. prob.: a.d. pe terit. f. comitat Bihor,
 1/13, 1/26.

Păcs (*Quinqueecclesiae*), or. în Ung., 1/2.

Pesta (*Pesth*), loc. comp. a or. Budapesta, 1/2.

Pesth v. **Pesta**.

Pethegd v. **Petid**.
Petid {*Pethegd*}, s. jud. Bihor, 1/13.
Petru, rege al Ung., 1/2.
Petru, f.l. Mihail, fiica lui ~, a donat capitl. din Or. o baie, 1/27.
Pincio, cartier al or. Roma în Italia, 1/2.
Pispyky v. **Episcopia Bihorului**.
Pola (*Pola*), or. în Croația, 1/2.
Porozlo, **Purozlo**, loc. în Ung., în comitatul Heves, 1/5, 1/25.
Puser, Ioan zis ~, canonic al capitl. din Or., 1/39.
Pyntheke, uliță în Or., 1/33.
Pyspeky v. **Episcopia Bihorului**.
Pysspeky v. **Episcopia Bihorului**.
Pyspuky v. **Episcopia Bihorului**.
Pyspwky v. **Episcopia Bihorului**.

Quarnero (*Carnerii*), golf la M. Adriatică, 1/2.
Quinqueecclesiae v. P6cs.

M

Rascia v. **Serbia**.
Resenthelek, a.d. lg. *Bessenew*, jud. Bihor, 1/13.
Robert, f.l. Carol al H-lea d'Anjou, cel Șchiop, regele Neapolului și Siciliei, 1/2.
Roit (*Royth*), s. jud. Bihor, 1/13.
Roman, via lui ~, II/5.
Royth v. **Roit**.
Rywid, a.d. lg. Roit, jud. Bihor, 1/13.

Satva Regina, vie pe dealul Omlas, lg. Or., 1/29.
Samuil Aba, rege al Ung., 1/2.
Sanctus Laurentius, Zenthlewryntz, id. prob.: a.d. lg. *Teleky*, jud. Bihor, 1/13, 1/15, 1/25.
Saactns Petrus, uliță și cartier în Or., 1/13, 1/26.
S*BCt«s Stephanus prothomartyr, id. prob.: a.d. din dealul Orăzii, jud. Bihor, 1/21.
Sauli v. **Șauaieu**.
Saxardiensi v. **Szekszárd**.
Siiacea (*Scalach*), s. jud. Bihor, 1/25.
Sâuibsgiul de Munte (Săldăbagiu, *Zaldubagh*, *Zaldobagh*), s. jud. Bihor, 1/21, 1/25.

Sânniclăuș, id. prob.: Sânnicolaul de Beiuș, s. jud. Bihor, 1/14.
Scalach v. Sălacea.
Sceged v. Szeged.
Sceplak v. **Suplacu** de Tinca.
Scewlews v. Seleuș.
Slavonia v. **Slavonia**.
Seleuș (*Hydkwzheulews*, *Zewlews*, *Zewlews maior et minor*, *Scewlews*), loc. înglobată or. Or., 1/13, 1/15, 1/25, 1/39.
Serbia (*Rascia*), 1/2.
Sfânta Margareta (insula Budei, *Insula Budensi*), insulă pe Dunăre, în Ung., 1/2.
Sicilia, regat, 1/2.
Simon, ban al Dalmației și Croației, soția lui ~, 1/39.
Simon, ep. de Or., 1/3.
Sintea Mare (Sintea, *Zyntha*), s. jud. Arad, 1/13.
Sititelec (*Zekelthelek*), s. jud. Bihor, 1/13.
Slavonia (*Sclavonia*), 1/2.
Solomon, rege al Ung., 1/2.
Solomon, f.l. Bela al III-lea, duce, 1/2.
Stok-Korlath, vie pe locul *Gyoswlgh*, lg. Or., 1/29.
Strigonium v. **Esztergom**.
Suiug (*Zywnywgda*), s. jud. Bihor, 1/14.
Suplacu de Tinca (Suplac, *Zeplak*, *Sceplak*, *Zeplack*), s. jud. Bihor, s. și district, 1/13, 1/20, 1/25, 1/26, 1/39, II/7, II/8, II/9.
Swpes, uliță în Or., 1/26, 1/27.
Szeged (*Sceged*), or. în Ung., 1/25.
Szāghalom (*Zugolim*, *Zekhalom*), loc. în Ung., arhid. de ~ în dieceza Or., 1/18, 1/39.
Szākesfehārvār (Alba Regală, *Alba*), or. în Ung., bis. mare din ~, 1/2.
Szekszárd (Saxord, *Saxardiensi*), loc. în Ung., mănăstirea din ~, 1/2.
Syron, Nicolae zis ~, arhid. de Bihor, 1/39.

Șauaieu (Șavaieu, *Sauli*), s. jud. Bihor, 1/13.
Ștefan I cel Sfânt, rege ale Ung., 1/2.
Ștefan al II-lea, rege al Ung., 1/2.
Ștefan al III-lea, rege al Ung., 1/2.
Ștefan al IV-lea, contrarege al Ung., 1/2.
Ștefan al V-lea, rege al Ung., 1/2, 1/3, 1/39.
Ștefan, f.l. Carol I Robert, duce al Dalmației, Slavoniei și Croației, 1/2.
Ștefan, f.l. Toma, a donat capitl. din Or., satul Suplac cu districtul lui, 1/39.

Ștefan, jude, văduva lui ~, a donat capitl.din Or., un loc, 1/27.

Tarcea (*Tarcha*), s. jud. Bihor, 1/14.

Tarcha v. Tarcea.

Tartaria, 1/2

Tămășeu (*Thamasy*), s. jud. Bihor, 1/13.

Tăutelec (*Tottholek*), s. jud. Bihor, 1/16.

Teleky id. prob.: a.d. lg. Apatcu, jud. Bihor, 1/13.

Thamasi v. Tămășeu.

Tholosa v. Toulouse.

Thorda v. Turda.

Thwrpazthch, a.d. în Ung., 1/16.

Thyan v. Tihâny.

Tihâny (*Thyan*), loc. în Ung., mănăstirea ~, 1/2

Toboliu (*Gyan*), s. jud. Bihor, 1/13.

Toma, ep. de Or., 1/3,1/26.

Tottholek v. **Tăutelec**.

Toulouse (Tulsa, *Tholosa*), or. în Franța, ep. de ~, 1/2

Toxin, duce al ung., 1/2

Transilvania (*Transylwaniensis*), ep. ~, 1/13.

Transylwaniensis v. Transilvania.

Turda (*Thorda*), or. jud. Cluj, ocna din ~, 1/25.

U

Uileacu de Munte (Uileac, *Wylak*, *Wysak*), s. jud., Bihor, 1/13.

Ujvár (Cetatea Nouă, *Novum Castrum*), comitat și loc. în Ung., 1/2,1/25.

Ungaria (*Hungaria*, *Ungaria*), ducatul ~, 1/2; regatul ~, 1/c, 1/1, 1/2, \B, 1/7, 1/11, 1/39, II/a.

Urbanus, vie, lg. casa leproșilor, lg. Or., 1/29.

Ursad (*Vyzath*), s. jud. Bihor, 1/13.

Văc (*Waciensi*), bis. din -, 1/2

Vata, ep. de Or., 1/3.

Văzul, f.l. Mihail, duce al ung., 1/2

Vânători (Vădas, *Wadal*, *Wadaz*), s. jud. Arad, 1/13.

Veneția, (*Wenetiis*), or. în Italia, 1/2

Veneția alio nomine Tykol, uliță în Or., 1/13, 1/25.

Vienne, or. în Franța, conciliul general de la ~, II/S.

Vincentiu, ep. de Or., 1/3.

Vyzath v. Ursad.

W

Waciensi v. Văc.

Wadaz v. Vânători.

Waramos, Gheorghe zis ~, orășean din Or., 1/39.

Wanwcza, uliță în Or., 1/25.

Waradiensis v. **Oradea**.

Wenetiis v. **Veneția**.

Wolff, a.d. lg. Or., jud. Bihor, 1/25,1/39,11/9.

Wyfalw, uliță în Or., 1/13.

Wylak v. Uileacu de Munte.

Wynzws, braț al r. Criș, 1/13.

Wysak v. Uileacu de **Munte**.

Zagreb, or. în Croația, 1/39.

Zalău (*Zylah*), mun. jud. Sălaj, 1/25.

Zaldobagh v. **Săldăbăgiul de Munte**.

Zoldubagh v. **Săldăbăgiul de Munte**.

Zarand (*Zarand*), comitat, 1/13.

Zarand v. **Zarand**.

Zathmathelek, câmp în hotarul s. Carastelek, jud. Sălaj, 1/13.

Zarand (*Zarand*), s. jud. Arad; loc. de vamă, 1/2,1/25.

Zekelthelek v. Sititelec.

Zekhalom v. Szâghalom.

Zemlin (*Zemun*), loc. în Iugoslavia, 1/2

Zemmyklos v. Sânmiclăuș.

Zenthlewryntz v. Sanctus Laurentius.

Zent Istvanfewilde, top. lg. Tămășeu, jud. Bihor, 1/13.

Zeplack v. **Suplacu de Tinca**.

Zeplak v. **Suplacu de Tinca**.

Zomlyn, a.d. în Ung., 1/13.

Zosima, ep. de Or., 1/3.

Zugolim v. **Szlgħalom**.

Zygeth, a.d. lg. Or., jud. Bihor, 1/13.

Zylah v. Zalău.

Zylas, a.d. lg. Salonta, jud. Bihor, 1/14.

Zyntha v. Sinte Mare.

Zywnywgđ v. Suiug.

INDICE DE MATERII

accent (*accentus*), 11/8.
 acolit (*acolutus*), 1/40.
 acte (*acta, documenta, expeditiones, instrumenta*),
 I/c, 1/3, 1/5, 1/6, 1/7, 1/34.
 acuzare (*delatio*), 1/37.
 acuzator (*concussor*), 1/35.
 adăpost/lăcaș (*habitaculum*), 1/31.
 adevăr (*veritas*), 1/12.
adunare (*conventus, relectio*), I/b, 1/33, II/2.
 aestimatio, 1/18.
 agresor (*invasor*), 1/24.
 agricultură (*agriculturae officium*), 1/18.
ajutoare (*coadiutores*), II/3.
 ajutor (*adiutor, auxilium*), I/a, 1/6, 1/40, II/8.
 ajutorare (*iuvamen*), 1/40.
 albine (ape?), 1/19, 1/20, 1/22; ~ noi fapeș *nove vulgore*, 1/19.
 alegere (*creatio, electio*), I/b, 1/31, 1/33.
 alimente (*victualia*), II/8.
 altar fător, ara, 1/28, 1/39, II/3, II/5, II/9; ~
 atârnat (*-pendens*), 1/39.
altarist (*altarisista alias rector seu magister altaris*), 1/40.
 amendă (*emenda*), 1/9, 1/33, II/5.
 amintire (*memoria*), 1/39.
amvon (*pulpitum*), 1/39.
 an făinuu*, I/b, 1/1, 1/2, 1/3, 1/17, 1/18, 1/25,
 1/32, II/5, II/7, H/8.
 animal (*animai*), 1/33.
 apăsare (*gravamen*), 1/3.
 apel (*appellatio*), 1/3, 1/6.
 arcadă (<jr̄ci>), 1/39.
ardere (*combustio*), 1/3.
 arendare (*locatio*), 1/25, 1/26.
 arhidiacon (*archidiaconus*), 1/39, II/9.
 arbidiaconat (*archidiaconatus*), 1/18, 1/39.
arhiepiscop (*archiepiscopus*), 1/39.
 arhivă (*archiva*), 1/3.
armonie (*concordantia*), II/9.
 artă ('ar^, ~ muzicii (~ *musicae*), II/9.
asprime (*severitas, asperitas*), 1/11.
 așezarea dării (*taxatio*), 1/23.
 așezarea dijmelor (*dicatio*), 1/18.

așezăminte (*constitutiones*), I/a, I/c, 1/29, 1/31,
 1/37, 1/39, II/8, II/9.
auditor (*auditor*), ~ al cămării (*camere* ~), 1/6;
 ajutorul de ~ (*vice-auditor*), 1/6.
 autoritate (*auctoritas*), I/c, 1/30.
 avantaj (*commodus*), 1/42.

B

baie (*balneum*), II/5; ~ de piatră (*-lapideum*),
 1/27.
 balanță (*libramen*), fig: cumpănire, 1/12.
 ban fianwr, 1/39.
 bani (*monetae, pecunia*), I/b, 1/9, 1/18, 1/21,
 1/26, 1/40, II/3, II/5; - obișnuiți (*monetae usuales*), 1/7.
 barcă (*barca*), 1/33.
 baron (>an>), 1/28.
 baronat (*baronatus*), 1/28.
 bărbat (v>), 1/3; ~ venerabil (*venerabilis* ~), I/c.
 bătălie (*bellum*), ~ în câmp deschis f~ *campestre*),
 1/2.
 bătrân (*senior*), 1/18, II/9.
 beghine (*Beginae*), 1/2.
 beneficiatus, II/3.
 beneficiu (*beneficium*), II/4, II/5, II/8, II/9; ~
 bisericesc f~ *ecclesiasticum*), 1/6, 1/38,
 1/39, 1/42; ~ manuale (*manualia*), 1/42.
 birul pământului (*terragium*), 1/17, 1/33, II/4,
 II/7, H/8, II/9.
 biserica (*ecclesia*), I/a, I/c, 1/1, 1/2, 1/3, 1/4, 1/5,
 1/6, 1/12, 1/16, 1/18, 1/73, 1/25, 1/31,
 1/34, 1/38, 1/40, 1/42, H/a, H/4, H/5, H/6,
 H/7, 11/8, II/9; ~ catedrală (~ *cathedralis, monasterium*), 1/2, 1/28, H/3, II/8; ~
 colegială (~ *collegialis*), 1/39; ~ mare
 (*locus solemnus*), II/8; ~ mitropolitană
 (*metropolis* ~), 1/3; biserici mirene și
 pentru clericii regulari (*ecclesiae saeculares et regulares*), 1/2; — mică a
 Fecitei Fecioare din Or. (~ *beate Virginis minoris*), 1/39, H/3; ~ Sf. Cruci
 din Or., 1/27; ~ Sf. Ștefan protomartirul
 din Or., 1/13; ~ Sf. Măria din Suplac, 1/13.

blândețe (*lenitas*), 1/11.
 boală (*infirmitas, morbus, pestis*), 1/38, II/5, II/8, II/9.
boltă (*testudo*), I/1.
 bou (6<MJ, 1/33.
braț (*brachium*), 1/7.
brâu (*umbilicus*), 1/7.
 bulgari (*Bulgari*), 1/2.
 bunăstare (*prosperitas*), 1/31."
 bunătate (*bonitas*), 1/40.
 bunăvoință (*benignitas*), 1/11,1/40.
 bunuri (Z>ona, 1/a, 1/1,1/3,1/12,1/16, 1/29, II/5; ~ mișcătoare f~ *mobilia*), 1/12, 1/28; ~ nemișcătoare (~ *immobilia*), 1/12,1/28.
 bură (*labium*), 1/40.

cal (*equus*), 1/17.
 calende (*Calendae*), 1/1,1/2.
 calitate (*qualitas*), II/8.
 schimb/scrisoare de încredințare (*litterae credentiales*), I/b.
 candelă (*candela*), 1/28.
 canon (*Canon*), 1/12, II/1, II/9; sf. canon (*sacer-*), 1/5.
 canonic (*canonicus*), 1/a, I/c, 1/1, 1/4, 1/5, 1/6, 1/7,1/18,1/29,1/30,1/38,1/39, II/1» II/3, H/4,11/5, II/6, II/7, II/8, II/9; ~ cu parte dublă (*duplaris*), 1/18, 1/28, H/4; ~ prezent care participă la slujbele religioase (*dominus interessens*), 1/29.
canonicat (*canonicatus, canonica*), demnitatea și slujba de canonic, 1/4, II/5, II/7, II/8, II/9.
 canonizare (*canonisation*), 1/39.
 cantor (*cantor*), U25,1/39,1/40, H/3, H/9.
 cantorat (*cantoratus*), demnitatea și slujba de cantor, 1/39, H/9.
 cap (*capus*), 1/7, H/7.
 capacitate (*capacitas*), II/8.
 capăt (î/tu, capu/j, 1/13,1/21, II/8).
capelan (*capellanus*), H/3.
 capelă (ce/a, *capella*), 1/1, 1/4, 1/21, 1/39; ~ eremiților Fericitei Fecioare (*capella Heremitorum beate Virginis*), 1/29.
 capitlu (*capitulum*), I/a, I/c, 1/4, 1/5, 1/6, 1/7, 1/8, 1/9,1/26, 1/28, 1/30, 1/31, 1/34,1/38, 1/40,1/42, H/5, H/7, II/8, II/9.
 capitol (*capitulum*), 1/1, 1/7, 1/11, 1/12, 1/18, 1/26,1/28,1/32,1/38, H/3, II/4, H/5, H/6, II/8, H/9.
 car (*currus*), 1/23,1/33.

carafă de vin (*tinum*), 1/21.
 carceră (*carcera*), 1/33.
 caritate (*caritas*), 1/3, II/1, H/2, H/9.
 carne (*carnis*), 1/33.
carte (*libellus, liber*), I/c, 1/3.
 cartier (*contratā*), 1/13,1/26, H/4.
 j, 1/10,1/28,1/41, H/5; - de piatră (~ *lapidea*), H/9; ~ dijmelor (~ *decimalium*), 1/21; ~ leproșilor f~ *leprosorium*), 1/29.
 castitate (*castitas*), 1/40.
 caș (*caseum*), 1/17, H/8.
 cauză (oMtfa, 1/38,1/42, II/3, n/4.
 caz fcon», 1/30, 1/38, U40, H/2, H/5, H/8, H/9; în pricinile sau în cazurile (*in causis vel casibus*), 1/33.
 cădere (*lapsus*), II/1.
 călcare a jurământului (*periurium*), 1/6,1/35, II/4.
 cămară (*camera*), 1/6.
cămăraș (*camerarius*), 1/6.
 câblă (*cubulus*), 1/18, 1/26; - obișnuită f~ *usualis seu mensura civitatis*), 1/18.
 câlți pentru umplut șaua (*philtrum*), 1/17.
 cânt ?owi/«l, H/9.
 cântar (*statera*), 1/12,1/26; ~ de aramă, plumb și fier (~ *eris, plumbi etferri*), 1/26.
cârnuire (*gubernaculum, regimen*), I/c, 1/2, 1/3, H/a.
 ceară (*cera*), 1/28.
 cerb (*cervus*), 1/13.
 cercetare (*examen, inquisitio*), 1/9, 1/34, 1/37, H/4.
 cereale (*fruges*), 1/15,1/18.
cerere (*petitio, supplicatio*), 1/6,1/18.
 cerșetor (*mendicans*), H/8, H/9.
 cetate (*castrum*), 1/2,1/13,1/27, H/9.
 cheltuială (*expensum, sumptus*), I/b, 1/12,1/21, 1/23,1/29,1/34,1/35, U/8, H/9.
 chemare în judecată (*citatio*), 1/9,1/12,1/34.
 chemat (*citatus*), 1/12.
chibzuință (*discretio, prudentia*), H/a, H/9.
 chinuire (*afflictio*), II/1.
 chivotul legii (*tabernaculi arca*), 1/11.
 cincizecime (*quingagesima*), ~ din oi f~ oviimA 1/17, II/5.
cinste (*honestas, honor, reverentia*), 1/4, 1/5, 1/32, H/8.
 ciumă (*pestis*), 1/20.
 claie (*capetia*), 1/18.
 clapon (*cappo*), II/8.
clădire (*aedificium*), 1/27.
 cler (c/enu, 1/18,1/40.
 cleric (*clericus, minister*), H/3, H/8; - din cor (*clerici chori*), V/9, H/9.

clopot (*campana*), 1/5, II/9.
 clopotar (*campanator sen pulsator*). II/9.
 clopotniță (*campanile*), 1/39.
 cnez (*kenezius*), 1/17.
 cocoș (*gallus*), II/8.
colectă (*collecta*), ~ neobișnuită (~ *extraordinaria*), 1/23, II/4; ~ obișnuită (~ *ordinaria*), 1/13, II/4; ~ simplă (*simplex* ~), 1/17.
 colegiu (*collegium*), 1/18, 1/24.
 colon (*colonus*), 1/23, 11/7.
 comitat (*comitatus*), 1/2, 1/3, 1/13, 1/25.
 Completa, oră canonică, 1/12, 1/38, 1/40.
 comportament (*conversatio*), II/7.
comunitate (*communitas*), 1/6, 1/13, 1/20, 1/28, 1/29, 1/32, 1/34, 1/35, 1/36, II/2, II/4; din mijlocul ~ (*de communitatis corpore*), 1/31.
 concanonicus, II/4.
 conciliu (*concilium*), II/5, II/8.
 condiție (*conditio*), 1/6, II/4.
 conducător ecleziastic (*rector*), 1/11, II/7.
 consonanță (*consonantia*), II/9.
 constrângere (*cohercio*), II/2, II/9.
 conștiință (*conscientia*), 1/38.
 contumacie (*contumacie*), 1/12.
 convent (*conventus*), 1/34.
 copil (*puer*), 1/7, II/8, II/9; copii regești (*regales*), 1/23, 1/28.
 cor (*chorus*), parte a bis., 1/1, 1/39, 11/7, II/8, II/9; ~ ce oficiază slujba religioasă, 1/9, 1/39, 1/40, H/3, II/9.
corectitudine (*rectitudo*), II/1.
 corist (*choralis*), II/9.
 coroană (*corona*), 1/2, 1/7.
 cotropire (*occupatio*), 1/3.
 covor (*tapetum*), 1/28.
creatorul divin (*creator*), 1/18.
credincios (*fidelis*), 1/41.
credință *tfWes*., II/1, II/5; ~ creștină (~ *christiana*), I/c.
 criminal/penal (*criminalis*, -e), 1/12, 1/36, II/4.
 crin (W/IUI*, 1/7.
cronică (*cronica*), ~ unguirilor f~ *Hungarorum*), 1/2, 1/3.
cruce (c/-t<, 1/7, 1/28, II/9.
cuget (*mens*), II/1.
cugetare (*consideratio*), 1/33.
ca.Jesul viilor (*vindemia*), 1/6.
 Mh feu/te., II/3; ~ sfânt (~ *divinus*), 1/2, 1/42.
caitvare (*cultura*), ~ viei (~ *vineae*), 1/29, 1/30.
caaaai (*Cumani*), 1/2.
rrapinire (*provisio*), - chibzuită (*deliberata* ~), 1/21.

cumpătare (*abstinentia, sobrietas*), 1/40, 11/1.
 cunoaștere (*scientia*), 1/11.
 cupă (*ciphus*), 1/28.
 cuprins (*forma, tenor*), I/a, I/b.
 curator (*operarius*), 1/9.
 curățenie (*munditia*), II/1.
 curte (*curia*), ~ canonică f~ *canonicalis*), 1/4, II/4, II/6, II/7; ~ episcopală f~ *episcopalis*), II/9.
 custode (cujtas-), 1/26, 1/39.
 cutie (*pixis*), 1/7.
 cuvânt (*verbum, vocabulum, vox*), II/1, 11/7, II/8, II/9; ~ sfânt (*verbum divinum*), II/8.

D

danie (*donatio, donum*), 1/1, 1/25, II/6.
 dar (*munus*), 1/9, 1/17, II/4, II/5; daruri anuale (*annualia*), 1/17.
 dare (*census, pensio*), 1/17, 1/18, 1/26, II/4, II/5, II/7; ~ anuală (*annua pensio*), 1/26.
 datorie (*debitum*), II/4, II/9.
 dărnicie (*largitas, liberalitas*), 1/28, II/1; evlavioasă ~ (*pia liberalitas*), 1/41.
 &ea \mons), 1/13, 1/29.
 decan (*decanus*), 1/12, 1/31, 1/32, 1/33, 1/34, 1/35, 1/36, 1/37.
decanat (*decanatum*), 1/31, 1/32, 1/37.
 decimalium, de dijmă, I/b.
definiție (*deffinitio*), 1/39.
delimitare (*distinctio*), 1/13.
demnitate (*dignitas*), 1/3, 1/6, II/7; ~ credinței ' (*fidei*~), \VS.
demnitate (*dignitas*), titlu specific în ierarhia canonicilor, I/c, 1/4, 1/6, 1/26, 1/31, 1/40, II/a, II/5, II/7, II/8, II/9.
 demnitate episcopală (*episcopatus*), 1/3.
demon (*daemon*), H/9.
depărtare (*distantia*), 1/42.
desăvârșire (*perfectio*), II/2.
 desfrânare (*luxuria*), II/1.
despăgubire (*recompensatio*), 1/16.
 devălmaș (*indivisus*), 1/17.
devoțiune (*devotio*), 1/28, 1/33, 1/38, II/9.
dezbateri (*exhibitio, tractatus*), 1/a, 1/5, H/7.
dezbinare (*dissolutio*), 1/42.
dezgust (*accidia*), II/1.
dezvinovățire (*excusatio*), 1/40.
diacon (*dyaconus*), 1/40, H/9.
diavol (*dyabolus*), 1/31.
 dieceză (*diocesis, territorium*), 1/4, 1/18, 1/21, H/8.
dijma (*decima*), 1/9, 1/13, 1/15, 1/18, 1/19, 1/20, 1/21, 1/22, II/7; ~ din albine (~

11/5; ~ din cereale (~ *frugum*), 1/18, 1/23, 1/33, 11/4, 11/7, 11/8, 11/9; ~ din miei, iezi și miere f~ *agnorum, hedorum et mellis*), 1/19, 11/5; ~ din porci (~ *porcorum*), 1/20, 11/5; ~ din vin (~ *vini*), 1/21, 1/33, 11/4, 11/7, 11/8, 11/9; - lectorului (~ *lectoris*), 11/4.

dinari (*dinarii*), 1/4, 1/9, 1/17, 1/18, 1/19, 1/21, 1/25, 1/33, 11/4, 11/8; ~ de jurământ (~ *iuramentales*), 1/7; ~ obișnuiți (~ *usuales*), 1/9, 1/12, 1/40, 11/9.

disciplină științifică (*facultas*), 11/8.

dispensă (*dispensatio*), 1/3.

dispozițiune, în leg. cu un beneficiu (*dispositio*), 1/10, 1/40.

dispreț (*contemptus*), 1/5.

district (*districtus*), 1/13, 1/20, 1/25, 1/26, 1/39.

distrugere (*destructio*), 1/16.

doctor (*doctor*), 1/c.

document (*monumentum, munimentum*), 1/c, 1/34.

domn (*dominus*). 1/a, 1/b, 1/6.

domnie (*regnum, regimen*), 1/2, 1/3.

dorință (*desiderium*), 11/9.

dovadă (*insigne*), 1/3.

dragoste (*affectus, amor, caritas*), 1/11, 1/12, 1/40, 11/1, 11/9.

drept (7MJ, *iustitia*), 1/b, 1/c, 1/1, 1/3, 1/4, 1/6, 1/13, 1/15, 1/16, 1/30, 1/31, 1/42, 11/a, 11/6, 11/8; ~ comun (*communis iustitia*), 1/7; ~ de constrângere (*cohercio*), 1/6; ~ de moștenire f~ *hereditarium*), 1/2; ~ de judecată mireana (*jurisdictio temporalis*), 1/11, 1/31; - de proprietate f~ *et proprietas*), 1/6; ~ de stăpânire (~ *dominii*), 1/41; ~ de vot (*de iure vocem habet*), 1/5; ~ natural (~ *naturalis*), **1/41**; ~ nemișcătoare tfwa *immobilia*), 1/41; ~ orășenesc f~ *civilis*), 1/10, 1/27; ~ persoanelor private (*iura privatorum*), 1/37; ~ propriu (-*proprius*), 1/24.

dreptate (*equitas, iustitia*), 1/5, 1/12, 11/1, 11/2.

drum/stradă (*via*), 1/26, 11/8.

ducat (*ducatus*), 1/2.

duce #!«; , 1/2, 1/39.

dulap (*scrinium*), 1/7.

dulceață (*dulcedo*), 11/9.

durată de timp (*mora*), 1/21.

dușman (*inimicus*), 1/40.

episcop (*episcopus*), 1/c, 1/2, 1/3, 1/4, 1/13, 1/14, 1/15, 1/16, 1/18, 1/20, 1/21, 1/25, 1/26, 1/27, 1/28, 1/33, 1/39, 1/40, 11/a, 11/3, 11/5, 11/7; ~ ales și confirmat (~ *electus et confirmatus*), 1/3.

epistolă (*epistola*), 1/39, 1/40, 11/3, 11/8.

eternitate (*aeternitas*), 11/8.

evanghelie (*evangelia*), 1/a, 1/8, 1/35, 1/39, 1/40, 11/3, 11/8.

exercițiu de oratorie (*declamatio*), 11/8.

familie (*familia*), 11/5.

familiari (*familiares*), 1/b.

faptă (opera, oc/ut», 1/2, 1/33.

față bisericească (*persona ecclesiastica*), 1/6.

făcător (*auctor*), 1/31.

făclie (*dupplarium*), 1/28, 11/3, 11/7.

făgăduință (*promissio*), 1/31.

fărădelege (*crimen*), 1/12, 11/1.

făină (/arma; , 1/26.

fân (*fenum*), 1/23, 11/5.

fel (*genus, species*), **1/18**, 11/9.

fertun (*ferto*), V2, 1/17, 1/21, 11/4; - de argint (~ *argenti*), 1/26.

fiică (*filia*), V2, 1/27, 1/39.

filosofie (*philosophicalia*), **11/8**.

fiu (*filius*), VI, 1/2, 1/3, 1/7, 1/12, 1/16, 1/17, 1/27, 1/39, 11/8; primul ~ născut (*primogenitus*), 1/2, 1/3; al doilea - (*secundogenitus*), 1/2.

florin (*florenus*), 1/7; ~ aur (~ *auri*; , 1/17.

folos (*beneficium, emolumentum, proventus, usus, utilitas*), Vc, 1/9, 1/13, 1/18, 1/26, 1/28, 1/29, 1/31, 1/41, 11/1, 11/4, 11/5, 11/6, 11/8, 11/9.

formă (forma; , 1/7, 11/8.

forță (*vigor*), VII.

frate (/ater; , 1/12, 1/15, 1/17, 1/32, 1/40, 11/7; ~ după mamă (~ *uterinus*), 1/3.

frații minoriți (*fratres minores*), 1/2.

frăție/fraternitate (*fraternitas*), 11/2.

fugar (*fugitivus*), 1/12.

furt (*furtum*), 1/12.

găină (*gallina*), 11/8.

găleată, unit de măsură (*modius alias aho*), 1/18.

găzduire (*descensus, hospitalitas*), **1/17**, 1/23, 11/1, 11/5.

gâscă (*anser*), 1/18.
genunchi (*genu*), 1/7.
giulgiu (*orarium*), 11/7.
gloabă (*birsagium, iudicium*), 1/9, 1/33, II/5.
 globul pământesc (*pomum*), 1/7.
 glorie (*gloria*), II/1, II/7.
 gospodărie (*mansio*), 1/17.
 grădina (orto; , 1/10, 1/28; ~ cerbilor (~ *cervorum*), 1/13.
grâu (*bladum, frumentum, triticum*), 1/15, 1/18, 1/19, 1/22.
grijă (*cura, favor, sollicitudo*), I/a, 1/31, 1/38, **n/9**.
 groși feroți, yi7, 1/28, 1/33, 1/40, 1/42, II/3.
 gura fös, ~ vorbăreților (~ *loquentium*), 1/12.

H

haină (*vestis*), 11/7.
 hambar (*horreum*), 1/23.
har (*gratia*), 1/2.
 hărăzire (*collatio*), 1/4.
 hebdomadarius, 11/3.
 hotar (/ims, /imes, meto), 1/2, 1/9, 1/10, **1/11**, 1/18, 1/21, 1/36; marginea ~ (*confinium*), 1/13, 1/26.
hotărâre (*deffinitio, dispositio, propositum*), 1/2, 1/28, H/6, II/9; ~ judecătorească (*arbitrium sententia*), 1/9, 1/12, 1/24, 1/36, 1/39, 1/40, II/2, H/4; ~ de apeluri și plângeri (*sententiae appellationes el querimoniae*), 1/36.
hrană (*alimentum, victus*), 1/12, 1/18, 1/23, 1/42, H/5.

I

iad (*infernium*), U/1.
 ide #to; , 1/2.
ied (*haedus*), 1/19, II/5.
iertare (*remissio*), II/1.
image (*imago*), 1/7.
incendiu (*incendium*), 1/12.
inimi (*animus, cor, pectus*), 1/11, 1/12, 1/40, II/1, H/9.
insulă (*insula*), 1/2.
interes (*commodum*), 1/9.
intervenție (*intercessio*), II/1.
introduce (*prohemium*), II/a.
iobag (*iobagio*), **H/8**.
istorie (*historia*), H/9.
iubire (*dilectio*), II/1.

izbândă (*victoria*), 1/2

îmbrăcămintă (*indumentum*), ~ preoțească (~ *ecclesiasticum*), II/9.
împăcare (*reconciliatio*), **II/1**.
 împărțeală (*divisio*), I/b, 1/29, II/8.
împărțiri (*distributiones*), ~ zilnice (*quotidianae* ^), 1/3, 1/28, 1/29 ,1/42, U/3, H/5.
 împărțitor de dreptate (*iustitarius*), 1/36.
 împotrivire (*contradictio*), 1/a.
 împrejurime (*librata*), H/4.
 împuternicire (*legatio*), ~ obișnuite (*simplices legationes*), 1/7.
 împuternicit (*commissarius*), 1/6.
înainteș (*praedecessor*), 1/1.
 înapoiere (*restitutio*), 1/6.
început (*initium, principium*), I/a, 1/3.
 încredințare a unei misiuni (*commissio*), V3\.
încuviințare (*assensus, auctorisatio*), 1/31, II/4.
 îndatorirea de înfățișare (*praesentatio*), II/9.
 îndeplinire (execwro, *reddito*), II/5, II/9.
îndreptare (*emendatio*), ~ moravurilor f- *morum*), II/1.
îndurare (*miseratio, pietas*), 1/11, 1/40.
 înfăptuire (*exercitatio*), 1/31.
 înfățișare (*vultus*), 1/2.
 înfrânare (*reservatio*), II/1.
îngăduință (*indulgentia, permissio*), 1/40, **II/1**, H/2.
înger (*angelus*), II/9.
îngrijire (*custodia*), 1/39.
îngropăciuni (*funeralia*), 1/28, II/5.
înmormântare (*depositio, sepultura*), **1/1**, 1/28, **II/9**.
însărcinare (*mandatum*), I/c.
înscriș (*scriptum*), ~ de judecată f- *iudicium*), 1/6, 1/40.
înstrăinare (*alienatio*), 1/41.
înșelăciune (Trau^, 1/8, 1/731, H/8).
întăritură / fortăreață (*munitio seu castrum*), 1/27.
întemeiere (*fundatio, institutio*), I/c, 1/1, 1/4, 1/38, 1/39, Ii/a.
întemeietor (*fundator*), 1/1.
întemnițare (*incarceratio*), 1/33.
întemnițat (*incarceratus*), 1/33.
întâmpinare (*exceptio*), 1/6.
întâmplare (costiș), 1/5.
întoarcere (*conversio*), II/1.
întoarcere din drum (*reversio*), 1/2.
întreținere (*procuratio*), 1/35.

întrupare (*incarnatio*), 1/2.
 înțelegere (*concordia, conventio, transactio*),
 1/9, 1/12, 1/17, 1/23, 1/29, U30, 1/32, II/2.
 înțelepciune (*prudencia*), II/8.
 înțeles (*intellectus*), II/8.
 învățarea cântărilor (*cantoria*), II/9.
 învățător (*docens*), II/8.
învățătură (*doctrina, informatio, scientia*),
 1/c, II/6, II/8; ~apostolică (*apostolicum
 praeceptum*), II/2.
învoială, (*contractus, pactio, pactum*), 1/12*
 1/17, 1/31; ~ bună (*convenientia*), 1/30.
 învoire (*consensus, licenția*), 1/7, 1/40, 1/42,
 II/2.
 înzestrare (t/cw), 1/39.

jaf (*spolium*), 1/3.
 jefuire (*rapina*), 1/1.
jeler (*inquilinus vulgo seller*), 1/17.
jertfă (*sacrificium*), **II/9**.
jignire (*contumelia, iniuriia, offensa*), 1/12,
 1/18, 1/34, 1/4.
 jude/judecător («tfct;», 1/9, V12, 1/27, 1/33, 1/34,
 II/4; ~ mirean (~ *saecularis/temporalis*),
 1/9, yi2, II/4.
 judecată (*iudicium*), 1/6, 1/10, 1/12.
 judecată/rațiune (*ratio*), 1/10, 1/11.
jurământ (*iuramentum, sacramentum*), 1/a,
 1/b, 1/7, 1/8, 1/31, 1/33, 1/37, II/5.
 jurisdicție (*iurisdictio*), 1/6, 1/10, 1/13, 1/33, 1/36,
 1/37, II/2, II/4, II/5, II/9; ~ obișnuită (~
ordinaria), II/8.

lac (*lacus*), 1/2.
 lacrimă (*lachrima*), 1/1.
 lăcaș (*locus*), 1/2.
 lăcomie (*cupiditas*), 1/3, 1/18, 1/21; ~ de
 mâncare (*gula*), 1/1.
lămurire (*instrucția*), 1/c.
leac (*medicamen*), **II/8**.
 lectio, lectura și explicarea Sf. Scripturi, 1/40,
 II/8.
 lector (fee/or;», 1/c, 1/5, 1/7, 1/39, 1/40, II/3, II/7,
 II/8, 1/9.
 lectorat (*lectoratus*), demnitatea și slujba de
 lector, II/8.
 legate/daruri (*legați*), ~ capitlului (~ *capituli*),
 1/28.

legătură (*cognatio*), 1/1.
 lege (*ius, tex, labula*), 1/17; rânduiala ~ (*iuris
 ratio*), 1/5, 1/10, 1/11; judecata ~ (*iudicia
 iuris*), 1/12.
 legendă (*legenda*), 1/2.
 lemne (*ligna*), II/8.
 lepros (*leprosus*), 1/29.
 libertate (*libertas*), Vc, 1/6, 1/11, II/7.
 limbă (*lingua*), II/9; limbi de boi (*linguae
 boum*), 1/33.
 lipsă (*absentia, privatio*), 1/5, 1/6, 1/42, II/8,
 II/9.
 literă tffitera;», 1/7.
 liturghie fm/wa;», 1/38, 1/39, II/5, II/9: ~
 canonică (~ *canonica seu canonicalis*),
 II/3; ~ mare (~ *maior/choralis*), 1/28,
 1/40, W3, II/9; ~ morților (~
defunctorum), 1/3, 1/9; -speciale (~
peculiares), II/3.
 livadă (*pratium*), U10, 1/13, 1/28.
 loc tffonrfus, *locus*), Ua, 1/c, 1/11, 1/12, U17,
 1/18, 1/21, 1/27, 1/29, 1/31, 1/33, 1/38,
 1/42, 1/17, II/9; locuri bisericesti
 (*religioși loci*), **II/6**; ~ de unde se
 iadijma (*locus decimationis*), 1/b.
 localnic (*indiges*), 1/7, II/8, II/9.
locuitor (*locumtenens*), 1/6.
locuință (*ressidentia*), ~ statornică (*continua
 -AI/21*).
 locuitor (rocofa;», 1/17, 1/18, 1/36, II/7; ~ ai
 țării (*regnicolae*), 1/2.
 logica (*logicalia*), II/8.
 lucrare (*opera*), 1/3.
 lucru frwj, 1/9, UI 5, 1/18, 1/28, 1/34, II/3, II/4,
 II/5, II/8; ~ de dijmă (~ *decimales*), Vil,
 1/24; - de vânzare (~ *venales*), 1/25.
lume (*mundus*), 1/8.
 luminat (*luminaria*), 1/28, II/7.
 lumină (*lumen*), 1/33.
 lună faemw;», 1/1, 1/2, U25, 1/26.
luptă (*prelimium*), 1/2.

M

magistratus altaris, 1/39, H/5.
 magistratus cappelae, 1/4, 1/39.
 magistru (*magister*), II/8, II/9; magistri ai
 capelelor (*magistri capellarum*), 1/18; ~
 slujbei morților (~ *misse mortuorum*), 1/3.
 mană (*manna*), 1/11, II/1.
mansionar (*mansionarius*), 1/39.
 marcă (*marca*), 1/4, 1/9, 1/17; ~ argint (~
argenti), 1/28.

masi (mensa), 1/18, 11/8.
mașteră (noverca), II/9.
măcelar (carnifex), 1/33.
măcelărie /macce/um.», 1/33.
mădular (membrutn), II/1.
măiestrie (artificium), II/6.
mănăstire (claustrum), ~ Sf. Nicolae mărturisorul
 f~ *sancti Nicolai confessoris*), 1/13,
 II/7; ~ Sf. Ana f~ «mcte ^««aeA 1/13.
mărimă (quantitas), 1/12.
mărturie (testimonium), 1/7, 1/9, 1/35.
mărturisire (confessio), II/1.
măsură (mensura), ~ orașului f~ *civitatis*),
 1/18.
măsură potrivită (temperamentum), 1/11.
mână (manus), 1/7, 1/8, 1/12, 1/13, 1/17, 1/18,
 1/40, II/7; mâini străine (*manus extranei*),
 1/14.
mângâiere (consolatio, solacium), 1/11, II/9.
mânie (7toX II/I.
mântuire (remedium, salus), ~ sufletului f~
animae), 1/39, II/1.
medic (medicus), II/8.
medicină (medicina), II/8.
mei (miliun), 1/18.
memorie (memoria), 1/3.
meserie (professio), 1/23.
meșteșug fars), 1/23.
meșteșugar (artifex), 1/23.
miel fçgm«A 1/19, II/5.
miere (me/; 1/19, II/5.
milli (misericordia), 1/11, 1/12, 1/40, IVI.
mină de argint (argentifodina), 1/3, V28, II/5.
mintă/intelect (intellectus), IV8.
mirean (persona saecularis), 1/6, 1/41.
moară {molendinum), VIO, V26, V28, V41,
 H/5, II/7, II/9; ~ cu două roți (~ *duarum*
rotarum), 1/26; ~ cu trei roți (~ *trium*
rotarum), 1/26; ~ cu șapte roți (~
septem rotarum), 1/26.
moarte (mors, obitus), 1/2, 1/41; în preajma ~
 (in *mortis articulo*), II/6.
moaște (reliquiae), I/c, V28, IV7.
monedă (moneta), ~ obișnuită (~ *usualis*),
 1/40.
moravuri (mores), IVI.
mormânt (sepulcrum), 1/2, 1/39, IV7.
mort (defunctus), 1/39, 1/40, IV9.
moșie (possessio), VI, 1/3, V9, 1/11, V14, 1/16.
moștenire (hereditas), H/6.
mulțime (multitudo), 1/2.
muncă <7aZ>or, V30, V33, 1/36, IV8.
muștrare (correctio), II/9.
mușcătură (morsus), VII.
muzică (musica), II/9.

născătoare (genitrix), I/a.
neam (gens), 1/2.
neamuri (cognati), I/b.
necesitate (neceditas), V28.
nedreptate (iniuria), V16.V37.
neînțelegere (cotroversia, discordia, dissensio),
 Va, VI, V3, V34; - sau violențe
 (*dissensiones vel scandata*), H/2.
neglijență (negligentia), V29.
nenorociri (adversa, adversitas), 1/2.
nepăsare (negligentia), V3, IV9.
nepot ^>iepo5; 1/2, V17, IV8.
nerușinare (insolentia), V42.
nevoie (neceditas), V5, IVI.
Nonă, oră canonică, V38, V40, IV8.
nonă (nona), V18, 1/22; - din vin (~ vini), H/4.
none (Nonae, în calendarul roman,), V2.
notar (notarius), VI, V8, IV8.
număr (numerus), 1/1, V4, V29, H/5.
nume (nomen), I/c, 1/2, 1/3, 1/13, VI4, VI5,
 V16, V39, IVa.
numire (creatio), I/b.

oală (olla), V33.
oameni (populus), V18, V21, V23, V25; ~ de
 casă (*familia domestica*), IV2, IV6.
oaspete (hospes), VI7, VI8.
obicei (consuetudo, mos, traditio), Va, I/b, Vc,
 V6, V8, VIO, V12, V18, V22, 1/23, V38,
 V40, IV3, IV4, IV6, IV7, IV8, IV9; ~
 strămoșilor (*consuetudo patrum*), 1/31.
obiect liturgic (apparatus), II/9.
obște (universitas), ~ orașului (~ *civitatis*),
 1/23.
ocean (oceanus), 1/2.
ochi (oculus), V3, V12.
ocne de sare (salisfodinae), V25.
ocrotire (tuitio), V6.
odoare (iocalia), ~ de argint (~ *argentea*),
 V28.
oi (oves), 1/17; cincizecimea din ~ (*quingagesima*
 -A1/17.
om (homo), I/b, 1/4, H/7; ~ de mărturie
 (*testimonium*), 1/34; oameni răi (*males*
homines), 1/36; ~ regelui (~ *regis*), V34.
omucidere (homicidium), VI2.
opaiț (lucerna), V28, IV3, IV7.
opere poetice (poeticalia), H/8.
opreliște (prohibiția), V34.

oraș (*civitas*), 1/2, 1/13, 1/17, 1/18, 1/23, 1/25, U27, 1/33, 1/36, 1/39, II/4; hotarele ~ (*limites*-), 1/10,1/11,1/21.
 oratoriu (*oratorium*), 1/39.
 oră f(ora), 1/12, 1/33, II/8, II/9; -canonică (~ *canonica/divina*), 1/3, 1/5, 1/39, 1/40, II/3.
 orașean (*civis*), 1/17, 1/21; orașeni episcopali (*cives episcopales*), 1/23.
 orașenesc (*civilis*), bunuri orașenești (*bona civilia*), 1/10.
ordin (*ordo*), ~sfinte (*sacri ordines*), 1/7, II/5, II/7.
 ordin călugăresc (*religiosus*), 1/2.
 ordine (orob; II/3, II/8).
orz (*ordeum*), 1/18.
 ou (*ovum*), II/8.
ov&z (*avena*), 1/18.

pace (^ox^, 1/2.

pagubă (*preiudicium, damnum*), I/b, 1/16, 1/18,1/27,1/37,11/4.
 palat (*palatium*), ~ episcopal f~ *episcopale*), 1/13,1/40.
 palatin (*palatinus*), 1/39.
 Papa (PapaA 1/6.
paroh (*plebanus*), 1/13.
parte #>ws, *particula, portio*), I/c, 1/1,1/2,1/3, 1/7, 1/8, 1/9, 1/12, 1/13, 1/16, 1/17, 1/21, 1/28,1/29,1/31,1/42, II/a, II/4, II/5,11/6, II/7, II/8, II/9; ~ canonică (*portio canonicalis*), 1/33, II/9.
 patimă (*passio*), II/1.
patrie (*patria*), 1/7.
patron (*patronus*), I/b, 1/33.
 paznic al școlii (*circator*), 11/8.
 paznic **de** viei (*custos vinearum*), 1/21.
 păcat (cu/pa, *peccatum, vitium*), 1/1,1/12, H/1; păcate spirituale (viria *spiritualia*), H/9.
 pădure (*silva*), 1/20.
 pământ (ortjw, tem»; I/c, 1/3, 1/10,1/13, 1/21, 1/28, 1/36, 1/41, H/5, H/7; ~ de arătură sau de folosință (*terra arabilis seu usualis*), V\%.
 părinți (*parentes*), H/6, II/8, H/9.
 părtaș (*portionarius*), prebendar sau ~ (*praebendarius seu* ~), 1/38.
 păstorire (*regimen*), 1/3.
 păstrare/păzire (*observantia*), 1/9.
 pășune (*pascua*), 1/20.
 pătrime (*quarta*), ~ prepozitului (~ *praepositi*), 11/4.

pâine (*panis*), 11/8.
 pâra tfwA 1/12,1/34.
 pârâș făc/o/-; 1/12.
 pârât (*reus*), V 12.
 pârâtor (*calumniator*), 1/35.
 pecete (*sigillum*), 1/7,1/8, 1/18, 1/21,1/26,1/28, 1/40,11/5, H/8.
 pecetluire (*sigillatio*), 1/8,11/5,11/8.
 pedeapsă (*disciplina, pena*), 1/6, 1/11, 1/12, 1/22,1/32,1/35,1/39,1/40, H/2, U/3, H/4; ~ excomunicării (pena *excommunicationis*), i/40; ~ în bani fmufră), 1/12, U33, H/4.
penitenți (*paenitentia*), H/1; fig.: căință, 1/3.
persoană (*persona*), 1/7, 1/18, 1/24, 1/29,1/30, 1/35, II/8; persoane înrudite (*personae coniunctae*), 1/17; ~ bisericească (~ *ecclesiastica*), 1/41.
pertinentiae, 1/13.
pește (*piscis*), 1/33.
piedică (*praepeditio*), 1/40.
pierdere (*dispendium*), 1/12.
pildă (*exemplum*), H/7.
piui (*piloherium*), 1/26.
 pivniță (*cellarium*), 1/18, 1/21,1/23, 1/27,1/29, II/5.
pizmă (*invidia*), 11/1.
plată (*merces. praestatio, solutio*), 1/9, 1/17, 1/18,1/21,1/40,11/8.
 poartă (porta, *porticus*), 1/27, 1/39, II/9; ~ orașului (porta *civitatis*), 1/25.
pod (pons), 1/23,1/27, H/9.
 pomană/ofrandă (*elemosina, oblatio*), 1/28, 1/33, H/1, II/8, H/9; pomeni manuale (*manualia*), H/7; pomeni mici (*oblaciones minuta*), H/3, H/5, H/7.
pond, monedă (*pondus*), 1/9,1/25.
pornire dușmănoasă/persecuție (*infestatio*), 1/25.
popor feens, *populus*), 1/2, H/9.
podoabă (*ornamentum*), ~ altarelor și ale preoților (~ *altarium et sacerdotalium*), 1/28.
 porc (*porcus*), 1/17,1/20,1/22.
poruncă (*mandatum, iussum, edictum, commissio*), 1/5,1/9, U37,1/40, II/9.
posibilitate/putință (*facultas*), 1/17,11/8.
post (*ieiunium*), 11/9.
 potir ^ca/ii>, 1/28.
 potrivnic (*adversarius*), 1/12,1/36, H/9.
 povățuire (*admonitio*), 1/40.
 povestire (*relatio*), 1/2.
 praepositura, demnitatea și slujba de prepozit, 1/4, II/7.
 prebendar (*praebendarius*), 1/38, 1/40, 1/41, H/9; - sau părtaș (~ *seu portionarius*),

1/38; canonic sau ~ (*canonicus vel* ~).
 11/4, 11/8.
prebendă (*praebenda*), 1/4, 1/41; ~ canonicală
 (~ *canonicalis*), 1/38, 11/7, 11/8, 11/9.
precauțiune (*cautela*), 1/5.
predica re (*sermo*), 11/8.
prediu (*praedium*), 1/41.
prelat (*prelatus*), 1/a, 1/4, 1/9, 1/15, 1/21, 11/8.
preot (*rector ecclesiae, sacerdos*), 1/9, 1/28,
 1/38, 1/41; ~ al altarului (*rector altaris*),
 1/39, 1/40, 11/3, 11/8, 11/9; ~ al capelei
 fîc/or *capellae*), 1/39, 1/40, 11/8, 11/9; ~
 beneficiar (*assisius seu mansionarius*),
 1/39; ~ din cor (~ *chori*), 1/39, 1/40; ~
 paroh (*sacerdos parochialis*), 1/18.
preposit (*praepositus*), 1/1, 1/5, 1/39, 11/3, 11/7,
 11/8, 11/9.
preorgativă (*praerogativa*), 1/1.
prerogativă (*personatus*), titlu specific în
 ierarhia canonicilor, 1/c, 1/4, H/a, 11/5,
 11/7, 11/8, 11/9.
presupunere (*coniectura*), 1/3.
preț (*pretium*), 1/7, y8, 11/6, 11/8.
prezbiter (*praebiter*), 11/8, 1/38, 1/39, 11/3.
pricină (*causa, lis, materia, occasio*), 1/3, 1/7,
 1/9, 1/12, 1/21, 1/31, 1/33, 1/34, 11/4, 11/5,
 11/8; ~ civilă (*causa civilis*), 1/36; ~
 judecării (*lis contestationis*), 1/6, ~
 păcatelor (*materia vitiorum*), 11/1; ~
 penală (*causa criminalis*), 1/36, 11/4.
prieten (*amicus*), 1/b, 1/40, 11/6, 11/8, 11/9.
prilej (*occasio*), 1/40.
Prima, oră canonică, 1/5, 1/38, 1/40.
primire (*receptio*), 1/a.
principe (*princeps*), 1/2, 1/28.
principat (*principatus*), 1/28, 11/1.
privilegii (*privilegia*), 1/a, 1/c, 1/1, 1/2, 1/3, 1/7,
 1/8, 1/11, 1/13, 1/14, 1/18, 1/21, 1/25,
 1/28, 1/34, 1/39, 11/5, H/8.
procesiune (*processio*), 11/9.
profesor (*scholasticus*), 11/8.
profeție (*prophetia*), 1/40, 11/8.
protecție (*praesidium*), 11/9.
provincie (*provincia*), 1/36.
psalmist (*psalmista*), 11/9.
pui Cp // **cs**, 1/18.
punere (*appositio*), ~ sigiliului (~ *sigilii*), 1/40.
punerea opreliștilor (*prohibitiones*), 1/9.
pustiire (*devastatio, desolatio*), 1/1, 1/16.
putere f v, *potestas*), 1/6, 1/12, H/2, H/7.

ramură (*ramis, ramusculus*), 11/1; fig: braț, 1/13.

rană (*vulnus*), 1/11, 11/8.
răbdare (*patientia*), 1/40, 11/1.
răscumpărare (*redemptio*), 1/b.
răsplată (*praemium, recompensatio*), 1/33,
 1/36, 1/40.
răspuns (*responsorium seu versiculus*), 1/40.
rânduială (*disspositio, institutio, ordo*), 1/c,
 1/17, 1/33, H/3; ~ monastică (*norma*),
 11/1.
rânduire (*ordinatio*), 11/9.
râu (7wviitfA 1/13, 1/25, 11/9.
regat (*regnum*), 1/1, 1/2.
rege f n w j, 1/a, 1A, 1/c, 1/1, 1/2, 1/3, 1/9, 1/11,
 1/16, 1/21, 1/23, 1/28, 1/39, H/a, H/3, 11/7.
regină (*regina*), 1/2, 1/23, 1/28, 11/1.
registru (*registrum*), 1/3.
regulă fregu/aA 1/18, 11/1.
reguli de gramatică (*grammaticalia*), 11/8.
renunțare (*retractatio*), 1/6.
respect (*reverentia*), 1/23, 1/30.
rezolvarea treburilor (*expediția*), 11/7.
rezultat (*effectus*), 11/8, 11/9.
rit (Wto:, 1/2, 1/17.
rod t h /cto:, 1/13, 1/15, 1/18, 1/21, 1/29, 11/1,
 11/4, H/5, H/6, H/9.
români (*Olahi, Wolachi*), 1/17, 11/5.
rude (*consanguinei, proximi*), 1/b, H/6, H/8,
 H/9.
rugăciune (*oratio*), 1/40, 11/9; rugăciuni vocale
 (*orationes vocales*), 11/9; rugăciuni
 oficiate în timpul slujbei de la vespereae
 (*luminarium*), 1/28.
rușine (*labes*), 1/31.

S

sacristie (*sacristia*), 1/39, 1/40.
salarie (*salarium*), 1/33, 1/34, 1/36, H/8.
Samaritean (*Samaritanus*), 1/11.
sarcini (*angariae, onera*), 1/11, 1/34, 11/4.
sat (W/a:, 1/2, 1/10, 1/13, 1/14, 1/15, 1/16, 1/17,
 1/18, 1/19, 1/20, 1/21, 1/23, 1/25, 1/39,
 n/4, n/5, n/7, n/9.
săptămână (*hebdomada*), H/3, 11/9; ~ sfântă
 (-sanda), 1/28, 11/3.
sărac (*pauper*), 1/1, H/8.
sărbătoare (*festivitas, festum*); 1/18, 1/25, 1/26,
 1/28, 1/33, 11/3, 11/5, 11/7, 11/8, H/9;
 sărbători mari (*festivitates solemnes*),
 H/9; sărbători simple (*festivitates
 simplices*), 11/9.
scaun (*sedes*), ~ apostolic (~ *apostolica*), 1/3,
 1/40; ~ de judecată (*tribunal*), 1/12; ~ de

judecată mireană (*forum saeculare*), 1/7; ~ de măcelar (*stannum*), 1/33.
 scădere (*diminuatio*), ~ veniturilor (~ *redituum*), 1/41.
 schilodire (*mutilatio*), 1/12.
 sciți (*Scytici*), din neamul - (*de gente Scytica*), 1/2.
 scriere (*notoria, scriptum, scriptura*), 1/2, 1/4, 1/7, U8.
 scriptură (*scriptura*), I/c, 1/30; sfânta - (iancw ~), 1/11.
 scrisori (*charta, libelli, litterae*), 1/a, I/c, 1/7, 1/8, V9, 1/10, yi4, 1/18, 1/26, U34, H/8; - de dăruire (~ *oblacionis*), 1/6; ~ de hârtie (*charta papirea*), II/8; ~ de încredințare (~ *credentiales*), I/b; ~ de milostivire (~ *gratiae*), 1/7; ~ deschisă (~ *patentes*), 1/7, V/6, II/8; ~ închisă (~ *clausae*), 1/7, 1/8, II/8.
 sculptură (*sculptura*), 1/7.
 scutire (*exemptio*), 1/24.
 secară (*siligo*), V\5.
 seceriș (*messis*), zilele ~ (*feriae messium*), 1/6.
 secure cu două tășuri (*bipennis*), 1/7.
 semn (*signum*), II/9; ~ al stăpânirii f~ *dominii*), 1/17.
 sens (*sensus*), II/8.
 Sexta, oră canonică, 1/38, 1/40.
 sfat (*consilium, monitus*), 1/a, 1/3.1/5, 1/6, 1/31, 1/34, II/7.
 sfătuire (*deliberatio*), 1/5.
 sfânt Cttmctoj, 1/a, I/b, II/1, II/8.
 sfîntenie (*sanctitas*), V2.
 sihăstrie (*heremitorium*), 1/21.
 silnicie (*violentia*), 1/12.
 siluire (*stuprum*), 1/12.
 simțământ (*affectus*), 1/5, II/1.
 slăbiciune (*tepiditas*), 1/29.
 slujbaș (*officialis*), I/c, 1/12, 1/37, II/a.
 slujbă (*honor, magistratus, officium, servitium*), 1/b, 1/3, 1/6, 1/8, 1/18, 1/21, 1/23, 1/24, 1/31, 1/33, U34, 1/35, 1/36, 1/37, 1/38, 1/39, 1/40, 1/42, II/a, II/4, II/5, II/6, II/7, II/8, II/9; ~ de cărăușie (*servitium portabile*), 1/24; - de notar (*officium notorie*), 1/8, II/8.
 slujbă (*officium*), titlu specific în ierarhia canonicilor, I/c, 1/4, IUa, II/5, II/7.
 slujbă religioasă (*officium divinum, divinum ministerium*), 1/12, 1/28, 1/38, 1/40, 1/13, II/5, II/9; ~ pentru morți f~ *mortuorum*), 1/38, II/3; ~ pentru pomenirea morților (*anniversarium*), II/9; — publică și obișnuită (-*publicum et ordinarium*), II/8.
 slujitor (*minister*), ~ al altarului (~ *altaris*), II/3; -- al liturghiei (- *missae*), 1/39, 1/19.

socoteală (*computatio*), 1/17, 1/42.
 soră (*soror*), 1/2.
 soroc (*terminus*), 1/9, 1/12.
 soț (*coniugium*), 1/12.
 soție (*coniugium, consors*), 1/2, 1/12, 1/39.
 spațiu (*area*), 1/4.
 spirit (*mens*), 1/40.
 spital (*Hospitale*), 1/4.
 sprijin (*favor*), 1/6.
 sprijinitor (*fautor*), I/b.
 stare frtato:, 1/a, 1/6, 1/20, W8.
 statut (*statutum*), 1/a, I/c, 1/6, 1/31, 1/40, 1/41, II/a, II/5.
 staul (*stabulum*), 1/11.
 stăpân (*dominus*), II/2.
 stăpânire (*dominium, possessio*), 1/21, 1/25, 1/34; 1/41; ~ de folosință (*dominium utile*), H/2; ~ directă (*dominium directum*), II/2; ~ de fapt (*corporalis possessio*), II/9.
 stăpânitor (*possessor*), 1/10.
 stăvilar (*clausura*), 1/26.
 stea (te/fa:, II/8.
 străin (*forensis*), 1/7, 1/10, 1/11, 1/21, 1/33, II/8, II/9.
 strămutare (*translatio*), 1/1.
 strângător al dijmelor (*decimator*), I/b, 1/18, 1/19, 1/21.
 strângere (*collectura, exactio, perceptia*), 1/b, 1/17, 1/18, 1/35.
 subcantor (*succentor*), 1/39, 1/40, H/3, II/9.
 subcustode (*subcustos*), H/3, 1/19.
 • subdiacon (*subdyacono*), 1/40, H/9.
 sublector (*sublector*), II/8.
 suburbie (*suburbium*), 1/25.
 suflet (ij/iima, *animus*), 1/38, 1/39, 1/19.
 sunet (ioMiw, 1/5, H/9.
 supărare (*vexatio*), 1/11.
 superior (*superior*), ~ adunării (~ *conventus*), II/2.
 superpelliciunt, H/5.
 supunere (*oboeidentia, obsequium*), 1/33, 1/18, II/9.
 supus (*subditus*), Vc, 1/9, 1/11, 1/12, U17, U20, 1/23, 1/24, V31, 1/33, 1/35, 1/37, 1/41, II/a, II/2, 1/14; supuși ai episcopului (*subditi episcopi*), 1/25.
 șa (ie//aj, 1/17.
 șanț (*fossatum*), 1/13, 1/21.
 școală («r/io/a:, 1/4, H/8.
 școlar (*discipulus, scolaris*). II/8, 1/19; - adult (~ *adultus*), IV/9.

taină (*secretum*), I/a, 1/6, 1/8, 11/9; -
împărtășaniei (*sacramentum corporis et
sanguinis domini*), 1/3.
tată (*pater*), 1/1, 1/2, 1/12, 1/31.
tărie (*fortitudo*), 11/1.
tătari (*Tartari*), I/1, 1/2.
tâlărie (*latrocinio*), 1/12.
târg tffo™m,i, 1/2, 1/25, 1/33.
teamă (*Umor*), 1/12.
teasc (*torcular*), 1/21.
Tertia, oră canonică. 1/38, 1/40, 11/3.
teritoriu aparținând unui oraș (*territorium*).
1/21, 1/26, 1/27.
testament (*testamentum*), 11/6; Vechiul și
Noul ~ (*vetus et novum* ~), I/c.
 timp (*tempus*). I/b, I/c, 1/2, 1/3, 1/5, 1/7, 1/12,
1/17, 1/18, 1/20, 1/21, 1/26, 1/29, 1/31,
1/37, 1/38, 1/39, H/a, II/5, II/7; -
arendării f~ *locationis*), 1/25; în
curgerea ~ (*processu temporum*), 1/1; în
~ de iama (*tempore hiemali*), II/8.
tiran (*tyranus*), 1/2.
titlu (*rubrica, titulus*), I/c, 1/1, 1/15, 1/42, 11/a,
H/5, II/9.
toiag (*baculus*), 1/11.
torță (*lampas*), 11/7.
transport (*vectura*), II/5.
treabă (*negotium*). 1/5, 1/7, 1/8, 1/12, 1/23, 1/31,
1/35, 1/42.
treaptă (*gradus*), 1/39.
trimis (*nuntius*), 1/5.
tristețe (*tristitia*), W\.
tron (*tronus*), 1/7.
trufie (*superbia*), II/1, II/7.
trup (*corpus*), I/i, 1/2, II/1, 11/8, H/9.
turn (*tairiij*), 1/27, 1/39.

țară (*regnum*), 1/7.
țesătură de purpură (*purpura*), 1/28.
ținut (*tenutum*), 1/11, 1/20, 1/35.
țol (f̄cxf̄ex;), 1/17.

U

ulei (*oleum*), 1/11.
uliță (*vicus*), 1/4, 1/13, 1/25, 1/26, 1/27.
umilintă (*humilitas*), 11/1.
ungere (*unclio*), - de pe urmă (*extrema* ~). 1/3.

unguri (*Ungari*), 1/17; cronică ~ (*chronica
Ungarorum*), 1/2, 1/3.

ură (*odium*), 1/12.
ușă (*ianua*), 1/39, H/3.
ușurare (*relaxatio*). I/b.
ușurință (*facilitas*), 1/5.

vad (*vadum*), 1/13.
vamă (*tributum*), 1/2, 1/25, 1/33, H/7, H/8, II/9.
varga (*virga*), 1/11.
văduvă (*relicta*), 1/27.
văpaie (*incendium*), H/9.
vărsare (*perfusio*). ~ de lacrimi f~ *lachrimarum*),
II/1.
vârstă (*aetas*), 1/7.
venire (*adventus*), 1/23, 1/29.
venit (*lucrum, proventus, redditus, stipendium*),
I/c, 1/3, 1/7, 1/13, 1/26, 1/28, 1/29, 1/30,
1/33, 1/35, 1/37, 1/39, 1/41, 1/42, H/a,
II/4, II/7, H/8, II/9; venituri
întâmplătoare (*obventiones*), II/4, II/5,
n/6; ~ obișnuit (*redditus ordinarius*), 1/17.
Vespera, oră canonică, 1/12, 1/33, 1/38, 1/40,
II/3, II/8, II/9.
viață fw/aA i/2, 1/3, 1/7, 1/41, 11/7, H/9; ~
lumească (*saeculum*), 11/7.
vicar (*vicarus*), 1/33; - general <~ *generalis in
spiritualibus*), 1/40.
vie (*vinea*), 1/10, 1/21, 1/28, 1/29, 1/39, 1/41, H/4,
11/5, H/9; - canonică (-- *canonicalis*),
1/29, 1/30, H/5, H/6, H/8.
Vigiliae, oră canonică; ~ morților f~ *mortuontm*),
1/40.
vin rv̄m/m; i/ bi i/ i₁₁ i₁₅ j^g, 1/21, 1/22,
1/29, H/5.
vină (*culpa*). 1/24, H/2.
virtute (w-teA 1/40, II/1, H/2, H/8, H/9.
vistierie (*fiscum*). Vil.
voce (Vox), H/9.
voievod (*wayuoda*), 1/16.
voință (*intentio, voluntas*), 1/19, 1/31, H/9.
vrăjmășie (*scandalum*), 1/31, H/2.

zel (*fenw, zelusr*), 1/11, 1/31.
zgârcenie (*avaritia*), II/1.
zi (*diesjeria*), 1/1, 1/2, 1/4, 1/6, 1/12, 1/29, 1/30, 1/36,
1/37, 1/39, 1/40, 1/42, 11/6, U/8, 11/9; ziua
înmormântării f~ se* *sepulturae*), 1/28.

FACSIMILE

[illegible]

1541. 21. 2. 3. 4. 5. 6. 7. 8. 9. 10. 11. 12. 13. 14. 15. 16. 17. 18. 19. 20. 21. 22. 23. 24. 25. 26. 27. 28. 29. 30. 31. 32. 33. 34. 35. 36. 37. 38. 39. 40. 41. 42. 43. 44. 45. 46. 47. 48. 49. 50. 51. 52. 53. 54. 55. 56. 57. 58. 59. 60. 61. 62. 63. 64. 65. 66. 67. 68. 69. 70. 71. 72. 73. 74. 75. 76. 77. 78. 79. 80. 81. 82. 83. 84. 85. 86. 87. 88. 89. 90. 91. 92. 93. 94. 95. 96. 97. 98. 99. 100. 101. 102. 103. 104. 105. 106. 107. 108. 109. 110. 111. 112. 113. 114. 115. 116. 117. 118. 119. 120. 121. 122. 123. 124. 125. 126. 127. 128. 129. 130. 131. 132. 133. 134. 135. 136. 137. 138. 139. 140. 141. 142. 143. 144. 145. 146. 147. 148. 149. 150. 151. 152. 153. 154. 155. 156. 157. 158. 159. 160. 161. 162. 163. 164. 165. 166. 167. 168. 169. 170. 171. 172. 173. 174. 175. 176. 177. 178. 179. 180. 181. 182. 183. 184. 185. 186. 187. 188. 189. 190. 191. 192. 193. 194. 195. 196. 197. 198. 199. 200. 201. 202. 203. 204. 205. 206. 207. 208. 209. 210. 211. 212. 213. 214. 215. 216. 217. 218. 219. 220. 221. 222. 223. 224. 225. 226. 227. 228. 229. 230. 231. 232. 233. 234. 235. 236. 237. 238. 239. 240. 241. 242. 243. 244. 245. 246. 247. 248. 249. 250. 251. 252. 253. 254. 255. 256. 257. 258. 259. 260. 261. 262. 263. 264. 265. 266. 267. 268. 269. 270. 271. 272. 273. 274. 275. 276. 277. 278. 279. 280. 281. 282. 283. 284. 285. 286. 287. 288. 289. 290. 291. 292. 293. 294. 295. 296. 297. 298. 299. 300. 301. 302. 303. 304. 305. 306. 307. 308. 309. 310. 311. 312. 313. 314. 315. 316. 317. 318. 319. 320. 321. 322. 323. 324. 325. 326. 327. 328. 329. 330. 331. 332. 333. 334. 335. 336. 337. 338. 339. 340. 341. 342. 343. 344. 345. 346. 347. 348. 349. 350. 351. 352. 353. 354. 355. 356. 357. 358. 359. 360. 361. 362. 363. 364. 365. 366. 367. 368. 369. 370. 371. 372. 373. 374. 375. 376. 377. 378. 379. 380. 381. 382. 383. 384. 385. 386. 387. 388. 389. 390. 391. 392. 393. 394. 395. 396. 397. 398. 399. 400. 401. 402. 403. 404. 405. 406. 407. 408. 409. 410. 411. 412. 413. 414. 415. 416. 417. 418. 419. 420. 421. 422. 423. 424. 425. 426. 427. 428. 429. 430. 431. 432. 433. 434. 435. 436. 437. 438. 439. 440. 441. 442. 443. 444. 445. 446. 447. 448. 449. 450. 451. 452. 453. 454. 455. 456. 457. 458. 459. 460. 461. 462. 463. 464. 465. 466. 467. 468. 469. 470. 471. 472. 473. 474. 475. 476. 477. 478. 479. 480. 481. 482. 483. 484. 485. 486. 487. 488. 489. 490. 491. 492. 493. 494. 495. 496. 497. 498. 499. 500. 501. 502. 503. 504. 505. 506. 507. 508. 509. 510. 511. 512. 513. 514. 515. 516. 517. 518. 519. 520. 521. 522. 523. 524. 525. 526. 527. 528. 529. 530. 531. 532. 533. 534. 535. 536. 537. 538. 539. 540. 541. 542. 543. 544. 545. 546. 547. 548. 549. 550. 551. 552. 553. 554. 555. 556. 557. 558. 559. 560. 561. 562. 563. 564. 565. 566. 567. 568. 569. 570. 571. 572. 573. 574. 575. 576. 577. 578. 579. 580. 581. 582. 583. 584. 585. 586. 587. 588. 589. 590. 591. 592. 593. 594. 595. 596. 597. 598. 599. 600. 601. 602. 603. 604. 605. 606. 607. 608. 609. 610. 611. 612. 613. 614. 615. 616. 617. 618. 619. 620. 621. 622. 623. 624. 625. 626. 627. 628. 629. 630. 631. 632. 633. 634. 635. 636. 637. 638. 639. 640. 641. 642. 643. 644. 645. 646. 647. 648. 649. 650. 651. 652. 653. 654. 655. 656. 657. 658. 659. 660. 661. 662. 663. 664. 665. 666. 667. 668. 669. 670. 671. 672. 673. 674. 675. 676. 677. 678. 679. 680. 681. 682. 683. 684. 685. 686. 687. 688. 689. 690. 691. 692. 693. 694. 695. 696. 697. 698. 699. 700. 701. 702. 703. 704. 705. 706. 707. 708. 709. 710. 711. 712. 713. 714. 715. 716. 717. 718. 719. 720. 721. 722. 723. 724. 725. 726. 727. 728. 729. 730. 731. 732. 733. 734. 735. 736. 737. 738. 739. 740. 741. 742. 743. 744. 745. 746. 747. 748. 749. 750. 751. 752. 753. 754. 755. 756. 757. 758. 759. 760. 761. 762. 763. 764. 765. 766. 767. 768. 769. 770. 771. 772. 773. 774. 775. 776. 777. 778. 779. 780. 781. 782. 783. 784. 785. 786. 787. 788. 789. 790. 791. 792. 793. 794. 795. 796. 797. 798. 799. 800. 801. 802. 803. 804. 805. 806. 807. 808. 809. 810. 811. 812. 813. 814. 815. 816. 817. 818. 819. 820. 821. 822. 823. 824. 825. 826. 827. 828. 829. 830. 831. 832. 833. 834. 835. 836. 837. 838. 839. 840. 841. 842. 843. 844. 845. 846. 847. 848. 849. 850. 851. 852. 853. 854. 855. 856. 857. 858. 859. 860. 861. 862. 863. 864. 865. 866. 867. 868. 869. 870. 871. 872. 873. 874. 875. 876. 877. 878. 879. 880. 881. 882. 883. 884. 885. 886. 887. 888. 889. 890. 891. 892. 893. 894. 895. 896. 897. 898. 899. 900. 901. 902. 903. 904. 905. 906. 907. 908. 909. 910. 911. 912. 913. 914. 915. 916. 917. 918. 919. 920. 921. 922. 923. 924. 925. 926. 927. 928. 929. 930. 931. 932. 933. 934. 935. 936. 937. 938. 939. 940. 941. 942. 943. 944. 945. 946. 947. 948. 949. 950. 951. 952. 953. 954. 955. 956. 957. 958. 959. 960. 961. 962. 963. 964. 965. 966. 967. 968. 969. 970. 971. 972. 973. 974. 975. 976. 977. 978. 979. 980. 981. 982. 983. 984. 985. 986. 987. 988. 989. 990. 991. 992. 993. 994. 995. 996. 997. 998. 999. 1000.

1541.

१०००
 १०००

apiano /
us / quida
na. y. qm
apiano

804

श्री ०. न. इ.

Deus in
pater
filius
spiritus sanctus

Deus in / Si pateris tunc pater / et filius / et spiritus sanctus / in
pateris / et filius / et spiritus sanctus / in / et pater / et filius / et spiritus sanctus / in
non estis aliter / et pater / et filius / et spiritus sanctus / in / et pater / et filius / et spiritus sanctus / in
ratione / et pater / et filius / et spiritus sanctus / in / et pater / et filius / et spiritus sanctus / in
indiget tunc / et pater / et filius / et spiritus sanctus / in / et pater / et filius / et spiritus sanctus / in
ratione / et pater / et filius / et spiritus sanctus / in / et pater / et filius / et spiritus sanctus / in
pater / et filius / et spiritus sanctus / in / et pater / et filius / et spiritus sanctus / in
tunc / et pater / et filius / et spiritus sanctus / in / et pater / et filius / et spiritus sanctus / in
pater / et filius / et spiritus sanctus / in / et pater / et filius / et spiritus sanctus / in
pater / et filius / et spiritus sanctus / in / et pater / et filius / et spiritus sanctus / in

[illegible]

ORSALES LEVATIL
1044 ON GIBBON

52216

111152196145

8.1300111625

Handwritten text in a cursive script, likely a historical document or manuscript. The text is written in a dark ink on a light background, with some characters appearing to be in a different script or dialect. The text is arranged in a single column, with some lines starting with capital letters. The handwriting is somewhat stylized and difficult to decipher, but it appears to be a continuous narrative or record.

c
||
X

[illegible]

96-46610

Pl. XV = Doc. nr. 428

CUPRINS